H

1.

Augustini Hunnæi

DE SACRAMENTIS ECCLESIAE CHRISTI AXIOMATA:

Quibus

B. THOMAE AQVINATIS

Doctrina de iisdem Sacramentis in Tertia Summæ Theologicæ parte, eiusq; Supplemento tradita, à disputationum prolixitate ad summam breuitatem memoriæ gratissimam reuocatur.

Adiunctis Schematibus, quæ methodum, quam B. Thomas ibidem in Sacramentorum materia explicanda sequitur, breuiter, ac dilucidè ob oculos ponunt.

Opus post diligentem recognitionem, atque castigationem, nunc in lucem prodiens, & omnibus tam Catechismi, quàm Sacræ Theologiæ studiosis vtilissimum.

VENETIIS,

Ex Officina Gasparis Bindoni.

MDLXXXV.

R.do in Christo Patri
D. IOANNI LINDANO
GERTRVDANI COENOBII
apud Louanienses Abbati præstantiss.

Et viro, cùm generis nobilitate, tùm virtutis, & eruditionis laude clarissimo.

AVGVSTINVS HVNNAEVS S. P. D.

CVM ante annos decem in uestro Gertrudano Cœnobio, amplissime Præsul, quartum Sententiarum librum, in quo de Sacramentis agitur, prælegerem, idemq; argumentum ex Summę B. Th. Aquinatis tertia parte disputarem; inter alias commonitiones, frequenter meos discipulos ad locos communes Theologicos sibi comparandos (in quibus tanquam in commodis quibusdam, & bene digestis scriniolis, quicquid apud vllum scriptorem memorabile, & scitu dignum reperirent, ita disponere, atque recondere possent, ut quocunque in posterum tempore eius vtendi sese offerret occasio, paratum haberent) cohortari solebam: Illud adiiciens; si vniuersam Summæ Theologicæ B. Thomæ Aquinatis doctrinam (quæ ipsa tota per locos communes est digesta) summatim, & quàm paucissimis fieri posset axiomatibus (omnibus ex vtraque disputationis parte argumentis subtractis) comprehenderent, itaque comprehensam omni cura, atque diligentia memoriæ mandare niterentur, utilissimam eos nauaturos operam, vberrimumque sui laboris inde fructum percepturos esse.

Ipse quoque, vt non modò verbis, sed etiam opere, & exemplo, istius generis studij Theologici vtilitatem illis commendarem, cœpi ea, quæ B. Thomas in sua Summa de sacramentis, doctissimè quidem, sed admodum prolixè, disputat ad eum, quem iam dixi modum, contrahere: quem quidem conatum, licet frequenter grauissimis meæ professionis Theologicæ occupationibus interruptum, & intermissum, Deo tamen uires suppeditante, tandem ad optatum perduxi finem: & ita perduxi, ut plerique amici nostri, iidemque uiri doctissimi, quod præstiteram sibi magnopere placere, & si in lucem ederetur, fore vt hoc adminiculo, Theologiæ studiosis adolescentibus, & laboris plurimum leuaretur, & vtilitatis non parum, tum propter rei commoditatem, tum ēt propter industriæ imitationē compararetur, assererent.

Quorum iudicium, tum quòd per se maximi apud me esset momenti, tum etiam, quòd idem ipsa experientia antea compertum haberem, non potui non probare, atque sequi. Vehementer enim animum meum commouebat, quòd plerosque ex meis discipulis magnos breui tempore in studio Theologico, hac, vt mihi persuadebam, studendi ratione progressus fecisse animaduerterem, qui postea ad Baccalaureatus gradum conscendentes, luculentum suæ eruditiones documentum publicè dederunt: inter quos non postremus erat Dominus Adrianus Beaufortius tunc adolescens maximę spei, nunc autem uir, & pietate singulari, & disciplinę monasticæ, tum in sua uita instituenda cultor diligentissimus, tum in aliorum formandis moribus grauissimus (ut ex laudabili eius Prioratu, quo septimum iam fungitur annum, omnibus est notum) atque optimus præceptor.

Itaque maiorē publicæ vtilitatis, q̄ nostri nominis, rationem habendam esse existimantes, passi sumus hāc, licet rudē adhuc, & parū pro argumēti dignitate, & nostri seculi excellēti eruditione, expolitā (neque.n. nobis per cōtinuas, & grauissimas quotidianę professionis Theologicæ occupationes necessariū ad eam expoliendā tēpus adhibere uacauit) lucubratiunculam

in lucem ad communem studij Theologici utilitatem, ac facilitatem promouendam, exire.

Cum autem longo iam usu, plurimisque doctorum hominum exemplis receptum uideremus, vt eiusmodi teneri adhuc litterarij fœtus, quo publicæ lucis radios facilius ferre, & aduersus obtrectatorũ iniurias tutiores esse posint, eximij alicuius, & auctoritatis, dignitatisq; spectatæ uiri patrocinio, atq; tutelæ cõmẽdẽtur, eiq; dedicẽt, tã usitatã, & tãto doctissimorũ hoĩum vsu receptã, celebratamq; consuetudinem, nequaquã negligendã duximus.

Itaque cum multum, diuque apud nos cogitantes, istorum tertiæ partis Summę B. Thomæ axiomatum nunc primum prodeuntium in lucem patronum, atque protectorem, cui & grata essent, & cuius auctoritate, nominisque splendore candidis lectoribus commendatiora, & ab inuidorum, maledicorumq; obtrectationibus tutiora redderentur quæreremus; tametsi non pauci tales nobis occurrerent, qui tibi tamen, reuerende Præsul, hac in parte præferendus videretur, occurrebat nemo.

Mouebat .n. me non parũ, ꝙ ex uniuerso Gertrudanorũ conuentu, in quo cõplures pietate, doctrina, & gubernandi dexteritate prestantes uiros esse oĩbus palam est, te propter summa tua in Gertrudanum cœnobium merita, maximamque tui Prioratus, quo idem cœnobiũ per decẽ totos annos rectè, sapiẽterque administrasti, laudem, cæteris postpositis, Abbatem electum, & confirmatum, Regia Maiestate electionem comprobante uiderem.

Quocirca & meum, & bonorum omnium commune gaudium (quod licet multi apud vos eodem honore digni fuerint, tibi tamen, vt dignisimo, & maximè omnium idoneo hic honor sit delatus) mea uoce testandũ, oĩbusque, quibus hunc honorẽ, & gratũ, & felicem acci disse arbitrabar, arrepta istius libelli sub tuo noĩe diuulgandi occasione, gratulãdum putaui.

Vestro igitur in primis Gertrudano cœnobio gratulor, quòd D. Philippo Hosdenio piæ memoriæ Abbate laudatisimo (cuius laudes ab omnibus omnium ordinum hominibus certatim celebrantur, & celebratu dignisimæ sunt) orbatum, nunc ad suum dolorem leniendum, talem Abbatem, qui D. Philippi Hosdenij uirtutem, atque laudem, uel superaturus, uel certè æquaturus speretur, si: nactum.

Toti quoque nostræ Gertrudanæ parœciæ gratulor, quòd eum nacta sit superiorem pastorem, qui Heluordiensium pastoratu per sex annos rectè, laudabiliterque administrando, maxima dedit suæ in parœcia gubernanda dexteritatis, atque prudentię documenta.

Pauperibus quoque, & calamitosis omnibus est cur gratulari debeam, horum enim te benignum parentem, atque patronum fore, in eorumque ærumnis, & calamitatibus consolandis, atq; subleuandis domini Philippi Hosdenij antecessoris tui (qui hac ex re & apud Deum, & apud homines summam consecutus est laudem) vestigia secuturum esse, me aliisque parœciæ optimatibus quum tibi hunc gratularemur honorem, & ut felix, faustusque parœciæ, totiq; Christianæ reipub. esset precaremur, præsentibus, & audientibus, spopondisti.

Huc accedebat, quòd hoc opusculum in uestro cœnobio primum, dum idem argumentum apud uos disputarem, esset meditatum, & quòd uestri cœnobij religiosis adolescentibus pastoratu aliquando functuris, utilisimum fore uideretur.

Cupiebam denique nostræ amicitiæ iam inde à tua pueritia, dum ante annos triginta prima Grãmatices rudimenta in florentisimo apud Louanienses Castrensi gymnasio me prœceptore unà cum dño Carolo fratre tuo, nunc Parcensi Abbate prestantisimo disceres, inchoatę, & ab eo tẽpore semper continuatę, manifestum, sempiternumque extare monumentum.

Has ergo aliasque ob caussas plurimas, quas studio breuitatis prætereo, istam tibi dicatã, ornatisime Præsul, lucrubatiunculam, (perexiguam quidem, si in ea quod nostrum est, tantummodo spectetur; amplisimam uerò, & longè maximam, si doctrinę in ea inclusæ, quã à B. Thoma sumus mutuati, pretiosisimus, incomparabilisque thesaurus consideretur) & certè ab animo, tum uestræ, tum uniuersi vestri cœnobij dignitatis, laudis, atque utilitatis studiosisimo profectam, pro tui pectoris mihi à tot annis probè perspecti candore, ac consueta, & ab omnibus prædicata humanitate, æqui, bonique consulere; meque inter sincerisimos eius honoris, qui tibi paucis ab hinc diebus, diuina prouidentia ita disponente, tuisque meritis suffragantibus obtigit, fautores habere digneris.

Deus Opt. Max. sua gratia in te largiter effundenda faxit, ut maxime præclarisimæque omnium bonorum de te expectationi, tum sapiente Gertrudani cœnobij moderatione, tum religiosa, & sancta institutione uitæ, uniuersique tui muneris laudabili functione cumulatè satisfacias. Vale. Dat. Louanij anno Domini M. D. LXIX. Kalendis Octobribus.

AVGVSTINI HVNNÆI
DE SACRAMENTIS
AXIOMATA

Vniuersam B. Thomæ Aquinatis in Tertia suæ Summæ parte, de septem Ecclesiæ Sacramentis doctrinam, in nonaginta nouem locos communes distributam, breuiter, & dilucidè complectentia.

Adiectis

In versiculorum interuallis, & ad marginem numeris sibi mutuò respondentibus, qui quoto cuiusq; quæstionis articulo idem apud Th. dicatur, ostendunt.

DE SACRAMENTIS IN GENERE.

De Sacramentis in gñe hæc apud Th. & in seq. axiomatibus explicantur.

- Sacramenti in genere, natura, & propria ratio. Quæstione 60
- Sacramentorum
  - Necessitas. 61.
  - Effectus
    - Primarius, q est gratia in omnibus Sacramentis 62.
    - Secundarius, qui est character in tribus tan ùm Sacramentis. 63.
  - Caussa, seu auctor, & minister. 64
  - Numerus. 65.

Ex tertia parte quæstione sexagesima, q in octo partes distributa, hoc primo axiomate tota breuiter continet.

Axioma 1.

Sacramentum est res sacræ, quæ homini sanctitatem affert, 4 sensui expositum 1 signum, 3 quod & Christi memoriam renouat, & futuræ beatitudinis gloriam prænuntiat. 5 Atqui ut in singulis Sacramentis, certæ, & definitæ res significantes, materiæ loco sunt adhibendæ; 6 7 ita certa, definitaque uerba, quæ formæ locum teneant, illis rebus accedere debent, 8 neque illis quicquam addere, aut subtrahere licet, per quod legitimæ formæ sensus euertatur.

Sacramẽti in genere natura, & ppria ratio.

Sũma qõ. 61. quadrifariam apud Beat. Th. distributæ.

Axioma 2.

1 Durante quidem innocentiæ statu, nullis vel ad sanandam, uel ad perficiendam suam naturam egebat homo Sacramentis. At post illum optabilem statum culpa primi parentis amissum, sacramenta hominibus necessaria esse cœperunt, 3 iis quidem, qui Christi aduentum antecesserunt, ad suam de Christo nascituro, & passuro fidem profitendam, 4 iis uerò, qui postea fuerunt, uel erunt, ad suam de Christo iam na.o, & passo fidem testificandam, & 2 utrisque ad æternam animi salutem consequendam.

Sacramẽtorum necessitas.

Sũma qõ. 62 in sex partes distributæ.

Axioma 3.

1 Nouæ legis Sacramenta, non quidem ut caussæ principales, sed ut instrumenta diuinæ misericordiæ, 4 ut sua ex Christi 5 passione accepta, gratiam talem conferunt, 2 per quam ultra dona, & uirtutes, quoddam diuinum auxilium, ad faciliùs Sacramenti finem consequendum accedit: Vnde perspicuum est 3 gratiam in sacramento, ut rem in suo signo, & ut effectum in instrumento, contineri. 6 Caterum ueteris legis Sacramenta salutaris quidem fidei in Christum symbola quædam erant, at gratiæ conferendæ nullam uim, nullamque efficacitatem penitus habebant.

Sacramẽtorum effectus principalis, q est gratia.

Axioma 4.

1 Per 6 nouæ legis tria Sacramenta, Baptismum, Confirmationem, & Ordinem, suscipientium animis spiritalis quidam character imprimitur, 2 qui nihil aliud est, nisi facultas quædam 3 spiritalis à Deo profecta, & ad diuinum cultum ritè peragendum, animæ parti intelligenti, ut 4 suo subiecto impressa, quæ 5 nullo unquam tempore deleri aut obliterari potest.

Sũma qõ. 63. in sex partes, ut superior, diuisæ.

Sacramẽtorũ quorundã effectus secũdarius, q est character.

Axioma 5

2 Quemadmodum Sacramentorum auctor, & institutor est solus Deus, 1 ita quoque interni eorum effectus primaria, & principalis est caussa, homo uerò tantummodo minister. 3 Itaque Christus, ut Deus quidem sua auctoritate internum Sacramenti effectũ, ut homo autem meritis operatur, ministeriique (principalis tamen, & longè excellentissimi) potestatem habet. 4 Hinc tametsi Christus potestatem, quam in Sacramentis, ut homo obtinebat, cum alio homine communicare potuerit, auctoritatem tamen, quam in iisdem, ut Deus habebat, nemini mortalium non magis, quam suam ipsius diuinitatem impertiri potuit. De Sacramentorum autem ministris ita sentit, atque docet Catholica Christi Ecclesia, 6 improbos peccare quidem ministrando Sacramenta, 5 ipsa uero Sacramenta ministrorum peruersitate, neque pollui, neque impediri, 7 licet angelis à Deo concedi potuerit, non tamen concessam esse, sed hominibus duntaxat Sacramentorum dispensationem, in Sacramentorum ministris 9 non fidem, sed 8 rectam intentionem esse necessariam, 10 non tamen quamlibet, sed eam duntaxat, quæ directè respicit ipsum Sacramentum.

Sũma qõ. 64. quæ in decẽ quæstiones à B. Th distributa est.

Sacramẽtorũ caussa, seu auctor, & minister

Axioma 6

1 Septem sunt Ecclesiæ Sacramenta, 2 hunc inter se ordinem habentia, ut Baptismum primum locum tenentem Confirmatio, Confirmationem Eucharistia, Eucharistiam Pœnitentia, Pœnitentiam Extrema unctio, Extremam unctionem Ordo, Ordinem uerò Matrimonium sequatur. 4 Quæ quidem Sacramenta licet ad hominis salutem promouendam, omnia plurimum habeant momenti; tria tamen duntaxat ad eam sunt necessaria, nimirum Baptismus omnibus, Ordo Ecclesiæ, & pœnitentia iis, qui post susceptum baptismum aliquo scelere sese polluerunt. 3 Cæterum quanquam ordine quodam naturali tertius inter Sacramenta locus Eucharistiæ tributus sit, dignitate tamen, & maiestate reliquis omnibus longè antecellit.

Sũma qõ. 65 quadrifariam distributæ.

Sacramẽtorum numerus.

DE BAPTISMO.

Ad cuius explicationem
- Prius de ipso Baptismo illa quatuor tractantur,
  - de natura, & propria ratione Baptismi. 66.
  - quis sit idoneus Baptismi minister. 67.
  - de suscipientibus baptismum. 68.
  - de effectu baptismi. 69.
- Deinde de his, quæ præparationem ad Baptismum continent, de; videlicet
  - de Circumcisione 70.
  - de catechismo, & exorcismo. 71.

Axioma 7.

Summa q. 66. in 12. partes distributæ.

1 Ablutio, quæ fit per aquã accedentibus uerbis præscriptis, propriè est Baptismus, 9 ex eorũ numero Sacramentorum, quæ iterationẽ nõ patiuntur. 2 & in Christi baptismo, quantum ad suam uim, & Sacramenti nomen attinet; quantum uerò pertinet ad necessitatẽ eius usum, post Christi mortem, & resurrectionem institutus 3. Cuius materia est aqua, 4 & permixtionem, aut mixtionem passa, modo aquæ nomen, & speciem retineat; 5 forma uerò ista: Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. 6 Quapropter non esset baptismus, qui sine peculiari Dei concessu in nomine Christi conferretur. Cæterum de mersione istud tenendum, quamuis 8. nec trina, nec 7 vnica mersio ad baptismum sit necessaria, imò affusio, uel aspersio aquæ ad baptismi ueritatem sufficiat; trinam tamen mersionem, nisi aut scandali, aut hæreticorum moris uitandi caussa, sine graui peccato omitti non posse. Est.n. cõueniens iste ritus, 10 quemadmodum & cæteri, quibus in hoc sacramento uti consueuit Ecclesia. 11 At de tribus baptismorum generibus, quæ sunt aquæ, sanguinis & flaminis baptismus, ita sentit Ecclesia, ut primo effectum baptismi cùm nomine Sacramenti, cæteris verò duobus effectum tantummodo, 12 cumque sanguinis baptismo excellentissimum, perfectissimumque tribuat.

Baptismi naturæ, & propria ratio.

Axioma 8.

Summa q. 67. in octo q. distributæ.

2 Tametsi proprius, & ordinarius baptismi minister, 2 non diaconus, sed sacerdos sit, in sacerdotis tamen absentia non modo diacono, & clerico cuius, sed & 3 laico, & 4 mulieri, & quod amplius est, non 5 baptizato, necessitate vrgente baptizandi potestas conceditur, peccarent nihilominus singuli istorum, si aut extra necessitatem, aut alioqui ad dignitatem sacerdotalem propiùs accederet, præsente, baptizandi partes temerè inuaderent. 6 Duo quoque simul, modò usitatam in Ecclesia formam uterq; seruet, unum eundemq; hominem baptizare possunt. Si uerò suis personis formam accommodantes, pro, Ego te baptizo, dicerent Nos te baptizamus, uetitum sit esse uanum, & irritum illorum conatum fore. De susceptoribus uerò illud tenendum, 7 susceptorem aliquem, uelut Pædagogum eius, qui baptizatur adhiberi oportere, non propter Sacramenti necessitatem, sed propter salutis baptizandi curam maiorem, 8 ad munus enim susceptoris pertinet, si baptizati parentes suo non fungantur officio, efficere ut baptizatus Catholica, sanaque fide, & sanctis, Christianisque moribus imbuatur.

Baptismi minister.

Axioma 9.

Summa q. 68 in duodecim q. diuisæ.

1 Omnibus in uniuersum baptismus, vel qui reipsa, vel saltem qui 2 proposito suscipitur, est ad salutem necessarius, & in 9 paruulis nunquam, in 3 adultis uero ferè semper est differendus, 5 habetque ex passione, & morte Christi uim tantam ad eradendas peccatorũ, quæ inuenit, maculas, ut nulli baptizato satisfactionis nota quicquã sit præscribendum. 4 Peccatores tamen, quos delictorum suorum pœnitet, non quos nefaria libido peccandi adhuc tenet, sunt ad hoc Sacramentum recipiendi. Licet n. hic 6 externa peccatorum cõfessio non requiratur; interna tamen, quæ Deo fit, & peruersæ uitæ prioris abominatio ad huius Sacri fructũ percipiendum, 7 intentio verò baptismi accipiendi adultis etiam ad characterem suscipiendum est necessaria, 8 potest nihilominus sine recta fide quispiam baptismi characterem suscipere, non autem gratiam, aut fructum eius percipere. Et licet sine mora paruulis (ut ante diximus) hoc Sacramentum impartiendum sit, 10 non sunt tamen baptizandi aut Iudæorum, aut aliorum infidelium liberi ratione nondum utentes parentibus inuitis, 12 neque amentes, aut furiosi, nisi uel à natiuitate semper eo uitio laborarint, uel ante suam amentiam, baptismum se desiderare significarint. 11. Eos uerò, qui in utero materno adhuc inclusi tenentur, cùm ablui nequeant, clarum est nec baptizari ullo modo posse.

Baptismũ suscipientes.

Axioma 10.

Sũma qõ. 69. in 10. partes distributæ.

3 Baptismus omnium quæ inuenit, peccatorum maculas abluit, & 2 culpam simul cum pœna tollens, 4 gratia, ac uirtutibus decorat 6 non minus infantes, quàm adultos, 5 mentem illustrat, Christi corpori hominem inserit, & quasi fœcundum ad proferendas sanctas actiones reddit. 7 Regni quoque cælestis ianuam patefacit. 3 Molestias tamen, cruciatus, & dolores uitæ præsentis ob multas causas non aufert. 8 Porrò licet omnes eodem modo affecti proprium, & ordinarium baptismi effectum æqualiter participent, in eo tamen, quod ultra baptismi institutionem diuina bonitas elargitur, magna est uarietas, etiam si paria sint baptizatorum merita. 9 Istud quoque certum est, quemadmodum mentis sinceritas, & integritas ad baptismi salutares effectus percipiendos necessariæ sunt, ita fictione, & peruersitate eosdem affectus impediri, & prohiberi. 10 Nihilominus tamen his impedimentis postea sublatis baptismus antè susceptus proprios, uariosque gratiæ, & uirtutum effectus, non secus, quàm si nullum fuisset impedimentum, sortitur.

Baptismi affectus.

Axioma 11.

Summa q. 70. qua[illegible]fariam diuisæ.

1 Figura & præparatio quædam futuri baptismi erat Circuncisio, 2 quæ quum fidei Christi confessionem contineret, rectè in Abrahamo, qui primus de Christo nascituro promissionem accepit, fuit instituta. 3 adiunctis ei ritibus conuenientissimis, ut qui ab illo, cuius sapientiæ nullus est finis, fuerant dictati, atque præscripti. 4 Peccati verò originalis condonatio, aliæque gratiæ, quæ in Circuncisione Iudæis contingere solebant, non ad Circuncisionis propriam uim, sed ad fidem de futura Christi passione, atque morte referri debent.

Circuncisio.

Axioma 12.

Summa q. 71 quadrifariam, ut superiores distributæ.

1 Baptismum Catechismus quo doctrina fidei traditur, 2 Catechismũ uerò exorcismus, 3 quo maligni spiritus expellantur, sensusque ad salutis mysteria percipienda aperiantur, antecedere debet, ac uterque tam catechismus, quàm exorcismus ad 4 officium pertinet sacerdotis, qui tamen in catechismo tradendo, lectoris, in exorcismis uerò peragendis exorcistæ utitur ministerio.

Catechismus, & exorcismus.

DE CONFIRMATIONIS SACRAMENTO.

Axioma 13.

Sũma qõ. 72, in 12. partes diuisæ.

1 Confirmatio rectè inter septem Sacramenta numeratur, quippe quæ 5 characterem ut baptismus, imprimit, 7 & gratiam ut cætera omnia Sacra, impertitur ob idque 8 nemini idoneo est neganda, 11 neque ab alio, quam ab Episcopo administranda. 2 Huius conueniens materia est chrisma ab 3 Episcopo consecratũ, forma uerò ista; Consigno te signo crucis, & confirmo te chrismate salutis, in nomine Patris, & Filij, &

Spiritus

Cõfirmationis Sacramentũ.

Spiritus sancti. 9 Locus autem in quo adhiberi debet, frons, metus, & uerecundiæ sedes. 1a Qui quidem ritus, & cæteri omnes, qui in hoc Sacramento fiunt, admodum sunt conuenientes. 6 Et licet nemo, nisi baptizatus, ad confirmationem suscipiendam sit idoneus, to in confirmatione tamen, ut in Baptismo, adesse oportet, qui confirmatum erudiendi, partes suscipiat, non quidem primis illis Christianæ fidei rudimentis, sed iis actibus, quibus in Christiana, & spiritali militia ad uincendum est opus.

DE EVCHARISTIA.

IN GENERE.

Ad Eucharistiæ explicationẽ sita octo tractatus, videlicet de

- ipso Sacramento Eucharistiæ. quest. 73.
- materia eius
  - specie materiæ 74.
  - transsubstantiatione panis, & uinj in corpus, & sanguinem Christi. 75.
  - modo quo existit Christus in hoc Sacramento. 76.
  - accidentibus panis, & uini. 77.
- forma einsdem. 78.
- effectibus 79.
- accipientibus Euchari[illegible]iam. 80.
- modo quo Christus usus est Eucharistiæ Sacramento. 81.
- idoneo Eucharistiæ ministro. 82.
- ritu, qui debet in illo Sacramento seruari. 83.

Axioma 14.

Sũma qõ. 73. in sex partes distributæ. Eucharistiæ Sacramentum.

Eucharistia tametsi ob 4 varias significationes, quas in se continet, nnlsis nominibus rectè appelletur, 6 varisque figuris (inter quas præcipua fuit agni paschalis immolatio) propter multa, quæ complectitur, fuit adumbrata, 2 unicum tamen est 1 Sacramentum, 5 multis, grauissimisq; de caussis à Christo in ultima cœna institutum, 3 & homini non quidem simpliciter, sed ex parte rei duntaxat ad salutem necessarium.

Axioma 15.

Summa q. 74. I octo partes diuisæ. Eucharistiæ materia.

Eucharistiæ Sacramenti legitima materia est panis 3 triticeus, siue 4 azymus sit, siue fermentatus, 5 & uinum ex uuis expressum, cui dum 6 offertur, 8 pauxillum aquæ, 7 non propter Sacramenti necessitatem, sed ad populi fidelis cum Christo unionem significandam, admisceri debet. 2 Quorum quantitas usu, & eorum fidelium, qui hoc Sacramentum percepturi sũt, numero metienda est, atque definienda.

Axioma 16.

Sũma qõ. 75. I octo partes diuisę. Transsubstãtiatio.

In Eucharistiæ Sacramento sic panis 1 in verum Christi corpus, & uinum in uerum eius sanguinem puncto 7 temporis 4 3 conuertuntur, ut post consecrationẽ 5 solis accidentibus remanentibus, 2 6 nihil de illorum substantia relinquatur. Vnde 8 liquet hoc pronunciatum, Ex pane fit Christi corpus, etiam sermonis proprietate retenta, ueritati esse consentaneum.

Axioma 17.

Sũma qñ. 76. I octo partes, ut superior, distributæ.

Modus, quo Christus est in Eucharistia.

In Eucharistiæ Sacramento non modò sub 1 2 utraque specie, & panis, & uini, sed 3 etiam sub utriusque speciei qualibet parte, siue fracta, siue integra sit hostia totus Christus cum 4 omnibus sui corporis dimensionibus adsit. 5 Non tamen continetur Christi corpus in hoc Sacramento, ut quantitas dimetiens in loco, sed ut substantia sub dimetiente quantitate, 6 neque per se, sed per accidens duntaxat, ad motum hostiæ de loco in locum transfertur, 7 nullo quoque sensu corporis, imò ne imaginatione quidem, (ut est in hoc Sacramento) sed mente duntaxat percipi potest. 8 Quando uerò per miraculum, vel caro, vel puer post consecrationem in hoc Sacramento conspicitur, cùm id remanentibus hostiæ dimensionibus, & mutatione tantùm circa colorem, & figuram, aut imaginationem uidentis facta, contingat, credendam ueritatem corporis Christi etiam sub eiusmodi accidentibus esse.

Axioma 18.

Sũma q. 77. I octo partes diuisæ.

Panis, & uini accidentia in Eucharistia.

In Eucharistiæ Sacramento post stupendam substantiæ panis, & uini in corpus Dominicum conuersionem, per miraculum 1 quantitas dimetiens, in qua 2 cætera accidentia inhærent, non modo incolumis sine subjecto manet, sed etiam proprietatem, & munus materiæ nanciscitur. Quapropter & 5 generari & 6 nutriri aliquid ex ea potest. 3 Quod autem externum corpus immutet, & quòd 7 frangi, atque 4 corrumpi cum cæteris accidentibus queat, id ex propria eius natura citra miraculum accidit. Istud vero credẽdum, Christi corpus sub istis accidentibus, quando immutantur tamdiu remanere, quandiu panis, aut uini substantia eadem numero permansisset. 8 Itaque, si in uinum consecratũ aliquantulum alieni liquoris infundatur (modo uniuersalis commixtio non fiat) sub parte commixta quidem esse desinet, at sub aliis partibus mixtionibus expertibus remanebit uerus Christi sanguis.

Axioma 19.

Sũma qõ. 78. in sex partes diuisæ. Eucharistię formæ.

1 Legitima, & conueniens Sacramenti Eucharistiæ forma est, 2 in pane quidem consecrando ista, Hoc est corpus meum. 3 In uino autem transmutando ea, quæ sequitur: Hic est calix sanguinis mei noui, & æterni Testamenti, mysteriũ fidei, qui pro vobis, & pro multis effundetur in remissionem peccatorum. Quarum formarum uerba cùm 5 uerissima sint, 4 tum in admirabili panis, & uini in corpus Dominicum efficienda conuersione per uim creatam sibi insitam diuinæ potentiæ sunt instrumenta. 6 Quare palàm est, consecrationis panis effectum, uini cõsecrationis effectu tempora esse priorem.

Axioma 20.

Sũma q. 79. I octo q. diuisæ.

Eucharistiæ effecta.

2 Eucharistiæ Sacramentum, & in præsens gratiam impertitur, & ad 2 æternam gloriam in posterum consequendam plurimum valet. 3 Licet enim lethalia peccata, quæ hominem scientem, & uolentem obstrictũ adhuc tenent, non tollat, 4 uenialia tamen sole inuenta, & ea lethalia, quæ è memoria exciderant, ex animo delet, atque abluit. 5 Præterea de pœna post culpam dimissam relicta tantum adimit, quantus est, uel offerẽtis, vel accipientis hoc Sacramentum, charitatis affectus. 6 Præmunit etiam hominem, dignè ipsum accipientem ueluti salutare quoddam pharmacum aduersus peccatorum semper impendens periculum. 7 Non sumentibus modò, sed iis etiam, pro quibus offertur, prodest. 8 Neque uero alia peccata, iam præterita vim eius impediunt, neque etiam præsentia, nisi ex ea parte duntaxat, quia animum ab omnis uitij labe purum, spiritalis suauitatis iucunditate hoc Sacramentum perfundere solet.

Axioma 21.

Sũma qõ. 80. in duodecim partes diuisæ.

Eucharistiæ sumptio.

1 Ex duplici Sacramenti Eucharistiæ sumendi ratione, quarum altera sacramentalis est, altera spiritalis, 2 ea, quæ spiritalis dicitur, & homini adulto propria est, & ei adulto ad salutem necessaria. De sacramentali uerò sumendi ratione hæc tenenda sunt, 3 non solùm iustos, sed etiam peccatores istius sumptionis esse participes, 4 qui in ea graua quidem, 5 non tamen omnium grauissimum committunt peccatum. 6 Publico peccatori etiam petenti (non autem ei, cuius peccatum sit occultum) à sacerdote Eucharistiam esse denegandam. 7 cum qui Eucharistiam accipit, nocturna pollutione antegressa, peccare, grauiter quidem si eiusmodi pollutio ex culpa lethali accidarit, leuiter uerò si aliunde sit profecta, & neque perpetua sit, neque diuturna. 8 Ante omnem cibum, & potum, (nisi mortis, propter morbi grauitatem, periculum timeretur) sumendam

esse Eucharistiam. 9 Ex illis, qui mente capti sunt, iis duntaxat Eucharistiam dandam esse, qui de uita periclitentur, & ante, uoluntatis huius Sacramenti accipiendi aliquod signũ dederint. 10 Post debitam, & sufficientem animi præparationem rectè sumi illud Sacramentum, siue quotidie id fiat, siue post longius interiectum temporis interuallum, 11 Laudandã esse illarum Ecclesiarum consuetudinem, quæ hoc Sacramentum, sacerdotibus quidem sub utraque specie accipere iubent, reliquo autem populo sub panis tantummodo specie, propter effusionis periculum, impertiuntur.

Axioma 22.

Sũma qõ. 81 quadrifariam diuisæ. Eucharistie, quo mõ usus sit Christus.

Christus corpus suum 3 læsionibus, & morti adhuc obnoxium, & 1 ipse sumpsit, & discipulis suis a unà cum Iuda sumendum obtulit. 4 Quoniam uerò, quod Christo sine respectu ad externa conuenit, idem quoque ipsi sub istius Sacramenti uelamine existenti conuenire rectè creditur, consequens est si quis Eucharistiam tempore mortis Christi in aliquo loco seruasset, non minùs in eo, quàm in cruce Christum fuisse moriturum.

Axioma 23.

Sũma qõ. 82. in 10. quæst. diuisæ.

1 Sacramenti Eucharistiæ consecratio ita sacerdotis est propria, ut per alium confici non possit. 2 Plures quoque sacerdotes, quorum intentio ad unum temporis punctum referetur, unam eandemq́ue hostiam consecrare possent. 10 Omnisque sacerdos aliquando rem diuinam facere, & 4 post consecrationem Eucharistiam ipse sumere debet. Nec modò probus sacerdos, sed etiam 5 improbus, 7 schismaticus, anathemate damnatus, hæreticus, imò etiam 8 degradatus corporis, & sanguinis Dominici consecrandi potestatem habet, 9 qua tamen quatuor posteriores nec ipsi uti, nec alij ipsis utentibus adesse sine peccato possunt. Improbi uerò sacerdotes ipsi quidem rem diuinam faciendo peccant, cæterum alij ipsam audiendo, vel Sacramenta ab ipsis percipiendo in nullam incurrunt culpam, modo eiusmodi sacerdotibus suæ potestatis per auctoritatem Ecclesiæ non sit adempta executio. 6 Proborum tamen sacerdotum Missæ, non quidem ratione consecrationis, sed precum meritis, aliorum sacerdotum Missis sunt præferendæ. Distributio autem istius Sacramenti sic ad munus sacerdotis pertinet, ut etiam diacono propter propinquitatem, quam habet cum dignitate sacerdotali, sanguinis distributio concedatur.

Eucharistię minister.

Axioma 24.

Sũma qõ. 83. in sex qõ. distributæ.

2 Sacramenti Eucharistiæ celebrationi (quæ tum propter suam repræsentationem, tum etiam propter effectus istius Sacramenti, rectè 1 immolatio Christi dicitur) conuenienter tempus ab hora tertia vsque ad nonam, quo Christus grauissima tormenta fuit passus, attributum est. 3 Nec minus laudanda est ea constitutio, quæ propter tanti Sacramenti reuerentiam cautum est, ut in loco consecrato, cùm nulla urget necessitas; aut urgente necessitate, saltem super altare consecratum cum Episcopi consensu, adhibitis semper uasis consecratis, Hierourgiæ solennitas peragetur. Quapropter & hæc, & reliqua omnia, quæ in Missarum celebratione, & 4 dicuntur, & 5 fiunt, magno, & sapienti consilio sunt instituta: in 6 qua licet uaria, & multiplicia incommoda accidere soleant, omnibus tamen sanctorum, & cordatorum Ecclesiæ antistitum prudentia occursi potest.

Eucharistię ritus.

DE SACRAMENTO POENITENTIAE.

Sacramenti pœnitẽtiæ explicatio, ad sex capita refertur: videlicet, ad

- pœnitentiã ipsam
  - quatenus est Sacramentum. 84.
  - quatenus est uirtus. 85.
- effectum pœnitentiæ.
  - in remittendis peccatis lethalibus. 86.
  - in remittendis peccatis uenialibus 87.
  - de reditu peccatorum semel remissorum. 88.
  - quantum ad recuperationem uirtutum. 89.
- partes pœnitentiæ
  - In genere 90.
  - *Quæ sequuntur ex Supplemento tertiæ partis sunt desumpta.*
  - In specie de
    - contritione.
      - quid sit. 1.
      - de quo esse debeat. 2.
      - quanta esse debeat. 3.
      - quanto tempore durare debeat. 4.
      - de effectu eius. 5.
    - confessione, de eius
      - necessitate. 6.
      - natura, & definitione. 7.
      - ministro 8.
      - qualitate. 9.
      - effectu. 10.
      - sigillo 11.
    - satisfactione
      - quid sit. 12.
      - an fieri possit. 13.
      - qualis esse debeat. 14.
      - quib. reb. Deo satisfiat. 15.
- Suscipientes Pœnitentiæ Sacramentum. 16.
- ministrorum potestatem ad claues pertinentem. ubi agitur
  - de clauibus, uidelicet de
    - propria ui, & natura clauium 17
    - effectu earum. 18.
    - ministris clauium 19.
    - his, in quibus rectè claues exercentur. 20.
  - excommunicatione, uidelicet de
    - eius propria vi, & natura. 21.
    - excommunicante, & excommunicato. 22.
    - communicatione cum excommunicato. 23.
    - absolutione ab excommunicationis vinculo 24.
  - indulgentiis;
    - de propria earum ui, & natura 25.
    - in quibus sit potestas eas elargiendi 26.
    - quibus indulgentiæ prosint. 27.
- Publicam, & solennem pœnitentiam. 28.

Axioma 25.

Summæ q. 84. in 10. partes diuisæ.

1 Pœnitentia, qua secundum catholicæ Ecclesiæ ritum sacerdos, tanquam Dei minister, confitentes sua peccata, absoluit, uerum est Sacramentum, 7 rectè, & conuenienter in noua lege institutum. 2 Cuius materia est, propinqua quidem, pœnitentis actus, remota

autem

Pęnitētia at est Sacramētū.

autem ipsa peccata, 3 forma uerò ista, Ego te absoluo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. 4 In qua pronuncianda, tametsi rectè, non tamen necessario manus impositio adhibatur. Atqui hoc Sacramentum non simpliciter homini, sed 5 ei, qui peccanit, est ad salutem necessarium, saltem ex ea parte, qua interdum de cōmisso peccato animi dolorem (8 quam peccator quādiu viuit, saltem 9 habitu continuare debet) comprehendit itaque 6 rectè secunda post naufragium tabula istud Sacramentum à sacris Doctoribus uocatur. 10 Ad quam quidem tabulam non tantum semel, sed quotiescunque nouorum peccatorum fluctibus iactatus animus, Christiano confugere licat.

S[u]ma qō. 85. In sex partes diuisæ. Pœnitētia ut est uirtus.

Axioma 26.

Pœnitentia ex ea parte, qua laudabilem moderationem doloris ob peccatum commissum, quatenus in eo Dei offensa est, suscepti, cum proposito uitæ amandandæ continet, 1 virtus est 2 specialis, 3 iustitiæ ut suo generi subiecta, 6 fide, & spe secundum naturę, & temporis ordinem posterior. Charitatem uerò naturæ non temporis ordine sequens; 5 cuius principium est timor tam seruilis, quàm ingenuus, 4 subiectum uerò pœnitentis uoluntas.

Sūma qō. 86. In sex partes, ut superior diuisæ. Pęnitātiæ effectus i peccatis lethalibus delendis.

Axioma 27.

6 Pœnitentia, & qua ratione est uirtus, & magis qua ratione Sacramentum dicitur, peccatum remittit. 1 Atque sicut nullum est tantum hominis scelus, quod in præsenti seculo per Pœnitentiam deleri non possit, ita 2 nullum lethale peccatum ab homine post usum rationis perpetratum, sine Pœnitētia, saltem ea, quæ uirtus est, remittitur: fieri 3 quoque non potest, ut unum peccatum sine alijs (si quæ sint alia in eodem homine) per Pœnitentiam deleatur. 4 Remissa tamen per Pœnitentiæ Sacramentū culpa lethali, unà cum æterna pœna illi debita, remanet adhuc temporalis pœnæ soluendæ obligatio, 5 & nonnullæ prauæ ex superiori peccato contractæ dispositiones.

Sūma qō. 87 quadrifariam diuisæ. Pœnitentiæ effectus i peccatis uenialibus delendis.

Axioma 28.

Ad 1 peccati uenialis remissionem Pœnitentia aliqua ex parte, 2 non autem nouæ gratiæ infusio est necessaria. 3 Itaque per solam aquæ lustralis asp[er]sionem ex gratia proficiscentem, peccata uenialia accedente eorum, uel expressa, uel saltem tacita detestatione, remittuntur. 4 Si tamen in aliquo homine cum grauibus culpis uenialia delicta coniuncta essent, horum sine illis remissio non fieret.

Sūma qō. 88. quadrifariam diuisæ. Peccatorū semel remissorū reditus.

Axioma 29.

1 Peccatum lethale semel Pœnitentia deletum, per sequentem capitalem culpam redit quidem, uerum non omni ex parte; sed ex ea duntaxat qua priuationem diuinę gratiæ, & supplicij æterni subeundi obligationem continebat. 2 Quod tametsi de oī capitali noxa sequēte verè dicatur, speciali tamen quodam modo locum habet in odio fraterno, apostasia, confessionis contemptu, & dolore de Pœnitentia prius suscepta. 3 Non est tamen illud ita accipiendum quasi obsequens crimē semper pari, & æquali culpa, atque pœna teneatur peccator quibus antè tenebatur, sed ut pœna, & culpa consequentis criminis, generis ipsius, & ingratitudinis illi coniunctæ magnitudini, respondeat. 4 Neque putandum est ingratitudinem sequenti crimini connexam semper speciale esse peccatum, sed tunc demum quando ad Dei, & beneficij ab eo accepti contemptum sequens delictum refertur, aliàs ingratitudo illa nō specialis alicuius perpetratio, sed alterius est aggrauatio peccati.

Sūma qō. 89. in sex partes diuisæ.

Axioma 30.

1 Prius amissæ, & 4 quodammodo extinctæ per peccatum uirtutes, per Pœnitentiæ Sacramentum postea restituuntur, interdum æquales, 2 interdum minores, interdum etiam maiores pro dispositione pœnitentis, 5 opera uerò ipsarum ita reuiuiscunt, ut in eadem æstimatione, qua ante, apud Deum habeantur, 3 Itaque licet Innocentiæ status semel perditus non reparetur, & quædam ecclesiasticæ dignitates ob certa facinora sine spe recuperationis amittantur, potest nihilominus homo per Pœnitentiæ Sacramenti pristinam apud Deum recuperare dignitatem. 6 Non tamen eousque extendenda est huius Sacri uis, & operatio, ut etiam mortuas actiones (quę ex suo quidē genere laudabiles sunt, sed ex charitatis sonte, & gratiæ statu non promanarunt) uiuas, & ad uitam æternam promerendam efficaces reddere possit.

Pęnitētię uis ad recuperādas uirtutes prius amissas.

Axioma 31.

Pœnitentia, qua ratione est Sacramentum, ex 2 his tribus constat 1 partibus, Animi dolore, seu Contritione, Confessione, atque Satisfactione. 4 Qua ratione autem est uirtus, has duas species sibi subiectas habet, Pœnitentiam ante Baptismum, & pœnitentiam post Baptismum, quæ ulterius in lethalium, & leuium culparum Pœnitentiam distribuitur.

Sūma qō. 90. quadrifariam diuisæ. Pęnitētię partes in genere.

Quæ sequuntur, ex tertiæ partis Summæ, quam S. Thomas morte occupatus, imperfectam reliquit, Supplemento sunt desumpta.

Axioma 32.

1 Contritio est dolor animi ob peccatum antè commissum susceptus, cum proposito confitendi, atque satisfaciendi, qui cùm ex 2 virtute, & uoluntate peccatū detestante nascatur, 3 palàm est falsam, & absurdam esse illorum opinionem, qui putauerunt attritionem postea contritionem fieri posse.

Sūma q. 1. Supplemēti trifariā diuisæ. Cōtritionis natura & ppria ratio.

Axioma 33.

1 Contritio nec pœnæ malum, nec 2 originis peccatum, nec 3 alienum, nec 4 futurum, sed proprium dūtaxat, idque præteritum respicit delictum, ita ut de culpis antè perpetratis, tam 5 venialibus, quam 6 lethalibus, quæ conuenienti adhibita diligentia occurrunt, & de alijs quo tempore in memoriam redeunt, peccator contritionem suscipere debeat.

Sūma q. 2. in sex partes diuisæ. Cōtritionis obiectum.

Axioma 34.

1 Contritio in superiore quidem appetitu dolorem maiorem omnibus alijs doloribus, in inferiore autem sæpenumero remissiorem affert, 3 qui pro diuersitate peccatorum nunc maior, nunc minor esse debet. 2 Et licet in appetitu superiore seu uoluntate nunquam sit nimius, in appetitu tamen inferiori possit modum excedere, proinde ita in hac parte est moderandus, ut & uitę, & ualetudinis ad officij functionem necessariæ simul ratio habeatur.

Sūma q. 3. trifariam distributæ.

Axioma 35.

Tametsi contritionem per 1 vniuersum uitæ præsentis tempus durare oporteat, 2 tamque (quatenus per aliarum virtutum actiones permittitur) continuā esse expediat, 3 nullus tamen in animis à corpore separatis, ad quemcunque locum, statumve peruenerint, ei relictus est locus.

Sūma q. 4. trifariā, ut superior, distributæ. Cōtritionis tēpus.

Axioma 36.

1 Contritio tam ea, quæ Sacramenti pars est, quàm illa, quæ à uirtute proficiscitur, remissionis peccati est caussa. 3 Imò tantam uim habet, ut quamuis parua, magnum scelus delere, & 2 vehemens, peccati culpam simul cum pœna tollere possit.

Sūma q. 5. trifariam quoq; distributæ. Cōtritionis effectus.

Axioma 37.

1 Peccatori, qui capitali noxa obstrictus est, Confessio, vel quæ re ipsa extra sacrum peragitur, vel saltem, quæ uoto (quum alterius facultas erepta est) initiales eius suscipitur, est ad salutem necessaria. 6 Nec ipse summus Pontifex quenquam ex hac obligatione, 2 quæ diuini iuris est, eximere potest. 5 Licet tamen iis, qui graue aliquod peccatum commiserunt, in id tempus, qd ab Ecclesia constitutum est, eius externam Confessionem

Sūma q 6. in sex partes diuisę. Cōfessionis, eiusq; necessitas.

nem differre, nisi antè ani mortis periculum ingruat, aut aliquid, ad quod Confessio sit necessaria, faciendū incidat. 3 Alij autem, qui leuibus tantummodo culpis sunt obnoxij, ad tempus ab Ecclesia statutum quidem, non tamen ea ui Sacramenti, sed ea Ecclesię præceptione, uel confiteri, uel saltem suę conscientiæ statū proprio sacerdoti iudicare debent. 4 Cæterùm utrisque, ne alicuius in confitendo falsi criminis sese insimulent, diligenter est cauendum.

Sūma qō. 7. in tres partes distributæ. Cōfessionis definitio.

Axioma 38.

1 Confessio uirtutis actus est, 3 eius nimirum uirtutis, quæ pęnitentia superiùs est uocata, ob 1 idquè non incommodè ab Augustino ad hunc modum definitur, Confessio est per quam ipsa ueniæ latens morbus aperitur.

Sūma qō. 8. i 7. partes diuisæ. Cōfessionis minister.

Axioma 39.

1 Tametsi legitima, & sacramentalis confessio sacerdoti, neque cuiuis, sed 4 proprio (paucis quibusdā casibus exceptis) necessariò sit facienda. 2 confitens tamen laico, vrgente necessitate, omnium culparum; 3 non vrgente verò necessitate, leuiorum peccatorum veniam à Deo consequitur. Casus autem, qui excipiuntur, sunt superioris 5 priuilegiū, aut iussum, & mortis instantis 6 periculum: quo premente, non modò de peccatis, sed etiam de cuiuslibet excommunicationis vinculo, à quouis sacerdote pœnitens absolui potest. 7 Cæterùm de pœna, satisfactionis loco præscribēda, illud sciendum, quoniam in ea non modo debiti, sed etiam remedij habetur ratio, non semper maiori culpæ maiorem pœnam esse irrogandam.

Sūma qō. 9 in 4. partes distributæ.

Axioma 40.

Quatuor conditiones, quæ passim à Doctoribus sacris Cōfessioni tribuūtur, sūt in duplici differētia.

- Quædam sunt necessariæ, ut uera sit, & legitima Cōfessio, ex his
  - Quædam cōueniūt Cōfessioni, ut est actus uirtutis,
    - in genere, videlicet, vt Confessio sit: discreta. lubens. pura. fortis.
    - in specie, ut uidelicet Cōfessio sit: uerecūda. lachrymosa. humilis. fidelis. nuda. simplex. integra.
  - Aliæ conueniunt Confessioni, ut est pars Sacramenti, nimirū vt Confessio sit: accusans. parera parata. secreta.
- Aliæ laudabiles tantummodo sunt, & ad uberiorem ex Confessione fructum percipiendum utiles, uidelicet ut Confessio sit: frequens. accelerata.

Cōfessionis qualitas.

Licet inter has conditiones ponatur Confessionem debere esse lachrymosam, & cum dolore de uita malè acta coniunctam, 1 Confessio tamen ficta (id est) quæ necdum deposita peccandi uoluntate fit, non semper est iteranda, sed fictionis peccatum semper postea est confitendum. 2 Quod autem dicitur Confessionem integram esse debere, sic est accipiendum, ut pœnitens vni sacerdoti omnia peccata, quorum sibi conscius est, verbis 3 expressis, non nutu, non scriptura, neque per interpretem, nisi mutus esset, confiteatur.

Sūma qō. 10. i 5. partes diuisa. Cōfessionis effectus.

Axioma 41.

1 Non modo à culpa, & aliqua ex parte à 2 pœna specialis, & Sacramentalis Confessio pœnitentem liberat, 3 verumetiam aditum illi ad cæleste regnum patefacit, 4 æternæque salutis spem affert. 5 Generalis uerò Confessio sacramentalis tantam uim habet, ut etiam lethalia crimina obliuioni inculpatæ tradita delere possit.

Sūma qō. 11 I 5. partes diuisę. Cōfessionis sigillum.

Axioma 42.

1 Sacerdos ea, quæ sibi sub Confessionis sigillo dicta sunt, aliis detegens grauissimè peccat, & Sacramenti est uiolator. 3 Atqui licet hoc sigillum sacerdotis sit proprium, tamen sicut Confessio ipsa, ita & eius sigillum quibusdam casibus cum laico communicatur, 2 respicitque propriè, & directè quidem peccata tantūmodo, eaque in sacramentali confessione audita. Sunt tamen omnia, quæ per Confessionem cognoscuntur, diligenter à sacerdote, & à laico celanda. 4 Nihilominus & sacerdoti, & laico licet, quod in Confessione audiuit, aliis dicere, si ei à confitente id faciendi concessa sit potestas, & sine hac potestate, 5 quando alia uia, quod in Confessione illi dictum est, compertum habet.

Sūma qō. 11. trifariā diuisę. Satisfactionis definitio.

Axioma 43.

3 Satisfactio propriè est illatæ iniuriæ, quemadmodum iustitiæ ęquabilitas postulat, facta compensatio. Rectè quoque dicit Augustinus, Satisfactionem esse peccatorum caussas excidere, & eorum suggestionibus aditum non indulgere. Ex quarum definitionum vtraque perspicuum est, 1 virtutis, 2 iustitiæ, nimirum, actum esse Satisfactionem.

Sūma qō. 13 bifariā diuisę. Satisfacere Deo homo pōt.

Axioma 44.

1 Tametsi nihil tantum ab homine reddi possit, quātā est diuinæ maiestatis uiolatio, nihilominus tamen quando quod in se est, præstant mortales, & pro suis, 2 & (quantum attinet ad debiti solutionem) etiam pro alienis peccatis Deo satisfacere possunt.

Sūma qō. 14 I 5. partes distribueę. Satisfactionis qualitas.

Axioma 45.

1 Nemo potest uno lethali peccato retento aliud per Satisfactionē sapiare, 2 opera enim, quæ alioqui satisfaciendi vim haberent si animo aliquo scelere occupato fiant, neque tunc, neque 3 postea recuperata charitate, quicquam ad satisfaciendum ualent. 4 Nō est tamen putandum eiusmodi opera penitus esse inutilia, conducunt enim tum ad præceptis uitæ bona consequenda, & mala effugienda, tum etiam ad honestarum actionum consuetudinem efficiendam. Animum quoque ad gratiam suscipiendam disponunt, & 5 quoniā multa impediunt peccata, pęnas etiam tartari aliquo modo mitigare, & minuere rectè dicuntur.

Sūma qō. 15. trifariā diuisę. Satisfactoria opera.

Axioma 46.

1 Satisfactionis opus, laudabile, ad Dei honorem spectans, & de genere eorum, quæ pœnam inferunt, esse oportet, 3 cuiusmodi sunt 1 Eleemosyna, ieiuniū, & Oratio, 2 afflictiones etiam, & quæcunque res aduersæ diuinitus immissæ, si forti, & patienti animo perferantur, satisfaciendi uim habent.

Sūma qō. 16. trifariā, ut superior, diuisæ. Pœnitentiæ capaces, q sint.

Axioma 47.

1 Innocentes ea gratia, quam omnes uirtutes comitantur præditi, dum adhuc in ista uita mortali uersantur, pęnitentiæ habitum tantummodo, 2 beati uerò homines in cælesti patria degentes, etiam eius actum habere possunt. 3 At angeli siue boni sint, siue mali, nec habitus, nec actus istius uirtutis sunt capaces.

Sūma qō. 17. trifar ā diuisæ. Clauium definitio, & diuisio

Axioma 48.

1 Clauem (quæ rectè à Doctoribus definitur potestas ligandi, & soluendi, qua ecclesiasticus iudex dignos recipere, & indignos à regno excludere debet) in Ecclesia esse oportet. 3 Estque ista clauis duplex, altera discernendi, altera iudicandi, quarum utraque in Deo per auctoritatem, in Christo per meritum, & excellentiam, in sacerdotibus uero Ecclesiæ sacramentorum dispensatoribus, per ministerium existit.

Sūma qō. 18. I 4 partes distributæ. Clauium affectus.

Axioma 49.

1 Quemadmodum aqua baptismalis instrumentum est inanimatum, ita sacerdos per potestatem clauium sibi commissam, instrumentum est animatum, quo Deus ad hominem à peccatis liberandum utitur, 2 nec ad culpam remittendum modò, sed etiam ad temporalem pœnam, in quam æterna commutata est, minuendam, 3 aliamque peccati ueluti medelā quandā

(in qua ligandi vis potissimùm cernitur) praescribendam, clavium potestat sacerdotibus data ostenditur; 4 quae quidem summa prudentia, & Dei voluntate, atque ordinatione moderanda est, alioqui enim, & suo effectu in poenitente careret, & ad graue sacerdotis ea abutentis malum redundaret.

Axioma 50.

Summa q. 19 in sex q. divisa. Clavium ministri.

1 Ex duplici clavium differentia, illa, quae ordinis dicitur, in 4 solis, ac 5 omnibus, etiam improbis novae legis sacerdotibus existit: 2 & in Christo tantò excellentius, quam in vllo alio sacerdote, quanto perse agentis facultas, vi adiutrice instrumenti perfectior est, atque nobilior. 6 Istius tamen clauis vsu schismatici, haeretici, excommunicati, & degradati, quatenus subditi ijs subtracti sunt, priuantur. Altera verò, quam iurisdictionis clauem vocant, etiam cum alijs Ecclesiae ministris, qui sacerdotes non sunt, communicatur.

Axioma 51.

Summa q. 20 in tres p. divisa. Clavis, in quo exercendae.

Tametsi clavium vis, & efficacitas, omnes, quantum in se est, complectatur, propter iurisdictionis tamen defectum non 1 potest novae legis sacerdos, (extra necessitatis tempus) in eo, qui sibi subditus non est, neque 2 etiam promiscuè in omnibus sibi subditis, clavium potestatem exercere. sunt enim quaedam crimina, quorum cognitionem, absolutionemque superioris dignitatis antistites sibi reseruarunt. 3 Posset nihilominus superior antistes ad se absoluendum inferioris sacerdotis iurisdictionem, potestatemque dilatare.

Axioma 52.

Summa q. 21. quadrifariam divisa. Excommunicationis definitio, & vis.

1 Rectè Doctores tradunt excommunicationem separationem esse ab Ecclesiae communione, quod ad fructum ex ea percipiendum, & generalia eius suffragia, participanda attinet. Quod quidem poenae genus, licet, sit grauissimum, 2 laudabiliter tamen à catholica Ecclesia Dei ipsius exemplo ad frangendam improborum, & rebellium hominum contumaciam (3 etiamsi in, externis tantummodò bonis autem lucretur) vsurpatur, habetque tantam vim, vt 4 excommunicatio etiam iniustè irrogata saepenumero valeat, effectumque sortiatur; quando vidi licet eos tot commissum non tolli sententiae auctoritatem.

Axioma 53.

Summa q. 22. in sex partes distributa. Excommunicare & excommunicari quis possit.

Quandoquidem ad excommunicationis sententiam ferendam opus est, iurisdictionis in exteriori foro auctoritate; idcirco hoc munus exercere non possunt, neque 3 excommunicati, neque suspensi (quibus istud tu risdictionis interdictus est vsus) 1 neque omnes sacerdotes, 2 neque soli, sed ij duntaxat quibus, secundum ecclesiasticae disciplinae leges ista prouincia est mandata, siue sint, siue non sint sacerdotes. Quis verò iurisdictio in foro externo respicit, hinc est, quod neque 4 seipsum, neque aequalem, neque superiorem quisquam possit excommunicare. 5 Prohibet autem Ecclesia vniuersam populi multitudinem anathematis condemnare poena, ne fortè innocens, cum nocente in parem inuoluatur damnationem. 6 Sed istud mirum fortasse, quibusdam videbitur, est tamen verum, nimirum, eum, qui semel è coetu fidelium per anathematis sententiam eiectus est, secundò, & tertiò posse excommunicari.

Axioma 54.

Summa q. 23. trifariam distributa. Excommunicatus, consortium fugiendum.

1 Ex duplici excommunicatione, propter minorem nemini cuiusquam familiaritas, aut consuetudo interdicitur: at eo, qui maiori damnatus est, familiariter vtens, etiam in rebus ad corpus pertinentibus, (nisi aut spiritualis commodi, aut obligationis, aut necessitatis ratione excusetur.) 3 grauiter nonnunquam peccat, nimirum si consulendo, adiuuando, aut aliter fauendo criminis eius, qui excommunicatus est fiat particeps, aut in rebus diuinis, aut alijs ad Ecclesiae contemptum, cum illo societatem ineat. leuiter verò, si quocunque alio modo quispiam, cum eodem familiaritate iungatur. 2 Poena quoque huius prohibitionis violatoribus varia est constituta. Nam, si excommunicationis sententia etiam familiariter excommunicato vtentem complectatur, aut si quispiam consulendo, adiuuando, aut aliter faciendo criminis particeps efficiatur, tum procul dubio excommunicato extra casus superius exceptos sam liciter se coniungens in maiorem, alij in minorem duntaxat incurrunt excommunicationem.

Axioma 55.

Summa q. 24. trifariam

1 Minoris excommunicationis poena, & maioris quoque, si ea sit à lege inflicta (sex tantummodo exceptis vt sup. casibus, qui fusè apud Thomam explicantur) quilibet sacerdos suum subditum absoluere potest. Si verò maior sit excommunicatio à iudice sit irrogata, extra mortis necessitatem, solus iudex, qui irrogauit, aut eius superior absolutio. antistes illius tollendae potestatem habet: 2 quae, etiam illo, qui anathemate irretitus tenetur, inuito, vti potest. 3 Illud quoque certum est, si quis pluribus damnatus esset excommunicationibus, licet interdum omnes simul auferantur, posse tamen vna sublata altera manere, praesertim si à diuersis inflictae sint iudicibus.

Axioma 56.

Summa q. 25. trif.

2 Indulgentiae, quandoquidem ex infinito Ecclesiae thesauro depromuntur, tribus istis rebus conueniunt: quoque 1 sunt, nimirum ex parte tribuentis auctoritate, ex parte vero accipientis charitate, ex parte causae pietate, legitimae indulgentiae sunt, tantumque valent, quantum valere praedicantur. 3 Neque dubitandum non est, quin, & poenam satisfactionis loco, etiam in purgatorio persoluendam remittendi vim habeant, & pro 3 subsidio temporali ad spiritualem vtilitatem relato, laudabiliter tribuantur.

Axioma 57.

Summa q. 26. quadrifariam distributa.

1 In solis Episcopis, 2 siue sint, siue non sint sacerdotes, ordinaria residet indulgentias largiendi potestas: 3 summo quidem Episcoporum legitimo Petri successore plena, in alijs verò limitata. 4 In quibus omnibus, siue probi, siue improbi sint, ista potestas vnius, eiusdemque manet efficacitatis.

Axioma 58.

Summa q. 27. Indulgentias largitores.

1 Quicunque aliquo lethali scelere adhuc obstricti tenentur, ij ad indulgentiarum gratiam percipiendam minimè sunt idonei, qui verò ab eiusmodi scelere animum habent immunem, siue 2 monachi sint, siue alterius cuiuscunque conditionis homines (4 comprehensis etiam ijs, qui indulgentias largiuntur) modò 3 conditiones in litteris indulgentiarum descriptas obseruent, illius generis gratiam consequi possunt.

Axioma 59.

Summa q. 28. trifariam divisa. Poenitentia solemnis.

1 Propter multas grauissimas caussas laicis tam viris, quàm 3 mulieribus ad expianda certa crimina, & praesertim ea, quibus tota ciuitas concitatur, publica, & solennis laudabiliter indicitur poenitentia. 2 Quae, cum eiectionis Adami ex paradiso significationem, & perpetui de peccato doloris professionem contineat, contra eius naturam id foret si iteraretur, saepiusque eidem subeunda statueretur.

DE EXTREMA VNCTIONE.

In Extremae vnctionis explicatione de istis quinque capitibus agitur, videlicet

De ijs, quae pertinent ad naturam, & primam institutionem extremae Vnctionis. Quaestione 29.
De effectu extremae Vnctionis. 30.
De idoneo eius ministro 31.
Cui impertiendum sit istud Sacramentum, & in qua parte corporis adhibendum. 32.
Possit iterari necne istud Sacramentum. 33.

Axioma

Sũma qõ. 29. 19 partes distributæ.

Axioma 60.

Extrema vnctio 1 vnum est 1 Sacramentum, ab 3 Apostolis quidem promulgatum, sed à Christo primum institutum. Cuius idonea, & conueniens materia est 4 oleum oliuæ ab 6 episcopo 5 consecratum, 7 forma verò 9 legitima hæc 8 deprecatio. Per istam sanctam vnctionem, & piissimam suam misericordiam, parcat tibi Dominus quicquid deliquisti per uisum. Per istam sanctam unctionem, & suam piissimam misericordiam parcat tibi Dominus quicquid deliquisti per auditum. Per istam sanctam unctionem, & suam piissimam misericordiam parcat tibi Dominus quicquid deliquisti per odoratum. Per istam sanctam vnctionem, & suam piissimam misericordiam, parcat tibi Dominus quicquid deliquisti per gustum, & locutionem. Per istā sanctam unctionem, & suam piissimam misericordiam parcat tibi Dominus quicquid deliquisti per tactum. Per istā sanctam vnctionem, & suam piissimā misericordiam parcat tibi Dñs quicquid deliquisti per gressum.

Extremę vnctionis institutio, materia & forma.

Sũma qõ. 30. trifariam diuisę.

Axioma 61.

Extremæ unctionis Sacramentum 3 nullum imprimit characterem, sed ualet 1 primò quidem, & præcipuè ad curandam animi ex peccato lethali contractā imbecillitatem, & uires, firmamque ualetudinem ei restituendam, quem effectum etiam deletio peccati (si modo inuentum sit) necessariò consequitur. 2 Secundò autem locum ad medendum corporis morbo. Non tamen semper hunc præstat effectum, sed tum demum, cùm ita expedit suscipientis saluti, & ipsa nullum opponit impedimentum.

Extremæ vnctionis effectus.

Sũma qõ. 32. in tres partes diuisæ.

Axioma 62.

1 Extremæ Vnctionis administratio non ad 2 diaconi munus, & multò minus ad 1 laici conditionem, sed ad 3 solius sacerdotis pertinet officium, siue is sit, siue non sit Episcopus.

Extremę vnctionis minister.

Sũma qõ. 31. in 7. partes distributę.

Axioma 63.

Hominibus maturæ 4 ætatis, non pueris, sanæ 3 mentis, non furiosis, 1 morbo aliquo, 2 in quo sit vitę periculum, laborantibus, non sanis, 5 neque in toto corpore, sed in his duntaxat sex 6 partibus, oculis, auribus, naribus, ore, manibus, atque pedibus (quibus partibus etiam trunci adtungi possunt) subministrā dum est extremæ Vnctionis Sacrm. 7 Si verò quēpiā ægrotū aliquā ex istis partibus priuetū esse cōtingeret, tum proxima pars loco deficientis esset inungenda.

Extrema unctio, quibus impertienda, & qua parte corporis adhibenda.

Sũma qõ. 3. duas partes diuisę.

Axioma 64.

Cum extrema vnctio non sit ea eorum numero Sacramentorum, quæ perpetuum habent effectum, non modò in 1 deuersis morbis, uerum etiam in 2 eodem si diuturnus sit, cuiusmodi sunt hectica, & hydropisis, iterari sine ulla suæ dignitatis iniuria potest.

Extremę unctionis iteratio.

DE ORDINIS SACRAMENTO.

Ad Sacramenti Ordinis declarationē de his quinque, c. hic disseritur; uidelicet de

- Ordine in genere, cuius capitis tres sunt partes de
  - propria natura, & partibus Sacramenti Ordinis. Quæstio ne 34.
  - Distinctione Ordinum. 37.
  - effectu eius. 35.
  - Conferentibus Ordinem. 38.
  - suscipiensibus Ordinem. 36.
- Impedimento initiandorum. 39.
- his, quæ sunt Ordinibus annexa. 40.

Sũma qõ. 34. in 5. q. attribuę.

Axioma 65.

Partim ex Thoma, partim ex Eugenij quarti Decreto Armenis date sumptum.

Ordo, 3 Sacramentum est Ecclesiæ 1 necessarium, in 2 quo per externum signaculum interna, & spiritalis potestas ordinato conceditur. Huius porrò Sacramēti 5 materia est illud, per cuius traditionem confertur Ordo, sicut Presbyteratus traditur per calicis cum uino, & patenæ cum pane, porrectionem. Diaconatus per libri Euangeliorum dationem. Subdiaconatus uerò per calicis uacui cum patena uacua superposita traditionem, & similiter alij Ordines per rerum ad ministeria sua pertinentium designationem. 4 forma sacerdotij hæc est. Accipe potestatem offerendi sacrificium in Ecclesia pro uiuis, & mortuis in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Aliorum ordinum formas, breuitatis caussa, hic omissas, si quis uidere uelit, eas in Pontificali Romano latè descriptas inueniet.

Ordinis definitio, & partes.

Axioma 66.

In cuiuslibet ordinis collatione, & 1 gratia gratum faciens donatur, & 2 character imprimitur, qui 3 characterē baptismi quidem ea necessitate, 4 confirmationis ex congruentia, 5 inferioris autem ordinis ea ecclesiastica constitutione ante susceptum requirit.

Sũma qõ. 35. in 5. partes distributę. Ordinis effectus.

Axioma 67.

Tametsi, & 4 promouens indignum ad aliquem ex ordinibus sacris, & cum conscientia peccati lethalis ordinem sacrum 1 suscipiens, vel 5 eo utens grauissimè peccet, non est tñ 2 vitæ bonitas ad ordinis susceptionem ea parte sacramenti, sed ex parte diuini præcepti duntaxat, necessaria. 2 Similiter quoque scripturæ cognitio in eo, qui ordinem suscipit, requiritur, non quidem absolutè, sed quæ ad ordinis, qui suscipitur munere rectè fungai dum sufficiat. 3 Cæterùm li eruditus, atque scientia maximè ordinandos, & iā ordinatos deceant, per se tamen nemini ordinem præstare possunt.

Sũma qõ. 36. in 5. partes distributę. Ordinem suscipientium qualitas.

Axioma 68

Secundum 2 numerum ministeriorum, quæ ad Eucharistię consecrationem, dicentemq; sractationē opus erant, 1 septem clericorum ordines sunt instituti, 3 quibus tres supremi, quòd circa materiam consecratam versentur, sacri reliqui verò quod in materia non consecrata occupati sint, non sacri rectè nominantur 4 Distinguuntur etiam isti ordines, quod singulorum propriæ quædam sint, & distinctæ functiones. Nam ostiarij est ostiorum templi curam gerere, ad dignos recipiendos, indignos uerò repellendos. Lectoris pronunciare lectiones, & propheticum oracula populo declarare. Exorcistæ ab energumenis, & catechumenis dæmonum uexationes exorcismis depellere. Acolyti luminaria in sacrario præparare, cereum gestare, ac urceolos cum aqua & uino subdiacono ministrare. Subdiaconi, urceolum, aquamine, & manutergium episcopo, presbytero, & diacono ad lauandas manus subministrare, epistolam legere, oblationes à populo recipere, & eas vel super altare collocare, uel diacono tradere, etiam calicem, & patenā ad altare delata diacono dare, in calicemque vinum, & aquam infundere. Diaconi sacerdoti assistere, & ei ministrare, in his potissimū Sacramentis, Baptismo, Chrismate, & Eucharistia componere mensam Domini, eandem secta, Euangelium, & Epistolam populo explanare, & sanguinem Domini eidem dispensare. Sacerdotis absoluere, ligare, Dei dona benedicere, & praci, uè corporis, & sanguinis Domini Sacramentū conficere. 5 Qui quidem sacerdos tum demum suum characterem recipit, quum illi sub certa uerborum forma calix traditur.

Sũma qõ. 37. in 5. partes distributę.

Ordinum distinctio

Axioma 69

1 Ordinis Sacramentum solus Episcopus conferre potest, 2 quam eius potestatem, nec suspensio 5 nec hæresis (modo legitima uerborum forma. & Ecclesiæ intentio salua maneat) tollendi uim habet. Qui tamen à suspenso, vel hæretico ordinatur Episcopo, propter peccati obstaculum, quod in ipso est, gratiam non consequitur, nec accepto ordine, propter iurisdictionis, in eo qui ordinauit, defectum, uti potest.

Sũma qõ. 38 bifariā distribuę. Ordinem cōferens.

Axioma 70

2 Pueri vsu rationis adhuc carentes, item 3 serui, qui in aliena sunt potestate, 4 atque homicidæ, qui humano sanguine manus suas polluerunt, cum 5 nothis, &

Sũma qõ. 39. in sex partes distribuę. Ordinis impedimenta.

& 6 iis, qui insigni aliqua mutilatione sunt deformati, præcepti quidem ordinatione, non autem Sacramenti necessitate à sacris ordinibus arcentur: 1 mulier, necessaria Sacramenti ratione ab ijsdem repellitur ordinibus. Quapropter ordinis Sacramentum temerè, & contra constitutionem Ecclesiasticam collatum, illi verè suscipiunt: hæc verò nequaquam suscipere potest.

Axioma 71.

Summa q. 40. in 7. q. distributa.

Tonsura non est 2 ordo, neque 3 quenquam priuat terrena possessiones habendi potestate; 1 eam tamen cuiuslibet ordinis clerico deferre oportet, quod regni cuiusdam spiritalis, & excellentioris perfectionis, mentisque a caducis rebus ad diuinas, sempiternasque abductionis significationem contineat. 5 Similiter episcopatus dignitas non est inter sacros ordines numeranda. 4 Ipsa tamen propter populi ad Eucharistiam ritè suscipiendam præparationem, & summi pōtificis auctoritas (6 quæ est episcopatu superior) pp Christianorū vnionem, eorumq; in vnum corpus colligationem Ecclesiæ est necessaria. 7 Porrò si quis forte miretur vestium quibus vtuntur Ecclesiæ ministri varietatē, is sciat nōnulla esse officia omnibus Ecclesiæ ministris cōia, alia vero certis ordinibus peculiariter conuenientia, & ad id designandum quædam vestium genera communiter omnibus, alia verò certis ordinibus fuisse tribuenda.

Ordinib' annexa.

DE MATRIMONIO.

Tractationis de Matrimonio tria sunt capita, hæc videlicet:

- Matrimonium quatenus est naturale officium. q. 41.
- Matrimonium quatenus est sacramentum. 42.
- Matrimonium quatenus absolutè, & secundum se consideratur: ad cuius explicationem disputatur de
  - Sponsalibus 43.
  - Matrimonij propria ratione 44.
  - Matrimonij caussa efficiente seu consensu
    - consensu in genere. 45.
    - consensu iureiurando, vel corporum commixtione firmato. 46.
    - consensu coacto, & cōditione restricto. 47.
    - consensus obiecto. 48.
  - Bonis, quæ oriūtur ex matrimonio. 49
  - Matrimonij impedimentis, vbi agitur de
    - impedimentis in gñe. 50.
    - erroris impedimētis. 51
    - conditionis, seu seruitutis impedimento. 52.
    - voti, & ordinis impedimento. 53.
    - propinquitatis impedimento. 54.
    - affinitatis īpedimēto. 55
    - cognationis spiritalis impedimento 56.
    - cognatione legalis, quæ per adoptionem fit, impedimento. 57.
    - frigiditatis, maleficij, furiæ, & amentiæ impedimento. 58.
    - disparitate cultus, q̄ matrimonium impediat 59
    - vxoris interfectione 60.
    - voti solemnis impedimēto. 61.
    - fornicatione alterius cōiugum. 62.
  - Secundis nuptijs 63.
  - Quibusdā quæ sunt matrimonio annexa.
    - debiti redditione. 64.
    - pluribus vxoribus. 65.
    - defectu, qui irregularitas vulgo appellatur, per bigamiam contracto. 66.
    - libello repudij. 67.
    - filijs illegitimè natis. 68

Axioma 72.

Summa q. 41. in 4. partes distributa. Matrimonium, vt est naturale officium.

Quanquam matrimonium iuris sit 1 naturalis, eiusque actus non modò 3 licitus, sed etiam frequenter laudabilis sit, 4 præmioque dignus, quando videlicet aut debiti reddendi, aut prolis ad Dei cultum generandæ caussa suscipitur; 2 nemo tamen his temporibus ad matrimonium contrahendum vllius præcepti necessitate obligatur.

Axioma 73.

Summa q. 42. in 4. partes diuisa.

2 Matrimonium diuersarum rerum, quæ in eo concurrunt, respectu, diuersis temporibus fuit institutum: 1 Nam, si respicias filiorum procreationem, innocentiæ statu, si remedium aduersus peccati vulnus, medio inter Adæ lapsum, & Moysi legem tempore: si certarum personarum matrimonio idonearum definitionem, in veterelege: si mysterium coniunctionis Christi cum Ecclesia, in noua, si amicitiam, & mutuum coniugum inter se obsequium, in vtrius lege suam accepit originem. Atque secundum omnes istas institutiones, prima, & postrema exceptis, matrimonium rectè 1 Sacramentum vocatur. Secundum illam vero institutionem, quam euangelij tempore accepit, nouæ legis est Sacramentum, 3 gratiam ad ea, quæ matrimonij sunt, rectiùs peragenda conferens: 4 cuius, sicut & aliorum matrimonij generum, secunda perfectio, quæ in operatione consistit, non autem prima, quæ in existendo posita est, sexuum commixtionem desiderat.

Matrimonium, vt est Sacramentum.

Axioma 74.

Summa q. 43. trifariā diuisa.

1 Sponsalia nihil aliud sunt, nisi futurarum sponsio nuptiarum; ad quæ 2 contrahenda idonei sunt, qui septimum ætatis suæ annum, vel attigerunt, vel transierunt. 3 Dissoluuntur autem propter varias caussas, iure quidem propter duas, nimirum propter fidem matrimonij in præsenti alteri datā, & monastici instituti professionem, at Ecclesiæ iudicio propter alias plurimas, quas longum foret enumerare.

Sponsalia.

Axioma 75.

Summa q. 44 in quinque partes distributa. Matrimonij definitio.

3 Matrimonium rectè à Magistro definitur esse viri, mulierisque, maritalis 1 coniunctio, inter legitimas personas, indiuiduam vitæ retinens consuetudinem, 2 congruumque suo effectui sortitum est nomen; ob id enim nubit fœmina, vt aliquando mater fiat. Vocatur etiam coniugium, & nuptiæ. Coniugium quidem à sua natura; nuptiæ verò à caussa efficiente.

Axioma 76.

Summa q. 45. in quinque partes diuisa. Matrimonij consensus.

1 Mutuus inter virum, & fœminam 4 consensus, 2 verbis tempus 3 præsens designātibus, siue palàm, siue 5 clàm expressus, vera est matrimonij 1 caussa efficiēs.

ADMONITIO.

Hic, & in sequenti Axiomate aduertendum est, Clandestina matrimonia, rata quidem, & firma fuisse, quandiu ab Ecclesia non fuit eorum vis, & efficacitas sublata: post editam verò Tridentini Concilij de ipsorum abolitione, & eneruatione sanctionem (quam videre licet sess. 24 de reformatione matrimonij capite primo) omnem vim veri, & Christiani matrimonij efficiendi amisisse. Decretum siquidem ea constitutione est, nullum matrimonium, nisi quod præsente parocho, vel alio sacerdote, de ipsius parochi, seu ordinarij licentia, & coram duobus, vel tribus testibus celebratum sit, verum, & ratum matrimonium esse habendum.

Axioma 77.

Summa q. 46. bipertitò diuisa. Matrimonij consensus iureiurando

1 Iusiurandum, consensui per verba temporis futuri declarato accedens non efficit matrimonium, 2 at sexuum commixtio si talem consensum subsequatur (nisi apertum fraudis appareat argumentum) in Ec-

clesiastico

46. vel corporum cõmistione firmatus.

clesiastico foro, ratum, & firmum matrimonium reddit, licet secundùm conscientiæ forum, nullum sine vero voluntario assensu, coalescat matrimonium.

Summa q. 47. in sex partes distributæ.

Matrimonij consensus coactus sub cõditione expressus.

Summa q. 48. bifariã diuisæ.

Axioma 78.

Consensus metu in 2 constantem virum cadente 3 extortus 4 tollit matrimonium, tam ex parte 4 cogẽtis, quàm ex parte illius, qui cogitur. 6 Imò neque pater ex sua auctoritate filium ad vxorem ducendum compellere potest. 5 Suspensus verò per conditionem appositam consensus, interdum efficit, interdum non efficit matrimonium. Nam, si tempus præsens respiciat apposita conditio (siue honesta sit, siue turpis, modò matrimonij bonis non repugnet) si adsit: similiter si conditio sit necessaria, quodcunque tempus respiciat, efficiendi matrimonij vim habet. Si verò in genere rerum fortuitarum esset conditio, & ad tempus futurum referretur, consensus sub eiusmodi conditione expressus ad copulandum matrimonium non sufficeret, non magis, quàm si verbis temporis futuri esset expressus.

Matrimonialis consensus obiectum.

Summa q. 49. in sex partes distributæ.

Matrimonij bona.

Summa q. 50. quæ μονομερής est.

Axioma 79.

2 Matrimonialis consensus (1 cuius proprium, & primum obiectum est, non sexuum commixtio, sed socialis coniugatio) propriè, & per se spectat prolis generationem, & fornicationis vitationem, alios autem fines siue honestos, siue turpes, quos in matrimonio contrahendo sibi proponunt coniuges, impropriè & fortuitò, ita vt illi fines ad coniugum quidem, non autem ad cõiugij, bonitatem, aut prauitatem redundent.

Axioma 80.

Ex tribus matrimonij bonis, 2 fide videlicet, prole, & Sacramento, quibus excusatur 1 matrimonium, eiusque 4 actus, 3 Sacramentum primas obtinet partes. 5 Sunt autem ista matrimonij bona, salitè proles, & fides; sub qua comprehenditur debiti persolutio, ad honestatem actus matrimonialis adeò necessaria, vt is, qui 6 rem habet cum vxore solius voluptatis, & libidinis explendæ caussa, semper peccet; lethaliter quidem, si is libidinis ardor etiã extra matrimonij terminos feratur; leuiter verò, si intra matrimonij fines contineatur.

Matrimonij impedimẽta in genere.

In quibus nequis ità taliet post editas concilij Tridẽtini sanctiones, videatur eorum decretum de reformatione matrimonij. sess. 24.

Axioma 81.

Contrahendum matrimonium impedit Ecclesiæ prohibitio, & id tempus, quod feriarum vocare solent, contractum verò dirimunt, quæ sequentibus versiculis continentur.

Error, conditio, votum, cognatio, crimen,
Cultus, disparitas, vis, ordo, ligamen, honestas,
Si sis affinis, si fortè coire nequibis.

Summe q. 51. bifariã diuisæ.

Matrimonium impediens error.

Axioma 82.

Tam in 2 persona, quàm in ipsius conditione commissus error, 1 naturaliter impedit, quo minus coalescat matrimonium.

Summa q. 52 quadripartiam diuisæ.

Matrimonium impedita seruitus.

Axioma 83.

2 Quanquam seruo ad ducendam vxorem non sit necessarius domini consensus, 1 ignorata tamen seruitutis conditio, contractum extrinsecus matrimonium nullum reddit. 3 Posset nihilominus, qui liber matrimonium contraxisset, citra eius dissolutionem, sese asserui etiam inuita vxore in seruitutem mancipare. 4 Porrò sobolem ex disparis conditionis parentibus natam, ciuiles leges, quibus Ecclesiasticæ assentiuntur, statuũt in ijs, quæ ad personæ conditionem pertinent, matrem; in alijs verò, quæ dignitatis sunt, patrem sequi debere.

Summa q. 53. quadripartitæ.

Matrimoniũ impediens votũ & ordo.

Axioma 84.

Contracti iam matrimonij dirimendi vim, non quidem a simplex, sed 1 solenne votum habet. 4 Et licet à matrimonio, etiam adhuc constante, ad sacros ordines aditus concedatur; retro 3 tamen à sacris ordinibus (propter votum continentiæ illis annexum) ad matrimonium commeare nequaquam licet.

Axioma 85.

1 Sanguinis propinquitas, seu (vt vulgò appellatur) consanguinitas nihil aliud est, nisi vinculum quoddam eorum, qui ab eodem stipite, siue principio descẽdunt, corporali propagatione contractum, & certis gradibus, atque lineis distinctum: 3 quod extrinsecus celebratum matrimonium dirimit, iure quidem naturali inter parentem, & eius prolem, veteri autem lege inter eas personas, ad quarum alteram alterius pudicitiam custodire pertinet; 4 & ecclesiastica constitutione inter illas, inter quas est in linea transuersa citra quintum gradum sanguinis coniunctio, atque communio.

Summa q. 54 quadrifariam diuisæ.

Matrimonium impediẽs cõsanguinitas.

Axioma 86.

Affinitas est propinquitas quoddam genus ex 1 matrimonio, concubitu 3 illicito, vel 4 sponsalibus (5 non autem ex alia affinitate) contractum, & ad mortem vsque inter personas, quas semel coniunxit permanens: 6 quod matrimonium non secus, ac sanguinis propinquitas impedit, atque 9 dirimit, 7 gradibus, eorumque distinctione, & 8 extensione à sanguinis propinquitate sumptis. In qua quidem diremptione facienda, & 10 accusationis, & 11 testium productionis ritu procedere oportet.

Summa q. 55. in 11. partes distributæ.

Matrimonium impediens affinitas.

Axioma 87.

Spiritalis cognitionis, quæ partim ex 2 Baptismi, partim ex Confirmationis Sacramẽto nascitur, tres sunt species, his nominibus apud Ecclesiasticos scriptores vsitatis appellatæ, spiritalis paternitas, compaternitas, & spiritalis fraternitas. 3 E quibus paternitas inter susceptorem, & baptizatum, seu confirmatum, item inter baptizantem, seu confirmantem, & eum, qui baptizatur, siue confirmatur: 5 Compaternitas inter susceptorẽ, siue baptizantem, aut confirmantem, & baptizati, vel cõfirmati parentes; fraternitas verò inter baptizatum, seu confirmatum, & susceptoris naturales liberos existit. 4 Transeuntque omnes istæ cognationis species à viro ad vxorem, & è diuerso ab vxore ad virum, consummato tam matrimonio accedentes, & propria operatione accersitæ; 1 impediuntque matrimonium contrahendum, ac iam contractum dirimunt ipsum connubium antegressæ, consequentes verò nequaquam. Sed si de industria nulla necessitate cogente per cõiugum alterum, cum altero contrahantur, iure tantummodo debiti exigendi, eum, per quem sunt contractæ, priuant.

Summe q. 56. in 5. partes diuisæ.

Matrimonium, impediẽs cognatio spiritalis.

ADMONITIO.

Quantum ad spiritalem cognationem attinet, concilium Tridentinum paternitate, & compaternitate propria actione contracta, vt antè erat relicta, fraternitatem, quæ inter baptizatum, vel confirmatum, & susceptoris, vel baptizantis, aut confirmantis filios antè contrahebatur, ac simul transitum spiritalis cognationis a viro ad vxorem, & contrà, sustulit.

Axioma 88.

1 Adoptio est personæ extraneæ in filium, filiam, nepotem, aut neptem legitima cooptatio. Vnde 3 triplex nascitur cognatio ciuilis: prima inter adoptantem, & adoptatum, eiusque posteros: secunda inter adoptatum, & naturalem filium, aut filiam adoptantis, tertia verò inter vxorem adoptantis, & adoptatum, vel inter vxorem adoptati, & patrem adoptantem. E quibus prima, & tertia semper, secunda verò, quandiu adoptatus est in potestate illius à quo est adoptatus, matrimonium impedit.

Summe q. 57 tripartitæ.

Matrimonium impediẽs cognatio ciuilis.

Axioma 89.

Ex 2 propter frigiditatem naturæ, non ætatis defectu euenientem, & propter eam, quæ è maleficio contracta est coeũdi perpetuam impotentiam, triennij experimento comprobatã, Ecclesiæ auctoritate separantur coniuges; sed in separatione, propter impotentiam ex maleficio ortam, vtrique coniugum, in altera verò fœminæ tantùm, libera conceditur ad nouum connubium transitus.

Summa q. 58 in quinque partes distributæ.

Matrimonium impediens frigida natura.

tura. male ficium, amentia, incestus, ætas immatura.

transeundi potestas: 1 ita tamen, vt si quando priori viro coeundi facultatem restitui contingat, posteriori relicto, ad priorem virum ea fœmina redire debeat. Matrimonium quoque impediunt, & contractum dirimit 3 amentia perpetua, & ea, quæ rationis vsu tempore matrimonij suscipiendi mentem priuauit. 4 Similiter incestus, cum futuræ vxoris sorore, vel ante sponsalia, vel medio inter sponsalia, & matrimonium tempore commissus; post verò consecutus, non dirimit constans iam matrimonium, sed eum, à quo commissus est, iure debiti petendi priuat, atque eidem, ne aliam vxorem ducat, priore mortua ab Ecclesia interdicitur. Item ætas 5 immatura, cuiusmodi in masculis citra decimumquartum annum, in fœminis verò citra duodecimum, (nisi iudicij vigor, quod ætati deest, compenset) esse statuitur.

Axioma 90.

Summa q. 59. in sex partes distributæ. Matrimonium impediens cultus disparitas.

1 Tametsi fidelis cum infideli, neque ratum, neque legitimum matrimonium contrahere possit, 2 nihilominus tamen verum est id matrimonium, quod inter se celebrant infideles. 3 Ita tamen, si contingat alterum coniugum, altero fidem amplectente, in errore suo permanere, 4 neque ad debitum reddendum, neque ad cohabitationem ferendam, is, qui fidem amplexus est teneatur (3 retenta interim vtriusque faciend. potestate.) Et quod 5 amplius est, si eius, qui infidelis manet, peruersitas, vsque ad obstinatam creatoris contumeliã procederet, fidelis priori dissoluto, noui matrimonij suscipiendi potestatem haberet, quæ nec ob aliam infidelitatem, 6 nec ob aliud quodcunque scelus concederetur.

Axioma 91.

Summa q. 60 bifariã diuisæ. Matrimonium impediens vxoris interfectio.

1 Vxorem in adulterij actu deprehensam interficere etiam priuata auctoritate mariti dolori ciuiles quidem leges concedunt: at ecclesiasticæ in hoc facinore puniendo, quemadmodum in alijs, publicam auctoritatem expectandam, & iustitiæ zelo, non vindictæ sumendæ, aut odij explendi animo procedendum esse censent eã, quæ priuata sit auctoritate vxoris necem summopere improbantes, & in lethalibus criminibus numerantes: ob idque decernunt 2 matrimonium contrahendum respectu cuiusuis mulieris, eiusmodi scelere impediri, & contractum, cum pellice, cuius ducendæ spe illud scelus patratum esset, dirimi.

Axioma 92.

Summa q. 61. in tres partes distributæ. Matrimonium dissolui voto solenni.

2 Quemadmodum corporali morte dissoluitur corporale matrimonij vinculum, ita solenni professione monastici instituti, quæ est quoddam spiritualis mortis genus, dissoluitur spirituale matrimonij vinculum, quod est inter coniuges, matrimonio nondum consummato. Proinde vtrique coniugum ante corporum coniunctionem ad religiosum vitæ institutum transeundi, & 3 ei, qui in seculo relictus est, cui vult nubendi, libera conceditur ptãs. 1 Matrimonio autẽ iam consummato, neutri religiosum, seu monasticũ vitæ institutum suscipere, neutri ad nouas transire nuptias, altero viuente, licet.

Axioma 93.

Summa q. 62. in sex partes distributæ. Diuortiũ ob fornicationẽ tẽpore Euangelij.

1 Vxorem fornicatam marito, quoad eorum attinet, 3 priuato iudicio; quod ad cohabitationem verò pertinet, ecclesiæ auctoritate dimittere (paucis exceptis casibus) semper conceditur, non autem 2 præcipitur, nisi fortè vxor obstinatè vellet in suo flagitio permanere. Eodem iure 4 vxori quoque aduersus virum adulterum vti licet. 5 Cæterum diuortio iam facto, vtrique coniugum, altero viuo, præclusus est ad nouas nuptias aditus, non autem ad 6 ipsorum inter se reconciliationem, modò adsit in eo, qui sua culpa repudiationem meruerat, prioris vitæ emendatio.

Axioma 94.

Summa q. 63. bipartitæ. Secundæ nuptiæ.

1 Secundas nuptias, imò etiam tertias, reliquasque deinceps, & licitas esse, quòd superioris matrimonij vinculum alterius coniugis morte sit sublatum, & 2 Sacramenti dignitatem non minus, quàm primas obtinere, quòd in ijs materia, formaque legitima matrimonij cernatur, tradunt probatissimi quique catholicæ veritatis doctores.

Axioma 95.

Summa q. 64. in 7. partes distributæ. Matrimonialis debiti persolutio.

1 Non modò apertè poscenti, 2 sed etiam aliquo signo indicanti debet, vterque coniugum ex 3 æquo (incolumitate, & honestate salua) alteri, etiam 7 tempore sacro (licet inue petent leuiter 5 salt 6 peccet) matrimoniale debitũ psoluere: 4 ob idq; neuter eorũ sine alterius consensu, talis continentiæ voto, quo illius debiti persolutio impediretur, se obstringere potest.

Axioma 96.

Summa q. 65. in 5. partes diuisæ. Polygamia.

1 Quanquam matrimonij secundario fini repugnet vxorem multitudo, eaque ratione à naturali lege nonnihil deflectat, 2 primis tamen temporibus diuina dispensatione quibusdam multas ducere, & simul habere vxores fuit concessum. At 5 concubinam, cum qua nullum matrimonij ius intercederet, habere, quòd id 3 primario matrimonij fini, prolis nimirum educationi obsit, legique naturali vehementer aduersetur, nullo vnquam tempore licuit, sed hominum ita congregatorum societatem impiam, eorumque 4 congressus nefandos, & in lethalibus peccatis numerandos, semper iudicauit Dei Ecclesia.

Axioma 97.

Summa q. 66. in 5. partes distributæ. Irregularitas.

1 Secundum matrimonium siue iuxta, siue contra 2 leges, siue 4 ante, siue post baptismum, susceptum: 3 item primum cum ea, quæ virgo non sit contractum, virum a sacris clericorum ordinibus repellit, seu (vt trito vtar verbo) irregularitatem affert, 5 quæ tamen dispensatione, quòd humani sit iuris, tolli potest, à summo quidem pontifice respectu omnium, ab alijs verò episcopis respectu inferiorum, seu minorum ordinum.

Axioma 98

Summa q. 67. in 7. partes distributæ. Repudij libellus tẽpore legis.

Quamuis 1 matrimonium natura, sit indissolubile, 2 cadit nihilominus sub diuinam dispensationem eius dissolutio. 3 Vnde probabilis est illorum opinio, licet minus communis, qui asserunt vigente Moysi lege, & viro vxorem repudiare, & 4 repudiatæ iam mulieri alteri viro nubere (5 non autem ad priorem reuerti, id enim expressè lex vetat) diuino concessu licitum fuisse. Cæterùm in repudij libello, qui vxori dabatur, caussas (6 inter quas proxima erat vxoris pdinm) nõ quidem distinctè 7 & speciatim, sed generatim duntaxat scribi oportebat.

Axioma 99.

Summa q. 68. trifariã distinctæ. Illegitimè nati.

1 Illos, qui ex vago, & extra verum matrimonium patrato concubitu nascuntur, illegitimos vocant, & ob istam infelicem nascendi sortem, ab 2 hæreditario in bona paterna plenè succedendi iure, nonnullisque muneribus, atque dignitatibus, & ciuiles, & ecclesiasticæ leges repellunt, 3 ita tamen, vt multiplices ijs ad dignitatem, conditionemque legitimorum filiorum peruenidi vias demonstrent, atque patefaciant.

SCHR.

SCHEMA AVGVSTINI HVNNAEI, IN QVO NVME-
quibus a B.Th.catholica de Sacramentis do-

- Sacramentorum tractat' apud B.Thomã Aquinatẽ est bipartitus:
  - In priori eius parte agitur de Sacramentis generatim, videlicet de
    - Natura, & propria ratione Sacramenti in genere. quæstione 60.
    - Necessitate Sacramentorum. 61.
    - Effectibus Sacramentorum
      - effectu primario, qui est gratia 62.
      - effectu secundario, qui est character. 63.
    - Causa Sacramentorum. 64.
    - Numero Sacramentorum. 65.
  - In altera parte agitur de Sacramẽtis sigillatim nimirum de
    - Baptismo: ad cuius explicationem
      - Prius de ipso Baptismo ista quatuor quæstionum genera tractantur,
        - de natura, & propria ratione Baptismi 66
        - quis sit idoneus Baptismi minister. 67.
        - de suscipientibus baptismum. 68.
        - de effectu baptismi. 69.
      - Deinde binæ quæstiones de iis, quæ præparationem ad Baptismum continent, disputantur
        - vna de Circuncisione. 70.
        - altera de catechismo, & exorcismo 71.
    - Confirmatione, cuius explicatio vnica quæstione in duodecim partes distributa absoluitur. 72.
    - Eucharistia, ad cuius explicationem ista octo quæstionum genera pertractantur, videlicet de
      - ipso Sacramento Eucharistiæ 73.
      - materia eius
        - specie materiæ 74.
        - transubstantiatione panis, & vini in corpus, & sanguinem Christi 75.
        - modo, quo existit Christus in hoc Sacramento. 76.
        - accidentibus panis, & vini 77
      - forma eiusdem 78.
      - effectibus 79.
      - accipientibus Eucharistiam 80.
      - de modo, quo Christus vsus est Eucharistiæ Sacramento 81.
      - idoneo Eucharistiæ ministro. 82.
      - ritu, qui debet in isto Sacramento seruari. 83.
    - Pœnitentia, cuius disputationis sex sunt cap. de
      - pœnitentia ipsa
        - quatenus est Sacramentum 84.
        - quatenus est virtus. 85.
      - effectu pœnitentiæ
        - in remittendis peccatis lethalibus. 86.
        - in remittendis peccatis venialibus. 87.
        - de reditu peccatorum semel remissorum. 88.
        - quantum ad recuperationem virtutum 89.
      - partibus pœnitentiæ
        - In genere 90.

          Quæ sequuntur ex Supplemento tertiæ partis sunt desumpta.
        - in specie de
          - contritione
            - quid sit. 1.
            - de quo esse debeat. 2.
            - quanta esse debeat. 3.
            - quanto tempore durare debeat 4
            - de effectu eius. 5.
          - confessione de eius
            - necessitate 6.
            - natura, & definitione. 7.
            - ministro 8.
            - qualitate. 9.
            - effectu 10.
            - sigillo 11.
          - satisfactione
            - quid sit. 12.
            - an fieri possit. 13.
            - qualis esse debeat. 14.
            - quibus rebus Deo satisfiat. 15.

RVS, ORDO, ET CONNEXIO EARVM QVAESTIONVM
ctrina explicata est, ob oculos ponitur.

- Suscipientibus Pœnitentiæ Sacramentum. 16.
- De ministrorum potestate ad claues pertinente, vbi egitur
  - de clauibus, nimirum de
    - propria vi, & natura clauium. 17.
    - effectu earum. 18.
    - ministris clauium. 19.
    - his, in quibus rectè claues exercentur. 20.
  - excommunicatione, videlicet de
    - eius propria vi, & natura. 21.
    - excommunicante, & excommunicato. 22.
    - communicatione, cum excommunicato. 23.
    - absolutione ab excommunicationis vinculo. 24.
  - indulgentijs; videlicet
    - de propria earum vi, & natura. 25.
    - in quibus sit potestas eas elargiendi. 26.
    - quibus indulgentiæ prosint. 27.
- Publica, & solenni pœnitentia. 28.
- Extrema vnctione, cuius explicatio hæc quinque capita complectitur,
  - De ijs, quæ pertinent ad naturam, & primam institutionem extremæ Vnctionis. 29.
  - De effectu extremæ Vnctionis. 30.
  - De idoneo eius ministro. 31.
  - Cui impertiendum sit istud Sacramentum, & in qua parte corporis adhibendum. 32.
  - Possit iterari, necne istud Sacramentum. 33.
- Ordine, ad cuius declarationem de his quinq; capitibus disseritur.
  - Ordine in genere, cuius capitis tres sunt partes, videlicet de
    - propria natura, & partibus Sacramenti Ordinis. 34.
    - effectu eius. 35.
    - suscipientibus Ordinem. 36.
  - Distinctione Ordinum. 37.
  - Conferentibus Ordinem. 38.
  - Impedimento initiandorum. 39.
  - Ijs, quæ sunt Ordinibus annexa 40.
- Matrimonio, cuius disputationis tria sunt capita, hæc videlicet
  - Matrimonium quatenus est naturale officium. 41.
  - Matrimonium quatenus est Sacramentum. 42.
  - Matrimonium absolutè, & secūdum se consideratum, ad cuius explicationem disputatur de
    - Sponsalibus 43.
    - Matrimonij propria ratione. 44.
    - Matrimonij caussa efficiente, seu consensu
      - consensu in genere. 45.
      - consensu iureiurando, vel corporum commixtione firmato 46
      - consensu coacto, & conditione restricto. 47.
      - consensus obiecto 48.
    - Bonis, quæ oriuntur ex matrimoniu. 49.
    - Matrimonij impedimentis, vbi agitur de
      - impedimentis in genere. 50.
      - erroris impedimento. 51.
      - conditionis, seu seruitutis impedimento. 52.
      - voti, & ordinis impedimento. 53.
      - propinquitatis impedimento. 54.
      - affinitatis impedimento. 55.
      - cognationis spiritalis impedimento. 56.
      - cognationis legalis, quæ per adoptionem fit, impedimento. 57.
      - frigiditatis maleficij, furiæ, & amentiæ, impedimento. 58.
      - disparitate cultus, quæ matrimonium impediat. 59.
      - vxoris interfectione 60.
      - voti solennis impedimento. 61.
      - fornicatione alterius coniugum. 62.
    - Secundis nuptijs 63.
    - Quibusdam, quæ sunt matrimonio annexa, videlicet de
      - debiti redditione. 64.
      - pluribus vxoribus. 65.
      - defectu, qui irregularitas vulgo appellatur, per bigamiam contracto. 66.
      - libello repudij. 67.
      - filijs illegitimè natis. 68.

ALPHABETICVS

LOCORVM COMMVNIVM IN HOC LIBELLO TRACTATORVM

Index.

Cuius numeri non ad paginarum, sed ad Axiomatum numeros referuntur.

Pæ-

FINIS.

BREVISSIMVS
Catechiſmus Catholicus.

Omnia, quæ Chriſtianum ad æternam animi ſalutem conſequendam, credere, & facere oportet, complectens:

D. AVGVST. HVNNAEO AVTHORE.

Nuper vnico ſchemate comprehenſus, atque ita in lucem editus: nunc autem ſecundò diligenter recognitus, & in libelli formam ad commodiorem iuuentutis vſum authore eodem redactus;

Cui in hac editione recens acceſsit, eorum SVMMAE THEOLOGICAE B. THOMAE AQVINATIS locorum, in quibus præcipuæ iſtius Catechiſmi materiæ permultis, iisq; dilucidis, ac firmis argumentis tractantur, notatio.

AMPLISSIMO ET ORNATISS.

VIRO

D. VIGLIO ZVICHEMO

AB AYTTA

Primo S. Bauonis apud Gandenses Præposito, supremiq; Senatus Belgici Præsidi clarissimo; & illustrissimi ordinis aurei Velleris Cancellario præstantissimo.

AVGVSTINVS HVNNAEVS S. P. D.

NVPER, Pręses amplissime, cum ea quæ nobis à Regia catholica Maiestate, tuo suasu, atq; consilio demandata fuerat Cathechismi prǽlegendi prouincia perfuncti essemus, nouaque nobis (sententias videlicet Theologicas profitendi) esset commissa, nostro munere (vt iudicabamus) & discipulorum nostrorum vtilitate postulante, vniuersam Catechismi Catholici doctrinam in vnum Schema breuiter coniectam, omnibus, vt probè nosti (quippe cuius nominis splendore commendatum in lucem id schema prodierat) vno aspectu intuendam contemplandamque præbueramus.

Postea verò aduertentes (quod, & grauiorum virorum admonitione nobis est significatum) istius generis schemata, prouectioribus quidem ad prima Christianę Religionis rudimenta recolenda magno vsui esse, dum parietibus affixa vniuersam Catechismi doctrinam omnibus vno aspectu intuendam contemplandamque præbent; sed incommodum eorum in scholis vsu, nos exemplo Pauli Apostoli, cupientes omnibus omnia fieri, vt omnes lucrifaceremus, eandem doctrinam his natalitiis festis, quibus à Sententiarum Theologicarum grauissima professione feriamur, diligenter recognitam in libelli formam conuertimus, vt omnes ex ea (iuniores quidem sub hac forma, reliqui autem natu grandiores, vel sub hac, vel sub schematis figura) salutarem fructum percipere possint.

Quantum pręstiterimus, tum in hac, tum in priori schematis editione; tuum, aliorumq; eruditorum, & priorum virorum esto iudicium.

Nos certè sedulò in eam incubuimus curam, ne quid prætermitteremus, quod in aliorum multo prolixioribus de hoc eodem argumento editis libris, scitu necessarium aut cognitu magnoperè dignum extaret.

Cum autem huius libelli doctrina iam semel sub tui nominis splendore, publicę lucis discrimen feliciter subierit, propter tantillam, quę in ea nunc facta est externi habitus mutationem, alium illi patronum non putauimus quęrendum.

Accipies igitur, ornatissime Pręses, hilari fronte hanc nostram lucubratiunculam, perexiguam quidem si ipsa per se expendatur, si tamen pręsentium temporum conditio spectetur, longè vtilissimam, & quę tui nominis auctoritate muniatur (nisi nostra nos fallat opinio) dignissimam; nostrorum autem laborum mercedem abundè magnam nos consecutos existimabimus, si eos tibi gratos fuisse, & afflictę grauiterque laboranti Ecclesię aliquam opem attulisse intellexerimus.

DEVS Opt. Maximus Vestram Reuerendam amplitudinem nostrę Reip. Belgicę moderandę, litterarumque tum sacrarum, tum profanarum studiis, studiosisque (vt iam cœpit collegio duodecim adolescentibus alendis hic destinando, & magnificè dotando) promouendis, quàm diutissimè incolumem seruare dignetur. Vale. Louanij Kalend. Ianuariis; anno à Christi Seruatoris nostri natiuitate cIɔ. Iɔ. LXX.

PROOEMIVM.

Catechismus hic anno 1566. primum scriptus est, grassantibus in Belgio nostro iconoclastis.

PRAESENTIS libelli scopus est non grassantium nunc iconoclastarum, aut aliorum quorumcunq; hæreticorum prolixa disputatione falsa dogmata confutare, neque etiam Catholicę, & salutaris doctrinæ veritatem argumentis accuratè conquisitis illustrare, aut propugnare, sed nudè, & summatim prima duntaxat, & scitu maximè necessaria sinceræ, & genuinæ, tam de agẽdis, quàm de credentis doctrinæ Christianę capita, conuenienti inter se ordine digesta (insertis interim sicubi res postulare videbatur, breuibus, conuenientibusq; annotationibus, seu admonitionibus) complecti, vt eius adminiculo quisque Christianus Catholicus suæ professionis, & doctrinę Ecclesię Catholicæ summa capita facilè mente, memoriaque comprehendere, & vt ad ea ita comprehensa vniuersæ vitæ suę cursum, in dictis, factis, atque cogitationibus moderando, Deo debitum officium persoluere, ac sibi ęternę vitę fęlicitatem comparare queat.

CATHOLICI autem nomine (vt istud hic obiter admoneam) eum intelligo, qui baptismatis Sacramẽto initiatus IESV CHRISTI veri Dei, atque hominis salutarem doctrinam in eius Ecclesia profitetur, neque sectis vllis, aut opinionibus ab Ecclesia Catholica reprobatis adhæret.

Catholicę autem Ecclesię nomine, intelligo perspicuum, & sensui expositum cętum illorum, qui baptizati veram sinceramq; Christi fidem profitentur, & [a] se B. Petri successori Romano Pontifici, vt Christi in terris vicario subiectos agnoscunt.

Quæ quidem vera, & germana Dei Ecclesia, ab aliis falsò sibi hoc nomen vẽdicantibus, in symbolo à patribus primi Constantinopolitani Concilij edito, his quatuor secernitur notis; quòd sit [b] vna, sancta, Catholica, & Apostolica. Estque istius Ecclesiæ tanta dignitas, vt sicut extra arcam Noe, nemini in diluuio corporis vitã conseruare licuit; ita extra istam Ecclesiam ad æternã animi vitam consequendam nemini pateat accessus. Quapropter quicunque sui animi æternæ saluti consultum velit, intra huius Ecclesiæ fines, omni cura, atque diligentia se contineat.

a Se B. Petri successori) De primatu Petri, supp.q. 40.6.& 22æ.q.39.1.c.fi & 3ª.q.8.6.c.
An omnes sint schismatici, qui summo Pontifici subesse renuunt? 22æ.q.39.1.c.fi.& supp.q.40. 6.c.
b vna) Quomodo Ecclesia dicitur vna, 22æ. q. 183. a.2.1m.

DOCTRINAE CATECHISMI Catholici Partitio.

Catechismi Catholici doctrina est quintuplex, videlicet, De
- c Fide,
- d Spe,
- e Charitate,
- f Iustitia Christiana, &
- g Sacramentis.

c De Fide, 22æ.q.1ª & 15.sequentibus.
d De Spe, 22æ.q.17.& 4.sequent.
e De Charitate. 22æ.q.23.& q.sequent.vsque ad 47.
f De Iustitia Christiana, & interiore, 12æ.q.113.1.c.
De iustitia, vt est virtus cardinalis, 22æ.q.58.o.
g De Sacramentis, 3ª.q.60.& sequentibus, vsque ad finem, & supp.q.1ª.vsque ad q.69.

DE FIDE.

FIDES est virtus à Deo infusa, lumine quodam diuino, ita hominis animum collustrans, vt firmiter assentiatur iis omnibus, quæ ad veram, sanctamque Religionem spectantia, Deus verbo suo reuelauit, & hominibus ad vitam æternã consequendam, credenda proposuit; siue sint, siue non sint sacris litteris expressa.

De fide.

Fides, quid? 22æ.q.4.1.o.
Fides est virtus) An fides sit virtus? 22æ q 4.ar.5.o.
Fides est virtus à Deo infusa) An fides sit homini infusa à Deo? 22æ.q.6 1.o.
Lumine quodam diuino) Quo lumine illustratus homo credit? 22æ.q.1ª.4.3m.& q 2.1.2m.
Vt firmiter assentiatur) Assentire quid? 22æ.q.2ª.1.3m.
An actus fidei sit firmus assensus? 22æ.q.2ª.1 c.
An fides sit certior scientia, & aliis virtutibus intellectualibus? 22æ.q.2.4.c.& q.4.8 o.
In omnibus, quæ ad veram, sanctamq; religionẽ. &c.) Quæ sint fide tenenda, 22æ.q.1.1.o.
An omnia sint fide tenenda, quę Ecclesia tanquam credenda proponit? 22æ q.5.3.c potissimum.
Credenda proposuit) Quomodo Deus credenda reuelet, mediatè an immediatè, 22æ.q.6.1.c.prin.

Verbũ enim Dei, bifariam distribuitur: videlicet, in
- Scripturã, quę diuinitus inspirata, vtilis est ad
  - docendum,
  - arguẽdum,
  - corripiẽdũ,
  - erudiẽdũ in iustitia.
  - vt perfectus sit hõ Dei, ad oẽ opus bonum instructus, 2. Tim. 3.
- Traditiones, quę licet in nullo quidẽ sacræ scripturæ libro expressè, & syllabatim positę, sint diuinitùs tamen sunt traditę, & religiosè vnà cum scriptura tenendę, dicente Apostolo, Fratres, tenete Traditiones, quas didicistis, siue per sermonem, siue per epistolam nostram. 2. Thessal. 2.

In

In iis autem, quæ primum Christiani homines tenere debent, præcipuum obtinent locum duodecim Symboli Apostolici partes, articuli fidei vuulgò appellatæ.

Duodecim symboli Apostolici partes) An credibilia sint per certos articulos distinguenda? 22æ.q.1.ar.6.
An conuenienter articuli fidei enumerentur? 22æ.q.1.ar.8.
An conuenienter articuli fidei in symbolo ponantur? 22æ.q.1.ar 9.o.
Ad quem pertinet fidei symbolum ordinare? 22æ.q.1.ar.10.o.

Quarum prima est,

Credo in Deum patrem omnipotétem, creatorem cęli, & terræ.

II.

Et in Iesum Christum filium eius vnicum, Dominum nostrum.

III.

Qui conceptus est de Spiritu sancto, natus ex Maria Virgine.

IIII.

Passus sub Pontio Pilato, crucifixus, mortuus, & sepultus.

V.

Descendit ad inferos, tertia die resurrexit à mortuis.

VI.

Ascendit ad cęlos, sedet ad dexteram Dei patris omnipotentis.

VII.

Inde venturus est iudicare viuos, & mortuos.

VIII.

Credo in Spiritum sanctum.

IX.

Sanctam Ecclesiam Catholicam, sanctorum communionem.

X.

Remissionem peccatorum.

XI.

Carnis resurrectionem.

XII.

Vitam æternam. Amen.

Credo) Quid credere? 22æ.q.2.1.o.
In Deum) Quomodo distinguantur credere Deo, credere Deum, & credere in Deum, 22æ.q.2.2.o.
Deum) De Deo, 1ª.q.2.vsque ad q.44^{am}.
Vtrum Deus sit unus? 1ª.q 11ª 3.& 4.
Vtrum in diuinis sit Trinitas? 1ª.q.31.1.o.
An credere Trinitatem explicitè sit de necessitate salutis? 22æ q.2.8.o.

Patrem) De persona patris, 1ª.q.33.o.
Omnipotentem) De potentia Dei, 1ª.q.25.o.
Cur potentia, quæ communis est toti Trinitati, appropiatur patri? 1ª.q.39.8.c.cir.med.
Cur creare, efficere, siue ea quo tribuitur patri? ibidem.
De creatione rerum, 1ª.q.44.& seq.
De scientia Dei, quæ est causa rerum. 1ª.q.14.o.
De uoluntate Dei, quæ etiam causa rerum est, 1ª.q.19ª.o.
De prouidentia Dei, & eius partibus, 1ª q.22.& 23.o.
De gubernatione rerum, 1ª.q.103.vsque ad.q 106.
Cæli, & terræ) De angelis, 1ª.50.vsque ad 65^{am}.
De opere creationis creaturæ corporalis. 1ª.q.65ª.usque ad 75^{am}.
De homine, 1ª.q.75ª. usque ad q.103^{am}.
Et in Iesum) An credere explicitè mysterium Christi sit de necessitate salutis, 22æ.q.2ª.2.7.o.
De nomine Iesu, 1ª.q.37.2.o.
An alio modo possimus saluari, quàm per Christum? 12æ.q.91.5.2^{m}.& 22æ.q.2 ar.7.c.
Filium eius) De persona filij, 1ª.q.34.& q.35.
Vnicum) Quomodo Christus sit filius unicus patris, 1ª q.41.3.c & 4.33.3 2^{m}.
Qui cōceptus ē de Spiritu sācto) De incarnatione Christi, 3ª.q.1.& sequent.usque ad q.40^{am}.
Cur Christi conceptio attribuitur Spiritui sancto? 3ª.q.32.1 c.potissimum.
An Christus debeat dici conceptus de Spiritu sancto? 3ª.q.32.2 o.
De modo, & ordine conceptionis Christi, 3ª.q.33.o.
Natus ex Maria) De natiuitate Christi, 3ª.q.35.o.
An B. Maria sit vera, & naturalis mater Christi? 3ª.q.35.3.o.
An B.Maria sit mater Dei? 1ª.q 35.4.o.
Virgine) De uirginitate B.Mariæ. 3ª.q.28.o.
Passus) De passione Christi, 3ª.q 46.usque ad 50.
Sub Pontio Pilato) Cur Christus uoluit pati a gentilibus? 3ª.q.47 4.c.& 1^{m}.
An Pôtius Pilatus tradens Christum crucifigendum omnium maximè peccauerit? 3ª.q.47 6.2^{m}.
Crucifixus) Cur conueniens fuit Christum in cruce pati? 3ª.q.46.4.c.potissimum.
Mortuus) De morte Christi, 3ª.q.50.o.
Sepultus) De sepultura Christi, 3ª q.51.o.
Descendit ad inferos) De descensu Christi ad inferos. 3ª q.52.o.
Tertia die resurrexit a mortuis) De resurrectione Christi, 3ª.q.53.usque ad 57^{am}.
An fuerit conueniens Christum tertia die resurgere? 3ª.q.53.2.o.
Ascendit ad cęlos) De ascensione Christi. 3ª.q.57.o.
Sedet ad dexteram Dei patris) De sessione Christi ad dexteram patris, 3ª.q.58.o.
Inde uenturus est iudicare) De iudiciaria potestate Christi, 3ª.q.59.o.& supp.q.89.& 90.
Credo in Spiritum sanctum) De persona Spiritus sancti. 1ª.q.36.q.37.& q.38.
Cùm sit eadem notitia Patris, & Filij, & Spiritus sancti, cur traduntur de illis diuersi articuli? 22æ.q.1.ar.8.3^{m}.
An Spiritus sanctus sit Deus? ibidem. 1ª.q.27.1.c.
Sanctam Ecclesiam) Quorum hominum Christus sit caput, 3ª.q.8.3.2^{m}.potissimum.
An corpus Ecclesiæ mysticum consistat ex hominibus, & angelis, ex uiatoribus, & beatis? 3ª.q.8.4.c.2^{m}.
An sit una Ecclesia omnium fidelium noui, & ueteris Testamenti? 3ª.q.8.3.3^{m}.
Sanctorum commemoratio) An sit sanctorum communio in Ecclesia? 1ª.q.23.6.1^{m}.h.& supp.q.25.1.c.& 2.3^{m}.

Remiſſionem peccatorum) An remiſſio peccatorum ſit in Eccleſia? 22ſ.q.20.2.c.& 3m.
An per baptiſmũ tollantur omnia peccata? 3a.q.69.1.o.
An per ſacramentum Euchatiliæ remittantur pecca- ta? 3a.q.79.3. & 4.
An per pœnitentiam remoueantur omnia peccata? 3a. q.86.1.
De remiſſione venialium peccatorum, 3a.q.87.o.
An poteſtas clauium ſe extendat ad remiſſionem culpæ? supp q.18.1.o.
Carnis reſurrectionem in fine mundi futura, 3a.q.53. 1.c,& q.56.1.o.& supp.q.75 vſque ad q.88am.
Vitam æternam) De receptaculis animarum poſt earũ mortem,supp.q 69.o.
De libro vitæ, 1a.q.24.
An aliquis deleatur de libro vitæ? 1a.q.24.3.o.
De beatitudine æterna,12ſ.q.2a.vſque ad q.6am.
An homo in gratia conſtitutus poſſit mereri vitam æternam? 12ſ.q.115.3.o.
An beatitudo ſemel habita poſſit amitti? 12ſ.q.5.4.o. & 1a.q.24.1.o.
De viſione diuinæ eſſentiç, 1a.q.12.o.& sup.q.92.o.
De ſanctorum beatitudine, & eorum manſionibus. supp.q.91.o.
De dotibus beatorum,supp.q.95.o.
De aureolis,supp.96.o.
De pœna damnatorum , supp.q.97. vſque ad finem .

Hoc ſymbolum ueram Dei,diuinarumque rerum cognitionem,quę ad bene,beateque uiuendum cuique neceſſaria eſt, breuiter,ac dilucidè ob oculos ponens, rectè quoque in tres partes diſtribuitur.

In quarũ
- Prima, *diuinæ naturæ perſona prima, & mirabile creationis opus deſcribitur:quod fit artic. primo.*
- Altera, *diuinæ naturæ ſecunda perſona, & humanæ redemptionis myſterium exprimitur, quod fit per ſex ſequentes articulos.*
- Tertia, *ad finem vſque Symboli, de tertia in diuinis perſona agitur, quæ caput, & fons eſt omnis ſanctitatis, per quam Eccleſia peccatorum remiſſione accepta ſancta redditur, & glorioſam in poſterum carnis reſurrectionem, vitamque æternam certò expectat.*

Sex ſequentes articulos) Cur plures articuli ponuntur circa perſonam Filii, & Spiritus ſancti, quàm circa perſonam Patris? 22ſ.q.1.ar.8.4m.

DE SPE.

SPES eſt virtus diuinitus infuſa,qua homo fidelis in præſens quidem ſeculum bona ſalutaria,in poſterum verò ipſa ſalutem æternam firmam,cum fiducia expectat.

Hæc virtus exercetur precatione potiſsimum,cuius perfectiſsimum exemplar eſt precatio Dominica;

Cuius partes ſunt { vna præfatiuncula, & ſeptem petitiones.

Spes eſt uirtus) An ſpes ſit uirtus? 22ſ.q.17.1.o.
Diuinitus infuſa) An ſpes nobis à Deo infundatur? 12ſ. q.62.1.c.& 3.
Homo fidelis) De ſubiecto ſpei, 22ſ.q.18.o.
In præſens quidem bona ſalutaria) An bona huius uitæ ſint obiectum ſpei? 22ſ.q.7.2.2m.
In poſterum uerò ipſam ſalutem æternam) An æterna beatitudo ſit obiectum proprium ſpei? 22ſ.q.17.2.o.
Firma cum fiducia expectet) An ſpes uiatorum habeat certitudinem? 22ſ.q.18.4.o.
Fiducia quid? 22ſ.q.129.6.c.
Expectat) An aliquis poſſit non ſolum ſibi,ſed & alteri expectare æternam beatitudinem? 22ſ.q.17.3.o.
De uitiis oppoſitis ſpei,deſperatione,& præſumptione, 22ſ.q.20.& 21.o.
Precatio Dominica) Precatio,ſiue oratio quid? 22ſ.q. 83.1.c.
De conuenientia,utilitate,& neceſſitate orationis,22ſ q.83.2.o.& 3.2m.& 15.& 16.
De partibus,& gradibus orationis,22ſ.q.83.17.o.
De iis,quæ petenda ſunt,22ſ.q.83.5.& 6.o.
Pro quibus orandum ſit,22ſ.q.83.6.&8.
Quis orandus ſit,22ſ.q.83.4.o.
Quæ ratio in orando requiratur, 22ſ.q.83.12.13.& 14.
Quæ uirtute requirantur ad bonitatem orationis,22ſ. q.83.15.c.& 3m.

Præfatiuncula eſt hoc initium.

Pater noſter,qui es in cælis.

Septem verò petitiones ſunt iſtæ;

I.

Santificetur nomen tuum.

II.

Adueniat regnum tuum.

III.

Fiat voluntas tua ſicut in cælo, & in terra.

IIII.

Panem noſtrum quotidianum da nobis hodie.

V.

Et dimitte nobis debita noſtra,ſicut & nos dimittibus debitoribus noſtris.

VI.

Et ne nos inducas in tentationem.

VII.

Sed libera nos à malo. Amen.

Pater noſter) Quomodo Deus dicatur pater noſter, & nos eius filii. 1a.q.33.3.c.
Cur potius dicimus pater noſter,quàm pater mi? 22ſ q.83.7.1m.
Cum Deus præuenerit nos ſua beneuolentia, cur igitur uidemur uelle captare eius beneuolentiam, dicẽdo, Pater noſter? 22ſ.q.83 9.5.
Septem uerò petitiones ſunt iſtæ) An conuenientes hæ ſeptem petitiones orationis Dominicæ aſſignentur? 22ſ.q.83.9.c.
Sanctificetur nomen tuum) Cùm nomen Dei ſit ſemper ſanctum, cur igitur petimus illud ſanctificari? 22ſ q.83.9.1m.
Adueniat regnum tuum) Cum Chriſtus nunc regnet, & regnum eius ſit ſempiternum,quomodo petimus illud aduenire? 22ſ.q.83.9.1m.

Fiat

Fiat noluntas tua) Cùm scriptum sit, Omnis uoluntas mea fiet, quomodo non est uanum petere, ut fiat uoluntas Dei? 22æ q.83 9.1^{m}.

De duplici uoluntate Dei, beneplaciti, & signi, 1^{a}.q. 19.11.c.

Quæ signa circa diuinam uoluntatem ponantur? 1^{a}.q. 19.12.o.

Sicut in cælo, & in terra) Quid per cælum, & terram hic intelligatur. 22æ.q.83.9 1^{m}.

An dictæ trespetitiones, sint in hac uita implendæ? 22æ q.83.9.1^{m}.

An quatuor sequentes petitiones in hac uita impleantur? ibidem.

Panem nostrum quotidianum) Quomodo hæc petitio sit utilis ad beatitudinem? 22æ.q.83.9.c circa med.

Quidnam intelligatur nomine panis nostri quotidiani? ibidem.

Et dimitte nobis debita nostra) Cum quatuor præcedentes petitiones pertineant ad consequendum bonum, & tres sequentes spectent ad amotionem mali, & cùm prius sit recedere à malo, quàm consequi bonum, cur igitur hæ tres sequentes petitiones ordine subsequuntur quatuor primas? 22æ. q. 83. 9. 2^{m}.

Sicut & nos dimittimus) An si aliquis nolit fratri suo remittere offensam, sine mendacio possit dicere hanc partem orationis Dominicæ? 22æ. q. 83. 16. 1^{m}.

Et ne nos inducas) An hic petamus, ut non tentemur, sed potius, vt à tentatione non uincamur? 22æ.q.83. 9.c.f.

Sed libera nos à malo) Quidnam hic petatur amoueri? 22æ.q.83 9.c.f.

Cur B. Lucas hanc petitionem prætermisit? 22æ. q.83. 9.4^{m}.f.

Præfatiuncula illa, *Pater noster, qui es in cælis,* nobis in memoriam reducit summum illud beneficium, quo nos Deus pater in gratiam recepit, ac propter Iesum filium in suos filios adoptauit.

In gratiam recepit) An per passionem Christi simus Deo reconciliati? 3^{a}.q 49.4.o.

In suos filios adoptauit) Quomodo Deus ex sua bonitate rationalem creaturam admittat ad beatitudinis hæreditatem? 3^{a}.q.23.1.c.

Cùm Christus sit naturalis filius patris, & adoptio sit introducta in defectum naturalis filij, quomodo Deo conuenit nos in filios suos adoptare? 3^{a}. q.23. 1.2^{m}.

Quomodo adoptemur in filios Dei? 12æ.q.114.3.c f.

Quæ sit differentia inter Deum adoptantem, & hominem adoptantem? 3^{a}.q.23.1.c.fi.

Quæ sit differentia inter filium Dei adoptiuum, & naturalem? 3^{a}.q.23.2.c.

Petitiones verò septem, ita distinguuntur,
- Prioribus quatuor, *bona precamur.*
  - 1. diuinæ maiestatis honorem, & gloriam.
  - 2. nostram felicitatem.
  - 3. Obedientiam Deo debitam.
  - 4. corporis, animæque sustentationem.
- Reliquis tribus, *mala precibus à nobis auertimus:*
  - 1. peccata.
  - 2. tentationes ad peccatum pertrahentes.
  - 3. futuræ uitæ calamitates.

Huic præcationi, ut statim subnectatur Deiparæ Virginis Mariæ salutatio, quæ Angelica dicitur, longo iam Christianorum usu receptum est, quæ sic habet:

Aue (MARIA) gratia plena, Dominus tecum, benedicta tu in mulieribus, & benedictus fructus ventris tui Iesus Christus: Sancta Maria mater Dei, ora pro nobis peccatoribus, nunc & in hora mortis nostræ. Amen.

Cuius tres sunt partes,
- Prima *ad Mariam virginem eius commendandæ caussa ab angelo prolata est, videlicet ista.* Aue gratia plena, Dominus tecum, benedicta tu in mulieribus. Luc. 1.
- Secundam *Elisabet, ad filij laudem adiecit, hanc nimirum,* Et benedictus fructus uentris tui. Luc. 1.
- Tertiam *Ecclesia adiunxit, cuius illud quidem* (IESVS CHRISTVS) *explicationis caussa, illud uerò,* Sancta Maria mater Dei ora, &c. *ut non tantum laudandam; sed etiam inuocandam esse B. Virginem nos moneret, adiecit.*

Aue gratia plena) Cur hac insolita salutatione salutauerit angelus B Mariam? 3^{a}.q.30.4.c.princ.

Gratia plena) De sanctificatione Beatæ Virginis, 3^{a}. q.27.

Quid angelus expressit dicendo, Gratia plena? 3^{a}. q. 30.4.c.princ.

Cùm plenitudo gratiæ sit propria Christo, quomodo B.Maria dicitur plena gratia? 3^{a}.q 7.art. 10. 1^{m}. & q. 27.5.1^{m}.

An B. Maria in tota sua uita nunquam peccatum aliquod actuale admiserit? 3^{a}.q 27.4.o.

Dominus tecum) An hic exprimatur conceptus B. Mariæ? 3^{a}.q.30.4.o.

Benedicta tu in mulieribus) Quid his uerbis angelus significare uoluit? 3^{a}.q.30.4.c.

Et benedictus fructus uentris tui) An B.Maria sit uera, & naturalis mater Christi? 3^{a} q 35 3.o.

An in Christo fuerit plenitudo gratiæ? 3^{a}. q. 7^{a}.art.9. & 10.

Mater Dei) An B. Maria dicenda sit esse vera mater Dei? 3^{a}.q.35.4.o.

Sed etiam inuocandam) An B. Maria præ cæteris sanctis omnibus sit honoranda, & adoranda? 3^{a}.q 25. 5.c.fi.& 1^{m}.potissimum.

DE CHARITATE.

Charitas est uirtus diuinitùs infusa, qua sincerè Deus propter se, & proximus propter Deum diligitur.

De charitate, 22æ.q 23.usque ad quæst.47^{am}.

Charitas quid? 22æ.q.23.1.& 2°.

Est uirtus) An charitas sit uirtus? 22æ.q.23.3.o.

Qualis sit uirtus? 22æ.q.23.4.5.6 & 7°.

An sit forma omnium uirtutum? 22æ.q 23.8.o.

Diuinitus infusa) An charitas causetur in nobis ex infusione? 22 f. q. 24. 2. o.
An charitas infundatur secundum capacitatem naturalium? 22 f. q. 24. 3. o.
Qua sincere Deus propter se) An Deus sit propter seipsum, & non propter aliud diligendus? 22 f. q. 27. 3. o. & q. 25. 5. 2^m.
An Deus sit magis diligendus, quàm proximus? 22 f. q. 26. 2. o.
An homo debeat ex charitate plus diligere Deũ, quàm seipsum? 22 f. q. 26. 3. o.
Et proximus) Quis est proximus? 22 f. q. 44. 7. c. prin.
An dilectio sistat in Deo, & non se extendat ad proximum? 22 f. q. 25. 1. o.
An peccatores sint ex charitate diligendi? 22 f. q. 25. 6. 8. & 9.
An angelos ex charitate debeamus diligere? 22 f. q. 25. 10. o.
An dæmones sint ex charitate diligendi? 22 f. q. 25. 11. o.
Quis, cui in dilectione sit præferendus? 22 f. q. 26. o.
Propter Deum) Quomodo proximus sit diligendus propter Deum? 22 f. q. 23. 5. o. & q. 26. 2. c. potissimùm. & q. 44. 7. o.
Diligitur) Diligere, siue amare quid? 22 f. q. 27. 2. o.

Ex qua definitione liquet.
duas esse charitatis partes videlicet, { *Dilectionem Dei,* & *Dilectionem proximi*.
Quibus tertia ex naturali lege addenda est, videlicet suiipsius dilectio.
Quæ omnes partes, præceptorum tum Dei, tum Ecclesię obseruatione, sese foris ostendunt; & veluti è tenebris in l[uc]em prodeunt.
Ex diuinis autem præceptis præcipua sunt { *Naturæ,* duo; *Decalogi,* decem.
Naturæ duo præcepta sunt hæc;

Prius.

Omnia quæcunquę vultis vt faciant vobis homines, & vos facite illis Matth. 7.

Alterum.

Quod ab alio oderis fieri tibi, vide ne tu aliquando facias alteri. Tob. 4.

Duas esse) Si duæ sint partes charitatis, dilectio. s. Dei, & proximi, an ergo charitas non sit vna virtus? 22 f. q. 23. 5. 5^m. potissimum.
Videlicet suiipsius dilectio) An homo diligat seipsum ex charitate? 22 f. q. 25. 4. o.
An homo corpus suum ex charitate diligat? 22 f. q. 25. 5. o.
An peccatores seipsos diligant? 22 f. q. 25. 7. o.
Si homo debeat seipsum diligere, cur igitur de dilectione suiipsius non fuit aliquod præceptum datum? 22 f. q. 44. 1. 3^m. & 12 f. q. 100. 5. 1^m.
Præceptorum tum Dei, tum Eccl.) An charitatis ratio in hoc consistat, quòd homo velit se Deo subiicere, & præceptorum regulam in omnibus sequi? 22 f. q. 24. 2. c. princ.
Ex diuinis autem præceptis præcipua sunt, Naturę duo) An in nobis sit aliqua lex naturalis? 12 f. q. 91. 2. o.
An lex naturæ contineat plura præcepta? 22 f. q. 94. 2. o.
Decalogi decem) An omnia præcepta moralia reducantur ad decem præcepta Decalogi? 12 f. q. 100. 3. o.
Quomodo præcepta decalogi sint distinguẽda? 12 f. q. 100. 4. o.
An præcepta decalogi conuenienter enumerentur? 12 f. q. 100. 5. o.
An præcepta decalogi sint debito, & conuenienti ordine disposita? 12 f. q. 100. 6. o.
An præcepta decalogi conuenienter tradantur? 12 f. q. 100. 7. o.
An præcepta decalogi sint dispensabilia? 12 f. q. 100. 8. o.
Omnia quæcunque vultis) 12 f. q. 99. 1. 3^m. & q. 94. 4. 1^m.
Quod ab alio oderis) 12 f. q. 94. 2. c. f. & 100. 3. c.

Decalogi decem præcepta his verbis scriptura recenset.

I.

[a] EGO sum Dominus Deus tuus. [a] Exo. 20.
Non habebis deos alienos coram me,
Non facies tibi sculptile, [b] vt adores illud. [b] Leu. 26.

II.

[c] Non assumes nomen Domini Dei tui in vanum. [c] Exo. 16.

III.

Memento vt diem Sabbathi sanctifices.

IIII.

Honoram patrem tuum, & matrem tuam, vt sis longæuus super terram, quàm Dominus Deus tuus dabit tibi.

V.

Non occides.

VI.

Non mœchaberis.

VII.

Non furtum facies.

VIII.

Non loqueris contra proximum tuum falsum testimonium.

IX.

[d] Non concupisces vxorem proximi tui; [d] Deut. 5.

X.

Non domum, non agrum, non seruum, non ancillam, non bouem, non asinum, & vniuersa, quæ illius sunt.

Hæc Decalogi decẽ præcepta bifariam diuiduntur. { Tria enim ex his ad Deum pertinent; & priori tabulę continentur. Reliqua verò septem ad proximum, & ad tabulam posteriorem spectant.

Ego sum Dominus Deus tuus) An sint diuersa pręcepta, s. Ego sum Dominus Deus tuus, &, Nõ habebis deos alienos coram me? 12 f. q. 100. 4. 2^m.

De vera, & germana primi præcepti intelligentia.

Contra Iconoclastas.

PRIMO Decalogi præcepto vetat Deus, idololatriam, quæ Moysi temporibus longè, lateque per orbem terrarum diffusa erat.

Committitur autem idololatriæ impietas, quando idolo cuipiam cultus soli Deo debitus tribuitur, seu quando rei commenticiæ, aut cuipiam creaturæ, vis, potestas, excellentia, & dignitas Dei propria, inesse creditur: ob idque illi, vt Deo honor, & cultus nusquam alio relatus defertur: quomodo Pagani deos suos, & idola colebant.

Quòd autem non prohibeantur hoc loco, penitus omnes omnium rerum arte expressæ similitudines, & creaturarum imagines, vt externa verborum facies præ se ferre videtur, Deus ipse, quum multis aliis, tum sequentibus scripturæ locis manifestissimè declarat: *Duos quoque*, inquit Deus, Moysi loquens, *Cherubin aureos, & productiles facies, ex vtraque parte oraculi*. Exod. 25.

Expressæ similitudinis) An his verbis, Non facies tibi sculptile, prohibeatur vsus imaginum? 125.q. 100. 4.c. & 3ª.q.25.3.1^m. potissimum.
Imagines sanctorum, cur in Ecclesia? 225.q.94.2.1^m.
Aⁿ imago Christi, & sanctorum, sit adoranda? 3ª.q. 25.3.

Item, *Locutus est Dominus ad Moysen, dicens: Ecce, vocaui ex nomine Beseleel filiũ Vri, filij Hur de tribu Iuda, & impleui eum spiritu Dei, sapientia, & intelligentia, & scientia in opere, ad excogitandum quicquid fabrefieri potest ex auro, & argento, & ære, & marmore, & gemmis, & diuersitate lignorum*. Exod. 31. Deinde sequitur: *Beseleel fecit duos etiam Cherubin ex auro ductili, quos posuit ex vtraq; parte propitiatorij*. Exod. 37.

Idem conuincit etiam iste scripturæ locus: *Orauit Moyses pro populo, & locutus est Deus ad eũ: Fac serpentem æneum, & pone eum pro signo; qui percussus respexerit eum, viuet*. Num. 21.

Iiĕ, is qui 1. Paralip. cap. 28 extat, vbi dicitur *Dauid aurum, & argentum Salamoni dedisse ad leones, & leunculos inde conficiendos*.

Vnde luce meridiana clarius euadit, non omnem ante expressam similitudinem, neque omnem creaturarum artificiosam figurationem, à Deo hoc primo præcepto interdictam fuisse: sed talem duntaxat similitudinem, quæ vel ipsa pro Deo coleretur, vel quæ ad falsi Dei honorem constructa, in aliqua haberetur veneratione.

Hinc quoq; palàm est imaginum vsum apud Catholicos receptum, & ab Ecclesia approbatũ, nihil habere commune cum eo, quod hoc primo Decalogi præcepto prohibetur: quippe, qui longissimè ab idololatrarum superstitioni, & pietate distat. Non enim potestatem, dignitatem, aut vim diuinam Catholici imaginibus tribuunt, neque eas, vt Deos colunt, neque etiam ad falsi, & commenticii alicuius Dei venerationem eas habent, sed ut uel per eas, uel coram iis Deũ ipsum, & sanctos (intimos eius amicos) honore qui illis debetur, afficiant.ª Sanctos enim, qui in cęlo sunt iustè honorari, nemo, nisi fide, & communi sensu priuatus, negauerit. Nam, si rectè uiuos illustri aliqua uirtute, aut dignitate pręditos, uel corporis inclinatione, uel capitis aptione, uel alio uenerationis gñe honoramus, & colimus, exemplo Dauidis, qui (ut scriptura commemorat. 1. Reg. 24.) pronus in terram Saulem adorauit; an non longè iustius est,ᵇ sanctos cum Christo in cælis feliciter, regnantes, perfectissimaque uirtutem iam præditos, ac summam dignitatem propter gloriosum certamen, quod in præsenti uita certarunt adeptos, quos (Christo hoc eis promittente. Ioan. 12.) nunc ipse pater cælestis honorificat, & nos quoque misellos adhuc, & uiles humunciones honorare? Rectè denique, & citra primi istius ᶜ pcepti transgressionem, ut nos in suis apud Deum precibus adiuuent, sanctos rogamus. Neque hoc magis fit cum ullius diuini pręcepti uiolatione, uel cum mediatoris nostri Iesu Christi iniuria, quam illud, quod Paulus Romanos Corinthios, Tessalon. Hebræos, &c. suos apud Deum deprecatores constituit, dicens: Fratres orate pro nobis. 2. Thess. 3. & Heb. 13 Item, Adiuuetis me in orationibus uestris pro me ad Deum. Rom. 15. & 2. Cor. 1. Itaque omnem istũ apud Catholicos usitatum, & receptum, tum imaginum, tum regnãtium cum Christo sanctorum cultum, & honorem, quòd totus ad unius Dei Opt. Max. laudẽ, & gloriam referatur, atque redundet, sanctum, & Deo gratum esse rectè Ecclesia iudicauit, & pii omnes eius auctoritati (ut decet) morigero, & lubenti animo sese subiecientes, idem firmiter credunt, atque profitentur.

a Quibus debeatur honor, 225.q.103.2.c.
Quomodo aliter Deus honoretur, & aliter eius creaturæ, 225.q.84.2.1^m. & q.103.3.0.

b An sancti nunc sint beati? 1ª.q.85.1.2m.22æ.q.28.1.1m.& q.83.11 3ª.q.51.3.Sup.q.69.2.

c An sancti sint orandi? 22æ.q.83.4.0.& Sup.q.72.2.

An sancti, qui sunt in patria, orent pro nobis? 22æ.q.83.11.0.

An orationes sanctorum pro nobis ad Deum fusæ semper exaudiantur? Sup.q.72.3.0.

Ex præceptis autem Ecclesiæ quinque sunt, quorum vt obseruatio, ita etiam cognitio omnibus Christianis est necessaria.

I.

Dies festos ab Ecclesia præscriptos celebrato.

II.

Missam integram singulis festis, atque Dominicis diebus audito.

III.

Indicta certis diebus ieiunia, & à nonnullis cibis, quo tempore illorum vsus prohibitus est, abstinentiam seruato.

IIII.

Sacerdoti proprio, vel alij eius locum tenenti, singulis saltem annis confitetor.

V.

Sacrosanctam Eucharistiam, minimum semel in anno, idque ad Paschalem solennitatem, sumito.

Quæ quidem omnia tam diuina, quàm Ecclesiastica præcepta duobus sequentibus inclusa tenentur:

Prius est,

Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex omnibus viribus tuis, & ex omni mente tua.

Alterum est,

Diliges proximum tuum, sicut teipsum.

Ex præceptis autem Ecclesiæ) An Ecclesia possit condere legem in pertinentibus ad cultum Dei? 22æ.q.10.10.c.

An lex humana imponat homini necessitatem in foro conscientiæ? 12æ.q.96.4.0.

Dies festos.) Vide 1m. mandatum Decalogi de festis. 12æ.q.103.4.4m.22æ.q.40.4 & quæst.122.4.0.& 147.5.c.

Indicta certis diebus.) An ieiunium sit in præcepto? 22æ.q.147.3.

An omnes ad ieiunia Ecclesiæ teneantur? 22æ. quæst. 147.4.0.

An conuenienter determinata sint tempora ieiunij Ecclesiæ? 22æ.q.147.5.0.

Et à nonnullis cibis.) An conuenienter ieiunantibus indicatur abstinentia à carnibus, ouis, & lacticinijs? 22æ.q.147.8.0.

Sacerdoti proprio.) De ministro confessionis, Suppl. q.8.0.

An sit necessarium, quòd homo confiteatur proprio sacerdoti? Sup.q.8 4 0.

An possit aliquis alteri, quàm proprio sacerdoti confiteri ex priuilegio, vel mandato superioris? Suppl.q.8.5.0.

An in fine vitæ pœnitens possit à quolibet sacerdote absolui? Sup q 8.6.0.

Singulis saltem annis confitetor.) An omnes ad confessionem teneantur? Sup q.6 3.0.

An quis statim post peccatum admissum teneatur confiteri? Sup.q 6.5.0.

An possit cum aliquo dispensari, ne confiteatur homini peccata? Sup.q.6.ar.6.0.

Sacrosanctam Eucharistiam.) An liceat cessare omnino à communione? 3ª.q.80.11.0.

Præcepta duobus sequentib.) An duo hæc præcepta de charitate sufficiant? 22æ.q.44 3.0.

Diliges Dominum Deum tuum.) An conuenienter mãdetur Deus diligi ex toto corde? 22æ.q.44.4.

An conuenienter addatur huic præcepto, Et ex tota anima tua? 22æ.q.44.5.0.

Quid per hæc quatuor. Ex toto corde tuo, ex tota anima tua, & ex omnibus viribus tuis, & ex omni mente tua intelligatur? 22æ.q 44.5.0.

An præceptum hoc de dilectione Dei possit seruari in via? 22æ q.44.6.0.

Diliges proximum tuum.) An conuenienter detur præceptum de dilectione proximi? 22æ.q.44.7.0.

Quid proximus? Ibidem c prin.

Sicut teipsum.) An aliquid ergo debeat proximum æqualiter sibi diligere? 22æ.q.44.7.c.

Contra grassantem de fide sine operibus hæresim breuis admonitio.

TVM ex ista præceptorum, tam diuinorum, quàm Ecclesiasticorum, ad hominem in diuino cultu, & morum integritate continendum, præscriptione, tum etiam ex eo loco, vbi Christus saluator noster apud Matt.cap.7.dicit: *Non omnis, qui dicit mihi, Domine, Domine, intrabit in regnum cælorum; sed qui facit voluntatem patris mei, qui in cælis est, ipse intrabit in regnum cælorum.* Item cap.19. *Si vis ad vitam ingredi, serua mandata,* palam est, uanum esse, & à Dei Christi saluatoris nostri doctrina alienum, dogma grassantium nunc hæreticorum, qui asserunt bona opera, religiosamque sanctorum præceptorum obseruationem nullius esse momenti neque ualoris, ad æternæ uitæ gloriam promerendam.

Qui asserunt bona opera.) An bona opera sint meritoria vitæ æternæ? 12æ q.114.3.0.

An bona opera promereantur augmentum charitatis, & gratiæ? 12æ.q.114.8.0.

An bona opera requirantur ad beatitudinem consequendam? 12æ.q.5.ar.7.0.

Item quoque manifestè conuincunt Christi redemptoris nostri verba, tum ad beatos, tum etiam ad damnatos, in extremo iudicio proferenda.

Ad beatos quidem hæc: *Venite benedicti patris mei, possidere paratum vobis regnum à constitutione mundi: Esuriui enim, & dedistis mihi manducare; Sitiui, & dedistis mihi bibere; Hospes eram, & collegistis me; Nudus, & operuistis me; infirmus, & visitastis me; & in carcere eram, & venistis ad me.*

Et paulò pòst: *Amen dico vobis, quamdiu fecistis vni ex his fratribus meis minimis, mihi fecistis.*

Ad damnatos autem proferenda ista: *Discedite à me maledicti in ignem æternum; qui paratus est diabolo, & angelis eius; Esuriui enim, & non dedistis mihi manducare; Sitiui & non dedistis mihi potum; hospes eram, & non collegistis me; nudus, & non operuistis me; infirmus, & in carcere & non visitastis me.*

Et paulo pòst; *Amen dico vobis, quamdiu non fecistis vni de minoribus his, nec mihi fecistis. Et ibunt hi in supplicium æternum, iusti autem in vitam æternam.*

Idem dogma falsum arguūt ista quoq; B. Pauli verba, *Non enim auditores legis iusti sunt apud Deum, sed factores legis iustificabuntur.* Ad Rom. 2. cap.

Similiter ista, *Deus reddet vnicuique secundùm opera eius.* Ad Rom. eod. cap.

Et apertissima illa, quibus ait idem Apostolus, *Si habuero omnem fidem, ita vt montes transferam, charitatem autem non habuero, nihil sum.* 1. Corinth. 13.

Denique istam sententiam, *Fides sine operibus mortua est*, Iacobi cap. 2. ea potissimùm mente, atque intentione Iacobus Apostolus scripsisse, atque posteritati tradidisse videtur, vt omnibus Christianis aduersus istius falsi dogmatis virus, loco salutaris antidoti, atque remedii esset.

DE IVSTITIA CHRISTIANA.

Iustitia Christiana, de qua loquitur Christus saluator noster apud Matth. cap. 5. dum ait, *Nisi abundauerit iustitia vestra plus quàm Scribarum & Pharisæorum, non intrabitis in regnum cælorum*, nihil aliud est, nisi animi munditiės quædam, & ab omnis peccati, saltem lethalis macula puritas coniuncta, vel actu, vel habitu, cum legis obseruatione. Posset & sic definiri: Iustitia Christiana est talis animi affectio, seu habitus, vnde quæ sancta, iusta, Deoque grata in dictis, factis, atq; cogitationibus sunt, ad cultum diuinæ maiestatis debitum persoluendum proficiscuntur.

Iustitia Christiana, siue interior, quid? 12ſ. q. 113. 1. c.
Quomodo iustitia Christianorum abundet plus, quàm iustitia Scribarum, & Pharisæorum? 12ſ. q. 91. 5. c.
De iustitia, vt est virtus cardinalis, 22ſ. q. 58. o. & 12ſ. q. 113. 1. c.

Iustitiæ Christianæ duo sunt officia.
- Declinatio à malo, seu obseruatio eorum præceptorum, siue diuinorum, siue Ecclesiasticorū, quibus malū interdicitur.
- Operatio boni, seu eorum præceptorū, quibus id, quod bonum, sanctum, & diuinę maiestati acceptum est facere iubemur, executio.

Iustitiæ Christianę duo sunt officia, declinatio à malo, &c.
An declinare à malo, & facere bonum sint partes iustitiæ? 22ſ. q. 79. 1. o.
An transgressio sit speciale peccatum? 22ſ. q. 79. 2. o.
An omissio sit speciale vitium? 22ſ q. 79. 3. o.
An transgressionis peccatum sit grauius peccatum omissionis? 22ſ. q. 79. 4. o.

ADMONITIO.

EX hac bipartita iustitiæ Christianæ officiorum diuisione satis intelligitur duplicem in vita præsenti hominibus propositam esse viam, vnam latam, atque vagam, per ampla videlicet, & frequētia vitiorum compita, quæ ducit ad mortem æternam; & alteram arctam, & definitam, (per virtutis nimirum angustum, & à paucis calcatum tramitem) quæ ducit ad æternæ vitæ sempiterna gaudia; quarum hanc sequendam, illam verò fugiendam grauissimè monet Christus saluator noster, apud Matth. his verbis: *Intrate per angustam portam, quia lata porta, & spatiosa via est, quæ ducit ad perditionem; & multi sunt, qui intrant per eam. Quàm angusta porta, & arcta est via, quæ ducit ad vitam! & pauci sunt, qui inueniunt eam.* cap. 7.

Quòd autem via virtutis sit angusta, & vitiorū iter amplum, & spatiosum, nemini mirum videri debet: Quemadmodum enim in iaculando, signi propositi attingendi vnicus est trames, isq; perangustus, & inuentu admodum difficilis; aberrandi verò ab eo signo, innumerabiles sunt viæ, atque rationes; per quarum aliquam vt facillimè, ita etiam frequentissimè à iaculatoribus telum mittitur.

Similiter boni operis perficiendi, & alicuius virtutis laudem assequendi, vnica est, eaque arcta & certis limitibus definita ratio; vltra quam citrave nequit consistere rectum. At à virtutis actione, tum per exuperātiam, tum per defectū, in quibus situm est vitium, deflectentes viæ, & prauè agendi rationes sunt infinitæ; in quas & procliuissimè, & sæpissimè, in vitæ cursu moderando, labitur infirmitas humana.

Huc etiam accedit, quòd homo propter peccati originis nondū penitus extirpati reliquias, ad malum sit, quàm ad bonum pronior; vt testatur Deus ipse apud Moysen his verbis. *Sensus, & cogitatio humani cordis, in malum prona sunt ab adolescentia sua* Gen. 8. cap.

Porrò ad hæc iustitiæ Christianę officia feliciter, & ad salutem ęternam consequendam vtiliter exequenda, opus est in primis diuino auxilio, & gratia, voluntatem hominis ad ea suscipiēda mouente, atque inducente, & ad constanter in iis perseuerandum confirmante, quæ assiduis precibus à Deo omnium bonorum auctore, & largitore benignissimo est flagitanda. Opus est etiam præceptorum, tam diuinorum, quàm

Ecclesiasticorum, necnon peccatorum, atque virtutum mediocri saltem cognitione.

Ad malum sit, quàm ad bonum pronior.) Cur homo procliuior est ad malum, quàm ad bonum? 12ᵉ.q.71. 2.3^{m}.
Opus est in primis diuino auxilio.) An homo possit velle, & facere bonum absque gratia? 12ᵉ.q. 109.2.
An possit homo sine gratia per sua naturalia præcepta legis implere? 12ᵉ.q.109.4.0.
An homo possit sine gratia non peccare? 22ᵉ.quæst. 109.8.
Et ad constanter in ijs perseuerandum confirmante.) An homo in gratia constitutus, non indigeat auxilio gratiæ ad perseuerandum. 12ᵉ. q.109.10.0. & 22ᵉ.q. 137.4.0.

De præceptis suprà, cùm de Charitate ageremus, à nobis dictum est; sequitur itaque nunc, vt de peccatis, atque uirtutibus aliquid adiiciamus: quod breuiter, & summatim (vt præsentis libelli postulat ratio, ea duntaxat quorum cognitionem ad iustitiam Christianam colendam, plurimum habere momenti arbitramur exponendo) faciemus.

DE PECCATO.

Peccatum (auctore Ambrosio in libro De Paradiso) nihil aliud est, nisi legis diuinæ præuaricatio, & cœlestium inobedientia præceptorum.

estque duplex,
- *Communis originis, quod ex primorum parentum inobedientia ortum, nascendo contrahimus.*
- *Propriæ actionis, quod propria quisq; voluntate committit.*

Huius generis peccatum à fallaci suggestione incipiens, delectatione crescit, consensuque perficitur, atque, vt patet latissimè, ita plurimæ, ac distinctissimæ sunt eius diuisiones, è quibus quatuor, quæ sequuntur, Christianæ religionis tironibus scitu maximè sunt necessariæ.

Prima.

Peccatum propriæ actionis committitur,
- Cogitatione,
- Verbo,
- Opere,
- Omissione.

II.

Peccatum propriæ actionis nascitur ex
- Ignorantia,
- Infirmitate, &
- Malitia.

III.

Peccatum propriæ actionis, est
- Lethale, quod animę pręsentē adfert mortem, de quo Ezech. 18. cuiusmodi sunt ista,
  - Capitalia septem,
    - 1. Superbia.
    - 2. Auaritia.
    - 3. Luxuria.
    - 4. Inuidia.
    - 5. Gula.
    - 6. Iracundia.
    - 7. Acedia.
  - In spiritum sanctum, 6.
    - 1. Præsumptio de misericordia Dei, vel de impunitate peccati.
    - 2. Desperatio.
    - 3. Cognitæ veritatis impugnatio.
    - 4. Fraternæ charitatis inuidentia.
    - 5. Obstinatio.
    - 6. Obfirmatus pœnitentiæ contēptus.
  - Clamantia in cęlum 4.
    - 1. Homicidiū voluntarium.
    - 2. Peccatum Sodomiticum.
    - 3. Oppressio pauperū, viduarum, aut pupillorum.
    - 4. Mercedis operariorū iniqua retentio.
- Veniale, cui venia facilè tribuitur, & sine quo in hac mortali vita, ne iusti quidem, quantumuis sancti, viuunt; verè cum aliis dicentes: Dimitte nobis debita nostra. Matth. 6. Nec tamen propterea iusti esse desinunt.

Peccatum, auctore Ambrosio) Peccatum, quid? 12ᵉ.q. 71.6.0.
Communis originis) De peccato originali. 12ᵉ.q.85. vsque ad q.14^{am}.
Propriæ actionis) De peccato actuali, 12ᵉ.q.71. vsque ad q. 90^{am}.
Prima) An conuenienter diuidatur peccatum in peccatum cordis, oris, & operis, ac omissionis. 12ᵉ.q.72. 6. & 7°.
II^{a}.) De peccato, quod nascitur ex ignorantia, 12ᵉ.q. 76.0.
De peccato, quod nascitur ex infirmitate, 12ᵉ. quæst. 77.0.
De peccato, quod nascitur ex malitia, 12ᵉ.q.78.0.
Peccatum propriæ actionis est aut lethale, aut veniale) De diuisione peccati in peccatum mortale, & veniale, & comparatione venialis peccati ad mortale, 12ᵉ. q.72.5.0.q.88. 0.
De veniali peccato, secundum se considerato, 12ᵉ.quæst. 89.0.
Capitalia septem) Quid capitale? 12ᵉ.q.85.3.c.
An sint septem vitia Capitalia? 12ᵉ.q.85.4.0.
Superbia.) De superbia, 12ᵉ.q. 84.2.& 22ᵉ.q.162.& q.163. 1.& 2.
An superbia sit vitium capitale? 12ᵉ. q.84.2.0. & q.62. 8.0.

Auaritia),

Auaritia) De auaritia, 12ſ.q.84.1.0.& 22ſ.q.118.0.
An auaritia ſit vitium capitale? 22ſ.q.84.1.0.& 22ſ.q.118.7.0.
Luxuria.) De luxuria. 12ſ.q.84.4.c.& 22ſ.q.15.3.0.
De ſpeciebus luxuriæ, 22ſ.q.154.
An luxuria ſit vitium capitale? 22ſ.q.151.4.
Inuidia.) De inuidia. 12ſ.q.84.4.c.& 22ſ.q.16.
An inuidia ſit vitium capitale? 22ſ.q.36.4 0.
Gula.) De Gula. 22ſ q.84.4.c.& 22ſ.q.148.0.
An gula ſit vitium capitale? 22ſ.q.148.5.0.
De ebrietate, 22ſ.q.150.
Iracundia.) De iracundia, 12ſ.q. 84.4.c. & 22ſ.q. 158.0.
An ira debeat poni inter uitia capitalia? 22ſ q.158.6.
Acedia) De acedia, 12ſ.q.84.4.c.& 22ſ.q.15.
An acedia debeat poni vitium capitale? 22ſ. q.35. 4.0.
In ſpiritum ſanctum, ſex) De peccato in ſpiritum ſanctum, & ſingulis eius ſpeciebus, 22ſ.q.14.0.
Homicidium.) De homicidio, 22ſ. q. 64. 2. potiſſimum.
Peccatum Sodomiticum.) De peccato Sodomitico, 22ſ q.145.11.& 12ſ.

IIII.

- Proprium, quod à nobiſipſis perpetratur.
- Alienum, quod ab alijs perpetratum, nobis iuſtè imputatur: contingitque modis nouem,
  1. Conſilio.
  2. Iuſſu.
  3. Conſenſu.
  4. Irritatione.
  5. Laudatione, ſeu aſſentatione.
  6. Reticentia culpę alięne, quæ erat patefacienda.
  7. Conniuentia.
  8. Rei alienæ participatione.
  9. Iniqua facti alieni defenſione.

Alienum) De peccatis alienis, 22ſ.q.62.7.c.

Admonitio.

Ad pleniorem cognitionem, & cautiorem fugam iſtius generis peccatorum (quæ, quòd propria cuiuſque voluntate committuntur, propriæ actionis peccata vocauimus) duo ſunt prǽterea ſcienda.

Prius eſt, quodlibet huius generis peccatorũ vel grauius, vel leuius eſſe poſſe, pro circumſtantiarum vel aggrauantium, vel extenuantium ratione, adeò vt quod diximus lethale ex ſuo genere, ſæpenumero propter extenuantem circũſtantiam veniale fieri poſſit.

Sunt autem circumſtantiæ, quibus vel aggrauatur, vel extenuatur peccati culpa, octo, hoc verſiculo comprehenſæ,

Quis, quid, vbi, quoties, per quos, cur, q̃uo, quando.

Alterum eſt, vel omnia iſtius generis peccata, vel certè maximam eorum partem, per ſenſus exteriores, qui ſunt viſus, auditus, olfactus, guſtus, & tactus, veluti per feneſtras quaſdã ad animum corrumpendum aditum habere.

Proinde iſti ſenſus, ſumma cura, atq; vigilantia omnibus, qui æternæ animi ſui ſaluti conſultum volunt, cuſtodiendi ſunt; & ab omni eo, quod peccati occaſionem præbiturum creditur ſedulò cohibendi.

Vel grauius.) Grauitas peccatorum vnde metienda? 12ſ.q.73.ar.1.& ſequentibus.
An circunſtantia aggrauet peccatum? 12ſ.q.73.7.0.
De circunſtantiis humani actus, 12ſ.q 7.0.
Alterum eſt.) An apprehenſio ſenſus ſit cauſa peccati? 12ſ.q.75.2.c.1m.& 3m.& q.77.1.c.& ar.5.0.

DE VIRTVTE.

VIRTVS eſt ſancta, & diuinis oculis grata, diuinoq; beneficio accepta animi affectio, ſeu qualitas, vnde quę cogitando, loquendo, & quiduis aliud agendo, rectè, laudabiliter, ſanctè, & diuinæ voluntati conuenienter fiunt, proficiſcuntur.

Virtus eſt ſancta.) De eſſentia virtutis, 12ſ.q.55.0.
Virtus quid? 12ſ.q 55.4.

Virtutis, quemadmodum ei contrarij peccati, variæ ſunt differentiæ, atque ſpecies, quarũ præcipuæ, & Chriſtianæ religionis tironi ſcitu maximè neceſſariæ ſequenti diuiſione comprehenduntur.

Virtus eſt

- *Theologica, videlicet,*
  - *Fides.*
  - *Spes.*
  - *Charitas.*
- *Cardinalis, videlicet*
  - *Prudentia.*
  - *Iuſtitia.*
  - *Fortitudo.*
  - *Temperantia.*
- *Capitalibus vitiis contraria,*
  - *Humilitas.*
  - *Liberalitas.*
  - *Caſtitas.*
  - *Charitas.*
  - *Temperantia.*
  - *Manſuetudo.*
  - *Pia ſedulitas.*
- *Conſilij euangelici, ſeu ad Chriſtianæ vitæ perfectionẽ ſpectans, videlicet,*
  - *Paupertas voluntaria.*
  - *Caſtitas perpetua.*
  - *Religioſa obedientia, quæ propter Deũ voto interpoſito homini defertur.*
- *Iuuentutem maximè decens,*
  - *Verecundia.*
  - *Taciturnitas.*
  - *Obedientia erga illos: à iuuenibus ſeruanda quibus ſui cura eſt cõmiſſa.*

Theologica) De uirtutibus Theologicis, 12ſ. q. 62. o. & q. 64. 4. o.
Cardinalis.) De virtutibus Cardinalibus. 12ſ. q. 61. o.
Prudentia) De prudentia, 22ſ. q. 47. & ſequentibus vſque ad 57^{m}.
Iuſtitia.) De iuſtitia, & pertinentibus ad eam, 22ſ. q. 57. & ſequent. vſque ad quæſt. 123^{am}.
Fortitudo.) De fortitudine, 22ſ. q. 123. & ſeq. vſque ad quæſt. 141.
Temperantia.) De temperantia, 22ſ. q. 141. cum quibuſdam aliis, quæ ei annexa ſunt, 22ſ. q. 141. & ſeq. vſque ad quæſt. 171^{am}.
Humilitas) De humilitate, 22ſ. q. 16. 1. o.
Liberalitas) De liberalitate, 22ſ. q. 117
Caſtitas) De caſtitate, 22ſ. q. 151.
De virginitate, 22ſ. q. 152. o.
Charitas) De charitate, 22ſ. q. 23. & ſequent. vſque ad quæſt. 47.
Temperantia) De abſtinentia, 22ſ. q. 146. o.
De ſobrietate, 22ſ. q. 149.
Manſuetudo) De clementia, & manſuetudine, 22ſ. q. 157. o.
Pia ſedulitas) De gaudio, quod eſt de bono diuino, 22ſ. q. 28. o.
Conſilij Euangelici) De conſiliis Euangelicis, & eorũ numero, 12ſ. q. 108. 4. o. & 22ſ. q. 186. 2. art. & ſequen. artic.
Verecundia) De verecundia, 22ſ. q. 144. o.
Obedientia) De obedientia, 22ſ. q. 104. o.

Huc quoque pertinent iſta.

Tria bonorum operum genera,
- *Precatio*, De precatione, 22ſ. q. 83. o.
- *Ieiunium*, De ieiunio, 22ſ. q. 147. o.
- *Eleemoſyna, quæ eſt bipartita*, { *Corporalis*, & *Spiritalis*.

Eleemoſyna) De eleemoſyna, 22ſ. q. 32. o.
An eleemoſyna quædam ſit corporalis, & quædam ſpiritalis? 22ſ. q. 32. 2.

Eleemoſyna corporalis eſt ſeptuplex. Matthæi 25. & Tob. 12.
1. *Eſurientes paſcere.*
2. *Sitientibus potum dare.*
3. *Nudos aperire.*
4. *Captiuos redimere.*
5. *Aegrotos viſitare.*
6. *Peregrinos hoſpitio excipere.*
7. *Mortuos ſepelire.*

Eleemoſyna corporalis.) Eleemoſyna corporalis quotuplex eſt, & quæ eius ſunt ſpecies? 22ſ. q. 32. 2. o.

Eleemoſyna ſpiritalis, eſt quoq; ſeptuplex,
1. *Peccantes corrigere.*
2. *Ignorantes docere.*
3. *Dubitantibus rectè conſulere.*
4. *Pro ſalute proximi orare.*
5. *Conſolari mœſtos.*
6. *Improborum iniurias ferre patienter.*
7. *Aliorum offenſam remittere.*

Eleemoſyna ſpiritalis) Quotuplex eſt eleemoſyna ſpiritalis, & quæ eius ſpecies? 22ſ. q. 32. 2. o.

Eodem ſpectant beatitudinum, ſeu potius beatorum octo genera, quæ apud Matt. cap. 5. his verbis recenſentur:

1. Beati pauperes ſpiritu, quoniam ipſorum eſt regnum cælorum.
2. Beati mites, quoniam ipſi poſsidebunt terram.
3. Beati qui lugent, quoniam ipſi conſolabuntur.
4. Beati qui eſuriunt, & ſitiunt iuſtitiam, quoniam ipſi ſaturabuntur.
5. Beati miſericordes, quoniam ipſi miſericordiam conſequentur.
6. Beati mundo corde, quoniam ipſi Deum videbunt.
7. Beati pacifici, quoniam filij Dei vocabuntur.
8. Beati, qui perſecutionem patiuntur propter iuſtitiam, quoniam ipſorum eſt regnum cælorum.

Eodem ſpectant.) De beatitudinibus, 12ſ. q. 69. o.
Quid per beatitudines intelligatur. 12ſ. q. 69. 1. c.
Quomodo præmia beatitudinum compleantur in hac vita, 12ſ. q. 69. 2. 3^{m}.
Beatorum octo genera.) cùm B. Lucas ſolum quatuor beatitudines enumeret, quomodo igitur octo aſſignantur? 12ſ. q. 69. 3^{m}.
Cùm in ſacra ſcriptura plures beatitudines enumerentur, quàm hæ octo, cur ſolùm octo recenſentur? 12ſ. q. 69. 3. 4^{m}.
Beati pauperes ſpiritu.) Quid hic ſignificetur, 12ſ. q. 69. 3. c.
Ipſorum eſt regnum.) An regnum cælorum tanquam præmium conuenienter promittatur pauperibus ſpiritu? 12ſ q. 69. 4. c.
Beati mites.) Qui dicantur mites? 12ſ q. 69. 3. c.
Quoniam ipſi poſſidebunt terram.) Cur Dominus mitibus repromiſit poſſeſſionem terræ? 12ſ. q. 69. 4. c.
Cùm omnia bona in regno cælorum contineantur, cur adduntur alia præmia? 12ſ. q. 69. 4. 1^{m}.
An ſicuti in beatitudinibus proceditur aſcendendo, ita etiam in præmiis procedatur aſcendendo? 12ſ. q. 69. 4. 3^{m}.
Beati qui lugent.) Quinam hic ſignificentur? 12ſ. q. 69. 3. c.
Quoniam ipſi conſolabuntur.) Cur lugentibus Chriſtus promittit conſolationem? 12ſ. q. 69. 4. c.
Qui eſuriunt.) Quænam beatitudo, ſiue opus virtutis hic exprimatur, 12. q. 69. 3. c.
Quoniam ipſi ſaturabuntur.) Cur eſurientibus tanquam præmium aſſignatur ſaturatio? 12ſ. q. 69. 4. c.
Beati miſericordes) Quinam hic deſignentur. 12ſ. q. 69. 3. c.
Quoniam miſericordiam conſequentur.) Cur Dominus miſericordibus promittit miſericordiam? 12ſ. q. 69. 4. c.
Mundo corde.) Cur 6^{a}. beatitudo ponitur, Beati mundo corde? 12ſ. q. 69. 3. c.
Quoniam ipſi Deum videbunt.) Cur mundis corde promittitur viſio Dei? 12ſ q. 69. 4. c.
Beati pacifici.) Cur 7^{a}. beatitudo ponitur, Beati pacifici? 12ſ. q. 69. 3. c.
Quoniam filij Dei.) Cur pacificis promittitur gloria filiationis Dei? 12ſ. q. 69. 4. c.
Beati qui perſecutionem.) Cui requiſito ad terrenam beatitudinem hæc beatitudo opponitur? 12ſ. q. 69. 3. 6^{m}.
Ad quam virtutem pertinet pati perſecutionem, Ibid.
Quoniam ipſorum eſt regnum cælorum.) Cur regnum cælorum ponitur pro præmio in octaua beatitudine, cùm poſitum ſit tanquam præmium, & mercedem primæ beatitudinis? 12ſ q. 69. 4. 2^{m}.

Eodem

Eodem quoque spectat.

Duplex meditatio, videlicet,
- *Propriæ conditionis, cuius quinque sunt partes,*
  - *1. cur creatus sum?*
  - *2. quid sum?*
  - *3. vbi sum?*
  - *4. vnde venio?*
  - *5. quò vado?*
- *Quatuor nouissimorum, quæ sunt,* Eccl. 7.
  - *1. Mors.*
  - *2. Iudicium extremum.*
  - *3. Inferi.*
  - *4. Gloria cælestis, seu beatitudo æterna.*

Cur creatur sum) De ultimo fine hominis, 1ª.q.93.o. 12ª.q.1.& seq.

Quid sum) De statu primi hominis, q.94.& seq. vsque ad 103am.

De corruptione boni naturæ. 12ª.q.85.o.

An peccatum originis träseat per originem in omnes? 12ª.q.81.3.o.

De miseriis, & pœnis, quibus homo subiicitur propter primum peccatum? 22ª.q.164.1.& 2.

Vbi sum) De expulsione hominis è paradiso, 22ª.q.64.2.4m & 5m.& 1ª.q.102.2.3m.

Vnde venio) De productione hominis, 1ª.q.91.o.& 92.

An corpus primi hominis sit formatum de limo terra? 1ª.q.91.1.o.

Quò vado) De quatuor nouissimis, quæ sunt mors, de qua 12ª q.81.3.1m.& q.85.5.& 6.

Iudicium extremum, de quo 3ª.q.59.4.& 5. Supp.q.88.& q.seq. vsque 91am.

Inferi, de quibus 3ª. q. 54.4. 3ª. q. 52. Supp. quæstio. 60.

De pœna damnatorum, Sup.q.97.& seq. vsque ad fi.& gloriæ cælestis, seu beatitudo æterna, de qua 1ª.q.23. 12ª.q 2.q.3.q.4.& q.5ª Sup.q.93.

De dotibus beatorum, Sup.q 95.o.

DE SACRAMENTIS.

Sacramentum est diuinæ, & latentis gratiæ externum atque sensui expositum signum ad hominis æternam salutem promouendam, diuinitus ordinatum.

Cuiusmodi in Euangelica lege à Christo saluatore nostro septem sunt instituta, nimirum.
- *Baptismus.*
- *Confirmatio.*
- *Eucharistia.*
- *Pœnitentia.*
- *Extrema vnctio.*
- *Ordo.*
- *Matrimonium.*

De sacramentis.) De sacramentis, 3ª.p.q.60.& q.seq. vsque ad finem. & Supp. q.1ª.& seq. vsque ad quæstio.69.

Sacramentum est diuinæ.) Sacramentum quid? 3ª.q.60.o.

Est diuinæ) Cuius rei sacræ sit sacramentum signum, 3ª.q.60.2.o.& 1.o.

Externum) An sacramentum sit semper aliqua res sensibilis? 1ª.q.60.4.

Ad hominis æternam salutem) De necessitate, & effectu sacramentorum, 3ª.q.61ª.o.& 62.o.

Septem sunt) De numero sacramentorum, 3ª. quæst. 65ª.o.

BAPTISMVS est nouæ legis primum Sacramentum, in ablutione corporis exteriore, & legitima verborum pronunciatione, secundum Christi institutionem consistens, quod tam paruulis, quàm adultis ad salutem est necessarium. Hoc sacramento plena peccatorum accepta remissione, spiritaliter regeneramur in nouam creaturam, & qui antea eramus filij iræ, tunc filij Dei hæredesque, Christi autem nostri redemptoris cohæredes efficimur.

Baptismus est) De baptismo, 3ª.66ª.& seq. vsque ad q.72am.

Est nouæ legis primum) An baptismus sit à Christo institutus, & quando? 3ª.q.66.2.o.

In ablutione corporis) An baptismus sit ipsa ablutio? 3ª.q.66.1.o.

De materia baptismi, 3ª.q.66.3.& 4.

Et legitima verborum pronunciatione) An in sacramentis requirantur verba? 3ª.q.60.6.7.& 8.

De forma baptismi, 3ª.q.66.5.o.

Tam paruulis, quàm adultis) De suscipientibus baptismum, 3ª.q.68 o.

An sine baptismo nullus possit saluari? 3ª.q.68.2.o.

An pueri sint baptizandi? 3ª.q 68.9.o.

An, pueri in maternis vteris existentes, possint baptizari? 3ª.q.68.11.o.

Hoc plena peccatorum accepta remissione) De effectibus baptismi, 3ª.q.69.o.

An homo per baptismum liberetur ab omni peccato, & ab omni reatu peccati? 3ª q 69.1.& 2.

Spiritaliter regeneramur) Cur baptismus dicatur regeneratio? 3ª.q.66.9 c.

In nouam creaturam) An per baptismum conferantur gratiæ, & virtutes? 3ª.q.69.4.5.& 6.

Hæredesque Christi) An effectus baptismi sit apertio ianuæ regni cœlestis? 3ª.q.69.7.o.

CONFIRMATIO, Sacramentum est, quod baptizatis ab Episcopo confertur in frõte, per sacrum Chrisma, adhibita certa verborum forma. Hæc fidem corroborat, & homini Christiano ad nomen Domini, quandocunque opus est, intrepidè profitendum animum addit.

Confirmatio) De confirmatione, 3ª.q.72.o.

Sacramentum est) An confirmatio sit sacramẽtum, 3ª.q.72.1.o.

Quod baptizatis) An character confirmationis præsupponat ex necessitate characterem baptismalem? 3ª.q.72.6.

Ab episcopo confertur) An solus Episcopus hoc sacramentum possit conferre? 3ª.q.72.11.o.

In fronte) An hoc sacramentum sit conferendum homini in fronte? 3ª.q.72.9.o

Per sacrum Chrisma) An Chrisma sit conueniens materia huius sacramenti? 3ª.q.72.2.o.

Adhibita certa verborum forma) An hæc sit conueniens sacramenti confirmationis forma, Consigno te signo crucis, & confirmo te Chrismate salutis, in nomine Patris, & filii, & spiritus sancti, Amen? 3ª.q.72.4 o.

Hæc fidem corroborat.) De effectu confirmationis, 3ª.q.72.1.& 7.o.

EVCHA-

EVCHARISTIA, est Sacramentum, in quo postquam sacerdos, secundum Ecclesię ritum ordinatus, panem, & vinum verbis à Christo traditis consecrauit, vere, & secundum substantiam suam totus Christus sub vtrauis specie continetur, pane in corpus eius, & vino in sanguinem, diuina virtute trãs mutatis. Per Eucharistiam hominis Christiani animus salutari veri corporis, & sanguinis Dominici reficitur alimento, Deoque gratum offertur sacrificium.

Eucharistia est.) De Eucharistia, 3ª.q.73. & sequent. vsque ad quæst. 84ᵃᵐ.
Est sacramentum.) An Eucharistia sit sacramentum? 3ª.q.73.1.0.
Postquam sacerdos.) De ministro huius sacramenti. 3ª. q.82.0.
An consecratio huius sacramenti sit propria sacerdotis? 3ª.q.82.1.0.
Panem, & vinum.) De materia huius sacramenti, 3ª.q. 74.0.
An materia huius sacramenti sit panis, & vinum? 3ª.q. 74.1.0.
Verbis à Christo traditis consecrauit.) De forma huius sacramenti, 3ª.q.68.0.
An hæc sit forma huius sacramenti, Hoc est corpus meum, & hic est calix sanguinis mei? 3ª. q.68.1. & 3.
An prædictis verbis, formarum sit aliqua vis creata effectiua consecrationis? 3ª.q 68.4.0.
Verè, & secundum substantiam suam totus Christus.) An corpus Christi sit in hoc sacramento, secundum rei veritatem, an verò solum secundum figuram? 3ª. q.75.1.0.
An totus Christus contineatur sub hoc sacramento? 3ª.q 76.1.0.
Sub vtrauis specie continetur.) An totus Christus contineatur sub vtraque specie huius sacramenti. 3ª.q. 76.2.0.
Pane in corpus eius.) An in hoc sacramento non remaneat substantia panis, & vini post consecrationem? 3ª.q.75.2.
Per Eucharistiam hominis Christiani.) De effectibus huius sacramenti, 3ª.q.79.0.
Deoque gratum offertur sacrificium.) An in celebratione huius sacramenti Christus immoletur? 3ª.q. 83.1.0.

Admonitio, seu antidotum, contra grassantem nunc sacramentariorum pestem.

CHRISTVS Saluator noster, vsitatam, & communi hominum iudicio approbatam sponsorum, (qui longum iter ingressuri, in memoriam sui, pretiosum aliquod μνημόσυνον sponsis suis relinquere solent, seipsos totos, si possent, libentius relicturi) consuetudinem retinẽs, atque obseruans, quum Ecclesiæ militanti sponsæ suæ, (quam summa, &, vt Beatus Paulus ad Ephesios 2. loquitur, nimia charitate diligebat) familiarem sui corporis præsentiam, consuetumque aspectum subtracturus esset, quod habebat omnium pretiosissimum ei relinquere, ac donare, ad perpetuam sui memoriam volens, quum seipso nihil haberet pretiosius, seipsum re uera, secundum substantiam suam, totum, & integrum in anima, carne, sanguine, atque diuinitate ei relinquit. Vt testatur ipse, dum ait: *Hoc est corpus meum*. Mat.26. Marc.14. Luc.22. 1.Cor.11. *Hic est sanguis meus*. Mat.26. Mar.14. *Hoc facite in meam commemorationem*. Luc.22. 1.Cor.11.

Item Paulus, vbi dicit: Q*ui manducat, & bibit indignè, iudicium sibi manducat, & bibit, non diiudicans corpus Domini*. Et eodem loco: *Reus erit corporis, & sanguinis Domini*.

POENITENTIA, Sacramentum est, in quo per sacerdotis absolutionem peccata post baptismum commissa Christiano illa detestanti, riteque confitenti remittuntur.

Cujus tres sunt partes	*Contritio,* *Confessio,* *Satisfactio,*	*quæ fit*	*Corde,* *Ore.* *Opere.*	

Pœnitentia.) De pœnitentia, 3ª.q.84. vsque ad finem. & Sup.q.1ª. vsque ad 29ᵃᵐ.
Sacramentum est.) An pœnitentia sit sacramentum? 3ª. q.84.1.0.
Per sacerdotis absolutionem.) An hæc sit forma huius sacramenti, Ego te absoluo? 3ª.q.84.3.0.
Peccata post baptismum commissa.) An pœnitentia sit secunda tabula post naufragium? 3ª.q.84.6.
Quæ detestatus.) De contritione, Sup.q.1ª. & sequent vsque ad quæst. 6ᵃᵐ.
Riteque confessus fuerit.) De confessione, Sup.q.6. vsque ad q. 12ᵃᵐ.
De qualitate confessionis, Sup.q.9.0.
Remittuntur.) De effectu pœnitentiæ, 3ª.q.85 0.
Cuius tres sunt partes.) De partibus pœnitentiæ, 3ª.q. 90.2. & 3. potissimum.
Contritio fit corde, &c.) 3ª.q.90.2. argumento primo.

EXTREMA VNCTIO, est Sacramentum, quo per oleum sacrum, & certas preces recreantur ægrotantes; animi malis, si quæ in iis reliqua sunt, sublatis, & interdum etiam corporis sanitate restituta.

Extrema vnctio.) De sacramento extremæ vnctionis, Sup q 29. & sequent vsqua ad q.34.
Est sacramentum.) An extrema vnctio sit sacramentũ? Sup.q.29.1.0.
Per oleum sacrum.) An oleum oliuæ sit conueniens materia huius sacramenti? Sup.q.29.4 0.
An oporteat oleum esse consecratum? Supp.quæst.29. 5. 0.
Et certas preces.) De forma huius sacramenti, Sup q. 29.7.8.9.
Recreantur ægrotantes.) De effectibus huius sacramenti, Sup.q.30.0.

ORDO, est Sacramentum, quo ad Dei cultum, ministri Ecclesiæ consecrantur. Per hoc enim Sacramentum, velut ostium, necessarium est intrare legitimos dispensatores mysteriorum, & eloquiorum Dei, nimirum, Episcopos, Presbyteros, Diaconos, & quotquot in sacris muneribus ritè, & secundum ordinationem diuinam versari volunt.

Ordo

Ordo) De ſacramẽto Ordinis, ſupp.q.34.vſq; ad 41^{am}.
Eſt ſacramentum) An ordo ſit ſacramentum? Supp. q.34.3.o.
Quo ad Dei cultum) Cur in Eccleſia eſt Ordo, & Ordo quid? Supp.q.34.1.& 2.

MATRIMONIVM, eſt Sacramentum, indiuidua vitæ conſuetudine marem, & fœminam legitimè inter ſe deuinciens, ijſdemq́; gratiæ donum elargiens, quo frenato concupiſcentię impetu, genus humanum laudabiliter, & ſanctè conſeruatur, atque propagatur.

Matrimonium) De Matrimonio, ſupp.q.41. vſque ad $q.65^{am}$.
De cauſa appellationis matrimonij. ſupp.q.42.2.o.
Eſt ſacramentum) An matrimonium ſit ſacramentũ? ſupp.q.42.1.o.
Indiuiduæ vitæ) Matrimonium quid? ſupp. q.44.o. & $ar.3^{o}$. potiſſimum.
Iiſdemq́ue gratię donum) An matrimonium conferat gratiam? ſupp.q.42.3.o.
Genus humanum laudabiliter) De bonis matrimonij, ſupp.q.49.o.

In quibus omnibus Sacramentis debet miniſter intentionem habere id agendi, quod CHRISTVS inſtituit, & Eccleſia facit.

Hactenus de Sacramentis vti ratio, & breuitas Catechiſmi poſtulare videbatur. Si quis plura de hoc argumẽto breuiter comprehenſa videre velit, conſulat noſtra *De Sacramentis Eccleſiæ Axiomata*, quæ iam prodierunt in lucem.

Epilogus

Ad Chriſtianæ pietatis ſtudioſos adoleſcentes.

DOCTRINAE Chriſtianæ, pij adoleſcentes, quinque ſummis capitibus, quæ initio huius libelli nobis tractanda propoſueramus (videlicet, *De Fide, Spe, Charitate, Iuſtitia Chriſtiana,* atque *Sacramentis*) vt potuimus, clariſsimè, breuiſsimè, & ad veſtram ętatem memoriamque accomodatiſsimè iam declaratis, ſupereſt nunc, vt quum à nobis veſtri animi, & corporis æternę ſalutis adipiſcendæ maximum ſuppeditatum ſit adiumentum, nequaquam vobis ipſi deſitis, ſed poſtpoſitis omnibus aliis ſtudiis, & occupationibus, toto pectore, omniq́ue vigilantia in eam incumbatis curam, vt quæ hoc libello continentur, primum intelligatis, intellectaque fideli mandetis memoriæ; deinde, vt eadem, mente iam, atque memoria comprehenſa, per diuinum auxilium (quod ſincerè, & feruenter petentibus non negabitur) vita atque moribus exprimatis. Ita fiet vt, & ego meis laboribus propoſitum finem aſſequar, & vos ęternæ vitę felicitatem, qua nihil delectabilius, nihil præſtabilius, vel dici, vel cogitari poteſt, conſequamini. Valete.

Finis.

QVINQVE NOVI
INDICES GENERALES
DIV MVLTVMQ'VE HACTENVS
A' STVDIOSIS DESIDERATI

Et nunc magna accessione in singulis suis partibus locupletati.

INDEX PRIMVS

Qui Sacræ Scripturæ loca omnia in tribus Summæ partibus explicata, secundum eum librorum, & capitum ordinem, qui in Bibliis cernitur, ob oculos ponit: nunc recens accessione eorum Sacræ Scripturæ locorum, quæ in SVPPLEMENTO à B. Thoma declarantur, locupletatus.

Cuius Indicis, & sequentium omnium notas, (quibus breuitatis gratia vsi sumus) ita intellige, studiose Lector: Primus numerus, denotat partem Summæ: Secundus numerus, Quæstionem: Tertius, Articulum, seu Quæstiunculam: Quarta deniq; nota, Articuli partem. hoc modo:

1^{a}	id est in	parte prima.
12^{ae}		prima secundæ, hoc est, in prima parte secundæ partis: nam secunda pars Summæ in duas partes ab Auctore diuiditur.
22^{ae}		secunda secundæ.
3^{a}		tertia parte.
s. Suppl.		supplemento tertiæ partis.

q	id est in	quæstione.
a		articulo: frequentius tamen. a. omittitur; solo numero articulum designante.
o		toto articulo.
c		corpore articuli: hoc est in responsione ad quæstionem.
1^{m}		responsione ad primum argumentum.
2^{m}		responsione ad secundum argumentum.
3^{m}		responsione ad tertium argumentum.

ꝰ vel, id est, Item.

Exempli gratia statim in hoc Indice occurrit:

In principio creauit Deus cælum, & terram. $1.^{a}$ q. 46. 2. c. ꝰ 3. o. ꝰ q. 61. 3. $3.^{m}$ &c. hoc est, Explicatur hæc scriptura in prima parte Summæ, quæstione quadragesima sexta, articulo secundo, in corpore. Item articulo tertio eiusdem quæstionis, per totum. Item in eadem parte, quæstione sexagesima prima, articulo tertio, in responsione ad tertium argumentum, &c.

AVCTORITATES
EX LIBRO GENEEOS.

CAPVT I.

IN principio creauit Deus cœlum, & terrã. 1ª.q.56.2.c.¶ 3.0.¶ q.61.3.3m ¶ q.65.1.3.0. ¶ q.66.1.t.m, ¶ 5m.¶ q.68. 1. 1m. ¶ q.69. 1.c. 5m.¶ q.74.1.1m.¶ 2.c.¶ 3. 1m.¶ 2m.¶ 3m, 12ª.q.100.7.2m.¶ 22ª.q. 1. 2. 1m ¶ q.171. 3.c.

Terra autem erat inanis, & vacua. 1ª.q.66. 1.c.1m.¶ q.67.4.c.¶ q.69.1.2 c.

Et tenebræ erant super faciem abyssi.1ª.q.66.1.c.5m.¶q.68. 1.c ¶ q.69.1.2.¶ q.74.3.4m.

Spiritus Domini ferebatur super aquas. 1ª.q.64.3.3m.¶ 4m. ¶q.66.1.5m.

Dixitque Deus.1ª.q.32.1.3m.¶ q.47.1.c.fi.¶ q.67. 4.c. 2m.¶ q.65.4.c.fi.¶ 74. 1.1m.¶ 2m.¶ 5m,

Fiat lux,& facta est lux. 1ª.q.67.4.0.¶ q.70. 1.2m.¶74. 1. c. ¶ 3.5m.

Et vidit Deus. 1ª.q.74.3.3m.¶ q.73.3.3m.¶ q.32.1.3m.

Et diuisit lucem à tenebris.1ª.q.63.3.2m.¶ q.67.4.c.2m.¶4m

Appellauitq; lucem diem,& tenebras noctem,1ª.q.64.1.3m ¶ q.67.4.2m ¶ q.68.1.1m.¶ q.69.1.5m.

Factum est vespere,& mane dies vnus.1ª.q.58 .6.7.0.¶ q.74. 2.c.¶ 3.6m.¶ 7m.

Fiat firmamentum. 1ª.q.68.1.2.3.0.¶ q.71.3m.

Diuisit aquas,quæ erant super firmamentum. 1ª.q.68.2.3.0.

Congregentur aquæ in vnum locum. 1ª.q.69.1.0.

Appareat arida.1ª.q.69.1.c.1m.

Vocauitq; Deus firmamentum cœlum.1ª.q.68.1.0.¶ q.69.1. 5m.¶ q.74.3.3m.

Vocauitq; Deus aridam terram, congregationesq; aquarũ, appellauit maria.1ª.q.69.1.5m.

Germinet terra herbã virentem,&c 1ª.q.69.2.0.¶ q.72. 1m.

Fiant luminaria,&c.vsque ad noctem. 1ª.q.70.1.0.

Et sint in signa,&c. vsque terram. 1ª.q.70.2.0.

Fecitq; Deus duo magna luminaria,&c.vsque nocti. 1ª.q.70. 1.2.3m.¶ q.68.1.c.fi.

Producant aquæ reptile,&c.vsque cœli. 1ª.q.71.0.¶ q.72.1m.

Creauitque Deus cete grandia,&c.vsque genus suum. 1ª.q. 71.4m.

Producat terra animam viuentem,&c.vsque species suas 1ª. q.72.0.

Faciamus hominem ad imaginem, & similitudinem nostrã. 1ª.q.3.1.2m.¶ q.4.3.0.¶ q.91.4.1m.¶ 2m.¶ q.93.0.

Et præsit piscibus maris,&c.vsque terra.1ª.q.96.0.

Et vniuersæ terræ.1ª q.96.2.0.

Masculum,& fœminam creauit eos. 1ª.q.93.4.1m.¶ 6.2m.

Benedixitque illi Deus.1ª.q.72.4m.¶.q.73.3.0.

Crescite,& multiplicamini,& replete terram. 1ª.q 72.4.¶ q. 98.1.0.¶ 22ª.q.152.2.1m.

Ecce dedi vobis omnem herbam,&c. vsque ad vescendum. 1ª.q.96.1.2m.

Vidit Deus cuncta,quæ fecerat, & erant valde bona. 1ª.q.22. 4.c.¶ q.2.5.6.3m.¶ q.47.2.c.1m.¶ q.49.2.c.

Cap. II.

Igitur perfecti sunt cœli,& terra, & omnis ornatus eorum. 1ª.q.70 1.c.

Compleuitq; Deus die septimo opus suum,quod fecerat.1ª. q.73.1.0.2.d.15.q 3.1.0.

Et requieuit die septimo ab omni opere,quod patrarat. 1ª. q.73. 2 0.¶ 1.3m.¶ 3. c.¶ q.74. 1. 6m. ¶ 2. 3m. ¶ q.118. 1. 1m.

Et benedixit diei septimo, & sanctificauit eum. 1ª. q.73. 3.0.

Istæ sunt generationes cœli,& terræ,&c. vsque in terram. 1ª. q.69.2.c.¶ q.74 2.1m.

Non enim pluerat Dominus Deus super terram. 1ª.q.33.3. fi.¶ 1ª.q.23.3.1m.

Sed fons ascendebat è terra, irrigans vniuersam superficiem terræ.1ª.q.102.1.2m.

Nomen vni Phison.1ª.q.122.1.1m.

Formauit igitur Dominus Deus hominem de limo terræ. 1ª. q.91.1.0.

Et inspirauit in faciem eius spiraculum vitæ.1ª.q.90. 1.1m. ¶ q.91.4.3m.¶ 4m.

Et factus est homo in animam viuentem. 1ª.q.91.4. 3m.¶ q. 94.2.c.¶ q.95.1 .1m.¶ q.97.3.c.

Plantauerat autem Dominus Deus Paradisum voluptatis à principio.1ª.q.102.0.

In quo posuit hominem,quem formauerat.1ª.q.102.4.0.

Produxitq; Dominus Deus de humo omne lignum pulchrũ visu,& ad vescendum suaue. 1ª.q 2.5m.

Lignum etiam vitæ in medio Paradisi.1ª.q.102.1.4m.

Lignumque scientiæ boni,& mali.1ª.q.102.1.4.

Et fluuius egrediebatur de loco voluptatis. 1ª. q 102.1.2m.

Tulit ergo Dominus Deus hominem, & posuit eum in Paradiso voluptatis.1ª.q.102.4.0

Vt operaretur,& custodiret illum.1ª.q.102.3.0.

De ligno autem scientiæ boni,& mali ne comedas. 1ª q.102 1.2m.

In quacunque enim die comederis ex eo, morte morieris. 22ª.q.164.1.0.

Non est bonum esse hominem solum. 22ª. q. 188.8. 0 ¶ 3ª q. 41.2.3m.

Faciamus ei adiutorium simile sibi. 1ª.q.92.1.0.¶ q.93.2.b.2. 2.q 64.3.3.

Adduxit ea ad Adã,vt videret quid vocaret ea 1ª q.96.1.3m

Immisit ergo Dominus Deus soporem in Adam, 22ª.q.175. 3.1m.

Cumq; obdormisset,tulit vnam de costis eius,& repleuit carnem pro ea.1ª.q.92 3.1m.¶ q 97.2.3m ¶ 3ª.q.31.5. 2m.

Et ædificauit Dominus Deus costam, quam tulerat de Adã, in mulierem.1ª.q.92.3.0.

Quoniam de viro sumpta est.1ª q 92 2.0.

Quam ob rem relinquet homo patrem suum, & matrem, & adhærebit vxori suæ. 22ª.q.2.7.c.¶ q.26.11.1m.3.q.54.3.c.

Et erunt duo in carne vna.1ª.q 92.1.c.3.q.44.1 c.

Erant autem vterque nudi, Adam scilicet, & vxor eius, & non erubescebant.1ª.q.98.2.3m.

Hoc nunc os ex ossibus meis,3.q.54.3.1.

Cap. III.

Serpens erat callidior cunctis animantibus terræ.22ª.q.165. 2.1m.¶ 4.

Qui dixit ad mulierem.22ª.q.165.2.0.

Cur præcepit vobis Deus, vt non comederetis de omni ligno Paradisi.3ª q.41.4.c.

Aperientur oculi vestri.3ª.q.41.4.c.

Eritis sicut dij, scientes bonum, & malum.1ª.q.63.4. 3m.¶ q. 63.3.0.¶ 22ª.q.163.2 0.¶ 3ª.q.41.4.c.

Deditque viro suo.22ª.q.165.2.0.

Et aperti sunt oculi amborum.22ª.q.164.2.c.fi.¶ 9m.

Cumque cognouissent se esse nudos.1ª.q.95.1.c.fi.¶12ª.q.48 4.c.¶ 22ª.q.75.1.1m.¶ q.167.2.c.

Et fecerunt sibi perizomata. 22ª.q.164.2.c. fi. 8m. ¶ q.187. 6.0.

Abscondit se Adam.3ª q.84.6.3m.

Cum audissent vocẽ Dei deambulantis. 1ª.q 9.1.2.0.¶ q.10. 1.2.c.¶ q.14.14.0 ¶ q.19.7 .8 0.¶ q.30.1.3m.¶ q.64.6.1m.¶ q.65.1.1m.¶ 3ª.q 2.1.c.¶ q 57.1 1m.¶ 2m.

A facie Domini Dei 3ª q 1.1.3m.¶ q.3.1.3m.

Serpens decepit me,& comedi. 1ª q 94.4. 1m.¶ 2m. ¶ 22ª.q. 89.3.2m.¶ 22ª.q.163.1.4m.¶ 4.1m.

Et ait Dominus Deus ad serpentem. Quia fecisti hoc, maledictus eris, &c. vsque calcaneo tuo. 22ª. q. 165. 2 4m.

Super pectus tuum gradieris. 1ª.q.63.6.2m.& q.165.2.4m.

Mulieri quoque dixit: Multiplicabo ærumnas tuas, & conceptus tuos. In dolore paries. 22æ.q.164.2.o.

Et sub viri potestate, & ipse dominabitur tui. 1ª.q.92.1.2m & 22æ.q.164.2.c.1m.

Maledicta terra in opere tuo. 22æ.q.25.6.1m.& 3m.& q.76.1.2.o.& 4.1m.& q.83.8.1m.& 2m.& q.164.1.2.o.& q.89.1.4m.6.2m.

In laboribus comedes ex ea, cunctis diebus vitæ tuæ. 22æ.q.164.2.c.fi.

Spinas, & tribulos germinabit tibi. 1ª.q.69.2.2m.& 22æ.q.164.2.c.1m.

In sudore vultus tui, vesceris pane tuo. 22æ.q.164.2.c.3m.

Donec revertaris in terram, de qua sumptus es. 22æ.q.164.2.c.

Pulvis es, & in pulverem reverteris. 22æ.q.164.2.c.

Fecitque Deus Adæ, & vxori eius tunicas pelliceas, & induit eos. 22æ.q.164.2.c.fi & 3m.

Ecce Adam factus est quasi vnus ex nobis. 22æ.q.164.2.c.fi.& 6m.

Ne fortè mittat manum suam, & sumat de ligno vitæ, & vivat in æternum. 1ª.q.97.4.o.& 22æ.q.164.2.c.fi.& 6m.

Et misit eum dominus Deus de Paradiso voluptatis. 22æ.q.164.2.c.

Et collocavit ante Paradisum voluptatis Cherubin, & flammeum gladium, atque versatilem, ad custodiendam viam ligni vitæ. 22æ.q.164.2.c.3m.

Cap. iiij.

Adam cognovit Euam vxorem suam. 1ª.q.51.3.6m.& q.98.2.2m.

Respexit Dñs ad Abel, & ad munera eius. 12æ.q.103.1.1m.

Sub te erit appetitus tuus, & tu dominaberis illius. 12æ.q.10.3.o.1.& q.77.7.8.c.& q.80.3.o.& 22æ.q.155.3.3m.& q.156.1.c.& q.175.2.2m.

Vox sanguinis fratris tui clamat ad me de terra. 22æ.q.88.1.1m.& 8.2m.

Occidi virum in vulnus meum, & adolescentulum in livorē meum. 22æ q.64.8.c.1m.

Maior est iniquitas mea, quàm vt veniam merear. 4ª.q.84.10.c.

Omnis qui occiderit Cain, septuplum punietur. 12æ.q.105.2.9m.

Cap. vj.

Videntes filij Dei filias hominum. 1ª.q.51.3.6m.

Gigantes autem erant super terram in diebus illis. 1ª.q.51.3.6m.

Pœnituit eum, quòd hominē fecisset in terra. 1ª.q.19.7.1m.& q.102.2.3m.& 3ª.q.49.5.2m.

Delebo ab homine, &c. 12æ.q.105.2.11m.& 22æ q.108.4.3m.

Omnis quippe caro corruperat viam suam. 12æ.q.71.2.3m.q.72.2.o.

Cap. viij.

Noe dimisit corvum, qui egrediebatur, & non revertebatur. 12æ q.102.6.1m.co.2.fi.

Donec siccarentur aquæ super terram. 3ª.q.28.3.3m.

Odoratus est Dominus odorem suavitatis. 12æ.q.103.1.1m.& 22æ q.186.3.6m.& 5.1m.& 6.c.3m.& 7.1.c.

Sensus enim, & cogitatio humani cordis, in malum prona sunt, ab adolescentia sua 12æ.q.71.2.3m.

Cap. ix.

Terror vester, ac tremor sit super cuncta animalia terræ. 1ª.q.96.1.2.c.

Omne quod movetur, & vivit, erit vobis in cibum, &c. vsque comedetis. 12æ.q.102.6.2m.

Apparebit arcus meus in nubibus. 12æ.q.95.5.c.

Noe bibens vinum, inebriatus est, & nudatus in tabernaculo suo. 22æ.q.150.1.4.c.

Sit Canaham servus eius. 22æ.q.57.3.2m.& q.104.5.c.2m.& 6.1m.& q.122.4.3m.

Cap. x.

Ab iis divisæ sunt gentes in terra post diluvium. 22æ.q.176.1.o.

Cap. xij.

Dixit Abraham vxori suæ, dic obsecro, quòd soror mea sis. 22æ.q.110.3.3m.& q.111.1.1m.

Cap. xiij.

Facta est rixa inter pastores. 22æ.q.37.2.5m.& q.41.1.2.c.& q.42.1.c.

Ne quæso sit iurgium inter me, & te. 22æ.q.41.2 ā.2.

Fratres enim sumus. 3ª.q.28.3.5m.

Ædificavitque ibi altare Domino. 12æ.q.103.1.2m.

Cap. xiiij.

At verò Melchisedech rex Salem, offerens panem, & vinum. 12æ.q.103.1.3m.& 3ª.q.22.6.3m.

Et dedit ei decimas ex omnibus. 22æ.q.87.1.3m.

Cap. xv.

Credidit Abraham Deo, & reputatum est ei ad iustitiam. 22.q.60.6.2m.

Dixit Abraham Deo, Domine Deus, vnde scire possum, quòd possessurus sim eam. 22æ.q.97.2.3m.

Necdum enim completæ sunt iniquitates Amorrheorum. 12æ.q.87.8.1m.

Cap. xvj.

Ingredere ad ancillam meam, &c. vsque ad eam. 22æ.q.154.2.3m.

Profectò hic vidi posteriora videntis me. 1ª.q.12.2.c.1m.& 3.o.

Cap. xvij.

Ego Dominus Deus omnipotens. 1ª.q.25.3.o.& 3ª.q.13.1.c.

Ambula coram me. 12æ.q.91.5.c & q.99.6.o.& q.110.3.c.

Et esto perfectus. 22æ.q.186.2.3m.

Circumcidetur in vobis omne masculinum. 3ª q.70.2.4m.

Et circumcidatis carnem præputij vestri. 22æ.q.102.5.1m.& 3ª.q.66.7.3m.& q.70.3.1m.

Vt sit signum fœderis inter me, & vos. 12æ.q.102.5.2m.& 3ª.q.70.1.o.

Infans octo dierum circumcidetur. 12æ.q.102.5.1m.& 3ª.q.70.3.3m.

Eritque pactum meum in carne vestra, in fœdus æternum. 12æ.q.102.5.1m.& q.103.3.1m.

Cap. xviij.

Apparuerunt ei tres viri. 22æ.q.84.1.1m.& 3m.

Quos adoravit in terra. 1ª.q.51.3.5m.& 22æ.q.84.1.1m.& q.94.1.2m.& 3ª.q.25.6.o.

Domine si inveni gratiam in oculis tuis, &c. vsque transibitis. 1ª.q.51.3.5m.

Cumque comedissent. 1ª.q.51.3.5m.& 3ª.q.55.6.1m.

Num celare potero Abraham, quæ gesturus sum. 3ª.q.48.2.3m.

Descendam, & videbo vtrum clamorem opere cōpleverint. 3ª.q.46.7.3m.

Cap. xix.

Compulit illos oppido, vt diverterent ad eum. 1ª.q.28.4.c.& 22æ.q.30.1.c.

Vt perdamus illos. 12æ.q.87.8.o.

Nec stes in omni circa regione. 3ª.q.41.2.4.2m.

Cap. xx.

Venit autem Deus ad Abimelech, per somnium nocte. 22æ.q.80.2.c.& q.95.6.o.& q.154.3.c & q.172.1.2m.

Abraham propheta est, & orabit pro te. 22æ.q.174.6.c.& 3ª.q.31.2.c.& 8.3m.

Cap. xxij.

Tentavit Deus Abraham. 1ª.q.114.2.o.& 22æ.q.97.2.c.

Tolle filium tuum. &c. vsque monstravero tibi. 12æ.q.94.5.2m.& q.100.8.3m.& q.104.4.2m.& q.154.2.2m.

Postquam adoraverimus, revertemur ad vos. 22æ.q.81.1.1m.

Extenditq; manum, vt immolaret filiū suum. 12æ q.94.5.2m.q.100.8.3m.& q.22æ.q.64.6.o.& q.104.4.2m.& q.154.2.2m.& q.171.5.c.& 3ª.q.47.6.3m.

Nunquid cognovi, quòd timeas Deum. 12æ.q.112.5.3m.& 1ª.q.10.2.1m.

Appellavitque nomen loci illius, dominus videt. 12æ.q.104.4.2m.

Per memetipsum iuravi. 22æ.q.89.11.4m.

Cap.

Cap. xxiij.

Dabo pecuniam pro agro, & sic sepeliam mortuum meum. 22ª.q.100.4.3^m.

Cap. xxiiij.

Vt adiuuem te.22ª.q.83.17.1^m.¶ q.90.0.
Filium meum ne reducas illuc.22ª.q.104.5.c.
Posuit ergo seruus manum sub femore Abraham Domini sui,& iurauit illi.22ª.q.89.7.c.
Puella cui dixero inclina hydriam,vsque cum domino meo. 22ª.q.95.7.3^m.
Et dixit mihi.22ª.q.95.7.3^m.
Vocemus puellam, & quæramus eius voluntatem. 22ª.q. 104.5.c.

Cap. xxv.

Deprecatus est Isaac Dominum pro vxore sua, &c. vsque conceptum Rebeccæ.1ª.q.23.8.0.
Dixit Iacob fratri: Vende mihi primogenita tua. 22ª. q. 108.4.3^m.

Cap. xxvij.

Dixit Iacob: Ego sum primogenitus tuus Esau. 22ª. q. 110. 3.3^m.

Cap. xxviij.

Isaac præcepit filio suo Iacob,noli accipere coniugem, &c. vsque auunculi tui.22ª.q.104.5.c.
Deus autem omnipotens.s.17.1ª.
Benedicat tibi.s.1ª.
Iacob vidit in somnis scalam,&c. vsque per eam. 22ª. q. 181.4.7^m.
Et ero custos tuus.1ª.q.113.1.2^m.
Vere Dominus est in loco isto. 1ª. q.8. 2.c.¶ q.52.2.c.&.3. q.52.3. 3^m.
Votum vouit Deo dicens,si Deus fuerit mecum,&c. vsque domus D.1.22ª.q.88.2.1^m.
Cunctorumq; dux dederis mihi decimas offeram tibi. 22ª. q.87.1.3^m.

Cap. xxix.

Indicauit ei quòd frater patris sui esset.s.13.
Sed Lia lippis erat oculis; Rachel decora facie, & venusto aspectu.22ª.q.179.2.b.princ.
Os meum & caro mea es.s.q.54.r.4.

Cap. xxxj.

Timensque Iacob.22ª.q.156.7.c.3^m.
Fecit turgium.s.13.
Pone hic coram fratribus meis, & fratribus tuis. s.13.

Cap. xxxij.

Vidi Deum facie ad faciem. 1ª. q.12. 11.1^m.¶ 22ª. q.180. 5.1^m.
Ipse vero claudicabat pede.22ª.q.108.7.4^m.

Cap. xxxiij.

Iacob adorauit pronus in terram, similiter ancillæ,& vxores,& filij eius.s.13.
Quasi viderem vultum Dei s.3.¶ 32.
Ob stuprum sororis.22ª.q.154.1.c.¶ 6.0.

Cap. xxxv.

Apparuit Deus Iacob.s.32.
Benedixitque ei.s.1.
Ego sum Deus omnipotens.s.17.
Crescite,& multiplicate. s.1.

Cap. xxxvij.

Accusauitq; Ioseph fratres suos crimine pessimo. 22ª. q.33. 7.2^m.¶ q.154.12.4^m.
Non interficiamus animam eius.inf.46.

Cap. xxxviij.

Nunciatum est Thamar,quod Iudas socer eius, &c. vsque &.22ª.q.154.2.3^m.

Cap. xxxix.

Benedixitq; dominus domui Ægyptij,propter Ioseph s.1.
Et ille,scilicet Ioseph, recusabat stuprum. 22ª. q.164.6.2^m.
Post duos annos vidit Pharao somnium. 22ª. q.173.2.c.
Vterque vidimus somnium præsagium futurorum. 22ª. q.95.6.c.
Erat ibi puer Hebræus,vsque euentus.22ª.q 173.7.c.

Cap. xlij.

Cumq; adorassent eũ scilicet Ioseph fratres sui. s.18.
Per salutem Pharaonis.22ª.q.89.6.b.
Deducetis canos meos cum dolore ad inferos.s. q.69.4.c.

Cap. xliij.

Deus autem meus omnipotens. s.17.
Et adorauerunt proni in terra.s.18.

Cap. xliiij.

Scyphus quem furati estis, &c. vsque in quo augurari solet, 22ª.q.047.1^m.
An ignoratis quod non sit similis mei in augurandi scientia. Ibidem.

Cap. xlv.

Nec poterant respondere fratres, nimio timore perterriti. 12ª.q.44.1.2^m.

Cap. xlvj.

Ego descendam tecum.s.3.
Cunctæ animæ quæ egressæ sunt de femore Iacob. 1ª. q 3. 2.1^m.¶ q.118. 2.1^m.
Detestantur Ægyptij omnes pastores ouium.12ª.q.102.3.2^m.

Cap. xlvij.

Adorauit vestigium virgæ eius.s.18.
Pone manum sub femore meo.s.24.

Cap. xlviij.

Deus omnipotens. s 17.
Apparuit mihi s.32.
Adorauit pronus in terra.s.18.

Cap. xlix.

Benedicet tibi.s.1.
Quam,scilicet speluncam,emit Abraham, &c. vsque sepulchri.s.23.
Finitisque mandatis, quibus filios instruebat. 12ª. q. 100.5. 4^m.¶ 22ª.q.101.1.c.¶ q 102.1.c.¶ q.106.1.c.¶ 6.1^m.

Cap. l.

Præcepitque seruis suis medicis, vt aromatibus condirent patrem.3ª.q 51.2.2^m.
Pater meus adiurauerit me.s.24.
Sepelierunt eum in spelunca duplici, quam emerat Abraham.&c.vsque Mambre.s.23.
Veneruntque ad eum, scilicet Ioseph fratres sui, & proni in terram adorauerunt.s.18.
Num Dei possumus resistere voluntati.1ª.q.19.6.0.¶ q.22.2. 1^m.¶ q.103.7.8.0.
Quam iurauit Deus Abraham.s.22.

Auctoritates ex Libro Exodi.

Cap. j.

Et quia timuerunt obstetrices Deum,ædificauit illis domos. 12ª.q.114.10 2^m.¶ 22ª.q.110.3.2^m.¶ 4.4^m.

Cap. ij.

Moyses percussum Aegyptum abscondit sabulo. 22ª. q.60. 6.2^m.
Accepitque Sephoram filiam eius,quæ peperit ei filium. inf.34.

Cap. iij.

Terram quæ fluit lacte,& melle. 12ª. q.102.3.2^m.¶ 3ª q.73. 6.0.¶ q 74.6.1^m.
Quis ego sum,vt vadam ad Pharaonem, &c. 22ª. q. 185. 2.0.
Ego sum qui sum & qui est.1ª q.2.3.0.¶ q.13.11.0.
Dominus Deus vocauit nos.12ª.q.113.1.3^m.
Ibimus viam trium dierum in solitudine. 22ª.q.88.8.0.
Postulabit mulier à vicina,&c.vsq; fi.12ª q.94.4^m.¶ q.100. 8.3^m.¶ 22ª.q.66.5.1^m.¶ q.104.4.2^m.

Cap. iiij.

Iratus est Dominus in Moysen. 1ª.q.3.2.2^m.¶ q.19. 11.c.¶ q. 20.1.2^m.¶ q.59.4. 1^m.¶ 12ª. q.4.71. 1^m.¶ 22ª. q.162.3.c.
Et indurabo cor eius.1ª.q 23.3.2^m.¶ q.49.6.c.¶ q.49.2.0.¶ q. 63.5.c.h.¶ 12ª.q.79.1.1^m.¶ 3.0.¶ q.87.1. 2^m.¶ q.15. 1. 0. ¶ q.19.1.3^m.¶ q.24.10.c.
Tulit illico Sephora acutissimam petram,& circuncidit præputium filij sui 3ª.q.70.3.2^m.

Qui

Qui percusserit seruum suum,&c.vsque illius est. 12º.q.105. 4.3m.
Si percusserit quis mulierem prægnantem,&c.vsque liuore. 22º.q.64.8.2m.
Si bos cornu petierit, &c. vsque opprimetur. 12º. q.105. 2. 11m.
Si quis aperuit cisternam,&c. vsque erit. 22º.q.189.3.3m.

Cap. xxij.

Si quis furatus fuerit ouem, aut bouem, &c. vsque pro vna oue. 12º. q.105.2.9m.º22º.q.62. 3. 3m.ºq.66.6.2m.º3a. q.49.6.c.
Applicabitur ad deos.s.7.
Si quis amico condemnauerit pecuniam,&c.vsque non testi fuer. 12º.q.105.2.4m.º3m.º22º.q.62.6.c.
Qui a proximo suo quicquam horum mutuo postulauerit, &c.vsque operis sui, Ibidem.
Qui coierit cum iumento, morte moriatur. 12º.q.105.2.11m. º22º.q.154.12.4m.
Qui immolat dijs, occidetur præter Domino soli. 12º.q.102. 3.c.º22º.q.94.1.1m.ºq.85.2.0.ºq.94.2.cº3a.q.48.3.c.
Indignabitur furor meus.s.4.
Si pignus a proximo tuo, acceperis vestimentum. &c. vsque dormiat. 12º.q.99.5.8.ºq.105.2.4m.
Quia m ferricors sum... 1a. q. 21. 3.0.º 22º.q.30.2.1m.ºq.84. 10.c.
Decimas tuas non tardabis offerre. 22º.q.87.1.0.º3a. q 31. 8.c.
Et primitias.22º.q.85.3.3m.ºq.86.4.0.
Primogenita aliorum tuorum dabis mihi, de bobus quoque & ouibus similiter facies.s.13.
Septem diebus sit cum matre sua, die octaua reddes illum mihi.12º.q.102.5.7m.º5.1m.º3a.q.70.3.3m.
Pupillo & viduæ non nocebitis.22º.q.65.4 2m.

Cap. xxiij.

Non suscipies vocem mendacij. 22º. q. 110.3.4.0.º q.111.1. c.ºq.69.1.2.0 ºq.70.4.c.ºq.71.3.2m.
Nec iungas manum tuam, vt pro impio falsum dicas testimonium.s. 20.
Pauperis quoque non misereberis in iudicio.22º.q.63.4.3m.
Et insontem & iustum non occides.s.20.
Sex diebus operaberis, septima die cessabis. s.20.
Per nomen externorum deorum non iurabis. s. 7. 22º.q. 89.6.0.
Solennitatem azymorum custodies.s. 12.
Azyma comedens septem diebus, Ibidem.
Non immolabis super fermentum, Ibidem.
Primitias frugum terræ tuæ deferes in domum domini Dei tui.s.22.
Non coques hœdum in lacte matris suæ. 12º. q 102. 6. 4m. º 2m.
Et est nomen meum in illo, scilicet angelo.s.6.
Non adorabis deos eorum neque coles.s.20.º7.

Cap. xxiiij.

Moysi quoque dixit Deus.s.6.
Et vocauit eum, scilicet Moysen, Dominus.s.3.
Daboque tibi duas tabulas lapideas. Iof.31.
Moyses fuit ibi, scilicet in mõte, quadraginta diebus, & quadraginta noctibus.22º.q.147.5.c.º3a.q.40.2.3m.
Si quid natum fuerit quæstionis inter vos. s. q.20.2.3.

Cap. xxv.

Locutus est Dominus ad Moysen.s.6.
Tollant mihi primitias ab omni homine.s 22.
Arcam de lignis Sethim compingite, cuius longitudo, &c. vsque ti.12º.q. 102.4.4m.
Qui, scilicet vectes, semper erunt in circulis. 12º.q.65.2.3.5.0. º22º.q.23.7.0.ºq.106.2.2m.
Duos quoque che ubim aureos & productiles facies, &c.vsque inde. 12º.q.102 4.6m.
Facies autem coronam aureolam.1.q.96.1.c.

Cap. xxvj.

Tabernaculum ita facies. &c. vsque fi. 12.q. 102.4. 0.
Facies & velum de hyacintho, &c. vsque fi. 12º.q.102.4.4m.

Cap. xxvij.

Facies & altare de lignis Sethim, &c. vsque fi.s.20.
Facies, & atrium tabernaculi, &c. vsque fi. 12º. q.10.2.4.c.
Cuncta vasa tabernaculi in omnes vsus, &c. ex ære facies. 22º.q.100.1.6m.4.0.

Cap. xxviij.

Loqueris cunctis sapientibus corde, quos repleui spiritu prudentiæ, &c.inf.31.
Hæc autem erunt vestimenta, quæ facies, &c. vsque fi.12º. q.102.5.9m.
Sacrificium est Domino.22º.q.81.4.1m.º 3.a. q.22. 2. c.º q. 48.3.c.

Cap. xxix.

Sed & hoc facies, vt mihi in sacerdotio consecrentur, &c.vsque fi.12º.q.102.5.8m.ºq.103 2.1m.
Agnos anniculos duos per singulos dies iugiter. &. 12º.q.102. 4.10m.º3a.q.22.3.3m.
Vt sacerdotio fungantur mihi.3aq.22.6.2m.

Cap. xxx.

Faciesque altare ad adolendum tymiama. &. vsque, tegitur. s.20.
Locutus est Dominus ad Moisen.s.6.
Sanctificabisque omnia.22º.q.81.8.c.º 3a.q.62.6.2m.ºq.63. 6.2m.

Cap. xxxj.

Locutus est Dominus ad Moysen.s.6.
Ecce vocaui ex nomine.s.3.
Videte vt sabbatum meum custodiatis.s.20.
Qui fecerit opus in eo, Ibidem.
Sex enim diebus fecit Dominus cælum & terram.s.20.
Dedit Dominus Moysi duas tabulas lapideas. 12º.q.98.2.3.0 ºq.106.2.3m.º4.3m.ºq.107.1.c.6.º3a.q.42.4.2.

Cap. xxxij.

Fac nobis deos.s.7.
Sedit populus manducare & bibere, & surrexerunt ludere. 12º.q.168.2.2m.º3.2m.
Vt irascatur furor meus.s.4.
Portans duas tabulas.s.31.
Induceus super eam peccatum maximum.12º.q.102.3.11m. 22º. q.10. 3. 8. 0.º q.13. 3. c.º q.39.2.0. º94.3. 0.º 3a. q. 80.5.c.
Consecrastis manus vestras hodie Domino. &. vsque benedictio.12º.q.102.5.8m.
De libro tuo, quem scripsisti. 1a.q 24.0.ºq.35.8.fi.
Qui peccauit mihi, delebo eum de libro meo. 1a. q.34.3.0.
Angelus meus præcedat te.12a.q.113.1.0.

Cap. xxxiij.

Terram fluentem lacte & melle.s.3.
Et mittam præcursorem tui angelum. 1a.q.112.0.
Loquebatur autem Dominus ad Moysen, facie ad faciem. &. 12º.q.98.3.2m.
Noui te ex nomine.12º.q 112.5.5m.º22º.q.172.4. b.
Præcipis vt educam populum istum... 12º.q.90.2.1m.
Ostende mihi viam tuam, & gloriam tuam. 1a. q.12.11.2m. º22.q 174.4.c.º5.1m.ºq.175.3.0.ºq.180.5. c.
Et requiem meam dabo tibi. 1a.q.73.2.3.c.º12º.q.3. 4. 1m. º8.c.º22º.q.18.3.c.
Non videbit me homo, & viuet. 1a.q.12.11.0. º q. 13. 1.c.º 2. 3m.º 12º.q.5.c.º3.c.ºq.93.2.0.º 22º. q.180. 5.0.ºq.175.4. 0.º 5.c.
Non poteris videre faciem meam. 1a.q.12 4.0.ºq.23.1.c.º q. 56.3.c.2m.ºq.62.1.2.4.9.c.ºq.64.1.2m.ºq.94.2.c.6.ºq.108. 4.c.º12º.q.5.5.7.c.º3a.q.10.4.2m.
Stabis supra petram. 1a.q.102.1.4m.
Cumque transibit gloria mea.22º.q.171.2.c.
Et videbis posteriora mea. 1a. q.12, 2.c.1m.º 50.

Cap. xxxiiij.

Præcide mihi duas tabulas lapideas.s.31.
Deus misericors, & multæ miserationis.s.22.
Et clemens. 22º. q.157. 1. c. 0. º 3.c. º 4.3m.ºq.169.1.c.º 4. c.3m.
Patiens.22º.q.123.3.3m. 2m.

Et verax 1^{a}.q.25.5.0.? 12^{f}.q.3.7.c.? q.93.1.3^{m}.22^{f}.q.27.4.c.
Qui custodis misericordiam in millia.s.20.
Qui reddes iniquitates patrum in filijs,ac nepotibus,in tertiam,& quartam progen.em.s.20.
Noli adorare Deum alienum.s.20.
Dominus zelotes,Ibidem.
Deus æmulator,Ibidem.
Cum fornicati fuerint cum diis suis. 22^{f}.q.151.2.c.3^{m}.
Nec vxorem de filiabus eorum accipies filiis tuis.12^{f}.q.105.4.6^{m}.
Deos conflatiles non facies ibi.s.20.
Solennitatem azymorum custodies.s.12
Septem diebus vesceris azymis, Ibidem.
Ne ineas pactum cum hominibus illarum regionum. 22^{f}.q.10.9.0.q 46.2.3^{m}.? fi.
Sex diebus operaberis, in die septimo cessabis arare & metere.s.20.
Non immolabis super fermento.s.12.
Primitias frugum terræ tuæ offeres.s.22.
Non coques hœdum in lacte matris suæ.s.23.
Fuit ergo ibi cum Deo quadraginta dies, & quadraginta noctes.č.s.24.

Cap. xxxv.

Sex diebus facietis opus: septimus dies erit vobis sanctus. s.20.
Separate apud vos primitias Domino.s.22.
Faciat tabernaculum suum.č.s.26.
Ecce vocauit Dominus ex nomine.č.s.3.
Omnes viri,ac mulieres mente promptissima, atque deuota obtulere donaria. 22^{f}.q.85.3.3^{m}.? q.88.4.c.
Ecce vocauit Dominus ex nomine Beseleel.s.33.
Et impleuit eum spiritu Dei,sapientia,intelligentia, scientia, & omni doctrine, ad excogitandum, & faciendum opus. č.s.31.

Cap. xxxvj.

Omnis sapiens,quibus Dominus dedit sapientiam, & intellectum.c.Ibidem.

Cap. xxxvij.

Fecit autem Beseleel,& arcam.č.s.25.
Fecit & propitia orium.č.Ibidem.
Duos etiam Cherubin.č. Ibidem.
Fecit & mensam de lignis Setim.č.
Fecit & altare thymiamatis de lignis.č.s.20.

Cap. xxxviij.

Fecit & altare holocausti.č. Ibidem.

Cap. xxxix.

De hyacinto, & purpura vermiculo, ac bysso fecit vestes. č. vsque fi.s.28.
Altare aureum,& altare æneum.s.20.

Cap. xl.

Locutus est ad Moysen.s.5.
Mense primo, prima die mensis eriges tabernaculum. č.vsque fi s.26.
Et assumpto vnctioni oleo, vnges tabernaculum cum vasis suis.12^{f} q.102.4.9^{m}.
Vt sanctificentur.č.s.30.
Applicabisque Aaron,& filios eius.č. vsque fi. & fecit.s.29.
Altare aureum, & altare holocaustum.s.20.

Auctoritates ex Libro Leuitici.

Cap. j.

Si holocaustum fuerit eius oblatio,ac de armento. Masculum immaculatum offeret 12^{f}.q.102.3.8^{m} ? 9^{m}.
Sanguinem eius fundentes per altaris circuitum. 12^{f} q. 102.3.8^{m}.
De turturibus & pullis columbæ,offeret. 12^{f}.q.102.? 3.2^{m}. ? 4^{m}.? 6^{m}.? 5^{m}.? 3^{a}.q.37.3.4^{m}.
Retorto ad collum capite,ac rupto vulneris loco.12^{f}.q.102.3.6^{m}.

Cap. ij.

Simila erit eius oblatio, funderq; super eam oleum,& thus. č.vsque fi.12^{f}.q.102.3.12^{m}.? 13^{m}.? 14^{m}.

Nec quicquam mellis adolebitur in sacrificio Domini. 12^{f}. q.102.3.13^{m}.
In omni oblatione offeres sal.12^{f}.q.102.3.13^{m}.? 14^{m}.

Cap. iij.

Si hostia pacificorum fuerit eius oblatio. č. vsque fin. 12^{f}. q. 102.3.8^{m}.? 9^{m}.
Siue marem,siue feminam.12^{f}.q.102.3.9^{m}.
Immaculata offeret.12^{f}.q.102.3.7^{m}.? 22^{f}.q.86.3.3^{m}.
Fundent sanguinem per circuitum altaris.s.t.3^{a}.
Omnis adeps erit Domini.12^{f}.q.102.3.8^{m}.?6.1^{m}.
Nec adipem,nec sanguinem omnino comedetis.Ibid.
Offerunt Domino caudam totam. 22^{f}.q.138.7.13^{m}.? q. 138.1.3^{m}.

Cap. iiij.

Qui peccauerit per ignorantiam, & de vniuersis mandatis Domini. č. vsque fi.12^{f}.q.102.3.8^{m}.? q.105.2.9^{m}.
Immaculatum offeret Domino.s.3.
Sanguinem fundet.s.1.
Omnem adipem offeret domino.s.3.
Rogabitque pro eo, sacerdos, & pro peccato eius, & dimittetur ei.12^{f}.q.103.2.c.fi.
Hauriet quoque de sanguine vituli inferens illum in tabernaculum testimonij.12^{f}.q.102.5.6^{m}.
Cumque intinxerit digitum in sanguine, asperget eo septies coram Domino cont.velum sanctuarij.12^{f}.q.102.5.5^{m}.
Ponetque de sanguine eius super cornua altaris thymiamatis.s.1.? 4.
Ponetq; manum super caput hostiæ pro peccato suo. 12^{f}. q.102.5.1^{m}.

Cap. vij.

Qui audierit vocem iurantis.č.vsque enima.?22^{f}.q.98.4.3^{m}.
Anima quę tetigerit aliquid immundum. č. vsque deliquit. 12^{f}.q.102.5.4^{m}.? 3^{a}.q.40.4.2^{m}.
Offerat agnam de gregibus,siue capram.s.3.
Orabit pro eo sacerdos,& pro peccato eius.s. 4.
Offerat duos turtures, aut duos pullos columbarum. s. 1.
Retorquebit caput eius ad pennulas.č. Ibidem.
Quicquid autem reliquum fuerit eius, faciet distillare ad fundamentum eius.s.1.
Non mittet in eam oleum, nec thuris aliquid imponet quia pro peccato est.12^{a}.q.102.3. c.

Cap. vj.

Offeret arietem Immaculatum.s.3.
Reddet omnia, quæ per fraudem voluit obtinere integra. 22^{f}.q.62.2 o.? q.79.3.2^{m}.
Et quintam insuper partem domino, cui damnum intulit. 12^{f}.q.105.2.5^{m}.22^{f}.q.62.3.0.? 4.c.
Si rem perditam inuenerit.22^{f}.q.66.5.2^{m}.
Qui rogabit pro eo,& dimittetur ei.s.4.
Omne sacrificium sacerdotum igne cremabitur, nec quisquam comedet ex eo.12^{f}.q.102.3.8^{m}.

Cap. vij.

Sanguis eius per gyrum fundetur altaris.s.1.
Sicut pro peccato offertur hostia, ita & pro delicto. 12. q. 75.4 1^{m}.
Offerent ex eadem caudam.s.3.
Cuius carnes eadem comedentur die,č. vsque, rea erit. 12^{f}. q.102.3. 10^{m}.
Adipem non comedetis,nec sanguinem.s.3.
Pectusculum, & armus dexter erit sacerdotis offerentis hostiam pacificorum.12^{f}.q.102.3.8^{m}.
Quæ tetigerit immundum.č.s.5.
Fudit reliquum sanguinem ad fundamenta eius. s. t.
Posueruntque super caput hostiæ Aaron & filij eius.s.
Et caudam s.3.

Cap. ix.

Vtrumque immaculatum.s.3.
Reliquum fudit ad basim eius.s.1.
Et caudam.s.3.
Pectora & armos dextros separauit Aaron. s. 7.
Laudauerunt Dominum, ruentes in facies suas. 22^{f}. q. 81. 5.1^{m}.? q.82.2.1^{m}.? q.85.3.0.? q.88. 5.1^{m}.

Cap. x.
Pectusculum, quod oblatum est, & armum. c. s. 7.
Cap. xi.
Hæc sunt animalia, quæ comedere debetis. c. vsque fi. 12 q. q. 102. 6. 1m. ¶ 2m.
Qui tetigerit morticina eorum, immundus erit. s. 5.
Vsque ad vesperam. 12 q. q. 102. 5. 5m.
Sancti estote, quoniam ego sanctus sum. 12. q. 98. 4. 5. c. ¶ q. 99. 2. c.
Cap. xij.
Mulier si suscepto semine pepererit masculum, immunda erit septem diebus. c. vsque fi. 12 q. q. 102. 5. 4m. ¶ 3a. q. 37. 3. c. 1m. ¶ 4. 2m.
Pullum, columbæ, siue turturem. s. s.
Orabitque pro ea sacerdos, & sic mundabitur. s. 4.
Cap. xiij.
Homo in cuius carne & cute ortus fuerit diuersus color. c. vsque fi. 12 q. q. 102. 5. 4m. ¶ q. 107. 2. 4m.
Vestis lanea siue linea, quæ lepram habuerit. c. usque fi. 12 q. q. 102. 5. 4.
Cap. xiiij.
Hic est ritus leprosi, quando mundandus est, & c. usque fi. 12 q. q. 102. 5. 7m. ¶ q. 103. 2. 3m.
Et duos pullos columbæ. s. 1.
Rogabit pro eo coram Domino. s. 4.
Offeret agnum immaculatum. s. 3.
Sicut enim pro peccato, ita & pro delicto ad sacerdotem pertinet hostia. s. 7.
Si fuerit plaga lepræ in ædibus. & c. usque fi. 12 q. q. 102. 5. 4m.
Cap. xv.
Vir qui patitur fluxum seminis, immundus erit. c. vsque fin. 12 q. q. 102. 5. 4m.
Qui tetigerit, & c. immundus erit. s. 5. Vsque ad uesperam. s. 11.
Sumet duos turtures, aut duos pullos columbarum. s. 1.
Mulier, quæ redeunte mense patitur fluxum sanguinis. & c. vsque fi. 12 q. q. 102. 5. 4m.
Rogabitque pro eo coram Domino. s. 4.
Cap. xvj.
Duos hircos stare faciet coram Domino in ostio tabernaculi testimonij. c. usque fi. 12 q. q. 102. 6m.
Orabit pro se, & pro domo sua. s. 4.
Mense septimo decima mensis. & c. erit expiatio uestri, atque mundatio ab omnibus peccatis uestris. 12 q. q. 102. 4. 10m. ¶ 5. 6m. q. 103. 2. 1m. ¶ 3. 4m. ¶ 3a. q. 73. 6 c.
Cap. xvij.
Fundetque sacerdos sanguinem super altare domini. s. 1.
Si comederit sanguinem. s. 3.
Anima omnis carnis in sanguine est. 12 q. q. 102. 3. 8m.
Contaminatus erit usque ad uesperum. s. 5.
Cap. xviij.
Facietis præcepta mea, atque iudicia mea seruabitis, & ambulabitis in eis. 12 q. q. 99. 4. 2m.
Quæ faciens homo, uiuet in eis. 12 q. q. 100. 12. 2m.
Talis coitus incestus est. 22 q. q. 154. 1. c. ¶ 9. o.
Sororem uxoris tuæ, in pellicatum non accipies. 12 q. q. 101. 3. 2m.
Ad mulierem, quæ patitur menstruum, non accedes. 12 q. q. 102. 5. 4m.
De semine tuo non dabis, ut consecretur idolo moloch. 22 q. q. 1. 5. 1m.
Cum masculo non commisceberis. & c. 22 q. q. 142. 4. 3m. ¶ q. 154. 11. 12. o. ¶ 3a. q 70. 2. 4m.
Cum omni pecore non coibis. & c. usque scelus est. 22 q. q. 154. 11. 2m. ¶ 12. 4m.
Cap. xix.
Turpitudinem uxoris patris tui non reuelabis. s. q. 55. 6. c.
Sancti estote, quia ego sanctus sum. s. 1.
Si immolaueritis hostiam pacificorum Domino, ut sit placabilis. s. 3.
Eo die, quo fuerit immolata, comedetis eam, & die altero, & c. usque pollutus. s. 7.
Cum messueris segetes terræ tuæ, non tondebis usque ad solum, & c. usque dimittas. 22 q. q. 101. 1. 2m.
Nec decipiat unusquisque proximum suum. 22. q. 55. 8. o. ¶ q. 56 2. o. ¶ q. 118. 8. o.
Non facies calumniam 22 q. q. 68. 3. c. 1m. ¶ q. 69. 2. 3. c.
Nec vi opprimes eum. 22 q. q. 68. 3. c. ¶ q. 118. 8. o.
Non morabitur merces mercenarij tui apud te usque mane. 12 q. q. 105. 2. 6m.
Non maledices surdo. 22 q. q. 76. 1. 3. o.
Timebis Dominum Deum tuum. 12 q. q. 67. 4. 2m. ¶ 22 q. q. 7. 1 c. ¶ q. 19. 2. o. ¶ 22. 2. o.
Non insuste iudicabis. 22 q. q. 60. 2. 3. 6. o. ¶ q. 67. 1. o. ¶ 3a. q. 59. 1. c.
Non eris criminator. 22 q. q. 62. 2. 2m. ¶ q. 73. 1. 2m. ¶ q. 74. 1. 3m. ¶ 2. o.
Nec susurro in populis. 22 q. q. 74. o. ¶ q. 75. 1. c.
Non oderis fratrem tuum. 22 q. q. 25. 6. o. ¶ q. 34. 3. 4. o.
Sed publicè argue eum. 22 q. q. 33. 7. o. ¶ 3a. q. 55. 1. 1m.
Iumenta tua non facies coire, cum alterius generis animantibus. 12 q. q. 102. 6. 8m.
Agrum tuum non seres diuerso semine. 12 q. q. 102. 6 3m.
Veste, quæ ex duobus texta est, non indueris. 12 q. q. 102. 6. 6m.
Orabitque pro eo sacerdos. & c. vsque & dimittetur peccatum. s. 4.
Cum ingressi fueritis terram, & plantaueritis ligna pomifera, auferetis præputia eorum. & c. vsque proferunt. 12 q. q. 102. 6. 5m.
Non comedatis carnem cum sanguine. s. 3.
Non augurabimini. 12 q. q. 100. 11. c. ¶ 22 q. q. 95. 3. c. ¶ 7. o.
Non obseruabitis somnia. 12 q. q. 100. 11. c. ¶ 22 q. q. 95. 6. o.
Super mortuo non incidetis carnem uestram. 22 q. q. 92. 1. 2. o.
Neque figuras aliquas, aut stigmata facietis uobis. 22 q. q. 94. 2. 1m.
Non declinetis ad magos, nec ab ariolis aliquid sciscitemini. 12 q. q. 100. 11. c. 22 q. q. 95. 2.
Coram cano capite cõsurge, & honora personam senis. 12 q. q. 100. 11. c. fi. ¶ 22 q. q. 63. 3. b. ¶ c.
Si habitauerit aduena in terra vestra. & c. vsque Ægipti. 12 q. q. 104 4. o. ¶ q. 105. 3. o.
Custodite omnia præcepta mea, & uniuersa iudicia, & facite ea. s. 1.
Cap. xx.
Anima quę declinauerit ad magos, & ariolos. c. s. 19.
Sanctificamini, & estote sancti, quia & ego sanctus sum. s. 1.
Custodite præcepta mea, & c. s. 1.
Qui coierit cum muliere in fluxu menstruo. & c. s. 15.
Qui separaui uos à cæteris populis. 12 q. q. 36. 3 2m. ¶ 3m.
Cap. xxj.
Ne contaminetur sacerdos in mortibus. & c. usque fi. 12 q. q. 102. 6. 11m.
Sancti erunt Deo suo. s. 1.
Filia sacerdotis, si deprehensa fuerit in stupro, & c. 3a. q. 29. 1. 4m.
Pontifex. idest, sacerdos maximus. & c. usque, qui sanctifico eum. 12 q. q. 102. 6. 11m.
Homo de semine tuo per familias, qui habuerit maculam, & c. usque fi. 12 q. q. 102. 5. 9m. s. 36. 1. c.
Cap. xxij.
Homo de semine Aaron, qui fuerit leprosus, aut patiens fluxum seminis, & c. vsque cibus illius est. ibi.
Qui tetigerit immundum, & c. s. 5. usque ad uesperam. s. 1.
Morticinum & captum à bestia non comedant. 12 q. q. 102. 6. 1m. ¶ 2m.
Addet quintam partem cum eo, quod comedit, & dabit sacerdoti. s. 6.
Quicunque obtulerit in holocaustum, illud erit masculum. s. 1.
Sine macula cuncta offerent. s. 3.
Non immolabuntur vna die matres cum fœtibus suis, 12 q. q. 102. 6. 1m. ¶ 2m.

Si immo-

Si immolaueritis hostiam pro gratiarum actione,&c. usque alterius diei.s.7.
Custodite mandata,&c.s.18.

Cap. xxiij.

Hæ sont feriæ Domini,quas uocabitis sanctas, &c. vsque fi. 12§.q.102.4.10m.§ q.103.3.4m.
Cedetnragnus immaculatus.s.1.
Non secabitis eam usque ad solum,&c.s.19.
Die decimo mensis septimi dies expiationum erit celeberrimus,&c s.16.
A quintodecimo die mensis huius septimi feriæ tabernaculorum, septem diebus Domino, &c. 12§.q.102.4.10m.§ q.103.3.4m.
Dies primus uocabitur celeberrimus, atque sanctissimus. s.1a.
Dies octauus erit celeberrimus, atque sanctissimus. 12§.q. 102.5.1m.§ 3a.q.70.3.3m.
Sumetis die primo fructus arboris pulcherrimæ spatulasque palmarum, & ramos ligni densarum frondium, &c.12§. q.102.4.10m fi.

Cap. xxiiij.

Qui blasphemauerit nomen Domini,morte morietur. 12§. q.110.11.c.§22§.q.13.0.§3a.q.80.3.c.
Qui irrogauerit maculam, sicut fecit,fiet ei, fracturam pro fractura,&c.vsq; cogetur.12§.q.105.2.10m.
Æquum iudicium sit inter vos,&c.s.19.

Cap. xxv.

Anno Iubilei redient omnes ad possessiones suas, &c. usque fi.12§.q.105.1.3m.
Facite præcepta mea, & iudicia custodite.s.18.
Terra non vendetur in perpetuum, &c. vsq; uendetur.12§. q.105.2.c.3m.§ 22§.q.66.2.c.
Pecuniam tuam non dabis ei ad vsuram. 12§.q.105.3.3m.§ 22§.q.78.1.0.
Computabuntur fructus ex eo tempore, quo uendidit, & quod reliquum est,reddet emptori, sicq; recipiet possessionem suam.22§.q.78.2.6m.
Si paupertate compulsus uendiderit se tibi frater tuus, non eum opprimes seruitute famulorum, &c. 12§. q. 105. 4. cm.4m.s.q.14.3.1.

Cap. xxvj.

Si in præceptis meis ambulaueritis,&c. vsque fi. 12§.q.91.5. c.§ q.99.6.0.§ q.104.1.1m.§ q.107.1.2m.
Non abijciet uos anima mea.1a.q.3.2.1m.§ q.19.1 r.c.

Cap. xxvij.

Animal,quod immolari potest Domino,si quis uouerit,mutari non potest.22§.q.88.10.1m.

Auctoritates ex libro Numeri.

Cap. j.

Tollite summam uniuersæ congregationis filiorum Israel, &c.vsque fi.22§.q.108.4.1m.

Cap. ij.

Ad orientem.22§.q.84.3.3m.

Cap. v.

Sin autem non fuerit qui recipiat,dabunt domino,& erit sacerdotis.22§.q.62.5.3m.§
Vir cuius uxor errauerit,maritumque contemnens, dormierit cum altero uiro, &c.vsque fi. 12§.q.105.4.9m.§ 22a.q. 154.6.2m.
Non fundet super eam oleum,nec imponet thus,quia sacrificium zelotypiæ est, & oblatio inuestigans adulterium. 12§.q 105.4.9m.§ q.102.3.14m.
Putrescat femur tuum, & tumens uterus tuus dirumpatur. 12§.q.105.2 3m.
Vir,siue mulier,cum fecerit uotum vt sanctificetur,& uoluerit se domino consecrare,&c.vsque fin.22§.q 186.6.

Cap. vij.

Capita familiarum.12§.q.84.3.4.0.§ 3a.q.8.1.8.c.

Cap. x.

Capita multitudinis.s.7.

Cap. xj.

Auferam de spiritu tuo,& tradam eis. 1a.q.36.1.3m.2.q.37. 1.2.
Qui in medio uestri est.22§.q.181.3.2m.

Cap. xij.

Si quis fuerit inter vos propheta domini, in visione apparebo ei, vel per somnium loquar ad eum. 1a.q.12.11.1m. § 22§ q.173.3.1m.§ q.174 1.3m.§ 3.0.
At non talis seruus meus Moyses. 22§.q. 174.4.0.§ 3.q.7. 8.1m.
Erat enim Moyses uir mitissimus, super omnes homines,qui morabantur in terra.22§.q.157.4.a.1.

Cap. xv.

Colligentem ligna sabbato, obruerunt lapidibus, ex præcepto Dei.12§.q.105.2.9m.
Faciant sibi fimbrias per angulos quatuor palliorum, &c.fi. 12§.q.102.2.7m.

Cap. xvj.

Dirupta est terra sub pedibus eorum,&c.22§.q.39.2.0.

Cap. xvij.

Cumque orieretur seditio.22§.q.42.0.
Inuenit germinasse virgam Aaron.s.q.89.2.0.

Cap. xviij.

Tu & filij tui & domus patris tui tecum, portabitis iniquitatem sanctuarij,&c.12§.q.81.1.1m.
Cum acceperitis à filijs Israel decimas,quas dedi uobis,primitias eorum offerte Domino, idest decimam partem decimæ.22§.q.87.1.4m.

Cap. xix.

Præcipe filijs Israel,vt adducant ad te vaccam rufam, &c. vsque fi.12§.q 102.5.5m.
Vas quod non habuerit operculum,nec ligaturam desuper, immundum erit.12§.q.102.5 4m.

Cap. xx.

Si in seditionem.s.16.
Loquimini ad petram coram eis, & illa dabit aquas. 1a. q. 102.1.4m.
Egressus est obuius eum infinita multitudine.s.7.

Cap. xxij.

Dixit Deus ad Balaam.22§.q.172.6.b.1m.
Aperuitque dominus os asinæ,& locuta est, &c. 22§.q.165. 2.4m.

Cap. xxiij.

Nec vt filius hominis,vt mutetur.1a.q.19.7.2m.

Cap. xxiiij.

Quàm pulchra tabernacula tua Iacob, & tentoria Israel. 12§.q 105.1.b.

Cap. xxv.

Phinees perfodit ambos,scilicet virum,& mulierem in locis genitalibus.22§.q.60.6.2m.

Cap. xxvj.

Numerate omnem summam filiorum Israel,&c.vsque fi.s.t. In seditione Chore.s.16.

Cap. xxvij.

Homo cum mortuus fuerit absq; filio, ad filiam eius transibit hæreditas,&c.vsque fi.cut.1.§.q.105.2.a3m.

Cap. xxviij.

Agnos duos quotidie in holocaustum sempiternum, unum offeretis mane,& alterum ad vesperam,&c.vsque die. 12§. q.102.4.10m.§ 3.q.23.3.3m.

Cap. xxx.

Si quis uirorum uotum Domino uouerit, &c. vsque impleb.t.22§.q.88.3.0.§ q.189.3.c.
Mulier si quippiam uouerit,&c.vsque fi. 22§.q.88.8.0.§ 9.c. 2m.§ q.189.50.9.3m.§ q.189.5.0.

Cap. xxxj.

Vlciscere primus filios Israel de Madianitis. 22§. q. 108. 1.0.§ 3.c. § q. 158. 2.c. 3m.§ 2.c.§ 3.b.§ 3a. q. 15. 9.c.

Cap. xxxij.

Erat illis in iumentis infinita substantia.s.20.
Ipsi impleuerunt ululatum meum.3a.q.11.1.c.2m.

Cogna-

Cognatus occisi statim ut inuenerit homicidam, intersiciet.s.31.
Homicida à casu maneat in ciuitate confugij, vsquequo sacerdos magnus qui oleo sancto unctus est, moriatur. 3ª.q. 49.5.c.fi.? 12ª.q.105.2.10^{m}.

Cap. xxxvi.

Vt filiabus Saiphaat dares possessionem debitam patri 1ª.q. 21.1.3^{m}.
Omnes uiri ducent vxores de tribu, & cognatione sua, & cun ctæ fœminæ, &c. vsque separatæ sunt. 12ª.q.105.2.2^{m}.? 4. e.30.q.2.ar.1.q 3.4^{m}.? 3ª.q.31.2.2^{m}.

Auctoritates ex libro Deuteronomij.

Cap. j.

Deus addat ad hunc numerum multa millia. 1ª.q.23.7.1^{m}.
Nec accipietis cuiusquam personam. 1ª.q.23.5.3^{m}.? 12ª.q. 97.4.2^{m}.? q.98.4.2^{m}.? q.106.3.1^{m}.? 22ª.p.63.0.

Cap. iij.

Neque est alius Deus in cœlo, vel in terra.ins.6.

Cap. iiij.

Non addetis ad uerbum, quòd loquor uobis, nec auferetis ex eo.3ª.q.60.8.1^{m}.? 1.
Hæc est enim uestra sapientia, & intellectus, &c. 1ª.q.1.6.0. ? 12ª q.100.7.b.? c.
Quæ est alia gens sic inclyta, quæ habet cæremonias, atque iudicia, & uniuersam legem. 12ª.q.98.4.0.? 5.c.
Deus in uirtute sua magna.2ª.q.21.1.1^{m}.? 12ª.q.61.5.0.

Cap. v.

Audi Israel ceremonias, atque iudicia.s.4.
Ego sequester, & medius fui inter Deum & uos. 3ª.q.22.1.c. 1^{m}.? 4.c.? q.26.1.0.? q.82.3.c.
Non declinabitis ad dextram, neq; ad sinistram, sed per viam quam præcepit Dominus. 12ª.q.102.4.c.eo.2.

Cap. vj.

Hæc sunt præcepta & ceremoniæ, atq; iudicia, quæ mandauit Dominus.cou.4.
Deus unus est.1ª.q 11.3.4.0.? q.103.3.0.? q. 28.3.c.? q.30.1. 3^{m}.? q.39.3.c.
Diliges Dominum tuum ex toto corde tuo, & ex toto animatua, & ex tota fortitudine tua.22ª.q.44.4.5.0.
Eruntque uerba hæc, &c. in corde tuo, &c. sedens, &c. ambulans, & c. dormiens, atq; consurgens ligabis ea, &c. 12ª.q. 102. 6.7^{m}.? 22ª.c.16.2.c.4^{m}.
Ac per nomen illius iurabis. 12ª. q. 107. 2.c. 2^{m}.? q.108.3. 1^{m}.? 22ª.q.89.5.6.0.? 3.c.
Non tentabis Dominum Deum tuum. 1ª.q.112.2.c.? 22ª.q. 53.4.1^{m}.? 3.3^{m}.? q 97.1.2.0.? 3ª.q.41.4.1^{m}.? 2ª.
Te elegit Dominus Deus tuus.3ª.q.15.4.1^{m}.? 2^{m}.
Dileait uos Dominus.1ª.q.23.4.0.? q.24.1.c.
Custodi ergo præcepta & ceremonias, atq; iudicia, &c.s.4.
Non concupisces argentum, & aurum, de quibus facta inui, &c. vsque ruam. 12ª.q.102.6.10^{m}.

Cap. viij.

Ne negligas mandata eius, atque iudicia, & ceremonias. &c. s.4.

Cap. x.

Et diligas eum, &c.s.6.
Custodias mandata domini, &c. s.4.
Patribus tuis conglutinatus est Dominus. 1ª. q. 20. 1. 3^{m}.? q.60.3.2^{m}.? 12ª.q.25.1.2^{m}.? q.27.2.c.2^{m}.? q.28.1.2.0.? q.66.6.c.
Et amauit eos.s.7. Elegitq; semen eorum, &c.s.7.2ª.
Et dominus dominantium. 1ª.q.13.7.5^{m}.? 3ª.q.35.5.0.
Qui personam non accipit. 1ª.q.23.5.3^{m}.? q.65.2.3^{m}.? 12ª. q.98.4.2^{m}.? q 106.3.1^{m}.? 22ª.q.63.1.3^{m}.
Ipsi adhærebis. 12ª.q.98.5.2^{m}.? 22ª.q. 27.6.3^{m}.? q.30.4.0.? q.186.1.c.
Iurabis in nomine ipsius.s 6.

Cap. xj.

Ama Dominum Deum tuum, s.6.
Et obserua præcepta eius, & ceremonias, iudicia, atque mandata, omni tempore, s.4.

Adhærentes ei. s.10.

Cap. xij.

Vt esset nomen meum ibi, 12ª.q.102.4.1^{m}.
Non poteris comedere in oppidis tuis decimas, &c. primogenita, &c. & omnia quæ noueris, & sponte offerre uolueris, & primitias, &c. 22ª.q.87.1.4^{m}.
Caue ne derelinquas Leuitam in omni tempore, 22ª.q.87. 3.4^{m}.
Non facies similiter Domino Deo tuo. 22ª.q.84.3.0.
Nec addas quicquam, nec minuas, s.43.

Cap. xiij.

Si surrexerit in medio tui propheta, &c. vsq; fi. 12ª.q.100. 5.3^{m}.? 11.c.
Diligatis eum in toto, &c.s.6.

Cap. xiiij.

Te elegit, s.7.
Et comedes eam in conspectu Domini Dei tui, &c.s. 12.
Vt in eo nomen Domini inuocetur, s.12.
Ne derelinquas Leuitem, s.12.
Anno tertio separabis aliam decimam, &c. usque fi. 22ª.q. 87.1.4^{m}.

Cap. xv.

Septimo anno facies remissionem, &c. usque, potestatem, 12ª.q.105.2.4^{m}.
Et omnino indigens & mendicus non erit inter vos, 22ª.q. 187.5.2^{m}.
Fœnerabis gentibus multis.22ª.q.78.1.2^{m}.
Si unus de fratribus tuis, &c. ad paupertatem deuenit, &c. 12ª.q.105.2.4^{m}.
Cum tibi uenditus fuerit frater tuus, &c. Ibidem.
In conspectu Domini comedes ea, &c.s.12.

Cap. xvj.

Vt inhabitet nomen eius ibi, s.12.
Non accipias personam, s.1.10.
Iuste quod iustum est exequeris, 12ª.q.100.9.1^{m}.
Non plantabis lucum & omnem arborem iuxta altare. 12ª. q.102.4.7^{m}.

Cap. xvij.

Si difficile & ambiguum apud te iudicium esse perspexeris, &c. ueniensq; ad sacerdotes, &c. 12ª.q. 105.2.7^{m}.? 22ª.q. 67.2.1^{m}.
Non declinabis ad dexteram, neq; ad sinistram, s. 5.
Constitues regem, quam Dominus elegerit de numero fratrum tuorum. 12ª.q.105.1.0.
Rex non multiplicabit sibi equos, &c. 12ª.q.105.1.0.
Non habebit vxores plurimas, quæ alliciant animum eius, 12ª.q.105.1.2^{m}.
Non argenti, & auri immensa pondera. 12ª.q. 105.1.c.2.

Cap. xviij.

Nec inueniatur in te qui lustret filium suum, aut filiam ducens per ignem. 12ª.q.100.11.c.

Cap. xix.

Qui non est reus mortis. 22ª.q.64.8.0.
Diligas Dominum Deum tuum.s.6.
In ore duorum, vel trium testium, stabit omne uerbum. 12ª. q.105.2.8^{m}.? 22ª.q.70.2.0.
Si steterit testis mendax contra hominem, &c. reddet ei, sicut fratri suo facere cogitauit, &c. usq; fi.2.2ª.? 22ª.q.64.4.0.

Cap. xx.

Qui ædificat domum, uadat & reuertatur, &c. 12ª.q. 105. 3. 5^{m}.? 6^{m}.
Si quando accesseris ad expugnandam ciuitatem, offeres ei primum pacem, &c. 12ª.q.105.3.4^{m}.
Non succides arbores, de quibus uesci potest, &c. vsque fi. 12ª.q. 105.3.4^{m}.
Instrue machinas. 22ª.q.40.1.0.? q.41.1.3^{m}.? q. 42.2. 1^{m}.? q.66.8.1^{m}.

Cap. xxj.

Quando inuentum fuerit cadauer occisi, & ignorabitur cædis reus, egredientur maiores, &c. usq; Dominus. 12ª.q. 105.2. 12^{m}.
Si uideris in medio captiuorum mulierem pulchram, &c ta- des.

det cæsariem,&c.vsque, humiliasti eam.12.q.105.4.6m.¶ 1a.q.12.2m.s.q 19.1.2.
Dabit primogenito de his, quæ habuerit cuncta duplicia. ¶ 12.q.103.1.3m ¶ 22.q.57.1.3m.
Si genuerit homo filium proteruum, contumacem, &c. vsque.pertimescat.12.q.105.2.9m.¶ 4.5m.
Maledictus a Deo est qui pendet in ligno. 3.q.40.4.3m.

Cap. xxij.

Non induetur mulier ueste uirili, nec econuerso.12.q.102.6.6m.¶ 22.q.165.2.3m.
Si nidum auis inueneris.& matrem pullis,uel ouis desuper incumbantem.&c.12.q.102.6.1m.¶.con.3.co.1.c.h.
Non arabis in boue simul & asino.12.q.102.6.6m.
Si non est inuenta in puella virginitas,&c.lapidibus obruet. &c.3a.q.20.1.4m.
Diffamauit nomen pessimum super virginem. 22.q.151.4.3m.
Si in agro reperieri vir puellam. &c. & nullus affuit qui liberaret eam.12.q.105.2.9m.
Si inuenerit vir puellam virginem,quæ non habet sponsum &c.dabit patri quinquaginta siclos, &c. 22.q.154.6.3m.
Si dimiserit vir uxorem suam &c s.q.67.6.c.

Cap. xxiij.

Non intrabit eunuchus,attritis, vel amputatis testiculis, & abscisso veretro,ecclesiam Domini.12.q.105.3.2m.
Non ingredietur manzer, hoc est de scorto natus, in ecclesia Domini,vsque ad decimam generationem,Ibid.&t s.q.39.5.c.
Ammonites & Moabites etiam post decimam generationem, non intrabunt Ecclesiam Domini in æternum.12.q 105.3.1m.¶ c.
Eò quòd diligeret te.s.7.
Non facies cum eis pacem,nec quæras eis bona in sempiternum.22.q 40.1.0.
Non abominaberis Idumeum,&c.nec Ægyptium, &c. qui nati fuerint ex eis. In tertia generatione intrabunt in ecclesiam Domini.12.q.105.3.c.1m.
Non trades seruum domino suo,qui ad te confugerit.12.q.105.4.2m.
Non offeres mercedem prostibuli.12.q.102 3.7.¶ 22.q.32.7.2m.¶ q.86.3.1m.
Nec pretium canis.12 q.102.3.7.¶ 22.q.86.3.2m.
Ingressus uineam proximi tui, comede vuas quantum tibi placuerit,foras autē non efferas tecum.12.q.105.2.c.1m.
Si intraueris segetem amici tui,franges spicas,& manu conteres,falce autem non metes 22.q.62.2.4m.¶ 4.0.

Cap. xxiiij.

Si acceperit homo vxorem,&c.scribet libellum repudij,&c. 12.q.105.4.8.¶107.2.2m.
Non accipies loco pignoris inferiorem, & superiorem molam.12.q.105.2.4m.

Cap. xxv.

Non ligabis os bouis terentis in area fruges tuas. 12.q.102.6.8.
Non habebis in sacculo diuersa pondera maius & minus.c.12.q.105.2.c.
Pro mensura delicti erit & plagarum modus. s.q.3.3.c. & q.25.1.1.

Cap. xxvj.

Infinitæ multitudinis.s.20.
Cum compleueris decimam cunctarum frugum tuarum, anno decimarum tertio.c.s.14.
Custodias ceremonias illius,& mandata, atque iudicia.s.4.
Te elegit Deus.s.7.

Cap. xxviij.

Fœnerabis cunctis gentibus.s.15.
Non declinaueris ab eis dexteram,nec ad sinistram.s.5.
Facias omnia mandata eius,& ceremonias.s.4.

Cap. xxx.

Custodi præcepta,& ceremonias.s.4.
Et illi adhæreas.s.10.
Ipse enim est vita tua. 12.q.110.1.2m.¶ 22.q.22.2.2m.

Cap. xxxij.

Audite cæli,quæ loquor.1a.q.68.4.c.¶ q.94.1.c.8.
Dei perfecta sunt opera.12.q.98.2.1m.¶ 22.q.171.4.2m.
Et absque vlla iniquitate.1a.q.25.3.2m.¶ q.63.1.c.¶ 22.q.6.2 c.2m.
Iustus.1a.q.21.1.0.
Nunquid non ipse est pater tuus.1a.q.33.3.c.
Vt sugeret mel de petra 1a.q.102.1.4m.
Dereliquit Deum.c.1a.q.3.2.5m.
Videte,quòd ego sim solus.1a.q.31 0.
Et non sit alius Deus præter me.s.6.
Ego occidam.c.1a.q.49.2.c.
Viuo ego in æternum.1a.q.18.3.0.

Cap. xxxiij.

In dextra eius ignea lex.12a.q.102.4.6m.
Dilexit populo.s.7.
Qui dixerit patri suo & matri suæ, nescio uos. c.22.q.101.4.1m.
De pomis collium æternorum.1a.q.10.3.c.
Non est alius ut Deus.c.s.6.
Ascensor cæli auxiliator tuus.3a.q.57.2.3m.

Auctoritates ex libro Iosue.

Cap. j.

Confortare & esto rob.12.q.100.11.3.¶ 22.q.140.1 0.
Non dimittam,nec dereliquam te. 1a.q. 9. 1. 3m. ¶ q. 113.6.0.
Non declines ab ea.c.12 q.102.4.6m.co.2.

Cap. ij.

Innoxij erimus à iuramento hic, quo adiurasti nos. 22.q.40.3.0.¶ q.71.3.3m.

Cap. v.

Populus qui natus est in deserto per 40.annos.c.incircuncisus fuit.c.3a.q.70.4.3m.
Spiritu princeps exercitus Domini.s a.q.113.3.c.

Cap. vj.

Rahab uero meretricem.12.q.105.3.c.1m.

Cap. viij.

Pone insidias vrbi.22 q.40.3.0.¶ q.71.3.3m.
Prædam uero, & omnia animantia diripietis nobis. 22.q.66.8.1m.
Iosue & omnis Israel simulātes metum,& fu.22.q.111.1.0.

Cap. x.

Dixitq; Iosue.c.Sol cont. Gabaon non mouearis & luna.c. 22.q.174.4.2m.

Cap. xj.

Omnemque prædam.c.s.s.

Cap. xviij.

Coram domino Deo uestro mittam hic vobis sortem. 22.q.95.38.c.

Cap. xix.

Egressa est fors secunda.s 13.

Cap. xxj.

Egressa est sors.s.13.

Cap. xxij.

Diuidite prædam hostium cum fratribus vestris.s.8.
Cur reliquistis dominum.1a.q.3.1.5m.
Extruamus nobis altare. c.12.q.102.4.7m.¶ 3a.q.83.3.5m.

Cap.xxiiij.

Absit à nobis ut relinquamus dominum.s.22.
Custodiuit nos Deus in omni via 1a.q.113.1.2m.

Auctoritates ex libro Iudicum.

Cap. ij.

Cumq; dominus iudices suscitaret.12.q.105.1.1m.
In diebus eorum flectebatur misericordia. 12.q.89.6.3m.

Cap. iij.

Hæ sunt gentes quas dominus dereliquit vt erudiret in eis Israelem.c.22.q.113.2m.¶ 3a.q.62.3.c.
Qui suscitauit eis saluatorem.c.s.2.
Vtraque manu pro dextra vtebatur. 12.q.102 .q .6m. co.2.

Cap. vj.

Cap. vj.

Venit angelus Domini, 1ª. q. 9. s. c. ¶ q. 10. 5. c. ¶ q. 53. 1. o.
Et sedit sub quercu, 1ª. q. 1. 1. 4ᵐ. ¶ 3ª. q. 58. o.
Angelus autē domini euanuit ex oculis eius, 3ª. q. 54. 1. 2ᵐ.

Cap. vij.

Cumque audisset Gadeon somnium, & interpretationem eius, 2.2ª. q. 95. 7. 3ᵐ.

Cap. viij.

Et factum est Gadeoni, & omni domui eius in ruinam, 4. d. 27. q. 2. a. 1. 3. q. 2. ¶ 1ᵐ.

Cap. xj.

Non ego pecco in te, 2.2ª. q. 40. 1. o. ¶ q. 41. 1. 3ᵐ. ¶ q. 42. 2. 1ᵐ. ¶ 66. 8. 1ᵐ. ¶ q. 13. 1. 3ᵐ.
Iephte votum vouit domino. 2. & fecit sibe, sicut vouerat, 2.2ª. q. 88. 2. 2ᵐ.

Cap. xiij.

Erit Nazareus Dei ab infantia sua. 2. vsq; ad 2.2ª. q. 186. 6. b.

Cap. xvj.

Vidit ibi mulierem meretricem 2.2ª. q. ... 3ᵐ.
Nazareus, idest, consecratus Domino suo ... ab vtero matris meæ, a. 13.
Moriatur anima mea cum Philisthim, 2.2ª. q. 59. 3. 2ᵐ. ¶ q. 64. 5. o. ¶ q. 124. 1. 2ᵐ. ¶ 3. q. 47. 6. 3ᵐ.
Multoque plures interfecit moriens, quàm ante viuus occiderat, 2.2ª. q. 25. 6. 2ᵐ.

Cap. xix.

Cessata ab hac stultitia, 2.2ª. q. 45. 3. o.

Cap. xx.

... vt dextera præliantes, a. 3.

Cap. xxj.

Grandi iuramento se constrinxerunt, 2.2ª. q. 88. 1. 2ᵐ. ¶ 10. c. ¶ 12. 2ᵐ. ¶ q. 89. 7. o.

Auctoritates ex libro Ruth.

Cap. iij.

Scit omnis populus. 2. mulierem te esse virtutis, 1ª. q. 39. 2. c. 4ᵐ.

Auctoritates ex primo libro Regum.

Cap. ij.

Ipsi præparantur cogitationes, 1ª. q. 14. 13. o. ¶ q. 86. 3. 4. o.

Cap. iij.

Sermo Domini erat pretiosus, 2.2ª. q. 174. 6. 2ᵐ.

Cap. iiij.

Domini sedentis super cherubin, 1.2ª. q. 102. 4. 6ᵐ.

Cap. vij.

Præparate corda vestra Domino, 1ª. q. 62. 2. 3ᵐ ¶ 1.2ª. q. 100. 6. o. ¶ q. 112. 2. o. ¶ 3. c. 2ᵐ. ¶ 4. c. ¶ q. 113. 3. 7. 2. ¶ 2.2ª. q. 24. 10. 3ᵐ.

Cap. viij.

Contestare eos, & dic eis ius regis. 2. vsque 6. 1.2ª. q. 105. 1. 5ᵐ.

Cap. ix.

Qui enim propheta dicitur hodie, vocabatur olim videns, 2.2ª. q. 171. 1. c.

Cap. x.

Et mutaberis in virum alium, 1ª. q. 79. 4. c.
Qui solus saluauit vos, 2. 3ª. q. 17. 3. 2ᵐ.

Cap. xv.

Melior est obedientia, quàm victimæ, c. 2.2ª. q. 104. 3 b ¶ 1ᵐ.
Quasi peccatum ariolandi est repugnare, & quasi scelus idolatriæ nolle acquiescere, 2.2ª. q. 105 2. 1ᵐ.
Porro triumphator non parcet, & pœnitudine non flectetur, neque est vt homo, vt agat pœnitentiam, 1ª. q. 19. 3. 7. o. ¶ q. 23. 8. c.

Cap. xvj.

Homo videt ea, quæ patent, dominus autem intuetur cor, 1ª. q. 57. 4. o. ¶ 81. 4. 9. c. princ. 3. q. 87. 1. c.
Non elegit dominus ex his. ibid. 3ª. q. 18. 4. 1ᵐ. ¶ 2ᵐ.
Et exagitabat eum spiritus nequam à Domino, 3ª. q. 44. 1. 4ᵐ.

Cap. xvij.

Eligite ex vobis virum, & descendat ad singulare certamen, 2.2ª. q. 95. 8. 3ᵐ.

Non possum sic incedere, quia vsum non habeo, 2.2ª. q. 189. 10. 3ᵐ.

Cap. xx.

Kalendæ sunt crastino, 1.2ª. q. 102. 4. 10ᵐ.

Cap. xxj.

Dedit ei sacerdos sanctificatos panes, 2ª. q. 40. 4. 3ᵐ.
Dauid mutauit os suū corā Achis, & collabebatur inter manus, & impingebat in ostia portæ, c. 2.2ª. q. 111. 1. 2ᵐ.

Cap. xxvj.

Qui eiecerunt me hodie, vt non habitem in hæreditate domini, c. 1.2ª. q. 105. 2. 10ᵐ.

Cap. xxviij.

Saul consuluit Dominum, & non respondit ei, neque per somnia, neque per sacerdotes, neque per prophetas, 2.2ª. q. 174. 1. 3ᵐ. ¶ 3. o.
Quærite mihi mulierem habentem pythonem, 2.2ª. q. 95. 3. c.
Suscita mihi Samuelem, 1ª. q. 89. 8. 2ᵐ. ¶ 2.2ª. q. 95. 4. 2ᵐ. ¶ q. 174. 5. 4ᵐ.

Cap. xxix.

Rectus es, 1.2ª. q. 55. 4 4ᵐ.
Et bonus, 1ª. q. 5. 4. 2ᵐ. ¶ q. 48. 6 c. ¶ 1.2ª. q. 56. 3. c. ¶ q. 66. 1. 2ᵐ. ¶ q. 92. 1. 3ᵐ.

Cap. xxx.

Applica ad me Ephod. 1.2ª. q. 102. 5. 2ᵐ.

Cap. xxxj.

Euagina gladium tuum, & percute me, 2.2ª. q. 64. 5. o.
Et noluit armiger eius, 3ª. q. 47. 6. 3ᵐ.

Auctoritates ex II. libro Regum.

Cap. j.

Sta super me, & interfice me, a. 31.
Stansque super eum, occidit eum, ibid.
Vocans Dauid vnum de pueris suis ait, Accedens irrue in eum, 2.2ª. q. 64. 3. o ¶ 5. 2ᵐ. ¶ 3ᵐ. ¶ 7. o. ¶ q. 65. 1. c. 2ᵐ.
Montes Gelboë, nec ros, nec pluuia veniant super vos, 2. 2.2ª. q. 76. 2. o. ¶ 4. 1ᵐ.

Cap. ij.

An ignoras, quòd periculosa sit desperatio, 1.2ª. q. 40.

Cap. v.

Cæcus, & claudus non intrabunt in templum, 1.2ª. q. 102. 5. 9. 6.

Cap. vj.

Extendit Oza manum ad arcam Dei. 2. & mortuus est, 2.2ª. q. 33. 4. 1ᵐ.
Saltabat totis viribus ante Dominum ... q. 8. 6. 1ᵐ. ¶ q. 21. 3. c. ¶ q. 53. 3. 2ᵐ.
Eroq; humilis oculis meis, 2.2ª. q. 160. 2. c ¶ q. 161. 1. o. ¶ 2. c. ¶ 4ᵐ. ¶ 3. 3ᵐ. ¶ 4. c. ¶ c. 4. co. 55. 2ᵐ. ¶ 15ᵐ.

Cap. vij.

Dixitq; Nathan propheta ad regem, Omne, quod est in corde tuo, vade, & fac, 2.2ª. q. 171. 2. 4. 5. o. ...
Nunquid tu ædificabis mihi domum ad habitandum. 2. 1.2ª. q. 102. 4. 2ᵐ.
Stabiliam thronum regni eius, vsque in sempiternum, 2.2ª. q. 137. 2. 2ᵐ.

Cap. viij.

Humiliauit eos, 2.2ª. q. 161. 1. 1ᵐ.

Cap. x.

Dixit Dauid, Faciam misericordiam, 2. consolans eum, 2. 2.2ª. q. 32. 2. c.

Cap. xij.

Eo quod despexeris me. 3ª. q. 86. 4. 6. ¶
Peccaui Domino, 1.2ª. q. 87. 8. b. ¶ 3ᵐ.
Blasphemare fecisti inimicos nomen Domini, propter verbum hoc, 1.2ª. q. 87. 6. b. ¶ 3ᵐ. ¶

Cap. xxiij.

Spiritus domini locutus est per me, & sermo eius per linguam meam, 1ª. q. 1. 10. c. ¶ 2.2ª. q. 174. 2. c.
Sicut lux auroræ oriente sole, mane absque nubibus rutilat, 2.2ª. q. 174. 2. c.

Cap. xxiiij.

Et mortui sunt ex populo septuaginta millia, 2.2ª. q. 108. 4. 1ᵐ. ¶

Auctoritates ex tertio libro Regum.

Cap. iij.

Apparuit autem dominus Salomoni per somnium nocte. con 12.q.113.3.2^{m}.¶ 22.q.154.5.cm.

Cap. iiij.

Dedit Deus sapientiam Salomoni, & prudentiam multam nimis, vsq; fi.22.q.173.2.o.¶ q.174.3.c.¶.

Cap. v.

Dedit Deus sapientiam Salomoni.s 4.

Lapides grandes pretiosos in fundamentis templi dolanerunt cæmentarij Salomonis,& cæmentarij Hyram,12.q. 102 4.2^{m}.

Cap. vj.

Malleus,& securis,& omne ferramentum, non sunt audita in domo,cum ædificaretur,12.q.102.4.2^{m}.

Cap. vij.

Hyram plenum sapientia,& intelligentia,& doctrina,ad faciendum omne opus ex ære,s.4.

Omnia uasa erant aenea,s 6.

Cap. viij.

In arca non erat aliud nisi duę tabulæ lapideæ. 12.q.102.4. 6^{m}.

Si enim cælum,& cæli cælorum te capere non possunt, ibidem. Quanto magis domus hæc, quam ædificaui tibi, &c. 12 q 102.4.1^{m}.

Vt exaudias deprecationem serui tui,& populi,c.12.q.102. 4.1^{m}.¶ 3^{a}.q.83.3.0.

In loco habitaculi tui in cælo,t 2.q.4.7.3^{m}.¶ 3^{a}.q.57.4.1^{m}.

Tu solus nosti corda hominum, 1^{a}.q.14.14. 0.¶ q. 57.4. 0.¶ 5.c.¶ q.114.2.2^{m}.¶ q.17.2.c.¶ 12.q. 111.4. c.¶ 22.q.106. 5.3^{m}.

Non est homo,qui non peccet,1^{a}.q.63.1.c.¶.

Sed inclinet corda nostra ad se,1^{a}.q.111.2.c.

Apparuit ei dominus secundo, sicut apparuerat ei in Gabaon.s.3.

Cap. ix.

Et æquitate,22.q.80.3^{m}.

Cap. x.

Videns regina Saba omnem sapientiam,&c. 22.q.183.2.c.

In sempiternum,1^{a}.q.20.2.2^{m}.

Cap. xj.

Auersa est mens eius à Domino, 12.q.75.5. c.¶ q. 87. 4. 0.¶ . 22.q.20.2.1^{m}.¶ q.24.12.4^{m}.¶ q.162.6.c.¶ 3^{a}.q.86.4.c.¶q. 88.1.c.

Qui apparuerat ei,s.3.

Dirumpens scindam regnum tuum,12.q.105.1.3^{m}.

Cap. xiiij.

Scidi regnum domus Dauid,s.11.4^{a}.

Cap. xvij.

Coruisque præcepi,ut pascant te,22.q.83.10.3^{m}.

Cap. xviij.

Non est gens aut regnum,in quo non miserit Dominus meus te requirens,3^{a}.q.44.2.2^{m}.

Incidebant se iuxta ritum suum cultris & lanceolis, donec perfunderentur sanguine,12.q.102.5.2^{m}.

Cap. xix.

Angelus Domini tetigit eum,1^{a}.q.75.1 3^{m}.¶ q.105. 2. 1^{m}.

Ambulauit in fortitudine illius cibi,quadraginta diebus. & quadraginta noctibus,12.q.100.8.4^{m}.¶ 22.q.40.4.c.¶ q. 122.4.3^{m}.¶ 3^{a}.q.40.4.3^{m}.

Et ecce Dominus transit,22.q.171.2.c.

Cap xxij.

Et omnem exercitum cæli assistentem ei,1^{a}.q.113.3.0.

Egrediar, & ero spiritus mendax in ore omnium prophetarum eius,1^{a}.q.114.1.1^{m}.¶22.q.172.6.2^{m}.

Auctoritates ex quarto libro Regum.

Cap j.

Dixit Helias quinquagenario: Si homo Dei sum, descendat ignis de cælo,& deuoret te, & quinquaginta tuos, 22. q. 108.2.4^{m}.

Cap. ij.

Obsecro,ut fiat in me duplex spiritus tuus,1^{a}.q.36.1.2^{m}.

Ascendit Helias per turbinem in cælum,1^{a}. q. 102. 2. 3^{m}.¶ 3^{a}.q.49.5.2^{m}.

Requieuit spiritus Heliæ super Heliseum,1^{a}.q.36.1.3^{m}.

Heliseus maledixit pueris, & duo visi occiderunt quadraginta duos ex eis.s.1.

Cap. iij.

Dixit Heliseus: Adducite mihi psalten. Cumque caneret psaltes.¶ 22.q.171.2 b.

Rex Moab primogenitum suum obtulit holocaustum super murũ, & facta est indignatio magna in Israel, statimque recesserunt ab eo,12.q 94.5.2^{m}.

Cap. iiij.

Filij prophetarum habitabant coram eo, 22. q. 174. 4.c.fi.

Cap. v.

Nonne cor meum in præsenti erat,&c.22.q.171.3.c.

Cap. vj.

Plures sunt nobiscum,quàm cum illis,1^{a}.q.63.9.0.

Cap. vij.

Ambulauit in viis regum Israel,22.q.94.1.0.

Cap. x.

Quia studiosè egisti, quod rectum est, &c. filij tui vsque ad quartam generationem,&c.3^{a}.q.19.6.3^{m}.

Cap. xij.

Serui eius percusserunt eum,f. Ioas regem, & mortuus est, . 22.q 42.2.3^{m}.

Cap. xv.

Veruntamen excelsa non est demolitus,nec abstulit, 22. q. 94.1.0.

Qui peccare fecit Israel,22.q 94.1.0.

Cap. xvj.

Filium consecrauit,transferens per ignem, 12.q.94.5.2^{m}.

Cap. xviij.

Sperauit in Domino Deo suo Israel,22.q.17.4.0.¶ 5.c.¶ q. 25.1.2^{m}.¶ 3^{a}.q.7.4.c.

In Domino Deo nostro habemus fiduciam,12.q.40.2. 2^{m}. ¶ 22.q.123.6^{m}.¶ q 129.6.7.0.

Cap. xix.

In quo habet fiduciam,s.12.

Mittet radicem deorsum,& faciet fructum sursum, 3^{a}.q 42. 1.c fi.¶ q.46.2.1^{m}.

Cap. xx.

Præcipe domui tuæ, morieris enim tu, & non uiues, 22.q. 171.6.2^{m}.

Cap. xx.

In ueritate,1^{a}.q 66.4.3^{m}.¶ q.21.2.2^{m}.¶ 22.q 109.0.

Cap. xxj.

Interfecerunt regem,s.12.

Cap. xxij.

Colligeris ad sepulchrum tuum in pace,ut non uideant oculi tui mala, 1^{a}. q 39.8.0.¶ 8^{m}.¶ 22.q.83.4.2^{m}.s.q 72.1.2.

Auctoritates ex primo libro Paralipomenon.

Cap. xj.

Proficiebatq; Dauid vadens, & crescens,22.q.186.2.2^{m}.¶ q. 189.1.4^{m}.¶.

Cap xij.

Te adiunet Deus tuus,1^{a}.q.23.1.2^{m}.

Cap. xv.

Pro octaua canebant,12.q.102.5.6^{m}.3^{a}.q.70.3.3^{m}.

Adiuuisset dominus Leuitas,s.12.

Cap. xvj.

Nolite tangere Christos meos, 22.q 33.q.3^{m}.

Confitemini Domino,22.q.3.1.0.¶ q.12.1.2^{m}.

Quoniam bonus,1^{a}.q.5.1.0.

Cap. xviij.

Adiuuit eum Deus,s.12.

Auctoritates ex secundo lib. Paralipomenon.

Cap. iij.

Et cœpit Salomon ædificare domum Dei in Hierusalem, in monte Moria,qui demonstratus fuerat Dauid.&. in area Ornani Iebusei,12.q.102 4.2^{m}.

Cap. x.

Erat enim uoluntatis Dei,vt compleretur sermo eius. &. 1^{a}. q.19.11.12.0.

Cap.

Qui

Qui autem faciunt peccatum, & iniquitatem.22ſ.q.33.1.1m ¶ q.110.4.4m.
Et ſepeliebas mortuos.s.1.
Et quia acceptus eras Deo. 12ſ.q.105.3.o.
Neceſſe fuit,vt tentatio probaret te. 22ſ.q.97.1.o.
Vnus ex ſeptem.12ſ.q.102.5.3m.

Auctoritates ex libro Iudith.

Cap. j.

Et gloriabatur, quaſi potens in potentia exercitus ſui, & in gloria quadrigarum ſuarum. 22ſ.q.133.o.
Tunc indignatus eſt.22ſ.q 158.7.c.

Cap. ij.

Habuit cum eis myſterium conſilij ſui.12ſ.q.14.o.

Cap. iij.

Deſinat indignatio tua contra nos, s.1.
Ferocitatem pectoris eius mitigare non potuerunt. 22ſ.q. 157.1.3m ¶ q.159.o.

Cap. v.

Vſquedum non peccarent in conſpectu Dei ſui, erant cum illis bona.12ſ.q.99.6.3m.

Cap. vj.

Praſumentes de ſe.22ſ.q.21.2.1m.
Præſumentes de ſe.22ſ.q.21.4.o.¶ q.130.2.o.¶ q.133.1.c.
Vt ſicut tibi placuit,ita cum tuis omnibus côuerſeris nobiſcum.12ſ.q.105.3.1m.

Cap. vij.

Conteſtamur hodie cœlum,& terram.22ſ.q.89.1.3m.

Cap. viij.

Iudith ieiunabit cunctis diebus vitæ ſuæ. 22ſ.q.147.5.3m.
Et per multas tribulationes probatus, amicus Dei effectus eſt.12ſ.q.87.6.c.ſ.¶ 22ſ.q.188.4.c.ſ.

Cap. ix.

Et in curribus ſuis,&c.gloriantur,s.1.
De tua miſericordia præſumentem.s 6.

Cap. x.

Lauit corpus ſuum, & vnxit,&c. omnibus ornamentis ornauit ſe,22ſ.q.169.2.o.¶ q.187.6.c.
Fugi à facie eorum,&c.vſque, de exercitu eius. 22ſ.q.110. 3. 3m.

Cap. xij.

Baptizabat ſe.3.q.38.1.3m.

Cap. xiij.

Sperauerunt eam, iam non eſſe venturam. 22ſ. q.21.3. 1m.

Auctoritates ex libro Heſter.

Cap. ij.

Mardochus adoptauit ſibi Heſter in filiam.3a.q.3.5.2m.¶ q. 23.1.c.

Cap. vj.

Sic honorabitur quemcunque voluerit rex honorari.22ſ.q. 103.2.4m.

Cap. viij.

Plures alterius gentis,& ſectæ.22ſ.q 81.1.3m.
Eorum religioni iûgerentur 12ſ.q.60.3.c.¶22ſ q 10.c.¶ q.81. .o.¶ q.82.2.c.¶ q.83.3 c.¶ q.94.1.1m.¶ q.97.3.c.¶ q.116. 1.c.

Cap. ix.

Qui religioni eorum uoluerunt copulari.s.8.

Cap. xiij.

Optata cunctis mortalibus pace fruerentur. 22ſ.q.29.2.o.
Cuncta noſti,& ſcis. 1a.q.14.5.o.¶ 7.11. 12.o.¶ q.79. 2.c ¶ q. q.87.1.c.

Cap. xiiij.

Qui habes omnium ſcientiam.s.13.

Cap. xv.

In pallorem colore mutato.12ſ.q 44.1.3m.

Cap. xvj.

Dei cuncta cernentis.s.13.

Auctoritates ex libro Iob Prophetæ.

Cap. j.

Simplex.22ſ.q.109.2 4m.¶ q.111.3.2m.
Et rectus.12ſ.q.55.4.4m.¶ 22ſ.q.183.1.1m.
Affuit inter eos etiam Sathan.1a.q.112.2.c.3m.
Circuiui terram.1a.q.1.1.2m.
Nunquid conſiderasti ſeruum meum Iob.22ſ.q.58.4.o.
Cui reſpondens Sathan ait. 1a q.107.3.
Ecce vniuerſa,quæ habet in manu tua ſunt, tantum in eum ne extendas manum tuam.3a.q.29.1.3m.
Boues arabant,& aſinæ paſcebantur iuxta eos.22ſ.q.2.6.2.4

Cap. ij.

Et ſtaret in conſpectu eius,s.1.
Vt diceret Dominus ad Sathan,ibidem.
Circuiui terram,s. Cui reſpondens Sathan ait,s.1.
Nunquid conſideraſti ſeruum meum Iob? ibid.s2.
Vir ſimplex.s.1.
Et rectus,ibidem.
Et adhuc retinens innocentiam 22ſ.q.80.2m.
Adhuc tu permanes in ſimplicitate tua,s.1.

Cap. iij.

Expectet lucem,& non videat, nec ortum ſurgentis auroræ. 3a.q.27.2.1m.
Sicut abortiuum abſconditum non ſubſiſterem, vel qui concepti non viderunt lucem.22ſ.q.64.1.1m.

Cap. iiij.

In angelis ſuis reperit prauitatem.1a.q.63.o.¶ 12ſ. q.89.4.o.

Cap. v.

Virum ſtultum interficit iracundia.22ſ.q 158.3.1m.
Voca,ſi eſt qui tibi reſpondeat, & ad aliquem ſanctorû conuertere.s.q.72.2.c.

Cap. vj.

Iram metui.3a.q.49.6.c.

Cap. vij.

Qui deſcendet ad inferos,non aſcendet,s.q.69.3.2.

Cap. viij.

Si mundus,& rectus inceſſeris.s.1.
Spes hypocritæ peribit.22ſ.q.111.4.o.
Deus non proiiciet ſimplicem.s.3.
Induetur confuſione.s.q.17.3.c.

Cap. ix.

Sapiens eſt corde.1a.q.37.2.1m.¶ q.39.7.2m.
Non videbo eum.12ſ.q.112.5.c.
Strauerit.12ſ.q.112.5.c.

Cap. x.

Nonne ſicut lac mulſiſti me,&c.vſque,tribuiſti mihi. 1a.q. q.105.5.c.ſ.
Pelle & carnibus veſtiſti me, oſſibus, & neruis côpegiſti me. 1a.q.105.5.c.ſ.

Cap. xj.

Vt oſtenderet ſecreta ſapientiæ ſuæ.s.9.
Multiplex eſſet lex eius.12ſ.q.91.o.
Multo minora exigaris ab eo, quam meretur iniquitas tua. 1a.q.21.4.1m.
Forſitan veſtigia Dei comprehendes.1a.q.5.5.o.¶ q.45.7.o.¶ q.93.6.c.
Et vſque ad perfectum omnipotêtem reperies.1a.q.17.1.1m. 3m.¶ 7.o ¶ 8.c ¶ q.56.3.1m.¶ 2m.¶ q.57.5.2m.¶ q 62.9.c.¶ q.86.2.1m.¶ q.107.3.c.¶ 12ſ.q.43.1m.¶ q.93.2.2m.¶ 22ſ. q.172.4.6m.¶ 3a.q 10.1.o.¶ 3.1m.
Excelſior cœlo eſt,&c.vſque,mari. 3a.q.3.3.1m.¶ q.8.1.1m.

Cap. xij.

In antiquis eſt ſapientia 22ſ q.47.15.2m.
Et in multo tempore prudentia, 22ſ. q.47.14.o.¶ q 49.3.c.¶ q.51.1.3m.
Apud ipſum eſt ſapientia.s.9.
Ipſe habet conſilium.1a.q.22.1.1m.¶ 12ſ.q.14.1.2m.¶ 22ſ.q. 52.3.3m.¶ q.139.10.1m.
Et intelligentiam.1a.q.14.1.o.¶ q.26.1.c.
Qui reuelat profunda de tenebris. 22ſ.q.171.1.4m.

Cap. xiij.

Diſputare cum Deo cupio.22ſ.q.118.4m.
Nunquid Deus indiget mendacio noſtro,s.q.25.2.c.

Cap. xiiij.

Siue nobiles fuerint filij eius,ſiue ignobiles,s.q.72.1.c.

Cap.

Cap. xv.
Nunquid consilium Dei audisti. 1.12.
Eius sapientia.s.9.
Quid est homo vt immaculatus sit. & vt iustus appareat, natus de muliere. 3ª.q.31.4.3m.
Ecce inter sanctos eius, nemo immutabilis. 1ª.q.9.2.o ʕ q.10 3.c ʕ q.16.8.o.ʕ q 65.1.1m.ʕ 12ʕ.q.109.2.2m,3m.3ª.q.10. 4.c.ʕ q.13.2.c.ʕ q.57.1.1m.
Et cœli non sunt mundi in conspectu eius. s.4.
Congregatio hypocritæ, sterilis s.s.

Cap. xvi
Collegit furorem suum in me. 1ª.q 54.5. 3m. ʕ q.58.5.fi ʕ q. 55.4.1m.

Cap. xvij.
In profundissimum infernum descendent omnia mea. 3ª.q. 52.2.5m.

Cap. xix.
Scio enim quòd redemptor meus viuit. 3ª. q.53.1.c.s. q.75. 1.c.
In carne mea videbo Deum. 1ª.q.12.3.1m.s.q.79.1.c.
Et oculi mei conspecturi sunt. 1ª.q.12. 3.o.ʕ 4.3m.ʕ 22ʕ.q. 175.4.c.
Verebar omnia opera mea.s.q.6.4.c.

Cap. xx.
Gaudium hypocritæ, ad instar puncti.s.8.
Omnes tenebræ absconditæ sunt in occultis eius. 3ª. q. 84. 6.1m.

Cap. xxj.
Qui dixerunt Deo, recede a nobis. 3ª.q.9.1.3m.

Cap. xxij.
Qui prodest Deo, si iustus fueris, aut quid confers ei, si immaculata fuit vita tua? 22ʕ q.81.6.2m.ʕ.7.c.
Deus excelsior cœlo.s.11.
Qui dicebant Deo, recede à nobis.s.21.
Saluabitur innocens.s.2.
Si reuersus fueris ad omnipotentem, ædificaberis: & longe facies iniquitatem à tabernaculo tuo. 12ʕ.q.113.o.ʕ 3. q.86. 2.o.ʕ 6.1m.ʕ q.88.2.c.

Cap. xxiij.
Proponat æquitatem contra me.22ʕ.q.80.3m.ʕ q.120.1.c.
Ipse vero solus vias meas.1ª.q.14.6.11.o.
Vestigia eius secutus est pes meus.s.11.
Et nemo potest auertere cogitationem eius 1ª. q.14.1.2m. ʕ 22ʕ.q.2.1.c ʕ q.130.3.1m.
Timore sollicitor 12ʕ.q.44.2.4o.ʕ 22ʕ q.47.3.3m.ʕ q.543.4m. ʕ q.129.7.c.

Cap. xxiiij.
Ad nimium calorem transiet ab aquis niuium. 1ª q.10. 3. 2m.ʕ 12ʕ.q.67.4.2m.
Oculus adulteri obseruat caliginem.s.q.62.3.2.

Cap. xxv.
Qui facit concordiam in sublimibus suis. 1ª. q.108. 6.c ʕ q. 113.8.o.
Nunquid est numerus militum eius. 1ª.q.50 3.o.ʕ q. 112. 4.2m.
Et super quem non fulgeat lumen illius. 1ª. q 107. 2.c.ʕ q. 109.3.c.
Aut apparere mundus, natus de muliere.s.15.

Cap. xxvj.
Cuius adiutor es. 1ʕ.q.23 s.2m.
Cui dedisti consilium.s.12.
Forsitan illi qui non habet sapientiam.s.9.
Et prudentia eius, scilicet Dei. 1ª.q.22.1.c.1m.
Columnæ cœli contremiscunt.s.q.73.3.c.

Cap. xxvij.
Non recedam ab innocentia mea.s.2.
Quæ est spes hypocritæ.s.8.

Cap. xxviij.
Ecce timor Domini, ipsa est sapientia, & recedere à malo, intelligentia.22ʕ q.19 7.2m.ʕ q.45.1.3m.

Cap. xxx.
Vbi constituta est domus omni viuentis.s.q.69.4.c.

Cap. xxxj.
Pepigi fœdus cum oculis meis, vt ne cogitarem quidem de virgine. 22ʕ.q.157.2.c.m.
Sciet Deus simplicitatem meam.s.t.
Nunquid non in vtero fecit me.s.10.
Ab infantia creuit mecum miseratio. &c. 12ʕ. q.55 f.1.o.ʕ q. 63.1.o ʕ 2.3m.ʕ 3.c.ʕ q.71.2.1m.ʕ q 85 1.c.ʕ q.95.1.c.ʕ 22ʕ. q.47.15.o.ʕ q.102.2.c.ʕ q.123.1.2m ʕ q 141. 1. 3m.ʕ 3ª.q. 27.6.3m.
Si abscondi vt homo peccatum meum.s.q 6.2.3.

Cap. xxxiij.
Semel loquitur Deus, & secundo idipsum non repetit. 1ª.q. 27.5.3m.ʕ q.43.5.2m.ʕ 3ª.q.45.4.1m.
Si fuerit pro eo angelus loquens, vnus de millibus. s.:5.
Vt annunciet hominis æquitatem s.23.

Cap. xxxiiij.
Conteret multos, & innumerabiles, & stare faciet alios pro eis. 1ª.q.23.6.1m.

Cap. xxxv.
Si peccaueris, quid ei nocebis. &c. 12ʕ.q.21.4.1m.ʕ q.47. 1m. ʕ q 73.8.2m.ʕ 22ʕ.q.81.2.c.
Si iuste egeris, quid donabis ei, &c.s.22.
Et filium hominis adiuuabit iustitia tua. 22ʕ.q.57.1.c.
Nunc vlciscitur furor eius valde. 1ª q.21 4.1m.

Cap. xxxvj.
Conseruat quasi impij iudicata est, ca ussam iudiciumq; recipies. 3ª.q.49 6.c.fi.
Ecce Deus excelsus.s.11.
Quis poterit scrutari vias eius.s.11.4ª.
Omnes homines vident eum, vnusquisq; intuetur eum procul. 1ª.q.12.o ʕ 12ʕ.q.93.2 o.
Ecce Deus magnus. 12ʕ.q 112.5.c.
Vincens scientiam nostram s.11.4ª.5ª.ʕ 12ʕ.q.112.5.c.

Cap. xxxvij.
Digne eum inuenire non possumus.s.11.

Cap. xxxviij.
Quis conclusit ostiis mare. 1ª q 65.1 2m.
Quis est pluuiæ pater. 1ª.q.33.3.c ʕ 3ª.q.23.3.1m.

Cap xxxix.
Penna struthionis, similis est pennæ herodij & accipitris. 12ʕ. q.102.6.1m.co.2.3.
Procul odoratur bellum, exhortationem ducum, vlulatum exercitus. 3ª q.41.4.c.
Nunquid per sapientiam tuam plumescit accipiter. 12ʕ. q. 102.6.1m.eo 3.
Nunquid qui contendit cum Deo, tam facilè conquiescit. 22ª.q 32.1.4m.
Qui leuiter locutus sum, respondere quid possum? 22ʕ. q. 2. 7.8.9.10.o.

Cap. xl.
* Et condemnabis me, vt iustificeris. 22ʕ q.33.5.c.
Ecce spes eius frustrabitur 12ʕ.q 18.3.1m.
Cor eius indurabitur quasi lapis. 1ª.q.23.3.2m.ʕ 22ʕ.q.79. 3.o.ʕ 22ʕ.q 15.2.o.

Cap. xlj.
Factus est vt nullum timeret. 1ª.q 64.3.2m.
Ipse est rex, super vniuersos filios superbiæ. 3ª.q.8.7.8.o.
Æstimabit abyssum tanquam senescentem inquis.q.99.1.c.

Cap. xlij
Auditu auris audiui te, nunc autem oculus meus videt te. 3.16.7ª.1ª.ʕ q.12.3.1m.
Interrogabo te.s.1.

Auctoritates ex Libro Psalmorum.

Psal. j
Beatus vir qui non abijt in consilio impiorum. 1ª.q.62.1.c. ʕ 12ʕ. q.3.2.4m.ʕ 3.5.6.c.ʕ q.44.5.6.7.8.c.ʕ q.5.3 o.ʕ q.5. c.ʕ q.62.1.c ʕ q.69.1.3.c.ʕ 2. o.ʕ 22ʕ. q.8..o.ʕ q 186 4m.
Et in via peccatorum non stetit.22ʕ.q.113.o.
* In lege eius meditabitur die ac nocte. 22ʕ q. 188.5.o.

Psal. iij.
Exsurrexi, quia Dominus suscepit me 3ª.q.53.4.o.

Sacri-

Sacrificium & oblationem noluisti, &c. vsque venio. 12^{a}.q. 102.3.0.$\dagger$ 4.3^{m}.$\dagger$ 5.4^{m}.$\dagger$ princ.
* Cor meum dereliquit me. 22^{a}.q.83.13 0.$\dagger$ 3.q.64.8.3^{m}.
Etenim homo pacis meæ, in quo speraui. 22^{a}.q.17.4 0.$\dagger$ 5.c $\dagger$ q 25.1.3^{m}.

Psal. xliij.

A voce exprobrantis & obloquentis. Psal.41.6^{a}.

Psal. xliiij.

Vnxit te Deus Deus tuus, oleo lætitiæ, præ consortibus tuis. 12^{a}.q.102.3.1.3^{m}.$\dagger$ 3^{a}.q.72.2.c.
Circumdata varietate. 22^{a}.q.103 2.0.$\dagger$ q 189.1.0.
* Omnis gloria eius filiæ regis ab intus. 22^{a}.q.168.1.1^{m}.

Psal. xlv.

Terribilis. 12^{a}.q.42. 1.0.$\dagger$ q 43.1.1^{m}.$\dagger$ 22^{a}.q.19.1.0.$\dagger$ 3.q.7. 6.0.

Psal. xlvij.

Magnus dominus. 1^{a}.q.28.4.c.$\dagger$ q.42.1.1^{m}.$\dagger$ 4.2^{m}.$\dagger$ 3^{a}. q. 58.3.0.
* Deus in domibus eius cognoscetur. 22^{a}.q.183.3. c.

Psal. xlviij.

* Qui confidunt in virtute sua. 22^{a}.q.188.7.c.
Simul insipiens & stultus peribunt. 22^{a} q.46.1.1^{m}.
Homo cum in honore esset, non intellexit, comparatus, &c. iumentis, &c 22^{a}.q.64.2.3^{m}.

Psal. xlix.

Deus manifestè veniet. 3.q.36.1.1^{m}.$\dagger$ 3^{m}.

Psal. l.

Tibi soli peccaui, &c. vsque, iudicaris. 12^{a}. q.96.5.3^{m}.$\dagger$ 22^{a}. q.67.4.0 $\dagger$ 3^{a}.q.46.2. 3^{m}.
Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum. 12^{a}.q.82.2.1^{m}.$\dagger$ 22^{a}.q.103.0.
* Incerta & occulta sapientiæ tuæ. 22^{a}.q.17.1.3^{m}.
Auditui meo. 22^{a}.q.28.1.0.$\dagger$ q.35.2.2.c.
* Cor mundum crea in me Deus. 1^{a}.q.64.1.2^{m}.$\dagger$ 12^{a}. q.109. 1.0.
Sacrificium Deo spiritus contribulatus. 3.q.5.1.c.

Psal. lj.

Videbunt iusti, & timebunt, & super eum ridebunt. 22^{a}. q. 83.8.2^{m}.

Psal. lij.

Deus dissipauit ossa eorum, qui hominibus placent. 22^{a}. q. 115.1.1^{m}.

Psal. lvj.

Exaltare super cælos Deus. 3^{a}.q 57.0.$\dagger$ q 58.3.c.
Exurgam diluculo. 3^{a}.q.51.4.3^{m}.$\dagger$ q.53.2.3^{m}.$\dagger$ q.83.2. 4^{m}.

Psal. lvij.

Supercecidit ignis, & non viderunt solem. 22^{a}.q.15.1.c.

Psal. lix.

Dedisti metuentibus te significationem. 12^{a}. q.87. 3.2^{m}.

Psal. lxj.

Semel locutus est Deus. 1^{a}.q.27.5.3^{m}.$\dagger$ q.34.3.0.$\dagger$ q. 41.6.0.
Reddes vnicuique iuxta opera. 3^{a}.q 56.2.3^{m}.
Sitiuit in te anima mea. 12^{a}.q.67.4.3.
Labia mea laudabunt te. 22^{a}.q.91.0.
Sicut adipe & pinguedine, repleatur anima mea. 12^{a}. q.102. 3. 1^{m}.$\dagger$ 6.1^{m}.$\dagger$ 22^{a}.q 82.2.2^{m}.$\dagger$ 3 c.

Psal. lxiij.

Beatus quem elegisti, & assumpsisti. 3^{a}.q.4.3.1^{m}.

Psal. lxvij.

Qui ascendit super occasum. 12^{a}.q.102.4.5^{m}.
Et iusti epulentur, & exultent in conspectu Dei. 12^{a}.q.4.7. 2^{m}.

Psal. lxviij.

Quæ non rapui, tunc exsoluebam. 3^{a}. q.47.2.1^{m}.
Quoniam zelus domus tuæ comedit me. 3^{a}. q.15. 9. c.$\dagger$ 22^{a}.

Psal. lxx

Quoniam non cognoui literaturam, introibo in potentias Domini. 22^{a} q.182 5.1^{m}.
Potentiam tuam. 1^{a}.q.25.1.0.$\dagger$ q.41.4.2^{m}.

Psal. lxxj.

Et humiliabit calumniatorem 22^{a}.q.68.3.c.$\dagger$ q.69.2.3.c.
Qui facit mirabilia solus. q.110.4.0.$\dagger$ q.114.4.c. $\dagger$ 12^{a}.q.111 4.c.q.113.10.c.$\dagger$ 22^{a}.q.178.1.1^{m}.$\dagger$ 2^{m}.$\dagger$ 4. 0.$\dagger$ 3^{a}. q.43.2. c.3^{m}.$\dagger$ q.78.4.2^{m}.

Psal. lxxij.

Mei autem pœnæ moti sunt pedes. 22^{a}.q.43.5.2^{m}.
In labore hominum non sunt, &c. vsque operit. 12^{a}.q.78. 7. 2^{m}.
Quid enim mihi est in cœlo, & à te quid volui super terram. 12^{a}.q.47.0.$\dagger$ 22^{a}.q.186.3.4^{m}.

Operatus est salutem in medio terræ. 3^{a}.q.46.10.1^{m}.
Superbia eorum, qui te oderunt ascendit semper. 1^{a}.q.6.4.c. 0.$\dagger$ 22^{a}.q.34.1.0.

Psal. lxxv.

Vouete & reddite. 22^{a}.q.88.3.4.6.0.$\dagger$ q.185. 2. 3.c.$\dagger$ 3^{a}.q.28. 4.c.
Domino Deo vestro.$\dagger$ 22^{a}.q.88.5.3^{m}.

Psal. lxxvj.

Et non sum locutus. 12^{a}.q.46.1.3^{m}.$\dagger$ 22^{a}.q.159.5.3^{m}.$\dagger$ 7.c.
Et annos æternos in mente habui. 1^{a}.q.10.3.1^{m}.
Hæc mutatio dexteræ excelsi. 1^{a}. q.57.4.c.h.$\dagger$ 12^{a}.q 6.4.1^{m}.

Psal. lxxvij.

Immissiones per angelos malos. 1^{a}.q.11 1.2.2^{m}.$\dagger$ 22^{a}. q. 154. 5.3^{m}.
Non custodierunt testamentum Dei. 3^{a}.q.78.3. 3^{m}.

Psal. lxxx.

Et dimisi eos, secundum desideria cordis eorum. 1^{a}.q.22.2.4^{m}
Erit tempus eorum in seculo. 1^{a}.q.10.3.2^{m}.

Psal. lxxxj.

Deus stetit. 1^{a}.q.3.1-4^{m}.$\dagger$ 3^{a}.q.58.0.

Psal. lxxxij.

Deus quis similis erit tibi. 1^{a}. q.4.3.0.$\dagger$q.44.3.1^{m}.$\dagger$q.93.2.4^{m} $\dagger$ 22^{a}.q.163.2.0.

Psal. lxxxiij.

Cor meum & caro mea exultauerunt in Deum viuum. 12^{a}. q.24.3.c.h.$\dagger$ q.30.1.1^{m}.$\dagger$ 3^{a}.q 21.2.1^{m}.
Et turtur nidum, &c. 12^{a}.q 102.3.2^{m}.$\dagger$ 3^{a}.q.37.3.c.4^{m}.
In secula seculorum laudabunt te. 22^{a}.q.91.1.2.0.
Gratiam & gloriam dabit dominus. 12^{a}.q.112.1.0.

Psal. lxxxiiij.

Audiam quid loquatur in me Dominus Deus. 1^{a}. q.94.1.c.
* Et in eos qui conuertuntur ad cor. 22^{a}.q.44.1.c.
Misericordia & veritas obuiauerunt sibi. 1^{a}.q.21.2.b.
Iustitia & pax osculatæ sunt. 22^{a}. q.29.3.3^{m}.$\dagger$ q.180. 2.2^{m}.
Veritas de terra orta est. 22^{a}.q.109.1.c.3^{m}.
Et iustitia de cœlo prospexit. 1^{a}.q.21.1.c.
Fac mecum signum in bonum. 22^{a}.q 97.2.3^{m}.

Psal. lxxxvj.

* Scientibus me. 1^{a}.q.43.5.2^{m}.$\dagger$ 3^{m}.$\dagger$ 22^{a}. q.45. 2. 2^{m}.$\dagger$ 4. 1^{m}.$\dagger$q.162.3.1^{m}.$\dagger$ 173.2.0.$\dagger$ 3^{a}.q.45.4.3^{m}.

Psal. lxxxvij.

Factus sum sicut homo sine adiutorio. 3^{a}.q.11.1.1^{m}.

Psal. lxxxviij.

Et ego primogenitum ponam illũ 1^{a}.q.33.2.c.2^{m}.$\dagger$ q.41.3.c.
Quis est homo qui viuet, & non videbit mortem? 12^{a}.q 81. 3.1^{m}.$\dagger$ 3^{a}.q.46.11.1^{m}.
Eruet animam suam de manu inferi. 3^{a}.q.49.2.2^{m}.$\dagger$ q.52.3. 2^{m}.$\dagger$ 16.2^{m}.

Psal. lxxxix.

Domine refugium factus es nobis. 1^{a}.q.13.7.2^{m}.$\dagger$
Nos humiliasti. 12^{a}.q.79.4 c $\dagger$ 22.$\dagger$ q.162.6.3^{m}.

Psal. xc.

Angelis suis mandauit de te, vt custodiant te in omnibus vijs tuis. 1^{a}.q.113.0.

Psal. xcj.

Senectus mea in misericordia vberi. 3^{a}.q.1.6.1^{m}.

Psal. xciij

Qui fingis laborem in præcepto. 12^{a}.q.107.4.0.

Psal. xciiij.

Et altitudines montium ipse conspicit. 1^{a}.q.61.4. 3^{m}.$\dagger$ 22.^{a} q.162.1.0.

Psal. c.

In matutino interficiebam omnes peccatores terræ. 22^{a}.q. 25.6.2^{m}.

Psal. ciij.

Renouabitur vt aquilæ iuuentus tua. * 3ª. q. 46. 9. 4m.
Non secundum peccata nostra fecit nobis, &c. 1ª. q. 21. 4. 1m

Psal. ciiij.

* Draco iste, quem formasti, ad illudendum ei. 1ª. q. 63. 8. 3m.

Psal. ciiij.

In Prophetis meis nolite malignari. 22ª. q. 174. 6. c.
Vt custodiant iustificationes eius. 12ª. q. 99. 5. c.

Psal. cv.

Et reputatum est ei ad iustitiam. 22ª. q. 50. 6. 2m.
Et iratus est furore Dominus, Ibid. 1ª q. 3. 2 2m.
* Et immolauerunt filios suos, & filias suas dæmonijs. 3ª. q. 74. 1. c.

Psal. cvj.

Contriuit portas æreas, & vectes ferreos confregit. 3ª. q. 52. 2m.
* O mnis sapientia eorum deuorata est. 22ª. q. 150. 4. 3m. ¶ q. 157. 3. 3m.

Psal. cviij.

Et diabolus stet à dextris eius. 1ª q. 55. 1. c.
Et oratio eius fiet in peccatum, vsque pro eo quòd. 22ª. q. 83. 16. 0. ¶ q. 178. 2. 1m.

Psal. cix.

Tu es sacerdos. 3ª. q. 22. 0. ¶ q. 50. 4. 3m. ¶ q. 31. 2. c. ¶ q. 59. 4. 1m. ¶ q. 21. 5. c. ¶ q. 14. 7. 4m.
In æternum. 3ª. q. 22 5. 0. ¶ 6. c. ¶ q. 63. 5. c.
Secundum ordinem Melchisedech. 3ª. q. 22. 6. 0. ¶ q. 61. 3. 3m.

Psal. cx.

Exquisita in omnes voluntates eius. 1ª. q. 19. 2. 4m. ¶ 5. c. ¶ 11. 12. 2. ¶ q. 23. 5. c. ¶ q. 27. 5. 3m. ¶ q. 4. 1. 6. c.
Initium sapientiæ, timor Domini. 22ª. q. 19. 7. 0. ¶ q. 45. 1. 3m. ¶ 6. 3m.

Psal. cxij.

Et humilia respicit in cælo, & in terra. 1ª. q. 22. 3 3m.

Psal. cxiij.

Omnia quæcunque voluit fecit. 1. q. 19. 6. 0. ¶ q 104. 3. c.

Psal. cxv.

Pretiosa in conspectu domini, mors sanctorum eius. 22ª. q. 25. 6. 2m. ¶ q. 124. 2. 2m. ¶ q. 164. 1. 6m.

ALEPH. I.

Psal. cxviij.

Qui scrutantur testimonia eius. 12ª. q. 99. 5. c.

iiij.

Iustificationes tuas. 12ª. q. 99. 5. c.
Adhæsi testimonijs tuis Domine. 12ª. q 99. 5. c.

vj.

Mandata tua. s.
Ambulabam in latitudine. 12ª. q. 107 4. 0.
Quia mandata tua exquisiui. s.
Et meditabar &c. 22ª. q. 181. 1. 0.
Exercebar in iustificationibus tuis. s. 2ª.
Memor esto, Gen. 8. 1ª. iudiciorum tuorum. s. 5ª.

vij.

Cantabiles mihi erant iustificationes tuæ. ibid. 1ª.
In loco peregrinationis meæ. Heb. 11. lect. 4. co. 1. fi.
Memor fui in nocte nominis tui Domine, Exo. 4. 1. 3ª. ¶ s. 2ª. Luc. 18. 1ª.

viij.

Deprecatus sum faciem tuam, Gen. 3. 14ª.
In toto corde meo, Deut 6. 4ª. Miserere mei, Exo. 22. 1. 1ª. In testimonia tua s 1ª.
Vt custodiam mandata tua. s. 2ª. Iustificationes tuas. Ibidem.
Doce me, Matth 23. 2ª.
Ad confitendum tibi, 1. Paral. 16. 6ª.
Particeps ego sum omnium &c. 4. d. 20. ar. 3. q. 2. 5m. ¶ d. 45. q. 2. ar. 1. q. 1. c.
Timentium te, Leuit. 19. 14.
Super iudicia iustificationum tuarum. s. 5ª.

ix.

Bonus es tu, in bonitate tua, 1. Paral. 16. 7ª.
Doce me, Matth. 23. 2ª. Iustificationes tuas. s. 2ª.

Mandatis tuis, Ibidem.
In toto corde meo. Deuter. 6. 4ª. Humiliasti me. 2. Reg. 8. 1ª.
Lex oris tui, Gen. 3. 14ª.
Coagulatum est sicut lac cor eorum. Exod. 4. 9ª.

x.

Manus tuæ Domine, Genes 3. 14ª. Fecerunt me, Gen. 30. c. 2. 11ª. Et plasmauerunt me, Ibidem. 9ª. 10ª.
Da mihi intellectum, Matth. 23. 2ª. Vt discam mandata tua. s. 2ª. Qui timent te, Leuit. 19. 14ª.
Æquitas iudicia tua. s. 5ª. ¶ Iob 23. 6ª. In veritate tua, Exod. 34. 5ª. Humiliasti me. 2. Reg. 8. 1ª.
Fiat misericordia tua, Psal. 29. 1ª. ¶ Exod. 22. 11ª.
Veniant mihi miserationes tuæ, Ibid. Gen. ¶ 3. 13ª.
Exo. 19. 6ª. Confundantur. Psal. 30. 2ª. Testimonia tua. s. 1ª.
In iustificationibus tuis, Ibidem, 2ª.

xj.

Defecit in salutare tuum anima mea, Gen. 46. 2ª. ¶ Io. 12. 2ª.
Iustificationes tuas. s. 2ª.
Omnia mandata tua veritas Ibidem.
Adiuua me. 1. Paral. 12. 5ª. Secundum misericordiam tuam, Exod. 22. 11ª. Testimonia oris tui. s. 1ª. ¶ Gen. 3. 14ª.
Factus sum sicut vter in pruina, Psal. 32. co. 5.

xij

In æternum Domine, verbum tuum permanet in cælo. 3. Reg. 8 10ª. Veritas tua, Exod. 34. 5ª.
In humilitate mea. 2 Reg. 8. 1ª.
Iustificationes tuas. s. 2. Testimonia tua, Ibid. 1ª.
Latum mandatum tuum nimis. Ibid. 2ª. ¶ 12ª. q. 107. 4. 0. ¶ Psal. 93. 1. 2ª.

xiij.

Super senes intellexi. 1ª. q. 57. 5. 3m. fi. ¶ 22ª. q. 174. 4 1m. ¶ verti q. 12. 14. 1m. ¶ 2m.
Mandata tua quæsiui. s. 2ª. Testimonia tua, Ibid. 1ª.
A iudicijs tuis non declinaui, Ibid. 5ª.

xiiij.

Lucerna pedibus meis verbum tuum. &c. Psalm. 17. co. 24.
Doce me, Matth. 23. 2ª.
Iudicia iustitiæ tuæ. s. 5ª. ¶ Deut. 32. 6ª.
Humiliatus sum 2 Reg. 8. 1ª. De mandatis tuis. s 2ª.
Testimonia tua. Ibid. 1ª.
Anima mea in manibus meis semper, Prou. 21. 1ª. ¶ j. 4. 5ª. ¶ * 12ª. q. 10. 3. 3m. ¶ 4. c. fi. ¶ Iudicum 12. 1ª. ¶ Eccl. 15. 3ª. ¶ Io. 15. 5ª. ¶ 1 Tim. 5. 6ª.
Inclinaui cor meum ad faciendas iustificationes tuas in æternum, propter retributionem. 1. 2ª. ¶ 1ª. q 11 1. 2. c. ¶ 22ª. q. 32. 3. 2m. ¶ 3. d. 25. q 2 1. 5m. ¶ d. 29. 4. c. 4. ¶ d. 15. q. 2. ar. 3. q. 3. 7m. ¶ Io. 10. lect. 3. co. 2. ¶ 1. Cor. 3. lect 2. prin. ¶ Ps. 61. 6ª.

xv.

Iniquos odio habui, Psal. 138. 12ª. Adiutor meus. 2. Paral. 12. 5ª. Mandata Dei mei. s 2ª. ¶ Gen. 17. 5ª
* Suscipe me secundum eloquium tuum, & viuam. 22ª. q. 188 11. 1m. ¶ q. 189 1. c. 3m.
Non confundas me Psal. 30. 2ª.
Meditabar in iustificationibus tuis semper s. 2ª. Luc. 18. 1ª
A iustitiis tuis, Deut. 32. 6ª. ¶ Psal. 18. 7ª. Testimonia tua s. 2ª.
Confige timore tuo carnes meas. 32ª. q. 44. 1. 3m. ¶ Ps. 43. co. 3.
A iudicijs tuis timui. s. 5ª.

xvj.

Non tradas me calumniantibus me, Psal. 71. 2ª.
Iustitiæ tuæ, Deut. 32. 5ª.
Secundum misericordiam tuam, Exo. 22. 11ª.
Et iustificationes tuas. s. 2ª. Et mandata tua. Ibid.
Vt sciam testimonia tua Ibidem 2ª.
Doce me, Matth. 23. 2ª. Da mihi intellectum, Ibid.

xvij.

Mirabilia testimonia tua. s. 1ª. Ideo scrutata est ea anima mea, Gen. 46. 2ª. Mandata tua Ibid. 2ª.
Iustificationes tuas id.
Aspice in me, Exo. 2... Et miserere mei, Exo. 22. 11ª.
* Gressus meos, &c. Isa. 10. 6ª. ¶ Prou. 16. 6ª.
Faciem tuam illumina super seruum tuum. Gen. 3. 14ª. ¶ Ps. 31. 10ª. Et doce me, Matth. 23. 2ª.

xviij.

xviij.

Iustus es domine, Deut.32.6ª. Testimonia tua.s.1ª.
Et veritatem tuam, Exo.34.5ª. Iustificationes tuas.s.2ª Tabescere me fecit zelus meus. Exo.20.6ª. Psal.35. co.10.
Ignitum eloquium tuum vehementer, Heb.lect.3.co.5. Heb.4.3ª.4ª.
Mandata tua a.2ª. Æquitas, Iob.23.4ª.
Intellectum da mihi, Matth.23.2ª.

xix.

Clamaui, Gen.4.4ª. In toto corde, Deut.6.4ª.
Iustificationes tuas requiram.s.2ª.
Vt custodiam mandata tua, ibidem.
Secundum misericordiam tuam, Exod.22 13ª.
Omnes viæ tuæ veritas, Iob.23.6ª. Exod 34.5ª.
De testimoniis tuis.s.1ª.
Prope es tu Domine. 1ª. q.3 1.5m. q.9.1.3m. 22º.q 22.2. 2m. 2.d.3.q.1.3. c. 4.d.17.q 1.art.2.q.2.c. Iob.4.co.3. prin Psal.45.co.3. Isa prolo.co.3 co.7.h. co.12.ñ. co.34.co.1.ñ. Phil.4.co.3. Heb. 2.lect.3.co.4. co.3.co.8. infrà 72ª.

xx.

In æternum fundasti ea, Gen.17.11ª.
Vide humilitatem meam, Exod.2.6ª. 2.Reg.8 2ª.
Longe a peccatoribus salus. 22º. q.98.2.4m. Psal.19. co.4.
Quia iustificationes tuas non exquisierunt.s.2ª.
Misericordia tuæ multæ Domino, Exo.22.11ª.
A testimoniis tuis non declinaui. s.1ª.
Vidi præuaricantes, & tabescebam s.56ª. Ps.36.1.
Mandata tua dilexi Domine.s.2ª.
Principium verborum tuorum veritas. Exo.34.5ª.
In æternum omnia iudicia iustitiæ tuæ, Gen.17.11ª. 5.5ª. Deut.32.6ª.

xxj.

Septies in die laudem dixi tibi, 1º.33.2ª. 4.d.15.q 4.21.1.q. 3.0. d.12.q.2.ar.3.q.2.2m quol.1.q 7.1.0. quol.3. q.13. a.0. quol.4.q 12... quod.6.q.5.a 0. quol.7..el 1.q. 6.0. Opus.3.co.237. Psal.16.co.3 Isa.4 ... Ro.12.lec. 2 co.6. 1.Cor.7.lect.... Super iudicia iustitiæ tuæ.s.5ª. Deut.32.6ª.
Pax multa diligentibus legem tuam. 12º.q.70.3.c.22.q.29.0. 3.d 27.q.1.3.3m. 4.d.4..q 1.art.2.q.4.0. Dion.11.co.2. Isa.26.co.3. co.32.ña.Matth.5.co.12. Io.14.lect.3.co. 1.Rom.10.lec.2 co.4.b. Phil.4.co.3 1.Thess.h.
Et non est illis scandalum.22º.q.43.0. 4.d.38.q.2.0. quol. 4.23 3m. Matth.13. co.5.0. Rom.7.lect.2. co.3. co 14. lect 2.princ. co.4.
Seruaui mandata tua s.2ª. Et testimonia tua, ibid.. Omnes viæ meæ in conspectu tuo. Psal.11.32.6.2ª.
Appropinquet deprecatio mea in conspectu tuo Domine. 22º.q 83.1.2m.
Intret postulatio mea, in conspectu tuo. 22º.q.83.1.0. 9.c. 2m. 3ª q 21.1.2.0.
Viuet anima mea.12º.q.110.1.2m. 22º.q.23.2.2m.
Quæ à æternum tuum domine.22º.q 136.4.7.c.

Psal. cxix.

A lingua dolosa.22º.q.25.4.2m. 3.c. q.111.3. 2m. q.118. 8..2m.
Cum his qui oderunt pacem.22º.q.29.2.2m.

Psal. cxxvj.

Frustra vigilat.1ª.q.25.2 2m. q.60.1.4m. 3ª.q.11.5.2m.

Psal. cxxx.

Domine non est exaltatum cor meum, neque elati sunt oculi mei.22º.q.16.2.2m. q 162.5.4m.
* Si nō humiliter sentiebā, &c.22º.q.161.2.1m. q.189.1.4m
* Sicut ablactatus est super matre sua. 22º.q.189.1.4m.

Psal. cxxxij.

Ecce quàm bonum, & quam iucundum, habitare fratres in vnum.22º.q.37.1.c.

Psal. xxxv.

Qui percussit, &c.22º.q.148.3.2m.

Psal. cxxxvj.

Super flumina Babylonis, &c. vsque in salicib.22º.q.89.1.2m.

Exinanite, exinanite vsque ad fundamentum in ea.22º.q.162. 7.3m.

Psal. cxxxviij.

Tu cognouisti sessionem meam, & resurrectionem meam. 3ª q.56.6.c q.53.1.c.
Si ascendero in cœlum, tu illic es, &c. vsque, &c.dixi.1ª.q.8. 2.4.0. q 16.7.2m. q.112.1.c. q.52.2.c.
Perfectu odio oderam illos.12º q.29.1 0. 22º.q 25.6.0. 26.2 c. 7.1m. q.34.3.1m. q 101.4.1m.

Psal. cxxxix.

Cum vultu tuo.22º.q 173.1.c.

Psal. cxl.

Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo.12º. q.102.3.14m. 3ª.q.83.5.2m.
Ad excusandas excusationes in peccatis. 12º. q 13. 3. 3m. 22º.q.162.4.3m.
Oleum autem peccatoris non impinguet caput meum. 22º. q.115.0.

Psal. cxlij.

* Anima mea sicut terra sine aqua tibi.12º.q.112.1.2.0.
Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam. 12º q. 113.7.b.

Psal. cxliij.

Beatum dixerunt populum, cui hæc sunt.22º.q.5.3.3m.
Memoriam abundantia suauitatis tuæ eructabunt. 22º.q. 148.5.c.
Miserationes eius super omnia opera eius. 1ª.q.21. 3. 2m. 4.c. q.25.3.3m.
Et magnitudinis eius non est finis.1ª.q.7.1.0. q.12.1.2m. 7.c.3m. q.25.2.0. 3.c. q.2.2.0. q 5.2.c. q. 55.1. c.h. q.75.5 4m. q.76.2.1m. 3ª.q.10.3.1m. 2m.

Psal. cxlvj.

Pullis coruorum inuocantibus eum. 22º.3.83.10.3m.

Psal. cxlvij.

Qui posuit fines tuos pacem. 12º.q.3.4.1m. 22º.q.183.2.3m

Psal. cxlviij.

Præceptum posuit, & non præteribit.12º.q.93.5.c.
Laudate Dominum de terra, & c. ignis, grando, &c. 1ª.q.51.2. c q 74.3.2m.
Quæ faciunt verbum eius.1ª.q 14.1.c.4m.

Psal. cl.

In virtutibus eius.1ª q.105.5.1m.

Auctoritates ex Libro Prouerbiorum Salomonis.

Cap. j.

Vt detur paruulis astutia 22º.q.55.3.1m. 4.1m. q.92.1.1m.
Et moliuntur fraudes contra animas suas. 22º.q.55.5.3m.
Timore malorum sublato.22º.q.19.1c.1m.

Cap. ij.

Dominus dat sapientiam.1ª.q.1.6.3m. 22º.q.45.1.0. 4.1m 2m.

Cap. iij.

Describe ea in tabulis cordis ... 1ª.q 24.1.c.
Ne innitaris prudentiæ tuæ.22º.q.55.1 2.0.
Ne sis sapiens apud te.22º.q.149.1 1m.

Cap. iij.

Et vnigenitus coram matre mea.3ª.q.37.2.1m.

Cap v.

Bibe aquā de cisterna tua, & fluēta putei tui.22º.q.95.7.3m.

Cap. vj.

Homo apostata, vir inutilis graditur ore peruerso, &c. vsque seminat 22º.q.12.1.2m.
Non grandis est culpa, cū quis furatus fuerit.22º.q.66.6.1m.

Cap. vij.

Ad decipiendas animas.22º.q 169.2.c.

Cap. viij.

* Audite, quoniam de rebus magnis locutura sum. 22º. q. 168.2.1m.
* Iusti sunt omnes sermones mei, & non est in eis prauum quid, neque peruersum.22º.q.34.3.2.1m.
Nondum erant abyssi, & ego iā cōcepta eram.1ª.q.27.2.2m

Cap. ix.
Sapientia ædificauit sibi domum. 3ª.q.32.1.3m.
Misit ancillas suas, vt vocarent ad arcem, & ad mœnia ciuitatis. 1ª.q.1.5.b.2m.? 8.2m.
Cap. x.
Odium suscitat rixas. 22ª.q.41.2.4m.
Qui profert contumeliam, insipiens est. 22ª.q.72.4.0 ? q 73.3.3m.? q.158.7.c.
In multiloquio non deerit peccatum 22ª.q.72.1.1m.? q.59.2.c.fi.? q.148.6.c.
Sapientia est viro prudentia. 1ª.q.1.6.c.? 22ª.q.47.2.1m.
Spes impiorum peribit. 22ª.q.21.3.1m.
Vniuersa delicta operit charitas. 3.q.14.2. c.
Desiderium suum iustis dabitur. 2.q.92.3.7.
Cap. xj.
Vbi fuerit superbia, ibi erit & contumelia. 8.10.
Qui crudelis est, propinquos abijcit. 22ª.q.159.1.3m.
Cap. xij.
Non contristabit iustum, quicquid ei acciderit. 3ª.q.15. 6. 1m.? 2m.
Qui negligit damnum propter amicum, iustus est. 22ª.q.26. 4 2m.
Cap. xiij.
Inter superbos semper iurgia sunt. 22ª.q.27.3.1m.? 22ª.q. 188.5.2m.
Spes quæ differtur, affligit animā. 12ª.q.32.3.2m.? q.40.8.2m
Cap. xiiij.
Errant qui operantur malum. 1ª.q.63. 1.4.? 12ª.q.6.8.0.? q. 55.2.c.? q.77.2.c.? 22ª.q.20.2.0.? q.51.3.2m.? q.53.2.c.
Cap. xv.
In abundanti iustitia virtus est plurima. 12ª. q.66.1.c.? 4.0. ? 68.7.6.
Per timorem domini, declinat omnis à malo. 22ª.q.54.2.4m
Cap. xvj.
Vniuersa propter semetipsum operatus est Dominus. 1ª.q. 44.4.c ? q.65.2.0.
Abominatio Domini est omnis arrogans. 22ª. q.112.1.2m.
Domini est dirigere gressus eius, scilicet hominis. 1ª.q.23.2. 2m.? 12ª.q.112.2.c.ñ.
Melior est patiens viro forti, &c. 12ª.q.66.4.2m.? 22ª.q.136. 2 0.
Cap. xvij.
Qui meditatur discordias, diligit rixas 22ª.q.41.2.5m.
Spiritus tristis exsiccat ossa. 12ª. q.37.4.0.? q.41. 1.c.1.q 5. 2 2m.
Qui in ruina lætatur alterius, non erit impunitus. 22ª.q.36. 2.0.? q.158.1.3m.
Cap. xviij.
Impius cum in profundum venerit peccatorum contemnit, 22ª.q.186.9.3.
Labia stulti miscent se rixis 22ª.q.41.2.3m.
Animæ effœminatorum esurient. 22ª.q 154.11.2m.
Vir amicabilis ad societatem, magis amicus erit, quàm frater 22ª.q.26.8.3m
Cap. xx.
Luxuriosa res vinum. 22ª.q 178.2m.
Fidelem quis inueniet? 1ª.q.21.1.c.? 12ª.q.97.4.c.
Cap. xxj.
Quocunque voluerit, vertet illud 1ª.q.23.1.3m. ? 12ª q 6.1. 3m.? q.9.4.1m.? 0.c.? q.55 4.6m.? q.80.1.3m.? q 109. 1. 9.c.? 22ª. q.10.c.?con.1.eo.67.4m.
Anima impij desiderat malum. 1ª.q.19.9.c.? q.82 2. 1m.? q. 103.8.c.? 12ª q.8.1.0.? q.6.4. 1m.? q.18.4.1m.? q.20. 1. 1m.? 9.c.? q.23.2.c.? q.27.1. 1m. ? q.28. 4.c. ? q.25. 4.c.? q 74.1.1m.? q 77.2.c.? q.80 1.c.
Cap. xxij.
Prudentiæ tuæ pone modum. 22ª.q 47.4.3m.
Cap. xxiiij.
Erue eos, qui ducuntur ad mortem, &c. 22ª. q.10.12.2m.? q.69.4.3m.? 3ª.q.68.10. 1m.
* Ne quæras impietatem in domo iusti. 22ª. q.33. 2. 3m. ? 4m.? q.40.3.c.

Non habent futurorum spem mali. 22ª.q.18.3.0.
Cap. xxv.
* Causam tuam tracta cum amico tuo. 22ª. q.189.10.2m.
Cap. xxvj.
Sicut qui mittit lapidem in aceruum mercurij, ita qui tribuit insipienti honorem. 22ª.q.63 3.c.
Ira non habet misericordiam, nec erumpens furor. 12ª. q. 46.6.1m.
Cap. xxvij.
Non auferetur ab eo stultitia eius. 22ª.q.134.1.3m.
Cap. xxviij.
Iustus quasi Leo cōfidens, absque timore erit. 3ª.q.15.7.1m.
Qui declinat aurem suam, ne audiat legem, oratio eius erit execrabilis. 22ª.q.83.10.1m.? q.178.2.1m.
Qui abscondit scelera sua, non dirigetur. 1ª.84.6.1m.
Qui autem mētis est duræ, corruet in malum. 12ª.q.108.3.0.
Qui dat pauperi, non indigebit. 22ª. q 117.4.3m.
Cap. xxx.
Stultissimus sum virorum, &c. vsque, quis. 22ª. q.103. 1. 3m.
Quod nomen est eius, aut quod nomen filij eius, si nosti. 1ª. q.13.1.1m.
Mendicitatem, & diuitias ne dederis mihi. 22ª.q. 187.5.0.? 3ª.q 40.3.1m.
Egestate compulsus furer, & periurem, &c. 22ª. q. 187.5.c.? 3ª.q.40.3.1m.
Cap. xxxj.
Noli regibus dare vinum, &c. 22ª.q.149.4.0.
Vir eius, & laudauit eam. 22ª.q.115.1.1m.

Auctoritates ex Libro Ecclesiastes Salomonis.

Cap. j.
Vanitas vanitatum, & omnia vanitas. 22ª.q.5.1.2m.
Terra in æternum stat. 1ª.q.10.5.c.
Quid habet amplius homo de vniuerso labore? &c. 1ª.q.75. 6.1m.
Omnia flumina intrant mare, &c. 1ª.q 102.1.2m.
Nihil sub sole nouum. 1ª.q.73.1.3m.
Peruersi difficile corriguntur. 22ª.q.186.10 3m.
Eo quòd in multa sapientia, multa sit indignatio. 12ª.q.47.2.
Et afflictio spiritus. 12ª.q.38.3m.
Qui addit scientiam, addit & laborem, vel dolorem. 12ª.q. 35 4.1m.
Quid est quod fuit, ipsum quod futurum est. 1.q 91.1.1.
Cap. ij.
Cogitaui in corde meo, abstrahere à vino carnem meam, vt animum meum transferrem ad sapientiam. 22ª.q. 149.4.0.? q.182.5.c.
Vnus vtriusque, scilicet sapientis, & stulti est interitus. 1.q.75. 6.1m.? inf.a 3.5ª.
Cap. iij.
Didici quòd omnia opera quæ fecit Deus, perseuerent in æternum. 1ª.q.65.1.1m.? q.103.1.2m.? 104.4.0.? 12ª. q. 66.2 2m.
Vnus est interitus hominis, & iumentorum, & æqua vtriusque conditio. 1ª.q.75.6.1m.? 22ª.q.104.1.1m.
Cap. iiij.
Melius est duos esse simul, quàm vnum, & c. vsque funiculus. 22ª.q.188.8.1m.
Cap. v.
Displicet ei infidelis, & stulta promissio. 22ª.q.88.2. 3m.
Ne dicas, coram angelo non est prouidentia. 1ª.q.57.2.c.
Auarus non implebitur pecunia. 12ª.q.2.1.3m.
Cap. vij.
Quod nemo possit corrigere, quem ille despexerit. 1ª. q.23. 3.3m.
Noli esse iustus multum. 1ª.q.108.5.2m.
Qui Deum timet, nihil neg igit. 22ª.q.54.2.4m.
Solummodo hoc reperi, quod fecerit Deus hominem rectum. 1ª.q.95.0.? 22ª.q.5.1.c.
Cap. viij.
Ego os regis obseruo. 22ª.q.152.2.1m.

* Non est in hominis potestate, prohibere spiritum. 22ª.q. 159.1.4^{m}.

Cap. ix.

Nescit homo vtrum amore, an odio dignus sit. 12ª q.112.5.o.¶ 3ª.q.10.4.5^{m}.s.q.14.2.2.

Vniuersa æque veniunt iusto, & impio, &c. vsque, vade. 12ª. q.114.10.4^{m}.

Mortui vero nihil nouerunt amplius.2ª.q.75.6.1^{m}.

Amor quoque, & odium, & inuidia, simul pereunt. 1ª.q.103.5.1^{m}.

Vidi que sub sole, nec velocium esse cursum, nec fortium bellum, &c. 1ª.q.103.5.1^{m}.

Sed tempus casumque in omnibus, Ibidem.

Et qui in vno peccauerit, multa bona perdet. 12ª. q.63.2.2^{m}.¶ q.65.3.c.¶ q.71.4.o.¶ q.73.1.2^{m}.¶ 22ª.q.132.3.2^{m}.¶ 3ª.q.89.4.o.

Cap. x.

Pecuniæ obediunt omnia.12ª.q.2.1.1^{m}.¶ q.4.1^{m}.¶ 22ª.q.78.2.c.

Cap. xj.

Lignum in quocunq; loco ceciderit, ibi erit.22ª.q.13.4.3^{m}.

Auctoritates ex Libro Canticorum.

Cap. ij.

Ordinauit in me charitatem 22ª.q 26.1.o.¶ q.44.8.o.

Amore langueo.12ª.q.28.5.1^{m}.

Leua eius sub capite meo, & dextera illius amplexabitur me.3ª.q.38.4.2^{m}.

Cap. iiij.

Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te. 3ª. q. 27.4.o.¶6.1^{m}.

Cap. v.

Anima mea liquefacta est, vt dilectus locutus est mihi. 12ª. q.26.1^{m}.

Cap. viij.

Lampades eius, vt lampades ignis, atque flammarum. 12ª. q.28.5.c.

Auctoritates ex Libro Sapientiæ.

Cap. j.

Peruersæ cogitationes seperant à Deo.22ª.q.154.5 c.¶ q.163.3.1^{m}.

In maleuolam animam non introibit sapientia.22ª q.45.4.o.

Nec habitabit in corpore subdito peccatis, Ibidem.

Deus mortem non fecit. 1ª.q.49.2.c.¶ 22ª.q.19.1.3^{m}.¶ q.164.1.5^{m}.

Nec delectatur in perditione impiorum. 1ª.q.19.9.o.¶ 10.5^{m}.¶2.¶ q.22.3.3^{m}.¶q.48.6.c.¶ 12ª.q.39.2.3^{m}.¶q.79.4.2^{m}.

Creauit, vt essent omnia, Prou.16.3ª.¶ 1ª.q.65.2.3^{m}.

Iustitia perpetua est, & immortalis. 12ª.q.67.1.3^{m}.¶ 22ª.q.58.¶ 3^{m}.¶ 4^{m}.

Cap. ij.

Excæcauit illos malitia eorum. 12ª. q.79.3.o.¶ 22ª.q 15.1.c. 2^{m}.

Deus creauit hominem inexterminabilem. 1ª. q.76.5.1^{m}.¶ q.97.1.o.¶ 3.1^{m}.¶ q 102.2.c.

Inuidia autem diaboli, mors introiuit in orbem terrarum. 22ª.q.36.4.2^{m}.

Bonorum laborum gloriosus est fructus.s.q.96.3.3.

Cap. v.

Pœnitentiam agentes.22ª q.13.4.c.¶ 3ª.q.86.1.c.s.q.16.3.c. & 98.2.c.

Et vir prudens, quàm fortis. 12ª. q.61.2.1^{m} ¶q.66.1.c.¶2.o. ¶ 22ª.q.23.6.c.¶ q.47.6.3^{m}.¶ q.56.1.5^{m}.¶ q.123.12.o.¶ q.141.8.o.¶ 3.q.85.3.4^{m}.

Pugnabit orbis terrarum contra insensatos. s q.97.5.c.

Cap. vj.

Æqualiter est illi cura de omnibus. 1ª. q. 20. 1. 1^{m}.¶ 12.q. 114.4.1^{m}.

Concupiscentia sapientiæ.1ª.q.20.1.1^{m}.¶ q.59.4.2^{m}.¶ q.64.3.c.¶q.82.5.1^{m}.¶12ª.q.22.3.3^{m}.¶q.80.1.1^{m}.¶21ª.q.18.1.c.

Non abscondam à vobis sacramenta Dei.3ª.q.60.1.c.

Cap. vij.

Sum quidem & ego mortalis homo, similis omnibus. 3ª.q. 29.1.3^{m}.

Ex genere terreni illius, qui prior factus est. 3ª.q.4.6.o.¶ q. 31.1.o.

* Diuitias nihil esse dixi, in cõparatione illius.12ª.q.188.5.c.

* Dominus dedit m hi horum, quæ sunt scientiam veram. 12ª.q 112.5.2^{m}.

Omnibus mobilibus mobilior est sapientia. 1ª q.9 1.2^{m}.¶ q.78.3.c.

Per nationes in animas sanctas se transfert amicos Dei, & Prophetas constituit.22ª.q.45.6.2^{m}.¶ 112.1.1^{m}.¶ 4.1^{m}.

Attingit a fine, vsque ad finem fortiter, & disponit omnia suauiter. 12ª.q.110.1.c.¶ 22ª.q 23.2.c.¶ q.165.1.c.

Cap. viij

Hanc amaui, & exquisiui à iuuentute mea. 12ª.q.26.1^{m}.

Sobrietatem docet, & sapientiam, iustitiam, & virtutem. 12ª. q.51.4.o.¶ q.63.3.o.¶ 22ª.q.141 c.

Non habet amaritudinem conuersatio illius, nec tædiũ, &c. 12ª.q.31.5.c.&.¶ q.32.7.2^{m}.¶ q 35.5.o.¶ 22ª.q.9.1.2^{m}.¶q.180.1.c.¶ 3ª.q.46.7.4^{m}.

Puer autem eram ingeniosus, vtpote qui sortitus sum animam bonam. 1ª.q 55.2.c.¶ 3ª.q 55.1.1^{m}.

Et cum essem magis bonus, veni ad corpus coinquinatum. 1ª.q.90.4.o.¶q.91.4.1^{m}.¶q.118.3.o.¶ 22ª. q.164.1.4^{m}.¶ 1ª.q.6.3.4.o.¶ 9.c.2^{m}.

Non possum esse continens, nisi Deus det. 22ª.q.156.2.1^{m}.

Cap. ix.

Mitte illam de cœlis.1ª.q 43.5.o.

Corpus quod corrumpitur, aggrauat animam. 22ª. q. 180. 7.2^{m}.

Cap x.

* Dedit illi scientiam sanctorũ.1ª.q.1.3.o.¶ 12ª.q.112.5.2^{m}.

Cap xj.

Omnia in mensura, & numero, & pondere, disposuisti.1ª.q.5.5.o.¶ q 45. 7.o.

Diligis omnia, quæ sunt. 1ª q.20.2.c.¶ q.23.3.1^{m}.¶22ª.q.110.1.c.

Per quæ peccat quis, per hæc torquetur.s.q.97.6.c.

Misereris omnium domine.s.q.99.2.1.

Cap. xij

Et naturalis malitia eorum. 1ª.q.63.4.2^{m}.¶ 3.q.2.12.c.

Cui cura est de omnibus. 1ª.q.8.3.c.¶ q.22.2.3.o.¶q 23.1.c. ¶q 103.5.o.¶q.113.6.c.¶ 12ª.q.91.2.c.¶ q.93.1.c.¶ 4.5.6.o.

Virtutem enim ostendis, qui non crederis in virtute esse cõsummatus.1ª.q.21.1.1^{m}.¶ 12ª.q.61.5.c.1^{m}.

Cap. xiij.

A magnitudine enim speciei, & creaturæ cognoscibiliter poterat creator horum videri. 1ª.q.12.o.¶ 12ª.q.98.2.o.

Cap. xiiij.

Creaturæ factæ sunt in odium, & in tentationem animæ hominum, & in muscipulam pedibus insipientium. 1ª.q.65.1.3^{m}.¶ 12ª.q.79.1.3^{m}.

Cap. xv.

Superuacuitas enim hominum hæc adinuenit, &c. vsque imposuerunt.22ª q.94 4.o.

Incommunicabile nomen lapidibus & lignis imposuerunt. 1ª.q.13.4.1^{m}.¶ q.13.9.o.

Infandorum enim idolorum cultura, omnis mali causa est initium, & finis.22ª.q.94.4.1^{m}.

* Sed & æstimauerunt ludum esse vitam nostram. 22ª, q. 168.2.2^{m}.

Cap. xvj.

Ingrati enim spes, tanquam hybernalis glacies tabescet. 22ª. q.107.4.o.¶ q.112.5.4^{m}.

Cap. xvij.

Semper præsumit sæua, turbata conscientia. 22ª.q.21.3.1^{m}.

Nihil enim est timor, nisi præsumptionis adiutorium, Ibidem.

Cap. xviij.

In veste enim poderis, quam habebat, totus erat orbis terrarum.12ª.q.102.5.9^{m}.

ECCLESIASTICI.

Auctoritates ex Libro Ecclesiastici.

Cap. j.

Omnis sapientia à Domino Deo est, & cum illo fuit semper, & est ante æuum. 1 q^a.10.5.a.2.2^m.

Prior omnium creata est sapientia. 1^a.q.41.3. 4^m.

Effudit illam super omnia opera sua,&c. Ibidem.

Cap. ij.

Qui timetis Deum, credite illi. 22^f.q.7.1.1^m.

Quoniam pius, & misericors est Deus. 1^a q.21.3.0.? 22^f. q. 30.2.1^m.

Et remittit in die tribulationis peccata. 22^f.q.87.6.c.fin.

Væ duplici corde 22^f.q.109.2.4^m.? q.111.3. 2^m.

Cap. iij.

Altiora te ne quæsieris. 1^a.q.1.1.1^m.? 22^f. q.161.2.2^m.

Tristitiam longè expelle à te. 8. q 4.2.2.

Eleemosyna resistit peccatis.22^f.q. 154.2.5^m.

Cap. v.

De propitiato peccato noli esse sine metu.s.q.4.1.c.

Cap. vj.

Sapientia doctrinæ secundum nomen eius 1^a. q. 1. 6. o.? 22^f.q.43.5.2^m.fi.

Cap. vij.

Noli velle mentiri omne mendacium. 22^f.q.110.3.0.? 4.c.? q 111.1.c ? q.69. 1.2 o.? q.70.4.c.? q.124.5.2^m.

Vindicta carnis impij, ignis & vermis. s.q.97.2.c.

Cap. viij.

* Cum audace, ne eas in via, ne forte grauet sua mala in te. 22^f.q.170.1.1^m.fi.

Cap. x.

Odibilis coram Deo est, & hominibus superbia. 22^f.q.162. 2.0.? 5.0.

Auaro nihil est scelestius.22^f q.118. 5.0.

Nihil est iniquius, quam amare pecuniam. 22^f.q.118.5.1^m.

Initium superbiæ hominis, apostatare à Deo.12^f.q.84.2.2^m. ? 22^f.q.152.7. 1^m ? q.162.5.c ? 7.2^m.

Initium omnis peccati superbia.12^f.q.84.2.0.? 3.1^m.? 4.4^m. ? 22^f.q.12.1.4^m.? q.162.2.0.? 5.1^m ? 7. 1^m.? q.170.2. 1^m.

Cap. xj.

* Non laudes virum in specie sua. 22^f.q 115.1.1^m.

Bona & mala, vita & mors, paupertas & honestas, à Deo sunt.22^f.q.145.1. a.2.

Facile est in oculis Dei subito honestare pauperem. 12^f. q. 112.2.2^m.

Malitia horæ vnius, obliuionem facit luxuriæ magnæ. 12^f. q 37.1.2^m.

Cap. xij.

Da bono, & non receperis peccatorem 22^f.q.32.2.2^m.?q.32 9.1^m.

Cap. xiij.

Pondus super se tollit, qui honestiori se communicat. 22^f.q. 145.3.a.2.

Omne animal diligit simile sibi. 22^f. q.27.3 o. ? 22^f.q.153. 2.3^m.

Cap. xiiij.

Beatus vir, qui non est lapsus verbo ex ore suo, & non est stimulatus in tristitia delicti. 12^f.q.72.1.1^m.? q.89.c.2.fi.

Fœlix, qui non habuit animi sui tristitiam, & non excidit à spe sua.22^f.q 23.1.2^m.? q.34.4.0.

Qui sibi nequam est, cui alij bonus erit 12^f.q.33.1.1^m.

Cap. xv.

Deus ab initio constituit hominem, & reliquit illum in manu consilij sui. 1^a.q 22.2.4^m.? q.83.1.c ? 22^f.q 104 1.1^m.

Ante hominem vita & mors, bonum & malum : quod placuerit ei, dabitur illi.12^f.q.109.6.3^m.

Cap. xvij.

A mortuo quasi nihil perit confessio.s.q.1.1^m.

Cap. xviij.

Qui viuit in æternum, creauit omnia simul . 1.^{a}q 10 3.0.? q.74. 2.2^m.

Non impediaris orare semper.22^f.q.3 1.14.0.

Ante orationem præpara animam tuam. 22^f.q.97.3.2^m.

Cap. xix.

Qui citò credit, leuis est corde. 22^f.q.2.9.1^m.

* Ex visu cognoscitur vir, & ab occursu faciei cognoscitur sensatus.22^f.q.165.1.3^m.

Amictus corporis, & risus dentium, & ingressus hominis enunciant de illo.22^f.q.120.2.1^m.? q.168.1.3^m.? 3^m.

Cap. xx.

Concupiscentia spadonis deuirginauit iuuenculam.22^f.q. 154.7.0.

Cap. xxj.

Quasi à facie colubri fuge peccatum.22^f.q.35.1.4^m.

Dum maledicit Diabolum impius, maledicit ipse animam suam.12^f q.76.1.4^m.

Cap. xxiij.

Iurationi non assuescat os tuum. multi enim casus in illa. 12^f q 108.3.1^m.? q 107.2.c.2^m.? 22^f.q.89.2.0.? 3.c.? 5.0.

Et si frustraueris fratrem, delictum illius, supra ipsum erit. 22^f.q.89.4.5^m.

Cap. xxiiij.

Sapientia laudabit animam suam. 1^a q.3.2.1^m.

Ego ex ore altissimi prodij, primogenita ante omnem creaturam.1^a q.41.3.4^m.

Ab initio, & ante secula creata sum. 1^a.q.41.3.4^m.

Flores mei fructus honoris, & honestatis.12^f.q.70. 1.c.

Qui edunt me, adhuc esurient, & qui bibunt me, adhuc sitient.12^f.q.2.1.1^m.? q.33.2.0.? q.67 4.3^m.

Qui elucidant me vitam æternã habebunt.1^a.q.1.9.at.a2^m.

Hæc omnia liber vitæ.1^a.q.24.1.1^m.

Penetrabo omnes inferiores partes terræ. 3^a.q.52.2.1^m.

Cap. xxv.

Timor Dei initium dilectionis eius 22^f.q.19.8.1^m.

Omnis plaga, tristitia cordis est.12^f.q 35.7.b.? c.fi.

Cap. xxvj.

Omnis autem ponderatio, non est digna continentis animæ. 22^f.q.88.11.3^m.? q.151.4.1^m.?q.156.8.2^m.

Cap. xxvij.

Si non in timore Domini tenueris te, citò subuertetur domus tua.22^f q 54.2.4^m.

Vasa figuli probat fornax, & homines iustos tentatio tribulationis.22^f.q.108 c.

* Ante sermonem non laudes virum . 22^f.q.115.1.2^m.

In mensura contra mensuram cùm abiecta fuerit iudicabo eam.s.q.5.7.c.

Cap. xxviij.

Susurro & bilinguis maledictus, multos enim turbauit pacem habentes.12^f.q.74.1.1^m.

Cap. xxix.

Multi non causa nequitiæ fœnerati sunt, sed fraudari gratis timuerunt.22^f.q.78.1.2^m.

Cap. xxx.

Non est census super censum salutis corporis. 12^f.q.1.5.1^m.

Miserere animæ tuæ, placens Deo. 22^f.q.30.1.2^m.? q.32.9. 1^m.? q.106.3.3^m.

Multos enim occidit tristitia. 12^f.q.39.3.1^m.

Cap. xxxj.

Vigilia honestatis tabefaciet carnes.22^f.q.138.5.c.

Sanitas est animæ & corporis, sobrius potus.22^f.q 149.4.0.

Cap. xxxiij.

Quare dies diem superat, & iterum lux lucem, & annus annum.1^a.q.47.2.b.

Contra bonum malum, &c. & sic intuere in omnia opera altissimi, duo contra duo, & vnum contra vnum. 1^a.q.48.1. 3^m.? 2.1^m.

Multam enim malitiam docuit ociositas.12^f q.77.2.c.

Cap. xxxvj.

In noua signa, 1^a q.73.1.1^m.

* Cum viro irreligioso tracta de sanctitate. 22^f q.189. 10.c.

Qui sophisticè loquitur, odibilis est. 22^f.q.55.4 2^m.

* Propter crapulam multi obierunt.22^f. q.148.3.3^m.

Cap. xxxix.

* Sapientiam omnium antiquorum exquiret sapiens, & in prophetis vocabit.22^f.q.188.5.0.

Hæc

Haec omnia sanctis in bona, sic impiis & peccatoribus in mala conuertentur. 12ᶠ.q.87.7.2m. ? q.124.10.c.4m. ? 22ᶠ.q. 36.2.c.

Cap. xlj.

Curam habe de bono nomine, &c. 22ᶠ.q.72.2.3.c.

Cap. xliij.

Maior est omni laude. 22ᶠ.q.91.1.1m.

Cap. xliij.

Non est inuentus similis illi in gloria. 12ᶠ.q.66.2.2m.

Cap. xlviij.

Et mortuum prophetauit corpus Helisaei. 22ᶠ.q.171.1.1m.

Auctoritates ex libro Isaiae Prophetae.

Cap. j.

Odiuit anima mea. 1ª.q.3.2.1m.

Quiescite agere peruersè, discite benefacere. 22ᶠ.q.79.1.0.

Pupillo non iudicant, & causa viduę non ingreditur ad eos. 22ᶠ.q.65.4.2m.

Plaga tumens non est curata medicamine. s.q.29.4.c.

Cap. iij.

Peccatum suũ quasi Sodoma praedicauerunt. 3ª.q.84.6.1m.

Dominus ad iudicium ueniet cum senioribus. s.q.89.1.c.

Cap. iiij.

Omnis qui scriptus est in uita, in Hierusalem. 1ª.q.24.0.? q. 39.8.s.

Cap. v.

Auferam sepem eius. 1ª.q.113.6.c.

Propterea captiuus ductus est populus meus, quia non habuit scientiam. 12ᶠ.q.76.2.0.? 22ᶠ.q.53 2.2m.

Vae qui dicitis bonum malum, & malum bonum. 1ª. q. 5.3. 2m.? q.48.3.4m

Vae qui potentes estis ad bibendum uinum. 12ᶠ.q.55.3.2m.

Cap. vj.

Vidi Dominum. 22ᶠ.q.171.3 c.

Tota ista uisio, dupliciter exponitur. 1ª. q.3. 1.4m.? 12ᶠ.q. 102.4.6m.

Et clamabat alter ad alterum sanctus, &c. 1ª q.107.4.1m.? 2m.? 22ᶠ.q.176.3.2ª.

Et uolauit ad me unus de Seraphin. 1ª.q 112.2.2m.

Et in manu eius calculus, quem forcipe tulerat de altari. 3ª. q.79.1.2m.

Ecce ego, mitte me. 22ᶠ.q 133.1.4m.

Si non crediderius, non permanebitis. 22ᶠ.q.2.10.0.

Cap. vij.

Pete tibi signum à Domino Deo tuo, &c Non petam. 22ᶠ.q. 97.2.3m.

* Ecce virgo concipiet. 12ᶠ.q.103.4.c.? 22ᶠ.q.117.3.b.

Et uocabitur nomen eius Hemanuel. 3ª.q.37.2.3m. Voca nomen eius, accelera, spolia detrahe, festina. 3ª.q.37.2.1m.

Cap. viij.

Praedare. 3ª.q 37.2.1m.

Antequam sciat puer uocare patrem. 3ª.q.15.3.3m.

In lapidem autem offensionis, & petram scandali, duabus domibus Israel. 3ª.q.42.2.0.

Cap. ix.

Et uocabitur nomen eius admirabilis consiliarius, Deus, fortis pater futuri saeculi, princeps pacis. 3ª.q.37.2.1m.

Cap. xj.

Et erit sepulchrum eius gloriosum. 3ª q.51.2.b.1m.

Et requiescet super eum spiritus Domini, spiritus sapientiae & intellectus, &c. 1ª.q.1.6.3m.

Cap. xiiij.

* Quomodo cecidisti de coelo Lucifer, qui mane oriebaris. 1ª.q.63.5.c.

Ascendam in coelum. 1ª.q.63.4.3m.? q.63.4.c.s.

* Similis ero altissimo. 1ª.q.63.4.3m.? q.63.1.0.? q.68.4.c.s. ? 22ᶠ.q.162.1.2m.

Infernus subter conturbatus est. s.q.97.7.c.

Cap. xv.

Ligna Libani non sufficient ad holocaustum. s.q.13.1.3.

Cap. xvj.

Emitte agnum Domine, dominatorem terrae. &c. 3ª.q.1.1.0.

Absconde fugientes, & uagos, ne prodas. 3ª.q 84.6.1m.

Cap. xix.

Ecce Dominus ascendet. &c. 3ª.q.57.1.6.0.

Cap. xxij.

Et uocabit dominus Deus exercituum in die illa ad fletum, & ad planctum. 1ª.q 113.7.1m.

Cap. xxiij.

Negotiatio Sidonis. 22ᶠ.q.40.2.c.? q.77.4.3m.? q.187.2.0.

Cap. xxiiij.

Visitabit Dominus super militiam caeli. &c. vsque uisitabuntur. 3ª.q.52.6.1m.

Congregabuntur congregatione unius fascis in lacum, & claudentur ibi in carcere. 3ª.q.52.5.1m.

Cap. xxv.

Ciuitatem sublimem humiliabis, &c. & conculcabit eam pes pauperis, gressus egenorum. 3ª.q.35.7.3m.

Cap. xxvj.

Cum feceris iudicia tua in terra, iustitiam discent omnes habitatores orbis. 12ᶠ.q.37.1.1m.

In tribulatione murmuris, doctrina tua eis. 12ᶠ.q.37.1. 1m.

A facie tua Domine concepimus, & quasi parturiuimus, & peperimus spiritum. 12ᶠ q.11.1.0.3m.

Cap. xxvij.

Et iste omnis fructus, ut auferatur peccatum eius. 12ᶠ.q.79. 3.1m. s.q.29.1.c.

Cap. xxviij.

Quem docebit scientiã, & quem intelligere faciet auditum auulsos ab uberibus, ablacta os à lacte. 12ᶠ. q.87.1 2m.

Coangustatum est stratum, ita ut alter decidat, & pallium breue utrumque operire non potest. 22ᶠ.q.122.3.c.

Cap. xxx.

Erit lux lunae sicut lux sol s s q.73.2.c.

Praeparata est ab heri Tophet. s.q.79.9.3.

Cap. xxxij.

Sedebit populus meus ĩ pulchritudine pacis. 1ª.q 113.7 1m.

Cap. xxxiij.

Angeli pacis amare flebunt. 1ª.q 51.3.0.? q.113.7.1m.

Cap. xxxv.

Fugiet dolor & gemitus. 12ᶠ.q 59.3.1m.

Cap. xxxviij.

Dispone domui tuae, quia morieris tu, & non uiues 1. q.49. 7.2m.? 22ᶠ.q.171.6.2m.? q.173.1.1m.

Cap. xxxix.

Laetatus est autem super eis Ezechias. 22ᶠ.q.132.1.c.

Cap. xl.

Quis est qui pupillo aquas, & caelos palmo, ponderabit? 22ᶠ. q.171.3.c.

Cui ergo similem fecistis Deum, aut quã imaginem ponetis ei? 1ª.q.4.3.4m.? q.42.1.3m.? q.57.2.2m.? q.91.1.1m.

Assument pennas, vt aquilae, &c. de agilitate. 22ᶠ.q.180.10.c.

Current & non laborabunt. s.q.84.2.c.

Cap. xlj.

O mors, quam bonum est iudicium tuum. &c. s.q.98.3.c.

Cap. xlij.

Dedi te in foedus populi, in lucem gentium. 3ª.q 42.1. 1m.

Complacuit ubi in illo anima mea. 1ª.q.3.2.1m.? q.19. 11.c.

Non erit tristis. 1ª.q.156.1m.

Cap. xliij.

Ego sũ qui deleo iniquitates tuas, propter me. 3ª.q.84.3. 3m.

Et contaminaui principes 12ᶠ.q.105.1.1m.

Narra siquid habes ut iustificeris. s.q.6.2 2.

Cap. xlv.

Deus absconditus, Deus Israel saluator. 1ª.q.36.1.0.

Creans malum. 1ª.q.49.2.1m.

Cap. xlvij.

Sapientia tua, & scientia tua, haec te decepit. 22ᶠ.q.46.1.3m.

Cap. xlviij.

Non est pax impijs, dicit Dominus. 22ᶠ.q.29.2.3m.? 3. 1m.

Et nunc Dominus Deus misit me, & spiritus eius. 1ª.q.43.8.

Cap. l.

* Mane erigit mihi aurem, vt audiam quasi magistrum. 2ª. q.105.3.0.? q.117.1.0.

Cap. lj.

Gratiarum actio, & uox laudis. 22ſ. q. 13. 4. c.

Conſurge conſurge, induere fortitudinem. 3ª. q. 14. 1. 4ᵐ.

Cap. lij.

Recedite recedite, exite inde, pollutum nolite tangere. 22ſ. q. 25. 6. 5ᵐ.

Sicut obſtupuerunt ſuper te multi, ſic inglorius erit inter uiros aſpectus eius, & forma eius inter filios hominum. 3ª. q. 46. 5. 2ᵐ. ❡ q. 49. 6. c.

Cap. liij.

Quaſi abſconditus uultus eius, & deſpectus. 3ª. q. 36. 1. o.

Dominus poſuit in eo iniquitatem omnium noſtrum. 3ª. q. 2. 2. 1ᵐ. ❡ 6. 4ᵐ. ❡ q. 15. 1. 4ᵐ.

Vere languores noſtros ipſe tulit. 3ª. q. 12. 4. 3ᵐ. ❡ q. 14. 4. o. ❡ q. 15. 1. c. ❡ q. 46. 4. 3ᵐ.

Oblatus eſt, quia ipſe uoluit. 3ª. q. 14. 2. 1ᵐ. ❡ q. 15. 6. 4ᵐ.

Generationem eius quis enarrabit? 3ª. q. 33. 3. 1ᵐ.

Et dabit impios pro ſepultura. 3. q. 51. 1. 2ᵐ.

Tradidit in mortem animam ſuam. 3ª. q. 47. 3. 2ᵐ.

Pro eo, quod iniquitatem non fecerit, & dolus non eſt inuentus in ore eius. 3ª. q. 14. 3. o. ❡ q. 15. 1. o. ❡ 5. 1ᵐ. ❡ 2ᵐ. ❡ q. 22. 4. 1ᵐ. ❡ q. 27. 3. c. q. 28. 1. c. ❡ q. 33. 7. o. ❡ q. 34. 1. 2ᵐ. ❡ q. 39. 1. c. ❡ 2. 2ᵐ. ❡ q. 40. 3. 1ᵐ. ❡ q. 50. 2. c.

Et dolores noſtros ipſe portauit. 3ª. q. 15. 5. o. ❡ q. 46. 6. 8. o.

Ipſe autem uulneratus eſt propter iniquitates noſtras, attritus eſt propter ſcelera noſtra. 3ª. q. 49. o. ❡ q. 52. 5. c. ❡ q. 56. 2. 4ᵐ. ❡ q. 62. 5. o. ❡ q. 79. 3. c.

Et liuore eius ſanati ſumus. 3ª. q. 46. 3. c. ❡ q. 48. 1. o. ❡ 6. 3ᵐ. ❡ q. 49. 1. c. ❡ q. 50. 6. c. ❡ q. 61. 1. 2ᵐ. ❡ q. 62. 5. o.

Et cum ſceleratis reputatus eſt. 3ª. q. 46. 11. o.

Et pro tranſgreſſoribus rogauit. 22ſ. q. 31. 2. 1ᵐ. ❡ q. 83. 7. 3ᵐ.

Cap. lvj.

Non dicat filius aduenæ, qui adhæret Domino, dicens, Separatione diuidet me Dominus a populo ſuo, &c. 12ſ. q. 105. 3. c. 1ᵐ.

Et non dicat Eunuchus, ecce ego lignum aridum. quia hæc dicit Dominus eunuchis, &c. 12ſ. q. 105. 3. 2ᵐ.

Dabo eis nomen melius à filijs & filiab. q. 1. 96. 5. c.

Domus mea, domus orationis uocabitur, cunctis gentibus. 12ſ. q. 102. 4. 1ᵐ.

Cap. lviij.

Nonne hoc eſt magis ieiunium, quod elegi, diſſolue colligationes impietatis, &c. 22ſ. q. 147. 1. 1ᵐ ❡ q. 171. 1. c. ❡ q. 184. 6. 6. 3ᵐ.

Cap. lix.

Iniquitates ueſtræ diuiſerunt inter uos, & Deum ueſtrum, & peccata ueſtra abſconderunt faciem eius à uobis. 1ª. q. 48. 4. c. ſi. ❡ 12ſ. q. 79. 3. o. ❡ 4. o.

Cap. lx.

Ponam te in ſuperbiam populorum. 22ſ. q. 162. 1. 1ᵐ.

Cap. lxj.

Spiritus Domini ſuper me, eo quòd unxerit me. 1ª. q. 36. 1. 2. 1. 1ᵐ.

Induit me ueſtimentis ſalutis. 3. q. 95. 1. c.

Cap. lxij.

Et uocabitur tibi nomen nouum. 3ª. q. 37. 2. 2ᵐ.

Cap. lxiij.

Quis eſt iſte qui uenit de Edom, tinctis veſtibus de Boſra? 1ª. q. 57. 5. b. ❡ 22ſ. q. 2. 7. 1ᵐ.

Ego qui loquor iuſtitiam. 1ª. q. 51. 5. b.

* Spiritus Domini ductor eius fuit. 12ſ. q. 183. 7. b. ❡ 22ſ. q. 173. 2. c. b ❡ q. 189. 10. 1ᵐ.

Abraham neſciuit nos, & Iſrael ignorauit nos. 1ª. q. 89. 8. c.

Cap. lxiiij.

Oculus non uidit Deus abſque te, quæ præparaſti expectantibus te. 1ª. q. 1. 1. c. ❡ 22ſ. q. 17. 2. 1ᵐ. ❡ 3ª. q. 57. 2. 2ᵐ.

Quaſi pannus menſtruatæ, uniuerſæ iuſtitiæ noſtræ. 3ª. q. 89. 6. c.

Cap. lxv.

Et ſeruos ſuos uocabit nomine alio. 3ª. q. 37. 2. o.

Antequam clament, ego exaudiam, adhuc loquentibus illis, ego exaudiam. 22ſ. q. 83. 1. 1ᵐ.

Non nocebunt, neque occident, in monte ſancto meo. 22ſ. q. 64. 4. o.

Cap. lxvj.

Nunquid qui alios parere facio, ego non pariam? ſi ego qui alijs generationem tribuo, ſterilis ero? 1ª. 27. o. ❡ q. 86. 4. c.

Vermis eorum non morietur. 1ª. q. 64. 3. ar. 4. 4ᵐ.

Et ignis eorum non extinguetur. 1ª. q. 10. 3. c. 2ᵐ.

Egredientur, & uidebunt cadauera uirorum. 3. q. 94. 1. c.

Auctoritates ex libro Hieremiæ Prophetæ.

Cap. j.

Priuſquam te formarem in utero, noui te. 3ª. q. 27. 1. 1ᵐ.

* Et prophetam in gentibus dedi te. 22ſ. q. 171. 2. 3ᵐ.

Et miſit manum ſuam. 2. Paral. 6. 6.

Cap. ij.

Elongauerunt à me. 1ª. q. 1. 1. 5ᵐ.

Cap. iiij.

Et iurabis, viuit Dominus in ueritate, & iudicio, & iuſtitia. 22ſ. q. 89. 3. o. ❡ 7. c. ❡ q. 98. 1. 1ᵐ.

Circuncidimini Domino, & auferte præputia cordis ueſtri. 12ſ. q. 102. 5. 1ᵐ.

Cap. vj.

A minore quippe uſque ad maiorem, omnes auaritiæ ſtudent. 22ſ. q. 166. 1. 3ᵐ.

Crudelis eſt, & non miſerebitur. 22ſ. q. 159. 1. 2ᵐ.

Cap. vij.

Et mulieres conſpergunt adipem, ut faciant placentas reginæ cæli. 12ſ. q. 102. 4. 6ᵐ. c. 3.

Et miſi ad uos omnes ſeruos meos prophetas, per diem consurgens diluculo, & mittens 22ſ. q. 171. 1. 3ᵐ. ❡ 5. c.

Cap. viij.

Apprehenderunt mendacium. 1ª. q. 17. 4. 3ᵐ.

Miluus in cælo cognouit tempus ſuum, turtur, & hirundo, & ciconia, &c. 22ſ. q. 95. 7. 2ᵐ.

Cap. ix.

Non glorietur ſapiens in ſapientia ſua, nec fortis in fortitudine ſua, &c. ſed ſcire, & noſſe me. 22ſ. q. 45. 4. 1ᵐ.

Cap. x.

A ſignis cæli nolite metuere, quæ gentes timent. 1ª. 115. 4. 3ᵐ.

Stultus factus eſt omnis homo, à ſcientia ſua. 22ſ. q. 46. 1. 3ᵐ.

Non eſt hominis uia eius, neque uiri eſt ut ambulet, & dirigat greſſus ſuos. 1ª q. 83. 1. 4ᵐ.

Ne fortè ad nihilum redigas me. 1ª. q. 104. 3. o. ❡ 12ſ. q. 87. 4. 1ᵐ.

Cap. xj.

Quid eſt, quod dilectus meus in domo mea fecit ſcelera multa. 22ſ. q. 184. 8. c. 6. ❡ q. 186. 10. o.

Nunquid carnes ſanctæ auferent à te malitias tuas. 3ª. q. 79. 2. 2ᵐ.

Oliuam uberem, pulchram, fructiferam, ſpecioſam vocauit Dominus nomen tuum. 3ª. q. 37. 2. o.

Et ego quaſi agnus manſuetus, qui portatur ad victimam. 12ſ. q. 102. 3. 2ᵐ. ❡ 3ª. q. 73. 5. c.

Cap. xiij.

Confiſa es in mendacio. 22ſ. q. 128. 2ᵐ.

Quare quaſi colonus futurus es in terra, & quaſi uiator declinans ad manendum. 3ª. q. 15. 10. b. ❡ c.

Cap. xv.

Si ſteterint Moyſes, & Samuel coram me, non eſt anima mea ad populum iſtum. 1ª. q. 3. 2. 1ᵐ. ❡ 12ſ. q. 114. 6. c. 3. q. 72. 3. 2.

Non ſedi in concilio ludentium 22ſ. q. 168. 4. 2ᵐ.

Si conuerteris, conuertam te 1ſ. q. 62. 1. 3ᵐ.

Cap. xvij.

Maledictus homo, qui confidit in homine. 22ſ. q. 25. 1. 3ᵐ.

Cap. xviij.

* Sicut lutum in manus figuli, ſic & uos. 12ſ. q. 112. 3. b.

Repente loquar aduerſus gentem, & aduerſus regnum, ut eradicem, &c. uſque: Nunc ergo. 1ª. q. 19. 7. 2ᵐ. ❡ 22ſ. q. 171. 6. 2ᵐ. ❡ q. 174. 1. c. ❡ 2. o.

Cap. xx.

Seduxiſti me Domine, & ſeductus ſum. 22ſ. q. 55. 4. 1ᵐ.

Cap. xxij.

Cap. xxij.
Scribe uirum istum sterilem.3ª.q.31.1.3m.
Cap. xxiij.
Et regnabit rex,& sapiens erit.22ª.q.50.1.1m.
Nunquid non caelum & terram ego impleo, dicit Dominus. 1ª.q.8.2.c.
Cap. xxix.
Ego sum iudex & testis,dicit Dominus.22ª.q.67.1.1m.3.3m. ? q.89.1.3m.
Cap. xxxj.
Quiescat uox tua à ploratu,& oculi tui à lachrymis, quia est merces operi tuo,ait Dominus.3ª.q.84.9.1m.
Postquam conuertisti me,egi poenitentiam.3ª.q.85.5.o.
Non docebit vltrà uir proximum suum,& uir fratrem suum, & c.usque,maximum.1ª.q.106.1.1m.
Cap. xxxij.
Et incomprehensibilis.1a.q.12.1.1m.? 3m.? 7.o.? 8.o.? q.56. 3.1m.? 2m.? q.57.5.2m.? q.62.9.c.? q.86.2.1m.? q.107. 3. c.? 12ª.q.93.1.2m.? q.102.4.6m.? 3ª.q.10.1.o.? 3.1m.
Cap. xxxix.
Ecce ego inducam sermones meos super ciuitatem hanc,in malum,& non in bonum.1ª.q.48.6.c.
Cap. xl.
Si placet tibi, ut uenias mecum in Babylonem, ueni, & ponam oculos meos super te.22ª.q.22.1.o.
Cap. xlj.
Noli occidere nos,quia habemus thesaurum in agro. 22ª.q. 66.5.2m.
Cap. xlij.
Mendacium tu loqueris.22ª.q.110.1.o.
Cap. xliiij.
Et non poterat ultra portare Dominus,propter malitiam studiorum uestrorum.22ª.q.137.5.4m.
Cap. xlix.
Dispergam in omnem ventum eos.1.q.40 1.1.
Cap. lj.
Derelinquamus eam.1ª.q.113.6.c.

Auctoritates ex libro Threnorum.

Cap. j.
O uos omnes,qui transitis per uiam,attendite & uidete, si dolor est,sicut dolor meus.3ª.q.46.6.o.

Auctoritates ex libro Baruch Prophetæ.

Cap. iij.
Post hæc in terris visus est, & cum hominibus conuersatus est.3ª.q.40.1m.
Cap. iiij.
Hic liber mandatorum Dei,& lex,quæ est in æternum. 12ª. q.103.3.1m.

Auctoritates ex libro Ezechielis Prophetæ.

Cap. j.
* Animalia ibant & reuertebantur, in similitudinem fulguris coruscantis.22ª.q.180 6.c.
Quasi sit rota,in medio rotæ.12ª.q.107.3.c.
Cap. ij.
* Fili hominis,sta super pedes tuos. 22ª.q.171.1.4m.? q.183. 1.1m.
Cap. iij.
* Si dicente me ad impium,morte morieris, non annunciaueris ei, neque locutus fueris, vt auertatur à uia sua impia,& uiuat,ipse impius,in iniquitate sua morietur sanguinem autè eius de manu tua requiram.22ª.q.10.12.5m.
Cap. ix.
Dereliquit Dominus terram, & Dominus non uidet. 1ª.q. 103.5.c.& 2m.
Cap. xiij.
* Væ qui consuunt puluillos,sub omni cubito manus.22ª.q. 115.1.b.
Cap. xiiij.
Ego Dominus decepi prophetam illum.22ª.q.55.4.1m.

Cap. xvj.
In pulchritudine tua fornicata es,in nomine tuo.22ª.q.145. 2.3m.
Cap. xviij.
Omnes animæ meæ sunt,vt anima patris, ita & anima filij mea est.12ª.q.87.8.c.& .
Filius non portabit iniquitatem patris, & pater non portabit iniquitatem filij.12ª.q.81.1.1m.? 2.1m.? q.68.8.1.
Omnes iustitiæ eius,quas fecerat,non recordabuntur, 3ª.q. 88.1.3m.
Cap. xx.
Dedi eis præcepta mea,& iudicia mea, quæ faciens homo, viuet in eis.12ª.q.98.1.1m.
Dedi eis præcepta non bona, & iudicia, in quibus non uiuent.ibidem.
Et pollui eos in muneribus suis, cum offerent omne, quod aperit uuluam,propter delicta sua.ibid.
Cap. xxj.
Stetit rex Babylonis in biuio,in capite duarum uiarum,diuinationem quærens,commiscens sagittas.22ª.q.95.1.o.
Cap. xxv.
Tu signaculum similitudinis.1ª.q.93.3.o.
Cap. xxvij.
Pupillum & uiduam contristauerunt apud te. 12ª.q.116.1.c.
Cap. xxviij.
Plenus sapientia,perfectus decore.1ª.q.55.2.o.? q.85.5.c.? q. 91.1.c.? q.109.3.3m.
In delitijs paradisi fuisti.1ª.q.63.5.c.
Omnis lapis pretiosus,operimentum tuum.1ª.q.63. 7. o.? 9. 3m.? 22ª.q.183.1.2.2.? c.2m.
Tu cherubin extentus,& protegens.1ª.q.73.7.1m.
Ambulasti perfectus in uijs tuis à die conditionis tuæ. 1.q. 63.6.1m.
Et eleuatum est cor tuum in decore tuo,perdidisti sapientiam tuam in decore tuo 1ª.q.63.2.3.o.? 7.c.& .? 22ª.q.145.2.3m.
Cap. xxix.
Nabuchodonosor rex Babylonis, seruire fecit exercitum suum seruitute magna aduersus Tyrum,&c. usque, laborauerit mihi.12ª.q.114.10.2m.
Cap. xxxiij.
Sanguinem eius de manu speculatoris requiram. 22ª.q. 10. 12.5m.
Iustitia iusti,non liberabit eum,in quacunque die peccauerit.3ª.q.89.4.5.6.o.
Impietas impij,non nocebit ei, in quacunque die conuersus fuerit ab impietate sua.3ª.q.89.2.2m.? 3.o.
Cap. xlj.
Duas facies habebat cherubin.1ª.q.63.7.2m.? q.108. 5. 3m.
Cap. xliij.
Et ecce gloria Dei Israel ingrediebatur per uiam orientalem, & terra splendebat à maiestate eius,3ª.q.27.3 c.& .
Cap. xliiij.
Porta hæc clausa erit, & non aperietur, & uir non transiet per eam,quoniam Dominus Deus Israel ingressus est per eam.3ª.q.28.3.1.
Et uinum non bibet omnis sacerdos,quando ingressurus est atrium interius.22ª.q.149.3.o.
Et ad mortuum hominem non ingredientur,ne polluantur, nisi ad patrem.12ª.q.103.4.3m.

Auctoritates ex libro Danielis Prophetæ.

Cap. i.
Decorus forma.22ª q.167.2.c.& .
Si uiderit uultus uestros macilentiores præ cæteris adolescentibus coæuis uestris, condemnabitis caput meum regi. 22ª.q.88.2.3m.? q.147.1.2m.? q.183.6.3m.
Tenta nos obsecro seruos tuos,diebus decem.3ª q.41.2.2m.
* Pueris autē ils dedit Deus scientiam, & disciplinam in omni libro,& sapientia.22ª.q.15.3.c.& .? 4.96.1.1m.? q.189.1.4m.
Cap. ij.
Exceptis diis,quorum conuersatio non est cum hominibus. 22ª.q.23.1.1m.

Cap. iij.

Cap. iij.

Sumusque humiles. 22æ. q. 161. 1. 1^{m}.

Omnis populus tribus, & lingua quæcunque locuta fuerit blasphemiam contra Deum. 22æ. q. 13. 2. o.

Cap. iiij.

Consilium meum placeat tibi, & peccata tua eleemosynis redime. 22æ. q. 32. 5. 1^{m} Suppl. q. 14. 2. 1.

Cap. vij.

Millia millium ministrabant ei, & decies millies centena millia assistebant ei. 1^{a}. q. 112. 4. 2^{m}.

Antiquus dierum sedit. 3^{a}. q. 59. 1. 2^{m}. suppl. q. 90. 1. 4.

Fluuius igneus, rapidusque egrediebatur, suppl. q. 74. 9. c.

Cap. x.

Intelligentia enim opus est in uisione. 22æ. q. 8. 5. 2^{m}. & q. 173. 2. 2^{m}.

Princeps regni Persarum restitit mihi uiginti & uno diebus. 1^{a}. q. 103. 6. c. & q. 113. 8. o.

Michael princeps uester. 1^{a}. q. 113. 3. c.

Cap. xij.

Qui docti fuerint, fulgebunt quasi splendor firmamenti, & qui ad iustitiam erudiunt multos, quasi stellæ in perpetuas æternitates. 1^{a}. q. 10. 3. 1^{m}. & q. 117. 1. 2. o. & 22æ. q. 189. 9. c.

Cap. xiij.

Melius est mihi absque opere incidere in manus hominum, quam peccare in conspectu Domini. 22æ. q. 110. 3. 4^{m}.

* Suscitauit Deus spiritum pueri iunioris, cui nomen Daniel. 22æ. q. 189. 1. 4^{m}.

Conuicerat enim eos Daniel ex ore suo, falsum dixisse testimonium. 22æ. q. 67. 1. 1^{m}. & 3. 3^{m}.

Auctoritates ex libro Oseæ Prophetæ.

Cap. j.

Vade, & accipe uxorem fornicationum, & fac filios fornicationum. 12æ. q. 94. 5. 2^{m}. & q. 100. 8. 3^{m}. & 22æ. q. 10. 4. 2^{m}. & q. 154. 2. 2^{m}.

Cap. ij.

* Ducam eam in solitudinem, & loquar ad cor eius. 12æ. q. 51. 1. c. b. & 22æ. q. 16. 8. 8. c.

Cap. iiij.

Peccata populi mei comedent. 3^{a}. q. 85. 1. 4^{m}.

Cap. vj.

In tribulatione sua, mane consurgent ad me. 3^{a}. q. 21. 4. 3^{m}.

Viuificabit nos, post duos dies, in die tertia suscitabit nos. 3^{a}. q. 51. 4. o. & q. 53. 2. o.

Misericordiam uolui & non sacrificium. 22æ. q. 30. 4. 1^{m}.

Cap. viij.

Scribam eis multiplices leges meas. 12æ. q. 91. 5. 1^{m}.

Cap. ix.

Scito te Israel stultum prophetam insanum, uirum spiritalem. 22æ. q. 171. 1. 3^{m}.

Facti sunt abominabiles, sicut ea, quæ dilexerunt. 22æ. q. 7. 2. c. & q. 11. 8. c.

Cap. xij.

Ego uisionem multiplicaui. 1^{a}. q. 1. 9. o & q. 3. 1. o. & q. 111. 1. o. & 22æ. q. 172. 1. 2. o & q. 173. 2. b.

Et in manu prophetarum assimilatus sum. 22æ. q. 173. 2. c.

Cap. xiiij.

Perditio tua Israel, tantum ex me auxilium tuum. 1^{a}. q. 23. 3. 2^{m}. & 12æ. q. 112. 3. 2^{m}.

Ero mors tua o mors, morsus tuus ero inferne. 3^{a}. q. 52. 6. c.

Cap. xiiij.

Ex me fructus tuus inuentus est. 1^{a}. q. 23. 3. 2^{m} & 12æ. q. 76. 2. 2^{m} & q. 109. c. 7.

Auctoritates ex libro Ioelis Prophetæ.

Cap. j.

Sanctificate ieiunium. 22æ. q. 146. 1. 3. 5. 7. c.

Cap. ij.

Sol, & luna obtenebrati sunt. 3^{a}. q. 44. 2. 2^{m}.

Congregate paruulos, & sugentes ubera. 22æ. q. 147. 4. 2^{m}.

Effundam de spiritu meo super oẽm carnem. 1^{a}. q. 36. 1. a. 1.

Omnis qui inuocauerit nomen Domini, saluus erit. 22æ. 93. 1. 3^{m}.

Magnus dies domini, & terribilis ualde, & horribilis. 3^{a}. q. 36. 1. 3^{m}.

Educam eas in ualle Iosaphat. 3. q. 88. 4. 3.

Auctoritates ex libro Amos Prophetæ.

Cap. j.

Dominus de Sion rugiet. 22æ. q. 172. 3. 1^{m}. & q. 173. 2. 1^{m}.

Cap. iij.

Si erit malum in ciuitate, quod Deus non fecerit. 1^{a}. q. 49. 2. 1^{m}.

Non faciet Dominus Deus uerbum, nisi reuelauerit secretum ad seruos suos prophetas. 1^{a}. q. 57. 3^{m}. & 22æ. q. 171. 4. 1^{m}. & 172. 4. 2^{m}.

Cap. iiij.

Formans montes, & creans spiritum. 1^{a}. q. 41. 3. 4^{m}.

Cap. vij.

Non sum propheta, & non sum filius prophetæ. 22æ. q. 113. 1. 1^{m}.

Auctoritates ex libro Ionæ Prophetæ.

Cap. ij.

Et erat Ionas in uentre piscis, tribus diebus, & tribus noctibus. 3^{a}. q. 51. 4^{m}.

Cap. iij.

Homines, & iumenta, boues, & pecora non gustent quicquam, nec pascantur. 22æ. q. 147. 4. 2^{m}.

Auctoritates ex libro Micheæ Prophetæ.

Cap. ij.

Et mendacium potius loqueret. 22æ. q. 110. 3. 4^{m}. & q. 115. 1. 3^{m}.

Ascendet enim, pandens iter ante eos. 3^{a}. q. 45. 5. 4^{m}.

Cap. iij.

Qui odio habetis bonũ, & diligitis malũ. 1^{a}. q. 12. 9. c. & q. 82. 2. 1^{m}. & 12æ. q. 6. 4. 3^{m}. & q. 8. 1. o. & q. 11. 4. 1^{m}. & q. 19. 1. 1^{m}. & q. 27. 1. 1^{m}. & q. 29. 4. c. & q. 74. 1. 1^{m}. & q. 77. 2. c. & q. 80. 1. c.

Cap. v.

Egressus eius à principio. 1^{a}. q. 42. 5. 2^{m}.

A diebus æternis 1^{a}. q. 10. 1. 4^{m}.

Cap. vj.

Indicabo tibi o homo, quid sit bonum, & quid dominus requirat à te. 12æ. q. 19. 10. 1^{m}.

Vtique facere iudicium, & diligere iustitiã. 22æ. q. 60. 1. 2^{m}.

Et solitũ ambulare cum Deo suo. 22æ. q. 47. 9. 3^{m}. & q. 55. 6. c.

Cap. vij.

Inimici hominis domestici eius. 22æ. q. 70. 3. 0. & q. 189. 10. 2^{m}.

Auctoritates ex libro Naum Prophetę.

Cap. j.

Non consurget duplex tribulatio, vel: Non iudicabit Deus bis idipsum. 3^{a}. q. 59. 5. 2^{m}.

Auctoritates ex libro Zachariæ Prophetæ.

Cap. j.

Conuertimini ad me, sit Dominus, & conuertar ad nos. 12æ. q. 109. 6. 1^{m}.

Cap. ij.

Quia consurrexit de habitaculo sancto suo. 3^{a}. q. 57. 2. 1^{m}.

Cap. vj.

Ecce, uir oriens nomen illi. 3^{a}. q. 36. 3. 3^{m}. & q. 37. 2. 1^{m}.

Cap. vij.

Verba quæ misit Dominus exercituũ in spiritu sancto suo, per manum prophetarum priorum. 1^{a} q. 1. 10 c.

Cap. ix.

Tu quoque in sãguine testamẽti tui, emisisti vinctos tuos de lacu, in quo non erat aqua. 3. q. 52. 4. 1^{m}. & 5. 6. 7. 8. o.

Cap. xv.

In die illa, erit fons patens domui Dauid, & habitatoribus Hierusalem, in ablutionem peccatoris, & menstruatæ. 3^{a}. q. 68. 4. 3^{m}.

Adam

Adam exemplum meum, ab adolescentia mea. 12ª.q.82.2.1ᵐ.

Auctoritates ex libro Malachiæ Prophetæ.

Cap. j.

Dilexi uos.1ª.q.20.t.2.0.¶ q.33.3.1ᵐ.¶ 12ª.q.110.1.0.
Iacob dilexi: Esau autem odio habui 1ª.q.23.3.c.
Si ergo pater ego sum, ubi est honor meus.22ª q.65.3.0.
Si offeratis cæcum, claudum & languidum, nonne malum est?22ª.q.86.3.3ᵐ.
Et in omni loco sacrificabitur, & offeretur nomini meo oblatio munda.32ª.q 102.4.5ᵐ.¶ 22ª.q.84.3.0.

Cap. ij

Maledicam benedictionibus uestris.3ª.q.82.5.3ᵐ.
Angelus Domini exercituum est. 3ª.q. 22.1.c.1ᵐ.¶ 4.c.¶ q. 26.1.0.¶ q. 2.3.c.
Contaminauit Iudas sanctificationem.s.q.59.t.c.
Si od.o habueris illam, dimitte eam.s.q.57.6.1.

Cap. iij.

Et præparabit uiam.3ª.q.38.1.0 ¶ 2.2ᵐ.¶ 3.0.¶ q.70. 1.3ᵐ.
Inferte omnem decimationem in horreum meum, & sit cibus in domo mea, & probate me super hoc, dicit Dominus.22ª.q.87 2.1ᵐ.
* Dixistis, uanus est qui seruit Deo.22ª.q.83.2.2.
Et scriptus est liber monimenti, coram Deo, timentibus Deum.1ª.q.24.0.¶ q.39.8.5.

Cap. iiij.

Ecce ego mittam uobis Heliam prophetã.22ª.q 174.4. 3ᵐ.
Et conuertet cor patrum ad filios, & cor filiorum ad patres. 22ª.q.26.10 0.

Auctoritates ex primo libro Machabeorum.

Cap. j.

Et destinauerunt aliqui de populo.1ª.q.23.1.c.¶ 2.2ᵐ.

Cap. ij.

Et cogitauerunt dicentes, omnis homo quicunque uenerit ad nos in bello in die sabbatorum, pugnemus aduersus eum, & non moriemur omnes 12ª.q.100.8.4ᵐ.¶ 22ª.q.40.4.0. ¶q.122.4.3ᵐ.¶3ª q 40.4.3ᵐ

Cap. vj.

Eleazarus filius Saura uanam de bestiis loricatam loricis regis.&c.& mortuus est.22ª.q.64.5.5ᵐ.

Cap. viij.

Et committunt uni magistratum, per singulos annos dominari uniuersæ terræ suæ, & omnes obediunt uni.1ª.q.103. 3.c.¶ 12ª q.95.4.c ¶ q.105.1.0.¶ 22ª.q.50.1.2ᵐ.
Et non est inuidia, neque zelus inter eos.22ª.q.36.2.1ᵐ.

Cap. xij.

* Non enim cum nullo horum indigeramus, habentes solatio sanctos libros.22ª.q.188.5.c.

Auctoritates ex secundo libro Machabeorum.

Cap. j.

Domine Deus omnium creator.1ª.q.44.0.¶ q.45.2.0.¶ q. 65. 0.¶ 12ª.q.79.2.c.
Qui solus es bonus, rex solus præstans, 1ª.q.3.2.c.¶ q.6.0.¶ q. 20.1.3ᵐ ¶ q.49.3.2 2ᵐ.¶ q.62.8.c.2ᵐ.¶q.100.2.c.¶ q. 103. 2.c.¶ 12ª.q.4.4.c.¶ 22ª.q.19.1.c.¶ q.23.2.1ᵐ.¶ q. 24. 11.c. 6.¶ q.27.3.4.c ¶q.34 1.c.1ᵐ.¶ 3ª.q.1.1.c.¶q.20.1.c.
Et æternus, 1ª.q.10.2.3.0.¶ q.16.7.0.¶ q.46.0.¶ q.61.2.0.

Cap. iij.

Inuocabant de cælo eum, qui de depositis legem posuit, 12ª.q.105.2.4ᵐ.¶ 5ᵐ.¶ 22ª.q.62.6.c.
Visitator & adiutor loci illius est, 1ª.q.23.8.2ᵐ.

Cap. v.

Non propter locum gentem, sed propter gentem locum Deus elegit, 12ª.q.104.4.1ᵐ.

Cap. vj.

Respondit cito dicens, præmitti se uelle in infernum, 3ª.q. 52.2.4ᵐ.
Non enim ætati nostræ dignum inquit est fingere, 3ª q. 69. 9.3ᵐ.

Et ipsi propter meam simulationem decipiantur, & per hæc maculam & execrationem meæ senectuti conquiram, 22ª q.111.1.0.
Fortiter uitam excedendo, &c. Adolescentibus forte exemplum relinquam, si prompto animo, ac fortiter &c. honesta morte perfungar.22ª.q.123.5.1ᵐ.¶ q 124.2.c.

Cap. vij.

Parati sumus mori, magis quàm patrias dei leges præuaricari, 22ª.q.100.3.4ᵐ.¶ q.119.4.3ᵐ.¶ q.123.4.c.
Neq; ego spiritum, & animam donaui uobis, & uitam &c. sed mundi creator, &c.1ª.q.75.6.1ᵐ.¶ q.90.2.0.¶ q.98.2.c.¶ q 100.1.2ᵐ.¶ q.118.2.0.¶ 12ª.q.3.7.2ᵐ.¶ q.9.6.c ¶ q 81.1.c.2ᵐ.¶ 22ª.q.85.2.c.¶ 1.d.14.q.1.c.2ᵐ.

Cap. ix.

Orabit hic sceleestus dominum, à quo non erat misericordiam consecuturus, 3ª.q.83.1.1ᵐ.
Sancta ergo, & salubris est cogitatio pro defunctis exorare, ut à peccatis soluantur, 3ª.q.t2.6.c.s.q.71.2.c.

Cap. xv.

Oniam qui fuerat summus sacerdos, uirum bonum & benignum, & c manus protendentem orare pro omni populo Iudæorum, 22ª.q 83.11.0.
Tu domine qui misisti angelum tuum sub Ezechia rege Iuda, 1ª q.112.0.
Iudas, per omnia corde, & animo mori pro ciuibus paratus erat.1ª.q.6 .5.c ¶ 22ª.q 26.3.c.¶ q 31.3 2ᵐ.
Magnifice gloriatus est, 22ª.q.132.1 1ᵐ.¶ 3ᵐ.
Hic est, qui multum orat pro populo, s.q.72.3.c.

Auctoritates ex Euangelio secundum Matthæum.

Cap. j.

Liber generationis Iesu Christi, 3ª q 31.3.1ᵐ.¶ 3ᵐ.4.5ᵐ.
Filii Dauid, filij Abraham, 3ª.q.31.6.c.
Abraham genuit Isaac, Isaac autem genuit Iacob, 12ª.q.65. 4.6ᵐ.
Iacob autem genuit Iudam, & fratres eius.3ª.q.31.3.5ᵐ.
Iudas autem genuit Phares & Zaram, de Thamar, 3ª.q.31. 3.5ᵐ.
Booz autem genuit Obad ex Ruth.12ª.q.105.3.1ᵐ.
Dauid autem rex, genuit Salomonem, ex ea quæ fuit Vriæ, 3ª. q.31.3.5ᵐ.
Ioram autem genuit Oziam, 3ª q.31.3.4ᵐ.
Iosias autem genuit Ieconiam, & fratres eius, 3ª.q.31. 3.5ᵐ.
Et post transmigrationem Babylonis, Ieconias genuit Salathiel, 3ª.q.31.3.3ᵐ.
Iacob autem genuit Ioseph, 3ª q.31.3.2ᵐ.¶ 4.5ᵐ.
Virum Mariæ, 3ª q.29.2.0.¶ q.28.3.2ᵐ.
De qua natus est Iesus, 3ª.q.35.2.0.¶ 5.c.
Qui uocatur Christus, 1ª.q.16.5.c.¶ q.17.1.c.¶ q.37.2.0.
Cum esset desponsata, 3ª.q 29.1.0.
Mater Iesu Maria, 3ª.q.2.5.c.¶ q.35.3.4ᵐ.
Antequam conuenirent, 3ª.q.28.3.1ᵐ.
Inuenta est in utero habens de spiritu sancto, 3ª.q.28.3.1ᵐ. ¶ q.32.1.2.0.¶ q.39.3.2ᵐ.¶ q.46.6.c.¶ q 54.1.3ᵐ.
Ioseph autem uir eius, 3ª.q 29.2.0.¶ q.28.3.2ᵐ.
Cum esset iustus, 3ª.q 28.3.5ᵐ.¶ 4.c.3ᵐ.
Et nollet eam traducere, 3ª.q.29 2.3ᵐ.
Voluit occulte dimittere eam, 3ª.q.28.3.2ᵐ.¶ q. 29.2. 3ᵐ.¶. q.62.3.2.
Ecce angelus domini apparuit in somnis Ioseph.3ª.q. 30. 2. 2ᵐ.¶ 3.2ᵐ.¶ q 36.2.2ᵐ.
Noli timere accipere Mariam coniugem tuam. 3ª. q. 28. 3. 2ᵐ.¶ q.29.2 0.
Quod enim in ea natum est, 3ª.q.35.2.0 ¶ 5.c.
De spiritu sancto est, 3.29ª.
Vocabis nomen eius Iesum, 3ª q.37.2.0.
Hoc autem totum factum est, ut adimpleretur, quod dictum est per prophetam, 12ª q.98.1.2ᵐ.
Et accepit coniugem suam, 3ª.q.29.2.3ᵐ.
Et non cognoscebat eam, 3ª q.28.3.3ᵐ.¶ 4ᵐ.
Donec peperit 3ª.q.28.3.3ᵐ.
Primogenitum, 3ª.q.28 3.4ᵐ.

Cap.

Cap. ij.

In Bethleem Iudæ, 3^a.q.35.7.0. ¶ q.46.10.1^m.

Ecce magi, 3^a.q.36.3.c.2^m. ¶ 5.c.

Ab oriente, 3^a.q.36.3.3^m. ¶ 5.4^m.6.c.3^m.

Venerunt Hierosolymam, 3^a.q.36.8.1^m.

Vbi est qui natus est, rex Iudæorum? 3^a.q.36.8.3^m.

Vidimus enim stellã eius in oriẽte, 3^a.q.36.5.0. ¶ 6.3^m. ¶ 7.0.

Et venimus adorare eum. 3^a.q.36.8.0.

Audiens autem Herodes rex, turbatus est, & omnis Hierosolyma cum illo, 3^a.q.36.2.1^m.

Et ecce stella, quam viderant in oriente, antecedebat eos, vsque dum veniens staret supra, ubi erat puer, 3^a.q.36.6.3^m. ¶ 7.c.1^m.

Obtulerunt ei munera, Aurum, Thus, & Myrrham. 3^a.q.36.8.4^m. ¶ 5^m.

Herodes occidit omnes pueros, qui erant in Bethleem, & in omnibus finibus eius, à bimatu & infra, c. 3^a.q.36.2.1^m. ¶ 6.3^m.

Defuncti sunt enim qui quærebant animam pueri, 12^æ.q.82.2.1^m. ¶ 1.q.46.11.3^m.

Et habitauit in ciuitate, quæ vocat Nazareth. 3^a.q.35.7.2^m.

Cap. iij.

Et baptizabantur ab eo in Iordane, 3^a.q.38.4.0. ¶ q.39.3.1^m.

Confitentes peccata sua, 3^a.q.38.3.2^m.

Ego vos baptizo in aqua, in pœnitentiam, 3^a.q.38.3.3^m.

Ipse vos baptizabit in spiritu sancto, & igne. 3^a.q.66.3.1^m.

Venit Iesus à Galilæa in Iordanem ad Ioannem, ut baptizaretur ab eo, 3^a q.38.1.c. ¶ q.39.1.2.4.0. ¶ 5.c. ¶ q.66.5.4^m. ¶ q.67.7.3^m. ¶ q.31.1.c. ¶ q.34.7.4^m.

Ego à te debeo baptizari, 3^a.q.38.6.3^m.

Sine modo. Sic enim decet nos implere omnem iustitiam, 3^a.q.38.6.3^m.

Et ecce aperti sunt cœli, 3^a.q.39.5.0. ¶ q.49.5.3^m.

Et vidit spiritum Dei descendentem sicut columbam. 3^a.q.39.6.7.0. ¶ q.46.1.2^m.

Et ecce vox de cœlis dicẽs, 3^a.q.39.8.0. ¶ q.45.4.0. ¶ q.66.6.c.

Cap. iiij.

Tunc ductus est Iesus in desertum, 3^a.q.41.1.2^m. ¶ 2.0.

Vt tentaretur à diabolo, 3^a.q.41.1.0.

Et cum ieiunasset quadraginta diebus, & quadraginta noctibus, 3^a.q.41.3.0.

Postea esuriit. Et accedens tentator dixit, 3^a.q.41.1.3^m. ¶ 3.0.

Si filius Dei es, 3^a.q.41.4.c. ¶ 1.1^m.

Dic ut lapides isti panes fiant, 3^a.q.41.4.1^m.

Qui respondens, dixit ei, Scriptum est, 3^a.q.41.4.c.

Non in solo pane viuit homo. Deut. 8. 2^a. ¶ 30. 7^a. ¶ 22^æ.q.188.8.4^m.

Tunc assumpsit eum diabolus, in sanctam ciuitatem, 3^a.q.41.1.2^m. ¶ 2.3^m. ¶ 4.7^m.

Mitte te deorsum, 3^a.q.41.4.2^m.

Assumpsit eum diabolus in montem excelsum valde, 3^a.q.41.1.2^m.

Et ostendit ei omnia regna mundi, & gloriam eorum, 3^a.q.41.4.7^m.

Hæc omnia tibi dabo, si cadens adoraueris me, 3^a q.41.4.3^m

Vade sathana, 3^a.q.41.4.6^m.

Tunc reliquit eum diabolus, 1^a.q.114.5.0. ¶ 3^a.q.41.3.2^m. ¶ 3^m.

Et ecce angeli accesserunt, & ministrabant ei, 3^a.q.41.3.2^m.

Exinde cepit Iesus prædicare, 3^a.q.42.0.

At illi statim relictis retibus & patre, secuti sunt eum. 22^æ.q.101.2.1^m. ¶ 4.1^m.

Et vocauit eos, 22^æ q.189.6.0. ¶ 10.0.

Et obtulerunt omnes male habentes &c & lunaticos, & paralyticos, & curauit eos, 22^æ.q.115.3.1^m.

Cap. v.

Beati pauperes spiritu, &c vsque, gaudete. &c. 12^æ.q.69.0.

Beati mites, 12^æ.q.69.3.4.0.

Beati qui lugent, 12^æ.q.35.3.1^m. ¶ q.69.3.4.0. ¶ 22^æ.q.28.1.2^m.3.q.4.2.c.

Beati qui esuriunt & sitiunt iustitiam, quoniam ipsi saturabuntur. 12^æ.q.69.3.4.0. ¶ 22^æ.q.139.2.1^m.

Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt, 12^æ.q.69.3.4.0. ¶ 22^æ.q.8.7.0. ¶ q.73.9.1^m.

Beati pacifici, quoniam filij Dei vocabuntur, 12^æ q.69.3.4.0. ¶ 22^æ.q.45.6.0. ¶ q.81.9.3^m.

Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quoniam ipsorum est regnum cœlorũ, 12^æ.q.69.3.3^m. ¶ 4.2^m.

Merces vestra copiosa est in cœlis, 1^a.q.68.4.c.fi. ¶ 12^æ.q.4.7.3^m.

Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent patrem vestrum. 22^æ.q.189.9.2^m.

Nolite putare, quoniam veni soluere legem aut prophetas. Non veni soluere, 12^æ.q.107.2.4^m. ¶ 3^a.q.37.0. ¶ q.40.4.0. ¶ q.47.2.1^m.

Sed adimplere. 12^æ.q.107.2.0. ¶ 4.3^m. ¶ 22^æ.q.104.6.2^m.

Dico autem vobis, 3^a q.42.1.2.c.2^m.

Audistis quia dictum est antiquis, 22^æ.q.5.1.3^m

Omnis qui irascitur fratri suo, reus erit iudicio, 22^æ.q.158.3.2^m. ¶ 5.3^m.

Qui autem dixerit Racha, reus erit concilio. 22^æ.q.158.5.3^m. ¶ q.15.5.c.fi.

Qui autem dixerit fatue, reus erit gehennæ ignis, 12^æ.q.46.8.3^m. ¶ 22^æ.q.158.5.3^m. ¶ q.72.2.0.

Omnis qui dimiserit uxorem suam, excepta fornicationis causa, facit eam mœchari. 12^æ.q.107.2.3^m.s.q.59.6.c.

Qui dimissam duxerit mœchatur, s.q.67.4.c.

Reddes Domino iuramenta tua, 22^æ.q.89.1.3^m.

Non iurare omnino, 22^æ.q.89.2.1^m. ¶ 6.1^m.

Sit sermo vester, est est, non non, quod autem his abundantius est, à malo est, 22^æ.q.89.1.2^m. ¶ 2.1^m. ¶ 2^m.

Non resistere malo, 22^æ.q.2.3.0. ¶ q.108.2.2^m. ¶ 4^m. ¶ q.188.3.1^m.

Si quis percusserit te in dexteram maxillam tuam, præbe illi & alteram, &c. vsque fi 12^æ.q.101.1.2^m. ¶ 4.4^m. ¶ 22^æ.q.40.1.2^m. ¶ q.43.8.4^m. ¶ q.72.3.c. ¶ q.124.1.3^m. ¶ 3.1^m. ¶ q.128.1.4^m. ¶ q.140.2.2^m. ¶ q.152.3.2^m. ¶ q.186.2.c.

Qui vult tecum in iudicio contendere, & tunicam tuam tollere, dimitte ei & pallium. 22^æ.q.43.8.4^m. ¶ q.72.3.0. ¶ q.108.1.2^m. ¶ 4^m. ¶ q.168.3.1^m.

Diligite inimicos vestros, 22^æ.q.25.8.9.0. ¶ q.14.3.3^m. ¶ q.83.8.c ¶ q.108.1.c.

Benefacite eis qui oderunt vos, 22^æ.q.25.6.c.2^m. ¶ 9.0. ¶ q.31.2.0. ¶ q.32.9.1^m. ¶ q.168.3.3^m.

Orate pro persequentibus, & calumniantibus vos, 22^æ.q.83.8.0.

Si enim diligitis eos, qui vos diligunt, quam mercedem habebitis? 22^æ.q.27.7.1^m.

Estote ergo perfecti, sicut & pater vester cœlestis perfectus est, 22^æ.q.189.2.2^m.

Receperunt mercedem suam, s.q.14.4.2.

Cap. vj.

Alioquin mercedem non habebitis apud patrem vestrum, 22^æ.q.132.3.1^m.

Cum ergo facis eleemosynam, noli tuba canere ante te, 22^æ.q.132.5.3^m.

Sicut hypocritæ faciunt, 22^æ.q.111.0.

Tu autem cum oraueris, intra in cubiculum tuum, & clauso ostio, &c. 22^æ.q.83.12.1^m.

Orantes nolite multum loqui, sicut ethnici faciunt, 22^æ.q.83.14.1^m.

Sic ergo vos orabitis, 22^æ.q.83.14.3^m.

Pater noster, &c. vsque fi. 22^æ.q.83.9.0.

Fiat voluntas tua. 1^a.q.19.11.12.c.

Panem nostrum supersubstantialem da nobis hodie, 22^æ.q.83.7.1^m.

Et dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris, 22^æ.q.83.16.3^m. ¶ 1^a.q.84.10 b.s.q.99.5.3.

Thesaurizate vobis thesauros in cœlo, ubi neque ærugo, &c. 12^æ.q.4.7.1^m.

Si oculus tuus fuerit simplex, totum corpus tuum lucidum erit, 12^æ.q.12.3.1^m.

Si ergo

Si ergo lumen quod in te est, tenebræ sunt. 12^a.q.12.1.2^m.
Nemo potest duobus dominis seruire. 12^a.q.1.5.e.
Ne soliciti sitis animæ uestræ, &c. 12^a.q.108.5.3^m. 22^a.q.47. 9.c.3^m. ¶ q.49.4.e. ¶ q.55.60. ¶ q.83.6.2^m. q.188.7.e.
Quærite ergo primum regnum Dei & iustitiam eius, & hæc omnia adiicientur vobis, 22^a q.87.6.1^m.
* Scit enim pater uester, quia his omnibus indigetis. 22^a.q. 83.2.1^m.
Nolite ergo soliciti esse in crastinum. 22^a.q.55.7.0. ¶ q. 188. 7.2^m.

Cap. vij.

Nolite iudicare, & non iudicab imini 12^a.q.108.3.6^m. ¶ 22^a. q.60.2.3.6.0. ¶ q.57.1.e. ¶ q.30.2.1^m. ¶ 3^a.q.59.1.e.
In quo enim iudicio iudicaueritis, iudicabimini, & in qua mensura mensi fueritis, remetietur uobis, 22^a.q.61.4.1^m.
Quomodo dicis fratri tuo frater, sine, eiiciam festucam de oculo tuo trabem autem, quæ est in oculo tuo, non uides? 22^a.q.33.5.e.
Nolite sanctum dare canibus, neq; mittatis margaritas vestras ante porcos, &c. 1^a.q.1.9.2^m.
Petite, & dabitur vobis, 22^a.q.83.3.2^m.
Omnia ergo, quæ uultis ut faciant uobis homines, & uos facite illis, 12^a.q 99.1.3^m.
* Attendite à falsis prophetis &c. 22^a.q.172.4.3^m.
Non potest arbor bona, fructus malos facere; neque econuerso, 1^a.q.49.1.1^m. ¶ 12^a.q.20.2.1^m.
Erat enim docens eos, sicut potestatem habens, & non sicut Scribæ eorum & Pharisæi, 3^a.q.42.1.2^m.

Cap. viij.

Et extendens Iesus manum, tetigit eum, 3^a.q.44.3.2^m.
Vide nemini dixeris. 22^a.q.104.4.1^m. ¶ 3^a.q. 33. 4. 2^m. ¶ q. 44.3.4^m.
Vade, ostende te sacerdoti, & offer munus, &c. 12^a.q.103. 2.2^m.
Domine non sum dignus, ut intres sub tectum meum. 3^a.q. 80.10.3^m.
Audiens autem Iesus, miratus est. 3^a.q.15.8.0.
Non inueni tantam fidem in Israel, 22^a.q.5.4.0.
Surrexit, & ministrabat eis, 3^a q 44.3.2^m.
Omnes male habentes curauit, 3^a.q.43.4.e.
Domine, permitte me primum ire, & sepelire patrem meum, 22^a.q.101.4.2^m. ¶ q.189.6.e.
Dæmones rogabant eum, dicentes. Si eiicis nos hinc, mitte nos in gregem porcorum, 3^a.q.44.1.4^m.
Et ait illis, Ite. At illi exeuntes, abierunt in porcos, Ibidem.
Et ecce magno impetu abiit totus grex per præceps in mare, & mortui sunt in aquis, Ibid.

Cap. ix.

Videns Iesus fidem illorum, dixit paralytico: Confide fili, 12^a.q 114.6.1^m.
Dixit Iesus paralytico: Remittuntur tibi peccata tua, 3^a.q. 44.3.3^m.
Et cum uidisset Iesus cogitationes eorum, 3^a.q. 10. 2. 0. ¶ q. 59.2.3^m.
Quid est facilius dicere, dimittuntur tibi peccata tua, an dicere, surge & ambula? 3^a.q.44.3.1^m.
Vt autem sciatis quia filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata, 3^a q.16.11.2^m.
Et præteriens inde Iesus uidit hominem sedentem in teloneo Matthæum nomine, & ait illi: Sequere me. Et secutus est eum, 3^a q.44.3.1^m.
Multi publicani & peccatores discumbebant cum Iesu, & discipulis eius, 22^a.q.25.6.5^m. ¶ 3^a q 40.1.0 ¶ 2.e.3^m.
Non enim ueni uocare iustos, sed peccatores, 3^a.q 1.3.4.0. ¶ 5.e. ¶ q 40.1.e ¶ q.43.3.2^m. ¶ q.44.3.2.
Nunquid possunt filij sponsi lugere, quandiu cum illis est sponsus, &c. & tunc ieiunabunt, 22^a.q. 147.4. 5^m.
Nemo mittit commissuram panni rudis, in uestimentum uetus, 22^a.q. 147.4 5^m.
Sed uinum nouum in utres nouos mittunt, & ambo conseruantur, 12^a.q.96.2.e.2^m.
Et tenuit manum eius, & dixit, 3^a.q.44.3.2^m.
Tunc tetigit oculos eorum, dicens, Ibid.
Credite, quia hoc possum facere vobis, &c. secundum fidem uestram fiat vobis, 22^a.q.178.1.0. ¶ 5^m.
Illi autem exeuntes, diffamauerunt eum in tota terra illa, 3^a q.13.4.2^m.
In principe dæmoniorum, eiicit dæmones, 3^a.q.43.2.3^m.
Et circuibat Iesus omnes ciuitates, & castella docens in synagoga, 3^a.q.7.3.2^m.

Cap. x.

Dedit illis potestatem spirituum immundorum, ut eiicerent eos, 3^a.q.43.2.3^m.
In uiam gentium ne abieritis, &c. Non sum missus nisi ad oues, quæ perierunt domus Israel, 3^a.q.42.1.0.
Nolite possidere &c. non peram in uia, neque duas tunicas, neque calciamenta, neque uirgam, 12^a.q.108.2.3^m. ¶ 4.2^m ¶ 4^m.
Nolite possidere aurum, neque argentum, neq; pecuniã. &c. 12^a.q.108.2.3^m. ¶ 4.4^m. ¶ 22^a.q.185.0.2^m. ¶ q 188. 7. 5^m.
Estote ergo prudentes, sicut serpentes, 22^a. q. 55. 3. 1^m. ¶ 4. 1^m. ¶ q.92.1.1^m.
Cum autem tradent uos, nolite cogitare, quomodo aut quid loquamini, 22^a.q.53.4.1^m.
Nolite timere eos, qui occidunt corpus. 3.q.71.11.e.
Et quod in aure auditis, prædicate super tecta, 3^a.q.42. 3. 1^m.
Non ueni pacem mittere, sed gladium, 22^a.q.37.1.2^m. ¶.
Inimici hominis, domestici eius, 22^a.q.70.3.0.

Cap. xj.

Tu es qui uenturus es, an alium expectamus? 22^a q.2. 7.2^m.
Etiam dico uobis plusquam prophetam. 22^a.q 174.4. 3^m.
Qui autem minor est in regno cælorum, maior est illo, 1^a.q. 108 2.3^m. ¶ q.117.2.e.3^m. 3.q.22.4.1.
Omnes enim prophetæ & lex, vsque ad Ioannem prophetauerunt, 22^a.q.174.6.3^m.
Venit Ioannes, neque manducans, neque bibens, 3^a.q.40. 2. e.1^m.
Venit filius hominis manducans & bibens, 3^a.q.40. 2. 0. ¶ q. 41.3.1^m.
Et iustificata est sapientia à filijs suis, 3^a.q.40.2.1^m.
Abscondisti hæc à sapientibus & prudentibus, & reuelasti ea paruulis, 22^a.q.162.3.1^m.
Nemo nouit filium, nisi pater, neque patrem quis nouit, nisi filius, & cui uoluerit filius reuelare, 1^a.q.14. 2^m.
Iugum enim meum suaue est, & onus meum leue, 12^a. q. 107.4.0.

Cap. xij.

Discipuli autem eius esurientes, cœperunt euellere spicas sabbato & manducare, 12^a.q.100.8.4^m. ¶ 22^a.q 40. 4. 0. ¶ q 122.4.3^m ¶ 3^a.q.40.4.3^m.
Sabbatis sacerdotes in templo sabbatum violant, & sine crimine sunt, 22^a.q. 122.4.3.
Licet sabbatis benefacere, 12^a.q.100.8.4^m. ¶ q. 107.1. 4^m. ¶ 22^a.q.40.4 0. ¶ q.122.4.3^m. ¶ 3^a.q.40.4.1^m. ¶ 3^m.
Omne regnum diuisum contra se, desolabitur, & omnis ciuitas, uel domus diuisa contra se, non stabit, 22^a.q 37.2.3^m.
Si Sathanas Sathanam eiicit, aduersus se diuisus est, 1^a. q. 109.2.2^m. ¶ 3^a.q.43.2.3^m.
Filij uestri in quo eiiciunt? 3^a.q 43 2.3^m.
Si autem ego in spiritu Dei eiicio dæmonia, 1^a.q 36.1^a.1.¶.q. 38.1.1^m.
Quomodo potest quisquam intrare in domum fortis, &c. diripiet. 3^a.q 43.2.3^m.
Qui non est mecum, contra me est, & qui non congregat mecum, spargit, Ibidem.
Spiritus autem blasphemiæ non remittetur. 22^a. q. 14. 3.0. ¶ q.3.2 1^m. ¶ q.118.5.3^m. ¶ 3.q.16.1 2^m. ¶ 3^m.
Et quicunque dixerit uerbum contra filium hominis, remittetur ei, qui autem dixerit contra Spiritum sanctum, non remittetur ei, neq; in hoc seculo, neq; in futuro, 22^a.q 14. 1. 0.
Et signum non dabitur ei, nisi signum Ionæ prophetæ, 3^a q. 43.1.1^m.
Reuertar in domum meam, vnde exiui, 3^a.q.88.1.2^m.
Et ecce fratres tui. 3^a.q.28.3.5^m.

Viri Niniuitæ resurgent in iudicio.1.q.88.1.c.

Cap. xiij.

* Qui autem seminatus est in spinis.22.q.188.7.c.

Alia ceciderunt in terram bonam,& dabant fructum, aliud centesimum, aliud sexagesimum, aliud trigesimum,12.q. 70.3.2^{m}.? 22.q. 125.5.2^{m}.

Vis imus,& colligimus ea? 22.q.10.8.1^{m}.? q. 11.13.3^{m}.? q. 64.2.1^{m}.? q. 108.1.3^{m}.? 3. 1^{m}.

Sine parabolis non loquebatur eis,3^{a}.q.42.3.3^{m}.

Messis est consummatio seculi,1^{a}.q.73.1.1^{m}.

Tunc fulgebunt iusti sicut Sol in regno patris eorum, 3^{a}. q. 45.2.c.? q.54 2.1^{m}.? 2^{m}. Suppl q. 85.1.c.

* Simile est regnum cælorum thesauro abscondito in agro &c.& emit agrum illum 22 q.66.5.2^{m}.

Cap. xiiij.

Propter iusiurandum,& c.iussit dari,22.q.89.7.2^{m}.

Misitque & decollauit Ioannem in carcere, 22. q. 124.5.c.

Acceptis quinque panis,& duobus piscibus,1^{a}.q. 92. 3. 1^{m}. ? 3^{a}.q.44.4.4^{m}.

Aspiciens in cælum,benedixit,22.q.83.10.1^{m}.? 3^{a}. q. 13.4. 3^{m}.? q.21.1.0.? 2.c.? q.43.2.2^{m}.? q.53.4.2^{m}.

Ascendit in montem solus orare. Vespere autem facto, solus erat ibi,3^{a}.q 13.4 3^{m}.? q.40.1.3^{m}.

Cap. xv.

Non quod intrat in os,coinquinat hominem, 22. q. 148.1. 1^{m}.? 3^{a} q.40.4.2^{m}.? 12.q.103.4.3^{m}.

Scis quia Pharisæi,audito hoc uerbo,scandalizati sunt , 3^{a}. q.42.2.0.

Sinite illos: Cæci sunt,duces cæcorum,22.q.43.7.0.? 2.8.0. ? 3^{a}.q.42.2.0

Omne , quod in os intrat,in uentrem uadit, & in secessum emittitur,1^{a}.q 119.1.1^{m}.

Non sum missus, nisi ad oues,quæ perierunt, domus Israel. 3^{a}.q.42 1.0.

Cap. xvj.

Cauete à fermento Phariseorum & Saduceorum,3^{a}.q. 74. 4.c.& 3^{m}.

Oportet enim ire Hierosolymam,& multa pati,&c. 3^{a}.q.46.0. ? q.56.1.2^{m}.

Et occidi,3^{a}.q.14 2.0.

Scandalum es mihi,22 q 43 2.2^{m}.? 5.1^{m}.

Tibi dabo claues regni cælorum.2.q.17.1.c.

Quodcunque ligaueritis super terram,2.q.18.3.c.

Cap. xvij.

Assumpsit Iesus Petrum, & Iacobum , & Ioannem. 3^{a}.q.45. 3.4^{m}.

Et transfiguratus est ante eos,3^{a}.q.45.1.2.0.

Et resplenduit facies eius sicut Sol,3^{a}.q.45.1.2.0.

Et uestimenta eius facta sunt alba sicut nix,3^{a}.q. 45. 1. 1^{m}. ? 2.3^{m}.

Et ecce apparuerunt illis Moyses & Helias,cum eo loquentes,3^{a}.q.45.3.0.

Ecce nubes lucida obumbrauit eos,3^{a}.q 45.4.2^{m}.

Et ecce uox de nube dicens: Hic est filius meus, &c. 3^{a}.q. 39. 8.2^{m}.? q.45.4.0.

Ipsum audite,3^{a}.q.45.4.3^{m}.

Et audientes discipuli,ceciderunt in faciem suam, & timuerunt ualde,3^{a}.q.45.4.4^{m}.

Et accessit Iesus,& tetigit eos,dixitque eis: Surgite,& nolite timere,ibid.

Et descendentibus illis de monte,præcipit Iesus,dicens: Nemini dixeritis uisionem, donec filius hominis à mortuis resurgat,3^{a}.q.45.3 4^{m}.

Domine , miserere filio meo , quia lunaticus est , 1^{a}. q. 115. 5.1^{m}.

Filius hominis tradēdus est in manus hominū. 3^{a}.q.47.4.0.

Cap. xviij.

Qui autem scandalizauerit unum,&c.expedit ei, ut suspendatur,&c.22.q.43 8.0.

Væ mundo à scandalis,22.q 43.1.0 ? 4.c.

Necesse est enim ut ueniant scandala,22.q.15.3. 2^{m}.? q.43. 2.1^{m}.

Væ autem homini illi, per quem scandalum uenit, 22.q. 43.4.0.

Semper uident faciem Patris mei, 1^{a}.q.64.4.3^{m}.? q. 112.1. 3^{m}.? 22 q.181.4.2^{m}.s.q 72.1.4.

Si peccauerit in te frater tuus,vade, & corripe cum inter te & ipsum solum,22 q.11.4.2^{m}.? q.33.0.? q.43.7.3^{m}.

Si te non audierit,adhibe tecum unum,vel duos, 22. q.33. 8.0.

Si non audierit eos,dic Ecclesiæ,22.q.33.7.0.

Sit tibi sicut ethnicus & publicanus,s.q.21.2.c.

* Vbi enim duo , vel tres congregati fuerint,&c. 22. q. 188. 8.2^{m}.

Vsque septuagies septies,22.q.11.4.2^{m}.

Quoadusque redderet uniuersum debitum,22 q.183.6.3^{m}. ? 3^{a}.q 88.1.1^{m}.? 3.3^{m}.

Cap. xix.

Quod ergo Deus coniunxit,homo non separet, 12.q.102.5. 3^{m}.? 22.q.154.2.c.s.q.41.2.c.& q.48.2.2 & q.54.3.c.

Non legistis,quòd ab initio qui fecit homines,s.q.42.2.c.

Moyses mandauit,dari libellum repudij, & dimittere uxores,12.q.107.2.3^{m}.

Moyses ad duritiam cordis uestri , permisit uobis dimittere uxores uestras,12.q.107.2.3^{m}.

Non expedit nubere.12.q.108.4.1^{m}.

Oblati sunt ei paruuli,ut manus imponeret,3^{a}.q. 72. 8. 1^{m}.

Vnus est bonus Deus,1^{a}.q.6.2.2^{m}.

Si vis ad uitam ingredi,serua mandata, 12 q.100.10.1^{m}.

Diliges proximum tuum sicut teipsum.12.q 73.5.c ? 22.q.1. 1.3^{m}.? q.25.12.0.? q 26.4.5.0.? q.44.3.1^{m}.? 7.0.? 8.2^{m}.

Hæc omnia custodiui à iuuentute mea,22.q. 189.1.1^{m}.

Si uis perfectus esse,vade & uende omnia,quæ habes , & da pauperibus,& ueni sequere me,22 q 84.3.1^{m}.? q. 188.7. 1^{m}.? q.189.1.c.1^{m}.

Facilius est camelum per foramen acus transire,quàm diuitem intrare in regno cælorum,22.q.186.3.4^{m}.? q 188. 7.c.? con.3.c.133.141.

Ecce nos reliquimus omnia,& secuti sumus te, 22 q.188.7.c.

Vos qui secuti estis me, &c.sedebitis & uos super sedes duodecim,iudicantes duodecim tribus Israel, 3^{a}. q.56 4.3^{m}. s.q.89.1 c.

Omnis qui uel querit domum,uel fratres,&c.centuplum accipiet,22.q. 122.5.4^{m}.? 182.2.1.1^{m}.

Erunt nouissimi,primi & econuerso,1^{a} q.65.2.3^{m}.

Cap. xx.

Acceperunt singulos denarios,12.q.5.2 1^{m}.

Portauimus pondus diei & æstus,1^{a}.q.65.2.3^{m}.

Et tradent eum gentibus,3^{a} q 47.4.0.

Et tertia die resurget,3^{a}.q.51.4.0.? q.53.2.0.

Dic ut sedeant hi duo filij mei, unus ad dexteram tuam, & vnus ad sinistram,in regno tuo,3^{a}.q.58.4.4^{m}.

Calicem quidem meum bibetis.3^{a}.q.76.2 1^{m}.

Sedere autem ad dexteram meam,vel ad sinistram , non est meum dare uobis, sed quibus paratum est à patre meo , 3^{a}.q.58.4.4^{m}.

Cap. xxj.

Turbæ autem,quæ præcedebant , & quæ sequebantur , clamabant dicentes,Osanna filij Dauid.3^{a}.q.45.3 c.

Et eiiciebat omnes uendentes , & ementes in templo , 3^{a}.q. 44.3.1^{m}.

Et arefacta est continuo ficulnea,3^{a}.q 44.4.2^{m}.

* Publicani & meretrices,præcedunt uos in regnu Dei,22. q 189.1.1^{m}.

Cap. xxij.

Accesserunt ad Iesum Saducæi, qui negant resurrectionem, 1^{a}.q.50.1.c.

In resurrectione nō nubent,neque nubētur, sed erunt sicut angeli Dei in cælo,1^{a}. q.97.3.c.s.q 49.3.3^{m}.& 81.4. c.

Hoc est maximum,& primum mandatum,22. q.44.1.0.

In his duobus mandatis uniuersa lex pendet, & prophetæ , 12.q.99.1.2^{m}.? q.105.2.1^{m}.

Cap. xxiij.

Nolite uocari Rabi,nec uocemini magistri, 1^{a}.q.117.1.1^{m}.

Vnus

Vnus est enim magister vester, 1a.q.105.3.0.? q.117.1.0.? 22?.q.163.2.c.? 3.q.1.1.c.? q.69.5.2m.

Et patrem nolite vocare vobis super terram. Vnus est enim pater vester, 1a.q.33.2.4m.

Væ vobis Scribæ & Pharisæi, hypocritæ, qui circuitis mare, & aridam, vt faciatis vobis vnum proselytum, 22?.q.189.9.2m.

Væ vobis, qui decimatis mentam, & anetum, & ciminum, 3a.q.38.1.3m.

Et vos implete mensuram patrum vestrorum, 12?.q.87.8.1m.

Vt veniat super vos omnis sanguis iustus, qui effusus est super terram. 12? q.87.8.1m.? 3m.

Et dabunt signa magna & prodigia, ita vt &c. 1a.q.114.4.1m ? 22?.q 178.1.2m.

Et multi Pseudoprophetæ surgent, & seducent multos, 22?. q.178.1.2m.? 22?.q.189 9.c.fi.

Cap. xxiiij.

Et prædicabitur hoc Euangelium regni, in vniuerso orbe, 12?.q. 106.4.4m.

Tunc refrigescet charitas multorum, Suppl.q.74.2.2m.

Fidelis seruus & prudens, 1a.q.22.1.c.? 22? q.97.4.c.

Et congregabunt electos eius a quatuor ventis, 1a. q.91.2. 1m.? q.110.4 1m.

Stellæ de cœlo cadent, s.q.73.3.c.

De die illa & hora nemo scit, s.q.77.2 c.

Cap. xxv.

Vni dedit quinque talenta, alij duo, alij verò vnum, 22?. q. 24.3.1m.

Vnicuique secundum propriam virtutem, 22?. q.24.3.1m.s. q 93.3.1.

Intra gaudium domini tui, 22?.q.28 3.c.fi.

Meto vbi non seminaui, 22?.q.62.4.3m.

Et veniens ego, vtique recepissem quod meum est, cum vsura, 22?.q.78.1.1m.

Venite benedicti patris mei, possidete regnum, 12?.q.4.7.1m

Ite maledicti in ignem æternum, s q 74.9.3 & q.97.1.1.

Esuriui enim, &c. 22?.q.32, 2.0.

Et ibunt hi in supplicium æternum, 1a. q.64. 2. c. s. q.99. 1.c.

Iusti autem in vitam æternam, 1a.q.10.3.c.? q.18.2. 1m.? q. 64.2.c ? 12?.q.3.2.1m.? 22?.q.18.2.2m.

Cap. xxvj.

Post biduum Pascha fiet, 3a.q.46.9.1m.? q.74.4.1m.

Me autem non semper habebitis, 3a.q.75.2.2m.

Prima autem die azymorum, accesserunt discipuli ad Iesum, dicentes, Vbi vis paremus, 3a.q.46. 9.c 1m.? q.74.4.c.1m.

Bonum erat ei, si natus non fuisset homo ille, 1a.q.5.2.3m. ? 12?.q.1.1.3m.? q.29.4.2m.? q.73.8.2m.

Cœnantibus autem eis, accepit Iesus panem, 3a.q.82.1.1m.

Accipite & comedite, 3a.q.78.1.c.4m.

Hoc est corpus meum, 3a.q.60.8.c.? q.78.1.0.? 5.c.5.? q.83. 4.1m.? q 84.3.c.

Hic est sanguis meus noui testamenti, qui pro multis effundetur, in remissionem peccatorum, 3a.q.78.3.5.0.

Non bibam amodò de hoc genimine vitis, vsque in diem illum, cum illud bibam vobiscum nouum in regno patris me, 3a.q.81.2.1m.

Postquam autem resurrexero, præcedam vos in Galilæam, 3a.q.55.3.4m.

Iudas qui tradidit eum, 3a.q.47.3.0.? 6.2m.

Cœpit contristari & mœstus esse, 3a.q.15.6.1m.

Tristis est anima mea vsque ad mortem, 3a.q.15.6.0.

Et progressus pusillum, procidit in faciem suam, orans & dicens: Pater mi, 22?.q.83.10.1m.? 3a.q.13.4.3m.? q.21.0.? q.43.2.2m.? q.53.4.2m.

Si possibile est, transeat à me calix iste, 3a.q.15.6.4m.? q.18. 0.? q.21.2.c.2m.? 3.c.4.2m.

Pater mi, si non potest hic calix transire, nisi bibam illum, fiat voluntas tua, 3a.q 46.2.1m.

Converte gladium tuum in locum suum, 22?.q.40.2.0.

Omnes enim, qui acceperint gladium, gladio peribunt, 22?. q.40.1.1m.

Et princeps sacerdotum ait illi: Adiuro te per Deum viuum, 22?.q.90.1.1m.

At ille, s. Petrus, negauit coram omnibus, 22?.q.24.12.2m.

Cap. xxvij.

Vt crucifigeretur, 3a.q.46.4.0.

Et venerunt in locum, qui dicitur Golgota, quod est Caluariæ locus, 3a.q 46.10.3m.

Tunc crucifixi sunt cum eo duo latrones, vnus à dextris, & vnus à sinistris, 3a.q.46 .1.r.o.

Idipsum autem & latrones, qui crucifixi erant cum eo, improperabant ei, 3a.q.46.11.3m.

Tenebræ factæ sunt super vniuersam terram, vsque ad horā nonam, 3.q.44.2.2m.

Clamans voce magna, emisit spiritum, 3a.q.47.1.2m.

Emisit spiritum, 3a.q.50.4.5.c.3m.

Velum templi scissum est in duas partes, à summo vsque deorsum, 12?.q.103.3.2m.? 3a.q.44.4.3m.

Et terra mota est, & petræ scissæ sunt. 3a.q.44.4.3m.

Monumenta aperta sunt. Ibidem.

Multa corpora sanctorum, qui dormierant, surrexerunt, 3a. q.53.3 2m.

Inter quas erat Maria Magdalenæ, & Maria Iacobi, & Ioseph mater, & mater filiorum Zebedæi, 3a.q.28.3.6m.

Ioseph inuoluit illud, scilicet corpus Iesu, in sindone munda, 3a.q.51.2.2m.? 3m.? 4m.

Et posuit illud in monumento suo nouo, quod exciderat in petra, 3a.q.51.1.0.? 4.c.? q.52.4.c.? q.64.5.1m.

Aduoluit saxum magnum ad ostium monumenti, 3a.q.51. 2.4m.

Cap. xxviij.

Angelus enim Domini descendit de Cœlo, & reuoluit lapidem, & sedebat super eum, 3a.q.55.6.5m.

Respondens autem angelus, dixit mulieribus, 3a.q 55.1.5m. ? 2.0.

Illæ autem accesserunt, & tenuerunt pedes eius, 3a q.55.6.3m ? q.8.4.3m.

Data est mihi omnis potestas, in cœlo, & in terra, 3a.q.13.2. 1m.

Baptizātes eos, in nomine patris, & filij, & spiritus sancti, 3a. q.60.8.c.? q.66.5.0.? q.67.6 c.? q.84.3.c.

Qui crediderit, & baptizatus fuerit, saluus erit, s. q 99.4.1.

Auctoritates ex Euangelio secundum Marcum.

Cap. j.

Fuit Ioannes in deserto baptizans, & prædicans baptismum pœnitentiæ, in remissionem peccatorum, 3a.q.38.3.1m.

Et erat in deserto quadraginta diebus, & quadraginta noctibus, 3a.q.41.2.3m.? 3.2m

Eratque cum bestiis, 3a.q.41.3.2m.

Scio quòd sis Sanctus Dei, 1a.q 12.13 6m.? q 32.1.1m.? q. 64.1.4m.? 2.5m.? 3a.q.29.1.3m ? q.44.1.1m.? q.47.5.c.

Obmutesce, & exi ab eo, 3a.q.44.1.3m.

Et discerpens eum spiritus immundus, & exclamans voce magna, exiit ab eo, 3a.q.44.1.4m.

Quoniam sciebant eum, 1a.q 64.1.4m.? q 41.1.1m.? q.44.1. 1m.? q.47.5.c.? 8.1.

Cap. ij.

Quis potest dimittere peccata, nisi solus Deus? 3a. q.16.11. 2m.? q 84.3.3m.

Cap. iij.

Et circumspiciens eos cum ira. 3a.q.15.9.0.

Dæmones clamabant, dicentes: Tu es filius Dei, s. 8.

Cap. v.

Vade in domum tuam ad tuos, & annuncia illis, quanta tibi Deus fecerit, 3a.q.44 3. 4m.

Cap. vj.

Et non poterat ibi vllam virtutem facere, 3a.q.43.2.1m.

Cap vij.

Tenetis traditiones hominum, baptismata vrceorum, & calicum, 3a.q.38.1.3m.

Et ingressus domum, neminem voluit scire. Et non potuit latere, 3a.q.13.4.1m.? q.44.3.4m.

Cap. viij.

Et interrogauit eum, si quid videret, & aspiciens ait, Video homines, velut arbores ambulantes, &c. 3ª.q.44.3. 2m.

Cap. ix.

Et exclamans, & multum discerpens, exiit ab eo, s.1.

Cap. x.

Et offerebant ei paruulos, vt tangeret eos, &c. 3ª.q.72.1.1m.

Cap. xiij.

Neque filius hominis, nisi pater, 1ª.q.31.4.2m.& 3ª.q.10.2.1m.

Cap. xv.

Erat autem hora tertia, & crucifixerunt eum, 3ª.q 46.9.2m.& q.82.2.3m.

Pilatus autem mirabatur si iam obiisset, 3ª.q 47.1.2m.

Cap. xvj.

Ostensus est in alia effigie, euntibus in villam, 3ª.q.34.1.3m.& q 55.4.0.

Euntes in mundum vniuersum, prædicate Euangelium omni creaturæ, 1ª.q.91.1.c.& q.96.2 c.& 22æ.q 17 8.2m.

Qui vero non crediderit, condemnabitur, 22æ.q.1.6.3m.& q.2.3.0 & q.16 1.1m.

Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur, 22æ. q.178 1.3m.

Linguis loquentur nouis. 22æ.q.176.1.0.

Super ægros manus imponent, & bene habebunt, 3ª.q.84.4.1m.

Assumptus est in cœlum, 3ª.q.57.0.& q.58.1.3.c.

Et sedet à dextris Dei, 3ª.q.57.2.3m.& q.58.0.

Auctoritates ex Euangelio secundum Lucam.

Cap. j.

Sacerdos quidem nomine Zacharias, de vice Abia, in ordine vicis suæ, 22æ.q.97.2.3m.& 3ª.q 37.2.c.

Sorte exiit, vt poneret incensum, 22æ q.95.8 0.

Apparuit autem illi angelus Domini. Et Zacharias turbatus est videns, & timor irruit super eum, 3ª.q 30.3.1m.

Et Spiritu sancto replebitur adhuc ex vtero matris suæ, 3ª.q 27.2.1m.& 6.1m.

Et dixit Zacharias ad angelum: Vnde hoc sciam, &c. 22æ.q.97.2 3m.

Eris tacens, & non poteris loqui, &c. pro eo quòd non credidisti, 22æ.q.97.2.3m.

Missus est angelus Gabriel à Deo, 3ª.q.30.0.

Et ingressus angelus ad eam, 3ª.q.30.3.0.

Aue gratia plena, Dominus tecum. Benedicta tu in mulieribus, 3ª.q 7.10.1m.& q.30.4 0.

Quæ cum audisset turbata est, & cogitabat, qualis esset ista salutatio, 3ª.q.30.3.3m.

Et ait angelus ei: Ne timeas Maria: Inuenisti enim gratiam apud Deum, Ibidem.

Ecce concipies in vtero, & paries filium, 3ª.q 30.4.c.

Et vocabis nomen eius Iesum, 3ª.q.37.2.0.

Quomodo fiet istud, 3ª.q.30.4.2m.

Virtus altissimi obumbrabit tibi, 3ª.q.32.1.1m.

Et ecce Elisabeth cognata tua, & ipsa concepit filium in senectute sua. 3ª. q.29.1.4m.& q.30.4.1m.

Non erit impossibile apud Deum omne verbum, 1ª. q.25.3.0.

Exultauit in gaudio infans in vtero meo, 22æ.q.124.1.1m.& 3ª.q.27.6.c.

Respexit humilitatem ancillæ suæ, 22æ.q 161.1.1m.

Et vocabant eum nomine patris sui, 3ª.q.37 2.3m.& q.70.3.3m.

Sicut locutus est per os Sanctorum, qui à sæculo sunt, prophetarum eius, 1ª.q.1.10.c.& 22æ.q 172.1.9.

Puer autem crescebat, & confortabatur spiritu, 3ª.q.9.4.0.& q.12.0.& q.15.8.0.

Cap. ij.

Exiit edictum à Cæsare Augusto, vt describeretur vniuersus orbis, 3ª.q.35.8.1m.

Pastores erant in regione eadem vigilantes, & custodientes, &c. 3ª q.36.3.0.

Et ecce angelus Domini stetit iuxta illos, 3ª.q.36.3.0.& 5.c.& 5m.

Et claritas Dei circunfulsit illos, 3ª.q.36.5.5m.

Et timuerunt timore magno. Et dixit illis angelus: Nolite timere, s.1.

Et postquam consummati sunt dies octo, vt circuncideretur puer, 3ª.q.37.1.0.& q.40.0.

Postquam impleti sunt dies purgationis eius, secundum legem Moysi, 3ª.q.37.4.0.

Vt sisterent eum Domino, 3ª.q.37.3.0.

Et vt darent pro eo hostiam, 3ª.q.37.3.c.

Et homo iste iustus, & timoratus, 3ª.q.36.6. 1m.

Cum inducerent puerum Iesum parentes eius, 3ª.q.28.1.1m.

Et tuam ipsius animam pertransibit gladius, 3ª.q.27.4.2m.

Et Anna prophetissa, filia Phanuel, &c. 3ª. q.36.3.c.5m.& 6.c.1m.

Puer autem crescebat, & confortabatur, s.1. Plenus sapientia, 1ª.q.9.10.& t.12.0.& q.15.2.3.c.5m.

Et gratia Dei erat in illo, 3ª q.7.0.

Et ibant parentes eius, s.2.

Inuenerunt eum in templo sedentem in medio Doctorum, audientem illos, & interrogantem, 3ª.q.12.3.1m.

Ecce pater tuus & ego, s.2.

Et Iesus proficiebat sapientia, 3ª.q.7.12.3m.& q.12.2.0.& 3.3m.& q.15.8.0.

Et gratia, 3ª.q.7.12.0.

Cap. iij.

Et videbit omnis caro salutare Dei, 1ª.q.12.2.0.

Facite fructus dignos pœnitentiæ, s.q.13.

Cuius ventilabrum in manu eius, s.q.74.9.c.

Cap. iiij.

Et consummata omni tentatione, 3ª.q.41.3.3m.& 4.4m.

Ipse autem transiens, per medium illorum ibat, 3ª.q.44.3.2m.

Scio te, quia sis Sanctus Dei, 3ª.q 39.1.3m.

Cap v.

Relictis omnibus, secuti sunt eum, 22æ.q.189.1.b.

Cap. vj.

* Væ vobis qui ridetis nunc, quia lugebitis & flebitis, 22æ.q.168.2.1m.

Mutuum date, nihil inde sperantes, 22æ.q.78.1.3m.

Et eritis filij altissimi, 1ª. q.33.3.c.& 12æ.q.114.3.c.fi.& 3ª.q.3.4.3m.& 5.2m.& q.2.3.0.

Estote ergo misericordes, 22æ.q.30.4.0.

Cap. vij.

Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum, 3ª.q 21.4.1m.& 3ª.q.49.1.c.

Cap viij.

Quod tibi nomen est? At ille: Legio, 22æ.q 95.4.1m.

Cap. ix.

Et dicebant excessum, quem completurus erat in Hierusalem, 3ª.q.45.3.3m.

Nemo mittens manum ad aratrum, &c. 22æ.q.88.1.3m.

* Permitte mihi primum renunciare iis, qui domi sunt, 22æ.q.189.6.c.fi.& 10.2m.

Nemo mittens manum suam ad aratrum, & respiciens retro, aptus est regno Dei, 22æ.q 189.10.2m.

Cap. x.

Neminem per viam salutaueritis, 3ª.q.64.1.0.& 2.c.

Intrauit Iesus in quoddam Castellum, & mulier quædam Martha nomine, excepit illum in domum suam. Et huic erat soror nomine Maria, &c. 22æ.q.171. principio.

Maria optimam partem elegit, 12æ q.57.1.c.& 22æ. q.182.2.0.

Cap. xj.

* Et fiunt nouissima hominis illius, peiora prioribus, 22æ.q.189.9.c.fi.& 2m.fi.

* Nemo accendit lucernam, & in abscondito ponit, 22æ.q.188.8.4m.

Quod superest date eleemosynam, 22æ.q.32.5.6m.& q.66.7.c.& q.71.1.c.& q.87 1.4m.& q.118.4. 2m.& q.185.7.1m.

Cap. xij.

Et post hæc nõ habẽt amplius quid faciant, 22æ.q.32.2.2m.

Quis

Quis me constituit iudicem, aut diuisorem, supra vos ? 3ª.q.50.4.1m.
Cauete ab omni auaritia, 1ª.q.63.2.2m.? 22ª.q.77.5.tm.? q.82.4.3m.? q.84.t.o.? 22ª.q.24.to.2m.? q.118.2.o.? 5.3m.? q.159.2.tm.

Cap. xiij.

Nō capit prophetam perire extra Ierusalem, 3ª.q.46.10.tm.

Cap. xiiij.

Omnis qui se exaltat, humiliabitur, & econuerso, 22ª.q.161.5.3m.
Cum facis prandium, aut cœnam, noli vocare amicos, &c. sed pauperes, &c 22ª.q.31.3.1m.
Siquis venit ad me, & non odit patrem, &c. & animam suam, non potest meus esse discipulus, 22ª.q.25.6.c.? q.26.2c.? 7.1m.? q.34.3.1m.? q.101.4.1m.
Quis enim volens turrim ædificare, nonne prius sedens cōputat sumptus, &c. & non potuit consummare, 22ª.q.189.10.? 3m
Qui non renunciat omnibus, quæ possidet, non potest meus esse discipulus, 22ª.q.184.7.1m.? q.129.10.3m.

Cap. xv.

Erant autem appropinquantes ei publicani, & peccatores, 22ª.q.25.6.5m.? 3ª.q.40.1.o.? 3m.
Ita gaudium erit in cælo super vno peccatore, pœnitentiam agente, quàm supra nonaginta iustis, qui non indigent pœnitentia. 1ª.q.20.4.4m.s.q.71.8.3.

Cap. xvj.

Filius huius sæculi, prudentiores, filiis lucis in generatione sua sunt, 22ª q.47.13.tm.
Facite vobis amicos de mammona iniquitatis, 22ª.q.32.7.1m.? q 114.6.3m.
Recordare quia recepisti bona in vita tua, s.q.70.2.4.& 98.7.c.
In sinum Abrahæ, 3ª.q.52.2.4m.

Cap. xvij.

Vbicunque fuerit corpus, ibi congregabuntur & aquilæ, 12ª.q.102.6.1m.

Cap. xviij.

Oportet semper orare, & non deficere, 22ª.q.83.2.14.o.
Iudex quidam erat in quadam ciuitate, qui nec Deum timebat, & homines non reuerebatur, 22ª.q.19.3.1m.
Omnis qui se exaltat, humiliabitur, & qui se humiliat exaltabitur, s.14.

Cap. xix.

Et si quid aliquid defraudaui, reddo quadruplum, 22ª.q.62.3.2m.
Dimidium bonorum meorum do pauperibus, 3ª.q.7.2.3m.

Cap. xx.

Neque vltra mori poterunt, 1ª.q 97.3.a.
Æquales enim angelis sunt, 1ª.q.63.9.3m.? q.108.8.o.? 22ª.q.4.5.6m.
Et filij sunt Dei, s.6.
Omnia enim viuunt ei, 12ª.q.3.10.t.2m.? 22ª.q.23.2.2m.
Erunt signa in sole, s.q.73.1.c.
Capillus de capite vestro non peribit, s.q.80.2.c.

Cap. xxj.

Vidua hæc pauper, plus quam omnes misit, 22ª.q.32.4.3m.
In patientia vestra possidebitis animas vestras, 22ª.q.136.2.2m.

Cap. xxij.

Desiderio desideraui, hoc Pascha manducare vobiscum, antequam patiar, 2ª.q 81.1.3m.
Similiter & calicem postquam cœnauit, dicens, 3ª.q.74.2.3m.
Facta est contentio inter eos, quis eorum videretur esse maior, 22ª.q.38.t.tm.
Ego dispono vobis, sicut disposuit mihi pater meus regnum, 12ª.q.4.7.1m.
Vt edatis, & bibatis super mensam meam in regno meo, Ibidem.
Apparuit autem illi angelus de cælo, confortans eum, 3ª.q.12.4.1m.
Et factus in agonia, 3ª.q.18.6.3m.

Cap. xxiij.

Et facti sunt amici Herodes & Pilatus in ipsa die, nam antea inimici erant ad inuicē, 22ª.q.43.1.2m.? 3m.? q.25.8.3m.
Iesus autem dicebat: Pater dimitte illis, nō enim sciunt quid faciunt, 3ª.q.21.4.2m.? q.47.5.o.? 6.c.
Domine memento mei, cum veneris in regnum tuum, 3ª.q.46.11.3m.
Hodie mecum eris in Paradiso, 3ª.q.52.4.3m.
In quo nondum quisquam positus fuerat. 3ª.q.51.2.c.4m.

Cap. xxiiij.

Non est hic, sed surrexit, 3ª.q.53.1.o.? 2.c.? 3.tm.
Procumbens vidit linteamina posita, 3ª.q.18.4.1m.? 2m.
Oculi autem eorum tenebantur, ne eum agnoscerent, 3ª.q.55.4.3m.
Et ita intrare in gloriam suam, 3ª.q.45.t.c.
Et ipse se finxit longius ire, 22ª.q.111.1.1m.
Et coëgerunt illum, 22ª.q.188.6.c.? 3ª.q.40.1.2m.
Et aperti sunt oculi eorum, 3ª.q.55.4.3m.
Et ipse euanuit ex oculis eorum, 3ª.q.54.1.2m.
* Et aperiret nobis scripturas, 22ª.q.173.3.c.
Palpate & videte, quia spiritus carnem, & ossa nō habet, &c. 3ª.q.54.2.2m.s.q.83.6.c.
Et cum manducasset coram eis, 1ª.q.51.3.3m.? 3ª.q.54.2.3m.? q.55.3.c.? 6.c.1m.
Hæc sunt verba quæ locutus sum vobis, cum adhuc essem vobiscum, 3ª.q.55.3.c.
Vos autem sedete in ciuitate, quoadusque induamini virtute ex alto, 12ª.q.103.4.1m.

Auctoritates ex Euangelio secundum Ioannem.

Cap. j.

Et verbum erat apud Deum, 1ª.q.33.3.3m.? q 34.t.o.? 12ª.q.93.1.2m.? 22ª.q.189.1.4m.
Et Deus erat verbum, 1ª.q.27.t.c.? q 33.1.2m.? q.41.3.o.? 3ª.q.43.4.o.
Hoc erat in principio apud Deum, s.t.
Omnia per ipsum facta sunt, 1ª.q.39.8.c.
Et sine ipso factum est nihil, 12ª.q.72.t.2m.
Quod factum est, in ipso vita erat, 1ª.q.18.4.o.
Erat lux vera, quæ illuminat omnem hominem, venientem in hunc mundum, 1ª.q.79.4.1m.? 22ª.q.171.2.c.
Et mundus per ipsum factus est, s.t.
Quotquot autem receperunt eum, dedit potestatem filios Dei fieri, 12ª.q.109.7.o.
Et verbum caro factum est, 22ª.q.189.t.4m.? 3ª.q.5.3.tm.
Et vidimus gloriam eius, gloriam quasi vnigeniti à patre, 1ª.q.33.3.c.2m.
Plenum gratiæ & veritatis, 3ª.q.2.10.2m.? q.7.7.1m.? 9.o.? 10.12.c.? q.14.2 2m.? q.15.2.3.c.? q.22.t.c.tm.3m.? q.27.5.1m.? q.28.4.2m.? q.34.1 a.? q.38.2.2m.
Qui post me venturus est, ante me factus est, 3ª.q.16.6.2m.
Et de plenitudine eius nos omnes accepimus, 3ª.q.7.10.o.
Lex per Moysen data est, gratia autem & veritas per Iesum Christum facta est, 12ª.q.1 12.1.1m.
Deum nemo vidit vnquam, 1ª.q.12.t.tm.? 12ª.q.112.5.3m.
Vnigenitus filius, qui est in sinu patris, ipse enarrauit, 1ª.q.33.3.2m.
Ecce agnus Dei, 12ª.q.102.3.2m.? 3ª.q.73.5.a.
Ecce qui tollit peccatum mundi, 3ª.q.22.2.2m.? 3.a.? q.46.5.3m.? 6.6m.? q.48.2.2m.? q 49.1.o.? 2.3.4 5 1.? 5.3m.? 4m.q.52.5.c.? q.56.2.4m.? q.62.5.o.? q.69.t.2m.? 3m.? q.73.5.c.? q.79.3.c.
Vt manifestetur in Israel, propterea veni ego, 3ª.q.36.4.3m.? q.43.3.1m.
Deum nemo vidit vnquam, s.q.92.t.t.

Cap. ij.

Nondum venit hora mea, 3ª.q.46.9.o ? 10.c.
Omnis homo primum bonum vinum ponit, 3ª.q 44.5.2m.
Hoc fecit initium signorum Iesus, 3ª.q.36.4.3m.? q.43.3.o.
Et crediderunt in eum discipuli eius. 3ª.q 43.3.3m.

Post hæc descendit Iesus in Capharnaum, ipse & mater eius, & fratres eius, 3^{a}. q.28.3.5^{m}.
Quadraginta & sex annis ædificatum est templum hoc, 3^{a}. q.33.1.1.1^{m}.
Ipse enim sciebat quid esset in homine, 3^{a}.q.10.2.c.

Cap. iij.

Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei, 12æ.q.112.1.2^{m}.? q.113.3.3^{m}.? 3^{a}.q.66.2.0.? q.68.2.2.0.? q.70.2.3^{m}.? 4^{m}.? q.72.6.1^{m}.? q.84.5.n.
Nemo ascendit in cœlum, nisi qui descendit de cœlo, filius hominis, qui est in cœlo, 3^{a}.q.5.2.1^{m}.? q.57.2.2^{m}.
Ita exaltari oportet filium hominis, 3^{a} q.46.4.c.
Sic Deus dilexit mundum, 3^{a}.q.1.1.c
Non enim misit Deus filium suum in mundum, vt iudicet mundum, sed vt saluetur mundus per ipsum, 3^{a}.q.68.1.c.? 2.0.
Qui autem facit veritatem, venit ad lucem, 1^{a}.q.17.1.c.
Qui habet sponsam, sponsus est, s.q.95.3.c.
Non enim ad mensuram dat Deus spiritum, 3^{a}.q.7.11.1^{m}.
Pater diligit filium, & oia dedit in manu eius, 1^{a}.q.42.6.2^{m}.
Qui credit in eum non iudicabitur, s.q.89.6.c.

Cap. iiij.

* Discipuli eius abierant in ciuitatem, vt cibos emerent, 22æ q.122.7.c.
Omnis qui biberit ex aqua hac, sitiet iterum, 12æ.q.2.1.c.3^{m}
Fons aquæ salientis, 12æ q.2.1.3^{m}.? q.114.3.c.3^{m}.
Video, quia propheta es tu, Inf.6.
Venit hora quando neque in monte hoc, neque in Hierosolymis adorabitis Patrem, 22æ.q.84.3.1^{m}.
* Spiritus est Deus, 1^{a}.q.1.3.0.? q.3.1.0.
In spiritu & veritate oportet adorare, 22æ.q.81.7.1^{m}.q.83.13.1^{m}.
Iam non propter loquelã tuã non credimos, 22æ.q.2.10 c.fi.
Perfecta charitas foras mittit timorem, s.q.4.1.2^{m}.

Cap. v.

Pater meus vsque modo operatur, & ego operor, 1^{a}.q.69.2.? q.73.2.1^{m}.? q.118.3.1^{m}.
Æqualem se faciens Deo, 1^{a}.q.42.n.? 3^{a}.q.43.4.c.? q.58.3.0.
Non potest filius à se facere quicquam, nisi quod viderit patrem facientem, 1^{a}.q 42.6.1^{m}
Quæcunque enim ille fecerit, hæc & filius similiter facit, 3^{a}. q.43.4.b.
Pater enim diligit filium, & demonstrat ei omnia, quæ ipse facit, 1^{a} q.42.6.2^{m}.
Sicut enim pater suscitat mortuos, & viuificat, sic & filius quos vult viuificat, 3^{a}.q.43.4.c.2^{m}.
Vt omnes honorificent filium, sicut honorificant patrem, 22æ.q.81.3.1^{m}.? q.84.1.3^{m}.? 3^{a}.q.25.1.3^{m}.
Qui misit illum, 1^{a}.q.43.0.? q.112.1.c.3^{m}.? 1^{a}. q.28.1.3^{m}.? q.39.8.1^{m}.
Et in iudicium non venit, sed transiet à morte in vitam, s.5.
Et potestatem dedit ei iudicium facere, quia filius hominis est, 3^{a}.q.59.2.c.s.89.3 c.
Et procedent qui bona fecerunt, in resurrectionem vitæ: qui verò mala egerunt, in resurrectionẽ iudicij, 1^{a}. q.64.2.c.
Non possum ego à meipso facere quicquam, s.5.
Sicut audio, iudico, 1^{a}.q 42.6.2^{m}.
Et iudicium meum verum est, 1^{a}.q.16.5.0 ? 12æ.q.3.7.c.
Opera quæ dedit mihi pater, vt perficiam ea, ipsa opera, quæ ego facio, testimonium perhibent de me, 3^{a}.q.43.1.4.0.
Neque vocem eius vnquam audistis, 3^{a}.q.39.8.2^{m}.
Neque speciem eius vidistis, ibidem.
Est qui accusat vos Moyses, s.q.89.2.3.

Cap. vj.

Hic est verè propheta, qui venturus est in mundum. 22æ. q.174.5.3^{m}.? 3^{a}.q.7.8 0.? q.31.2.c.
Ego sum panis vitæ, 3^{a}.q.75.1.b.
Quem misit ille, s.5.
Qui venit ad me, non esuriet; & qui credit in me, non sitiet in æternum, 12æ.q.2.1.3^{m}.
Et ego resuscitabo eum, 3^{a}.q.54.2.c.? q.56.1.2.0.? q.59.2.c.fi ? q.62.5.5^{m}.? 3^{m}.
Omne quod dedit mihi, non perdam ex eo, inf.10.
Omnis qui audiuit à patre, & didicit, venit ad me, s.1^{a}.q.43.5.2^{m}.? 12æ.q.112.2.2^{m}.? 10^{a}.13^{a}.
Non quia patrem vidit quisquam, nisi is, qui est à Deo, hic vidit patrem, s.1.
Panis quem ego dabo, caro mea est, pro mundi vita, 3^{a}. q.79.1.0.? 8.c.? q.81.1.3^{m}.
Nisi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis, 3^{a}.q 65.4.2^{m}.? q.73.3.1^{m}.? q.27.4.1^{m}.
Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, habet vitam æternam, 3^{a}.q 79.2.0.? q.80.2.1^{m}.s.q.99.4.2.
Caro mea verè est cibus, & sanguis meus verè est potus, 3^{a}. q.76.1.2^{m}.
Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in eo, inf.10.
Spiritus est qui viuificat, caro non prodest quicquam. 22æ.q.183.2.3^{m}.? 3^{a}.q.75.1.1^{m}.
Verba quæ ego locutus sum vobis, spiritus & vita sunt, 3^{a}.q 57.1.1^{m}.

Cap. vij.

Erat autem in proximo dies festus Iudæorum scenopegia. 12æ q.102.4.10^{m}.? q.103.3.4^{m}.
Mea doctrina, non est mea, 3^{a}.q.9.1.0.
Qui misit me, s.5.
Non ex Moyse, est circuncisio, sed ex patribus, 12æ.q.103.1.5^{m}.
Circuncisionem accipit homo in sabbato, vt non soluatur lex Moysis, 22æ.q.122.4.3^{m}.
Mihi indignamini, quia totum hominem sanum feci in sabbato? 3^{a}.q.44.3.3^{m}.? q.88.5.1^{m}.
Qui credit in me, sicut dicit scriptura, flumina de ventre eius fluent aquæ viuæ, 12æ.q 2.1.3^{m}.
Quia nondum venerat hora eius, s.2.
Nondum enim erat spiritus datus, quia Iesus nondum fuerat glorificatus, 3^{a}.q 43.6.1^{m}.
Hic est vere propheta, s.6.

Cap. viij.

In lege autem Moyses mandauit nobis huiusmodi lapidare, 3^{a}.q.29.1.4^{m}.
Ego sum lux mundi, s.1.
Ego non iudico quenquam, s.5.
Misit me pater, s.5.
Nec dum venerat hora eius, s.2.
Si me sciretis, forsitan & patrem meum sciretis, 22æ. q.2.8.3^{m}.
Ego non sum de hoc mundo, 22æ.q.188.2.3^{m}.
Et ego quæ audiui à patre meo, hæc loquor in mundo, s.5.
Principium qui & loquor vobis, 1^{a}.q.1.3.1^{m}.? 7.c.
Cum exaltaueritis filium hominis, s.2.
Sicut docuit me pater, hæc loquor, s.5.
Et à meipso facio nihil, s.5.
Pater mecum est, & non reliquit me solum, 1^{a}. q.31.0.
Si vos filius liberauit, verè liberi eritis, 3^{a}.q.27.3.c.fi.? q.48.2.2^{m}.? q.54.7.2^{m}.
Ego quod audiui apud patrem, loquor, s.5.
Veritatem loquor, quam audiui à Deo. Ibidem.
* Si filij Abrahæ estis, opera Abrahæ facite, 22æ.q.89.1.1^{m}.
Ego enim ex Deo processi & veni, 1^{a}.q.27.0.
Vos ex patre diabolo estis, 1^{a}.q.114.3.2^{m}.
Ille homicida erat ab initio, 1^{a}.q.63.5.1^{m}.
Et in veritate non stetit, quia non est veritas in eo, 1^{a}. q.63.6.0.? q.64.2.5^{m}.? 22æ.q.96.1.c.
Cum loquitur mendacium ex proprijs loquitur.
Quia mendax est & pater eius, 22æ.q.172.6.3^{m}.
Abraham pater vester exultauit, vt videret diem meum, & vidit & gauisus est, 12æ.q.98.4.c.? 3^{a}.q.31.1.0.
Iesus abscondit se, & exiuit de templo, 3^{a}.q.44.3.1^{m}.

Cap. ix.

Neque hic peccauit, neque parentes eius, 12æ.q.87.7.1^{m}.
Qui misit me, s.5.

Lux sum mundi, s.1.
Lutum fecit ex sputo, & liniuit sputum super oculos eius, & dixit, 3^a.q.44.3.2^m.¶ 3^m.
Non est hic homo à Deo, qui sabbatum non custodit, 3^a.q.40.4.1^m.
Propheta est, s.6.
Scimus quia Deus peccatores non exaudit, 22æ.q.83.16.o.¶ q.178.2.1^m.s.q.71.3.1.
Si cæci essetis, non haberetis peccatum, 22æ.q.15.1.1^m.

Cap. x.

Ego sum ostium, 3^a q.8.6.3^m.
Nemo tollit eam à me, sed ego pono eam à meipso. 3^a.q.47.1.2^m.¶ q.50.3.1^m.
Hoc mandatum accepi à patre meo, 1^a.q.47.2.1^m.
Nunquid dæmonium potest cæcorum oculos aperire? 1^a.q.91.2.1^m.¶ 3^m ¶ q.114.4.c.2^m.¶ q.115.5.1^m.¶ q.117.3.c.¶ 3^a.q.29.1 3^m.
Ego & pater vnum sumus, inf. 12^a.
Quem pater sanctificauit, 3^a q.34.1.2^m.
Et misit in mundum, s.5.
Opera quæ ego facio in nomine patris mei, hæc testimoniũ perhibent de me, s.1.
Pater in me est, & ego in patre, 1^a q.42.5.o.¶ 3^a.q.1.9.¶ 4^m.
Ioannes quidem fecit signũ nullum, 3^a.q.38.22^m.q.40.2.1^m

Cap. xj.

In nouissimo die, s.6.
Tu me misisti, s.5.
Soluite eum, & sinite abire, s.q.3.1.c.

Cap. xij.

Loculos habens, ea quæ mittebantur, portabat, 22æ.q.188.7.c.
Nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipsum solum manet, 3^a.q.42.1.c.fi.¶ q.46.2.1^m.
Ego autem si exaltatus fuero à terra, s.3.
Qui misit me, s.5.
Ego lux in mundum veni, s.1.
Ego non iudico eum, s.3.
Non enim veni vt iudicem mundum, s.3.

Cap. xiij.

A Deo exiuit, & ad Deum vadit, 1^a.q.42.5.2^m.
Quem diligebat Iesus, 1^a.q.20.4.3^m.¶ 3^a.q.45.3.4^m.
Ille est, cui intinctum panem porrexero, & cum intinxisset panem dedit Iudæ, 3^a.q.81.2.1^m ¶ q.83.5.9^m.
Aut vt egenis aliquid daret, 22æ.q.188.7.c.
Mandatum nouum do vobis, vt diligatis inuicem sicut dilexi vos, 12æ.q.108.3.o.¶ 22æ.q.44.7.o.
In hoc ergo cognoscent omnes, quia discipuli mei estis, si dilectionem habueritis ad inuicem. 22æ.q.31.1.5^m.¶ q.101.1.3^m.

Cap. xiiij.

Creditis in Deum, & in me credite, 22æ.q.2.7.c.
In domo patris mei, mansiones multæ sunt, 12æ.q.3.2.4^m.¶ q.5.2.o.¶ q.152.4.c.2^m.
Domine nescimus quo vadis. Et quomodo possumus viam scire? 1^a.q.4.101.2^m.¶ 22æ.q 76.2.c.
Ego sum via, veritas, & vita, 1^a.q.2.1.3^m.¶ q.3.3.o.¶ q.4.2.2^m.¶ 3^m.¶ 22æ.q.34.1.2^m.
Si cognouissetis me, & patrem meum vtique cognouissetis, s.5.
Qui videt me, videt & patrem meum, ibidem.
Ego in patre, & pater in me est, s.10.
Alioquin propter ipsa opera credite, s.5.
Amen amen dico vobis, s.1.
Qui credit in me, opera quæ ego facio & ipse faciet, & maiora horum faciet, 3^a.q.43.4.2^m.
Quodcunque petieritis patrem in nomine meo, hoc faciam? 22æ.q 83.7.2^m.¶ 15.2^m.¶ 16.c.
Si diligitis me, mandata mea seruate, 22æ.q 44.1.o.
Rogabo patrem, & alium paracletum dabit vobis, 22æ.q.33.10.1^m.
In illo die cognoscetis, quia ego sum in patre meo, & vos in me, & ego in vobis, 1^a.q.43.1.4^m.

Et sermonem quem audistis non est meus, sed eius, qui misit me patris, s.7.
Pater maior me est, 1^a.q.33.1.2^m.¶ q.42.4.1^m.¶ q.41.7.1^m.¶ 1^a.q 10.1 o.
Sicut mandatum dedit mihi pater, sic facio. 1^a.q.44.6.2^m.¶ q.47.2.1^m.
In domo patris mei mansiones multæ sunt, s q.93.2.c.

Cap. xv.

Sine me nihil potestis facere, 12æ.q.6.1.1^m.¶ q.114.6 o.
Si manseritis in me, & verba mea in vobis manserint, quodcunque volueritis petetis, & fiet vobis. s.14.
Sicut dilexit me pater, & ego dilexi vos, 1^a.q.37.2.3^m.
Vos autem dixi amicos, 22æ.q.178.4.2^m.
Omnia quæcunque audiui à patre meo, s.5.
Vt quodcunque petieritis patrem in nomine meo, det vobis, s.14.
Scitote, quia me priorem vobis odio habuerit, 22æ.q.13.4.o ¶ 6.2^m.¶ q.34.1.1.o.
Si non venissem, & locutus eis non fuissem, peccatum non haberent, 22æ.q.10.1.3.c.
Si opera non fecissem in eis, quæ nemo alius fecit, peccatum non haberent, 3^a.q 43.4.c.1^m.
Nunc autem & viderunt, & oderunt & me, & patrem meũ, 22æ q.34.1.b.¶ 3^a.q.47.5.c.2^m.
Cum autem venerit paracletus, quem ego mittam vobis à patre spiritum veritatis, qui à patre procedit, 1^a.q.36.2.1^m.¶ 4.1^m.¶ 12æ.q.106.4.2^m.

Cap. xvi.

Omnis qui interficit vos, arbitretur obsequium se præstare Deo, 12æ q.94.5.2^m.¶ q.100.1.3^m.¶ 11æ.q.54.6.o.
Qui misit me, s.5.
Si enim non abiero, paracletus non veniet ad vos, 3^a.q.57.6 o.
Si autem abiero mittam eum ad vos, 1^a.q 43.8.o.
Ille arguet mundum de peccato, 3^a q.59.1.3^m.
Cum autem venerit spiritus ille veritatis, docebit vos omnem veritatem, 12æ.q.106.4.2^m.¶ 22æ.q 176.1.1^m.
Sed quæcunque audiet, loquetur, s.5.
Siquid petieritis patrem in nomine meo, dabit vobis, s.14.
A Deo exiui: exiui à patre, & veni in mundum, s.13.
Iterum relinquo mundum, & vado ad patrem, 3^a.q.57.1.6.o.
Nunc scimus, quia scis omnia, 3^a.q.10.2.o.¶ q 13.1.2^m.¶ 3^m.¶ q.59.2.3^m.
Quia à Deo existi, s.13.
Et non sum solus, quia pater mecum est, s.3.

Cap. xvij.

Hæc est autem vita æterna, vt cognoscant te solum verum Deum, & quem misisti, Iesum Christum. 1^a.q.10.3.c.fi.¶ q 31.4.1^m.
Manifestaui nomen tuum hominibus, quos dedisti mihi de mundo, 22æ.q 2.8.2^m.
Tui erant, & mihi eos dedisti. ibidem.
Et cognouerunt vere, quia à te exiui, s.13.
Et crediderunt, quia tu me misisti, s.5.
Et mundus eos odio habuit, quia non sunt de mundo, sicut & ego non sum de mundo, s.s.¶ 3^a.q 31.2.3^m.fi.
Vt omnes vnum sint, sicut tu pater in me, & ego in te, vt & ipsi in nobis vnum sint, s.10.
Vt sint vnũ, sicut & nos vnum sumus, s.10. 22æ.q.183.2.1^m.
Et dilexisti eos, sicut me dilexisti, 1^a.q.37.2.o.

Cap. xviij.

Vt ergo dixit, ego sum, abierunt retrorsum, & ceciderunt in terram, 3^a.q.43.3.2^m.¶ q.44.3.1^m.
Dicit ille, scilicet Petrus, non sum, 22æ.q 24.12.2^m.
Ego palam locutus sum mundo: Ego semper docui in synagoga, & in templo, quò omnes conueniunt, 3^a.q.42.3.2^m.
Et in occulto locutus sum nihil, 3^a.q.42.1 c.
Respondit ei Iesus. Si male locutus sum, testimonium perhibe de malo; si autem bene, cur me cædis? 22æ q.65.2.o.¶ 3^a.q.46.9.2^m.¶ q 83.2.3^m.
Iudæi non introierunt in prætorium, vt non contaminarentur,

 tur,

tur,sed manducarent pascha, 3ª.q.46.9.1m.
Nobis non licet interficere quenquam.3ª.q.47.4.3m.
Regnum meum non est de hoc mundo,3ª.q.7.2.3m.¶ q.59. 4.1m.
Omnis qui est ex veritate, audit vocem meam. 22ę.q.180. 3.4m.

Cap. xix.

Maius peccatum habet, 12ę.q.73.1.0.¶ 3ª.q.47.6.0.¶ 4. 2m.
Cum vidisses ergo Iesus matrem. Matth.1. 18ę.
Et discipulum stantem,quem diligebat,s.13.
Postea sciens Iesus,quia omnia consummata sunt,12ę.q.103 3.2m.¶ 3ª.q.47.2.1m.
Iudæi ergo, quoniam parasceue erat, vt non remanerent in cruce corpora sabbato, 3ª.q.46.4.3m.¶ q.48 4.e.
Erat enim magnus dies ille sabbati, 3ª.q.46.9.1m.
Et continuo exiuit sanguis & aqua, 3ª.q.66.4.3m.¶ q.74. 7.1m.
Venit Nicodemus, ferens mixturam myrrhæ, & aloes, quasi libras centum,3ª.q.51.2.2m.¶ 3m.
Cum aromatibus, sicut mos est Iudæis sepelire, 3ª.q.51.2. 2m.¶ 3m.
Erat autem in loco,vbi crucifixus est,hortus, & in horto monumentum nouum.3ª.q.51.2.4m.
Et aduoluit saxum magnum ad ostium monumenti, 3ª.q. 51.2.3m.

Cap. xx.

Maria Magdalenæ, venit mane, cum adhuc tenebræ essent, ad monumentum,3ª.q.53.2. 3m.
Et vidit linteamina posita,3ª.q.51.2.3m.
Et sudarium, 3ª.q.51.2.3m.
Tunc ergo introiuit, & ille discipulus, qui venerat primus, 3ª.q.8.3.3m.
Noli me tangere,3ª.q.80.4.1m.
Nondum enim ascendi ad patrem meum, 3ª.q.55.6.3m.¶q. 80.4.1m.
Cum ergo sero esset die illo vna sabbatorum, & fores essent clausæ, &c.venit Iesus. 3ª q.54. 1.1m.
Et ait: Pax vobis, 3ª.q.35.8.1m.
Ostendit eis manus & latus, 3ª.q.54.4.0.
Hæc cum dixisset,insufflauit, 1ª.q.43.7.6m.
Quorum remiseritis peccata,remittuntur eis, 3ª.q.84.3.3m. s.q.18.1.1.
Infer digitum tuum huc, & affer manum tuam, & mitte in loca clauorum,3ª.q.54.4.2m.¶ q.55.6.3m.
Quia vidisti me Thoma, credidisti, 22ę.q.1.4.1m.¶ 3ª.q.55. 5.3m.
Beati qui non viderunt & crediderunt. Ibidem.¶ 3ª.q.55.5. 3m.
Multa quidem & alia signa fecit Iesus in conspectu discipulorum suorum,quæ non sunt scripta in libro hoc, 3ª.q.42. 4.c.¶ q.63.1.1m.
* Hæc autem scripta sunt, vt credatis,&c.1ª.q.1.8.1m.

Cap. xxi.

Vado piscari,1ª.q.96.1.c.¶ 22ę.q.64.1.0.
Dixit ergo discipulus ille,quem diligebat Iesus, s.13.
Dominus est,1ª.q.23.7.1m.¶ 6m.
Simon Ioannis,diligis me plus his ? 22ę.q.185.3.1m.
Pasce oues meas,vel agnos meos, ibidem.
Domine tu scis quia amo te, 1ª.q.20.4.3m.
Domine tu omnia nosti,s.16.
Quem diligebat Iesus,s.13.
Sunt autem & alia multa,quæ fecit Iesus,quæ si scribantur per singula,nec ipsum arbitror mũdum capere posse eos, qui scribendi sunt,libros, 3ª.q.6.3.3m.¶ q.68.1.1m.

Auctoritates ex Epistola ad Romanos.

Cap. j.

Qui factus est ei ex semine Dauid secundum carnem. 3ª.q. 16.7.1m.¶ q.31.6.2m.
Qui prædestinatus est filius Dei, in virtute.3ª.q.24.0.
Ad obediendum fidei. 21ę.q.47.3m.¶ q.104.3. 2m.¶ 3ª.q.7. 3.2m.

Græcis,ac barbaris,sapientibus,& insipientibus,debitor sum. 1ª.q.21.1.3m.
Iudæo primum,& Græco, 3ª.q.31.2.2m.
Qui veritatem Dei in iniustitia detinent,22ę.q.40.3.0.q.59. 3.4.0.¶ q.71.3. 3m.
Quod notum est Dei manifestum est illis, 1ª.q.1.6.e.ß.¶ q. 12.12.b.¶ c.
Inuisibilia enim ipsius à creatura mundi per ea quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur, 1ª.q.2.2.0.¶ 22ę.q.27.3. 2m.¶ q.34.c.e ¶ q.171.2.3m.
Ita vt sint inexcusabiles,in c.2.
Cum cognouissent Deum,non vt Deum glorificauerunt,aut gratias egerunt,12ę.q.6.8.0.¶ q.19.6.c.¶ q.76.3.4.e.¶ 3ª.q. 47.5.3m.
Dicentes enim se esse sapientes,stulti facti sunt, 12ę.q.46.1. 1m.¶ 2.c.
Et mutauerunt gloriam incorruptibilis Dei, in similitudinẽ imaginis corruptibilis hominis,& volucrum,& quadrupedum,& serpentum, 22ę.q.94.1.e.¶ q.122.2.2m.
Propter quod tradidit illos Deus in desideria cordis eorum in immunditiam, 12ę.q.87.2.c.
Quia commutauerunt veritatem Dei in mendacium,s.1.
Tradidit illos Deus in reprobum sensum, vt faciant ea, quæ non conueniunt,repletos oĩ iniquitate,&c.12ę.q.79.1.1m
* Parentibus non obedientes,22ę.q.105.1.b.
Qui cum iustitiam Dei cognouissent, non intellexerunt,s.
Quoniam qui talia agunt,digni sunt morte, 12ę.q.85.5.0.

Cap. ij.

Propter quod inexcusabilis es o homo, omnis qui iudicas, 22ę.q.33.5.0.¶ q.60.2.2m.
An diuitias bonitatis eius, patientiæ, & longanimitatis contemnis? 22ę.q.186.9.3m.
Quicunque enim sine lege peccauerunt,sine lege peribunt, 12ę.q.90.3.1m.
Et qui in lege peccauerunt, per legem iudicabuntur. 12ę.q. 103.3.4.0.¶ q.104.1.c.¶ 22ę.q.86.4.1m.
Non enim auditores legis iusti sunt apud Deum,sed factores legis iustificabuntur, 12ę.q.100.12.1m.
Cùm enim gentes, quæ legem non habent, naturaliter ea quæ legis sunt,faciunt.12ę.q.109.4.1m.
Legem non habentes,ipsi sibi sunt lex,12ę.q.90.3.1m.
Qui ostendunt opus leg's scriptum in cordibus suis, ibid.
Testimonium reddente illis conscientia ipsorum, 1ª. q.79. 13.c.
Et inter se inuicem cogitationum accusantium, aut defendentium, ibid.
Circuncisio quidem prodest, si legem obserues, 12ę q.103. 3 4.0.¶ q.104.3.e.¶ 22ę.q.86.4.1m.¶ 87.1.e.¶ q.93.1.0.¶ q. 94.3.3m.
Si autem præuaricator legis sis, circuncisio tua præputium facta est,s.2.

Cap. iij.

Et operibus legis non iustificabitur omnis caro coram illo, 12ę.q.98.1.0.¶ 4.c.ß.¶ 3m.¶ q.100.12.0.¶ q.103. 2.0.
Arbitramur iustificari hominem per fidem,sine operibus legis.12ę.q.100.12.0.
Faciamus mala,vt veniant bona,12ę.q.79.4.4m.
Si Abraham ex operibus legis iustificatus est,habet gloriam, sed non apud Deum,12ę.q.100.12.c.
Dauid dicit,beatitudinem hominis,cui Deus accepto fert iustitiam sine operibus,12ę.q.5.7.3m.

Cap. iiij.

Et signum accepit circuncisionis signaculum iustitiæ fidei, quæ est in præputio, 12ę.q.102.5.1m.
Et vocat ea quæ non sunt,tanquam ea quæ sunt, 22ę. q. 91. 1.1m.
Qui contra spem in spe credidit, 12ę.q.41. 3. 2.3.¶ q. 102. 5.1m.
* Ei autem qui operatur, merces non imputatur secundum gratiam,sed secundum debitum, 12ę.q.112.2.1m.
Lex iram operatur, 12ę.q.47.1.0.
Iesus traditus est propter delicta nostra,3ª.q.49.0.

Cap. v.

Cap. v.

Iustificati ergo ex fide, 12æ.q.112.3.1m.¶q.113.6.o.¶3a.q.86.6.c.

Et gloriam in spe gloriæ filiorum Dei.1a.q.33.3.c.

Spes autem non confundit, 22æ.q.18.4.o.

Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris,per spiritum sanctum,qui datus nobis,22æ.q.24.2.o.¶3.10.c¶q.172.2.1m

Cum inimici essemus, reconciliati sumus per mortem filij eius.3a.q.48.4.c.¶q.49.2.c.¶4.o.

Peccatum non imputabatur,cùm lex non esset, 12æ.q.98.5.6.o.¶1a.q.70. 1.2m.

Nam iudicium quidem ex vno in condemnationem, gratia autem ex multis delictis in iustificationem, 12æ.q.113.1.6 o.

Si enim vnius delicto, mors regnauit per vnum; multo magis abundantiam gratiæ,& donationis,& iustitiæ accipientes in vita,regnabunt per vnum Iesum Christum, 3a.q.52.7.2m.

Sicut enim per inobedientiam vnius hominis, peccatores constituti sunt multi, ita & per vnius obedientiam iusti constituantur multi, 22æ.q 103,2.1m.

Lex autē subintrauit,vt abundaret delictum,12æ.q.98.1.2m.

Vbi autem abundauit delictum, superabundauit & gratia, 3a.q.89.2.3m.

Vt sicut regnauit peccatum in mortem, ita & gratia regnet per iustitiam in vitam æternam, per Iesum Christum Dominum nostrum, inf.6.

Tribulatio patientiam operatur,5 q.15.2.c.

Resurrexit propter iustificationem nostram,5.q.76.1.c.

Cap. vj.

Quicunque baptizati sumus in Christo Iesu, in mortem ipsius baptizati sumus,22æ.q.147.5.c.¶3a.q 49.3.2m.¶q.51.1.c.¶q.61.1.2m.¶q.66.3.9.c.5m.¶q.68. 5.6. c.¶q.80. 10. 1m.¶q 86.4.3m.

Vt quomodo Christus surrexit à mortuis per gloriam patris,ita & nos in nouitate ambulemus, 12æ.q.112.2.3m.

Si enim complantati facti sumus similitudini mortis eius, simul & resurrectionis erimus, 3a.q.54.2.c.¶q.56.1.2.o.

Hoc scientes quia vetus homo noster simul crucifixus est, vt destruatur corpus peccati, vt vltra non seruiamus peccato,1a q.79.1.3m.

Qui enim mortuus est,iustificatus est à peccato, 12æ.q.113.1.6.o.

Si enim mortui sumus cum Christo,credimus quia etiam simul viuemus cum illo. 1a.q.54.2 c.

Ita & vos existimate quidem vos mortuos esse peccato,viuentes autem Deo,in Christo Iesu, 3a.q.54.2.c.

Non ergo regnet peccatum in vestro mortali corpore, vt obediatis concupiscentiis eius,22æ.q.74.3.1m.

Sed neque exhibeatis membra vestra arma iniquitatis peccato,sed exhibete vos Deo,tanquam ex mortuis viuentes,& membra vestra arma iustitiæ Deo, 3a.q.79 1. 3m.

Non enim sub lege estis,sed sub gratia,12æ.q.108.c.2.o.

Sicut enim exhibuistis membra vestra, seruire iniquitati.3a.q.48.4.c.3m.

Cum enim serui essetis peccati,liberi fuistis iustitiæ. 22a.q.183 4.c.

Quem ergo fructum habuistis tunc in illis, in quibus nunc erubescitis,12æ.q.70.4.1m.¶22æ.q.1.8. fi.

Nam finis illorum mors est, 12æ q.85.3.o¶q.87.7.c.1m.

Nunc autem liberati à peccato,serui autem facti Deo,habetis fructum vestrum in sanctificationem; finem verò vitam æternam. 1a.q.23.1.c.¶12æ.q.3.4.3m.

Stipendia peccati mors,2.6.

Gratia autem Dei,vita æterna,1a.q.24.3.c.¶12æ.q.113.2.2m.9.c.¶q.114.3.2m.

Cap. vij.

Lex in homine dominatur,quanto tempore viuit, 3a.q.15.4.3m.

Soluta est à lege viri,5.q 53.2.1.

Cum essemus in carne, passiones peccatorum quæ per legē erant,operabantur in membris nostris. 12æ.q 77.8.o¶3a.q 15.4.3m,

Seruiamus in nouitate spiritus, & non in vetustate litteræ, 12æ.q.98.1.2m.¶q.99.2.3m.¶q 106.2.c.

Peccatum non cognoui,nisi per legem,12æ.q 90.1.o.¶q.100 4.3m.

Nam concupiscentiam nesciebam,nisi lex diceret,non concupisces,12æ.q.100.4.3m.

Sine lege enim peccatum mortuum erat, ego autem viuebam sine lege aliquando, 12æ.q.98.1.2m.

Itaque lex quidem sancta, & mandatum iustum,& bonum, 12æ q.98.1.o ¶.q.67.3.2.

Quod enim operor,non intelligo, 12æ.q.56.4.c.¶q.74 3.c.

Non enim quod volo bonum, hoc ago,1a.q.83.1.1m.¶12æ.q.10.3.1m.¶q.17.7.1m.¶q.74.3.c.¶q.77.7.1m.

Sed quod odio malum,illud facio,12æ q.77.7.1m.

Consentio legi,quoniam bona est, 12æ.q.98.1.c.

Condelector enim legi Dei, secundum interiorem hominē, 1a.q.78.4.1m.¶12æ.q 98.1.c.¶22æ.q.25.7.c.

Video autem alteram legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ, & captiuantem me in lege peccati, quæ est in membris meis, 12æ.q.83.1.1m.¶q.90,1.1m.¶q 91.6 o.

Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? 22æ q 25.3.1m.

Cap. viij.

Nihil ergo nunc damnationis est iis, qui sunt in Christo Iesu,qui non secundum carnem ambulant, 12æ.q.89.5.1m.

Lex enim spiritus vitæ in Christo Iesu, liberauit me à lege peccati & mortis,5.7.

Sapientia carnis inimica est Deo, 12æ q.93.6.2m.¶22æ.q.55 2.1m.¶2m.

Legi enim Dei subiecta non est,nec enim potest.22æ.q.55.2.1m.¶2m.

Sed in spiritu; si tamen spiritus Dei habitabat in vobis, infrà 8.

Habitat in vobis, 1a.q.43.2. 3. o.¶4. 2m.¶5.c.¶12æ.114.3.3m.

Propter inhabitantem spiritum eius in vobis,8.8.

Debitores sumus non carni, vt secundum carnem viuamus, 12æ.q.111.1.3m.

Si enim secundum carnem vixeritis, moriemini, 12æ.q.72.2.1m.¶2m.

Si autem spiritu facta carnis mortificaueritis, viuetis, 3a.q.89.3.o.

Quicunque enim spiritu Dei aguntur,hi sunt filij Dei,12æ.q.114.3.c.fi.¶22æ.q 31.1.3m.¶q.88. 8.2m.

Non enim accepistis spiritum seruitutis iterum in timore, 22æ.q.19.6.n.¶8.2m.¶10.c.

Si autem filij,& hæredes,1a.q.95.1.2m.¶12æ.q.114.3.c.fi.

Si tamen compatimur,vt conglorificemur, 12æ.q.85.5.2m.¶3a.q.49.1.4m.¶1.2m.¶3m.¶5.c.¶q.32. 1. 2m.¶7. 8.c.¶q.79.2.1m.¶7.2m.

Existimo enim quòd non sunt condignæ passiones huius temporis ad futuram gloriam,quæ reuelabitur in nobis, 12æ.q 114.3.o.¶5.c.¶3.q.45.1.c.

Expectatio creaturæ, reuelationem filiorum Dei expectat. 1a.q.96.3.c.

Spe enim salui facti sumus, 22æ.q.17.6.o.

Spes autem,quæ videtur,non est spes, 12æ.q.40.1.o.¶2.5.6.7.8.c.¶q.41.2.c.¶q.42.3.c.3m.¶q.67.4.5. o.¶22æ.q.18.2.o.¶3.c.¶q.19.11.3m.

Si autem quod non videmus,speramus,per patientiam expectamus, 12æ.q 40.2.1m.

Ipse spiritus postulat pro nobis, gemitibus inenarrabilibus, 22æ.q.81.10.1m.¶1a.q.26.1.3m.

Scit quid desideret spiritus, quia secundum Deum pro peccatis postulat,1a.q.21.4.c.

Scimus autem quoniam diligentibus Deum, omnia cooperantur in bonum,1a.q.89.2.1m.3.q.4.1.4m.

Nam quos præsciuit & prædestinauit,1a.q.23.3.2m.

Conformes fieri imaginis filij sui, 1a.q.35.3.1m.fi.¶q.93.4.2m.¶22æ.q.45.6.c.1m.¶3a.q.3.5.2m.¶8.c.¶q.19. 2. 3m.¶q.45.4.c.

Vt sit ipse primogenitus in multis fratribus, 1ª q. 33. 3. c. 2m ? q. 9. 1. 1m ? 41. t. c.
Quos autē prædestinauit, hos & vocauit, 1ª q. 23. 2. c. ? 5. 2m.
Et quos vocauit, hos & iustificauit, 12ſ. q. 113. 1. 3m.
Qui etiam interpel at pro nobis. 3ª q. 21. 3. o ? q. 22. 4. 1m.
Quis nos ſeparabit à charitate Christi? &c. 3ª. q. 62. 6. 3m. ? q. 7. 4. c.
Creatura liberabitur à ſeruitute corruptionis, s. q. 74. 7. c.

Cap. ix.

Optabā ego ipse anathema esse à Christo pro fratribus meis, &c. 22ſ. q. 27. 8. 1m. ? q. 182. 2. c. 6.
Quorum patres, ex quibus est Christus, secundum carnem, 12ſ. q. 98. 4. c. 1m. ? 5. c. ? 3ª. q. 4. 6. 1m.
Non est volentis, neque currentis, sed miserentis est Dei, 1ª. q. 23. 1. 2m. ? 12ſ q. 1. 1. 3m.
Quod si Deus volens ostendere iram, & notam, &c. quę præparauit in gloriam, 1ª. q. 23. 5. 3m.

Cap. x.

Corde enim creditur ad iustitiam, ore autem confessio fit ad salutem, 22ſ. q. 3. 2. o.
Diues in omnes qui inuocant illum, 22ſ. q. 117. 1. 3m.
Ergo fides ex auditu, auditus autem per verbum Christi, 3m. q. 111. 1. 1m. ? 22ſ. q. 6. 1. o.

Cap. xj.

Ex ipso, & per ipsum, & in ipso sunt omnia, 1ª. q. 39. 8. c.
Conclusit Deus omnia sub peccato, s. q. 99. 2. 2.

Cap. xij.

Exhibeatis corpora vestra Deo, hostiam viuentem, sanctam Deo placentem. 22ſ. q. 85. 3. 2m.
Rationabile obsequium vestrum, s. q. 3. 2. c.
Vt probetis, quæ sit voluntas Dei bona, beneplacens, & perfecta. 22ſ. q. 97. 2. 2m.
Non plus sapere, quàm oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem, 22ſ. q. 148. 1. 1m.
Et vnicuique sicut Deus diuisit mensuram fidei, 12ſ. q. 114. 5. 1m. ? 22ſ. q. 6. 1. c.
Sicut enim in vno corpore multa membra habemus, 1ª. q. 76. 5. 3m. ? 22ſ. q. 183. 2. c.
Habentes donationes, 1ª. q. 21. 3. c. ? 12ſ q. 112. 5. 4m.
Siue prophetiam, secundum rationem fidei, 22ſ. q. 172. 3. o. ? 3. c.
Qui præest in solicitudine. 22ſ. q. 47. 9. 3m. ? q. 53. 6. c.
Dilectio sine simulatione, 22ſ. q. 111. 1. o.
Honore inuicem præuenientes, 12ſ. q. 103. 2. 3m.
Nolite maledicere, 22ſ. q. 76. 1. 2m.
Spe gaudentes, 22ſ. q. 23. 1. 3m.
Si fieri potest, quod ex vobis est, cum omnibus hominibus pacem habentes, 22ſ. q. 29. 1. c. ? 2. 3m.
Non vosmetipsos defendentes charissimi. 22ſ. q. 40. 1. 2m. ? q. 64. 7. 5.

Cap. x ij.

Potestatibus sublimioribus subdita sit, 22ſ. q. 69. 1. c ? q. 88. 10. 2m. ? q. 104. 1. o. ? 5. c. prin. ? 1m ? 6. o.
Quæ à Deo sunt ordinatæ sunt, 12ſ. q. 102. 1. c. ? 22ſ. q. 172. 2. c. principio, 9. q. 14. 1. c.
Qui potestati resistit, Dei ordinationi resistit, 22ſ. q. 158. 1. 3m.
Cui tributum, tributum, 22ſ. q. 102. 2. 3m.
Qui diligit proximum, legem impleuit, 12ſ. q. 99. 1. 2m. ? q. 105. 2. 1m. ? 22ſ. q. 44. 2. 4m.
Et si quod est aliud mandatum, in hoc verbo instauratur, 12ſ. q. 99. 1. 2m.
Induimini Dominum Iesum Christum, 3ª. q. 69. 9. 1m.

Cap. xiiij.

Qui infirmus est, olus manducet, 12ſ. q. 77. 3. o.
Siue viuimus siue morimur, Domini sumus, 1ª. q. 1. 8. 2m.
Nihil commune per ipsum, 12ſ. q. 102. 6. 1m. ? 22ſ. q. 149. 3. o. 3ª. q. 40. 4. 2m.
Si propter verbum fratrer tuus contristatur, iam non secundum charitatem ambulas, 22ſ. q. 43. 3m.
Noli cibo tuo illum perdere, pro quo Christus mortuus est, 22ſ. q. 43. 3. 2m.

Non est enim regnum Dei esca & potus, 3ª. q. 40. 2. 1m.
Bonum est non manducare carnem, & non bibere vinum, 12ſ q. 102. 4. 1m. ? 6 ? 22ſ. q. 43. 1. 5m. ? q. 142. 1. 2m.
Omne quod non est ex fide, peccatum est, 12ſ. q. 19. 5. c. ? q. 10. 4. 3m. ? 22ſ. q. 10. 4. 1m.

Cap. xv.

Vnusquisque vestrum proximo suo placeat in bonum ad ædificationem, 22ſ. q. 115, 1. 1m.
Dico enim Christum Iesum ministrum fuisse circumcisionis propter veritatem Dei, ad confirmandas promissiones patrum, 3ª. q. 42. 1. c.
Gentes autem super misericordia honorare Deum. 1ª. q. 21. 4. 2m.
Si spiritualium eorum participes facti sunt gentiles, debet & in carnalibus ministrare eis, 22ſ. q. 187. 4. 2m.

Cap. xvj.

Si vobis primum ex parte fruitus fuero, 12ſ. q. 11. 3. 1m.
Secundum reuelationem mysterij, temporibus æternis taciti. 1ª. q. 10. 5. 2m.
Vt adiuuetis me in orationibus vestris, s. q. 72. 2. c.

Auctoritates ex prima Epistola ad Corinthios.

Cap. j.

In omnibus diuites facti estis in illo, scilicet Christo, in omni verbo, & in omni scientia, 22ſ. q. 50. 3. 1m. ? q. 183. 3. 2m.
Et non sint in vobis schismata, 22ſ. q. 39. 1. o. ? 4. c. ? q. 188. 5. 2m.
Nunquid Paulus crucifixus est pro vobis? 3ª. q. 48. 5. 3m.
Aut in nomine Pauli baptizati estis? 3ª. q. 64. 1. c.
Non enim misit me Deus baptizare, sed euangelizare, 3ª. q. 67. 2. 3m.
Nonne stultam fecit Deus sapientiam huius mundi? 22ſ. q. 46. 3. 2m.
Et Dei sapientiam, 1ª. q. 39. 7. 2m.
Quod stultum est Dei, sapientius est hominibus, s.
Et quod infirmum est Dei, fortius est hominibus. 1ª. q. 48. 6. 1m.
Quæ stulta sunt mundi, elegit Deus, vt confundat sapientes, s.
Vt ea, quæ sunt, destrueret, s.
Vt non glorietur omnis caro in conspectu eius, 22ſ. q. 45. 4. 1m.
Christus factus est nobis sapientia, & iustitia, & sanctificatio, & redemptio, 1ª. q. 42. 6. 3m.
Qui gloriatur, in Domino glorietur, s.

Cap. ij.

Sapientiam loquimur inter perfectos, 22ſ. q. 45. 5. 1m.
Sed loquimur Dei sapientiam in mysterio, quæ abscondita est, 1ª. q. 57. 5. 3m.
Si enim cognouissent, nunquam Dominum gloriæ crucifixissent, 3ª. q. 46. 12. 1m. ? q. 47. 5. o. ? 6. c.
Nos autem non spiritum huius mundi accepimus, sed spiritum, qui ex Deo est, 12ſ. q. 112. 5. 4m.
Vt sciamus quæ à Deo donata sunt nobis, 12ſ. q. 112. 5. 4m.
Spiritualis autem iudicat omnia, & ipse à nemine iudicatur, 1ª. q. 1. 6. 1m. ? 22ſ. 60. 1. 2m.

Cap. iij.

Tanquam paruulis in Christo, lac vobis potum dedi, non escam, 1ª. prolo principio. ? 22ſ. q. 189. 1. 4m.
Cum enim sit inter vos zelus & contentio, nonne carnales estis? 12ſ. q. 24 4. 1m.
* Cum autem quis dicat, Ego quidem sum Pauli, alius autē, Cephæ; ego autem Apollo, nonne homines estis? 22ſ. q. 188. 5. 2m.
Vt sapiens architectus fundamentum posui, 1ª. q. 1. 6. c.
Fundamentum aliud nemo potest ponere, præter id, quod positum est, quod est Christus Iesus, 22ſ. q. 4. 7. o. 1. q. 36. 1. 5. 2m.
Si quis superædificat supra fundamentum hoc aurum, argentum, lapides pretiosos, 12ſ. q. 89. 2. o.
Ipse autem saluus erit sic quasi per ignem, s. q. 59. 4. 1.

Siquis videtur inter uos sapiens esse in hoc seculo, stultus fiat, ut sit sapiens, 22æ. q. 46. 3. 2m.

Cap. iiij.

Dominus illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium, 1a. q. 24. 1. 2m. s. q. 87. 2. c.
Sed neque meipsum iudico, 12æ. q. 112. 5. c.
In Christo Iesu per euangelium ego uos genui, s. q. 56. 2. c.
Non enim in sermone est regnum Dei, sed in uirtute, 22æ. q. 178. 1. 2m.
Nihil mihi conscius sum, sed non in hoc iustificatus sum, s. q. 10. 4. 2m.
Quid enim mihi de his, qui foris sunt iudicare, s. q. 22. 5. c.
Cum eiusmodi nec cibum sumere, s. q. 23. 1. c.

Cap. vj.

Iam quidem omnino delictum est in uobis, quòd iudicia habetis inter uos, 22æ. q. 43. 8. 1m.
Quare non magis iniuriam accipitis? 22æ. q. 108. 1. 2m. & 4m.
Quare non magis fraudem patimini? 22æ. q. 55. 5. 1m.
Iniqui regnum Dei non possidebunt, 1a. q. 68. 4. c.
Esca uentri, & uenter escis, 1a. q. 65. 1. c. & 12æ. q. 3. 5. b.
Corpus autem, non fornicationi, 12æ. q. 103. 4. 3m. & 22æ. q. 35. 1. 4m. & q. 154. 2. 2m.
Nescitis, quoniam corpora uestra membra sunt Christi? 3a. q. 8. 3. 0.
Qui autem adhæret Domino, unus spiritus est, 22æ. q. 45. 2. c.
Qui adhæret meretrici, unum corpus efficitur, s. q. 55. 3. c.
Fugite fornicationem, 22æ. q. 35. 1. 4m.
Omne enim peccatum quodcunque fecerit homo, extra corpus est. 12æ. q. 74. 4. 0.
Neque fornicarij, neque adulteri, s. q. 99. 5. 4.
Qui autem fornicatur, in corpus suum peccat, 12æ. q. 72. 2. 4m.
Melius est nubere, quàm uri, s. q. 42. 4. 4.

Cap. vij.

Bonum est homini mulierem non tangere, 12æ. q. 14. 1. 3m.
Ne fraudetis uos inuicem nisi ex communi consensu, s. q. 64. 4. c.
Præterit figura huius mundi, s. q. 74. 1. c.
Similiter & uxor uiro, 22æ. q. 32. 8. 2m.
Vxori uir debitum reddat, s. q. 48. 4. c.
Vnusquisque proprium donum habet ex Deo, 12æ. q. 66. 2. 1m.
Virgo si nubat non peccat, s. q. 41. 3. c.
Dico autem non nuptis, & uiduis, bonum est illis; si sic permanserint, 12æ. q. 140. 1. 3m.
Consilium autem do, 12æ. q. 14. 1. 3m. & 22æ. q. 152. 2. 0.
Si quis frater uxorem habet infidelem, s. q. 59. 2. c.
Qui sine uxore est, sollicitus est, quæ Domini sunt, 22æ. q. 152. 2. 0. & 4. c & 5. c.
Qui matrimonio iungit uirginem suam, bene facit, & qui non iungit, melius facit, 22æ. q. 152. 5. 5m. & q. 4. 5. 0. s q. 41. 2. c.
Qui nubunt tanquam non nubentes, s. q. 41. 3. 1.
Beatior autem erit, si sic permanserit, 12æ. q. 70. 3. 2m.

Cap. viij.

Scientia inflat, 22æ. q. 167. 1. c. & q. 188. 6. 2m.
Scimus quia nihil est idolum in mundo, 22æ. q. 94. 1. 3m.
Nam & si sint qui dicantur dij, siue in cælo, siue in terra, siquidem sunt dij multi, & domini multi, 1a. q. 13. 3. 1m.

Cap. ix.

Nonne Christum Iesum Dominum nostrum uidi? 3a. q. 57. 6. 3m.
Nunquid de bobus cura est Deo? 1a. q. 22. 2. 5m. & q. 103. 5. 2m. & 12æ. q. 102. 5. 8m.
Omnia sustinemus, ne quod offendiculum demus Euangelio, 22æ. q. 43. 8. 5m.
Bonum est mihi magis mori, quàm ut gloriam meam quis euacuet, 12æ. q. 2. 3. c. & 22æ. q. 132. 1. 1m.
Nam si euangelizauero, non est mihi gloria, necessitas enim mihi incumbit, 22æ. q. 81. 6. 3m.
Nam cum liber essem ex omnibus, omnium me seruum feci, 1a. q. 83. 3. 4. 0.

Nescitis, quòd, qui in stadio currunt, omnes quidem currunt, sed unus accipit brauium? 12æ. q. 4. 3. 1m.
Sic currite, ut comprehendatis, 1a. q. 12. 7. 1m. & 12æ. q. 43. 1m

Cap. x.

Patres nostri omnes sub nube fuerunt, & omnes mare transierunt. & omnes in Moyse baptizati sunt in nube, & in mari. 3a. q. 70. 1m.
Petra autem erat Christus, 1a. q. 102. 1. 4m.
Hæc autem omnia in figuram contingebant illis. 12æ. q. 107. 2. 0.
Qui se existimat stare, uideat ne cadat, 1a. q. 95. 3. 0.
Tentatio uos non apprehendat, nisi humana, 3a. q. 41. 2. 2m.
Dico, quòd immolatum est aliquid idolis, aut quòd idolum sit aliquid? s. 8.
Si quis uocat uos infidelium ad cœnam, & uultis ire, 22æ. q. 10. 9. c.
Nemo quod suum est, quærat, sed quod alterius, 22æ. q. 58. 11. c.
Domini est terra & plenitudo eius, 1a. q. 13. 7. 1m. & 6m.
Omnia in gloriam Dei facite, 12æ. q. 8. . 1. 2m. & q. 100. 10. 2m.
Sine offensa estote Iudæis & Gentibus, & Ecclesia Dei. 22æ. q. 7. 2. 3. & 3a. q. 42. 2. 1m.
Nos scimus in quos fines sæculorum deuenerunt, s. q. 18. 3. 3.

Cap. xj.

Omnis uiri caput, Christus est, 3a. q. 8. 0. & q. 48. 1. c. & q. 49. 1. c.
Caput autem mulieris, uir, 1a. q. 93. 3. 1m. s. q. 62. 4. 4.
Caput autem Christi, Deus, 3a. q. 8. 1. 3m. & 8. 1m.
Vir imago, & gloria Dei est, mulier autem gloria uiri est, 1a. q. 35. 2. 3m. & q. 93. 4. 1m. & 6. 2m.
Nam oportet hæreses esse, ut qui probati sunt manifestati fiant in nobis, 22æ. q. 11. 4. 2m.
Ego enim accepi à Domino, s. q. 29. 7. 1m.
Quotiescunque manducabitis panem hunc, & calicem bibetis, mortem Dñi annunciabitis, donec ueniat, 3a. q. 66. 4. 3m. & q. 73. 4. 5. 0. & q. 74. 1. c. & q. 76. 2. 2m. & q. 79. 1. c. & 7. 2m. & q. 80. 10. 2m. & q. 83. 1. c. & 2. c. 1m. & 2m. & 8. c. & q. 34. 7. 3m.
Probet autem seipsum homo, & sic de pane illo edat, & de calice bibat, 3a. q. 80. 4. 5m.
Qui enim manducat, & bibit indigne, iudicium sibi manducat, & bibit, 3a. q. 80. 6. 2m.
Non diiudicans corpus Domini, 3a. q. 80. 5. 2m.
Siquis esurit, domi manducet, 3a. q. 80. 8. 2m.
Cætera cum uenero, disponam, 3a. q. 25. 3. 4m. & q. 64. 2. 2m. & q. 72. 4. 1m. & q. 78. 3. 9m. & q. 83. 4. 2m.

Cap. xij.

Nemo in spiritu Dei loquens, dicit anathema Iesu, 12æ q. 109. 1. b. & c. 1m. & 22æ. 171. 1. 2m. & q. 176. 2. 2m.
Et nemo potest dicere, Dominus Iesus, nisi in spiritu sancto, 22æ. q. 15. 3. c. 1m.
Diuisiones vero gratiarum sunt, idem autem spiritus, 22æ. q. 171 princ s. q. 35. 1. 2.
Et diuisiones ministrationum sunt, Ibidem.
Et diuisiones operationum sunt. Ibid.
Qui operatur omnia in omnibus, 1a. q. 105. 5. 0.
Vnicuiq; autem datur manifestatio spiritus, ad utilitatem, 1a. q. 104. 4. c. & 12æ. q. 111. 1. 4. c. & 22æ. q. 172. 3. 0. & q. 176. 1. 1m. & q. 177. 1. c. 3m & 4m. & 3a. q. 7. 7. c. 1m.
Aliis quidem per spiritum datur sermo sapientiæ, 12æ. q. 66. 2. 1m. & q. 68. 5. 1m. & q. 111. 4. 0. & 22æ. q. 176. 177. 178. 0.
Alij autem sermo scientiæ, secundum eundem spiritum, 1a. q. 105. 7. 3m & 12æ. q. 51. 4. c. & q. 68. 5. 1m. & q. 113. 4. c. 4m & q. 113. 10. 3m. & 22æ q. 171. 2. 2m.
Alteri fides in eodem spiritu. 12æ. q. 111. 4. c. 2m. & 22æ. q. 4. 5. 4m.
Alij gratia sanitatum, in uno spiritu, 12æ. q. 111. 4. c. 3m.
Alij operatio uirtutum, 12æ. q. 111. 4. c. 3m. & 22æ. q. 178. 1. 1m.
Alij prophetia, 12æ. q. 68. 3. 3m. & 22æ. q. 171. 2. 0. & q. 174. 3. 2m. & q. 176. 2. 3m.

Alij

Alij discretio spirituum, 12æ.q.111.4.c. & 22æ.q.171. princ.
Alij genera linguarum, 12æ.q.111.4.c.3^{m}. & 22æ.q.176.1.o. & q.175.1.o.
Alij interpretatio sermonum, 12æ.q.111.4.c.3^{m}.
Hæc autem omnia operatur, &c. 1ª.q.38.2.o. & q.43.5.1^{m}.
Diuidens singulis prout uult, 1ª.q.19.10.c. & 12æ.q.66.2.1^{m}. & q.68.1.1^{m}. & 12æ.q.112.4.o. & 22æ q.172.3.o.
Sicut unum corpus est, & membra habet multa, &c. ita & Christus, 3ª.q.76.1.3^{m}. & 22æ.q.183.2.3.o. & 3ª.q.8.1.3.c. & q.48.1.c. & q.49.1.c.
Et adhuc excellentiorem viā vobis demonstro, 22æ.q.24.4.c.

Cap. xiij.

Et angelorum, 1ª.q.107.1.2^{m}.
Factus sum uelut æs sonans, aut cymbalum tinniens, 22æ.q.2t1 2.o.
Charitatem autem non habuero, 1ª.q.43.1.2^{m}. & 12æ.q.61.2.o. & 22æ.q.23.7.o. & q.108.2 2^{m}.
Nihil mihi prodest, 3ª.q.89.6.3^{m}.
Si habuero prophetiam, &c. 1ª.q 43.1.3^{m}. & 22æ q.6.2.3^{m}. & q.172.4.c.
Et si habuero oēm fidem, 22æ.q.44.o. & 7.4^{m}. & q.19.5.1^{m}.
Et si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, &c. 22æ.q.5.154.2.6^{m}.1.q.14.2 c.
Et si tradidero corpus meum, ita ut ardeam, &c. 22æ.q.124.2.2^{m}.
Charitas patiens est, &c. 22æ.q.23.4.2^{m}.
Non quærit, quæ sua sunt, 22æ q.26.4.3^{m}.
Siue prophetiæ euacuabuntur, 22æ.q.171.4.2^{m}. & q.171.1.c. & q.174.5.o. & 3ª q.7.8.c.
Tunc autem facie ad faciem, 1.q.92.1.16.
Siue linguæ cessabunt, 22æ.q 176.1.o.
Siue scientia destruetur, 1ª.q.89.3.1^{m}. & 12æ.q.63.2.1^{m}.
Cum uenerit, quod perfectum est, euacuabitur, quod ex parte est, 1ª.q.12.7.3^{m}. & q.62.7.1^{m}. & 12æ.q.67.3.o. & 22æ.q.44.1^{m}. & q 171.4.2^{m}.
Videmus nunc per speculum in ænigmate, 1ª.q.56.4.c. & 22æ.q.1.2.2o. & 4.2^{m}. & q.184.2.1^{m}.
Tunc aut facie ad faciem, 1ª.q 12.c1.a.1. & 22æ.q.13.1.1^{m}.
Nunc autem manent, fides, spes, charitas, tria hæc, 12æ.q.62.3.o. & 22æ.pcine. & q.17.6.o.
Maior autem horum est charitas, 12æ.q.66.o. & 22æ.q.23.6.o. & q.30.4.o. & q.34.3.1^{m}. & q.117.6.3^{m}. & q.157.4.c.2^{m}.
Charitas nunquam excidit, 1.q 4.3.1. & q.171.2.c.

Cap. xiiij.

Qui loquitur lingua, non hominibus loquitur, sed Deo, 22æ.q.176 2.2^{m}.
Qui prophetat, hominibus loquitur, ad ædificationem, & exhortationem, & consolationem, 22æ.q.171.1.2^{m}. & q.176.2.2^{m}.
Qui loquitur lingua, seipsum ædificat, 22æ.q.176.1.o.
Maior est qui prophetat, quàm qui loquitur linguis, 22æ.q 176.2.o.
Sensibus autem perfecti estote. 22æ.q.184.1.1^{m}.
Apocalypsim habet, 22æ.q.176.2.1^{m}.
* Si autem omnes prophetent, 22æ.q.171.3.b.
* Occulta enim cordis eius, manifesta fiunt, 22æ.q 171.3.c.
Spiritus prophetarum, prophetis subiectus est, 22æ.q.171.3.c. & q.173.3.4^{m}.
Mulieres in Ecclesia taceant, 22æ q.177.2.o.
Turpe est enim mulieri in Ecclesia loqui, 3ª.q.67.4.1^{m}.
Siquis ignorat, ignorabitur, 12æ.q 6.8 c.1^{m}.
Omnia autem honestè, & secundum ordinem fiant in uobis, 12æ.q 87.1.6. & 22æ.q.143.1.2^{m}. & 2.o.
Si orem lingua, mens mea sine fructu est, 22æ.q.83.13.c.

Cap. xv.

Resurrexit tertia die, 1ª.q.7.8.c.
Si autem resurrectio mortuorum non est, neque Christus resurrexit, 3ª.q.53.1.o. & 2.c. & 3.o. & q.56.1.c.
Si omnino mortui non resurgunt, vt quid etiam baptizantur, 1.q.71.9.4.
Christus resurrexit à mortuis, primitiæ dormientium, 1ª.q.95.1.1^{m}. & 3ª.q.27.3.c. & q.53.3.o & q.56.1.c.3^{m}.

Si Christus resurrexit, & nos resurgemus, 1.q.75.2.1.
Inanis est prædicatio nostra, 1.q.25.2.c.
Deinde finis cū tradiderit regnū Deo & Patri, 1ª.q.103.7.1^{m}.
Cum euacuauerit omnem principatū, & potestatem, & uirtutem, 1ª.q.108.7.o.1.89.4.1.
Cum autem subiecta fuerint ei omnia, tunc & ipse filius subiectus erit illi, qui subiecit sibi omnia, 1ª.q.42.4.1^{m}. & 3ª.q.20.1.3^{m}.
Vt sit Deus omnia in omnibus. 1ª.q.8.1.3.o. & q.112.1 c.
Quod seminas non uiuificatur, nisi prius moriatur, 3ª.q 42.2.c.fi. & q 46.2.c.
Seminatur in corruptione, surget in corruptione, 3ª.q.82.1.b. & c.
Non corpus, quod futurum est seminus, 1.q.79.2.1.
Seminatur in infirmitate, surget in uirtute, 3ª.q.82.b. & c.1.q.82.1.c.
Seminatur corpus animale, surget corpus spirituale 3ª.q.84.1.1^{m}.
Mortui resurgent incorrupti, 1.q.86.1.c.
Nouissimus Adam in spiritum viuificantem, 1ª.q.95.1.1^{m}. & 3ª.q.31.1.1^{m}. & q.34.1.1^{m}.
Sed non prius, quod spirituale est, sed quod animale, deinde quod spirituale, 1ª.q.95.1.1^{m}. & 3ª q 34.1.1^{m}.
Primus homo de terra, terrenus; secundus homo de cælo, cælestis, 4ª.q.5.2.1^{m}. & q 31.1.1^{m}. & q.54.3.1^{m}.
Qualis terrenus, tales & terreni, & qualis cælestis, tales & cælestes, 3ª.q.19.3.o.
Caro & sanguis regnum Dei possidere non possunt, 3ª.q.5.2.2^{m}. & q.54.3.1^{m}.
Canet enim tuba, & mortui resurgent incorrupti, & nos immutabimur, 3ª.q 82.1.o.
Omnes quidem resurgemus, 1.q.75.2.c.
Resurgemus in momento, in ictu oculi, 1.q.77.4.c.
Oportet enim corruptibile hoc induere incorruptionem, & mortale hoc induere immortalitatem, Ibidem.
Virtus vero peccati lex, 12æ.4.5.3.1^{m}.
* Itaque fratres mei dilecti, stabiles estote, & immobiles, 22æ.q.123.1.c.2^{m}. & 3^{m}.

Cap xvj.

* Veniam autem ad uos, cum Macedoniam pertransiero, 12æ.q.110.3.5^{m}.
Omnia uestra in charitate fiant, 22æ.q 23.4.2^{m}.

Auctoritates ex secunda epistola ad Corinthios.

Cap. j.

Pater misericordiarum, & Deus totius consolationis, 22æ.q.83.13.c.
Sicut abundant passiones Christi in nobis, ita & per Christum abundat consolatio nostra. Ibidem.
Siue autem tribulamur, 12æ.q.87.6.c.fi.
Sicut socij passionum fuistis, sic & cōsolationis, 3ª.q.49.5.o.
Gloria nostra hæc est, testimonium conscientiæ nostræ, 12æ.q.45.4 1^{m}.
* Volui prius uenire ad uos, 22æ q.110.3.5^{m}.
Sermo noster, qui fuit apud vos, non est in illo, est & non, sed est in illo, est, 22æ.q.109.4.o. & q.129.3.5^{m}.
Qui unxit nos Deus, & qui signauit nos; & dedit pignus spiritus in cordibus nostris, 12æ.q.114.3.3^{m}. & fi.

Cap. ij.

Ne fortè abundantiori tristitia absorbeatur, qui eiusmodi est, 12æ.q.37.2.3^{m}.
Si quis autem contristauit me, 22æ.q.116.1.c.
Christi bonus odor sumus Deo, in iis qui salui fiunt, & in his qui pereunt, 3ª.q.71.2.3.c.
Aliis quidem odor mortis in mortem, aliis autem odor uitæ in uitam, 22æ.q.73.4 o. & q 124.1.1^{m}.
Nam & ego, quod donaui, 1.q.25.1.c.

Cap. iij.

Qui & idoneos nos fecit ministros noui testamenti, 3ª.q.27.4.c.
Litera enim occidit, spiritus autem uiuificat, 12æ.q.98.1.2^{m}. & q.99.2.3^{m}. & q.106.2.c. & 22æ.q.188.1.1^{m}.

Quod

Quod si ministratio mortis, literis deformata in lapidibus fuit in gloria &c. quod manet, in gloria est, 22ſ.q. 87. 3.c. & 8.& q.174.4.3^{m}.

Cap. iiij.

Neque adulterantes uerbum Dei, s.2.5^{a}.
Deus huius seculi, 1^{a}.q.65.2.c.& q.114.3.2^{m}.
Charitas Christi urget nos, 1^{a}.79.1.2^{m}.
Habemus autem thesaurum istum in uasis fictilibus, 22ſ.q. 28.1.1^{m}.
Quæ enim uidentur, temporalia sunt, quæ autem non uidentur, æterna sunt, 1^{a}.q.65.2.1^{m}.

Cap. v.

Dum sumus in corpore, peregrinamur à Deo, 22ſ.q 28.1.1^{m}.
Siue enim mente excedimus Deo, siue sobriè sumus nobis, 22ſ.q.81.6.2^{m}.& 7.c.
Pro nobis fecit peccatū, 3^{a}.q 15.1.4^{m}.& 3.2^{m}.& q.46.4.3^{m}.
Si terrena nostra habitatio dissoluatur, s.q.69.2.c.

Cap. vj.

*Quæ autem conuentio Christi ad Belial.&c. 1^{a}.q.64.1.3^{m}. & 22ſ.q.172.6.1^{m}.& 1^{m}.
Quæ societas luci ad tenebras, s.q.59.1.c.
Exite de medio eorū, & separamini ab eis, 22ſ. q. 25.6.5^{m}.
Et immundum ne tetigeritis. Ibid.
Omnes nos manifestari oportet ante tribunal Christi, s.q. 71.2.1.

Cap. vij.

Mundemus nos ab inquinamento carnis, & spiritus, 12ſ. q.72.2.c.
Quæ est secundum Deum tristitia, pœnitentiam in salutem stabilem operatur, 22ſ.q.15.3.b.
Sæculi autem tristitia mortem operatur, 12ſ.q. 37.4.0.& q. 41.1.c.
Ecce enim hoc ipsum secundū Deum contristari nos, quantam in uobis operatur solicitudinem, &c. 12ſ.q.37.2.1^{m}.

Cap. viij.

Si enim uoluntas prompta est secundum id, quod habet accepta est, 12ſ.q.20.4.c.& 1^{a}.q.68.2.2^{m}.ſi.
Non autem alijs sit remissio, uobis autem tribulatio, 22ſ.q. 32.19.3^{m}.
Qui multum, non abundauit, & qui modicū, non minorauit, 22ſ.q.32.5.6.0.& q.66.7.c.& q.71.1.c.& q.87.1.4^{m}.

Cap. ix.

Qui parcè seminat, parcè & metet, 22ſ.q.63.1. 3^{m}.
Non ex tristitia, aut necessitate, 12ſ.q.19.2.2^{m}.
Ad destructionem munitionum, consilia destruentes, * & omnem altitudinem extollentem se aduersus scientiam Dei, 1^{a}.q.1.6.2^{m}.
Et in captiuitatem redigentes omnem intellectum, in obsequium Christi, * 1^{a}.q.1.8.2^{m}.& q.111.2. 1^{m}. 12ſ.q. 56. 3. c. * 22ſ.q.1.4.c.& q.4.1 c.

Cap. xj.

Sathanas transfigurat se in angelum lucis, 22ſ.q.10. 2. 3^{m}. & q.174.5.4^{m}.
Non est ergo magnum, si ministri eius transfigurentur, uelut ministri iustitiæ, 3^{a}.q.8.7.8.0.

Cap. xij.

Scio hominem in Christo ante annos quatuordecim, siue in corpore, siue extra corpus, nescio, Deus scit, 22ſ. q. 175. 5.6.0.
Raptum huiusmodi usque ad tertium cælum, 1^{a}.q.60.4.c.
Et audiuit arcana uerba, quæ non licet homini loqui, 1^{a}.q. 12.9.2^{m}.& 22.q.75.4.3^{m}.
Et ne magnitudo reuelationum extollat me, datus est mihi stimulus carnis, 12ſ.q.79.4 c.& q.87.2.2^{m}.
* Sufficit tibi gratia mea, 12ſ q.112.5.c.
Nam uirtus in infirmitate perficitur, 12ſ.q.55.3.3^{m}.
Nec enim debent filij parentibus thesaurizare, sed parentes filiis, 22ſ.q.101 2.2^{m}.
Sed cum essem astutus, dolo uos cepi, 22.q.55.4. 1^{m}.& 5. 0. & q.69.2.c.

Cap. xiij.

An experimentum quæritis eius, qui in me loquitur, Christus? 22ſ.q.172.1.b.& 4^{m}.& 6.b.& 1^{m}.
Pacem habete, 22ſ.q.29.1.c.& q.181.2.3^{m}.
Parentes debent filiis thesaurizare, Suppl.q.57.1.2.

Auctoritates ex epistola ad Galatas.

Cap. j.

Paternarum mearum traditionum æmulator existens, 12ſ. q.87.8.1^{m}.& 3^{m}.

Cap. ij.

In faciem ei restiti, quia reprehensibilis erat, 12ſ. q. 103. 4. 2^{m}.& 22ſ.q.33.4.2^{m}.& q.41.6.2^{m}.
Ego enim per legem legi mortuus sum, 22ſ.q.88.3.1^{m}.
Christo confixus sum cruci, 1^{a}.q.49.1.3^{m}.
Viuo autem iam non ego, uiuit uerò in me Christus, 22ſ. q. 175.2.2^{m}.
Qui dilexit me, & tradidit seipsum pro me, 3^{a}.q.1.4. 3^{m}.
* Si enim per legem iustificatio, ergo gratis Christus mortuus est, 12ſ.q.109.7.b.

Cap. iij.

O insensati Galatæ, 22ſ.q.72.2.0.& q.158.5.3^{m}.
Quis uos fascinauit, 1^{a}.q.117.3^{m}.
Christus redemit nos de maledicto legis, factus pro nobis maledictum, 3^{a}.q 46.4.3^{m}.& q.48.4.c.
Lex propter transgressionem posita, &c. 12ſ.q.92.2. 4^{m}. s.q. 65.2.c.
Ordinata per angelos, 12ſ.q.98.3.0.& 6.b.
In manu mediatoris, 3^{a} q.26.0.
Lex pædagogus noster fuit in Christo. 12ſ.q.98.2 c.
In Christo Iesu non est seruus neque liber, suppl.q.52.1.c.

Cap. iiij.

Cum essemus paruuli, sub elementis mundi eramus seruientes, 22ſ.q.81.9.0.
At ubi uenit plenitudo temporis, 1^{a}.q.73.1.1^{m}.
Factum ex muliere, 3^{a} q.41.4.c.
Quomodo conuertimini ad infirma, & egena elementa, 12ſ. q.103.2.c.& 3.q.61.4^{m}.& q.62.7.b.

Cap. v.

Testificor enim circuncidenti se, quoniam debitor est uniuersæ legis faciendæ. 3^{a}.q.37.principio & q.40.4.c.
Sed fides, quæ per dilectionem operatur, 22ſ.q.4. 2. 3^{m}. & q. 23.6.2^{m}.
Quis uos fascinauit, s.3.
Caro enim concupiscit aduersus spiritum, & spiritus aduersus carnem, 12ſ.q.70.4.0.& q.71.2.3^{m}.& 22ſ.q.189.10.2^{m}.
Hæc enim sibi inuicem aduersantur, 12ſ.q.70.4.c.
Manifesta sunt opera carnis, quæ sunt, &c. 12ſ.q 70.4.0.
Fructus autem spiritus, est charitas, &c. 12ſ.q.11. 3. 2^{m}. & q. 70.0.& 22ſ.q.4.5.4^{m}.
Qui autem sunt Christi, carnem suam crucifixerunt cum uitiis & concupiscentiis, 1^{a}.q.84.4.c.& 5.2^{m}.

Cap. vj.

Non efficiamini inanis gloriæ cupidi, 22ſ.q.132.1.c.
Considerans teipsum, ne & tu tenteris, 1^{a}.q.95.3.0.
Alter alterius onera portate, & sic adimplebitis legem Christi, 22ſ.q.108.1.2^{m}.& 4^{m}.& q.188.3.3^{m}.a.q.13.2.c.
Nam si quis existimat se aliquid esse, cum nihil sit, ipse se seducit. 1^{a}.q.45.1.0.& 2.1^{m}.
Opus suum probet unusquisque, & sic in semetipso tantum gloriam habebit, & non in altero, 3^{a}.q.80.4.5^{m}.
Qui seminat in carne sua, de carne sua & metet corruptionem, 1^{a}.q.22.2.2^{m}.& 12ſ.q.42.2.c.3^{m}. & q.85.6.0.& 22ſ.q. 65.1.1^{m}.
Bonum autem facientes, non deficiamus, 22ſ q.106.3.0.
Quæ enim seminauerit homo, hæc & metet, s.q.71.1.1.
Tempore.n. suo metemus, non deficientes, 22ſ. q. 106. 3.0.
Dum tempus habemus, operemur bonum ad omnes, maximè autem ad domesticos fidei, 22ſ.q.31.2.0.
Mihi autem absit gloriari, nisi in cruce Domini nostri Iesu Christi, 22ſ.q.132.1.1^{m}.
Ego enim stigmata Domini Iesu, in corpore meo porto, 22ſ. q.124.1.1^{m}.& 3^{a}.q.49.1.3^{m}.& 2.c.& 4.0.& q.66.2.3. 9. c. & q. 68.2.2^{m}.& 17.2^{m}.

Aucto-

Auctoritates ex epistola ad Ephesios.

Cap. j.

Qui prædestinauit nos in adoptionem filiorum, 1a.q.23.c.¶ 3a.q.24.c.

Instaurare omnia in Christo, quæ in cælis, & quæ in terra sunt in ipso, 3a.q.48.6.3m.

Operatur omnia, secundum consilium uoluntatis suæ, 1a.q.22.1,1m.¶ 12æ.q.14.1.2m.

Illuminatos oculos cordis uestri, 1a.q.12.3.1m.

Supra omnem principatum, & potestatem, & uirtutem, & dominationem. 1a.q.108.2.2m.¶ 6.c.

Et ipsum dedit caput supra omnem Ecclesiam, 3a.q 8.1.c.

Vt sciatis, quæ sit supereminens. s.q.96.6.c.

Cap. ij.

Facientes uoluntatem carnis, & cogitationum, 22æ.q.154.5.c.¶ q.162.3.1m.

Eramus natura filij iræ, 3a.q.2.12.c.

Conuiuificauit nos & conresuscitauit, & consedere fecit in cælestibus, 3a q.58.4.1m.

Vt ostenderet in seculis superuenientibus abundantes diuitias gloriæ suæ, in bonitate super nos in Christo Iesu, 12æ. q.1.14.20.1m.

Legem mandatorum decretis euacuans, 12æ.q.99. t. b.

Cap. iij.

Vt innotescat principibus & potestatibus in cælestibus per ecclesiam multiformis gratia Dei, 1a q.117.2.1m.

Ex quo omnis paternitas in cælis, & in terra nominatur, 1a. q.33.3.3m.¶ q.33 2.4m.¶ q.45.5.1m.

In charitate radicati, & fundati, 22æ.q 23.8.2m.

Vt impleamini in omnem plenitudinem Dei, 3a.q 7.10.2m.

Cap. iiij.

Soliciti seruare unitatem spiritus in uinculo pacis, 22æ.q.29. 2.c.¶ 3.1m ¶ q.183.2 3m.

Vnum corpus, 3a.q.8.3.3m.

Et unus spiritus, 1a.q.30.2.c.¶ q.31.1 c.¶ q.41.6.c.

Vnus Deus, 1a.q.103.1.3.c.¶ 12æ.q.91.

Vna fides, 22æ.q.4.6.c.¶ q.5 4.c.¶ q.10.5.1m.¶ 3m.¶ q.23.5.b.¶ 3a.q.73.1.c.

Vnum baptisma, 3a.q.49.3.2m.¶ q.66.9.c.q.67.3.1m.¶ 4.3m.¶ 5.6.c.¶ q.71.2.3m.¶ q.80.10.1m.¶ q.82.8.c.¶ q.83. 3.3m.¶ q.84.10.1m.¶ 5m.

Qui super omnes, & per omnia, & in omnibus vobis, 1a.q.8. 1.3.c.¶ q.43.3.c.

Vnicuique nostrum data est gratia, secundum mensuram donationis Christi, 12æ.q.112.4.c.

Quod autem ascendit, quid est, nisi quia & descendit primũ in inferiores partes terræ? 3a.q.49.6 c.¶ q.57.2.2m.

Qui descendit ipse est, & qui ascendit super omnes cælos, 3a. q.57.4.5.c.¶ q.58.3.c.

Vt adimpleret omnia, 3a.q.7.10.c.

Et ipse dedit quosdam, &c. ad consummationem corporis Christi, 12æ.q.112.4.c.b.¶ 22æ.q.177 principio.

Ex quo totum corpus compactum, & connexum per omnem iuncturam, &c. 22æ.q.183.2.1m.

Deponite uos scilicet pristinam conuersationem, veterem hominem, 22æ.q.19 2 2m.

Sol non occidat super iracundiam uestram. 12æ.q.47.4.c.

Vt det gratiam audientibus, 3a.q.8.6.2m.

Et nolite contristare spiritum sanctum Dei, 3a.q.63.3. 1m.

Donec occurramus omnes in uirum perfectum, s. q.81.1.c.

Cap. v.

Estote imitatores Dei, 12æ.q.39.5.1m.

Christus dilexit nos, & tradidit semetipsum pro nobis, 3a.q.47. 2.c.¶ q 48.2.c.¶ q.49.1.c.¶ q 51.4.c.¶ q.53.1.c.princ.

Fornicatio autem, & omnis immunditia, aut auaritia, nec nominetur in uobis, 12æ.q.72.2.4m.¶ q.73.5.1m.

Aut turpitudo, 22æ.q.144.2.1.¶ q.156.5.4m.

Aut stultiloquium, 22æ q.148.6.c.¶ q.153.5.4m.

Omnis autem fornicator, aut immundus &c. non habet hæreditatem, &c. 22æ.q.35. 5. 7m.¶ q.33.3.c.¶ q.36.3.c.¶ q. 153.3 c.

Aut auarus, quod est idolorum seruitus, 22æ.q.118.5.4m.

Omnia autem, quæ arguuntur, à lumine manifestantur, 1a.q. 117.1.2 c.¶ 22æ.q.171.2.c.

Omne, quod manifestatur, lumen est, 1a.q. 64. 1. 3m.¶ 5m.¶ 12æ.q.112.5.3m.¶ 22æ.q.171.2.c.

Surge qui dormis, & exurge à mortuis, & illuminabit te Christus, 12æ q.109.7.1m.

Nolite inebriari vino, in quo est luxuria, 12æ.76.4. 2m.¶ 4m.¶ 22æ.q.150.4.c.¶ q.147.8.1m.

Subiecti inuicem, in timore Christi, 22æ q.19.2.3m.¶ q. 104. 1.c.¶ 5.c.principio,¶ 1m.¶ 6.¶ 2m.¶ 3a.q.20.1.c.

Nemo carnem suam odio habuit. s.q.71.11.3.

Viri diligite uxores uestras, 22æ.q.26.11.2m.¶ 4m.

Vt exhiberet sibi gloriosam ecclesiam, non habentem maculam, aut rugam, 3a.q.8.3 2m.

Hoc sacramentum magnum est, ego autem dico in Christo, & ecclesia, 3a.q.56.3.4m.¶ q.67.2.3m.s.q.42.1.c.

Cap. vj.

Et uos patres, nolite ad iracundiam prouocare filios uestros, &c 22æ.q.55.2.1m.

Serui obedite dominis carnalibus, cum timore & tremore, in simplicitate cordis uestri, sicut Christo, &c. 22æ.q.104. 5.1m.

Et uos domini eadem facite illis, remittentes minas, 22æ. q. 65.2.1m.

Non est nobis colluctatio aduersus carnem, & sanguinem, 12æ.q.55.3.3m.¶ 22æ q.123.1.1m.

In omnibus sumentes scutum fidei, 22æ.q.7.1,2m.

Auctoritates ex epistola ad Philippenses.

Cap. j.

Charitas uestra magis ac magis abundet, 12æ q.52.c.¶ q. 66. 1.c.¶ 22æ.q 24.c.

Quidam ex contentione annuntiant Christum, non syncere æstimantes pressuram excitare uinculis meis, 22æ. q. 38. 1.2m.¶ q.88.2.1m.

Coarctor autem à duobus, desiderium habens dissolui & esse cum Christo, multo magis melius est, 12æ.q.5. 3. c.¶ 23æ. q.123.8.c.¶ 3a.q.46.4.c.5m.

Cap. ij.

In humilitate, superiores sibiinuicem arbitrantes, 22æ. q. 161.3.c.¶ 6.1m.s.q.34.1.2.

Qui cum in forma Dei esset, 1a.q.33.2.2m.

Formam serui accipiens, 12æ.q.161.1.4m.¶ 3a.q.1.1.c.

In similitudine hominum factus, 3a.q.51.1m.

Et habitu inuentus ut homo; 3a.q.2.5.1m.

Humiliauit semetipsum, 22æ.q 161.14m.¶ 3a.q. 49. 6. c.¶ q. 53.1.c.¶ q.54.2.c.¶ q.59.3.c.¶ 6.c.

Factus obediens vsque ad mortem, 3a.q.47 2.c.¶ q. 48.2.3.c.¶ q.49.1.c.¶ 4.3m.¶ q.51.4.c.¶ q.53.1.c.principio.

Propter quod & Deus exaltauit illum, 3a.q.49.6.c.¶ q 53.1.c.¶ q.54.2.c.¶ q.59.3.c.¶ 6.c.

Deus est enim, qui operatur in uobis, & uelle & perficere pro bona uoluntate, 1a.q.83.1.3m.¶ q.105.4 c.

Cap. iij.

Propter quem omnia detrimentum feci, & arbitror ut stercora, vt Christum lucrifaciam, 22æ.q.184.7.1m.

Non quod iam acceperim, aut perfectus sim, 22æ.q.24.8.1m.

Sequor autem, si quo modo comprehendam, 1a q.12. 7. 1m.

Quæ retro sunt, obliuiscens, 12æ.q.13.5.2m.

Quorum Deus uenter est, 1a.q 81.1.c.¶ 12a.q.1.5.b.

Nostra autem conuersatio, in cælis est, 22æ.q.23.1.17m.

Qui reformabit corpus humilitatis nostræ, configuratum corpori claritatis suæ, 3a.q.45.2.3m.s.q.85.2.c.

Cap. iiij.

Modestia uestra nota sit omnibus hominibus, 22æ.q.160.2. 1m.

Sed in omni oratione, & obsecratione cum gratiarum actione, petitiones uestræ innotescant apud Deum, 22æ. q.83.17.c.

Pax Dei, quæ exuperat omnem sensum, custodiat corda uestra, & intelligentias uestras, 12æ.q.70.3.c.¶ 12æ.q.29.c.

Vbique & in omnibus institutus sum, & satiari, & esurire, & abundare, & penuriam pati, 12æ.q.24.1.1m.

Omnis possum in eo, qui me confortat, 3ª.q.43.4.3m.
Gaudete in Domino semper, 3.q.4.2.1.

Auctoritates ex Epistola ad Colossenses.

Cap. j.

Et transtulit in regnum filij dilectionis suæ, 1ª.q.41.2.2m.
Qui est imago Dei inuisibilis, 1ª.q.35.2.0.& q.47.1.2m.& q.88.3.3m.& q.93.1.3m.
Primogenitus omnis creaturæ. 1ª.q.33.3.2m.
Quoniam in ipso sunt uniuersa, 3ª.q.7.16.0.
Pacificās p sāguinē crucis eius, siue q̄ in terris, 3ª.q.35.8.1m.

Cap. ij.

In ipso inhabitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter, 3ª.q.2.10.2m.
Qui est caput omnis principatus, & potestatis, 3ª.q.8.4.0.
In quo, & resurrexistis per fidem, 3ª.q.66.2.3.y.c.
Donans nobis omnia delicta, 3ª.q.84.3.3m.
Et ipsum tulit de medio affigens illud cruci, 3ª.q.48.6.3m.& q.49.8.0.& q.52.5.c.
Expolians principatus, & potestates, traduxit confidenter, palam triumphans illos in semetipso, 3ª.q.16.2.3m.
Quæ sunt umbra futurorum, corpus autem Christi, 12æ.q.107.2.c.& 3ª.q.2.10.2m.& q.47.2.1m.

Cap. iij.

Quod est uinculum perfectionis, 22æ.q.81.7.c.& q.184.1.0.& 2.3.c.& q.186.7.1m.& q.185.1.1m.& 3ª.q.46.3.c.
Filij obedite parentibus, per omnia, 22æ.q.104.5.1m.
Serui obedite p omnia, dñis carnalibus, &c. 22ª.q.104.5.1m.

Cap. iiij.

Sermo uester semper in gratia, sale sit conditus, 3ª.q.71.2.c.

Auctoritates ex prima Epistola ad Thessalonicenses.

Cap. iiij.

Et ne quis supergrediatur, neque circumueniat in negocio fratrem suum, 22æ.q.55.4.2m.& 5.c.
Operamini manibus uestris, sicut præcepimus uobis. 22æ.q.187.3.0.
Nos qui uiuimus, qui relinquimur, 12æ.q.81.3.1m.
Et sic semper cum domino erimus. 12æ.q.98.5.2m.
Rapiemur obuiam Christo in aëra, s.q.84.1.1.
Nos qui uiuimus, qui residui sumus, s.q.74.7.3.
Dominus in uoce archangeli descendet, s.q.76.3.c.

Cap. v.

Sine intermissione orate. 22æ.q.83.14.4m.
* Spiritum nolite extinguere, 22æ.q.189.1.4m.
* Omnia probate. 22æ.q.189.9.2.1.1m.& 10.1m.fi.
Ab omni specie mala, abstinete uos, 22æ.q.43.1.0.& 4.c.
Repentinus eis superueniet interitus, s.q.73.1.1.
Dies Domini sicut fur, s.q.73.1.2.

Auctoritates ex secunda Epistola ad Thessalonicenses.

Cap. j.

Supercrescit fides uestra, 22æ.q.5.4.0.
In omnibus persecutionibus uestris, & tribulationibus, quas sustinetis in exemplum iusti iudicij Dei, 22æ.q.108.4.c.fi.
Vt dignè habeamini in regno Dei, 1ª.q.24.1.c.

Cap. ij.

Cuius aduentus est secundum operationem Sathanæ, 3ª.q.8.8.c.1m.
In omni uirtute, & signis, & pdigiis mēdacibus, & in oī sēductione iniquitatis, 1ª.q.114.4.1m.& 22æ.q.178.1.2m.

Cap. iij.

* Non enim omnium est fides, 1ª.q.1.2.1m.
Non inquieti fuimus inter uos, 22æ.q.39.4.3m.
Neq; gratis panem māducauimus ab aliquo. 22æ.q.187.3.c.

Auctoritates ex prima Epistola ad Timotheum.

Cap. j.

Finis præcepti est charitas, 12æ.q.99.1.2m.& 22æ.q.24.8.3m.& q.43.4.3m.& q.44.1.c.& q.170.1.c.
Lex iusto non est posita, 12æ.q.93.6.1m.& q.96.5.0.
Plagiariis, 12æ.q.105.2.10m.& 22æ.q.66.6.2m.
Misericordiam consecutus sum, quia ignorans feci in incredulitate. inf.
Si ideo misericordiam consecutus, ut in primum ostenderet Christus Iesus omnem patientiam, ad informationem eorum, qui credituri sunt illi, in uitam æternam, 12æ.q.87.2.1m.& 2m.
Regi seculorum immortali, inuisibili soli Deo 1ª.q.31.3.2m.

Cap. ij.

Omnes homines uult saluos fieri, 1ª.q.19.6.1m.& q.23.4.3m.
Pro omnibus, 3ª.q.46.1.3m.& 6.c.4m.& 6m.& q.48.2.0.& q.49.1.3.c.& q.68.1.c.& q.69.2.c.& q.79.7.2m.
Volo uiros orare in omni loco, 12æ.q.102.4.3m.& 22æ.q.84.3.0.
Similiter mulieres in habitu ornato, cum uerecundia, 1ª.q.95.3.c.fi.& 22æ.q.144.4.0.
Cum sobrietate, 22æ.q.143.c.principio:& q.149.0.
Ornantes se non tortis crinibus aut auro, aut margaritis, uel ueste pretiosa, 22æ.q.169.0.& q.187.6.c.
Docere, mulieri non permitto, 22æ.q.177.2.0.& 3ª.q.75.8.3m.& q.67.4.2m.s.q.39.1.c.
Adam non est seductus, 1ª.q.94.4.0.
Mulier autem seducta in præuaricatione fuit, 1ª.q.94.4.1m.& 2m.& 12æ q.89.3.2m.& 22æ.q.163.1.4m.& 4.1m.
Saluabitur autem, per filiorum generationem, si permanserint in fide, & dilectione. 3ª.q.58.1.0.
Cum sobrietate, s.2.

Cap. iij.

Si quis episcopatum desiderat, bonum opus desiderat, 22æ.q.185.1.0.
Vnius uxoris uirum. 22æ.q.108.4.2m.
* Apparuit angelis, 1ª.q.57.5.1m.

Cap. iiij.

Prohibentium nubere, 12æ.q.105.4.6m.
Exerce teipsum, & pietatem, 22æ.q.80.c.& q.101.0.& q.102.1.3.c.& q.121.1.2m.& q.122.5.1m.
Corporalis exercitatio, ad modicum utilis est, 12æ.q.68.7.2m.& 22æ.q.30.4.2m.& q.32.5.4m.
Pietas ad omnia utilis est, 12æ.q.68.7.2m.& 22.q.4.4.2m.& q.32.5.4m.s.q.99.5.4.
Qui est saluator omnium hominum, s.a.4.
Promissionem habens uitæ, quæ nunc est, & futuræ, 22æ.q.32.5.4m.

Cap. v.

Seniorem ne increpaueris, sed obsecra ut patrem, 3ª.q.42.2.3m.
Si quis suorum, & maxime domesticorum curam non habet, fidem negauit, & est infideli deterior. 22æ.q.32.3.1m.& 9.0.& q.189.6.1m.
Qui benè præsunt presbyteri, duplici honore digni habeantur, maximè qui laborant in uerbo, & doctrina, 22æ.q.102.2.0.
Dignus est operarius mercede sua, 12æ.q.114.5.c.3ª.q.49.6.c.
Peccantes coram omnibus argue, 3ª.q.55.1.1m.
Hæc custodias sine præiudicio, nihil faciens, in alteram partem declinando, 22æ.q.89.3.3m.
Quorundam hominum peccata, manifesta sunt, præcedentia ad iudicium, quorundam autem subsequuntur, 22æ.q.67.2.3m.
Nemini cito manum imposueris, s.q.36.4.3m.
Volo iuniores nubere, & procreare filios, suppl. q.41.3.c.

Cap. vj.

Radix omnium malorum, est cupiditas. 12æ q.77.5.1m.& q.82.4.3m.& q.84.1.0.& 2 c.fi.& 3.1m.& 4.4m.& 22æ.q.24.10.2m.& q.119.2.1m.
Vsque in aduentum domini, 3ª.q.36.1.3m.
Et lucem habitat inaccessibilem, quem nullus hominum uidet, nec uidere potest, 12æ.q.112.5.3m.

Aucto-

Auctoritates ex secunda Epistola ad Timotheum.

Cap. ij.

Nemo militans Deo, implicat se negotiis secularibus, 22æ.q. 18.3.2^{m}. & q.182.2.0. & q.188.2.2^{m}.

Si negauerimus, & ipse negabit nos, 1^{a}.q.32.4.c. & 22æ.q. 1. 6.1^{m}. & 7.c. & q.2.5.c. & q.8.2.0. & 3.6.c & q.11.2.c.

Noli contendere uerbis, 22æ q.10.7.1^{m}.

Firmũ fundamentũ Dei stat, habens signaculum hoc, nouit dominus, qui sunt eius, 1^{a}.q. 24.1.c.fi. & 22æ.q.172.4.b.

* In magna autem domo, non solum sunt vasa aurea, &c. 22æ.q.183.2.c.fi.

Seruum domini non oportet litigare, sed mansuetum esse ad omnes, 22æ.q.116.1.0.

Cum modestia corripientem eos, qui resistunt ueritati, 22æ. q.160.1.3^{m}.

Cap. iij.

Erunt homines seipsos amãtes, 12æ.q.77.4.0. & 22æ.q.19.6.0. & q.25.4.2^{m}.3^{m}. & 7.0. & q 117.1.1^{m}. & q.153.5.3^{m}.

Omnis sapientia diuinitus inspirata, vtilis est ad docẽdum, ad arguendum, &c. 1^{a}.q 1 1.b.

Cap. iiij.

In reliquo reposita est mihi corona iustitiæ, 12æ. q. 114. 3. b. & c.

Auctoritates ex Epistola ad Titum.

Cap. j.

* Secundum agnitionem veritatis, quæ secundum pietatem est, 22æ.q.188.5.3^{m}.

Qui non mentitur Deus, 22æ.q.110.1.0. & 2.c.

* Et eos qui contradicunt, arguere, 1^{a}.q.1.1.b. & 8.0. 22æ. q. 188.5.c.

Sed inquinatæ sunt eorũ mẽs, & cõscientia, 1^{a}. q. 79.13.2^{m}.

* Confitentur quidem se nosse Deum, factis autem negant, 22æ.q.2.5.0. & q.124.5.0. & 3^{a}.q.7.3.2^{m}.

Cap. ij.

Senes ut sobrij sint, pudici, prudẽtes, sani in fide, in dilectione, & patientia, 22æ.q.60.3.c.

Cap. iij.

Dicto obedire, 22æ.q.104.6.0.

Cum apparuerit benignitas, & humanitas saluatoris nostri Dei, non ex operibus iustitiæ, quæ fecimus nos, 12æ. q. 98. 4.c. & 3^{a}.q.2.11.0. & q.24.3.c.b.

Per lauacrum regenerationis, 3^{a}.q.62.2.c. & q 65. 3. 2. c. & q. 66.1.1^{m}. & 3.9.c.5^{m}. & q.67.3.c. & q.84.10.1^{m}.

Et renouationis spiritussancti, 3^{a}.q 84.10.1^{m}.

Quem effudit in nos abunde, 1^{a}.q.36.1.a.t.

Hæreticum hominem, post unam, & secundam correctionem, deuita, 22æ.q.11.3 4.c.1^{m}.

Auctoritates ex Epistola ad Hebræos.

Cap. j.

Tanto melior angelis effectus, &c. 3^{a}.q.22.1.1^{m}.

Qui cũ sit splẽdor gloriæ, & figura substãtiæ eius, 1^{a}.q.3.1.2^{m}.

Portansq; omnia uerbo uirtutis suæ, 1^{a}.q.34.2.5^{m}. & q. 114. 1.b. & 4.1^{m}.

Et omnes ut uestimentum ueterascent. Et uelut amictum mutabit eos, & mutabuntur, 1^{a}.q.9.1.2.0.

Omnes sunt administratorij spiritus, in ministerium nostrum missi, 1^{a}.q.112.2.1^{m}.

Cap. ij.

Nunc autem necdum uidemus omnia subiecta ei, 3^{a}. q. 20. 1.3^{m}. & q.59.4.2^{m}.

Decebat eum, &c. per passionem consumari, 3^{a}.q.50.1.0. & q. 52.1.c.

Propter, quod non confunditur, fratres eos uocare, 1^{a}.q. 33. 3.0. & 3^{a} q 23.3.5^{m}.

Ego ero fidens in eum, 22æ.q.129.6.0.

Quia ergo pueri communicauerunt carni, & sanguini, 3^{a}.q. 80.1.2.3.0.

Et ipse participauit eisdem, 3^{a}.q.81.1.0. & q.84.7.4^{m}.

Vt per mortem destrueret eum, qui mortis habebat imperium, 3^{a}.q.48.4.0. & 6.3^{m}. & q.52.1.c.

Et liberaret eos, qui timore mortis per totam uitam obnoxij tenebantur seruituti, 3^{a}.q.48.4.c. & q.49.2.0.

Sed semen Abrahæ apprehendit, 3^{a}.q.31.2.0.

Vnde debuit per omnia, fratribus assimilari, 3^{a}.q.29. 3. 1^{m}.

Vt repropitiaret delicta populi, 3^{a}.q.2.4.2^{m}.

Cap. iij.

Considerate apostolum, & pontificem confessionis nostræ Iesum, 3^{a}.q.22.0. & q.31.2.2^{m}. & q 59.4.1^{m}. & q.84.7. 4^{m}.

Cap. iiij.

Non profuit illis sermo auditus, non admistus fidei, 22æ. q. 5.2.2^{m}.

Habentes ergo pontificem magnum, 3^{a}.q.22.1.c.

Cap. v.

Omnis pontifex, ex hominibus assumptus est, 3^{a}.q.22. 1.c. & 3.1^{m}. & q.50.4.3^{m}.

Pro hominibus constituitur in ijs, quæ sunt ad Deum, 3^{a}. q. 22.1.c.1^{m}. & 4.c. & q.26.1 0. & q.8.2.3.c.

Propterea debet quemadmodum pro populo, ita etiam, & pro semetipso offerre pro peccatis, 3^{a}.q.22.4.1^{m}.

Exauditus est pro sua reuerentia, 3^{a}.q.21.3.4.0.

Vt offerant dona, & sacrificia pro peccatis, Suppl.q.19.3.c.

Cap. vj.

Non rursum iacientes fundamentum pœnitentiæ, ab operibus mortuis, 3^{a}.q.84.6.2^{m}. & q.89.6.c.

Impossibile est eos, qui semel illuminati sunt &c. & prolapsi sunt, rursum reuocari ad pœnitentiam. &c. 3^{a}. q. 84.1^{m}.

Rursum crucifigentes sibimetipsis filium Dei, 3^{a} q. 84. 10. c.1^{m}.fi.

Terra enim sæpe uenientem super se bibens imbrem, & germinans herbam opportunam, &c. 12æ.q.70.1.1^{m}.

Proferens autem spinas ac tribulos, reproba est, & maledicto proxima, 1^{a}.q 23 1.3^{m}.

Homines per maiorem sui, iurant, 22æ. q. 89. 1. 0. & 4. c. & q. 98.2.c.

Omnis controuersiæ finis est iuramentum, s q.46.1.c.

Et incedentem vsque ad interiora uelaminis, 22æ.q.17.2.a. 4^{m}. & 5^{m}.

Hic enim Melchisedech. &c. cui & decimas omnium diuisit Abraham, 22æ.q.87.1.3^{m}.

Cap vij.

Sine patre, sine matre, sine genealogia, neque initium dierum, neque finem vitæ habens, 3^{a}.q 22.6.3^{m}.

Translato enim sacerdotio, necesse est, ut & legis translatio fiat, 12æ.q.107.2.0. & 1^{a}.4.1.10.c.

Reprobatio quidem fit præcedentis mandati propter infirmitatem, & inutilitatem, 12æ.q.98.2.2^{m}.

Nihil enim ad perfectum adduxit lex, 12æ.q 98.2.0. & 1^{a}. q. 1.10.c.

Talis enim decebat, ut nobis esset põtifex sanctus impollutus, segregatus à peccatoribus, 3^{a}.q.4.6.1^{m}.

Qui non habet necessitatem quotidie, quemadmodũ sacerdotes, prius pro suis delictis hostias offerre, 3^{a}.q. 22.6.2^{m}.

Quod minus est à meliore benedicetur, s.q.19.4.2.

Cap. viij.

Talem habemus pontificem, s.3.

Sacramentorum minister, & tabernaculi Dei, quod fixit Deus, & non homo, 12æ.q.102.4.0.

Omnis pontifex ad offerendum munera, & hostias constituitur, 3^{a}.q.22.1.c.1^{m}.

Cum essent qui offerrent secundum legem munera, qui exemplari, & umbræ deseruiunt cœlestium. Ibidem.

Nunc autem melius sortitus est ministerium, quanto & melioris testamenti mediator est. Gal.3.1$1^{a}$. & 12æ. q. 91. 3. c. 1^{m}. & q.98.1.0 & 2.1^{m}. & 2^{m}. & q. 99.6.c. & q. 106. 3. c. & q. 107.1.c.2^{m}. & 2.3 4.c. & 22æ.q.1.7.2^{m}.

Quod in melioribus repromissionibus sancitum est, 12æ. q. 91.5.0. & q.49.6.0. & q.107.1.2^{m}. & q.108.1.0. & 22æ. q. 95.2. 3^{m}. & q.140.1.1^{m}.

Quod autem antiquatur & ueterascit, prope interitum est, 1^{a}.q.10.4.3^{m}.

Cap.

Cap. ix.

In priori tabernaculo, semper introibant sacerdotes sacrificiorum, officia consumantes, in secundo autem semel in anno solus pontifex, non sine sanguine, 12æ.q.102.4.4^{m}.& 5^{m}.& 6^{m}.

Hostiæ offeruntur, quæ non possunt iuxta conscientiam perfectum facere seruientem, 12æ.q.98.2.0.

Iustitiis carnis, vsque ad tempus correctionis impositis, 12æ. q.56.4.c.

Si.n.sanguis hircorũ, & taurorũ, & cinis uitulæ aspersus, inquinatos sanctificat, ad emũdationem carnis, 12æ.q.102.5.4^{m}.& 5.6^{m}.& q.103.2.0.& 3^{a}.q.37.4.3^{m}.& q.87.4.1^{m}.

Sanguis Christi emundabit conscientiam nostram ab operibus mortuis, 3^{a}.q.48.3^{m}.& q.49.5.1^{m}.& q.89.6.c.

Cap. x.

Vmbram enim habens lex futurorum bonorum, non ipsam imaginem rerum, 12æ.q.101.2.c.

Nunquam potest accedentes perfectos facere, 1^{a}.q.1.10.c.& 12æ.q.98.2.0.

Initiauit uobis uiam nouam, & uiuicem per uelamen, idest carnem suam, 3^{a}.q.62.5.c.& q.63.3.c.

Et sacerdotem magnum, super domum Dei, s.3.

* Non deserentes collectionem nostram, sicut est consuetudinis quibusdam, 22æ.q.109.8.1^{m}.

Voluntarie enim peccantibus nobis, post acceptam notitiã ueritatis, iam non relinquitur pro peccatis hostia, s.6.

Quanto magis putatis deteriora mereri supplicia, qui filiũ Dei conculcauerit, &c. 12æ.q.106.2.2^{m}.& 22æ.q.103.3^{m}.& q.1[illegible]9.4.1^{m}.s.q.8.7.2^{m}.

Quod si subtraxerit se, non placebit aïæ meæ, 1^{a}. q. 3.2.1^{m}.

Cap xj.

Est autem fides sperandarum substantia rerum, argumentum non apparentium, 1^{a}.q 2.2. 1^{m}.& 22æ. q. 4. 1. 0.& q 171.3.2^{m}.

Sine fide autem, impossibile est placere Deo, 22æ. q.2.3.0.

Credere oportet accedentem ad Deum, quia est, & inquirentibus se remunerator sit, 22æ.q.2.5.1^{m}.

A' longè eas aspicientes, & salutantes, &c. 1^{a}.q.10.1.4^{m}.& q. 42.5.2^{m}.& 22æ.q.173.1.c.

* Circuierunt in melotis, & in pellibus caprinis. 22æ. q. 169. 1.2^{m}.

Quibus dignus non erat mundus, 22æ.q.188.2.3^{m}.

Hi omnes testimonio fidei probati, non acceperunt repromissionem, 12æ.q.98.2.c.s q.77.1.c.

Cap. xij.

* Nondum.n.vsq; ad sanguinem restitistis, 22æ.q.188.6. 3^{m}.

* Non multo magis obtemperabimus patri spirituum, & uiuemus? 22æ.q.189.6.c.fi.

Et sanctimoniam, sine qua nemo uidebit Deum, 22æ.q. 81.8.n.

Postea cupiens hæreditare benedictionem, reprobatus est, 1^{a}.q.23.3.0.

Non inuenit pœnitentiæ locum, quanquam cum lachrymis inquisisset eam, 3^{a}.q.86.1.1^{m}.

Sed accessistis ad Sion montem, & ciuitatem Dei uiuentis Hierusalem cælestem, 1^{a}.q.3.1.3^{m}.

Et multorum milium angelorum frequentiam, 1^{a}.q.50.3.0.& q.112.4.2^{m}.

Habemus altare, de quo edere non habent potestatem, qui seruiunt Deum, 1^{a}.q.112 2.c & 22æ.q.[illegible]7.2.0.

Propter hoc & Iesus, ut sanctificaret per suum sanguinem, populum, &c. 3^{a}.q.46.10.0.

Exeamus igitur ad eum extra castra, improperium eius portantes, 3^{a}.q.46.3.0.

Beneficientiæ autem, & communionis nolite obliuisci, 22æ. q 31.1.0.

Talibus enim hostiis promeretur Deus, 22æ.q.86.2.1^{m}.

Auctoritates ex actibus Apostolorum.

Cap. j.

Quibus, & præbuit seipsum uiuum, post passionem suam, in multis argumentis, 3^{a}.q.55.5.6.0.

Per dies quadraginta apparens eis, & loquens de regno Dei, 3^{a}.q.55.3.0.

Et nubes suscepit eum ab oculis eorum, 3^{a}.q.57.4.3^{m}.

Et hic possedit agrũ, de mercede iniquitatis, 22æ.q. 32. 7. 4^{m}.

Et dederunt eis sortes, & cecidit sors super Matthiam, 22æ. q.95.8.0.

Cap. ij.

Et cum complerentur dies pentecostes, 12æ.q. 102. 4. 8^{m}.& q.103.3.4^{m}.

Apparuerunt illis dispartitæ linguæ, tanquam ignis, 1^{a}.q.43.7.6^{m}.& 3^{a}.q.39.6.4^{m}.& q.72.2.1^{m}.

Cœperunt loqui uariis linguis. 22æ.q.176.1.0.

Quem Deus suscitauit, 3^{a}.q.53.4.1^{m}.

Solutis inferni doloribus, 3^{a}.q.52.8.2^{m}.

Iuxta quod impossibile erat, illum detineri ab eo, 3^{a}. q. 58. 2.2^{m}.

Pœnitentiam igitur agite, & baptizetur unusquisque uestrum, 3^{a}.q.49.3.2^{m}.& q.68.5.6.0.& 7.2^{m}.& q.86.2.1^{m}.& q. 8.6.2^{m}.

Erant autem perseuerantes in doctrina apostolorum, 22æ.q. 176.1.1^{m}.

Et in communicatione fractionis panis, 3^{a} q.80.10.4^{m}.

Multa quoque prodigia, & signa per apostolos fiebant. 22æ. q.178.1.3^{m}.

Omnes etiam qui credebant, erant pariter, & habebant omnia communia, 22æ.q.66.2.0.

Possessiones & substantias uendebant, & diuidebant illa omnibus, prout cuique opus erat, 22æ.q.188.7.c.fi.

Frangentes circa domos panem, s.2.

Cap. iiij.

Et non est in alio aliquo salus, 3^{a}.q.61.3.c. 2^{m}.& 4. 3^{m}.& q. 68.1.0.& 2.c.& q.73.5.c.& q.84.5.c.

Si iustum est in conspectu dei uos potius audire, quam deũ, iudicate, 22æ.q.69.3.1^{m}.& q.105.2.c.& q.144.5.c.

Multitudinis autem credentium, erat cor unum, & anima una, 1^{a}.q.76.5.3^{m}.

Neque enim quisquam eorum, quæ possidebat, aliquid suum esse dicebat, sed erant illis omnia communia, s.2.

Neque quisquam egens erat inter illos, s.2.

Quotquot possessores agrorum, aut domorum erant, uendentes, afferebant pretia eorum, &c supr.2.

Christus iudex uiuorum, & mortuorum, s.q.89.5.c.

Cap. v.

Dixit autem Petrus ad Ananiam, Anania, cur tentauerit Sathanas cor tuum, &c. 22æ.q.33.7 2^{m}.& q.64.4.1^{m}.

Per manus autem Apostolorum, fiebant signa, & prodigia multa, in plebe, s.2.

Obedire oportet Deo, magis quàm hominibus, s.4.

Si est ex hominibus consiliũ hoc, aut opus, destruetur; si uero ex Deo est, non poteritis dissoluere, 22æ.q.189 10.1^{m}.

Cap. vj.

Elegerunt Stephanum, uirum plenum fide, & spiritu sancto, 22æ.q.53.4.1^{m} & 3^{a}.q.7.10.0.

Faciebat prodigia, & signa magna in populo, s.2.

Non poterant resistere sapientiæ & spiritui, qui loquebatur, 22æ.q.53.4.1^{m}.

Viderunt faciem eius, tanquam faciem angeli, 3^{a}.q.12.4.1^{m}.

Et cum uidisset quendam iniuriam patientem, uindicauit illum, &c. 22æ.q.60.6.2^{m}.

Faciens prodigia & signa, &c.s.2.

* Vos semper spiritui sancto restitistis, 22æ.q.189.1.4^{m}.

Cum autem esset plenus spiritu sancto, s.6.

Et Iesum stantem à dextris Dei, 3^{a}.q 58.1.3^{m}.

Cap. viij.

In nomine Iesu Christi, baptizabantur uiri, ac mulieres, 3^{a}. q.66.6.0.

Cum uidisset Simon, quia per impositionem manus apostolorum, daretur spiritus sanctus, obtulit pecuniam, &c. 22æ. q.10.1.1^{m}.& 4^{m}.

Cap. ix.

Et subito circunfulsit illum lux de cælo, 22æ.q.112.2.2^{m}.

Ego sum Iesus Nazarenus, quẽ tu persequeris, 3^{a}.q.57.6.3^{m}

Durum

Durum est tibi contra stimulum calcitrare, 12æ.q.172.2.2^{m}. ‖ q.133.10.c.

Cap. x.

Cornelius centurio uir religiosus, & timens Deum cum omni domo sua, faciens eleemosynas multas. 22æ.q.10.4.3^{m}. ‖ 3^{a} q.69.4.2^{m}.

Cecidit super Petrum mentis excessus, & uidit, 22æ.q.175.3.1^{m}.

Quod Deus purificauit, tu ne commune dixeris, 12æ.q.101.5.4^{m}.‖ 5^{m}.‖ 6^{m}.‖ 6.1^{m} ‖ q.103.2.c.Suppl.q.74.8.1.

Et dedit eum manifestum fieri, non omni populo, sed testibus præordinatis à Deo, nobis &c. 3^{a}. q. 36.2 c.‖ q.55.1.0.

Et iussit illos baptizari in nomine Iesu, s.8.

Cap. xij.

Angelus eius est, 1^{a}.q.113 2.0.‖ 22æ q.10.2.3^{m}.

Cap. xiij.

Videte contemptores, & admiramini, 22æ.q.186.9.3^{m}.

Cap. xiiij.

Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei, 3^{a}.q.45.1.c.

Cap. xv.

Surrexerunt quidam de hæresi pharisæorum, qui crediderunt dicentes, quia oportet circumcidi eos, præcipere quoque seruare legem Moysi, 3^{a}.q.74.4.c.fi.

Fide purificans corda eorum, 22æ.q.7.2.0.

Imponere iugum super ceruices discipulorum, quod neque nos, neque patres nostri, portare potuimus, 12æ. q. 98. 1. 3^{m}.‖ 22æ.q.154 2.1^{m}.

Sed per gratiam domini nostri Iesu Christi, credimus saluari, 12æ.q.110.2.1^{m}.

Visum est spiritui sancto & nobis, nihil ultra imponere uobis oneris, quàm hæc necessaria, 22æ.q.174.6. c. fi. ‖ 3^{m}.‖ 12æ.q.103.4.3^{m}.

Vt abstineatis ab immolatis simulacrorũ, & sanguine, & suffocato. & fornicatione, 12æ.q.103.4.3^{m}.‖ 22æ.q.154.2.2^{m}.

Facta est dissensio, ita ut discederent ab inuicem, scilicet Barnabas, & Paulus. 22æ.q.37.1.3^{m}.

Cap. xvj.

Hunc, scilicet Timotheum, uoluit Paulus secum proficisci, & assumens circumcidit eum, propter Iudæos, 12æ. q. 103.4.1^{m}.

Cap. xvij.

In ipso enim uiuimus, mouemur, & sumus, 1^{a}.q.18.4.1^{m}.

Ipsius enim, & genus sumus. Genus ergo cum simus Dei, 1^{a}. q.1.8.2^{m}.‖ 2.0.‖ 17.q.8.1.2^{m}.

Cap. xix.

Baptizati sunt in nomine domini Iesu, 8.5.

Cap. xx.

Beatius est dare, quàm accipere, 22æ.q.187.4.3^{m}.

Cap. xxj.

Tunc Paulus de consilio Iacobi, assumptis uiris postera die purificatus, cum illis intrauit in templum, &c. donec offerretur, &c. 12æ.q.103 4.1^{m}.

Cap. xxij.

Subito de cælo circumfulsit me lux copiosa, a.9.

Ego sum Christus Nazarenus, quem tu persequeris, ibidem.

Cap. xxiij.

Principem populi tui non maledices, 22æ.q.76.3.0

Sciens autem Paulus, quia una pars esset saducæorum, & altera Pharisæorum, exclamauit in concilio, 22æ. q. 37.1. 2.a.2.2^{m}.

Et cum hoc dixisset, facta est dissensio inter Pharisæos, & Saducæos, & diuisa est multitudo, 22æ.q.37.1.2^{m}.

Quidam ex Iudæis, deuouerunt se non manducaturos, neque bibituros, donec occiderẽt Paulũ, 22æ. q. 88.2.0.‖ 10.c.

Cap. xxv.

Cæsarem appello, 22æ.q.69.3.0.

Cap. xxvj.

Die media in uia uidi, o Rex, de cælo supra splendorem solis lumen, s.9.

Ego sum Iesus Nazarenus, quem tu persequeris. Ibidem.

Durum est tibi, contra stimulum calcitrare, Ibidem.

Ad hoc enim apparuit tibi, 3^{a}.q.57.6.3^{m}.

Si passibilis Christus, 3^{a}.q.46.5.12.0.

Cæsarium appellare Cæsarem, s.25.

Auctoritates ex Epistola Iacobi Apostoli.

Cap. j.

Patientia autem opus perfectum habet, 12æ. q. 66. 4. 2^{m}.‖ 22æ.q.136.2.1^{m}.‖ q.184.1.3^{m}.

Vir duplex animo, inconstans est in omnibus uiis suis, 22æ. q.53.6.2^{m}.

Ira uiri, iustitiam Dei non operatur, 3^{a}.q.15.9.1^{m}.

Estote factores uerbi, & non auditores tantum, fallentes uosmetipsos, 1^{a}.q.1.4.c.fi.

Religio munda, & immaculata apud Deum & patrem, hæc est, uisitare pupillos & uiduas, &c. 22æ.q.81.1.1^{m}.

Dæmones credunt, & contremiscunt, s.q.16.3.8.

Cap. ij.

Quicunque totam legem seruauerit, offendat autem in uno, factus est omnium reus, 12æ q.73.1.1^{m} ‖ 22æ.q 5. 3. 3^{m}.‖ 3^{a}.q.88.1.c.s.q.99.5.c.

Iudicium sine misericordia, illi qui non fecerit misericordiam, 1^{a}.q.21.4.1^{m}.‖ 22æ.q.67.4.1^{m}.s.q.99.5.1.

Superexaltat autem misericordia iudicium. 1^{a} q. 21 3.2^{m}.

* Ego ostẽdam tibi ex operibus fidem meam, 22æ.q.124.5.0.

Dæmones credunt, & contremiscunt, 1^{a}.q.64.2 5^{m}.‖ 3. 2^{m}. ‖ 22æ q.5.2.0.‖ q.18.3 2^{m}.‖ 3^{a}.q.76 7.c.

Fides sine operibus, mortua est, uel ociosa, 22æ.q.2. 9.0.‖ q. 124.5.0.‖ 3^{a}.q.7.3.2^{m}.

Cap. iij.

In multis enim offendimus omnes, 22æ.q.184.2.2^{m}.

Si quis in uerbo non offendit, hic perfectus est uir, 22æ. q. 72.1.1^{m}.

Lingua ignis est, vniuersitas iniquitatis, ibidem.

Lingua constituitur in membris nostris, quæ maculat totum corpus. & inflammat, ibid. 22æ.q.83.12.2^{m}.

Linguam nullus hominum domare potest, 22æ.q.73.1.b.c.

Non est ista sapientia de sursum descendens à patre luminum, sed terrena, animalis, diabolica, 22æ.q.45.1.1^{m}.

Vbi zelus & contentio, ibi inconstantia, & omne opus prauum, 22æ q.38.1.0.

Quæ autem desursum est, primum quidem pudica est, deinde pacifica, modesta, suadibilis, bonis consentiens, &c. 22æ.q 45.6.3^{m}.

Fructus autem iustitiæ in pace seminatur facientibus pacem, 22æ.q.29.1.0.

Cap. iiij.

Vnde bella, & lites in uobis, nonne ex concupiscentijs uestris? 22æ.q.41.2.1^{m}.‖ q.118.1.3^{m}.

Petitis, & non accipitis eo, quod male petatis, 22æ.q.83.15. 2^{m}.‖ 16.c.

Amicitia huius seculi, inimica est Dei, 22æ.q.114.1.0.

Quicunque uoluerit amicus esse huius seculi, inimicus Dei constituitur. Ibidem.

Ad inuidiam concupiscit spiritus, 22æ.q.34.6.2^{m}.

Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam, 22æ. q.162.1.0.

Subditi estote Deo, 22æ.q.19.11.c. q.81.7.c.‖ q.104.4. 2^{m}.

Nolite detrahere alterutrum, 22æ.q.73.2.0.

Qui detrahit fratri, aut qui iudicat fratrem suum, detrahit legi, & iudicat legem, 22æ.q 74.2.3^{m}.

Cap. v.

Scienti bonum facere, & non facienti, peccatum est illi. 12æ. q.71.7.3^{m}.‖ 22æ.q 2.5.3^{m}.

Patientes estote, 12æ. q. 66. 4. 2^{m}. ‖ 22æ.q.128.c.‖ q.136.1. 0.‖ 5.c.

Oleo, in nomine domini, 3^{a}.q.72.3.c.

Inducat presbyteros ecclesiæ, s.q 31.2.c.

Et oratio fidei, saluabit infirmum, 12æ. q. 102. 5.3^{m}.‖ 3^{a}.q. 65.1.4^{m}.‖ q.48.1.1^{m}.

Et si in peccatis sit, dimittentur ei, 3^{a}.q.65.1.c.s q. 29. 1. c.

Qui conuerti fecerit, 2. &c. 1^{a}.q.117.1.2.0.‖ 22æ.q.139.9.c.

Confitemini alterutrum peccata uestra, s.q.8.1.1.

Auctoritates ex prima Epistola Petri Apostoli.

Cap. j.

Prophetæ non sibimetipsis, vobis autem ministrabant. 22æ. q.174.2.c.1m.¶ 6.c.

In quem desiderant angeli prospicere, 1ª.q.58.5.2m.¶ 12æ. q.97.4.3m.

Non corruptibilibus, auro & argento redempti estis, sed pretioso sanguine, quasi agni immaculati Christi, 3ª.q.48. 4.3m.¶ 5.c.¶ q.49.5.1m.

Cap. ij.

Omnes honorate, 22æ.q.103.1.3m.

Serui subditi estote in omni timore dñis, non tantum bonis, & modestis, sed etiã dyscolis, 22æ.q.69.1.c.¶ q.88.10.2m

Christus passus est pro nobis, 1ª.q.48.6.0.

Vt peccatis mortui, iustitiæ viuamus, 22æ.q 88.11.1m.

Cap. iij.

Parati semper ad satisfaciendum omni poscenti vos rationẽ, de ea, quæ in vobis est fide, & spe, 22æ.q.2.10.0.& q.36.2 2.

Vt nos offerret Deo, mortificatos quidem carne, viuificatos autem spiritu, 22æ.q 88.11.1m.

In quo, & iis, qui in carcere erant, spiritu veniens prædicauit qui increduli fuerant aliquando, quando expectabant Dei patiẽtia in dieb. Noe, cũ facta esset arca, 3ª q.52.2.3m

Quod & vos nunc similis formæ, saluos facit baptisma, 3ª. q.66.11.3m.

Conscientiæ bonæ interrogatio in Deum, 1ª.q.79.13.c.

Per resurrectionem Iesu Christi, à mortuis. 3ª.q.56.1.4m.¶ q.65.5.1m.¶ 3m.

Cap. iiij.

Propter hoc enim euangelizatũ est, & mortuis, 3ª.q.52.2.3m

Si autem vt Christianus, non erubescat, 22æ.q.124.5.1m.

Cap. v.

Cum apparuerit princeps pastorum, 3ª.q.8.6.3m.

Dominus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam, 22æ.q.162.1 0.

Ipsi cura est de vobis, 1ª.q.22.2.2m.¶ q.103.5.c.

Salutat vos ecclesia, quæ est in Babylone, 3ª.q.8.4.c.2m.

Auctoritates ex Epistola secunda Petri Apostoli.

Cap. j.

Per quem maxima, & pretiosa nobis promissa donauit, 1ª.q. 13 9.1m.

Et per hoc efficiamini diuinæ consortes naturæ, 1ª.q.13.9. 1m.¶ 12æ.q 110.3.4.c.¶ q.112.1 c.¶ q 113.9.c.¶ q.114.3.c. fi.¶ 22æ.q 19.7.c.¶ 3ª q 2.10.1m.¶ q 3.4.3m.¶ q.62.1.2.0.

In scientia autem abstinentiam, 22æ.q. 146.1.c.

Satagite, vt per bona opera vestra, certam vestram vocationem & electionem faciatis, 1ª.q.23 8.c.fi.

Omnis scriptura prophetiæ, propria interpretatione non fit, 22æ.q.171.3ª.1.¶ 6.b.

Cap ij.

Deus angelis peccantibus non pepercit, 1ª.q.64.2.0 ¶ 12æ.q. 80.4.2m.¶ 3ª.q.4.1.c.3m.¶ q 6.2.2m.¶ q.46.1.4m.¶ q 55.1.1.

In iudicium reseruari s q.89.8.3.

Angeli, cum sint fortitudine & virtute maiores, 2ª.q 93 3.0. ¶ q.96.1.1m.¶ q.106.2.3m.¶ q.112.1.4m.¶ 12æ.q.5.3m. ¶ 22æ.q 172.2.c.

Non portant aduersum se, execrabile iudiciũ, 3ª.q.36.2.3m

Oculos habentes plenos adulterii, & incessabilis delicti, 22æ. q.154.1.3m.

A quo quis superatus est, huius & seruus est, 1ª. q.63. 8.c.¶ 22æ.q.64.2.3m.¶ 3ª.q.48.4.c.3m.

Canis reuersus ad vomitum, &c. 22æ.q.189.9.2m.

Cap. iij.

Nouos vero cœlos, & nouam terram, & promissa eius expectamus, 22æ q.17.5.1m.

Crescite in gratia, 12æ.q.66.2.1m.¶ q.112.4.0.¶ 22æ.q.5.4. 3m.

Cœli ardentes soluentur, s.q.4.2.c.

Auctoritates ex Epistola prima Sancti Ioannis Apostoli.

Cap. j.

Quod audiuimus, quod vidimus oculis nostris, quod perspeximus, 1ª.q.12.12.0.

Cap. ij.

Qui dicit se nosse Deum, & mandata eius non custodit, mendax est, 22æ.q.111.1.c.4m.

Qui dicit se in Christo manere debet sicut ille ambulauit, & ipse ambulare, 3ª.q.14.1.0.

Siquis diligit mundum, non est charitas patris in eo, 22æ. q. 188.2.3m.

Omne quod in mundo est, concupiscentia carnis est, & cõcupiscẽtia oculorũ, & superbia vitæ, 12æ.q.77.5.0.¶ q 108.3.4m

Qui negat filium, nec patrem habet, qui autem confitetur filium, & patrem habet, 22æ.q.3.1.2m.¶ 3m.¶ 2.0.

Vnctio docebit vos de omnibus, 22æ.q.8.4.1m.

Cap. iij.

Scimus quoniam cum apparuerit, similes ei erimus, 1ª.q.4. 3.0 ¶ q.12.1 0.¶ 2.1m.¶ 5.c.¶ 6.1m.¶ 22æ q.8.2.3m.

Videbimus eum, sicuti est, 22æ.q.1.2.3m. Suppl.q.92.1 c.

Omne peccatũ est iniquitas, 22æ. q.110.4.3m.¶ q.159.1.1m.

In hoc apparuit filius Dei, vt dissoluat opera diaboli, 3ª.q. 15.2.3m.

Omnis, qui natus est ex Deo, peccatum non facit, quia semẽ ipsius manet in eo: & non potest peccare, quia ex Deo natus est, 1ª.q.62.3.c.¶ 22.q.24.11.3m.

Omnis, qui non est iustus, non est ex Deo, & qui non diligit fratrem suum 22æ.q.44.7.c.

Nos scimus, quoniam translati sumus de morte ad vitam, quoniam diligimus fratres. Ibidem.

Omnis, qui odit fratrem suum, homicida est, 22æ.q.34.3.0.

Omnis homicida nõ habet vitã æternã in se manentẽ, 12æ.q. 88.6.3m.1.¶q.100.1.3m.¶22æ q.13.3.1m.¶q.73 3.¶q.54.3.0.

Et nos debemus pro fratribus animas ponere, 22æ.q.26.5 3m.

Non diligamus verbo, neque lingua, sed opere & veritate, 22æ.q.7.c.44.7.c.

Cap. iiij.

Nolite credere omni spiritui, sed probate spiritus, si ex Deo sunt, 22æ.q.189.9.2.1.¶ 1m.¶ 10.1m.

Deus charitas est, 22æ.q.23.20.

Ipse prior dilexit nos, 1ª.q.1.1.c.

Qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo, 12æ.q 28.2.0.¶ q.66.6.c.

Timor non est in charitate, sed perfecta charitas foras mittit timorem, 22æ.q.19.6.0.¶ 8.2m.¶ 24.6.¶ 3ª.q.7.6.3m.

Timor pœnam habet, 22æ q.19.2.4m.

Qui timet, non est perfectus in charitate, 22æ. q.19.10.0.

Siquis dixerit, quoniam diligo Deum, & fratrem suum odit, mendax est, 22æ.q.110.1.2m.

Qui non diligit fratrem suum, quem videt, Deum, quem non videt, quomodo potest diligere? 22æ.q.26.2.1m.

Et hoc mandatum habemus à Deo, vt qui diligit Deum, diligat, & fratrem suum, 22æ.q.25.1 0.¶ q.44.2.0.

Cap. v.

Et omnis, qui diligit eum, qui genuit, diligit & eum, qui natus est ex eo, 22æ.q.2.1.3m.

In hoc cognoscimus, quoniam diligimus natos Dei, cùm Deum diligamus, & mandata eius faciamus, 22æ.q.25.1. 0.¶ q 44.2.0.

Hæc est charitas Dei, vt mandata eius custodiamus, 22æ. q. 25.1.0.

Et mandata eius grauia non sunt, 12æ.q.107.4.0.

Omne quod natum est ex Deo, vincit mundum, 3ª.q.15.3.2m

Tres sunt qui testimonium dant in cœlo, pater, verbum, & Spiritus sanctus, 1ª. q 30.2.0.¶ q 31.1.0 ¶ q.41.6.0.

Et hi tres vnum sunt, 1ª q.31.2.4m.¶ q 3 . .3.6.0.

Omnis qui natus est ex Deo, non peccat, sed gratia Dei conseruat eum, 3 3.

Et malignus non tanget eum, 1ª.q.29.1.3m.

Et mundus totus in maligno positus est, 2.2.

Auctoritates ex secunda Epistola Ioannis Apostoli.

Cap. j.

Et hæc charitas, vt ambulemus secundum mandata eius, 12æ.q.99.1.b ? c.

Qui non confitentur Iesum Christum venisse in carnem, 3ª.q.16.3.4.7.c.

Videte vosmetipsos, ne perdatis, quæ operati estis, 3ª.q.19.4.5.6 o.

Auctoritates ex tertia Epistola Ioannis Apostoli.

Cap. j.

Qui benè facit, ex Deo est, 22æ.q.31 2.1^{m}.

Auctoritates ex Epistola Iudæ.

Cap. j.

Angelos, qui non seruauerunt suum principatum, sed dereliquerunt suum domicilium, in iudicium magni Dei, vinculis æternis sub caligine reseruauit, 1ª.q.64 4.0.

Cùm Michael archangelus cum diabolo disputans, altercaretur de Moyse corpore, non est ausus iudicium inferre blasphemiæ, sed dixit: imperet tibi Deus, 22æ.q.76.4.1^{m}.

Auctoritates ex Apocalypsi Ioannis.

Cap. j.

Qui est, & qui erat, & qui venturus est, 1ª.q.13.11.0.? q.39.8.6.

Et princeps regum terræ, 1ª.q.13.7.1^{m}.? 6^{m}.

Et qui eum pupugerunt, 3ª.q.46.4.6.c.

Ego sum Alpha & O, principium, & finis, 1ª.q.1.3.1^{m}.? 7.c.

Cap. ij.

Quod charitatem tuam primam dereliquisti, 12æ.q.71.4.c.? 3ª.q.79.6.2^{m}.? q.80.10.c.

Vincenti dabo edere de ligno vitæ, quod est in Paradiso Dei mei, 1ª.q.102.1.4^{m}.

Vincenti dabo manna absconditum, 12æ q.112.5.c.

Et dabo illi calculum candidum, & in calculo nomen nouum scriptum, 1ª.q.13.3.0.

Quod nemo scit, nisi qui accipit, 12æ.q.112.5.c.

Cap. iij.

Tene quod habes, nemo accipiat coronam tuam, 1ª.q.23.6.1^{m}.

Qui vicerit dabo ei sedere mecum in throno meo, 3ª.q.58.4.3^{m}.

Hæc dicit qui habet clauem Dauid, s.q.79.2.c.

Cap. iiij.

Qui est, & qui erat, & qui venturus est, s.1.

Et propter voluntatem tuam erant, & creata sunt, 1ª.q.19.4.0.? q.20.5.c.? q.25.5 c.? q.45.6.c.? q.46.1.c.? 12ª.q.110.1.c.? 3ª .q.56.2.c.

Vidi, & ecce in cœlo ostium apertum, s.q.17.1.1.

Cap. vj.

Vsquequo Domine, sanctus, & verus, non iudicas, & vindicas sanguinem nostrum, 22æ.q.83.8.2^{m}.

Et vidi sub altare animas interfectorum. s.q.93.1.c.

Cap. vij.

Et absterget Deus omnem lachrymam ab oculis eorum, 22æ.q.82.4.3^{m}.

Cap. viij.

Factum est silentium in cœlo, quasi media hora, 3ª.q.40.8.0.

Et alius angelus venit, & stetit ante altare, habens thuribulum aureum, & data sunt ei incensa multa, &c. 3ª.q.37.3.4^{m}.? q.83.5.2^{m}.

In diebus illis quærent homines mortem, & non inuenient, s.q.76.2.c.

Cap. x.

Leuauit manum suam ad cœlum, & iurauit per viuentem in secula seculorum, 22æ.q.89.30 4^{m}.

Cap. xj.

Qui es, & qui erat, & qui venturus es, s.1.

Cap. xij.

Et signum magnum apparuit in cœlo, mulier amicta sole, 12æ.q.103.3.4^{m}.

Et cauda eius trahebat tertiam partem stellarum cœli, & misit eas in terram. 1ª.q.63.8.0.

Et proiectus est draco ille magnus, serpens antiquus, 22æ.q.165.2.3^{m}.? 4^{m}.

Cap. xiij.

Agni, qui occisus est ab origine mundi, 3ª.q 83.1.c.

Et faciet omnes, &c. habere characterem in dextera manu, aut in frontibus suis, 3ª.q.63.3.3^{m}.

Cap. xiiij.

Et cantabant quasi canticum nouum, 22æ.q.152.5.3^{m}.

Aut acceperit characterem in fronte sua, aut in manu sua, s.13.

Beati mortui, qui in Domino moriuntur, 22æ.q.124.5.0.

Cap. xv.

Quia solus pius es, 22æ.q.101.1.2^{m}.

Cap. xvj.

Qui habebant characterem bestiæ, s.13.

Qui es, & qui eras sanctus, s.1.

Quantum glorificauit se, & in deliciis fuit, tantum date illi tormentorum, s.q.97.1.& 99.1.c.

Cap. xix.

Et cecidi ad pedes, vt adorarem eum, & dixit mihi: vide ne feceris, 22æ.q 94.2.1^{m}.? q.103 2.1^{m}.

Qui acceperunt characterem bestiæ, s.13.

Cap. xx.

Nec acceperunt characterem eius in frontibus, aut in manibus suis, s.13.

Et libri aperti sunt, 1ª.q.24.1.1^{m}.

Cap. xxj.

Ecce tabernaculum Dei cum hominibus, 12æ. q.102.4.2^{m}.

Et absterget Deus omnem lachrymam ab oculis eorum, &c. neque dolor erit vltra, 22æ.q.82.4.3^{m}.

Ecce noua facio omnia, 1ª.q.73.1.3^{m}.

Primum cœlum, & prima terra, s.q.74.5.2.

Vidi cœlum nouum, & terram nouam, s.q.91.1.c.

Ego sum Alpha & O, initium & finis, s.1.

Et habebat murum magnum, & altum, habêtem duodecim portas, & in portis angelos duodecim, & nomina inscripta duodecim tribuum, 1ª.q 31.2.2^{m}.

Mensura hominis, quæ est Angeli, 1aæ.q.90.1.c.

Et ciuitas non eget Sole, & Luna, vt luceant in ea, 22æ.q.47.5 2^{m}.

Nam claritas Dei illuminabit eã, & lucerna eius, est agnus, 1ª q.12.5.c.

Et portæ eius non claudentur per diem. 1ª.q.73.1.2.c.

Cap. xxij.

Et ostendit mihi fluuium aquæ viuæ, tanquam crystallum, procedentem de sede Dei, & agni, 12æ.q.2.1.3^{m}. In medio plateæ, & ex vtraque parte fluminis lignum vitæ afferens fructus duodecim. 82æ q.70.3.0. Per singulos menses reddens fructum suum. 12æ.q.102 2.0.? 4.c.

Et folia ligni ad sanitatem gentium. 12æ.q 70.3.0.

Et omne maledictum non erit amplius. 12æ.q.59.3.1^{m}.

Et videbunt faciem eius. 22æ.q.23.1.1^{m}.

Et non egebunt lumine lucernæ, neque lumine solis, quoniam Dominus Deus illuminabit illos, s.21.

Ego sum Alpha & O, primus & nouissimus, principium, & finis s.1.

Veni Domine Iesu, 3ª.q.44.3.3^{m}.

Gratia Domini nostri Iesu Christi, cum omnibus vobis. 3ª.q.7.7.2^{m}.

FINIS.

INDEX SECVNDVS,

QVI VNIVERSAM

SVMMAE THEOLOGICAE SANCTI THOMAE AQVINATIS

doctrinam ad locos communes, seu præcipua doctrinæ Christianæ capita alphabeti ordine digesta, reuocata, continent.

EX SVPPLEMENTO.

B

EX SVPPLEMENTO.

C

EX SVPPLEMENTO.

EX SVPPLEMENTO.

D 3 Modus

EX SVPPLEMENTO.

N

EX SVPPLEMENTO.

O

EX SVPPLEMENTO.

P

Pro-

EX SVPPLEMENTO.

R

EX SVPPLEMENTO.

S

EX SVPPLEMENTO.

T

V

EX SVPPLEMENTO.

F I N I S.

INDEX TERTIVS SECVNDVM ALPHABETI QVOQVE ORDINEM DIGESTVS,

Res omnes, atque doctrinas memorabiles, quæ in tribus istius Summę partibus tractatę sunt, summatim comprehendens, & locum, vbi latiùs explicantur, demonstrans:

Nunc recens accessione earum omnium memorabilium doctrinarum, & rerum suis locis insertarum, quæ in SVPPLEMENTO *continentur, locupletatus.*

Animaduerte Lector notas, quibus breuitatis gratia in hoc Indice, & aliis, vsi sumus, ante primum Indicem breuiter esse declaratas.

eſt virtus,ſi ratione reguletur, 22ſ.q.143.c.¶ q.146.1.o.
2 Abſtinentia eſt ſpecialis uirtus,22ſ.q.146.2.o.
3 EFFECTVS,¶ Abſtinentia à cibo neceſſario ad ualetudinem,quo ad optimam diſpoſitionem corporis,laudatur, non autem quo ad ea, quæ incumbunt ex officio,uel ſocietate,22ſ.q.141.6.o.¶ q.142.1.c. ¶ q. 147.1. a.o.¶q.150.1.1^{m}.
4 Abſtinentia conſiſtit in medio , licet denominetur à defectu,22ſ.q.146.1.3^{m}.
5 Vſus ciborum,& eorum abſtinentia non pertinent ad regnum Dei,niſi ſint cum ratione,fide,& dilectione Dei, 22ſ.q.146.1.1^{m}.
6 In ſcientia abſtinentia eſt miniſtranda , ut ſcilicet homo à cibis abſtineat,prout oportet,pro congruentia hominum,cum quibus uiuit,& perſonæ ſuæ , & pro ualetudinis ſuæ neceſſitate,22ſ.q.146.1.c.ſi.
1 ABSTRACTIO triplex,ſ.à materia, & ab inferiori,& à ſenſu,1ª.q.40.3.c.
2 Abſtractio duplex , ſ. ſm duplicem operationem intellectus, idest,per modum compoſitionis,& diuiſionis Sicut cum intelligimus aliquid non eſſe in alio , uel eſſe ſeparatum ab eo,vel per modum ſimplicis,& abſolutæ conſiderationis , ſicut cum intelligimus unum , nihil conſiderando de alio,1ª.q.85.1.1^{m}.
3 Abſtractio fit à materia quadrupl.ci,ſcilicet ſenſibili,intelligibili communi,& indiuiduali,1ª.q.85.1.2^{m}.¶ 3ª. q.77.2.4^{m}.
4 Mathematica abſtrahunt à materia ſenſibili,non autem à materia intelligibili,ſed per eam demonſtrant, 1ª.q. 85...2^{m}.¶ 3ª.q.77.2.4^{m}.
5 Intellectus agens, abſtrahit ſpecies intelligibiles à phantaſmatibus,inquantum uirtute eius poſſumus intelligere naturas ſpecierum,ſine conditionibus indiuidualibus,1ª.q.12.13.c.¶ q.85.1.1^{m}.¶ 3^{m}.¶ 4^{m}.
6 Neceſſe eſt, quod intellectus noſter abſtrahat à phantaſmatibus,1ª.q.85.1.o.¶ q.86.2.2^{m}.¶ q.101.1.o.
7 Immo in ſtatu innocentiæ homo non acquiſiuiſſet ſciẽtiam ex ſenſibus,3ª.q.61.2.o.
8 Omnis intellectus abſtrahit ab hic & nunc. aliter tamen angelicus,quàm humanus,1ª.q.50.2.c.¶ q.107.4.c.
9 Perfectio prudentiæ , & cuiuſlibet intellectualis uirtutis conſiſtit in abſtractione à ſenſibilibus , 22ſ.q.53.6.a.
10 Quanto plus intellectus abſtrahit à ſenſibilibus, tanto melius intelligit,22ſ.q.15.3.c.¶ q.53.6.c.
11 Abſtractio à ſenſibus dupliciter contingit , ſ. ex cauſa animali,idest,attentione ad intelligibilia,uel imaginabilia, vel ex cauſa naturali , idest , ex infirmitate, uel ſomno,22ſ.q.173 3.c.
12 Abſtractio à ſenſibus ex triplici cauſa contingit , ſcilicet corporali:ut infirmitate,vel diabolica,vel diuina,22ſ. q.173.3 c.¶ q.175.1.c.ſi.
13 In abſtractione ſpeciei intelligibilis eſt ordo,quia primo oportet, quod ſpecies repræſentetur ſenſui , ſecundo imaginationi,& tertio intellectui poſſibili,qui immutatur ſpeciebus phantaſmatum, ſecundum illuſtrationem intellectus agentis,22ſ.q.173.2.c.
14 Abſtractio à ſenſibus,quandoque fit perfecte,ſcilicet , ut nihil ſenſibus percipiatur, quandoque imperfecte , ſ. ut diſcernatur,ſed non plene inter uiſa imaginarie, & uiſa per ſenſum,22ſ.q.173.3.c.
15 VISIO DEI.¶ Videns Deum per eſſentiam, non poteſt aliquid abſtrahere ab illo,3ª.q.3.3.c.
16 Homo in hac uita non poteſt uidere eſſentiam Dei , niſi abſtrahatur à ſenſibus , 1ª. q.12.11.2^{m}.¶ 12ſ.q.98.3. 2^{m}.¶ 22ſ.q.175.4.o.¶ 5.c.¶ q.180.5.c.
17 Chriſtus mortalis uidebat Dei eſſentiam , ſicut etiam beati,ſine abſtractione à ſenſibus.22ſ.q.175.4.1^{m}.
18 Ad uidendum eſſentiam Dei , non oportet abſtrahi ab operibus vegetatiuis,22ſ.q.175.5.3^{m}.
19 In uiſione prophetica , aliquando fit abſtractio à ſenſibus,aliquando vero non;22ſ.q.173.3.o.
1 ABSTRACTVM.¶ In Deo,¶ Abſtractum,& concretũ in diuinis ſunt idẽ realiter,& differũt ratione,1ª.q. 1.2.3.a.¶q 3.3.c.¶ 1^{m}.¶ q.40.1.1^{m}.¶ 2.c.¶ 3ª.q.17.1.c.
IN CREATVRIS, In omni creatura differunt concretum,& abſtractum, 1ª.q.40.1.1^{m}. 2
Omne abſtractum etiam non ſubſiſtens, eſt tantum vnum numero,1ª.q.54.1.c. 3
Abſtractum ſignificat incompletum non ſubſiſtens, concretum vero compoſitum, 1ª.q.3.3.1^{m}.¶ q.13.1.2^{m}.¶ q.32.2.c. 4
Nomina concreta ſignificant ens completum ſubſiſtẽs, ſed abſtracta quo aliquid eſt,1ª.q.3.3.1^{m}.¶ q.13.1.2^{m}.¶ q.32.2.c. 5
Nomina cõcreta, & abſtracta,poſſunt prędicari de Deo, 1ª.q.3.3.1^{m}.¶ 13.1.2^{m}.¶ q.32.2.c. 6
ABVTI poteſt aliquis prophetia,vt obiecto , non autem,vt principio,22ſ.q.55.4.1^{m}.
ACCEDERE ad Deum, vel recedere, non eſt paſſibus corporis,ſed affectibus mentis,1ª.q.3.1.5^{m}. 1
Deus dicitur accedere ad nos , vel recedere , inquantum participamus influentiam bonitatis eius , uel deficimus ab ea,1ª.q.9.1.3^{m}. 2
ACCEPTIO perſonarum eſt attendere ad conditionem perſonæ,nihil facientem ad illud negocium, 1ª. q.23.5.3^{m}.¶ 12ſ. q.97.4.2^{m}. ¶ q.98.4.2^{m}.¶ q 106. 3. 1^{m}.¶ 22ſ.q 63.1.o.¶ 2 4.c. 1
Acceptio perſonarum eſt tantum de re debita.Ideo non conuenit Deo,1ª.q.23.6.3^{m}.¶ q 65.2.3^{m}.¶ 12ſ. q.98. 4.2^{m}.¶ 106.3.1^{m}.¶ 22ſ.q.63.1.3^{m}. 2
In honorando contingit acceptio perſonarum , 22ſ.q. 63.3.o. 3
In iudiciis contingit acceptio perſonarum.22ſ.q.63.4.o. 4
Acceptio perſonarum eſt peccatum oppoſitum iuſtitiæ diſtributiuæ,22ſ.q.63.princ.¶ 1.o.¶ 2 c. 5
Acceptio perſonarum eſt grauius peccatum in re ſpirituali,quam temporali,22ſ.q.63.2.o. 6
ACCESSVS eſt prior in intentione , & poſterior in executione,quàm receſſus,12ſ.q.29.2.3^{m}.¶ q. 36. 1.c. ¶ 3ª.q.85.6.2^{m}. 1
Acceſſus eſt prior receſſu ex parte mouentis , ſed eſt poſterior ex parte mobilis, 12ſ. q. 113. 8. 1^{m}.¶ 3ª. q. 85.6.2^{m}. 2
ACCIDENS non eſt ens,ſed entis,1ª q 5.5.2^{m} ¶ q 90.2.c.¶ 12ſ.q.55.4.1^{m}.¶ q.110.2.3^{m}.¶ 3ª.q. 11.5.3^{m}.¶ q 77.1.4^{m}. 1
Propria diffinitio accidentis , non eſt eſſe in ſubiecto , ſed eſt eſſe rem,cui debetur eſſe in ſubiecto , 3ª.q.77. 1.2^{m}. 2
Accidens in concreto diffinitur per ſubiectum loco generis,ſed in abſtracto loco differentiæ, 12ſ.q.53.2.3^{m}. 3
Non omne adueniens rei poſt eſſe completum , eſt accidens,3ª.q.2.6.2^{m}. 4
Omne accidens,& omnis forma non ſubſiſtens , eſt ens, uerum,& bonum,vt quo; non autem, ut quid , 12ſ.q. 55.4.1^{m}. 5
Omne accidens dependet à ſubiecto, & per illud diffinitur,12ſ.q.53.3.3^{m}. 6
Immo menſura debet eſſe omogenea,ideſt,eiuſdem generis cum menſurato,1ª q.3.5.2^{m}.¶ 12ſ.q.19.4.2^{m}. 7
Omne accidens eſt per reſpectum alicuius ſubiecti ; cum omne per accidens reducatur ad per ſe , 1ª.q.22.4.o.¶ q.103.7.c.¶ 3^{m}. 8
Omne accidens eſt nobilius ſuo ſubiecto, ſecũdum quid, ſed ſimpliciter eſt ècõuerſo, 1ª.q.16.6.1^{m}.¶ 12ſ.q 66. 4.c.¶ q. 110. 2.2^{m}.¶ 22ſ.q.23.3.3^{m}.¶ 3ª.q 11.5.3^{m}. 9
Nullum accidens excedit ſuum ſubiectum ſecundum eſſe,ſed ſecundum operationem,1ª.q.115.1.5^{m}. 10
Quod conuenit accidenti ex parte ſubiecti, & non ex ratione accidentis , non attribuitur accidenti in abſtracto,ſed in concreto,12ſ.q.53.2.3^{m}. 11
Accidens põt eſſe ſine ſubiecto, virtute Dei,3ª.q.77.1. o. 12
Accidens non poteſt trãſire de ſubiecto ad ſubiectũ idẽ numero,ſed benè idẽ ſpecie, 3ª.q.62.3.2^{m}.¶ q.77.1. c. 13

14 Accidens indiuiduatur, numeratur, & distinguitur secundum suum subiectum, 1ª.q.29.1.c.q.39.3.c.

15 Duo accidentia numerantur secundum supposita, 3ª.q.36.4.7m.¶ q.39.3.c.

16 Duo accidentia numero eiusdem rationis non possunt esse simul in eodem subiecto, 1ª.q.94.3.1m.¶ 12f.q.63.4.3m.

17 Accidens potest esse subiectum accidentis, sed per substantiam. 1ª.q.77.7.2m.¶ q.78.4.3m.¶ 12f.q.7.1.3m.¶ q.50.2.2m.¶ q.56.1.3m.¶ 3ª.q.77.2.1m.

18 Subiectum est causa proprij accidentis in triplici genere causæ, scilicet ut causa materialis efficiens, & finalis. Aliorum autem accidentium est tantum causa materialis, 1ª.q.77.6.0.

19 Subiectum est causa propria accidentis, nõ per transmutationem, sed per quandam naturalem consequentiam, & resultationem, 1ª.q 77.6.3m.¶ 7.1m.

20 Accidentia non habent materiam, ex qua, sed in qua.s. subiectum, & circa quam, s. obiectum, 12f.q.53.4.c.

21 Accidens comparatur ad subiectum, ut actus ad potentiam, 1ª.q.3.6.c.¶ q.21.54.3.2m.

22 Accidentium innaturalium, subiectum est tantum causa materialis, 1ª.q.77.6.0.

23 Accidens in concreto habet genus in subiecto loco materiæ, sed in abstracto à modo essendi, 12f.q.35.4.2m.

24 Accidens potest agere in suum subiectum tantum formaliter, non autem effectiue, 12f.q.83.1.4m.¶ q.110.2.1m.q.¶ 111.1.1m.¶ 2.1m.

25 Substantia spiritualis non est subiectum accidentis, nisi pertinentia ad intellectum, uel uoluntatem, 12f.q.50.5.0.

26 SACRAMENTVM.¶ Deus instituit, quod accidentia panis, & uini sint in sacramento altaris. & ibi maneant sine subiecto quadruplici ratione, s. quãrum ad vsum; quantum ad manducationem spiritualem, quæ per fidem, quantum ad uitiationem horroris, & irrisionis; & quantum ad spiritualia, quæ per corporalia consueuerunt ostendi, 3ª.q.75.2.3m.¶ 50.¶ q.76.1.3m.

27 Accidentia sunt ibi sine subiecto, 3ª.q.75.3.0 ¶ q.77.1.0.

28 Quantitas est ibi subiectum aliorum accidentium, 3ª.q.77.2.0.

29 Accidentia hæc non sunt subiectiuè in aëre, 3ª.q.77.1.c.

30 Accidentia hæc habent modum essendi, agendi, & patiendi substantiæ. Ideo possunt agere, & pati quicquid poterat substantia præexistens, 3ª.q.77.3.4.5.6.7.8.0.

31 Accidentia hic agunt virtute substantiæ, 3ª.q.75.6.3m.¶ q.77.3.0.

32 Accidentia hæc possunt immutare ad formam substantialem, 3ª.q.77.3.3m.

33 Accidentia hæc immutant corpora uicina, 3ª.q.77.3.0.

34 Accidentia hæc nutriunt, 3ª.q 77.6.0.

35 Accidentium istorum operationes quædam sunt naturales, & quædam miraculosæ, 3ª.q.75.6.3m.

36 Ex eis potest aliquid generari, 3f.q.77.3.0.¶ 8.3m.

37 Hæc accidentia possunt misceri cum aliis liquoribus, 3ª.q.77.8.0.

38 Accidentia hæc possunt frangi, nec tamen Christus frangitur, 3ª.q.77.7.0.

39 Hæc fractio ista significat, s. diuisionem corporis Christi in passione, distributionem uirtutis eius, & triplicem statum animarum, s. quia quidam sunt adhuc uiui, quidam in plena participatione beatitudinis, & quidã in expectatione plenæ beatitudinis, 3ª.q.83.3.7m.¶ 8m.

40 Accidentia hæc corrumpi possunt, sicut & ante consecrationem dupliciter, s. per se, idest per alterationem contrariorum qualitatum, per augmentum, & diminutionem, idest per additionem, uel diuisionem quantitatum, & per accidens, idest, per corruptionem subiecti, 3ª.q.77.4.0.¶ 3 c.

41 Ista corruptio non est miraculosa, sed miraculum præsupponit, 3ª.q.77.4.3m.¶ 3.c.fi.

42 Nulla immutatio horum accidentium facit ibi desinere corpus Christi, nisi qua corrumperetur substantia panis, & uini, si adesset, 3ª.q.76.6.0.¶ 8.c.fi.¶ q.77.4.0.¶ 5.8.c.¶ q.80.3.c.¶ 3m.¶.q.83.6.7m.

Accidentia hæc sunt composita ex quo est, & quid est, 3ª.q.77.1.4m. 43

MEDIVM ¶ Nihil potest esse medium inter substantiam, & accidens, 1ª.q.77.1.5m. 44

Accidens speciei consequitur formam, accidens autem indiuidui consequitur materiam, 1ª.q.34.3.2m. 45

Accidens dicitur dupliciter, scilicet natura accidentis condiuisa substantiæ, & quod nominat aliquid per aliud, 1ª.q.77.1.5m ¶ 12f.q.7.1.2m.¶ 3ª.q.2.6.2m. 46

Accidens per se consideratur ab arte, non autem accidens omnino per accidens, 12f.q.7.2.2m.¶ q.18.3.2m. 47

Accidens aliquod miraculosè productum in aliquo subiecto, efficitur ei naturale, sicut cæcus miraculosè illuminatus, naturaliter videt, 1ª.q.77.4.3m. 48

Accidens, & omne præter rationem rei est duplex, s. determinatiuum alicuius essentialium principiorum, & non determinatiuum. Secundum tantum est in angelis, sed utrunque est in compositis, 1ª.q.34.3.2m. 49

IN DEO.¶ Nullum accidens est in Deo, 1ª.q.3.6.0.¶ q.6.3.c.¶ q.28.2.c.¶ q.29.3.3m.¶ q 40.1.1m.¶ q.54.3.2m. 50

Illa est per se, & nullo modo per accidens: Pater est Deus, & è conuerso, 1ª.q.39.6.2m. 51

Accidens in abstracto, non prædicatur secundum magis, & minus, 12f.q.32.1.2.3.0 ¶ q.53.2.3m. 52

Accidens non generatur, nec corrumpitur, & quæ corrumpuntur, non omnino in nihilum rediguntur, non quidem quia aliqua pars eorum remaneat, sed quia remanent in potentia materiæ, vel subiecti, 1ª.q.104.4.3m.¶ 12f.q.110.2.3m. 53

Accidens non uariatur subiectiuè, sed subiectum secundum ipsum, 1ª.q.9.2.3m.¶ q.16.8.c.fi. 54

Quod autem accidit in hominibus, quod bonum sit, ut in paucioribus, & malum, ut in pluribus, ex hoc contingit, quia pluribus modis contingit deuiare à medio, quàm medium tenere, & etiam quia sensibilia sunt magis nota apud multos, quàm bona rationis, 12f.q.71.2.3m. 1

Omne quod aduenit alicui post eius esse completum, conuenit ei accidentaliter, nisi trahatur in communione illius esse completi, 3ª.q 2.6.2m. 2

Quod accidit alicui naturæ, non est uniuersaliter in illa natura, 1ª.q.31.1 c. 3

Nulla forma de genere substantiæ conuenit alicui accidentaliter. Ideo omnis forma aduueniens accidentaliter, est accidens, 1ª.q.67.3.c. 4

ACCIDIA est tædium bene operandi, & tristitia de re spirituali, 12.q.63.2.2m.¶ 22f.q.65.1.2.c.¶ 3.c.¶ 2m.¶.4.c.¶ 2m.¶ q.54.2.1m. 1

Accidia non est recessus mentis à quocunque bono spirituali, sed à diuino, cui oportet mentem ex necessitate inhærere, 22f.q.35.3.2m. 2

Accidia est peccatum, 22f.q.35.1.0. 3

Accidia de se est peccatum mortale, 22f.q.35.3.0. 4

Tristitia de bono spirituali diuino, est speciale peccatum, scilicet accidia, sed in communi conuenit omni uitio. Similiter gaudium de bono spirituali diuino, conuenit speciali uirtuti, scilicet charitati, sed in communi conuenit omni uirtuti, 22f. q.35.2.0.¶ 3.2m.¶ 4.3m. 5

Accidia est species tristitiæ, 12f.q.35.8.0. 6

Accidia est uitium capitale, 22f.q.35.4.0.¶ q.36.4.c. 7

DIVISIO.¶ Filiæ accidiæ sunt sex, scilicet malitia, rancor, pusillanimitas, desperatio, torpor, & euagatio mentis, 22f.q.35.4.2m.¶ 3m. 8

Accidia est contraria charitati, 22f.q.33.3.c.fi. 9

Accidia & inuidia opponitur gaudio charitatis, scilicet prima, ut est de bono diuino. secunda, ut est de bono proximi. 22f.q.34.princ.¶ q.35.princ.¶ 3.c.¶ q.36.3.c.¶ 3m. 10

Acci-

Actio

29 Actio qualibet commensuratur virtuti agentis. Nec aliquod agens naturale nititur ad agendum id, quod excedit suam facultatem, 22ª.q.130.1.c.

30 Omnis forma dependens ab agente, secundum fieri tantum remanet cessante actione eius, 1ª.q.104.1.c.

31 Impossibile est actionem vnius agentis terminari ad formam tantum, & alterius ad subiectum formæ, nisi in agentibus subordinatis, 1ª.q.110.2.3m.

32 Vna & eadem actio, procedit à primo, & secundo agente, non autem à duobus agentibus vnius ordinis, 1ª.q.105.5.2m.

33 Quanto agens est potentius, tanto magis potest actionem suam diffundere ad magis distans, 1ª.q.118.1.c. & 22ª.q.141.7.1m.

34 Actionum, quarum vna est regula, & ratio alterius, vna non impedit, sed iuuat aliam, 1ª.q.112.1.3m.

35 Actio non attribuitur instrumento propriè, sed principali agenti, 12ª.q.16.1.c fi. & 22ª. q. 172. 1. 3m. & 3ª. q. 13.3.c. & q.15.9.1m.

36 Actio attribuitur instrumento sicut immediatè agenti, sed principali agenti, sicut in cuius virtute agit instrumentum, 3ª.q.66.5.1m.

37 Actio instrumenti duplex, s. secundum propriam formã, & vt mouetur à principali agente. Prima est alia ab actione principalis agentis, secunda vero eadem, 3ª.q. 19.1.c. & 2m. & 2.c. & q. 22.1.2m.

38 Si sit unum agens principale, & duo instrumenta, dicetur unum agens simpliciter, & duæ actiones. si autem è conuerso, dicetur e conuerso, 1ª.q.76.2.c

39 Instrum duas habet actiones. s. vnam instrumẽtalem, s͠m quam operatur in virtute propria, sed in virtute principalis agentis, aliã propriã, quæ competit sibi, s͠m propriam formã, sicut securi competit scindere rõne suæ acuitatis, facere aũt lectum, inquantũ est instrũm artis non autem perficit actionem instrũtalem nisi exercendo actionem propriam, scindendo. n. facit lectum. 3ª.q.62.1.2m.

40 Impossibile est, quòd eadem numero essentialiter sit actio principalis agentis & instrumenti, 3ª.q. 19. 1. c.

41 Malum in actione semper causatur ex defectu agentis, principalis, vel instrumentalis. Similiter in effectu proprio, vel indispositione materiæ. vel in patiente ex imperfectione, vel defectu agentis, vel materiæ, 1ª.q.49. 1.c. & 3m. & 12ª.q.18.2.c.

42 Omnis actio est per aliquam formam, 1ª.q.48.1.4m. & q. 76.1.c & 3ª.q.19.1.3m.

43 Forma est principium actionis, 22ª.q.179.1.1m.

44 Forma non nominat principium actionis, vt est in agente, sed vt respicit effectum, 1ª.q.14.8.c.

45 Actiones sunt suppositorum, 12ª.q 77.2.1m.

46 Forma substantialis non est principium actionis, nisi mediante qualitate, 1ª.q.77.1.c. & 4m. & 3ª.q.77.3.3m.

47 Qualitatis actio non producit formam substantialem, nisi in virtute formæ substantialis, 1ª.q.45.8.2m. & q. 67. 3.3m. & q 115.1.3m. & 3ª.q 77.3.3m.

48 Forma perfecta secundum esse reale, potest esse principiũ actionis transeuntis, nõ aũt imperfecta, 12ª.q.5.6.2m.

49 Forma determinata ad vnam operationem, non requirit dispositionem, 12ª.q.49.4.c & 1m.

50 In eodem instanti acquiritur forma, & incipit actio, 12ª.q.113.7.4m.

51 IN COMMVNI, Actio s͠m primã impositionẽ nõis, importat originem motus, quo remoto nihil aliud, q̃ ordinem originis importat, 1ª.q.41.1. 2m. & q.45.3.c.

52 Actio propriè est actualis virtutis. 1ª.q 54.1.c.

53 Actio quædam est finis, non autem quælibet, 12ª. q. 1.1. 2m. & q.1.1.2m.

54 Quælibet actio, eo modo est bona, quo habet esse, sed non est bona simpliciter, nisi habeat plenitudinem sui esse, 12ª.q.18.1.o.

55 Actio humana est bona, vel malã quadrupliciter, s. ex genere, ex obiecto, fine, circunstantiis, & huiusmodi, 12ª. q.18.o. & q.20.1.2.c. & q.73.7.1m.

Eadem Actio inquantum multa, potest esse bona, & mala, non autem inquantum una, 3ª.q.22.5.3m. 56

Omnis processio est secundum aliquam actionem, & è conuerso, 1ª.q.27.1.c. 57

Actio sine motu non infert ex se passionem, nisi grammaticè in diuinis, 1ª.q.41.1.3m. 58

Actio cum motu est semper cum innouatione, fieri, & corruptione, nõ autem actio sine motu, 1ª.q 41.1.3m. 59

DIFFERENTIA. & Actus duplex, s. primus, & secundus, 1ª.q.48.5.c. & 12ª.q 3 2.c. & q.111.2.c.fi. 1

Actus primus est esse, secundus autem operatio, 12ª. q. 111.2.c.fi. 2

Actus dupliciter est alicuius potentiæ, s. elicitiuè, & imperatiuè, 12ª.q.1.1.2m. & q.6.princ. & 4.c. & q.8. princ. & 3ª.q.33.2.1m. 3

Actus dupliciter dicitur esse moralis, s. essentialiter, idest, elicitus a uoluntate, & quo ad vsum, idest, imperatus, 12ª.q.1.1.c. & 2m. 4

Aliquis actus est vnus numero, secundum esse naturale, & duo in genere moris, 12ª.q 20.6.o. 5

Actus dupliciter non est ordinatus in Deum, s. ex parte actus non ordinabilis, vt omne peccatum, vel ex parte agentis, 12ª.q.21.4.c. 6

Potentia dupliciter est actus corporis, s. in formando organum, & in essentia animæ, 1ª.q.76.8.4m. 7

Actũ oportet proportionari obiectu, & agẽti, sed ad obiecto speciẽ habet, à virtute uero, vel à potentia agentis hẽt modum intensionis, 1ª.q.39.6.c. & 12ª.q.25.7.c. 8

Potentiæ distinguuntur per actus, & actus per obiecta. 1ª.q.77.3.o. 9

Actus cuiuslibet potentiæ, vel habitus, sumitur, s͠m ordinem potentiæ, vel habitus ad obiectum, 22ª.q 2.2.5.c. 10

Nihil subest potentiæ habitui, vel actui, nisi mediante ratione formali obiecti, 22ª.q.1.1.c. & 22ª.q.1.3.c. 11

Sicut se habet actus ad actum, sic & potentia ad potentiam respectu obiecti adæquati, non autem respectu obiecti particularis, 22ª.q.2.2.5.o. 12

Obiectum comparatur ad actum potentiæ passiuæ, ut principium, & causa mouẽs, ad actũ uero potẽtiæ actiuæ, vt terminus, & finis eius, 1ª.q.77.3.c. & 12ª. q.1 3.c. 13

Actus in rationem obiecti, & actus in obiectum sub tali ratione, sunt eiusdem speciei ut visio luminis, & visio coloris, 22ª.q.25.1.c. 14

Omnis virtus, & potentia eodem actu fertur in obiectũ, & in rationem formalem obiecti, 22ª.q.25.1.c. 15

Nihil potest esse obiectum habitus, vel actus, nisi obiectum potentiæ subiectæ utrique, 22ª.q q.162.3. c. 16

Prima bonitas, vel malitia actus moralis est ex obiecto conuenienti, sicut in naturalibus ex forma. Et dicitur bonum, vel malum ex genere, idest, secundum speciem, 12ª.q.18.2.c. 17

Species bonitatis, vel malitiæ actuum ex obiecto per se ordinato ad finem, continetur sub specie ex fine. Si autem per accidens sunt species disparatæ. 12ª.q.18.7.o. & 22ª.q.11.1.2m. 18

Actus moralis habet speciẽ ex obiecto, & fine, 1ª q.48.1. 2m. & 12ª.q.1 3.o. & q.7.3.3m. & 4.o. & q 18.2.3.o. & q.5.6. 8.c & q.19.1.c. & q 58.1.c. & q.60.1.3m. & q.72.1.o. & 3.o. & 22ª.q 4.3.c. & q.19.3.4.c. & q.23.4.c & q. 5.1.c. & q.47.5. c. & q.64.7.c. & q 92.2.c. & q.110.1.c. & q.154.1.c. & q. 181. 2.1m. 19

Actus moralis est bonus, vel malus, principaliter ex obiecto, & fine secundario autem ex circunstantiis, 12ª.q. 18.2.3.4.o. & q.21.1.o. & q.42.6.c. & q.72.1.1m. 20

Obiectum comparatur ad actum interiorem, vt finis, ad exteriorem verò, vt materia circa quam, 12ª.q.18.6. c. & q.54.2.3m. & q.72.3.2m. 21

Actus non denominatur à potentia, nisi sit ab ea, sine respectu ad aliam, 12ª.q.8.2.c. 22

Non omnis diuersitas actuum, sed tantum formalis facit diuersitatem potentiarum, 1ª.q.77.3.c. & q. 79.7. 9. c. & 10.3m. & 12ª.q.54.1.1m. 23

Actus

24 Actus diuersarum potentiarum differunt genere, 12æ.q. 23.1.c.& q.54 1.1m.

25 Idem actus potest pertinere ad diuersas potentias, 12æ. q.56 2.1m.

26 Idem actus potest pertinere ad diuersas potentias secundum diuersas rationes,& diuerso ordine, non autem æqualiter,& eodem ordine, 12æ.q 56.2.1m.

27 Vnius potentiæ non possunt esse simul plures actus, 1a.q. 58.7.2m.& q.62.7.3m.& 12æ.q.54.1.3m.& 22æ.q 18.1.3m.

28 Vnius potentiæ non possunt esse simul plures actus, nisi sint subordinati, 1a.q.58.7.2m.& q.62,7. 3m.& 12æ. q. 54.1.3m.& 22æ.q.18.1.3m.

29 Proximum principium actus est vis appetitiua, 22æ. q. 59.4.c.

30 Actus respectu vnius potentiæ differunt specie, qui respectu alicuius potentiæ sunt eiusdē speciei, 12æ.q. 18. 5.c.

31 Quælibet potentia immaterialis,& nulla materialis reflectitur super actum suū, 1a.q.87.3.1m.& 22æ.q.25.2.c.

32 Actus est prior potentia, 1a.q.82.3.2m.
* Imo actus est posterior potentia, 1a.q.77.3.1m.

33 Actus in diuersis est prior potentia, sed in eodem est posterior secundum tempus, 1a.q 3.1.c.& 8.c.fi.& q.77. 3. 1m.& q.82.3. 2m.& q. 85.3.1m.& q.94.3.c.& 12æ. q. 50. 2.3m.

34 Actus semper superat potentiam in bono,& malo, 12æ. q.71.3.c.

35 In potentiis ordinatis actus potentiæ superioris est, sicut forma actus potentiæ inferioris, 12æ.q.13.1.c.& q. 17.4.c.fi.

36 Actus potentiæ inferioris se habet, vt materiale, respectu actus potentiæ superioris, & ille vt formale, respectu eius, 12æ.q.17.1.4.c.

37 Potentia actiua non distinguitur contra actum, sed in eo fundatur, 1a q.25.1.1m.

38 Nullus actus producitur perfectè ab aliqua potentia actiua, nisi fiat et consimilis per aliquam formam, quæ sit principium eius, 12æ.q.23.2.c.

39 Habitus est actus primus, non autem secundus, 12æ.q. 49.3.1m.

40 Habitus dupliciter potest habere ordinem ad actum, scilicet secundum rationem habitus,& secundum rationem subiecti, id est, potentiæ, 12æ.q.49.3.c.

41 Species habitus distinguuntur, secundum species actuum, 3a.q.83.2.c.

42 Idem actus potest à diuersis habitibus informari, & sic ad diuersas species reduci. 22æ.q.4.3.1m.

43 Idem habitus potest habere diuersos actus eiusdem rationis ordinatos, quorum vnus sequitur ex alio, & fit mediante priori. Sed habitus non diffinitur, nec denominatur nisi à primo, 22æ.q.28.4.c.& q.29.4.c.& q 51. 2.3.c.& q.161.2.3m.

44 Actus vnius virtutis, vel vitij ordinatus ad finem alterius efficitur species eius, 22æ.q.154.10.c. 1m.& q.181. 1.3m.& 2.c.

45 Quilibet actus proportionabiliter habitui intensus auget eum, vel ad hoc disponit, non autem remissus, 12æ.q.52.3.c.

46 Diuersi actus, quorum vnus est ratio alterius, non diuersificant habitum, 22æ.q.28.4.c.& 3a.q.78.5.2m.

47 Habitus acquisitus semper reddit actum similem actui, a quo generatus est, secundum speciem, non autem secundum modum, 1a.q.89.6.1m.& 12æ.q.78.2.2m.

48 Idem actus specie naturæ potest esse in diuersis generibus moris, scilicet virtutis,& vitij, 12æ.q.1.3. 3m.& q. 18.5.c.& 1m.& 4.3m.& 7.c.1m.& 10.3m.& q.20.6. c.& q. 72.6.c.& 22æ.q.99.2.2m.& 3.2m.

49 Habitus respectu aliquorum actuum sunt necessarij, 12æ.q 49.3.c.& q.50.c.

50 Actus est causa finalis habitus, qui est causa efficiens sui actus, 12æ.q.51.4.3m.& q 71.3.3m.

51 Habitus ex quibusdam actibus generatur in agente habente in se etiam principium passiuum, non autem in aliis, 12æ.q.51.2.c.& q.63.2.c.

Ex multis actibus rationis oportet causari habitum opinatiuum etiam ex parte intellectus possibilis, 12æ. q. 51 3.c. 52

Quantum ad inferiores vires apprehensiuas, necessariū est eosdem actus plures reiterari, ut aliquid firmiter memoriæ imprimatur, 12æ.q.51.3.c. 53

Habitus corporales quandoque generantur ex uno actu forti. Et etiam in intellectu possibili scientia, non autem opinio, nec in intellectu passiuo, nec in appetitu, sed tantum ex multis, 12æ.q.51.3.c.& q.71.4.c. 54

Habitus, ut habitus, non potest corrumpi per unum actū solum, nisi remouendo causam habitus, 12æ.q 71.4.c. 55

Actus simpliciter excedit habitum in bono, & in malo 12æ.q.71.3.c. 56

Actus dicitur moralis,& humanus à uoluntate, 1a.q.48. 1.2m.& 12æ.q 1.1.c.& 3.c.& q.6.princ.& q.7.4.c.& q. 10. 1.c.& q.18.5.c.& q.71.6.c.& q.74.1.c.& 22æ.q.23.3. c.& q 106.5.1m.& q.110.1.c.& 1a.q.19.2.c. 57

Actus dicuntur humani, vel morales, secundum quod sunt à ratione deliberata, vel secundum quod obediunt rationi, 12æ.q 1.1.c.& q.18.5.9.c.& q.19.1.3m.& q. 58.2. c.& q.63.2.c.& q.100.1.c.& q.104.1.c.3m.& 22æ. q. 152. 1.c.& 3a.q.19.2.c. 58

Actus moralis non specificatur ex fine ultimo, sed ex fine proximo, 12æ.q.1.1.3m.& q.60.1.1m.& 22æ.q.11.1. 2m. & q. 19.3.c.& q 66.4.2m. 59

In actibus moralibus uoluntas est primum mouens, 12æ. q.1.1.c.& 22æ.q.60.110.1.c. 60

Omnis actus moralis est immanens, & in uoluntate subiectiue & effectiuè, 12æ.q.74.1.c. 61

Corpus per accidens se habet ad actum moralem, qui non consideratur per se, nisi secundum ea, quæ sunt animæ, ad quam passiones animæ se habent materialiter, ratio vero formaliter & cōpletiuè, 22æ.q.152.1.c. 62

Idem actus numero moralis, siue humanus est actio,& passio, 12æ.q 1.1.c. 63

Actus moralis inquantum est bonus, uel malus, habent rationem rectitudinis, vel peccati, 12æ.q.21.1.c. 64

Aliqui actus sunt indifferentes, secundum speciem, non autem omnes, 12æ.q 18.8.9.c. 65

Aliquis actus est ita secundum se malus, quòd non potest benè fieri, 22æ.q 110.3.c. 66

Actus moralis inquantum est bonus, uel malus, habet rationem laudabilis, vel vituperabilis, 12æ.q.21.2. c. 67

Et rationem meriti, vel demeriti, 12æ.q 21.3. c. 68

Actus est bonus dupliciter, scilicet, uel ut in genere moris, vel ut meritorius, 12æ.q.109.2.c & 5 c. 69

Bonitas actus duplex, scilicet ex obiecto,& ex fine. Prima est materialis respectu secundæ. Ideo secundam uoluntas attendit, & penes eam meritum potius consistit, 12æ.q.18.6 c. 70

Bonitas actus humani quadruplex, scilicet secundum genus, speciem, circunstantias,& finem, 12æ.q.18.4.c.& q. 73.7.1m. 71

Ad perfectionem actus causati ex duplici principio requiritur perfectio vtriusque principij, 12æ.q.56.4.c.& q.58.3.2m.& 65.3.1m.& 22æ.q.4.2.5 c. 72

Bonum & malū sunt differentiæ essentiales actuū humanorum, 1a.q.48.1.2m.& 12æ.q.18.5.6.c.& q.54.3 c. 2m. 73

Bonum, & malum sunt differentiæ essentiales actuum elicitorum à uoluntate, sed per accidens actuum aliarum potentiarum, vt sunt imperati à uoluntate, 12æ. q.18.6 c.& q.19.1.c. 74

Omnis actus deliberatus est bonus, vel malus moraliter. 12æ.q.18.9 c. 75

Bonum & malum in actibus humanis dicitur per comparationem ad rationem, 12æ.q.18.5.c.1m.& 8. c. 2m. 10.c.& q.19.1.3m.& q.21. 1.c.& q.24.2.3.c.& q. 34. 1. c.& q.66 1. c. 76

Bonitas, uel malitia moralis principaliter in uoluntate consistit, 12æ.q.34.4.c. 77

Idem

78 Idem numero actus in genere naturæ, poteſt eſſe bonus & malus moraliter, non autem unus numero in genere moris, 12ſ.q.20.6.o.¶ q.18.4.c.¶ 22ſ q.55.4.1^{m}.

79 Actus & motus exteriores ſunt ſigna diſpoſitionis interioris, 22ſ.q.168.1.1^{m}.¶ 3^{m}.

80 Actus exteriores ſunt ad finem interiorum, qui ſe habēt ut finis, ſcilicet credere, diligere, & ſperare. Ideo ſecundi quæri debent in infinitum, primi autem cum menſura diſcretionis, 3ª.q.84.8.o.

81 Actus exteriores diuerſimodè ad diuerſas virtutes pertinent, 22ſ.q.32.1.c.¶ q.168.1.o.

82 Exteriores actus ad illam virtutem referuntur, ad quam pertinet illud, quod eſt motiuum ad agendum. 22ſ. q.32.1.c.

83 In actu exteriori inuenitur peccatum, ſicut in interiori 12ſ.q.8 r.1.3 4 c.

84 Actus voluntatis eliciti per ſe ſunt in genere moris, non autem actus aliarum potentiarum, ſed tantum per accidens, ut imperati à voluntate. 12ſ.q.18.6.c.

85 In actibus exterioribus membrorum non eſt principaliter peccatum, ſed inſtrumentaliter tantum, 12ſ.q.74. 2.3^{m}.¶ q.83.1.c.

86 Actus ſūt ſuppoſitorum, 1ª.q.22.3.1^{m}.¶ 12ſ.q.77.2.1^{m}.

87 DEI Actus notionales ſunt, qui deſignant proceſſum diuinæ perſonæ, eſſentiales vero proceſſum creaturarum à Deo, 1ª q.41.1.1^{m}.¶ 3.c.

89 Actus notionales attribuuntur diuinis perſonis, ad ſignificandum in eis ordinem originis, 1ª.q.41.1.o.

90 In diuinis eſt potentia reſpectu actuum notionalium, 1ª. q.41.4.o.

91 Actus notionales non ſunt de nihilo, ſed de ſubſtantia patris, 1ª.q.41.3.o.

92 Actus notionales, & relationes perſonales ſunt idem re, ſed differunt ſecundum modum ſignificandi, 1ª.q.40. 2.c.¶ q.41.1.2^{m}.

93 Actus notionales, qui ſignificant comparationem generantis, uel geniti ad eſſentiam, poſſunt terminari ad eſſentiam, ut dare & accipere, non autem qui ſignificant comparationem geniti ad generantem, vel è conuerſo vt generari, generare, & naſci, 1ª.q.39 5.c.

94 Actus notionales terminantur tantum ad unam perſonam, 1ª.q 41.6.o.

95 Actus notionales præintelliguntur proprietatibus perſonarum, niſi ſumatur proprietas conſtitutiua perſonæ, & actus ut actio, 1ª.q.40.4.o.

96 Actus notionales ſunt aliquo modo neceſſarij, voluntarij, & naturales, 1ª.q 41.2.o.¶ q.42.2.c.

97 Ea, quæ in diuinis habent ordinem ad actus perſonales, vel eſſentiales, non prædicantur de notionibus, alia verò ſic, 1ª.q.32.2.2^{m}.¶ q.40.1.3^{m}.

98 Omnia actua, qui prædicatur de ſuppoſito non ſecundū modum, quo differt ab eſſentia, prædicatur etiam de eſſentia in diuinis. 1ª.q 29.5.c.

AD denotat acceſſum cum diſtantia. 1ª.q.35.2. 3^{m}.¶ q. 45.7.c ¶ q 93.1.c 3^{m}.

1 ADAM cognitio. ¶ Adam non videbat Deum per eſſentiam ſecundum communem ſtatum, 1ª. q. 94.1.o.¶ q.95.3.c.¶ 22ſ.q.5.1.2.c.

2 Non eſt inconueniens, Adam vidiſſe diuinam eſſentiam ſupernaturaliter, 1ª.q.94.1.2.c.

3 Adam uidebat Deum per gratiam, ſicut angelus per naturam, 1ª.q.94.1.c.

4 Adam habuit duplicem cognitionem de Deo, ſcilicet naturalem, & ſupernaturalem, 1ª.q 94.3.o.

5 Adam habuit autem cognitionem poſſibilem naturaliter homini, 1ª.q.94.3.c.¶ q.101.1.1^{m}.

6 Adam præſciuit incarnationem Dei, non autem ſuum peccatum 22ſ.q.2.7 c ¶ 3ª.q 1.3.5^{m}.

7 Adam ante peccatum, & angeli ante confirmationem, aliqua de myſterijs Dei cognouerunt manifeſtè, quæ nunc non poſſumus cognoſcere, niſi credendo, 22ſ.q. 5.1.c.ſi.¶ 1^{m}.

Adam habebat excellentiorem cognitionem de angelis, 8
quàm nos, quia erat magis certa, & fixa, circa inferiora intelligibilia, 1ª.q.94.2.c.

Adam non uidebat eſſentiam Angelorum, 1ª.q.94.2.o. 9

Cognitio Adæ erat media inter cognitionem noſtram, 10
& beatorum, 1ª.q.94.2.c.

Scientia Adæ erat eiuſdem rationis cum ſcientia noſtra, 11
licet eſſet per ſpecies infuſas, 1ª.q.94.3.1^{m}.

Adam indigebat phantaſmate in conſiderando, non autem in acquirendo ſcientiam, 1ª.q.94.2.c. 12

Adam in primo ſtatu non acquirebat cognitionem ex ſenſibilibus per medium argumētationis, 1ª.q.94.1.3^{m}. 13

Adam non poterat decipi, 1ª.q.94.4.o. 14

Nihil poterat impedire contrarie cognitionem Adæ, ſed 15
negatiuè tantum, 1ª.q.94.1.2.o.

Adam proficiebat in ſcientia naturali, quo ad modum, 16
ſcilicet per experientiam, non autem quo ad numerum ſcitorum, ſed in ſupernaturali, utroque modo, 1ª. q.94.3.3^{m}.

Adam non cognoſcebat naturaliter futura contingentia, 1ª q.94.3 c. 17

Adam non cognouit cogitationes cordium, nec quælibet ſingularia, 1ª.q.94.3.c. 18

Adam fuit creatus in gratia, 1ª q.95.1.o.¶ q.100.1.3^{m}. ¶ 12ſ.q.5.3.o. 19

Adam habuit omnes virtutes, 1ª.q.95.3.o. 20

Adam habuit fidem, 1.q 95.3.c.¶ 12ſ.q.5.1.c. 21

Adam in primo ſtatu poterat mereri, non tamen ſine 22
gratia, 1ª.q.94 3.3^{m}.¶ q.95.4.2^{m}.¶ 12ſ.q.109.2.5.o.¶ q.114.2.o.¶ 3ª.q.61.2.1^{m}.

Adam in primo ſtatu genuiſſet filios cum originali iuſti- 23
tia, & gratuita, & cum gratia, 1ª.q.100.1.o.¶ 12ſ. q.81. 2.c.ſi.

Adam nō fuit perfectè beatus, 1ª.q.94.1.c 1^{m} ¶ q 95.3.c. 24

PASSIO. ¶ Adam erat immortalis, & impaſſibilis ſe- 25
cundum corpus a paſſione propriè dicta, 1ª.q.76.5.1^{m}. ¶ q 97.1.o.

Differentia immortalitatis, & impaſſibilitatis Adæ, & re- 26
ſurgentium, 1ª.q.97.1.o.¶ 3.1^{m}.¶ q.102.2.c.

Corpus Adæ erat impaſſibile paſſione corruptiua, ſed 27
paſſibile paſſione perfectiua, 1ª.q.95.2.2^{m}.¶ q.97.2.o.

Immortalitas, & impaſſibilitas Adæ non erat ex princi- 28
pijs naturæ, ſed ex beneficio Dei, 1ª.q. 76. 5. 1^{m}.¶ q. 97.1.o.¶ 2 3^{m}.¶ 3.1^{m} ¶ q.102.2.c.2^{m}.¶ 4.c.

Si Adam comediſſet de ligno vitæ, non fuiſſet immorta- 29
litatem conſecutus, niſi frequenter ſumendo, 1ª.q. 97. 4 c.ſi.

Adam mortuus fuiſſet, ſi non comediſſet, 1ª.q 97.3.3^{m}. 30

Adam indigebat cibo ad reſtaurationem deperditi, 1ª.q. 31
97.3.o.

Adam dormiſſet, 1ª.q 94.4 4^{m}.¶ q.97.3.2^{m}. 32

Adam ſomniaſſet, nec habuiſſet liberum uſum rationis 33
in ſomno, 1ª.q.94.4.4^{m}.

In anima Adæ fuiſſent paſſiones animales, ſed non afflictiuæ, 1ª.q.95.2.o.¶ 3.2^{m}. 34

Adam non potuit primo peccare venialiter, 12ſ. q. 89. 35
3.3^{m}.

Immo in hominibus contingit eſſe peccatum veniale, 36
ſine mortali, 12ſ q.72.5.c.

Adam per liberum arbitrium ſine gratia poterat vitare 37
peccatum, 12ſ.q.109.8.c.

Peccatum Adæ fuit ſuperbia, 12ſ.q.89.3.2^{m}.¶ 22ſ.q. 38
105.2.3^{m}.¶ q.163.1.o.¶ 3.4.c.¶ 3ª.q.1.5.c.

In peccato Adæ fuit multiplex deformitas, ſcilicet ſuper- 39
biæ, inobedientiæ, gulæ, & alia huiuſmodi. 12ſ.q. 82.2. 1^{m}.¶ 22ſ.q.63.1.o.

Adam peccauit principaliter, appetendo ſimilitudinem 40
Dei, quantum ad ſcientiam boni & mali, ſicut ſerpens ei ſuggeſſit, ſed non ſolum promiſſum, ut ſcilicet per virtutem propriæ naturæ determinaret ſibi, quid eſſet bonum, & quid malum ad agendum, vel etiam, ut per ſeipſum præcognoſceret, quid ſibi boni, vel mali eſſet futu-

futurum. Et secundario peccauit appetendo ad similitudinem Dei, quantum ad propriam potestatem operandi, ut s. virtute propriæ naturæ operaretur ad beatitudinem consequendam, 22æ q.163.2.0.

41 Peccatum Adæ fuit grauius nostris, secundum circunstantiam personæ, non autem secundum speciem, 12æ. q.89.3.c.princ. ¶ 22æ.q.163.3.0.

42 Eua grauius peccauit, quàm Adam, 22æ.q.163.4. o.

43 Si Adam non comedisset, peccasset contra præceptum Dei, & legis naturalis, 1ª.q.97.3.3m.

44 Si Adam primo non peccasset, etiam non statim confirmatus fuisset in gratia, siue in originali iustitia, 1ª.q.100.2.0.q.5.1.c.

45 Si Adam fuisset confirmatus, non tamen genuisset filios confirmatos, sed potuissent peccare, & filij eorum habuissent peccatum originale, 1ª.q.100.2 o.

46 Si Eua peccasset, & non Adam, filij eorum non habuissent peccatum originale, 12æ.q.81.5 o.

47 Si Eua peccasset, & non Adam, filij eorum non habuissent defectus secutos peccatum, scilicet passibilitatē, & mortalitatem, 1ª.q.99.2.0.¶ 12æ.q 81.5.2m.

48 INFECTIO. ¶ Tantum primum peccatum Adæ traducitur ad posteros, 12æ.q.81.1.2.0.¶ 3ª.q.19.5. 1m.

49 Peccatum originale in Adam deriuatū est ad nos à peccato actuali eius, 3ª q.8.5 1m.

50 Peccati originalis infectio fuit in Adam dupliciter, scilicet per modum actualis peccati, inquantum contraxit esse per propriam uoluntatem eius, & per modū peccati quasi naturalis, inquantum tota natura in eo infecta est. In alijs autem tantum secundo modo, 3ª. q.8.5.1m.

51 IN COMMVNI. ¶ Adam fuit principium naturæ humanæ, & principium peccati eius per traductionem, 1ª.q.92 c.¶ q.94.3 c.¶ q.101.5.1m ¶ 22æ.q.164. 1. 3m.

52 Adam efficacius meruisset, quam nos modo, 1ª.q.95.4.0

53 Adam obtulit sacrificium Deo, sicut alij iusti. Sed non est scriptum, ne origo peccati uideatur esse origo gratiæ, 22æ.q.85.1.2m.

54 Adam non poterat se transferre in aliam formam, 3ª.q. 13.3 2m.

55 Adam habuit Angelum custodem, 1ª.q.113.4 2m.

56 PRODVCTIO. ¶ Anima huius hominis non fuit in Adam, sicut in principio effectiuo, sed sicut in principio dispositiuo, secundum rationem seminalem, 12æ. q.83.1.3m.

57 Anima Adæ fuit producta in actu sexta die, simul cum angelis. Non autem corpus eius, sed tantum secundum causales rationes, secundum Augustinum. Secundum alios autem vtraque simul in actu producta sunt, 1ª.q.90.4.c ¶ q.91.4.5m.

58 Corpora Adæ, & Euæ fuerunt immediatè producta à Deo, 1ª.q.91.2.0 ¶ q.92.4.0.

59 Formatio corporis Adæ ex terra fuit supernaturalis, & miraculosa, 1ª.q.91.2.1m.¶ 3m.

60 Materia totius naturæ humanæ non potuit esse in Adā, 1ª.q.119.2.0.

1 ADDERE aliquid super alterum potest tripliciter, scilicet naturam extraneam, determinans realē, & aliquid rationis, 1ª.q 5.3.1m.

2 Non addere aliquid dupliciter dicitur, scilicet quia de ratione eius est, nihil sibi posse addi, ut Deus, vel quia non est de ratione eius additio, vt ens, 1ª.q.3 4. 1m.

3 Quæ absolute dicuntur, quolibet addito remanent talia, non autem relatiua, 12æ.q.6.6.2m.

4 ENS ¶ Aliqua addunt differentiam supra ens, & aliqua rationem, diuersimodè, 1ª.q 5.3.1m.¶ q.13.11.c.

5 Bonum addit supra ens, respectum rationis ad appetitum, 1ª.q.5.1.1m.¶ 3.1m.¶ q.16.3.c.

6 Verum addit supra ens, respectum rationis ad intellectum tantum, 1ª.q.16.3.c.

7 Vnum transcendens addit supra ens, in diuisionem tantum, 1ª.q.6.3.1m.¶ q.11.1 o.¶ 2.c.¶ q.30.3.0.

Vnum, quod est principium numeri, addit supra ens, & supra vnum transcendens rationem mensuræ, 1ª. q. 11.1.0.¶ 2.c.¶ q 3.3.0. 8

Multitudo transcendens, supra ens addit tantum rationem diuisionis, 1ª.q.30.3.0. 9

ADEPS in veteri lege prohibetur comedi; Primo quia non generat bonum nutrimentum, sicut nec sanguis. Secundo propter idololatriam. Tertio quia erat pro sacrificio. Quarto propter sensualitatem, 12æ. q. 102. 3. 8m.¶ 6.1m. 1

Adeps comburebatur Deo, à quo est omnium bonorum sufficientia, & pro charitate Christi in passione, 12æ q.102.3.8m.¶ 6.1m. 2

ADAEQVARI, & assimilari important motū ad æqualitatem, & similitudinem, non autem æquale, & simile. Ideo filius Dei est similis, & æqualis patri, & è conuerso, & adæquatur, & assimilatur ei, sed non è conuerso, 1.q.42.1.3m. 1

ADIECTIVA significant per modum accidentis, substantiua vero per modum substantiæ, 1ª.q.39.3.c. 1

Nomina collectiua substantiua prædicantur de multis suppositis in singulari, non autem adiectiua, sed tantum in plurali, 1ª.q 39.3.c. 2

Adiectiua non faciunt teneri suppositum sicut substantiua, sed significatum suum ponunt circa subiectum, 1ª. q 39.5.5m. 3

Adiectiua numerantur, secundum supposita, substantiua vero secundum formam sui significati, 1ª.q.36.4.7m. ¶ q.39.3.c. 4

Adiectiua non supponunt, 1ª q.39.5.5m. 5

Adiectiua copulant 1ª.q 39 5.5m. 6

Adiectiua essentialia prædicantur de personis diuinis pluraliter, substantiua vero tantum singulariter, 1ª.q 39 3.0. 7

Substantiua notionalia prædicantur de essentia, non autem adiectiua, nisi mediante substantiuo notionali, 1ª.q 39.5.5m.¶ 6 c. 8

DOLOR, tristitia, & delectatio intensà impediunt actum addiscendi, sed moderatè adiuuant, 12æ. q. 37.1.0. 1

Apertio aditus regni cælorum est remotio impedimenti gloriæ, 3ª.q 35.3.0.¶ q.49.5.0.¶ q.69.7.0. 2

ADIVRARE est ordinare aliquid ad aliquid per diuina, 22æ q.90.1.c. 1

Modus adiurationis duplex, scilicet coactiuus, & deprecatiuus, 22æ.q.90.1.2.c. 2

Adiurare subditos licet vtroque modo, sed pares, vel superiores tantum secundo modo, 22æ. q. 83. 17. 1m.q. 99.1.0. 3

Non licet adiurare dæmones deprecando, sed compellendo, ne noceant, non ut prosint, 22æ.q.90.2.0. 4

Adiurare licet creaturas irrationales, ne per eas nobis dæmon noceat, 22æ.q.90.3.0. 5

Summus pontifex Iudæorum, adiurando Christum coactiue, peccauit, 22æ.q 90 1.1m. 6

Simon, & Iudas leguntur adiurasse dracones, & eis præcepisse, vt in desertum locum discederēt, 22æ.q.90.3.b. 7

ADIVVARI dicitur aliquis dupliciter, scilicet per ministerium, & per virtutem. Primum conuenit Deo, non autem secundum, 1ª.q.21.1.2m. 1

Admiratio est species timoris, & principium philosophiæ, 12æ q.41.4.0.¶ 22æ.q.18.3 5m. 1

Admiratio est causa delectationis ratione spei, & actus connaturalis, scilicet collationis, 12æ q 32.8.0. 2

Admiratio consequitur apprehensionem alicuius excedentis nostram facultatem, 1ª.q.105.7.c.¶ 12æ.q.41.4. c.¶ 22æ.q.180.3.3m.¶ 3ª.q.15.8.c. 3

Admiratio fuit in Christo, 3ª q.15.8.c. 4

ADMONITIO pertinet ad correctionem fraternam, 22æ.q.33 7 o. 1

Admonitio priuata secreta est de præcepto ante publicam denunciationem in iudicio, 22æ.q.33.7.0. 2

Admo-

3 Admonitio coram testibus debet præcedere accusationem. 22ª.q.33.8.c.

4 Admonitio privata fratris de se, quæ dicitur prælato, extra iudicium ex fictis, tanquã personæ, quæ põt prodesse, & non obesse, non est de præcepto, 22ª.q.33.8.c.4m.

1 ADOPTIO. ¶ in communi est extraneæ personæ in filium, vel nepotem, & deinceps, legitima assumptio 3ª.q.3.5.2m.

2 Adoptare est admittere ea gratia ad participandũ hæreditatem 3ª.q.23.1.c.

3 DEVS. ¶ Adoptare homines cõvenit Deo. 3ª.q.23.1.c.

4 Adoptare convenit toti trinitati, licet possit appropriari patri. 3ª.q.3ª.4.3m. ¶ 5.2m. ¶ q.23.2.c.

5 Adoptare appropriatur patri, vt auctori, filio, vt exemplar, & spiritui sancto, vt imprimenti, 3ª.q.3.5.2m. ¶ q.23.2.3m.

6 Adoptatio Dei, facit adoptatum esse idoneũ, sed adoptatio hominis supra.suppositi idoneum. 3ª.q.23.1.c.

7 Sola creatura rationalis adoptatur à Deo, non ex creatione, sed ex dono Spiritus sancti. 3ª.q.23.3.c.

8 Adoptari convenit etiam angelis, 3ª q.23.3.2m.

9 Adoptio filiorum Dei, est per conformitatem imaginis, ad filium naturalem, imperfectè quidem per gratiam viæ, sed perfectè per gloriam. 1ª.q.93.4.2m. ¶ 22ª.q.45.6.c.1m. ¶ 3ª.q.3.5.2m ¶ 8.c. ¶ q.39.8.3m. ¶ q.45.4.c.

10 Christus non est filius Dei adoptivus. 3ª.q.23.4.c. ¶ q.35.3.c. ¶ q.43.1.c.

11 Christus fuit filius adoptivus Ioseph. 3ª.q.28.1.1m.

12 Adoptio est extraneæ personæ in filium, seu filiam, vel neptem legitima assumptio, Suppl.q.57.1.c.

13 Humanis legibus iure decretum est, & ab Ecclesia approbatum, vt legalis cognatio matrimonium impediat. Suppl.q.57.2.c.

14 Legalis cognatio omnium descendentium, & per modũ cuiusdam affinitatis contracta, perpetuo matrimoniũ impedit, ea autem quæ est inter filium adoptivum, & naturalem filium, tamdiu impedit, quamdiu manet in adoptantis potestate. Suppl q.57.3.c.

1 ADORATIO Dei est actus latriæ. 22ª.q.84.1.c.

2 Adoratio Dei duplex, scilicet interior devotio mentis, & exterior humiliatio corporis. Prima est principalior, ad quam & propter quam secunda est, 22ª.q.84.2.3.c.

3 Adoratio exhibita Deo, & creaturæ non dicitur vniuocè, sed analogicè, 22ª.q.84.1.1m. ¶ q.94.1.2m.

4 Adoratio requirit actũ corporalẽ, 22ª.q.81.7.c. ¶ q.84.2.c.

5 In adoratione genuflectimus nostram infirmitatem designantes respectu Dei, sed prosternimur, quasi profitẽtes nos nihil esse ex nobis, 22ª.q.84.2.2m.

6 Adoratio requirit locum determinatum, non de necessitate, sed ad decentiam ex parte adorantium, triplici ratione, s. propter loci consecrationem, propter sacra mysteria, & alia sanctitatis signa, quæ ibi continentur, & propter cursum multorum adorantiũ, 22ª.q.84.3.c.

7 Iudæi adorant ad occidentem, vt vitent idololatriam, & significent mortem Christi, 12ª.q.102.4.5m.

8 Christiani adorant ad orientem, propter lumen mentis, & quia ibi est nobilior pars, & nobiliora opera. 22ª.q.84.3.3m.

9 Adoratio latriæ fit ratione principij, creationis, & gubernationis, 22ª.q.81.1.3m. ¶ 4m. ¶ 3.c. ¶ q.84.1.3m.

10 Deo debetur latria propter deitatem, & dulia propter dominium. 3ª.q.25.2.c.

11 Tota trinitas est adoranda, vna tantum latria. 22ª.q.81.3.1m. ¶ q.84.1.3m. ¶ 3ª.q.25.1.1m.

12 Relationes divinæ debent adorari latria. 1ª q.28.2.b.

13 CHRISTVS. ¶ Deitas, & humanitas Christi sunt adorandæ vna adoratione latriæ. 3ª.q.25.1.c. ¶ q.58.3.c. fi. ¶ 1m.

14 Persona Christi adorari debet latria ratione deitatis, & dulia ratione humanitatis, perfectionum munere gratiarum, 3ª.q.25.2.c.

15 Humanitas Christi, vt vnita verbo, debet adorari latria, non autem secundum se, sed Hyperdulia. 3ª.q.25.2.c.

Caro Christi adorãda est latria, 3ª.q.25.3.c ¶ q.54.3.1m. 16

Hostia debet adorari latria sub conditione in habitu, 3ª. 17
q.80.6.2m.

Imago Christi adorari debet latria. 22ª.q.81.3.3m. ¶ q. 18
q.94.2.1m. ¶ 3ª.q.25.3.c. ¶ 4.c. ¶ 5.2m.

Adoratio imaginis Christi tradita est ab Apostolis. Et Lu- 19
cas depinxit imaginem Christi, quæ est Romæ. 3ª.q.
25.3.4m.

Ponere imagines Christi, & sanctorũ, & adorare eas licet 20
nunc, non autem in veteri testamento. 3ª.q.26.3.1m.

Crux propria Christi, vt repræsentans Christum, & vt te- 21
tigit Christum, & perfusa Christi sanguine, debet eadem
adoratione latriæ cum Christo adorari. Sed imago crucis eius in alia materia debet adorari latria, vt
imago Christi tantum 22ª.q.103.4.3m. ¶ 3ª.q.25.4.c.

Omnia alia Christi, vt clavi, lancea, corona, vestes, & hu- 22
iusmodi, adorantur ratione contactus tantum. 3ª. q.
25.4.3m.

Mater Christi adorari debet hyperdulia, non autem la- 23
tria, 22ª.q.103.4.2m. ¶ 3ª.q.25.5.c

Viri sancti debent adorari dulia iterum, 22ª.q.84.1.1m. 24

Reliquiæ sanctorũ, sunt adorandæ dulia etiam. 3ª.q.25.6.c. 25

Creatura non potest adorari latria sine peccato. 22ª.q. 26
84.1.1m. ¶ q.94.2.3.c. ¶ q.161.5.1m. ¶ 3ª.q.25.5.6.7.

ADVENTVS Christi duplex, scilicet in carne, 1
& ad iudicium. 3ª.q.1.6.5m. ¶ q.36.1.1m. ¶ 3m.
Adventus primus fuit ad manifestãdam verita- 2
tem, ad liberandum à peccatis, & ad trahendum ad
Deum, 3ª.q.40.1.c.

Adventus tertius erit dissimilis primo dupliciter, scilicet 3
quia manifestus, & quia terribilis, 3ª.q.36.1.3m.

ADVLATIO. ¶ Excedens in delectando alios verbis, 1
& laudibus propter delectationem solam, vocatur placidus, si vero causa lucri, vocetur adulator, quod tamen communiter dicitur etiam primo modo. 22ª. q.
115.1.c.

Adulatio est excessus delectandi alios verbis laudis cau- 2
sa lucri, ideo est peccatum. 22ª.q.115.1.c.

Adulatio est peccatum mortale tantum, quando est cõ- 3
tra charitatem, scilicet de peccato, intentione nocendi, vel cum scandalo. 22ª.q.115.2.c.

Adulatio secundum se est turpius peccatum, & verecun- 4
dius litigio, quia quæ ex dolo fiunt, videntur esse ex infirmitate, & falsitate rationis. Sed est levius, quia minus contrariatur amicitiæ, idest affabilitati occultæ, &
sine vi, & minus cum contemptu. 22ª.q.116.2.c.

Adulatio, & litigium contrariantur amicitiæ, idest affabi- 5
litati. Primum secundum excessum in delectando, sed
secundum secundum defectum in contristando, secundum vero è converso, 22ª.q.114.princ. ¶ q.115.princ.
¶ 1.c. ¶ q.116.1.c.

ADVLTERIVM est species determinata luxuriæ. 1
22ª.q.154.1.c. ¶ 8.c.

Adulterium est gravius stupro. 22ª. q.154. 12.c. ¶ q.170. 2
1.2m.

Ardentior in propria coniuge est aliqualiter magis adul- 3
ter, quàm cum alia. 22ª.q.154.8.2m.

Nulla species luxuriæ, vel gulæ, vel vitiorum contra forti- 4
tudinem, ita directè contrariatur dilectioni proximi,
sicut adulterium. 22ª.q.170.1.1m. ¶ 2m.

Deus in adulterio iustè infundit animam, quia coopera- 5
tur naturæ, cuius operatio est generatio, non autẽ peccato. 1ª.q.118.2.5m.

Concupiscentiæ motus tendentis in adulterium videtur 6
aliqualiter nobis à natura inesse. 12ª.q.[illegible] 5.1m.

ADVOCATVS. ¶ peccatum. Advocatus sciens 1
defendens causam iniustam, peccat, & tenetur ad
restitutionem. 22ª.q.71.3.c.

Advocatus tenetur subvenire causæ pauperum in ne- 2
cessitate, si per alium, nec per se possit. 22ª.q.71.1.c. ¶
1.1m.

E A1.

3 Aduocatus auxilium, & consilium præstat ei, cuius causa patrocinatur. 22æ.q.71.3 c.

4 Aduocatus suscipiens scienter causam iniustam, iniustè laedit eum contra quem iniustè patrocinium præstat. 22æ.q.71.c.1^{m}.

5 Aduocatus suscipiens causam iniustam, quamuis laudabilis videatur quantum ad peritiam artis, tamen peccat, quantum ad iniustitiam voluntatis, qua abutitur arte ad malum. 22æ.q.71.3.1^{m}.

6 Si in processu perpendit aduocatus causam esse iniustã, non prodat: sed cesset inducens ad concordiam sine damno alterius. 22æ.q.71.3.2^{m}.

7 LICITA. ¶ Aduocato defendenti causam iustã licet prudenter occultare ea, quib. impediri possit processus eius, non aût aliqua falsitate vti. 22æ. q.71. 3.2^{m}.

8 Aduocato licet accipere præmium moderatum, secundũ laborem, personas, negocia, & consuetudines. 22æ. q. 71.4 o.

9 PROHIBITIO. ¶ Aduocare prohibentur furiosi, amentes, impuberes, surdi, muti, in qualibet causa. Clerici in causa seculari. Sacerdos, monachus, cæcus, infamis, nisi in necessitate pro se: vel sibi coniunctis. 22æ. q.71.2.o. ¶ q 88.3 2^{m}.

AER secundum inferiorem partem, est locus auium. 1ª.q.71.3^{m}.

1 Aues sunt productæ principaliter ex aere inferiori, secundum considerationem motus. 1ª.q.71.3^{m}.

2 Aer densatus potest figurari, & colorari. 1ª.q.51.2.3^{m}.

3 Aer, & ignis non describuntur in principio Bibliæ, qui sunt insensibiles. 1ª. q.66.1.5^{m}. ¶ q.68.3.c.3^{m}. ¶ q.71. 3^{m}. ¶ q.74.1.2^{m}. ¶ q.91.1.4^{m}.

4 AFFABILITAS, siue amicitia, non est specialis virtus distincta ab aliis, sed est aliquid cõsequens omnes virtutes 22æ.q.23.3.1^{m}. ¶ q 114.1 1^{m}.

5 Affabilitas, siue amicitia est pars annexa Iustitiæ, 22æ.q. 114.2.o.

2 Affabilitati opponitur litigium. 22æ.q.116.1.o.

1 Delectatio magis afficit, quàm tristitia, sed minus percipitur. 12æ.q.35.6.o.

2 Affectus est virtus beneuolentiæ faciens placere superioribus bona inferiorum. 22æ.q.80.2^{m}.

3 Affectum hominis per se quidem solus Deus videt, sed secundum quod per aliqua signa manifestatur, potest etiam ipsum homo cognoscere. 12æ. q.112.5.e. ¶ 22æ. q 106.5.3^{m}

4 Passio diuinorum dicitur affectio ad diuina, & coniunctio ad ipsa per motrem Dei, & per gustum spiritualẽ diuinorum, 12æ.q.111.5.c. ¶ 22æ.q.100.12.5 e ¶ 22æ. q. 45.2.c.1^{m}. ¶ q.97.2^{m}. ¶ q.154.2.c. ¶ q.162 3.1^{m}.fi.

1 Sicut ex naturali generatione efficitur consanguinitas, ita ex matrimonio, & carnali copula contrahet affinitas inter viri, & vxoris consanguineos. Suppl.q.55.1.o.

2 Ex morte viri, & vxoris non tollitur affinitas. Suppl. q. 55.2.c.

3 Fornicarius concubitus, inquantum aliquid de carnali coniunctione participat, affinitatem causat, sicut licitus matrimonii concubitus. Suppl.q.55.3.o.

4 Publicæ potius quadam honestatis iustitia, ex sponsalibus contrahitur, quàm aliqua affinitas. Suppl q.55.4.c.

5 Affinitas affinitatem non causat. Suppl. q.55.5.o.

6 Affinitas matrimonium præcedens non modo contrahendum, sed contractum dirimit. Suppl q.55.6.c.

7 Tot sunt gradus affinitatis, quot sunt consanguinitatis. Suppl.q.55.8.o.

Coniugium inter consanguineos, & affines contractum semper dirimendum est. Suppl.q.55.9.e.

9 Graduum distinctio per consanguinitati conuenit, affinitati vero, non nisi mediante consanguinitate, vt quoto gradu consanguinitatis attinet mihi vir, toto gradu affinitatis attineat mihi vxor. Suppl.q.55.7.o.

10 Per viam accusationis procedendum est, ad separationẽ matrimonij inter consanguineos, & affines contractũ. Suppl.q.55.10.c.

Procedendum est per testes in matrimonij contracti, separatione inter cõsanguineos, & affines. Sup.q 55.11.c. 11

In omni affirmatione subiectum, & prædicatũ sunt idẽ re, & differunt ratione, 1ª. q.13. 12.c. ¶ q.85. 5. 3^{m}. 1

Affirmatio naturaliter prior est negatione, quia simplicior, & significat compositionem priorem diuisione; & significat esse, quod est prius, quàm non esse. 22æ. q.122 a.1^{m}. 2

Ad affirmationem semper sequitur negatio oppositi, nõ autem è conuerso, quia ad plura se extendit negatio, quàm affirmatio. 12æ.q 100.7.1^{m}. 1

AGATHA non vtens medicinis, sed expectans hoc à Deo, non tentauit Deum, 22æ.q 97.1.3^{m}.

AGENS. ¶ diuisio triplex, scilicet vniuocum, analogum, & æquiuocũ, 1ª.q.13.5 o ¶ 12æ q 60.1.c. 1

Agens quintuplex, scilicet adiuuans, consulens, disponens, perficiens principale, & perficiens instrumentale. 12æ.q.17.1.a.1. 2

Agens duplex, scilicet naturale, & voluntarium. 1ª.q.19, 4.c. ¶ q.41.2.c. ¶ q.47.1.1^{m}. ¶ 12æ.q.10.1.1^{m}. 3

Agens duplex, scilicet in esse, & in fieri. Primum conseruat effectum in esse, & fieri, secundum tantum in fieri. 1ª.q 104.1.c.2^{m}. ¶ 22.q.52.3.e. 4

Agens duplex, scilicet principale, & instrumentale, 3ª.q. 48.6.c. ¶ q.62.1.c. 5

Agens analogum, est causa vniuersalis totius speciei, nõ autem vniuocum, sed tantum indiuidui, 1ª.q.12.5.1^{m} ¶ 104.1.c. 6

Agentia differunt dupliciter, scilicet secundum naturã, & secundum virtutem actiuam. 12æ.q.23.4.c. 7

Agens vniuocum est proportionatum passo, ideo facit effectũ eiusdem speciei, vel rationis, non autem æquiuocum. 1ª.q.13.5.c.1^{m}. ¶ 12æ.q.60,1.c. 8

Agens voluntarium determinat sibi finem, non autem agens naturale, 1ª.q 19.4.c. 9

Agens naturale, determinatur ad vnum effectum, nõ autem agens per intellectum. 1ª.q 19.4 c. ¶ q.41.1.2.c. ¶ q. 47.1.1^{m}. ¶ q.116.1.c. ¶ 12æ.q.10 1.1^{m}. 10

Actio naturalis agentis proportionatur naturæ eius, nõ actio agentis per intellectum, 1ª.q.41.2.c. 11

Agens naturale est causa in fieri tantum, sed agens diuinum est causa in esse, & fieri. 1ª q.104.1.c. 12

Agens naturale agit per motum, ideo requirit materiam, non aût agens diuinum. 1ª.q 90. 3.c. ¶ 22æ q.173.3.c. 13

De ratione agentis instrumentalis est, esse mouens motum, 3ª.q.19.1.2^{m}. 14

Agens secundarium non agit sine principali, sed cooperatur principali agenti. 3ª q.71.4.c. 15

In omnibus agentibus ordinatis, secundum agit in virtute primi, quod mouet secundum ad agendum, 1ª.q. 105.5.e.fi. 16

Omne agens instrumentale exequitur actionem principalis agentis, per aliquam actionem propriam, & connaturalem sibi, 1ª q.45.5.c. ¶ 3ª.q.62.1.2^{m}. 17

Agens instrumentale non agit per virtutem suæ formæ, sicut agens principale, sed solum per motum à principali agente. 1ª.q.18.3.c. ¶ 12æ.q.112.1.1^{m}. ¶ 3ª.q.62. 1.4. e. ¶ q.64.5.e. 18

Agens principale, agit secundum existentiam suæ formæ. Ideò virtus eius actiua habet esse completum, non autem instrumentale, quia agit vt motum ab alio, 3ª.q. 63.5.2^{m}. 19

Omne agens inquantum agens est nobilius passo, nõ autem simpliciter. 1ª.q.39.2.3^{m}. ¶ q.79. 2. 3^{m}. ¶ 12æ.q. 100.7.1^{m}. 20

Idem secundum idem non potest esse agens, & patiens, 22æ.q.59.3.e. 21

Agens naturale inducit in patiente duplicem effectum, scilicet formam, & motum consequentem formam. 12æ q.26.2.o. 22

Impressio agentis in passum est duplex, scilicet per modũ 23

qua-

qualitatis, & per modum passionis, 22æ.q.171.2.c.¶ q. 174.5.1m.¶ q.75.3.2m.
24 Cuiuslibet agentis, sine medio nulla distantia est ad passum, 1ª.q.8.1.c.¶ 3m.
25 Materia corporalis reducitur ad actum imperfectum, sola virtute agentis vniuersalis, non autem ad perfectũ, nisi mediante agente particulari. 1ª.q.79.4.c.¶ 1m.
26 Materia non coincidit cum agente, cuius actio est transiens, nec mouente. Sed contrarium est in voluntate, 12æ.q.74.1.1m.
27 Nullum agens præter Deum attingit materiam primã, sed præsupponit eam, 3ª.q.75.4.c.
28 Agens infinitæ virtutis non requirit materiã, nec dispositionem materiæ, nisi ratione effectus, nec hoc ab alio agente, 12æ.q.112.2.3m.¶ q.113.7.c.¶ 22æ q.72.3.c.
29 Omne agens quanto perfectius habet formam, qua agit, tanto maior est eius potentia in agendo. 1ª.q.25.2.c.
30 Forma effectus est in agente naturali, secundum similitudinem naturæ, sed in artificiali est secundum eandem rationem, non autem secundum eundem modum essendi. 1ª q.15.1.c.
31 Agens non ageret propter formam, nisi inquantum similitudo formæ esset in eo secundum esse naturale, vel intelligibile. 1ª.q.15.1.c.
32 Forma subsistens Platonica, non potest esse agens. 1ª.q. 65.4.c ¶ 2m.¶ q 91.2 c.
33 Omne agens cum motu prius est duratione suo effectu, non autem agens quodlibet sine motu. 1ª. q.42.2.c.¶ q.46.2.1m.
34 Omne agens intendit facere aliquod finitum. 1ª.q.7 4.c. ¶ q 21 7.c ¶ q.47.3.2m.¶ q.62.9.c.
35 Omne agens agit sibi simile. 1ª.q.115.1.c.
36 Effectus dupliciter assimilatur agenti, scilicet secundum speciem, & secundum virtualem continentiam. 1ª q. 11.5.c.¶ q.105.1.1m.¶ q 110 2.c ¶ q.115.3.3m.¶ q.117.3.c.
37 Tota potentia agentis vniuoci manifestatur in suo effectu, non autẽ potentia æquiuoci. 1ª.q 25.2. 2m.¶ 3m.
38 Agens per eandem virtutem potest producere multos effectus, se inuicem consequentes 22æ q 29.4.c.
39 Plura agentia subordinata possunt producere eundẽ effectum. 3ª.q.82.2 c.¶ 2m.
40 Omne agens secundum, præsupponit aliquid à primo. 1ª. q 90.2.c.
41 Quanto virtus agentis ad plura, & remotoria extenditur tanto est potior in iis, quæ propter se quæruntur, sed in iis, quæ quæruntur propter aliud est è conuerso. 22æ q 174.2.2m.
42 Agens vniuocum reducitur ad æquiuocum, non autem è conuerso. 1ª.q.13.5.1m.
43 Nullum agens ex necessitate naturæ, potest esse primum agens, cum ei determinetur finis ab alio. 1ª.q.19.4.c.¶ 12æ.q.1 1.2m.
44 Deus natura, & omne agẽs, agit semper quod melius est toti, nõ aũt parti. 1ª.q.47 2.1m.¶ q.48.2.1m.¶ q.91.3.c.
45 IN COMMVNI. ¶ Omne agens inquantũ huiusmodi, est in actu 1ª q.2.3.c.¶ q.4.1.c.¶ q.25.1.c.1m.¶ q.76. 1.c.¶ q.89.1.c.¶ q.115.1.c.¶ 12æ.q.79.2 c.¶ 3ª.q.8.5.c.¶ q.75.4.c.¶ q.77.3.c.
46 Omne agens creatum agit potentia, differenti ab essentia eius. 1ª.q.54.1.2.3.c.
47 Nullum agens agit, nisi in virtute Dei. 1ª.q.105.5.c.
48 Aliquid agit in virtute alterius dupliciter, scilicet vt motũ à virtute eius, & vt vtens virtute eius. 1ª q.36.3.4m.

1 OMNE agens agit propter finem. 1ª. q.44. 4.c.¶ 12æ.q.1.2.c.¶ q 6.1.c.¶ q.9.1.c.¶ q.12.1.c.¶ 5,c.¶ q. 17.8.c.q.38.6 c.¶ q.94.2 c.¶ q.109.6.¶ 22æ.q.45.1 1m.
2 Agere propter finem dupliciter, scilicet à se, vel ab alio directum, primum conuenit solis rationalibus, secundum vero carentibus ratione, & brutis. 1ª.q.2.1.c.fi ¶ 2m.¶ q 44.4.3m.¶ q.59.3.c ¶ q.103.1m.¶ 12æ.q.1.2.c.¶ q.12.5.c.3m ¶ q.17.2.3m.¶ q.91.3. c.¶ q.114. 1. c. fi.¶ 22æ.q.50.2.c.¶ q.64.1.2m.

Diuersarum actionum sunt diuersi fines proximi, sed est tantum vnus vltimus. 12æ.q.1.3.3m. 3
Finis est causa tantum, vt est in voluntate agentis. 12æ. q.1.1.1m. 4
Omne agens agit propter bonum, 1ª.q.105.5.c. 5
DEVS. ¶ Deus agit propter finem communicandũ aliis scilicet se, non autem propter finem sibi acquirendũ. 1ª.q.44.4.c. 6
Omnia quæ sunt in toto mundo, aguntur præter primũ agens, quod nullo modo ab alio agitur. 1ª q.50.1.2m. 7
Omne agens aliud à Deo, agit propter aliquem finem à se, ideo agit ex indigentia. 1ª q.44.4.c.1m. 8
Agere propter indigentiam, est agentis imperfecti, quod natum est agere & pati, ideò non conuenit Deo. 1ª.q. 44 4.1m. 9
Vt Deus, vel charitas sit finis actionis, requiritur, quod ratio prius cogitans de eis, ordinauerit eam in Deum. 12æ.q.1.6.3m. 10
Non oportet quod agens semper cogitet de vltimo fine, 12æ.q 1.6.3m. 11
Quicquid bonum faciat, verum est dicere, quòd homo agat propter finem, etiam agendo actionem, quæ est vltimus finis. 12æ.q.1.1 2m. fi. 12
Omnia quæ agit homo, agit propter vltimum finem. 12æ.q.1.6.c. 13
DIVISIO ¶ IN COMMVNI. ¶ Agere tripliciter, scilicet effectiuè, formaliter, & finaliter. 1ª.q 45.1.4m. 14
Agere tripliciter contingit, scilicet per se primo, per partem & per accidens. 1ª.q. 76.1.c. 15
Agere mediante alio, tripliciter sumitur, scilicet virtute eius, & supposito, vel instrumento, & principio formali. 1ª.q.36.3 4m. 16
In agentibus ordinatis, secundum potest dupliciter agere, vel moueri, scilicet secundum propriam naturam, vel secundum naturam superioris. 22æ.q.2.3.c. 17
Aliquid agere potest vltra speciem suam, in virtute agentis superioris, non autẽ in virtute propria. 12æ.q.109. 1.c.¶ 1.2m.¶ q.112.1.c.¶ q.114.2.c.¶ 1ª.q.77.3.3m. 18
Corpus gloriosum erit agile, sicut anima, vt ei sit habile ad obediendum. Supp.q.84.1.c. 1
Corpora gloriosa mouebuntur agilitate sua, vt eis libitũ fuerit. Supp. q 84 2.c. 2
Corpora gloriosa mouebuntur in tempore, sed imperceptibili propter breuitatem. Suppl.q.84.3.c. 3
AGGRAVATIO animi, est effectus doloris. 12æ.q.37.2 1
AGIOGRAPHÆ dicuntur, qui supernaturaliter solum visiones intellectuales habuerunt, quo ad iudicium tantum, vel quo ad acceptionẽ, 22æ.q.174.6.3m. 1
Plurea agiographæ sæpius loquebantur de cognoscibilibus humana ratione, non quasi ex persona Dei, sed propria tñ cum adiutorio diuini luminis, 22æ.q.174.2.3m

AGNVS iugiter oblatus mane, & vesperi, erat principale sacrificium veteris legis, 3ª.q.22.3.3m 1
Agnus paschalis erat præcipuum sacramentum repræsentatiuum passionis Christi. 3ª.q.73.5.c. 2
Christus dicitur agnus tripliciter, scilicet propter vitæ puritatem, mortis mansuetudinem, & peccati expiationem. 12æ.q.102.3.2m. 3
Esus agni paschalis præfigurabat esum corporis Christi. Vnde significabatur, quòd oblatio agni veri, i. Christi, esset sacrificium consumptiuum omnium aliorum. 3ª q 22.3.3m. 4
AGONIA est timor mali extrinseci, cui resisti non potest, propter improuisionem, 12æ.q.41.4.c. 1
Agonia fuit in Christo, secundum partem sensitiuã, non autem secundum rationem. 3ª.q.18.6.3m. 2
AGRESTA est in via ad generationem vini, ideò nõ est vinum, 3ª.q.74.5.3m. 1
* Agrestica, & duri dicuntur, secundum philosophiã, qui in ludo deficiunt, nec ipsi dicunt aliquid ridiculum, & dicentibus molesti sunt, quia scilicet moderatos aliorũ ludos non recipiunt. Et ideò vitiosi sunt, 22æ.q.168.4.c.

1 AGRICVLTVRA in statu innocentiæ fuisset delectabilis, & non laboriosa. 1a.q.102.3 c.

2 Agricultura habebatur inter res sacras ab Ægyptijs, & Paganis. 12æ.q.102.1.2m.

Licet vendere argentum, vel aurum alchimicum, si sit verum. 22æ.q.77.2.1m.

ALEA est species auaritiæ 22æ.q.118.8.4m.

1 ALEATOR quadrupliciter tenetur ad restitutionem accepti per ludum, scilicet si lucretur ab his, qui rem suam alienare non possunt, sicut sunt minores, & furiosi, & similes, si alium trahat ad ludum ex cupiditate lucrandi, si alium trahat, vt fraudulenter ab eo lucretur, & si lusit contra prohibitionem legis ciuilis. 22æ.q.32.7.2m.

2 Aleator si tractus lusit, & amisit, potest repetere. 22æ.q.32.7.2m.

3 Aleator si tractus lucratus est, non tenetur restituere, quia ille qui amisit, nō meretur recipere. 22æ.q.32.7.2m

ALEXIVS omnibus suis propter Christum dimissis, mendicus gaudebat eleemosynam à seruis suis se accepisse 22æ.q.187.5.c.

1 ALIENVM quod est extraneum, & dissimile, sed hoc non importatur, cum dicitur alius. 1a.q.31.2.3m.

2 Ne tollatur æqualitas, vel similitudo in diuinis, vitandū est nomen alieni, & discrepantis, 1a.q.31.2 c.

3 Dicimus filium Dei alium à patre, licet non dicamus alienum, 1a.q.31.2.3m.

Aliceus pascitur minutis auibus, & significat molestus pauperibus. 12æ.q.102.6.1m.co.2.

1 ALIMENTVM pertinet ad veritatem humanæ naturæ, 1a.q.119.1.c.

2 Alimentum corporale conuertitur in substantiam aliti, sed alimentum spirituale è conuerso. Ideò spirituale conseruat, licet non sumatur realiter, non autem corporale. 3a.q.73.3.2m.

1 ALIVS significat diuersitatem personarum, sed aliud diuersitatem naturæ, siue essentiæ. 1a.q.31.2.c.&.4m.

2 Diuersitas accidentis facit alterum simpliciter, sed diuersitas substantiæ facit aliud secundum quid, idest secundum essentiam, nisi adsit diuersitas suppositorum. 3a.q.17.1.7m.

3 Filius Dei est alius à patre, non autem aliud, 1a.q.31.2.c.& 4.c.

1 ALTARE debet esse lapideum multiplici ratione, scilicet quia altare lapideum significat Christum, & corpus Christi in sepulchro lapideo fuit reconditum, & quo ad vsum sacramenti, lapis solidus est, & de facili potest inueniri vbique. 3a.q.83.3.5m

2 In veteri lege erat tantum vnum altare, ad vnum effectū deputatum, ideò erat aureum, vel terreum, vel ligneū, 12æ.q.102.4.7m.& 3a.q.83.3.5m.

3 Ratio omnium pertinentium ad altare tabernaculi. 12æ q.102.4.6m.& 7m.

4 Altare significat Christum 12æ q.102.4.6m.&.& 3a.q.83.3.2m & 4m.& 3m & 4.5m & 5.4m.

5 Altare significat crucem Christi, 3a.q.83.1.2m.

6 Altare constituitur angelis, & sanctis, 22æ.q.85 2.3m.

1 ALTERATIO est in prima specie qualitatis, consequenter tantum, 12æ.q.50.1.3m.& q.52.1.3m.

2 Alteratio propriè, fit tantum secundum qualitates sensibiles. 12æ.q.52.1.3m.& q.52.1.3m.

3 Alteratio requirit subiectum subsistens corpus naturaliter subiectum contrarietati, expulsionem vnius qualitatis, & introductionem alterius. 12æ.q.22.1.1m.

AMALECHITÆ, Amonitæ, & Moabitæ, erant inclusi in æternum a ciuilitate Iudæorum, sed Ægyptij, & Idumæi per triennium tantum, 12æ.q.105.3 c.1m.

1 AMARITVDO est effectus rancoris, & filia accidiæ, 22æ.q.35.4.1m.

1 AMBITIO est peccatum oppositum magnanimitati, secundum excessum, quia est inordinatus appetitus honoris. 22æ.q.131.2 c.

2 Appetitus dignitatum inordinatus, ratione honoris pertinet ad ambitionem, sed propter debitum dignitatis vsum, vt excedentem facultatum appetentis, pertinet ad præsumptionem. 22æ.q.131.2.c 2m.

3 Ambitio non est circa vestes, & exteriorem cultum, nisi secundū quod ad honorem pertinent, 12æ q.131.2.3m

AMBROSIVS in Ecclesia Mediolanensi cantū instituit secundum Augustinum, 22æ.q.91.2.b.

1 AMICITIA quid. & Est amor mutuæ beneuolentiæ, fundatus super aliquam communicationem. 12æ.q.65.5.c.& 22æ q.23.1.c.& 5.c.

2 Amicitia, quæ est affabilitas, non habet perfectam rationem amicitiæ, sed similitudinē eius, scilicet ad decentem conuersationem in dictis, & factis delectabiliter ad omnes, non æqualiter, 22æ.q.114.c.

3 Amicitia vtilis, & delectabilis deficit à ratione veræ amicitiæ, inquantum trahitur ad amorem concupiscentiæ. 12æ.q.26.4.3m.& 22æ.q 119.10.2m.

4 Amicitia non est virtus specialis distincta ab aliis, sed est aliquid consequens omnes virtutes. 22æ. q.23.3.1m.& q.114.1.1m.

5 Species amicitiæ dupliciter distinguuntur, scilicet secundum fines, & sic sunt tres, scilicet amicitia honesti, vtilis, & delectabilis. Et secundum communicationes. 22æ.q.23.1.2.3.& 5.c.3m.

6 Amicitia duplex scilicet in conuersatione, & in affectu 22æ.q.114.1.1m.

7 Amicitia non est eiusdem ad seipsum, quæ est vnio, ideo est inter plures, 22æ.q.25.4.c.

8 Amicitia est ad aliquos dupliciter, scilicet per se, idest ad amicos tantum, & propter aliud, & sic est ad inimicos, 22æ.q.23 1.2m.& 3m.& q.2 .1.c.

9 Amicitia non est irrationabilia, 1a.q.20.2.3m.& 22æ. q.23.1.c.& q.25.3.c.

10 Amicitia non potest esse ad virtutes, nec ad aliqua alia accidentia. 22æ.q 25 2.c.

11 Amicitia honesti, non est ad vitiosum per se, sed propter aliud, 22æ q 23.1.3m.

12 Amicitia conseruatur, & augetur per exercitium operū amicabilium, & meditationem, 22æ b.22.2. 2m.

13 Cum vera amicitia supra virtutem fundetur, quicquid in amico contrarium virtuti, impeditiuum est amicitiæ, & quicquid est virtuosum, est prouocatiuum amicitiæ. 22æ.q.106.1.3m.

14 Per recompensationem beneficiorum amicitia conseruatur, 22æ q.10 .1.3m.

15 Amicitia vera facit desiderium videndi amicum, & mutuis colloquiis gaudere, 12æ.q.28.1.2.2m.

16 Propria amicitiæ sunt quinque, scilicet velle amicum esse, & viuere, velle ei bona, operari ei bona, conuersari cum eo delectabiliter, & concordia, 22æ.q 25.7.c.& q.27.2.a.3 & q.31.1.c.

17 Amicitia principaliter intendit conuiuentes. Sed quando oportet, non veretur contristare eos, propter bonū promouendum, vel propter malum vitandum, 22æ.q.114.1.3m.& 2.1m.& q.115.1.c.& q.116.2.c.& q.168.1.3m.

18 Delectationes, & vtilitates, prouenientes ex amicitia possunt dici merita, non autem amicitiæ propter se, sed causaliter, 12æ q.114.6.3m.

19 Homo debet pati detrimenta corporalia propter amicū, non autem spiritualia. 22æ.q.26.4.2m.

20 Amicis peccantibus magis auxiliandum est ad recuperationem virtutis quam ad recuperationem temporaliū, quæ diu est spes de salute eorum, nec tamen amplius est habenda familiaritas cum eis ad eos. 22æ.q 25 6.2m.

21 IN COMMVNI. & Amicus magis debet subuenire in damnis virtutum, quam rerum exteriorum. 22æ.q.23. 6.2m & q.33.1.c.

22 Discordia opinionum potest esse inter aliquos, cum amicitia, & pace, 22æ.q.28.3.2m.& q.17.1.c.

AMIDVM fit de farina per attaminationem, & exhalationem, & vaporis admissionem. 3a. q. 74. a.4m.

AMOR

1 AMOR notionalis in diuinis, sumitur tripliciter, scilicet essentialiter, notionaliter, & personaliter, 1ª.q.37.o.

2 Amor in diuinis est subsistens. 1ª q.37.1.2^{m}.

3 Amor, vt Dei communicat naturam, non autem vt amor, 1ª.q.27.4.3^{m}.

4 In diuinis nō est amor ex amore, quia ibi est vnius tm̄ amor perfectus. 1ª.q.27.5.3^{m}. & q.37.1.4^{m}. & q.41.6.o.

5 Amor est proprium nomen Spiritus sancti. 1ª q.37.1.o.

6 Spiritus sanctus, vt amor, & vt nexus, est media persona, sed est tertia, secundum ordinem numeri, & originis. 1ª.q.37.1.3^{m}.

7 Spiritus sanctus procedit per modum amoris. 1ª.q.27.3.4.5.o. & q.37.1.o. q.45.7.c.

8 Spiritus sanctus ex suo modo procedendi est amor patris in filiū, & e conuerso. 1ª.q.37.1.2^{m} & 1ª.q.32.1.c.

9 Pater amat filium, & è conuerso Spiritu sancto, per modum effectus formalis. 1ª.q.37.2.o.

10 Pater amat se Spiritu sancto, non autem generat se filio, nec spirat se Spiritu sancto, 1ª q.37.2 2^{m}. & 3^{m}.

11 Pater, & filius amat nos Spiritu sancto, 1ª. q.37.2.3^{m}.

12 ESSENTIALIS. & Deus amat omnia, quæ ab eo sunt. 1ª.q.20.2 o. & q.23 3.1^{m} & 12æ.q 110.1.c.

13 Amor transfert Deum, & omne amans extra se, 1ª.q.20.2.1^{m}.

14 Dilectio Dei duplex, scilicet communis, qua diligit omnem creaturam, alia specialis, qua trahit creaturam rationalem supra conditionem eiusdem naturæ, ad participationem sui, 12æ q 110. 1.c.

15 Amor vt passio, secundum suum materiale, non est in Deo, sed tantum secundum suum formale. 1ª.q.20.1.o. & q.82.5.1^{m}.

17 Amor Dei causat bonitatem in rebus, sed amor noster causatur ab ea. 1ª.q.20.2.c. & q.23 4.c. & 12æ.q.110.1.c.1^{m}. & 3ª.q.36 2.c.

18 Deus ab æterno dilexit creaturas in propriis naturis, & voluit eas esse, non autem tunc. 1ª.q.20.2.2^{m}.

19 Deus amat creaturas irrationales, non amore amicitiæ, sed quasi amore concupiscentiæ, 1ª.q.20.2 3^{m}. & 22æ.q.25.3.c.1^{m}.

20 Deus diligit peccatores, & damnatos. 1ª. q.20.2.4^{m}. & q.23.3.1^{m} & 2^{m}.

21 Deus diligit damnatos, quo ad naturā, sed odit eos inquantum sunt mali, & inquantum non vult eis bonū vitæ æternæ, nisi voluntate antecedente. 1ª. q 20. 2. 4^{m}. & q 23.3.1^{m}. & 22æ.q.83.16.c. & 3ª q.49.4.1^{m}.

22 PLVS. & Deus plus amat aliqua, quam alia, ex parte boni voliti, sed æqualiter ex parte actus. 1ª.q.20.3.o.

23 Deus semper plus amat meliora, 1ª.q 20.4.o.

24 Deus plus amat Christum, quam omnes creaturas. 1ª. q 20.4.1^{m} & 2^{m}.

25 Deus plus amat angelos, quàm homines, quo ad esse naturæ, sed quo ad esse gloriæ, aliquos plus, aliquos minus, vel æqualiter. 1ª.q.20.4.3^{m}.

26 Deus plus amat innocentem, quàm pœnitentem æqualis charitatis, quo ad præmium accidentale tantum. 1ª.q.20.4.4^{m}.

27 Deus plus simpliciter amat peccatorem prædestinatū, quàm iustum præscitum, sed vt nunc e conuerso. 1ª. q.20.4.5^{m}.

28 Deus potest immediatè amari à nobis in hac vita, 22æ. q.27.4.o.

29 Omnis creatura naturaliter plus diligit Deum, quàm se. 1ª.q.60.5.o & 12æ.q 109.3 c. & 22æ.q.26.3.c.

30 Modus amandi Deum non potest determinari. 22æ.q. 27.6 o.

31 Deus potest à creatura diligi totaliter ex parte Dei, & ex parte sui, non ex parte actus, 22æ.q 27.5.o.

32 Amor, quo diligimus Deū, eo est infinitus, 22æ.q 27.5.c.

33 Homo, & angelus in puris naturalibus, i. sine gratia, pōt amare Deū super omnia. 1ª.q.60.6.o. & 12æ.q.109.3.o.

34 Dilectio Dei est finis omnis actionis hominis, & summa perfectionis eius. 22ª.q.27.6.c.3^{m}.

Deus diligitur propter aliud non formaliter, nec effectiuè, nec vt finis, sed dispositiuè, vel materialiter. 22æ.q. 27.3.o. 35

Antecedentia dilectionem Dei in via, sunt tria, scilicet apprehensio Dei per auditum, per visum, & per gustū. Primum est in incipientibus, secundum in proficientibus, & tertium in perfectis. 22æ.q.34.5.o. 36

Amor Dei est congregatiuus, sed amor sui est disgregatiuus, 12æ.q.73.1.3^{m}. 37

Esse, viuere, & intelligere est appetibile, & amabile, omnibus, ideò Deus inquantum est causa horum non potest ab aliquo haberi odio. 22æ.q 34.1.o. 38

Dilectio Dei includitur in dilectione proximi virtute, sicut causa in effectu, & è conuerso sicut effectus in causa, 12æ.q.99.1.2^{m}. 39

Amare Deum est magis meritorium, quàm amare proximum. 22æ.q.27.8.o. & q 182.2.c. 40

Diuersæ opiniones de Petro, & Ioanne apostolo in dilectione Christi actiua, & passiua. 1ª q. 20.4.3^{m}. 41

Angeli in statu naturæ amabant Deum super omnia. 1ª. q.60.5.o. & q.62.2.1^{m}. & q.63.1.3^{m}. 42

Angeli naturaliter plus diligunt Deum, quàm se. 1ª.q. 60.5 o. & 12æ.q 109.3.o. & 22æ.q.26.3.c. 43

In angelis est dilectio naturalis, & electiua. 1ª.q.60.1.2.3.o. 44

Angelus, & homo diligunt ex dilectione naturali, & electiua. 1ª.q 60.3 o. 45

Quilibet angelus diligit alium, sicut seipsum, dilectione naturali, etiam malus bonos, 1ª.q.60.4.o. 46

In angelis beatis remanet dilectio naturalis. 1ª.q.62 7.o. 47

CHARITATE. & Deus est ex charitate amandus super omnia, 22æ.q.44.8.2^{m}. 48

Quilibet debet ex charitate plus diligere Deum, quàm se, 22æ.q.26.3.o & q.44.1.c. 49

Angeli sunt à nobis ex charitate amādi 22æ.q.25.10.o. 50

Deus debet ex charitate magis amari, quam proximus. 22æ.q.26.2.o. 51

Tantum quatuor debent ex charitate amari, scilicet Deus, proximus, anima, & corpus. 22æ q.25.12.o. & q. 44.3.1^{m}. & 8.2^{m}. 52

Homo potest ex charitate se diligere. 22æ.q.25.4.o. 53

Quilibet ex charitate debet magis se amare, quàm proximum. 22æ.q.26.4.o. & q.44.8.2^{m}. 54

Proximus debet amari ex charitate propter Deum, non autem principaliter. 22æ. q.25. 1.o. & 2.1^{m}. & 8.c. & q. 103.3.2^{m}. & q 153.2.c. 55

Corpus debet ex charitate diligi. 22æ.q 25.5.o. 56

Proximus debet ex charitate magis diligi, quàm proprium corpus. 12æ.q.73.5.c. & 22æ.q.25.5.o. & q.44.8.2^{m}. 57

Peccator debet diligi ex charitate, quo ad naturam, nō autem, quo ad culpam. 22æ.q.25.6.o & 11.c. & q.64.6. 58

Amare inimicū vt sic, est peruersum, sed quoad naturā in communi est de præcepto cuilibet, non aut in particulari, nisi in p̄paratione aīi, sed est de perfectione. 22æ.q.25.8.o. & 9 c. & q.34.3.3^{m}. & q 83.8.c. & q.108.1. 59

Signa amoris oportet inimicis ostendere in communi, non autem in speciali, nisi in præparatione animi, sed de perfectione 22æ.q.25.9.o. 60

Virtutes debent amari ex charitate. 22æ.q 25.2.c. 61

Charitas amari debet ex charitate. 22æ.q.25.2 o. 62

Aliquid pōt diligi ex charitate dupliciter, scilicet amore amicitiæ, & amore concupiscentiæ, & sic amari potest accidens, & res irrationales, non autem primo modo. 22æ.q.25.2.3.o. & 11.c. 63

Dæmones, & cæteri damnati, quo ad naturam sunt ex charitate amandi, non autem quo ad gloriam, nisi voluntate antecedente, 22æ.q.25.11.o. 64

ORDO. & Omne ens naturaliter plus diligit se, quàm alterum, 1ª q.60 4.2^{m} & 5.1^{m}. 65

Deus plus amat nos, quàm è conuerso. 22æ. q.26.12.3^{m}. 66

Quodlibet singulare plus naturaliter diligit bonū speciei, quàm bonum proprium, 1ª.q.60.5.o. & 12æ.q.109.3.c. 67

68 Omnis pars naturaliter plus diligit totum, q̃ se, 1ª.q.60.5.o.⁊ 12ſ.q.19.10.c.⁊ q.109.3.c.⁊ 22ſ.q.26.3.c.⁊ 4.3m.

69 In patria nullus est ordo dilectionis, nisi secundum propinquitatem ad Deum, 12ſ.q 26.13.c.

70 In patria quilibet plus amat se post Deum, quàm alium, 22ſ.q.26.13.o.

71 Beati volũtate cõsequente volũt maius bonum alteri meliori, q̃ sibi, sed intensius sibi. Antecedente vero etiam maius bonum volunt sibi, 22ſ.q.26.13 c.

72 In amore est duplex gradus, scilicet inter diligibilia, & diligentis ad dilectum. Primum attendit amans, non autem secundum, quo ad affectum, sed tantum quo ad affectum, 22ſ.q.9.10.11.12.13.o.

73 Omnes homines æqualiter sunt amandi respectu obiecti, non autem respectu actus, 22ſ.q.26.6.1m.

74 Vnus proximus est magis amandus, quam alius, secundũ maiorem vnionem, 22ſ.q.26.6.o.⁊ q.44.8.2m.

75 Propinquiores debent plus amari, quàm meliores, & intimius, & multiplicius, 22ſ.q.26.7.8.o.⁊ q.32.9.o.⁊ q.44.8.2m.⁊ 3m.

76 Parentes debent plus filiis amari ratione obiecti, sed è conuerso ratione amantis, 1ª.q.96.3.2m ⁊ 12ſ.q.100.5.4m.⁊ 22ſ.q.26.9.o.⁊ 12.3m.⁊ q.31.3.4m.

77 Parentes debent vxore, plus amari ratione obiecti, sed è conuerso ratione diligentis, 22ſ.q.26.11 o.

78 Consanguinei debent plus alijs amari, 22ſ.q 25.8.o.

79 In naturalibus, quilibet tenetur magis amare consanguineos, & in ciuilibus conciues, & in militaribus commilitones, 22ſ.q 26.8.o.⁊ q.31.3.c.1m.

80 Filij debent plus amari, quam fratres, 1ª.q.96.3.2.

81 Mater plus amat, quàm pater, qui debet plus amari, quã mater, 22ſ.q.26.10.o.

82 Filij spiritus debent plus amari in spiritualibus, quàm filij carnis, non autem in alijs, 22ſ q.25.8.2m.

83 Benefactor plus diligit, quam beneficiatus, 22ſ.q.26.12.o

84 Dilectio inimicorum est perfectior, & magis meritoria, quam dilectio amicorum, 22ſ q.27 7.o.⁊ 8.2m.

85 Amor naturalis, non est passio, sed connaturalitas rei 12ſ.q.26.1.2.o.

86 Amor naturalis est inclinatio ad aliquid, 1ª.q.60.1.o.⁊ 12ſ.q.26.1.2.o.

87 Amor naturalis nihil aliud est, quàm inclinatio naturæ indita ab auctore naturæ, 1ª.q.60.1.3m.

88 Dilectio naturalis est respectu finis, sed electiua est respectu eorum, quæ sunt ad finem, 1ª.q 60.2.c.⁊ 4.3m.

89 Dilectio naturalis est principium electiuè, 1ª q.60.2.c.⁊ q 62.2.c.⁊ q.82.1 c m.⁊ 12ſ.q 10.1.c.⁊ q.17.9.2m.⁊ q 41.3 c.⁊ q.91.2.2m.⁊ 22ſ.q.154.12.c ⁊ q.155.2.c.

90 Omnis dilectio naturalis est recta, non rectitudine charitatis, licet vna rectitudo perficiat aliam: sed rectitudine naturali, 1ª.q.60.1.3m.

91 Amor naturalis est triplex, scilicet in appetitu naturali: sensitiuo, & intellectiuo, 1ª.q.60.1.o.

92 Amor naturalis est in omni re, in omni potentia, & membro, 1ª.q.60.1.c.⁊ 12ſ.q.26.1.3m.

93 Quælibet res naturali dilectione amat se, & quidquid est idem ei in natura, 1ª.q.60.3.4.c.⁊ 12ſ.q.10.1.c ⁊ q 77.4.1m.⁊ 22ſ.q.67.5.1m.⁊ q.126.1.c.

94 Amor sui tripliciter se habet ad charitatem, scilicet cõtrariè, incluſiuè, & concomitanter, 22ſ q.19.6. o

95 Amare se dicitur aliquis tripliciter, scilicet iustè, iniustè, & indifferenter. 22ſ.q.25.7.c.

96 Amor sui est vituperabilis, quãdo est nimius respectu sui, vel cæterorum, 12ſ.q 29.4.3m.⁊ q.77.4 1m.

97 Amor sui inordinatus est causa omnis peccati, 12ſ.q.77.4.o ⁊ 5.c.⁊ q.84.2.3m.⁊ 22ſ.q.25.7.1m.⁊ q.153.5.3m.

98 Amare se secundum substantiam conuenit omnibus, secundum carnem principaliter, vel secundum sensum peccatoribus tantum, sed secundum spiritum bonis tantum, 22ſ.q.25.4.3m.⁊ 7.o.⁊ q.117.1.1m.

99 Vnio quadruplex, scilicet realis, similitudinis, affectua, & substantialis. Prima est effectus amoris. Secunda, & quarta est causa eius. Tertia est amor, 12ſ.q.28.1 2m.

Vnio amantis, ad amatum duplex, scilicet realis, & affectus, 12ſ.q.25.1.2m.⁊ q.28.1.c. 100

Amor triplex, scilicet naturalis, sensitiuus, & intellectiuus, 1ª q.60.1.c.⁊ 12ſ.q 26.1.c.⁊ q.28.6.1m.⁊ q.41.3.c.⁊ 22ſ.q.26.3.c. 101

Amor duplex, scilicet amicitiæ, & concupiscentiæ, 1ª.q.60.3.c.⁊ 4 3m.⁊ 12ſ.q.26.4.o.⁊ q.28.1.c.⁊ 22ſ.q.17.8.c.⁊ q.23.1.c. 102

Amor est inæqualis dupliciter, scilicet secundum inæquale bonum, & secundum magis & minus, 1ª.q.20 3.o ⁊ 22ſ.q.26.6. 103

Dilectio est tantum in voluntate, sed amor propriè in sensitiuo, licet trãsferatur ẽt ad volũtate, 12ſ.q.26.3.o. 104

Dilectio addit supra amorem electionem, sed charitas æstimationem magni pretij, 12ſ.q.26.3.o. 105

Amor intellectualis addit supra beneuolentiam vnionem effectus, 22ſ.q.27.2.c 2m.⁊ q.33.1.c. 106

Amor, vt passio, est semper cum impetu, & consuetudine, sed beneuolentia quandoque subito, & sine impetu, 22ſ.q.27.2.c. 107

Amor est boni in communi, siue habiti, siue non; sed gaudium & delectatio est de præsenti, & habito, desiderium vero, & spes, est de non habito, 1ª.q.20.1.c.⁊ q.34.3.1m ⁊ 12ſ.q.25.1.1m.⁊ 22ſ.q.4.1.3m. 108

Actus amoris, semper tendit in duo, scilicet in bonum volitum, & in eum, cui vult bonum, 1ª.q.20.1.3m.⁊ 12ſ.q.26.4.c. 109

Amor est vnio amantis ad amatum, 1ª.q 20.1.c.3m.⁊ 12ſ.q.25.2.2m.⁊ q.28.1.o. 110

Amor non est vnio secundum rem, sed secundum affectum. 12ſ.q.25.2.2m.⁊ q.28.1.c.2m. 111

Amor est motus appetitus, quo immutatur ab appetibili, vt ei complaceat, non autem vt tendenat in appetibile, quia hoc est desiderium, 12ſ.q.26.2.c.3m. 112

Amor est complacentia amantis in amatũ. 12ſ.q.25.2.c.⁊ q 26.1.2.c.⁊ q.27.1.c. 113

Amor importat conuenientiam, & connaturalitatem ad amatum. 12ſ.q.23.4.c.⁊ q.25.2.c.⁊ q.26.1.c. ⁊ q.27.1.c.⁊ 4.c.⁊ q.28.5.c.⁊ q.29.1.2.c.⁊ q.32.3.3m. 114

Amor est passio propriè secundum, quod est in concupiscibili, communiter autem, vt est voluntate, 12ſ.q.26.2.o.⁊ 3.3m.⁊ 4m.⁊ q.28.6.1m. 115

Amor, gaudium, & delectatio, vt sunt in appetitu sensitiuo, passiones sunt, non autem vt sunt in voluntate, 1ª q.20.1.1m. 116

Amor ponitur pro omni passione, 22ſ.q.162.3.4m. 117

Amor est prima omnium passionum. 1ª.q.20.1.c.⁊ 12ſ.q.25.2.o.⁊ 3 c.m.⁊ q.27 4.c ⁊ q.56. 3.1m.⁊ q.70.3.c.⁊ 22ſ q.28.4.c.⁊ q.47.1.1m.⁊ q.162.3.4m. 118

Amor qui est in appetitu sensitiuo, est passio quædam, 22ſ.q.27.2.c. 119

Amor non est passio læsiua, sed perfectiua, nisi ratione transmutationis corporalis, vel obiecti inconuenientis, scilicet peccati, 12ſ q.28.5.o. 120

Amor non determinatur ad aliquod genus virtutis, vel vitij, sed ordinatus includitur in qualibet virtute, & inordinatus in quolibet peccato, 22ſ q.125.2.o. 121

Amor est natura prior odio, sed sunt simul secundũ rationem; 12ſ.q.29.2.o. 122

Amor est fortior odio, licet quandoque videatur è conuerso, quia odium est sensibilius, & maius odium cõparatur minori amori, 12ſ.q.29.3.o. 123

Aliquid est causa amoris dupliciter, scilicet vt ratio, & vt via, 22ſ.q 26.2.1m. 124

Nulla passio est causa omnis amoris, sed aliqua est causa alicuius amoris. 12ſ q 27.4.o. 125

Bonum est causa amoris propria, vt proprium eius obiectum, 12ſ.q.27.1.o.⁊ 2.c.⁊ q.29.1.o. 126

Bonũ vt cõformat sibi appetitũ causat amorẽ, vt absens cõcupiscẽtiã, & vt præsens delectationẽ. 1ª.q.20.1.c.⁊ 12ſ.q 23.4.c.⁊ q.26.2.c.⁊ q.28.1.1m.⁊ q.2... 1m.⁊ q.30.2. 127

Obie-

128 Obiectum amoris est simpliciter bonum, ideò bonum augumentatum simpliciter auget amorem. Sed nõ est sic in audacia, quia obiectum eius est compositum ex bono, & malo, & motus eius in malo præsupponit motum spei in bonũ. Ideò si addatur tantum de arduo, quod excedat spem, non sequitur motus audaciæ, sed minuitur, 12æ.q.45.4.1m.

129 Nouitas, & absentia amati facit perceptionem amoris, licet non semper augeat ipsum, 12æ.q.29.3.c.¶ q.35.6.c.¶ q.23.2.1m.

130 Sicut ex delectatione causatur amor, sic existẽtia odiũ, quia sicut mouemur in amorem delectantium, sic in odiũ tristantiũ, 22æ.q.34.6.c.¶ q.36.4.3m.¶q.158.7.2m

131 Odium potest esse per accidens causa amoris, inquantũ aliqui conueniunt in odio alicuius, 12æ.q.32.4.3m.

132 Amor, & odium circa idem sunt contraria, non aut de contrariis, sed se inuicẽ cõsequentia 12æ.q.29 2.2m.

133 Apprehensio vnitatis est causa amoris, quia si aliquid apprehenditur, vt pertinens ad benè esse amãtis, causat amorem cõcupiscentiæ. Si verò vt alterum se, causat amorem amicitiæ, 12æ.q.28.1.c.

134 Similitudo est per se causa amoris. Sed per accidens, scilicet, vt impedit proprium bonum, est causa odij, 12æ.q.27.3.0.¶ q.99.2.c.

135 Similitudo in actu est causa amoris amicitiæ, sed similitudo in potentia est causa amoris concupiscentiæ, 22æ.q.27.3.c.

136 Similitudo est causa odij, & dissimilitudo est causa amoris per accidens tripliciter, scilicet ratione displicentiæ propriæ conditionis, ratione impedimenti, vel ratione cognitionis amoris sequentis, 12æ q 99.2.c.

137 Delectatio, vt intentia, causat desiderium, & amorẽ, sed in exequendo est è conuerso, 12æ.q.25.2.c.3m.¶ q.27.4.1m.¶ q.34.1.c.1m.

138 Spes respectu eius, per quem fit possibile, causat amorẽ. Sed respectu boni sperati, est è conuerso, 12æ.q.27.4.3m.¶ q.40.7.0.¶ q 62.4.3m.¶ 22æ.q.17.8.¶ q.66.6.2m

139 Spes causat amorẽ, vel auget, ratione delectationis, quia delectationem causat, vel ratione desiderij, quia spes desiderium fortificat, 12æ.q.27.4.3m.

140 Amor carnalis cognoscitur per frequẽtem familiaritatem, & per nimia colloquia cũ mulieribus, & dũ ab inuicem inuitæ, & tristes discedunt, 12æ.q.28.5.1m.

141 Si bonus cantor amet bonum scriptorem, attenditur ibi similitudo proportionis, secundum, quod vterque habet, quod conuenit ei ſm suam artẽ, 12æ.q.27.3.2m.

142 Licet non omnes homines habeant aliquas virtutes, secundum habitum completum, habeãt tamen eas secundum seminalia rationis, secundum quæ, qui no habet virtutem, diligit virtuosum, tanquam suæ naturali rationi conformem, 12æ.q.27.3.4m.ſi.

143 Amari propter aliud contingit secundum quatuor genera causarum, scilicet secundum causam finalẽ, formalem, efficientem, & materialem, 22æ.q 27.3.c.

144 Amor est causa omnium passionum, & affectionum, 1a.q.20.1.c.¶ q.60 princ.¶ 12æ.q.26.1.2m.¶2.1m.¶ q 27.4.c.¶ q.28.6.2m.¶ q.41.2.1m ¶ q.46.1.c ¶ q.62.3.3m.¶ q.70.3.c.¶22æ.q.17.3.c.2m.¶ q.19.5.3m.¶q.162.3.4m

145 Vnio secundum rem amantis ad amatum, est effectus amoris, 1a.q.20.1.3m.¶ q 60.3.2m.¶ 12æ.q.28.1.0.

146 Mutua inhæsio triplex, scilicet secundum vim apprehẽsiuam, appetitiuam, & redamationem, est effectus amoris, 12æ.q 28.2.0.q.56.6.c.

147 Extasis est effectus amoris, 1a.q.20.2.1m.¶ 12æ.q.28.3.0.¶ 22æ.q.175.2.0.

148 Amor facit feruere, & ebullire, ideſt ferri extra se in amatum, 12æ.q.37.2.c.

149 Amor liquefacit, ideſt facit non continere amantẽ intra se, 12æ.q 28.5.5.

150 Proprij effectus amoris sunt quatuor, scilicet liquefactio, ideſt mollificatio affectus, vt facilius penetretur ab amato, fruitio, ideſt delectatio languor, i. tristitia, & feruor, ideſt intensum desiderium, 12æ.q.28.5.

Amor languere facit, ideſt tristari de absentia amati, 12æ.q.28.5.1m. 151

Amor mouet inferiora in superiora, vt ab eis perficiantur, & superiora in inferiorũ prouisionem, 22æ.q.1.1 1m 152

Amans agit omnia, quæ agit ex amore, 12æ.q.28.6.0. 153

Zelus est effectus amoris, 12æ.q.28.4.0. 154

Ex amore procedunt gaudium, & tristitia, contrario modo, 22æ q 28.1.c. 155

Ex amore inordinato, procedit cupiditas inordinata, 22æ q.125.2.c. 156

Odium est effectus amoris, 12æ.q 28.5.3m.¶ q.29.2.0.¶ 3.c. 157

COGNITIO ¶ Cognitio est causa amoris, 12æ.q.27.2.0.¶ 22æ q.26.2.1m. 158

In his, quæ sunt supra hominem, amor est nobilior cognitione, sed in aliis est è conuerso, 1a.q.82.3.c.3m.¶ q.108.6.3m.¶ 12æ.q.66.6.1m.¶ 22æ.q.23.6.1m.¶ q.27.4.2m. 159

Amor est altior cognitione in mouendo, sed in attingẽdo est è conuerso, 12æ.q.3.4.4m. 160

Cognitio perficitur per hoc, quod cognitum est in cognoscente, sed amor, ſm quod amãs trahit ad amatũ. 1a.q.16.1.c.¶q 19.3.6m.¶6.2m.¶q.59.2.c.¶3.2m ¶q.60 2.c.¶ q.78.1.c.3m.¶q.81.1 c.¶q.82.3 c.¶q.108.6.3m.¶ 12æ.q.15.1.3m.¶ q.22 2 c.¶ q 40.2.c.¶ q 66 6 1m.¶ q.86 1.2m.¶ 22æ.q.23.6.1m.¶ q.26.1.2m.¶ q.27.4.c. 161

Aliquid perfectè amatur, quod non perfectè cognoscitur, 12æ.q.27.2.2m.¶ 22æ.q.27.4.1m. 162

Nihil amatur, nisi cognitũ, 12æ.q.3.4.4m.¶q 27.2.c.¶4.1m. 163

Deus per essentiam visus necessario amatur, sed per effectus cognitus põt odiri, 1a.q.60.5.5m.¶22æ.q.34.1.0. 164

Subiectum amoris sensibilis, est concupiscibilis, intellectiuus verò est voluntas. 1a.q.82.5.1m.¶ 22æ.q.23.1 2.c ¶ q.26.1.0 ¶ 2.2m. 165

Amor mundanus semper est malus, 22æ.q.19.3.c. 166

Amor mercenarius est semper malus, 22æ.q.19.4.3m. 167

AMPLEXVS, oscula, tactus, & huiusmodi ex libidine, sunt peccata mortalia, non autem secundum se, s. vel propter consuetudinẽ patriæ, vel propter aliquã necessitatem, aut rationabilẽ causam, 22æ.q.154.4.0. 168

ANALOGIA duplex, scilicet secundum quod aliqua participant aliquid, secũdum prius & posterius, vel ſm quod vnũ imitatur alterum. Secunda est in diuinis, non autem prima, 1a.q.13 5.c. 1

In analogis prius dicitur dupliciter, s. secundum rem, & ſm impositionem nominis, 1a.q.13.6.0.¶q.33.2.4m. 2

Omnia dicta de Deo, & creatura dicuntur analogice, nõ aũt vniuocè, nec purè æquiuocè, 1a.q.3.5.1m.¶ q.13.5.6.10.0.¶q.25.2.2m.¶ q.29.4.4m.¶q.32.1.2m.0. 3

Analogum est medium inter vniuocum, & æquiuocum, 1a.q.13.5.10.c. 4

Analogata dicuntur ad vnum numero, & non secundũ rationem tantum, sicut vniuocum, 12æ.q.20.3.3m. 5

Analogum est tantum in vno analogato secundò propriam rationem, vniuocum autem est in quolibet, 1a.q.16.6.c.¶ 12æ.q.20.3.c.3m. 6

Omnia analogata necessariò dicuntur per respectũ ad vnum primum, 1a.q.13.6.c.¶10.c. 7

Primum in analogis, oportet poni in diffinitione omnium aliorum. 1a.q 13.6.c.¶10.c. 8

ANDRAGATHIA, ideſt, strenuitas, est virtus viri, communicabilium operum adinuentiua, & pars fortitudinis potentialis pertinens ad liberalitatem, vel potius ad magnificentiam, licet magis conueniat cũ iustitia, ratione materiæ, 22æ.q.128.6m.ſi. 9

ANGELVS.¶ Necesse est angelos eẽ, 1a.q.50.1.0. Angeli non fuerunt ante mundum, s. ante corpora, 1a.q.61.2.3.0.¶ q.102 2.1m.¶ 4.1m. 10

Angeli potuerunt esse ante mũdum, 1a.q.61.3.0.¶4.1m. 11

Esse angeli est infinitum, secundum quid, inquantum non est in materia, non autẽ simpliciter, quia omnis

præsentiã à qua est, 1ª.q.7.2.o.& q.50.2.4m.& q.52.2.c.

5 Esse angeli est accidens, 1ª.q.50.2.3m.& q 61.1.c.

6 Esse angeli non est eius essentia. 1ª.q.12.4.c.& q.47.1.c.& 50.2.3m.& q.61.1.c.

7 Esse angeli non est suum intelligere. 1ª.q.54.2.o.& 3.c.

8 Esse angeli non est eius operatio, 1ª.q.54.2.o.& 3.c.

9 Angeli sunt creati à Deo, 1ª.q.61.1.o.

10 Angeli sunt creati immediate à Deo, 1ª.q 45.5.1m.

11 Angeli fuerunt creati in cœlo empyreo, 1ª.q.61.4.o.& q.102.2.1m.& 4.1m.

12 Angeli non sunt facti propter hominem principaliter, 1ª.q.50.3.2m.

13 Angeli fuerũt creati in gratia, 1ª.q.63.3.o.& q.62.5.4m & 6.c.& q.62.4.4m.& q.95.1.3m & q 109.1.c.& 22æ.q.5.1.c.

14 Angeli sunt creati in beatitudine imperfecta, 1ª.q 61.1.o & q.67.4.4m.

15 Angelus non est creatus malus. 1ª.q.67.4.4m.

16 Angelus est forma subsistens. 1ª.q.50.5.c.& q.56.1.c.fi.& 2.3m.& q.75.3.c.

17 Angeli sunt partes vniuersi eiusdem cum creatura corporali, nõ autem Deus, sed est supra totũ vniuersum, 1ª.q.50 3 c.& q.61.3.4.o.

18 Quilibet angelus est in genere substantiæ, 1ª.q.88.2.4m

19 In angelis genus, & differentia sumuntur ab eodem, scilicet ab essentia, sed diuersimodè, 1ª.q 50.2.1m.

20 In angelis idem est essentia, & id quod est, 1ª.& q.3 3.c.& q.39.1 c.

21 In formis separatis à materia, idest in angelis idem est suppositum, & natura secundum rem, licet differant secundum rationem, 1ª.q.3.3.c.

22 Angelus est totaliter intellectualis naturæ, ideò oportet quod omnis eius actio sit secundum intellectum. Quamuis quæ tamen intellectuales creaturæ, quæ sunt angeli distinguuntur à rationalibus, quãque ãni sub rationalibus comprehenduntur, 1ª.q.62. 2m & 22æ q 83.10.2m.

23 Intellectus angeli non est eius essentia, 1ª.q.54 3.o.& q.77.1.c.& q.79.1.o.

24 Intelligere angeli, non est eius essentia, 1ª.q.64.1.o.

25 Essentia angeli indiuiduatur se ipsa, 1ª.q.3.2.3m.& 3.c.& q.13.9 c.& 3ª.q.77.2.c.

26 Angelus est indiuisibilis in essentia, non autem secundum virtutem, idest secundum obiecta, & secundũ intensionẽ, & remissionẽ actua, 1ª.q.53 1.1m.& 3.1m.

27 In angelis est compositio ex esse, & essentia, 1.q.50.2.3m.& q.75.5.4m.& q 88.2.4m.

28 In angelis non sunt partes essentiæ, sed sunt partes secundum potentiam, inquantum intellectus eorũ per plures species perficitur, & eorum voluntas se habet ad plura, vt partialitas non referatur ad substantiam angeli, sed ad virtutem eius, vel ad locum, 1ª.q.53.1.1m.& 12æ.q.50.6.3m.

29 In angelis est compositio ex quo est, idest ex esse, & quod est, 1ª.q 50.2.3m.& q.75.5.4m.

30 Angelus componitur ex actu, & potentia, 1ª.q.47.1.c.& q.50.2.3m.& q.75.5.4m.& 12æ.q 50.5.c.

31 Quanto angelus est superior, tanto minus habet de potentialitate, 12æ.q.50.5.c.

32 In angelis non est materia propriè. 1ª.q.50.2.o.& q.61.3.3m.& q.75.2.c.

33 In angelis est compositio subiecti, & accidentis. 1ª.q.50.6.o.

34 Quilibet angelus differt specie ab alio angelo, 1ª.q.10.6.c.fi.& q.47.2.c & q 50.4.o & q.62.6.3m.& q.75.7.c.& q.76.2.1m & 3ª.q 59.8.3m.

35 Impossibile est esse duos angelus vnius speciei, quia omnes angeli differunt specie secundum diuersos gradus naturæ intellectuæ 1ª.q.50.4.c.& 4m.

36 Bonum speciei præponderat bono indiuidui. Vnde multo melius est quod multiplicentur species in angelis, quam quod multiplicentur indiuidua in vna specie, 1ª.q.50.4.3m.

37 Perfectio naturæ angelicæ requirit multiplicationẽ speciesum, non autem multiplicationem indiuiduorũ in vna specie, 1ª.q 50.4.4m.

Differentiæ angelorum, vt multi tenent, sumuntur secundum diuersos gradus potentialitatis. 1ª.q.50 2.1m.& 4.o.& q.56.2.1m.& 1æ.q.50.5.c. 38

Si tamen angelus haberet materiam, nec sic possent esse plures angeli vnius speciei, 1ª.q.50.4.c. 39

Angelus, & anima differunt specie, 1ª.q.75.7.o. 40

Angelus est simpliciter nobilior homine, sed secundũ quid est è cõuerso. 1ª.q.93.3.o.& q 96.1.1m.& 2.c.& q.108 2.3m.& q.112. 1.4m.& 12æ. q.5.1.3m.& 22 q.172.2 c. 41

Angeli conueniunt cum substantiis materialibus in genere logico, non aũt in genere Physico. 1ª q.88.2.4m 42

Angeli non habent corpora naturaliter sibi vnita. 1ª.q.51.1.o.& q.54.5.c 1m.& q.110.2.1m.& 3.3m.& q.115.5.c.& q.117.4.1m.& q.118.3.c. 43

Angeli possunt assumere corpora, 1ª.q.51.2.o. 44

Angelus non indigebit corpore assumpto propter se: sed propter nos, 1ª.q.51.2.1m. 45

Non omne corpus motum ab angelo, assumptum est ab eo, sed tantum quod repræsentat eum, 1ª.q.51.2.2m. 46

Corpus assumptum non vnitur angelo, vt formæ, sed vt motori repræsentato. 1ª.q.51.2.2m. 47

Angelus mouetur per accidens in corpore assumpto, non autem in aliis, 1ª.q.51.3.3m. 48

Corpora assumpta ab angelis sunt de aere inspissato. 1ª.q.51.2.3m. 49

Corpora assumpta ab angelis non habent virtutes naturales, quas ostendunt, nec operationes vitæ, sed communes etiam inanimatis. 1ª.q 51.3.o.& 1ª.q.55.6.1m. 50

Angelus potest esse simul cum corpore, 1ª.q.52.3.2m. 51

In eodem corpore simul sunt anima formaliter dãs esse: & operans operationes naturales, & angelus operans operationes supernaturales. 1ª.q.52.3.3m. 52

Angeli administrant, & gubernant omnem creaturam corpoream, 1ª.q.110.1.o. 53

Deus non produxit corpora mediantibus angelis. 1ª.q.65.3.o. 54

Formæ corporum non creantur ab angelis, 1ª.q.65.4.o.& q.91.2 c.& q.c.110.2.o. 55

Nec anima creatur angelis. 1ª.q.90.3.o.& 12æ.q.3.7.2m. 22æ.q.85.2.c. 56

Essentia angeli non indiget loco, 1ª.q.61.4.1m.& q.102.2.2m.& q.112.1.2m 57

Esse in loco dicitur de angelis æquiuocè, respectu corporalium, 1ª.q.52.1.c & q.63.1.c. 58

Deus angelus, & anima nõ continentur à loco, sicut corpora, sed continent eum, 1ª.q 8.1.2m.& q 52.1.c.fi.& q.53.1.c.& 2.c fi. 59

Angelus non est in loco, nisi secundum contactum virtutis. 1ª.q.8.2.1m.& 2m.& q.2.o.& 53.o. 60

Angelus est in loco diffinitiuè, nõ aũt circumscriptiuè, 1ª.q.8.2.1m.& q 52.1.2.o.& q.53.1.c.& 12æ.q..4..c. 61

Locus angeli potest esse diuisibilis, & indiuisibilis, 1ª.q.52.2.c.& q.53.1.n.& 2.7m. 62

Angelus non est simul in pluribus locis. 1ª.q.52.2.o.& q.53.1.c.& q.112.1 c. 63

Plures angeli possũt esse simul in eodẽ loco, 1ª.q 52 3.o. 64

Non oportet, quod si aliquis angelus mouet cœlũ, quod sit vbique. 1ª.q.52 2.c. 65

Operatio angeli diffinita est ad vnum locum, respectu operari, & operantis, non autem Deus, quia operatio eius est determinata tantũ per modũ modo 1ª.q.54.2.c. 66

Angelus mouetur localiter, tamẽ æquiuocè aliis rebus, 1ª.q 53.1.o. 67

Motus angeli in loco nihil aliud est, quàm diuersi contactus diuersorum locorum successiue, 1ª.q 53.1 c. 68

Motus angeli est successio diuersarum operationũ eius. 1ª.q.12.10.2m.& q.63 6.4m.& q.53.o.& q.73.2.c. 69

Motus angeli non est actus imperfecti, sed existentis in actu. 1ª.q.53.1 2m.& 3m. 70

Motus angeli non est propter indigentiam suam, sed nostram, 71

quàm

quam efficatia, & virtus inferioris, 1ª. q. 89. 1. c. fi. ¶ q.106.1.3.4.c.

133 Nihil prohibet dicere inferiores angelos administrare inferiora corpora, & superiores superiora, & summos assistere Deo, 1ª.q.63.7.c.

134 Ordo in angelis nunquã à Deo prætermittitur, quia semper inferiora, per superiora mouentur, & non è conuerso, 1ª.q.106.3.c. ¶ q.112.1.c.

135 Quilibet angelus est simpliciter maior quolibet viatore secundum conditionem status, non autem secundum meritum, 1ª.q.108.2 3m.

136 * Formæ superiorum angelorum sunt uniuersaliores formis inferiorum, 1ª.q.55.3.o. ¶ q.89. 1. c. ¶ q. 110. 1.c. ¶ q.116.1.c.

137 Scientia superiorum angelorum dicitur esse vniuersalior, quo ad eminentiorem modum intelligendi, 1ª.q.106.4.1m.

138 Cognitio superiorum angelorum est perfectior, quàm cognitio inferiorum, 1a.q.89.1.c.fi. ¶ q.106.4.o. ¶ 12æ. q.150.5.c.fi.

139 Superiores angeli idem cognitum perfectius, & clarius cognoscunt, quam inferiores, 22æ.q.2.6.c.

140 Pauciores sunt formæ intelligibiles in intellectibus superiorum angelorum, quia tamen intellectuale in eis minus diuiditur, 1ª.q.89.1.c.co.2.

141 Angelus superior per unam speciem potest plura intelligere, quàm inferior, 1ª.q.55.1.o ¶ q.89.1.c.co 2.

142 Superiores angeli perspicacius diuinam sapientiam contemplantes, plura, & altiora mysteria gratiæ cognoscunt in visione Dei, quæ inferioribus eos illuminando manifestant, 1ª.q.75.5.c.

143 Angelus superior illuminat inferiorem, 1ª.q.107.1.3.o. ¶ q. 107.2.c. ¶ q.108.princ. ¶ q.113. 2. 2m. ¶ q. 117. 2.c. ¶ 12æ.q 112.1.3m. ¶ 22æ.q.2.5.c.

144 Angelus superior instruit inferiorem de omnibus, quæ scit, 1ª.q.106.4.o. ¶ 22æ.q.81.4.2m.

145 Vsque ad diem iudicij semper noua aliqua supremis angelis reuelantur diuinitus de iis, quæ pertinent ad dispositionem mundi, & præcipuè ad salutem electorum. Vnde semper remanet, vnde superiores angeli inferiores illuminent, 1ª.q.106.4.3m.

147 Angelus inferior nunquam illuminat superiorem, nec potest, 1ª.q.106.3.o. ¶ q.107.2.c. ¶ q 108.principio. ¶ q 117.2.c.

148 PRAELATIO. ¶ Boni angeli habent prælationem super angelos malos, 1ª q.109 4.o.

149 Boni angeli inferiores, secundum naturam, habent prælationem super angelos malos superiores, secundum naturam, 1ª.q.109 4.3m.

150 Superiores angeli mali habent prælationem super inferiores angelos malos, 1ª q.63.8.o. ¶ q.109.2.o.

151 Angeli præsidentiam habent super ista inferiora immediatam, 1ª.q.110.1.2m. ¶ 3m.

152 Minimus angelus habet altiorem, & uniuersaliorem virtutem, quàm aliquod genus corporalium, sed Deus diuersos angelos præposuit cuilibet generi corporum, 1ª.q.110.1.3m.

153 Anima secundum ordinem naturæ non præfertur alteri animæ, sicut dæmones ordine naturæ præferuntur hominibus, 1ª q 64.4.2m.

154 Prælatio malorum angelorum fundatur super iustitiam Dei, non autem super iustitiam eorum, 1ª q. 109.2.1m.

155 Prælatio angelorum post diem iudicij cessabit, quo ad ministeria, circa nos, 1ª.q.64.4.c.

156 Intellectus angeli est deiformis, quia non habet cognitionem à rebus, nec per sensum, nec cum discursu, sicut in nobis, 1ª.q.84.2.c.fi. ¶ 22æ.q.180.6. 2m.

157 Intellectus angeli est semper in actu, & nũquam in potentia, 1ª.q 50.1.2m. ¶ q.54.4.c.

158 Intellectus angeli est in potentia essentiali, & accidentali respectu reuelandorum, sed respectu naturaliter cognitorum est tantum in potentia accidentali, 1ª.q.58.1.o. ¶ q.42.1.c. ¶ 12æ.q 50.5.o.

Intellectus angeli semper est in actu secundo, & in nulla potentia respectu uerbi Dei, 1ª.q.58.1.c. ¶ 22æ. q. 180.6.2m. 159

In intellectu angeli beati non potest esse falsitas, 1ª. q.58.5.o. 160

Intellectus, & uoluntas in angelis differunt realiter, 1ª.q.59.2.c. 161

* In angelis sunt tantum duæ potentiæ. s. intellectus, & voluntas, 1ª.q.54.5.c. ¶ q.79.1.3m. 162

Intellectus angeli est medius inter intellectum Dei, & hominis uirtute, & modo cognoscendi. quia similitudo eius non est essentia eius, sicut in Deo. nec accepta à rebus, sicut in nobis, sed per influxum à Deo, 1ª.q.84.2.c.fi. 163

Intellectus angeli non habet defectum sui generis, sicut noster, sed tantum respectu intellectus Dei, 1ª, q.12.4.2m. 164

* In angelis non est intellectus agens, & possibilis, 1ª. q.54.4.o. 165

Intellectus possibilis angeli est in potentia in respectu luminis diuini, noster autem etiam, respectu specierum à rebus acceptarum, 1ª.q.54.4.o. 167

Intellectus angeli est completus per species connaturales omnium, quæ naturaliter cognoscere potest, non autem intellectus noster, 1ª.q 54.4.o. ¶ q. 55.2. o. ¶ q.59.3.2m. ¶ q.60.2.o. ¶ q.76.5.c. ¶ q 84.3.1m. ¶ q. 91.1.c. ¶ q.109.3.3m. 168

Intellectus Dei, & angeli statim totam rei cognitionem habent, intellectus autem noster paulatim, 1ª. q.85.5.c. ¶ 22æ.q 5.1.1m. ¶ 22æ.q.180 3.c. 169

In angelis est aliqua nescientia, 1ª.q.12.8.o. ¶ q.58.5.o. ¶ q.101.2m. ¶ q.106.2.1m. ¶ 12æ. q. 76. 2. c. ¶ 22æ.q. 52.3.c. 170

Angeli ignorant aliqua supernaturalia, non autem aliquid cognoscibile, ab eis naturaliter, sed intellectus noster ignorat vtroque modo, 1ª.q.58.5 c. 171

Connaturale est intellectui nostro cognoscere naturas in materia, angelico autem, sine materia, sed intellectui diuino esse subsistẽs 1ª.q.12.4.c. ¶ q.85.1.c. 172

Intellectus Dei est, sicut actus totius entis, ideò solus est actus purus, angelicus autem est semper in actu suorum intelligibilium, non autem intellectus noster, sed est in potentia, 1ª.q.79.2.c. ¶ q.87.1.c. ¶ 12æ. q 49.4 c. ¶ q.50.5.c. ¶ q 51.2.2m. 173

Intellectus Dei est suum intelligere, non autem intellectus angeli, nec intellectus hominis, 1ª.q. 54. 1.c. ¶ q.87.3.c. 174

Angelus dicitur mens, & intellectus, quia solam cognitionem intellectiuam habet, 1ª.q.54.3.1m. ¶ 5.o. ¶ q.79.1.5m. 175

OBIECTVM. ¶ Obiectum primum intellectus angeli est eius essentia, intellectus verò nostri coniuncti, obiectum est quidditas rei materialis, 1ª. q. 12. 4.c. ¶ q.84.7.c. ¶ q.85.1.c. ¶ q 87.3.c. 176

* Angelus vno, & eodem actu primo simul intelligit se intelligere, & essentiam suam, non autem homo, 1ª.q 87.3.c. 177

Cognitio angeli duplex, scilicet matutina, & uespertina, 1ª.q.58.6.7.o. ¶ q.74.1.3m. ¶ 12æ.q.67.3.c. ¶ 3ª. q.9.3.c. 178

Nulla cognitio præter matutinam, & vespertinam est in angelis, 1ª.q.58.6 o. 179

Cognitio vespertina, idest in propria natura respectu medij, scilicet per rationes rerum in verbo, est eadem cum matutina, differens tantum secundum cognita per species rerum innatas, sed est diuersa realiter, 1ª.q.58.7.o. 180

Angelus dupliciter cognoscit, scilicet per species, & per verbum, 1ª.q.57.5.c.q.58.6.7.o. 181

In prima cognitione est uicissitudo, successio, & renouatio 182

natio operationum, non autem in secunda, 1ª.q. 57.3.2^{m}.

183 Angelus dupliciter cognoscit res in verbo, scilicet per similitudinem verbi in sua natura relucentem, & per essentiam verbi. Primam habuit in principio suæ creationis, non autem secundam, quæ propriè dicitur matutina, 1ª.q 62.1.3^{m}.

184 Angelus habet triplicem de rebus cognitionem, s. in verbo, in mente eius, & in propria natura. Secunda, & tertia est vespertina, prima verò matutina, 1ª. q. 12.10.2^{m}. & q 58.6.0 & q.60.2.0.

185 Angelus nunquam cognoscit res in propria natura, nisi per species earum, 1ª.q.55.1.0.

186 Angelus cognoscit per species innatas, non autem per acquisitas à rebus, sicut homo, 1ª.q.55.2.0. & q. 57. 1.3^{m}. & q 87.1.c. & q.89.1.2.3.0. & 12ª.q.51.1.c. 2^{m}. & 22ª.q.180.6.2^{m}.

187 Quilibet angelus beatus, semper videt quemlibet alium angelum in verbo, & quicquid est in eo ad se ordinatum. 1ª.q.107.1.3^{m}.

188 Intelligere angeli, & animæ differunt specie, 1ª. q 75.7.0.

189 Angeli non capiunt cognitionem ex sensibilibus, 1ª. q.51.1 c & q.55.2.0 & 3.1^{m}. & q.57.1.3^{m}. & q.58.7.c.

190 Angelus non intelligit componendo, & diuidendo, sicut homo, 1ª.q.58.4.0. & 5.c & q.85.5.c.

191 * Cognitio angeli non est discursiua, sed tantum nostra. Et tamen angeli syllogizare possunt. Et in substantiis separatis a materia semper res cognoscibilis potest cognosci per certissimam demonstrationem, cum illa non sint subiecta transmutationi, 1ª.q.58. 3.0. & 4.c. & q.62.1.c. & 5.c. & q.63.5.c. & q.79.8.c. & q. 85.5.c. & 12ª.q.89.4.c. & 22ª.q.49.5.2^{m}. & q.180.6.3^{m}. & 3ª.q.11.3 3^{m}.

192 Cognitio angeli non est causa rerum, 1ª.q.55.2.1^{m}. & 3.1^{m}.

193 In angelis perseuerat cognitio naturalis, 1ª.q.62.7 0.

194 Angeli boni & mali, non possunt deponere existimationem semel habitam, 1ª.q.63.6.3^{m}. & q. 64.2.c. fi.

195 Distantia temporalis impedit cognitionem angelorum, 1ª.q.47.3.4^{m}. & q.89.7.3^{m}.

196 Distantia localis non impedit cognitionem angelorum, 1ª.q.55.2.3^{m}. & q.57.3.4^{m}. & q.107.4.0.

197 Angeli in statu naturæ non viderunt verbum Dei, nisi per similitudinem, 1ª q 62.1.3^{m}. & 22ª.q.5.1.c.

198 Angeli habuerunt in verbo cognitionem rerum fiendarum, quæ iam factæ erant, 1ª.q.55.2.c. 1^{m}. & q.56. 2.c. & q.57.2.c fi.

199 Angeli cognoscunt in uerbo mysteria gratiæ, non omnia, nec æqualiter omnes, sed secundum, quod Deus vult eis reuelare, non autem cognitione naturali, 1ª.q.57.5.c. & q.64.1.4^{m}. & q.106.4.2^{m}.

200 Angeli à principio suæ creationis cognouerūt aliqua mysteria, & aliqua post, secundum quod congruit eorum officiis, 1. & q.57.5.c. & q.64.1.4^{m}.

201 Angeli omnes à principio suæ beatitudinis præsciuerunt mysterium incarnationis quo ad substantiam, non autem quoad omnes circunstantias, 1ª. q. 57. 5.1^{m} & q.64.1.4^{m}. & q.106.4 3^{m}. & q.117.2.1^{m}. & 22ª. q.2.7.1^{m}.

202 Angeli in verbo simul contemplantur omnia sua cognita, non autem in cognitione naturali, sed tantū, quæ per unam speciem repræsentantur, 1ª q.58.1 c.

203 Angeli simul cognoscunt res in uerbo, & in propria natura, 1ª.q.12.9.c. & q.58.6.7.0.q.62.7.1^{m}. & 3^{m}.

204 Angelus cognoscit res in propria natura dupliciter, idest, per duplex medium, scilicet per rationem rerū in verbo, & per species rerum innatas, 1ª.q.58.7.c.

205 Angeli naturaliter cognoscunt Deum, non per essentiam eius, sed per naturalia eorum, 1ª.q.56.3.0.

206 Angeli nō possunt p sua naturalia videre essētiā Dei, nec aliqua alia creatura, 1ª.q.12.4.0. & q.64.3.2^{m}.

Res non cognoscūtur perfectè in angelo, sicut in Deo, 207
1ª.q.55.1.c.3^{m}. & q.84.2.c.fi. & 3^{m}.

Omnes angeli primæ hierarchiæ accipiunt cognitionem diuinorum effectuum in prima causa, secundæ vero in vniuersalibus rerum rationibus, idest, à prima hierarchia. Tertia autem in propriis rationibus, 1ª q.108.1.6.c. & q.112.3.c.4^{m}. & q.113.2.2^{m}. 208

Angelus non cognoscit res per essentiam, sed per species earum, 1ª.q.55.1.0. & q.84 2.c.fi. & q.87.1. c. & q. 89.3.0 & 12ª.q.50.4.c. & 5.1^{m}. & q.51 1.2^{m}. 209

Angeli cognoscunt se per essentiam suam, & non per speciem suam, 1ª.q.56.1.0. & 2.1.c. & q.87.1.0. 210

Nihil Deus produxit in rerum natura, quod non impresserit menti angelicæ, 1ª q.74.2. c & q. 89. 3. c. & q.91.1 c. 211

Angelus cognoscit alium angelum per speciem tantum, 1ª q 56.2.0. 212

Quilibet angelus bonus, vel malus cognoscit perfectè, & naturaliter species, & quicquid est in intellectu nostro, præter usum specierum, qui est actualis cogitatio, dependens ex uoluntate, 1ª.q.111.1.4^{m}. 213

Angeli à principio cognouerunt naturaliter omnia naturalia, per species, 1ª. q.57. 1. 0. & q. 89. 3.0. & q. 109.3.3^{m}. 214

Angeli cognoscunt materialia, 1ª.q.57.1.0. & q. 85.1.c. 215

Angeli cognoscunt materialia in immaterialibus, scilicet in seipsis, vel in Deo, 1ª.q.85.1.c. 216

Angeli cognoscunt singularia distinctè per similitudines specierum, 1ª.q 54.5 2^{m}. & q.57.2.0. & q.89.2.c. 217

Angelus quilibet per vnam speciem, omnia indiuidua vnius speciei cognoscit, quæ sit propria ratio singulorum, secundum proprios respectus ad illa, 1ª.q. 58.2.c. 218

Angelus intelligendo quidditatem alicuius, simul cognoscit quicquid ei attribui potest, vel remoueri, vel concludi, 1ª.q.58.3.4.5 0. & q 85.5.c. 219

Angeli possunt cognoscere illud, quod est in appetitu, uel apprehensione beatorum, non autem motum appetitus sensitiui, vel apprehensionem fantasticā hominis, vt mouentur à voluntate, & à ratione, nisi procedant in actum exteriorem, 1ª q.57.4.3^{m}. 220

Substantia immaterialis est proprium obiectum intellectus angeli, 1ª.q.12.4.c. & q.54.4.c. & q 84. 7. c. & q. 85.1.c. & q.87.3 c. 222

In angelis potuit esse error electionis, in particulari, non quidem ex ignorantia, sed ex inconsideratione, 1ª q.63.1.4^{m}. 222

Angeli ignorauerunt virtutes suas & ordinationes, secundum Dionysium, scilicet nō quidem secundum se, sed quia non comprehendunt eas in Deo, 1ª. q. 56.1.1^{m}. 223

Nostra hierarchia perficitur diuino lumine, velato similitudinibus sensibilium, in figuris, & sacramentis, angelica vero, lumine simplici, & absoluto, 1ª.q. 108.1.c. 124

Angelus illuminat alium angelum, 1ª.q.106.1.0. 225

Angelus illuminat alium angelum, idest, manifestat ei veritatem, quam illuminans cognoscit, confortando virtutem intellectum eius per conuersionem ad eum, & distinguendo uniuersalem scientiam, 1ª.q 106.1.0. & q.111.1.c. 226

Angelus illuminat angelum de pertinentibus ad præmium accidentale, non autem de pertinentibus ad præmium essentiale, 1ª.q.106.1.1^{m}. & 22ª.q.151.4.2^{m}. 227

Illuminatio angelorum, non est de volito eorum, sed de uolito Dei, & de veritate, vt est a Deo, 1ª.q. 107. 2.c. & 5.3^{m}. & q.109.3.c. 228

Angeli per illuminationem, proficiunt in cognitionem, nō quidem Dei, sed effectuum eius, 12ª.q.5 6.3^{m}. 229

Reuelationes factæ dæmonibus per sanctos angelos, ex parte dæmonum non sunt illuminationes, quia non ordinant eas ad Deum, 1ª.q.109.4.1^{m}. 230

Illu-

231 Illuminatio semper erit in angelis, vsque ad diem iudicij, 1ª.q.106.4.3^{m}.¶ 22æ.q.181.4.2^{m}.
232 Actiones hierarchicæ semper erunt in angelis, quia semper vnus alium illuminabit, purgabit, & perficiet, 1ª.q.108.7.2^{m}.¶ 3^{m}.
233 Actiones hierarchicæ semper erunt in angelis, nõ quo ad nouorum cognitionem per modum profectus, & motus, sed erit semper continuatio illuminationis, quia inferiores in lumine superiorum rationes diuinorum secretorum cognoscent. 1ª.q.3.7.2^{m}.
234 Homines illuminantur ab angelis, 1ª.q.111.1.o.¶ 12æ.112.c.3^{m}.
235 Deus est primum principium creationis, & illuminationis animæ, sed angelus illuminat eam, tanquam minister, 12æ.q.112.7.2^{m}.
236 Homines illuminantur ab angelis, non solum de credendis, sed etiam de agendis, 1ª.q.111.1.1^{m}.
237 Non docentur angeli ab hominibus, 1ª.q.117.2.o.
238 Purgatio, illuminatio, & perfectio in angelis, & hominibus, differunt tantum ratione, 1ª.q.106.2.1^{m}.¶ 12æ.q.112.1.3^{m}.
239 Angelus superior purgat inferiorem, non autem è conuerso, 12æ.q.112.1 3^{m}.
240 Minimus ordo angelorum potest perficere, illuminare, & purgare, 1ª.q.108.2 3^{m}.
241 Purgatio in angelis non est à culpa, nec ab immunditia, sed à dissimilitudinis confusione, idest, a nescientia, 1ª.q.106.2.1^{m}.¶ 12æ.q.112.1.2^{m}.
242 Illuminatio propriè est de visis in lumine diuinæ essentiæ ab angelo superiori, & non ab inferiori, sed locutio est de motibus liberi arbitrij, 1ª.q.107.2.o.
243 Omnis illuminatio est locutio in angelis, & non è conuerso vniuersaliter, 1ª.q.107.o.
244 Angelus loquitur angelo ex hoc, quod ordinat conceptum proprium ad manifestandum volitum suum ei, 1ª.q.107.1.o.¶ a c.
245 Superiores angeli, possunt loqui inferioribus, & è conuerso, 1ª.q.107.2.o.¶ q.117.2.c.
246 Non omnes angeli percipiunt locutionem vnius angeli cum alio, 1ª.q.107.5.o.
247 Angelus propriè nõ loquitur, per corpus assumptum, 1ª.q.51.3.4^{m}.
248 Locutio angeli est in ipso loquente, & est ibi ubi ipse est, 1ª q.107.4.1^{m}.
249 Locutio angelorum non impeditur distantia locali, 1ª.q.107.4.o.
250 Clamor angeli non est vox, sed est manifestatio rei magnæ, vel magni affectus, 1ª.q.107.4.2^{m}.
251 Verbum cordis, loqui, signa nutus, & lingua, differunt in angelis, sicut in nobis, 1ª.q.107.3.2^{m}.
252 Angeli loquuntur Deo, non ei aliquid communicando, sed eum consulando, vel excellentiam eius admirando, 1ª.q.107.3.o.
253 Angeli semper loquuntur Deo, laudando eum, non autem semper consulendo eum de agendis, 1ª.q.107.3.2^{m}.
254 Omnis locutio Dei ad angelos est illuminatio, 1ª.q.107.2.3^{m}.
255 A P P A R I T I O ¶ Omnis apparitio angelorum in veteri testamento ordinabatur ad apparitionem filij Dei in carne, 1ª.q.51.2.1^{m}.¶ 3ª.q.30.3.c.
256 Angelus apparens Moysi dicitur Deus, vel dominus, quia apparebat in persona Dei, 1ª.q.43.7.5^{m}.¶ 12æ.q 98.3.1^{m}.
257 Omnis apparitio boni angeli fit ex speciali dispensatione Dei, 1ª.q.89.8.2^{m}.¶ q.113.1.3^{m}.
258 Omnis apparitio angeli in principio est cum terrore, sed bonus tandem consolationem facit, non autem malus, 3ª.q.30.3.3^{m}.
259 Apparitiones mortuorum, quandoque fiunt per operationes angelorum, vel dæmonum, & etiam ignorantibus mortuis, 1ª.q.89.8.2^{m}.

Ad sepulchrum Christi apparuit primo, vnus angelus mulieribus, deinde duo, 3ª.q.55.6.5^{m}. 260
Voluntas est in angelis, 1ª.q.59.1.o. 261
In angelis est liberum arbitrium, 1ª.q.59.3.o.¶ q.64.2.c.1^{m}. 262
Liberum arbitrium angeli est medium inter diuinum, & humanum, quia est mobile ante electionem, & non post, humanum autem vtrobique, diuinum vero nullo modo, 1ª.q.63.6.3^{m}.¶¶ q.64.2.c.fi.¶ q.100.2 4^{m}. 263
In angelis est electio, 1ª.q.59.3.1^{m}. 264
Appetitus in angelis non diuiditur in multas potentias, sed totaliter inclinatur in id, in quod tendit, nec inclinatur in contrarium, 22æ q 24.3.3^{m}. 265
Appetitus in angelis non diuiditur, per concupiscibilem, & irascibilem, 1ª.q 59.4.o. 266
Desiderium in angelis non ponit imperfectionem: quia est de re habita, 1ª q 58.1.2^{m}.¶ 12æ.q.67.4.3^{m}. 267
* Angeli potuerũt peccare, 1ª.q.63.1.o.¶ 12æ.q.89.4.o. 268
Angelus non potuit peccare, in primo instanti, 1ª.q.63.5.o.¶ 3ª.q.34.3.1^{m}. 269
De quolibet ordine, quidam peccauerunt, 1ª.q.63.9.3^{m}. 270
Supremus omnium ordinum angelorum peccauit, 1ª.q.63.7.o.¶ 9.1^{m}. 271
Primus angelus fuit aliis occasio peccãdi, 1ª.q.63.8.o. 272
Peccatum primi angeli fuit superbia, 1ª.q.63.2.3 o.¶ 7.c.fi. 273
Peccatum inferiorum angelorum fuit superbia, 1ª.q.63.8.2^{m}.¶ 22æ.q.162.3 c. 274
Angeli beati, non possunt peccare, 1ª.q 62.8.o. 275
Nullus angelus bonus, vel malus potest peccare venialiter, 12æ.q.89.4.o. 276
Angelus peccando non appetijt malum, sed appetijt inordinatè bonum, 1ª.q.63 1.4^{m}. 277
* Peccatum angeli est irremediabile sextuplici ratione, scilicet. Primo, quia angelus malo, quod peccando appetit immobiliter adhæret. Secundo, quia angelorum natura non propagatur ex vno, ex quo vitium contrahat. Tertio, quia potẽtiam appetiit, nec de venia cogitauit, nec alio suggerente peccauit. Quartò, quia proprio arbitrio peccauit. Quinto, quia non in uno primo parente peccauit, sicut homo. Sexto, quia peccauit in termino viæ, non autem homo, 1ª.q 64.2.o.¶ 12æ.q 80 4.3^{m}.¶ 3ª.q.4.1.c.3^{m}.¶ q 6 2.1^{m}.¶ q.46.1.4^{m}.¶ q .6.1.c. 278
S A C R A M E N T V M .¶ Angelus non est minister alicuius sacramenti, nec alicuius rei sacramentalis, 3ª.q.64.7.o. 279
Angelo ministranti sacramenta credi debet, non autem dæmoni, 3ª.q.64.7.c. 280
Angelus non potest manducare sacramentaliter eucharistiam, nec spiritualiter, sed Christum, 3ª.q.80.2.o. 281
Templa consecrata ab angelis, non debent amplius consecrari, 3ª.q.64.7.c. 282
Christus secundum, quod Deus, & secundum, quod homo, est caput angelorum, 3ª.q 8.o. 283
Christus secundum humanitatem, illuminat angelos, 3ª.q.8.4.c.3^{m}.¶ q.59.6.c. 284
* Anima Christi potest per propriam uirtutem, & naturam illuminare omnem creaturam rationalem, & etiam summum angelum, dando ei gratiam, & scientiam, 3ª.q 13 2.o. 285
Christus perfectius videt essentiam Dei, quàm omnes angeli, & homines, 12æ.q.175.4.2^{m}.¶ 3ª.q.10.4.o.¶ q.11.4.o.¶ q.34.4.c.¶ q 59.5.c. 286
Christus nullam scientiam didicit ab angelis, 3ª.q.12.4.o.¶ q.30.2.1^{m}. 287
Scientia infusa in anima Christi, fuit multo excellentior, quam in angelis, quo ad multitudinem, cognitudinem, cognitorum certitudinem, & lumen, sed

quo

quo ad modū, fuit ē conuersō, 3^{a}.q.11.4.0.? 6.1^{m}.

289 Anima Christi est nobilior angelis, corpus Christi animabus nostris, intellectus possibilis Christi intellectu nostro agente, sensus eius intellectu nostro possibili, non ex natura, sed ex vnione verbi, 3^{a}.q.63. 2^{m}.

290 Omnes angeli cooperabuntur Christo in resurrectione, colligēdo partes corporū, sed specialiter Michael, & custodes singulorū, 1^{a}.q.91.2.1^{m}.? q.110.4.1^{m}.

291 Angeli indigebant gratia ad hoc, quod conuerterentur in Deum, prout est obiectum beatitudinis, 1^{a}.q.62. 2.c.? q.63.1.3^{m}.

292 Angelus & homo possunt se præparare ad gratiam, 1^{a}. q.52.2.n.? 12ª q.109.6.0.

293 Angelus citius confirmatus fuit in gratia, quàm homo, 1^{a}.q.62.3.1^{m}.? q.100.2.4.

294 Esse gratiæ, est supra esse naturæ angeli, & homini, 1^{a}. q.52.2.2^{m}.

295 Gratia & gloria, data est angelis, secundum quantitatem naturalium, 1^{a}.q.62.6.0.? q.108.4.c.? 1. 1^{m}.? 22ª.q.34.3.3^{m}.? 3^{a} q.6u.8.3^{m}.

296 Virtutes morales sunt in Deo, & in angelis, exemplariter tantum, 12ª.q.57.1.1^{m}.

297 Ea, quæ sunt fidei, sunt supra cognitionem naturalem angelorum & hominum, 22ª.q.5.1.c.

298 Angeli habuerunt fidem, & spem, & charitatem ante confirmationem suam, 22ª.q.5. .o.

299 Fides non est in angelis bonis, nec malis. 22ª q.5.2.0.

300 * Angeli meruerunt in primo instanti suæ creationis, 1^{a}.q.63.1 1^{m}.? 4^{m}.? 6.c ? 3^{a}.q.34.3.1^{m}.

301 Omnes angeli in primo instanti, quo creati sunt in gratia, meruerunt: sed quidam eorum statim impedimentum præstiterunt suæ beatitudinis, mortificantes præcedens meritum, & tunc beatitudine, quam meruerunt, priuati sunt, 1^{a}.q.63.5.4^{m}.? 6.c.3^{m}.? 4^{m}.

302 Angeli meruerunt suam beatitudinem, 1^{a}.q.62.4.0.? q. 63.5.4^{m}.

303 Angeli beati, non possunt proficere in beatitudine, 1^{a}. q.62.9.0.

304 Præmium accidentale angelorum, & aliorum beatorū, potest augeri vsque in diem iudicij, 1^{a} q.62.9. 3^{m}.

305 Angeli boni statim post primum actum meritorium, fuerunt beati, 1^{a}.q.62.5.n.? q.63.5.4^{m}.? 6. c.3^{m}.? 4^{m}.? 7.c.? 12ª.q.5.1.1^{m}.

306 Deus est beatus naturaliter, per essentiam, sed angelus, & homo, per gratiam, & participatiuè, 1^{a}.q.26.1.2.0. ? 12ª.q.3.1 1^{m}.? 2.1^{m}.? 4^{m}.

307 Deus per essentiam est beatus, angelus autem per vnicā operationem, sed homo per multas in via, & per vnam in patria, 12ª.q.3.2.4^{m}.? q.5.1.1^{m}.? 7.c.

308 Omnes angeli primæ hierarchiæ, assistunt Deo, 1^{a}.q. 112.3.0.? 4 c.? 2^{m}.

309 Soli angeli primæ hierarchiæ, assistunt Deo, 1^{a}.q.112.3. 0.? 4.2^{m}.

310 Nullus angelus secundæ hierarchiæ, assistit Deo, 1^{a}.q. 112.3.c.? 4.2^{m}.

311 Omnes angeli beati, assistunt semper Deo, inquantum immediatè vident Deum, 1^{a}.q 112.3.n.

312 Dominationes non mittuntur, nec assistunt Deo, tamen ministrant imperatiuè, non autem executiuè, 1^{a}. q. 112 4.c.1^{m}.

313 Numerus angelorum ministrantium, & assistentium Deo, exponitur, 1^{a}.q.112.4.2^{m}.

314 Missio angelorum sicut, & diuinarum personarum, s. inuisibilis, & uisibilis, est duplex s. interior, idest, ad effectum intellectualem, s. ad illuminationem, & exterior, idest, ad effectum corporalem. Primò modo conuenit omnibus angelis, non autem secundo modo, 1^{a}.q.112.2.1^{m}.

315 Mitti conuenit angelis, inquantum de nouo applicantur ad aliquod ministerium, 1^{a}.q 112.1.n.

316 * Angeli non mittuntur ad aliquod ministeriū, nisi inferiores sm Dionysiū, nō aūt superiores, 1^{a}.q.112.2.0.

Sed Dionysius.c.13.cæl.hierarch.dicit expresse, & non quod tantū inferiores angeli mittuntur in ad nos. Et 317
hoc dicit esse pp ordinē diuinæ legis, vt inferiora reducant in Deū per media. Quod autē dī de seraphim misso dupliciter soluit, s. vno mō, quod ille angelus purgans, dicatur seraphim æquiuocè, s. nō ordine, sed ab actu, q: ē tunc exercuit, quia igne purgauit, & seraphim dī incendium. Alio mō soluit. qđ dicitur ppriè seraphim ille, qui est de ordine illo. Et dī purgare non quia ipsē immediatè purget, sed quia eius auctoritate, vel quia percepta ab ipso illuminatione, inferior angelus purgauit. Et ponit exemplum. Sicut dī Papa, vel episcopus absoluere, qñ auctoritate ipsius aliquis absoluit. Et iō pp reuerentiā angelus inferior, qui visionem formauit, reducit in Deum primo, & in seraphim secūdo. Ac si diceret, Ego purgo te, p lumē receptū à Deo, mediante seraphin, 1^{a}.q.112 2.2^{m}.

Solis quinque ordinibus inferioribus, conuenit mitti 318
in ministerium, 1^{a}.q.112.4.0

Angeli missi non retardantur à contemplatione Dei, p 319
pter executionem ministerij, 1^{a}.q.64.4.3^{m}.? q. 112. 1.3^{m}.? 22ª.q.181.4.2^{m}.

Actiones angelorū ministeria vocantur, & propter hoc 320
dicuntur in ministerium mitti, 1^{a}.q.112.2.c.n.

Mitti conuenit æquiuocè angelis, & personis diuinis, 1^{a}. 321
q.112.2 3^{m}.

Diuinæ personæ mittuntur ad angelos, & ad alios bea- 322
tos per nouas reuelationes tantum, 1^{a}.q 43.6.3^{m}.

Angeli formauerunt species uisas in missione visibili 323
spiritus sancti, 1^{a}.q.43.7.5^{m}.

CVSTOS ? Custodia angelorum, est quædam execu- 324
tio diuinæ prouidentiæ, circa homines, 1^{a}.q.113.2.6.c.

Angeli deputantur ad custodiam hominū. 1^{a} q 113.1.0. 325

Deus immediatè custodit hominem, quo ad effectum 326
inclinandum ad bonū, sed mediantibus angelis, quo ad intellectum illuminandum, 1^{a}.q 113.1.2^{m}.

Superiores angeli custodiunt electos, ad maiorem gra- 327
dum gloriæ, 1^{a}.q.113.2 3^{m}.? 3.1^{m}.

Soli angeli infimi ordinis, sunt custodes particularium 328
hominum, 1^{a}.q.113 3.0.

* Angeli custodiunt particulares homines, archangeli 329
prouinciam: principatus totam naturam humanam, virtutes corpora, potestates supra dæmones, sed dominationes supra bonos spiritus habent custodiam. 1^{a}.q.113.3.c.

Singulis speciebus rerum corruptibilium deputāntur sin- 330
guli angeli, sicut singulis indiuiduis incorruptibiliū, scilicet hominibus, 1^{a}.q.110.1.3^{m}.? q.113.2.c.

* Quilibet homo habet tantum vnum angelum custo- 331
dem, 1^{a}.q.113.2.0.

Singulis hominibus, vt sunt singulares personæ, dantur 332
singuli angeli, sed vt partes collegij, habent vnum in communi, 1^{a}.q.113.2.1^{m}.? 3.c.

Prælatus custoditur, vt persona particularis ab angelo, 313
sed ut prælatus, illuminatus ab angelo, vel à principe, 1^{a}.q.113.2.1^{m}.

Custodia angelorum principaliter ordinatur ad illumi- 334
nationem, secundario, vero ad arcēdum dæmones, & alia huiusmodi, 1^{a}.q.113.5.2^{m}.

* Idem angelus custodit matrem, & infantem, quamdiu 335
est in utero eius. 1^{a}.q.113.5.3^{m}.

Angelus non deserit hominem, quem custodit, vsque 336
ad mortem, 1^{a}.q.113.4.c.? 6.n.

Angeli pugnant ad inuicem pro custoditis, non qui- 337
dem per contrarietatem voluntatum, sed quia contraria sunt merita, de quibus consulunt voluntatem Dei, 1^{a} q.108.6.c.? q.113 n.

Angeli non dolent de damnatione custoditorum, sed 338
gaudent de iustitia diuina, 1^{a}.q.113 7.0.

Homo in statu innocentiæ, indigebat angelo custode, p- 339
pter pericula ab extrinseco tantum, 1^{a}.q.113.4.2^{m}.

* Chri-

340 * Christus non habuit angelum custodem, sed ministrum, & hoc quo ad passibilitatem corporis tantum, 1ª.q.113.4.3m.

341 Damnandis deputantur angeli custodes, qui retrahunt eos à multis, 1ª.q.113.4.3m. ⁊ 5.1m.

342 Antichristus habebit angelum custodem, quia hoc auxilium est concessum toti naturæ humanæ, 1ª. q. 113.4.3m.

343 Homines, vel animæ non deputantur ad custodiam hominum: quia non habent gradus in natura, sicut angeli, 1ª.q.64.4.2m.

344 N O M E N. ⁊ Hoc nomen Angelus, est commune omni ordini angelorum, & omni spiritui cælesti, 1ª. q. 108.5.c.

345 Nomina ordinum angelorum assignantur, & exponuntur, 1ª.q.108.5.0.

346 Vltimus ordo specialiter, nominatur angelus, 1ª.q.108. 5.1m. ⁊ 22ª.q.160.1.1m.

347 Nomen cuiuslibet ordinis significat participationem alicuius perfectionis, quæ est in Deo, sicut nomen virtutis significat participationem diuinæ virtutis, 1ª. q 108.5 2m.

348 Proprietates, & officia in ordinibus angelorum, & ecclesiæ, accipiuntur ex nominibus eorum, 3ª q.67 1.c.

349 Omnes ordines primæ hierarchiæ nominantur ab operationibus circa Deum, secundæ vero a potestate non limitata, tertia autem ab actibus limitatis ad unum hominem, vel ad vnam prouinciam, 1ª.q 108.6. c.

350 Dominatio participatiuè est proprium nomen unius ordinis angelorum, sed per excessum conuenit soli Deo. 1ª.q.108.5.2m.

351 Virtus est nomen proprium vnius ordinis angelorum, & est commune omnibus angelis, 1ª.q 10 5. 1m.

352 Moyses nominauit angelos, nomine lucis, vel cæli, non autem propriè, quia loquebatur populo rudi. s. Iudæorum, 1ª.q 61.1.1m. ⁊ q.67 4.c ⁊ q.61.2 c. ⁊ 3.c.

353 L E X vetus, data fuit à Deo per angelos. 12ª.q 98.3.0. ⁊ 6.b.

354 * In angelis sunt habitus, 12ª.q.50.6.0. ⁊ q.51.1. c.

355 In angelis sunt habitus alterius rationis, quàm in hominibus. 12ª q.50.6.0. ⁊ q.51.1.c

356 In angelis est aliquid de vita actiua, sed non distinctum à contemplatiua. 22ª q.181.4.2m.

357 Angelus conuenit orare. 22ª.q 3.10.2m.

358 Angeli Deo comparati, sunt materiales, & corporei, non quòd in eis sit aliquid de natura corporea, 1ª. q. 50. 1.1m.

1 * A N I M A non est suum esse, 1ª.q.~7.1.0.

2 In homine non potest esse alia anima, præter rationalem, 1ª.q.76.3.0 ⁊ 6.1m. ⁊ q 118.2.2m.

3 In homine non potest esse alia forma substantialis, præter animam rationalem, 1ª.q.75.3.0. ⁊ 3ª q.75.6.2m.

4 Impossibile est esse simul plures animas in eodem corpore. 1ª.q.76.3.c.

5 Anima rationalis non recipit esse à Deo, nisi in corpore, 1ª.q.90.4.0. ⁊ q.118.3.0. ⁊ 3ª q.6.3.4 0.

6 Anima rationalis non fuit producta in esse, ante corpus, 1ª.q.90.4 0 ⁊ q.91.4.3m. ⁊ 22ª.q.164.1. 4m. ⁊ 3ª. q.6.3 0. ⁊ 4.c.2m.

7 Corpus adueniens animæ rationali, trahitur ad illud esse, in quo anima subsistit, 1ª.q.75.2.3.0 ⁊ q.76 1.5m. ⁊ 3ª.q.15.4.c.

8 Anima dependet à corpore in esse, quo ad principium, non quo ad finem. Ideo manet destructo corpore. 1ª. q.75.1.5m. ⁊ 6m. ⁊ 2.2m. ⁊ q.90.4.3m. ⁊ 12ª.q.2 5. c. ⁊ q.4.5.2m.

9 * Anima rationalis est tota in toto, & tota in qualibet parte corporis sui. 1ª q.8.2.3m. ⁊ q.76.8.0. ⁊ q.93. 3. c. ⁊ 3ª.q.46.7.c.

10 Ridiculum est dicere, quod animæ rationali, uel alicui spirituali substantiæ, sit locus aliquis naturalis, 3ª.q.102.2.3m.

Anima secundum se, est supra tempus, sed actus eius per accidens mensuratur tempore primi motus, ratione 11
corporis. 1ª.q.118.3.c. ⁊ 12ª.q.53 3.3m. ⁊ q.113.7.5m.

Anima triplex, scilicet uegetatiua, sensitiua, & intellectiua, 1ª q 78 1.8. 12

Anima non impeditur à suo corpore, vt est perfectibile 14
ab eo, sed ut habet aliquid repugnans animæ, 1ª. q. 75 3.1m.

Anima rationalis dupliciter indiget corpore, scilicet, 15
ut obiecto, & ut subiecto, vel organo. 1ª.q.75.3.3m.

Anima rationalis habet aliquas uirtutes, in quibus non 16
communicat corpus, 1ª.q.70.3.c. ⁊ q.76.1.4m. ⁊ q. 77 5.0. ⁊ q.118.2.c.

Anima rationalis habet aliquas operationes, in quibus 17
non communicat corpus, 1ª.q.75.2.0. ⁊ q.75.1.c. 1m. ⁊ q.77.5.0.

Vna pars corporis dicitur principalior alia, quia est or- 18
ganum principalioris potentiæ animæ, uel quia eidē potentiæ principalius deseruit. 1ª.q 76.8.5m.

Anima est causa efficiens finis, & formalis sui corpo- 19
ris, 1ª.q.90.2.1m.

* Anima rationalis est forma sui corporis. 1ª.q.76.1.7. 20
8.0. ⁊ q.90 4.c. ⁊ q 91.4.3m.

* Anima non est de essentia Dei. 1ª.q.90.1 0. 21

Anima rationalis est forma immaterialis quo ad opera 22
tionem sed materialis, quo ad esse 1ª.q.76.1.1m.

Anima magis propriè dicitur rationalis, quàm intelle 23
ctualis. 22ª.q. 3.10 2m.

Intellectiuum principium, idest, anima, est propria ho- 24
minis forma. 1ª.q.76.1.c.

Anima est quodammodo omnia, quia per sensum est 25
omnia sensibilia, & per intellectum, est omnia intelligibilia. 1ª.q.80.1.c. ⁊ q.84.2.2m.

Anima per essentiam suam est spiritus, & forma corpo 26
ris, quia in ea non sunt duæ formæ, sicut nec in corpore eius sunt duæ formæ, sed anima est forma corporis, dans ei totum ordinem esse perfecti, scilicet esse, esse corporeum, & esse animatum, & sic de aliis, 1ª q.76 3.c. ⁊ 3ª.q.75.6.2m.

Anima est infima in genere intellectualium, 1ª.q 51.1. 27
c. ⁊ q.75.7.3m. ⁊ q.76.5.c. ⁊ q.77.2.c. ⁊ q.79. 2.c. fi. ⁊ q. 89.1.c.fi. ⁊ 12ª.q. 50.5.c.

Anima humana, est ultima in nobilitate formarum, 1ª. 28
q.76 1.c fi. ⁊ 1m.

Anima rationalis est quasi orizon, & confinium corpo- 29
reorum, & incorporeorum. 1ª.q.77.2 c.

Anima rationalis est incorporea, & subsistens. 1ª. q. 75. 30
2.0. ⁊ 6.c ⁊ q 90.2.c.2m. ⁊ 118.2.c.

Anima rationalis, est immortalis. 22ª.q.164.1.2m. ⁊ 3ª. 31
q.2.8.c.4m.

Anima rationalis est incorruptibilis. 1ª.q.61. 2. 3. ⁊ q. 32
75.6.0. ⁊ q.76.1.1m. ⁊ q.90.2.1m. ⁊ q.98.1.c ⁊ q.113.2. c. ⁊ q.118.2.2m. ⁊ 12ª.q.85.6.0.

Anima est actus corporis organici. 1ª.q.76.4.1m. ⁊ 1.2m. 33

Anima est primo actus totius corporis, secundario au- 34
tem partium eius. 1ª.q.76.8.c.2m. ⁊ 3m.

Anima rationalis per se nō habet speciem completam, 35
sed est pars speciei humanæ, 1ª.q.75.2.1m. ⁊ q.4.0. ⁊ 7.3m. ⁊ q 97.4.0 ⁊ 12ª.q.4.5.2m.

Anima non est composita ex omnibus, vt cognoscat om 36
nia, 1ª.q.84.2.c.

Anima rationalis componitur ex quo est, idest, ex esse, & quod est, 1ª.q.75.5.4m. ⁊ q 90.1.2m. ⁊ 2.1m.

Anima non est composita ex materia, & forma. 1ª.q. 37
75.5.0. ⁊ q.76.1.c.fi. ⁊ q.90.1.2m. ⁊ 2.1m.

Anima est composita ex materia, & forma impropriè, 38
idest, ex actu, & potentia. 1ª.q.90.2.1m.

Anima rationalis habet materiam in qua, non autem 39
materiam ex qua. 1ª.q.76.2.1m.

Anima non habet totalitatem quantitatiuam per se, 40
nec per accidens, in animalibus perfectis. ideo est indiuisibilis per se, & per accidens, 1ª.q.76.8.c.

Ani-

tem per essentiam, 1ª.q.14.1.3.0.
99 Anima hic nihil cognoscit per species infusas, sed per abstractas rebus sensibilibus, 1ª.q.54.5.4.0.
100 Anima hic nihil intelligit sine phantasmate, 1ª.q.84.7.0.¶ q.85.1.4m.¶ 5.2m.¶ q.86.1.c.¶ q.88.1.c.¶ q. 19.1.2.0.¶ q.111.2.3m.¶ q.118.3.c.¶ 12ª.q.5.1.2m.¶ 22ª.q.174.2.4m.¶ q.175.4.c.¶ q.180.5.2m ¶ 3ª.q.11.1.2m.0.
101 Propria operatio animæ coniunctæ est intelligere cum phantasmate. 1ª.q.75.6.3m
102 Anima indiget phantasmate ad duo, s. ad acquirendam scientiam, & ad considerandum. 1ª.q.84.7.c.¶ 12ª.q.4.5.c.
103 Anima non habuit à principio omnes scientias; contra Platonem. 1ª.q.14.1.2.3.c.¶ 12ª.q.172.1.c.
104 Anima hic non cognoscit substantias separatas quid sūt secundum speciem: sed quia sunt. 1ª.q.12.4.c.¶ 11.c.¶ q.50.2.1.6.¶ q.84.7.1m.¶ q.88.0.12ª.q.3.6.c.6.¶ 3ª.q.11.1.2m.¶ q.30.3.1m.
105 * Anima rationalis cognoscit omnia, quæ cognoscit in prima veritate, 1ª.q.16.6.1m.
106 Anima rationalis cognoscit omnia, quæ cognoscit in prima ueritate, non secundum essentiam, sed in ueritate exemplari à prima ueritate, 1ª.q.12.11.3m.¶ q.19.6.1m.¶ 2m.
107 Deus est primum obiectum intellectus animæ rationalis, quia ratio, & causa ueritatis alicuius obiecto primo apprehenditur à potentia, 12ª.q.1.1.c.
108 Anima cognoscit omnia rationibus æternis, 1ª.q.12.11.3m.¶ q.84.5.0.
109 Anima cognoscit omnia in rationibus æternis vt in principio cognitionis, non autem, vt in obiecto, vel speculo, 1ª.q.12.11.1m.¶ q.84.5.0.¶ q.88.1.1m.
110 Nulla operatio animæ dicitur propriè motus, nisi operatio appetitus sensitiui, 1ª.q.81.1.c.
111 Ab essentia animæ non procedit operatio, nisi mediante virtute eius, vel potentia, 1ª.q.77.1.0.
112 Necesse est dicere, id quod est principium intellectualis operationis, quod dicimus hominis animam, esse quoddam principium incorporeum, & subsistens, 1ª. q. 75. 2. c. principio.
113 Si ipsa essentia animæ, esset immediatum operationis principium, semper habens animam actu haberet opera uitæ, 1ª.q.77.1.c.
114 * Anima tripliciter patitur, s. à Deo, & à læsione corporis, & à propria operatione 3ª.q.15.4.c.
115 Illud quo anima operatur, differt realiter ab ea, 1ª. q. 77.1.0.
116 Anima rationalis, non habet vim transmutandi materiam corporalem, 1ª q.117.3.0.
117 In actibus, & relationibus animæ intellectis, itur in infinitum, 1ª.q.28.4.2m.¶ q 32.2.1.6.¶ q.87.3.2m.¶ 12ª.1.4.3m.¶ 3ª.q.87.3.2m.
118 Anima est mouens motu per accidens. 1ª.q.75.1.1m.
119 Anima de se nata est mouere, ad quamlibet partem, sed per corporis grauitatem impeditur, ideo difficile est hominiascendere, 1ª.q.92.2.2m.
120 Cum inferior pars animæ intense mouetur in aliquid, sequitur motum eius pars inferior per redundantiā, 12ª.q 24 3 1m.¶ q 30.1.1m.¶ q.31.5.6.6.¶ q 36.4.3m.¶ q.59.5.c¶ q.77.6.c.
121 Potentiæ animæ dupliciter possunt moueri, scilicet quo ad exercitium actus, & quo ad determinationem eius, 12ª.q.9.1.c.
122 Anima non mouetur, nisi per accidens, 1ª.q.75.1.1m.¶ 12ª.q.22.1.2m.¶ 1ª q.59.5.3m.
123 Motus magis est in potentiis animæ appetitiuis, quàm apprehensiuis, 1ª.q.81.1.c.
124 * Omnis motus cognitiuæ, & appetitiuæ uirtutis, reducitur in naturam, sicut in primum principium, 12ª.q 10.1.c.q 17.9.2m.¶ q 41.3.c.
125 Omnis motus appetitiuæ potentiæ reducitur ad prosecutionem boni per se, vel mali per accidens, vel ad fugam mali per se, vel boni per accidens, 12ª. q. 45.2.c.
* Anima differt realiter à suis potentiis, 1ª.77.1.0.¶ 22ª. 126 q.110.4.c.
Quandoque dicitur, quod anima est suæ potentiæ, & 127 è conuerso, sed non propriè, sed denominatiuè, quasi à principaliori sua uirtute, 1ª.q.79.1.1m.
* In potentiis unius animæ non potest esse nisi una in- 128 tentio. 12ª.q.37.1.0¶ q.77.1.c.
* Omnes potentiæ animæ radicantur in una essentia 129 animæ, ideo oportet, quod quando intentio animæ vehementer trahitur ad unam operationem unius potentiæ, retrahitur ab operatione alterius, quia unius animæ non potest esse nisi una intentio, 12ª.q.37.1.0.¶ q.77.1.c¶ 1ª q.46.7.c.
Omnes potentiæ in eadem essentia animæ radicantur, 130 & fundantur, uel ut in principio tantum, vt organicæ, idest, uegetatiuæ & sensitiuæ, uel in essentia etiā, vt in subiecto, ut intellectiuæ 1ª.q.77.8.0.
* Omnis proprietas naturaliter consequens animam, 131 dicitur potentias. 1ª.q 77.3.2m.
Nam quandoque diuiditur contra rationem, & volun- 132 tatem, cum tamen ipsa ratio, & uoluntas ad naturam hominis pertineant. Et cum potentiæ animæ sint naturales proprietates, speciem consequentes, anima non potest sine iis esse. Dato tamen, quod sine iis esset, adhuc tamen anima diceretur, secundum speciē suam intellectualis, vel rationalis, non quia actu haberet has potentias, sed propter speciem talis essentiæ, ex qua natæ sunt huiusmodi pos efflu ere. 1ª. q. 77.8.2m.¶ 12ª.q 51.1.1m.¶ q.110.4.4m.
* Potentiæ animæ sunt accidentia eius per se, & sunt in 133 secunda specie qualitatis, 1ª.q.77.1.5m.¶ 12ª. q. 83. a.3m.¶ q.110.4.2m.¶ 4m.
* Capacitas animæ non est, nec potest esse infinita in 134 actu, sed pōt ampliari in infinitum. 22ª.q.24.7.c.2m.
Potentiæ animæ fluunt ab eius essentia, 1ª.q.77.1.5m.¶ 135 6.0.¶ 12ª.q.110.4.1m.¶ 3ª.q.7.2.c.¶ q.22.2.c.¶ q. 89.1.c.
Vna potentia fluit ab anima mediante alia, 1ª. q.77.7. 136 0.¶ q 78.4.3m.
Potentiæ organicæ fluunt ab anima, inquantū est actus 137 corporis, aliæ uero, vt prædominatur corpori, 1ª.q. 76.5.4m.
Anima est causa suarum potentiarum tripliciter, scilicet efficiens, finalis, & materialis, idest, subiectiua, 1ª. 138 q 77.6.0.¶ 7.c.
Pos animæ perfectiores, sunt prinª imperfectiorum 139 actiua, & finalia, & etiam priora, sed è conuerso via generationis, & causæ materialis, 1ª.q 77.7.c.
Pos non organicæ, sunt subiectiuæ in anima, organicæ 140 uerò in composito, 1ª.q 77.5.0.¶ 6.8.c.
Vna potentia animæ est subiectum alterius pos, in uirtute animæ, 1ª.q.77.7.2.¶ q 78.4.3m. 141
Ordo potentiarum animæ triplex, scilicet perfectionis, 142 generationis, & obiectorum, 1ª q 77.4.0.¶ 7.c.
Omnes potentiæ animæ, necessariam habent habitudinem ad suum p. oprium, & principale obiectum, 1ª. 143 q.59.3.c.
Potentiæ animæ, mutuo se impediūt circa diuersa obiecta, non autem circa idem, 12ª q.33.3 3m.¶ q 77.1.0. 144 ¶ q.77.1.c.¶ 22ª.q.15.5.1m.¶ q.153.5.c.¶ 1ª.q.14.9.3m.
Omnis potentia animæ est, quædam forma, seu natura, 145 1ª.q.80.1.1m.
In omni potentia animæ commune est fere, ut eodem 146 nomine, actus & potentia nominetur, 1ª.q.83.2.1m.
Appetitus naturalis est in qualibet potentia animæ, & 147 in uoluntate, & in omni parte, & membro corporis, & in omni re. 1ª q.78.1.3m.¶ q. 80 1.3m.
Anima rationalis habet plures potentias, quam aliqua alia

alia res. 1ª. q. 77. a. 6.

149 Anima quanto nobilior est, tanto plures potentias, operationes, & organa habet. 1ª. q. 50. a. 3. 3^m ? q. 76. 5. 3^m. ? q. 77. 2. c.

150 Anima comparatur ad corpus, sicut forma ad materiam, ad potentias vero, vt substantiua ad propria accidentia, ideo prior est ea generatione, & perfectione, sed corpore, prior est secundo modo, & posterior primo modo 12ª. q. 13. 2. 3^m.

151 Potentia motiua animæ duplex, s. imperans motum, & exequens motum. 1ª. q. 75. 3. 3^m ? q. 78. 1. 4^m.

152 Potentia, cuius obiectum est patiens ab ea, est actiua, sicut anima vegetatiua, cuius autem est agens, est passiua, sicut omnes sensitiuæ. 1ª. q. 79. 3. 1^m.

153 Omnes potentiæ animæ sunt passiuæ, præter intellectum agentem, & vegetatiuas, quæ solæ sunt actiuæ. 1ª. q. 79. 3. 1^m.

154 Modi viuendi animæ sunt tres, gradus vero quatuor, & quinque genera potentiarum s. vegetatiuum sensitiuum, motiuum secundum locum, appetitiuum, & intellectiuum. 1ª. q. 18. 2. 1^m ? 3. c ? q. 78. 1. c.

155 Omnes potentiæ animæ intellectiuæ, & sensitiuæ, appetitiuæ, & apprehensiuæ interiores, vt operantur ex ratione, indigent habitu, non autem, vt ex instinctu naturæ. 12ª. q. 50. 3. c ? q. 50. 3. a. 5. 0.

156 Omnis habitus operatiuus, & culpa, primo sunt in potentiis animæ, quam in essentia. 12ª. q. 50. 2. 0.

157 Gratia est immediate in essentia animæ, nõ autem in potentiis eius. 12ª. q. 50. 2. c ? q. 110. 4. 0 ? q. 1. 2. 5. 1^m. ? 3ª q. 2. 0. 2^m ? q. 7. 2. c ? q. 62. 2. c. 2^m.

158 Gratia ponit aliquid creatum in anima. 12ª. q. 110. 1. 0.

159 Gratia agit in anima formaliter, non autem effectiue. 12ª. q. 110. 2. 1^m ? q. 111. 2. 1^m ? 2. 1^m.

160 Anima est simpliciter nobilior gratia, sed secundũ quid est è conuerso. 12ª. q. 110. 2. 2^m.

161 * Multi habitus possunt simul esse in eadem potentia. 12ª. q. 54. 1. 0 ? 22ª q. 57. 5. c.

162 Omne diuersificans potentiam, diuersificat habitũ, non autem è conuerso. 12ª. q. 5. 2. 2^m. ? q. 54. 2. 0 ? q. 56. 2. c. ? 22ª. q. 47. 5. c.

163 In potentiis sensitiuis apprehensiuis interioribus sunt aliq. habitus, vt in memoria. 12ª. q. 50. 3. 3^m ? q. 56. 5. c.

164 In potentiis sensitiuis exterioribus non est habitus. 12ª. q. 50. 3. 1^m.

165 In potentiis vegetatiuis non est habitus. 12ª. q. 53. 1^m. ? q. 54. 1. c ? 22ª. q. 152. 1. 3^m.

166 Omnis perfectio potentiæ animæ, habet ra[tionem] virtutis. 12ª. q. 110. 4. c.

167 Virtutes sunt subiectiuæ in potentiis animæ 12ª. q. 56. 1. 0. ? q. 56. 1. 0 ? 3ª. q. 7. 2. c.

168 Virtutes sunt subiectiuæ in potentia rationali essentialiter participatiue. 12ª. q. 55. 4. c ? 4. 3^m. ? q. 56. 2. c ti.

169 Vna virtus potest esse in pluribus potentiis, non æqualiter, sed ordine quodam. s. in vna principaliter, in alia vero per modum diffusionis, vel dispositionis, vel directionis, vel instituti 12ª. q. 56. 2. 0. ? q. 60. 5. c.

170 In nulla potentia sensitiua est virtus, nisi in appetitiua. 12ª. q. 56. 5. 0.

171 * Virtus est necessaria potentiæ sensitiuæ appetitiuæ, s. concupiscibili, & irascibili, in quibus est subiectiue, nõ quidem secundum se, sed vt sunt rationales participatiuè. 12ª. q. 56. 4. 0 ? 5. 1^m.

172 * Anima, & angelus non conueniunt in vltima differentia 1ª. q. 75. 7. 1^m.

173 Anima, & angeli conueniunt in vltimo fine, non autem in fine proximo 1ª. q. 75. 7. 1^m.

174 Anima sensitiua in homine, est incorruptibilis. 1ª. q. 76. 3. 1^m

175 Anima sensitiua in homine est nobilior, quam sensitiua 1ª. q. 76. 3. c ? q. 76. 5. 1^m ? 12ª q. 4. 1^m ? 2ª q. 2. 2^m. ? 5. 1^m.

176 Anima sensitiua non est subsistens 1ª. q. 75. 3. 0. 6. c ? q. 118. 1. c. 1^m.

Anima sensitiua nullo modo est hoc aliquid. 1ª. q. 75. 3. 0. 176

Anima sensitiua non viuens, sed principium viuendi. 1ª. q. 118. 1. c. 179

Anima sensitiua non est per creationem. 1ª. q. 118. 1. 0. 180

Anima sensitiua non præexistit actu in semine, nec etiã vegetatiua. 1ª. q. 118. 1. 0. 181

Anima sensitiua, & vegetatiua traducitur cum semine. 1ª. q. 118. 1. 0. ? 2. 2^m. 182

Anima sensitiua prolis producta in partem principalem incipit operari ad corporis complementum propriis corporis, per modum nutritionis, & augmenti. 1ª. q. 118. 1. 4^m. 183

Anima sensitiua nullam habet operationem per se. 1ª. q. 75. 3. 0. ? q. 118. 1. c. 184

Animæ brutorum desinunt esse, corpore corrupto. 22ª. q. 164. 1. 2^m. 185

Anima vegetatiua non creatur. 1ª. q. 118. 1. 0. 186

Anima vegetatiua non præexistit in semine. 1ª. q. 118. 1. 0. 187

Anima vegetatiua est in menstruo secundum actum primum, non autem secundum actum secundum, qui est operari. 1ª. q. 118. 1. 4^m ? 2. 2^m. 188

Ex anima vegetatiua generantis deriuatur quædam virtus actiua ad ipsum semen animalis, vel plantæ, sicut à principali agente deriuatur vis motiua ad instrumentum. 1ª. q. 118 1. c. 3^m ? q. 119. 1. c. h. ? 2. c. 1^m. 189

* Anima vegetatiua non agit, nisi in corpus sibi vnitũ. 1ª. q. 78. 1. c ? q. 79. a. 3^m. 190

Obiectum potentiæ vegetatiuæ est corpus viuens per eã. 1ª q. 78. 1. 2. c. 191

Potentia vegetatiua est triplex, scilicet generatiua, augmentatiua, & nutritiua. 1ª. q. 78. 2. c. 192

Omnium partium animæ vegetatiuæ generatiua est finalior, dignior, & perfectior. 1ª. q. 72 1^m ? q. 78. 2. c. 193

Vires vegetatiuæ dicuntur naturales, dupliciter, s. quia habent effectus similes naturæ, idest esse, quantitaté & conseruationem, & quia per sua instrumenta agunt, idest per qualitates actiuas, & passiuas, sed alio modo 1ª q. 78. 2. 1^m 194

Vegetatiuæ agunt per calorem, & per alias qualitates naturales. 1ª. q. 78. 1. c. ? 2. 0. 195

Potentiæ vegetatiuæ non obediunt imperio rationis. 12ª q. 17. 8. 9. 0 ? q. 50. 3. 1^m. ? 22ª. q. 148. 1. 3^m ? 1ª. q. 15. 2. 1^m ? q. 19. 2. c. 195

Sicut Deum in cœlo esse dicimus, ita animabus beatis quæ dicitur perfecte participes sunt, assignari. Animabus vero, quæ huius dicitate sunt expertes, contraria loca deputari assertiones. q. 69. 1. c. 196

Anima è carcere corporis liberata præmio consecuto in cœlum, aut pœna debita inflicta in infernum feruntur. s. q. 69. 2. 0. 197

Fieri non potest vt anima, vel de Paradiso, vel de inferno simpliciter exeant. s. q. 69. 3. c. 198

In anima separata potentiæ sensitiuæ, & aliæ similes non remanent simpliciter, sed secundum quid, hoc est eo modo quo principata sunt in suo principio. s. q. 70. 1. c. 199

Actus sensitiuarum potentiarum nullo modo remanent in anima soluta à corpore, nisi forsitan tanquam in radice remota. q. 70. 2. c. 200

ANIMAL, † Essentia. Animal est, quod habet naturam sensitiuam, rationale vero, quod habet naturam intellectiuam. 1ª. q. 3. 5 c. ? q. 35. 3. 4^m. ? 12ª. q. 67. 5. c. 1

Quædam animalia dicuntur esse ex aqua, quia plus habent de aqua, quàm alia animalia, licet in omnibus aqua [illegible] 1ª. q. 71. 2^m. 2

Quædam animalia sunt media inter aquatica, & terrestria, licet magis conueniant cum aereo, cum quo magis comparata sunt. 1ª. q. [illegible] 1. 4^m 3

Animalia terrestria sunt perfectiora auibus, & piscibus. 1ª. q. 72. 1^m. 4

Non quæ[li]bet pars animalis est animal, quia non habet [illegible] ordine ad totum. [illegible] 2^m. ? 3^m. 5

6 Pars animalis perfecti non est animal, quia nō habet distinctionem organorum, & operationum, quæ requiruntur. 1ª. q. 5. 3. 2m.

7 Partes animalis non sunt in specie, nec differunt specie, sed sunt diuersarum dispositionum. 1ª. q. 76. 5. 3m.

8 Dextera est nobilior pars corporis animalis. Ideo, qui ad dexteram alicuius sedet, nobilissimo modo ei cōiungitur. 1ª. q. 102. 1. c fi.

9 Diuersa animalia ad ornatum diuersorum elementorū pertinent, scilicet aues aeris, & pisces aquæ, cætera autem terræ. 1ª. q. 71. 72 o.

10 * G E N E R A T I O. ? Animalia quælibet præter perfecta, possunt generari ex semine, & sine semine per putrefactionem. 1ª. q. 91. 2. 2m.

11 Virtus cœli loco seminis cum elementis, sufficit ad generationem animalium imperfectorum, non aūt perfectorū. 1ª. q 45. 8. 3m ? q. 70. 1. c ? q. 71. 1m. ? q. 91. 2m.

12 Species animalium de nouo generatæ per putrefactionem, fuerunt productæ in primis sex diebus in suis principiis. 1ª. q 74. 1 3m.

13 Generatio hominis, & multiplicatio, etiam in quo ad indiuidua, est de principali intentione naturæ, non autem aliorum animalium, nisi secundum speciem. 1ª. q. 50. 4 4m. ? q. 98. 1. 0.

14 * In generatione animalis, præcipuè hominis, sunt necessariæ multæ generationes non continuæ, sicut etiam multæ formæ. 1ª. q 118. 2. 2m.

15 Motus cordis est naturalis animali secundum animā, non autem secundum corpus. 12ª. q. 6. 5. 3m.

16 Motus appetitus animalis, præuenitur ab exteriori motu dupliciter, scilicet secundum sensus, & secundū corpus. 12ª. q. 6. 1. 2m.

17 Quædam animalia mox nata habēt mouere se, & vsum membrorum, non propter nobilitatem, sed propter siccitatem cerebri. 1ª. q. 99. 1. 2m.

18 Animalia pugnant propter cibum, & coitum. 1ª. q. 81. 2. c fi.

19 Quædam animalia abhorrent coite cū matre, vt equus, & camelus. 22ª. q. 154. 9. 2m.

20 Animalia bruta non prosequuntur conuenientia, nec fugiunt nociua per rationis deliberationem, sed per naturalem instinctum æstimatiuæ, similiter & pueri. 1ª. q. 83. 1. c. ? 12ª. q. 13. 2. c. ? q. 15. 2. c. ? q. 16. 2. 3m. ? q. 17. 2 3m. ? q. 46. 4. 2m. ? 7. 2m.

21 Animalia bruta non intendunt aliquid manifestare, vel repræsentare, quia hoc est proprium rationis contentis signum ad signatum, sed agunt ex instinctu naturali aliquid, ad quod sequitur hoc. 22ª. q. 110. 1. c.

22 Aues docent pullos suos volare, & similia, quia mox nata bruta, non habent ita perfectum vsum industriæ naturalis, sicut postea. 1ª. q. 101. 2m.

23 Animalia bruta sunt sagacia, quia diriguntur à Deo, sicut horologia. 12ª. q. 13. 2. 3m.

24 Cognitio est in animalibus brutis propter necessitatē actionis tantum. 1ª. q. 91. 3. 3m. ? 12ª. q 31. 6. c.

25 Homines in statu innocentiæ non indigebant aliis animalibus, nisi ad experimentalem cognitionem eorum. 1ª. q. 96. 1 3m.

26 Appetitus animalis bruti non est liber. 1ª. q. 59. 3 c ? q. 83. 1. c. ? 12ª q. 11. 2. c. ? q. 13. 2. 2m. ? 3m. ? q. 26. 1. c.

27 Electio non conuenit animalibus brutis. 12ª. q. 13. 2. c.

28 Intentio propriè non conuenit animalibus brutis. 12ª. q 12. 5. o.

29 Delectatio propriè conuenit animalibus brutis, non autem gaudium. 12ª. q 31. 3. c.

30 Animalia bruta non delectantur visibilibus odoribus, & sonis, nisi in ordine ad sustentationem naturæ. 1ª. q. 91. 3. 3m. ? 12ª. q. 31. 6. c. ? q. 35. 2. 3m. ? 22ª. q. 141. 4. 3m. ? q. 167. 2. c.

31 Omne animal naturaliter abstrahitur à delectationibus venereis, & gustus, per dolores corporis. 12ª. q. 29. 3. 1m. ? q. 35. 6. c. h. 1m.

Animalia feruciora, non erant mansueta ante peccatū Adæ, nec comedebant herbas, sed carnes sicut nunc. 1ª. q. 96. 1. 2m. 32

Animalia bruta appetunt excellentiam, & irascuntur contra derogantia ei, non autem honorem. 12ª. q. 47. 2. 2m. 33

I N C O M M V N I. ? Homo ex parte suæ temperatissimæ complexionis, non habet superexcellentiā aliquius passionis alæ, quā habent cætera animalia, sm qđ deuiant ab hac æqualitate, vt leo in audacia, canis in ira, lepus in timore, & sic de aliis. 12ª. q. 46. 5. 1m. 34

Quæ tantum viuunt, i. plantæ, sunt propter omnia animalia, & hæc propter hominem, & omne imperfectius, pp perfectius. 1ª. q. 65. 2. c ? 22ª. q. 64. 1. 2. c ? q. 66. 1. c. 35

Omnia animalia sunt subiecta homini, vel totaliter, vt mansueta, vel in parte, vt alia, sed non omnia obediunt ei propter peccatum. 1ª. q. 96. 1. 0. 36

Bruta quandoque puniuntur in pœnam dominorum suorum. 22ª. q. 108. 4. 3m. 37

In brutis est similitudo boni moralis, scilicet virtutū, secundum passiones tantum. 12ª. q 24. 4. 3m. 38

Bruta innocant Deum, inquantum naturaliter desiderant bonitatem eius. Sed obediunt ei, inquantū naturalia instinctus eorū mouetur à Deo. 22ª. q. 83. 10. 3m 39

L E X. ? Distinctio animalium immundorum à mundis, non erat ante legē Moysi, quo ad esum, nisi propter abominationem, vel consuetudinem, sed bene quo ad sacrificia. 12ª. q. 103. 1. 4m. 40

Expositio animalium mundorum secundum legem. 12ª. q. 102. 3. 2m. 41

Expositio animalium immundorum secundū legem. 12ª. q. 102. 6. 1m. ? 2m. 42

Al'al sacrificandum debebat habere quatuor, s. integritatē, sanitatē, suauitatē, & sal 12ª. q. 102 3. c. 2m. ? 7m. 43

Animalia ante octo dies non offerebantur, pp suā teneritudinem. 12ª. q. 102. 3. 7m. ? 5. 1m. ? 3ª. q. 70. 3. 3m 44

In lege veteri offerri solebant quinque animalia figurā ria eorum sacrificiū, idest Christum, scilicet vitulus, capra, ouis, turtur, & columba. 12ª. q. 112. 3. 2m. 45

Deus prouidit, quòd in sacrificiis propter paupertatem non valens offerre animal quadrupes, offerret aues. Si non panes, vel farinā, vel spicas. 12ª. q. 102. 3. c. 2m. 46

Quanto grauius est peccatum, tanto vilios species animalis offerebatur in sacrificiis. s. capra, pro idololatria vitulus pro ignorantia sacerdotis, & hircus pro negligentia principis. 12ª. q. 102. 3. 11m. 47

A N I M A T A generant, & conseruantur à principio motiuo intrinseco, sed inanimata tantum ab extrinseco. 1ª. q. 78. 1. 2. o.

A N I M V S pro vi irascibili ponitur, vt patet p Philos. vbi dicit, q in sensitiuo appetitu est desiderium, & alius, i. ɔcupiscibilis, & irascibilis. 22ª q. 129. 1. 2. 1. 1m 1

Moderatio animi quandoque prouenit ex quadam dulcedine affectus, qua quis abhorret omne illud, quod potest alium tristare. Et ideo dicit Seneca, q temperantia est quædā lenitas animi. Nam austeritas è cōtrario aīt vr esse in eo, qui non veret alios cōtristare. 2

* Nisi propter aliquam causam necesse sit aliquā alios vtiliter cōtristare. 22ª. q. 114. 2. 1m. fi. ? o. 157. 3 3m. fi.

A N N E X V M spiritualibus potest esse aliquid dupliciter, scilicet, vel sicut ex spiritualibus dependens, sicut habere beneficia ecclesiastica, dicitur spiritualibus esse anneaum, quia nō competit, nisi habenti officiū clericale. Vnde huiusmodi nullo modo possunt esse sine spiritualibus. Et propter hoc nullo modo vendere licet, quia eis venditis, intelliguntur etiam spiritualia venditioni subiici. Quædam autem sunt annexa spiritualibus, inquantum ad spiritualia ordinantur, sicut ius patronatus, quod ordinatur ad præsentandum clericos ad ecclesiastica beneficia, & sicut vasa sacra, quæ ordinantur ad sacramentorū vsū. Vnde huiusmodi non præsupponunt spiritualia 3

3 Appetitus omnis est inclinatio consequens formam, sed naturalis naturalem, sensitiuus apprehensam à sensu, intellectiuus, i. voluntas apprehensam ab intellectu. 1ª.q.78.1.3m.¶ q.80.1.c.¶ q 81.1.c.¶ q 87.4.c.¶ 12æ.q. 8.1.c.¶ q.17.8.c.¶ q.26.1.c ¶ q.35.1.c. ¶ q 40.3.c.

4 Appetitus quilibet sequitur cognitionem. 12æ. q.40.3.c.

5 Appetitus est ad res, sed cognitio est à rebus. 1ª.q.16.3 c. ¶ q.19.3.6m.¶ 6.2m.¶ q.80.2.a.2.¶ q.82.3 c.¶ 12æ. q 22. 2 c.¶ q.40.2.c.¶ q.66. 6.1m.¶ 22æ.q.26.1.2m.¶ q.27.4.c.

6 DIVISIO.¶ Appetitus duplex. s. naturalis, & sensitiuus. 1ª.q.78.1.1m.¶ q.80.1.c.¶ 22æ.q.148.1.3m.

7 Appetitus duplex. s. sensitiuus, & intellectiuus. 1ª.q.80. 2.c.¶ 22æ.q.11.1.c.¶ q.24.1.c.¶ q.58. 4.c.¶ q.175. 2.2m.

8 Appetitus triplex. s. naturalis sensitiuus, & intellectiuus. 1ª.q 6.1.1m.¶ q.19.1.9.c.¶ q.59.1.c.¶ q.60.1.c. ¶ q 87.4. c.¶ 12æ.q 1.2.c.3m.¶ q.26.1.2.c ¶ q.40.3.c.¶ 22æ. q.29. 2 1m.

9 Appetitus naturalis, qui sequitur naturæ indigentiam. s. vis appetitiua, vel attractiua, diuiditur contra retentiuam, digestiuam, & expulsiuam. Et omnes subseruiunt nutritiuæ, & sunt vires animæ vegetatiuæ propriè, sed in passionibus animæ, secundum similitudinem agentium naturalium 12æ q.23.4.c.¶ q 40.4.c. ¶ 1ª. q.117. 3.c.¶ q.119.2.c.¶ 22æ. q 148.1. 3m.

10 Appetitus cibi duplex, scilicet naturalis, idest fames & sitis, & animalis, in quo est vitium gulæ, non autem in primo. 22æ.q.148.1.3m.

11 Actus appetitus est appetere non habita, amare habita, & delectari in eis. 1ª.q 19.1.c 2m.¶ q.59.1.2m.

12 Motus appetitus duplex, scilicet prosecutio, & fuga. 22æ. q.141.3.c.¶ q.161.1.c.

13 Ordo motus appetitus proportionatur ordini motuum naturalium 12æ.q.23.2.c.

14 Omnis appetitus secundum quod tendit in bonum, tendit in assimilationem diuinæ bonitatis. 1ª.q.7.1.c.2m. ¶ q.44.4.c.3m.¶ 22æ q 34.1.3m.

15 Creatura irrationalis appetit Deum implicitè tantum, sed rationalis implicitè. 1ª.q.6.1.2m.

16 In omni bono appetitur summum bonum, idest, Deus. 1ª.q 6.1.2m.

17 Appeti propter se dicitur tripliciter. s. solum propter se, & nunquam propter aliud, & aliquando etiam propter aliud. Primum conuenit soli beatitudini, secundum virtutibus. 22æ.q.145.1.1m.

18 Omnia appetunt bonum, esse, perfectionem, & coniungi suo principio. 1ª.q.5.1.c.¶ q 6.1.c.¶ 2.2m. ¶ q 63.3.c. ¶ 22æ.q.64.5.c.

19 Nullus appetitus est ad malum. 1ª.q.19.9.c.¶ q.103.8.c. ¶ 12æ.q.8. ... ¶ q.23.2. ¶ q 27.1.1m.¶ q.28.4.c.

20 Non esse est appetibile damnatis, & desperatis per accidens tantum, scilicet ratione pœnæ. 1ª.q.5.2.3m.¶ 12æ q.8.1.3.¶ q.29.4.2m.¶ q 73.1.2m.

21 Bonum arduum ratione boni attrahit appetitum causando spem, sed ratione difficultatis retrahit causando desperationem 22æ.q 161.1.c.

22 Possibile conuenit obiectio appetitus, non omnino per accidens. 12æ.q.40.1.3m.

23 Appetibile non mouet appetitum sensitiuum, nec rationale nisi apprehendat. 1ª.q.80.2.1m.¶ 22æ.q 34.1 c. princ.

24 SVBIECTVM.¶ Quælibet res habet aliquem appetitum. 1ª.q 59.1 c.¶ q.80.1.c.

25 NATVRALIS.¶ Appetitus naturalis nihil aliud est, nisi inclinatio, & ordo rei ad rem sibi conuenientem. 1ª.q.78.1.1.3m.¶ q.80.1.c.¶ q.81.1.c.¶ q.87.4.c.

26 Appetitus naturalis est habitudo ad bonum naturale, ad quod tendit, quando non habet, & in quo habito, quiescit. 1ª.q 19.1.2.c.

27 Appetitus naturalis semper tendit in bonum existens in re. 12æ.q.8. 1.c.

28 * Appetitus naturalis semper sequitur formam in re existentem, alij autem apprehensam. 1ª.q.59.1.c.¶ q. 60.1. c ¶ q.80.1.c.¶ 12æ.q.8.1.c.¶ q.17.8.c.¶ q 26.1.c.

Illud, quod appetitur appetitu naturali, potest etiam appeti appetitu animali, cum fuerit apprehensum. 12æ. q.30.3.1m. 29

Quælibet potentia animæ appetitu naturali concupiscit, amat, delectatur, & huiusmodi, sed appetitu animali sola concupiscibilis. 1ª.q.78.1.3m.¶ q.80.1. 3m.¶ 12æ. q. 30.1.3m. 30

Appetitus potest dici naturalis tripliciter. s. vel quia inest rei à natura, & sic est in qualibet potentia animæ, & etiam in voluntate, & in omni parte, & membro corporis, & in omni re. Vel quia consequitur formam mere naturalem, & simpliciter immersam materiæ. Vel quia consequitur formam rationalem, quæ inest homini à natura, nõ tñ vt sequẽs formã actu apprehẽsã ab intellectu. 1ª.q. 76. 1. c. co.2.¶ q 71.1.3m.¶ q.80.1.3m. 31

Appetitus naturalis animæ, non est potentia animæ distincta à cæteris eius potentiis. 1ª. q.80. 1.c. ¶ 12æ. q. 30.1.3m. 32

Appetitus inferior naturaliter sequitur motum appetitus superioris, nisi aliquid repugnet. 22æ.q. 151.3.c. 33

Appetitus naturalis non obedit rationis imperio. 1ª. q. 83.1.5m.¶ 12æ.q.17.8.9.c.¶ 22æ.q.148.1.3m. 34

Omnis potentia animæ, naturali appetitu appetit obiectum sibi conueniens. 1ª.q.78.1.3m.¶ q.80.1.3m.¶ 12æ q.30 1.3m. 35

Appetitus consequens apprehensionem animalis, est potentia animæ distincta à cæteris eius potentijs, non autẽ appetitus naturalis. 1ª.q.80.1.c.¶ 12æ.q.10.1.3m. 36

Appetitus sensitiuus mouet à cogitatiua, seu æstimatiua, imaginatiua, & sensu. 1ª.q.81.3.2m. ¶ 12æ.q.75.2.c. 37

Appetitus sensitiuus mouetur immediatè ab imaginatione, vel æstimatiua, sed mediatè à ratione. 1ª.q.81.3. c.¶ 12æ.q.30.3 3m. 38

Vis cognitiua non mouet nisi mediante appetitiua, nec ratio vniuersalis, nisi mediante ratione particulari, nec voluntas, nisi mediante appetitu sensitiuo. 1ª. q 20.1. 1m.¶ q.20.2.3m.¶ q 86.1.2m. 39

Appetitus sensitiuus diuiditur, per concupiscibilem, & & irascibilem. 1ª.q 59.4.c.¶ q.78.1.3m. ¶ q.81.2 c.¶ 3. c ¶ 22æ.q.11.1.c.¶ q 58.4.c.¶ q 168.2.8. 40

Et vterque appetitus obedit imperio rationis. 1ª.q.74.3. c.¶ q.81.3.c.¶ q.83.1.1m.¶ 5m. ¶ q.66. 2. c. ¶ q 110 2. 3m.¶ q.117.3.3m.¶ 12æ.q.17.7.c.¶ q.26.1.c.¶ q.42.4.c. ¶ q.50.3.c.¶ q.56.4.c.¶ q.58 2.c.¶ 22æ.q.51.2.c.¶ 4.3m. ¶ q 155.2.4m ¶ 3ª.q.15.2.1m.¶ q.18.2.c.1m.¶ q.19.2.c. ¶ q.20.2.3m. 41

Appetitus sensitiuus non obedit imperio rationis, nisi mediante voluntate. 12æ.q.26.4.1m. 42

Actus appetitus sensitiui, vt est à potentia animæ, subiacet imperio rationis, non autem vt est ex dispositione organi corporalis. 12æ.q.17.7.c. 43

Proprium hominis est, quod appetitus inferior subdatur appetitui superiori, & moueatur ab eo. 12æ. q.74.3. 1m.¶ 22æ.q.175.2.2m. 44

Appetitus sensitiuus est proximus motui corporis nostri. 1ª.q.20.1.1m. 45

In passionibus appetitus sensitiui est considerare aliquid quasi materiale, scilicet corporalem transmutationẽ, & aliquid quasi formale, quod iste ex parte appetitus. 1ª.q.20.1.2m. 46

Bonum sensibile est obiectum appetitus sensitiui, sed bonum simpliciter est obiectum voluntatis. 1ª.q.59. 4 c.¶ 12æ.q.1.2.3m.¶ q.19.3.c.¶ 22æ.q 24.1.c. 47

* Nullus appetitus mouetur ad suum obiectum, nisi apprehendatur sub ratione boni, vel mali, conuenientis, vel nociui. 12æ q.9.1.2m 48

Appetitus sensitiuus, vt rectus à ratione, potest esse subiectum virtutis, & vitij. 12æ.q.50.3.1m.¶ q.56.3.c.¶ 4 c.¶ 5.1m.¶ q.57.1.c.¶ q.74.2.c.2m.¶ 3. c. 49

Actus appetitus sensitiui semper cum transmutatione corporis, & maximè circa cor. 1ª.q.20.1.3m.¶ 12æ.q. 30.3.c.¶ q.22.2.3m. 50

* DIF-

51 *DIFFERENTIA.¶ Appetitus sensitiuus, & rationalis, idest voluntas, sunt duæ potentiæ. 1ª.q.80.1.c.
52 Actus appetitus sensitiui ratione mutationis corporalis annexæ, dicuntur passiones, non autem actus voluntatis. 1ª.q 20.1.1m.
53 *INTELLECTIVVS.¶ Appetitus sensitiuus, & voluntas, sunt rationales participatiuè. 12ª.q.24 1. 2m.¶ q.56.6. 2m.¶ q.59.4.2m.¶ q.61.2.c.fi.2m.¶ 22ª.q.58 4. 3m.¶ 3ª.q.18.2.4.
54 Appetitus rationalis non diuiditur per concupiscibilē, & irascibilem. 1ª q.59.4.c.¶ q 82.5.c.
55 Appetitus rationalis non fertur in particulare, nisi sub ratione vniuersalis. 1ª.q.80.2.2m.
1 APPREHENSIO aliqua est causa timoris, & omnium operationum appetitus. 22ª.q 7.1.c.
2 Respectus, qui est tantū in apprehensione rationis conferentis vnum alteri, est relatio rationis tantum. 1ª. q.13.1.c.
APPROPINQVATIO. Quanto aliquid habet minus de potentialitate, tanto magis appropinquat Deo. 12ª.q.22.2.1m.
2 Quanto aliqua sunt fini bono propinquiora, tanto sunt meliora. 22ª q 11.6.c.princ.
1 APPROPRIATIO in communi est manifestatio diuinarum personarum per attributa essentialia. 1ª.q.39.7.c.
2 Appropriatio in diuinis, potest fieri dupliciter, s. ex parte creaturarum, & ex parte Dei. Prima debet semper fieri per contrarium, secunda vero per similitudinem ad proprium. 1ª.q 39 7.c 1m.¶ 8.c.co.2.
3 Appropriatum vt sic posterius proprio secūdū modū intelligēdi, sed vt essentiale est è conuerso. 1ª.q.39 7.3m.
4 Attributa conuenienter appropriantur diuinis personis. 1ª.q 39.7.8.c.
5 Essentia nulli personæ appropriatur, nec operatio. 1ª.q. 39.8.c
6 IN SPECIALI.¶ Potentia appropriatur patri, sapiētia filio, bonitas vero Spiritui sancto 1ª. q.39.7.8.c.¶ q.45.6.2m.¶ q.46.3.c.¶ 22ª q.14.1.c.¶ c.
7 Veritas in diuinis appropriatur filio. 1ª.q.39.8 c.
8 Principium effectiuum appropriatur patri, exemplare autem, filio. 1ª.q 46.3.c.
9 Æternitas appropriatur patri, pulchritudo filio, vsus vero Spiritui sancto, s. in Hilariū. 1ª.q.39.8.c.3ª q.59.1.2m
10 Vnitas appropriatur patri, imago, æqualitas, & verbum filio, nexus vero Spiritui sancto, secundum Augustinū 1ª. q 37.1.3m. q.39.8.c.¶ q 47.2.2m ¶ 3ª.q 58.2.3m.
11 Ex ipso appropriatur patri, per quem, filio, in quo, Spiritui sancto. 1ª.q.93.8.c.
12 Creatorem esse, appropriatur patri, per quem, filio, dominium vero, & viuificatio, Spiritui sancto. 1ª.q.45.6.2m.
1 AQVA.¶ In communi habet sex proprietates, quia est diaphana, humida, frigida, generatiua, abundans vbique, & sine pretio. 3ª.q 66.3 c. ¶ q.69.2. 2m.¶ 4.1m.r.
2 Aqua est duplex, scilicet viua, idest, continuata suo principio cum fluxu, & mortua, idest stans. 1ª.q.18.1.3m.
3 Aqua non cooperit totam terram contra naturam, propter viuentia super eam. 1ª.q.69.1.2m.¶ 4m.
4 Congregatio aquarum conuenienter describitur tertia die. 1ª.q.69.1.c.
5 Aquæ dicuntur potius congregari, & diuidi, quàm creari, quia labiliter fluxæ sunt. Sed aquæ, quæ supra cœlos sunt, non sunt fluidæ secundum Basilium. 1ª.q.68. 2.b.¶ 2m.fi.¶ q.69.1 1m.
6 Aqua calida citius, & fortius congelatur. 12ª.q.35.6.a.2. ¶ q.37.1.2m.¶ q.48.2.c.¶ q.67.2.c.
7 DE LATERE CHRISTI.¶ Vera aqua exiuit de latere Christi, in cruce. 3ª.q 66.4.3m.¶ q.74.7.3m.
8 BENEDICTA.¶ Aqua benedicta non est sacramentum, sed est quid sacramentale. 3ª.q 65.1.6m.
9 Aqua benedicta non ordinatur directè ad remediū præstandum, sed contra dæmones, & contra omne impedimentum sacramentorum. 3ª.q.65.1.6m.
Aqua benedicta datur contra impugnationem exteriorem dæmonum, exorcismus autem, contra interiorē. 3ª.q.71.2.3m. 10
Aqua benedicta delet peccata venialia. 3ª.q.65.1.6m.¶ 2m.¶ q.83.1.3m ¶ q.87.3 c. 11
Aqua benedicta paratur iteratò, non autem exorcismus, pro quo sumitur contra dæmones. 3ª.q.71.2.3m. 12
Aquæ benedictæ potest fieri additio, aquæ non benedictæ, & tota erit benedicta. 3ª.q 71.8.3m.¶ q.83.3. 3m. ¶ q.87 3.c. 13
Aquila significat superbiam. 12ª. q.102.9.1m.co.2 fi.
AQVILO flans facit generare mares, auster vero fœminas. 1ª.q.92.1.1m.¶ q.99.2.2m. 1
Aliter habetur ipsa fructificationis arboris, cum virescit frondibus, & aliter, cum iam primordia fructuum incipiunt apparere. 12ª.q 69.3.c. 2
In arboribus, & herbis, nihil erat immundum secundū legē, sicut in omni genere animalium. 12ª.q.102.6.2m 3
ARCA testamenti significat secreta fidei, quæ permittuntur videri à maioribus tantum. 12ª. q.102.4.6m. 1
Dispositio arcæ testamenti interius, & exterius, & expositio literalis, & figuralis omnium pertinentium ad eā. 12ª.q.102.4.6m. 2
ARCHANGELI sunt medius ordo inter angelos, & principatus. 1ª.q 108.5.4m.
ARCHITECTOR est principalis artifex præcipiens induci formam, & præparari materiam. 1ª.q.1e.3.c.
ARGVMENTVM dicitur dupliciter, scilicet ratio rei dubiæ, & signum euidens sensibile. 3ª.q.55.4.c. 1
Oratio firmat argumentum, primo à substantia actus, secundo à circunstantiis. 12ª.q.7.1.1m. 2
Argumentum ex solo literali sensu sumitur sacræ scripturæ. 1ª.q.1.10.1m. 3
Argumentum ab auctoritate Dei, est firmissimum, sed ab auctoritate humana est debilissimum. 1ª.q.1.8.2m. 4
ARISMETRIA, & geometria procedunt ex principiis notis lumine naturali intellectus. 1ª.q.1.2.c.
ARISTOTELES instituit sectam Peripateticorū, quorū princeps ipse fuit. 12ª.q.59.2.c.¶ 22ª.q.123.10.c. 1
ARMVS dexter, & pectusculum hostiæ in lege veteri, erant sacerdotis cōtra diuinationem, & quia sapientia cordis, & fortitudo, sibi ei necessaria. 12ª.q.108.3.8m.fi.
SPIRITVS sanctus dicitur pignus, sed magis propriè arra, quia spiritus sanctus dicitur arra, per respectū ad ea dona, quæ manent in patria, pignus vero per respectum ad ea, quæ euacuabuntur. 12ª.q.114.3.3m.fi.
ARROGANTIA.¶ Arrogans est, qui sibi tribuit, quod non habet. 22ª.q 112.1.2m. 1
Arrogantia, qua aliqs supra se extollit, est species supbię. Nec est iactantia, sed sæpe est cā eius. 22ª q.112.1.2m. 2
ARS QVID.¶ Ars est virtus intellectualis, inquantum facit facultatem boni operis. Non autē simpliciter est virtus, quia non perficit vsum, nec appetitum 12ª.q.57.4.c. 1
* Ars est recta ratio factibilium, & habitus operatiuus. 1ª.q 22.2.c ¶ 12ª.q.57.3.4.c.¶ q 93.1.c.¶ 22ª.q.47.2 c. 2
Forma artis est similitudo vltimi effectus intenti ab artifice. 3ª.q.78.2.c. 3
Ars semper est ad bonum, sicut & scientia. 12ª.q.57. 3.1m. 4
Artis aliqua virtus, quia ad bonum eius vsum requiritur aliqua virtus moralis. 12ª.q.57 3.3m.¶ 22ª.q.47.4.2m. 5
Scientiæ ad nullum opus ordinatæ dicuntur simpliciter scientiæ, non autem artes. 12ª.q.57.3.3m. 6
Artes, quæ ordinantur ad opus rationis, dicuntur liberales. Quæ vero ordinantur ad opus corporis, dicuntur seruiles. 12ª.q 57.3.1m. 7
Artes liberales sunt speculatiuæ. Sed dicuntur artes, quia habent aliquid per modum operis. 12ª.q.57.3.3m.¶ 12ª. q.47.2.3m. 8

9 Omnis applicatio rationis rectè ad aliquid factibile, pertinat ad artem. Ideò est aliqua ars speculatiua. Non autem prudentia, quia est tantum de consilialibus, in quib nō sunt viæ determinatæ ad finē. 22æ.q.47.2.3m

10 COMPARATIO. ¶ Ars magis conuenit cum prudētia, quàm habitus speculatiui ratione obiecti, & subiecti. Sed è conuerso, ratione virtutis. 12æ.q.57.4.2m.

11 Ars differt realiter à prudentia. 12æ.q.57.4.0.5.1m. ¶ 22æ. q 47.4.2m.

12 Ars non requirit aliquos habitus morales in appetitu, sicut requirit prudentia. 12æ.q.57.4.c. ¶ q.58.5.2m.

13 Ars habet determinata media ad finem. Sed in quibusdā non habet, in quibus per similitudinē dicitur aliquis prudenter agere, vt in medicina, & nauali, in quib. est necessarium consilium. 22æ q.47.4.2m. ¶ q.49.5.2m.

14 Bonum artis est extra hominē. s. in artificialibus, sed bonum prudētiæ est intra hominem. 12æ.q.57.4.c. ¶ 5.1m

15 Operatio artis fundatur super operationem naturæ, & hæc super creationem. 1ª.q.45.8.c.4m.

16 Initium artis secundum eius essentiam, sunt principia ex quibus procedit ars. Sed secundum eius effectum est, vnde incipit ars operari, sicut principium artis ædificatiuæ est fundamentum. 22æ.q.19.7.c.

17 Quicquid est contra naturam artificiati, est contra naturam artis. 12æ.q.71.2.4m.

18 Ars non potest inducere formam substantialē, nisi virtute naturæ. 2aæ.q.77.a.1m. ¶ 3 q 66.4.c. ¶ q.75.6.1m.

19 * In aliqua materia est virtus agens ad productionē formæ artis, in aliqua vero non. 1ª.q.77.1.c.

20 Vendere artes liberales, quo ad veritatem earum, peccatum est simoniæ, non autem locare operas suas. s. docendo eas, quia hoc licitum est. 22æ. q.100.3.c.3m.

21 Id, quod de se ordinatur ad malum, non est ars. 12æ. q. 57.3.1m. ¶ 22æ.q.95.1.2m. ¶ q.169.2.4m.

22 In actu artis dupliciter contingit esse peccatum, s. deuiādo à fine particulari, artis & à fine communi. Primum est proprium, secundum vero est artificis, inquantum est homo. 12æ. q.21.2.2m. ¶ q 57.3.1m.

23 In arte peccans volens, est eligibilior, quàm peccans nolens, sed in virtutibus moralibus est è conuerso. 12æ. q.21.2.2m. ¶ q.57.4.c. ¶ 22æ.q.47.1.3m. ¶ 8.c.

24 Artes quibus, vt plures aliqui male vtūtur, licet de se sint licitæ, debent tamen extirpari de ciuitate per principes, secundum Platonem 22æ.q.169.2.4m.

1 ARTICVLVS fidei est indiuisibilis veritas de Deo, artans nos ad credendum, secundum Ricardum de sancto Victore. 22æ.q.1.6.0.

2 Articulus dicitur quadrupliciter, scilicet membrum cōclusio, particula in iudicio, & spiritualis difficultas supposita in fide, non dependens ex alia. 22æ.q.1.6. c.

3 Artifex ex suo opere est laudabilis, vel culpabilis, per bonitatem, vel malitiam sui actus. 12æ.q.21.2.c.2m.

1 FORMÆ artificialium, sunt accidentia. 3ª. q.66.4. a.

2 Formæ artificialium nihil aliud sunt, quàm compositio, ordo, & figura. 22æ.q.96.2.2m.

3 In artificialibus ratio ordinatur ad finem particularem, in moralibus autem ad finem communem totius humanæ vitæ. 12æ.q.21.2.2m. ¶ q.57.4.3m. ¶ 22æ q.47.4.2m

4 Nullum artificiale, vt imagines, & verba, habet aliquā vim à constellationibus, sed à dæmonibus. 22æ.q.96. a.2m.

1 ASCENDERE in cęlum, fuit cōueniens Christo. 3ª.q.57.1.6.c.

2 Christus ascendit secundum vtramque naturā. 3ª.q.57.2.c.

3 Christus ascendit propria virtute vtriusque naturæ. 3ª. q.57.3.0.

4 * Christus ascendit super omnes cœlos, & super omnem creaturam. 3ª.q 57.4.5.0. ¶ q.58.3.c.

5 Ascensio Christi, & quies sursum, vel cuiuscunque corporis gloriosi, non est violenta, sed naturalis. 1ª.q.57. 3.2m. ¶ 4.4m.

Crebra fuit Christi conuersatio cùm discipulis, ad eorū consolationem, ante eius ascensionem. 3ª.q.55.3.3m. 6

* Nescitur vbi Christus corporaliter ante ascensionem manserit, cum hoc scriptura nō tradat. 3ª. q.55.3.2m. 7

Christus non statim post resurrectionem ascendit, propter fidem confirmandam, 3ª.q.57.1.4m. 8

Ascensio Christi, non fuit in instanti. 3ª.q.57.3.3m. 9

Ascensio Christi, fuit causa nostræ salutis. 3ª q.57.6.0. 10

Ascensio Christi aperuit nobis Paradisum, quo ad locū, non autem quo ad visionem. 3ª.q.49.5.4m. 11

Animæ sanctorum post resurrectionem, & ante ascēsionem Christi, etiam in limbo, viderunt Deum per essentiam 3ª q.52.4.3m. 12

Ante ascensionem Christi, nullus intrauit Paradisum cęlestem, sed latro statim moriens, intrauit in visionem Dei: non autem in Paradisum Terrestrē. 3ª q.52.4.3m 13

Ascendenti Christo accreuit gaudium, quo ad modum, non autem intensiuè, nec extensiuè, quia de omnibus perfectum gaudium habuit ab instanti suæ cōceptionis. 3ª.q.57.1.2m. 14

ASSENTIRE est actus intellectus, sed consentire est actus voluntatis. 12æ.q.15.1.3m. ¶ 12æ.q.2.1.3m. 1

Assensus contingit tripliciter, scilicet propter euidentiā sui, sicut principiorum habitu, vel propter aliud, vt in scientia, vel per imperium voluntatis, vt credere. 22æ. q.1.4. c. ¶ q.2.2.c. 2

Voluntas dupliciter mouet intellectum ad assentiendū, scilicet ordine ad bonum, vel coactione veri non visi. 22æ.q.5.2.c. 3

Intellectus dupliciter perficitur ad assentiendum veritati. Primo capiendo eam, secundo habendo certum iudicium de ea, 22æ.q.9.1.c. 4

Intellectus necessario assentit principiis per se notis, & aliis cognitis sequi necessario ex iis, non autem aliis veris. Quædam enim ex necessitate consequuntur ex principiis, ita. s. quòd non possunt esse falsa, principiis existentibus veris, sicut sunt omnes conclusiones demonstrationum, & huiusmodi veris, intellectus de necessitate assentit postquam percepit ordinem eorum, nō autē prius. 1ª.q.62 8.2m. ¶ q.82.1.2.c. ¶ 12æ q.17.6.c. 5

Intellectus non potest assentire oppositis dignitatum. 1ª.q.2.10.b. 6

ASSIDVITAS vnius rei fastidium parit. 22æ.q.83. 11.4m.

ASSIMILATIO in communi. ¶ est duplex, scilicet in natura, & in specie intelligibili. Secunda requiritur in cognitione, non autem prima. 1ª. q.57.2.2m. ¶ q.85.8.3m. ¶ q.88.1.2m. 1

Intelligere per assimilationem, conuenit soli intellectui recipienti speciem à rebus. 1ª.q.14.2.2m. 2

Assimilari possumus tripliciter verbo Dei, siue filio Dei, scilicet secundum rationem formæ, & non secundum intellectualitatem ipsius, non solum secundum rationem formæ, sed etiam secundum intellectualitatem ipsius, & secundum vnitatem, quam habet ad patrem, per gratiam, & charitatem. 3ª.q.23.3.c. 3

Talis assimilatio per gratiam, & charitatem, perficitur ratione adoptionis, quia sic assimilatis debetur hereditas æterna. 3ª.q.23.3.c. 4

Assimilatio intellectus practici ad Deum est secundum proportionalitatem, speculatiui autem secundū vnionem, & informationem, quæ est multo maior. 12æ. q. 3.5.1m. 5

Summa assimilatio hominis ad Deum, est per operationem. Ideò per beatitudinem homo Deo maximè conformatur. 1ª.q.63.3.c. ¶ 12æ.q.55.2.3m. 6

Generans non assimilat sibi genitum in perfectionibus acquisitis per actus, nisi in aptitudine. 12æ.q.81.2.c. 7

FILII. ¶ Causa assimilationis, filij ad patrē non est materia, sed formatiua virtus in semine causata ex operatione virtutis formatiuæ patris in semē. 1ª.q.119.2.2m 8

Filij quandoque assimilantur auis, & proauis, quia in semine 9

mine eſt virtus eorum. 1ª.q.119.2.c.2^{m}.
20 Filij magis aſſimilantur parentibus ſecundum iraſcibilē, quàm ſecundum concupiſcibilem. 12ª.q.6.5.c.❡ 22ª.q. 156.4.a.
1 ASSISTERE ſumitur dupliciter, ſcilicet ſimpliciter, & ſecundum quid. 1ª.q 112.3.c.
2 DEO ❡ Aſſiſtere Deo, eſt eſſe circa Deum, idest immediatè recipere illuminationes in ſimplicitate diuini luminis. 1ª.q.112.3.c.
3 Sathan dicitur affuiſſe, non autem aſtitiſſe Deo. 1ª.q. 112.3.3^{m}.
1 ASSVMERE dicit actum aſſumentis, & terminum. 3ª.q 2.8 c.❡ q.3.1.2.4.c.
2 Aſſumere propriè conuenit perſonæ, non autem naturæ. 3ª.q.3.1.2 3.0.
3 Aſſumi conuenit naturæ, non autem perſonæ. 3ª q.4.0.❡ q.16.4.3^{m}.
4 Aſſumptio ſignificat actionem in fieri, & reſpicit diuerſimodè agens, patiens, terminum à quo, & terminum ad quem, vnio autem ſignificat relationem in facto eſſe, & eodem modo reſpicians omnia. 3ª.q.2.8.0.
5 Aſſumptio differt ratione, ab vnione, & incarnatione, ſeu humanatione. 3ª.q.2.8.3^{m}.
6 Natura diuina eſt vnita, non autem aſſumpta. Sed natura humana eſt vnita, & aſſumpta. 3ª.q.2.8.c.1^{m}.
7 Vniens eſt vnitum, non autem aſſumens eſt aſſumptum. 3ª.q.2.8.c.
8 Omnis perſona aſſumens eſt vniens. Non autem è conuerſo, quia pater eſt vniens, non autem aſſumens. 3ª.q. 2.8.2^{m}.❡ q.3.1.1^{m}.
9 Aſſumere naturæ conuenit, ratione principij tantū, ſed perſonæ, ratione principij, & termini. 3ª. q. 3. 1.2.0.❡ 4.2^{m}.
10 Abſtracta perſonalitate, natura poſſet aſſumere. 3ª.q.3. 3.c.
11 * Deus poſſet aſſumere naturam angelicam, ſine corruptione perſonalitatis angelicæ. 3ª.q.4.1.3^{m}.
12 Quælibet natura poſſet de potentia Dei abſoluta aſſumi, ſed tantum natura humana, ſecundum congruentiā. 3ª.q.4.1.0.
13 Quælibet perſona poteſt ſine alia incarnari, & aſſumere. 3ª.q.3.4.5.0.
14 Tres perſonæ poſſunt vnam numero naturam aſſumere. 3ª. q.3.6.0.
15 Et tunc tres perſonæ eſſent vnus homo, vnitate naturæ, non autem vnitate perſonæ. 3ª.q 3.6.1.❡ 7.2^{m}.
16 Vna perſona poteſt plures naturas humanas aſſumere. 3ª.q.3.7.0.
17 * Si vna perſona diuina aſſumeret duas naturas humanas, tunc illa perſona eſſet tantum vnus homo, & non plures. 3ª.q.3.7.2^{m}.
18 Aſſumptio naturæ humanæ conuenientius facta eſt ad filium, quàm ad patrem, vel ad ſpiritum ſanctum. 3ª. q.3.8.0.❡ q.39.8.2^{m}.
19 Filius Dei aſſumpſit naturam humanam, cum omnibus perfectionibus ſuis. 3ª.q.9.1.c.❡ q.18.1.2.0.
20 Columba non fuit aſſumpta in vnitate perſonæ Spiritus ſancti. quia non apparuit vt ſaluaret, ſed vt ſignificaret. 1ª.q 47.7.1^{m}.❡ 3ª.q.39.6.2^{m}.❡ 7.c.
21 Natura humana aſſumpta eſt in indiuiduo, 3ª.q.2.2.3^{m}. ❡ 5.2^{m}.❡ q.4.2.1^{m}.❡ 3 co.❡ 4.0.
22 Non decuit, vt natura humana in quolibet ſuo ſuppoſito aſſumeretur. 3ª.q 8.5.2^{m}.❡ q.4.5.0
23 Natura humana conuenienter aſſumpta eſt de ſtirpe Adæ. 3ª.q.4.6.0.❡ q.31.1 0.
24 Natura humana non debuit immediatè aſſumi in Adā. 3ª.q.4.6.1^{m}.
25 Aſſumi conuenit naturæ humanæ ratione ſui, & non ratione ſuppoſiti, ideò non conuenit Deo. 3ª.q.16.4.3^{m}.
26 Deus conuenienter carnem aſſumpſit de muliere. 3ª.q. 31.4.0.
27 Deus non aſſumpſit hominem. 3ª.q.4.3.0.

CONTRA errores.❡ Chriſtus aſſumpſit animam contra Arrium, Eunomium, & Apollinarem. 3ª.q.5.3.0.❡ q 10.2.1^{m}. 28
Chriſtus aſſumpſit animam rationalem, contra Eunomium, & Apollinarē. 3ª.q.5.4.0.❡ q.16.3.2^{m}.❡ q.18.1.c. 29
Aſſumptio Chriſti non fuit tantum per inhabitionē gratiæ, contra Neſtorium, & Theodotum. 3ª. q.2.6.c.❡ q. 16.1.3.4.7.c.❡ q.13.1.c. 30
Chriſtus non attulit corpus de cęlo, ſed aſſumpſit ipſum de muliere, contra Valentinum, & Martianum. 3ª.q. 5.2.0.❡ q 35.3.❡ q.37.1.c.❡ q.5.4.3.c. 33
Chriſtus aſſumpſit verum corpus, & non phantaſticum contra Manichæum, & Valentinum. 3ª.q.5.1.0.❡ q.14 1.c.❡ q.16.1.c.❡ q.37.1.c.❡ q.39.7.c. 32
Chriſtus aſſumpſit naturam humanam integram, & perfectam. 3ª.q.9.1.c.❡ q.18.1.c.❡ 2.c. 33
Hæreticum eſt, dicere Chriſtum non aſſumpſiſſe parte vnitas. 3ª.q.2.5.c. 34
* Hæreticum eſt, dicere Deum eſſe vnitum homini accidentaliter. 3ª.q.2.6.c. 35
PARTES.❡ Caro aſſumpta eſt mediante anima, & anima mediante ſpiritu. 3ª q.6.1.2.0.❡ 3.1^{m}.❡ 4.3^{m}.❡ q. 33.2.c.❡ q.49.6.3^{m}.❡ q.50.2.2^{m}.❡ 3.c. 36
Caro Chriſti aſſumpta eſt de Adā, de Dauid, & de Abraham. 3ª.q.31.1.2.0. 37
Anima Chriſti non fuit prius creata, quàm aſſumpta. 3ª. q.6.3.0. 38
Partes aſſumptæ ſunt mediante toto ordine intentionis, ſed è conuerſo ordine executionis. 3ª.q.6.5.0. 39
Natura humana aſſumpta eſt mediante gratia habituali, ſicut medio cōgruitatis, & ſpiritu ſancto ſicut cauſante, & vnione ſicut affectu conſequente. 3ª.q.6.6.0. 40
In eodem inſtanti, anima & caro ſunt aſſumptæ, & vnitę 3ª.q.6.1 c.❡ 3.4.0.❡ 5.c.❡ 33.2.0.❡ q.34.1.c.❡ q.3 1.4 c. 41
In eodem inſtanti anima creata, eſt caro concepta, & animata, & vtraque aſſumpta eſt à verbo, ſcilicet in primo inſtanti. 3ª. q.6.3.4.0.❡ q.33.1.2.3.0.❡ q.35.4.0. 42
DEFECTVS ❡ Chriſtus aſſumpſit omnes defectus naturales corporis, communes toti naturæ humanæ. 3ª.q.12.4.3^{m}.❡ q.14.4 0.❡ q.15.1.c. 43
Chriſtus nullum morbum aſſumpſit, nec aliquem defectum non communem omni homini. 3ª.q 14.4.0.❡ q. 46.3 2^{m}.❡ 5.c.❡ 5.4^{m}.q 51.2.c. 44
Chriſtus nullum defectum contraxit, ſed voluntariè aſſumpſit. 3ª.q.14.3.0. 45
Chriſtus aſſumpſit defectus corporis neceſſitate naturæ corporis, non autem coactè, nec contra voluntatē diuinam, nec humanam. 3ª.q.14.2.0.❡ q.15.5. 1^{m}.❡ 2^{m}. 46
Chriſtus nullum defectum animæ aſſumpſit, nec cōtraxit, ſcilicet ignorantiam, culpam, vel defectum gratiæ. 3ª.q.1.1.3^{m}.❡ q.12.4.3^{m}.❡ q.14.1.1^{m}.❡ 3.1^{m}.❡ 4 c.2^{m}. ❡ q.11.0.❡ q.31.7.0.❡ q.46.4.2^{m}. 47
ASTROLOGIA, & perſpectiua, nō ſunt propriè ſpecies Mathematicæ, ſed ſecundum quid. 12ª.q.35.8.c. 1
* Aſtrologia, & perſpectiua ſunt magis naturales, quàm mathematicæ materialiter, ſed formaliter, & principaliter ſunt è conuerſo. 22ª.q.9.2.3^{m}. 2
Aſtrologus poteſt prædicere futura determinata, vt ſemper, vel vt frequenter in ſuis cauſis, non autem contingentia ad vtrumlibet. 1ª.q 115.4.3^{m}.❡ 12ª. q.9.5.3^{m}. 22ª q 95.1.c.❡ 5.0. 3
ASTVTIA.❡ eſt vitium ſpeciale, differens à prudentia carnis, vtens non veris vijs, vel medijs, ſed ſimulatis. Ideo opponitur prudentiæ. 22ª.q.55.3 0.❡ 4.c.❡ q.69 2. c.❡ q.97.13.3^{m}.❡ q.111.3.2^{m}. 1
Aſtutia quandoque dicitur prudentia, & è conuerſo. 22ª q.55.3.1^{m}.❡ 4 1^{m}.❡ q.92.1.1^{m}. 2
Aſtutia conſiſtit in excogitatione ſimulatæ viæ, ſed dolus, & fraus, in executione eius. 22ª.q.55.4.5.0.❡ q 69. 2.c.❡ q.111.3.2^{m}. 3
Athanaſius, & Gregorius Nazianzenus tātæ auctoritatis fuerunt, vt nemo contrairetur eis. 3ª.q.61.3.c. 4

1 ATTENTIO triplex in oratione, ſcilicet ad verba, ad petitionem, & ad Deum, vel ad aliam circunſtantiam, 22ſ.q.83.13.c.

2 Attentio actualis, eſt neceſſaria in oratione, ſaltẽ in principio. 22ſ.q.83.13.o.

1 ATTINGERE naturam ſuperiorem, contingit dupliciter, ſ. obiectiuè, & ſecundum virtutẽ. 12ſ.q.3.7.3m.

2 Attingere Deum tripliciter contingit, ſcilicet ſimilitudine, operatione, & vnione perſonali. Primum conuenit omni creaturæ, ſecundum tantum rationali, tertium vero ſoli Chriſto. 22ſ.q.2.3.c.

1 ATTRIBVI. ¶ Ex eo, quòd aliquid attribuitur alicui, oportet ei attribui omnia, quæ ſunt de ratione eius. 1a.q.28.1.c.

1 ATTRIBVTA Dei differunt tantũ ratione, ſed fundamentum habent, ex natura rei. 1a.q.13.4.o. ¶ 12.c.

2 Plura attributa ſunt in Deo, ſed vnite. 1a.q.13.4.o ¶ 12.c.

3 Attributa eſſentialia poſſunt à nobis naturaliter cognoſci, non autem perſonalia. 1a.q.32.1.o. ¶ q.39.7 c.

4 Ratio attributorum, eſt conceptio intellectus, quam ſignificat nomen. 1a.q.13.1.c. ¶ 4.o.

5 Attributa diuina prædicantur de ſe inuicem nominibus primæ intentionis, non autem ſecundæ. 1a q.32.3 1m.

6 Quilibet effectus Dei, eſt à quolibet attributo eius, tamen reducitur ad illud, cum cuius ratione magis cõuenit. 1a.q 45.6 3m.

1 AVARITIA QVID ¶ Eſt immoderatus amor habendi. 22ſ.q 118.1.2.c.

2 Auaritia propriè, ſemper eſt peccatum. 22ſ. q. 118.1.o ¶ q 129.1.o.

3 Auaritia eſt peccatum ſpirituale. 22ſ.q. 118.6 o.

4 Auaritia, ſecundum quod opponitur iuſtitiæ, hoc modo ex genere ſuo eſt peccatum mortale Contingit tamen in hoc genere auaritiæ eſſe peccatum veniale, propter imperfectionem actus. 22ſ.q. 118.4.o.

5 Auaritia eſt medium inter peccata purè ſpiritualia, & peccata purè carnalia. 12ſ.q.72.2.4m. ¶ 22ſ.q.118.6.1m

6 Auaritia eſt contra Deum contra ſe, & contra proximũ. 22ſ.q.118.1.2m. ¶ 3.1m.

7 SVBIECTVM. ¶ Auaritia largè, eſt in dæmonibus, ſ. immoderata cupiditas habendi, quodcunque bonum creatum, non autem propriè 1a.q.63.2.2m.

8 Senes ſunt naturaliter auari, propter defectum naturæ eorum 22ſ.q 118.1.3m. ¶ 5.3m. ¶ q. 119.3.o.

9 DIVISIO. ¶ Auaritia dupliciter importat immoderãtiam ex amorum, ſ. in affectu, & in re. 22ſ. q.55. 8. c. ¶ q 118.1.2m. ¶ 3.c.

10 Auaritia ſumitur dupliciter, ſ. large pro omni cupiditate inordinata habendi, quodcunque bonum creatum, & propriè, vt eſt ſpeciale peccatum circa poſſeſſiones exteriores. 1a.q.63.2.2m. ¶ 22ſ.q.118.2.o. ¶ 5. 2m.

11 SPECIES ¶ Species auaritiæ ſunt ſeptem, ſcilicet parcitas, tenacitas, cymilitas, turpe lucrum, vſura, latrocinium, & alea. 22ſ.q.118.8.4m.

12 Auaritia eſt vitium capitale, cuius filiæ ſunt ſeptem. ſ. proditio, fraus, fallacia, periurium, inquietudo, violentia, & obduratio. 22ſ.q.55.8.o. ¶ q.118.7.8.o.

13 Auaritia, Libido, & Cupiditas, dicuntur tripliciter, ſ. paſſio habitualis conſequens peccatũ originale, idest fomes, inordinatus appetitus cuiuſcunque rei, vel tantum diuitiarum. Prima eſt radix omnis peccati. Secunda eſt genus omnis peccati. Tertia eſt vitium capitale, 12ſ.q.77.5.1m. ¶ q.82.4.3m. ¶ q.84.1.o. ¶ 22ſ. q.24. 10.2m. ¶ q.189.2 1m.

14 Auaritia etiam tertio modo, ſcilicet vt eſt tantũ inordinatus appetitus diuitiarum, radix eſt omniũ peccatorũ. 12ſ.q.84.1.o ¶ 2.c.fi ¶ 3.1m. ¶ 4.4m. ¶ 22ſ.q 119.2.1m.

15 Auaritia facit homines odioſos, & cauſatur ex nimio amore ſui. 22ſ.q.29.4.3m.

16 GRAVITAS. ¶ Auaritia eſt maximum peccatorũ ſecundum quid, idest ex parte conuerſionis, & eſt minimũ ſimpliciter, idest ex parte auerſionis. 22ſ.q.118.5.o.

Auaritia eſt grauius peccatum prodigalitate, quia magis repugnat liberalitati, ſed inutilior eſt, & inſanabilior triplici ratione, ſ. quia prodigus facile eſt ſanabilis, per hoc quòd declinat ad ætatem ſenectutis, quæ eſt contraria prodigalitati, & per hoc, quòd peruenit ad egeſtatem de facili, dum multa inutiliter conſumit, & ſic pauper factus, non poteſt in dando ſuperabundare, & etiam quia de facili perducitur ad virtutem propter ſimilitudinem, quam ad ipſam virtutẽ habet Sed auarus non de facili ſanatur, quia habet iſta contraria. 22ſ.q.107.2.c. ¶ q.118.5.3m. ¶ q.119.3.o. 17

Auaritia ſuperabundat in amando, acquirendo, & retinendo, ſed deficit in dando, prodigalitas autem è cõuerſo. 22ſ.q.119.1.c. 18

Ex auaritia quandoque naſcitur prodigalitas, dum aliquis multa conſumit, ad captandum fauorem aliorũ, à quibus capiat. 22ſ.q.119.2.1m. 19

Prodigalitas opponitur auaritiæ, licet quandoque ſecundum diuerſa ſint in eodem, qui denominatur à principali, ſ. à datione. 12ſ.q.32. 8. 3m. ¶ 22ſ. q.119. 1. 4m. 20

COMPARATIO ¶ Auaritia, vt eſt inordinatio affectus, opponitur liberalitati, ſed vt eſt extra in re opponitur iuſtitiæ 22ſ.q.117.princ. ¶ q.118.princ. ¶ 3.o. 21

Auaritia, vt opponitur liberalitati, habet vitium oppoſitum, ſcilicet prodigalitatem, non autem vt opponitur iuſtitiæ. 22ſ.q.118.3.3m. ¶ q.119.1.o. 22

Actus perfectus auaritiæ oppoſitæ iuſtitiæ, eſt peccatum mortale, non autem oppoſitæ liberalitati, niſi ſit contra charitatem. 22ſ.q.118.4.o. 23

AVDACIA includit in ſe ſecuritatem, ſicut cõtrarium priuationem. 12ſ.q.45.1.3m. 1

Audacia propriè reſpicit malum, ſed bonum ei coniunctum, reſpicit ſpes. Et ſimiliter deſperatio reſpicit directè bonum, ſed malum ei coniunctum reſpicit timor. 12ſ.q.45.2.3m. ¶ 4.2m. 2

Audacia eſt peccatum contrarium fortitudini. 22ſ.q.126. 2 1m ¶ q.127.2.o. 3

Audacia contrariatur timori, ſecundum acceſſum, & receſſum circa idem obiectum, ſpes autem ſecundũ contrarietatem obiectorum. 12ſ. q.23.2.c.fi ¶ q 45.1 o. ¶ 22ſ.q.123.3.3m. ¶ q.129.6.2m. 4

Sicut ſpes eſt prior, quàm audacia, ita timor eſt prior, quam deſperatio. 12ſ.q 45.2.2m. 5

Sicut ex timore non ſemper ſequitur deſperatio, niſi ſit intenſus, ſic nec ex ſpe audacia, niſi ſit vehemens. 12ſ. q.45.2.2m. 6

Nullus defectus eſt per ſe cauſa audaciæ, ſed omnia, quę faciunt ſpem victoriæ, vel calefaciunt cor. 12ſ.q.25.3. c. ¶ q.45.3 o. 7

Omnia, quæ ſunt nata cauſare ſpem, vel excludere timorem, ex parte animæ, vel corporis ſunt cauſa audaciæ. 12ſ.q 45.3.c. 8

Audacia ſequitur ſpem, nec eſt pars eius, ſed effectus, ſicut deſperatio reſpectu timoris 12ſ.q.25.3.c.fi. ¶ q.45.2.o. ¶ 3 c ¶ 22ſ.q.125.2.3m. ¶ q.129.7.c. 9

Audacia non poteſt eſſe paſſio principalis. 12ſ.q.25. 4. 2m. ¶ 3m. ¶ q.45.2 3m. 10

Audacia, cauſat tremorem, reuocando calorem ab exterioribus ad interiora, ſcilicet ad cor, timor autem ad interiora. 12ſ.q.45.4.1m. 11

Audacia non cauſatur ex ira, niſi mediante ſpe. 12ſ q.45. 4.3m. 12

Audacia eſt ſubiectiuè in iraſcibili. 1a.q.59.1.2m. ¶ 12ſ. q.23.1.2.c. 13

Habentes ſe bene ad diuina, & paſſi iniuſta, habentes cor paruum, & experti ſunt audaciores oppoſitis. 12ſ. q 45.3.o. 14

Habẽtes pulmonem ſanguineum, & amatores vini ſunt audaciores aliis, propter caliditatem ampliantem, & extendentem cor. 12ſ.q.45.3.c.1m. 15

Audaces ſunt promptiores in principio, quàm in ipſis periculis, ſed fortes è conuerſo. 12ſ.q.45.4.o. 16

AV-

1 AVDIENS detractionem peccat: minus tamē, quàm detrahentis, nisi audiat ex odio, 22ſ.q.73.4.o.
2 Auditus duplex, ſ. interior, & exterior. 22ſ.q.5.1.3^{m}.
3 Auditus deſeruit diſciplinæ, & uiſus deſeruit inuentioni, 1^{a}.q.117.1.o.
AVE MARIA exponitur, 3^{a}.q.30.4.o.
1 * Conuerſio poteſt eſſe ſine auerſione: vt in peccato ueniali, 12ſ.q.72.5.c. & 3^{a}.q.86.4.5.c.
2 Si poſſet eſſe conuerſio ſine auerſione: non eſſet peccatum mortale. 22ſ.q.20.3.c.
3 In omni peccato mortali eſt auerſio, & conuerſio, 12ſ.q.72.5.c. & q.87.4.o. 22ſ.q.20.1.1^{m}. & q.24.12.4^{m}. & q.162.6.c. & 3^{a}.q.86.4.c. & q.88.1.c.
4 Ratio materialis peccati mortalis, eſt in conuerſione; formalis autem in auerſione, 22ſ.q.10.3.c. & q.110.4.c. & q.118.5.c. & q.162.6.c. & 3^{a}.q.86.4.1^{m}.
5 In peccato eſt duplex auerſio, ſ. à regula rationis, quo ad circunſtantias, quam ſequitur alia, ſ. auerſio à Deo, 12ſ.q.73.7.3^{m}.
6 Ratio inferior põt auerti à rationibus æternis, quibus intēdit vt regulata, nō aũt ut regulans, ſm eas, quia hoc eſt proprium rationis ſuperioris, 12ſ.q.74.8.1^{m}.
7 Peccatum caret ordine ex parte auerſionis, non autem ex parte conuerſionis. 12ſ.q.84.3.2^{m}.
8 In quolibet peccatore auerſio à Deo, eſt præter intentionem eius, 12ſ.q.77.6.1^{m}. & 8.2^{m}. & 22ſ.q.33.2.1^{m}. & q.46.2.2^{m}.
9 Peccata carnalia plus habent de conuerſione, quàm de auerſione, ſed ſpiritualia è conuerſo, 12ſ.q.73.5.c.
10 Peccatorum contrarietas eſt ratione conuerſionis, ſed eorum conuenientia, & reatus, ratione auerſionis, 12ſ.q.72.1.o. & q.113.2.3^{m}. & 3^{a}.q.1.7.3^{m}. & q.86.3.3^{m}. & q.88.1.c.
11 Peccato mortali debetur pœna damni infinita, ratione auerſionis, ſed pœna ſenſus finita, ratione conuerſionis, 12ſ.q.87.4.o. & 22ſ.q.79.4.4^{m}. & 3a.q.86.4.c.
12 In peccatis contra virtutes theologicas, prius eſt auerſio, quàm conuerſio, in aliis autem è conuerſo, 22ſ.q.2.1.1^{m}. & 3.c.
13 In odio Dei, prius eſt auerſio, quàm conuerſio; in aliis autem è conuerſo, 22ſ.q.34.2.c.
14 In ſuperbia prius eſt auerſio, quàm conuerſio, in aliis autem è conuerſo, 22ſ.q.162.6.c 2^{m}. & 7.c.
1 AVGMENTVM eſt motus non cõtinuus, 12ſ.q.52.3.c. & 22ſ.q.24.6.c.
2 Augmentū formarū tripliciter terminat. ſ. rõne formæ agentis, ſubiecti, 22ſ.q.24.7.c. & 3^{a}.q.7.12.c.
3 Formæ ſpecificę reſpectu aliarum, quędam augentur ratione ſui & ſubiecti, ut motus, ſanitas, & quilibet habitus, ſed abſolute ratione ſubiecti tñ, ut qualitates ſenſibiles. Formarū aliquæ, non oēs, augentur per additionem, non autem ſecundæ, ſed per hoc, quòd ſubiectū magis participat eandem formam, 12ſ.q.52.1.2.o. & q.53.2.3^{m}. & q.65.1.2.o. & 22ſ.q.24.5.1^{m}.
4 Scientia augetur, ſecundum intenſionem actus dupliciter. ſ. ex parte ſubiecti, & ſecundum numerum obiectorum, ſed virtus tantum primo modo, 12ſ.q.52.2.c. & q.65.1.o. & 22ſ.q.24.4.1^{m}. & 5.c.1^{m}.
5 Opinio quadruplex de augmēto formarū. 12ſ.q.52.1.c.
6 In magnitudine corporali augmentum eſt duplex. ſ. per additionem, ut in viuentibus, vel per intenſionem, ſicut in rarefactione, 12ſ.q.52.1^{m}. & 22ſ.q.24.5.1^{m}.
7 Motus, manente eadem ſpecie, augetur tripliciter, ſ. per additionem temporis, vel uiæ, uel participatione ſubiecti, 12ſ.q.52.2.c.
8 Augens habitum, ſemper facit aliquid in ſubiecto, non quidem formam nouam, ſed quod ſubiectum perfectius participet formā præexiſtentē, vel quod amplius ſe extendat, 12ſ.q.52.2.2^{m}. & 3^{m}. & 22ſ.q.24.5.3^{m}.
9 Habitus corporales, non multum uidentur augeri per additionem, ſed per tranſmutationem primarum qualitatum, quæ non augentur, niſi per intenſionem ex parte ſubiecti participantis, 12ſ.q.52.2.c.
Oīs forma augetur. i. ſuſcipit magis, & minus, niſi conſiſtat in indiuiſibili, vt ſpecies numeri, vel ſm numeros, vt quãtitates cõtinuæ, figuræ, & relationes, vel dēt eſſe ſubſtantiale, 12ſ.q.52.1.2.o. & 3^{a}.q.7.12. 10
Augumētum formarum, nominatur ad ſimilitudinem augumenti corporum, 12ſ.q.52.1.c. 11
* Corpus hominis augetur, per additionem materiæ, 1^{a}.q.119.1.c. 12
AVGVRIVM eſt diuinatio, à garritu auium ſumpta, ſed auſpicium, à motu auium, 22ſ.q.95.3.c. 1
Augurium eſt illicitum, in iis, quæ non cauſantur à cœlis vel quæ non pertinent ad aues, 22ſ.q.95.7.o. 2
AVGVSTINVS ſequitur Platonem, quantum poteſt, ſalua fide, 1^{a}.q.66.2.1^{m}. & q.77.5.3^{m}. & q.84.5.c. & 22ſ.q.23.2.1^{m}. 1
PER auium garritus, & motus, & alias diſpoſitiones, poſſunt futura præcognoſci, non ſicut per cauſas futurorum euentuum, ſed ſicut per ſigna, 22ſ.q.95.7.c.
MARTYRVM. & Aureola martyrum, eſt ſimpliciter potior cæteris, virginum diuturnior, confeſſorum verò periculoſior, 22ſ.q.152.5.b 1. & c. 1
Ex ratione operis meritorij, quoddam accidentale præmium debetur eſſentiali præmio, quod aureola appellatur, s.q.95.1.o. 2
Cum fructus hoc loco conſiſtat in gaudio diſpoſitionis operum, & aureola in gaudio perfectionis operū, non eſt idem fructus, quod aureola. s.q.96.2.o. 3
Continentiæ magis debetur fructus, quam alij uirtuti, 4 enim ea uirtus præcipuè hominē liberet à ſubiectione carnis, ratione cuius fructus ei reſpõdet, s.q.96.3.c.
Conuenienter aſſignantur tres fructus tribus continentiæ partibus, coniugali enim continentiæ triceſimus, vidualI ſexageſimus, virginali centeſimus fructus debetur, s.q.96.4.c. 5
Cum per uirginitatem ſingularis quædam uictoria contra carnē obtineatur, virginibus, quibus propoſitum fuit virginitatis perpetuo ſeruandæ, aureola ex merito debetur, s.q.96.5.o. 6
Quemadmodum virginibus, ſic & martyribus aureola debetur, tum propter uictoriam paſſionū martyrij, tum propter cauſam pugnæ. s.q.96.6.c. 7
Sicut uirgines, & martyres, ita doctores aureolā conſequuntur, pp uictoriam, quam obtinent aduerſus diabolum, per prædicationem, & doctrinam, s.q.96.7.o. 8
Quãquã cõpetat Chriſto aurea, cū ſtrēnue pugnauerit, & uicerit, non tamen aureola ei debetur, s.q.96.8.c. 9
Angelis non competit habere aureolam, s.q.96.9.o. 10
Cum aureola ſit gaudium de his operibus, quorum gratia ea debetur, propriè in mente eſſe dicitur, quamuis etiam aliquis decor ex gaudio aureolæ in corpore reſultet. s.q.96.10.c. 11
Cum virgines, martyres, & doctores in perpetua pugna ſint, & uictoriam ex ea conſequantur, merito eis aſſignatæ ſint tres aureolæ, s.q.96.11.c. 12
Simpliciter loquendo aureola martyrum eſt omnium potiſſima. s.q.96.12.c. 13
Cum meritum ſit cauſa præmij, conſequens eſt, vt ſicut præmio, pręmium eſt maius, ſic aureola vna maior altera eſſe dicatur, s.q.96.13.o. 14
AVRVM habet uim lætificandi, 22ſ.q.37.2.1^{m}. 1
AVSTERITAS eſt pars potentialis temperantiæ, ſ. virtus reſtringens ſuperfluitatem, 22ſ.q.143.c. 1
Auſteritas, vt uirtus, non excludit omnes delectationes, ſed tantum ſuperfluas, & inordinatas. ideo videtur pertinere ad amicitiam ſ. ad affabilitatem, vel ad eutrapeliam. ſ. ad iocunditatem, 22ſ.q.168.4.3^{m}. 2
* Auſtera ſeueritate peccata proximi diiudicans, ac ſi ipſe eſſet iuſtus, eſt ſuperbus, inquantum ſcilicet aliquis propria peccata paruipendens, ſeipſum proximo præfert in corde ſuo, 22ſ.q.33.5.c. 3
Auctoritas Dei præualet rationi humanæ, multo magis, 4

git,quàm auctoritas philosophi,rationi debili alicuius pueri,1^{a}.q.1.8.2^{m}.

1 AVXILIVM maximum ad omnia celor, & spiritus sunt animali.11e.q.44.1.2^{m}.

2 Homo non potest habere auxilia,& instrumenta determinate à natura,sicut alia animalia,quia esset contra complexionem eius,& etiam infinitis indiget, 1^{a}.q. 76.5.4^{m}.¶q.91.3.2^{m}.¶ 12e.q.5.5.1^{m}.

3 Naturale est cuilibet dolenti, ut quocunque auxilio, ad repellandum nocinum præsens,quod infert dolorem,12e.q.44.1.2^{m}.

4 DEI. Quilibet homo indiget auxilio diuino,& humano.22e.q.129.6.1^{m}.

B

BALAAM vere prophetauit,ex inspiratione Dei, licet esset propheta dæmonis.22e.q.172. 6.b. 1^{m}.

BALIVVS operatur per regem,& è conuerso, quia est dominus sui actus. Non autem martellus operatur per fabrum, 1^{a}.q.36.3.4^{m}.¶ 22e.q. 90.1.c.

BALNEVM intrare non licebat antiquitus filio cū patre,ne se viderent nudos,22e q 154.9.c.

BANAVSIA est uitium contrarium magnificentiæ. Et dicitur à furno ,quia quasi ignis consumit omnia,22e.q 135.c.o.

1 BAPTISMVS Ioannis fuit conuenienter institutus, quadruplici ratione. scilicet. Primò, quia oportebat Christum à Ioanne baptizari, vt consecraret baptismum. Secundò,vt Christus per baptismum Ioannis manifestaretur. Tertio,vt suo baptismo assuefaceret homines ad baptismum Christi. Quartò,vt ad pœnitentiam homines inducens, præpararet ad digne suscipiendum baptismum Christi,3e.q.38.1.o.

2 Baptismus Ioannis nominatur ab ipso triplici ratione, scilicet primò , quia ipse fuit sui baptismi institutor aliquo modo.Secundo,quia nihil in illo baptismo afficiebatur,quod Ioannes non faceret.Tertiò,quia sibi soli erat datum illius baptismi ministerium, 3e.q. 38.2.1^{m}.

3 Baptismus Ioannis fuit à Deo per auctoritatem,& a Ioanne per ministerium,3e.q.38.2.o.

4 Baptismus Ioannis non fuit commendatus aliquo præcepto Dei in sacra scripture , quia parum erat duraturus,3^{a}.q.38.2.3^{m}.

5 Baptismus Ioannis erat præparatorius ad baptismum Christi,3^{a}.q.38.1.3.o.¶ q.70.1.3^{m}.

6 Baptismus Ioannis erat quasi protestatio , & professio pœnitentiæ , quam imponebat baptizatis. 3^{a}. q. 38. 3.1^{m}.

7 Baptismus Ioannis non imprimebat characterem , 3^{a}. q.38.6.c.

8 Nec in eo peccata remittebantur, 3^{a}.q.68.6.1^{m}.

9 Baptismus Ioannis non conferebat gratiam,sed tantum effectum hominis,3^{a}.q.38.2.c.¶ 1.o.¶ 6.c.

10 Circuncisio,quo ad necessitatem,instituta erat,vt remedium contra peccatum originale , sed baptismus Ioannis,vt assuefaceret ad baptismum Christi,3^{a}.q. 70. 1.3^{m}.

11 Christus inhibuit Apostolis,gentibus euangelium prædicare ante passionem,& resurrectionem suam . Vnde multo minus conueniebat , per Ioannem gentiles ad baptismum admitti,3^{a}.q.38.4.3^{m}.

12 Christus noluit baptizari baptismo Ioannis , à Ioanne , sextuplici ratione.s.propter humilitatem implendā , vt baptismum Ioannis approbaret,vt aquas consecraret suæ carnis tactu, & sic baptismum suum institueret,vt ostenderet non interesse quis à quo baptizaretur,ad exemplum baptismi proponendum illis, qui erant futuri filij Dei per fidem, & ut in baptismo miracula ostendens euacuaret illorum errorem,qui Ioannem Christo maiorem credebant,3^{a}.q.38.3.c. ¶ q. 39.1.2.o.¶ 5.c.¶ q.66.5.4^{m}.¶ q.67.7.1^{m}.¶ q.81.8.c.¶ q 84.7.4^{m}.

Ioannes baptizatus fuit à Christo,3^{a}.q.38 6.3^{m}. 13

Multi baptizati sunt à Ioanne, præter Christum,non autem omnes,3e.q.38.4.o. 14

Christus non fuit primus, nec ultimus baptizatus à Ioanne,3^{a}.q.39.3.4^{m}. 15

Christus baptizatus fuit in Iordane ,quia per ipsum fuit introitus in terram promissionis,& etiam ipsum diuisit Helias,3^{a}.q.39.4.o. 16

Christus baptizatus fuit in tempore conuenienti,3^{a}.q 39 3.o. 17

Nullus lensuit Christum de baptismo , quia non propter se,sed propter alios baptizatus est, 3^{a}.q.67.7.1^{m}. 18

Christo baptizato , aperti sunt cœli quadruplici mysterio,s.vt ostenderetur, quòd de cætero uirtus cœlestia baptismum consecraret, & quòd per fidem baptismi inspicimus cœlestis,quæ sensum, & rationem humanam excedunt,& ut ostenderetur,quòd baptizatis patet uia ad cœlum,& ut detur intelligi,quòd hoc ipsū, quòd post baptismum cœlum aperitur credentibus, est ex uirtute orationis,3^{a}.q.39.5.o.¶ q.49.5.3^{m}. 19

Christo baptizato,audita est uox patris,propter mysterium trinitatis,3^{a}.q.39.8.o.¶ q.45.4.o.¶ q.66.6.c. 20

Spiritus sanctus apparuit, Christo baptizato , in specie columbæ , quia datur omni baptizato sine fictione, 3^{e}.q.39.6.o.¶ q.46.4.2^{m}. 21

Baptizati baptismo Ioannis , baptizari tenebantur baptismo Christi.3^{a}.q.38.6.o.¶ q.66.9 c^{m}. 22

Ioannes non baptizauit pueros,nec gentiles , 3^{e}. q. 38. 4.3^{m}. 23

Baptismus Ioānis cessauit , quo ad suum mysterium post se,Christo baptizato.Sed totaliter cessauit Ioanne incarcerato , quia ministerium eius soli Ioanni erat commissum,3^{a}.q.38.5.o. 24

Baptizato Christo non cessauit baptismus Ioannis , sed tantum eo decollato,3^{a}.q.38.5.o.¶ q.39.1.4^{m}. 25

DIFFINITIO.¶ Diuersæ diffinitiones baptismi, 3^{a}.q.66.1.o. 26

FORMA baptismi est ista,scilicet.Ego te baptizo in nomine patris,& filij,& spiritus sancti, 3^{a}.q.60.8.b. ¶ q.66. 5.o.¶ q.84.3.c. 27

Forma baptismi secundum Græcos,est ista.s Baptizetur seruus Christi N.In nomine patris,& filij, & spiritus sancti,3^{a}.q.60.8.b.¶ q.66.5.2^{m}.¶ q.67.6.c. 28

Per formam Græcorum perficitur verum sacramentū baptismi. Et sit ad uitandum antiquorum errorem , qui uirtutem attribuebant baptistis , 3^{a}. q.66.5.1^{m}. 29

In forma baptismi, dimittens uerbum , baptizo. nihil agit,3^{a}.q.66.5.2^{m}. 30

Dicens,nos baptizamus,nihil agit,3^{e}.q.66.5.4^{m}.¶ q. 67. 6.c.2^{m}. 31

Ego,non est de necessitate formæ baptismi,sed ponitur ad maiorem expressionem intentionis,3^{a}.q 66.5.1^{m}. ¶ q.72.4.1^{m}. 32

Si dicatur, Ego baptizo uos,est baptismus, sed peccatū est,nisi necessitas cogat, 3^{a}.q.66.5.4^{m}.¶ q.67.6.2^{m}. 33

Si dicatur,In nomine trinitatis, nihil agitur, 3^{a}. q. 66. 6.3^{m}. 34

Si dicatur.In nomine genitoris,uel proferantur alia nomina personarum non propria,nihil agitur, 3^{e}.q. 60. 7.c^{m}.¶ q.66.5.7^{m}. 35

Si dicatur,In nomine Christi,non est baptismus,nisi tamen aliter , sicut Apostolis , ad honorem Christi , 3^{a}.q. 56.6.o. 36

Si in forma baptismi addatur,& beatæ Mariæ,quasi ibi aliquid operetur nomen eius,nihil agitur . Si autem intendatur tantum, quòd oratio eius prosit baptizato,valet, 3^{a}.q.60.8.c.ñ. 37

Si nominata tantum vna persona trinitatis, baptizādus moriretur,crederetur,suppleri inuisibiliter, 3^{a} q.68.2.7. 9.o.¶ q.38.4.2^{m}. 38

Non

39 Non dicitur ibi, in nominibus, sed in nomine, idest, in inuocatione, per confessionem exteriorem, 3^{a}.q.66.5.6^{m}.

40 Si fiat tanta interruptio verborum, vel interpositio, quæ intercipiat intentionem baptizantis, tunc non erit vna forma, & utraque per se erit imperfecta, nec sufficiet ad baptismum, sicut si dicatur, In nomine patris, & interponat baptizans longam fabulam, & postea dicat, & filij, non erit baptismus, 3^{a}.q.60.8.0.

41 Si autem fiat ita parua interruptio, vel interpositio verbi non corrumpentia formam, nec principalem sententiam mutantis, ut si dicat baptizans, In nomine patris omnipotentis, aut interpositio silentij, aut interruptio tussis, vel alicuius huiusmodi, quod intentionem baptizantis non discontinuet, erit cum unitate intentionis unitas formæ. Constat enim, quòd continuatio formæ ex vocibus vnitatem habere non potest, cum oratio sit quantitas discreta, 3^{a}.q.60.8.0.

42 * Si dubitatur de aliquo, an sit baptizatus, debet baptizari sub hac forma, Si non es baptizatus, ego te baptizo, 3^{a}.q.66.9.4^{m}.⁊ q.63.7.3^{m}.⁊ 11.4^{m}.

43 Aqua est materia baptismi, non autem oleum, sanguis vinum, nec aliquod elementum, 3^{a}.q. 60. 7. 2^{m}.⁊ q. 66.3.0 ⁊ 5.7^{m}.⁊ q.67.3.c.⁊ q.73.1.c.⁊ 6.2^{m}.⁊ q. 84. 1. 1^{m}.⁊ q.86.4.3^{m}.⁊ 6.c.

44 Aqua, est materia baptismi remota. Sed ablutio est materia proxime, ideo propriè prædicatur de eo. Non autem aqua, nisi per causam, 3^{a}.q.66.1.0.

45 Aqua quátumcunque alterata, vel mista per naturam, vel artem, potest esse materia baptismi, nisi soluatur species, 3^{a}.q.66.4.0.

46 In aqua mista cum chrismate, potest fieri baptismus, quia non soluitur species aquæ, 3^{a}.q.65.4.2^{m}.

47 Baptismus potest fieri in lixiuio, & brodio, & in aquis sulfureis, 3^{a}.q.66.4.2^{m}.⁊ 4^{m}.

48 Baptismus potest fieri in qualibet aqua maris, fluminis, vel paludis. 3^{a}.q 66.3.4^{m}.⁊ 4.1^{m}.

49 Baptismo facto in mari, illa tantum aqua consecratur, quæ uenit ibi in vsum, 3^{a}.q.74.2.2^{m}.

50 Baptismus potest fieri ex aqua luti, non autem ex luto, 3^{a}.q.66.4.2^{m}.

51 Baptismus non potest fieri in aquis artificialibus, vel athis⁊.vel rosarum, 3^{a}.q.66.4.5^{m}.

52 Chrisma non est de necessitate baptismi, sed quodam modo perficit baptismum, 3^{a}.q.64.4.c.

53 In baptismo non aqua, sed lotio, est sacramentum tantum, iustificatio est res tantum, sed character utrunque, 3^{a}.q.66.1.0.

54 Si sacerdos sit in tali loco, quòd nõ possit habere aquã de fonte, vel riuo, vel aliunde, fodiat terram, si possit inuenire. Et si non poterit habere, imploranda est bonorum omnium largitoris gratia. Si enim sacerdos facit, quod potest, & quod nõ potest committit Deo, tunc ipse Deus inuisibiliter supplet defectum. Et sic potest sacramentum baptismi alicui deessere, sed non voto, sicut cum aliquis baptizari desiderat, & aliquo casu præuenitur morte, antequam baptismum suscipiat. Et talis sine baptismo actuali potest salutẽ consequi, propter desiderium baptismi, quod procedit ex fide, per dilectionem operante, per quam Deus hominem interius sanctificat, cuius potentia, sacramentis uisibilibus non alligatur, 3^{a}.q.68.27.9.0.⁊ q. 82.4.2^{m}.

55 MODVS.⁊ Baptismus potest fieri per aspersionem, effusionem, & immersionem in aqua, 3^{a}.q.66.7.0.

56 Sufficit, quòd caput immergatur in baptismo, 3^{a}.q.66. 7.3^{m}.

57 Trina immersio, non est de necessitate, tamen debet fieri, 3^{a}.q 66.8.0.

58 Si trina immersio sit intenta, nõ perficitur baptismus, nisi in tertia. Si autem una intendatur, perficitur in ea, 3^{a}.q.66.8.3^{m}.⁊ q.78.6.2m.

Sermo dirigitur ad non intelligentem, quia in baptismo & in aliis, sermo efficit, quod significat, 3^{a}. q. 66. 5.3^{m}.

Quæ pertinent ad ritum, & solennitatem baptismi, fiunt ad deuotionem, & instructionem, & cõtra dæmones, 3^{a}.q.66.10.c. 60

Solẽnitas, cerimoniæ, & ritus, nõ sunt de necessitate baptismi, sed fiunt ad deuotionem, instructionem, & contra dæmones. 3^{a}.q.66.10.0. 61

Baptismus, quo ad solennitatem, habet tempus determinatum, s. sabbatum ante Pascha, & ante Pentecosten, non autem quo ad substantiam eius, & necessitatem, 3^{a}.q 66.10.1^{m}. 62

Baptismus non debet iterari, 3^{a}.q.49.3. 2^{m}.⁊ q. 66.9.0. ⁊ q.67.3.1^{m}.⁊ 4.3^{m}.⁊ 5.6.c.⁊ q. 71. 2. 3^{m}. ⁊ q. 80. 10. 1^{m}.⁊ q.82 8.c.⁊ q.83.3 3^{m}.⁊ q.84.10.1^{m}.⁊ 5^{m}. 63

Baptismus est sacramentum maximæ necessitatis, 3^{a}.q. 65.3.4^{m}.⁊ q.67.1.3^{m}.⁊ 2.3^{m}. ⁊ 3. c. 3^{m}. ⁊ 5. 3^{m}. ⁊ q. 63.1.2.0.⁊ q 72.2.4^{m}.⁊ q.78.1.4^{m}.⁊ q.82.1.3^{m}. 64

Necessaria fuit institutio baptismi, quia circuncisio sanctificabat remouendo tantum, nec ita efficaciter sicut baptismus, 3^{a}.q 70.4.c.5^{m}. 65

Singulari personæ baptismus quidem, simpliciter & absolutè est necessarius ad salutem, pœnitentia autem supposito peccato mortali post baptismum. Sacramẽtum autem ordinis, est necessarium ecclesiæ ad gubernandum. Sed necessitate congruentiæ, confirmatio quodammodo perficit baptismum, extrema vnctio pœnitentiam, matrimonium vero ecclesiæ, multitudinem per propagationem cõseruat, 3^{a}.q.65.4.c. 66

Forma baptismi, & vsus debitæ materiæ, sunt de necessitate huius sacramenti, non autem benedictio aquæ, & alia huiusmodi, sed pertinent tantum ad solennitatem eius, 3^{a}.q.66.3.5^{m}.⁊ 10.c.⁊ q.67.3.2^{m}.. 67

Baptismus fuit institutus, quo ad materiam, in baptismo Christi. Sed necessitas eius declarata est Joannis tertio, vsus autem eius incepit, quando misit Apostolos. 3^{a}.q.66.2.0.⁊ q.73.5.4^{m}. 68

Baptismus fuit in præcepto omnibus statim post passionem Christi, non autem ante, 3^{a}.q.66.2.0. 69

Omnes tenẽtur baptizari, 3^{a}.q.68.1.0.⁊ q.70.2.3^{m}.⁊ 4^{m}. ⁊ q.84.5.c. 70

Nullus potest saluari, sine baptismo in actu, vel in proposito, 12⁊.q.113.3.1^{m}.⁊ 3^{a}.q.68.2.0.⁊ q.72.6. 1^{m}. 71

Intentio propria est necessaria in baptizando habente vsum rationis, in non habente autem, sufficit intẽtio ecclesiæ, 3^{a}.q.68.7.0.⁊ 8.3^{m}.⁊ 9. 1^{m}. ⁊ 12. c. 1^{m}. ⁊ q. 69.1.2^{m}.⁊ 9.0 ⁊ q.71.3.3^{m}. 72

Intentio est necessaria in baptizante, 3^{a}.q.66.8.3^{m}. 73

Baptismus est protestatio fidei, 3^{a}.q. 66. 1. 1^{m}.⁊ q. 78. 3.6^{m}. 74

Baptismus dicitur sacramentum fidei, quia fides ecclesiæ, & eius, qui baptizatur, operatur ad efficaciam baptismi, & etiam baptizati profitentur fidem, 12⁊. q. 102.5.3^{m}.⁊ 3^{a}.q.39.5.c.⁊ q.66.1. 1^{m}. ⁊ 3.c. ⁊ q. 68.1. 1^{m}.⁊ 4.3^{m}.⁊ q.70.1.c.3^{m}.⁊ 2.c.⁊ q.71.1.c.3^{m}.⁊ q.73. 3.3^{m} ⁊ q.78.3.6^{m}. 75

Fides est necessaria in baptizandis adultis, quo ad gratiam, non autem, quo ad characterem, 3^{a}. q. 68.8.0.⁊ q.71.3.3^{m}.. 76

* Nouiter baptizatis non inducitur ieiunium vsque ad Pentecosten. Et hoc ostendit, quòd non sunt de necessitate ad difficilia cogẽdi, antequam per spiritum sanctum interius ad hoc instigentur, ut difficilia propria uoluntate assumant, 22⁊.q.189.1.4^{m}. 77

Fides non est necessaria in baptizantibus, 3^{a}.q.64. 9. 0. ⁊ q 68.8.c. 78

In habentibus usum rationis baptizandis, requiritur cõtritio, siue deuotio, quo ad rem sacramenti, sed intentio, siue uoluntas, quo ad sacramentum, 3^{a}. q.68. 7.2^{m}.⁊ q.36.2.1^{m}. 79

Cõfessio nõ est de necessitate baptismi, 3^{a}.q.68.6.0. 80

Ad

81 Ad baptismum non requiritur manus impositio, 3ª.q.84.4.c.2m.

82 Baptizati tenentur ad restitutionem male ablatorum, 3ª.q.68.5.3m.

83 Prima causa, & auctoritas efficaciæ baptismi, est trinitas, sed secundaria, & meritoria, est passio Christi, 3ª.q.66.5.c.5m.

84 Causa baptismi duplex. s. principalis, dans uirtutem ei, idest, trinitas, & instrumentalis, scilicet minister, 3ª.q.66.5.c.& 8.1m.& q.67.4.3m.

85 Sacerdos est proprius minister huius sacramenti, non autem diaconus, nisi in necessitate, 3ª.q.67.1.2.0.& 3.1o.& 2m.

86 Baptisma solenniter celebratus, debet sumi à presbytero curato, uel eius vice, 3ª q.67.4.2m.

87 Sacerdos malus baptizans, peccat mortaliter, nisi in necessitate, & sine solennitate, 3ª.q.64.6.3m.

88 Recipiens baptismum, vel alia sacramenta à ministro malo non præciso, non peccat, nisi communicet ei, in peccato, scilicet inducendo eum ad ministrandú, 2a2æ q.39.4.1m.& 3ª.q.64.6.2m.

89 Omnis homo cuiuscunque sexus, vel cultus,* etiam si sit Iudæus, vel Paganus, potest baptizare in necessitate, si desit minister aptior, 2a2æ.q.39.4.1m.& q.100.2.1m.& 3ª.q.67.3.4.5.0 & 8.1m.& q.82.1.3m.& 7.2m.

90 Si laicus, vel mulier, sine necessitate baptizet, peccat, & cooperans ei, sed nó reiteratur, 3ª.q.67.3.1m.& 4.3m.

91 Si laicus, præsente clerico, vel non sacerdos, præsente sacerdote, vel mulier, præsente uiro, baptizent, peccant, 3ª.q.67.4.0.

92 Vnus potest simul plures baptizare, si sit necessitas, 3ª.q.66.5.4m.& q.67.6.2m.

93 Plures non possunt eundem baptizare, 3ª.q.66.5.4m.& q.67.6.0.

94 Si vnus est mancus, & alter mutus, non possunt baptizare, 3ª.q.66.5.4m.& q.67.6.3m.

95 Nullus potest se baptizare, tamen propter côtritionem, & deuotionem saluaretur, 3ª.q.66.5.4m.& q.68.2.0.& 7.0 & q.82.4.2m.

95 Pueri sunt baptizandi, 1a2æ.q.113.3.1m.& 3ª.q.30.3.1m.& q.68.9.0.

97 Pueri baptizantur in fide militantis ecclesiæ, quæ si per impossibile deficeret, suppleret ecclesia triumphãs, 3ª.q.68.9.0.& 12.c.1m.& q.69.6.3m.& 8.c.& q.71.1.2m.& 3.3o.& q.73.3.c.

98 Pueri infidelium, antequam habeant usum rationis, nõ sunt baptizandi, inuitis parentibus, 2a2æ.q.10.12.0.& 3ª.q.68.10.0.

99 Baptismus debet differri in adultis, ad probationem, instructionem, & reuerentiam, non autem in pueris, 3ª.q.68.3.0.

100 Infidelitas aliorum non nocet baptizandis, nec alia peccata, sed tantum propria, 3ª.q.68.9.3m.& q.69.6.4m.

101 Amentes, & furiosi à natiuitate, & continue, sunt baptizandi, non autem alij, nisi quando habentes usum rationis, voluerint, 1a2æ.q.113.3.1m.& 3ª.q.68.12.0.

102 Manens in proposito peccandi, non debet baptizari, 3ª.q.68.4.0.& 8.4m.

103 Dormientes non sunt baptizandi, nisi propter periculum, & prius uoluerint, 1a2æ q.113.3.1m.& 2m.& 3ª.q.68.12.3m.

104 Baptizati ab hæreticis in forma ecclesiæ, non debent rebaptizari, 3ª.q.66.9.3m.

105 Puer in utero matris, non est baptizãdus, 3ª.q.68.11.0.

106 Mater uiua non debet scindi, ut puer baptizetur, 3ª.q.68.11.3m.

107 Apparente aliquo membro, si imminet periculum, debet baptizari puer rebaptizandus, nisi sit caput, 3ª.q.66.7.3m.& q.68.11.4m.

108 Brutum non potest baptizari, 3ª.q.68.12.2m.

109 Baptizatus debet leuari de fonte, ab aliquo docto in diuinis, 3ª.q.67.7.0.

Leuantem baptizatum, non oportet esse doctum in diuinis, nisi imminente periculo, 3ª.q.67.8.1m. 110

Leuans de fonte, tenetur baptizatum instruere de fide, si sint inter fideles, vel nisi parentes suppleant, 3ª.q.67.8.0.& q.71.1.3m. 111

Leuans de baptismo, assumit sibi officium nutricis, & pædagogi, 3ª.q.67.7.0.& 8.c. 112

Leuans baptizatum debet esse tantum unus principalis, sed possunt esse alij coadiutores, 3ª.q.67.8.3m. 113

Non baptizatus, non potest aliquem leuare de fonte, 3ª.q.67.8.1m. 114

Pater non debet leuare proprium filium de baptismo, nisi in necessitate, 3ª.q.67.8.2m. 115

Leuatio non est de necessitate, sed fit propter imbecillitatem animæ, & non corporis, 3ª.q.67.7.0.& 8.1o. 116

Baptismus est ianua omnium sacramentorum, inquantum est causa, scilicet characteris, & gratiæ, 3ª.q.63.6.c.& q.65.6.c.& q.73.3.c. 117

Per baptismum aperitur ianua paradisi, 3ª.q.39.5.0.& q.69.5.1m.& 7.0. 118

Introitus in regnum Dei, non est nisi per baptismum aquæ in re, uel in uoto, vel in figura, 3ª q.69.5.1m. 119

Baptizatus ascribitur ad duo, scilicet ad cœtum fidelium, & ad sacramentorum participationem, 3ª.q.63.6.c.& q.67.2.c.& q.70.1.c. 120

Baptismus habet vim illuminatiuam, & fœcundatiuam ad bona opera, 3ª q.65.1.3m.& q.67.1.2m.& q.69.5.0. 121

* Pueri saluantur per solum baptismum, sine alijs sacramentis, & aliquis moriens statim post baptismú, statim uolat ad cœlum, 3ª.q.65.4.b & q.61.2.2m. 122

Pueris baptizatis subuenit meritum Christi ad beatitudinem consequendam, licet desint eis merita propria, & usum liberi arbitrij non habeant, eo quod per baptismum sunt Christi membra effecti, 1a2æ.q.5.7.2m.& q.113.3.1m. 123

Circuncisioni succedit baptismus, tanquam perfectum imperfecto, 1a2æ.q.102.5.3m.& q.103.3.4m.& q.70.2.3m.& 4m. 124

Circuncisio erat imperfecta respectu baptismi, quo ad significationem efficaciam, & utilitatem. Quæ non erat etiam ita communis, quia habebat populum, sexum, & tempus determinatos, 3ª.q.70.2.3m & 4m. 125

Baptismus & circuncisio conferebant gratiam. Sed ille ex sua virtute, ut instrumentum passionis Christi iã perfectæ, illa uero, ut signum fidei passionis futuræ, 3ª.q.70.4.c.fi. 126

In baptismo amplior gratia datur, quàm in circuncisione, 3ª.q.70.4.c fi.5m. 127

Baptismus ante passionem Christi, si fuisset, non aperuisset ianuam paradisi, conferendo etiam eandem gratiam sicut prius. Et si nunc circuncisio haberet locum, aperiret eam, 3ª.q.69.7.2m.& q.70.4.4m. 128

Baptismus continet perfectionem salutis, non autem circuncisio, sed significabat eam, vt fiendam per Christum, 3ª.q.70.4.0. 129

Gratia baptismalis sufficit ad concupiscentiam totaliter reprimendam, & ad merendum, nõ autem gratia in circuncisione data, 3ª.q.70.4.c.fi.5m. 130

Omnibus rite baptizatis, etiam pueris conferuntur gratia, & uirtutes, & in habentibus augentur, 2a2æ.q.47.14.3m.& 3ª.q.69.3.4.5.c.& 6.0.& q.71.3.c. 131

Omnes pueri æqualem gratiam consequuntur per baptismum, adulti autem inæqualem, secundum gradus deuotionis, 3ª.q.69.8.c.& q.89.2.2m. 132

Effectus baptismi duplex, scilicet primus, idest, character, & secundus, scilicet gratia, 3ª.q.68.8.c.& q.69.10.c. 133

Per baptismum homines adoptantur in filios Dei, 3ª.q.39.8.3m. 134

Per baptismum homo regeneratur ad uitam spiritualem, 3ª.q.39.5.c.h.& q.62.2.c.& q.65.1.2.c.& q.66.1.1m.& 3.c.& v.c.5m.& q.67.3.c.& 7.c.& q.68.1.c.& 9.1m.& q.69.5. 135

BAR-

Homo

59 Homo non poteſt per operationem ſolius creaturæ ſuperioris attingere ad perfectam beatitudinem, 12æ. q.5.6.0.

60 Homo poteſt adipiſci perfectam beatitudinem, 12æ. q.5.1.0.

61 Beatitudo perfecta non poteſt amitti, 1ª.q.64. 2. c. ¶ q. 94.1.c. ¶ 12æ.q.5.4.0.

62 A P P E T I T V S ¶ Voluntas neceſſario appetit beatitudinem, 1ª q.19.1.0. ¶ 3 6.c. ¶ q.82.1.2.0. ¶ q.83.1.5^{m}. ¶ 12æ.q.5.4.c.2^{m}. ¶ 8.2^{m}. ¶ q.6.4.0. ¶ q.10.1.2.0. ¶ q. 13. 6.c ¶ q 94.1.c. ¶ 3ª.q.18.1.3^{m}.

63 Omnes homines naturaliter appetunt beatitudinem, 1ª.q.2 1^{m}. ¶ q.19.10.c. ¶ q.26.2.c. ¶ q.41.2.2^{m}. ¶ q. 60. 2.c. ¶ q 62.1.c. ¶ q.82.1.2.0. ¶ q.83.1. 5^{m}. ¶ 12æ. q 3.6. 2^{m}. ¶ q.5.1.8.0. ¶ q 10.1.0. ¶ 3ª q.18.1.3^{m}.

64 Non ſolum perfecta beatitudo, ſed etiam qualiſcunque ſimilitudo, vel participatio eius naturaliter deſideratur, 12æ.q.3.6.2^{m}.

65 Omnia, quæ deſiderat uoluntas, appetit propter beatitudinem, 1ª.q.60.2.c. ¶ 12æ.q.1.6.0.

66 In ultima beatitudine complebitur omne deſiderium beatorum, 1ª.q.12.8.4^{m}. ¶ 12æ.q.1.5.c. ¶ q. 3. 8. c. ¶ q. 4.1.5^{m}. ¶ q.5.3.4.c.8.c.3^{m}. ¶ q.67.4. 3^{m}. ¶ 22æ. q. 28. 3.c.2^{m}.

67 Perfecta quietatio intellectus, & uoluntatis conſequitur beatitudinem, 12æ.q.3.4.1^{m}. ¶ 8.c. ¶ 22æ. q. 18.2.c. ¶ 4.12^{m}. ¶ q.28.3.c. ¶ q.94.1.c. ¶ q.118.7.c.

68 Perfecta beatitudo omne malum excludit, 12æ.q.2.4.c. ¶ q.5.3.4.c. ¶ q.67.4.2m.

69 Beatitudo aſcendit in cor hominis, ſecundum rationem communem, non autem quæ, & qualis ſit in ſpeciali, 12æ.q.5.8.c.2^{m}. ¶ 22æ.q.17.2.1^{m}.

70 Beatitudo eſt primum obiectum uoluntatis, 12æ. q. 3. 4.2^{m}. ¶ q 11.1.1^{m}.

71 Beatitudo amatur amore concupiſcentiæ, non autem amore amicitiæ. 12æ.q.2.7.2^{m}.

72 D E V S. ¶ Deus eſt perfecte beatus, 1ª. q. 26. 1. 0 ¶ q. 62.4.c.

73 Deus eſt ſua beatitudo, 1a.q. 26.2.0. ¶ q.62.4.c. ¶ q. 94. 1. c. ¶ 12æ.q.3.1.1^{m}. ¶ 2.1^{m}. ¶ 4^{m}.

74 Deus eſt beatus ſecundum intellectum, 1ª. q.26.2.0.

75 Beatitudo Dei excedit quālibet aliam beatitudinem, 1ª q.26.4.0.

76 Beatitudo Dei complectitur, omnem aliam beatitudinem, 1ª.q.26.4.0.

77 Beatitudo eſt naturalis ſoli Deo, 1ª.q.62.4.c. ¶ q. 63. 3. c.fi. ¶ 12æ.q 3.1.1^{m}. ¶ q 5.7.c.

78 I N C O M M V N I. ¶ Beatitudo triplex, ſecundum philoſophos, ſ. uoluptuoſa, actiua, & contemplatiua, 12æ. q.3.2.1^{m}. ¶ q.69.3.4.c.

79 Beatitudo duplex, ſ. perfecta, & imperfecta, i. in patria, & in uia, 1ª.q 62.1.c. ¶ 12æ.q.3.2.4^{m}. ¶ 3. 5. 6. c. ¶ q. 5.6.7.8.0.c. ¶ q.5.3.0. ¶ 4.5.c. ¶ q.62.1.c. ¶ q.69.1. 3. c. ¶ 22æ.q.186.2 4^{m}.

80 Beatitudo patriæ eſt continua, non autem beatitudo uiæ, 12æ q.3.2.4^{m}.

81 Duplex perfectio beatitudinis, ſ. ex parte obiecti, & ex parte ſubiecti, prima tollit rationem veræ beatitudinis, non autem ſecunda, 12æ.q.5.3.2^{m}. ¶ q 4.5.5^{m}. ¶ q. 11.4.2^{m}.

82 Nullus ante paſſionem Chriſti, potuit habere beatitudinem, licet ſancti patres meruerint eam per fidem paſſionis Chriſti, quo ad propriam perſonam, non autem, quoad naturam communem, 3ª.q.49.5.1^{m}.

83 B E A T I T V D I N E S I N C O M M V N I. ¶ Beatitudines ſunt operationes uirtutum perfectarum per dona, & etiam donorum, 12æ.q.69. 1. 0. ¶ q. 70. 2 c. ¶ 22æ.q.157.2.3^{m}.

84 Actus uirtutum, ut perficiunt, dicuntur beatitudines, ſed vt delectant, dicuntur fructus, 22æ.q. 157. 2. 3^{m}.

85 Actus donorum pertinentium ad uitam actiuam, exprimuntur in meritis beatitudinum, ſed actus uitæ contemplatiuæ, in præmiis, 12æ.q.69.3 c.fi.1^{m}.

In ſingulis beatitudinibus ponitur aliquid pertinens ad ſtatum uiæ, & aliquid pertinens ad ſtatum patriæ, 12æ.q.96.2.0. ¶ 22æ q.8.7.c. 86

Qualibet beatitudo eſt fructus addens excellentiam, & principalitatem præmij, & non è conuerſo, 12æ.q. 70. 2 0. 87

Omnia præmia ſeptem beatitudinum, ſunt idem realiter, & differunt ratione, 12æ.q 69.4.1^{m}. 88

Præmia beatitudinum inchoatiuè habentur hic, ſed cōplete in patria tantum, 12æ.q 69.2.0. ¶ q.8.7.0. 89

Beatitudines, & præmia earum ſufficienter enumerantur ſeptem, & quatuor, & octo, diuerſimodè, & declarantur, 12æ.q.69.3.4.0. 90

Primæ tres beatitudines, ſunt contra beatitudinem uoluptuoſam, ſed quarta, & quinta pertinent ad uitam actiuam, aliæ autem duæ ad contemplatiuam, 12æ.q. 69.3.4.0. 91

Omnes beatitudines poſitæ in ſacra ſcriptura oportet ad has reduci, quia omnes pertinent ad uitam actiuā, uel contemplatiuam, 12æ.q.69. 3. 4^{m}. 92

Beatitudines correſpondent ſeptem donis, non quidem ſingulæ ſingulis, ſed plures uni, & una pluribus, 12æ. q.69.3.0. 93

Beatitudines dupliciter adaptantur donis, ſ. ſecundum conuenientiam ordinis, ut in prima infimo. ſecunda ſexto, & ſic de aliis, ſecundum Auguſt. vel ſecundum conuenientiam propriæ rationis ad inuicem, ſecundum actos, & obiecta, 22æ.q.122.2.c.2^{m}. ¶ q.139.2.c. 94

I N S P E C I A L I. Beatitudo prima, ſ. paupertas, correſpondet dono timoris, 22æ.q.19.12.0. ¶ q.83. 9. 3^{m}. ¶ q.121.2.c. ¶ q.161.2.3^{m}. 95

Fructus decimus, ſcilicet modeſtia, & undecimus, ſ. continentia, & duodecimus, ſ. caſtitas, correſpondent, eis, 22æ.q.19.12.4^{m}. 96

Petitio ſeptima correſpondet eis, 22æ.q.19. 12. 4^{m}. ¶ q. 83.9.3^{m}. 97

S E C V N D A beatitudo, ſcilicet pietas, correſpondet dono pietatis, 12æ.q.69.3.3^{m}. ¶ 22æ. q. 83. 9. 3^{m}. ¶ q. 121.2.0. 98

Fructus octauus, ſ. manſuetudo, correſpondet eis indirecte, ſed ſextus, ideſt, bonitas, & ſeptimus, ſcilicet benignitas directe, 22æ.q.121.2.3^{m}. 99

Petitio ſexta, correſpondet eis, 22æ.q.83.9.3^{m}. 100

T E R T I A beatitudo, ſ. luctus, correſpondet dono ſcientiæ, 12æ.q.69.3.2^{m}. ¶ 3^{m}. ¶ 22æ. q.9. 4.0. ¶ q. 83. 9.3^{m}. 101

Petitio quinta correſpondet eis, 22æ.q.83 9.3^{m}. 102

Q V A R T A beatitudo, ſcilicet iuſtitiæ, correſpondet dono fortitudinis, 12æ.q.69.3.3^{m}. ¶ 22æ.q 83.9. 3^{m}. ¶ q.139.2.0. 103

Fructus quartus, ſ. patientia, & octauus, ſcilicet longanimitas, correſpondent eis, 22æ.q.139.2.3^{m}. 104

Petitio quarta correſpondet eis, 22æ.q.83.9.3^{m}. 105

Q V I N T A, Beatitudo, ſcilicet miſericordiæ, correſpondet dono conſilij, 12æ.q.69.3.3^{m}. ¶ 22æ. q. 52. 4. 0. ¶ q.83.9.3^{m}. 106

Eandem beatitudinem oportet reſpondere, ſecundum conuenientiam propriæ rationis ad inuicem donis ſcientiæ, & pietatis, non autem ſecundum conuenientiam ordinis, ſed diuerſe correſpondent, 22æ. q. 121. 2.2^{m}. 107

Fructus ſextus, ſ. bonitas, i. dulcedo animi, & quintus, ſ. benignitas, correſpondent quintæ beatitudini, & dono pietatis, 22æ.q.52.4.3^{m}. ¶ q.121.2.3^{m}. 108

Petitio tertia correſpondet eis, 22æ.q.83 8.3^{m}. 109

S E X T A Beatitudo, ſcilicet munditia, correſpondet dono intellectus, 12æ.q.69.3.c.fi.1^{m}. ¶ 22æ.q.8.7. 0. ¶ q.83.9.3^{m}. 110

Fructus ſecundus, ſcilicet gaudium, & nonus, ſ. fides, correſpondent eis, 22æ.q.8.8.0. 111

Petitio ſecunda correſpondet eis, 22æ.q.83.9.3^{m}. 112

S E P T I M A

113 SEPTIMA Beatitudo, scilicet pacis, correspondet dono sapientiæ, 12ſ.q 69.3.c.&fi.1m.¶ 4.c.fi. ¶ 22ſ. q. 45. 6.0.¶ q.83.9.3m.

114 Petitio prima correspondet eis, 22ſ.q.83.9.3m.

115 OCTAVA Beatitudo, s. persecutionis, est manifestatiua omnium beatitudinum præcedentium, nec correspondet alicui dono in speciali, 12ſ.q. 69. 3. 5m.¶ 4.2m.

116 VIRTUTIBUS ET DONIS. ¶ Prima beatitudo, secundum Ambrosium, attribuitur temperantiæ, tertia prudentiæ, quarta iustitiæ, & octaua fortitudini, 12ſ.q.69 3.6m.

117 Primæ quinque beatitudines, secundum conuenientiā materiæ, correspondent dona scientiæ, & consilij, vt dirigentibus, sed aliis dona correspondet, vt exequentibus, secundum motiua verò correspondet, ut supra, 12ſ.q.69 3.3m.¶ 22ſ.q.121.2.c.

118 Beatitudo quarta, & quinta, secundum materiam, correspondet pietati, secunda fortitudini, sed prima, & tertia timori, 12ſ q 69.3.3m.

119 Beatitudo quarta, & quinta, secundum conuenientiam propriæ rationis ad inuicem adaptantur dono pietatis, sed secundum conuenientiam ordinis, adaptatur ei secunda beatitudo, quæ tamen conuenit ei tollendo impedimenta actuum eius, 22ſ.q.121. 2.c. 3m.

1 BEATUS IN COMMUNI ¶ Aliquis dicitur beatus in spe, 12ſ.q 69.2.c.

2 Quidam dicuntur beati in hac vita propter spem, vel participatiuè, 12ſ.q.3.3.1m.

3 Beati in patria omnes rationes rerum, quæ in Christo sunt, non cognoscunt, & si ipsum comprehendant, 1a. q.12.8.c ¶ 22ſ.q.173.1.c.

4 Beati per simplicem conuersionem ad Deum, illuminantur de agendis, quæ nesciunt, sine inquisitione, & anxietate dubitationis, ut in uiatoribus, 22ſ q.52.3. c.2m.

5 In beatis sunt aliqui actus ordinati ad finem, s. procedentes ex consecutione finis, vt laus Dei, & aliqui pertrahentes alios ad finem, vt ministeria angelorum, & orationes sanctorum, 22ſ.q.32.3.1m.

6 Quilibet beatus est certus de perpetuitate suæ beatitudinis, 12ſ.q.18 3.c.

7 Beati in patria clare cognoscunt omnia, quæ hic fiunt, 1a.q 89 8.c.

8 Beati Deum comprehendent, sed non totaliter, idest, omnibus modis, quibus comprehendi potest, 1a. q. 12.7.1m.

9 Beati laudabunt Deum, 22ſ q.13.4 c.

10 Beati non possunt peccare, 1a.q.62.8.0.¶ q.12.2.c fi.¶ q. 94 1.c ¶ q 100 2 c.¶ 12ſ.q 4.4.c.¶ q3.4. c. ¶ q. 109. 1. 3m.¶ 22ſ. q.15.1 1.c.

11 * Beati sunt in statu impetrandi, non autem in statu merendi, 1a.q.62.9.0.¶ 22ſ.q.83.11.c.1m.

12 Dignitas beatorum in anima, & in corpore erit, secundum gradus meritorum, non autem secundum diuersitatem sexus, sicut nunc, & in statu innocentiæ, 3a.q.33.1.3m.

13 Quilibet beatus gaudet de bonis factis à se, uel ab aliis, 1a.q 23.6.1m.

14 Gaudium beatorum superat omnem gradum uiatorū, 3a q 46 6.3m.

15 Gaudium beatorum, erit super plenum ex parte gaudentium, non autem ex parte obiecti: viatorum autem neutro modo, 22ſ.q 2..1.0.

16 Multiplicatis bonis nostris gaudium beatorum augetur materialiter, non autem formaliter, quia Deus est eis ratio gaudendi, de quibuscunque gaudent, 1a. q.62.9.1m.n.

17 * Beati non intersunt rebus uiuorum, secundum legē communem 1a.q. 108.8.2m.

18 Beati in regno cælesti uidebunt Deum facie ad faciem, s.q.92.1.0.

Beati post resurrectionem nullo modo uidere poterunt Deum uisu corporali, nunquam Deus esset per se uisibilis, nisi per accidens, s.q.92.2.0. 19

Cum sancti non sint comprehensores Dei essentiam, nō omnia uidebunt, quæ Deus uidet, s q.92.3 c. 20

Sancti beatiores erunt post iudicium, quam ante, s. q. 93.1 c. 21

Erunt in beatis gradus beatitudinibus, qui mansiones appellantur, s.q 93.2.0. 22

Beati in regno cælorum videbunt pœnas damnatorum, vt beatitudo illis magis complaceat, s q 94.1.0. 23

Cum damnati non possint transferri a sua miseria, beati non compatientur eorum miseriis, s q.94 2.c. 24

Sancti non gaudebunt per se de pœnis damnatorum, sed per accidens contemplando in eis diuinam iustitiam, & quomodo ab eis liberati sint, s q.94 11.0. 25

BELLUM duplex, scilicet commune, & particulare, 22ſ.q.123.3 c.2m. 1

Ad bellum iustum tria requiruntur, s. auctoritas principis, iusta causa, & intentio recta, 22ſ.q.40.1.0.¶ q. 41. 1.1m.¶ q.42.2.1m.¶ q.66. .1m. 2

In bello iusto deprędans hostes non peccat, nisi pugnet principaliter propter prædam, nec tenetur restituere, 66.8.1m. 3

Bellum gerere in festo non licet, nisi imminente necessitate, pro tuenda republica, 22ſ.q.40.4.0 4

Clericis non licet bellare in propria persona, sed possunt bello interesse de licentia superioris, & exhortari pugnantes, 22ſ q.40 2.0. 5

BENEDICTIO Dei, significat donorum eius collationem, & multiplicationem, 1a.q 72.4m.¶ q 73 3 c.

BENEDICTUS videns totum mundum, non uidit essentiam Dei, 22ſ.q.180.5.3m. 1

Quis puerum Benedictū stultitiæ argui patiatur, quod relicta domo, rebusque patris, soli Deo placere desiderans, sanctæ conuersationis habitum, & desertum, quæsiuit 22ſ.q 189 1.2m. 2

In regula beati Benedicti, conceditur probationis annua, nuper ad religionem conuertis, 22ſ.q 189.1 1m. 3

Beatus Benedictus dicit, quod si prælatus aliquid impossibile præceperit, tentandum est, 12ſ.q.13.5.b. 4

Hoc autem dictum sancti Benedicti ideo dicitur, quia an aliquid sit possibile, subditus non debet suo iudicio diffinire, sed in unoquoque iudicio superioris stare, 12ſ.q.13.5.3m.¶ 22ſ.q.64 6.3m. 5

Mandat beatus Benedictus in regula sua, quòd uenientibus ad religionem, non sit facilis præbendus ingressus, sed probandum est, an sit à Deo sit, 22ſ. q. 189 9.1m. 6

BENEFACERE omnibus quilibet tenetur in præparatione animi, pro loco, & tempore, 22ſ q 31.2.0. 1

Aliquod beneficium est, quo possumus, & tenemur benefacere omnibus, tale est in generali orare pro omnibus fidelibus, & infidelibus, 22ſ.q 31.2.1m. 2

Malis debemus benefacere in auxilium naturæ, non autem culpæ, 22ſ q.25.6 c.2m.¶ q. 31. 2. 2m.¶ q. 32. 9. 3m.¶ q 168.1.3m. 3

Magis coniunctis est magis benefaciendum cæteris paribus, 22ſ.q.26.6.c ¶ q 31 3 0.¶ q 32.9.0.¶ q.71.1.c. 4

Subuentio, gratiarum actio, & reuerentia, debetur omni benefacienti, 22ſ q 166.3.0. 5

BENEFICENTIA est facere bonum. Et est actus amicitiæ, uel charitatis, secundum rationem communem, 22ſ q 31.1.0. 1

Beneficentia non est virtus specialis, sed actus exterior amicitiæ, sicut beneuolentia est actus eius interior, 22ſ q. 31.4.0. 2

BENEFICIUM. ¶ IN COMMUNI ¶ est statim recompensandum, secundum affectum sed expectāda est opportunitas effectus, 22ſ.q 106.4.0. 1

Recompensatio beneficij debet esse maior acceptio, 22ſ. q. 2

22ª q.106.a.6.ꝑq.107.a.6.

3 Recompensatio beneficij pertinet ad tres virtutes diuersimodè. s. ad iustitiam, vbi est debitum legale, vt in mutuo, & alijs huiusmodi, ad amicitiam vero, & gratiam, vbi est debitum morale. 22ª.q.31.a.3[m].ꝑq.106.a.6.ꝑq.108.a.1[m].

4 Beneficium, & recompensatio magis in affectu consistit, quàm in effectu. 22ª.q.106.a.3.5[m].ꝑ6[m].ꝑa.5.0.ꝑa.6.1[m].

5 In recompensando beneficium iustitia attendit datum, amicitia vtilitatem attendit vtilitatem, sed amicitia hone sti, & gratiæ attendit affectum dantis. 22ª.q.31.a.3[m].ꝑq.77.a.3[m].ꝑq.78.a.2.2[m].ꝑq.106 a.5.0.

6 Nullius beneficium est tantum sicut parentum. Ideò in recompensatione beneficiorum, sunt ceteris præferendi, nisi necessitas, vel vtilitas, vel alia causa præponderat. 22ª.q.31.a.3[m].ꝑ4[m].ꝑq.101.a.1.c.

7 Omnia beneficia secundum communem rationem reducuntur ad amorem, & omnia nocumenta ad odium; sed secundum speciales rationes ad diuersas virtutes, vel vitia. 22ª.q.31.a.2[m].

8 Filius potest parentibus maius beneficium recompensare, quam accepit secundum affectum, non autem secundum effectum 22ª.q.106.a.6.1[m].

9 DEI. ꝑ Beneficia Dei tota, singulis hominibus sunt exhibita 3ª q.1.a.3[m].

10 Præcipua Dei beneficia sunt creatio, & quies mentis in Deum, per gratiam, & gloriam 12ª.q.100.a.5.2[m].

11 Omnis solennitas, vel sacrificium veteris legis, fuit instituta propter aliqua beneficia Dei, præterita vel futura. 12ª.q.100.a.5.2[m].

12 Licitum est petere beneficium sine cura, pro se digno, & indigenti, non autem cum cura. 22ª.q.100.a.5.3[m].

13 Dans beneficium non meliori, sed sufficienti, non peccat. 22ª.q.63.a.2.0.

14 Beneficia ecclesiastica, magis debent dari plus idoneis ad regimen ecclesiæ, quàm magis consanguineis, sed de patrimonio, & licitis lucris, est è conuerso. 22ª q.63.a.1.c.

15 Dans beneficium spirituale consanguineo minus digno, peccat per acceptationem personarum, non autem si sit æquè dignus. 12ª.q.63.a.2.1[m].ꝑq.185.a.3.c.

16 Dans beneficium ratione consanguinitatis, grauiter peccat, & est simonia si g h intendit aliquod bonū pretium. 22ª.q.63.a.1.c.2.2[m].ꝑq 100 a.2[m] ꝑq.185.7.2[m].

BENIGNITAS est idem cum effectu, scilicet. habitus benefactiuus, & ad loquendum dulciter. 12ª.q.70.a.3.c.ꝑ 22ª q.80.a.3[m].

BENEVOLENTIA propriè est actus voluntatis, quo alteri volumus bonum. 22ª.q.27.a.1.c.

Beneuolentia est tantū ad rationalia. 1ª.q.20.a.1.1[m]

BESTIA dicitur quasi vastia, propter crudelitatem, vt leo, vrsus, & huiusmodi. 1ª. q.72.2[m].

1 BESTIALITAS, sicut secundum Philos. ponitur extra numerum aliarum malitiarum humanarū, quia humanum modum transcendit, ita à sanctis ponitur extra numerum peccatorum, quæ in ipsis fidelibus inueniuntur, quasi grauius eis. Tamen si ad aliquod de septem capitalibus reduci debeat, potest ad superbiā reduci secundum diffinitionē Aug 22ª q.154 a.1.2[m].

BIBERE plures in die licet ieiunantibus, nisi fiat in fraudem. 22ª.q.147.a.6.2[m].ꝑ 1[m].ꝑ 3ª.q.80.a.8.4[m].

1 Bigamia reddens irregularitatem, incurritur quadrupliciter, & impedit omnem ordinem, s. cum quis habet plures vxores de iure successiuè, cum simul habet plures vxores, vnam de iure, & aliam de facto, cum plures habet successiuè, vnam de iure, & aliā de facto, & quando viduam ducit in vxorem. 22ª. q.108. 4.2[m].

2 Cum bigamia tollat significationem sacramenti integram & per consequens significationem coniunctionis Christi cum Ecclesia, quæ est vnius ad vnam, merito irregularitatem inducit. s.q.66.a.1.c.

3 Si vxor vnam vnam quis habuerit de facto, & alteram de iure, (vbi est quasi sacramenti similitudo) irregularis efficitur, sicque bigamiæ vtroque modo, irregularitas annexa est. s.q.66 a.2.0.

Ex hoc quod vir vxorem non virginem ducit, irregularis efficitur, non autem ex hoc quod corruptus corruptam ducit. s.q.66.a.3.c. 4

Sicut baptismus non tollit coniugium, sic nec bigamiæ irregularitatem tollere potest. s.q.65.a.4 c. 5

Cum irregularitas bigamiæ non sit de iure naturali, sed positiuo, potest Papa cum bigamo dispensare, in omnibus ordinibus, Episcopus vero solum in minoribus, nisi in quibusdam casibus. s.q.66.a.5.c. 6

Bilinguis idem est quod susurro. 22ª.q.74.a.1.3[m]. 1

BLASPHEMIA in communi est attribuere Deo, quod ei non conuenit, vel detrahere ab eo, quod ei conuenit. 22ª.q.13.a.1 0. 1

Blasphemia pertinet ad genus infidelitatis, aggrauans eam. 22ª.q.13.a.1.c. 2

Blasphemia qualibet semper est peccatum mortale, quando est cum deliberatione consensu. 22ª.q.13.a.2.0. 3

Blasphemia ex lapsu linguæ est peccatum veniale, si hoc non intendebat. 22ª.q.13.a.2. 3m. 4

Blasphemia est grauissimum peccatorum omniū. 22ª. q. 13.a.3.0.ꝑ 3ª.q.80.a.5.c. 5

Blasphemia simpliciter est grauior homicidio, & perinerio, sed secundum quid est è conuerso, s. ratione nocumenti 22ª.q.13.a.3.1[m].ꝑ 2[m]. 6

Blasphemia est contra primum, vel secundum præceptum decalogi. 12ª.q.100.a.1.c.ꝑ 22ª.q.13.a.2.2[m]. 7

Blasphemia ex deliberatione oritur ex superbia, sed ex subita ira, oritur ex ira. 22ª q.158.a.7.1[m]. 8

Blasphemia in Spiritum sanctum dicitur tripliciter, s. dicere contra deitatem, finalis impœnitentia, & peccatum ex malitia. 22ª.q.14.a.1.0. 9

Hæc blasphemia dicitur dupliciter, scilicet contra personam Spiritus sancti, & contra attributum eius. 22ª. q.14 a.1.c. 10

Blasphemia in Spiritum sanctum, potest fieri tripliciter, scilicet corde, ore, & opere. 22ª. q.13.a.1.c.ꝑ q. 14. a.1.c. 11

Ex deliberatione peccare, est peccare in Spiritum sanctum. 22ª.q.34.a.2.1[m]. 12

Peccatum ex malitia, idest, ex electione mali, dicitur peccatum in Spiritum sanctum, sed ex ignorantia in filium, & ex infirmitate, idest, ex passione in patrem. 22ª.q.14.a.3.0. 13

Non omne peccatum ex malitia, est peccatum in Spiritum sanctum, sed tamen ex malitia, quæ est cum contemptu impedientium peccatum. 22ª.q.14.a.2.0.ꝑ 4.c.ꝑ q.100.a.1.2[m]. 14

Non omnis contemptus boni impedientis peccatum est blasphemia in spiritum sanctum, sed tantum contemptus illorum, quæ directè ducunt ad pœnitentiam, & remissionem peccatorum. 22ª.q.105.a.2.2[m]. 15

Hoc peccatum est generale ratione habitus, sed est speciale ratione contemptus. 22ª.q.14.a.1.3[m]. 16

Blasphemia in Spiritum sanctum, vt speciale peccatum, est contemptus doni, quo homo retrahitur à peccato, non autem est peccatum sequenter eo. 22ª.q.118. a.5.1[m]. 17

Species eius secundum tertium modum, scilicet vt est peccatum ex malitia, sunt sex, scilicet desperatio, præsumptio, impœnitentia, obstinatio, impugnatio veritatis agnitæ, & inuidentia fraternæ gratiæ. 22ª. q.14.a. 2.0.ꝑ q.36.a.4.2[m]. 18

Hoc peccatum est irremissibile, exponitur tripliciter à Doctoribus. s. vel quia est finalis impœnitentia, & sic nullo modo remittitur. Vel quia quantum est de se, habet meritum, vt non remittatur quantum ad pœnam. Vel quantum ad culpam, inquantum excludit ea, per quæ fit remissio peccatorum 12ª.q.74.a.2.c.ꝑ 22ª. q. 14. a.3.0.ꝑ q.118.a.5.3[m] ꝑ 1ª.q.86.a.2.2[m].ꝑ 3[m]. 19

Hoc peccatum est desperatum ex parte peccantis, non autem 20

G

autem ex parte Dei. 22æ. q. 14. 3. c. 1^{m}.

25 Homo potest primo ante alia peccata, habere hoc peccatum, licet raro contingat. 22æ. q. 14. 4. o.

1 BONITAS DEI. ¶ Bonitas Dei acquiritur à creatura rationali, tanquam perfectio eius obiecta, ab aliis autem secundum similitudinem tantum. 1^{a}. q. 6. 1. 2^{m}. ¶ q. 65. 2. c. fi. ¶ 12æ. q. 1. 8. c.

2 Omne bonum est bonũ sola similitudine diuinæ bonitatis. 1^{a}. q. 105. 5. c.

3 Nihil diuinæ bonitatis participatione omnino caret. 1^{a}. q. 19. 4. 1^{m}. ¶ q. 23. 4. 1^{m}.

4 Omnia opera Dei attribuuntur bonitati eius. 1^{a}. q. 105. 2. 2^{m}.

5 Vniuersum perfectius participat, & repræsentat bonitatem Dei, quam quæcunque alia creatura. 1^{a}. q. 15. 2. c. ¶ q. 47. 1. c. fi. ¶ 2. 1^{m}.

6 Deum possumus aliqualiter intelligere, non intelligendo bonitatem eius, non autem intelligendo eum non esse bonum. 22æ. q. 2. 8. 3^{m}.

7 Omnia sunt bonitate Dei. 1^{a}. q. 6. 4. o. ¶ 22æ. q. 23. 2. 1^{m}. ¶ q. 27. 3. c.

8 Oia sunt bona bonitate Dei, vt principio effectiuo, exemplari, & finali. 1^{a}. q. 6. 4. o. ¶ 22æ. q. 23. 2. 1^{m}. ¶ q. 27. 3. c.

9 Deus vult, quòd sua bonitas multiplicetur ex sui similitudine, propter se, sicut propter finem operantis, & propter vtilitatem creaturę, sicut propter finẽ operis. 1^{a}. q. 44. 4. c. 3^{m}.

10 Quodlibet bonum ex additione alterius, fit melius, præter optimum simplex, ex cuius participatione, omnia sunt bona. 12æ. q. 14. 3. 2^{m}.

11 Differentia triplex bonitatis Dei, & creaturarum, scilicet quia solius Dei essentia est suum esse, & ei non adueniunt aliqua accidentia, & ad nihil aliud ordinatur, sicut ad finem. 1^{a}. q. 6. 1. c.

12 Per hoc, quod Deus creauit omnia vt essent, non excluditus quin creauerit omnia, propter suam bonitatem. 1^{a}. q. 65. 2. 1^{m}. fi.

13 * Quodlibet bonum creatum, est bonum particulare, sed solus Deus est bonum vniuersale. 1^{a}. q. 65. 1. 2^{m}. ¶ q. 101. 2. c. ¶ q. 103. 4. c. ¶ q. 106. 2. c. ¶ 12æ. q. 2. 7. 8. c. ¶ q. 9. 6. c.

14 Deus est sua bonitas essentialiter. 1^{a}. q. 3. 2. c. ¶ q. 6. 3. o. ¶ q. 20. 1. 3^{m}. ¶ q. 49. 1. c. ¶ q. 62. 8. c. 2^{m}. ¶ q. 100. 2. c. ¶ q. 101. 2. c. ¶ 12æ q. 4. 4. c. ¶ 22æ. q. 19. 1. c. ¶ q. 23. 2. 1^{m}. ¶ q. 24. 11. c. fi. ¶ q. 27. 3. 4. c. ¶ q. 34. 1. c. 1^{m}. ¶ 1^{a}. q. 1. 1. c. ¶ q. 20. 1. c.

15 Deus est vere, & propriè bonus. 1^{a}. q. 6. 1. o.

16 * Deus est summum bonum. 1^{a}. q. 6. 1. 2^{m}. ¶ 2. o.

17 In omni bono, summum bonum, scilicet Deus desideratur. 1^{a}. q. 6. 1. 1^{m}.

18 Habere speciem, modum, & ordinem, non est de ratione boni increati, nisi sicut in causa. 1^{a}. q. 6. 1. 1^{m}.

19 Bonum duplex, scilicet absolute, idest, cuius bonitas esset alio creato non existente, vt supposita, & ad aliud, idest, cuius bonitas non esset, sine alio creato, vt materia, & accidentia. 12æ. q. 18. 4. c.

20 Bonum duplex, s. commutabile, & incommutabile. 22æ. q. 21. 8. 3^{m}. ¶ 3^{a}. q. 86. 4. 2^{m}. ¶ 5. c.

21 Bonum duplex s. subsistans, vt personæ, & inhærens, vt accidentia. 12æ. q. 26. 4. c ¶ 3^{a}. q. 11. 5. 3^{m}.

22 Bonum simpliciter, dicitur dupliciter, scilicet absolute, & vniuersaliter. 22æ. q. 58. 10. 2^{m}.

23 Quod est bonum ex suppositione, debet bonum iudicari. 12æ. q. 39. 2. c.

24 Bonum particulare duplex, scilicet verum, idest ordinabile ad principale bonum, s. ad vltimum finem, & falsum, sed apparens, quod abducit à finali bono. 22æ. q. 23. 7. c. ¶ q. 45. 1. 1^{m}.

25 Bonum triplex. s. honestum, vtile, & delectabile. 1^{a}. q. 5. 6. o. ¶ 12. q. 99. 5. c. ¶ 22æ. q. 45. 3. o.

26 Bonum duplex, scilicet pp se, idest honestum, & propter aliud, idest vtile. 12æ. q. 8. 2. 3. o. ¶ 22æ. q. 23. 7. c.

27 Diuisio boni est analogi, quia primo conuenit honesto, secundo delectabili, tertio vero vtili. 1^{a}. q. 5. 6. 3^{m}. ¶ 12æ. q. 8. 2. 2^{m}. ¶ 3. 4^{m}.

QVID. ¶ Bonum importat relationem rationis ad appetitum. 1^{a}. q. 5. 1. c. 1^{m}. ¶ 3. 1^{m}. ¶ q. 16. 1. 8. c. 28

Bonum consistit in hoc, quod sit aliquid appetibile. 1^{a}. q. 5. 1. c. 1^{m}. ¶ 3. c. 1^{m}. ¶ 5. c. ¶ q. 6. 1. c. ¶ 2. 2^{m}. ¶ q. 16. 3. 4. c. ¶ q. 19. 9. c. ¶ q. 48. 1. c. ¶ 12æ. q. 29. 1. . 29

Bonum, & pulchrum fundantur super eandem rem, scilicet formam. Sed bonum respicit appetitum, pulchrum vero vim cognitiuam. 1^{a}. q. 5. 4. 1^{m}. 30

Bonum est diffusiuum suiipsius, vt finis, non autem vt efficiens. 1^{a}. q. 5. 4. 2^{m}. 31

Bonum dicit rationem perfecti, & vltimi. 1^{a} q. 5. 1. c. 1^{m}. ¶ 3. c. 1^{m}. ¶ 5. c. 1^{m}. ¶ q. 6. 3. c. ¶ q. 16. 3. 4. c. ¶ 12æ. q. 52. 1. c. 32

Bonum consistit principaliter & per se in perfectione, & actu. 1^{a}. q. 48. 5. 6. c. ¶ q. 46. 1. c. 33

In bonis simpliciter, & absolute, & secundum naturam suam, potest esse medium, & extrema, s. superfluum, & diminutum, non autem in bonis simpliciter, idest vniuersaliter. 22æ. q. 58. 10. 2^{m}. 34

Non tantum finis, sed etiam quæ sunt ad finem, ex ipso ordine, habent rationem boni. 22æ. q. 33. 6. 3^{m}. 35

Bonum habet rationem causæ finalis. 1^{a}. q. 5. 2. 1^{m}. ¶ 2^{m}. ¶ 4. o. ¶ q. 48. 1. 2^{m}. 36

Bonum omnium mensuratorum, & regulatorum, consistit in attingendo suam regulam. 12æ. q. 19. 9. c ¶ q. 64. 1. 3. c. ¶ q. 71. 6. c. ¶ 22æ. q. 17. 1. c. ¶ q. 23. 3. 6. c. ¶ q. 27. 6. c. ¶ q. 58. 3. c. 37

ENS. ¶ Ratio boni, primo præsupponit formam, per quã est ens, secundo virtutem effectiuam, qua est perfectum. 1^{a}. q. 5. 4. c. 38

Omne ens est bonum, & è conuerso. 1^{a}. q. 5. 3. o. ¶ q. 17. 4. 2^{m}. ¶ q. 49. 1. 3. c. ¶ 12æ. q. 18. 1. c. ¶ 3. 3^{m}. 39

Omne ens est bonum, inquantum est perfectum, & in actu. 1^{a}. q. 5. 1. o. ¶ q. 48. 1. c. ¶ 12æ. q. 18. 1. 2. 1. 4. c. 40

Omne ens, sicut est bonum, sic est appetibile. 1^{a}. q. 5. 1. c. 41

Bonum secundum rationem finis est prius ente, sed è conuerso secundum rationem formæ, & simpliciter. 1^{a}. q. 5. 2. o. ¶ 3. 4^{m}. ¶ 4. c. 42

Bonum est communius ente, secundum causalitatem. 1^{a}. q. 5. 2. 2^{m}. 43

Bonum simpliciter, dicitur secundum perfectionem vltimam, & bonum secundum quid, secundum perfectionem essentialem, & primam, sed ens è conuerso. 1^{a}. q. 5. 1. 2^{m}. ¶ 12æ. q. 18. 1. c. 44

Materia est bona simpliciter, licet sit ens secundũ quid. 1^{a} q. 48. 3. c. ¶ q. 49. 1. c. 45

Materia non est ens, nec bona, nisi in potentia. 1^{a}. q. 5. 3. 3^{m}. 46

In mathematicis non est bonum, quia non sunt separata secundum esse. 1^{a}. q. 5. 1. 4^{m}. 47

Bonum, & ens, & alia transcendentia conuertuntur secundum supposita, non autem secundum rationem. 1^{a}. q. 5. 1. o. ¶ q. 11. 1. o. ¶ q. 16. 3. o. ¶ 4. c. ¶ q. 17. 4. 2^{m}. ¶ q. 54. 2. c. ¶ q. 59. 2. 3^{m}. ¶ 12æ. q. 29. 5. c. ¶ 22æ. q. 109. 2. 1^{m}. ¶ 3^{a}. q. 80. 3. c. 48

Vnitas pertinet ad rationem bonitatis. 1^{a}. q. 103. 3. c. ¶ 12æ. q. 36. 3. o. 49

Bonum verum, & vnum, habent contraria, quia fundantur in entia, non autem ens, quia in nullo fundatur. 1^{a}. q. 17. 4. o. 50

VERVM. ¶ Verum significat rationem boni. 1^{a}. q. 82. 3. 1^{m}. 51

Bonum, & verum mutuo se includũt. 1^{a}. q. 16. 4. 1^{m}. ¶ q. 50. 2. 3^{m}. ¶ q. 59. 2. 3^{m}. ¶ q. 79. 11. 2^{m}. ¶ q. 82. 3. 1^{m}. ¶ 4. 1^{m}. ¶ q. 87. 4. 2^{m}. ¶ 12æ. q. 9. 1. a. 1^{m}. ¶ 22æ. q. 109. 2. 1^{m}. 52

Bonum est prius vero secundum appetitum, secundum rationem autem, & simpliciter, est è conuerso. 1^{a}. q. 16. 4. o. 53

Verum est simplicius, abstractius, & absolutius bono, & pio- 54

propinquius enti. 1^{a}.q.16.4.c.¶ q.82.1.0.

55 Verum est in anima, sed bonum est in rebus. 1^{a}.q.16.1.o.¶ q.82.3.c.

56 Ratio veri est eadem in omnibus moralibus, non autē ratio boni. 12ſ.q.60.1.1^{m}.

57 Bonum est primum cadens in apprehensione rationis practicæ. 12ſ.q.94.2.c.

58 Sicut bonum nominat illud, in quod tendit appetitus, ita verum nominat illud, in quod tendit intellectus. 1^{a}.q.16.1.3.c.

59 Verum est bonū intellectus, & falsum est malum eius. 12ſ.q.55.4.c.¶ q.57.2.3^{m}.¶ q.64.3.c.¶ 22ſ q.13. 1^{m}.¶ q 4.5.c.1^{m}.

60 Bonum est fortius malo. 12ſ.q.60.5.4^{m}.

61 Bonum difficilius constituitur, quàm malum. 12ſ.q.18.4.3^{m}.¶ q.19.6.1^{m} ¶ 7.1^{m}.¶ q.20.2.0.¶ q.15.8.1^{m}.¶ q.71.4.2^{m}.¶ 5.1^{m}.¶ 22ſ.q.79.3.4^{m}.¶ q.110.3.c.

62 In omni malo est aliquid boni. 1^{a}.q.49 3.c. ¶ q.103.7.1^{m}.¶ q.109.1.1^{m}.¶ 12ſ.q.18.1.c.1^{m}.¶q 35.6.c.¶q.78.2.c.ft.¶ 22ſ.q.172.6.c.

63 Bonum, & verum transumptiue dicitur, etiam in malis, sicut dicitur bonus latro. 12ſ.q.55.3.1^{m}.¶ q.92.1.c.¶ 22ſ.q.45.1.1^{m}.¶ q 47.13.c.¶ q.92. 1. 1^{m}.

64 Omne malum fundatur in aliquo bono. 1^{a}.q.103.7.1^{m}.

65 Bonum, & malum ex genere sunt respectu obiecti. 12ſ.q.18 2.0.

66 Illud, quod est secundum se malum ex genere, non potest esse bonum, & licitum. 22ſ.q.110.3.c.

67 Malum aliquando dicitur contrarium bono, quia non priuatur totum bonum, sed aliquid de bono remanet. 22ſ.q.31.5.c prin.

68 Non omnis carentia boni est malum, sed tantum debiti. 1^{a}.q.48.2.1^{m}.¶ 3.c.2^{m}.¶ 5.1^{m}.¶q.49.1.c.

69 * Subiectum cuiuslibet mali est bonum deficiens, idest in potentia. 1^{a}.q.11.2ſ. 1^{m}.¶ q 17.4.2^{m}.¶ q.48.3.0.¶ q.49.1.c ¶ 1.c.¶ q.103.7.1^{m}.

70 Bonum est naturaliter prius malo. 12ſ.q.25.2.0.

71 Bonum est causa mali, per accidens tantum. 1^{a}.q.49.1.o.¶ 1.c.¶ 12ſ.q.75.1.0.

72 Causa mali, non est nisi bonum deficiens. 12ſ.q.18.1.1^{m}.

73 Bonum, & malum per accidens, i. in concreto, contrariantur, sed per se, idest, in abstracto, opponuntur priuatiue. 1^{a}.q.48.1.3^{m}.¶ 2.1^{m}.¶ 2^{m}.

74 Bonum, & malum dicuntur contraria, & sunt genera, idest generales conditiones omnium contrariorum. 1^{a}.q.48.1.1^{m}.

75 * Summum malum, non contrariatur summo bono secundum rem, sed secundum vocem. 1^{a}. q.39.3.2^{m}.

76 Nullum malum opponitur summo bono contrariè, nec priuatiuè, nisi indirectè, idest secundum rationem communem boni. 1^{a}.q.17.4.1^{m}.¶ q.49.3 2^{m}.

77 Mala esse, & fieri, non est bonum simpliciter, sed tantū per accidens, inquantum sunt occasio bonorum. 1^{a}.q.19.9.0.

78 Malum tollit totum bonum sibi oppositum, & minuit habilitatem, non autem tollit subiectum eius. 1^{a}.q.48.4.0.¶ 12ſ.q.85.1.2.4 0.¶ q 93.6.2^{m}.

79 Malum corrumpit bonum sibi oppositum formaliter, & priuatiuè, non autem effectiuè. 1^{a}.q.48.1.4^{m}.¶ q.49.3.c.¶ 12ſ.q.85.1.4^{m}.

80 Inter bonum, & malum ciuile, vel ad alterum, est medium, non autem absolute. 1^{a}.q.48.1.3^{m}.¶ 12ſ.q.18.8.1^{m}.

81 Bonitas creaturæ, non est eius essentia. 1^{a}.q.6.3.3^{m}.

82 * Nulla creatura est bona per essentiam. 1^{a}.q.6.3.0.¶ q.103.2.c.¶ 12ſ.q.2.8.c.¶ q.9.6.c.

83 Maximum bonum in creaturis, est bonum ordinis vniuersi. 1^{a}. q.22.4.c.¶ q.25.6.1^{m}.¶ q.47.2.c.¶ q.49.2.c.¶ q.50 3.c.b.¶ 22ſ.q.122.2.c.

84 Cuiuslibet creaturæ secundum se consideratæ, duplex est bonitas, scilicet essentialis, & accidentalis. 1^{a}.q.25.6.c.

Creatura ex esse, vel essentia, est bona secundum quid, sed ex accidentibus, est bona simpliciter. 1^{a}.q.5.1.1^{m}. 85

Ipsum vniuersum & quælibet creatura, potest esse melior, quàm sit, bonitate accidentali, non autem essentiali. 1^{a}.q.25.6.0. 86

* Qualibet re creata, potest esse alia res creata melior, bonitate essentiali, & accidentali. 1^{a}.q.25.6.0. 87

Bonum cuiuslibet creaturæ, consistit in specie, modo, & ordine. 1^{a}.q.5.5.0.¶ q.6.1.1^{m}.¶ 12ſ.q.73.2.1^{m}.¶ q. 5.4.0.¶ 22ſ.q.19.11.c.¶ q.27.6.1^{m}.¶ q 109.2. c 3^{m}.¶ q.114.1.c. 88

HOMINIS.¶ Homo dicitur bonus simpliciter, secū dum voluntatem, quia ipsa imperat cunctas potentias. Secundum quid autem per intellectum, vel alias potentias. 1^{a}.q.4.5 3^{m}.¶ q.48.6.c.¶ 12ſ.q.34 4.c.¶ q.56.1.c.¶ q.66.3.2^{m}. 89

Bonum hominis, vt est homo, est bonum secundum rationem, non autem secundum sensum. 1^{a}.q.49.3.5^{m}.¶ 12ſ.q.71.2.c.¶ 22ſ.q.123.1.2.c.¶ q.129.3.c.¶ q.141.1.6.c. 90

Bonum hominis consistit principaliter in actibus interioribus. 22ſ q.27.5.3^{m}.¶ q.30.4.0. 91

Bonum hominis cōsistit in coniunctione eius ad Deū, 12ſ.q.98.5.2^{m}.¶ 22ſ.q.27.6.3^{m}.¶ q.30.4.0.¶ q.186.1.c. 92

Totum bonum hominis, consistit in subiectione eius ad Deum. 22ſ.q.19.11.c.¶ q.21.7.c.¶ q.104.4.2^{m}. 93

Omnes homines appetunt vnum bonum formaliter, nō autem materialiter. 12ſ.q.1.7.0. 94

* Homo naturaliter in bonum tendit. 22ſ.q.34.5.0. 95

Bonum cuiuslibet virtutis, est conueniens homini secū dum rationem, ideo conuenit ei naturaliter. 12ſ. q.54.3.c. 96

Impossibile est, quòd aliquis homo sit bonus, nisi sit bene proportionatus bono communi. 12ſ. q.92. 1.3^{m}. 97

Qui quærit bonum commune, quærit proprium, quia bonum proprium non potest esse sine communi, & bona dispositio partis, est in respectu ad totum. 22ſ.q.47.10.2^{m}.¶ q.61.1.3^{m}. 98

Omne bonum creatum est minus bono hominis obiectiuo, non autem intrinseco, & inhærenti. 22ſ. q.2.8.3^{m}. 99

Bonum animæ est melius bono corporis, & hoc, bonis exterioribus, & bonum vitæ contemplatiuæ, bono actiuæ. 12ſ.q.2.5.c.¶ 22ſ.q.104.1.c.¶ q.152.2.4.c. 100

Bonum multitudinis, est maius, quàm bonum vnius, qui est de multitudine, non autem, quàm bonū vnius extrinsecum, ad quod multitudo ordinatur. 22ſ q.39.2.2^{m}. 101

In spiritualibus bonis debet homo semper sibi magis prouidere, quàm aliis, sed in temporalibus, laudabiliter liberalis facit è conuerso. 22ſ.q.117.1.1^{m}. 102

Bonum hominis triplex, s. animæ corporis, & exteriora. 12ſ.q.84.4.c.¶ 22ſ q.73.3.c.¶ q.85.3.2^{m}.¶ q.104.3.c.¶ q.118.5.c.¶ q.152.2.4.c.¶ q.186.7 c. 103

Bonum hominis duplex, s. simpliciter, idest, vltimus finis eius, & omnia ducentia in eum, & bonum secundū quid, idest, vt nunc, vel secundum aliquid bonum. 12ſ.q.114.10 c.¶ 22ſ.q.23.7.c. 104

Bona hominis triplicia, s. minima, vt bona fortunæ, media, idest, naturalia & magna, idest habitus virtuosi. Et eorum triplex est fructus, scilicet fructus honestæ conuersationis, sacræ deuotionis, & iocundæ pietatis. 12ſ.q.85.4.c.¶ 22ſ.q.103.4.c ¶ 118.5.c. 105

In bonis corporis hois tria sunt per ordinē. s. integritas corporis, quies, & delectatio sensus, & vsus mēbrorū. Primum tollitur per occisionem, vel mutilationem, secundū per verbera, tertiū per carcerē. 22ſ.q.65 1.c. 106

Bonum vnius hominis, continuatur alteri dupliciter, 107

scilicet per charitatem, & per intentionem facientis. 3a.q 82.6.3m.

108 Bonum naturæ humanæ triplex. s. principia naturæ cum proprietatibus eius, inclinatio ad virtutes, & originalis iustitia. Tertium totaliter tollitur per peccatum. Secundum minuitur, primum autem integrum manet. 12æ.q.85.1.2.4.c.? q.93.6.2m.? 22æ.q.10.4.c.? q.23.7.1m.? q 33.5.c.

109 Bonum proportionatum communi statui naturæ est, vt in pluribus excedens vero, vt in paucioribus, defectus autem è conuerso. 1a.q.23.7.3m.

110 E C C L E S I Æ.? Bona ecclesiastica debent diuidi in quatuor partes, quarum vna debetur Episcopo, alia fabricæ, tertia pauperibus, & quarta beneficiato. 22æ.q.185.7.c.

111 In necessitate non debent emi possessiones de bonis ecclesiasticis, nec in thesauris reponi. 22æ.q.185.7.4m.

112 Episcopi, & alij clerici habent verum dominium bonorum propriorũ, non autem ecclesiasticorum, sed tantum sunt dispensatores. 22æ.q.63.2.1m.? q.119.3.1m.? q.185.7.c.

113 Episcopi, & clerici possunt disponere de sua quarta, sicut de bonis propriis. 22æ.q.185.7.c.

114 Episcopi, & clerici possunt dare moderate suis consanguineis de bonis ecclesiasticis, in suum vsum deputatis. 22æ.q.185.7.2m.

115 Episcopi, & clerici peccant, si in articulo necessitatis possunt viuere de patrimonio, & viuant de bonis ecclesiasticis. 22æ.q.185.7.3m.? q.187.4.1m.

116 Si episcopi, vel clerici retinent sibi de bonis ecclesiasticis diuisis, vel indiuisis, notabiliter vltra quartã, peccant mortaliter. 22æ.q.185.7.c.

117 Prælatus tripliciter surripit bona ecclesiæ, & tenetur restituere, s. si rem ecclesiæ non sibi deputatam, sed alteri, sibi vsurparet, puta si episcopus vsurparet sibi rem capituli, si rem ecclesiæ suæ custodiæ deputatã, in alicuius dominium transferat puta consanguinei, vel amici, & si solo animo surriperet, dũ scilicet incepit habere animum possidendi eam, vt suam, & nõ nomine ecclesiæ. 22æ.q.62.5.5m ? q 185.7.c.

118 Male dispensans bona hospitalis, tenetur restituere, non autẽ dispensans bona beneficij quo ad suam portionem, sed tenetur pœnitere. 22æ.q.62.5.5m.? q 185.7.5 princ.

119 Bona temporalia, quasi nihil sunt, respectu futurorum. 22æ.q 36.2.c.fi.

120 Bona temporalia, secundum se sunt bona, secundum quid, sed vt ducunt ad beatitudinem, sunt bona simpliciter. 12æ.q.114.10.c.

121 Bona exteriora, vt diuitiæ, & honores, sunt bona simpliciter, i. absolute, & secundum naturam suam, non his tribus modis, & circa hæc est iustitia, sed virtutes sunt bona simpliciter, i. vniuersaliter. 22æ.q.58.10.2m

122 Exteriora bona, sicut bona instrumentaliter, non autẽ principaliter, licet secundum Stoicos sint nulla. 12æ.q. 59.3.c.? 22æ.q.58.10.2m.? q.125.4.3m.? 3a.q 15.6.2m.

123 Bona temporalia non sunt præmia virtutum, nec substractio eorum est pœna peccati principaliter. 12æ.q. 87.7.c.2m.? q.102.3.4m.

124 Bona temporalia sunt eius, cui Deus concedit, quo ad proprietatem, sed quo ad vsum, sunt etiam aliorum. 22æ.q.32.5.2m.

125 Deus dat iustis tantum de bonis, & malis tẽporalibus, quantum expedit eis ad beatitudinem. 12æ.q 87.7.2m.? q.114.10.c.

126 Deus dat malis bona temporalia, & bonis mala temporalia, vt eis reseruet maiora, idest æterna. 12æ.q.87.7.2m.

127 Bona temporalia dantur indignis à Deo ad correptionem, vel ad damnationem eorum. 12æ.q.87.7.2m.? 22æ.q.36 2 c.fi.

Omnia temporalia bona, & mala, æqualiter eueniunt bonis, & malis. quo ad substantiam, non autem quo ad finem. 12æ.q.114.10.4m. 128

Temporalia nullius momenti sunt, respectu spiritualium. 12æ.q 2.6.2.fi.? q.87.7.2m.? 22æ.q 36.2.c.fi. 129

Bona spiritualia lætant in perpetuum, non autem tẽporalia, quia temporalia paulatim sumuntur, & consumuntur. 12æ.q.33.5.c.? q.32.2.c.fi. 130

Bona temporalia, non habita appetuntur, sed habita fastidiunt, spiritualia vero è conuerso. 12æ.q.2.1.3m.? q.32.2.c.fi.? q.33.2 c. 131

Bona spiritualia, non sapiunt habentibus affectum infectum amore delectationum corporalium, & præcipue venerearum. 22æ.q.20.4.2.? q.46.2 c. 132

Bona spiritualia possunt simul à multis integre possideri, non autem corporalia. 12æ.q 28.4.2m.? 3a.q.23.1.3m. 133

Promissiones bonorum corporalium in veteri lege, fuerunt figuræ spiritualium in noua lege. 12æ.q.114.10.1m. 134

Bonum morale, præcipuè consistit in conuersione ad Deum, & malum in auersione. 22æ.q.19.2.2m. 135

Bonum, & malũ speciali modo, scilicet morale, inueniuntur habentibus electionem 1a.q.48.5 c. 136

Bonum in naturalibus, & moralibus duplex, s. essentiale, & accidentale. 12æ.q.18.3.3m. 137

Omne bonum honestum, vel vtile, est bonum morale, non autem omne delectabile, est bonum moraliter, quia illa dicuntur secundum rationem, illud autem secundum appetitum. 12æ.q.34.2.1m. 138

Boni mores dicuntur, qui rationi congruunt, mali vero, qui à ratione discordant. 12æ q.100.1.c. 139

Bonum non contrariatur bono in moralibus, sed tantum in aliis. 12æ.q 31.8.1m. 140

* Virtus est bona seipsa, non autem per aliam bonitatẽ. 12æ.q.55.4 1m. 141

* Bonum quod ponitur in diffinitione virtutis, non est bonum transcendens, sed bonum rationis. 12æ.q.54.3.2m.? q.55.4.2m. 142

Ad bonum operandum, requiritur virtus moralis inclinans, & prudentia dirigens. 12æ.q.113.1.2m. 143

Actus exterior addit ad bonitatem, vel malitiam, ex obiecto, vel circunstantiis, actui voluntatis, non autem ex fine, nisi actus voluntatis fiat melior, vel peior simpliciter, i. secundum numerum, extensiuè, vel intensiuè 12æ.q 20.4.c.? q.24.3.c.? 22æ.q 76.4.2m. 144

Eadem bonitas, vel malitia ex fine, est actus exterioris, & actus voluntatis, non autem aliæ 12æ.q.20. 3.c.? 4.2m. 145

Tota bonitas, vel malitia actus exterioris ex fine, est ex actu voluntatis, non autem aliæ, sed è conuerso. 12æ.q.20.2.c. 146

Bonitas, & malitia ex fine, prius est in actu voluntatis, quam in actu exteriori. Similiter quæ est ex obiecto, vel circunstantiis, vt est in executione operis. Sed vt est in ordinatione, & apprehensione rationis, est è conuerso. 12æ.q.20 1.c. 147

B O S habet quinque vtilitates, scilicet, quia immolatur, arat, comeditur, lac, & corium dat. ideò furans, reddebat quinque pro vno. 12æ q.105.2.9m.

B R A C H I V M significat potentiam operatiuã, quæ tripliciter impeditur, scilicet à Deo, à diabolo, & ab vtroque. 1a.q.100.10.3m. 1

B V B O nocte pastum quærit. Ideò significat luxuriosos, qui delectantur quærunt in nocturnis operibus, quæ agunt. 12æ.q.102.6.1m.co.3.

B V C E L L A, quam porrexit Christus Iudæ, non fuit corpus Christi, sed purus panis. 3a.q.81.2.3m.

C

CADERE nõ permittit Deus aliquos, nisi alios erigat. 1a q.23.6.1m. 1

C A I M.? Reprobat verbũ Caim dicentis: Maior est 2

est iniquitas mea, quàm vt mereat, quia misericordia Dei peccantibus per pœnitentiam veniam præbet, absque vllo termino. 3ª. q.84.10.c.fi.

1 CALIX debet esse de auro, vel argento, vel stanno. 3ª. q.83.3.6m.

2 Sicut non potest facere aliquis Ecclesiæ prælatus, quod calix consecratus, designat esse consecratus si maneat integer, sic multo minus potest facere, vt homo Deo consecratus quandiu viuit, consecratus esse desistat, & quod ille, qui professus est religionem, non sit religiosus. 22æ q.88.11 c.

1 SI CALOR subsisteret, ita calefaceret, sicut nunc inhærens. 1ª.q.56.1.c.

2 Calor naturalis agit in virtute animæ, vt instrumentum eius. 1ª.q 115.1.5m. ¶ q.118.1.3m.

3 Calor naturalis digerendo generat pinguedinem, quæ ipsum conseruat, quasi eius nutrimentum. 22æ.q.82. a.2m.

4 Calor disponens ad formam ignis, manet post aduentum eius, non quidem idem numero, sed idem specie, quia non est idem subiectum eius. 3æ.q.7. 13. 2m. ¶ q.9. 3.2m.

5 Ignis quantumcunque calidus, non calefaceret, nisi esset motus cœli. 12æ.q.109.1.c.

6 Calor, & aliæ qualitates tangibiles, erunt in corpore glorioso ex natura sua, quæ non erunt reductæ ad mediū rei, secundum æquidistantiam ab extremis acceptum, sed ad medium proportionis, secundum quod competit omne complexioni humanæ in singulis partibus. Et ideo tactus illorum corporum ast delectabilissimus, quia potentia semper delectatur in conuenienti, & tristatur in excessu. 3ª. q.54.2.1m. ¶ 2m.

7 Virtus in famine, agit per triplicem calorem, scilicet animalis, elementi, & cœli. 1ª.q.118.3.3m.

CALVARIÆ locus dicitur communis locus decollatorum, non autem à capite Adæ, ibi sepulti. 3ª.q.46. 10.3m.

1 CALVMNIA est falsa, & malitiosa impositio criminis. 22æ.q.68.3.c.1m.

Calumnia est defensio criminis, per fraudes, dolos, & mendacia. 22æ q.69.2 3.c.

Ars campsoria virtus de numismate ad debitum, & idoneum vsum, & ratio est, quia illud lucrū, vel illud plus, quod accipitur à campsoribus in tali permutatione monetæ, non accipitur ratione pecuniæ, quæ de se non parit pecuniam, sed de seruandi ditis, sed ad vitandū damnum, siue ratione periculi, vel interesse, vel subuentus salariis pensionum domorum, ministrorumque, & laboribus, & expensis, in arte necessaria, & licita, ne frustrà ponant operam, & sudorem suum ad vtilitatem aliorum. 22æ.q.78.2.4m.

1 CANIS in veteri lege non offerebatur, quia erat animal immundum. Nec redimebatur, quia eo vtebantur idolatræ in suis sacrificiis. Et significat rapacitatem, de qua non licet fieri oblatio. Sed alia animalia immūda redimebantur. 12æ. q.102.3.7m ¶ 22æ.q.86.3. 2m.

2 Canis videtur vti syllogismo diuisiuo. 12æ.q.13.2.art.3. 3m.

CANONICVS regularis potest transire ad religionem monachorum, & non e conuerso, nisi fiat laxatio. 22æ.q.189.8.2m.

1 CANTVS, & laus vocalis erit in beatis post resurrectionem. 22æ.q.13.4.c.

2 Cantus, & laus vocalis Dei, salubriter fit in Ecclesia, ad deuotionem excitandam. 22æ.q 91.c.

3 Cantus theatricus, vel aliquod aliud artificiale organū in Ecclesia ad delectationem, vel ostentationem, improbatur. 22æ.q.91.2.2m. ¶ 4m.

4 Diaconi, & prælati non debent cantibus insistere, sed prædicationi, doctrinæ, & eleemosynis. 22æ. q.91. 3. 3m.

CAPACITAS duplex. s. naturalis potentiæ, & obedientialis. Prima semper impletur secūdum genus singulorum, & non secundum quodlibet indiuiduum, secunda vero neutro modo. 3ª.q.1.3.3m.

*CAPITALE vitium dicitur à capite mēbro, quia pœna capitis punitur, vel quia est causa finalis per se multorum peccatorum. 12æ.q.84.3.4.c. ¶ 22æ.q.34.5.c. ¶ q 35.4.c. ¶ q. 118.7.8.c. ¶ q.148.5.c. ¶ q.153.4.c. ¶ q.158. 6.c.2m. 1

Capitalia dicuntur, quia vt in pluribus, alia oriuntur ex eis, licet quandoque aliquod vitiū ex bono oriatur, per abusum, vt ex obiecto, non autem vt ex principio. 22æ.q.55 4.1m. 2

Vitia capitalia dicuntur à fine propriè, non quidem omnium, sed eorum, ex quibus sæpius alia oriuntur, non autem ab vltimo. 22æ. q 34. 5. c. ¶ q.35. 4. c. ¶ q.35.4. 1m. 3

DIVISIO. ¶ Vitia capitalia sunt tantum septem, ad quæ omnia alia reducuntur. s. vana gloria, accidia, inuidia, ira, auaritia, gula, & luxuria 12æ q.84.4.c. 4

CAPITVLVM. ¶ Prælatus præest in capitulo, sicut iudex in suo iudicali. 22æ.q.33.7.1m. 5

CAPVT naturale habet tria respectu aliorum membrorum, scilicet ordinem, perfectionem, & virtutē influendi. 3ª.q 8.1.8.c. 1

Caput significat multa, secundum similitudines ad multas proprietates eius. 12æ. q.14.3. 4. c. ¶ 3ª.q. 8. 1. 8.c. 2

Omnes operationes animales, à capite principium habent. 3ª.q 8 1.c. 3

Caput influit in alia membra duplicitèr, s. intra, & extra, gubernando actiones exteriores. 1ª.q.8.6.7.c. 4

In capite vigent omnes sensus, in cæteris vero membris, est tantum vnus sensus, scilicet tactus 3ª. q.8.1.c. ¶ q. 65.7 3m. 5

CHARACTER non est propriè in genere, nec in specie, sed reductiuè, sicut ens incompletum, quia est potentia instrumentalis. 3ª.q.63.2.c.fi. 1

Character est in secunda specie qualitatis. 3ª. q.63.2.c. 2

Diffinitio triplex characteris. 3ª.q.63.3.5.c. ¶ q.72.5.c. 3

Character est potentia, qua renati in vitam spiritualem, possunt facere operationes similes virtutibus, quibus sacramenta efficaciam habent. 3ª.q.72.5 c. 4

Character est duplex, scilicet potentia actiua, & passiua. 3ª.q.63.2.c. 5

Character est sacramentum, & res sacramenti. 3ª. q.63. 3.2m. ¶ 6.3m. ¶ q.66.1.b. ¶ c. ¶ 22.1m. 6

Character habet rationem signi, ratione sacramenti sensibilis, & ratione configurationis. 3ª. q.63. 1. 2m. ¶ 2.4m. 7

Character est participatio sacerdotij Christi. 3ª.q.63.3. 5.c. ¶ q.65.3.3m. 8

SVBIECTVM. ¶ Character est subiectiuè in animâ, sicut virtus instrumentalis. 3ª. q.50. 4. 3m. ¶ q.63. 2.c. ¶ 4.1m. ¶ 2m. ¶ q.64. 1.c. 9

Character est subiectiuè in potentia animæ, & non immediatè in essentia animæ. 3ª.q.63 4 c. 10

Character est principaliter in potentia intellectiua, & secundario in affectiua. 3ª q.63.4.3m. ¶ 5.c. 11

Character semper manet, etiā in damnatis, quia est indelebilis. 3ª.q.50.4.3m. ¶ q.63.2.b. ¶ 5.c. ¶ q.64. 9. 3m. ¶ q 66.9 c. ¶ q.82.8.c. 12

Christus nullum habuit characterem. 3ª.q 63.5.6.c. 13

Christus est character patris. 3ª.q.63.1.2m. 14

COMPARATIO. ¶ Non habens characterem baptismi, nullum alium recipere potest, quia ille præsupponitur de necessitate ab omni alio. 3ª.q.72.6.c. 15

Character baptismi est alius à charactere confirmationis, & ordinis, quia sunt ad distinctos actus. 3ª. q.72 5.c. 16

Character baptismi, est potentia passiua, sed character confirmationis, & ordinis est potentia actiua. 3ª. q. 63.3 c. 17

18 Character est à tota Trinitate, sed appropriatur filio, 3ª. q.64.1.c.

19 Character sacramentalis, est propriè character Christi, tanquam ducis, quo configurantur fideles sacerdotio Christi. 3ª.q.63.3.c.

20 Character secundum omnes imprimitur in quibusdam sacramentis, 3ª.q.63.1.c.

21 Character imprimitur solum in sacramentis nouæ legis. 3ª.q.62.6.3^{m}.& q.63.1.3^{m}.& a.c.

22 Character imprimitur solum in tribus sacramentis, scilicet baptismo, confirmatione, & ordine. 3ª.q.63.6.c.& q.72.5.c.& q.80.10.1^{m}.

23 Character est causa gratiæ sacramentalis. 3ª.q.63.2.c.& q.69.10.c.

24 Per characterem deputantur fideles ad actus conuenientes præsenti ecclesiæ, per prædestinationem vero ad præmium vitæ æternæ. 3ª.q.63.1.1^{m}.& 2.c.

25 Character bestiæ, est obstinata malitia, vel professio illiciti cultus. 3ª.q.63.3.3^{m}.

CHARADRION est auis garrula, ideò significat loquaces, 12æ q.102.6.1^{m}.fi.

1 CHARITAS est accidens. 22æ.q.23.3.3^{m}.

2 Charitas est habitus in animo creatus, contra magistrum sententiarum. 22æ.q.23.2.c.

3 Charitas est virtus 22æ.q.23.3.c.& q.27.1.c.

4 Charitas potest dici virtus generalis. 22æ.q.58.6.c.& 3ª.q.85.2.1^{m}.

5 Charitas potest dici virtus generalis, inquantum ordinat actus omnium virtutum ad bonum diuinum. Sed vt respicit bonum, diuinum vt proprium obiectum, est virtus spiritualis. 22æ.q.58.6.c.& 3ª.q.85.2.1^{m}

6 Charitas est amicitia. 12æ.q.65.5.c.& q.66.6.2^{m}.& 22æ.q.23.1.c.& q.24.2.c.

7 Charitas est radix omnium virtutum. 12æ.q.62.4.c.& q.65.5.2^{m}.& q.71.4.c.& q.84.1.1^{m}.& 22æ.q.23.8.2^{m}.& q.139.2.2^{m}.

8 Charitas est mater omnium virtutum, 12æ.q.62.4.c.& 22æ q.23.8.3^{m}.& q.186.7.1^{m}.

9 * Charitas est forma omnium virtutum. 12æ.q.62.4.c.& 22æ.q.4.3.c.& q.23.8.c.& q.24.12.4^{m}.

10 Charitas, qua formaliter diligimus, est quædã participatio diuinæ charitatis, quæ Deus est. 22æ.q.23.2.1^{m}.& 3.3^{m}.& q.24.2.1^{m}.& 7.c.

11 Charitas est amor Dei, non qualiscunque, sed quo diligitur Deus, vt beatitudinis obiectum 12æ.q.65.5.1^{m}.& q.109.3.1^{m}.& 3^{m}.& q.103.3.1^{m}.& 3^{m}.& 22æ.q.23.4.c.

12 Charitas non potest esse informis. 22æ.q.24.12.4^{m}.& q.45.4.c.& q.136.3.c.& 3ª.q.79.1.c.fi.

13 Actus charitatis duplex, scilicet elicitus, & imperatus, 3ª.q.85.2.1^{m}.

14 Motus mentis humanæ in fruitione Dei, in quo cõsistit vita æterna, est actus charitatis. 12æ.q 114.4.c.

15 Obiectum charitatis proprium, & principale, & formale, est bonitas summa, idest Dei. 22æ.q.4.3.c.& q.13.2.c.& q.23.5.2^{m}.& q.44.1.c.& 4.2^{m}.

16 Charitas pro obiecto habet vltimum finem, scilicet beatitudinem æternam. 22æ.q 23.4.2^{m}.& q 24.1.3^{m}.& 10 c.& q.44.5.c.

17 Charitas habet duo obiecta, scilicet principale, idest bonitatem Dei, & secundarium, idest bonum proximi. 22æ.q.32.2.3^{m}.& q.66.5.c.

18 Charitas diligit proximum propter Deum, ideò obiectũ eius propriè est Deus, 22æ. q 25.1.3^{m}.& 3.1^{m}.& q 23.5.1^{m}.

19 Charitas tendit in vltimum finem, sub ratione finis vltimi, quod non conuenit alicui alteri virtuti. 22æ. q. 23.1.c

20 Dilectio Dei, est finis dilectionis proximi. 22æ. q.44. 2.c.

21 * Charitas viæ, non potest æquari charitati patriæ. 1ª. q.117.2.3^{m}.& 12æ.q.57.5.3^{m}.

22 Charitas superexcedit saeculariũ totius nomine. 12æ. q 113.9.2^{m}.& 22æ.q 24 8.3.c.

Charitas est nobilior anima Christi, & aliorum, secundũ quid, non autem simpliciter, 22æ.q.23.3.c. 23

Donum sapientiæ correspondet charitati. 22æ.q.23.prin. & q.45.princ. 24

Charitas est potissima virtutum. 1ª.q.117.2.3^{m}.& 12æ.q 65.5 c.& 22æ.q.23.6 c.& q.26.4.2^{m}.& q 30. 4.c.& q.34.5.1^{m}.& q.117.6.c.1^{m}.& q.157.4.2^{m}. 25

Quilibet habens charitatem, habet omnes alias virtutes. 12æ.q.65.3.5.c. 26

Nulla vera virtus potest esse sine charitate, 12æ.q.65.2.4.c & q.71.4.c.& 22æ.q.23 7.c.& q.51.2.c.& q.109.2.2^{m}. 27

Charitas est maior aliis, quia propinquius se habet ad obiectum suum, scilicet ad Deum, quam fides, & spes. Ideò nobilior est eis. 12æ.q.66.6.c.& 22æ.q.23.6 c. 28

Sola charitas imperat omni virtuti. 12æ q.114.4.c. 29

Charitas ponitur in diffinitione cuiuslibet virtutis, non quidem essentialiter, sed quia ab ea dependent, 12æ. q 62.2.3^{m}.& 22æ.q 23.4.1^{m}. 30

Nulla virtus habet tantam inclinationem ad suum actum, nec ita delectabiliter operatur, sicut charitas. 22æ.q.23 2.c.fi. 31

Omnia præcepta moralia fundantur in præceptis charitatis. 3ª.q.47.2.1^{m}. 32

Charitas coniungit Deo realiter. & attingit ipsum realiter, non autem fides, nec spes. 22æ.q.45.2.c.fi.& 4.c.& 6.2^{m}.& q.172.4 c & q.184.1.c.2^{m}. 33

Sapientia etsi differat a charitate, tamen præsupponit eã. Et ea hic pro diuidit inter filios perditionis, & regni. 22æ q.45.4.3^{m}. 34

Charitas facit tendere in Deum, vniendo affectum homini Deo, spes autem vt adipiscendo. 22æ. q.17.6.3^{m}. 35

Sub charitate comprehenditur omnia alia amicitia, & dilectio licita, non autem illicita, quia charitas non potest esse cum peccato mortali 22æ.q.45.4.c. 36

Quicquid pertinet ad donum, vel virtutem fortitudinis, potest etiam ad charitatem pertinere. 22æ.q.139.2 2^{m}. 37

Voluntas est subiectum charitatis. 1ª.q.59.4.3^{m}.& q.82.5.2^{m} & 12æ.q.56.6.c.& q 57 1.c. 38

Charitas impropriè dicitur esse in concupiscibili. 1ª.q.82.5.2^{m}. 39

* Charitas non est in nobis naturaliter, nec causatur ex actibus nostris, sed infunditur à Deo 22æ.q.24.2 c.& 3.in.c.& q.172.2.1^{m}. 40

Charitas est in omnibus habentibus gratiam, gratum facientem. 22æ.q.2.4.c & q 47.1.4.c. 41

Charitas augetur essentialiter. 12æ. q.52. 1.c.& q.66.1.c. 42

Charitas non augetur per additionem, sed per intensionem, secundum accessum ad terminum. 22æ.q.52.2.c.& 22æ.q 24.5.c 43

Visio beata, charitas, & huiusmodi quę pertinẽt ad præmium essentiale, non augentur in beatis, ex quo iam fuit effecti beati. 22æ.q.24.3 3^{m}. 44

* Charitas potest augeri in infinitum, 22æ.q.24.7.c. 45

Quilibet actus charitatis, disponit ad charitatis augmentum, reddendo hominem promptiorem ad iterum agendum, & habilitate crescente, donec conetur ad perfectum, & tunc acta augetur. 22æ.q.24.6.c 46

Charitas vnico actu augetur, si fiat cum toto conatu, non autem aliter. 12æ q 52 3.c.& 22æ.q.24.6.c. 47

Charitas non potest minui. 22æ.q 24. 10.c. 48

Charitas non potest amitti per peccatum veniale, 12æ. q.71.4 c.& q.78.2.1^{m} & q.88.1.2^{m}. 49

Veniale peccatum non contrariatur habitui charitatis, sed feruori actus eius, quem minuit. 12æ.q.71. 4. c.& 22æ q.24.8.2^{m}.& q.54.3.c.& q.107. 3. a^{m}.& 3ª. q.79.4.c.& q.87.1.2.c. 50

Charitas viæ potest amitti, non autem charitas patriæ, 22æ.q 24.11.c. 51

Charitas quolibet peccato mortali amittitur, 12æ.q.71. 52
3.c.

AVERE mala est prouidentiæ, sicut & prosequi bona, sed cauere impedimenta extrinseca, est cautionis. 22æ.q.49.8.2^{m}.

1 CAVSA, ad quam necessario sequitur effectus, intelligitur tantum de causa per se completa, & nō impedita, 1ª.q.113.6.c.¶ 12æ.q.75.1.2^{m}.

2 Posita causa naturali, & sufficienti, ponitur effectus, non autem voluntaria. 1ª.q.14.8.2^{m}.¶ q 19.8.0.¶ q.42.2.0. ¶ q.46.1.9^{m}.¶ 10.¶ q.61.2.1^{m}.¶ 3ª.q.56.1.1^{m}.

3 Non omnis causa per se propria, & sufficiens, causat necessario suum effectum, quia potest impediri. 1ª.q. 115.6.c.¶ q.86.3.c ¶ 12æ.q.73.1.2^{m}.

4 Causa duplex, scilicet dispositiua, & consummatiua. 22æ. q.94.4.0.

5 Causa conseruatiua duplex, scilicet directe, & per se, vel indirecte, & per accidens, sicut quod remouet, vel impedit actionem corrumpentis. 1ª.q.104.1.2.c.

6 Genus causæ est quadruplex scilicet finalis, formalis, efficiens, & materialis, 22æ.q.27.3.c.

7 Causa duplex, scilicet per se, id est causans per virtutem suam, & per accidens, id est remouens impedimentum. 1ª.q 114.3 c.¶ 12æ.q.75.4.c.¶ q.76. 1.c.¶ q 85. 5. c.¶ q. 88.9.c.¶ 22æ.q 8.1.2^{m}.¶ q.4.7.c.

8 Occasio significat causam imperfectam, non autem semper causam per accidens. 22æ.q.43.1.3^{m}.

9 Causa per accidens dupliciter, scilicet, quod accidit causæ per se, vel quod accidit effectui per se. Et hoc tripliciter, l. habens ordinem per se, vel vt in paucioribus, vel non habens ordinem, nisi secundum æstimationem. Primum est remouens impedimentum contrariū, vel non contrarium. Secundum est casus, vel fortuna. 22æ. q.43.1.3^{m} ¶ q 65.8.c.

10 Non omne, quod fit, habet causam per se, sed tantū ens per se, non autem ens per accidens, quia non est proprie ens, sed magis ordinatur cum non ente. 1ª.q.115. 6.c ¶ q 116.1.c.

11 A qualibet causa deriuatur aliquis ordo ad suos affectus. Et vnus ordo continetur sub ordine, sicut causa sub causa. Et multiplicatur sicut causa. 1ª.q.105.6.c. ¶ q.105.3.c.

12 Omne vnum in multis oportet esse ab vna causa. 1ª. q. 65.1.c.

13 Idem effectus est ab infinitis causis per accidens, non autem per se, 1ª.q.46.2.7^{m}.¶ 12æ.q.1.4.0.

14 Aucta causa, auget effectum per se, non autem effectum per accidens, 12æ.q.27.6.1^{m}.¶ q.83.5.1^{m}.

15 Aliquid est causa alicuius effectus dupliciter, scilicet directe ad illud agendo, & indirecte, quia non impedit cum possit. 3ª.q.47.1.c.

16 Non est eadem essentia causæ, & effectus. 22æ. q.58. 6.c.

17 Habitudo ad causam, non est de ratione entis causati, sed consequitur ad ea, quæ sunt de ratione eius. 1ª.q. 44.1.1^{m}.

18 Causa quandoque habet non necessariam habitudinem ad effectum, propter defectum effectus, & non causæ, 1ª.q.19.8.4^{m}.

19 Causa æquiuoca, est causa totius speciei, vniuoca vero tantum indiuidui. 1ª.q.13.5.1^{m}.¶ q.104.1.c.

20 Effectus vniuocus dependet tantum in fieri à causa, sed æquiuocus potest dependere etiam in esse. 1ª. q 104. 1.c.

21 Effectus est in causa secundum similitudinem quadrupliciter, scilicet secundum esse naturale, & secundum eandem rationem, vt in vniuocis, vel secundum eandem rationem tantum, vt in æquiuocis, vel spiritualiter, vel influxu 3ª.q.62.1 c.

22 Effectus est in causa vniuoca, secundum similitudinem formæ eiusdem speciei, in causa vero æquiuoca, secundum similitudinem formæ excellentioris. 1ª. q.4.2.3 o.¶ q.5.2.c.¶ q.13.5 c.¶ q.105.1.1^{m}.¶ q.110.2.c.¶ q.115.. 3.3^{m}.¶ 3ª. .5 2.4. c.

Causa instrumentalis non participat actionem causæ principalis, nisi inquantum per aliquid sibi proprium, dispositiue operatur ad effectum principalis agentis. 1ª.q.45.5.c. 23

Causa principalis est nobilior suo effectu, non autem instrumentalis, nec causa per accidens, 12æ.q.66.3. 3^{m}. ¶ 22æ.q.148.3.2^{m}.¶ q.165.2.1^{m}.¶ 3ª.q.79.2.3^{m}. 24

Effectus habet esse nobilius, & principalius, non autem verius, in causa principali, quàm in se, non autem in causa instrumentali. 1ª. q.4 2.c.¶ q.18.4.3^{m}.¶ 12æ. q. 83.1.2^{m}. 25

Effectus assimilatur causæ principali, non autem instrumentali. 3ª.q.62.1.c. 26

Causa principalis, licet manifestissima, nō potest propriè dici signum sui effectus, licet occulti, sed tantum causa instrumentalis, quia vt mota est effectus, 3ª.q. 62.1.1^{m}. 27

Eiusdem & similiter, non potest esse duplex causa proxima, vel remota, sed diuersimodè. 1ª.q 32.3.c. 28

Idem respectu eiusdem, potest esse causa, & effectus diuersimode. 12æ.q 38.4.2^{m}. 29

Effectus denominatur à causa proxima, non à remota, vel vniuersali. 1ª.q 14.13. 1^{m}.¶ q 25.3.4^{m}.¶ 3ª. q.4. 1.1^{m}. 30

Effectus quanto remotior est à causa, tanto est debilior. 12æ.q.66.1.c. 31

In quolibet genere causarum, causa distat ab effectu, secundum perfectionem, vel secundum virtutem. 1ª. q. 38.1.1^{m}. 32

Qualibet causa primo operatur in sibi propinquius, & per illud in alia. 1ª.q.36.1.c. 33

Causa prima duplex, scilicet prima in genere, & prima simpliciter, scilicet Deus. 1ª.q.19.8.0. 34

Causa prima, l. Deus produxit materiam de nihilo. 1ª.q. 14.11.0.¶ q.15.1.1^{m}.¶ q.44.2.0.¶ 4.4^{m}.¶ q.45. 1.2^{m}. ¶ 4.3^{m}.¶ q.46.1.3^{m}.¶ q.47.1.0.¶ q.57.2.c.ñ.¶ q.65.4. c.ñ. ¶ q.91.2.c.¶ q 105.1.c.1^{m}.¶ q.117.3.c. 35

Processiones diuinarum personarum, sunt causa prima creationis omnium creaturarum. 1ª. q.33. 3.1^{m}.¶ q. 45.6.0 ¶ 7.3^{m}. 36

* Effectus non trahit necessitatem, vel contingentiam à causa prima, sed à proxima, 1ª.q.14 13 1^{m}.¶ q.25.3. 4^{m} ¶ q.47.1.2^{m}.¶ q.103.7.3^{m}.¶ 3ª.q.4.1.1^{m}. 37

Causa prima plus influit, quàm secunda. 1ª. q.104. 2.c.¶ 12æ.q.19.4.c.¶ q.84.5.c. 38

Operatio causæ secundæ, semper fundatur super operationem causæ primæ, & præsupponit eam. 12æ. q.19. 4.c. 39

Causæ habent intra se ordinem, quia finis est ratio agentis, agens, formæ & forma materiæ. 1ª.q.3.2. 1^{m}.¶ 4.c. ¶ q. 85.1.4^{m}.¶ 12æ q.1.2.c. 40

Causa perficiens est nobilior suo effectu, non autem causa disponens, 12æ.q.65.6.1^{m}. 41

In causis agentibus, quanto aliquid est prius, tanto est perfectius, in causis autem materialibus est imperfectius. 22æ.q.1.7 3^{m}. 42

Semper oportet, quod causa per se sit potior effectu. 1ª. q.93.1.c.¶ 12æ.q.112.1.c.¶ 22æ.q 148.1.2^{m}. 43

Quanto causa est altior, tanto causalitas eius ad plura se extendit. 1ª.q.65.2.c. 44

Omnis causa dicit diuersitatem substantiæ ab effectu. 1ª.q.33 1.1^{m}. 45

* Omnia nobiliori modo sunt in causa sua, quàm in suo causato 1ª.q.4.2.c. 46

Causa semper excedit suum causatum. 12æ. q.66. 1 c. 47

Quicquid est causa causæ, vt causa, est causa causati. 1ª. q.40.2.2^{m}.¶ 12æ.q.79.1.1^{m}.¶ 2.c. 48

Omnis effectus dependet a causa sua. 1ª.q.33.1. 1^{m}. ¶ q. 104.1 2.1. 49

Causa efficiens, non potest esse posterior effectu, ordine durationis, sicut finalis 3ª.q.62.5.c. 50

Nulla

51 Nulla creatura est causa actiua alterius, quo ad nouā formam, vel dispositionem, sine mutatione, sed conseruat sine mutatione, 1^{a}.q.104.2.3^{m}.
52 Quod est prius in causando, est posterius in causato, & è conuerso, 1^{a}.q.5.4.c.
53 Causa cognoscitur per effectum quandoque, & è conuerso, 1^{a}.q.55.3.4^{m}.& 8.1^{m}.
54 Effectus dupliciter cognoscitur in causa, scilicet demō stratiue, & per coniecturas, 1^{a}.q.14.13 c.
55 Effectus dupliciter repræsentat causam, s. quo ad esse, & secundum formam, 1^{a}.q.45.7.c.
CAVTELA, vel cautio, cuius est uitare impedimen-
6 ta bonæ operationis, est pars integralis prudentiæ, 22æ.q.48.c & q.49.8.o.
1 CAECITAS mentis triplex, s. priuatio luminis accidentalis, auersio uoluntaria à primo intelligibili, tertia propter occupationem. Prima est pœna, aliæ uero peccatum, 22æ.q.15.1.o
2 Cæcitas mentis, quæ quasi totaliter spiritualium bonorum cognitionem excludit, oritur ex luxuria. Hebetudo autem sensus, quæ reddit hominem debilem ad hmōi intelligibilia, oritur ex gula, 22æ.q.15.2.3.o.
3 Cæcitas mentis, & hebetudo sensuum, opponuntur dono intellectus, 22æ.q.8.6.1^{m}.& q.15.2.fi.
4 In cæco est aptitudo ad uidendum, 22æ.q.85.2.3^{m}.
5 Cæcus actu habet uirtutem gressiuam, per quam ambulare potest, sed inquantum caret uisu, qui dirigit in ambulando pariter defectum in ambulando, dum ambulat cespitando, 12æ.q.16.1.2^{m}.
6 Cæcus miraculosè illuminatus, naturaliter uidet, 3^{a}.q.77.4.3^{m}.fi.
1 CÆLVM habet materiam alterius rationis à materia quatuor elementorum, 1^{a}.q.66.1.5^{m}.& 2.o. & 12æ.q.49.4.c.
2 In materia cæli non est potentia ad corruptionem, quia forma eius excludit omnem priuationem ab ea, 1^{a}.q.9 c.& q.10.5.c.fi.& q.57.1.c.
3 Cælum non est animatum, 1^{a}.q.70.8.o.
4 Cælum non est de natura quatuor elementorum, 1^{a}.q.66.2.c.
5 Cælum non est in potentia incompleta ad esse, sed tantum ad ubi, 1^{a}.q.55.2.o.& q 38.1.3.c.q.66.2. c. fi. & q.79.1.c.& q.84.3.1^{m}.& q.85.5.c.& q.90.2.1^{m}.& q. 97. 1. c.& 12æ.q.49.4.c.& 22æ.q.24.11.c.
6 Cælum non incepit per generationem, quia non habet contrarium, sed incepit per creationem, 1^{a}. q. 46.1. 3^{m}.& 5^{m}.& q.66.2.c.& q 75 6.c.
7 In cælis non est habitus, nec dispositio, 12æ. q.49.4.c.
8 Firmamentum est duplex, s. cælum stellatum, & pars cōdensata in nubes, 1^{a}.q.68.1.2.3.o.& q 71.1^{m}.
9 Dextrum cæli est oriens, sinistrum occidens, superius polus meridionalis, inferius alter, ante hemisphæriū superius, post aliud, 1^{a}.q.102.1.c.fi.
10 * Corpora beatorum erunt supra omnes cælos, 3^{a}.q.57.4.c.1^{m}.
11 * Non oportet aliquam partem cæli esse superiorem Christo, sed ipsum esse super omnes cælos, 3^{a}.q.57.4.c.1^{m}.
12 Cælum empyreum non potest ratione inuestigari, 1^{a}.q.66.3.c.
13 Cælum empyreum est immobile, 1^{a}.q.66.3.o.& q 102.2.1^{m}.
14 Cælum empyreum est incorruptibile, & lucidum, sed non emittit radios uisibiles nobis, 1^{a} q.66.3.o.
15 Cælum empyreum est supremum locorum corporaliū, 1^{a}.q.102.2.1^{m}.& q.112.1.2^{m}.
16 Cælum empyreum est locus beatorum hominum magis, quàm angelorum, & est ad congruitatē contemplationis, non autem ad necessitatem, 1^{a}. q. 66.3.c. 3^{m}.& q.102.2.c.1^{m}.& q.102.1.2^{m}.& 12æ. q. 47. 3^{m}.& 22æ.q.175.3.4^{m}.
17 Cælum empyreum est concreatum materiæ informi, 1^{a}.q.66.3.o.
Cælum empyreum habet influentiam in inferioribus, 18
1^{a}.q.66.3.2^{m}.
Diuersæ opiniones Doctorum de aquis, quæ sunt super 19
cælos, 1^{a}.q.68.2.3.o.
Informitatem cæli expressit scriptura, ex hoc, quod di- 20
cit. Tenebræ erant super faciem abyssi, secundum quod sub cælo etiam aër includitur, 1^{a}.q.66.2.c.fi.
Cælum aqueum est supra firmamentum, i. cælum syde- 21
reum, quia est diaphanum, sicut & cælum empyreum, quia est lucidum, 1^{a}.q.66.3.1^{m}.& o.
Omne spatium inter aquam, & cælum lunæ, est unum 22
cælum, secundum Damascenum, sed quatuor secundum Rabanum, 1^{a}.q.68.4.c.
Cælum dicitur dupliciter, s. à proprietate, & à natura. 23
Et hoc est triplex, s. immobile, mobile uniforme, & mobile difforme. Primum est cælum empyreum, secundum aqueum, & tertium sydereum, & septem planetæ 1^{a}.q.68.4.c.
Cæli sunt septem, secundum Rabanum, s. empyreum, 24
crystallinum, seu aqueum, sydereum, igneum, olympium, æthereum, & aëreum, 1^{a}.q.68.4.o.
In cælis non sunt plura indiuidua eiusdem speciei, 1^{a}. 25
q.47.2.c.
Cælum sumitur tripliciter, s. essentialiter, participatiuè, 26
& metaphoricè. Et hoc tripliciter, scilicet, trinitas, bona spiritualia, & triplex uisio, s. corporalis, imaginaria, & intellectualis, 1^{a}.q.68.4.c.
Cælum tertium, ad quod raptus est Paulus, est triplex 27
visio, triplex hierarchia, cælum empyreum, uel trinitas, 1^{a}.q.68.4.c.& 22æ.q.175.3 4^{m}.
Virtus primi cæli recipitur in mediis cælis diuersimo- 28
dè, secundum motus eorum, 1^{a}.q 115.3.4^{m}.
Actiones, & uirtutes cælorum, diuersimodè recipiuntur 29
in his corporibus inferioribus, secundum diuersam materiam dispositionum, 1^{a}.q.115.3.4^{m}.& 6.2^{m}.
Omnis virtus generalis, vel specialis inferiorum, redu- 30
citur ad uirtutes cælorum generales, vel speciales, 22æ.q.96.2.2^{m}.
* Motus cæli est naturalis, 1^{a}.q.70.3.4^{m}.& 5^{m}. 31
Motus cæli est uoluntarius ex parte motoris tantum, 32
1^{a}.q.70.3.5^{m}.
Quilibet motus cuiuscunque cæli est regularis, & uni- 33
formis in uelocitate, & tarditate, 1^{a}.q.32.1.2^{m}.
Quodlibet cælum præter primum, mouetur dupliciter, 34
s. motu proprio, & motu primi cæli, 1^{a}.q.68.2.3^{m}.& q.115.3.4^{m}.& 22æ.q 2.3.c.
In cælis est duplex motus, scilicet primus, idest diurnus, 35
super polos æquinoctialis ab oriente in occidens, & secundus è conuerso, super polos zodiaci, 1^{a}. q.67.4.3^{m}.& q.14.2.c.
In cælis est duplex motus, s. primus, idest, diurnus, qui 36
est causa continuitatis generationis, & secundus per zodiacum, qui est causa diuersitatis, secundum generationem, & corruptionem, 1^{a}. q. 67. 4. 3^{m}. & q. 104. 2.c.
Motus cæli est causa uiuentium, 1^{a}.q.70.3.3^{m}. 37
Cæli sunt causa eorum, quæ fiunt in his inferioribus, 1^{a}. 38
q.115.13 o.& 12æ.q.95.5.o.& q.96.2.2^{m}.
Tota materia corporum inferiorum subiacet uariatio- 39
ni, secundum motum corporum cælestium, 1^{a}.q.115.3.o.
Diuersorum motuum cælestium, diuersi sunt effectus, 40
1^{a}.q.104 2.c.fi.
Effectus corporales in inferioribus, non sequuntur ex 41
necessitate à motibus cælorum, 1^{a}.q.115.6.o.
Distantia loci impedit effectum cælestis corporis, 1^{a}.q. 42
115.6.2^{m}.
Grossities materiæ, vel frigiditas, aut caliditas, aut alia 43
huiusmodi dispositio, impedire potest effectum cor- 44
poris cælestis, 1^{a}.q.115.6.2^{m}.
Effectus duplices subtrahuntur causalitati corporum
cæle-

cælestium, scilicet effectus per accidens contingentes, in humanis, vel naturalibus, & actus liberi arbitrij, 22æ.q.95.5.c.

45 Cælum mouetur ab aliquo intellectu, 1ª.q.70.3.o.

46 Cælum est mouens seipsum, inquantum motor est ei intrinsecus, 1ª.q.70.3.5m.

47 * Motor cæli coniungitur orbi, secundum totum esse, secundum philosophos, ideo non mouetur per accidens ad motum eius, 1ª.q.51.1.3m.

48 Motor cæli superioris, potest mouere cælum motoris inferioris, non autem è conuerso, 1ª.q.117.4.1m.

49 Cælum est primum alterans, non tamen primum mouens, sed mouetur motu locali à superiori mouente, 12æ.q.6.1m.? q.109.1.c.

50 Virtus mouens cælum, dicitur esse in dextera parte orbis, quem mouet, vnde incipit motus, 1ª.q.51.3.3m. ? q.52.2.c.

51 Corpora cælestia, non sunt animata eo modo, quo plantæ, & animalia, sed æquiuocè, anima videlicet dante motum, non autem esse, 1ª.q.70.3.c.

52 Anima hominis est nobilior corpore cæli, 1ª.q.70.2.4m.

53 Corpus cæli est nobilius corpore hominis, 1ª.q.91.1.2m.

54 Corpus hominis est simillimum cælo, 1ª.q.76.5.2m.? q.91.1.c.3m.

55 Cælum uenit in compositionem hominis causaliter, non autem essentialiter, 1ª.q.76.7.c.? q.91.1.c.2m.? 3ª.q.57.3.c.

56 Cælum per se agit in corporibus omnium inferiorum, sed in anima, & in potentiis eius organicis, agit per accidens, in intellectu autem, & uoluntate indirectè tantum, 1ª.q.83.1.5m.? q.115.3.4.o.? 6.c.? q.116.1.c. ? 12æ.q.9.5.o.? 22æ.q.95.5.6.7.o.

CELLVLA cerebri triplex, scilicet anterior, media, & posterior, 1ª.q.78.4.c.

COENA Christi fuit luna quartadecima, sed passio eius fuit luna quintadecima, 3ª.q.44.2.2m.? q.46.9.1m.

CENTVRIO, & Petrus reueriti sunt Christum ex humilitate, Zachæus autē ex amore, 3ª.q.8.10.3m.

CERE est oppidum prope Romam, 12æ.q.99.3.c.

Cerebrum est maius proportionabiliter in homine, quàm in alio animali, 1ª.q.91.3.1m.? q.95.1.c.

Cereis non utebantur Iudæi in cultu Dei, sed oleo, 12æ.q.101.1.2m.

1 CERIMONIA dicitur à Cere oppido prope Romā, vel quasi Cereris munia, 12æ.q.99.3.c.

2 Omnes cerimoniæ sunt, quædam in protestatione fidei, 12æ.q.103.4.c.

3 Cerimoniæ sunt opera exteriora ad cultum Dei pertinētia, 12æ q.99.3.o.? q.101.2.4.c.? q 103.1.o.? q.104.1.c.3m.

4 Cerimonialia dicuntur, quæ secundum se non habent causam manifestam faciendum, licet possint habere causam manifestam institutionis, 12æ.q.101.1.4m.

5 Cerimonialia ueteris Testamenti, sunt quædam determinationes iuris naturalis, & præceptorum moraliū, 12æ.q.99.3.2m.? q.5.c.? q.103.1.c.? 22æ.q.122.1.2m.

6 Multæ particulares determinationes in cerimoniis ueteris legis, habent causam tantum figuralem, non autem literalem, nisi in communi, 12æ.q.102.2.3m.

7 Cerimoniæ ueteris legis sufficienter diuiduntur in sacrificia, sacra, sacramenta, & obseruantias, 12æ.q.101.4.c.

8 Cerimoniæ in ueteri lege fuerunt multæ, ad reprimendam idolatriam, & ad significationem multorum, 12æ.q.101.3.c.

1 CERTITVDO potest esse ex duobus, s. ex causa, & ex subiecto, 1ª.q.1.5.1m.? 22æ.q.4.8.o.

2 * Certitudo est tantum in cognitione, 12æ.q.18.4.c.? 22æ.q.18.4.c.

3 Certitudo principaliter, & essentialiter est tantum in cognitione, sed secundum similitudinem, & participatiuè, est etiam in aliis, ut in operibus naturæ, vel artis, 12æ.q.18.4.c.? 22æ.q.18.4.c.

Certitudo cognitionis est diuersimode in Deo, in angelis, & hominibus, 22æ.q.9.1.1m. 4

Visus est simpliciter certior auditu, licet quandoque sit è conuerso, 22æ.q.4.8.1m. 5

VIRTVS, & natura sunt certiores arte, quia infallibilius operantur, 22æ.q.18.5.c. 6

Fides est certior omni uirtute intellectuali ex parte rei, & causæ, sed è conuerso ex parte subiecti, & euidentiæ, 1ª.q.1.5.1m. 7

Certitudo spei est ex cognitione dirigente, 12æ.q.40.3.3m.? 22æ.q.18.4.c. 8

Certitudo cognitionis est ex se, sed certitudo spei, & naturæ est ex alio, ideo deficit per accidens, 12æ.q.40.2.3m. 9

Spes uiatorum habet certitudinem ex fide, omnipotentia, & misericordia Dei, non autem ex meritis propriis, 22æ.q.18.4.o. 10

CESSARE dicitur Deus ab omni opere condendo, non autem propagando, & conseruando, 1ª.q.73.1.2m.? 2.o.? q.74.2.3m.? q.118.3.1m.

COETVS, idest, festum collectæ, fiebat in memoriam pacis, & adunationis Iudæorum in terram promissionis, & figurabat ecclesiā beatorū, 12æ.q.102.4.10m. 1

Festum omnium sanctorum succedit ei, vel festum angelorum, 12æ.q.103.3.4m. 2

CHERVBIN interpretatur plenitudo scientiæ, quæ est quadruplex in eis, s. perfecta Dei visio, plena diuini luminis susceptio, cōtemplatio pulchritudinis in ordine rerum, & copiosa diuinæ cognitionis effusio in alios, 1ª.q.63.7.3m.? q.108.5.5m.

CHIMERA.? Ratio, siue conceptio chimeræ, nō habet fundamentum in re, neque proximum, neque remotum, quia neque est similitudo alicuius rei extra animam, neque consequitur ex modo intelligendi rem aliquam naturæ. Et ideo illa conceptio est falsa, 1ª.q.14.3.2m.? 5.3m.? 7.4m.b.? q.48.1.2m.

CHRISMA benedici oportet ab episcopo in cęna Domini, 72.3.o.

CHRISTIANVS dicitur, qui Christi est, i. qui fidem Christi habet, qui spiritu Christi uirtuose operatur, & ad imitationem Christi, peccatis moritur, 22æ.q.124.5.1m.

CHRISTVS in triduo mortis suæ, non fuit uere homo, 3ª.q.50.4.o. 1

In illo triduo mortis corpus Christi, non fuit uiuum, nec animatum, 3ª.q.50.4.b.? c.1m. 2

Totus Christus est ubique, non autem totum, quia masculinum genus pertinet ad personam, sed neutrum genus pertinet ad naturam, 3ª.q.52.3.o. 3

Natura diuina constituit personam Christi simpliciter, non autem natura humana eius, sed secundum quid, ut ab ea denominatur homo, 3ª.q.3.1.3m. 4

Persona Christi, est tota in quolibet loco, sed non totaliter, 3ª.q.52.3.3m. 5

* Idem iudicium est de istis propositionibus Christus, secundum quod homo, est persona, suppositum, hypostasis, & res naturæ, 3ª.q.16.12.3m. 6

Hæc est vera, & propria, Deus est homo, & è conuerso, 3ª q.16.1.2.o. 7

Hæc est per se, & in materia naturali, Deus est homo, nō autem per accidens, nec in materia remota, nec in materia contingenti, ratione suppositi, non ratione formæ, 3ª.q.16.1.1m. 8

Hæc est falsa, Deus factus est homo, & è conuerso, si ly factus, determinet subiectum, vel prædicatum absolute, si uero determinet compositionem, est uera, si autem determinet subiectum respectu prędicati, est uera, sed conuersa eius est falsa propriè, impropriè uero est uera, idest si ly homo in subiecto supponat simpliciter,

plicitet, & non personaliter, 3ª.q 16.67.0. ¶ q.13.3.c.

10 Hæc propriè est falsa, & impropriè uera, Christus, secundum quòd homo, est Deus, eadem ratione scilicet, quia reduplicatio magis propriè facit stare pro natura, nisi per aliquid limitetur ad suppositum, 3ª. q. 16. 11.0.

11 Hæc est falsa, Christus est tantum homo, sed hæc est uera, Christus est tantum id, quod est homo, 3ª. q. 17. 1.3^{m}.

12 Hæc est falsa de Christo, iste homo incepit, nisi addatur aliquid creatum. 3ª.q.16.7.c.& ¶ 9.0.

13 Hæc est uera, Christus est creatura, secundum naturā humanam, & est minor patre, non autem simpliciter, 1ª.q.41.3.c.4^{m}.¶ 3ª.q.16.8.0.¶ q 20 1.1^{m}.

14 Hæc propriè est uera, Christus, secundum quòd homo, est creatura, quia reduplicatio magis propriè facit stare pro natura, nisi per aliquid limitetur ad suppositum, ideo hæc est falsa; Christus, secundum quod hic homo, est creatura, 3ª q.16.10.0.

15 Hæc propositio, Christus, secundum quòd homo, est persona, non est uera, nisi reduplicet suppositum hominis, vt dicatur Christus, secundum quod iste homo est persona, 3ª.q 16.q.1.art.2.q.1.c.

16 Natura humana in Christo, est nobilior, quam in aliis, ratione unionis ad verbum, non autem essentialiter. 3ª.q.2 2.2^{m}.¶ 5.1^{m}.

17 Humanitas Christi, fuit instrumentum diuinitatis eius, 1a2ª q.112.1 1^{m}.¶ 3ª.q.7.1.3^{m}.¶ q.8.1. 1^{m}. ¶ q. 13.2. c.2^{m}.¶ 3.4.c.¶ q.18.1.2^{m}.¶ q.19.1.c.¶ q.34.1.3^{m}. ¶ q. 43.2.c.¶ q.42.6.c.¶ q.49.1.c.1^{m}. ¶ 2^{m}. ¶ q. 50.6. 3^{m}.¶ q.56.1.3^{m}.¶ q.62.5.c.¶ q 74.5.c.

18 Humanitas Christi potest, dici indiuiduum, particulare, & singulare, non autem suppositum, hypostasis, res naturæ, vel persona, quia persona filij Dei, est suppositum naturæ humanæ, 1ª.q.29.1.2^{m}.¶ 3ª.q 2.2. 3^{m}. ¶ 5.c ¶ q 4.4.c.3^{m}.¶ q 16 12.2^{m}.¶ 3^{m}.

19 Anima Christi, est super omnes creaturas, 3ª.59.1.3^{m}.

20 Anima Christi, est instrumentum diuinitatis, 3ª. q. 13. 2.2^{m}.

21 Ea, quæ sunt humanæ naturæ, non prædicantur in abstracto de deitate, nec è conuerso, 3ª.q.16.5.0.¶ q.50. 3.3^{m}.

22 Natura humana non prædicatur de Christo in abstracto, nec partes eius, 3ª.q 2.5.c.¶ q.3.7.3^{m}.¶ q. 16. 1.0. ¶ q.17.1.c.¶ q. .0.3.3^{m}.

23 Natura diuina, & proprietates eius, prædicātur de Christo in recto, tam in abstracto, quàm in concreto, humanæ uerò tantum in concreto, 3ª. q. 3. 7. 3^{m}.¶ q. 17.1.0.

24 Ea, quæ possunt conuenire personæ ratione sui, si habēt repugnantiam ad proprietates personæ diuinæ, non prædicantur de Christo, quæ autem conueniunt personæ ratione naturæ, vel ratione partis, dicuntur de Christo, licet repugnent personæ diuinæ, quod enim est personæ proprium de Christo non enunciatur ratione humanæ naturæ, nisi cum aliqua additione, vel expressa, vel subintellecta, 3ª.q.16.8.0.¶ q 20.2.0.

25 Deus est caput Christi, 3ª.q.8.1.3^{m}.¶ 8.2^{m}.

26 Christus ante incarnationem erat caput ecclesiæ, secundum humanitatem, per operationem hominum in eum, & non è conuerso, sed post, utroque modo, secundum diuinitatem uerò, ante, & post, & per utramque operationem, scilicet eius in nos, & è conuerso, 3ª.q.6.3.3^{m}.¶ q.68.1.1^{m}.

27 Christus, secundum quod homo, est caput ecclesiæ triplici ratione, scilicet secundum tria, quæ considerantur in capite, scilicet secundum ordinem, perfectionem, & uirtutem: primo, Christus habuit ordinem, quia caput est prima pars hominis, incipiendo à superiori; perfectionem autem, quia in capite uigent omnes sensus, & interiores, & exteriores, cum in cæteris membris sit solus tactus, uirtutem verò, quia uirtus, & motus cæterorum membrorū est à capite, & gubernatio eorum in suis actibus, ppter uim sensitiuam, & motiuam dominantem in capite, vnde & rector dicitur caput populi, & hæc spiritualiter competunt Christo, primo secundum propinquitatem ad Deum, gratia eius est altior, & prior, & si non tempore, quia omnes alij acceperūt gratiam, per respectum ad gratiam ipsius. secundo perfectionem habet, quantum ad plenitudinem omnium gratiarum tertio uirtutem habet, influendi gratiam in omnia membra ecclesiæ, & ideo conuenienter dicitur caput ecclesiæ, 3ª.q.8.1.0. ¶ q. 48.1.c.¶ q.49.1.c.¶ q.59.2.c.

Tota humanitas Christi, secundum animam, & secundum corpus, influit principaliter in animas, & secundario in corpora, ideo secundum vtrunque est caput hominum, quo ad utrunque, 3ª.q 8.2.0.¶ 4. 8^{m}. 28

Proprium est Christi, esse caput ecclesiæ, quo ad influxum interiorem, sed quo ad influxum exteriorem, conuenit alijs participatiuè, particulariter, & uice Christi, Christo autem secundum omnem locum, tēpus, & statum omnium pertinentium ad ecclesiam, & propria auctoritate, 3ª.q.8.6.0.¶ 7.c. 29

Christus est caput omnium hominum, sed primo beatorum, secundo habentium charitatem viæ, tertio fidelium, quarto unientium eum, quinto credibilium, sed nullo modo damnatorum, quia penitus desinunt esse membra Christi, 3ª.q.8.3.0.¶ q.13.3.c.¶ q.19.4.c. 1^{m}. 30

Eadem essentialiter est habitualis gratia Christi, quæ dicitur gratia unionis, capitis, & singularis personæ, 3ª. q.7.5.0. 31

Gratia unionis, singularis, & capitis, sunt simul tempore, sed ordine naturæ, & intellectus, prima præcedit secundam, & secunda tertiam, quia prima conuenit Christo inquantum Deus, secunda inquantum homo in se, tertia quo ad alios, 3ª.q.7.13.0. 32

In Christo fuit triplex plenitudo gratiæ, scilicet unionis personalis, capitis, & singularis. Prima est eius, vt causa finalis, secunda ut efficientis, tertia, ut formalis ad omnem effectum, & ad omnem usum gratiæ, 3ª. q.19.4.0.¶ q 48.1.c. 33

Gratia personalis, & gratia capitis in Christo, ordinantur ad actum. Non autem gratia unionis, sed ad esse personale. Ideo prima, & secunda conueniunt in essentia habitus, non autem tertia, licet etiam prima dicatur gratia unionis, inquantum facit congruitatem ad unionem, 3ª.q.8.5.3^{m}. 34

Gratia habitualis fuit in Christo, 3ª.q.7 1.0. 35

Requieuit super Christum spiritus Domini, qui quidem in homine dicitur esse per gratiam habitualem, 3ª. q.7.1.b.c. 36

Gratia unionis, est esse personale, quod à Deo datur gratis humanæ naturæ in persona uerbi, & est terminus assumptionis eius, 3ª.q.6.6.c. 37

Gratia unionis in Christo, duplicitur dicitur, s. uoluntas Dei dans gratia, & donum eius, idest, vnio, vel aliquis habitus. Primo modo loquuntur sancti communiter, & est, quid increatum, non secundo modo, 3ª. q. 2. 10.c.¶ q.6.6.c.¶ q.7.11.c. 38

Vnio Christi facta est per gratiam primo modo, non autem secundo, 3ª.q.2.10.0.¶ q 6.6.0. 39

Gratia Christi, siue unionis, siue habitualis dicitur naturalis Christo, quia habuit eam a natiuitate, & quia causatur a natura eius diuina, non autem a natura humana, 3ª.q.2.12.0.¶ q.7.13.2^{m}.¶ q 34.3.2^{m}. 40

Gratia unionis, fuit simpliciter infinita in Christo, sed gratia habitualis eius, fuit infinita secundum rationem gratiæ, finita uerò secundum rationem entis, 3ª. q 7.11.0. 41

Habere gratiam, conuenit Christo, secundum naturam humanam, non autem secundum naturam diuinam, sed esse largitorem gratiæ, 1ª.q.7.7.2^{m}. 42

Christus habuit plenitudinem omnis gratiæ dupliciter, scilicet 43

scilicet in summo, & quo ad omnes effectus gratiæ, 3ª.q.7.7.1m.¶ 9.0.¶ 10.1a.c.¶ q.15.2.3.c.¶ q. 22. 1. c. 1m.¶ 3m.¶ q 27.5 1m.¶ q.28.4 2m.¶ q.38.2.2m.

44 Plenitudo gratiæ duplex, scilicet vna ex parte gratiæ, & alia ex parte subiecti. Prima est proprie Christo, secunda verò conuenit etiam aliis per Christum, 3ª.q. 7.10.0.

45 Plenitudo duplex fuit in Christo, scilicet prime diuinitatis, secunda gratiæ, & ueritatis. Et secunda deriuatur à prima, 3ª.q.15.2.3.c.¶ q.19.4.2m.¶ q.34.1.c.

46 Plenitudo gratiæ, & diuinitatis habitat in Christo corporaliter tripliciter, scilicet per unionem personalē ad corpus, contra vmbram, & triplici unione, idest carnis, mentis, & sensus, 3ª q.2.10.2m.

47 Omnes gratiæ gratis datæ, fuerunt in Christo excellentissimæ, 3ª q.7.7.0.

48 Gratiæ in Christo non diuiduntur. Sed diuiduntur in aliis hominibus, qui recipiunt particulariter efficaciam ad aliquos actus, Christus autem recepit gratiā plenissimè ad omnes actus, 3ª.q.7.7.1m.

49 Gratia Christi nullo modo potuit augeri, sicut nec gratia beatorum. Sed gratia cuiuscunque viatoris puri potest augeri ex parte gratiæ, & ex parte subiecti, 3ª. q.7.12.0.

50 Gratie cuiuscunque alterius hominis quantumcunque crescet, non potest adæquari gratiæ Christi, quia comparatur ei sicut particulare ad vniuersale. Ideo non sunt eiusdem rationis, 3ª. q. 7. 11. 3m.¶ q. 10.4.2m. ¶ 3m.

51 Christus habuit omnes uirtutes, ad perficiendas potentias singulas, ad omnes actus animæ, 3ª. q. 7.2.0.¶ 3. 1m.¶ q.15.2.c.

52 Christus habuit uirtutes morales, quo ad usum patriæ, & uiæ, non derogantes perfectioni eius. Non autem ad domandas passiones, 3ª.q.7.1.3m.¶ 2.1m.

53 Christus habuit summum gradum fortitudinis, sustinens impugnationem, non quidem interiorem à fomite, sed exteriorem a diabolo, & à mundo, quos superando, victoriæ coronā promeruit, 3ª.q.15.2. 3m.

54 Christus habuit temperentiam, non autem continentiam, 3ª.q 7.2.3m.

55 Christus uirtute suæ diuinitatis, poterat in se, & in suis discipulis, sine abstinentia, habere uirtutem continentiæ, 3ª.q.40.2.2m.

56 Fides non fuit in Christo, 12ª.q.65.5.3m.¶ 3ª.q.7.3.0.¶ 4.c.8.2m.¶ 9.1m.

57 Christus habuit quicquid est perfectionis, & uirtutis in fide, & spe, 3ª.q 7.9 1m.

58 Christus habuit meritum fidei, quia fides cōsistit in assensu, ex obedientia Dei, quam Christus plenissimè habuit, 3ª.q.7.3.2m.

59 Christus non habuit spei uirtutem, licet sperauerit aliqua sibi, & aliis, 12ª.q.65. 5.3m. ¶ 22ª. q. 18. 2. 1m.¶ 3ª.q.7.4.0.¶ 6.1m.¶ a.2m.¶ 9.1m.

60 Voluntas animæ Christi, informabatur charitate, & aliis uirtutibus, 3ª.q.49.6.2m.

61 Christus habuit plenissimè septem dona Spiritus sancti, 3ª.q 7.5.0.

62 Christus det dona, inquantum Deus, & recipit ea, inquantum homo, 3ª.q.7.5 2m.

63 Christus meruit secundum humanitatem, non autem secundum diuinitatem, 3ª.q.53.4.2m.

64 Christus meruit sibi gloriam corporis, scilicet immortalitatem, impassibilitatem, & huiusmodi, & ea, quæ pertinent ad excellentiam eius exteriorem, sicut est ascensio, & ueneratio eius, nō autem gloriam animæ, nec scientiam, nec gratiam, nec deitatem, nec uirtutes, quia cum meritum non sit, nisi eius, quod nondū habetur, oporteret quod Christus aliquando illis caruisset, quibus carere, magis diminuit dignitatem Christi, quam augeat meritum, 3ª.q.19.3.0. ¶ q. 22. 4. 2m.¶ q.34.4. 1m.¶ q.45.2.c.¶ q.46.1.c.¶ q.48.1.0. ¶ q.49.3.3m.¶ 6.0.¶ q.54.2.c.¶ q.59.3.c.

Christus meruit aliis, scilicet omnibus membris eius, idest, solis regeneratis spiritualiter, i. per baptismum, 3ª.q.19.40.¶ q.48.1.c.¶ 6.0.¶ q 49.1.c. 65

Christus meruit aliis præmium essentiale, quod nullus alius potest, 12ª.q 114.6.c.¶ 3ª.q.19.4.c.¶ q 46. 3. c. ¶ q.48.1.0 ¶ 6.3m.¶ q.61.1.2m. 66

Christus nihil ad meritum pertinens docuit, quod ipse excellentius non impleret, 3ª.q.7.3.2m. 67

In Christo fuit aliqua scientia creata, præter scientiam increatam, 3ª.q.9.1.0. 68

Scientia diuina Christi, non offuscabat scientiam humanam, sed magis claram reddebat, 3ª.q.9.1.2m. 69

Scientia animæ Christi, est nobilior secundum quòd, quàm anima eius, non autē simpliciter, 3ª.q.11.5.3m. 70

Anima Christi poterat intelligere per scientiam inditam, conuertendo se ad phantasmata, & etiam sine eis, 3ª.q 11.2.0.¶ 4.6.¶ 34.2 3m. 71

Christus habuit omnium rerum scientiam speculatiuā, & practicam, non quidem practice, idest, non qua ipse faceret res, sed qua sciret, qualiter res factæ sunt à Deo, 3ª.q.13.1.3m. 72

In Christo fuit plenitudo gratiæ, & omnis uirtutis, & omnis scientiæ, 3ª.q 15.2.c.q 3.c 1m. 73

In sexta synodo damnata est positio negāntium in Christo duas scientias, vel sapientias, scilicet creatam sciētiam, & increatam, 3ª.q.9.1.c fi. 74

Scientia beatorum fuit in Christo, 3ª.q.9.2.0 ¶ 3. 4. c. 75

Anima Christi in uerbo non comprehēdit uerbum seu diuinam essentiam, 3ª.q. 10.1.0.¶ 2.c.3.1m.¶ 2m. 76

Anima Christi in uerbo cognoscit omnia, quæ quādoque sunt, & cogitatus, non autem omnia, quæ sunt in potentia Dei, 3ª q.10.2.0.¶ q.59.2.3m. 77

Anima Christi in uerbo cognoscit omnia, quæ Deus nouit scientia uisionis, non autem omnia, quæ Deus nouit simplici intelligentia, 3ª.q.10.2.2m.¶ q. 13.1.2m. 78

Scientia animæ Christi in uerbo, participat scientiæ uisionis Dei, quo ad numerum scibilium, non autem, quo ad claritatem, 3ª.q.10.2.3m ¶ q.13.1.2m. 79

Anima Christi in uerbo scit infinita in potentia, quasi scientia simplicis intelligentiæ, non autem scit infinita in actu, idest sciētia uisionis, quia entia in actu, secundum omne tempus, non sunt infinita, quia generatio non est æterna, 3ª.q.10.3.0. 80

* Anima Christi in verbo, comprehendit omnis creaturæ essentiam, & per consequens comprehendit eius potentiam, & uirtutem, & omnia quæ sunt in potentia creaturæ, 3ª.q.10 2.c. 81

Scientia beata animæ Christi, est perfectissima simpliciter, non autem eius scientia indita, sed est perfectissima in genere humanæ cognitionis, 12ª. q. 1.1.2m. fi ¶ 3ª.q.9.2.c.¶ q 11.5.1m. 82

Scientia indita animæ Christi fuit habitualis, non autem scientia eius beata, 3ª q. 11.5.0. 83

In Christo fuit scientia indita a uerbo, per species omnium rerum, ad quas intellectus possibilis est in potentia, 3ª.q.9.3.0.¶ 4.c.2m.¶ q.12.1.c. 84

* Scientia Christi infusa, fuit distincta in multos habitus, 3ª.q.11.6.0. 85

Anima Christi, per scientiam infusam cognoscebat omne cognoscibile ab homine, per uirtutem intellectus agentis, idest, omne pertinens ad sciētiam humanas, & omne notum homini per reuelationem, & omne pertinens ad prophetiam, uel ad quodcunque donum spiritus sancti, non autem essentiam Dei, 3ª. q.11.1.0.¶ q.12.1.c. 86

Et per eam poterat cognoscere substantias separatas, sicut potest anima separata, 3ª.q.11.1.2m.¶ q 12.1.3m. 87

* Et per eam cognoscebat omnia singularia, præsentia, præterita, & futura, 3ª.q.11.1.3m.¶ q.12.1.3m. 88

In Christo fuit scientia acquisita, seu experimentalis, per species acquisitas per operationem intellectus 89

agen-

agentis eius, 3ª.q.9.4.c.? q.12.c.? q.15.8.c.

90 Anima Christi per scientiam acquisitam, sciuit omne, quod sciri potest per actionem intellectus agentis, nõ autem essentias substantiarum separatarum, nec singularia præterita, vel futura, 3ª q.12.1.c.

91 Christus profecit scientia acquisita, quia scientia illa augebatur essentialiter, non autem aliæ scientiæ eius, s. tantum secundum effectus, & secundum experientiam, & secundum apparentiam, 3ª.q.7.12. 3^{m}.? q.12.2.c.? 3.1^{m}.? q.15.8.c.

92 Christus nihil didicit ab homine, quia non conuenit dignitati Christi doceri à quocunque hominum, 3ª.q.12.3.c

93 Voluntas duplex est in Christo, s. uoluntas diuina, & uoluntas humana, contra hæresim Macarij patriarchæ Antiocheni, Cypri Aleandrini, & Sergij Constantinopolitani, 3ª.q.18.1.c,

94 Voluntas humana in Christo, dicitur tripliciter, s. potentia naturalis, motus naturalis, & motus rationalis, 3ª.q.18.1.3^{m}.

95 In Christo est duplex uoluntas humana, s. uoluntas rationis, & uoluntas sensualitatis, idest, appetitus sensitiuus, 3ª.q.18.2.c.5.c.

96 In Christo fuit tantum vna uoluntas humana rationalis per essentiam, ut potentia, sed duplex actus, s. vt natura, & ut ratio. Vel thelesi, i. simplex uoluntas, & bulisi, i. consiliatiua, secundum Damascenum, 3ª.q.18.2.2^{m}.? 3.c.? 1.5.c.

97 Christus uoluit aliud, quàm Deus, voluntate sensualitatis, & vt natura, non autem vt ratio. Sed semper uoluit idem, & semper fuit conformis ei, 3ª.q.1..5.c.? 6.c.1^{m}.? q.21.4.c.

98 Voluntas pietatis in Christo, est voluntas, vt natura, inquantum absolutè refugit nociua sibi, & aliis, 3ª.q.18.3.3^{m}.

99 Nulla repugnantia, seu contrarietas fuit in Christo inter voluntatem eius, vt ratio, & uoluntatem eius, ut natura, vel uoluntatem sensualitatis, * Quia ad hoc, quod sit contrarietas uoluntatũ in aliquo, requirit, primo quidẽ, quod secundum idem attẽdatur diuersitas uoluntatũ. Si enim unius voluntas velit aliquid sm quandam rationem vniuersalem, & alterius uoluntas, sit de eodem non fiendo, secundũ quandam rationem particularẽ, non est omnino contrarietas voluntatũ. Vt si rex uelit latronem suspendi pp bonũ publicum, alter nolit, quia sit cognatus eius, nisi forsè ex hoc intenderet bonum publicum impedire. Tunc enim illæ uoluntates essent circa idem, & contrariæ. Licet ergo uolũtas naturalis, & sensualitatis in Christo, aliquid aliud uoluerit, quam uoluntas diuina, & voluntas rationis ipsius, non tamen fuit aliqua contrarietas voluntatum, cum voluntas naturalis nunquam eam rationem repudiauerit, qua Deus humanũ genus decreuit eo modo saluare. Et quia, nec voluntas rationis, nec diuinitatis in Christo, per motum voluntatis naturalis retardabatur, vel impediebatur. Placebat.n. Christo, secundum voluntatem diuinã, & secundũ uoluntatem rationis, vt voluntas naturalis in ipso, secundum ordinem suæ naturæ moueretur. Et ideo nullo modo fuit in illo contrarietas uoluntatum, 3ª.q.18.6.c.

100 Voluntas, & quicquid aliud fuit naturæ humanæ in Christo semper mouebatur, secundum nutum uoluntatis diuinæ, 3a.q 18.1. 1^{m}.? 4.

101 Operationes sensitiuæ, & uegetatiuæ, & naturales in Christo, aliqualiter pertinebant ad voluntatem eius humanam. Ideo erant magis humanæ, quàm in aliis hominibus, & magis vna operatio, quia omnes sensitiuæ ordinabantur à ratione eius, aliæ uerò sunt uolitæ, 3ª.q.19.2.c.fi.? 1^{m} ? q 27.3.c.

102 In Christo est liberum arbitrium, 3ª.q.18.4.c.

103 * Oĩs potentia cõcreabilis cuicunq; creaturæ, multo abũdantius cõicata fuit anima Christi, s. vt materia elemẽtalis magis obediat ei ad motũ, q̃ qualitatibus actiuis, & uirtuti cælesti. Et magis potuisset mouere cælum, quam angelus quicunque, 3ª.q.13.2.2^{m}.

Christus, vt homo poterat conferre effectum sacramentorum sine sacramentis, ut institutor eorum, & non alius homo, 3ª.q.64.3.c.? q.72.2.1^{m}.? q.64.5.3^{m}. 104

Christus, secundum diuinitatem, habet potestatem dimittendi peccata per auctoritatem, sed instrumentaliter, & per ministerium, secundum humanitatem, 3ª.q.16.11.2^{m}. 105

Ad inuocationem nominis Christi, dabatur remissio peccatorum, in primitiua ecclesia, & non alterius hominis, 3ª.q 7.1 2^{m}.? q.64.3.c. 105

Christus in sua infantia, & pueritia in nullo differebat ab aliis pueris, quo ad exteriorem conuersationem, 3ª.q.29.1.3^{m}. 106

Conueniens fuit, quòd corpus Christi subiaceret defectibus, & infirmitatibus nostris, ad satisfactionem, exemplum, & fidem, 3ª q 14.1.c.? 3.1^{m}.? 4.c. 2^{m}. 107

Christus, secundum corpulentam substantiam tantum, & non secundum rationem seminalem, fuit in patribus, & ideo non fuit decimatus in lumbis Abrahæ, 3ª q.31.8.c.3^{m}.? 4. 108

* Sacerdotium Christi, est maius sacerdotio Leuitico. Fit enim sacerdotium Christi, secundum ordinem Melchisedech, cui Abraham decimas dedit, Leui adhuc existente in lumbis illius, ad quẽ ptinet legale sacerdotium, si ergo Christus in Abraham decimatus esset, sacerdotium eius non esset secundum ordinem Melchisedech, sed minus eo, 3ª.q.31.8.c. 109

Persona Christi, secundum se, est simplex, sed ut in duabus naturis subsistit, potest dici composita, licet improprie, 3ª q 2.4.c. 110

Omne, quod pertinet ad rationem personæ, vel tantum ad vnam naturam in Christo, est vnum tantum, si uero pertinet ad vtranq; naturam, est multa, 3ª.q.17.2.c.? q.35.5.b. 111

In Christo est tantum vna persona, 3ª.q.16.1. c.? q. 17.1.c.? q 25.1.c. 112

Hæresis Nestorij, quòd in Christo sunt duæ personæ, ideo non ponit communicationem idiomatum, 3ª.q.2.6.c.? q 17.1.c.fi.? q 20 2.c.? q 33.4.c. 113

In Christo est tantum vnum suppositum, seu una hypostasis, 3ª.q.2.3.c.? 6.11.c.? q.4.3.c.? q.16.1.3.4.5.8.c.? q.17.1.2.c.? q 20.2.c.3^{m}.? q.23.4 c.? q. 25. 1, c.? q.56.3.4^{m} 114

Christus est unum, & unus, sed non duo, 3ª.q.17.1.c. 115

In Christo est tantum unum esse simpliciter, & duo esse secundum quid, 3ª.q.17.2.c. 116

In Christo sunt duæ operationes, contra Macarium, 3ª.q.19.1.c.? q 25.1.2^{m}. 117

In Christo est una tantũ operatio humana ratione principij, sed multæ ratione obiectorum, & potentiarum, & multæ non humanæ, sicut etiã in aliis, 3ª.q.19.2.c. 118

Christus ea, quæ ab aliis obseruanda instituit, primo ipse obseruauit, 3ª.q 81.1 c. 119

Christus figurabatur, p propitiatoriũ, arcã, cãdelabrum, mẽsam, & per duplex altare, 12ª.q.102. 4. 6^{m}. col. 3. 120

Christus erat sicut in spica, in fide patrum legis naturæ, sicut in farina, in doctrina legis, & prophetarum, sicut panis, in Incarnatione, coctus igne, i. formatus Spiritu sancto, in clibano uteri Virginis, in sartagine per labores in mundo, in craticula, idest, in cruce, 12ª.q.102.3.12^{m}. 121

Spiritus sanctus non potest dici pater Christi, secundum humanitatem, quia non produxit eum de substantia, 1ª.q.32.3.c. 122

Nec tota Trinitas potest dici pater Christi, secundum humanitatem, nec secundum diuinitatem, quia Christus non habet esse ab aliqua persona diuina, nisi à patre, 3ª.q.32.3.c. 123

Christus

124 Christus est aliquid, quod est pater, & aliquid, quod est mater, 3ª.q.171.4m.

125 Christum Deus pater plus omnibus dilexit, quia Deus semper diligit meliora, & quia ei maius bonum uoluit, & fecit, uoluntas enim Dei, est causa bonitatis in rebus, 1ª.q.20.1.c.

126 Deus Christum diligit, non solum plusquam totum humanum genus, sed etiam magis, quam uniuersitatem creaturarum. Ei enim maius bonum uoluit, quia dedit ei nomen, quod est super omne nomen, vt uerus Deus esset, 1ª.q.20.1.1m.

127 Deus plus amat naturam humanam assumptam à Dei uerbo in persona Christi, quàm omnes angelos, & melior est maximè ratione unionis, 1ª.q.2.r.2m.

1 CIBVS, quem Christus assumpsit post resurrectionē, conuersus fuit in materiam spiritualem, i. aeream, non autem in corpus Christi, 1ª.q.51.3.5m.

2 Cibus est necessarius dupliciter, s. ad restaurationem deperditi & vt impediat totalem consumptionem caloris naturalis, qui est causa vitæ, 1ª.q.78.2.4m.? q.97.4.c.

3 Vsus ciborum ordinatur ad tria, scilicet ad restaurandū deperditum, ad generationem, & ad augmentum, 1ª.q.97.4.0.? q.119.1.4m.

4 Nullus cibus est, in quo non sit aliquid impuritatis, quia in principio est dissimilis, 1ª q.97.3.4m.

5 Nullus cibi usus, de se est peccatum, sed aliquis prohibetur propter obedientiam, uotum, continentiam, sanitatem, vel figuram, 12ª.q.102.6.1m.? 22ª.q.149.3.0.? 3ª.q.40.4.2m.

6 Cibus non necessarius, debet dimitti propter scandalum, donec ueritas declaretur, 22ª q.43.7.3m.

7 Ratio multiplex de cibis mundis, & immundis, secundum legem veterem, 12ª.q.102.6.1m.? 2m.

1 CICATRICES apparebunt in corpore Christi in iudicio, 3ª.q.54.4.c.

2 Christus resurrexit cum cicatricibus, quæ semper erūt in corpore eius fulgentes, 3ª.q.54.4.c.

3 Cicatrices semper erunt in corporibus gloriosis martyrum, 3ª.q.54.4.c.

CICONIA est idem, quod Ibis scilicet auis Africa, & immunda. Et significat mundos, 12ª.q.102.6.1m.? col.3.

CICNVS est auis immunda, significans hypocritas, 12ª.q.102.6.1m col.3.

CIMINILIS est, qui ciminum secudit, i. de paruis magnam uim facit in dando, 22ª.q.118.8.4m.

CIMITERIVM consecratum uendi potest ratione terræ, & in necessitate ecclesiæ, non autem, vt res sacra, quia esset simonia, 22ª q.100.4.3m.

In operationibus affectus, est quidam circulus, sicut etiam in operationibus intellectus, 12ª.q.26.2.c.

1 CIRCVNCISIO erat sacramentum præparatorium ad baptismum, licet minus expresse figuraret eum, quoad exteriora, quàm columna nubis, & transitus maris rubri, quæ tamen non erant sacramenta, quia non habent aliqua professio fidei per ea, sicut per circumcisionem, 3ª.q.70.1.2m.

2 Circuncisio erat præparatoria baptismi, quo ad professionem fidei, sed baptismus Ioannis, quo ad exercitia actus, 3ª.q.70.1.3m.

3 Circuncisio non continetur inter sacramenta ueteris legis, quia non erat ex Moyse, sed ex patribus, 12ª. q.103.1.3m.

4 Circuncisio erat quædam professio fidei Christi, aggregans collegio fidelium, præparatoria, & figura baptismi, 12ª.q.102.5.c.1m.? 3m ? 3ª.q.61. 1. 1m.? q. 70. 1.2.0.

5 Circuncisio est quædam professio legis obseruandæ, 3ª.q.37.princ.? q.40.4.c.? q.70.4 c.6.

6 Circuncisio significat tria, s. castitatem, depositionem peccatorum, & immortalitatem, 12ª.q.102.5.1m.

Circuncisio habet quadrupliciter expressam similitudinem abolitionis peccati originalis, scilicet ratione membri, pellis circularis, pœnæ, & sanguinis, 3ª.q.37.1.c. 7

Circuncisio erat necessaria ad distinctionem, & significationem, 12ª.q.102.5.1m.? 3ª.q.70.1.0. 8

Circuncisio datur in fœdus æternum, quo ad significatum, & quod succedit ei, vel capitur pro seculo, quod habet finem, sed non determinatum nobis, 12ª.q.102.5.1m. 9

Ratio literalis triplex circuncisionis. Prima, & principalis est protestatio fidei unius Dei, secunda debilitas concupiscentiæ in illo membro, tertia fugillatio sacrorum Veneris, & Priapi, in quibus illa pars honorabatur. Sed ratio figuralis, est figura ablationis corruptionis per Christum completæ in octaua ætate, s. resurrectionis, 12ª.q.102.5.1m. 10

Circuncisio debuit differri, usque ad tempus Abrahæ, 12ª.q.102.5.1m.? 3ª q.70.2.0. 11

Circuncisio debuit dari ante legem Moysi, 12ª.q.103.1.3m.? 3ª.q.70.2.2m. 12

Circuncisio cessare debuit diuulgato euangelio, 12ª.q.103.1.3.4m. 13

Circuncisio necessario fiebat octauo die, non autem prius etiam imminente morte, 12ª.q.102.5.1m.? 3ª.? q.70.3.3m. 14

Idem iudicium est de pueris mortuis ante octo dies, vel mortuis incircuncisis in deserto, sicut de pueris mortuis ante institutionem circuncisionis, 3ª.q.70.4.3m. 15

Dispensatum fuit à Deo, ne circuncideren tur in deserto, duplici ratione, s. ex ignorantia motus castrorum, & ex non indigentia signi, sed peccabant si ex negligentia, 3ª.q.70.4.3m. 16

Circuncisio non fit nunc, nec antiquitus cum cultro lapideo, nisi in quibusdam famosis, 3ª.q.70.3.2m. 17

Circuncisio necessario fiebat in membro generationis, 12ª q.102.5.1m ? 3ª.q.66.7.3m.? q.70.1.1m. 18

Circuncisio data fuit conuenienter soli populo Israel, 3ª.q.70.2.3m. 19

Mulieres non circuncidebantur, quia circuncisionis institutio est in signum fidei Abrahæ, qui credidit se patrem futurum Christi sibi repromissi. Et ideo conuenienter solis maribus competebat. Et etiam peccatum originale, contra quod specialiter circuncisio ordinabatur, à patre trahitur, & non à matre, 3ª.q.70.2.4m. 20

Christus uoluit circuncidi septuplici ratione, s. vt ostenderet ueritatem carnis humanæ, ut approbaret circūcisionem, quam olim Deus instituerat, ut probaret se esse de genere Abrahæ, qui circuncisionis mādatum acceperat, ut Iudæis excusationem tolleret, ne eum reciperent si esset incircuncisus, vt obedientiæ uirtutem nobis suo commendaret exemplo, ut qui in similitudine carnis peccati aduenerat remedium, quo caro peccati consueuerat mundari, non respueret, & ut legis onus in se sustinens, alios a legis onere liberaret, 3ª q.37.1.0.? q.40.4.c. 21

Per circuncisionem homines instituebantur, generaliter in statu colendi Deum. Et sine ea nullus admittebatur ad esum agni paschalis, nec ad aliquid legalium, 12ª.q 102.5.c. 22

* Circuncisio conferebat gratiam, quo ad omnes affectus positiuos, & priuatiuos, 1ª.q.62.6.3m.? q.70.4.0. 23

* Circuncisio conferebat gratiam, & erat meritoria, ex opere operante tantum, idest, inquantum erat fidei, signum, de passione Christi futura, non autem ex opere operato, idest, ex uirtute circuncisionis, 3ª.q. 62.6.3m.? q 70.4.1m. 24

Circuncisio non imprimebat characterem, 3ª. q.63.1.3m.? q.70.4.c.6.? q.72.5.3m. 25

Circuncisio non aperiebat cælum per accidens, s. quia nondum erat solutum pretium, 3ª.q.70.4.4m. 26

Ante

22ª.q.157.4.3^{m}.¶ q 259.1.2^{m}.

10 Crudelitas, sæuitia, & feritas opponuntur clementiæ, & mansuetudini, 22ª.q 157.1.3^{m}.¶ q.159.0.

11 Clementia comparatur ad seueritatem, sicut epyichia ad iustitiam legalem, cuius pars est seueritas, q. 157. 2.2^{m}.

1 COACTIO duplex, scilicet absoluta, idest, violenta, & conditionata, idest, timor, seu metus, 12ª. q. 6. 6.0.

2 * Voluntas non potest cogi, 1ª q 82.1.c. 1^{m}.¶ q. 165. 4. 1^{m}.¶ 12ª.q.6.4.0.¶ q.9.4.2^{m}.

3 Voluntas potest cogi respectu actus imperati, non autem respectu actus eliciti, 12ª.q 6.4.0.¶ 5.1^{m}.

4 COÆQVALE, & coæternum, prædicatur solum in plurali de pluribus personis diuinis, sed æternum, & æquale, etiam in singulari, 1ª.q.42.2.0.

1 Filius Dei est coæqualis, & coæternus patri, 1ª.q.42.2.0.

2 COÆVVM est quadruplex, s. angeli, cæli, materia prima, & tempus, 1ª.q.26.3.c.¶ q.66.4.0.

1 COGITATIO. ¶ quid ¶ secundum Ricardum de sancto Victore, est inquisitio ueritatis per discursum ex multis, licet secundum Augustinum quandoque sumatur pro quacunque operatione intellectus, 1ª.q.34.1.2^{m}.¶ 22ª q.180.3 1^{m}.

2 Cogitatio est respectus animi ad euagationem pronus. Meditatio est intuitus occupatus in inquisitione ueritatis. Contemplatio, est liber animi contuitus in res. Sed consideratio, est omnis operatio intellectus, vel processus rationis ex principiis pertingentibus ad contemplationem ueritatis, sicut meditatio, 22ª. q. 180.3.1^{m}.

3 Cogitare dicitur tripliciter, scilicet actualis consideratio intellectus, discursus eius, & operatio potentiæ cogitatiuæ, 22ª.q.2.1.c.

4 Cogitatio est uolubilis dupliciter, scilicet per discursum, & successionem. Secunda est in patria in propriis naturis, non autem prima, neutra uero in uerbi visione, 1ª.q 10.3.c.¶ q.58.2.c.

5 Duplex impedimentum cognoscendi cogitationes alterius, scilicet grossities corporis, & uoluntas, & tantum secundum erit in patria, 1ª.q.57.4.1^{m}.¶ q.107 1.1^{m}.

6 Solus Deus cognoscit cogitationes alterius per se, dæmones autem, & alij per signa, 1ª.q.57.4.0.¶ 5 c. ¶ q. 114.2.3^{m}.¶ q 117.c.2^{m}.¶ 12ª.q 111.4.c.¶ 22ª.q 106. 5.3^{m}.

7 Dæmones immittunt cogitationes, quo ad Phantasmata solum, 1ª q.111.2.2^{m}.

8 Cogitatio de actu peccati, quandoque est pure speculatiua, quandoque autem cum aliqua affectione, & hoc dupliciter, scilicet, uel concupiscentiæ, uel horroris, 22ª.q.154.c.¶ q 162 3.1^{m}.

9 Cogitatio de opere illicito, non est semper peccatum. Nec est semper de necessitate confessionis, nisi quando ex nimia mora facta in cogitatione illa homo senti ret se inclinari ad faciendum, vel perficiendum cogitatum, si opportunitatem haberet, quã vellet, vel si pol ueretur ex illa vehementi cogitatione morosa, aut si inordinate afficeretur ad aliquam personam, & de ipsa multum molestaretur in cogitatione, habendo motus carnis, & imaginãdo habere aliquos actus impudicos cum ipsa persona, cum aliqua affectione concupiscentiæ, 22ª q 154.5.c.¶ q 183.3.1^{m}.

1 COGITATIVA potentia est ratio particularis, collatiua intentionum indiuidualium, 1ª.q.78. 4. c.¶ q. 81 3.c.¶ 12ª.q 30.3.3^{m}.

2 Potentia cogitatiua aliquando dicitur intellectus, vt habeat absolutum iudicium de singularibus. Et est in confinio intellectus, & supra omnes alias potentias sensitiuæ partis. Et est tantum in homine, 12ª q 74.3 1^{m}.

3 Organum potentiæ cogitatiuæ, est media cellula cerebri, 1ª q 81.4.c.

Sicut carnalis cognatio impedit matrimonium contrahendum, ac contractum, ita & spiritualis, ex ecclesiæ tamen statuto, si matrimonium præcedat. Suppl. q. 56.1.0. 1

Spiritualis cognatio ex baptismi, & confirmationis sacramentis contrahitur, Suppl.q.56 2 c. 2

Spiritualis cognatio inter suscipientem baptismi sacramentum, & ipsum leuantem de sacro fonte contrahitur, Suppl.q.56.3.0. 3

Transit spiritualis cognatio à uiro in vxorem, quam carnaliter cognouit, si quis per proprium actum alterius filium de sacro fonte leuat, s.q.56.4.0. 4

Spiritualis cognatio transit ad filios carnales, spiritualis patris, ita quod dirimit contrahendum, & iam contractum matrimonium, s q 56.5.c. 5

COGNITIO rei triplex, s. per essentiam, per speciẽ propriam, & per speciem alterius, 1ª.q 56.3.0. 1

Cognitio duplex, scilicet naturalis, & per gratiam. Et vtraque duplex, s. vna pure speculatiua tantum, & alia affectiua, siue experimentalis. 1ª.q.64. 1.0.¶ 22ª. q.97. 2 2^{m}.¶ 154.5.c ¶ q.162.3.1^{m}.¶ 3^{m}.¶ q.55.1.c. 2

Cognitio triplex, s. per reuelationem, per se certitudinaliter, & per coniecturas signorum, 12ª.q.112.5.c. 3

Cognitio duplex, scilicet approbationis, & apprehensionis, 22ª.q 188.3.1^{m}. 4

Cognitio duplex, scilicet directa, & indirecta, 1ª.q. 86.3.c. 5

In omni cognitione, modus est duplex, scilicet cognoscentis, & cogniti, 1ª.q.12.6.0.¶ 7.3^{m}.¶ 12 3^{m}.¶ q.14. 6.1^{m}. 6

Cognoscere aliquid, sicut est in cognoscente, potest intelligi dupliciter, scilicet, secundum modum cogniti, vel cognoscentis. Primum est falsum, secundum est uerum, 1ª.q.14.6.1^{m}. 7

Aliquid cognoscitur dupliciter, scilicet in se, & in suo effectu, 1ª.q.6.1.2^{m}.¶ 12ª.q.93.2.c. 8

Cognoscere per aliud, contingit dupliciter, scilicet eadem cognitione, vel diuersis, 1ª.q.14 7.0. 9

Cognoscere per aliud, contingit dupliciter, scilicet per instrumentum, & per formam. Primum oportet esse præcognitum, non autem secundum. Si enim accipiamus duo, quorum vtrunque sit per se, in ordine obiectorum cognitionis, illud propter quod aliud cognoscitur, erit magis notum, sicut principia conclusionibus. Sed habitus non est de ordine obiectorum, inquantum est habitus, nec propter habitum aliquid cognoscitur, sicut propter obiectum cognitum, sed sicut propter dispositionem, vel formam, qua cognoscens cognoscit, 1ª.q.87.2.3^{m}. 10

Primum cognitum à nobis sumitur dupliciter, s. respectu diuersarum potentiarum, vel respectu diuersorum obiectorum eiusdem potentiæ, 1ª.q.85.3.0. 11

Aliquid cognoscitur in aliquo dupliciter, scilicet sicut in obiecto cognito, & sicut in principio cognitionis, 1ª.q 14.5 c. 12

In nobis habitualis cognitio causatur, ex actuali consideratione. Intelligendo enim actu, efficimur scientes, secundum philosophiam sed cognitio perfecta ab habitu aliquo progreditur, 1ª.q 86.2 c.¶ q 87. 2. 2^{m}. 13

Cognitio alicuius vitij, vel peccati, dependet ex cognitione oppositæ virtutis. Erit igitur compendiosior, & expeditior considerationis uia, si simul sub eodem tractatu consideratio procedat de uirtute, & de dono sibi correspondente, & de uitiis sibi oppositis, & de præceptis affirmatiuis, & negatiuis. Erit autem huiusmodi considerationis modus conueniens ipsis uitiis, secundum propriam speciem 22ª.prol. 14

Medium cognitionis triplex, scilicet in quo, vt species, sub quo, v. lumen: per quod, vt in demonstratiue, 1ª.q.12.5.2^{m}.¶ q.54.1.3^{m}. 15

Ad cognitionem requiruntur duo, scilicet apprehensio, & iudicium, 22ª.q.173.2.c. 16

Natura

17 Natura hominis dependet à superiori natura, ad cuius perfectionē non sufficit cognitio naturalis, sed requiritur quædam cognitio supernaturalis. 22ª.q.2.3.1m.

18 Certitudo cognitionis, in diuersis naturis inuenitur diuersimode, secundum diuersam conditionem vniuscuiusque naturæ. 22ª.q.9.1.1m.

19 Proficere in cognitione, contingit dupliciter, s. ex parte docentis, qui proficit, vt in scientiis humanis, vel ex parte discentis, vt in fide. 22ª.q.1.7.2m.

20 Perfectio cognitionis duplex, scilicet ex parte cogniti, & ex parte cognoscentis: Primum attenditur ratione obiecti, secundum vero ratione potentiæ, & habitus. 1ª.q.10.4.1m.

21 Cognitio, quam per rationem naturalem habemus, duo requirit, scilicet phantasmata, & lumen naturale intelligibile. 1ª.q.12.13.c.

22 Cognitio est imperfecta tripliciter, scilicet ratione obiecti, vt vespertina, ratione medij, vt opinio, & ratione subiecti, vt fides. Prima, & secunda potest esse simul cum perfecta, non autem tertia. 1ª.q.58.7.3m. & 12ª.q.72.7.1m. & q.67.3.c.

23 * Cognoscere aliquid in vniuersali, est imperfectius, quam cognoscere in speciali. 1ª.q.55.3.8m.

24 Cognitio singularium, pertinet ad perfectionem animæ intellectiuæ, secundum cognitionem practicam, non autem secundum speculatiuam. 1ª.q.22.1.3m.

25 In carentibus cognitione, est potentia attingens ad finem, per modum exequentis, non autem per modum imperantis. 12ª.q.11.2.c.

26 Cognitio pertinet ad perfectionem rei in se, sed voluntas, in ordine ad alia. 1ª.q.60.2.c.

27 Secundum gradus cognitionis, sunt gradus appetitus. 1ª.q.80.1.c.

28 Res participes sunt cognitionis, & voluntatis, secundum gradus suæ immaterialitatis. 1ª.q.14.1.c.

29 Cognitio qualibet fit per aliquam abstractionem à materia. 1ª.q.14.2.c.

30 Nihil cognoscitur secundum quod est in potentia, sed secundum quod est in actu. 1ª.q.12.1.c. & q.14.3.c. & q.84.2.c. & q.87.1.2.3.c.

31 Cognoscens distinguitur à non cognoscente, per hoc, quod potest habere formam alterius. 1ª.q.14.1.c. & q.80.1.c.

32 Omnis cognitio naturalis est vera. Sed veritas eius est alia a veritate cognitionis infusæ, vel acquisitæ. 1ª q.62.1.3m.

33 Impossibile est aliquam cognitionem esse totaliter falsam, sine aliqua veritate. 22ª q.172.6.c.

34 Mutata re, cognitio nostra variatur, vel de veritate in falsitatem, vel è conuerso, si duret eadem opinio, vel de vna opinione in aliam. 1ª.q.14.15.3m.

35 Nullus obliuiscitur cognitorum naturaliter. 1ª.q.84.3.c.

36 Quælibet virtus cognoscitur per cognitionem eorum, in quæ potest. 3ª q.10.2.c.

37 Priuatio non cognoscitur, nisi per habitum sibi oppositum. 1ª.q.14.10.c. & 22ª q.100.3.2m.

38 Cognitio discursiua est, quando ex prius notis, in ignotum deuenitur. 1ª.q.14.7.1m.

39 Cognoscitiua virtus ordinatur ad duo, s. ad sustentationē corporis, vitando nociua, & acquirendo necessaria, secundo ad cognitionem intellectiuam practicam, & speculatiuam. Primum conuenit omni animali, secundum autem soli homini. 22ª.q.167.2.c.

1 IN coitu absorbetur vsus rationis, propter vehementiam delectationis. 12ª.q.34.1m.2. & 1m. & q.37.1.4m. & q.72.2.4m.

2 Coitus vagus non est in animalibus, nisi fœmina sufficiat ad educationem prolis. 22ª.q.154.2.c.

3 CHOLERA citius excitis humoribus mouetur, ideo cholericus facilius mouetur ad iram, quam alij ad suas passiones. 12ª.q.46.5.c.

COLERE dicimur homines, quos honore, vel recordatione, vel præsentia frequētamus, & alia nobis subiecta, vt agros 22ª.q.81.1.4m.

COLLECTA. In aliquibus terris ex antiqua consuetudine Domini suis subditis certas collectas imponunt, quæ si non sunt immoderatæ absque peccato exigi possunt. 22ª.q.118.8.4m.

* COLLECTIVVM significat duo, s. multitudinē suppositorum, & vnitatem ordinis 1ª.q.31.1.2m.

COLORATVM est propium obiectum visus 1ª.q.1.3.c. & q.45.4.1m.

* Color est obiectum materiale visus, formale vero est lumen. 22ª.q.1.3.c. & q.25.1.c.

* Color non est coloratus, sed clarus. Similiter albedo. 12ª.q.55.4.a 1.1m.

* Lumen facit quod color, qui est visibilis in potentia, fiat visibilis in actu. 1ª.q.67.3.3m. & q.79.3.1m.

COLVMBA habet septem proprietates, ad designādum septem dona Spiritus sancti. s. quia columba secus fluenta habitat, meliora grana eligit, alienos pullos nutrit, non lacerat rostro, felle caret, in cauernis petræ nidificat, & gemitum pro cantu habet, 3ª. q.39.6.4m.

Columba, quæ apparuit supra Christum baptizatū, conuenit soli Spiritui sancto, vt signum. Sed vt res, & effectus, conuenit toti Trinitati. Vnde, & instinctus eius, quo mouebatur ad motum naturæ, sicut ex causa spirituali, causabatur ex Deo. 1ª.q.43.7.3m. & 22ª.q.95.7.c. & 3ª.q.39.8.2m. 2

Columba illa fuit verum animal. 3ª.q.39.7.c. 3

Illa columba, per actus ministerio, conuersa est in pristinā materiam. 1ª.q.43.7.4m. & 3.q.39.6.2m. 4

COMEDERE est sumere cibum, per potentiam naturalem sumentis, conuertibilem in naturam eius. 1ª.q.97.3.5m. 1

Christus post resurrectionem eius, vere comedit, angeli vero nunquam, 1ª.q.51.3.5m. & 3ª.q.54.2.3m. & q.15.3.c. & 6.c.1m. 2

Comestio potest esse inconueniens dupliciter. Primo totaliter impediendo finem principalem, idest, salutem corporis, vel finem secundarium, idest, bonam habitudinem, in negociis exercendis, per nimiam superfluitatem, vel per defectum ciborum. Secundo reddendo difficilem, vel minus decentem peruentionem ad finem, per comestionem extra tempus debitum. 22ª.q.141.6.2m. 3

Qui vult comedere nociua, quodammodo dicimus eum velle infirmari. 22ª.q.30.1.c. 4

Dauid comedens panes sanctos, cū sociis excusatus, propter necessitatem famis. 3ª.q.40.4.2m. 5

COMMVTATIO duplex, scilicet naturalis, idest, rei ad rem, vel ad denarios, pertinens ad oeconomicos, vel politicos, alia propter lucrum, pertinens ad negociatores. 22ª.q.77.4.c. 1

Commutatio duplex, scilicet: inuoluntaria, vt in nocumentis, & voluntaria, vt in contractibus. 22ª q.61.3.c. 2

Commutatio sicut est in beneficiis, rependēdo gratiam, ita & in offensis, puniendo, 3ª.q.45.3.3m. 3

QVÆ sunt vnius generis, possunt comparari rei, quæ non est in genere, scilicet Deo, non autem rei, quæ est in alio genere. 1ª.q.4.3.2m. & q.6.2.3m. 1

Comparatio duplex, scilicet absoluta, & respectiua. 22ª. q.188.6.c. per tot. 2

Comparatio duplex, scilicet æqualitatis, & similitudinis, 22ª.q.109.2.1m. 3

COMPLACENTIA peccati venialis, non est peccatum mortale, nisi ponatur in eo finis, s. supra Deū, & in contemptum Dei. 12ª.q.88.2.3.4.c.

OMNE compositum est posterius suis componētibus, & habet causam, & actum, & potentiam. 1ª.q.3.7.c. 1

Omne compositum ex materia, & forma, est compositū ex quo est, & quod est. 1ª.q.50.2.3m. 2

Apud nos composita sunt meliora simplicibus, 3

H non

non autem in Deo.1ª.q.3.7.2m.

8 Omne compositum est aliquid, quod non conuenit alicui partium eius, & in eo est aliquid, quod non est ipsum.1ª.q.3.7.c.

1 COMPREHENDERE propriè est attingere rē, secundum omnem modum, & omnem rationem, qua cognoscibilis est. 1ª. q.12. 7.o.¶ q.14.3 o.¶ 12ꝫ.q.4.3.3m.¶ 22ꝫ.q.28.3 3m.

2 Comprehensio non est alia operatio, à visione, sed est habitudo ad finem habitum, cuius obiectum est visio, vel res visa, 12ꝫ q.4.3.3m.

3 De ratione comprehensionis sunt duo, s. continere fines rei, & nihil eius esse extra. Secundum conuenit infinito, non autem primum, 1ª.q.14.3.1m.

4 Comprehensio Dei dupliciter dicitur, scilicet attingētia, vel tentio Dei, & apprehensio adæquata Dei. Prima conuenit omnibus beatis, non autem secūda. 1ª.q.12.7.1m.¶ 1ª.q 4.3.1m.

5 Deus perfectissime comprehendit seipsum. 1ª. q.14.3.o.¶ q.62.9.c.¶ 12ꝫ.q 3.8.3m.

6 * Nullus intellectus creatus comprehendere potest essentiam Dei.1ª.q.12.1.1m.¶ 7.o.¶ 8.c.¶ q.36.3.1m.¶ 2m.¶ q.75.1.2m.¶ q.62.9.c.¶ q.86 2.1m.¶ q.107.3.c.¶ 12ꝫ q.4.3.1m.¶ q.93. 2. 2m.¶ q.102.4. 6m.¶ 3ª.q.10.1.o.¶ 3.1m.

7 Comprehensio pertinet ad voluntatem, sicut & delectatio, quia quidem est habere aliquid, & quiescere in eo.12ꝫ.q 4.3.2m.

8 Christus fuit simul viator, & comprehensor. 1ª.q.113.4.1m.¶ 22ꝫ.q 28.2.1m.¶ q.174.5.3m.¶ q 173.4.2m.¶ 3ª.q.7.8.c ¶ 3.1m.¶ q.8.4.2m.¶ q.11.8, 2m.¶ 2.c. 2m.¶ q.13.10.o.¶ q.18.5.1m.¶ q 19.3.1m.¶ q.30.2.1m.

1 COMMVNE duplex, idest, secundum rem, & secundum rationem. Primum est in diuinis tantum, secundum in omni natura. 1ª.q.39.4.3m.

2 Commune triplex, scilicet vniuocum, æquiuocū & analogum.1ª.q.13...10.c.

3 Commune absolutum, est prius secundum intellectum proprio commune respectiuum & diuinum, est posterius proprio. 1ª.q 33.3.1m.¶ 3ª.q.7.13.3m.

4 Quanto aliquid est communius, tanto est prius via generationis.1ª.q.20 1.c.¶ q.85.3.1m.

5 Commune semper est ia prius proprio einsdem generis, non autem si sint diuersorum generum.3ª.q.7.13.3m.

6 Communius predicatione, est imperfectius minus communi, sed communius causalitate, est nobilius.12ꝫ.q.90.2.2m.

7 Bonum commune, est melius bono priuato eiusdem generis, non autem semper, si sint diuersorum generum. 22ꝫ.q.90.2.2m.

1 NOMEN tripliciter est communicabile, vel incommunicabile, s. secundum rem, & rationem, vt homo, secūdum similitudinem, vt leo, secundum rationem, vel opinionem, vt Deus.1ª.q.13.9.o.

2 Hoc nomen Deus, est incommunicabile propriè secundum rem, sed est communicabile secundum rationē, secundum opinionem, & secundum similitudinem. 1ª q.13.9.c.

1 COMMVNICATIO hominum adinuicē duplex, scilicet auctoritate principum, vt iudicia, pœnæ & huiusmodi, & propria voluntate priuatarū personarum, vt emptio, donatio, & huiusmodi. 12ꝫ.q.105.2 c.

2 Communicatio prohibetur duplici de causa, s. propter periculum, sicut cum infidelibus, vel in pœnam, sicut excommunicatis, hæreticis, schismaticis, & apostatis. 22ꝫ.q.10.9.o.

1 CONCEPTIO Christi habuit tria priuilegia à Spiritu sancto, scilicet esse sine peccato originali, esse Dei, & hominis, & esse à Virgine. 3ª.q.27.2. 2m.¶ q.32. 4.1m.

2 Conceptio Christi specialiter attribuitur Spiritui sancto, licet sit a tota Trinitate, & a singulis personis.3ª.q.32.1.o.¶ q.39.8.2m.¶ q.45.6.c.

Conceptio Christi, est de Spiritu sancto efficienter, ratione corporis, & consubstantialiter, ratione verbi.3ª.q.32.2.o.¶ q.54.1.3m. 3

Corpus Christi non dicitur propriè conceptum de Spiritu sancto, sed ex Spiritu sancto.3ª.q.32.2.1m. 4

Conceptio Christi fuit in instanti.3ª.q.6.4.1m.¶ q.33.1.2.3.o.¶ q.36.4.c. 5

Christus in primo instanti suæ conceptionis, fuit perfectus secundum animam, & figuram corporis, non autem secundum quantitatem.3ª.q.33.2.o. 6

Christus in primo instanti suæ conceptionis, fuit sanctificatus, quo ad animam, & quo ad corpus. 3ª.q.34.1.o.¶ 2.2m.¶ 3.c. 7

Christus in primo instanti suæ conceptionis, habuit operationem tractus.3ª.q.34.2.3m. 8

Christus in primo instanti suæ conceptionis, habuit vsū liberi arbitrij.3ª.q.34.2.o. 9

Christus in primo instanti suæ conceptionis, habuit plenitudinem gratiæ, & cognitionis.3ª.q.7.3.4. c.¶ q.34.2.2m.¶ q.69.3.c.¶ q.72.1.4m. 10

Christus in primo instanti suæ conceptionis, habuit maiorem gratiā omnibus comprehensoribus.3ª.q.34.4.c. 11

Christus in primo instanti suæ cōceptionis meruit, & in eo plene comprehensor fuit.12ꝫ.q.5.7.2m.¶ 3ª.q.7.1.4.12. c.¶ q.34.3.4.o.¶ q.43.1.c.¶ q.48.1.2m.¶ q 49.6.3m.¶ q 54.2.c. 12

Christus gloriam immortalitatis suæ, quam in primo instanti suæ conceptionis meruit, potuit etiam mereri per actus sequentes, non vt magis esset eius, sed vt pluribus causis debeatur ei.3ª.q.34.3.3m.¶ q.49.6.2m.¶ q.59.3.c. 13

Christus conceptus est miraculosè ex perpetua Virgine, non ex virili semine.3ª.q.28.o.¶ q.31.1.3m.¶ 5.o.¶ 5m.¶ q.34.1 2m.¶ q.35.6.c. 14

Conceptio Christi cum dicitur fuisse facta ex muliere, sicut glosa dicit, mulierem pro fœmina posuit scriptura, more locutionis Hebræorum. Vsus enim Hebræorum dicit mulieres, non virginitate corruptas, sed fœminas.3ª.q.28.1.3m. 15

Beata Virgo habuit fidem de conceptione Christi.3ª.q.30.1.c.2m. 16

Beata Virgo se habuit actiuè in præparatione materiæ, non autem in conceptione Christi.3ª.q.32.4.o.¶ q.33.4.2m. 17

Beata Virgo fuit concepta ex semine viri, ideò fuit in Adam, & in aliis patribus, secundum rationem seminalem.3ª.q.27.2.4m.¶ q.31.6.2m.¶ 1.2m. 18

Virgo Maria mater Christi fuit concepta in peccato originali.12ꝫ.q.81.4 o.¶ 3ª.q.14.3.1m.¶ q.27.1. 3m.¶ 2.c. 2m.¶ 4m.¶ q.31.1.3m.¶ 6 2m.¶ 7.2m.¶ 8.c 2m. 19

Festum conceptionis Beatæ Mariæ, fit in quibusdam Ecclesiis, pro sanctificatione eius.3ª.q.27.2.3m. 20

Licet Romana ecclesia non celebret conceptionem beatæ Virginis, tollerat tamen consuetudinem quarundā ecclesiarum celebrantium illud festum. Ideo non est totaliter reprobāda. Nec per hoc datur intelligi, quòd in sua conceptione fuerit sancta. Sed quia quando sanctificata sit, ignoratur, ideò fit festum sanctificationis eius potius, quam conceptionis, in die conceptionis eius.3ª.q.27.2.3m. 21

CONCEPTVS Mentis.¶ Significare cōceptus suos, est homini naturale, sed determinatio signorum, est ad placitum humanum. 22ꝫ.q.85.1.3m.

CONCILIVM est, in quo iudices inter se conferūt de agendis, sicut quo supplicio aliquis damnati oporteat.22ꝫ.q.158.5.3m. 1

Prohibitio, vel sententia synodi, vel concilij, se extendit tantum ad personas priuatas, quarum non est determinare de fide.22ꝫ.q.1.10.2m. 2

Concilium solus Papa congregare potest, à quo non potest appellari ad concilium, sed è conuerso.1ª.q.36.2.2m. 3

2.2m.ꝑ 22ſ.q.1.10.b.ꝑ c.ſ.ꝑ 2m.

1 CONCLVSIO inquisitionis practicæ, est duplex, s. sententia, vel iudicium rationis, vel electio in voluntate. 1a.q.83.3.2m.ꝑ 12ſ q.13.1.2m.ꝑ 3.c.ꝑ q.76.1.o.

2 Conclusio tunc solum sequitur ex principio, quãdo sine illa principiũ non potest esse verum. 12ſ.q.13.6.1m.

3 Conclusio syllogismi operatiui, est singularis, ideo non concluditur, nisi mediante propositione singulari. 1a.q.86.1.2m ꝑ 12ſ.q.76.1.c.ꝑ 22ſ.q.49.2.1m.

1 CONCORDIA dupliciter aufertur, per discordiam, scilicet per se, idest scienter, & per accidens, idest præter intentionem. 22ſ.q.37.1.c.

Concordia res crescunt, discordia vero dilabuntur. 22ſ. q.37.2.3m.

1 CONCVBINATVS, & quilibet coitus extra matrimonium est contra legem naturæ, & est peccatum mortale. 22ſ.q.154.2.o.

2 Virum habere plures vxores, est contra legem naturæ, quantum attinet, & ad communicationem operũ inter virum, & vxorem, & ad similitudinem coniunctionis Christi, & ecclesiæ cum coniugio; Quantum vero spectat ad prolis procreationem, & educationem, pluralitas vxorum, non est contra ius naturæ. Suppl.q.65. 1.o.

3 Polygamia olim fuit licita antiquis patribus, & aliis, propter finem prolis multiplicandæ ad cultum Dei, nunc vero prohibetur, quia ille finis cæteræque circunstantiæ cessarunt. Suppl.q.65.2.c.

4 Cum præcipuus finis appetendæ concubinæ sit coitus, illam habere est contra legem naturæ, illius enim finis legi naturali aduersatur. Suppl q.65.3.c.

5 Simplex fornicatio etiam ratione sui, est peccatum mortale quod tollit debitam ordinationem parentis ad liberos, ad quod debet maxime spectare coitus. Suppl. q.65.4 o.

6 Nunquam licuit concubinam habere, etiam ex dispensatione, nisi matrimonio iunctam, est enim contra legem naturæ, cum non sit conueniens actus ad bonũ prolis. Suppl q.65.5.o.

1 CONCVPISCENTIA est appetitus delectationis sensibilis. Et est subiectiue, in appetitu sensitiuo. Et est tantum in concupiscibili. 12ſ.q.30. 1.o.ꝑ q.32.3.3m.

2 Concupiscentia est passio distincta ab aliis passionibus cõcupiscibilis, scilicet amore, & delectatione, quia est de bono sensibili absente. 12ſ q.30.2.o.

3 Passio opposita concupiscentiæ, est innominata, ideò timor ponitur pro ea. 12ſ.q.30.2.3m.

4 Concupiscentiarum aliquæ bonæ sunt, & aliquæ malæ. 12ſ.q 34.1.c,n.

5 Concupiscentia duplex, scilicet naturalis, idest de bono conuenienti secundum naturam animalis, & non naturalis, idest, secundum apprehensionem. Prima conuenit omni animali, secunda vero soli homini. 12ſ. q. 30.3.o.ꝑ q.31.3.o.ꝑ q.41.3.c.ꝑ q.77.5.c.ꝑ 22ſ.q.117.5. 2m.

6 Concupiscentia naturalis est finita in actu, & infinita tantum in potentia, non naturalis autem, est infinita actu. Et concupiscentia finis, est infinita, sed eorũ, quæ sunt ad finem, est finita. 12ſ.q.30 4.o.

7 Concupiscentia dupliciter est naturalis, scilicet secundũ genus, & secundum speciem. 22ſ.q. 142.2.2m.

8 Concupiscentia est naturalis homini, tãtum vt recta secundum rationem. 12ſ.q.81.3.1m.ꝑ q.85.3.3m.ꝑ 3a.q. 15.2.2m.

9 Concupiscentia est naturalior, quàm ira, ratione obiecti, & subiecti, secundum naturam generis, & corporis, sed è conuerso secundũ naturã speciei, & indiuidui, & iræ. 1a.q.63.4. 2m.ꝑ 12ſ.q 46 5.o ꝑ 22ſ.q.156.4.c.

10 Concupiscentia præcedens actum rationis, & voluntatis, diminuit peccatum, sequens vero auget. 12ſ.q.73. 6.2m.

Concupiscentia carnis contra spiritum, quando ratio ei resistit, non est peccatum, sed est materia exercendæ virtutis. 12ſ.q.80.3.3m. 11

Concupiscentia non ligat totaliter rationem. 22ſ. q. 150 4.3m. 12

Concupiscentia dicitur esse sine ratione, non quidam quia totaliter auferat iudicium rationis, sed quia in nullo procedit ſm iudiciũ rationis, nisi sit tanta, quod faciat insanire, tunc enim ligat totaliter rationẽ. 22ſ. q.150.4.3m.ꝑ q.156.4.2m.ꝑ q.157.3.3m.ꝑ q.175.2.2m. 13

Debilitas concupiscentiæ, ex charitate, vel temperantia, auget meritum, sed ex pronitate, vel commoditate, diminuit. 22ſ.q.155.4.2m. 14

Concupiscentia accensa minuit iram, & è conuerso. 1a. q.81.2.c. 15

Intemperantia, & concupiscentia tripliciter sunt pueriles, non quia sint in pueris, sed quia assimilantur eis, scilicet appetendo turpia, idest, contra rationem, crescendo, & refrenando 22ſ.q.142.2 o.ꝑ q.151.2.2m. 16

CONCVPISCIBILIS est de bono secundũ sensum absolute, sed irascibilis, vt est arduum. 1a.q.59.4. 3m.ꝑ q.81.2.o.ꝑ q.72.4.c.ꝑ 12ſ.q.23.1.o.ꝑ 2.c. ꝑ q.25. 1.c. 1m.ꝑ q.26.1.c.ſ. ꝑ q.30.2.c.ꝑ q.128.1m.ꝑ q.129.1. 1m. 1

Concupiscibilis denominatur à concupiscentia, quia inter omnes passiones eius est notior, & sensibilior, non autem prior. 12ſ.q.25.2.1m.ꝑ q.82.3.2m. 2

IRASCIBILIS est propugnatrix concupiscibilis 1a.q.81.2.c.ꝑ 12ſ.q.23.1.1m.ꝑ 22ſ.q.50. 4.c. ꝑ q.108. 2.c. 3

Motus concupiscibilis in appetendo, est velocior motu irascibilis, sed in exequendo, est è conuerso 22ſ.q.156. 4.c. 4

Motus concupiscibilis vt hominis, est contra naturã, & pœnam, si sit contra rationem non autem secundum genus. 12ſ.q.82. 3. 1m.ꝑ q.85.3.3m.ꝑ q 94.2.2m.ꝑ 4. 3m. 5

* Omnia mala pertinent ad cõcupiscibilem, sicut ad primam radicem, non autem sicut ad proximum principium. 12ſ.q.82.3.3m. 6

Omnis motus concupiscibilis, causatus ex apprehensione, semper est peccatum, non autem si sit ex qualitate organi. 12ſ.q.17.7.o. 7

Peccata concupiscibilis sunt turpiora, & minus grauia peccatis irascibilis. 12ſ.q.73.5.3m.ꝑ 22ſ.q 42.2.3.4.o. ꝑ q.156.4.c. 8

CONDEMNATVS iuste ad mortem potest fugare, non autem se defendere. Si vero iniuste, potest vtrumque, si non sit scandalum. 22ſ.q.69.4.o.

CONDITIONALIS, cuius antecedens, & consequens sunt impossibilia, potest esse vera, vt si dicatur. Si homo est asinus, habet quatuor pedes. 1a.q.25.3. 2m.ꝑ q.44.1.2m. 1

CONFESSIO triplex, s. actus exterior fidei, vel iustitiæ, actus latriæ, scilicet gratiarum actio, & laudatio Dei, & actus pœnitentiæ, scilicet confessio peccatorum. 22ſ.q.3 1 o.ꝑ q.12.1.2m. 1

Confiteri fidem in periculo mortis, non est tantum fidei, sed indiget auxilio virtutis fortitudinis, & gratia sacramentali confirmationis. 22ſ q.3.1.2m. 2

Actus omnium virtutum, sunt à fide formata imperatiuè, sed confessio fidei elicitiue. 22ſ.q 3.1.3m. 3

Confessio fidei est de necessitate salutis, tunc solum, quãdo periclitatur honor Dei, vel vtilitatis proximi. 22ſ. q.3.2 o. 4

Blasphemia opponitur confessioni fidei. 22ſ.q.13.1,o ꝑ 2.2m.ꝑ 3.c. 5

Confessio peccatorum duplex, scilicet interior Deo, & exterior sacerdoti. 3a.q.68.6.c.2m. 6

Confessio præsupponit actualem contritionem delentẽ culpam, ideo directe ordinatur ad dimissionem pœnæ. 3a.q.87.3.6. 7

8 Quilibet tenetur confiteri de peccato mortali, cum proposito non peccandi, & tenetur confiteri peccatum suum, quod dubitat esse mortale, & causas, vel occasiones sufficientes peccati mortalis, siue circunstantias aggrauantes in infinitum. 3ª.q.87.1.ad 10.

9 Quilibet tenetur confiteri numerum peccatorum suorum, sicut potest, quia peccatum in specie est vnum peccatum numero, sed multa. Contritio etiam est in conspectu Dei, qui vno intuitu omnia videt. Sed confessio fit homini, cui sigillatim oportet omnia exponi. Et praeterea oportet de omni mortali, quod memoriae occurrit, singulariter dolere. 3ª.q.87.1.c.

10 Non confitens aliquod peccatum, propter ignorantiam facti, aut quia oblitus est, excusatur à fictione, non autem si propter ignorantiam iuris. 22æ.q.53.2.2m.

11 Concessum est praelatis à iure, quod possint sibi eligere confessores, quae praelati habent dispensare sacramenta, & inferior perfectio ad hoc requiritur, quòd aliquis dignè huiusmodi actus exerceat, qui etiam confessores, quantum ad hoc sunt eis superiores. 22æ.q.88.4.c.

12 Sacerdos in nullo casu debet reuelare confessionem. 22æ.q.70.1.2m.

13 De quolibet confessore dicitur. Non est inuentus similis illi. 12æ.q.66.2.2m.

14 Sacramentalis confessio est de necessitate salutis eius, qui in peccatum actuale, vel mortale cecidit, Suppl.q.6.1.o.

15 Confessio, quae necessitatem sacramentalem habent, nõ de iure naturali est, sed de diuino, Suppl.q.6.1.o.

16 Quanquam peccatores tantum ex diuino iure ad confessionem teneantur, ex vi tamen positiui iuris omnes Christi fideles ad eam, semel saltem in anno, tenentur, Suppl.q.6.3.o

17 Ad hoc, quod sit idonea confessio, requiritur, quod cordi concordet vt solum hoc os accuset, quod conscientia tenet, Suppl.q.6.4.o.

18 Quanquam statim omnes de suis dolere peccatis teneantur, de necessitate tamen salutis non est, vt statim peccata sua confiteantur, sed habita copia confessoris, & statutis ab ecclesia pro poenitentia temporibus, Suppl.q.6.5.o

19 Sicut Papa non potest dispensare, vt aliquis sine baptismo saluetur, ita nec quod saluetur sine confessione. Suppl.q.6.6.o.

20 Confessio est per quam latens morbus, spe veniae aperitur, Suppl.q.7.1.o.

21 Cum per confessionem, aliquis ore confiteatur, quod corde tenet, confessio bonum est ex genere, & est actus virtutis, sed tamen potest male fieri, nisi aliis debitis circunstantiis vestiatur, Suppl.q.7.2.o.

22 Confessio est actus virtutis poenitentiae elicitus, quamuis secundum alias rationes ad multas virtutes pertinere possit. Suppl q.7.3 o.

23 Cum solus sacerdos minister sit sacramenti poenitentiae, soli sacerdoti facienda est sacramentalis confessio, Suppl.q 8.1.o.

24 In necessitate etiam laicus vicem sacerdotis supplet, vt ei confessio fieri possit. Suppl. q.8.2 o.

25 Confessio laico facta sacramentale quoddam est, quamuis non sit perfectum sacramentum, & ex charitate procedens, & talibus natum est peccatum veniale remitti, sicut per tunsionem pectoris, & aquam benedictam, Suppl.q.8.3.o.

26 Non est dubium, quin proprio sacerdoti qui imperãdi iurisdictionem, & potestatem habent, confiteri peccata necessarium est. Suppl.q.8.4 o.

27 Potest aliquis ex priuilegio vel superioris mandato, alij, quàm proprio sacerdoti sua peccata confiteri, & ab illo absolui, Suppl q.8.5.o.

28 Cum necessitas legem non habeat, in necessitatis articulo, quilibet sacerdos, quibuscunque peccatis, etiam ab excommunicatione, quemlibet absoluere potest, Suppl.q.8.6.o.

Secundum quantitatem culpae, tametsi taxandae sit satisfactionis poenae, quo tamen poenae in peccatorum remedium iniunguntur, non solum secundum culpae quantitatem, sed etiam secundum conditionem personarum taxandae sunt, Suppl.q.8.7.o. 29

Confessio, vt est pars sacramenti, potest nonunquam in eo esse, qui non contritus, & sine charitate est, vt vero virtutis actus est, non potest absque charitate aliquo esse, Suppl.q 9.1.o. 30

De necessitate confessionis est, quod homo omnia peccata confiteatur, quae in memoria habet, quod si nõ faciat, non est confessio, sed confessionis simulatio. Suppl.q.9.2.o. 31

Proprio ore peccatorum confessio facienda est, nisi naturae ad hoc aliquod impedimentum aduersatur, Suppl. q 9.3.o. 32

Sit simplex, humilis, confessio, pura, fidelis, 33
Atque frequens, nuda, discreta, libens, verecunda,
Integra, secreta, lachrimabilis, accelerata,
Fortis, & accusans, & sit parere parata,

Suppl.q 9.4.1m.

Confessio liberat hominem à culpa, sicut, & baptismus, Suppl q.10 1 o. 34

Absoluit hominem aliquomodo à poena, ipsa sacramentalis peccatorum confessio, secundum maiorem vel minorem confitentis dispositionem, Suppl.q.10.2 o. 35

Sacramentalis confessio ianuas Paradisi aperire dicitur, quo à culpa, & poenae reatu absoluit. Suppl.q.10.3.o. 36

Confessio sacramentalis spem salutis tribuit, quo per eã homo se clauibus ecclesiae subiicit. Suppl.q.10.4.c. 37

Per confessionem generalem delentur peccata mortalia oblita, si vero peccati mortalis memoriam teneat quis, confessione speciali est opus. Suppl.q.10.5.o. 38

Tanquam violator sacramenti peccat, qui confessionem reuelat, Suppl q 11.1.o. 39

Sigillum confessionis extendit se ad illa, de quibus est sacramentalis confessio, & simul ad illa omnia, per quae posset peccator, vel peccata deprehendi, Suppl.q.11.2.o.a. 40

Sicut sacerdoti competit sigillum confessionis vt Dei ministro, ita ei ecclesiastico, cui propter necessitatẽ, confessionem audire contingit, competere dicitur peccata celare, Supp' q 11.3.o. 41

Cum confitens efficere possit, vt sacerdos sciat illud vt homo, quod sciebat vt Deus dum detegendae confessionis facultatem tribuit, si illem reuelet, non violat sigillum confessionis, sed circa scandalum id fieri debet. Suppl q.11.4.c. 42

Si immineat necessitas, potest confessor prodere, quae sibi in confessione dicta fuerunt, modo ante, aut post confessionem ea reciuerit, ita tamen, vt ea dicat vt homo, non vt Deus, Suppl q.11.5.o. 43

CONFIRMATIO est sacramentum. 3ª.q.65.1.o.& q.72.1.o. 1

Confirmatio est nobilius sacramentũ baptismo, quo ad ministrum, & gratiã, & simpliciter, sed quo ad remissionem peccatorum est, è conuerso. 3ª.q.72.11.2m. 2

Chrisma, idest oleum oliuarũ cum balsamo, est propria materia eius. 3ª.q.72.2.o.& q.84.1.1m. 3

Hoc sacramentum habet determinatam formam, scilicet, consigno te signo crucis, & confirmo te chrismate salutis in nomine patris, & filij, & Spiritus sancti. Amen. 3ª.q.72.4.o.& q 84.3.c. 4

Confirmatio est spirituale augmentum promouens hominem in spiritualem aetatem perfectam. 3ª.q.72.1.5.6.c & 7.1m.& 8.10.c.& 11.2m.& q.73.1.c.& q.84.1.c. 5

Confirmatio non est de necessitate salutis, sed est sacramentum necessitatis, quo ad bene esse spiritualis vitae. 6

De

Et tamen contemptus huius sacramenti, est periculosum. 3a.q.65.4.c.

7 Confirmatio fuit immediate instituta à Christo, quãdo imposuit manus super pueros, nõ exhibendo, sed promittendo. 3a q.72.1.1m.

8 Hoc sacramentum confertur tantum ab episcopis. 3a. q.65.3.2m.¶ q.72.4.3m ¶ 11.0.¶ 12.1m.

9 * Confirmatio conferri potest, à simplici sacerdote, ex commissione solius Papæ, non autem à diacono. 3a q. 72.11.3m.

10 Confirmans & confirmandus debent esse in gratia. Et debent esse confessi, & ieiuni de consilio, non autem de præcepto 3a.q.72.7.1m.¶ 12.1m.

11 Confirmandus debet teneri ab alio confirmato, cuiuscũque status, vel sexus. q.72.10.0.

12 Confirmatio debet dari cuilibet baptizato, cuiuscunque ætatis, sexus, & conditionis etiã morienti. 3a.q.72.8.0.

13 Confirmatio datur tantum in fronte, ad liberam confessionem nominis Christi, & ad fortiter defendendum dignitatem acceptam. 3a q 72.9.0 ¶ 11.3m.

14 Confirmati conformantur Christo, & consignantur ei p signũ crucis, quasi duci. 3a.q.72.1.4m.¶ 4.3m.¶ 9.c.

15 Christus non debuit sumere sacramentum confirmationis, nec ordinis, quia ab initio ipse fuit gratia plenissimus 3a.q 72.1 4m.¶ 3.c.

16 In confirmatione confertur plenitudo gratiæ, & Spiritus sancti. 12æ.q.102.5.3m ¶ 3a.q 77.1.0.¶ 2. c.2m.¶ 4.c.¶ 7.0.¶ 11.3m ¶ q.84.1.1m.¶ 4.c.

17 Gratia collata in confirmatione, distinguitur à gratia collata in baptismo, & perficit eam. 3a.q.72.7.c 3m.

18 Impositio manus fit in sacramento cõfirmationis, & ordinis, ad significandum copiosum effectum gratiæ. 3a. q.84 4.c.2m.

19 In confirmatione datur nobis robur ad pugnã spiritualem. 3a.q.65.1.c 4m.¶ q.72. 1. 2. c.¶ 4. c. 3m.¶ 5.0.¶ 6. 3m.¶ 7.c.¶ 9.c.1m.¶ 10.c.

20 Confirmatio perficit per modum formæ, sed Eucharistia, vt finis, 3a.q.73.1.1m.

21 Eucharistia roborat hominem in se, quo ad charitatem, confirmatio verò contra alios in pugna, quo ad fidẽ. 3a.q.72.9.2m.¶ q.79.1.1m.

22 Confirmatio perficit effectum pœnitentiæ, & baptismi. 3a.q.72.7.2m.

23 Confirmatio confert excellentiam hominis ad se, non autem ad alium, sicut ordo. 3a.q.72.8.1m.

24 Confirmatio facit hominem nitidum. & feruentem in conscientia, & famosum per confessionem. 3a.q 72. 2.1m.

25 Nullus consequitur effectum confirmationis, sine voto eius. 3a.q.72.6.1m.

26 Existens in peccato mortali, cuius conscientiam nõ habet, vel cuius non est planè contritus, dummodo non sit fictus, per hoc sacramentum consequitur remissionem peccatorum. 3a.q.72.7.2m.

27 Quidam ad prædicationem Petri acceperunt miraculose effectum huius sacramenti, sine sacramento, antequam baptizarentur. 3a.q.72.2.1m.¶ 4.1m.¶ 6.1m.

28 In confirmatione fit plena peccatorum remissio. 3a. q. 72.7.2m.

29 Confirmati habent maiorem gloriam in cœlo, quàm nõ confirmati. 3a.q.72.8.4m.

30 Confirmatio non habuit aliquid correspondens in lege veteri, propter perfectionem eius. 22æ.q 102. 5.3m.¶ 3a.q.65.1.4m.¶ q.72.1.2m.

31 Confirmatio, quo ad solennitatem datur tantum in Pascha, & Pentecosta, sicut baptismus, sed quo ad communem vsum datur etiam alio tempore. 3a.q.72. 12. 1m.¶ 2m.

32 * Beata virgo per secundam sanctificationem fuit simpliciter confirmata in bono per gratiam habitualẽ, ita, quòd non posset per liberum arbitrium flecti in contrarium. 3a.q.27.5 2m.

CONIECTARE bonum, idest, intendere bonum in dationibus, communiter pertinet ad liberalitatẽ. 22æ.q.117.1.3m.¶ q 117.5.3m.

CONIECTVRA. Coniecturaliter cognoscitur aliquid per aliqua signa. 12æ.q.112.5.c. 1

Coniecturaliter cognoscere aliquid, est cognitio imperfecta. 12æ.q.112.5.c. 2

DOMVS fit ex triplici coniunctione, scilicet viri, & vxoris, patris, & filij, domini, & serui, non est perfecta. 12æ. q.105.4.c.¶ 22æ.q.57.7.3m. 1

Coniunctio masculi, & fœminæ determinatur diuersimodè in diuersis animalibus. 12æ.q.92.1.2.c.¶ 22æ.q. 154.2.c. 2

CONSANGVINITAS impedit matrimoniũ tripliciter, scilicet lege naturæ, id est cum patre, & magis cum matre, propter reuerentiam, vel lege diuina, propter concupiscentiam refrenandam, vel lege canonica, & ciuili, propter amicitiam. 22æ.q.154.9.0. 1

Consanguinitas vinculum est ab eodem stipite descendentium carnali propagatione contractum. Suppl. q. 54.1.c. 2

Per quosdam gradus, seu lineas descendentium ab vno communi principio, vel ascendentium ad idẽ, & trãsuersalium consanguinitas congruè designatur. Suppl. q.54.2.0. 3

Consanguinitas quosdam ex iure naturæ à matrimonio repellit, & aliquos ex diuino iure, alios vero ex humanis legibus statutis. Suppl.q.54.3.c. 4

Possunt ex ecclesiæ statuto aliqui consanguinitatis gradus matrimonium impedientes taxari, prout est vtile vniuersitati hominum. Suppl.q.54 4.0. 5

CONSCIENTIA non est potentia, nec habitus sed est actus, scilicet applicatio scientiæ. 1a.q. 79.13.0.¶ 12æ q 19.5.b.c. 1

Conscientia est actus synderesis, idéo quandoque ponitur pro ea 1a.q.79 13.c.3m. 2

Conscientia dicitur spiritus corrector, & pedagogus animæ, idest dictamen rationis. 1a.q.79.13.1m. 3

Lex naturalis nominat principia iuris, synderesi, habitũ eorum, sed conscientia applicationem legis naturalis ad faciendũ. 12æ.q.94.1.0. 4

Conscientia dicitur accusare, vel excusare, inquantũ cognoscimus nos bene, vel male fecisse 1a.q.97.13.c. 5

Conscientia dicitur testificari, inquãtum cognoscimus nos aliquid fecisse, vel non. 1a.q.97.13.c. 6

Conscientia dicitur instigare, vel ligare, inquantum iudicamus aliquid esse agendum, vel non. 1a.q.79.13.c. 7

* Conscientia errans ligat. 22æ.q.19.5.6.0. 8

Coinquinatio, & munditia sunt in conscientia, vt in cognitione, non autem vt in subiecto. 1a.q.79.13.2m. 9

CONSECRATIO templi, altaris, & vestium, & huiusmodi, non sunt sacramenta, sed sacramentalia, quia ordinantur ad Eucharistiam. 3a.q.65.1.6m. 1

Altare, & ecclesia consecrantur multiplici ratione, scilicet tum ad repræsentandum sanctificationem, quam ecclesia consecuta est per passionem Christi, tum etiã ad significandum sanctitatem, quæ requiritur in iis, qui sacramentum altaris suscipere debent. 3a. q.83. 3.0. 2

Altare quandoque siue ecclesia consecratur, sed non è conuerso. 3a.q.83.3.3m. 3

Altare non debet consecrari sine reliquiis martyrũ. 3a. q.83.3.2m. 4

Res inanimatæ non sunt susceptiuæ gratiæ, sed ex consecratione adipiscuntur quandam spiritualem virtutẽ, qua fiunt aptæ ad diuina. 3a.q.83.3.3m.¶ 4m. 5

Consecratio ecclesiæ non debet reiterari, nisi exustæ, vel pollutæ sanguine, vel semine. 3a.q.83. 3. 3m. 6

Ecclesiæ pollutæ sanguine, vel semine, debent reconciliari, quia per illud peccatum apparet ibi aliqua ex ... damnum. 3a.q.83.3.3m.¶ 4m. 7

8 Ecclesiæ,vel altaria,dubia de consecratione, debet consecrari. 3^{a}.q.83.3.3^{m}.
9 Ligna ecclesiæ consecratæ nō debent cedere ad vsus laicorum,sed monasterij,vel comburi. 3^{a}.q.83.3.3^{m}.
10 Pallæ,Pallia, Cathedra,Candelabra,& velum,vetusta debent comburi, & cineres reponi honestè, propter cōsecrationes.3^{a}.q.83.3.3^{m}.
11 Consecratio quælibet est indelebilis, manente subiecto. 22ꝯ.q.39.3.c.¶ q.88.11.c.¶ 3^{a} q.63.5.c. ¶ q.76.6. 2^{m}. ¶ q.82 8.c ¶ q.83.3.5^{m}.
12 Soli episcopi consecrant omnia,præter Eucharistiam. 3^{a}. q.82.1 4^{m}.¶ 3.3^{m}.
13 De ritu consecrandi ministros veteris legis.12ꝯ.q.102.5. 8^{m}.
14 In consecratione Aaron,& filiorum eius,figurabatur ordo ecclesiæ. 12ꝯ.q.102 5.5^{m}.
1 CONSENSVS importat iudicium , de eo, in quod consentitur. 12ꝯ q.74.7.c.
2 Consensus potest attribui voluntati,& rationi,12ꝯ.q.74. 7.1^{m}.
3 Consensus in actum pertinet ad rationem superiorem, secundum quod in ratione voluntas includitur . 12ꝯ. q 15.4.0 ¶ q.74.7.1^{m}.
4 Electio addit supra cōsensum relationem respectu eius , quod minus placet , vel non placet , & tunc differunt tantum ratione.12ꝯ.q.15.3.3^{m}.
5 Consensus deliberatus in peccatum,non pertinet ad cōtemptū legis diuinæ,nisi repugnet ei. 1.ꝯ.q.74.9.3^{m}.
6 Consensus no cōuenit brutis,nec alijs respectu finis,sed tantum respectu eorum,quæ sunt ad finem,12ꝯ.q.15. 2 5.0.¶ q.16.2.c.
7 AB vniuersali ad particulare non valet consequentia, nisi mediante particulari.22ꝯ.q.20.2.c.
1 CONSERVATIO in esse,est influētia vniuoci esse prius influxi 1^{a} q 9.2.c.
2 Quælibet res naturaliter cōseruat se in esse,& resistit corrumpentibus quantū potest,22ꝯ.q 64.5 7.c.
3 Aliquid conseruat rem dupliciter , scilicet per se , idest, influendo,& per accidens,idest remouendo. 1^{a} q.104. 1.2.c.
4 Vna creatura conseruat aliam per se,& per accidens. Et tanto magis,quanto est altior , & primæ causæ proximior, quæ principaliter conseruat.1^{a}.q.104.2.0.
5 Omnis creatura indiget cōseruari per se à Deo,sed corruptib les indigent conseruari ab eo etiam per accidens. 1^{a}.q.104.1.0 ¶ 12ꝯ.q.109.2.2^{m}.¶ 8.c ¶ 9.1^{m}.
6 Deus conseruat aliquas creaturas in esse vtroque modo mediantibus aliquibus alijs causis. 1^{a}.q 104.2.0.
7 Deus dat formas omnibus,& conseruat eas , & applicat eas ad agendum,& est finis omnium actionum . 1^{a} q. 105.5.c.n.
8 Deus eadem virtute,& eadem operatione, producit rē, & conseruat.1^{a}.q 105.1.4^{m}.
9 Nulli creaturæ communicari potest , vt conseruetur in esse,sine Deo,1^{a}.q 14.1.2^{m}.¶ 2.2^{m}.
10 Solus Deus conseruat res, ne in nihilum decidant. 3^{a}.q. 13.2 c.
11 In iis,quæ pertinet ad conseruationem naturæ,magis tenemur parentibus,à quibus naturā accepimus , quam alijs.& consequenter consanguineis,sed in alijs beneficijs,potest esse è conuerso.22ꝯ.q.31.3.0.
1 CONSIDERATIO importat actum intellectus, intuentis veritatem. Et pertinet ad iudicium . 12ꝯ.q. 53.4.c.
2 Quælibet res potest quadrupliciter cōsiderari,s. vt ens,vt vna,secundum virtutē,& respectu alterū. 1^{a}.q.39.8.c.
1 CONSILIVM quid.¶ est ipsa quæstio,quæ vertitur inter consiliantes , & consilium habens.1^{a}. q.22ꝯ. 1. 1^{m} ¶ 12ꝯ.q 14.1.2^{m}. ¶ 22ꝯ. q.52.3.3^{m}.
2 Consilium est inquisitio eorum tantum, quæ sunt ad finem operabilium à nobis,non minimorum , nec determinatorum.12ꝯ.q.14.0.¶ 22ꝯ.q.53.1.2^{m}.¶ q.47.1. 2^{m}.¶ 2.c.3m.¶ q.49.5.c.

Inquisitio consilij est resolutoria, scilicet à posteriori in esse,idest, à fine,ad priua, scilicet ad media.12ꝯ. q.14. 5.0. 3
Inquisitio consilij est infinita in potentia , sed finita in actu tripliciter,scilicet ex parte termini, idest,conclusionis,& principij proprij , scilicet finis,& communis, scilicet cognitionis sensus, & scientiarum . 12ꝯ. q.14. 6.0. 4
Nullus consiliatur de iis,de quibus desperat, nec de impossibilibus,12ꝯ.q.44.2.3^{m}. 5
Ad bonitatem consilij tria requiruntur, scilicet debitus finis,bonum medium,& tempus opportunum. 22ꝯ.q. 51.1.1^{m}.¶ 3^{a}.q.14.6.0. 6
Aliquid facit cōsiliatiuum dupliciter, scilicet,quo ad facultatem, vt prudentia , & quo ad solicitudinem tantum,vt spes & amplius timor. 12ꝯ. q.44.2.0.¶ 22ꝯ.q. 47.9.3^{m}.¶ q 54.2.4^{m}.¶ q.129.7.c. 7
Consilium est in Deo,quo ad certitudinem iudicij, non autem quo ad inquisitionem dubiam . 1^{a}. q.22.1.1^{m}. ¶ 12ꝯ.q.14.1.2^{m}.¶ 22ꝯ.q.52.3.3^{m}. 8
Deus dereliquit hominem in manu consilij sui , quo ad liberum arbitrium, non cogendo , non autem quo ad prouidentiam.1^{a}.q.22.2.4^{m}.¶ 22ꝯ.q.104.1.1^{m}. 9
Consilium sine dubitatione conuenit Christo.3^{a}.q.13.3. 1^{m}. 10
Consilia Christi magis parant viam ad præcepta Dei, quàm è conuerso,quia præcepta sunt finis consiliorū. 22ꝯ.q.189.1.5^{m}. 11
Multa consilia Christi sunt de præcepto , quo ad præparationem animi.tantum.* Quandoque tamen consiliorum obseruatio est de necessitate salutis,quod patet in iis,qui iam vouerunt consilia.12ꝯ q.108.3.2^{m}.¶ q.4.4^{m}.¶ 22ꝯ.q.40.1.2^{m}.¶ q.43.4.7.4^{m}.¶ 8.4m.¶ q.72. 3.c.¶ q.124.1 3^{m}.¶ 3.1^{m}.¶ q.128.1.4^{m}.¶ q.140.2.2^{m}. ¶ q.152.3.2^{m}.¶ q.186 2 c. 12
Consilia Christi reducuntur ad tria,scilicet ad paupertatem,continentiam,& obedientiam.12ꝯ.q.108.4 0. 13
Consilia tria euangelica secundum se omnibus expediunt,nisi ea indispositione aliquorum , quorum affectus ad hæc non inclinatur 12ꝯ.q.1.8.4.1^{m}. 14
Præcepta sunt de necessariis ad salutem,consilia verò,ad bene esse.12ꝯ.q.108.4.0. 15
Nullus actus perfectionis cadit sub consilio , qui in aliquo casu non cadat sub præcepto. 22ꝯ.q.124.3.1^{m}. 16
Consilium nunquam obligat, nisi per hoc,quod in præceptum transit,ex aliquo accidenti.22ꝯ. q.124.3.1^{m}. 17
Consilium cōuenienter ponitur vnum de septem donis Spiritus sancti.22ꝯ.q 52.1 0. 18
Donum consilij dirigit in omnibus ordinatis ad finem vitæ æternæ siue necessariis,idest,præceptis,siue non, scilicet consiliis.22ꝯ.q.52.4.2^{m}. 19
Consilium actiuum est gratia gratis data quibusdā , sed consilium passiuum,est donum omnium existentium in gratia . 22ꝯ. q.47.14.2^{m}.¶ q., 1.8.3^{m}.¶ q.52.1.2^{m}. 20
Donum consilij facit certitudinem à Spiritu sancto de iis,de quibus eubulia inquirit , & coniecturat . 12ꝯ.q. 108.4.1^{m}.¶ 22ꝯ q.52.1.1^{m}.¶ 2.0. 21
Vna tantum virtus est ad bene consiliandum, sed duæ, ad bene iudicandum , quia distinctio est in propriis , ex quibus est iudicium, non autem in communibus , ex quibus est inquisitio. 12ꝯ.q.57.6.3^{m}.¶ 22ꝯ. q.51.4. 2^{m}. 22
Donum consilij correspondet prudentiæ, & eubuliæ,vt adiuuans,& perficiens eas. 12ꝯ.q.57.6.1^{m}.¶ 22ꝯ.q.52. 1.1^{m}.¶ 2.0. 23
Donum consilij,& scientiæ,manent in beatis, inquantū retinent cognitionem lectorum, & illuminantur de ignotis 22ꝯ.q.52.3.0. 24
CONSTANTIA pertinet ad continentiā. 22ꝯ. q 153.5.2^{m}. 1
Constantia, & perseuerantia conueniunt in fine, 2 scilicet

scilicet in persistendo firmiter in bono. 22æ. q. 137. 3. o.

3 Constantia magis conuenit cum perseuerantia, quàm patientia, quia cum prima conuenit in fine, cum secunda vero in iis, quæ faciunt impedimentum boni. 22æ. q. 137. 3. 1^{m}.

4 Perseuerantia est principalior, quàm constantia, quia est circa difficile, propter diuturnitatem, quod est essentialius virtuti, quàm propter impedimenta, circa quæ est constantia. 22æ. q. 123. 6^{ut}. & q. 137. 3. c.

5 Constantia conuenit cum magnificentia, & perseuerantia, quia sunt circa difficile. 22æ. q. 137. 3. 2^{m}.

6 Constans cogitur ad aliqua corporalia, non tamen ad culpam, propter metum stupri, status, necis, vel verberis, in se, vel amicis, non autem propter infamiam. 22æ. q. 19. 3. 3^{m}. & q. 125. 4. c.

1 CONSVETVDO habet vim legis. Et interpretatur, & abrogat legem humanam, non autem legem naturalem, nec diuinam. 12æ. q. 97. 3. o. & 22æ. q. 79. 2. 2^{m}. & q. 100. 2. c.

2 Manente ratione legis, lex vincit consuetudinem, nisi sit impossibilis secundum consuetudinem patriæ. 12æ. q. 97. 3. 2^{m}.

3 Naturalia non possunt consuescere, nec dissuescere. 12æ. q. 51. 2. c.

4 Consuetudo ecclesiæ præualet auctoritati cuiuscunque Doctoris. 22æ. q. 10. 12. c.

1 CONTEMPLATIO essentialiter consistit in intellectu, sed principium habet in affectu. 22æ. q. 180. 7. 1^{m}.

2 Cõtemplatio diuinorum est operatio maximè propria homini, & maximè delectabilis. 12æ. q. 3. 5. c.

3 Contemplatio est delectabilis dupliciter. Primo vt est operatio conueniens homini secundum naturã eius, vt animal rationale, & magis habenti habitum sapientiæ, secundo vero ex obiecto, scilicet Deo. 12æ. q. 3. 5. c. & 22æ. q. 180. 7. o.

4 Partes contemplationis sunt tres, scilicet lectio, meditatio, & oratio. 22æ. q. 180. 3. 4^{m}.

5 Species contemplationis sunt sex, sumptæ secundum sex gradus ascensus in Deum, scilicet perceptio ipsorum sensibilium, progressus à sensibilibus ad intelligibilia, diiudicatio sensibilium, secundum intelligibilia, absoluta consideratio intelligibilium, in quæ per sensibilia peruenitur, contemplatio intelligibilium, quæ per sensibilia inueniri non possunt, sed per rationem capi possunt, & consideratio intelligibilium, quæ ratio nec inuenire, nec capere potest, quæ. s. pertinent ad sublimẽ contemplationem diuinæ veritatis, in qua finaliter contemplatio perficitur. 22æ. q. 180. 4. 3^{m}.

6 Ad contemplationem tria requiruntur, s. sanitas corporis, quies a passionibus, & ab exterioribus. Et ei seruiũt omnia humana officia. 22æ. q. 180. 2. o.

7 Tres sunt conditiones bene contemplandi diuina, scilicet reuerentia casta, firmitas indeclinabilis, & amor. 22æ. q. 180. 7. 1^{m}.

8 Ad contemplationem pertinent quatuor quodam ordine, scilicet virtutes morales, alij actus à contemplatione, contemplatio diuinorum effectuum, & contemplatio diuinæ veritatis 22æ. q. 180. 4. c.

9 Ad contemplationem principaliter pertinet meditatio Dei, sed dispositiue, pertinet consideratio cuiuslibet veritatis. 22æ. q. 180. 4. c.

10 Contemplatio, quo ad nos, est diuturna dupliciter, scilicet quia competit nobis secundum incorruptibilem partem animæ i. secũdum intellectum, & quia in operibus contemplatiuis, corporaliter non laboramus, 22æ. q. 180. 8. c fi.

11 Aliquis ex charitate, ad Dei contemplationẽ incitatur. 22æ. q. 180. 7. 1^{m}.

12 Virtutes morales pertinent ad contemplationem, & ad vitam contemplatiuam, non quidem essentialiter, sed dispositiue, s. remouendo impedimẽta. 22æ. q. 180. 2. o. & q. 181. 1. 3^{m}. & 2. c. & 4. 1^{m}. & q. 182. 1. c.

Ad contemplationem virtus castitatis maximè reddit hominem aptum inquantum delectationes venereæ maxime deprimunt mentem ad sensibilia, secundũ Augustinum. 22æ. q. 180. 2. 3^{m}. fi. 13

Contemplatio requirit locum secundum congruitatem tantum 1^{a}. q. 66. 3. 3^{m}. 14

Contemplatio est mala per accidens, & bona per se. 22æ. q. 15. 3. 3^{m}. 15

Certamen, & contentio fit in contemplatione, propter defectum intellectus, & grauitatem corruptibilis corporis, quod nos ad inferiora retrahit, non autem ex contrarietate veritatis, quam contemplamur, 22æ. q. 180. 7. 2^{m}. 16

Contemplatio habet quietem ab exterioribus motibus. Et est motus intellectus, idest operatio. 22æ. q. 179. 1. 3^{m}. & q. 180. 6. c. 17

Contemplatio terminatur in effectu, scilicet ad delectationem. 22æ. q. 180. 1. c. & 3. 3^{m}. & 7. 1^{m}. 18

CONTEMPLATIVI dicuntur non qui contemplantur, sed qui contemplationi totam vitam suã deputant, 22æ. q. 81. 1. 5^{m}.

CONTEMPTVS est transgressio legis, ex hoc quód voluntas renuit subijci legi, vel regulę. 22æ q. 186. 9. 3^{m} 1

Frequentia peccati non facit peccatum ex contemptu, sed disponit ad hoc, 22æ. q. 186. 9. 3^{m}. 2

Quanto quis Deum per peccatum magis contemnit, tãto maiorem reatum incurrit. 1^{a}. q. 63. 3 c. 1^{m}. 3

CONTENTIO quadruplex. scilicet theoricus, impugnatio veritatis, &c. ve sa fi. at s fine modo, & moderatæ. Prima, & quarta est bona. Secunda est peccatũ mortale. Tertia vero non semper est mortale, sicut si accipiatur contentio in iudicio, vel disputatione secundum imperfectam rationem, i. secundũ quod importat quandam acrimoniam locutionis, & sic non semper est mortale, sed est peccatum veniale, nisi fit cum scandalo. 22æ. q. 38. 1. o. 1

Contentio importat contrarietatem in locutione, sicut discordia contrarietatem in voluntate, quo ad intentionem, vel quo ad modum. 22æ. q. 38. 1. c. 2

Contentio est filia inanis gloriæ. 22æ. q. 38. 2. o. & q. 132. 5. o. 3

Contentio, & discordia oriuntur ex inuidia, ratione termini à quo, sed ex inani gloria, ratione termini ad quem. 22æ q. 37. 2. 1^{m}. & q. 38. 2. 2^{m}. 4

CONTINENTIA vt est abstinentia ab omni delectatione venerea, est virtus, non autem, quæ est cum prauis concupiscentiis, quibus resistit. 12æ. q. 58. 3. 2^{m}. & 22æ. q. 143. 3. 2^{m}. & q. 155. 1. o. & 4. c. & 3^{a}. q. 7. 2. 3^{m}. fi. 1

Continens propriè est qui persistit in ratione recta, à prauis concupiscentiis abstinens, non autem qui persistit in ratione peruersa, abstinens a bonis, sed est obstinatus. 22æ q. 155. 1. 2^{m}. 2

Castus propriè dicitur ante experientiam delectationis venereæ, continens autem, post eam. 22æ. q. 151. 2. o. 3

Continentia, & incontinentia propriè sunt circa delectationes, quæ possunt esse naturales homini, non autem circa ea, quæ sunt contra naturam. 22æ. q. 153. 2. 3^{m}. 4

Continentia, & incontinentia magis est circa delectationes venereas, quàm ciborum. 22æ. q. 155. 2. o. 5

Continentia propriè est tantum circa concupiscentias tactus. 22æ. q. 143. 1^{m}. & 22æ. q. 55. 2. o & q. 156. 2. c. 6

Continentia secunda, est potior, quam temperantia, prima vero èconuerso. 22æ. q. 51. 4. o. 7

Constantia in arduis, & terribilibus, est pars fortitudinis, quæ autem est circa delectabilia, est pars continentię, quæ est pars temperantiæ. 22æ. q. 151. 5. 2^{m}. 8

Continentia, & perseuerantia, sunt partes constantiæ firmiter persistentes, prima est contra cõcupiscentias, 9

secunda contra tristitias. 22æ.q.38.3.2^{m}.¶ 22æ.q.53.5.3^{m}.

10 Continentia est tantum in voluntate subiectiuè. 22æ.q.155.3.o.

11 Continentia potest attribui rationi, sicut primo moueti, & incontinenti concupiscibili, licet vtraque sit in voluntate, vt in proprio subiecto, 22æ.q.155.3.2^{m}.

12 Ad continentiam efficacius operatur maceratio carnis, per abstinentiam cibi, & potus, quàm per subtractionem vestium, vel per laborem corporalem. 22æ.q.155.6.3^{m}.

1 CONTINGENS, & necessarium, sunt de transcendentibus. 1^{a}.q.115.6.c.

2 Vnumquodque contingens, est ex parte materiæ, necessitas vero, consequitur rationem formæ, quia quæ sequuntur ad formam, necessario insunt. 1^{a}.q.86.3.c.

3 Nihil est contingens, quod non habeat aliquid necessarium. 1^{a}.q.84.1.3^{m}.¶ q.85.3.c.

4 Contingens potest sumi dupliciter. s. contingens, vt contingens, idest in particulari, & contingens in vniuersali, idest secundum quòd in eo inuenitur ratio necessarij. 1^{a}.q.86.3.c.

5 Contingens ad vtrumlibet, est in potentia. Ideò nō exit in actum, nisi prius per aliquid determinetur ad vnū, 1^{a}.q 19.3.5^{m}.

6 * Contingens, vt contingens, cognoscitur directè à sensu, sed indirectè ab intellectu. 1^{a}.q.86.3.c.

1 CONTRACTIO duplex, scilicet ad quidditatem, & ad rationem 1^{a}.q.5 3.1^{m}.

2 Contrahere est aliquid cum causa, de necessitate incurrere. 3^{a}.q.14.3.c.

1 CONTRA PASSVM idem est quod iustum commutatiuum tantum. 22æ.q.61.4.c.

2 Contra passum primo inuenitur in passionibus iniuriosis, secundo in ablatione rerum per vim, tertio in cōmutationibus voluntariis. 22æ.q.61.4.c.

1 CONTRARIVM magis distat à suo cōtrario, quàm simplex negatio. 22æ.q.79.4.c.2^{m}.

2 Nomen distantiæ deriuatum est a loco, ad omnia contraria. 1^{a}.q.67.2.3^{m}.¶ 12æ.q 7 1.c.

3 Idem est causa contrariorum communis, non antè particularis. 1^{a}.q 49.3.c.&.1^{m}.

4 Idem est causa contrariorum, secundum diuersa. 12æ.q.q.32.3.2^{m}.¶ 22æ.q.7.1.2^{m}.

5 Vnum contrariorum est causa alterius contrarij, per accidens tantum. 1^{a}. q.49.1.o.¶ 12æ.q.32.4.o.¶ q.35.3.3^{m}.¶ 22æ.q 30.2.3^{m}.¶ q.162.5.3^{m}.¶ 3^{a}.q.50.1. 3^{m}.

6 Idem est contrarium diuersis, secundum diuersa, nō autem secundum idem. 12æ q.31.8.2^{m}.¶ q.45.1.2^{m}.¶ q.78.4.2^{m}.¶ q.79.1.2^{m}.

7 Idem potest tolli ex causis cōtrariis, per modum superabundantiæ, & defectus 22æ.q.89.10.3^{m}.

8 Contraria in se non sunt contraria in mente. 12æ.q 35.5.c.2^{m}.¶ q.53.1 c.¶ q 54.2.1^{m}.¶ q.64.3.3^{m}.

9 Obiecta contraria, causant contrarias passiones in potētiis appetitiui, non autē in cognitiuis. 12æ.q 54.2.1^{m}.

10 Contrariorum potest esse vnus habitus, secundū quod conueniunt in vna ratione communi. 12æ. q.54.2.1^{m}.¶ 3.1^{m}.

11 Aliqua dicuntur contraria dupliciter, scilicet secūdum formam generis, vel secundum formam speciei. 12æ. q.35.4.c.

12 Species contrariorum constitutæ per respectum ad aliquid extra, possunt habere conuenientiam inter se, non autem species absolutæ. 12æ.q.35.4.c.

13 Motus habet contrarietatem terminorum, sed mutatio, secundum accessum, & recessum, ab eodem termino, 12æ.q.23.2.c.

14 Nullus motus est contrarius motui circulari. 1^{a}. q.66.2.c.

15 Quietes contrariæ sunt, quæ sunt in terminis contrariis. 12æ.q.31.8.c.

Sicut quieti naturali contrariatur, & quies violēta eiusdē corporis, & quies naturalis alterius corporis, ita in affectibus animæ, delectationi, opponitur, & delectatio, & tristitia. 12æ.q.31.8.2^{m}. 16

Omne quod generatur, generatur ex contrario. 1^{a}.q.46.1.3^{m}.¶ q. 75.7.c. 17

Omne compositum ex contrariis necesse est corrumpi. 1^{a} q.12.1.c.¶ 3^{a}.q 14.2.c. 18

Contraria possunt inesse eidem, non secūdum idem. 3^{a}. q.46.8.1^{m}. 19

Contraria sunt circa idem, quando subiectum æqualiter se habet ad ea. 22æ.q.24.10.1^{m}. 20

Contraria contrariis curantur 12æ.q.87.6.3^{m}. 21

CONTRITIO secundum essentiam est in corde, & pertinet ad pœnitentiam interiorem, virtualiter vero ad exteriorem, inquantum implicat propositum confitendi, & satisfaciendi. 3^{a}.q.90.3.3^{m}. 1

Dolor contritionis duplex, s. sensitiuus, & intellectiuus, s. displicentia voluntatis. Primus est tantum effectus eius, secundus autem est ipsa contritio. 3^{a}.q 84.8.9.o.¶ q.85.1.c. 2

Vterque dolor debet durare vsque ad mortē. Et primus debet continuari, quantum possibile est, seruatis actibus aliarum virtutum, & sanitate, non autem secundus. 3^{a}.q.84.8.o. 3

Contritio, & singularis dolor debet esse de singulis peccatis mortalibus in principio, quæ memoriæ occurrunt, vt s. homo actualiter singula detestetur, quantū in ipso est, sed postea sufficit vna communis de omnibus. 12æ.q.113.5.3^{m}.¶ 3^{a}.q.87.1.c. 4

De peccato mortali totaliter oblito sufficit generalis cōtritio de omni, quo Deum offendit. Si autem recordetur tantum in generali, recogitet. Et si in speciali recordetur, debet specialiter conteri, & de obliuione dolere, quæ ex negligentia contingit. 12æ. q.113.5.3^{m}.¶ 3^{a}.q.1.4.5^{m}.¶ q.87.1.c. 5

* Ad contritionem de venialibus non requiritur propositum non peccandi, sicut de mortali, sed sufficit displicentia eius, & suæ cautæ. 3^{a}.q.87.1.1^{m}. 6

Peccatum veniale non remittitur hic per contritionem habitualem, quæ habetur per habitum charitatis, vel per habitum pœnitentiæ virtutis, quia sic charitas nō compateretur peccatum veniale, quod patet esse falsum, sed requiritur virtualis contritio, puta cū aliquis hoc modo fertur secundum affectum in Deum, & in res diuinas, vt quicquid sibi occurreret, quod eum ab hoc motu retardaret displiceret ei, & doleret se commisisse, etiam si actu de illo non cogitaret, non autem requiritur actualis. 3^{a}.q 87.1 o. 7

Contritio est dolor pro peccatis assumptus cum proposito confitendi, & satisfaciendi. Suppl.q.1.1.o. 8

Contritio est actus virtutis pœnitentiæ, cuius est detestatio præterita delicta. Suppl.q.1.2.o. 9

Attritio nullo modo potest fieri contritio, quam necessario charitas præcedit, Suppl.q.1.3.o. 10

De malis pœnæ potest esse dolor, non tamen contritio. Suppl.q.2.1.o. 11

De originali peccato, etsi aliqua displicentia possit, non tamen contritio, Suppl.q 2.1.o. 12

Nullum peccatum actuale, sine contritione remittitur. Suppl.q.2.a.3.o. 13

Contritio non est de peccato futuro, sed magis cautio, quæ est pars prudentiæ, contritioni adiuncta. s.q.2.4.o. 14

De peccatis aliorum dolere debemus, non tamen oportet, quod de eis conteramur. Suppl.q.2.5.2^{m}. 15

Quantu ad principium contritionis, oportet quod de singulis peccatis, quæ quis in memoria habet conteratur, sed quantum ad terminum, sufficit quod sit vna communis de omnibus. Suppl.q.2.6.o. 16

Contritio, vt dolor est de peccatis in ipsa voluntate cōsistens, omnium dolorum maximus est, vt vero in parte sensitiua derivatur ex rationis displicētia de pecca 17

tis,

tis,non est aliis doloribus maior.Suppl.q.3.1.o.
18 Contritionis dolor, vt est in ratione nimius esse non potest,vt autem in sensu reperitur,excessus in eo culpabilis esse potest Suppl.q.3.2.o.
19 Sicuti unum peccatum est maius alio, ita dolor contritionis de uno peccato necessario maior est,quam de alio,Suppl.q.3.3.o.
20 Toto præsentis uitæ tempore, debet homo de præteritis peccatis conteri,& dolere.Suppl.q.4.1.o.
21 Contritio cum sit actus pœnitentiæ,maximè expediret continuè de peccatis conteri , & moderare dolere, dummodo cæterarum virtutum officia suo tempore non omittat,Suppl.q.4.2.o.
22 Post hanc vitam in purgatorio tantum, quanquam non meritorius de peccatis contritionis dolor esse potest non autem in patria,vel in inferno.Suppl.q.4 3.o.
23 Contritio tam dispositiuè , quàm effectiuè instrumentaliter remissionem peccatorũ causat . Suppl q.5.1.o.
24 Contritio,quæ per charitatem perfecta fuerit,non modo culpæ , sed omnis pœna remissionem operari potest.Suppl q.5.2.o.
25 Quantumcunque paruus dolor , dummodo ad contritionem sufficiat,omnem culpam delet,Suppl.q.3.o.

1 CONTVMELIA est deducere id,quod est cõtra honorem alicuius in notitiam eius , & aliorum, quod fit principaliter per uerba , secundo per alia,22æ q.72.1.o.
2 Contumelia est tantum de culpa , conuitium etiam de pœna,sed improperium est de indigentia,tamen quãdoque vnum ponitur pro alio,22æ.q.72.1.3^{m}.
3 Contumelia est contra honorem , & palam , sed detractio contra famam, & occulte, susurratio vero contra amicitiam,derisio autem erubescere facit, 22æ.q.73.1.o.¶ 2.c.¶ 4.1^{m}.¶ q.75.1.o.
4 Contumelia,& conuitium ex intentione dehonorandi nobiliter, sunt peccata mortalia , si autem ad correctionem,seruato debito modo,nõ sunt peccata, 22æ.q.72 2.o.¶ q.158.5.3^{m}.
5 Adulterium est grauius peccatum, quàm contumelia , & hæc,quam detractio secundum se, & hæc , quàm furtum,& rapina,22æ.q.73.3.o.
6 Contumeliæ,& detractiones debent reprimi, ad correptionem audaciam,& ad uitandum scandala, 22æ.q.72.3.o.¶ q 73.4.1^{m}.
7 Contumelia principaliter oritur ex ira, secundo ex stulticia,quia conuenit cum ira . Non autem ex superbia directè,sed dispositiuè,22æ.q.72.4.o.¶ q.73.3.3^{m}.¶ q.158.7.c.

1 * CONVERSIO in Deum triplex,s.gloriam, meritum,& præparationem , quæ requirit triplicem gratiam,s.consummatum, habitualem , & operationem Dei,1^{a}.q.62.2.3^{m}.
2 Conuerti ad beatitudinem,est homini difficile dupliciter,s.quia est supra naturam eius, & propter impedimentum corporis,& peccati, sed angelo tantum primo modo,1^{a}.q.62.2.2^{m}.¶ 4.1^{m}.
3 Aliquis dum est in proposito,& intentione peccandi,potest subito uoluntas sua conuerti ad Deum,ab exteriori,sicut in Paulo,vel ab interiori,12æ.q.112.2.2^{m}.
4 Aliquid dicitur cooperari alicui dupliciter , s. sicut secundarium agens,principali agenti,& sicut adiuuans ad præsuppositum finem, 12æ.q.111.2.3^{m}.

1 COR primo generatur,22æ.q.122.2.c.
2 Cor est primum principium membrorum,& uirium uitalium , quantum ad esse , sed caput est principium sensuum,& motus,3^{a}.q.90.3 3^{m}.
3 Cor est principium motus in animali,1^{a}.q. 20. 1. 2^{m}.¶ 12æ.q.17.9.2^{m}.
4 Motus cordis,& genitalium , non subiacet , nec obedit imperio rationis,quia est naturalis,12æ.q.17.9.2^{m}.¶ 3^{m}.¶ 22æ.q.151.4.2.
5 Omnis bona dispositio corporis redundat ad cor,sicut ad principium ,& finem corporalium motionum , 12æ.q.38.5.3^{m}.
Cordis est duplex infirmitas,scilicet in substantia eius, 6 mutans naturalem complexionem eius,& inordinatio motus eius,vel alicuius eorum, quæ circunstant cor. Prima est mortalis , non autem semper secunda , 12æ.q.74.9.2.
Cor unius hominis tendit ad diuersa dupliciter,s.secũ- 7 dum diuersas potentias appetitiuas,uel secundum diuersa appetibilia, 22æ.q.29.1.c.
Animalia habentia magnum cor sunt timida , 12æ. q. 8 45.3.c.

CORNELIVS,& similes,ante baptismum habuerũt 1 gratiam,& uirtutes , per fidem,& desiderium baptismi implicitè,uel explicitè.3^{a}.q.69.2.2^{m}.

CORNICVLA frequenter crocitans significat pluuiam cito esse futuram,22æ.q.95.7.2^{m}.

CORPORALIA, & pallæ altaris debent esse alba , 1 & linea,3^{a}.q 52.2.3^{m}.¶ q.83.3.7^{m}.
Spiritualia per corporalia consueuerunt ostendi, 1^{a}.q. 2 1.9.o.¶ q.50.3.3^{m}.¶ 12æ.q.4.7.1^{m}.
Creatura corporalis est à Deo,propter bonitatem Dei , 3 1^{a}.q 65 1.2.o.
Omnia corporalia quanto magis considerantur , tanto 4 minora uidentur,spiritualia uero è conuerso , 12æ.q.42.5.c.3^{m}.
Non omnium corporalium est eadẽ materia,nisi æquiuocè,1^{a}.q.66.2.o. 5
Forma corporeitatis non est una in omnibus corpori- 6 bus, quia non est alia à formis quibus corpora distinguuntur,1^{a}.q.66.2.c.3^{m}.

NVLLVM corpus naturale,nec mathematicum po- 1 test esse infinitum in actu,1^{a}.q.7.3.o.
Si esset corpus infinitum , non posset moueri, 1^{a}. q. 7. 2 3 c.
Corpus tripliciter sumitur, s. pro genere animalis, pro 3 parte eius,& ut est species quantitatis , 1^{a}.q. 18.2.c.
Omne corpus est in potentia, 1^{a}.q.3.1 f. 4
Corpus habens duos colores,est continuum,non tamẽ 5 secundum eos, 12æ.q.2u.6.c.
Duo corpora possunt simul esse in eodem loco, uirtute 6 Dei,non autem naturaliter,1^{a}.q.67.2.c.¶ 3^{a}.q 54. 2. 1^{m}.¶ q.57.4.2^{m}.
Omne corpus habet motum naturalem determinatum, 7 1^{a}.q.67 2.c.
Nullum corpus mouet,non motum,1^{a}.q.3.1.c. princ.¶ 8 q.110.1.1^{m}.
Nullum corpus agit,nisi tangendo, & mouendo , 1^{a}.q. 9 45.5.c.fi.
Nullum corpus potest esse principium uitæ, 1^{a}.q.3.1.c. 10 ¶ q 75.1.c.
Corpus viuum, est nobilius corpore non uiuo, 1^{a}.q.3. 11 1.c.fi.
* Corpus prius uiuum,& postea mortuum , non est idẽ 12 corpus numero,3^{a}.q.25.6.3^{m}.¶ q.50.5.c 1^{m}.
Corpora inquantum sunt in actu , possunt agere , licet 13 hoc negent Auicebron, Plato, & Democritus , 1^{a}. q. 115.1.o.
Corpus hominis oportet habere ,multa organa, quia 14 anima eius est multiplex in potentia , & operatione, propter perfectionem eius,1^{a}.q.76.5.3^{m}.
Corpus hominis , fuit optimè dispositum , in ordine 15 ad suum finem,scilicet animam, 1^{a}.q.91.3.o. ¶ 22æ. q. 164.1.1^{m}.
Corpus hominis componitur ex contrariis,propter ta- 16 ctum,1^{a}.q 76.5.c.¶ q.91.1.2^{m}.¶ 12æ.q.85. 6. h. ¶ 22æ. q.164.1.1^{m}.
In corpore hominis,ignis, & aer prædominantur secun 17 dum uirtutem,sed aqua,& terra, secundum substantiam. Sed corpora inferiora non sunt de natura quinti corporis,i.cœli,quam aliqui ponunt uenire in compositionem humani corporis,1^{a}.q.91.1.o.

Fro

18 Proximus motor corporis in nobis, est appetitus sensitiuus, 1ª.q.20.1.1m.

19 Corpus hominis regitur à ratione despoticè.i.seruiliter, appetitus autem sensitiuus, politicè.i.ciuiliter, 1ª.q. 81.3.2m & q.83.1.1m.& 12æ.q.9.2.3m.& q.17.7.c.fi.& q.56.4.3m.& q.58.2.c & q.74.3.3m.

20 Corpus est gloriosum ex totali subiectione eius ad animam, cuius gloria redundat in ipsum, 12æ.q.4.5.4m.& 3ª.q.11.2.c.& q.54.2.c.1m.& 2m.& q.57.3.c.

21 Corpus gloriosum erit in eodem loco cum alio corpore, non ex dote subtilitatis, sed sola virtute Dei, 1ª.q. 54.1.1m.& q.57.4.2m.

22 Subtilitas corporis gloriosi, est plena participatio esse spacifici, ex piena subiectione eius ad animam, 3ª.q. 54.3.c.

23 Et erunt palpabilia, sicut, & corpus Christi post resurrectionem suam, 3ª.q.54.2.2m.

24 Et habebunt qualitates tangibiles, 3ª.q.34.2.2m.

25 Et erunt colorata, colore debito, secundum naturam sdarum partium, 3ª.q.34.2.1m.

26 Corpus Christi fuit in Adam, & in aliis patribus, secundum originem, non autem secundum aliquid signatum; sicut etiam corpora aliorum, 3ª.q.31.6.0.& 7.c.

27 Corpus Christi secundum Apollinarem hæreticum, est consubstantiale deitati, 3ª.q.37.1.c.

28 Corpus Christi, est à solo Deo formatum, 3ª. q.31.5.c. 3m.& q 46.6.c.

29 Corpus Christi fuit optimè complexionatum, ideo in eo max mè uiguit sensus tactus, 3ª.q.46.6.c.

30 Corpus Christi debuit augeri, sicut corpora aliorum hominum, 3ª.q.33.1.4m.

31 Quantitas corporis in principio animationis, proportionatur ei quantitati, ad quam per augmentum veniet, quia matorum in fine est maior quantitas in principio, præterquam in Christo, in quo fuit minor, 3ª.q. 33.2.2m.

32 Corpus Christi in perfecta ætate, habuit decentem, & mediocrem quantitatem, proportionatum quantitati habitæ tempore, quo aliorum corpora animantur, minorem autem in principio, 3ª.q.33.2.2m.

33 Corpus Christi viuum, & mortuum, erat idem numero, 3ª.q.50.5.0.

34 Corpus Christi fuit subiectum impressioni corporum cælestium, 3ª.q.12.4.3m.

35 Corpus Christi fuit verum corpus, & non phantasticum, contra Maniehcum, & Valentinum, 3ª.q.5.1.0. & 2.c.

36 Christus post resurrectionem, habuit uerum corpus, sicut prius ante mortem, 3ª.q.54.1.0 & 3.c.

37 Corpora mystica sunt duo in hoc mundo, s. Christi, & diaboli, sed corpus Christi mysticum, est tota ecclesia, 3ª.q.8.1.3.c.& q 48.1.c.& q.49.1.c.

38 Corpus Christi, verum, habet simul omnia membra, nõ autem corpus mysticum, 3ª.q.8.3 c.

1 CORRECTIO fraterna est admonitio, fratris, de emendatione delictorum fraterna charitate procedens, 22æ.q.33.1.0.

2 Correctio duplex, s. coactiua, & ostensiua tantum. Prima pertinet ad prælatos tantum, secunda uero ad omnes, 22æ.q.33.1.3.6.0.

3 Vtraque est in præcepto, sed secunda solum, quãdo delinquens occurrit cum commoditate corripiendi, & spe emendationis, & superior deest, 22æ.q.33.2.0.& q. 43.7.3m.

4 Correctio fraterna est actus charitatis, coactiua uero, est actus iustitiæ, 12æ.q.32.2.3m.& q.33.1.0.& 3.4 c.

5 Admonitio in correctione fraterna, est principaliter actus charitatis, quasi imperantis, prudentiæ uero secundario, quasi exequentis, & dirigentis, 22æ. q. 33. 1.2m.

6 Existens in peccato mortali, etiam occulto, corrigens ex officio, peccat, non autem corrigens, vt frater, nisi propter scandalum, 22æ.q.33.5.0.

Peccatum præcedens impedit, ne aliquis corripiat aliũ tripliciter, s. ratione indignitatis, scandali & superbiæ, 22æ.q.33 5 c. 7

Prælatus est corripiendus à subditis, sed in secreto tantum, non cum proteruia, & duritia, sed cum mansuetudine, & reuerentia, nisi propter periculum fidei, fiat publicum, sicut Paulus publicè corripuit Petrum, 22æ.q.33.4.0. 8

Ordo correctionis, est de præcepto, s. præuia admonitione secreta, 22æ.q.33.7.0. 9

Testes debent adhiberi, in correctione fraterna, si non est emendatus per admonitionem secretam, 22æ. q. 33.8.0. 10

In correctione fraterna, primo debet admoneri secrete, secundo debet dici prælato secreta, tertiò testes adhiberi, quarto publicari, 22æ.q.33.8.1m.& 4m.& q. 70.1.0.& 3.3m. 11

Ordo fraternæ correctionis, seruandus est in peccatis occultis tantum, 22æ.q.33.7 0. 12

Christus non corripuit Iudam secreto, nec Petrus Ananiam, & Saphiram, nec Paulus Petrum, multiplici de causa, s. quia Dominus peccatum Iudæ tanquã Deus, sicut publicum habebat. Vnde statim poterat ad publicandum procedere. Tamen ipse non publicauit, sed obscuris verbis eũ de peccato suo admonuit. Petrus autem publicauit peccatum occultum Ananiæ, & Saphiræ, tanquam executor Dei, cuius reuelatione peccatum cognouit. Sed Paulus Petrum non reprehendisset, nisi aliquo modo par esset. i. quantum ad fidei defensionem. Vel Paulus, qui erat subditus Petro propter imminens periculum scandali circa fidẽ, Petrum publicè arguit. De Ioseph autem credendũ quod fratres suos aliquando admonuerit, licet non sit scriptum. Vel po est dici, quod peccatum publicũ erat inter fratres Vnde dicitur pluraliter, Accusauit fratres suos, 22æ.q 33.4.2m & 7.8m. 13

Dimittens admonitionem, vel prohibitionem, quia nõ sperat correctionem, sed timet sequi peius, non peccat, 22æ.q 33.2.3m.& 6.0.& q 43.7.3m.& q.150.1.4m. 14

Peccatum infectiuum aliorum, vt hæresis, & fornicatio, vel cedens in damnum aliorum, ut furtum, & homicidium, debet denũciari, sine admonitione, 22æ.q. 33.2.c.3m. 15

Correctio est utilis ad emendationem, ad quam tamen non sufficit sine auxilio Dei, 12æ.q. 109. 8. 2m.& 22æ. q.33.2.1m.& q.83.7.3m. 16

Scandalum directè opponitur correctioni fraternæ, 22æ.q.34.princ.& q.43.3.c 17

CORRVPTIBILE, & incorruptibile differunt genere physico, non autem genere logico, 1ª. q. 60.2. 2m.& q.08.2.4m. 1

NIHIL corrumpitur, nisi per hoc, quòd forma separatur à materia, 1ª.q.9.2.c.& q.50.5.c.& q.75.6.c. 1

Corruptio non potest esse, nisi vbi est contrarietas, quia omnis generatio, & corruptio est ex contrario, in contrarium, 1ª.q.75.6.c. 2

Aliquid corrumpitur dupliciter, s. per se, & per accidens, 1ª q.75.6.c.& q.89.5.c.& 12æ.q 53 1 c. 3

Corruptio duplex, s. separatio formæ a materia, & resolutio in elementa, 3ª.q.50.5.c. 4

Corruptio non intenditur à natura, nisi per accidens, 1ª.q.19.9.c.& q.49.1.c.2m.& 2 c. 5

In omni mutatione est aliqua corruptio, 1ª.q 50.5.1m. 6

Impossibile est, aliquod subsistens corrumpi per accidens, uel generari per accidens, sed tantum per se, 1ª. q.75.6.c. 7

Mors, corruptio, & omnis defectus, est contra naturam particularis formæ, sed aliquando est naturalis, ratione materiæ, & naturæ communis, 1ª. q. 82.2.2m.& 12æ.q.42.2.c.3m.& q.85.6.0.& 22æ.q.65.1 1m.& q. 164. 1.1m.

Mate-

ria Christi, præcipuè, quæ publicè in ecclesia solennizantur, 22æ.q.2.7.o.
11 Quilibet christianus tenetur explicitè credere mysterium trinitatis, 22æ.q.2.8.o.
12 Mysteria Christi, & Trinitatis, fuerunt explicitè credita à maioribus ante Christum, sed à minoribus implicitè, 22æ.q.2.7 c.¶ 8.c.2^{m}.
13 Primum, & principale inter omnia credibilia, est Deum esse, 22æ.q.16.1.c.
14 Quilibet homo, omni tempore, & omni statu, tenetur credere explicitè Deum esse, & prouidentiam eius, 22æ q.2.8.1^{m}.
15 Mysterium incarnationis Christi, oportet aliqualiter esse creditum apud omnes, sed diuersimodè secundum diuersitatem temporum, & personarum, 22æ.q.2.7.c.
16 Maiores tenentur magis explicitè credere, quàm minores, 22æ.q.2.7.8.o.
17 Credere ea, quæ sunt supra rationem, non est leuitatis, cum habeat sufficiens inductiuum ad credendum, 22æ q.2.2.3^{m}.

CRIMEN.¶ Processus contra crimina triplex, s. per viam denunciationis, inquisitionis, & accusationis. In primo intenditur emendatio peccantis, in secundo, & tertiò pœna eius, propter bonum multitudinis. ideo in primo requiritur ordo correctionis fraternæ, in secundo infamia, in tertio autem inscriptio, 22æ.q.67.3.2^{m}.¶ q.68.1.c.

CRIMINATOR est, qui aliis publicè crimina imponit accusando, vel conuitiando, 22æ.q.74.1.2^{m}.

1 CRVCIFIGI.¶ Christus crucifixus est hora tertia linguis Iudæorum, & hora sexta, manibus militum, 3^{a}.q.46.9.2^{m}.¶ q.83.2.3^{m}.

1 CRVDELITAS est uitium humanum, excedens modum puniendi culpas, sed feritas, siue sæuitia, est bestialis, 22æ.q.157.1.3^{m}.¶ q.159.o.

1 CONVENIENS fuit, Christum mori in Cruce, septuplici ratione, s. primo propter exemplum uirtutis. Secundò, quia hoc genus mortis, maximè conueniens erat satisfactioni pro peccato primi parentis, qui pomum ligni uetiti sumpsit. Tertio passus fuit in excelso ligno, ut etiam ipsius aëris natura munderetur. Quartò, quia per hoc, ascensum nobis parat in cœlũ. Quintò, quia hoc competebat uniuersali saluationi totius mundi, propter uirtutem passionis ubique diffusam. Sextò, quia per hoc genus mortis, diuersæ uirtutes designantur. Septimò, quia hoc genus mortis plurimis figuris respondet, 3^{a}.q 46.4.o.
3 Signum Crucis multiplex in missa, significat passionẽ Christi, secundum diuersas partes, 3^{a}.q.83.5.3^{m}.¶ 4^{m}.
2 Mors Crucis, est pœna acerbissima, 3^{a}.q.46 4.8.c.
4 Crux temporalis Christi, designat mysticè uitam Christianam, propter exemplum uirtutis, 3^{a}.q.46.4.c. principio.

1 CVLPA est uoluntaria inordinatio, uel priuatio boni, 1^{a}.q.48.5.6.c.¶ 12æ.q.21.2.o.¶ q.87.2.c.¶ 82.¶ q.34.2.c.
2 Remissio culpæ fit per coniunctionem hominis ad Deũ, à quo separat omnis culpa mortalis perfectè, & uenialis imperfectè, 3^{a}.q.86.4.c.fi.¶ q.87.1.c.
3 Manente culpa, Deus non potest, non imputare ad pœnam, 3^{a}.q.22.ar.2.q 2.c.
4 Absolutio uniuersalis à culpa, & à pœna, fit in perceptione baptismi, & in martyrio, 3^{a}.q.68.2.2^{m}.¶ q.87.1.2^{m}.

1 CVLTVS Dei, consistit in recipiendo diuina, vel in tradendo in alios, 3^{a}.q.63.2.3.4.6.c.
2 Cultus diuinus, triplex, secundum triplicem statum, s. veteris legis, legis nouæ, & secundum statum gloriæ, 12æ.q.101.2.c.¶ q.103.3.c.
3 In statu naturæ, homines nulla lege mouebãtur ad cultum Dei, sed solo interiori instinctu, 3^{a}.q.60.5.3^{m}.
Specialis cultus, & honor, qui Græcè dicitur theosebia, vel eusebia, debetur Deo, vt omnium primo principio, 22æ.q.81.1.4^{m}.¶ 4.o. 4
Finis diuini cultus est, vt homo det gloriam Deo, & ei se subiiciat mente, & corpore, 22æ.q.93.1.c. 5
Cor, & Corpus sunt applicanda cultui Dei, 12æ.q.49.3.c.¶ q.101.2.o.¶ 22æ.q.19.1.o.¶ q.81.7.o.¶ q.83.12.c.fi.¶ q.84.2.c ¶ q.93.2.c. 6
Aliquid pertinet ad cultum Dei dupliciter, s. vt offerendum, vel ut assumendum, 22æ.q.81.3.2^{m}.¶ q.91.2.c. 7
Sacramentum pertinet ad cultum Dei dupliciter, s. per modum actionis, vt Eucharistia, in qua principaliter cultus Dei consistit, inquantum est ecclesiæ sacrificium, uel per modum agentis, s. ordo, vel per modum recipientis, vt baptismus, & confirmatio, 3^{a}.q.63.6.c. 8
Cultus Dei primo ordinatur ad reuerentiam Dei, secundo ad instructionem hominis à Deo, tertio ad directionem actuum humanorum, secundum instituta Dei, 22æ.q.92.2.c. 9
Cultus Dei duplex, s. interius, in coniunctione ad Deũ per intellectum, & affectum i. in deuotione mentis, & exterior, in sacrificiis, oblationibus, & huiusmodi 12æ.q 99.3.c.¶ q.101.2.c.3^{m}.¶ q.102.5.4^{m} ¶ q.103.3.c.¶ 22æ.q 81.7.c.¶ q.84.2.c.¶ q.122.4.c. 10
Cultus secundus, ordinatur ad primum, ideo secundũ, quod primus diuersificatur in diuersis statibus, sic & secundus, 12æ.q.101.2.c.3^{m}.¶ q.103.3.c. 11
Cultus primus impeditur per peccata, secundus uero per immunditias corporales, 12æ.q.102.5.4^{m}. 12
Omnis cultus Dei exterior, præcipuè ad hoc ordinatur, vt homines habeant Deum in reuerentiam, 12æ.q.102.4.c ¶ 3^{a}.q.63.4.3^{m}. 13
Cultus Dei exterior, præcipitur tertio præcepto decalogi, 22æ.q.122.4.c. 14
In cultu Dei potest aliquid esse perniciosum, i. falsitas dupliciter, s. ex parte rei signatæ, uel ex parte colentium, contra morem ecclesiæ, 22æ.q.93.1.o. 15
In cultu Dei, potest esse aliquid superfluum, non secundum quantitatem absolutam, sed quia non proportionatur fini, 22æ.q.81.5.3^{m}.¶ q.92.1.c.3^{m}.¶ q.93.2.o.¶ q.104.2.2^{m}. 16
Antiquitus, quidam colebant falsos Deos cum imaginibus, quidam vero sine eis, 22æ.q.122.2.2^{m}. 17
Cultus disparitas matrimonium præcedens impedit ne contrahi possit, Suppl.q.59.1.o. 18

CVPIDITAS duplex, s. mortalis & uenialis. Prima ponit finem in creatura, non autem secunda, sed est cum charitate, 22æ.q.24.10.2^{m}.

CVRAM animarum habentes presbyteri, vel diacones, non sunt in statu perfectionis, ex parte ordinis, nec ex parte curæ, quia non obligantur per ordinem ad ea, quæ sunt perfectionis, quamuis interior perfectio requiratur ad actum ordinis. Et possunt curam animarum deserere. Vnde non omnes prælati ecclesiastici sunt in statu perfectionis, sed soli episcopi, 22æ.q.184.6.o. 1
Ad curam pertinent duo, s. ratio ordinis, i. prouidentia, uel dispositio, & executio ordinis, i. gubernatio, 1^{a}.q.22.1.2^{m}. 2
Æqualis cura est Deo de omnibus, ex parte Dei, non autem ex parte effectus, 1^{a}.q.20.3.1^{m}.¶ 12æ.q.112.4.1^{m}. 3
Prouisor particularis, excludit defectum ab eo, quod eius curæ subditur, non autem prouisor uniuersalis, 1^{a} q.22.2.2^{m}.¶ q.103 3.c. 4

CVRIOSITAS est uitium, circa cognitionem intellectus, & sensuum, ad peccandum, & circa inspectionem ludorum, & mulierum ad concupiscendũ, & spectaculorum, 22æ.q.167.o. 1
Curiositas oritur ex accidia, 22æ.q.35.4.3^{m}. 2

1 A DAMNATIONE propter peccatum Adæ, nullus pôt liberari, nisi per Chrm, qui solus fuit ab ea immunis, à qua liberatur aliquis tripliciter, s. per baptismum, martyrium, fidem, & dilectionem, 3a q. 27. 3. c. & q. 49. 2. 2m. & q. 52. 7. 2m.

2 Homines damnati, non sunt deputati ad exercitium, aliorum, quia non habent ordinem naturæ inter se, sicut dæmones, 1a. q. 64. 4. 2m.

3 Damnati non possunt velle bonum actualiter, & tamē voluntas eorum naturaliter inclinatur ad bonum, 1a. q. 64. 2. o. & 12æ. q. 85. 2. 3m.

4 * Damnati blasphemant Deum mente, & voce, & in hoc peccant. 22æ. q. 13. 4. o.

5 Damnati liberum arbitrium habebant, & voluntatem in malo obstinatam, 3a. q. 18. 4. 3m.

6 Damnati non pœnitent de malis, quæ fecerunt, ratione culpæ, sed ratione pœnæ, 22æ. q. 13. 4. c. & 3a. q. 86. 1. c.

7 Damnati non amant eos quos priuatim ordinatè dilexerant, sed causa dilectionis, 22æ. q. 13. 4. c.

8 Pœna damnatorum, nunquam finietur, contra Origenem, 1a. q. 10. 3. 2m. & q. 64. 2. c.

9 * Obstinatio in damnatis, est perpetua culpa, & pœna. Sed non demerentur, quia non sunt in via, sed ad terminos, pœnæ deuenerunt, 22æ. q. 13. 4. 2m.

10 In damnatis erit varietas pœnarum, non refrigerans, sed magis affligens, 1a q. 10. 3. 2m. & 12æ q. 67. 4. 2m.

11 * Bona, quæ damnati fecerunt hic, prosunt eis in inferno, 3a. q. 89. 6. 3m.

12 Bona, quæ damnati fecerunt hic, prosunt eis in inferno, ad mitigationem pœnæ, impediendo, ne incurratur, non autem subtrahendo, nec fortificando sub. ectum, nec minuendo remorsum conscientiæ. 3a. q. 89. 6. 3m.

13 Qualibet pœna damni, vel sensus in damnatis, excedit omnem pœnam, & dolorem cuiuscunque viatoris, etiam Christi. 3a. q. 46. 6. 3m.

14 Corpora damnatorum cum suis deformitatibus resurgent, Suppl. q. 86. 1. c.

15 Nihil erit, quo corpora damnatorum corrumpi possit, s. q. 86. 2. c.

16 Corpora damnatorum futura sunt passibilia, sine mutatione naturalis dispositionis, propter iustitiam, Suppl. q. 86. 3. o.

17 Sicut per multa, & varia damnati peccarunt, conueniēs est, ut multipliciter & multis affligantur, Suppl. q. 97. 1. o.

18 Cum post diem iudicij nullum corpus mixtum remansurum sit, vermis, qui damnatis affligunt, non erit materialis, sed spiritualis, qui conscientiæ remorsus dicitur, Suppl. q. 97. 2. c.

19 Ratione resolutionis lachrymarum fletus, non erit in damnatis, ratione vero commotionis, & turbationis capitis in dānatis fletus esse poterit, Suppl. q. 97. 3. o.

20 Vt dispositio inferni miseriæ damnatorum conueniat, erunt in eo tenebræ corporales, cum quadam tamen luce, vt uideant damnati ea, quæ animam torquere possunt. Suppl. q. 97. 4. c.

21 Ignis inferni erit corporeus, Suppl. q. 97. 5. o.

22 Ignis, quo torquentur damnati in inferno est eiusdem speciei cum igne nostro, Suppl. q. 97. 6. c.

23 Et si nullus scit, vbi infernus sit constitutus, nisi qui da hoc a Spiritu sancto edoctus fuerit, conueniens tamē est, ut sub terra esse credatur, s. q. 97. 7. o.

24 Quamuis damnati voluntate naturali aliquid bonum velle possunt, tamen voluntate deliberata non debet volunt illud, Suppl. q. 99. 1. c.

25 Damnati per se non pœnitebunt de peccatis, sed per accidens inquantum affligentur à pœna, quam pro peccatis sustinent, Suppl. q. 98. 2. o.

26 Non vellent damnati non esse, inquantum non esse consideratur, secundum se, quia illud non est appetibile, inquantum vero consideratur, vt est ablatiuum pœnalis vitæ, aut alicuius miseriæ, non esse potest desiderari à damnatis, Suppl. q. 98. 3. c.

Damnati propter consummatum suum odium gaudēt de malis, & dolent de bono, & sic vellent secum alios esse damnatos, Suppl. q. 98. 4. o. 27

Damnati Deum odio prosequuntur, cum illum nō percipiant in se, sed in effectu suæ iustitiæ, qui est illis in pœnam, Suppl. q. 98. 5. c. 28

Cum meritum, vel demeritum ordinetur ad aliquod bonum, vel malum consequendum, neque boni merebuntur, neque mali demerebuntur, quia eorum mala voluntas, non est demeritum, sed pœna, Suppl. q. 98. 6. c. 29

Damnati habebunt actualem notitiam eorum, quæ sciuerunt, vt inde tristitia non lætitia afficiantur, Suppl. q. 99. 7. o. 30

Damnati nullo modo possunt cogitare de Deo per se, hoc est, tanquam bonus bonitatis principio, per accidens vero, hoc est, per Dei effectus, inquantum punit, & alia id genus poterit Deus à damnatis cogitari. Suppl. q. 98. 8. c. 31

Damnati ante diem iudicij bonos in gloria sua uident, sed post diem iudicij visione beatorum priuabuntur, Suppl. q. 98. 9. o. 32

DAMNVM est ex hoc, quòd aliquid minus habet, quam debet habere, 22æ. q. 62. 4. c. 1

Dare alicui occasionem damni, vel periculi, semper est illicitum, 22æ. q. 77. 3. c. 2

Omnes qui sunt quocunque modo causa damni, qui in his versibus sunt, s. iussio, consilium, consensus, palpo, recursus, Participans, mutus, non obstans, non manifestans. Tenentur ad restitutionem totius, 22æ. q. 62. 7. o. 3

Damnificatio duplex, s. & in re habenda. In prima tenetur quis restituere totum, in secūda vero aliquid, secundum æstimationem, & arbitrium sapiētis, 22æ. q. 62. 2. 3m. & 4. o. 4

DANIEL fuit simul accusator, & iudex senum, instinctu Dei Et iudicauit non subditos ex commissione, 22æ q. 67. 1. 1m. & 3. 3m. 1

DE ratione dationis nihil est, nisi quòd datum libere habeatur à dante, 1a. q. 38. 1. c. 1

Inter dantem, & datum non requiritur distinctio, nisi rationis, 1a. q. 38. 1. 1m. 2

Dans semper distinguitur realiter, ab eo cui datur, 1a. q. 38. 1. 1m. 3

Datio duplex, scilicet ex debito, & ex amore. In prima potest esse vitium acceptionis personarum, non autem in secunda, 1a. q. 23. 5. 2m. & h. & 22æ. q. 83. 1. 3m. 4

Aliquis dupliciter aliquid dat illicitè, s. vel quia ipsa datio est illicita, & contra legem, sicut patet in eo, qui simoniacè aliquid dedit, vel quia propter rem illicitam dat, licet ipsa datio non sit illicita, sicut cum quis dat meretrici propter fornicationem, 12æ. q. 73. 8. c. 3m. & 22æ. q. 62. 5. 2m. 5

Datio, & missio, dicuntur tantum temporaliter in diuinis, sed donum æternaliter, 1a. q. 38. 1. 4m. & q. 43. 2. o. 6

Datio, datum, & donum, in diuinis dicuntur notionaliter, ut important auctoritatem respectu dati. Sed hinc illa, dicuntur essentialiter, 1a. q. 38. 1. o. 7

Donum quadrupliciter differt à dato in diuinis, quia non consignificat tempus, est æternū, significat aptitudinem, & liberalitatem, 1a. q. 38. 1. 4m. & 2. 3m. 8

Diuinæ personæ dantur nobis inuisibiliter missæ, tantum secundum dona gratum facientia, 1a. q. 43. 3. o. & 3a. q. 72. 7. c. 9

Dari conuenit essentiæ, & cuilibet personæ diuinæ, & à seipsa, 1a. q. 43. 4. 1m. 10

Spiritus sanctus potest dici datum nostrum, non autem donum nostrum, 1a. q. 38. 2. 3m. 11

* Nulla creatura potest dare spiritum sanctum, 1a. q. 43. 8. c. & 12

Nulla

13 Nulla creatura potest dare spiritum sanctum, licet aliquis possit esse minister collationis eius, 1^{a}.q.43.8.c. ¶ 3^{a}.q.8.1.1^{m}.

14 Dare spiritum sanctum, dicitur dupliciter, s. auctoritate, & sic est tantum Dei, & ministerio, & sic homines, & Christus, secundum quod homo, dicuntur eum dare, 3^{a}.q.8.1.1^{m}.

1 PECCANTE Dauid, populus punitur, primò propter bonum unitatis, secundò propter demerita populi in sequendo Absalon, tertio quia populus erat possessio eius, 22^{ae}.q.108.4.1^{m}.

2 * Dauid propheta, secundum glosam, dicit se seruasse ordinem doctrinæ, prout transeundum est à facilioribus ad difficiliora, constringens se maledicto, si eum non seruasset, 22^{ae} q.189.2.4^{m}.¶.6.2^{m}.

1 DE, & ex, denotant habitudinem causæ efficientis, vel materialis, non autem formalis, vel finalis, 1^{a}. q. 39. 2.5^{m}.¶ 8.c.

2 Quicquid est de aliquo, est ex aliquo, non autem è conuerso, quia, de, dicit principium, & consubstantialitatem, ex, vero, dicit principium tantum, 3^{a}.q 75.8.c.

3 De, dicit principium consubstantiale efficiens, vel formale subsistens, uel materiale, 1^{a}.q.41.3. 1^{m}.¶ 2^{m}.¶ 3^{a}.q.32.2.c.¶ q.75.8.c.

1 DEBITVM.¶ In communi importat ordinem exigentiæ, vel necessitatem alicuius ad quod ordinatur, 1^{a}.q.21.1.3^{m}.

2 Aliquid dicitur debitum dupliciter, scilicet secundum se, vt finis, uel propter aliud, vt ea, quæ sunt ad finem, 22^{ae}.q.44.1.c.

3 Debitum duplex, scilicet naturæ, & meriti, 22^{ae}. q. 111. 1.2^{m}.

4 Debitum duplex, scilicet legale, & morale, 12^{ae}.q 99.5. c.¶ 22^{ae}.q 23.3.1^{m} ¶ q 31.3.3^{m}.¶ q.78.2.2^{m}.¶ q. 80. 1.c.¶ q.102.2.2^{m}.¶ q.106.1.2^{m}.¶ 4.1^{m}.¶ q.114.2.c.¶ q.117.5.1^{m}.¶ q.118.3.2^{m}.

5 Debitum duplex, s. necessitatis, & congruitatis, uel utilitatis, 12^{ae}.q.99.5.c.¶ 3^{a}.q.64.5.3^{m}.

6 Aliquid est alicui debitum dupliciter, ratione necessitatis, vel quia dat aliquid, 22^{ae}.q 187.4 c.

7 Debitum non minuit meritum, nisi minuat uoluntarium, 1^{a}.q.21.1.3^{m}.¶ 12^{ae}.q.114.1.1^{m}.¶ 22^{ae}. q. 50.3. 2^{m}.¶ q.104.1.3^{m}.¶ q.186.5.5^{m}.

8 * Deus nulli est debitor, 1^{a}.q.21 1.4^{m}.¶ 12^{ae}.q.99.5. c.¶ q.111.1.2^{m}.¶ q 114 1.3^{m}.

9 Deus reddit duplex debitum, s. respectu suæ sapientiæ, & uoluntatis, & respectu creaturæ. Sed primum præsupponitur in secundo, 1^{a} q.21.1.3^{m}.¶ 4. c.¶ 12^{ae}. q. 114.1.3^{m}.

10 In Deo est principaliter ratio, & causa debiti, 22^{ae}. q. 106.1 c.

11 Coniuges in petendo debitum, & in aliis, sunt æquales secundum proportionem, non autem secundum quantitatem, 22^{ae}.q 32.8.2^{m}.

12 Petere debitum a coniuge in festo, non licet, quia est incongruum, tamen non est peccatum mortale, si sine contemptu fiat, 22^{ae}.q.186.9.3^{m}.

13 Tenentur coniuges sibi mutuo debitum præstare, cum sacrum coniugium institutum sit, ut & uitetur fornicatio, & ut liberis opera detur, salua tamen utriusque incolumitate. Suppl.q.64.1.c.

14 Cum natura mulieres sint uerecundæ, ita ut non audeant petere debitum a uiris sibi præstari, tenetur vir etiã vxori non petenti, debitum reddere, si aliquo signo ideam uelle perceperit. Suppl.q.64.2.c.

15 Sunt uir, & uxor in actu coniugij æquales quantum ad æqualitatem proportionis, non autem quantum ad æqualitatem quantitatis. Suppl.q.64.3.c.

16 Non potest uir aut uxor absque mutuo consensu continentiam uouere. Suppl.q.64.4.c.

17 Cum actus matrimonialis propter delectationẽ carnis reddat hominem ineptum ad spiritualia, non licet petere debitum actus matrimonij diebus sacris. Suppl. q.64.5.c.

Non peccat mortaliter vir aut uxor si debitum diebus festis petat, si tamẽ hoc faciat sola delectationis causa, grauius peccat, quàm qui hoc facit, ut sibi de lubrico carnis caueat. Suppl.q.64.6.c. 18

Tenentur coniuges etiam diebus festis, & quacunque hora sibi mutuo debitum, reddere salua tamen honestate. Suppl.q 64.7.c. 19

DECIMA.¶ In communi.¶ non soluebantur e a præcepto ante legem, quia non erant determinati ministri, 22^{ae}.q.87.1.2^{m}. 1

Oblationes, & decimæ in ueteri lege erant sacramenta, non autem nunc, quia tunc erant, vt figurales, nunc autem, vt moralia, 3^{a}.q 65.1.7^{m}. 2

Decimæ non erant oblationes, nec sacrificia, quia non offerebantur Deo immediatè, sed ministris eius, 22^{ae}. q.85.3.1^{m}. 3

Decimatio est actus moralis, inquantum offertur ad cultum Dei, & ad sustentationem ministrorum eius, sed est figuralis, inquantum significat imperfectionem dantis decimas, 3^{a}.q.31.8.c.¶ q.65.1.7^{m}. 4

Præceptum de solutione decimarum, quo ad sustentationem ministrorum Dei, est morale, & iuris naturalis, sed quo ad certum numerum, est iudiciale, sed quo ad significationem eius, est ceremoniale, & quo ad Christianos, est præceptum ecclesiæ positiuum, 22^{ae}.q.87.1.c. 5

In doctrina Christi, & apostolorum, continetur præceptum de decimis, quantum ad id, quod est morale tantum, 22^{ae}.q.87.1.2^{m}. 6

Ecclesia potest determinare aliam partem ad soluendum, quàm decimam, 22^{ae}.q.87.1.c. 7

Ius percipiendi decimas, potest uendi ecclesiæ, non autem laicis, licet fructus quandoque eis concedantur, 22^{ae} q.87.3.c 3^{m}.¶ q.100.4.3^{m}. 8

Decimæ possunt dari in feudum, 22^{ae}.q.87.3.3^{m}. 9

Non soluens decimas, vbi non est consuetudo, non peccat, si est paratus soluere, ad mãdatum ecclesiæ, 22^{ae}. q.87.1.5^{m}. 10

Decimatio non conuenit Christo, sed cuilibet alij, quia significat liberationem a peccato originali, 3^{a}.q.31. 8.c. 11

Iudæi dabant decimas prædiales, nõ autem personales, 22^{ae}.q.87.2.1^{m}. 12

Iudæi dabant tres decimas, ex præcepto Dei, primas ministris, sicut & nunc, secundas in sacrificia, quæ cessauerunt, tertias pauperibus, quæ nunc plus debentur, 22^{ae}.q.87.1.4^{m}. 13

Pauper tenetur dare decimas sacerdoti, licet sit diues, 22^{ae}.q 87.3.1^{m} ¶ 4.4^{m}. 14

Omnes clerici tenẽtur dare decimas papæ, si petat, 22^{ae}. q.87.4.3^{m}. 15

Clerici tenentur dare decimas de prædiis propriis, non autem de prædiis ecclesiæ, 22^{ae}.q.87.4.c.1^{m}. 16

Religiosi curati possunt exigere decimas, nec tamen tenentur dare, non curati uero e conuerso, habent tamen aliquam immunitatem, secundum diuersas concessiones eis a sede apostolica factas, 22^{ae}.q.87. 3. 3^{m}. ¶ 4. 2^{m}. 17

Petens decimas, vbi non est consuetudo, peccat, 22^{ae}.q. 87.1.5^{m}. 18

Ecclesia abstinet à decimis exigendis, in terris in quibus non est consuetum decimas soluere, 22^{ae}. q. 45. 1.5^{m}. 19

Ecclesiæ potest petere decimas ab emente rem, non decimatam, & etiam à uendente, 22^{ae}.q.87.2.4^{m}. 20

Decimæ debent dari iis, quibus solent dari, secundum consuetudinem, licet personales magis conueniant ecclesiæ parochiali, prædiales uero ecclesiæ, ubi est ager, 22^{ae}.q.87.3.2^{m}. 21

Decimę debent in usus pauperum per clericos dispensari, 22

ferì, 22æ.q.87.1.4^{m}.& 3.1^{m}.& 4.4^{m}.

23 Decimæ debent dari de omni re possessa, secundum cõsuetudinem, s. de omni lucro prædiali, vel personali, & de meretricio, & histrionatu, & huiusmodi, sed ecclesia non debet recipere, quamdiu sunt in peccato, 22æ.q.87.2.o.

24 Decimæ non debent dari de rapina, furto, vel usura, nec de aliis obnoxiis restitutioni, sed de fructibus rei empt æ ex usuris, 22æ.q.87.2.2^{m}.

25 Nullus tenetur dare decimas, de re sibi ablata furto, vel rapina, nisi ob culpam, scilicet negligentiæ, 22æ.q.87.2.4^{m}.

26 Decimæ de herbis, & aliis minimis dantur de consilio, non autem de præcepto, sicut nec in veteri lege, nisi de consuetudine patriæ, 22æ.q.87.2.1^{m}.

27 Decimæ debent dari non deductis expensis, nec tributis, nec mercede operariorum, 22æ.q.87.2.4^{m}.

DECOR faciei est periculosus, & tamen non fuit causa principalis matrimonij Iacob cum Rachel, sed fuit causa secunda, & hoc bene potest esse sine peccato, vel quandoque est cum peccato veniali, si autem esset principalis causa, libido pulchritudinis, tunc non excusaretur à peccato mortali, si esset extenta libido, 22æ.q.167.2.c.fi.

1 DEFECTVS sumitur dupliciter, s. priuatiuè, & negatiuè, secundus est in omni creatura, primus autem non est in angelis, 1^{a}.q.114.2^{m}.

2 Defectus in effectu contingit dupliciter, s. defectu agentis, & defectu patientis, 1^{a}.q.49.1.c.

3 Defectus in effectu naturæ, & artis, contingit quadrupliciter, s. ex defectu agentis, materiæ, formæ, & affectus, sed in moribus, tantum ex primo, 1^{a}.q.49.1.c.3^{m}.

4 Malum in defectu actionis semper causatur ex defectu agentis, 1^{a}.q.49.1.2.c.

5 Id quod sequitur defectum actionis, non attribuitur agenti, nisi cum potest, & cum debet agere, 1e.q.49.1.1^{m}.& 2.3^{m}.& 12æ.q 6.3.c.& q 79.1 c.

6 Defectus naturæ humanæ contingit dupliciter, s. vel quia nondum peruenit ad ultimam perfectionem naturæ, ut in pueris, vel quia recedit ab ea, in senibus, 1^{a}.q.99.1.4^{m}.

7 Defectus duplex sequitur ex peccato, s. vt pœna à iudice, vel consequens pœnam, primus debet esse æqualis in peccato æquali, non autem secundus, 22æ.q.164.1.4^{m}.

8 Christus curans corporalitatem, & passibilitatem corporis nostri, curauit omnes eius defectus nostros, quia omnes causantur ex ea superadditis quibusdam particularibus causis, 3^{a}.q.14.4.1^{m}.

9 Nullus defectus potest esse in Deo, 1^{a}.q.49.2.c.& 22æ.q.161.1.4^{m}.

10 * Nullus defectus reducitur in Deum, sicut in causam, 22æ.q.24.10.c.

11 Intellectus angeli non habet defectum, si defectus accipiatur priuatiuè, vt. s. careat eo, quod habere debet, si vero accipiatur negatiuè, sic qualibet creatura inuenitur deficiens Deo comparata, dum non habet illã excellentiam, quæ inuenitur in Deo, 1^{a}.q.12.4.2^{m}.

DEGRADATIO aufert ordinis executionem, quasi in perpetuũ, sed excommunicatio, solum usque ad emendationem, 3e.q.82.8.3^{m}.

DEIFICATVS prædicatur de humanitate Christi, non autem de homine Christo, 3^{e}.q.16.3.c.2^{m}.& 3.2^{m}.

1 DEITAS inquantum vna in pluribus personis, conuenit cum forma nominis collectiui, 1^{a}.q.39.3.6^{m}.

2 * Deitas non potest supponere pro persona, 1^{a}.q.39.5.o.

1 DELECTATIO non est generatio, sed generatũ esse, 12æ.q.31.1.c.& q.35.5.c.

2 Delectatio secundum Aristotelem, est quidam motus animæ, & constitutio simul tota, & sensibilis, in naturam existentem, 12æ.q.31.1.c.

3 Delectatio est motus, qui est actus perfecti, non autem est motus, qui est actus existentis in potentia, 12æ.q.31.2.1^{m}.

4 Delectatio est motus in appetitu animali, consequens apprehensionem boni naturalis, præsentis per sensum, 12æ.q.11.1.1^{m}.& q.31.1.c.2^{m}.& q.35.3.c.

5 Delectatio est operatio causaliter, non autem formaliter, nec essentialiter, 12æ q.31.1.1^{m}.

6 Delectatio est passio animæ, 12æ.q.31.1.c.o.& 4.2^{m}.& 5.c.fi.& 2^{m}.& q.35.8.c.

7 * Nulla delectatio est quid optimum, 12æ.q.1.6 o.

8 Obiectum delectationis est bonum apparens, conueniens coniunctum, 12æ.q.43 1.c.

9 Delectatio est quietatio cognita in re conuenienti, 12æ q 11.1.1^{m}.& q.34.1.c.& q.41.1.c.

10 Delectatio est quies appetitus tendentis in finem, propter præsentiam eius, sed est motus appetitus ab appetibili præsenti, immutante appetitum, 12æ.q.31.1.2^{m}.& q.33.3.2^{m}.& q.14.2.2^{m}.& 3^{m}.& 3.3^{m}.& 4.c.1^{m}.& q.28.1.c. 11

Delectatio est sicut quies naturalis, sed tristitia est sicut quies uiolenta, 12æ q.31.8.1.1^{m}. 11

Delectari de Deo in via plenè non possumus, sicut nec Deum cognoscere, 22æ.q.44.6.o. 12

Nulla delectatio est in carentibus omni cognitione, 12æ.q.11.2.c.& q.31.1.c.& q.32.1.c.& q.35.1.c.& q.41.1.c. 13

Delectatio propriè dicta est in Deo, 12æ.q.31.4.2^{m}. 14

Delectatio diuersimode est in Deo, angelis, hominibus, & brutis, 12æ.q.11.4.2^{m}. 15

Delectatio est in appetitu sensitiuo, & in appetitu intellectiuo, 12æ.q.31.1.c.& q.31.4.o.& q.35.1.c. 16

Omnis delectatio est proprium accidens beatitudinis, vel partis eius, 12æ.q.2.6.c.& q.3.4.c 17

Causa proxima delectationis est operatio, cuius obiectum, est causa remota, 12æ.q.32.1.o. 18

Oportet, quod omnis delectatio, aliquam operationem consequatur, 12æ.q.32.1.o. 19

Omnis operatio procedens ex habitu perficiente naturam, causat delectationem, 12æ.q 100.9.c.3^{m}. 20

Operatio non est propter delectationem, sed è conuerso, 12æ.q.4.2.o. 21

Delectatio est maior in principio operationis, quàm in processu eius continuitate, quamuis fortè in processu operatio sit intensior, & hoc triplici ratione, s. primo, quia cum operatio sit delectationis causa, quanto aliquid attentius operatur, tanto maior delectatio ex operatione consurgit, homo autem in principio operationis attentior est ad operationem, quàm in progressu, & ideo in progressu operationis, quando aliquis negligentius intendit operationi, non sentit tantam in operatione delectationem. Secundo, quia oportet in nobis delectationẽ esse s̃m modum nostræ naturæ, vñ cũ nostra natura sit mutabilis, nõ est nobis semper idẽ delectabile, quia iam mutati sumus a pristina dispositione, & sic post pauca, non est nobis cõueniens, quod prius conueniens erat, & ideo, quod prius erat delectabile, postea, fit minus delectabile, vel etiam triste, & hæc est etiam ratio, quare continuitas vnius rei, in nobis fastidium parit, alternatio vero delectat. Tertio quia cũ ad delectationem requiratur conuenientis perceptio, quanto aliquid minus sentitur, minus est delectabile, res autem in sui nouitate magis sentiuntur, quia postmodum earum dispositio fit quasi qualitas quædam inhærens sentientibus, 12æ.q.32.1.3^{m}. 22

Operatio unius potest esse causa delectationis, in alio tripliciter, scilicet benefaciendo, faciendo æstimationem boni eius, & propter amorem, vel odiũ, 12æ.q.32.5.o. 23

Ad

24 Ad delectationem requiruntur duo, s. adeptio, vel coniunctio, vel præsentia boni conuenientis, & cognitio huius, 12ſ. q. 32.0. & q. 33.1 c. & q. 35.1.7. c. & q. 43.1.c.

25 Motus est causa delectationis triplicitet, primo quia mutamur, secundo quia obiectum excedit, tertio ratione cognitionis, 12ſ. q. 32.2.0.

26 Contacta delectant, quia fiunt connaturalia, 22ſ. q. 32. 2.3m. & 8.3m.

27 Rara contingentia delectant, ratione admirationis, & desiderij, 12ſ. q. 32.8.3m.

28 Benefacere aliis, est causa delectationis triplicites, s. propter spem, vel amorem, ratione excellentiæ, & ratione libertatis, 12ſ. q. 32.8.0.

29 Amor, & concupiscentia causant delectationem, sed magis spes, 12ſ. q. 12.3.3m. & q. 35.3.2m. & q. 100.9. 3m.

30 Spes ratione præsentis æstimationis delectat, sed ratione absentiæ affligit, 12ſ. q. 32.3.2m. & q. 40.8.2m.

31 Sensus magis delectat, quam spes, & hæc magis, quam memoria, quia delectatio est de re præsenti, 12ſ. q. 32.3.0. & 22ſ. q. 30.1.3m.

32 Vincere delectat inquantum demonstrat propriam excellentiam, ideo omnes ludi, & pugnæ delectant, propter spem victoriæ, 12ſ. q. 32.6.3m.

33 Ocium, ludus, & omnia, quæ ad requiem pertinent, sunt delectabilia inquantum auferunt tristitiam, quæ est ex labore, 12ſ. q. 32.1 3m.

34 Omne simile ratione vnitatis delectat, sed contristat, per excessum consumpendo, vel ut impedit propriū bonum, 12ſ. q. 32.7.0.

35 Redarguere, & punire delectant, ratione propriæ excellentiæ, vel amoris, non autem propter malum alterius, 12ſ. q. 32.6.3m.

36 Dare aliis, delectat, inquantum indicat proprium bonum, sed contristat inquantum euacuat illud, 12ſ. q. 32.6.1m.

37 Tristitia est causa per accidens delectationis, inquantum facit magis eam appeti, & propter eam fertur, 12ſ. q. 35.3.1m. & q. 45.1 c.

38 Tristitia in præsenti causat delectationem, inquantum repræsentat in memoria rem dilectam, sed in præterito, quia eruit ab aliquibus tristibus, & dolorosis, 12ſ. q. 32.4.0.

39 Dilatatio metaphoricè sumpta est effectus delectationis amoris, & desiderij, 12ſ. q. 33.1.0 & q. 37.2.c.

40 Qui delectatur contingit rem delectātem, dum ei fortiter [illegible], sed cor suum ampliat, ut perfectè fruatur 12ſ. q. 33.1.3m.

41 Delectatio perficit operationem triplicitet, s. ut finis, & forma, & augendo, 12ſ. q. 4.1.3m. & q. 33.4.0. & q. 34.4. 3m. & q. 40.8 e.

42 Qualibet delectatio mitigat, quamlibet tristitiam, 12ſ. q. 35.4 2m. & 3m. & q 38.1.0. & 3.4.c. & 5.0. & q. 48.1.0. & 3a. q. 46.8.2m.

43 Delectatio contemplationis adiuuat usum rationis, corporales autem impediunt triplicitet, scilicet per distractionem, contrarietatem, & ligationem, 12ſ. q. 4.1. 3m. & q. 33.3.0. & 4.1m. & q 34.3.1m. & 22ſ. q. 55.3.0. & q. 53.6 0.

44 Delectatio maximè corrumpit æstimationem prudentiæ, & præcipuè in venereis, quia totam animam absorbet, 22ſ. q. 53.6.c. & q. 55.8.1m. & q. 153.5.1m.

45 Delectationes spirituales causant desiderium sui sine fastidio, nisi per accidens, ratione corporis, 12ſ. q. 33. 2.0.

46 Delectationes corporales ratione habiti excedentis, causant fastidium ratione non habiti, causant desideriū, 12ſ q. 33.2.0.

47 Delectationes corporales sunt medicinales, contra fastidium, vel sunt ægritudinales, idest, inordinatè amatæ, 12ſ. q. 31.5.c. & 1m. & q. 48.1.c.

48 Omnis tristitia impedit omnem delectationem per redundantiam, sed per se, impedit tantum contraria, 12ſ. q. 35.4.2m. & 3m. & 6.c. & 3a. q. 46.8.2m.

Omnis tristitia impedit aliquam operationem, inquantum est contraria operanti. Sed non omnis delectatio coadiuuat ad operandum. Immo extranea impedit, auertendo intentionem, 12ſ. q. 33.4.c. 49

Operatio secundum se est delectabilis, sed per accidēs, est pœnosa, & contristans, s. ratione motus fatigantis, ideo quæ est delectabilis per accidens, s. remouendo contristans, s. motum, 12ſ. q. 33.3.3m. 50

Quælibet delectatio contrariatur cuilibet tristitiæ, secundum dispositionem subiecti, & secundum effectus quia per primam natura confortatur, & per secundum molestatur, 12ſ. q. 35.4.2m. & 3m. & q. 38. 3.1m. 51

Delectationi considerationis intellectus, nulla tristitia contrariatur ratione sui, sed tantum ratione obiecti 12ſ. q 31.5.c. & q. 12.7.2m. & q. 35.5.0. & 22ſ. q. 94. 2m. & q. 180.5.c. & 3a. q 42.7.4m. 52

Dolor, & tristitia cōtrariantur cuilibet delectationi, secundum genus, non autem secundum speciem, 12ſ. q 35.3 4.0 & q. 35.1.4m. 53

Delectatio potest esse integra & perfecta, non autem tristitia, sed semper est, secundum partem, 12ſ. q. 35. 6 c. 54

Delectatio & tristitia de eodem contrariantur, secundum speciem, sed de oppositis habent conuenientiam, & de disparatis, sunt disparatæ, 12ſ q. 35.4.0. & 3.c. & q 36.1.2m. 55

Omnes fugiunt quamlibet tristitiam, nō autem omnes appetunt, quamlibet delectationem, 12ſ. q. 39.1.2m. & 3.c. 56

Appetitus delectationis est maior, quàm fuga tristitiæ, secundum se, sed per accidens, est è conuerso triplicitet, s. primo, quia tristitia magis sentitur, secundò ex causa. Tertiò ex effectu, 12ſ. q. 35.6.0. & 22ſ. q 138. 1.c. 57

Delectatio magis afficit, quàm tristitia, quæ magis sentitur, 12ſ. q. 2? 3.0. 58

Omne animal appetit delectationes naturales, ut medicinas, cōtra labores sensuum, & motuum, 12ſ. q 32. 7.2m. & 22ſ. & q. 4.6.c. 59

Delectatio appetitus naturalis dicitur tantum delectatio, & opposita passio, dicitur dolor. Sed delectatio appetitus animalis, dicitur etiam gaudium, & opposita passio, dicitur tristitia primæ sunt in qualibet potentia, secunda uero in concupiscibili tantum, 12ſ. q. 31. 3.0. & q. 35.2.7.c & q. 41.3 c. 60

Iuuenes, & melancholici, vehementer appetunt delectationes sensuum, propter laborem suæ naturæ, 12ſ. q. 32.7.2m. 61

Delectatio naturaliter appetitur propter se finaliter, non autem formaliter, nec effectiuè, 12ſ. q 2.6.1m. & 3m. & q. 34.2.2m. 62

Delectatio corporalis plus appetitur, quàm spiritualis, per accidens, quia quidam abundat sensu, & deficiunt intellectu, & quia pluribus est nota, quam spiritualis, 12ſ. q. 2.6.c. 1m. & 2m. & q. 31.5.c. & q. 12.7.2m. 63

Non omnis delectatio est bona, nec omnis est mala, sed aliqua est bona, & aliqua mala, 12ſ. q. 34.1.2.c. 64

Omnis tristitia per se est mala, licet per accidens possit esse bona, sed non omnis delectatio est bona per se, 3a. q. 15.5.2m. & 3m. 65

Delectatio de apparenti bono, & vero malo, & tristitia de apparenti malo, & uero bono, sunt malæ moraliter, 22ſ. q. 35.1.c. 66

Tristitia est materia delectationis, & gaudij, per accidens tantum, & e conuerso, inquantum tristitiæ accidit esse bonum, & illis malum, 12ſ. q. 35.3. 2m. & 3m. 67

Delectatio non dicitur morosa, nisi sit cum consensu rationis deliberatæ, 12ſ. q. 74.6. 3m & q. 88.4.2m. 68

Consensus rationis in delectationem cogitationis prauæ, ratione obiecti est peccatum mortale, sed ratione 69

cogi-

cogitationis tantum est veniale, vel nullum, puta cum aliquis causa disputationis, vel confessionis, & huiusmodi, cogitat peccatis carnalibus, 12§.q.31. 5.c.§ q.74.8.o.§ q.88.5. 2^{m}.§ 22§. q.154.4.c. § q.180. 7.o.

70 Delectatio actus coniugalis de se non est peccatum mortale, nec veniale. Prima Secundæ, quæstio.34. 1. c^{m}.

71 Actus matrimonij propter delectationem tantum, intra limitas matrimonij, ast peccatum veniale, sed extra limites matrimonij, vel excludendo ordinem finis vltimi, ast peccatum mortale, quia quando est peccatum luxuriæ, propter solam inordinationem concupiscentiæ, sicut cum aliquis libidinose accedit ad suam vxorem, tunc est distinguendum, quia quandoque est talis inordinatio, quæ excludit ordinem finis vltimi, puta cum aliquis in tantum concupiscit delectationem veneream, quòd ab ea non abstineret propter præceptum Dei, & quòd illam mulierem cognoscere vellet, vel etiam aliam, præter matrimonij legem, & sic est peccatum mortale, quia concupiscentia non refrenatur intra limites matrimonij, aliquando vero inordinatio concupiscentiæ, non tollit ordinem vltimi finis, quando scilicet aliquis, etsi superabundet in concupiscentia delectationis venereæ, tamen potius ab ea abstineret, quàm contra Dei præceptum ageret, nec illam mulierem, aut aliam cognosceret, si sua vxor non esset, & tunc concupiscentia sistit intra limites matrimonij, & est peccatum veniale. Manifestum est enim, quod in quibusdam peccatis est quidem aliqua inordinatio, non tamen per contrarietatem ad vltimum finem, sed solum circa ea quæ sunt ad finem, inquantum plus, vel minus debite eis intenditur, saluato tamen ordine ad vltimum finem, puta cum homo, & si nimis ad aliquam rem temporalem afficiatur, non tamen pro ea vellet Deum offendere, aliquid contra præceptum eius faciendo. 12§.q.87.5.c.§ 22§. q.68.e.c.

72 Delectatio duplex, scilicet carnalis, idest, quę completur sensu carnis, scilicet ciborum, & venereorum, & spiritualis, id est, quæ completur sola apprehensione animæ. Secunda Secundæ, q. 118. 6. c.§ q. 123. 8.c.

73 Delectatio corporalis, id est, secundum sensum, est vehementior, quo ad nos, sed delectatio spiritualis est simpliciter maior, firmior, & dignior. 12§. quæst. 2. 6.c.§ q.31.5.o.§ q 38.4.c.§ 22§. q.141.4. 4^{m}. § q.180. 7. c.

74 Delectatio corporalis vocatur voluptas, quia pluribus est nota, quam spiritualis. Prima Secundæ, quæst.2. 6. c.

75 Delectationes corporales indigent temperari, & refrenari per rationem, non autem spirituales, quia non sunt secundum mentem, quæ est regula, ideo secundum se sunt sobriæ, & moderatæ. 12§.q.31.5.3^{m}.§ 22§.q.141. 4.4^{m}

76 Nullus diu potest esse sine delectationa, ideo carens delectationibus spiritualibus, transit ad carnales. 22§.q. 35.4.2^{m}.§ q.115.1.3.

77 Delectatio spiritualis est tota simul, non autem corporalis 12§.q.31.2.o.§ 5.c.fi.

78 Delectatio secundum tactum est maior vtilitate, & simpliciter, & naturalior, quàm secundum alios sensus, sed delectatio secundum visum, est maior ratione cognitionis. 12§. q.31.6.o.§ 22§. q.15. 3.c.§ q.141. 4.c.3^{m}. § 7.c.

79 Delectatio contemplationis excedit omnem delectationem humanam, 12§.q 3.5.c fi.§ q 36 4.c.§ 22§.q.180. 7.o.

80 Delectatio vitæ contemplatiuæ est nobilior, conuenientior nobis, purior, & perfectior, quam vitæ actiuæ. 22§. q.182.1.c.

Delectatio contemplationis in via, est imperfecta respectu contemplationis in patria. 22§. quæstio. 180.7. 3^{m}. 81

Contemplatio diuinorum in via, est maioris delectationis, qualibet contemplatione alterius rei, 22§.q.180. 7.3^{m}. 82

Delectatio secundum voluntatem est mensura, & regula omnis actus moralis, non autem delectatio secundũ sensum. 12§.q.33.4.o. 83

Delectatio sensibilis, fuisset maior, & purior ante peccatum quàm post, sicut delectatio tẽperati, quàm intemperati, 1^{a}.q.98.2.3^{m}. 84

Delectatio est prior amore, & ille desiderio, secundum rationem finis, sed ordine generationis, est è conuerso. 12§.q.25.2.c.3^{m}.§ q.34.4.1^{m}. 85

Delectatio contrariatur delectationi, de obiecto contrario. 12§.q.31.8.o. 86

Differentia inter delectationem, gaudium, exultationẽ, lætitiam, hilaritatem, & iocunditatem. 12§. q.31.3.o. § q.35.2.c. 87

Delectatio est in tempore per accidens tantum s. ratione transmutationis adiunctæ. Primæ Secundæ, quæst. 31.2.o. 88

Delectationes duplicitur sunt innaturales. s. quæ sunt cõtra rationem, & quæ sunt contra naturam communẽ, 12§ q.31.3 c.§ 7.o. 89

Delectari propter se formaliter, licitum est in omni delectabili, secundum suam formam, non autem finaliter, 12§.q.70.1.c^{m}. 90

Delectatio non est finis charitatis, sed magis visio, cui consequitur, 12§.q.4.2.1^{m}. 91

DELITIOSI dicuntur, qui non possunt sustinere aliquos labores, nec aliquid minuens delectationem. 22§.q.138.1.c^{m}.

DELICTVM communiter significat quamcunque omissionem, sed stricte, omissionem pertinentium ad Deum, vel quando scienter, & cum contemptu omittit homo id, quod facere debet, Secunda Secundæ, q.79. 4.1^{m}. 1

DÆMONES, secundum Apuleium, sunt corpore aerea, anima passiua, mente rationalia, tempore æterna. 1^{a}.q.51.1.1^{m}.§ q 115.5.c. 1

Dęmones secundum Porphyrium sunt natura fallaces, & sensitiui. 1^{a}.q 63.4.1^{m}. 2

In dęmonibus est ordo. 1^{a}.q.109.1.o. 3

Nomina aliquorum ordinum sunt in dęmonibus, non tamen Seraphin, nec Throni, nec Dominationes. 1^{a}.q. 63.7.1^{m}.§ 9.3^{m}.§ q.109.1.3^{m}. 4

Ordinatio dæmonum est sacra ex parte Dei, non autem ex parte ipsorum. 1^{a}.q.109.1.2^{m}. 5

* Dæmones vigent acumine scientię, & lumen intellectuale in eis est perspicuum. 1^{a}.q.64 1 o. 6

Error est in intellectu dęmonum solum respectu supernaturalium, 1^{a}.q.58.5.o. 7

Dæmones cognoscunt veritatem tripliciter. s. per naturam, reuelationem, & experientiam. 1^{a}. q.64. 1. 5^{m}.§ 22§.q.172.5.1^{m}.§ 6.o. 8

Cognitio veritatis per naturam, & per gratiam, tantum speculatiua est in dæmonibus, non autem producens amorem Dei. 1^{a}.q.64.1.o. 9

Boni angeli reuelant aliqua dæmonibus. 1^{a}.q.64.1.c.5^{m}. Item quæstio. 109.4.1^{m}.§ 22§. quæst. 172.6 1^{m}. Item 3^{m}. 10

Reuelationes à bonis angelis factæ dæmonibus, sunt illuminationes ex parte angelorum, quæ ordinant eas ad Deum, non autem ex parte dæmonum. 1^{a}. q. 109. 4.1^{m}. 11

Reuelatio beatorum angelorum facta dæmonibus, non est per modum illuminationis, sed locutionis. 22§. 17..5.2^{m}. 12

* Dæmones cognoscunt futura contingentia. 1^{a}.q.57.3. c.§ q.86.4.2^{m}. 13

14 Illuminatio non est in dæmonibus, sed conceptus suos manifestant per modum locutionis, 1ª.q.109.3.o.¶ 22æ q.172.5.2^{m}.

15 Dæmon non habet cognitionem matutinam, nec vespertinam, sed nocturnam. 1ª.q.64.1.3^{m}

16 Dæmones cognoscebant Christum esse Messiam promissum in lege, non autem diuinitatem eius, nisi per coniecturas, 1ª.q.64.1.4^{m}.¶ 3ª.q.31.1.1^{m}.¶ q.44.1.2^{m}.¶ q.47.q.5.c.

17 Dæmon prohibebant virtute diuina ab inuestigatione beatæ Mariæ, nec nouerat diuinitatem Christi, sed cōsitebatur suspicando, 3ª.q.29.1.3^{m}.¶ q.41.1.1^{m}.¶ q.44.1.1^{m}.¶ q 47.5.c.

18 Dæmones sciunt sed æmulatos in perpetuum, 22æ. q.18. 3.c.

19 Liberum arbitrium dæmonum, est obstinatum in malū principaliter ex iustitia Dei non dantis gratiam, secūdo ex indiuisibili appetitu eorum, tertio ex cognitione intellectiua, quia non possunt deponere æstimationem semel habitam, 1ª.q.64.2.o.

20 Omnis motus liberi arbitrij dæmonum est inordinatus, nec possunt se præparare ad gratiam. 1ª.q.64.2. 5^{m}.

21 Dæmones possunt facere actum bonum ex genere, sed nullo modo ex bona voluntate, 1ª.q.64.2.5^{m}.

22 Dæmones non sunt naturaliter mali, sed propria voluntate. 1ª.q.63.4 o.¶ q.67.4.4^{m}.

23 Natura dæmonum est bona, sed voluntas eorum est mala, cuius malitiæ ipsi sunt causa, 1ª q.64.3.3^{m}.

24 Omnis actus naturæ dæmonum est bonus, & actus volūtatis eius est malus, 1ª.q.64.2.5^{m}.

25 Dæmones non diligunt se mutuo, licet concordiam habeant in malo, 1ª.q.109 2.2^{m}.

26 Nulla passio sensitiua est in dæmonibus, sed timor, & dolor voluntatis, est in eis. 1ª. q.63.2.1^{m}. ¶q.64.3.c.

27 Furor phantasis, & concupiscentia, non sunt in dæmonibus, nisi metaphoricè, idest velle inordinate, 1ª.q.54.5. 3^{m}.¶ q 58.5.c.fi ¶ q.59.4.1^{m}.

28 Dæmon est caput omnium malorum, non influxu interiori, sed gubernatione exteriori, inquantum auertuntur à Deo, 3ª.q 8.7.8.o.

29 Dæmon, & Antichristus sunt tantùm vnum caput malorum, quia Antichristus dicitur caput, quia in eo erit plenissimè malitia diaboli. 3ª.q.8.8.1^{m}.

30 Dæmones meruerunt beatitudinem, sed statim præbuerunt impedimentum eius, 1ª, q.63.5.4m.¶ 6.o.

31 Omnes dæmones simul peccauerunt, & tanto grauius, quanto superiores. 1ª.q.63.8.1^{m}.¶ 3^{m}.¶ 22æ.q.24.3.3^{m}

32 In omnibus, quæ agunt dæmones propria voluntate peccant mortaliter, 1ª.q.64.2.5^{m}.¶ 12æ.q.85.4.o.

33 Peccatum dæmonis durat adhuc secundum appetitū, non autem secundum æstimationem, 1ª.q.64.2.3^{m}.

34 Primum peccatum Adæ, vel dæmonum, non fuit blasphemia in Spiritum sanctum, licet potuerit esse, 22æ.q.163 4.3^{m}.

35 Omnia peccata sunt in dæmonibus, secundum reatum, sed tantum spiritualia, secundum effectū, 1ª.q.63 2 o.

36 In dæmonibus, non fuit labor, nec tædium, nec acediæ peccatum. 1ª.q 63.2 2^{m}.

37 * In dæmonibus non sunt propriè, nisi duo peccata, s. superbia, & inuidia, 1ª.q.63.2.o.

38 Dæmones non afficiuntur peccato carnali, sed tentatur ex inuidia, 1ª.q 63.2.1^{m}.

39 Dæmon tentauit primos parentes ex inuidia. 1ª. q.63. 2.o.

40 Dæmon non potuisset tentare hominem in statu innocētiæ, suggestione interiori, quia per hanc immutatur phantasia. 22æ.q 165.2.2^{m}.

41 Dæmon tentans primos parentes, promiserat Adæ, quòd sciret bonum, & malum, sed non soluit promissum. 22æ.q.163.2.o.

42 Dæmon tentans primos parentes, non potuit sumere formam, quam voluit, sed tantum serpentis, 22æ.q.165.2. 3^{m}.

Tentare ad nocendum est proprium dæmonum, sed mūdus, & caro tentant instrumentaliter. Deus autem tentat, sciendo scire virtutem tentari, 1ª.q.114 2.o.¶ 22æ. q 97.2.c. 43

Impugnatio dæmonum est ex malitia eorum. s. ex superbia, & inuidia, sed ordinatio eius, est à Deo, 1ª.q.64.4. c.¶ q.114.1.o. 44

Dæmones dupliciter impugnant homines. s. instigando ad peccatum, & puniendo, secundo modo mittuntur à Deo, non autem primo modo, 1ª.q.114.1.1^{m}. 45

* Tentatio dæmonum non semper est peccatum, quia vitari non potest, sicut vitari potest tentatio carnis, ideò tentatio carnis sine peccato esse non potest, vt patet per glosam. 12æ.q.80.3.3^{m}.¶ 3ª.q.41.1.3^{m}. 46

Dæmones maximè gaudent de peccato luxuriæ, propter difficultatem euadendi. 12æ.q.73.5.2^{m}. 47

Omnia peccata sunt ex suggestione dæmonum indirectè, non autem directè, 1ª.q.63.2.c.¶ q.114.3.o.¶ 22æ.q 80.4.o.¶ 3ª.q.8.7.2^{m}. 48

Dæmones non sunt causa peccatorum nostrorum, nisi indirectè. s. persuadendo, vel proponendo aliquod appetibile, 12æ.q 75.3.o.¶ q.80.1.o.¶ 3ª.q 8.7.o. 49

Dæmon potest impedire vsum rationis, si permittatur, ideo potest sufficienter impellere in actum peccati, nō autem in peccatum, 12æ.q.80.3.o. 50

Dæmones inducunt ad peccatum interius operando, s. in phantasiam, & in appetitum sensitiuum tantum, 12æ.q.80.2.o. 51

Dæmon non statim tentat hominem spiritualem, de grauibus peccatis, 3ª.q.41.4 c. 52

Dæmones victi non cessant à tentatione aliorum, nec eiusdem semper, sed ad tempus, 1ª.q.114.5.o. 53

Remedium semper est paratum hominibus contra dæmones, ex passione Christi, etiam tempore Antichristi. 3ª.q.49 2.2^{m}.¶ 3^{m}. 54

Dæmones fingunt se esse animas defunctorum, vt inducant in errorem, vel etiam diuina dispensatione appareant animæ defunctorum, nam secundum Augustinū, non est absurdum credere, aliqua dispensatione permissum fuisse, vt non dominante arte magica, vel potentia, sed dispensatione occulta, quæ phitonissam, & Saulem latebat, se ostenderet spiritus iusti aspectibus regis, diuina cum sententia percussurus, vel non vere spiritus Samuelis à requie sua excitatus est, sed aliquod phantasma, & illusio imaginaria, diaboli machinationibus facta, quam Scriptura Samuelem appellat, sicut solent imagines rerum suarum nominibus appellari. 1ª.q.89.8.2^{m} ¶ q.117.4.2^{m}.¶ 22æ.q.95 4.2^{m}. ¶ q.174.5.4^{m}. 55

Non licet habere familiaritatem cum dæmone, nec requirere veritatem ab eo, ad cognitionem occultorum. s. de iis, quæ excludunt facultatem, & cognitionem humanam, nec à dæmonibus auxilium implorare, quia est apostasia à fide (secundum Augustinum) 1ª.q.114. 4.c.2^{m}.¶ 22æ.q 90.2.3.o.¶ q.95.o.¶ q.96.o. 56

Dæmon veritatem dicit, vt decipiat, 1ª.q.64.2.5^{m}. 57

Dæmones faciunt aliquas leuitates, vt sint familiares hominibus, quos conantur decipere, 1ª.q.89.4. 3^{m}.¶ 12æ. q.89.4.3^{m}. 58

Quærere aliquid à dæmone, sponte occurrente licet, propter vtilitatem aliorum, maximè quando virtute diuina compelli potest ad dicendum vera, sicut Christus fecit. Nam & Beda dicit, non velut inscius dominus inquirit, sed vt confessa peste, quam tolerabat virtus curantis gratius emicaret, & sicut Iacobus, & Simon, & Iudas fecerunt, non autem licet dæmonem inuocare ad auxilium, vel cognitionem occultorum, inquirendo ab ipso. 22æ.q.90.2.c.fi.¶ 3.b.¶ b.95.4.1^{m}.¶ 3^{m}.¶ q. 96.2.3^{m}.fi.

Inuocantes dæmonem peccant mortaliter, & sunt apo- 60
statæ

ftatæ à fide,(fecundum Auguftinum) propter pactum initum cum dæmone, tacitè, vel exprefle, vel verbotenus fi inuocatio interfit, vel facto aliquo, etiam fi facrificia defint, 22ª.q.96.2.3^{m}.fi.

61 Dæmones alliciuntur diuerfis generibus herbarum, animalium, carminum, & rituum, vt fignis, non autem vt rebus, 1ª.q.115.5.3^{m}.¶ 22ª.q.13.2.2^{m}.1 q.96.2.0.

62 Dæmones vocati fub certa conftellatione, veniunt, licet non fubfint cœlis, nec alicui virtuti corporali, vt ducant in errorem, vel quia coguntur à fuperioribus dæmonibus, 1ª.q.115.5.0.

63 Dæmones vocati fub certa conftellatione, veniunt, quia fciunt illius virtutem iuuare ad effectum requifitum. 1ª.q 115.3.2^{m}.

64 Dæmones plus vexant lunaticos in augmento lunæ, vt eam infament, & quia tunc cerebrum eft fic difpofitum per lunam, 1ª.q.115.5.1^{m}.

65 Dæmones maximè anhelant ad hoc, vt eis exhibeatur cultus diuinus, 22ª.q.85 2 3^{m}.

66 Deus non eft in dæmone, nec in peccatore fimpliciter, fed vt eft creatura, vel addendo per effentiam, præfentiam, & potentiam, 1ª.q.8.1.4^{m}.

67 Dæmon habet poteftatem aliquam in homine, ex hoc quod fubdiuit peccato originali, vel actuali, 3ª.q.71.2.c.1^{m}.

68 Nullus ante paffionem Chrifti potuit euadere manus dæmonum, quin defcenderet ad infernum. 3ª.q.49.2.5^{m}.¶ 5.1^{m}.¶ q.32.5.2^{m} ¶ 6.2^{m}.

69 Dæmon etiam nunc poteft Deo permittente homines tentare, quantum ad animam, & vexare quantum ad corpus, 3ª.q.49.2.2^{m}.

70 Idem dæmon poteft recipere femen viri, & tranfundere in mulierem, & generabitur homo, qui erit filius viri, & non dæmonis, ficut & aliarum rerum femen affumunt, fecundum Auguftinum 1ª.q.51.3 6^{m}.

71 *Dæmones non permittuntur facere omnia, quæ poffunt naturaliter, nec datur eis poteftas faciendi aliquid fupernaturaliter. 1ª.q.114.4.2^{m}.¶ 3ª.q.29.1.3^{m}.¶ q.75.4.c.3^{m}.

72 Etfi dæmones animam alicuius fancti euocare non poffint, neque cogere, ad aliquid agendum: poteft tamen hoc fieri diuina virtute, vt dum dæmon confulitur, ipfe Deus per fuum nuntium, veritatem anunciet, ficut per Heliam refpondit, 22ª.q.174.3.4^{m}.

73 Dæmones frequenter apparent in figuris beftiarum, quæ defignent conditiones eorum, ex prouidentia, & permiffione Dei, ficut in figura ferpentis, cum effet tamẽ in dæmone decipiendi cupiditas (fecundum Auguftinum,) 22ª q.163.2.3^{m}.

74 Poteftas duplex dæmonis. f. quæ fufficienter impellit in actum peccati, fed non in peccatum, & quæ trahit ad fupplicium, 12ª.q.80.3.0.

75 Dæmones non poffunt producere effectus, qui non funt in poteftate alicuius virtutis naturalis actiuè, vt fufcitare mortuos, & huiufmodi, nifi in præftigio, 1ª. q. 91.1.1^{m}.¶ 3^{m}.¶ q.114.4.c.2^{m}.

76 Dæmones poffunt vere naturales effectus producere, fed mediantibus agentibus naturalibus, 1ª.q.114.4.c.2^{m}.¶ q.115.5.1^{m}.¶ q.117 3.c.

77 Dæmones nullam formam poffunt influere in materiã, nifi mediante agente naturali, fed folus Deus, 1ª.q.91.2.c.¶ q.105.1.1^{m}.¶ q.114.4.c.2^{m}.

78 Dæmon poteft dupliciter facere aliquid apparere aliud, quàm fit, fcilicet immutando alicuius phantafiã interius, & alios corporeos fenfus, vel exterius aliquod corpus formando, 1ª.q.114.4.2^{m}.

79 Pluuia, & venti, & quæcunque folo motu locali fiunt, poffunt caufari à dæmonibus, 12ª.q.80.2.c.

80 Chriftus fufficienter probauit quadrupliciter, quòd expelleret dæmones per virtutem Dei, & non per virtutem dæmonum, primo per hoc, quod fathanas contra feipfum non diuiditur, fecundo exemplo aliorum, qui dæmonia eiiciebant per fpiritum Dei, tertio quia dæmonium expellere non poffet, nifi ipfum vicifset virtute diuina, quarto quia nulla conuenientia in operibus, nec in effectu erat fibi, & fathanæ, eum fathanas difpergeret, quos Chriftus colligebat. 3ª.q 43.2.3^{m}.

Chriftus permifit dæmones intrare porcos, & affligere illum, quem liberauit, triplici ratione, fcilicet vt oftenderet magnitudinem nocumenti dæmonum, qui hominibus infidiantur, vt omnes difcerẽt, quòd nec aduerfus porcos audent aliquid facere, nifi ipfe conceffcrit, & vt oftenderet, quàm grauiora in illos homines operati effent, quàm in illos porcos, nifi effent diuina prouidẽtia adiuti. 3ª.q.44.1.3^{m}. 81

Dæmones fuperiores expellunt inferiores corporaliter, non autem a dominio animæ, fed Chriftus vtroque modo expellit vtrofque, 3ª.q.43.2.3^{m}. 82

Locus duplex debetur dæmonibus, fcilicet aër caliginofus, caufa exercitandi homines vfque ad diem iudicij, & infernus, ratione pœnæ, 1ª q.64 4.0. 83

Dæmones vbicunque fint, habent femper fecum infernum, nec diminuitur pœna eorum, ex receffu. 1ª.q.64.4.3^{m}. 84

Pœna dæmonum in nullo mitigatur per poteftatem puniendi alios. 1ª.q 109.2 3^{m}. 85

DÆMONIACI nefciunt, quid loquatur, quando dæmon loquitur in eis, ficut nec ferpens, quo diabolus temtauit Euam, nec afina, qua Angelus locutus eft ad Balaam. 22ª q 165.2.4^{m}.

DEMONSTRATIO duplex, fcilicet propter quid, ideft, per caufam, & figni, ideft per effectum. 1ª. q.2. 2.c. 1

Demonftratio duplex, fcilicet ad fenfum, & ad intellectũ 1ª.q.13.1 3^{m}. 2

Ex quolibet effectu notiori, poteft demonftrari propriã eius caufam effe 1ª.q.2.2 c.3^{m}. 3

Vnius conclufionis eft tantum unum mediũ demonftratiuum, fed multa probabilia, 1ª.q.47.1.3^{m}. 4

DENOMINATIO quælibet, fit ab aliquo habente fe per modum formæ, non autem femper à à forma. 1ª q 13.11.c.¶ q 37.2.c. 1

Tranfcendentia denominant feipfa, non autem formæ fpeciales. 12ª.q.33.4.1^{m}. 2

Agens denominatur ab actione, non autem ab effectu, nifi fit de intellectu actionis. 1ª.q 37.2.c.2^{m}. 3

* In refpectiuis, fit denominatio ab extrinfeco, non autẽ in abfolutis, 1ª.q.6.4.c.¶ q 37.2 c.¶ 12ª.q 7 2.1^{m}. 4

Omnia, quæ habent ordinem ad aliquid vnum, licet diuerfimode, denominari poffunt ab eo, 3ª.q.60.1.c. 5

DENVNCIATIO femper debet fieri in peccatis occultis præcedente fecreta admunitione, nifi mora fit periculofa. 22ª.q.33.7.0. 1

In denunciatione, non requiritur fcriptura, quia denuncians non obligat fe ad probandum, nec punitur non probans. 22ª.q.68.2.3^{m}. 2

DEPOSITVM datur ad vtilitatem dantis, fed mutuum, ad vtilitatem accipientis. 12ª.q.105.2.3^{m}.¶ 22ª. q 62.6.c. 1

Lex vetus bene ordinauit de mutuis, & de depofitis. 1ª, q.105.2.4^{m}.¶ 3^{m}. 2

Depofitus gladius non debet reftitui furiofo. 22ª.q 51.4.c.¶ q.37.2.1^{m}.¶ q.62.5.1^{m}.¶ q 12 1.c. 3

Furans fuum depofitum peccat, & tenetur reuelare grauamen depofitarij. 22ª.q.66.3.3^{m}.¶ 5.3^{m}. 4

Depofitum amittens fine culpa, non tenetur reftituere, 12ª.q.105.2.3^{m}.¶ 22ª.q.61 6 c. 5

DERISIO de re notabili eft peccatum mortale, & eft grauius, quàm contumelia, fed grauiffimum derifio Dei, fecundo parentum, tertio iuftorum. 22ª. q.75. 2.0. 1

Derifio fecundum rationem fuam eft minus graue peccatum detractione, & contumelia, licet quandoque fit è conuerfo. 22ª.q.75.2.3^{m}. 2

3 Reciduans, & simulans, idest, fictus, non derident Deum expresse, sed interpretatiuè, 22æ.q.75.2.2^m.

1 DESCENDERE Christum ad inferos, fuit cõueniens, 3^a.q.52.1.o.& 4.c.

2 Christus per suum effectum, descendit vsque ad infernum damnatorum, 3^a.q.52.2.c.

3 Christus per essentiam descendit tantum ad limbũ patrum, sed per suum effectum descendit ad quemlibet infernum, 3^a.q.52.2.o.

4 Christus descendens illuminauit limbum patrum, quo ad costantum, 3^a.q.52.2.1^m.

5 Christus post mortem statim descendit, & statim liberauit iustos, qui erant in limbo. 3^a.q.52.4.1^m.& 5.3^m.

6 Christus descendens nullum damnatum liberauit de inferno, nec de limbo puerorum, nec de purgatorio, sed tantum omnes iustos, 3^a q.52.5.6 7.1.o.

7 Christus descendens in infernum damnandos confutauit de eorum incredulitate, sed purgandis dedit spem gloriæ, 3^a q.52.2 c.3^m & 6.1^m.

8 Christus descendens ad inferos liberauit à purgatorio sufficienter purgatos, vel qui dum hic viuerent, hoc meruerunt per fidem, & dilectionem, & deuotionem ad mortem Christi, 3^a.q.52.4 2^m.

9 Christus descendens ad inferos, operatus est in virtute passionis suæ, confringendo vectes, idest impedimenta impedientia patres exire, 2^a. q.52.4.2^m. & 5.6. 7.c.& 8.c.2^m.

10 Descensus duplex conuenit Christo. s. de cœlo secundum deitatem, non quidem motu locali, sed incarnatione secundum exinanitionem, & ad inferos, secundum animam, qui est motus localis, & conuenit Christo secundum conditionem humanæ naturæ. 3^a. q.57.2.2^m.

11 Christus secundum animam tamdiu fuit in inferno, ad quem descendit, quamdiu corpus eius fuit mortuum, 3^a.q.52.2.o.

12 In mysterio incarnationis non consideratur ascensus, quasi alicuius præexistentis, & proficientis, sed descensus verbi ad imperfectionem nostræ naturæ. 3^a.q.48.3.3^m.& q.34.1.1^m.

13 Christus postquam ascendit, aliquando descendit de cœlis ad terram. 3^a.q 57.2.3^m.

14 Describuntur aliqua in libris materialibus, ad succurrendum memoriæ. 1^a.q.24.1.c.

DESERERE gregem sibi commissum procedit, vel ex timore male humilitatis, vel ex amore male inflammante, vel ex amore salutis propriæ, vt si prælatus solus quæratur. 12æ.q.72.3.c.

DESERTVM.& Nullus de filiis Israel natus in deserto, mortuus est ibi. 3^a q.70.4.3^m.

1 DESIDERIVM dicitur dupliciter. s. appetitus rei non habitæ, & intensio affectus tollens fastidium. 12æ. q.33.2.c.

2 Desiderium est de bono non habito, sed amor est de bono absolute, 1^a q.20.1.c.2^m.

3 Desiderium spes, amor, & odium, sunt aliquo modo in carentibus cognitione, non autem timor, nec desperatio, 12æ.q.41 3.c.

4 Desiderium propriè est in appetitu sensitiuo, & in appetitu rationali, 12æ.q 30.3.2^m.

5 Desiderium est in concupiscibili, 12æ.q.23.2.c. & q.40.1. b & c.

6 * Desiderium naturale rationalis creaturæ, est ad cognoscendum genera species, & rationem omnium rerum, non autem omnia indiuidua, vel futura contingentia, quæ solus Deus in sua æternitate cognouit, 1^a.q.12.8.4^m.& q.14.8.3 o.

7 Omne quod naturaliter desideratur ab homine, naturaliter cognoscitur ab eo. 1^a.q 2.1.1^m.& q.63.3.c.

8 * Desiderium animæ beatæ quiescit ex parte appetibilis, non autem ex parte appetentis, 12æ. q.4.5.5^m.

9 In est vnicuique rei naturale desiderium, ad conseruandum suum esse, 1^a.q.5.2.3^m.& 4^m.& q.63. 3.c. & q. 104. 2.3.o.

Desiderium quodammodo facit desiderantem aptum, & paratum ad susceptionem desiderati, 1^a.q.12.6.c.fi. 10

DESPERATIO non importat solam priuationem spei, sed recessum à re desiderata, propter impossibilitatem æstimatam, 12æ.q 40.4.3^m. 1

Desperatio non respicit malum, sub ratione mali, sed per accidens quandoque inquantum facit impossibilitatem adipiscendi, sed potest esse ex solo excessu boni. 12æ.q.40.4.1^m. 2

Desperatio est peccatum in appetitu. 22æ. q.20. 1. o. & 2.c. 3

Desperatio est minus graue peccatum infidelitate, & odio Dei, sed periculosius, 22æ.q.20.3.o. 4

Desperatio potest esse sine infidelitate, 22æ.q.20.2.o. 5

Desperatio principaliter causatur ex accidia, seu tristitia, & negligentia, secundario ex luxuria. 22æ.q.24.4.o. 6

* Desperatio est prior timore, sicut ratio, & causa eius, ideo timor consequitur desperationem vincendi, 12æ. q 25.3c. 7

Desperatio oritur occasionaliter ex timore Dei, & horrore peccatorum, non autem directe, 22æ q.20.1.2^m. 8

Desperatio in damnatis non est culpa, sed pars damnationis, sicut nec in viatore, de re non nata haberi, 22æ.q. 21.3^m. 9

DESPONSATIO beatæ Mariæ fuit facta duodecim rationibus. s. ne Christus ab infidelibus, tãquam illegitime natus abiiceretur, vt consueto modo, eius genealogia, per virum describeretur, & ad tutelam pueri nati, ne diabolus contra eum vehementius nocumenta procuraret. Et vt à Ioseph nutriretur, & per hoc beata Virgo redditur immunis à pœna, ne scilicet lapidaretur à Iudæis, tanquam adultera, & vt per hoc ab infamia liberaretur. & vt ei Ioseph ministerium exhiberet, & testimonio Ioseph comprobatum est Christum ex Virgine natum, & verba Virginis Mariæ magis credibilia redduntur, suam virginitatem asserentis, & vt tolleretur excusatio virginibus, quæ propter suam incautelam, non vitant infamiam, & per hoc significatur vniuersalis Ecclesia, quæ cum Virgo sit desponsata tamen est vni viro Christo, & quod Mater Domini fuit desponsata, & Virgo, in persona ipsius, & virginitas, & matrimonium honoratur, contra hæreticos, sic er. horum detrahentes. 3^a.q.29 1.o. 1

DESTINARE est dirigere aliquid in aliquid, vel mente proponere, 1^a q.23 1.c.& 2.2^m.

DETRACTIO, quæ est occulta maledictio, ad denigrationem famæ, per impositionem falsi, per adauctionem mali, per reuelationẽ mali occulti, & per deprauationem intentionis, de se est peccatum mortale, ex leuitate vero, est veniale, nisi sit de graui, sed propter bonum cum debitis circumstantiis, nullũ est peccatum. 22æ.q.73.1.2.o.& q.74.1.o.& q.73.1.c. 1

Detractio non est filia iræ, sed inuidiæ, 22æ. q.73. 3. 3^m. 2

Detractio contrariatur adulationi, quo ad ea quæ dicuntur, licet vtrunque sit malum, non autem, quo ad finẽ, quia prima intendit infamiam, secunda vero delectationem, 12æ.q 115.1.3^m. 3

Diligens, & insidiosa inquisitio eorum, quæ ab aliis fiũt, ordinatur ad aliquid nocumentum scilicet ad detrahendũ proximo, 22æ.q 1?7.2.c.3^m h. 4

DEVOTIO est spiritualis actus voluntatis, prompte tradendi se ad famulatum Dei, 22æ. q.82. 1.o. & 2.c. & q.83. 3.1^m. 1

Deuotio est principalis actus religionis virtutis. 22æ.q. 82.22.3.o.& q.83.3.1^m.& 15.c.& q.104.3.1^m. 2

Deuotio est pinguedo animæ causata a charitate, & conseruant eam, 22æ.q.82.2.2^m.& 3.e. 3

Causa deuotionis triplex. s. extrinseca, & principalis, idest, Deus, & intrinseca duplex, scilicet contemplatio bonitatis 4

bonitatis Dei, & beneficiorum eius, & consideratio propriorum defectuum excludens præsumptionem. 22æ.q.82.3.o.¶ 4.c.

5 Consideratio eorum, quæ sunt apta excitare dilectionem Dei, causat deuotionem, sed consideratio distrahentium mentem à diuinis, impedit eam. 22æ.q.82.3.2^m.

6 Ea, quæ pertinent ad humanitatem Christi, maximè excitant deuotionem manu ducendo, licèt deuotio sit circa ea, quæ sunt diuinitatis, vel etiam vtrunque, 22æ.q.82.3.1^m.

7 Deuotio primò, & per se causat delectationem, & lætitiã secundariò autem, & per accidens, causat tristitiam. 22æ.q.82.4.o.

8 Qui semel orat deuotè, remanet deuotior per plures dies, 22æ.q.83.14.4^m.¶ q.171.2.2^m.

9 Mens semel ad deuotionem excitata, facilius postea ad deuotionem pristinam renocatur, ideò ad hoc orationes crebræ sunt necessariæ. 22æ.q.172.2.2^m.

10 Deuotio ad sanctos non terminatur ad eos, sed transit in Deum, deuotio verò in dominos temporales, est alterius rationis 22æ.q.82.2.1^m.

11 Deuotio abundat in simplicibus mulieribus, propter humilitatem elationem comprimendo, sed scientia, & quælibet perfectio subiecta Deo, auget deuotionem. 22æ.q.82.3.3^m.

1 ESSE propriè conuenit Deo, 1^a.q.13.11.o.

2 Deum esse demonstratur multipliciter, 1^a.q.2.3.o.

3 Deum esse est demonstrabile per effectus a posteriori tãtum, 1^a.q.2.1.c.fi.¶ 2.o.

4 * Dei non est demonstratio, nisi per effectum. 1^a.q.3.5.c.fi.

5 * Deum esse non est per se notum, sed est primum inter omnia credibilia. 1^a.q 2.1.2^m.¶ 22æ.q.16.1.c.

6 * Deum esse non est nobis naturaliter notum secundùm se, sed secundùm similitudinem, & participationẽ eius 1^a.q.2 1.1^m.

7 De Deo scimus an est, idest, hanc propositionem esse veram ex affectibus eius, non autem actum essendi eius, sicut nec essentia eius. 1^a.q.3.4.2^m.

8 Esse Dei, est esse cuiuslibet creaturæ exẽplariter, vel causaliter, non autem formaliter, seu essentialiter, 1^a.q.3.8.o.

9 Esse Dei est proprium, & determinatum, & distinctum, à quolibet esse creaturæ, per hoc, quod ei non potest aliquid addi, 1^a.q.3.2.1^m.¶ 4.1^m.¶ q.7.1.3^m.

10 Esse Dei, per hoc, quod est subsistens, non receptum in aliquo, distinguitur à quolibet alio. 1^a.q.3.2.1^m.¶ 4.1^m.¶ q.7.1.3^m.¶ q.44.1.c.

11 * In solo Deo, esse, & essentia sunt idem realiter. 1^a q.2.1.c.¶ q.3.4.o.¶ q.5.6.c.¶ q.6.3.c.¶ q.12.2 c 3^m.¶ 4.c.¶ q.23.11.c.¶ q.14.4.c.¶ 14.2^m.¶ q.25.1.2^m.¶ q.44.1.c.¶ q.45.1.5^m.¶ q.50.2.3^m.¶ q.54.1 b.¶ c.¶ 3.c ¶ q.61.1.o.¶ q.75.5.4^m.¶ q.104.1.c.h.¶ 12æ.q.3.7.c ¶ 3^a.q.13.1.c.

12 Essentia diuina, est actus purus, angelica verò est intelligibilis in actu, sed intellectus noster, est intellectus in potentia tantùm, 1^a.q.25.1.c.¶ q.87.1.c.2^m.

13 Deus est sua essentia, 1^a.q.3.3.o.¶ q.11.3.c.2^m.¶ q.29.4.c.1^m.

14 De Deo non possumus scire quid est. 1^a.q.1.7.1^m.¶ q.2.2.2^m.¶ q 3.princip.¶ q.12.12.c.1^m.¶ 13.2^m.¶ q.13.8.2^m.

15 Essentia diuina, est omne quod est in ea. 1^a.q.40.1.1^m.

16 Deus tripliciter dicitur, s. essentialiter, participatiuè, & nuncupatiuè. 1^a.q.13.9.10.o.¶ 22æ.q.85.2.1^m.

17 Deus essentialiter est extra ordinem totius creaturæ, 1^a.q 28.1.3^m.

18 Deus est forma. 1^a.q.3.2.c.fi.¶ 3^m.¶ 7.8.c.¶ 3^a.q.2.1.c.

19 Vna tantùm forma est in diuinis. 1^a.q.38.2.2^m.

Deus non est forma inhærens. 1^a.q.3.8.o. 20

Deus non est forma corporis, 1^a.q.3.8.o.¶ 3^a.q.2.1.c.2^m. 21
q.5.1.2^m.¶ q.50.2.3^m.

Deus non est anima mundi, contra quosdam. Nec anima cœli, contra Almarianos. Nec materia prima, contra Dauid de Dinando. 1^a.q.3.8.c.¶ q.51.1.1^m.¶ q.90.1.c. 22

* Anima attribuitur Deo, secundùm similitudinẽ actus. 1^a.q 3.2.1^m.¶ q.29.11.c. 23

Deus non est corpus, 1^a.q.3 1.o. 24

Deus non habet diffinitionem, 1^a.q.1.7.1^m.¶ q.2.2^m.¶ q 3.5.c.fi. 25

* Deus non est genus, nec species. 1^a.q.3.5.c.¶ q.30.4.3^m. 26

* Deus non est in genere, nec in prædicamento per se, nec reductiuè vt principium. 1^a.q.3.5.o.¶ q.4.3.1^m.¶ q.6.2.1^m.¶ q.88.2.4^m. 27

Substantia secundum quod significat per se existere, i. non in alio, conuenit Deo, non autem propriè, nec vniuocè, 1^a.q.29.1.4^m. 28

Solus Deus est summo simplex, 1^a.q.3.o.¶ q.9.1.c.¶ q.25.1.c.¶ q 23.2 c. 29

In Deo nulla est compositio Sed hanc pluralitatẽ, quæ est secundùm rationem, repræsentat in propositione pluralitas prædicati, & subiecti, vnitatem verò repræsentat per compositionem. Quandoque enim intellectus noster enunciationem de Deo format, cum aliqua diuersitatis nota, præpositionem interponendo, vt cùm dicitur, bonitas est in Deo, quare, & hic designatur aliqua diuersitas, quæ competit intellectui, & aliqua vnitas, quam oportet ad rem referre. 1^a.q.13.12.c.fi. 30

* In solo Deo sunt idem suppositum, & natura, & in omnibus creaturis differunt, 1^a.q.27.1.c. 31

In Deo non est materia, nec potentia, sed est purus actus 1^a.q 3.1.2.c.¶ q.7.1 c.¶ q.9.1 c.¶ q 12.1.c.¶ q.14.2.3^m.¶ 3 c.2^m.¶ q.25.1.c.¶ q 49.3.2^m ¶ q.50.2.3^m.¶ q.54 1.c.¶ q.75.5.4^m.¶ q.87.1.c.¶ q.89.2.3^m.¶ q.90.1.c.¶ q.115.1.2^m.¶ 12æ.q.49.4.c.¶ q.50.5.c. 32

Deus est perfectissimus, 1^a.q.4.1.o.¶ q.25.1.c.¶ 22æ.q.161.1 4^m. 33

* Quicquid entitatis, bonitatis, & perfectionis est in creatura quacunque, totum est eminentius in Deo, 1^a.q.4.2.o.¶ q.6.1.2^m.¶ 2.3.4.c.¶ q.9.1.c ¶ q.11.1.3.c.¶ q.12.2.c.¶ q.13.2.3.4.5.c.¶ q.14.6.11.c.¶ q 25.1.c.1^m.¶ 3.c.¶ q.26.1.c.1^m.¶ 4.0.¶ q.28.2.3^m.¶ q 29.3.c.¶ q.49 3.c.¶ q.75.1.5^m.¶ q.91.1.c. 34

Quicquid est in Deo, est Deus, 1^a.q.3.3.c.¶ q.27.3.2^m.¶ 4.1^m.¶ q.28.2.c.¶ q.40.1.c. 35

Deus, & creatura, nõ est aliquid melius, nec maius, quàm solus Deus, 1^a.q.4.2.o.¶ q.103.3.3^m.¶ 12æ.q.34.3.2^m. 36

In Deo est magnitudo virtutis & perfectionis, non autem magnitudo molis, 1^a.q.42.1.1^m.¶ 4.2^m.¶ 3^a.q.58.3.o. 37

Magnitudo Dei, est perfectio naturæ eius, 1^a.q.42.4.c.2^m ¶ 1.d.19.q.1.1.o.¶ q.3.1.o. 38

* In Deo non est quantitas, 1^a.q.28.4.c. 39

* In Deo est similitudo omnium rerum, secundùm formam, & secundùm materiam, 1^a.q.57.2.2^m. 40

Deus dicitur esse finitus sibi, secundùm similitudinem proportionis tantùm. 1^a.q.14.3.2^m. 41

Deus est infinitus negatiuè, non autem priuatiuè. Formaliter, non autem materialiter. 1^a.q 7.1.o.¶ q.12.1.2^m.¶ 7.c.¶ q.25.2.o.¶ 3.c.¶ q.92.2.c ¶ q.52.1.c.¶ q 55.1.c.¶ q.75.5.4^m.¶ q.86.2.1^m.¶ 3^a.q 10.3.1^m.¶ 2^m. 42

Solus Deus est omnino immutabilis, 1^a.q 9.1.2.o.¶ q.10.2.3.c.¶ q.14.15.o.¶ q.19.7.o.¶ q.30.1.3^m.¶ q.65.1.1^m.¶ 3^a.q.2.1.c.¶ q.57.1.1^m. 43

Deus mouetur metaphoricè dupliciter, s. operando in se, & secundùm emanationem in alia, 1^a.q.9.1.1^m.¶ 2^m.¶ q.73.3.c. 44

45 Nulla passio est in Deo, 1ª. q.20.1.0.¶ q.21.1.1^{m}.¶ q.41. 1.3^{m}.

46 Cognitio Dei per essentiam, est naturalis soli Deo, angelo autem per similitudinem, nobis vero per speculum, id est, per speciem aliorum. 1ª.q 56.3.0.¶ q.62.4.c.¶ 3ª.q. 9.4.c.

47 Deum esse intelligentem, probatur multipliciter. 1ª.q. 14.1.0.¶ q.26.1.c.

48 Intelligere Dei, est suum esse, & sua essentia. 1ª.q 14.4.0 ¶ 8.9 c.¶ q.16.5.c.¶ q.18.3.c.2^{m}.¶ 4.c.¶ q.19.1.c.¶4.c.2^{m} ¶ q.26.2.c.¶ q.27.2.3^{m}.¶ q.34.2. 1^{m}.¶ q.41. 3. 4^{m}.¶ q. 54.2.c.¶ q.79.1.c.¶ q.87.3 c ¶ 3ª.q.9.1.1^{m}.

49 Solus Deus, est suus intellectus, & suum intelligere. 1ª.q. 14.4.0.¶ q 18.3.c.2^{m}.¶ 4.c.¶ q.27.2. c. fi. ¶ 2^{m}.¶ q.28. 4.1^{m}.¶ q.34.2.1^{m}.¶ q.41.4.3^{m}.¶ q.54.2.c.¶ q.79.1.2.c. ¶ q.87.3.c.

50 Essentia Dei, se habet, vt intelligẽs, vt intellecta, & vt quo intelligitur. 1ª.q.14.2.4.c.

51 Deus nihil intelligit per speciem aliam ab essentia sua, 1ª.q.14.2.4.c.¶ 5.0.¶ q.55.1.c.3^{m} ¶ q.57.1.c. ¶ q.79.1. c.¶ q.14.2.c.¶ q.85.4.c.¶ q.87.1.c.¶ q.89.1.c.

52 Nihil pertinens ad intellectum diuinum, dicitur personaliter, præter verbum. 1ª.q.34.1.2^{m}.¶ q.37.2.1^{m}.

53 Impossibile est, quòd primum, & per se intellectũ à Deo, sit aliud, quam essentia eius. 1ª.q.14.2.5.0.

54 Deus intelligit tantum in actu, nihil autem in potentia. 1ª.q.14.2.c.2^{m}.¶ q.79.2.c.

55 Deus intelligendo, non componit, nec diuidit. 1ª.q.14.5. 3^{m}.¶ 14.0.¶q.85.5.c.

56 Deus intelligit se, 1ª q.14.2.3.0.¶ 5.c.

57 Deus intelligit omnia. 1ª.q.14.5.0.¶ 7.0.¶ 12.c. ¶ q.79.2. c.¶q.87.1 c.¶ q.89.1.c.

58 Deus intelligit omnia simul. 1ª.q.14.7.0.¶ 12.1^{m}.¶ 13.c. ¶ q.22.3.3^{m}.¶ q.27.5.3^{m}.¶ q.75.4.c.

59 Deus cognoscit omnia, vnica cognitione. 1ª.q 19.2.4^{m}.¶ ¶ 5.c.¶ q.22.3.3^{m}.¶ q.27.5.3^{m}.¶ q.28.4 2^{m}.¶ q.34.3.c. ¶ q.41.6.c.

60 * Deus cognoscit omnia singularia distinctissime. 1ª.q. 14.6.11.0.¶ 12.c.fi.¶ q.22.2.3.c.¶ q.53.1.3^{m}.¶ q.57.2.c. fi.¶ q.89.4.c.

61 Deus intelligit enunciabilia. 1ª. q.14. 14.0.¶ q.16.5. 1^{m}.

62 Videre Dei, est approbare, vt maneret quod fecerat, non quod alio modo cognosceret, aut placeret ei creatura, antequam faceret. 1ª.q.32.1.3^{m}.¶ q.73.3.3^{m}.¶q.74. 3^{m}.

63 Deus intelligens vilia, non vilescit, 1ª.q.22.3.3^{m}.

64 Intellectus Dei cognoscens mala, non impeditur à consideratione meliorum, sicut fit in nobis. & eius volũtas ad malum flecti non potest. 1ª.q.21.3.3^{m}.

65 Deus cognoscit se, & creaturas, eadem ratione ex parte cognoscentis, sed diuersa ratione, ex parte cogniti, 1ª. q.15.3.4^{m}.

66 Deus ab æterno cognouit creaturas, & non entia, quæ aliquando erunt, non solum vt sunt in Deo, vel in suo intellectu, sed etiam in propriis naturis, 1ª.q 20.2.2^{m}.

67 Deus per ideam cognoscit omnes conditiones particulares rerum. 1ª.q 14.11.0.¶ 12.c.¶ q.15.3.4^{m}.

68 Scientia est in Deo perfectissimè. 1ª.q.14.1 0.

69 *Scientia dicitur analogice de Deo, & de creatura. 1ª.q. 13.5.c.

70 *Scientia Dei nõ est habitus, nec qualitas, nec effectus demonstrationis, vel principiorum, vel habens causalitatem. 1ª.q.14.1.1^{m} ¶ q.19.5.c.¶ 22æ.q.9.1.1^{m}.

71 * Scientia Dei non est vniuersalis, nec particularis, nec in potentia vel habitu, sed semper in actu. 1ª.q.14. 1. 3^{m}.

72 Scientia Dei, non est inquisitiua, vel discursiua. 1ª.q 14. 7.0 ¶ q.85.5.c.¶ 12æ.q.14.1.2^{m}.¶ 22æ.q.9.1. 1^{m}.¶ q.49. 5.2^{m}.¶ 3^{m}.

73 Scientia Dei est vniformis, & inuariabilis. 1ª.q.14.15.0. ¶ q.19.7.c.

Scientia Dei de seipso, est tantùm speculatiua, sed de aliis, est speculatiua, & practica simul. 1ª.q.14.16.0.¶ q. 34.3.c.¶ 12æ q.3.5.1^{m}. 74

Scientia Dei duplex, s. visionis, & simplicis intelligentiæ. Prima est tantum entium, secunda est etiam non entium, quæ possunt esse. 1ª.q.14.9.12.0.¶ q.34.3. 5^{m}.¶ 3ª.q.10.2.2^{m}.¶ 5.c.¶ q.13.1.2^{m}. 75

* Deus scit infinita, etiam scientia visionis, 1ª.q.14.12.0. ¶ 3ª.q.30.3.0. 76

Solus Deus habet scientiam de futuris contingentibus in se, 1ª q.14.13.0.¶ q.86.3.4.0. 78

Necesse est quod scientia Dei, vsque ad singularia se extendat, quæ per materiam indiuiduantur. 1ª.q.14.11. c.fi. 79

* Deus sciuit aliqua, quæ nescit, & è conuerso. 1ª.q.14. 15.3^{m}. 80

Mala sciuntur à Deo. 1ª.q.14.10.0.¶ q.15.3.1^{m}.¶ q.18.4. 4^{m}. 81

* Mala pertinent ad scientiam eius practicam. 1ª: q.14. 16.c.fi. 82

Scientia Dei duplex. s. simplicis notitiæ, & approbationis. Secunda est tantum bonorum, sed prima est etiam malorum, 1ª.q.14.8 c.fi. 83

Deus eadem scientia cognoscit se, & ea, quæ facit, 1ª.q. 1.4.c.¶ q.14.16.c. 84

Scientia Dei est causa rerum adiuncta voluntate, 1ª.q 14.8.0.¶ 9.3^{m}.¶ 16.1^{m}.¶ q.19.4.c.4^{m}.¶ 11.3^{m}.¶ q.27. 1.3^{m}.¶ q 45.6.c. 85

Scientia Dei cõparatur ad creaturas, vt ars ad artificiata. 1ª.q.14.8.0.¶ q.17.1.c.¶ q.21.2.c.¶ q.22. 2.c.fi. ¶ q74.3. 1^{m}.¶ q.91.3.c.¶ 12æ.q.13.2.3^{m}.¶ q.93.2 c. 86

Scientia Dei, causat res, nostra vero causatur à rebus, & dependet ab eis, sed angelica, nec causat, nec causatur à rebus. 1ª.q.14.8.3^{m}.¶ 11.c.fi.¶ q.21.2.c.¶ 12æ.q.2.3.c.¶ q.3.5.1^{m}. 87

Deus est cognoscibilis ab omni intellectu creato. 1ª.q. 12.0.¶ 12æ.q 93.2.0. 88

Intellectus creatus potest videre Deum per essentiam. 1ª.q.12.1.0.¶ q.4.3^{m}.¶ 12æ.q.5 1.c. 89

Deus non potest videri per essentiam naturaliter ab aliqua creatura, 1ª q.12.4.0.¶ q.23.1.c.¶ q.56.3.c.2^{m}.¶ ¶ q.62.1.2.9.c.¶ q.64.1.2^{m}.¶ q.94.2.c.fi.¶ q.108. 4. c.¶ 12æ.q.5.5.7.c.¶ 3ª.q.10.4.2^{m}. 90

Qui impurus est, non potest intrare in templũ Dei, quanto magis nec Deum videre. 12æ.q.109.1.0. 91

Iacob vidit Dominum facie ad faciem, & salua facta est anima eius. 1ª.q.12.11.2.1.¶ 1^{m}. 92

* Deus non potest videri per essentiam in hac vita mortali. 1ª.q.12.11.0.¶ q.13.1.c.¶2.3^{m}.¶ 12æ.q.5.3.c.¶q.93. 2.0.¶ 22æ.q.180.5.0. 93

Cognitio diuinæ veritatis, & bonitatis duplex. s. cognitio purè speculatiua, & cognitio affectiua, seu experimẽtalis. 1ª.q.64.1.3^{m}.12æ.q.112.5.c.1^{m}.¶ 5^{m}.¶ 22æ.q.97. 2.2^{m}.¶ q.154.5.c.¶ q.162.3.1^{m}.¶ q.180 5.2^{m}. 94

Per illustrationem diuini luminis, de facili possunt quæcunque videri 22æ.q.180 6.3^{m}. 95

Cognoscimus essentiam Dei in hac vita, secundum quod repræsentatur in creaturis, non autem vt est in se. 1ª. q.1.7.1^{m}.¶ q.2.2.0.¶ 12.12.c.¶q.13.2.3^{m}.¶ q.32.1.c.¶ q.86.2.1^{m}. 96

Solus homo viator cognoscit Deum per creaturas. 1ª. q.12.12.0. 97

Creatura venit in cognitionem Dei tripliciter. s. per viã causalitatis, eminentiæ, & remotionis, 1ª. q.12.12.c.¶ q.13.1.c.¶ 8.2^{m}.¶ 10.5^{m}.¶ q.84.7.3^{m}. 98

Deum esse, possumus cognoscere, per rationem naturalẽ, 1ª.q.12.12 0. 99

Similitudo intellectus nostri, nõ sufficienter probat aliquid de Deo, propter hoc quod intellectus non vniuocè inuenitur in Deo, & in nobis. Et deinde est, quod Augustinus dicit, quod per fidem veniunt ad cognitionem, & non è conuerso, 1ª.q 32.1.2^{m} fi. 100

Intellectus

101 Intellectus noster intelligit totum Deum, non autem totaliter, 1ª q.12.7.3m. & 3ª.q.10.1.2m.

102 * Deus non est primum cognitum ab intellectu nostro, 1ª.q.88.3.o.

103 Quilibet intellectus etiam infimus, potest per gratiã Dei videre Deum per essentiam. 1a2.q.109.10.

104 Deus perfectius cognoscitur per gratiam, quàm per naturam à nobis. 1ª.q.12.13.o.

105 Intellectus noster indiget noua illuminatione, respectu supernaturalium, non autem respectu naturalium. 2ª. q.1.1.c.1m. & 2m.

106 Solus Deus format mentem per gratiam, & per lumen connaturale, non autem per aliud lumen immediata. 1ª.q.106.1.3m.

107 Inter Deum, & mentem nostram, datur medium, quo ad gradum naturæ, non autem vt est obiectum beatitudinis, 1a2.q.5.1.3m.

108 Non est possibile videre rationes rerum in diuina essentia, nisi ipsa videatur, 2a2.q.173.1.c.

109 Dei non est demonstratio, nisi per effectum. 1ª. q.2.5. c.&.

110 Illud verbum Iob: Semel loquitur Deus, referendum est ad æternam Dei locutionem, qua Deus pater verbũ vnicum protulit sibi coæternum. Et tamen potest dici, quod licet idem corporali voce Deus protulerit, non tamen propter idem, sed ad ostendendum diuersum modum, quo homines participare possunt similitudinem filiationis æternæ. Vnde filius Dei non habetur ex qualicunque cognitione Dei, sed tantum ex ea, quæ est cum amore, 1ª q.27.5.3m. & q.43.5.2m. & 1ª.q.43.4.1m.

111 Cognitio Dei acquiritur per alia. Sed postquam iam cognoscitur, non per alia cognoscitur, sed per se, 2ª.q.2. 2.o.& 2a2.q.27.3.2m. & q.14.1.c.& q.171.2.3m.

112 * Videre Deum facie ad faciem, est videre eũ per essentiam immediate, 1ª.q.12.11.c.1.

113 Essentia Dei videtur mediatè, & semper, à quolibet beato. 1ª.q.18.2.o.& q.58.1.c.& q.62.9.c.& q.106.1.1m.& q. 118 3.o.& 3a2.q.5.6.3m.& 3ª.q.9.3.3m.& q.10.4.1m.

114 Essentia Dei, est in intellectu beatorum, vt forma, quo ad operationem, non autem quo ad esse. 1ª.q.12.2. 3m.& 3.c & 3ª.q.9.2.c.& 3.3m.

115 Essentia Dei per nullam speciem creatam repræsentari potest, 1ª.q.12.2.o.& 6.11.c.& q.56.3.c.& 1a2.q.175.4.o. & 3ª.q.9.3.3m.

116 * Essentia Dei nõ potest videri ab aliquo intellectu creato, sine lumine supernaturali, idest, gloriæ. 1ª.q.12.2.c. 1m.& 5.o.& 2a2.q.174.5.1m.& q 175.3.2m.& 3ª.q.10.4. c.& q.45.2.c.

117 Quidam clarius aliis, videbunt essentiam Dei, 1ª.q.12. 6.o.& 7.8.c.& q 62.9.c.

118 Deus solo intellectu videri potest, quia quælibet potentia sensitiua se extendit tantum ad corporalia. 1ª.q. 12.3.c.3m.& 2a2 q.175.4.c.

119 Deus à nullo oculo corporali potest videri, 1ª.q.12.3.o & 4.3m.& 2a2.q.175.4.c.

120 Beati vident essentiam Dei, oculis corporalibus per accidens, non autem per se, 1ª.q.12.3.2m.

121 Naturale est homini, quod aliquando videat essentiam Dei. 1ª.q.12.1.c.& 3ª.q.9.2.3m.

122 Deus videri non potest per essentiam, nisi videatur trinitas personarum 2a2.q.2.8.3m.

123 Visio Dei per essentiam, vt est species rerũ, est perfectior visione eius, vt est obiectũ beatitudinis, 1ª q.12.8.3m

124 * Quicunque videt Deum per essentiam, impossibile est, quin diligat ipsum, 1ª.q.60.5.5m.

125 * Omnes, qui vident ipsam Dei essentiam, eodem motu dilectionis, mouentur in ipsam Dei essentiam. prout est ab aliis distincta, & secundum quod est quoddam bonum commune. 1ª q 60.5.3m.

126 Beati vident in essentia Dei simul omnia, quæ aliquando vident, 1ª.q.12.10.o.& q.58.3.c.& 2.o.

Videntes essentiam Dei, non vident omnia, quæ Deus fecit, vel facere potest. 1ª.q.12.8.o.& q.57.5.2m.& q.106. 1.1m.& 3ª.q.10.2.c. 127

Beati vident res in essentia Dei, non per similitudines earum, sed per essentiam Dei, 1ª. q.12.9.o.& 10.c.& 3ª. q.9.3.3m. 128

Quanto quis limpidius videt essentiam Dei, tanto plura in eo videre potest, 1ª.q.12. 8 c.& q.106. 1.1m.& 2a2.q.180.5.3m.& 3ª.q.10.2.c. 129

Quilibet videns Deum, videt omnia, quæ pertineat ad perfectionem intellectus. s. species, & genera, & rationes rerum. 1ª q 12.8.4m. 130

Res videntur in essentia Dei, seu in verbo, sicut effectus in causa, & conclusio in principio. s. vnitè, non autem sicut in speculo, 1ª.q.12.8.c.& 2a2.q.173.1 c.&. 131

Per visionem Dei, non solum ratio glorificatur, sed totus homo. 1a2.q.3.3.3m. 132

Voluntas est in Deo, 1ª.q.19.1.o.& 3ª.q.18.1.c. 133

Voluntas Dei, est suum esse, sed differt ab eo secundũ rationem, 1ª. q.19. 1.c.& 2.1m.& q.54.2. c.& q.61. 2. 1m. 134

Voluntas Dei, est sua essentia, 1ª q.19.1.3m.& q.20.1.3m. & q 59.2.c. 135

Voluntas Dei, est tantùm vna numero, licet sit multorũ volitorum. 1ª. q.19. 2.4m & 3.c.& q 27.5. 3m.& q 41. 6.c. 136

Deus communicat naturam suam, per actum voluntatis, non autem creatura, quia in solo Deo idem est intellectus, voluntas, & natura, 1ª.q.27.3.2m.& 3m.& 4. c.& q.59.2.c. 137

Volũtas Dei, respectu suæ bonitatis est necessaria, sed respectu creaturarum, est ad vtrumlibet, & ex necessitate suppositionis, 1ª.q.19.3.o & 7.4m.& 10.c.& q 23.6. 3m.& q.41.2.3m.& q.46.1.2.c.& 3ª q.46.1.2.c. 138

Voluntas Dei est perfecta per se, non autem per aliud, 1ª.q.14.2.3m.& 4.o. 139

Primum obiectum voluntatis Dei, est eius essentia, 1ª. q.19.1.3m.& 2.o.& 3.c.& 4.3m. 140

Finis naturalis voluntatis Dei, est bonitas eius, quã non potest non velle. 1ª.q.19.1.1m.& 3m. 141

Error reducentium omnia in simplicem Dei voluntatem, 1ª.q.19.5.2m.& 3m.& q.23.5.c. 142

Deus non vult omne bonum, licet necessariò sciat omne verum. 1ª.q.19.3.4m.& 6.2m. 143

Voluntas Dei est causa rerum. 1ª. q.19.4.o.& q.20.2.c.& q.25.5.c.& q 45.6.c.& 46.1. c.& 1a2. q 110. 1.c.& 3ª. q. 86.2.c. 144

Voluntas Dei, non aufert contingentiam à rebus, sed eam quibusdam imponit, & quibusdam necessitatẽ. 1ª.q.19.8.o & 1a2 q.10.4.o. 145

* Ratio aliqua est voluntatis Dei, 1ª.q.19.5.o. 146

Nihil est causa voluntatis Dei, nisi sua bonitas, 1ª. q.19. 5.o. 147

Ratio aliqua est voluntatis Dei, non ex parte eius, sed ex parte voliti, propter aliud, 1ª. q.19.5.o & q.23.5.c. 148

* Voluntas Dei, est omnino immutabilis, licet effectus eius mutentur. 1ª.q.19.3.7.o.& q.23.8 c.& 3ª.q.46 c.c. 149

Voluntas Dei, non mouetur propriè, sed metaphoricè, à sola bonitate sua, 1ª. q.19. 1.3m.& 2.2m.& q.103.2. 2m. 150

Voluntas Dei duplex. s. antecedens, idest, respectu voliti absolute, & consequens, idest, respectu voliti cum cõditionibus eius, 1ª.q.19.6.1m.& q.23.4.3m. 151

Nihil fit contra voluntatem Dei consequentem, sed præter eam, & contra voluntatem eius antecedentem, 1ª.q.19.6.o. 152

Omne quod est præter. vel contra voluntatem Dei antecedentem, obsequitur, & seruit voluntati eius consequenti, 1ª.q.19.6.o. 153

Voluntas Dei duplex. s. beneplaciti, & signi. Quæ signa sunt quinque. s. prohibitio, præceptum, cõsilium, operatio, & permissio, 1ª.q.19.11.12.o.& q.23.5.c. 154

155 Voluntas signi in Deo, dicitur tantùm metaphoricè, sed voluntas beneplaciti, dicitur propriè, 1ª.q.19.11.c.
156 Voluntas Dei, semper & infallibiliter impletur, 1ª.q.19.6.c.
157 Impossibile est, præscientiam Dei falli, & eius voluntatem, & dispositionem cassari, 3ª.q.46.2.c.
158 Deus vult alia à se, 1ª.q.19.2.o.
159 Solus Deus nihil extra se vult, nisi ratione suæ bonitatis 1ª.q.59.2.c.
160 Deus vno actu vult se, & omnia alia, quæ vult, 1ª.q.19.2.4m.¶ 5 c.¶ q.27.5.3m.¶ q.41.6 c.
161 Quicquid Deus vult, vult sub ratione boni communis, quod est sua bonitas, quæ est bonum totius vniuersi, 12æ.q.19.10.c.
162 Multitudo volitorum, non repugnat simplicitati Dei. 1ª.q.19.2.4m.
163 Deus tripliciter vult omnes homines saluos fieri. s. vel vt sit ibi distributio accommoda, vel vt sit distributio pro generibus singulorum, & non pro singulis generum, vel voluntate antecedente, & non voluntate consequente 1ª.q.19.6.1m.¶ q.23.4.3m.
164 Deus non potest velle malum culpæ, sed malum pœnæ, per accidens tantùm 1ª.q.19.9.o.¶ 10. 1m.¶ 2m.¶ q.22.3.1m.¶ q.48.6.c.¶ 12æ.q.19.2.1m.¶ q.79.4.2m.
165 Mala culpæ fiunt, Deo non volente, nec nolente, sed permittente, 1ª q.19.9.3m.¶ 12æ.q.19.2.3m.
166 Voluntas creaturæ mouetur a solo Deo, vt à principio intrinseco.1ª.q.57.4.c.fi ¶ q.105.4.o.¶ q.106.2.c.¶ q.111.2.o.¶ 12æ.q.6.4.1m.¶ q.9.6.o.¶ q.10.1 o.¶ 3.c.fi ¶ q.111.4.c.¶ 3ª.q.18.1.1m.
167 Omnis motus, tàm voluntatis quàm naturæ, procedit à Deo, sicut à primo mouente, 12æ.q.6.1.3m.¶ q.9.4.1m.¶ 6.c.¶ q.55.4.6m.¶ q.10.1.3m.¶ q.109.1.9: c.¶ 22æ.q.104.4.c.
168 Deus mouet hominem ad agendum tripliciter s.proponendo appetibile, & mutando corpus, & mouendo voluntatem, 12æ.q.6.1.3m.
169 Motus voluntatis hominis, disponuntur immediatè à Deo, intellectus autem mediantibus angelis, corporalia vero interiora, & exteriora eius, mediantibus angelis, & cœlis, vt multiformis, mutabilia, & defectibilia ab oppositis. 1ª.q.79.4.c.¶ q.113.1.c.¶ q.115.3.c.¶ 4.2m.¶ 12æ.q.9.5.1m.
170 Solus Deus imprimere in voluntatem potest, 1ª.q.105.4.c.¶ q.106.2.c.¶ q.155.4.o ¶ q.136.1.c fi.¶ 12æ.q.75.3.c.¶ q.80.1.o.¶ 3.1m.¶ 22æ.q.172.2.1m.
171 Solus Deus implet voluntatem, quia solus Deus mouet eam sufficienter, vt obiectum, 1ª.q.105.4.c.¶ q.106.2.c.¶ q.111.2.c.¶ 12æ.q.2.7.8.c.¶ q.3 1.c.
172 Voluntas creaturæ potest conformari voluntati Dei quadrupliciter s.materialiter, formaliter, effectiuè, & finaliter. 12æ.q.19.10.c.co.2.
173 Voluntas, scientia, & actio creaturæ, potest, & debet conformari voluntati, scientiæ, & actioni Dei, secundùm imitationem, non autem secundum æquiparantiam. 12æ.q.19.9.1m.
174 Virtus, & rectitudo voluntatis humanæ, principaliter consistit in hoc, quod diuinæ voluntati conformetur, & eius sequatur imperium, 22æ.q.104.4.2m.
175 Conformitas voluntatis humanæ ad diuinam, attenditur secundum voluntatem rationis. 3ª.q.18.5.c.2m.
176 Ad bonitatem voluntatis humanæ requiritur, quod conformetur voluntati Dei, 12æ.q.19.9.o.
178 Quilibet homo tenetur conformare voluntatem suam, voluntati Dei, in volito formaliter, i. secundum rationem communem boni, & in modo, s.ex charitate, & effectiuè, i. quod velit id, quod Deus vult eum velle, non autem materialiter, idest, in quolibet particulari, 12æ.q.19.10.o.¶ q.39.2.1m.¶ 22æ.q.104.4 3m.
179 Voluntas beatorum conformatur voluntati Dei, in quolibet volito, 12æ.q.19.10.1m.
180 Potentia propriè conuenit Deo, 1ª q.25.1.o.

Potentia secundùm propriam rationem principij conuenit Deo respectu actionum notionalium secundùm quas aliqua procedunt secundum rem, non autem respectu aliarum, 1ª.q.41.4.3m. 181
* Potentia actiua propriè conuenit Deo, nõ autem passiua, 1ª.q.25.1.o.¶ 1.1m.¶ q.41.4.2m. 182
Potentia Dei est principium suæ actionis secundum rationem tantùm, sed est principium realiter suorum effectuum, 1ª.q.25.1.3m.¶ q.41.3.4m. 183
Potentia Dei, est eius essentia, 1ª q.25.1.1m. 184
Potentia Dei est infinita, 1ª.q.25.2.o. 185
Potentia Dei duplex. s. absoluta, idest, secundùm se, & ordinata, idest, cum præscientia, & voluntate, 1ª.q.25.5.1m. 186
Potentia Dei non est ad malum, quia est sua bonitas, 12æ.q.2 4.1m. 187
Circa potentiam Dei fuit duplex error, s. quòd Deus agit ex necessitate naturæ, & quòd diuina sapientia limitatur ad hunc ordinem rerum, qui nunc est, 1ª.q.25.5.c. 188
Potentia generandi est in Deo, 1ª.q.41.4.o. 189
Potentia generandi in Deo, est medium inter absolutũ, & relatiuum, 1ª.q.41.5.o. 190
Potentia generandi in Deo, significat essentiam in recto, & relationem in obliquo, 1ª.q.41.5.o. 191
Potentia generandi in diuinis, non continetur sub omni potentia Dei, 1ª.q.42.6.3m. 192
Potentia generandi in diuinis, sumitur tripliciter. s. actiuè, & passiuè, & impersonaliter. Prima conuenit soli patri, secunda tantum filio, sed tertia cuilibet personæ. 1ª.q.41.6.1m. 193
* Cùm pater sit principium generationis, & pater, & filius sint principium spirationis, in patre erit potentia generandi; & in patre, & filio potentia spirandi, 1ª q.41.4.3m. 194
Eadem numero potentia generãdi, est in patre, vt generet, & in filio, vt generetur, 1ª.q.41.6.1m.¶ q.42.6.3m. 195
Deus est omnipotens, 1ª.q.25.3.o.¶ 3ª.q.13.1 c. 196
Deus potest facere, quicquid non implicat cõtradictionem. 1ª.q.7.2 1m.¶ q 25.3.4.o.¶ 3ª.q.13.1.c. 197
* Deus dispensare non potest, vt homini liceat nõ subdi ordini eius, etiam in his, secundùm quæ homines ad inuicem ordinantur, 12æ.q.100.8.2m. 198
Deus potest disponere, agẽdo præter ordinem suæ prouidentiæ, quo ad res subiectas ordini, non autem quo ad rationem ordinis, quæ est in Deo, 1ª q 105.6.c. 199
Diuina potentia, non est ita ordini eius alligata, quin possit quandoque præter ordinem causarum secundarum aliquid agere, cum sibi placuerit, vt patet in operibus miraculosis 1ª.q.25.5.c. 200
Deus non potest facere duo contraria, vel priuationem, & habitum, vel alia opposita esse simul in eodem, 1ª.q.105.2.6 c ¶ 12æ.q.51.4.c. 201
Deus non potest aliquid facere, quod non sit conueniẽs sapientiæ, & bonitati eius, 1ª q.21.4.c. 202
Deus potest facere quicquid olim fecit, nisi sit impossibile, ratione præteriti 1ª.q 25.4.2m. 203
* Deus potest reparare virginitatem perditam, 1ª.q.25.4.3m. 204
Deus potest facere, quæ non facit, & dimittere, quæ facit, 1ª.q.25.5.o.¶ 3ª.q.1 3.3m. 205
Solus Deus potest mutare formam in formam, & materiam in materiam, & totum in totum, 3ª.q.75.4.c.3m. 206
Deus potest transmutare omnem materiam, in quamcunque formam, 3ª.q 23.1.5m. 207
Deus potest immediatè mouere materiam ad formam, & omne corpus ad locum, & intellectum, & voluntatem, interius eam inclinando, 1ª.q.105.1.2.3.4.o.¶ q.110.2.c. 208
Deus non potest facere, materiam esse, sine forma, 1ª.q.66.1.o. 209

Deus

210 Deus potest facere raritatem, & dẽsitatem esse sine materia, 3ª.q 77.2.3^{m}.¶ 7.1^{m}.¶ 2^{m}.

211 Deus potest facere, angelum non esse, 1ª.q.9.2.c.¶ q.10.5.c.3^{m}.¶ a.d.2.q.1.1.7^{m}.

212 Deus potest immediatè mouere quodlibet corpus, quacunque mutatione possibili cuicunque creaturæ, 1ª.q.105.1.6.c.

213 Deus potest immediatè facere omnem effectum cuiuscunque agentis, sine eo, 1ª.q 105.2,6.c.¶ 12ª.q.51.4.c.¶ 3ª.q.77.1.c.

214 Nulliua rei virtus, posset aliquid, nisi per uirtutem Dei, à quo est omnis uirtus, & uirtutis conseruatio, & ordo ad effectum, 12ª.q.109.1.c.

215 Hoc, quod Deus in omnibus operatur, secundùm modum eorum, non excludit, quin Deus, quædam operetur, quæ natura operari non potest, 12ª.q.51.4.2^{m}.

216 * Nihil prohibet esse aliquid in potentia diuina, quod non uult, & quod non continetur sub ordine, quem statuit rebus, 1ª.q.25.5.1^{m}.

217 Solus Deus põt facere præter ordinem, & cursũ totius naturæ, 1ª.q 105.6.0 ¶ q.106.3.c.¶ 3ª.q 43.2.c.

218 Quicquid potest intelligi esse sine alio, Deus potest facere esse sine eo, non autem si possit intelligi, alio non intellecto, vt ens sine bono, 12ª.q 110.4.4^{m}.

219 * Deus potest facere vniuersum, & quamlibet creaturã meliorem, quam fecerit, 1ª.q.25.3^{m}.¶ 6.0.

220 Qualibet re creata, Deus potest facere aliam meliorem, bonitate essentiali & accidentali, 1ª.q.25.5.3^{m}.¶ 6.0.

221 Deus potest facere, aliquid melius humanitate Christi, matre eius, beatitudine, & gratia, secundùm se, non autem, vt relata ad Deum, 1ª.q.25.6.4^{m}.¶ 3ª.q.7.12.2^{m}.¶ q.10.4.3^{m}.

222 Deus non potest peccare, 1ª q.25.3.2^{m}.¶ q.63.1.c.¶ 22ª.q.6.2.c 2^{m}.

223 Deus si uellet, posset praua agere, & peccare. Et istius conditionalis. Socrates potest currere, si vult, antecedens est possibile, & ideo sequitur possibilitas consequentis. sed in hac conditionali, Deus põt peccare, si vult, antecedens est impossibile. Non enim põt Deus velle malum. Et ideo non est simile, 1ª.q.25.3.2^{m}.

224 * Deus est causa peccati, 12ª.q.79.0 ¶ q.80.1.c.

225 Deus est causa mali pœnæ per accidens tantum, mali autem culpæ, nullo modo est causa, 1ª.q.48.6.c.¶ q.49.1.0.¶ q.63.5.c.fi.¶ 12ª.q.87.1.2^{m}.¶ 22ª.q.19.1.3^{m}.¶ q.24.10.c.

226 Deus est causa excæcationis, & obdurationis per accidens tantùm, s. subtrahendo gratiam, 1ª.q.23.3.2^{m}.¶ 12ª.q.79.3.0.¶ 22ª.q 15.1.0.

227 Deus per se inclinat ad bonum, dando gratiam, & uirtutes, & directè ordinando ad bonum, sed inclinat ad malum per accidens tantùm, s. non dando gratiã, 12ª.q.79.1.1^{m}.

228 Deus est causa productiua cuiuslibet rei, 1ª.q.22 2.c.¶ q 44.0.¶ q.45.2.c.¶ q.55.1.3^{m}.¶ q.57.2.c.fi.¶ q.61.1.0.¶ q.65.1 0 ¶ 3.c ¶ q 75.5.1^{m}.¶ q.79.2.c.¶ q.103.5.7.c.¶ 12ª.q 79.2.c.¶ q.93.1.c.

229 Deus est causa omnium efficiens, exemplaris, & finalis, 1ª.q.44.1.2.3.0.¶ q.65.2.0.¶ q.103.2.0.¶ 5.c.¶ q.105.5.c.¶ 12ª.q.79.2.c.

230 Deus est causa omnis motus, tam voluntatis, quàm naturæ, 12ª.q.6.1.3^{m}.

231 Deus immediatè pducit oĩa, 1ª.q.65.3.0.¶ 3ª.q 6.1.3^{m}.

232 Deus agit mediantibus aliis causis, non ex insufficientia eius, sed ut dignitatem causandi cõmunicet creaturis, 1ª.q 22.3.c.¶ 8.2^{m}.¶ q.103.6.c.2^{m}.¶ q.106.4.c.

233 Bonitas, liberalitas, iustitia, & misericordia Dei differenter producunt res, 1ª.q.21.3.c.

234 Deus produxit creaturas, non ex necessitate, 1ª.q 19.4.0.¶ q.25.5.0 ¶ q.28.1.3^{m}.¶ q.32.3.3^{m}.¶ q 45.6.c.¶ q.50.1.c.¶ q 61.2.1^{m}.¶ q.104.3.0.¶ q.105.1.2^{m}.¶ 12ª.q.66.1.3^{m}.¶ q.109.1.c.¶ 3ª.q.50.2.3^{m}.

235 Deus in productione rerum, finem aliquem intendit, s. diuinam bonitatem, 1ª.q.25.5.c.

DEXTRVM, & sinistrum, & aliæ differentiæ situs, sunt in inanimatis, quo ad nos tantum, in animatis uerò sunt secundùm se, 1ª.q 13.7.c. 1

* DIABOLVS dicitur esse Deus huius seculi non creatione, sed quia seculariter uiuentes ei seruiunt, eo modo loquendi, quo Apostolus loquitur de quibusdam, quorum Deus uenter est, 1ª.q.65.1.c.fi ¶ q.114.3.2^{m}.¶ 12ª.q.1.5.b.

DIACONVS non est proprius minister alicuius sacramenti, 3ª q.67.1.0. 1

Diaconus est proprius dispensator sanguinis Christi, non autem corporis Christi, nisi de licentia episcopi vel presbyteri, vel in necessitate, 3ª.q.82.3.0. 2

Diacono non licet corpus Christi, quia non habet manus consecratas, 3ª.q.82.3.0. 3

Ad diaconum pertinet assistere, & ministrare maioribus sacerdotibus, in omnibus agendis, circa sacramenta Ecclesiæ, 3ª.q 67.1.c ¶ q.71.4.c. 4

Ad diaconum pertinet purgare tantùm, i. eiicere immũdos, & disponere fideles per admonitiones. Sed ad sacerdotes pertinet etiam illuminare, i. tradere sacramenta ad episcopos uero perficere, 3ª.q.64.1.1^{m}.¶ q.67.1.1^{m}.¶ 2^{m}.¶ q.82.3.3^{m}. 5

DIALECTICA scientia est tantùm vna in speculabilibus, demonstratiuè uero sunt plures, 12ª.q.57.6.3^{m}.¶ 22ª.q.51.4.2^{m}. 1

DICERE propriè importat principaliter respectum ad verbum, secundario autem ad rem intellectam, ideo in diuinis conuenit tantum patri, 1ª.q.34.1.3^{m}.¶ 3ª.q.39.8.2^{m}. 1

Dicere se habet tripliciter ad illud, qđ dr̃, s. enuntiatiuè, causatiuè, seu imperatiuè, & optatiuè, 22ª.q.76.1.c. 2

Dicere Dei sumitur dupliciter, s. pro formatione verbi, & pro expressione eius, primum est æternum, non autem secũdum, 1ª.q.32.1 3^{m}.¶ q.47.1.2.fi ¶ q.65.4.c.fi.¶ q.67.4.c.2^{m}.¶ q.74.3.1^{m}.¶ 3^{m}.¶ 5^{m}. 3

Per hoc, quod dr̃ in scriptura, dixit Deus, importatur diuinum imperium, secundùm Basilium, prius autem oportuit producere creaturam, quæ obediret, quàm fieret mentionem de diuino imperio, 1ª.q.74.4.1^{m}. 4

DICI ut uerbum conuenit tantum filio in diuinis, sed dici, ut res, conuenit singulis personis, toti trinitati, essentiæ Dei, & omni creaturæ, 1ª.q.34.1.3^{m}. 1

DIES dicitur dupliciter, s. naturalis continens viginti quatuor horas, & artificialis, s. à claritate solis, 3ª.q.53.2.3^{m}. 1

Dies naturalis secundùm Ecclesiam incipit in media nocte, non autem dies artificialis, 3ª.q.80.8.5^{m}. 2

Dies naturalis non terminatur in uespere, sed in mane, secundum Chrysostomum, 1ª.q.74.3.6^{m}. 3

De operibus septem dierum, in principio bibliæ, 1ª.q. 67 vsque 75.0. 4

Septem dies fuerunt vnum instãs, secundùm cognitionem septem operum Dei in mente Angeli, secundũ Augustinum, licèt secundum alios, fuerint uerè septem dies successiuè, 1ª.q.58.5.c ¶ 7.1^{m}.¶ q.68.1.c.¶ q.69.1.c.¶ q.70.1.1^{m}.¶ q.74.1.2.0. 5

Diuersæ res diuersimodè præfuerunt in operibus septẽ dierum, 1ª.q.73.1.3^{m}.¶ q 90.4.0.¶ q.91.2.4^{m}.¶ q.92.4.3^{m}.¶ q.118.3.1^{m}. 6

Dies primi, s. creationis, à luce in noctem computantur propter futurum hominis lapsum, sed è conuerso in diem Christi in sepulchro, propter reparationẽ hominis, 3ª.q.51.4.1^{m}.¶ q.53.2.3^{m}. 7

PRIMA dies dicitur habuisse uespere, & non mane, 1ª.q.63.6.4^{m}. 8

Dies dominicus succedit sabbato ex statuto ecclesiæ, & consuetudine Christianorum tantum, ideo obseruatio eius non est sic arta, nec figuralis, sicut sabbatum, quia veritas etiam in modico prætermitti non debet, 12ª.q.103.3.4^{m}.¶ 22ª.q.122.4.4^{m}. 9

Dies

10 Dies in qua res creatæ sunt, s. prima, non debuit benedici, seu sanctificari, 1ª.q.73.3.2m.

11 De secunda die non dicitur, vidit Deus pluribus rationibus s. vel quia, quod ponitur in tertia die, refertur etiam ad secundam, vel quia est de iis, quæ non sunt manifesta populo, vel quia per firmamentum simpliciter intelligitur aër nebulosus, qui non est de partibus principalibus mundi, vel esset mysticè ex parte numeri, quia dualitas ab unitate recedit, 1ª. q. 74. 3.3m.

12 In tertia die informitas terræ remouetur, secundum Augustinum, 1ª.q.69.1.2.c princ.

13 Die quarta producuntur luminaria, quæ mouentur in cælo, ad ornatum ipsius, 1ª q 70.1.c.

14 Die quinta producuntur aues, & pisces, ad ornatum medij elementi, qui habent motum in aere, & aqua, quæ pro uno elemento accipiuntur, 1ª.q.70.1.c. & q. 71.0.

15 Die sexta producuntur animalia, quæ habent motum in terra, ad ornatum ipsius, 1ª. q. 70. 1. c. & q. 72.0.

16 Dies septima debuit benedici, & sanctificari, 1ª. q.71. 3.0

17 Diei septimæ conuenit completio operum Dei, & requies eius, 1ª.q.73.1.2.0.

1 DIFFERENTIA est nobilior genere, sicut determinatum indeterminato, & proprium communi, non autem sicut alia natura, 1ª.q. 50. 4. 1m. & q. 75. 7.2m.

2 * Differentia complet essentiam generis, 12æ.q.67.5.c.

3 Differentia & genus, secundum considerationem realem, & metaphysicalem, fundantur super diuersas naturas necessario, non autem logicè, 1ª.q.50.2.1m.

4 Id à quo sumitur differentia, se habet ad illud à quo sumitur genus, vt actus ad potentiam, 1ª.q 3.5.c. & q. 50. 2.1m. & q.85.3 4m. & 5.3m. & 12æ.q.67.5.c.

5 Differentia completiua speciei, sumitur à forma, genus à materia communi, sed particulare, à materia indiuiduali, 1ª.q.85.5.3m.

6 Differentia significat totum compositum, sicut & species, licet sumatur à parte formali, & genus à parte materiali, licet genus significet totum, 1ª.q.85.5.3m. & 12æ q.67.5.c.

7 Differentia est in genere tantùm in potentia, ideo non participat genus, nec est de intellectu eius, nec è conuerso, 1ª.q.3.5.c.

8 Differentia importat distinctionem formæ, 1ª. q. 31. 2.2m.

9 Differentia est forma generis, inquantum facit ipsum esse actu, sed genus est formaliua speciei, inquantum est uniuersalius, 12æ.q 18.7 2m.

10 Remota differentia non remanet genus idem numero, 12æ.q.67.5.c.

11 Differentia formæ prouenienes ex sola dispositione materiæ, non facit diuersitatem secundum speciem, sed tantum secundum numerum, 1ª.q.85.7.3m.

12 Differentia secundum speciem est propter finem, sed differentia secundum numerum, est propter materiam, 1ª.q.62.6.3m.

13 Differentiæ essentiales sunt nobis ignotæ, 1ª. q. 29. 1. 3m.

14 Differentiæ essentiales sæpe nominantur ex accidentibus, 1ª.q.29 1.3m. & q 77.1.7m. & 12æ q.49.2 3m. fi.

15 Differentiæ per se contentæ uirtualiter in genere constituunt ueras species eius, non autem differentiæ extraneæ, nisi improprie, 12æ q 18.7.c. & q.35 8.c.

16 Differentiæ, quæ consequuntur diuersitatem specierum possunt esse in rebus eiusdem speciei, non autem differentiæ, quæ constituunt species, 12æ q 72.5.c.

17 Diuisio generis in species non est semper per veras differentias, 12æ.q.49.2 3m.

18 Differentia triplex inter homines, secundum habitus, & actus animæ rationalis, s. secundum diuersas gratias gratis datas, secundum duplicem uitam, contemplatiuam, & actiuam, & secundum diuersos status, & officia, 22æ.q.171 principio.

Differentia informis esse non potest, nisi secundum, quod est una perfectior alia, 1ª.q.31.2.2m. 19

* DIFFERRE propriè, est semper per aliud, & est relatiuum, sed diuersum, est absolutum, & se ipso, vel alio, ideo omne differens est diuersum, & non è conuerso, 1ª.q.3.8.3m. & q.90.1. 3m. 1

Simplicia seu prima non propriè differunt, s. per aliud sicut composita, seu secunda, sed sunt diuersa, s. seipsis tantum, 1ª.q 3.8.3m. & q.90.1.3m. 2

* Differre specie, contingit dupliciter, s. in diuersis speciebus completis, vel secundum diuersos gradus in generatione eiusdem speciei, 12æ.q.72.7.c. 3

Propter diuinam simplicitatem, consideratur duplex realis identitas indiuiduis eorum, quæ differunt in rebus creatis, 1ª q.40.1.1m. 4

DIFFICILE est id, quod transcendit potentiam, secundum naturam, vel propter impedimentum, 1ª.q. 62.2.2m. & 4.1m. 1

Difficultas operandi duplex, s. ex magnitudine operis, vel ex defectu voluntatis, prima auget meritum, secunda verò minuit illud, 12æ. q. 114 4.2m. & 12æ. q. 155.4.2m. 2

Ratio uirtutis magis consistit in bono, quàm in difficili, ideo magnitudo eius magis mensuranda est, secundum rationem boni, quàm secundum rationem difficilis, 12æ.q.123.12.2m. & q.137.1 1m. fi. & q.141.8. 2m. 3

* Opera virtutum sunt difficilia, 12æ.q.107.4.c. 4

Opus uirtutis habet duplicem difficultatem, s. ex specie actus, ut in fortitudine, & temperantia, & ex diuturnitate, vt in perseuerantia, 22æ.q.137.1.c. 5

Difficultas in actibus virtutum duplex, s. in inueniendo medium rationis, & in refrenando passiones, tantum prima est in uirtutibus intellectualibus, & in iustitia, secunda uero in aliis, 22æ q.129.2.c. 6

Vbi est specialis difficultas, ibi requiritur specialis uirtus, 22æ.q.137.1.c. 7

Difficultas duplex circa actus virtutum habentium materiam exteriorem, s. propter excessum passionū principaliter, vel principaliter propter magnitudinem obiecti, in prima sufficit una uirtus, sed in secūda requiruntur duæ, 22æ.q.129 2.c & 134.3.1m. 8

Difficultas uitandi peccatum duplex, s. propter uehementiam passionis, vt ira, vel propter latentiam, ut superbia, 22æ.q.162.6 1m. 9

DIFFINITIO non potest esse falsa, nisi per accidens, s. ratione duplicis compositionis, 1ª.q.17.3.c. & q.58.5.c. & q.85.6.c. 1

Doctores, & philosophi negligunt modum diffinitionis, & tangentes principia prætermittunt formam syllogismi, ponentes ea, ex quibus syllogismus formari potest, 22æ q.4.1.c. 2

* Cum demonstratur causa per effectum, necesse est vti effectu, loco diffinitionis causæ, 1ª. q.1.7.1m. & q. 2. 2.2m. 3

Vnius rei est tantùm una diffinitio perfectissima, s. per fectissima, s. per omnes causas, sed sunt plures per diuersas causas, uel proprietates, 12æ.q.55.4.c. 4

Vnumquodque diffinitur, & denominatur, secundum illud, quod conuenit ei primo & per se: non autē per illud, quod conuenit ei per aliud, 3ª.q.60.4. 1m. 5

Materia communis ponitur in diffinitione speciei, non autem materia indiuidualis, 1ª.q.29.2.3m. & q. 75.4.c. & q.75.1.2m. 6

Diffinitio naturalium significat formam, & materiam, 1ª.q.29.2.3m & q 75.4.c. & q.85.1.2m. 7

Nomina intentionum quandoque ponuntur in diffinitione rerum, quando nomina non sunt imposita rebus, ut in diffinitione personæ, 1ª.q.29.1.3m. 8

Sin-

9 Singulare non diffinitur, 1ª.q.29.1.1m.

10 Nomen pertinens ad communem rationem singularitatis, diffiniri potest, ut persona, & huiusmodi, 1ª.q.29.1.1m.

11 Diffinitio, & scientia sunt tantùm entium, non secundùm modum rei, sed secundùm modum intellectus, 1ª.q.44.3.3m.

12 Partes rei, vel diffinitionis sunt prius notæ, quàm totū, vel diffinitum, sed ut partes, est è conuerso, 1ª.q.85.2.2m.? 1m.

1 DIGESTIO est completio à calore naturali, 3ª.q.74.5.3m.

2 Dignitas est de absolutis, ideo est eadem in patre, & filio, 1ª.q.42.4.2m.

1 DILIGENTIA idem est, quod solicitudo, ideo requiritur in omni virtutes, sicut etiam solicitudo, 22æ.q.54.1.1m.

2 Diluculum potest dici pars diei, & noctis, 3ª.q.51.4.3m.

1 SITVS est de ratione quantitatis dimensiuæ, 3ª.q.77.2.c.

2 Additio quantitatis non tollit essentiam dimensionis, 1ª.q.77.8.4m.

3 * Dimensio corrumpitur tripliciter, s. per additionem, diuisionem, & diminutionem, 1ª.q.77.4.0.

4 Quantitas dimensiua est aliquorum dupliciter. s. per se, & per accidens, vel propriè, & similitudinariè, primo modo conuenit corporibus, sed secundo modo conuenit etiam aliis, 1ª.q.3.1.1m.? 3m.

DIONYSIVS dicit in quadam epistola super Ioannem, quod Christus operabatur diuinitus, ea quæ sunt hominis, & hoc monstrat uirgo supernaturaliter concipiens, & aqua instabilis, terrenorum pedum sustinens grauitatem, 3ª.q.28.2.1m.fi.? q.4.5.2.c.

DISCIPLINA est pars potentialis iustitiæ, contenta sub humanitate, 22æ.q.80.3m.

1 DISCORDIA importat disgregationem quandam voluntatum, in diuersa, 22æ.q.37.1.c.3m.

2 Discordia per se, i. ex intentione deliberata dissentiendi à bono Dei, vel proximi, est peccatum mortale, nō autem si per accidens, 22æ.q.37.1.0.? q.42.2.2m.

3 Discordia principaliter oritur ex inani gloria, secundariò autem ex inuidia, 22æ.q.37.2.0.? q.38.2.c.? q.132.5.0.

1 DISPENSATIO importat commēsuratam distributionem, vel applicationem alicuius communis ad singula, 12æ.q.97.4.c.? q.88.10.c.

2 Nunquam dispensandum est, in præiudicium boni cōmunis, 12æ.q.97.4.1m.? q.100.8 c.

3 Omnis dispensatio à prælato, debet fieri ad honorem Christi, uel ad utilitatem Ecclesiæ, 22æ.q.88.12.c.

4 Infidelis est, qui dispensat non habens intentionem ad bonum commune; imprudens autem, non habens rationem dispensandi, 12æ.q.97.4.c.

5 Dispensatio non potest fieri contra præcepta iuris naturalis communia, sed tantùm contra ea, quæ sunt quasi conclusiones eorum, 12æ.q 97.4.3m.? 22æ.q.147.4.1m.

6 Solus Deus potest dispensare in præceptis diuinis, non autem papa, 12æ.q.94.3.2m.? q.97.3.1m.? 4.3m.? q.100.8.0.? 22æ.q.89.9.1m.

7 * Omnia præcepta decalogi sunt omnino indispensabilia, etiam à Deo, 12æ.q.99.5.c.? q.100.8.2m.

8 Præcepta continentia intentionem legislatoris, s. conseruationem boni communis, uel ordinem iustitiæ, & virtutis, ut omnia præcepta decalogi, sunt omnino indispensabilia, 12æ.q.100.8.0.

9 Cum dispensatur in aliqua lege humana, non fit ut legi humanæ non obediatur, quod esset contra legem naturæ, & mādatum diuinum, sed fit, ut hoc, quod erat lex, non sit lex in hoc casu, 22æ.q.88.10.2m.

10 Facilius dispensatur in gradibus prohibitis consanguinitatis, & affinitatis, circa personas excellentes, sine acceptione personarum, propter pacem communē, 12æ.q.97.4.2m.? 22æ.q.63.2.2m.

In publica lege humana nullus potest dispensare, nisi ille, à quo lex habet auctoritatem, vel cui ille commiserit, 12æ.q.97.4.3m. 11

Inferior potest dispensare in præceptis superioris, quando sibi permittitur à superiore, non autem aliter, 12æ.q.97.4.1m. 12

Rectores multitudinis possunt dispensare in legibus humanis, quando deficiunt in aliquo casu, vel necessitas imminet, uel quando non expediunt alicui personæ, 12æ.q.96.6.c.? q.97.4.0.? q.100.8.c.? 22æ.q.88.10.c.2m.? q.89.9.0.? q.147.4.c.1m. 13

DISPOSITIO semper importat ordinem habentis partes, 12æ.q.49.1.3m.? 2.1m. 1

Dispositio potest dici tam ratio ordinis rerum in finē, quàm ratio ordinis partium in totum, prouidentia verò, primùm tantùm, 1ª.q.22.1.c.fi. 2

Dispositio sumitur dupliciter, s. pro genere habitus, & vt diuiditur contra habitum, & hoc dupliciter, s. vel ut diuersæ species, uel ut imperfectum contra perfectum, in eadem specie, 12æ.q.49.2.3m. 3

Dispositio triplex, s. vel secundum locum, s. prædicamentum situs, vel secundùm potentiam, idest, præparatio ad habitum, vel secundum speciem, idest, habitus, sed dispositio tertio modo fit habitus, non autem secundo modo, 12æ.q.49.1.3m.? 2.3m.? 4.c.? q.48.4.4m. 4

Dispositio duplex, s. dispositio remouens, & dispositio perficiens, 12æ.q.88.3.c. 5

Dispositio duplex, s. materiæ, & agentis, prima est tantū entium, secunda uerò est etiam non entium, ut prædestinatio, 1ª.q.23.2 3m. 6

Dispositio dupliciter se habet ad id, quod disponit, s. vt uia ad perfectionem, & ut effectus, secundo modo manet cum perfectione, non autem primo modo, 3ª.q.9 3.2m. 7

Dispositio tripliciter se habet ad id, ad quod disponit, s. vt idem in eodem; in eodem, ut non idem, & ut nec idem, nec eodem, 12æ.q.74.4.3m. 8

Dispositio, quæ diuiditur contra habitum, vt imperfectum contra perfectum in eadem specie, fit habitus, non autem, quæ diuiditur contra habitum, ut diuersa species, 12æ.q 49.2.3m.? q.88.4.4m. 9

Omne subiectum dispositionis, uel habitus, requirit tria, s. compositionem subiecti, ex actu & potentia indeterminationem ad multa, & concursum plurium accidentium, 12æ q.49.4.0. 10

Nulla dispositio, vel habitus ad operationes est principaliter in corpore, sed tantùm dispositio ad formam, non autem habitus propriè, 12æ.q.50.1.0? 2.c. 11

Difficile mobile diuersificat habitum à dispositione, nō autem ab aliis speciebus qualitatis, 12æ q.49.2.3m. 12

* Habitus vel dispositio, non est in Deo, nec in angelis, nec in cælis, nec in elementis, 12æ.q.49.4.c. 13

Eiusdem est disponere ad finem, & ad finem perducere, vel per se, vel per suos subditos, 12æ.q.98.2.3.c. 14

Dispositio eorum, quæ sunt ad finem; attenditur, secundum rationem finis, 12æ.princ.? q.95.3 c.? q.102.1.c.? 22æ.q.33.2.6.c. 15

Omne, quod eleuatur ad formam altiorem sua natura, requirit dispositionem supra naturam suam, 1ª.q.12 5.c. 16

Quilibet artifex, etiam, artifex diuinus, intendit operi suo inducere dispositionem optimam respectu sui finis, non autem optimam simpliciter, 1ª.q.47.2.1m.? q.91.3.c. 17

Dispositio patientis est in eodem subiecto cum forma, ad quam disponit, non autem dispositio agentis, 12æ.q 74.4.1m. 18

Forma non necessariò consequitur dispositionem, nisi per 19

secunda uero prior, ideo diffinit unitaté, 1ª.q.30.3.c.

2 Continuum mathematicè diuiditur in infinitum, secundum eandem proportionem, non autem secundum eandem quantitatem, sed per minorem, 1ª.q.48.4.3m. & 12æ.q.85.3.c.

3 Vnumquodque potest per se diuidi, secundum illud quod in eius ratione continetur, non autem per alia, 12æ.q.95.4.c.

4 Res diuiditur per se id solum, quod conuenit ei secundum genus, 12æ q.18.7.c.

5 Partes diuisionis uniuocæ, sunt coæquæ, secundum rationem generis, licet altera earum sit prior, secundum rem, sed in analogis, una earum semper est prior re, & ratione, 12æ.q.61.1.1m.

6 Omnis pluralitas sequitur aliquam diuisionem, 1ª.q.30.3.c.

7 Diuisorum ex opposito aliqua sunt simul secundum ré, & secundum rationem, ut species animalis, & coloris aliqua simul secundum rationem, sed unú est prius secundum rem, ut species numeri, figuræ, & motus, aliqua quorum unum est prius alio secundum rem, & secundum rationem, ut substantia accidente, 1ª.q.77.4.1m. & 12æ q.89.2.1m.

1 DIVITIÆ duplices, scilicet corporales, & spirituales, secundæ sunt ueræ, non autem primæ, 22æ.q.126.3.3m.

2 Diuitiæ duplices, scilicet naturales, & artificiales, primæ appetuntur finite, sed dum habentur appetuntur finite, sed dum non habentur, infinite, 12æ.q.2.1.c.3m. & q.30.1.0.

3 Diuitiæ causant tria mala, quæ uitantur per paupertatem, s. solicitudinem, elationem, & amorem earum, 22æ q.188.7.c.

4 Diuitiæ non sunt finis œconomicæ, sed bene uiuere, 22æ.q.50.3.1m.

5 Diuitiæ inquantum prosunt ad uirtutes, sunt bonæ sed sunt malæ inquantum impediunt, similiter & paupertas, 22æ.q.126.1.3m.

6 Deus dat aliquibus abundantiam diuitiarum, ut meritum bonæ dispensationis acquirant, 22æ.q.117.1.1m. & q.126.1.3m.

7 Difficile est inter diuitias, charitatem seruare, quia impediunt eam principaliter alliciendo animum, & distrahendo, 22æ q.186.3.4m. & q.188.7 c.

8 Diuitiæ sunt uiles uanæ, & mutabiles, & ideo debent contemni, 22æ.q.126.1.3m.

9 Diuitiæ de consilio abdicantur per perpetuam paupertatem, delitiæ carnis per perpetuam castitatem, & superbia uitæ, per obedientiæ seruitutem. 12æ.q.108.4.c. fi. & 22æ.q 186.6.0.

DIVTVRNITAS auget amorem amici præsentis, absentis autem diminuit, 22æ.q.49 1.2m.

1 DOCERE est actus uitæ actiuæ, quo ad actum exteriorem & interiorem, ut dirigit ad opus, sed est actus contemplatiuè, secundum actum interiorem absolutè 22æ.q 181.3.0.

2 Docere dicitur dupliciter, s. principaliter infundendo lumen, & instrumentaliter dirigendo. Secundum conuenit angelis illuminando alios de reuelatis, & hominibus exterius ad ministrando proponendo exempla, uel applicando principia conclusioni, primum autem soli Deo, 1ª.q.107.1.0. & q.117.1.0. & 22æ.q.173.1.c. & 3ª q.69.5.2m.

3 Christus conuenienter multa docuit in parabolis propter tria, s. tum quia connaturale est homini, per sensibilia deuenire in cognitionem intelligibilium, tum propter simplicitatem quorundam audientium, tú etiam, ut indignis diuina mysteria occultarentur, 3ª.q.42.3 0.

4 Docere per modum exhortationis priuatæ, cóuenit mulieri, non autem publice prædicare, 22æ.q.177.2.0. & 3ª.55.1.3m. & q.67.4.2m.

Nullus potest seipsum propriè docere, 1ª.q.117.1.4m. 5

Docere habet duplicem materiam, s. scientiam, & discipulum, ideo construitur cum duplici accusatiuo, 22æ.q.181.3.c. 6

Ad docendum alios in diuinis tria requiruntur, s. plenitudo cognitionis, uis probandi, & pronúciatio, 12æ.q.111.4.c. 7

Prædicator docendo debet facere tria, s. instruere delectare, & flectere, 22æ.q.177.1.c. 8

DOCILITAS est aptitudo bene acquirendi rectam opinionem ab alio, sicut solertia à seipso, 22æ.q.48.c. & q.49.3.0 & 4.c. 1

Docilitas, secundum aptitudinem, est à natura. Sed ad eius consummationem, plurimum ualet studium, s. solicitè frequenter, & reuerenter, animum applicando documentis maiorú, non negligendo ea per ignauiam, nec contemnendo per superbiam, 22æ. q.49.3.2m. 2

DOCTOR primus, & principalis doctrinæ spiritualis, & fidei, fuit Christus, 3ª.q.7.7.c. 1

Christus fuit uerissimè doctor, martyr, & uirgo, 22æ.q.152.4.c. 2

Quia Catholicæ ueritatis doctor, non solum prouectos debet instruere, sed ad eum pertinet etiá incipientes erudire, propositum nostrum in hoc opere est, ea, quæ ad Christianam religionem pertinent, eo modo tradere, secundum quod congruit eruditioni incipientium. 1ª. Prolo. princ & 22æ.q.189.1.4m. 3

Auctoritas sacræ scripturæ, auctoritati cuiuscunque doctoris præfertur, 1ª.q 1.8.2m. 4

DOCTRINA tripliciter est occulta, s. ex intentione docentis, propter inuidiam, uel turpitudinem rei, secundo, quia paucis ostenditur, tertio ex modo, s. figuraliter Sed doctrina Christi fuit occulta, tertio modo tantum. 3ª.q.42.3.c. 1

In doctrina sacra, multa occultantur, maximè infidelibus, ne irrideantur, 1ª.q.1.9 3m. ñ. & 22æ.q.40.3.c. 2

Christus noluit scribere doctrinam suam, triplici ratione, s. propter dignitatem Christi, propter excellentiá doctrinæ, & pp spiritualitatem eius. 3ª.q.42.4.0. 3

Diuina doctrina dicitur lac, triplici ratione, s. propter pulchritudinem, propter dulcedinem, & propter sumendi facilitatem, 22æ.q.189.1.4m. 4

Doctrina ostenditur esse uera, per hoc quod consonat rationi Et similiter lex, 12æ.q.98.1.c. 5

Homo adiuuatur, & impeditur interius à doctrina dupliciter, s. propter uirtutem, & culpam doctorum, uel auditorum, 22æ.q.177.1.3m. & q.189 1.4m. & 10.0. 6

Nomen doctrinæ, & disciplinæ, ad inquisitionem cognitionis pertinet, Nam doctrina est actio eius, qui aliquid cognoscere facit. Disciplina autem est receptio cognitionis ab aliquo. Et debet esse a facilioribus, 22æ.q.189.1.4m. 7

1 DOLOR est passio animæ in appetitu sensitiuo, uel intellectiuo, 12æ.q.35.1.0. & 3ª.q.84. 8.0. & 3.8 1.c.

Dolor interior, est simpliciter maior dolore exteriori, 12æ q.35.7.0 & q.37.1.1m. 2

Dolor magis fugitur, quàm ametur uoluptas quia minor est amor uoluptatis, quàm amor conseruationis sui, cui corrñdet doloris fuga, 12æ.q 29 3.1m. & q.35.6. b. & c. fi. 22æ.q.123.11.c. & q.138.1.c & q.142.3.2m. 3

Sicut dolor minuitur ex diuturnitate, sic timor ex præmeditatione, 12æ.q.42.5.c. 4

Innocentia patientis, minuit dolorem, quo ad numeró, quia non dolet de re. Sed auget intésiuè per se, quia magis indignè, 3ª.q.46.6.5m. 5

Dolor, & tristitia, sunt tantum de contrariantibus uoluntati, 1ª.q.103.7.c. 6

Tristitia est species doloris, consequens interiorem apprehensionem tantum. Sed dolor consequitur ad omnem apprehensioné, 12æ.q.35.2.0. & 7.c. & 3ª.q.15.6.c. 7

Omnis

8 Omnis dolor, & tristitia, secundum se sunt mala. Sed præsupposita præsentia mali, sunt bona, 12ſ.q.39.1.o.ſ q.59.3.o.ſ 3.4.15.5.6.o.
9 Dolor & tristitia, possunt esse bona, honesta, & utilia, ratione fugæ mali, 12ſ.q.39.2.3.o.ſ 3a.q.15.6.2m.ſ3m.ſ q.46.6.2m.
10 * Impossibile est aliquam tristitiam, vel dolorem, esse summum malum, 12ſ.q 39.4.o.
11 Dolor, & gaudium sensitiui, nullo modo possunt esse simul, quia semper contrariatur, saltem secundum motum cordis, secundum dilatationem, & constrictionem, 3a.q.84.9.2m.
12 Ad dolorem requiritur duo, scilicet coniunctio mali, & perceptio eius, 12ſ.q.35.1.7.c.ſ q.41.3.c.ſ 3a.q.15.5.6.o.
13 Malum coniunctum, est magis causa doloris, & tristitiæ, quàm bonum amissum, 12ſ.q.36.1.o.
14 Malum coniunctum, causat dolorem. vt finis, sed amor vt inde principium primum, & aliquando et concupiscentia. Sed odium, vt principium secundum, 12ſ.q.36.2.o.ſ 4 c.
15 Appetitus vnitatis, non cuiuslibet, sed eius, quæ est de perfectione naturæ, causat dolorem, 12ſ.q.36.3 o.
16 Potestas maior, non tollens inclinationem, sed repugnans ei, causat dolorem, inquantum infert malum, 12ſ,q.36.4.o.
17 Passio Christi, ratione defectus humani causat in nobis dolorem, & tristitiam, sed ratione benignitatis Dei causat lætitiam, 22ſ.q.82.4.1m.
18 In Christo fuit uerus dolor sensibilis, 3a.q.15.5.o.ſ q.46.6.c.
19 Dolor Christi in passione peruenit vsq; ad rationem superiorem, 3a.q 46.8 o.
20 Dolor Christi non impediebat delectationem fruitionis eius, nec è conuerso, 3a.q.15.5.3m.ſ 6.c.ſ 9.3m.ſ q.46.6.c.fi.ſ 2m.ſ 8.o.
21 Dolor Christi interior, & exterior fuit maximus, 3a.q.46.6.o ſ q.48.2.c.
22 Christus doluit, pro omnibus peccatis simul, 3a. q. 46.6.4m.
23 Christus magis dolebat de miseriis nostris, quàm de passione sua, 3a.q.46.6.4m.
24 Dolor Christi fuit maior dolore cuiuscunque contriti, 3a.q 46.6.3m.ſ 4m.
25 Dolor Christi fuit maior dolore Adæ, si passus fuisset in innocentia, 3a.q.46.6.3m.
26 Dolor, & tristitia, nullo modo sunt in Deo, 1a. q. 20.1.2m.
27 Mater Christi peperit sine dolore, & cum maxima iocunditate, 22ſ.q.164.2.3m.ſ 3a.q.35.6.o.
28 Beati non dolent de malis, quæ fecerūt, 12ſ.q.59.3.1m.ſ 3a.q.84.8.c.
1 DOLVS propriè accipitur tantum in malo, sed abusiuè in bono, 22ſ.q.55.4.1m.
2 Dolus principaliter est in uerbis, 22ſ.q.55.4.2m.ſ 5.c.
3 Dolus fit tripliciter, s. corde, ore, & opere Sed fraus propriè est tantum in factis, 22ſ.q 55.4.2m.ſ 5.c.ſ q.111.3 2m q.111.8 c.2m.
1 DOMINATIO significat tria, s. libertatem rigidã, & intractabilem gubernationem, & appetitum, & participationem ueri dominij, 1a.q 108.5.2m.
2 Dominationes præcipiunt, potestates ordinant, & principatus dirigunt, 1a.q.108.5.3m.
1 DOMINICVS pōt prædicari de qualibet re Christi, non autem de homine Christo, 3a.q.16.3.o.
1 DEVS est principium, & finis, & est realiter Dominus omnium, quia creatura subiicitur ei realiter, 1a. q. 13.7.5m.ſ 3a.q.35.5.c.
2 Dominium conuenit Deo realiter ab æterno, quo ad potestatem, non autem quo ad reuelationem. Sed fundamentum relationis dominij est potestas, 1a.q.13.7.1m.ſ 6m.ſ 8.1m.

Sola creatura rationalis, habet dominium sui actus, 12ſ.q 1.1.2.c.ſ q.6 2.2m.ſ q.15.2.c. 3
Homo est dominus suorum operationum per intellectum, & uoluntatem, 12ſ.q.1.1.c.ſ q.6.2.2mſ q.21.2.c.ſ q.109.2.1m.ſ 22ſ.q.158.2.3m. 4
Sumus Domini nostrorum actuum, secundum, quòd possumus hoc, vel illud eligere. Ideo non sumus domini appetitus ultimi finis, 1a.q.82.1.1m. 5
Homo in statu innocentiæ, habuisset dominium super alia animalia imparando, & utendo libere, non autem super angelos, 1a.q.96.1.2.o. 6
Nec habuisset dominium seruile super homines, sed dominium liberorum, 1a.q.92.1.2m.ſ q.96.4.o.ſ 22ſ.q.164.2.c.1m ſq.189.6.2m. 7
Dominium, & prælatio, introducta sunt ex iure humano, 22ſ.q.10.c.ſ q 11.2.c. 8
In simonia transfertur dominium, non autem in furto, nec in rapina, nec in vsuris, 22ſ.q.78.3 c.3m. 9
DOMVS non est unum simpliciter, sed aggregatione. Nec forma eius, quæ est compositio, vel ordo dat esse, & speciem toti, & cuilibet parti eius, 1a.q 76.8.c. 1
DONATVS hæreticus rebaptizans, est condemnatus in concilio Toletano: 3a.q.66.8.c.
DONEC quandoque significat tempus certum, quandoque uero tempus infinitum, 3a q.28.3.3m.

DONVM est proprium non an spiritus sancti, 1a.q.38.2.o 1
Donum est nomen personale in diuinis, 1a.q. 38.1.o. 2
In nomine domini importatur proprietas originis spiritus sancti, quæ est processio, 1a.q 38.2.2m. 3
Donum importat distinctionem, secundum quod est alicuius, secundum originem. Sed spiritus sanctus dat se secundum, quod est suipsius, 1a. q. 38.1.1m. 4
Donum dicitur tripliciter, s. per identitatem, secundum originem, & secundum subiectionem. Primo modo conuenit essentiæ Dei, secundo personis, tertio creaturis tantum, 1a.q.38.1 1m.ſ 2m.ſ 3m. 5
Spiritus sanctus est ratio omnium donorum Dei, quorum principium est voluntas Dei, 1a. q. 38. 2. u. ſ q. 43.5.1m. 6
Omnia dona sub ratione doni, manifestant spiritum sanctum. Sed secundum speciem doni, aliqua dona manifestant filium, ut sapientia, & scientia, 1a.q.43.5.1m. 7
Dona spiritus sancti sunt tantum septem, s. sapientia, intellectus, consilium, fortitudo, scientia, pietas, & timor domini, 12ſ. q.68.4.o.ſ 22ſ.q.8.6.o.ſ q 45.2.3m. 8
Et numerantur partim secundum dignitatem eorum, & partim secundum materias, 12ſ q.68.7.o. 9
Circa materias omnium uirtutū, oportet esse aliquod de septem donis, 12ſ.q 68.4.7.c.ſ q.69.1.3m. 10
Septem dona perficiunt hominem, ut sequatur motum Dei, virtutes autem perficiunt, vt sequatur motum rationis, 12ſ.q.68.o. ſ. q.69. 1.c.ſ.22ſ q.8. 5.c.ſ.q.19.9.c.ſ.q.52.1. 3. c.ſ.q.121 1.c.ſ.q.139.1.c.ſ.3a.q.7.5.c.1m. 11
Omnia septem dona, sunt priora virtutibus intellectualibus, & moralibus, ordine perfectionis, & dignitatis, sed è conuerso ordine generationis, & dispositionis, 12ſ.q.68,8.2m. 12
Et sunt dona spiritus sancti secundum quòd charitate informantur. Ideo eis nullus male vtitur, 12ſ.q.68.8.3m. 13
Septem dona excellunt omnes virtutes morales, & intellectuales, sed excelluntur a virtutibus theologicis, 12ſ.q 68.8.c.ſ.q.69.1.1m.ſ.22ſ.q.9.1.3m.ſ.q.19.9.4m.ſ.q.81.2.1m. 14
Omnia septem dona præsupponunt tres virtutes theologicas 15

logicas, sicut quasdam radices, ad quas pertinent, sicut & earum deriuationes, 12ª.q.68.4.3^m. ? 8.c. 3^m. ? 22ª.q.19.9.4^m. ? q.139.2.2^m.
16 Dona sunt principia utriusque intellectualium, & moralium, 22ª.q.19.9.4^m.
17 Omnia septem dona sunt connexa, quia habens unum, habet omnia, & charitatem, & econuerso, 12ª.q.68.5.0 ? 22ª.q.19.9.c. ? q.139.1.2^m. ? 3ª.q.7.5.3^m.
18 Dona sunt in omnibus viribus hominis, in quibus sunt uirtutes, 12ª.q.68.4.5.7.c.
19 Donorum, tria sunt in parte appetitiua, s. donum fortitudinis, pietatis, & timoris, reliqua uero in parte cognoscitiua, 22ª.q.8.6.c.
20 Dona, quorum unum dirigit alterum, combinantur simul, 12ª.q.68.7.4^m.
21 Septem dona sunt habitus in anima, 12ª.q.68.3.0.
22 Septem dona sunt necessaria ad finem supernaturalem, non autem ad finem naturalem, 12ª.q.68.2.0. ? 3.4^m. ? 3^m.
23 Septem dona habent duplices actus, unum in uia, & alium in patria, 12ª.q.68.6.2^m.
24 Omnia septem dona, in patria habebunt actus suos circa ea, quæ pertinent ad uitam contemplatiuam, non autem circa ea, quæ pertinent ad uitam actiuam, 12ª. q.68.6.3^m.
25 Omnia septem dona manent in beatis secundum essentiam, non circa idem, nec eodem actu, 12ª. q. 68.6.0. ? 22ª q.8.7.0. ? q.139.1.2^m. ? 3ª.q.7.3^m.
26 Dona Dei secundum diuersas rationes emanant à bonitate, misericordia, liberalitate, & iustitia, 1ª.q.21.3.c. ? 22ª.q.31.1.2^m ? 3^m.
27 Præcipuum omnium donorum Dei, fuit filius eius, 12ª. q.102.3.c.
28 Remissio peccatorum, est maius donum Dei, quàm innocentia ex parte recipientis, sed è conuerso ex parte dati. Ideo pœnitens magis tenetur ad gratiarum actiones, quàm innocens, 12ª.q.20.4.4^m. ? 22ª. q. 106. 2.0. ? 3ª.q.88.2.3^m. ? q.89.2.3^m.
1 DORMIENS quandoque syllogizat, licet semper cum aliquo errore, 1ª.q.84.8 2^m. ? 22ª.q.154. 5. 2^m.
2 * Interdum similitudinibus rerum vtebatur, sicut tenebus p(?)s, ut patet in dormientibus, 1ª.q.55.5.2^m. & ? 22ª.q.154.5.c.
1 DOTES animæ sunt tres, s. visio, fruitio, & comprehensio. Et dotes corporis sunt quatuor, s. subtilitas, agilitas, claritas, & impassibilitas, 1ª.q.12.7.1^m ? 3ª. q 45.1.3^m.
2 Dotes corporis procedunt ex uirtute animæ glorificatæ, secundum quod anima causat quatuor in corpore, s. esse substantiale, uires, formas secundarias, s. accidentales, & motum expeditum, 3ª.q. 28.2. 3^m. ? q. 45.2.c.
3 Christus ante resurrectionem non habuit dotes corporis, secundum habitum, sed tantum actu supernaturaliter, contra Vgonem de sancto Victore, 3ª.q.28.2. 3^m.ª.q.45.1.3^m. ? 2.0. ? q.81.3.c.
4 Aliquibus donis, quæ à Theologis dotes appellantur, ornabantur beati in paradiso. Suppl.q.95.1.0.
5 Beatitudo & dos realiter inter se differunt. Suppl.q.95. 2.c.
6 Si Christo aliquo modo competat habere dotes, non ita propriè sicut aliis sanctis competit, cum tamen ea, quæ dotes vocantur excellentissimè ei conueniat. Suppl.q.95.3.c.
7 Dotes propriè non competunt angelis, sicut & hominibus, sed metaphoricè. Suppl.q 95.4.0.
8 Conuenientes tres assignatæ sunt animæ dotes, s. visio, quæ fidei, comprehensio quæ spei, fruitio quæ charitati respondet. Suppl.q.95.5.c.
1 DVBITATIO dicitur dupliciter, s. motus rationis supra vtramque partem cõditionis, cum formidine determinandi alteram partem eius, & formido affectus ad aliquod terribile sustinendû. Prima non fuit in Christo, sed secunda, non secundum rationem, sed secundum sensualitatem, 3ª. q. 18.4.1^m. ? 2^m.
Dubitatio non potest esse in Deo, nec in angelis, 3ª.q. 18.4.1^m. 2
Dubitatio duplex, s. infidelitatis, & admirationis. Secunda fuit in matre Christi, non autem prima, 3ª.q 27.4. 2^m. ? q.30.4.2^m. 3
Dubia de personis, debent in meliorem partem interpretari determinando, de rebus autem in partem ueriorem, supponendo, 22ª.q.60 4.0. 4
DVELLVM est illicitum. Et magis conuenit ei ratio fortium, quàm iudicio eum ferro candenti. * Iudicia tamen huiusmodi sunt prohibita, quia sunt de occultis, quæ diuino iudicio reseruantur, 22ª.q. 95. 8. 3^m. 1
Deus quandoque abscondit dulcedinem suam à bonis, ut eam ardentius quærant, 12ª q.112.5.c.
DVLIA est honor, & seruitus debita creaturæ, sed latria est honor, & seruitus debita soli Deo, ideo differunt specie, 22ª.q.103.3.0. 1
Dulia sumitur dupliciter, s. communiter, vt exhibetur reuerentiam omni homini, ratione cuiuscunque excellentiæ, vel propriè, s. tantum ut reuerentiam exhibet serui domino. Prima habet diuersas species, secundum diuersitatem excellentiæ, ut pietatem, obseruantiam & huiusmodi, non autem secũda, sed est species obseruantiæ, quæ est ad omnes dignitate excellentes, 22ª.q 103.3.c. ? 4.0. 2
DVO dicitur, quasi habens dualitatem non in alio, sed in ipso, de quo prædicantur duo, 1ª.q.17.1.6^m. 1
Duo aliquando pro uno accipiuntur, 1ª.q.7n.1.c. 2
Vnum aliquando habet nim duorum, 1ª.q.39.2 c.4^m. 3
DVPLICITAS cordis, est aliud ostendere, & aliud intendere, 22ª.q. 109.2.4^m ? q.111.3 2^m. 1
Duplicitas, ut est uertibilitas animi ad diuersa, est aliquid consequens ad luxuriam, sicut & inconstantia, 22ª.q.53.6.2^m. 2
DVRATIO durationis uidetur attendi, secundum operationem, magis quàm secundum esse, sicut & tempus est numerus motus, 1ª.q.10.1.2^m.6. 1
Duratio pœnæ respondet culpæ ex parte maculæ, & non ex parte actus, 12ª q.87.4.3^m. 2
Duratio pœnæ, non respondet durationi culpæ, nec in iudicio diuino, nec humano, 12ª.q.87.3.1^m. 3
Duratio Dei æternitas, & essentia eius, sunt eadem res, 1ª.q.10.2.0. 4
DVRITIES est in sacramento Eucharistiæ, sine materia, 3ª.q.77.7.2^m. 5

E.

EADEM eidem, sunt eadem inter se, tene solum, quando in tertio sunt eadem re & ratione, 1ª. q. 28.3.1^m.
EBRIETAS dicitur dupliciter, s. defectus rationis, ex nimio potu uini, & actus eam causans. Secunda est peccatum, non autem prima, 22ª.q.150 1.0. 1
Ebrietas nescientis potentiam uini, non est peccatum, sciente autem, sed non credentis inebriari, est peccatum ueniale. Aliter uero est peccatum mortale, 12ª. q 88 5.1^m. ? 22ª q.150.1.2.0. 2
Duos uinum propono ad ebrietatem, scienter peccat, 22ª. q.150.1 2^m. 3
Ebrietas est species gulæ, diuisa contra commessationes, 22ª.q.150.1.c. 4
Ebrietas non est grauissimum peccatorum, 22ª.q.150. 3.0. 5
Ebrietas uoluntaria in sua causa, non excusat totaliter a peccato, nec totaliter excusat sequens peccatũ, 12ª.q.77.7.c3^m. 6

* Ebrie-

9 * Ebrietas fine peccato, tollit totam culpam actus sequentis, sicut fortè accidit de Loth, & Noe, 22ſ. q. 150.1.4.c.

a Loth culpandus eſt, non quantum ille incaſtus, ſed quantum ebrietas meruit, 22ſ.q.150.4.c.fi.

9 Ebrietas cum peccato, diminuit culpam actus ſequentis, inquantum diminuit uoluntarium, 12ſ. q.76.4. 2^{m}. & 4^{m}. & 22ſ q.150.4.0.

10 Vitium contrarium ebrietati, eſt peccatum, ſ. abſtinere à vino, in magnum grauamen naturæ ſcienter. Et caret nomine, 22ſ.q.150.1.3^{m}.

11 Ebrius homicida, meretur duplices maledictiones, propter duplex peccatum. Vel ſecundum legem Pittaci.* qui id in ſua lege ſanciuit, non reſpiciendo ebrioſi ueniam, ſed utilitatem contra quam ebrius peccat, 12ſ.q.76.4.4^{m}.& 22ſ.q 150.4.1^{m}.

1 E C C L E S I A dicitur dupliciter, ſ. militans, & triumphans, 3^{a}.q.68.9.0.

2 Corpus eccleſiæ myſticum, conſiſtit ex hominibus, & Angelis, ex uiatoribus, & beatis, 3^{a}.q.8.4.c.2^{m}.

3 Vna eſt Eccleſia omniũ fidelium, noui.& ueteris teſtamenti. Nec ſynagoga fuit concubina, ſed uera ſponſa, & uxor Chriſti, 3^{a}.q.8.3.3^{m}.

4 Decor Eccleſiæ, principaliter conſiſtit in interioribus, ad quem etiam actus exteriores pertinent, inquantum ab interiori decori progrediuntur, vel ipſum cõſeruant, 12ſ.q.101.2.c.3^{m}.

5 Eccleſia poteſt condere legem in pertinentibus ad cultum Dei, & ad ſubiectionem infidelium, & rerum ſuarum, 22ſ.q.10.10.c.& q.66.8.2^{m}.

6 Solus Chriſtus fundauit Eccleſiam, cuius miniſterium commiſit Petro, & ſucceſſoribus eius, in ædificationem, & non in deſtructionem, 22ſ.q.88.12.2^{m}.

7 Nullus prohibetur ingredi eccleſiam, & audire uerbũ Dei, uſque ad miſſam cathecuminorum, 3^{a}. q. 83. 4. 4^{m}.

8 In caſu neceſſitatis licet vendere, aut emere terram, vbi quondam fuit Eccleſia, 12ſ.q.100.4.1^{m}. & 2^{m}. & 3^{m}.

1 ECCLESIASTICVS liber pertinet ad legem ueterem, 22ſ.q.16.1.art.5.

2 Eccleſiaſticus liber non computatur inter canonicas ſcripturas apud Hebræos, 1^{a}.q.89.8.2^{m}.

3 E C L I P S I S apparens in paſſione Chriſti, fuit quintupliciter miraculoſa, ſ. primo, quia ſecundum Dion. & aſtrologos naturalis eclipſis ſolis, per interpoſitionem lunæ, nunquam accidit, niſi tempore coniunctionis ſolis, & lunæ, quæ tunc non fuit. Secundo, quia cum circa horam ſextam luna fuiſſet, ſimul cum ſole in medio cæli, in ueſperis apparuit in ſuo loco, ſ. in oriente oppoſita ſoli. Tertio, quia tunc luna iam pertranſiuerat ſolem, & diſtabat quaſi per medietatem circuli, in oppoſitione exiſtens. Quarto quia tũc luna miraculoſe ab oriẽte verſus occidentem rediẽs, non pertranſiuit ſolem, ut eſſet eo occidentalior, ſed poſtquam peruenit ad terminum ſolis, reuerſa eſt verſus orientem. Quinto, quia ſecundum Chryſoſtomũ, tribus horis tunc tenebræ remanſerunt, cum eclipſis ſolis in momento pertranſeat, 3^{a}.q.44.2 2^{m}.

EDVCI de potentia, eſt fieri in actu, quod prius erat in potentia, & de produci a materia, & fit per agẽs naturale, 1^{a}.q.90.2.2^{m}.

1 Q V I L I B E T effectus Dei, eſt æqualiter à tota Trinitate. 1^{a}.q.32.1.c.& 3^{a}.q.23.2.c.

2 Omnis effectus repræſentat aliqualiter cauſam ſuam, 1^{a}.q.45.7.c.

3 * Nullus effectus, eſt de ſpecie ſuæ cauſæ, 22ſ.q. 110.1. c.fi.& 3^{m}.

4 Omne ſignum corporale, eſt effectus ſignati, vel procedit ab eadem cauſa, 22ſ.q 95.5.c.

5 Effectus poſitiuus, prior eſt effectu priuatiuo, ordine formæ, ſed ordine materiæ eſt e conuerſo, 3^{a}.q.62.6. 1^{m}.& q.70.4.c.

Impoſſibile eſt, quod illud, quod eſt per accidens, ſit effectus per ſe alicuius uirtutis cæleſtis, vel alterius agẽtis naturalis, 1^{a}.q.116 1.c.& 22ſ.q.95.5.c. 6

ÆGRITVDO non eſt pura priuatio. Sed dicit humores inordinatè diſpoſitos, 12ſ.q.82.1.1^{m}. 1

Aegritudo non eſt æqualiter in omnibus, ſicut nec ſanitas eius, 12ſ.q.82.4.2^{m}. 2

ELECTIO pertinet determinate ad unam potentiam, ſ. ad uoluntatem, 1^{a}.q.13.3 c. 1

Electionem rectam agit ſola uirtus, quæ eſt in parte appetitiua, 12ſ.q.58.1.2^{m}.& 4.c. 2

Electio ſequitur inquiſitionem, in hominibus tantum, 1^{a}.q.22.1.1^{m}.& q.59.3.1^{m}.& q.6. 2. 1^{m}.& 3^{a}. q. 18. 4. 2^{m}.& q.34.2.2^{m}. 3

Electio eſt tantum de poſſibili, 12ſ.q.13.5.0. 4

Electio, non eſt de ultimo fine, ſed tantum de iis, quæ ſunt ad finem, 1^{a}.q.82.1.3^{m}.& 12ſ.q.13.3.0.& 4. 6.c.& 22ſ.q.24.1.3^{m}.& q 33.1.2^{m}.& q.47.1.1.2^{m}.& 3^{a}. q.18. 4.c. 5

Electio eſt tantum de actibus humanis, vel de alia re cum actu humano, 12ſ.q 13.4.0.& 5.c. 6

Ad bonam electionem requiruntur duo, ſ. intentio debiti finis per virtutes morales, & recta præacceptio eorum, quæ ſunt ad finem per prudentiam. 12ſ. q. 56.4.4^{m}.& q.57.5.c.& q.58.4.c.& 22ſ. q 47. 1. 2^{m}.& q. 54.2.c. 7

Intentio, & electio differunt, quia eſt reſpectu finis, ſecunda vero, eſt eorum, quæ ſunt ad finem, 12ſ q.83. 4.c. 8

Iudicium liberi arbitrij, eſt actus electionis, 1^{a}.q.83.3. 2^{m}. 9

Homo nihil eligit de neceſſitate, ſed libere, 1^{a}.q.115.4. c.& 12ſ.q.13.6.c.& 22ſ.q.104.1 c 10

Homo eſt liberi arbitrij in eligendo, non autem in proſequendo reſpectu omnium, 1^{a}.q.83.1.4^{m}. 11

Electio conuenit Chriſto, 3^{a}.q.18.3 1^{m}.& q. 18. 4. 0.& q 34.2.2^{m}. 12

Electio conuenit Deo, reſpectu creaturarum, non autem reſpectu ſui, 3^{a}.q 18 4.1^{m}.& 2^{m}. 13

Electio Dei eſt etiam non entium, non autem noſtra, 1^{a}. q 23.4.2^{m}. 14

Quos Deus ad aliquid eligit, ita præparat, & diſponit, ut idonei ſint ad illud, 3^{a}.q.27.4.c. 15

Dilectio Dei, eſt prior electione, ſed in creaturis eſt è cõuerſo, 1^{a} q 23.4.c.2^{m}. 16

Omnes prædeſtinati ſunt electi à Deo, & dilecti, 1^{a}.q. 23.4.0.& q 24.1.c. 17

Electio Dei præcedit prædeſtinationem, quia prædeſtinatio Dei eſt actus voluntatis abſolutæ, conſequens ordinem electionis, 1^{a}.q 23.4.c.2^{m}. 18

Electio ad prælationem ſufficit, quòd nihil inueniat in illo, per quod ei fiat illicitum illud officium, 22ſ.q. 185.3.c. 19

In foro contentioſo, ſufficit quòd electus ſit bonus. Sed in foro conſcientiæ, requiritur quòd ſit optimus, uel ſimpliciter, vel ad regimen, 22ſ. q. 63. 2. c. 3^{m}.& q. 186.3.0. 20

Electus de gremio Eccleſiæ, vt in pluribus conſueuit eſſe vtilior ad bonum commune, quia magis diligit Eccleſiam, in qua nutritus eſt, 22ſ.q.63.2.4^{m}. 21

Prelatus non eligitur, quaſi in hæreditatem, ſed vt diſpenſator. Ideo non oportet eligi propinquior, 22ſ.q. 63.1.c.2.1^{m}. 22

IN omni miſto, oportet aliquod elementum prædominari, 22ſ.q.49.6.1^{m}.& q.179.2.2^{m}. 1

Elementa ſubtiliora prædominantur in miſto, ſecundum uirtutem, ſed groſſiora ſecundum quantitatẽ, 1^{a}.q.71.2^{m}.& q 91.1.c.3^{m}. 2

Formæ elementorum, ſunt in miſto virtute, non autem actu, 1^{a}.q.76 4.4^{m}. 3

Primæ quatuor qualitates non ſunt habitus elementorum, 12ſ.q.49.4.c. 4

Diuerſæ

5 Diversæ opiniones de creatione, & distinctione elementorum. 1a.q.66.a.1.0.

6 Elementum in diffinitione sacramenti, ponitur pro quocunque sensibili. 3a.q.84.a.1.3m.

1 ELEEMOSYNA est opus, in quo datur aliquid indigenti, ex compassione propter Deum. 22æ.q.32.a.1.c.

2 Omne obsequium impensum proximo propter Deũ, est eleemosyna. 22æ.q.32.a.1.0.

3 Eleemosyna est propriè actus misericordiæ. Sed est actus charitatis ex consequenti, & mediate, latria verò imperatiue. 22æ.q.32.a.1.0.? 2.3m.

4 Eleemosyna est actus liberalitatis, inquantum aufert impedimentum eius, scilicet superfluum amorem diuitiarum. 22æ.q.32.a.1.4m.

5 Dare eleemosynam de superfluo, vel in extrema necessitate, sed præcepto, in aliis vero est tantum de consilio. 22æ.q.32.a.5.6.0.? q.65.7.c.0.? q.71.a.1.c.? q.87.a.1.4m.? q.118.4.2m.? q.185.7.1m.

6 Eleemosyna, quæ est de consilio, est pars satisfactionis, non autem illa, quæ est de præcepto, sed est præambulum eius. 22æ.q.32.a.1.2m.

7 Eleemosyna non est facienda de necessario sibi, & familiæ, & statui, nisi velit mutare statum, vel necessitas aliqua prædonderet, s. extrema alicuius personæ, vel ecclesiæ, vel reipublicæ. 22æ.q.32.a.6.0.? q.117.a.1.2m.

8 Non est expectanda extrema necessitas in danda eleemosyna. Nec oportet prætendere futuram, præter probabile. 22æ.q.32.a.5.3m.

9 * Eleemosynæ non sunt recipiendæ à peccatoribus. 22æ.q.114.4.c.princ.

10 Ille, qui dat eleemosynam, quãdo dat, vt foueatur in peccatis, vel quando dat, vt aliquem inducat ad hæresim, mortaliter peccat, propter intentionem corruptam. Et talis eleemosyna, non est recipienda. 12æ.q.19.7.2m.? 3m.? 22æ.q.114.4.c.princ.

11 Quilibet tenetur dare eleemosynam, quicquid habet per simoniam. 22æ.q.22.7.c.3m.? q.62.5.2m.? q.310.6.1m.

12 Quilibet etiam non habens dominium rei, potest facere eleemosynam cuicunque existenti in extrema necessitate. 22æ.q.32.7.3m.? 8.1m.? 2m.

13 Filij familias, & serui non possunt dare eleemosynas, sine consensu dominorum, nisi de paruis, vel suis. 12æ.q.32.8.3m.

14 Lucia poterat de consensu solius matris dare eleemosynas. 22æ.q.32.8.1m.

15 Vxori non licet dare eleemosynas, nisi communes, & modicas, sine consensu uiri, vel nisi modo ratæ viro ignorante, & non prohibente, vel nisi habeat aliqua præter dotem, vel nisi lucretur. 22æ.q.32.8.2m.

16 Religiosis non licet dare eleemosynas, sine licentia, nisi de modicis, sub ratihabitione. 22æ.q.32.8.c.1m.

17 Quilibet potest sibi facere eleemosynas, non quidẽ dando sibi aliquid, sed exercendo in se actum corporalẽ, vel spiritualem. 22æ.q.30.1.2m.? q.32.9.3m.? q.106.3.3m.

18 Eleemosyna cæteris paribus, debet dari magis indigentibus, melioribus, propinquioribus, benefactoribus, & dantibus spiritualia. 22æ.q.32.3.1m.? 9.0.? q.71.1.c.? q.81.6.2m.

19 Efficacia eleemosynæ, pensatur principaliter ex affectu ex parte dantis, respectu pmij essentialis, sed respectu præmij accidentalis, & ex parte recipientis, magis pensatur ex magnitudine dati, nisi affectus eius multum excedat. 22æ.q.32.9.2m.

20 Nullus moriens in peccato mortali, potest liberari ab inferno, per eleemosynas suas, vel aliorum. 22æ.q.154.2.5m.

21 Eleemosynæ dupliciter liberat viuos à peccato mortali, s. præsecuando, & disponendo ad gratiam, sicut etiam alia bona. 22æ.q.154.2.5m.

Eleemosynæ corporales, secundum suam substantiam, habent effectus tantum corporales, sed ratione causæ, scilicet, charitatis, & orationis, habent effectus spirituales. 22æ.q.32.4.0. 22

Eleemosynæ spirituales, sunt simpliciter meliores, quàm corporales, s. ratione dati, finis, & actus, sed respectu alicuius est è conuerso. 22æ.q.32.3.0.? q.33.1.c.? q.188.4.c. 23

* Recompensatio temporalis non intenta, non minuit meritum, vel laudem eleemosynæ, nec aliorum actuũ, sicut nec humana gloria non intenta, * sed intenta minuit, quia qui vult dare ei eleemosynam propter inanem gloriam consequendam, vult id, quod de se est bonum sub ratione mali. 12æ.q.19.7.2m.? 3m. 24

Eleemosynæ corporales sufficienter numerantur septẽ, & spirituales septem. 22æ.q.32.2.0. 25

Eleemosyna debet fieri abundanter, secundum facultatem dantis, sed multis indigentibus nequis super fluæ habeat. 22æ.q.32.10.0.? q.117.1.2m. 26

Embrio prius viuit anima vegetatiua, secundo sensitiua, & vltimo intellectiua, quia generatio eius multiplex est, & dicon ...a. 1a.q.67.4.c.ũ? q.76.3.1m.? q.77.7.c? q.85.3.1m.? q.118.2.2m.? 22æ.q.64.1.c.? 3a.q.33.2.1m. 27

EMERE regnum cœlorum dicitur impropriè, idest mereri, qui dat, quod habet. 22æ.q.100.2.3m. 1

ENERGVMENVS dicitur, quasi intus laborans. 3a.q.71.2.3m.? 3m. 1

Omnis baptizandus est energumenus, ideo debet exorcizari. 3a.q.71.2.1m.? 3m. 2

Adam videbat Deum in ænigmate, idest obscure. s. per effectus, non autem propter occupationem sensibiliũ causatam ex peccato, sicut nos. 3a.q.94.1.c.m. 3

ENS dicitur dupliciter. s. quod significat essentiam rerum, & diuiditur in decem prædicamenta, secũdo quod significat conceptionem, quam facit anima. 1a.q.4.4.2m.? q.48.2.6m. 1

Diuisio entis quadruplex, s. per se, & per accidens rei, & rationis, in decem prædicamenta, & per actum, & potentiam. 3a.q.10.3.c. 2

Ens dicitur dupliciter, scilicet, ens simpliciter, idest, substantia, & ens secundum quid, idest, accidens. 3a.q.11.5.3m. 3

Omne ens rationis, est relatio, vel negatio. 3a.q.28.1.c. 4

* Priuationes, negationes, & non entia, sunt entia rationis tantum. 1a.q.16.3.2m.? q.48.2.2m.? 12æ.q.8.1.5m.? q.25.1.c. 5

Ens includitur in quolibet apprehensio. 12æ.q.94.2.c. 6

Quod fit per accidens, non est ens propriè, neque vnum. 22æ.q.95.5.c. 7

Ens non est genus, quia non habet differentias. 1a.q.3.5.c.1m. 8

Omnia vniuoca, reducuntur ad vnum principium, non quidem vniuocum, sed analogũ, scilicet, ad ens. 1a.q.13.5.1m. 9

Ens prædicatur analogice, de substantia, & accidente. 1a.q.13.10.4m.? 22æ.q.120.2.c. 10

* Ens principaliter, & adiectiue, prædicatur pluraliter de tribus personis diuinis, substantiue verò, singulariter tantum. 1a.q.36.3.5m. 11

ENVNCIABILE de præsenti, preterito, & futuro, non est idem. 1a.q.14.15.3m. 1

* ENVNCIATIO fit à nobis tantum propter cognitionem habendam. 1a.q.14.14.c.? 22æ.q.1.2.2m. 1

* Omnis enunciatio affirmatiua, in materia naturali, est vera, & negatiua falsa. Sed in materia remota, est è cõuerso. In contingenti autem qualibet vniuersalis est falsa, & particularis, vel indefinita est vera. 1a.q.51.5.c. 2

EPICYCLI, & ecentrici circuli, probantur ab astrologia sonabiliter, non autem demonstratiue. 1a.q.32.1.2m. 1

k EPYICHIA.

1 EPYICHIA, idest, bona animositas, est idem, quod severitas, ideo est pars potentialis fortitudinis. 22ª.q.128 1 6m.

2 Epyichia est virtus specialis, & pars potentialis iustitiæ. 22ª.q.80.5m.ª q.120.0.ª q.128.1.6m.

3 Epyichia est pars subiectiua iustitiæ communiter dictæ, quæ per prius prædicatur de ea, quam de iustitia legali quæ dirigitur secundum epyichiam, quæ est superior regula humanorum actuum. 22ª.q.120.2.c.1m.

4 Epyichia est potior pars legalis iustitiæ, obtemperantis legi, quo ad verba, & quo ad intentionem legislatoris. Sed diuiditur contra eam, vt attendit tantum verba. 22ª.q.120.2 2m.

5 Epyichia seruat intentionem legis, in his, ad quæ forma legis se non extendit. 22ª.q.120.1.0.

6 Epyiches non deserit iustum simpliciter, sed iustũ lege determinatum. Nec opponitur seueritati, quæ sequitur veritatem legis, in quibus oportet, quia in quibus non oportet, est vitiosum. 22ª.q.120.1.1m.

1 EPISCOPATVS nomen operis est, & non honoris 22ª.q.185.1.1m.

2 Intelligendus est in nomine episcopatus, bonum opus, idest, actio plebi vtilis. 22ª.q.185.1 2 0.

3 Ex hoc quod Apostolus dicit, qui episcopatũ desiderat, bonum opus desiderat, sumpserunt aliqui occasionem ambitionis episcopatus, & prælationis. Sed non recta intelligunt quod hic dicitur. Apostolus voluit hic ostẽdere, quid pertinet ad episcopum. Episcopus est nomẽ græcum, scopos enim idem est, quod intendens, & epi, idest supra, quasi superintendens, duo ergo consideranda sunt in episcopo, scilicet, gradus, superior, & actio plebi vtilis. 22ª.q.185.1.1m.

4 Aliqui protendunt forte oculum ad ea, quæ circumstant episcopatum. s. quod qui præest, honoratur, & habet potestatem, & qui propter ista desiderat episcopatum, nescit quid sit episcopus, siue episcopatus, & ideò dicit Apostolus quod si episcopus, & quia desiderat, qui episcopatum desiderat, quia bonum opus desiderat, non dicit bonum desiderium habet, sed bonum opus desiderat, scilicet, vtilitatem plebis. 22ª. q. 185. 1. 1m.

1 EPISCOPI, & presbyteri olim non differebant secũdum nomina, 22ª q 184.6.1m.

2 Solus episcopus, propriè est prælatus Ecclesiæ, & quasi eius accipit annulum, & solus habet plenam potestatẽ, & iurisdictionem. 22ª q.108.4.2m.

3 Solus episcopus potest dispensare illa sacramenta, quę ponunt suscipientem in aliquo gradu perfectionis super alios. 3ª.q 82.3.3m.

4 Episcopi sunt successores Apostolorum. 22ª.q.184.6.1m. ª q.185.1.b.ª 1ª q.67.2.1m.ª 72.11.c

5 Episcopus dicit, pax vobis, quia magis repræsentat Christum, dicentem sic, quam simplex sacerdos dicens. Dominus vobiscum. 3ª q.13.5.6m.

6 Sicut diaconus participat illuminationem & virtutẽ sacerdotis, sic & sacerdos perfectiuam dispensationem episcopi, 3ª.q.82.3.3m.

7 Episcopatus est ordo supra sacerdotium, respectu mystici corporis Christi, non autem respectu veri. 22ª. q. 184.6.1m.ª 3ª.q.67.2.2m.ª q.82.1.4m.

8 Episcopus potest iudicare eos solum, qui sunt de sua diœcesi. 22ª.q.60.2.c.ª 6.0.ª q.67.1.b.

9 Episcopus in cuius diœcesi aliquis delinquit in re non exempta, fit ei superior, ratione delicti, etiam si sit exẽptus, nisi forte delinquat in re aliqua exempta, puta in administratione bonorum alicuius monasterij exẽpti, sed si aliquis exemptus committit furtum, vel homicidium vel aliquid huiusmodi, potest per ordinarium condemnari 22ª.q.67.1.2m.

10 Episcopus tenetur ingredi religionem, quam vouit. 22ª. q.185.3.1m.

11 Monachus episcopus tenetur ad obseruantias regulares, scilicet ad continentiam, paupertatem, habitũ, & & alia, nisi impediant officium eius. vt silentium, solitudo, abstinentiæ, & vigiliæ graues, in quibus potest ipse secum dispensare. sicut & prælati in religione. 22ª. q 88.12.4m.ª q.185.8.0.ª 185.8.3m.

Episcopi tenentur exponere omnia sua pro honore Dei, & salute gregis sui, cum opus fuerit. 22ª.q.184.7.1m. 12

Episcopo non licet religionem ingredi, nisi propter impedimentum salutis, ex parte sui, vel aliorum, da licentia Papæ, 22ª.q.184 6 e.ª q.185.4 c.ª q. 189. .c. 13

Monachus episcopus non potest esse hæres, nisi pro Ecclesia sua, nec potest testamentum cõdere, nec aliquid disponere post mortem, nisi de licentia Papæ. 22ª. q. 88.11.4m.ª q.1 5.8.3m. 14

Episcopus depositus, intrans religionem, potest reuocari ad episcopatum, nisi sit detrusus ibi ad pœnitentiã, pro culpa eius. 22ª.q.185.4.2m. 15

Episcopo non licet deserere corporaliter gregem suum, propter persecutionem, nisi posset ei sufficienter per alium prouidere. 22ª q.185.5.0. 16

Episcopo licet habere proprium, & illud hæredibus testari. 22ª.q.185.6.7.0.ª q.186.3.5m 17

AEQVALITAS duplex. s. quantitatis, & proportionis, prima requiritur in iustitia commutatiua, secunda in distributiua, & in merito, respectu præmij. 12ª. q. 214.3.0. 1

Aequalitas, duplex, scilicet, æquiparantiæ, & proportionis. 1ª q.63.3 c ª 22ª.q.163.2 c. 2

Aequalitas, & quantitas duplex, scilicet, molis, & virtutis. 1ª q.42.1.1.ª 2m. 3

Omnis æqualitas virtutis includit similitudinem, nõ autem è conuerso. 1ª q.42.1.2m. 4

Angelus, & homo appetierunt æqualitatem Dei, secundum similitudinem, imitationis, non autem secundũ æquiparantiam naturæ. 1ª. q.63.4.3m. ª q.63.1.0.ª q. 68 4.c si ª 22ª.q 163.2.0. 5

In diuinis est æqualitas, & quantitas virtutis, non autem molis. 1ª. q 42 1.0.ª 3ª.q.58.3.0. 6

Aequalitas, & similitudo in diuinis, est tantum secundũ essentialia. 1ª q.35.2.c ª q.36.4.3m.ª q.42.4.2m. 7

Aequalitas, & similitudo in diuinis includunt relationes personales, & vnitatem essentiæ, nec dicunt aliam relationem realem. 1ª.q.28.4.4m.ª q 42 1 4m. 8

Quælibet persona in diuinis, est similis, & æqualis aliis duabus personis, 1ª.q.42.0.ª 3ª.q.43.4 c. 9

AEQVINOCTIALIS Zona, secundum aliquos est temperatissima, sed probabilius, secundum Aristotelẽ est inhabitabilis, propter estum. 1ª.q.102.2.4m. 1

Creatio mundi, & passio Christi, factæ sunt in æquinoctio, sed iudicium generale erit in æstate, quando Sol maximè exaltatur, quia perfecta illuminatio erit in secundo Christi Aduentu, & tunc etiam erit maxima Christi exaltatio. 3ª.q.46.9.a.3.3m. 2

* AEQVITAS est pars iustitiæ, & continetur sub epijchia 22ª.q 80.3m. 1

AEQVIVALENS non potest reddi Deo, nec parentibus, sed sufficit reddere id, quod est possibile. 12ª.q. 100.7.1m.ª 22ª.q.57.1.3m.ª q.62.2.1m.ª q.80. c. ª q 81.5.3m.ª q.102.1.3m.ª q.106.6 1m.ª 3ª. q.85.3.2m.

DIVERSITAS significationis, causat æquiuocationem, non autem diuersitas suppositionis, vel prædicationis. 1ª.q.13.10.1m.ª q.29.4.4m. 1

Omnis æquiuocatio præsupponit vniuocationem, non autem generatio æquiuoca præsupponit generationẽ vniuocam, sed è conuerso. 1ª.q.13.5.1m. 2

Quidam equus perpendens se coisse cum matre, præcipitans se, mortuus est. 22ª q.154.9.3m.

ERROR circa prima principia, in speculabilibus, & practicis, est grauissimus, & turpissimus. 12ª.q.154.12.c. 1

Error de iure naturæ, quando maxime matrimonium impedit. Suppl.q.51.1.c. 2

Ma-

3 Matrimonium cum inter duas personas fiat, mutuam in inuicem potestatem secs icones ex personæ, & personarum conditionis errore, impedit necesse est. Suppl. q.51.a.0.

ERVBESCENTIA est timor de turpi fiendo, sed verecundia est timor de turpi facto. 12ª.q.41.4.c.ꝑ 22ª.q.75.1.3ᵐ.ꝑ q.144.2.c.

1 ESSE dicitur tripliciter, scilicet essentia, actus essentiæ, & esse quod significat veritatē propositionis, quod formaliter est in anima, sed est in re funda mentaliter. 1ª q.3.4.2ᵐ

2 Species rerū habent triplex esse, scilicet, in arte Dei, id est, in verbo, in intelligentia angeli, & in rebus. 1ª.q.74. 3.2ᵐ.

3 Esse ab aliquo dicitur dupliciter, f. directa, quia agit, & indirecte, quia non agit quod debet. 12ª q.6.3 c.

4 Omne, quod non est suum esse, participat esse à causa prima, quæ est suum esse 1ª.q.44.1.c.ꝑ q 61.1.c. ꝑ q.75.5. 4ᵐ.ꝑ q.104.1.c.ꝑ 12ª.ꝑ q 3.7.c.

5 Esse est proprius effectus Dei, 1ª. q.8.3.c. ꝑ q.45.5.0. ꝑ q. 65.3.c.ꝑ 12ª.q.66.5.4ᵐ.

6 Forma non est, nec fit, nec creatur, nisi impropriè. 1ª.q. 5.5.2ᵐ.ꝑ q.9.2.3ᵐ.ꝑ q 45.4.0.ꝑ q.65.4.c.ꝑ q.75.6.c. ꝑ q.90.2 c ꝑ q.91.2.c.ꝑ q 110.2 c.ꝑ q 118.1.c ꝑ 12ª.q.110. 2 3ᵐ.ꝑ 3ª.q.35.1 c.3ᵐ.

7 Omne esse est ab aliqua forma. 1ª.q.42.1.1ᵐ.

8 Ipsum esse nihil aliud adiunctum habere potest, similiter nec aliqua forma. 1ª.q.3.6.7.c.

9 Primus effectus formæ, est esse, secundus verò operatio. 1ª.q 42.1.1ᵐ.ꝑ 12ª.q 111.2.c.

10 Esse est p ius omni alia participatione, & omni alio nomine Dei. 1ª q.5.2.0.

11 * Esse est nobilius. 1ª.q 4.1.3ᵐ.ꝑ 2 3ᵐ.ꝑ 12ª.q 2.5.2ᵐ.

12 Ab eadem forma, vel essentia, est esse immediate, & operatio mediante potentia. 1ª.q.54. 2. 2ᵐ.ꝑ 3ª.q.16. 1. 4ᵐ.

13 Esse est formale, respectu omnium, quæ in re sunt. 1ª.q. 8.1 c.

14 Idem est esse formæ, materiæ, & compositi. 12ª.q.4. 5. 2ᵐ.

15 Si aliqua forma, vel natura non pertinet ad esse personale, aliud esse non dicitur esse personæ simpliciter, sed secundum quid. 3ª.q 17.2 c.

16 * Esse capitalium, & esse corporeum, & esse animarum, pertinet ad personam tertiæ, sed ex his non fit nisi vnū esse n... 3ª.q.17.2.c.

17 Si post constitutionem personæ aduenia et aliqua mēbra, non accrescit ei aliud esse, sed relatiu ad hæc. 3ª. q.17.2.c.

18 Esse est maximè intra rem, secundo forma, tertio materia. 1ª q.8.1.c ꝑ q.105.5.c.h.

19 Sed esse est actus formæ, & essentiæ, & suppositi. 1ª.q.3. 4.c.

20 Nec esse comparatur ad alia sicut recipiens ad receptum, sed è conuerso, quia est actualitas omnium. 1ª.q.3.4.c. ꝑ q.4.1.3ᵐ.ꝑ q.5.1.c.

21 * Immo semper illud, quod substernitur in rebus, est cōmunius, quam id, quod informat, & restringit ipsum, sicut esse, quàm viuere. 1ª.q 6.3.c.

22 Quælibet forma substantialis dat esse simpliciter, & quælibet forma accidentalis dat esse secundum quid. 1ª. q 76.4 8.c.ꝑ q.77.6 c.

23 Vnius personæ est tantum vnum esse personale, sed multa secundum quid. 3ª.q.17.2.c.ꝑ q.19.1.4ᵐ.

24 Quicquid est in aliquo præter essentiam eius, oportet esse causatum, vel à principijs essentialibus, vel ab extra. 1ª q 3.4.c.

25 Esse pertinet ad hypostasim, sicut ad illud quod habet esse, sed pertinet ad naturam, sicut ad illud quod aliquid habet esse. 3ª.q.17.2.c.1ᵐ.

26 Esse simpliciter est superius ad esse hominem. 3ª. q.36. 9.2ᵐ.

Impossibile est vnam rem ... habere duplex esse substantiale. 1ª.q.75. 3.c.ꝑ 4.b.ꝑ c.ꝑ 77.q.2.3ᵐ.ꝑ 3ª. q.17. 2.c. 27

Ad probandum aliquid esse, oportet vti pro medio, quid nominis, non autem quid rei, quia sequitur quæstionem an est. 1ª.q 2.2 2ᵐ. 28

In qualibet creatura, differunt esse, & essentiæ, operatio, & potentia, vel virtus operatiua. 1ª. q.54 1.2.3 c.ꝑ q. 77.1.c ꝑ q.79.1.c. 29

Esse cuiuslibet creaturæ est determinatum ad vnū secundum genus, & secundum speciem 1ª.q.5 2 2.c 30

Inclinatio cuiuslibet creaturæ ad esse, est tantum per essentiam, non autem inclinatio ad extra. 1ª. q.59.2. c. 1ᵐ. 31

Impossibile est quòd esse alicuius creaturæ, sit causatum ex principijs essentialibus eius. 1ª.q 3.4.c. 32

ESSENTIA est illud, quod significatur per diffinitionem. 1ª q.3. 3.c.ꝑ q.29.2.3ᵐ. 1

Essentia est illud cuius actus est esse. 1ª.q.39.2.3ᵐ.

Essentia, & natura sunt idem re, & differunt ratione, quia essentia est principium essendi, sed natura est principiū operationis. 1ª.q 39.2.1ᵐ 2 3

Essentia nomine abstracto, significatur vt pars, sed in cōcreto significatur vt totum 1ª.q.3.3.c. 4

In compositis, essentia significat compositum ex forma, & materia in communi. 1ª q.29 2.3ᵐ. 5

AESTIMATIO rationis, semper corrumpitur in peccante in vniuersali, vel in particulari, per delectationes, & alias passiones. 22ª.q.162.3.1ᵐ. 1

VIS æstimatiua, est potentia apprehensiua conuenientis, & nociui ideo comparatur ad appetitum sensitiuum, sicut intellectus practicus ad voluntatem. 1ª.q.7.4.c. 1

Aestimatiua nullum indiuiduum apprehendit, in quantū subest naturæ communi, sicut cogitatiua in homine, sed tantum vt est principium, vel terminus actionis, vel passionis bruti 1ª.q.78.4.5.h. 2

Aetatis defectus matrimonium ante annos pubertatis contractum nullum est, nisi forte ætatis defectum vigor naturæ, & rationis suppleuerit. Suppl.q.58.5.c. 1

AETERNITAS est interminabilis vitæ, tota simul, & perfecta possessio. 1ª.q.10 1.0. 1

Aeternum quando sumitur pro diurno. 22ª.q.164. 2. 6ᵐ. 2

Aeternitas est mensura omnis durationis. 1ª. q. 10. 6.c. 3

* Aeternitas excludit principium durationis. 1ª.q.42.2. 2ᵐ. 4

Esse, secundum quòd recedit à permanentia & subditur transmutationi, recedit ab æternitate, & subditur tempori. 1ª.q 10.4.3ᵐ.ꝑ 5.c. 5

* Aeternitas significatur pluraliter 1ª q 10 3.1ᵐ. 6

Aeternitas est tota simul, quia est mensura esse permanentis, non autem tempus, quia motu . 1ª.q 10.4.c.3ᵐ. ꝑ 5.c. 7

Aeternitas manet eadem, & subiecto, & ratione, ideo nō est idem, quod nunc temporis. 1ª.q.10.4.2ᵐ. 8

Tempus non differt ab æternitate per habere principiū, & finem, nisi per accidens, vel ex parte mensurati, vel in potentia. 1ª.q 10 4.5.c. 9

Aeternitas, & tempus, non sunt mensuræ vnius generis. 1ª.q 10.4.5ᵐ. 10

In tempore aliud est indiuisibile, scilicet instans, & aliud durans, scilicet tempus, sed in æternitate, est idem tādt ... stans. 1ª.q.42.2.4ᵐ. 11

Aeuum est medium inter tempus, & æternitatem, quia tempus habet prius, & posterius, idest, mensurat mutabilia, non autem æuum, sed coniungitur eis, non autē æternitas. 1ª.q.10.5.0. 12

Deus est æternitas. 1ª.q.10.2.c.3ᵐ. 13

Deus est æternus. 1ª.q.10.2.0. 14

Aeternitas verè, & propriè, conuenit soli Deo, sed participatiuè conuenit diuersis diuersimodè. 1ª. q.10.3.3.0.

modo fiat coram sacerdote, 3ª.q.74.2.0.

32 Materia eucharistiæ non est mel, lac, caroes, nec aliquid simile sacramentalibus legis. 3ª.q.74.1.0.

33 Circa materiam eucharistiæ fuit strip ex hæresis, scilicet Artotiritarum, oancm eum caseo offerentium, Cataferigarum, & Pepuzianorum, offerentium fanguinem puerorum per totum corpus, & Aquariorum, offerentium aquam tantum. 3ª.q.74.1.c.

34 Damnatus error quorundam concilio iom de aqua lotionis panni intincti vino. 3ª.q.74.1.c.

35 Aqua debet apponi vino, sicut Christus posuit, & conuenienter in vinum. 1ª.q.74.6.0.

36 Appositio aquæ non est necessaria, licet non apponens peccet, 3ª q.74 7.0 ℣ q.: 3.6.4ᵐ.℣ 6ᵐ.

37 Aqua debet poni in Calice, & parum, non in dolio, quæ non manet, sed conuertitur in vinum, non autem in aquam Christi. 3ª q.74.8.0.

38 De aqua artificiali in vino, potest confici Eucharistia, sed non debet, non autem in pane, Tertia quæst. 74. 7. 3ᵐ.

39 Eucharistia conficitur ex pane tritici, non autem ex pane hordei, speltæ, farris, vel alterius grani. 3ª.q.74. 3.0.℣ 4.c.

40 Eucharistia potest confici ex pane mixto ex granis aliis, si maneat species tritici. 3ª.q.74 3.3ᵐ.

41 Eucharistia potest confici ex siligine generata ex grano frumenti. 3ª.q.74.1.2ᵐ.

42 Ex amido, vel pasta, vel pane corrupto secundum speciem, non potest confici Eucharistia. 3ª.q.74.1.4ᵐ. ℣ 4.4ᵐ.℣ 5.2ᵐ.

43 Eucharistia debet confici ex azymo, sicut Christus fecit, & esse graue peccatum contrarium eum fermento, sicut apud Græcos azymum, 3ª.q.74.4.0.

44 De vino vitis, & non de alio liquore, potest confici Eucharistia. 3ª.q.74.5.0.

45 De musto potest confici Eucharistia, sed peccatum esset, nisi esset in necessitate, non autem de vua, nec de agresta. 3ª.q.74.5.3ᵐ.

46 De aceto non potest confici Eucharistia, sed de vino acescente, licet peccatum esset, 3ª q 74.5 2ᵐ.

47 Forma consecrationis corporis Christi, est hæc, scilicet, hoc est enim corpus meum, tamen dimittens alia verba, peccat grauiter 3ª.q 60.8.c.℣ q.73.2.c.℣ q.78. 1.0. ℣ 3.c ℣ q 83 4.3ᵐ.℣ q.84.3 c.

48 Singulæ particulæ huius formæ, conuenientes ordinantur, 3ª.q.78.2.0.

49 Enim non est de forma Eucharistiæ, sed dimittens ipsum ex negligentia, vel contemptu, peccat, quia est de consuetudine Romanæ Ecclesiæ, data à Petro Apostolo. 3ª q.60.8.c ℣ q.78.2.5ᵐ.

50 Forma Eucharistiæ conuenienter significatur, scilicet in facto, non autem in fieri. 3ª.q.78.2 0.

51 Hæc verba, & eleuatis oculis, & ex icta, & manducare, conuenienter præmittuntur formæ Eucharistiæ. 3ª. q 78 1.c.4ᵐ.

52 Forma consecrationis sanguinis Christi, est hæc, scilicet. Hic est enim Calix sanguinis mei, noui, & æterni testamenti, mysterium fidei, qui pro vobis, & pro multis effundetur, in remissionem peccatorum. 3ª. q.78. 3.0.

53 Singulæ particulæ huius formæ, conuenienter positæ sunt. 3ª q 78.3 0.

54 Forma prædictæ, non se mutuo expectant, sed vtraque operatur sine altera, 3ª q.78.6.0.

55 Formæ prædictæ, continent veritatem factiuam rei, non præsupponentem rem significatam. 3ª. q.78. 9.0.

56 In prædictis formis, & in qualibet alia forma sacramentali, est aliqua virtus instrumentalis, nó quidem principalis, nec secundum esse completum, sed intentionalis 3ª.q.78.4.0.℣ 1.c.

57 Forma Eucharistiæ importat solam consecrationem materiæ, & profertur in persona Christi, sed formæ sacramentorum, importat vsum materiæ, & proferuntur in persona ministri. 3ª.q.78.1.4.5.c.℣ q.82.2. 2ᵐ.℣ 5.c 2ᵐ.℣ 7.3ᵐ.℣ q 83.1.3ᵐ.℣ q.84.3.c.

Christus eadem forma consecrauit, qua, & nos, quam dedit Ecclesiæ, & tantum semel protulit, 3ª. q.78. 1. 1ᵐ. 58

Substantia panis, & vini, non manet post consecrationē, cuius oppositum, est impossibile, & hæreticum. 3ª.q. 75.2.0.℣ 6.c.℣ q.77.1.5.c. 59

In conuersionibus naturalibus, illud, quod conuertitur, corrumpitur, & illud, in quod conuertitur, generatur, vel augetur, vel seltaueatur, sed hic, Christus nullo modo mutatur, 3ª q.75.4.0.℣ 6 2ᵐ. 60

Nec substantia panis, & vini annihilatur, nec conuertitur in præ acentem materiam. 3ª.q.73 1.0. 61

Sed conuertitur tota, in totum corpus Christi. 3ª. q.75. 4.0.℣ 6.c.8.c.3ᵐ. 62

Conuersio hæc quadrupliciter differt ab aliis, quia pertingit ad materiam, non habet subiectum, conuertitur totum præexistens. 3ª.q.73.4.8.0. 63

Hæc conuersio importat ordinem substantiarum, ideò est sicut in vtraque. 3ª.q 75.4.1ᵐ. 64

Hæc conuersio non est formalis, sed est substantialis, ideo dicitur transubstantiatio. 3ª.q 75.4 0. 65

Forma substantialis panis, & vini, non manet post consecrationem. 3ª.q.75.6.0.℣ q.77 1 6.c. 66

Forma substantialis panis, & vini, conuertitur in animā Christi, 3ª.q.75.6.1ᵐ. 67

Quantitas panis, non conuertitur in quantitatem corporis Christi, sed manet sicut cætera accidentia, 3ª.q.75. 1.3ᵐ ℣ 4.c. 68

Nec quantitas vini, conuertitur in quantitatem sanguinis Christi, sed manet sicut cætera accidentia. 3ª.q.77. 8.c. 69

Si post calicis consecrationem aliud vinum mittatur in Calicem, illud quidem non transit in sanguinem, neque commiscetur, sicut Innocentius Tertius dicit, in quodam decretali. 3ª q 77.8.c.1ᵐ.℣ 3ᵐ. 70

Quod quidem intelligendum est, quando non fit tanta permixtio vini, vel liquoris extranei, quod sanguis Christi definat esse sub toto, tunc enim dicitur vndique diffundi, non quia tangat sanguinem Christi, secundum propria eius dimensiones, sed secundum dimensiones sacramentales, sub quibus continetur 3ª.q.77.8.c. 3ᵐ.℣ 4ᵐ. 71

Nec est simile, de aqua benedicta, cui additur aqua non benedicta, & de vino consecrato, quia illa benedictio nullam immutationem facit circa substantiam aquæ, sicut facit consecratio vini 3ª.q.77.8.5ᵐ. 72

Hæc conuersio est supernaturalis, facta sola virtute Dei 3ª.q 75.4.c.℣ 5.0.℣ 7.c.℣ q.83.4 c. 73

Hæc conuersio cum creatione, & mutatione naturali, cōuenit in ordine terminorum, & non simultate, & cum prima non habet subiectum commune vtrique termino, & cum secunda quia terminus transit in terminum, secundum totum hic, secundum alterum ibi, & manet aliquid, scilicet accidentia hic, & materia ibi 3ª q. 73.8.c. 74

Hic est vera, ex pane fit corpus Christi, & panis conuertitur in corpus Christi, vel transubstantiatur, non autem hæc, panis est, vel fuit, vt erit, vel fit, corpus Christi, vel de pane fit, vel factum est corpus Christi, vel panis potest esse, vel fieri corpus Christi, 3ª. q. 75. 8.0. 75

Hæc conuersio est difficilior, & miraculosior, omni mutatione naturali, & etiam creatione, ratione termini ad quem, simpliciter autem est conuersio, 3ª.q. 75.8.3ᵐ. 76

Hæc conuersio fit in instanti. 3ª.q.75.3.c.℣ 7.0.℣ q.78.2. 3.c. 77

Hæc conuersio fit tantum in vltimo instanti prolationis totius formæ, scilicet manifest, 78

debitus, debita materia, & forma, & intentio consecrantis, sed singulæ partes formæ disponūt ad hoc, 3ª. q.75.7.1^{m}.& 3^{m}.& q.78.4.3^{m}.& 5.c.

79 Corpus Christi, non incipit esse in hoc sacramento, per mutum localem, sed per conuersionem panis in ipsum, triplici ratione, scilicet, primo quia sequeretur, quod desineret esse in cœlo, secundo quia omne corpus localiter motum pertransit omnia media, quod hic dici non potest. tertio quia impossibile est, quod vnus motus eiusdem corporis localiter moti, terminetur simul ad diuersa loca, cum tamen in pluribus locis corpus Christi sub hoc sacramēto simul esse incipiat. 3ª.q.75.2.4.c.

80 Totus Christus est in hoc sacramento. 3ª. q.75.1.o.& q. 79.1.3^{m}.

81 Verum corpus Christi, non esse in hoc sacramento, nisi vt in signo, est hæresis abiurata à Berengario. 3ª.q.73. 1.3^{m}.& q.75.1.o.

82 In hoc sacramento est aliquid dupliciter, scilicet ex vi sacramenti, i. significatum per formam, & ex naturali concomitantia, idest, realiter coniunctum Christo. 3ª q 76.1.o.& a.3.4.c.& q.78.6.1^{m}.& q 81.4.2^{m}.& 3^{m}.

83 Anima Christi, & diuinitas eius, sunt in hoc sacramento, secundo modo tantum, 3ª.q.76. 1.1^{m}.& 2.c.& q.81. 4.3^{m}.

84 Caro, & os, & huiusmodi, sunt sub specie vini, secundo modo tantum, & sub specie panis, primo modo, sanguis verò è conuerso, 3ª.q.76.1.2^{m}.& 2.c.3^{m}.& q 78.6. 1^{m}.& q.81.4.2^{m}.

85 Quantitas tota, & aliæ accidentia Christi sunt in hoc sacramento, secundo modo tantum. 3ª.q.76.1.3^{m}.& 3.4. o.& 5 3^{m} & q.81.3.3^{m}.

86 Tota quantitas Christi est indifferanter sub magna, & parua quantitate specierum, 3ª. q 76. 1. 3^{m}. & 3.c.& 4.o.

87 Totus Christus, est sub qualibet parte vtriusque speciei, 3ª. q.76. 2. 3. o & q.71. 6. 1^{m}.& q.79. 1. 1^{m}.& q.80. 12. 3^{m}.

88 Accidentia corporis Christi, sunt in hoc sacramento, mediante substantia, nec habent immediatam habitudinem ad hoc sacramentum, nec ad corpora circunstantia, ideo non possunt immutare medium. 3ª.q.76. 7.c.& q.81 3.4.c.

89 Accidentia corporis Christi intrinseca, sunt in hoc sacramento, non autem accidentia per comparationem ad extra, vt vbi, & situs, 3ª.q.76.5.3^{m}.& q.81.3.c.& 4.c. 1^{m}.

90 Christus est sub duplici specie Eucharistiæ, triplici ratione, scilicet, ad repræsentandum passionem eius, vt sit cibus, & potus, & ad salutem corporis, & animæ. 3ª. q.76.2.3^{m}.

91 Christus in Eucharistia continetur sub aliena specie, ad vitandum horrorem, & derisionem, & propter meritū fidei, 3ª.q 75.5.o.

92 Corpus Christi est localiter in vno tantum loco, scilicet, in cœlo, sed vt in sacramento significante, & continente est alibi, non tamen vbique. 3ª.q.75.1.3^{m}.& 4.c.& q. 76.5.o.& 6 c 1^{m} & q 81.1.2^{m}.

93 Locus Eucharistiæ, non est vacuus, nec plenus corpore Christi, sed speciebus sacramentalibus, per naturam dimensionum, vel miraculose, 3ª.q.76 5.2^{m}.

94 Christus in sacramento, non est vt in loco circunscriptiue, nec diffinitiue, 3ª.q. 76.6.1^{m}.

95 Christus ad motum sacramenti, non mouetur per se, nec per accidens. 3ª.q.76.6.o.

96 Christus dedit in sacramento discipulis corpus suum passibile. 3ª.q 81.3.o.

97 In triduo corpus Christi si quis consecrasset, fuisset corpus sine sanguine, & è conuerso, & vtrunque sine anima. 3ª.q.76.1.1^{m}.& 2.c.& q.81.4.o.

98 Si Christus in triduo fuisset in hoc sacramento, passus fuisset in eo, passione innata non autem passione illata, 3ª.q.81.4.o.

Corpus Christi in hoc sacramento, nō potest videri oculo corporali, 3ª q.76.7.o.& 8.c. 99

Quando in hoc sacramento apparet puer, vel caro, est ibi vere corpus Christi, sed non videtur in specie propria, 3ª.q.76.8.o. 100

Talis apparitio quandoque est tantum ex parte videntium, & quandoque extra. 3ª.q.76.8.o. 101

Quando sic apparet omnibus, non debet sumi, sed debet cum reliquiis poni, 3ª.q.82.4.3^{m}. 102

Tunc sacerdos secundum aliquos debet iterum celebrare, vel secundum alios, sufficit spiritualis manducatio, 3ª.q.12.4.3^{m}. 103

Christus videt se corporaliter in sacramento, non ex sacramento, si autem oculum haberet extra sacramentum, non posset huc, nisi miraculose, 3ª.q.76.7.2^{m}. 104

Angeli non vident corpus Christi sub sacramento, cognitione naturali, sed tantum cognitione beata, dæmones autem nullo modo plenè, 3ª.q.76.7.c. 105

Beati vident Christum sub sacramento visione intellectuali plena, non autem visione corporali, nisi miraculose, 3ª.q 76.7.c.2^{m}. 106

Intellectus viatoris non potest comprehendere, nec videre Christum in hoc sacramento, 3ª.q.76.7.c. 107

Non baptizati peccant, videndo Eucharistiam, non autem Christiani, licet sint peccatores, 3ª.q.10.4 4^{m}. 108

Soli sacerdotes possunt consecrare Eucharistiam. 3ª.q. 12.1.o. 109

Plures sacerdotes possunt eandem hostiam consecrare, 3ª.q.12.2.o. 110

Mali sacerdotes etiam schismatici, hæretici, excommunicati, & degradati, possunt consecrare, sed peccant grauiter. 3ª.q.64.9.2^{m}.& 4^{m}.& q.12.5.7.8.9.o. 111

Recipiens eucharistiam, vel audiens Missam à talibus, grauiter peccat. 3ª.q.64.9.2^{m}.& 3^{m}.& q.82.9.o. 112

Consecrans propter malum finem, scilicet, ad maleficia, vel vt irrideat, peccat, sed perficit sacramentum. 3ª.q.74.2 2^{m}. 113

Dispensatio Eucharistiæ, pertinet ad sacerdotem tantū. 3ª.q.12.3.o. 114

Nulli non sacerdoti, licet tangere Eucharistiam, nisi in necessitate, vt si caderet. 3ª.q.62.3.c. 115

Laicus etiam peccator, debet tangere Eucharistiam, in necessitate tantum, vt si caderet in terram. 3ª.q.12. 3.c. 116

Si adsint essentialia, scilicet, ordo, & intentio ministri, & materia, & forma debite, erit Eucharistia, licet desint solennitas loci, temporis, & paramentorum, tamen talis grauiter peccaret, & degradandus esset, 3ª. q.83.3.. . 117

De pœnitentia amittentis Eucharistiam, vel cuius negligentia brutum sumit eam, vel sanguis stillat extra, vel euomentis. 3ª.q.83.6.7^{m}. 118

Consecrans tenetur sumere Eucharistiam, sub vtraque specie, quotiescunque celebrat, 3ª.q.10. 12. o. & q.82. 4.o. 119

Si percipitur ante consecrationem, aquam tantum fuisse, effundatur, & vinum ponatur, si autem post, videtur quod à capite canonem debeat incipere, sed dimittat, & de negligentia pœniteat, secundum Innocentium, vel, tantum consecret vinum, præmissa contritione de negligentia, 3ª.q.83.6.4^{m}. 120

Deficiente sacerdote post consecrationem corporis, debet suppleri per alium, non autem si ante. 3ª.q.83.6. 1^{m}. 121

Minister in aliis sacramentis dupliciter operatur, scilicet, pronunciando verba, & actum exteriorem exercendo, in Eucharistia verò tantum primo modo, 3ª. q.78.1.c.3^{m}. 122

Non licet sacerdoti omnino cessare à consecratione Eucharistiæ, sed tenetur saltem in festis, 3ª. q. 82. 10.o. 123

Celebratio

124 Celebratio Eucharistiæ, est immolatio Christi, quia est figura passionis eius, cuius per hoc simus participes, & Sacerdos significat Christum. 3ª.q.83.1.o.§ a.c. 3m.§ 2m.

125 Eucharistia dupliciter sumitur, scilicet, sacramentaliter, & spiritualiter, 3ª.q.80.1.2.3.o.

126 Patres veteris testamenti manducauerunt Christum secundo modo tantum, 3ª.q.80.1.3m.

127 Eucharistia vere sumitur à peccatoribus sacramentaliter tantum, nec immunditiam aliquam ex hoc contrahit, 3ª.q.80.3.o.§ q.82.7.1m.

128 Infidelis vere sumit Eucharistiam nō primo modo, nec secundo propriæ. 3ª.q.80.3.2m.

129 Brutum vere sumit Eucharistiam per accidens, non autem primo modo, nec secundo modo. 3ª.q.80.3.3m.

130 Christus sumpsit corpus suum, & sanguinem im Eucharistia, 3ª.q 81.1.o.§ q.84.7.4m.

131 Christus ex sumptione huius sacramenti habuit spiritualem dulcedinem, ideo sumpsit sacramentaliter, & spiritualiter, sed aliter, quam cæteri. 3ª.q.81.1.3m.

132 Christus dedit Eucharistiam Iudæ in cœna, præter bucellam intinctam, 3ª.q.81.2.o.

133 Sumptio Eucharistiæ, non est de necessitate salutis secundum se, sed ex statuto Christi, & Ecclesiæ. 3ª.q.73.3.o.§ q.80.11.o.

134 In primitiua Ecclesia, omnes tenebantur quotidie sumere Eucharistiam, postea ter in anno, nunc autem semel. 3ª.q.80.10.4m.

136 Eucharistia debet quotidie sumi, nisi ex hoc quis sentiat reuerentiam diminui, & feruorem non augeri, 3ª. q.80.10.o.

137 Eucharistia non debet pluries in die sumi, nisi quando quis in vna die ex aliquo casu permisso, pluries celebrat. 3ª.q.80.10.5m.§ q 83.2.2m.

138 Eucharistia sub specie vini, i. sanguinis Christi, non datur populo, propter periculum effusionis, quia facilius vna gutta sanguinis labetur, quàm aliqua vna particula corporis. 3ª.q.74.1.3m.§ q.80.12.c.

139 Hostia non consecrata, nunquam debet dari pro Eucharistia, & sacerdos dans eam, reus esset idololatriæ, non autem adorantes, vel sumentes eam, cum hostia debeat adorari latria, sub conditione in habitu, & adorantes, vel sumentes eam æstimēt probabiliter hostiā esse consecratam. Fides enim credentis, non fertur ad has species panis. vel ad illas, sed ad hoc, quod verū corpus Christi, sit sub speciebus panis sensibilis, quando recte fuerit consecratum, vnde si non sit rectè cōsecratum, fidei non propter hoc suberit falsum. 22ª. q 1.3.4m.§ 3ª.q.80.6.2m.

140 Melius est paratis sumere Eucharistiam, quàm abstinere ab ea, 3ª.q 80.10.c.

141 Pœnitentes, qui abstinent ab hoc sacramento, secundū consilium Sacerdotis, excusantur à transgressione præcepti, non autē manentes in peccatis. 3ª.q.80.11.3m.

142 Eucharistia debet sumi tantum à ieiunis totaliter, nisi in casu mortis. 22ª q.147.6.2m.§ 3ª.q.80.8 o.§ 9.c.

143 Omnis cibus, vel potus, sumptus post mediam noctem, impedit sumptionem Eucharistiæ, non autem ante, etiā si nec somnus, nec digestio sequatur. 3ª.q.80.5m

144 Deglutitio saliuæ, vel cibi relicti inter dentes, vel eructationis, non impedit sumptionem Eucharistiæ. 3ª. q. 80.8.4m.

145 Reliquiæ aquæ, vel vini, quibus lauatur os trajectæ non in magna quantitate, & mistæ cum saliua, non impediunt sumptionem Eucharistiæ. 3ª.q.80.8 4m.

146 Post sumptionem Eucharistiæ, requiritur modicum interuallum, ante prandium. 3ª.q.80.8.6m.

147 Corporalis immundicia, vt lepra, fluxus sanguinis, & huiusmodi, non impedit sumptionem Eucharistiæ. 3ª. q.80.7.3m.

148 Eucharistia debet semper haberi parata pro infirmis. 3ª.q.83.5.11m.

Pars hostiæ missa in Calice, nunquam debet dari infirmis, quia Christus nemini dedit panem intinctum, nisi Iudæ. 3ª.q.83.5.9m. 149

Triplex modus manducandi corpus Christi, scilicet, sacramentalis tantum, spiritualis tantum, sacramētalis, & spiritualis simul. 3ª.q.80.1.2.3.o. 150

Pueris non debet dari Eucharistia, nisi cum incipiunt habere aliqualem vsum rationis, vt possint concipere deuotionem huius sacramenti, scilicet, in decimo, vel vndecimo annis. 3ª.q 80.9.3m. 151

Græcis dant eucharistiam pueris recenter natis, baptizatis, propter hoc, quod Dionys. dicit, baptizatis esse sacram communionem dandam, non intelligentes, quod Diony. ibi loquitur de baptismo adultorum. 3ª. q.80. 9.3m. 152

Amentibus, post fidem, & deuotionem debet dari Eucharistia, in mortis articulo, nisi sit periculū vomitus, vel expuitionis. Non autem si ante amentes fuerunt. & sic à natiuitate remanserunt. 3ª.q.80.9.o. 153

Dæmoniacis debet dari Eucharistia, nisi certum sit, quod pro crimine torqueantur, non autem energuminis, 3ª.q.80.9.2m. 154

Nihil præter peccatum mortale, impedit necessario sumptionem Eucharistiæ, sed tantū de congruo, vt coitus matrimonialis, nocturna pollutio, & fluxus seminis temporalis, quando sunt sine mortali, vsque ad aliam diem 22ª.q.154.5.o.§ 3ª.q 80.7.o. 155

Præeligendum est, esse suspectum, quàm indigne sumere eucharistiam. 3ª q.80.6.2m. 156

Suspectis violenter, & publicis, debet omnino negari Eucharistia. 3ª.q. 80.6.2m. 157

Peccatori occulto, petenti occulte Eucharistiam, debet negari. Si vero publicè petat, debet dari. Sed peccatori publico debet oīno negari, 3ª q.80.6.o.§ q 81 2.c.2m 158

Sumens Eucharistiam, cum cōscientia peccati mortalis, peccat mortaliter. 3ª. q.79 2.2m.§ 3.o.§ q.80.4.o § 7.8.c. 159

Sumēs Eucharistiam in peccato mortali ignorato, facta diligenti discussione, attamen non sufficienti, non peccat. 3ª.q 80.4.5m. 160

Experimentum non debet sumi de peccatis, cum eucharistia. 3ª.q.80.6 3m. 161

Sacerdos faciens fictionem in consecrando Eucharistiā, multo grauius peccat, quàm indigne sumens eam. 3ª. q.80.6.2m. 162

Infidelis est indignior fideli, ad sumendum Eucharistiā. Sed fidelis, cū mortali indignius sumit. 3ª q.80.5.2m 163

Sumens Eucharistiam, cum peccato spirituali. grauius peccat, quàm sumens cum peccato carnali. 3ª.q.80. 2m. 164

Peccatum indigne sumentium Eucharistiam, est minus graue peccatis commissis in Deū. & grauius peccatis contra proximum, vel contra se ipsum. 3ª.q 80.5.o. 165

Est etiam minus graue peccato occisionis Christi, & proditionis eius 3ª.q.80.5.1m.§ 2m. 166

Et est minus graue proiectione eius in lutum. 3ª. q.80. 5.3m. 167

Eucharistia non imprimit characterem. 3ª.q.63.6.c.§ q 80.5.3m.§ 10.1m. 168

Sine manducatione spirituali Eucharistiæ, non potest esse salus. 3ª.q.80.11.c. 169

Eucharistia, inquantum est Sacramentum, prodest tantum sumentibus, sed vt est sacrificium, prodest etiam aliis. 3ª.q.78.3.8m.§ q.79.5.c § 7.o. 170

Eucharistia est sacramentum passionis, & mortis Christi, inquantum perficit hominem in vnione ad Christū passum. 3ª.q.73.3 3m.§ 5.2m. 171

Eucharistia est memoriale passionis Christi. 3ª q.66.9. 5m.§ q.73.4.5.o.§ q 74.1.c.§ q.76.2.2m.§ q 79.1.c. 172

Eucharistia ordinatur ad refectionem mentis, 3ª.q.73. 1.2.c.§ q.79.8.c. 173

Hoc Sacramentum non habet suos effectus, nisi in cōiunctis ei per fidem, & charitatem. 3ª.q.79.2 2m. 174

175 Eucharistia est sacramentum charitatis Christi expressiuum, & charitatis nostræ factiuum. 3ª.q.73.3.3m.¶ q.7..1.c.¶ q.78.3.6m.¶ q.69 1.c.4.c.2

176 Effectus non principalis Eucharistiæ, sed cõsequens augmentum charitatis, est diminutiuo fomitis. 3ª.q.79.6.3m.

177 * Quicquid est effectus passionis Christi, est effectus eucharistiæ. 3ª.q.79.1.c.¶ q.81.1.c.

178 Per baptismum datur, primus actus uitæ spiritualis, sed per Eucharistiam datur complementum eius. 3ª.q.75.1.1.c.2m.¶ 6.2m ¶ q.72 2.3m.

179 Eucharistia facit omnem effectum vitæ spiritualis, ad similitudinem cibi corporalis, quia sustentat, auget, reparat & delectat 3ª.q.79.1.0 ¶ 8.c.¶ q.81.1.3m.

180 Corpus Christi offertur pro salute corporis, & sanguis pro salute animæ, secundum similitudinem, secundũ rem verò, vtrunque offertur pro vtroque. 3ª.q.73.1.c. ¶ q.74.1.0.¶ q.76.2.1m.¶ q.79.4 1 3m.

181 Effectus eucharistiæ, est adeptio gloriæ non quidem statim, sed inquantum dat virtutem perueniendi ad gloriam. 3ª.q.79.2.0.¶ q.80.2.1m.

182 In eucharistia confertur gratia habitualis, & excitatur feruor actualis deuotionis. 3ª.q.79.8.2m.¶ 4.7 c.

183 Sumens eucharistiam sacramentaliter, consequitur maiorem gratiam, quam prius sumendo spiritualiter sãctum. 3ª.q.80.1.3m.

184 Eucharistia gratiam causat, auget, & excitat eam, & virtutes in actum, 3ª.q.79.1.0.¶ 4.c.

185 Nullus habet gratiam ante sumptionem eucharistiæ, nisi ex voto ad eam proprio, vt adulti, vel Ecclesię, vt paruuli. 3ª.q.73.3 c.1m.¶ q.79.1 1m.¶ q.80.1.3m.¶ 11.c.

186 Eucharistia præseruat à peccato dupliciter. s. interius reprobando per gratiam, & exterius, repellendo omnem impugnationem dæmonum, per passionẽ Christi, cuius est signum. 3ª.q.79.6.0.

187 Peccata venialia præsentia, impediunt effectum eucharistiæ, quo ad refectionem dulcedinis spiritualis, sed non quo ad augmentum gratiæ, sed neutrum horum impediunt præterita. 3ª.q.79.8.0.

188 Eucharistia delet peccata venialia. 3ª.q.79.4.0.¶ q 87.3.c.

189 Eucharistia delet peccata mortalia, quorum quis non habet conscientiam, nec affectum. 3ª.q.79 3.0.

190 Eucharistia fit ablutio scelerum, tripliciter, scilicet, ignoratorum, futurorum, vel causando contritionem. 3ª.q.79.3.1m.

191 Eucharistia delet pœnam debitam pro peccatis, non quidem totam, sed secundum mensuram peccatorum, & deuotionis. 1ª.q.79.5.0.

192 Eucharistia liberat à purgatorio, inquantum est sacrificium satisfactorium pro peccato. 3ª q.52.8.2m.

EVDIMICA Ethica Aristotelis. 1ª.q 82.4.3m.¶ 12ª. q.9.4.c.fi.¶ q.50.1.b.3.

EVENTVS sequens per se, vel vt in pluribus, vel præcogitatus, addit ad bonitatem, vel malitiam actus non autem aliter. 12ª.q.20.5.0.¶ q.73.8.0.

EVGNOMOSYNA est idem, quod epyichia, s. voluntas iustifica 10. 22ª q 80.4m ¶ 5m.

EVPSYCHIA est virtus specialis. s. constantia, & est pars potentialis fortitudinis. 22ª q.128 6m.

EVSEBIA est idem quod religio. 22ª.q.80.4m.

1 EVSTOCHIA est pars prudentiæ, bene coniectans omnia, solertia medium. 22ª.q.48.c.¶ q.49.3.c.

2 Eustochia est circum in operatiuis, solertia verò tã in his, quam in speculatiuis, & tam necessariis, quàm in contingentibus. 22ª.q.49.4.1m.

3 Vtraque inuenit quasi subito, sed eubulia, inquirendo, & tarde, 22ª.q.49.4.c.2m. q.51.1.3m.

1 EVSTRATIVS Episcopus Græcus, & commentator Aristotelis, dicens quod epyiches, i. virtuosus, committit adulterium cum vxore tyranni, vt possit occidere eum, & liberare patriam, non est sustinendus, * pro nulla enim vtilitate debet quis adulterium committere, sicut nec dicere mendacium, secundum Augustinum. 22ª.q.64.7.4m.

EVTICES.¶ Hæresis eius de vnitate naturæ in Christo, & de impalbilitate corporum resurgentium, & Christi, dãnatur in concilio Calcedonensi. * 3ª.q.2.2.c. 1

Eutices in morte retractauit suam hæresim. 3ª.q 54.3.c.fi. 2

EVTROPELIA dicitur à bona versione. Et est virtus circa ludos, & pars modestiæ. 12ª.q.60.5.c.¶ 22ª. q.72 2.1m.¶ q.160 2.c.¶ q.168.2.0.¶ q.172.2.1m.

ÆVVM est mensura primi mobilis secundum substãtiam, & secundum esse. 1ª.q.10.6 2m. 1

Æuum est tantum vnum, propter primum æuiternum. 1ª.q.10.6.0. 2

Aeuum est infinitum in actum, sed negatiue, non autẽ priuatiue. 1ª.q.10.5.4m. 3

Tantum esse, attribuitur æterno, & æuiterno, ratione sui, sed fuisse, vel futurum esse ratione temporis concomitantis 1ª.q.10.2.4m.¶ 5.3m. 4

Aeuum conuenit diuersis, secundum prius, & posterius. 1ª.q 10.6.c. 5

EX aliquando importat ordinem terminorum tantũ, aliquando verò etiam identitatem subiecti. 1ª. q.45.1.3m.¶ 3ª.q.75.8.c. 1

EXCANDESCENTIA magis pertinere videtur ad primam speciem iræ, scilicet fel. quæ perficitur secundum velocitatem iræ, quàm ad tertiam speciem, scilicet furorem. 12ª.q 46.8.2m.

EXCAECATIO, & obduratio important duo, scilicet motum animi adhærentis malo, & auersi à Deo, & subtractionem gratiæ. 12ª.q.79.3 c. 1

Excæcatio, aggrauatio, & obduratio. differunt secundũ diuersos effectus gratiæ, scilicet in visu, auditu, & affectu. 12ª.q.79.3.c.fi. 2

Excæcatio, & obduratio, quo ad primum, sunt peccata, sed quo ad secundum, sunt pœnæ. Et primum est causa secundi. Et homo fit deterior primo, non autem secundo. 12ª.q.79.3.0. 3

Excæcatio est affectiua diuinæ reprobationis. 12ª. q.79.4.c. 4

Excæcatio, de se ordinatur ad damnationem, sed ex misericordia Dei ordinatur ad salutem, non quidẽ omnium, sed prædestinatorum tantum. 12ª.q.79.4.0. 5

Malitia est causa excæcationis meritoria, sicut culpa est causa pœnæ. 12ª.q.79.3.3m.¶ 22ª.q.15.1 c.2m. 6

Dæmon dicitur excæcare, inquantum inducit ad culpam, quæ est causa meritoria excæcationis. 12ª.q.79.3.3m. 7

EXCEDERE.¶ Quod in melioribus excedit, melius est simpliciter. 22ª.q.188.7.1m.

Excessus mentis, causatur ex amore boni, & timore mali eodem modo 22ª.q 175.2.3m.

EXCLVSIO immobilitat terminum, cui additur, ratione negationis implicitæ. 1ª.q.31.3. 3m. 1

Propositio exclusiua habet duas expositiones. Primam affirmatiuam. & secundam negatiuam. Sub prima licet descendere, sub secunda vero non. 1ª.q.31.4.b. 2

Dictio exclusiua, addita principali agenti, nõ excludit instrumentum. 3ª.q.78.4.8m. 3

Dictio exclusiua, non excludit partes, nec vniuersalia, & alia, quæ sunt de intellectu subiecti, nisi differãt supposito. 1ª.q.31.4.3m. 4

* Dictio exclusiua, addita vni relatiuorum, excludit aliud, & omne quod est in alio supposito. 1ª.q.31.4.3m 5

* Ecclesia malos iuste excõmunicat, ut resipiscant, * in necessitatis tamen casu est illis subueniendum, debet enim Ecclesia diuinũ iudicium in castigationib. imitari, scilicet ad salutem, non autem ad perditionem 22ª.q.31.2.3m. 1

Excommunicatis, & reipublicæ hostibus, sub subtrahẽda beneficia, vt recedant a culpa, sic tamen, quod

natura

natura non deficiat, nisi secundum ordinem iustitiæ, 2a2æ.q.31.2.3^{m}.

3 Iniiciens manus in clericum, septempliciter, non est excommunicatus, scilicet causa disciplinæ, ut magister, vel prælatus, si iocosa leuitate, si inuenit eum turpiter agentem cum uxore, matre, sorore, uel filia, si statim uim, ut repellat, si ignorat eum esse clericum, si inueniat eum in apostasia, post trinam admonitionem, & si transfert se clericus ad actum penitus sibi contrarium, ut si fiat miles, vel ad bigamiam transeat. Et octupliciter potest absolui ab episcopo, si in articulo mortis, quia tunc à qualibet excommunicatione potest quilque à quolibet sacerdote absolui, si sit hostiarius alicuius potentis, & non ex odio, vel proposito percussit, si percutiens sit mulier, si sit senex, & dominus læderetur de eius absentia, qui non est in culpa, si regolaris regularem, nisi sit enormis excessus, si sit pauper, si sit impubes, vel senex, vel valetudinarius, & si habeat inimicitias capitales, 2a2æ.q.64.7.c.

4 Participare cum excommunicato, concaditur quintupliciter, s. Vtile, lex, humile, res ignorata, necesse, 2a2æ.q.39.4.2^{m}.

5 Excommunicatio melior est separatio à communione Ecclesiæ, quo ad fructum, & suffragia generalia. Suppl. q.21.1.c.

6 Cum Ecclesia in terris Dei uicem gerat, illiusque iudicium Dei iudicio conforme sit, iure excommunicare potest, siue peccatorem à communione Ecclesiæ, siue à suffragiis, & aliis spiritualibus separet. Suppl. q. 21. 3.c.

7 Non potest Ecclesia etiam pro peccato mortali aliquem excommunicare, nisi contumax fuerit. Suppl. q.21. 3.c.

8 Si excommunicatio iniuste lata sit ex parte excommunicantis, nihilominus effectum sortitur, at si ex parte excommunicationis ita, vt error ille irritam faciat sententiam, nullius est effectus. Suppl.q.21.4.c.

9 Cum quis pro falso crimine in iudicio probato excommunicatur, si humiliter sustinet humilitatis meritum, recompensat excommunicationis damnum. Suppl q 21.4.c.

10 Soli Episcopi, & maiores prælati excommunicare possunt, qui habent iurisdictionem in foro iudiciali. Suppl. q 22.1.c.

11 Etiam non sacerdotes possunt excommunicare, modo iurisdictionem habeant in foro contentioso. Suppl. q.22.2.c.

12 Excommunicatus, vel suspensus, non potest alium excómunicare. Suppl q.21.3.c.

13 Nullus potest nisi inferiorem excommunicare, cum excommunicatio sit iurisdictionis, quæ exerceri non potest, nisi in subditos. Suppl.q.22.4.c.

14 Tametsi singuli e'iculus communitatis excommunicari ab ecclesia possint, nunquam tamen ipsa communitas, Suppl q.22.5 c.

15 Toties quis excommunicari potest, quoties est excommunicationis causa, Suppl.q.22.6.c.

16 Licet aliquibus communicare excommunicatio minori excommunicatione, maiori vero minime, nisi vbi aliqua spiritualis commoditas, vel legis, vel necessitatis ratio ad hoc impulerit Suppl q.23.1.c.

17 Participans cum excommunicato, excommunicatus quoque est, aliquando maiori, nonnunquam minori excommunicatione. Suppl.q.23.2.c.

18 Tantum participans excommunicato in crimine, vel in diuinis seu in Ecclesiæ contemptum peccat mortaliter, Suppl.q.23.1.c.

19 Excommunicatum minori excommunicatione, potest quilibet sacerdos absoluere, non autem maiori, siue sit à iure, vel ab homine lata, sed is, qui sententiam tulit, subuenit in articulo mortis. Suppl.q 24.1.c.

20 Potest quis inuitus absolui ab excommunicatione, cum sit pœna, non autem à peccato, cum sit uoluntarium, Suppl.q.24.2.c.

Absolutus ab vna excommunicatione ab omnibus absolutus intelligitur, si sint ab uno iudice latæ, nisi aliter fuerit expressum, non autem si sint à diuersis iudicibus factæ, Suppl.q.24.3.c. 21

EXCVSATIO aggrauat omne peccatum, 2a2æ.q.13.3.3^{m}. 1

SEMPER perfectissimum est exemplar, quod imitatur minus perfectum, 1a.q 56.1 1^{m}. 1

Causa exemplaris, est tantum existentium, sed causa finalis, est etiam non entium, 1a.q.5.1.2^{m}. 2

Exemplar oportet conformari exemplari, secundum rationem formæ, non autem secundum modum essendi, 1a.q.18.4.2^{m}. 3

IN operationibus, & passionibus humanis, in quibus experientia plurimum ualet, plus mouent exempla, quàm uerba, 1a2æ.q.34.1.c. 1

Aristoteles in logica, vtitur exemplis, secundum opiniones aliorum. Ideo non habent auctoritatem, 1a.q.48.1.1^{m}. & q.67.1.2^{m}. & 2a2æ.q.59.2.1^{m}. 2

* EXEMPTVS. & peccans in re non exempta, potest ab ordinario iudicari, 2a2æ.q.67.1.1^{m}. 1

EXILIVM non erat uniuersale in ueteri lege, sed particulare, ne quis fieret Idololatra, 1a2æ.q.105.2.10^{m}. 1

EXITVS. & IN DIVINIS, Est secundum solam distinctionem relationum, & secundum emanationem interiorem, & non secundum distantiam, 1a.q.42.5.2^{m}. 1

EXORCISMVS non est sacramentum, sed est sacramentale, 3a.q.65.3.1^{m}. & q 71.1.2^{m}. 1

Exorcismus debet præcedere baptismum. Tamē si non præcedat, debet postea fieri, 3a.q.71.2.c. & 1.3^{m}. 2

Exorcisare pertinet ad sacerdotem, & ad exorcistam, 3a.q.71.4.c.1^{m}. & 2^{m}. 3

Ea, quæ fiunt in exorcismo, non tantum significant, sed etiam efficiunt, 3a.q.71.3 c. 4

Quandocunque aliquid sanctificandum est, ad cultum diuinum, prius exorcizatur, ut liberetur à potestate diaboli, 3a.q.71.3.3^{m}. 5

Exorcismus datur contra dæmonem, inquantum impedit homines à sacramentis. Sed baptismus datur contra eum, inquantum impedit à gloria, 3a.q.71.2.2^{m}. 6

Quæ fiunt in exorcismo, ordinantur contra impedimenta baptismi, cuius effectus potest impediri ante sumptionem baptismi, & post, 3a.q.71.3.3^{m}. 7

Effectus exorcismi, est debilitatio potestatis dæmonis, quia totaliter in baptismo aufertur, 3a q.71.3.c. 8

Effectus eius duplex, scilicet expulsio dæmonis, & apertio sensuum ad ministeria, & mandata Dei, 3a.q. 71.3.c. 9

Sal missum in os exorcizandi, & narium, & aurium, sputo linitio, significat remotionem impedimenti dæmonis, respectu fidei docendæ, 3a.q 71.2.c. 10

Exorcismus non confert gratiam, nec remissionem culpæ. Ideo sine baptismo, exorcismus nihil ualet post mortem contra Præpositiuum, qui dicit, quòd minores tenebras patitur, 3a.q.71.3.c. 11

Expectatio est motus spei, propter cognitionem præcedentem respectu auxilij alicui, 1a2æ.q.40 2.1^{m}. 12

EXPERIENTIA proprie, pertinet ad sensum tantum, sed large, pertinet etiam ad intellectum, ut in dæmonibus, 1a.q.54.5.2^{m}. & q.58.3.3^{m}. 1

Experientia in operabilibus, non est potentia, & non solum causat scientiam, sed etiam habitum, qui facit operationem faciliorem, propter consuetudinem, 1a2æ.q.40.5.1^{m}. 2

Qui accipit gratiam, per quandam experientiam dulcedinis nouit se illam habere, quem non experitur ille qui non accipit, 1a2æ.q.112.5.c. 3

Illa, quæ sunt per essentiam sui in re, cognoscuntur experimentali experientia, inquantum homo experitur

per

per actus, principia intrinseca, sicut uoluntatem, percipimus uolendo, & uitam ab operibus uitæ, 12ę. q. 112.5.1^{m}.

5 Verbum Abrahæ, id est, nunc cognoui, quod timeas dominum, potest referri ad notitiam experimentalem, quæ est per exhibitionẽ operis, 12ę.q.112.5.5^{m}

6 In opera illo, quod fecerat Abraham, cognoscere potuit experimentaliter, se Dei timorem habere. Vel potest hoc etiam ad reuelationem referri, 12ę.q.112.5.5^{m}.

1 EXTATIS est fieri extra se, secundum cognitionem, vel secundum appetitum, 12ę.q.28 3.c. ? 22ę. q. 175. 2.5^{m}.

1 EXTREMA unctio cum ad peccatorum remissionem ordinetur est sacramentum, & nõ tantum sacramentale. Suppl.q.29.1.o.

2 Extrema unctio, quamuis per multas perficiatur actiones, unum nihilominus sacramẽtu est. Suppl.q.29.2.c.

3 Extremæ unctionis sacramentum à Christo fuit institutum, sicut & cætera sacramenta, ab apostolis tamẽ promulgatum fuit. Suppl.q.29.3 o.

4 Oleum oliuæ, cum sit leuitiuum ac penetratiuum usq; ad intima ac diffusiuum, conueniens est materia sacramenti extremæ unctionis, quod perfecta & lenis sanatio esse debet. Suppl q 29 4.c.

5 Oleum oliuæ, quod in extrema unctione assumitur pro materia consecratum esse debet. Suppl.q.29.3.o.

6 Materia huius sacramenti per Episcopum consecrata esse debet. Suppl.q.29.6.o.

7 Determinata est forma uerborum huius sacramenti sicut, & aliorum. Suppl q.29.7.o.

8 Forma uerborum huius sacramenti in oratione deprecatiua perficitur, non autẽ iudicatiua. Suppl. q. 29.8.o.

9 Conueniens uerborum forma est ea, qua Ecclesia utitur, s. Per istam sanctam Suppl q.29.9.c.

10 Principalis affectus extremæ unctionis est ipsa peccatorum remissio, quo ad illorum reliquias, & maculam, seu culpam, si eam inueniat. Suppl.q.30.1.c.

11 Hoc sacramentum, non sequitur corporalis sanatio semper, sed quando expedit ad spiritualem sanationem. Suppl.q.30 2.o.

12 Nullum imprimit characterem hoc sacramentum, cũ per illud homo, ad aliquod sacrum peragendum non ordinetur, Suppl.q.30.3.c.

13 Non possunt laici hoc extremæ unctionis sacramentũ conferre, sicut baptismum in necessitatis articulo. Suppl q.31.1.o.

14 Hoc sacramentum nullatenus licet diacono conferre, Suppl.q.31.2.o.

15 Cum hoc sacramentum cunctis exhibeatur, non modo per Episcopos, sed per simplices sacerdotes administrari potest Suppl.q.31 3.c.

16 Sanis non debet hoc sacramentum conferri, quòd quædam spiritualis animæ curatio est. Suppl.q.32.1.o.

17 Non quouis morbo laborantibus hoc est sacramentum exhibendum, sed ad mortem proxime aliqua ægritudine affectus, Suppl.q.32.2.c.

18 Furiosis & amentibus, quibus desit deuotionis affectus, nullatenus hoc sacramentum conferri debet, Suppl. q.32.1.o.

19 Hoc sacramentum pueris conferri non debet, Suppl.q. 32.4.c.

20 Non totum corpus, sed ex duntaxat humani corporis partes iniungi oleo huius sacramenti debent, in quibus est aliqua spiritualis informitatis radix, Suppl.q. 32.5.o.

21 Quinque sensuum organica membra inungi præcipuè debent, in quibus est aliqua cognitionis radix, in nõnullis autem propter appetitiuam, & motiuam inungũtur renes, ac pedes. Suppl.q.32.6.o.

22 Mutilati inungi etiam in partibus illis mutilatis debẽt, quibus alias inungerentur, Suppl.q.32.7.c.

23 Sacramentum hoc sine aliqua sui iniuria iterari potest, Suppl q.33.1.c.

Eadem infirmitate laborantibus, non secundum eundem, sed diuersum infirmitatis statum, potest extrema unctio exhiberi, Suppl.q.33.2.o. 24

EXVFFLATIO in exorcismo, significat expulsionem dæmonis, cui reditum præcludit benedictio, 3ª. q.71.2.c. 1

F.

FACERE, & fieri, important habitudinem causæ & affectus, sed mutationem ex consequenti, 1ª.q. 45.2.1^{m}. 1

Facere dicitur dupliciter, scilicet large omnis operatio, & proprie, operatio tantum ad extra, 22ę. q.134. 2.c.1^{m}.? 2^{m}. 2

Factio est de materia exteriori, sed generatio, est de substantia generantis, 1ª.q.41.3.c. 3

Non omne, quod facit maius, facit minus, nisi sit ad illud ordinatum, *uel nisi in maiori includatur minus, vel nõ potest facere, quòd minus est, si referatur minus, vel si minus, sit ad defectum, 22ę.q 180.9.3^{m}. 4

Quod homo faciat, quod est in se est requiritur ad meritum in habentibus usum rationis non autem in carentibus usu rationis, 22ę.q.81.2.1^{m} ? q.9.1^{m}. 5

Facies Christi, emittebat radios, 3ª.q.44.3.1^{m}.

FACTVM duplex, s. diuinum, & naturale. Primum præcedit potentia actiua, & non passiua, natura, non autem tempore, nisi sit nouum, secundum vero utraque potẽtia præcedit, etiam tempore, 1ª.q.74 1.5^{m}. 1

Fieri & factum esse, dicuntur de Deo, secundum rationem tantum, & sine mutatione Dei, 1ª.q.13.7.2^{m}. 2

Factum esse, quãdoque dicit nouitatem prædicationis, sine mutatione facti, 1ª.q.13.7.2^{m}.? 3ª.q.16 6.c.2^{m}. 3

Prospicere facta aliorum bono animo, vel ad utilitatẽ propriam ut. s. homo ex bonis operibus proximi, prouocetur ad melius, vel ad utilitatem illius, ut s. corrigatur, si quid ab eo agitur, secundum regulam charitatis, & secundum debiti officij, est laudabile. Sed quòd aliquis intendat ad considerandum vitia proximorum ad despiciendum, vel detrahendum, vel saltem inutiliter inquietandum, est vitiosum, 22ę.q.33. 2.3^{m}.? q.167.2.3^{m}. 4

FACVLTAS est potestas, qua aliquid habetur ad nutum, 1ª q.83 2.2^{m}.

FALLERE contingit dupliciter, s. occultando ueritatem dicto, vel facto, uel significando falsitatem. Primum licet, non autem secundum, quia etiam hostibus debent seruari promissa, fœdera, & fides, 22ę.q. 40.3.o.? q.71.3.3^{m}. 1

Homo faciliter fallitur in iudicando, in pertinentibus ad se, 22ę.q.88.2.3^{m}. 2

FALSITAS non est in sensu, sicut in cognoscente uerum, & falsum, 1ª.q.17.2.1^{m}. 1

Falsitas, & ueritas, sunt primo in intellectu, in rebus autem, per ordinem ad intellectum solum, 1ª.q.16. 1.2.o.? 3.1^{m}.? 5.6.3.c.? q.17.1.3.o.? 4.1^{m}. 2

Falsitas non est in intellectu, respectu primorum principiorum, nec respectu quidditatis, nisi per accidens respectu dulcis compositionis, 1ª.q.17.3.o.? q.57.1. 2^{m}.? q.58 5.c.? q.85.6 o. 3

Veritas & falsitas, ut in cognoscente, sunt tantum in intellectu componente, & diuidente, sed ut in re uera, sunt etiam in sensu, & in intellectu cognoscẽte quidditatem, 1ª.q.16.2.o.? q.17.2.o ? 3.c. 4

Falsitas est in sensu respectu sensibilium communium, & respectu sensibilium per accidens, non autem respectu sensibilium propriorum, nisi per accidens, 1ª. q.17.2.o.? 3.c.? q.17.1.2^{m}.? q.58.5.c.? q.85.6.c. 5

Falsitas attribuitur phantasiæ, quia repræsentat obiectum absens, tanquam præsens, 1ª.q.17.2.2^{m}.? q. 54. 5.3^{m}. 6

7 Res non dicuntur falsæ, respectu intellectus diuini, sed respectu intellectus nostri, 1a.q.17.1.c.3m.

8 * Res dicitur simpliciter uera, vel falsa tantum ab intellectu, à quo dependet, ut res naturalia à diuino. & artificialis à nostro, 1a.q.1a q.16.1.c.& q.17.1.o.

9 Res naturales dicuntur falsæ per accidens, & secundũ quid, respectu intellectus nostri dupliciter, s. secundũ rationem significati, & secundum rationem causæ, 1a. q.17.1.c.

10 Res dicitur uera, vel falsa, ratione ueræ, vel falsæ æstimationis, quàm nata est facere de se, quo ad ea, quæ exterius apparent in ea, 1a.q.17.1.c.

11 Res secundum id, quod est, dicitur uera, secundũ, quòd non est, dicitur falsa, 1a.q.17.1.c.1m.& 4.1m.

12 Malum simpliciter est in rebus, non autem falsum, sed secundum quid, 1a.q.17.1.c.& q.48.2.o.

13 In Deo nulla est falsitas, sed tantum, ueritas, 1a.q.17.4.3m.& 22æ.q.171.6.c.

14 Homo dicitur falsus, quia amat falsas opiniones, vel locutiones, nõ autem quia põt mentiri, 1a.q. 17.1.c.fi.

15 Peccata dicuntur falsitates, uel mendacia. Et opera virtuosa, dicuntur ueritas uitæ, 1a.q.17.1.c.

16 Falsum contrariatur uero, & fundatur in uero, sed non in suo contrario, 1a.q.17.4.o.& 12æ q.64.3.3m.

FALSVM testimonium prohibetur octauo præcepto decalogi, 22æ.q.122.6 2m.

1 * FAMA bona, est nobis necessaria propter nos, quia est præcipuum bonum inter exteriora bona, quia facit idoneum ad officia humana, & præseruat à peccatis, & propter alios, ne scandalizentur, & malum exẽplum sumant ad peccandum, 22æ.q.73.2.3.c.

2 Fama quadrupliciter læditur directè, s. imponendo falsum, adaugendo peccatum, manifestando occulta, peruertendo intentionem. Sed indirectè dupliciter læditur, s. negando bona alterius, vel malitiosè reticendo, 22æ.q 73.1.3m.

3 Fama læditur tripliciter, s. iuridicè, falsè, & manifestando occulta. Secundo modo, & tertio, tenetur, quis ad restitutionem, non autem primo modo, 22æ. q. 62.2. 2m.& q.73.2.o.

FAMES, [illegible], & desiderium in beatis, dicitur per remotionem satietatis, 12æ.q.87.4.3m.

1 FAMILIARITAS cum peccatoribus uitari debet ab imperfectis propter periculum, non autem à perfectis, propter fructum, 22æ q 25.6.5m.

1 PHANTASIA duplex, s. determinata, s. eadem cum imaginatiua habens organum determinatum, & indeterminata, existens in qualibet parte animalia, ẽt derisa. Sed Auicenna posuit quintam potentiam, scilicet phantasiam mediam inter æstimatiuam, & imaginatiuam, & quæ componit & diuidit species imaginalis, 1a.q.78.4.c.fi.

2 Phantasia est thesaurus formarum per sensum acceptarum, componens & diuidens eas. Et est idem, quòd imaginatiua, 1a.q.78.4.c.& q.84.6.2m.

3 Phantasia, & memoria, sunt passiones primi sensitiui; non quidem tanquam proprij organi, sed quia oriuntur ab anima mediàte primo sẽsitiuo, 1a.q.78.4.3m.

4 Dæmon potest immutare phantasiam hominis, & alios sensus corporeos, ut aliter uideatur res, quam sit, 1a. q.111 3.4.o.& q.114.4.2m.& 22æ.q.10.1.3m.& a.d.8.5. 4m.& 6m.

1 PHANTASMA est similitudo indiuidui, in organo corporeo, 1a.q.84.7.c m.& q.85.1. 3m.

2 Aliquod phantasma per sensum nunquam acceptum, potest formari in imaginatione, per operationem virium interiorum, 1a.q.12.9.2m.& q.15.2.3m.& 22æ. q. 172.2.c.

3 Intellectus noster abstrahit à phantasmatibus species intelligibiles, inquantum considerat naturas in uniuersali, quas tamen intelligit in phantasmatibus, quia nihil potest actu intelligere, nisi conuertendo se ad phantasmata, 1a.q.85.1.4m.& 5.2m.& 3.86.1.c.

Phantasmata non possunt imprimere in intellectũ possibilem, uirtute sua, sed uirtute intellectus agentis, conuertentis se supra phantasmata, resultat species intelligibilis, in intellectu possibili, 1a.q.85.1.3m. 4

Phantasmata illuminantur ab intellectu agẽte, quia ex eius uirtute redduntur habilia, vt ab eis intentiones intelligibiles abstrahantur, 1a.q.85.1.3m. 5

In potestate nostra est, per uirtutem intellectus agentis formare phantasmata, accommoda considerationi, quam uolumus, nisi forte esset impedimẽtum ex parte organi, cuius est, 1a.q.85.1.4m. 6

Fas proprie, est lex diuina: sed ius, est lex humana, 22æ. q.57.1.3m. 7

FASCINATIO est infectio ab oculis infectis, propter malitiã animæ, vel ex Dei permissione, uel cooperante fato occulto, uel dæmone, 1a.q.117.3.2m.

FATVE dicere, uel facere, uel irasci, non sunt species iræ, sed gradus eius. Et est peccatum mortale, quando peccatum interius conceptum ad effectum perducitur, sub ratione vindictæ, 12æ.q.46.8.3m.& 22æ.q. 158. 5.3m.

FATVM proprie, est dispositio syderum, qua quis est conceptus, vel natus. Sed improprie est prouidẽtia Dei, ideo est in rebus, 1a.q.116.o. 1

Fatum dicitur à fari, quasi effatum diuinæ prouidẽtiæ, uel quia antiqui solebant per illud de futuris effari, 1a.q.116.1.c.fi. 2

Fatum non est qualitas, nec substantia, sed est relatio multiplex, ratione effectuum, vel causarum secundarum, non autem respectu Dei, 1a.q 116.2.3m. 3

Ratio gubernationis in mente Dei, est prouidentia, sed in causis secundis, est fatum, 1a.q.116.2.o. 4

Non omnia subduntur fato, sed tantum effectus causarum secundarum, 1a.q.116.1.c & 4.o. 5

Fatum respectu causarum secundarum, est mobile, sed respectu causæ primæ, est immobile, non quidem absolutè, sed sub conditione prouidentiæ, 1a q.116.3.o. 6

FEBRIS ethica est intensior aliis, licet calor eius minus sentiatur, quia est infusa membris, quasi complexio, 12æ.q.29.3.c. 7

FOECVNDITAS bonorum operum duplex, s. in se per baptismum, & in aliis per ordinem sacrum, 3a. q 69.5 3m.

FOELICITAS vltima est in cognitione alicuius creaturæ, sed tantum in cognitione Dei, 12æ.q.3.7.o. & 22æ.q.167.1.1m. 1

Cum dicitur, quòd fœlicitas non est in habitu, intelligendum est de habitu, de quo nõ procedit actus. Qui enim est in habitu, & non in actu, similis est dormienti. Oportet autem, quòd actus ille, in quo fœlicitas cõsistit, ab habitu aliquo progrediatur, secundum sententiam philosophi Alias operatio non esset delectabilis, & perfecta, 12æ.q.3.2.4m.fi. 2

Vltima fœlicitas hominis, non quidem simpliciter, sed ad quam per sua naturalia potest peruenire, est cognitio substantiarum separatarum, nõ quidem quidditatiua, sed quid non sunt, per sensibilia, 22æ.q.2.8. 1m.& q.3.7.o. 3

Fœlicitas magna, sed non ultima, est in contemplatione substantiarum separatarum, si perfecte intelligerentur, 1a q.64.1.1m.& q.89.2.3m. 4

Fœlicitas terrena consistit in quinque, scilicet voluptate, diuitiis, potestate, dignitate, & fama, 1a.q.26.4.c.& 12æ.q.2.o. 5

FOEMINA in holocaustis non offerebatur in ueteri testamento, quia est animal imperfectum, 12æ. q. 102.3.9m. 1

Fœmina non potest esse principium generationis actiuum, 3a.q.67.4.3m. 2

Generatio fœminæ, contingit ex intentione Dei, & naturæ uniuersalis, sed respectu naturæ particularis, 3

con-

contingit ex defectu imaginationis, vel uirtutis actiuæ, uel materiæ, vel propter aliquid extrinsecus, s. venti, loci, temporis, & huiusmodi. Ideo est quid occasionatum, & deficiens, 1a.q.92.1.1m.¶ q.99.2.1m.¶ 2m.

FOEMINALIA significat continentiam, quæ perpetuo inducitur ministerio noui testamenti. Non autē ministris ueteris testamenti, sed tantum tempore sacrificiorum, quo utebantur eis, 12ſ.q.102.4.7m.

1 * FOEMININVM genus adaptatur essentiæ, & proprietatibus, masculinum personæ, & neutrum essentiæ, 1a.q.31.2.4m.¶ 3a.q.17.1.c.¶ q.32.3.c.

2 Neutrum genus est informe, sed masculinum genus est formatum, & distinctum, & similiter fœmininum, 1a.q.31.2.4m.

1 FERMENTVM significat feruorem charitatis, sicut azima puritatem, 3a.q.74.4.c.3m.¶ 4m.

2 Fermentum significat charitatem, ratione sui effectus, s. saporis, sed significet corruptionem peccati, ratione suæ speciei 3a q.74.4.c.ñ.¶ 3m.

3 Fermentum non offerebatur in sacrificiis, propter corruptionem, vel quia licitè offerebatur idolis, 12ſ.q.102.3.1.4m.

4 Non licet in iudicio probare innocentiam, uel crimen per iactum ferri candentis, 22ſ.q.95.8.3m.¶ 3a.q.80.6.3m.

1 FERVOR uoluntatis, non est uirtuosus, si non sit ratione ordinatus. Et ideo si aliquis ex feruore animi præoccupet debitum tempus, non est laudandus, 22ſ.q.106.4.2m.

1 FESTVM omne ueteris testamenti, habet aliquod festum sibi succedens in nouo testamento, 12ſ.q.103.3.4m.

2 Ratio, & expositio, & figura omnium festorum ueteris testamenti, 12ſ.q.102.4.10m.

3 Festa temporalia ueteris testamenti erant octo, scilicet, sabbatum, neomenia, pascha, pentecostes, tubarum, expiationis, tabernaculorum, & cœtus. Et unum erat continuum, scilicet iuge sacrificium, 12ſ.q.102.4.10m.

4 Festum tubarum, erat prima die Septembris, in memoriam liberationis Isaac. Et erat inuitatio ad festum expiationis, & figura prædicationis apostolorum, quorum festa succeduntei, 12ſ.q.102.4.10m.¶ q.103.3.4m.

5 Festum expiationis erat die decima Septembris, in memoriam expiationis peccati, de adoratione uituli ad preces Moysis, 12ſ.q.102.4.10m.

6 Festa martyrum, & confessorum, succedunt festo expiationis, 12ſ.q.103.3.4m.

7 Festum consecrationis Ecclesiæ fit octo diebus, ad significandum resurrectionem Christi, & membrorum Ecclesiæ, 3a.q.83.3.4m.

8 * Peccans in festo, magis facit mystice contra tertium præceptum, quam qui ad litteram aliquod opus corporale licitum facit in eo, 22ſ.q.122.4.3m.

FEVDVM ¶ Ius patronatus, non potest per se uendi, nec dari in feudum, sed cum possessione transit, 22ſ.q.100.4.3m.

1 FICTIO est ostendere dicto, vel facto, quod non est uerum, & est speciale peccatum, si hoc intendatur, 3a.q.69.9.3m.

2 Fictio consequitur superbiam, quia appetens excellentiam, fingit se fortem, & huiusmodi, 22ſ.q.162.7.5m.

3 Fictio relata ad rem significatam, ut metaphora, non est mendacium, ut patet in figuratiuis locutionibus, 22ſ.q.110.3.6m.¶ q.111.1.3m.¶ 3a.q.55.4.1m.¶ q.76.8.c.

1 FIDELIS. ¶ Fidelium uniuersitas in tres status solet distingui, s. in statum incipientium, proficientium, & perfectorum, 22ſ.q.224.5.0.

1 FIDES QVID. ¶ Fides importat assensum intellectus ad ad aliquid, quod creditur, cum certitudine, 12ſ.q.56.3.c.¶ 22ſ.q.1.4.c.¶ q.4.1.c.¶ q.8.6.2m.¶ q.171.5.c.

Sex diffinitiones fidei exponuntur, & reducuntur ad eam, quam dat sanctus Paulus, ut ad perfectissimam, 22ſ.q.4.1.0. 2

Fides formata est uirtus, non autem informis, nec fides de qua loquitur Aristoteles, 12ſ.q.62.3.2m.¶ 65.4.0.¶ 5.2m.¶ 22ſ.q.45.0. 3

Fides, quæ est gratia gratis data, est excellentia, uel constantia fidei, quæ est uirtus. Sed fides, quæ est fructus, est delectatio, ratione certitudinis eius, 22ſ.q.4.5.4m.¶ q.8.8.0. 4

* Fides est substantia. i. fundamentum totius spiritualis ædificii, 3a.q.73.3.3m. 5

Fides dicitur sexupliciter, s. habitus formatus, informis, actu, obiectum, sacramentum, & qualibet certitudo de diuinis, 12ſ.q.55.1.1m.¶ 22ſ.q.6.8.0 6

Fides dicitur dupliciter, s. res credita & habitus. Et hoc dupliciter, s. respectu obiecti formalis, & respectu subiecti. Primo modo & etiam secundo, fides est una, sed tertio modo sunt plures, 12ſ.q.107.1.1m.¶ 22ſ.q.1.6.2m.¶ q.4.6.0.¶ q.5.4.c. 7

Fides est una dupliciter, s. ratione unius obiecti, & quia multos unit, 22ſ.q.4.6.¶ q.5.4.c.¶ q.10.5.1m.¶ 1m.¶ q.23.5.b. 8

Aliquid cadit sub fide dupliciter, s. directe, s. principaliter tradita nobis diuinitus, & indirecte s. ea, ex quibus negatis, sequitur aliquid contrarium fidei, 3a.q.32.4.c ¶ 22ſ.q.1.6.1m.¶ 7.c.¶ q.2.5.c.¶ q.8.2.0.¶ 3.6.c.¶ q.11.2.c 9

Ad fidem requiruntur duo, s. quod credibilia proponantur, & assensus, 1a.q.111.1.1m.¶ 22ſ.q.6.1.c. 10

Aliquæ pertinent ad fidem dupliciter, s. per se, s. ea per quæ ducimur ad beatitudinem, & beati erimus, & per accidens, 22ſ.q.1.6.1m.¶ 7.c.¶ q.2.5.7.c.¶ q.89.0.c. 11

Deuiare à recta fide, contingit dupliciter, s. non credendo Christo, sicut pagani, vel male eligendo credibilia, sicut hæretici, 22ſ.q.11.1.c. 12

Obiectum fidei est non uisum, 12ſ.q.67.3.c.1m.¶ 22ſ.q.1.4.0.¶ 5.c.¶ 6.c.2m.¶ q.8.1.c.¶ 3a.q.7.3.c.3m.¶ 4.c.¶ 8.2m ¶ 9.1m ¶ q.9.3.1m. 13

Nihil est obiectum fidei, nisi sub ratione non apparentis, 22ſ.q.1.4.5.0.¶ q.4.1.0.¶ 3a.q.7.3.0. 14

Nihil cadit sub fide, nisi à Deo reuelatum, & ut habens ordinem ad Deum, 1a.q.1.3.c.1m.¶ 22ſ.q.1.1.c.1m.¶ q.2.2.c ¶ q.17.2.2m. 15

Nullum falsum potest subesse fidei, 1a.q.1.8.c.fi.¶ q.13.12.b ¶ 22ſ.q.1.3.0.¶ q.4.5.c.2m.¶ q.10.2.3m. 3a.q.46.2.4m. 16

Idem est obiectum, & finis fidei, s. Deus, non quidem secundum eandem rationem, quia ut ueritas prima, est obiectum, sed ut summa bonitas est finis eius, 3a.q.7.4.c. 17

Obiectum fidei duplex, s. materiale, & formale, s. ueritas prima, 12ſ.q.67.3.1m.¶ 22ſ.q.1.1.0 ¶ 1.3.1 ¶ q.2.2.c.¶ q.4.1.c.¶ 2.3m.¶ 6.c.¶ q.5.1.3.4.c ¶ q.7.1.3m. 18

* Obiectum fidei, bene & vere potest dici complexum, & incomplexum, 22ſ.q.1.2.0. 19

Ad fidem pertinent aliqua dupliciter. s. essentialiter, s. quæ sunt supra rationem humanam simpliciter, & per accidens, s. respectu alicuius, ut præambula fidei 1a.q.2.2.1m.¶ 22ſ.q.1.5.c.3m.¶ 4m. 20

Articuli fidei sunt sicut principia in doctrina sacra, 1a.q.1.8.3m.¶ 7.8.1.¶ 12ſ.q.111.4.c.¶ 22ſ.q.1.7.c. 21

Articuli fidei distinguuntur, secundum specialem rationem, & difficultatem non uisi, 22ſ.q.1.6.0. 22

Articuli fidei sunt duodecim, secundum numerum apostolorum, sed sunt quatuordecim, quo ad credibilia, 22ſ.q.1.2.0. 23

Articuli fidei creuerunt, secundum successionem temporum, & uicinitatem ad Christum, quo ad explicationem, non autem quo ad substantiam, 22ſ.q.1.7.0.¶ q.2.7.c.¶ q.174.2.c.¶ 3a.q.61.3.2m. 24

Ar-

25 Articuli fidei sunt per se noti, habenti lumē fidei, scilicet cuilibet fideli. 12æ.q.100.4.1^{m}.

26 Ex vno articulo fidei probatur alius, sicut Paulus argumentatur ad resurrectionem communem, ex resurrectione Christi, 1^{a}.q.1.8.c. principio.

27 * Errans in aliquo articulo, non habet veram fidem de aliis. 22æ.q.5.3.c.⁊.4.1^{m}.

28 Papa non potest addere, minuere, vel mutare aliquid de articulis fidei, vel sacramentis Ecclesiæ, sed solus Christus. 3^{a}.q.83.3.8^{m}.⁊.q.84.2.c.

29 Fides est in intellectu subiectiuè. 22æ.q.4.2.c.

30 Fides est principaliter in intellectu speculatiuo, & secundariò in practico. 12æ.q.56.3.c.⁊.q.58.3.c.⁊.22æ.q.4.2.3^{m}.⁊ q.9 3.c.

31 Fides est maior in vno homine, quàm in alio, quo ad certitudinem deuotionem, confidentiam, & explicationem, non autem quantum ad rationem formalem obiecti eius. 22æ.q.5.4.c.

32 Et solum inquantum maiores adhærent doctrinæ diuinæ. 22æ.q 2.6.3^{m}.

33 Genus humanum tripliciter se habuit ad fidem Christi, secundum tria tempora. scilicet ante legem, sub lege, & sub gratia, 22æ.q.174.6.c.⁊.3^{a} q.61.1.1^{m}.

34 * Homo in statu innocentiæ, habuisset fidem de incarnatione Christi, 22æ.q.2.7.c.⁊.3^{a}.q.1.3.5^{m}.

35 Fides antiquorum, & modernorum, est eadem specie, sed differt numero in diuersis. 12æ.q.103.4.c.⁊.q.107.1.2^{m}.⁊.22æ.q.46.c.⁊.3^{a}.q.70.1.c.

36 * Fides nō est in bestiis, 12æ.q 67.3.5.c.⁊.22æ.q.4.4.1^{m}.⁊.q.16.2.c.⁊.q.18.2.c.⁊.1^{a}.q 7.3.3^{m}.

37 * Fides est in dæmonibus coacta, non laudabilis, nec donum gratiæ, 1^{a}.q.64.2.5^{m}.⁊.22æ.q.5.2.c.⁊.q 18.3.2^{m}.⁊.3^{a}.q 76.7.c.

38 Timor Dei non potest vniuersaliter præcedere fidem, suppositis articulis excellentia Dei, de pœnis, & huiusmodi. 22æ.q.7.1.1^{m}.

39 Initium fidei non est ex nobis, licet hoc aliquādo tenuerit Augustinus. 12æ.q.114.5.1^{m} ⁊.22æ.q 6.1.c.

40 Hæresis Pelagii, quod initium fidei est ex nobis, sed consummatio fidei est a Deo. 22æ.q.6.1.c.

41 Fides causatur dupliciter. scilicet quo ad habitum, à solo Deo: & quo ad hoc, quod requiritur ad fidem, quod proponantur credibilia ab angelis, & hominibus. 1^{a}.q.111.1.1^{m}.

42 Fides quo ad proponēda credibilia, necessario est à Deo immediatè, quibusdam, & aliis per angelos, & prædicatores, sed quo ad assensum intrinsecè, est à solo Deo, extrinsecè vero, & insufficienter, scilicet proponendo, & persuadendo, est etiam ab aliis. 22æ.q.6.1.c.

43 Fides informis causatur à Deo, cuius est donum, quo ad substantiam, non autem quo ad informitatem eius. 22æ.q.5.2.2^{m}.⁊.q.6.2.c.

44 Ratio naturalis subseruit fidei, sicut naturalis inclinatio voluntatis subseruit charitati. 1^{a}.q.1.8.2^{m}.⁊.q.2.2.1^{m}.

45 Fides gignitur, & nutritur per scientiam extrinsecè tantum. scilicet persuadendo. 1^{a}.q.1.2.b.⁊.22æ.q.6.1.1^{m}.

46 Totum enim certissimum est quod fides habet, ex quacunque enim parte ad fidem acceditur, omnis intellectus captiuatur in obsequium Christi, nec mirum, cū etiam veritas creata cogat intellectum sibi assentire. 22æ.q 171.5.c.

47 Fides est necessaria, vt principium spiritualis vitæ. 22æ.q.16.1.1^{m}.

48 Vita spiritualis attribuitur fidei, sicut in qua primo manifestatur. 12æ.q.110.3.1^{m}.

49 Fides semper manet inquantum est fundamentum spiritualis ædificii, id est, ratione cognitionis, non autem, ratione ænigmatis. 12æ.q.67.3. 2^{m}.

50 Puritas cordis, est effectus fidei. 22æ.q.7.2.c.

51 Visio beata succedit fidei. 1^{a}.q.12.7 1^{m}.⁊.12æ.q.4.3.c.⁊.22æ.q.4.2.b.⁊.q.5.1.c.

52 Fides, vt facit æstimationem de præmio, generat spem, de pœnis autem, generat timorem. 22æ.q.7.1 2^{m}.

Timor seruilis, est effectus fidei informis timor autem filialis, est effectus fidei formatæ. 22æ.q.7.1.2^{m}. 53

Per fidem Christi, homo pertinet ad testamētum nouū. 12æ.q.106.1.3^{m}.⁊.101.1.1^{m}. 54

Nullus vnquam habuit gratiam spiritus sancti, nisi per fidem Christi, implicitam, vel explicitam, propriam, vel alienam. 12æ.q.98.2.2^{m}.⁊.q.106.1.2^{m}.⁊.q 107.1.3^{m}.⁊.22æ.q.2.7.1^{m}.⁊.3^{a}.q.61.3 c.2^{m}.⁊.q.68.1.1^{m}. 55

Per fidem formatam, mundamur à peccatis, virtute passionis Christi. 22æ.q.7.2.2^{m}.⁊.3^{a}.q.49.1. 5^{m}.⁊.q.5a.6.c.⁊.q.68.4.3^{m}. 56

Sancti patres, dum adhuc hic viuerent, liberati sunt per fidem Christi ab omni peccato, & à reatu pœnæ actualium, non autem à reatu peccati originalis. 3^{a}.q.52.5.2^{m}.⁊ 7.1^{m}.⁊ 8.3^{m}. 57

Actus fidei potest esse meritorius, si sit informatus charitate 22æ.q.2.9.c.⁊.1^{a}.q.7.3.2^{m}. 58

In fide, scientia, & opinione, sunt duo actus. scilicet assensus, & actualis consideratio, & vterq; in fide potest esse meritorius, non autem in scientia, & opinione, sed tantum primus. 22æ.q.2.9.2^{m}.⁊.10.c. 59

Meritum fidei consistit in hoc, quòd homo ex obedientia Dei, assentit illis, quæ non uidet. 1^{a}.q.7. 3.2^{m}. 60

Fides percipit inuisibilia Dei, altiori modo, quo ad multa, quam ratio naturalis, ex creatura in Deum procedens. 22æ.q.2.3.3^{m}. 61

Fides inclinat ad resistendum omni contrario suo. 22æ.q.1.4.1^{m}.⁊.q.2.3.2^{m}. 62

Fides dirigit intentionem, respectu ultimi finis supernaturalis, sed lumen naturalis rationis, respectu alicuius boni connaturalis. 22æ.q.10.4.2^{m}. 63

Profecerūt homines in fidei cognitione, per temporum successionem. 22æ.q.1.7.2^{m}. 64

Explicatio credendorum, fit per reuelationem diuinam 22æ.q 2.6.c. 65

In iis, quæ ad subtilitatem fidei pertinent, solent hæretici fidem simplicium deprauare. 22æ.q.2.6. 2^{m}. 66

Ea, quæ sunt fidei non ignorantur omnino, sed imperfecte cognoscuntur. 1^{a}.q.12.13.3^{m}.⁊.22æ.q.1.4.2^{m}.⁊.3^{m}.⁊.5.1^{m}. 67

Ea, quæ sunt fidei, sunt visa, in communi esse credibilia, non autem in speciali, sed tantum sunt credita 22æ.q.1.4.2^{m}.⁊.3^{m}.⁊.5.1^{m}.⁊.q.2.9.3^{m}.⁊.q.8.4.2^{m}. 68

Ad ueritatem fidei pertinent, credulitas cordis, & exterior fidei protestatio per uerba, uel facta, quia omnia opera virtutum, vt relata in Deum, sunt quædam protestationes fidei. 22æ.q.124.5.c. 69

Fides nostra principaliter consistit in duobus, scilicet in vera, cognitione Dei, & in mysterio incarnationis Christi, 22æ.q.174.6.c. principio. 70

Ea, quæ sunt fidei, non contrariantur cognitioni naturali, nec econuerso. 1^{a}.q.1.8.c. fi.⁊ q.2. 2. 2^{m}.⁊.q.10.2.1.c. 71

Nulla manifestatio excludit rationē fidei, nisi qua Deus per essentiam videtur. 22æ.q.5.1.c.⁊.3^{a}.q.55. 5. 2^{m}. 72

Testimonium fidei nostræ, habemus ab hostibus. scilicet à Iudæis, & quasi in figura nobis repræsentatur, quod credimus, & ideo in suis ritibus tolerantur, 22æ.q.10.11.c. 73

Nullus conetur demonstrare ea, quæ sunt fidei, 1^{a}.q.32.1.c.⁊.q.9.46.2.c. 74

Rationes sanctorum de fide, non sunt demonstratiuæ, sed persuadent non esse impossibile, quod creditur, 1^{a}.q 1.8 c.1^{m}.⁊.q.32.1.c.⁊.q.46.1.2.c.22æ.q.1.5.2^{m}.⁊.q.2.10.2^{m}.⁊.3^{a}.q.55.5.2^{m}. 75

Rationes ad ea, quæ sunt fidei, non minuunt meritum, nisi sint causa assensus. 22æ.q.2.10.c.⁊.4^{a}.q.55.5.3^{m}. 76

Apparentia non habent fidem, sed agnitionem, secundū Gregorium. 22æ.q.1.4.b.⁊.c. 77

Omnes rationes contra fidem, sunt dissolubiles, quia non sunt secundum intentionem sacræ scripturæ, 1^{a}.q.1.8.c.h. 78

Fides

79 Fides compatitur motum dubitationis, non autem scientia, vel intellectus, quia fides non assentit propter euidentiam obiecti, sed ex imperio voluntatis, 1^{a}. q. 1. 5. 1^{m}. & 22æ q. 4. 8. 1^{m}.

80 Fides, per quam firmantur dicta, includitur in ueritate, quo ad obseruantiam promissorum, ideo est pars iustitiæ, sed ueritas est in plus, 22æ. q. 80. 3^{m}.

81 Fides est nobilior scientia, quoad obiectum, sed è conuerso, quoad modum cognoscendi, 22æ. q. 76. 3. 1^{m}.

82 Fides, scientia, & opinio, possunt esse de eodem materialiter simul, non autem secundum idem, nisi in diuersis, 22æ. q. 76. 3. c. & 22æ. q. 1. 5. o. & q. 2. 4. 2^{m}. & q. 5. 1. c. fi.

83 Differentia inter fidem, opinionem, scientiam, dubium, & nescientiam, 12æ. q. 67. 3. c. & 22æ. q. 1. 4. c. & 5. 4^{m}. & q. 2. 1. c.

84 Fides formata, & informis, non differunt specie, 22æ. q. q. 4. 4. o. & q. 1 o. 5. 1^{m}.

85 * Fides formata est fundamentum spiritualis ædificij, non autem informis, 12æ. q. 89. 2. 2^{m}. & 22æ. q. 4. 7. 4^{m}. & 3^{a}. q. 61. 4. 2^{m}.

86 Nulla est uera virtus sine fide, 12æ q. 63. 2. 1^{m}. & 22æ. q. 4. 7. c. fi. & q. 151. 1. 3^{m}.

87 Fides informis adueniente charitate, fit fides formata, manens eadem numero. 22æ q. 4. 4. o.

88 Fides est nobilior uirtutibus moralibus, ratione obiecti, sed è conuerso, ratione modi, 3^{a} q. 7. 3. 3. 1^{m}.

89 Fides est prima omnium uirtutum per se, sed per accidens, est posterior fortitudine, & humilitate, 22æ. q. 62. 4. o. & 22æ. q. 4. 7. o. & q. 162. 7. 3^{m}.

90 Fides est nobilior prudentia, quæ tamen magis repugnat peccato procedenti ex peruersitate appetitus, 22æ. q. 47. 13. 2^{m}.

1 FIDVCIA dicitur à fide, & est spes futuri auxilij, concepta ex dictis aliorum, vel ex iis, quæ sunt in se, vel in alio, 22æ. q. 129. 6. o.

2 Fiducia importat spem ad magna, vel pertinet ad fidei certitudinem, 22æ. q. 4. 5. 4^{m}.

3 Fiducia non est uirtus propriè, sed conditio eius, ideo est pars integralis fortitudinis, non autem potentialis, 22æ. q. 129. 6. 3^{m}.

4 Fiducia importat robur spei, sed securitas importat perfectam quietem à timore, 22æ. q. 129. 6. c. 2^{m}. & 3^{m}. & 7. c.

5 Spes dicitur fiducia, quia causatur ex ea, sicut motus appetitus causatur ex cognitione, 12æ. q. 40. 2. 2^{m}.

6 Spes ut est uirtus theologica, facit confidere in Deo, sed fiducia facit confidere in se, tamen sub Deo, 22æ. q. 128. 2^{m}.

7 Fiducia est idem quòd magnanimitas, 22æ. q. 128. c.

8 Fiducia principaliter pertinet ad magnanimitatem, & ex consequenti ad fortitudinem, sed securitas è conuerso, 22æ. q. 129. a. 7. o.

9 Fiducia circa idem opponitur desperationi, timori autem, secundum contrarietatem obiectorum, 22æ. q. 129. 6. 2^{m}.

1 FIERI dicitur dupliciter, s. terminatio motus, & ipse motus primo modo, fieri, & factum esse, sunt simul, nec differunt, nisi secundum rationem, sed secundo modo differunt realiter, & fieri prius est tempore, quàm factum esse in permanentibus, non autem in successiuis, 1^{a}. q. 45. 2. 3^{m}. & q. 46. 3. 2^{m}. & 3^{a}. q. 33. 3. 1^{m}. & 2^{m} & q. 75. 7. 2^{m}. & q. 78. 2. c.

2 Fieri in aliqua mensura loci, uel temporis, contingit dupliciter, s. præsupposita ea, ut in quolibet particulari effectu, vel simul producta, ut mundus, 1^{a}. q. 46. 3. 1^{m}.

3 De ratione mutationis est habere se aliter nunc, quàm prius, non autem de ratione ipsius fieri, 1^{a}. q. 45. 2. 2^{m}.

4 Conuersio dicit tantum ordinem terminorum, sed fieri, & mutatio addit unitatem subiecti, 3^{a} q. 75. 8. c.

5 Cum dicitur hoc fit hoc, exprimitur identitas subiecti, sed cum dicitur, ex hoc fit hoc, exprimitur tantum ordo terminorum, 3^{a}. q. 75. 8. c.

Tunc reddi dicuntur fieri, quando innotescunt, 3^{a}. q. 13. 2. 1^{m}. 6

Illud, quod fit est, si fieri sumatur pro termino motus, nõ autem pro motu, 1^{a}. q. 45. 2. 3^{m}. 7

FIGVRA est forma quanti, 1^{a}. q. 7. 3. 2^{m}. & 3. c. 1

Figura propriè, est tantum in corporeis, 3^{a}. q. 63. 2. 8^{m}. 2

Figura nullius actionis, vel passionis est principium, 22æ. q. 96. 2. 2^{m}. 3

Identitas specifica, non sumitur ex identitate figuræ, sed ex generatione similis in specie, 3^{a}. q. 74. 3. 2^{m}. 4

Diuersæ figuræ legales in templo, fuerunt institutæ ad significandum Christum, propter imperfectionem earum, 12æ. q. 102. 4. 6^{m}. co. 3. 5

FILIATIO est tantum exeuntis à generante, & completi in specie generantis, 1^{a}. q. 27. 2. 4. c. & 3^{a}. q. 32. 3. c. 1

Paternitas, maternitas, & filiatio, conueniunt tantum uiuentibus, & præcipuè animalibus, 3^{a}. q. 32. 3. c. & q. 35. 3. 1^{m}. 2

Ad hoc, quòd natum ex alio materialiter fit filius, oportet, quòd in similitudinem speciei producatur 3^{a}. q. 32. 3. c. 3

Filiatio, & adoptio, conuenit tantum personæ, sed creaturam esse, subiectio & seruitus, cõueniunt etiam naturæ, 3^{a}. q. 23. 4. o. & q. 24. 1. 2^{m}. & q. 35. 1. c. 4

Pater dat filio tria s. esse, nutrimentum, & instructionẽ, 12æ. q. 1 o 5. 4^{m}. & 22æ. q. 101. 1. c. & q. 102. 1. c. & q. 106. 1. c. & 6. 1^{m}. 5

* Filius amittit hæreditatem propter peccatum parentis, in crimine læsæ maiestatis, 22æ. q. 108. 4. 2^{m}. 6

Filiatio est in diuinis, 1^{a}. q. 27. 2. o. & q 42. 4 c. 7

In diuinis nõ potest esse, nisi unus filius, 1^{a} q. 27. 5. 3^{m}. & q 41. 6. o. 8

Eadem proprietas, s. natiuitas, significatur per omnia noĩa filij Dei, sed diuersis rationibus, 1^{a}. q. 34. 2. 1^{m}. 9

Nomina propria filij Dei, sunt quatuor s. filius, splẽdor, imago, & uerbum, 1^{a}. q. 1 o 2. 3^{m}. & q 42. 2. 1^{m}. 10

Ea, quæ sunt hominis, dicuntur de filio Dei. & è conuerso, 1^{a} q. 43. 7. 1^{m}. & 3^{a} q. 3. 5. 3^{m}. & q. 9. 1. 3^{m}. & q 10. 1. 3^{m}. & q. 15. 4. 5. 8. c. & q. 20. 2. o. 11

Filius Dei est uerus Deus, 1^{a} q. 27. 1. c. fi. & q. 41. 3. o. & 3^{a}. q. 43. 4. o. 12

Filius Deus, non est quid principiatum, nec effectus, nec de se non ens, 1^{a} q. 33. 1. 2^{m}. & q. 42 3 o 13

* Filius Dei, non est factus nec operatus, 1^{a}. q. 41. 3. c. 14

In Christo est tantum una filiatio, secundum rem, s. æterna ad patrem, & alia secundum rationem, & temporalis ad matrem, 3^{a}. q. 35. 5. o 15

Christus ex reali relatione matris ad eum, est realiter filius eius, 3^{a}. q. 35. 5. c. 16

* Pater est maior filio, ratione dationis, quæ auctoritatem dicit, non autem ratione dati, sed filius nullo modo est minor patre, 1^{a}. q 33. 1. 2^{m}. & q. 42 4 1^{m}. 17

Tunc inuisibiliter filius Dei cuique mittitur, cũ à quoquam cognoscitur, atque percipitur secundum Augustinum, perceptio autem, experimentalem quandam notitiam significat, & hæc propriè dicitur sapientia quasi sapida scientia 1^{a}. q. 43. 5. 2^{m}. & 3^{m} & 12æ. q. 112. 5. c & 22æ. q 45. 1. 5^{m}. & 2^{m}. 18

Ad habendum filium Dei in se, requiritur cognitio, nõ quidem actualis, sed habitualis, nõ quælibet, sed quæ prorumpat in affectum amoris, 1^{a}. q. 43. 5. 2^{m}. & 3^{m}. 19

Aliqui dicuntur filij Dei quadrupliciter, secundum quintuplicem similitudinem, s. naturæ, vestigij, imaginis, gratiæ, & gloriæ. 1^{a}. q. 33. 3. c. 20

FINEES occidendo Zambri, non peccauit, quia occidit inspiratus à Deo, uel quia erat filius sacerdotis, 22æ. q. 60. 6. 2^{m}.

Quando id fingimus, quod nihil significat, tunc est mendacium, & non cum refertur ad aliquam significationem, 22æ. q. 188. 1. 2^{m}.

1 FINIS QVID. ¶ Causalitas finis, est prima omnium, 1a.q.5.4.c. ¶ 12ſ q.1.2.c.

2 Finis cuiuslibet rei est operatio eius propria, uel ad quod per eam uenit, 12ſ.q.49.3.c.3m. ¶ 4.1m. ¶ q.56.1.c.

3 Finis, & si sit postremus in executione, est tamen primus in intentione agentis & sic habet rationem causæ, 12ſ.q.1.1.1m. ¶ 3 2m. ¶ 4.c ¶ q.18.7.1m. ¶ q.20.1.2m. ¶ q.25.1.2.c. ¶ q 84.2.c. ¶ 22ſ. q.139.1.5m. ¶ 3a. q.61.3.1m. ¶ q.62.6.c.

4 Omnia quæ sunt unus generis, conueniunt in communi fine illius generis, 12ſ.q.1.5.c.

5 In finibus non itur in infinitum, 12ſ.q.1.4.0.

6 Finis non est causa, nisi secundum, quod monet efficientem, 12ſ.q.1.1m.

7 Finis dicitur dupliciter, s. id propter, quod fit aliquid, & bonum completiue superueniens, vt delectatio, 12ſ. q.33.4.c.

8 Finis duplex, s. proximus, & remotus, uel ultimus, 12ſ. q.12.2.c ¶ q 21.1.2m. ¶ 22ſ.q.23.7.c. ¶ q 123.7.c.

9 Finis duplex, s. naturalis, & supernaturalis, 1a.q.23.1 c. ¶ 12ſ q.109.5.1m.

10 Finis duplex, scilicet imaginarius, & deliberatus, 12ſ. q.1.1.1m.

11 Finis duplex, s. proportionatus, & non proportionatus ei, quod est ad finem, primus est perfectio inhærens, non autem secundus, nisi secund. suam similitudinẽ, quia est aliquid subsistẽs, s. bonitas Dei, 1a.q.23.1.c. ¶ q. 25. 5.c.fi ¶ q.62.4 c ¶ q 61 2.0. ¶ q.103.2.0.

12 Finis duplex, s. finis cuius, s. in quo est ratio boni, & finis quo, i. vsus, uel adeptio eius, 1a.q.26.3 2m. ¶ 12ſ.q.1. 8.c. ¶ q 2.7.c. ¶ q 1.1.c.1.2m. ¶ q.5.2.c. ¶ q 11.3.3m. ¶ q. 16.3.c ¶ q.34.3.c.fi.

13 Finis duplex, s. operis, & operantis, 22ſ.q.141.6.1m.

14 Finis duplex, s. interior, ut operatio, & exterior, i. obiectum operationis, 12ſ.q.13.4.c.

15 Finis duplex, s. principaliter intentus, & cui aliquid est vtile, primo modo finis est nobilior, iis, quæ sunt ad finem, non autem secundo modo, 22ſ q.111.5.c.3m.

16 Finis tripliciter acquiritur, s. ut forma, ut operatum, & vt possessum, 1a.q.103.2.1m. ¶ 2m

17 Finis dupliciter habetur, s. perfecte, idest, realiter, & imperfecte, s. intentionaliter, 12ſ.q.11.4.c.1m. ¶ q.16.4. c. ¶ q.69 1.c.

18 Cognitio finis duplex, s. perfecta, s. sub ratione finis, & imperfecta, s. eius, quod est finis materialiter tantum, prima conuenit tantum naturæ rationali, secunda uero, conuenit etiam brutis, 1a.q 59.1.c. ¶ 12ſ. q. 6.2.c ¶ q 11.2.c.

19 * Impossibile est, quòd aliqua operatio uoluntaris, habeat rationem ultimi finis, 1a.q.26.2. 2m. ¶ 12ſ. q. 1. 1.2m. ¶ q 1.4.2m. ¶ q.19.1.2m.

20 Finis vltimus creaturæ rationalis, est uisio diuinæ essentiæ, 12ſ.q 1 4.c. ¶ 22ſ.q.167.1.1m.

21 Vltimus finis dicitur dupliciter, s. ultimus simpliciter, i. Deus, & ultimus in genere operationũ, i. beatitudo, 12ſ q 1.1.2m.fi.

22 * Res naturales diriguntur à Deo ad finem boni, & creaturæ rationales ad ultimũ finem, 1a.q.103.1.c. ¶ 12ſ. q.5.5.2m.

23 Voluntas non est ad opposita, respectu ultimi finis, 12ſ. 5.4.2m.

24 Voluntas est ipsius finis tantum, 12ſ.q.8.2.c.

25 Idem actus uoluntatis est eorum, quæ sunt ad finem, & ipsius finis, ut ratio, non autem absolute, 12ſ.q.8.3 0. ¶ q.12.4 c.

26 Voluntas, ut potentia, est eorum, quæ sunt ad finem, sed vt actus, est tantum ipsius finis, 12ſ.q 8.2.0.

27 * Voluntas non potest simul ferri in plures ultimos fines, 12ſ.q.1.5.c. ¶ q 12.2 1m. ¶ q 13.1.3m.

28 Vltimus finis dicitur dupliciter, s. simpliciter, i. res possessa, & quo ad aliquem, s. possessio, uel adeptio, uel fruitio rei, 12ſ q.2.7.c. ¶ q.8.

29 * Impossibile est, quòd anima, uel aliquid eius, sit ultimus finis, nisi secundo modo, 12ſ.q.2.7.c.

30 Quicquid facit homo, agit propter finem, etiam agendo actiones, quæ est ultimus finis, 12ſ.q 1.1.2m.

31 Homo non habet ultimum finem suum in hac uita sicut alia animalia, quia finis est supra naturam eius, 22ſ.q 5 5.2m. ¶ q 91.4.0. ¶ q.109.5.1m.

32 Omnes homines habent eundem vltimum finem formaliter, non autem materialiter, 12ſ q 1.5.c. ¶ 7.0.

33 Ad connaturalẽ finẽ ultimum hominis, s. bene uiuere totũ, ordinantur primo consiliũ, secundo iudiciũ, & ultimo, & immediate præceptum, sed proximus finis consilij, est inuentio agendorum, & iudicij certitudo, 22ſ q 51.2 2m.

34 Omnium rerum est unus vltimus finis, cuius, s. non autem finis quo, 1a.q 103 2 0 ¶ 12ſ.q.1.8.0. ¶ q 3.8. 2m.

35 Quælibet res tendit in finem ultimum, per propriam operationem, 1a.q.62.4.c. ¶ 12ſ.q 21.1.3m.

36 Deus est ultimus finis humanæ uoluntatis, 22ſ.q.122. 2.c. ¶ q.184.1.c.

37 Vltimus finis cuiuslibet rei, est assimilari Deo, 1a.q.44. 4.1m. ¶ 12ſ.q.1.8.c. ¶ q.2.5.3m.

38 Finis spiritualis uitæ est, quod homo unitur Deo, quod fit per charitatem, & ad hoc ordinantur, sicut ad finem omnia, quæ pertinent ad spiritualem uitam, 22ſ. q.44.1.c.

39 * Charitas est finis omnium uirtutum, 22ſ.q.3.2.1m. ¶ q.23.8.3m.

40 Charitas est finis præcepti, 22ſ.q.23.4.1m. ¶ q.44.1.c.

41 Finis cuiuslibet uirtutis moralis, et præstitutus a ratione naturali, est conformari rationi, 12ſ.q. 66. 3. 3m. ¶ 22ſ.q.47.6 7.c.

42 Electio finis proximi, est actus uirtutis moralis principaliter, sed prudentiæ originaliter, 12ſ.q.56.4.4m.

43 Ea, quæ sunt ad finem, sunt necessaria, quando sine eis non potest haberi finis, non autem aliter, 1a q.19 3 c. ¶ q.82.1.2.c. ¶ q.119.4.0. ¶ 12ſ.q.3.6.2m. ¶ q.10.2.3m. ¶ q.18 6.2m. ¶ q 16.6.1m. ¶ 22ſ.q 187.3.c.

44 Necessitas cuiuslibet ordinati ad finẽ, sumitur ex ipso fine, 12ſ.princ. ¶ q.102.2.c.

45 Finis est de ratione eorum, quæ sũt ad finem, 12ſ.princ. ¶ q.1.3 c.

46 Quæ sunt ad finem, oportet sumere bonitatem, & modum à fine proximo, 12ſ.q 95.3.c. ¶ 22ſ.q.27.6.c. ¶ q. 33.2.c. ¶ 6.c.3m. ¶ q.87 2 1m. ¶ q 123.7.0. ¶ q.141.6.c. 1m.

47 Quanto aliquid efficacius ordinatur ad finem, tanto est melius, 22ſ.q.152.5.c.

48 Dignitas eorum, quæ sunt ad finem, præcipuè ex fine consideratur, 12ſ.prin ¶ 22ſ.q.174.2.c.

49 Finis semper excellentior rem, quæ est ad finem, 22ſ.q.152. 5.c.

50 Finis, & ea quæ sunt ad finem, debent esse cõformia, secundum proportionem, non autem secũdum genus, 12ſ q.96.1 c. ¶ q.102.1.c.

51 Finis quæritur in infinitum, non autem ea, quæ sunt ad finem, sed secundum proportionem ad finem, 22ſ. 27.6 c. ¶ q.184.3.c.

52 Finis comparatur ad ea, quæ sunt ad finem, sicut materia ad formam, 12ſ.q 4.4.c. ¶ q.3.7.c.

53 Finis comparatur ad ea, quæ sunt ad finem, sicut ratio formalis ad obiectum, & sicut principia ad conclusiones, 1a.q.47.2.1m. ¶ q 82.1.2.c. ¶ 12ſ.q.3.3.c. ¶ q. 12.4.c.2m. ¶ q.19.7.c.1m. ¶ 10.c. ¶ q 102.1.2.c. ¶ 22ſ q. 74 11.c.

54 In finibus est ordo, sicut in agentibus, quia utrobique secundarium dependet a principali, 1a.q.116.1.

55 Vnumquodque ordinatur ad finem per actum suum, 12ſ.q 21.1.1m.

56 In omnibus potentiis, uel artibus ordinatis, ars uel potentia, quæ est circa finem, ordinat aliarum actium,

vel

cum

tum actu contrarij habitus. 12æ.q.63.2.2^{m}. ꝛ q.71.4.0.

23 Forma completa est in subiecto, secundum conditionē subiecti, non autem virtus instrumētalis, sed magis secundū conditionē principalis agentis. 3^{a}.q.63.5.1^{m}.

24 Nulla forma remouet à materia potentiam ad alias formas. 1^{a}.q.66.2.c.

25 Forma implens totam potentiam materiæ, est inseparabilis à materia: non autem aliæ. 22æ.q.24 11.c.

26 Omnis forma, quanto est nobilior, tanto magis dominatur materiæ, & minus ei immergitur, & magis eam sua virtute excedit. 1^{a}.q.76.1.c.co.2.

27 Forma non excedit proportionem materiæ, sed sunt eiusdem generis. 22æ.q.24.3.2^{m}.

28 Materia prima est vna, per remotionem omnis formę, nō autem per vnam formam. 1^{a}.q.16.7.2^{m}.

29 Materia est propter formam. 1^{a}.q.47.1.2.c. ꝛ q.65.1.c. ꝛ 70.3.c. ꝛ q.76.5.c.princ. ꝛ q.77.6.c. ꝛ q.84.4.c. ꝛ q.85.3.4^{m}. ꝛ q.89.1.c. ꝛ q.91.3.c. ꝛ q.96.3.c. ꝛ q.105.5.c. ꝛ 32æ.q.2.5.c.

30 Forma finitur per materiam, inquantum communitas eius contrahitur per materiam, ad hoc indiuiduum, & è conuerso, inquantum potentialitas eius determinatur ad vnam speciem. 1^{a}.q.7.1.c. ꝛ q.44.1.c.fi.

31 * Materia multiplicat per aduentū formæ. 1^{a}.q.29.2.3^{m}

32 Materia recipit formam, vt secundum ipsam constituatur in esse alicuius speciei, non autem intellectus, sed secundum rationem formæ. 1^{a}.q.50.2.2^{m}.

33 * Omne illud, per quod materia efficitur propriæ huius formæ, se tenet ex parte materiæ, vt dispositiones, & remotiones impedimentorū. 1^{a}.q.86.2.1^{m}. ꝛ q.87.1.c. ꝛ 12æ.q.2.5.c. ꝛ 22æ.q.27.3.c.princ.

34 Informitas materiæ duplex. s. carentia omnis formæ, & carentia triplicis pulchritudinis, s. lucis, visibilitatis, & plantarum; prima præcessit formationem naturatantam, secundum Augustinum secunda vero etiam duratione, secundum alios. 1^{a}.q.66.1.0. ꝛ 4.c. ꝛ q.67.4.c. 4^{m}. ꝛ q.69.1.2.c. ꝛ q.74.2.c.

35 Materia cognoscitur tantum dupliciter. s. per analogiā ad formā, & vt perfecta est per eam. 1^{a}. q.15. 3.3^{m}.

36 Materia inquantum est nuda, se habet indifferenter ad omnes formas, sed determinatur per agēs. 1^{a}.q.66.2.c.

37 Nihil est sua materia, nec suum efficiens, sed aliquid est sua forma, vt in simplicibus 1^{a}.q.39.2.5^{m}.

38 Forma vt est in materia, est prior ea via naturæ, & posterior via generationis; sed vt est in agente, est omni modo prior. 12æ.q.20.1.3^{m}. ꝛ q.62.4.c.

39 * Forma non latitat, contra Anaxagoram, nec est totaliter ab ideis, contra Platonem, nec ab intelligentia, cōtra Auicennam; sed educitur de potentia materiæ ab agente naturali, secundum Aristotelem. 1^{a}.q.45.8.c. ꝛ q.65.4.c. ꝛ q.91.2.c. ꝛ q.110. ꝛ 2.c. ꝛ 12æ.q.63.1.c.

40 * Inchoatio formarum improbatur. 3^{a}.q.32.4.c.3^{m}.

41 * Quamlibet formam sequitur aliqua inclinatio, quæ est appetitus rei habentis illam formam. 1^{a}. q.80.1.c.

42 * Formæ subsistens, non habent causam aliam formalē sui esse, & suæ vnitatis, nec causam agentem, per trāsmutationem materiæ de potentia ad actum, sed producentem totam substantiam. 1^{a}.q.61.1.2^{m}

43 Omnes formæ, & motus in iis inferioribus, fluunt à formis, quæ sunt in intellectu alicuius intelligentiæ. 1^{a}.q.65.4.c.1^{m}.

44 Materia non fuit creata sub vna forma, sed sub diuersis. 1^{a}.q.66.1.c.

45 Vna forma non fit alia per continuam generationem. 1^{a}.q 118.2.2^{m}.

46 Formarum quædam fiunt ab agente corporali; secundū perfectam rationem, & perfectum esse formæ ains, quædam primo tantummodo, quædam nullo modo. Primæ manent, cessante actione agentis, vsque ad corruptionem, secundæ parum, tertiæ nihil. 1^{a}. q.67. 1.1^{m}.

47 Nulla forma corrumpitur, nisi per actionem contrarij, vel per corruptionem subiecti vel, per defectum causæ. 12æ.q.53.1.c.

Forma dicitur corrumpi per se, per suum contrarium, sed per accidens, per corruptionem sui subiecti. 12æ. q.53.1.c. 48

Introductio vnius formæ, est expulsio alterius, & è conuerso. 1^{a}.q.40.4.2^{m} 49

Intensio formæ, & perfectionis, est per accessum ad primum, sed intensio defectus, & priuationis, est per recessum à primo. 1^{a}.q.49.3.3^{m}. ꝛ 12æ.q.22.2.1^{m}. 50

* Intensio, & remissio formarum, nunquam causat diuersitatem speciei, sed quandoque consequitur eam. 12æ.q 72.8.1^{m}. 51

Magis, & minus ex formis diuersorum graduum, diuersificant speciem, non autem secundum intensionem graduum eiusdem formæ. 1^{a}.q.30.4. 2^{m}. ꝛ 12æ. q.18. 11.1^{m}. ꝛ q.60.3.3^{m}. ꝛ q.72.8.1^{m}. 52

Perfectio formæ duplex. s. secundum speciem, & secundum subiectum. Secundum primā forma dicitur magna, secundum secundam vero dicitur magis. 12æ. q.52.1.c.princ. ꝛ q.66.1.c. 53

Forma dupliciter recipit magis, & minus. s. in concreto tantum, si sit simplex, & vna, vt lux, vel in concreto, & abstracto, si importat in ratione sua proportionē multorum ordinatorum ad vnum, vt motus, sanitas, & pulchritudo. 12æ.q.52 1.c. ꝛ q.53.2.3^{m}. 54

Nulla forma substantialis, suscipit magis, vel minus. 1^{a}. q.76.4.4^{m}. ꝛ q.93.3.3^{m}. ꝛ q.118.2.2^{m}. ꝛ 12æ. q.32.1.c. ꝛ 3^{a}.q.75.7.c. 55

Forma rei per se existens, ad duo potest esse, scilicet, vt exemplar, & vt principium cognitionis. 1^{a}.q. 15.1.c. 56

Verbum Dei est forma exemplaris, non autem forma, quæ est pars compositi. 1^{a}.q 3.8.2^{m}. 57

Forma substantialis est perfectio totius, & cuiuslibet partis eius, non autem qualibet forma accidentalis. 1^{a}.q.76.8.c. 58

Forma substantialis vnitur immediate materiæ. 1^{a}.q.76. 6.7.c. 59

* Non est possibile plures formas substantiales simul esse in eodem corpore. 1^{a}.q.76.3.c. ꝛ 4.0. 60

* Forma mistionis non est substantialis, sed est accidens, scilicet qualitas. 1^{a}.q.76.4.4^{m}. 61

Nulla forma rei corporalis, præter animam rationalem, est perpetua. 1^{a}.q.85.6.c. 62

Eadem forma est, qua ignis est ignis, corpus, & substantia. 3^{a}.q.75.6.2^{m}. 63

* Forma accidentalis non habet potentiam actiuā, sed est potentia compositi, vt calor ignis. 1^{a}.q.77.1.3^{m}. 64

Omnis forma separata à materia, est intellectualis 1^{a}.q. 66.2.c.fi. ꝛ q.110.1.c. ꝛ 3^{a}.q.75.6.c. 65

Omnes formæ intelligibiles, sunt vnius generis. 1^{a}.q.83. 4 c. 66

Formæ. i. species intellectus nostri, non effluunt à formis in materialibus, sed à rebus sensibilibus. 1^{a}.q.84. 4.6.0. 67

Forma intellectus, respectu eius est indiuidua, sed respectu eius, cuius est similitudo, est vniuersalis. 1^{a}. q.76. 2.3^{m}. 68

Intellectus recipit formam, vt formam simpliciter, non indiuiduando eam, quia in eo habet esse vniuersale, sed materia recipit formam, indiuidualiter tantum. 1^{a}.q 75.5.1^{m}. 69

Intellectus, cuius forma est à re, perficitur à re, & à similitudine. Si autem non habet a re, perficitur à similitudine. Si vero à similitudine, à nullo perficitur. 1^{a}.q. 14.2.2^{m}. ꝛ 3^{m}. ꝛ 5.2^{m}. ꝛ 3^{m}. 70

Iudicium, quo ad formam iudicij, pertinet ad iustitiam distributiuam tantum. 22æ.q.63.4.1^{m}. 71

Formæ sacramentales, traditæ sunt Apostolis à Christo. 3^{a}.q.72.4.1^{m}. 72

FORMICA reponit grana, imminente pluuia. 22æ. q.172.1.ad.3.

1 FORNICATIO prohibetur specialiter simul cũ cerimoniis legis ab Apostolis, quia gentiles nõ reputabant eam esse peccatum. 12æ. q.103.4.3m. & 22æ.q.154.2.1m.

2 Omne peccatum dicitur fornicatio large. 22æ.q.151.2.c.3m.& 4.d.39.6.2m.

3 Fornicatio est maius peccatum iis, quæ sunt contra bona exteriora, & minus iis, quæ sunt contra Deum, vel contra personam proximi.22æ.q.154.3.0.

4 Cum nullus sit obstrictus fidem ei seruare, qui eam violauerit, viro conceditur iuxta Domini verba vxorem fornicationis causa repudiare.Suppl.q.62.1.0.

5 Si vxorem adulteram pœnitet adulterium commisisse, non tenetur vir illam ex præcepto relinquere, sin minus, tenetur, ne peccato cõsentire videatur.s.q.62.2.0.

6 Vir potest quantum ad thorum tantum vxorem fornicariam dimittere, quantum vero ad thorum, & cohabitationem simul, non potest eam repudiare, nisi iudicio Ecclesiæ Suppl.q.62.3.0.

7 In causa diuortij vir, & vxor ad paria quidem iudicantur, ita vt idem sit licitum, & illicitum vni, quòd alteri. Sed quantum ad bonum prolis, plus peccat vxor adultera, quàm vir mœchus. Suppl.q.62.4.c.

8 Non potest efficere adulterium, quin semper verũ coniugium remaneat, ob id non licet vni altero superstite ad alias nuptias euolare, ratione adulterij. Sup.q.62.5.0.

9 Potest vir vxorem causa adulterij dimissam reuocare, si emendata pœnitentiam de peccato egerit, secus non potest, quemadmodum, nec retinere à peccato desistere renolentem. Suppl q.62.6.c.

1 FORTITVDO est virtus specialis, secundum quod est circa pericula, sed est conditio omnis virtutis, secundum quod dicit firmitatẽ animi absolute. 12æ.q.61.3.4.0.& 22æ.q.58.8.2m. & q.123.2.0.& 3.1m.& 13 c.

2 Fortitudo est virtus, tollens impedimenta, quę repellunt voluntatem ab eo, quod est secundum rationem, propter difficile.22æ.q.123.1.0.& 3.4.5.c & q.124.2 c.

3 Fortitudo non habet partes subiectiuas, nec diuiditur in multas species, quia est circa materiam valde specialem.22æ.q.128.c princ.

4 * Propria materia fortitudinis, sunt timores, & audacię, in maximis terribilibus.1a.q.59.4.1m.& 22æ.q.136.1.c.

5 Fortitudo est immediate circa timores, & audacias, mediate vero circa obiecta horum.s. circa pericula, & labores, 22æ.q.123.1.3m.& q.129.1.2m.& q.161.2 1m.

6 Fortitudo est principaliter circa timores, secundario autem circa audacias. 1a.q.21.1.1m.& q.95.3 2m.& 12æ.q.60.4.b.& c.& 22æ.q.123.3.0.& 6.c.& q.125.2 c.& q.137.1 c & q.141.3.c.2m.

7 Fortitudo non est circa spem, nisi secundum quòd spes connectitur audaciæ.22æ.q.123.3.3m.& q.125.2.3m.

8 Fortitudo est præcipuè circa timores mortis. 12æ.q.61.3.c.& 22æ.q.123 4.0.& 11.12.c.& q.125.2.c.& q.128.c.& q.129.5.c.

9 Fortitudo principaliter est circa molestias mortis, secũdario autem circa quascunque alias molestias.22æ.q.123.4.1m.& q.124.4.3m.

10 Fortitudo est maxime circa repentina, quo ad manifestationem habitus, non autem, quo ad electionem. 12æ.q.123.9.0.

11 Fortitudo est maxime circa timores mortis in bello cõmuni, vel particulari. 22æ.q.123.5.0.& q.124.2.c.& q.141.8.c.

12 * Fortitudo est circa difficiliora, non autem circa meliora, quàm iustitia, quæ in bello, & in pace vtilis est, nõ autẽ fortitudo, sed tñ in bello. 22æ.q.58.12.c.3m.

13 Perferre, secundùm quòd dicit actum fortitudinis, non dicit immobilitatem, sed electionem immorandi cõtra immoderatum timorem, sicut charitas contra odium, mansuetudo contra iram, & patientia contra tristitiam. 12æ.q.65.4.2m.

14 Fortitudo moderatur timorem, patientia, & perseuerãtia tristitiam, sed mansuetudo iram. 12æ.q.136.2.c.1m.

Quicunque est fortis, est patiens, & non è cõuerso, quia patientia est quædã fortitudinis pars. 12æ.q.66.4.2m. 15

Fortitudo sustinet pericula mortis, sed patientia sustinet quæcunque mala.22æ.q 128.4m.& q.136.4.1m. 16

Fortitudo est principaliter circa timores, secundario autem circa tristitias. Patientia vero est econuerso.22æ.q 136.4.2m. 17

* Fortitudo est principalior magnanimitate.22æ.q.129.5.c.3m. 18

Fortitudo firmat contra mala, sed magnanimitas, in prosecutione bonorum.22æ.q.129.5.1m.& 6.2m. 19

Partes potentiales fortitudinis sunt sex.s. magnanimitas, fiducia, securitas, magnificentia, constantia, tolerãtia.s. patientia, & firmitas.s. perseuerantia. 22æ.q.128.0.& q.129.5.0.& q 134.4.0.& q.136.4.0 & q.161.4.1m. 20

Fiducia, magnificentia, patientia, & perseuerantia, circa materiam fortitudinis, sunt partes eius integrales. Sed sunt partes potentiales, & virtutes per se, distinctæ à fortitudine, secundũ quòd sunt circa alias materias. 22æ.q.128.0.& q.134.4.0.& q.136.4.0.& q.137.2.0. 21

Verum audaciæ opponitur fortitudini, secũdum excessum audaciæ; impauiditas autem secundũ defectũ timoris, quia in vtroque ponit medium.22æ.q.126.2.3m 22

Fortitudo est in irascibili subiectiuè 12æ.q.61.2.c & q.66.1.c.& q.85.3.c.& 22æ.q.58.5.2m.& 9.c.& q.128.1m.& q.34.4.c.& q.136.4.2m.& q.137.2.2m.& 3a.q.15.2.c. 23

Fortitudo martyrum præcipue commendatur, quia sustinent propter Deum impugnationes personales, & mortem in bello particulari.22æ.q.123.5.1m.& q.124.2.c. 24

Fortis intendit exprimere similitudinem sui habitus in actum, vt proximum finem.22æ.q.123.7.0. 25

Fortis delectatur de suo actu, & fine, sed non percipit, nisi ex superabundantia gratiæ Dei, propter dolorẽ corporis, & animæ, pro amissione vitæ. 12æ.q.123.8.0. 26

Non habens fortitudinem, operatur fortia quintupliciter.s. propter ignorantiam, artem, experientiam, passionem, & lucrum.22æ.q.123.1.2m.& q.128.7m. 27

Principalis actus fortitudinis, est sustinere, secundarius vero, est aggredi.22æ.q.123.1.c.& 6.0 & 8.c.& 10.3m.& 11.1m.& q 124.2.3m.& q.128.c.& q.141.2.3.c. 28

Ad primum actum, requiritur duo.s. præparatio animi, & executio operis. Ad secundũ etiam requiritur duo.s. infrangibilitas, & infatigabilitas.22æ.q.128.c. 29

Fortitudo assumit iram moderatam ad actum secundũ, non autem ad primum. Nec vt auxilium, sed vt instrumentum, quia ad iram pertinet insilire in rem contristantem. Vnde Philosophus inducit verbum Homeri. Virtutem, & furorem excita, quia videlicet cũ aliquis est virtuosus virtute fortitudinis passio iræ, electionẽ virtutis sequens, facit ad maiorem promptitudinem actus. Si autem præcederet, virtutis modum perturbaret.22æ.q 123.10.0.& 11.1m. 30

Tristitia, & concupiscentia, per se impediunt secundũ actum fortitudinis.s. aggredi, sed per accidẽs adiuuãt. 22æ.q 123.10.3m. 31

Fortitudo spiritus, ostenditur in resistendo concupiscentiæ carnis contrarianti spiritui. Sed est maior in cõprimendo, ne insurgat. 1a.q 15.2.3m. 32

Donum fortitudinis in patria, habet actum perfruendi plena securitate à laborib9, & à malis 22æ.q.139.1.2m 33

Virtus fortitudinis firmat animum, secundum modum connaturalem homini, donum autem supernaturaliter.22æ.q.139.1.0. 34

Donum fortitudinis dat fiduciam euadendi quælibet pericula, & perueniendi ad finem cuiuslibet operis. s. ad beatitudinem, non autem virtus fortitudinis, sed pficit ad sustinendũ qlibet picula.22æ.q.139.1.c.2m. 35

Donum fortitudinis, respicit virtutem fortitudinis, inquantum sustinet pericula, & facit quodcunque opus arduũ. Ideo dirigitur, a dono consilij. 22æ.q 139.1.3m. 36

FRATER

1 FRATER in sacra scripture dicitur quadrupliciter. s. natura, gente, cognatione, & affectu. 3a.q.28. 3.5m.

2 Fratres Christi sumus per adoptionem. 1a. q.33. 3.c. & q. 41.3.c. & 3a.q.23.2.2m.

Fratres Christi in Euangelio, dicuntur consobrini eius. s. filij Mariæ materteræ matris eius. 3a.q.28.3.5m.

FRENESIS. ¶ CAVSA. ¶ Tante potest esse motio spirituum, & humorum, quòd huiusmodi apparitiones rerum aliter, quàm sint, etiam vigilantibus per naturalem commotioné humorum fiunt, sicut & in freneticis, & aliis huiusmodi. 1a.q. 111.3.c fi.

FREQVENTIA, assiduitas, & diuturnitas, nó sunt circumstantiæ mutantes speciem, nisi aliud superueniat. 12æ.q.88.5.5m.

FRICARE ¶ Multa homo agit absque deliberatione, de quibus etiam quandoque nihil cogitat, sicut cù aliquis mouet pedem, vel manum, aliis intentus, vel fricat barbam. 12æ.q.1.1.ar.1.& 3m.

FRIGIDITAS, seu impotentia coeundi, non quidem ex ætate, sed ex defectu naturæ, simpliciter incurabilis; dirimit matrimonium contrahendum, & iam contractum, post triennium, ad minus ex Ecclesiæ statuto Suppl.q.58.1.0.

1 FRVCTVS dupliciter distinguuntur. s. secundū tres perfectionis gradus à Christo. s. tricesimus, sexagesimus, & centesimus, siue secundum tres gradus virtutis, vt sancti distinguunt, quia cuiuslibet rei perfectio, attenditur secundum principium, medium, & finem, & essentialiter, id est, secundum rationes diuersas gaudendi, scilicet duodecim à Paulo. 12æ.q.70. 3.2m.

2 Fructus spiritualis dicitur dupliciter. s. quod principaliter expectatur. s. Deus, & secundario. s. delectatio. 12æ. q.11.1.c.3m.

3 Fructus quarto modo. s. consurgés ex semine verbi Dei, est tantum triplex, secundum tres gradus continentium. s. coniugum, viduarum, & virginum. 12æ.q.70.3. 2m.

4 Fructus Spiritussancti, secundum sanctum Paulum, sunt duodecim. s. charitas, gaudium, pax patientia, bonitas, longanimitas, benignitas, mansuetudo, fides, modestia, continentia, & castitas. 12æ.q.70.3.0.

5 Fructus sensibilis, est vltimum ex arbore expectatum, quod cum quadam suauitate percipitur 12æ.q.11.1.c. & 1.c.2m & q 70.1.c.

6 Vltimum simpliciter, & delectans, est proprie fructus; & eius proprie est frui. Delectans autem non vltimum, potest aliquo modo dici fructus, sed eius non est frui proprie, & secundum completam rationem. Non delectans vero, sed tantum in ordine ad aliud appetitū, nullo modo est fructus. 12æ.q.11.3.c.2m.

7 Opera carnis non dicuntur fructus, quia sunt contra rationem, sicut quod est ex arbore contra naturá eius, nó dicitur fructus. 12æ.q.70.4.1m. & 22æ.q.8.8.c fi.

8 Virtutes dicuntur fructus, ratione delectationis, nó autem ratione habitus. 12æ.q.70. 1.3m. & 22æ.q.116. 1.3m.

9 Operatio secūdum facultatem rationis, dicitur fructus rationis, sed vt mouetur à Deo, dicitur fructus Spiritussancti. 12æ.q.70.1.c.

10 Opera nostra, vt sunt à Spiritu sancto, dicuntur fructus, respectu vero beatitudinis, dicuntur flores. 12æ. q.70. 1.1m.

11 Fructus propria, dicitur tantum in corporalibus. s. plantis, à quibus metaphorice transfertur ad spiritualia. 12æ q.11.1.c. & 1.2m. & q.70.1.c.

12 In parte appetitiua, sunt plures fructus, quàm in parte apprehensiua, quia fructus significat finem, qui magis conuenit parti appetitiuæ. 22æ.q.8.8.3m.

13 Fructus comparatur ad arborem, sicut effectus ad causam, ad hominem vero, sicut vltimum expectatū delectans. 12æ.q.11.3.cm. & q.70.1.c.

Dono consilij nó correspondet proprie aliquis fructus, quia omnis practica est propter aliud. 22æ.q.8.8.3m. & q.52.4.3m. 14

Fructus spiritus contrariatur operibus carnis in communi, non autem singula singulis, nisi secundū adaptationem. 12æ q.70.4.0. 15

Opera carnis sunt plura fructibus spiritus, quia bonū est vno modo, sed malum est omnifariam. 12æ q.70.4. 2m. 16

FRVI est actus potentiæ imperantis, non autem exequentis. 12æ.q.11.1.c. 1

Frui est actus appetitiuæ potentiæ. 12æ.q.11.1.0 & 2.c. 2

* Frui est actus voluntatis. 12æ.q.11 1 1m. & 4.c.2m 3

Frui est actus voluntatis, in ordine ad intellectum. 12æ. q.11.1.1m. & 4 c.2m. 4

Frui est actus tantum voluntatis secundum charitaté, in ordine ad poteńtias, & habitus priores. 12æ.q.11 1 0. 5

1 FRVITIO pertinere videtur ad amorem, vel delectationem, quam aliquis habet de vltimo expectato, quod est finis. 12æ.q.11.1.4.c. & q 34.1.c fi.

Nomina trium ordinum prædictorum, sumuntur ab excellentia prædictorum trium actuum fruitionis, & nó ab eis simpliciter. 1a q.108.5.5m. & 6m. 2

Eadem fruitione fruemur Deo, fruitione eius, & beatitudine. 12æ.q.11.3 3m. 3

Fruitio perfecta est tantum vltimi finis habiti; imperfecta vero, etiam non habiti. Sed impropria, est non vltimi simpliciter. 12æ.q.11.3.4.0. & q.12.2.3m. 4

Non oportet, quod fruitio sit vltimi finis simpliciter, sed quòd habeatur pro vltimo fine. 12æ.q.11 2.cm. 5

* Non est fruendum vllo, nisi in Deo. Peccatore autem, brutis, vel inanimatis, nullo modo. 12æ.q 11.3.1m. 6

Carentes cognitione, nullo modo fruuntur, bruta fruuntur improprie. Peccator non vere, iusti imperfecte, beati perfecte, Deus autem perfectissime. 12æ.q.11.2.4.0. & q.12.5.2m. 7

Hæc fruitio Christi, perueniebat ad totam animam eius, secundum essentiam, vt est subiectum rationis superioris tantum. 3a.q.46.8.0. 8

* Bruta fruuntur imperfecte, sed rationalia perfecte. 12æ q.11.2.0. 9

FRVMENTVM est genus ad triticum, & ad alia grana. 1a.q 74.3.cm. & 1m.

FRVSTRA dicitur, quod est ad finem, quem nó inducit. 1a.q 15.2.2m. & q.88.1.4m. & 3a.q.11.5.2m.

FVGATIO est species fictionis, ad mentiendū pulchritudinem, ideo semper est peccatum, sed non est mortale, nisi fiat ad lasciuiam, vel contemptum Dei. Tamen licet occultare turpitudinem causatam ex infirmitate, vel ex alia causa accidétali 22æ.q.169.2.2m.

FVGERE potest iustus propter tria, s. vt persecutor quiescat, vt præceptum a Domino opus perficiat, & vt gloriosiorem coronam acquirat 22æ q.64.4.0.

De ratione fundamenti est esse primum, sustentans, & connexio. 22æ.q.4.7.4m. 1

Fides est fundamentum aliarum virtutum, quia est prior eis, & sublicutat eas. Fortitudo autem firmat contra aduersa, humilitas, contra prospera, timor contra culpam futuram, pœnitentia contra præterita. 22æ.q.161 5.2m. & 3a.q.84.6.2m. 2

FVRIA matrimonium sequens, illud nullatenus dirimit præcedens vero, quandoque dirimit. s.q.58.3.c. 1

FVRTVM est occulta acceptio rei alienæ. 22æ. q. 66.3.0. 1

Furtum semper est peccatum, ratione iniustitiæ, & fraudis, vel doli. & est mortale, nisi modicum intendatur. 22æ.q. 12.1.c. & q.66.5.6.0. & q.118.4.c. 2

Furtum est species fraudis. Mendacium, & falsum testimonium, fallaciæ. Turpe lucrum, inquietudinis R ipacitas, violantiæ. ideo omnia hæc, & inhumanitas, idest obduratio, ab Isidoro dicuntur esse filiæ auaritiæ. 22æ q.118.8.3m. 3

Artius

21 Artius ponit duodecim modos generationis s. iuxta fluxum lineæ à puncto, iuxta emissionem radiorum à sole, iuxta characterem, seu impressionem à sigillo, iuxta immissionem bonæ voluntatis à Deo, iuxta eam accidentis à substantia, iuxta abstractionem speciei à cogitatione, iuxta transfigurationem motus à mouente, iuxta eductionem speciem à genere, iuxta ideationem, & iuxta nascentie, in quibus deest æqualitas naturæ, vel durationis. 1ª.q.42.2.ar.1.? 1m.

24 Processio Spiritus sancti, non potest dici generatio, quia est per modum amoris, non autem per modum similitudinis, sicut verbum. 1ª.q.27.4.0.? q.30. c. 2m.? q. 35.5.c.

25 Nullus modus processionis in creaturis, perfecte repræsentat diuinam generationem, sed ex multis oportet colligere similitudinem. 1ª. q.41.3.4m.? q.42.2.1m.

26 * Nec beati illam ineffabilem generationé sciunt, quia non comprehendunt naturam Dei. 1ª.q.12.7.0.

27 Essentia Dei nõ generatur, nec genita est per se, nec per accidens 1ª.q.39.5.2m.? 3ª.q.16.5.1m.

28 Essentia non generat, sed pater virtute essentiæ. 1ª.q. 39. 5.0.? q.41.5.1m.

29 Generatio attribuitur aliis terminis essentialibus, secundum quòd magis connotant actum. 1ª.q.39.5.1m.

30 Essentia est Deus generans, & res generáta, si res, & Deus supponant pro personis, non autem si supponant pro essentia. 1ª.q.39.5.5m.

31 Hæc propositio est falsa, Deus non genuit Deum. 1ª. q. 39.4.1m.

32 Hæc propositio est vera, Deus genuit Deum. 1ª.q.39.4. 0.? 5.1m.

33 Hæc est falsa, Deus genuit se Deum, vel alium Deú. 1ª. q.39.4.4m.

34 Hæc est vera tripliciter. Deus pater genuit alterum se. s. in ablatiuo, in accusatiuo simpliciter, & personaliter, sed emphatice. 1ª.q 39.4.4m.

35 Hæc est vera appositiue, Deus genuit Deum, qui nõ est Deus pater. Et est falsa suppletiue, sed affirmatiue est è conuerso. 1ª.q.39.4.5m.

36 Melius dicitur filius Dei semper natus, quàm semper generari, vel semper nasci, licet vel possimus omni tempore in generatione eius 1ª.q.42.2.4m.

GENERATIVA potentia est actiua, & est in patre perfecta, in matre vero imperfecte. 3ª.q.32.4.2m.

GENITOR. ? vel generans, non est ita nomen proprium patris, sicut pater. 1ª.q.33.2.0.? q 40.a c.

1 FILIVS Dei dicitur genitus de patre, & substantia patris, sed diuersimode. 1ª.q.41.3.0.

2 Filius Dei dicitur genitus, & creatus, ad remouendum omne imperfectioné à natiuitate eius. 1ª.q.41 3.4m.

1 GENVS * respectu singularium, est vt formale, sed respectu speciei, est vt materiale. 1ª.q 85.3 4m.

2 Genus aliquando accipitur pro specie, eo modo loquendi, quo dicimus humanum genus, totam humanam speciem. 12ª.q.18.2.c.fi.

3 Genus prædicatur æqualiter de speciebus, secundum intentionem, non autem semper secundum esse. 1ª.q. 77.4.1m.

4 Genus dicitur dupliciter. s. proprie, prout prædicatur de pluribus speciebus in eo quod quid, & improprie, i. omne commune. s. quod in communitate multa ambit, & continet, & sic bonum, & malum dicuntur genera contrariorum. 12ª.q.18.2.c.fi.

5 Genus duplex, scilicet genus nominatum, & genus innominatum. 1ª.q.78.5.1m.

6 Genus duplex, scil. cet proximum, & genus remotum. Ibidem.

7 Genus duplex, s. genus logicum, & genus Physicum. 1ª. q.66.2.2m.? q 88.c.2m.

8 Aliquid est in aliquo genere dupliciter. s. in genere entis, vt ens actu, & in genere intelligibilium, vt puta potétia. 1ª.q.17.1.c.2m.? 12ª.q.50.4.2m.? 5.c.

9 * Aliquid est in aliquo genere dupliciter. s. per se, vt species, & ea, de quibus prædicatur genus, & reductiue, vt principia generis, negationes, & priuationes. 1ª.q. 3 5.c.? 12ª.q.72.6.3m.

10 In omni genere, in quo est aliquid imperfectum, oportet præexistere aliquid perfectum. 1ª.q.51.1.c.

11 In quolibet genere, primum est causa omniû, quæ sunt post. 1ª.q 56.1.c.

12 * In omni re, quæ est in genere, differt ab essentia. 1ª. q. 3.5.c.

13 Impossibile est aliquid esse in genere, quod in nulla eius specie est. 1ª.q.7.3.2m.? 22ª.q.189.1.5m.

14 Hypostasis non est in genere, vel in specie, nisi per naturam, quem habet. 3ª.q.2.3.1m.

15 Nihil ponitur primo in genere, vel specie, nisi id, quod de eo proprie prædicatur. 1ª.q.63.2.1m.

16 In omni genere, quanto aliquid est prius, tanto est simplicius. 12ª.q.19.2.c.

17 Relatio generis ad speciem, & è conuerso, est relatio rationis tantum. 1ª.q.28.1.c.

18 Aliæ genere à relatione, secundum propriam rationem, significant aliquid alicui inhærens. 1ª.q.28.2.c.

1 GEOMETRA * modico studio acquirit scientiam conclusionis, nunquam consideraret. 12ª.q. q.65.1.1m.

2 Errans circa hoc principium, omne totum est maius sua parte, non potest habere scientiam geometriæ. 12ª.q. 65.1.4m.

GERMINARE ? Significanter dicit scriptura, germinet terram herbam virentem, & facientem semen, quia scilicet sunt producta perfecta species plantarum, ex quibus semina plantarum oriuntur. Nec refert vbicunque habeant vim sementiuam, vtrum. s. in radice, vel in stipite, vel in fructu. 1ª.q 69.2 0.? q.7c.1m.

GIGANTES, secundum Iosephum, & Augustinum producti sunt semine humano, operante dæmone incubo, vel succubo, sub certa constellatione. 1ª.q.51.3. 6m.

GILBERTVS Porretanus reuocat errorem suũ, de assistentia relationum in diuinis. 1ª.q.2..1.c.

1 GLADIVS flammeus, est impedimentum accessus paradisi Terrestris, & significat impedimentum regni cœlestis. 22ª.q.164.2.5m.

1 GLORIA est clara notitia cum laude, vt Ambrosius dicit. 12ª.q.2.3.c.? 22ª.q 103.1.3m.? q.132 1 c.

2 Finis debitus appetendi gloriam, vel manifestandi aliquod bonũ in hac vita, est tantum triplex. s. gloria Dei, vtilitas proximi, & vtilitas propria. 22ª.q.132.1 3m.

3 Homo potest laudabiliter appetere gloriam suam ad vtilitatem sui, vel aliorum. 22ª.q.132.1.1m.

4 Gloria dicitur vana tripliciter, & est peccatum. Primo, quando est de non ente, vel de transitoriis, vel de peccatis. Secundo, quando quæritur ab hominibus, & nó à Deo. Tertio, quando non ordinatur ad debitum finé. 22ª.q.132.1.c.

5 Opus virtuosum factum propter inanem gloriam vocialem, amittit vim merendi vitam æternam, quia nullus peccando meretur. 22ª.q.132.3.1m.

6 Inanis gloria est periculosa, non propter grauitaté sui, sed disponendo ad grauia, faciendo præsumptuosum, & nimis de se confidentem, & disponendo paulatim ad priuationem interiorum bonorum. 22ª.q 132. 3. 3m.

7 Vana gloria vituperatur præcipue circa eleemosynam, propter defectum charitatis, præterendo vanam gloriam vtilitati proximi, dum facit hoc propter illud. 22ª q.132.5.3m.

8 Vana gloria non est semper peccatum mortale, sed tantum, quando ponitur in vltimus finis, vel quando est contra Deum. 22ª.q.132.3.0.

9 Vana gloria est vitium capitale, cuius filiæ sunt septem. scilicet, inobedientia, iactantia, hypocrisis, contentio, discordia,

discordia, præsumptio nouitatum, & pertinacie. 22^{æ}. q.21.4.0.¶ q.105.1.2^{m}.¶ q.132 4.5.0.¶ q.138.2.1^{m}.

10 Ita non causat discordiam & contentionem, nisi mediā ta vana gloria. 22^{æ}.q 132.5.2^{m}.

11 Vana gloria directe contrariatur magnanimitati, secundum rei veritatem, vt deficiens, sed secundū opinionem, vt excedens. 22^{æ} q.30.princ.¶ q.132.2.0.

12 Deus quærit gloriam suam, non propter se, sed propter nos. 22^{æ}.q.132.1.1^{m}.

13 Soli Christo conuenit quærere gloriam suam, quia Deus est, sed inquantum homo, quærit gloriam Dei in se, sicut, & alij sancti. 22^{æ}.q.132.1.1^{m}.

14 Ea, quæ sunt gloriæ s. perfecta Dei fruitio, & huiusmodi, prius tempore debuerunt esse in Christo, sicut in auctore gloriæ, quàm in alio. 3^{a} q.53.3.3^{m}.

Gloria sanctorum, est sine successione. 12^{æ}.q.67.4.2^{m}.

1 GRADVS altaris prohibentur contra idololatriam, quia gentiles in sacris Priapi ostendebant populo sua pudenda. 12^{æ} q.102.4.7^{m}.ñ.

GRATIA est forma accidentalis, scilicet qualitas. 12^{æ}.q.110.2.0.

2 Gratia reducitur ad primam speciem qualitatis, non tamen est habitus proprie, sed habitudo. s. sanitas mentis 12^{æ}.q 110.3.3^{m}.

3 Gratia est forma quædā, habens esse completum in anima ideo est in ea mutabiliter, sicut anima est mutabilis secundum liberū arbitrium in via. 3^{a}.q.63.5.1^{m}

4 Gratia non est forma intrinseca virtutum, sed est quasi principium, à quo virtutes formaliter oriuntur. 12^{æ}. q.110.1.c.3^{m}.¶ 4.2^{m}.¶ 3e.q.62.2.a.

5 Gratia pro acceptione amoris, non est principium rectę operationis, nisi mediante virtute. 12^{æ}.q.110.4.2^{m}.

6 * Gratia differt essentialiter à quolibet virtute. 12^{æ}.q. 110.1.0.¶ 4 c.¶ 3^{a}.q.7.1.c.¶ q.62.2.c.¶ q.89.1.c.

7 Gratia nihil aliud est, quàm quædam inchoatio gloriæ in nobis. 22^{æ}.q.24 3.2^{m}.

8 Auxilium Dei, vt mouens ad volendum, dicitur gratia operans, sed respectu actus exterioris, dicitur gratia cooperans. 12^{æ}.q.111.2.c.

9 Gratia consummata, est lumen gloriæ. 12^{æ}.q.111.3.2^{m}.

10 Gratie est natura, idest, essentia, non tamen est naturalis alicuius creaturæ. 1^{a} q.2.12.c.

11 Natura non dicitur gratia gratis date, quia nature includit debitum naturæ, & non debitum meriti, gratie vero omne debitum excludit. 12^{æ}.q.111.1.2^{m}.¶ 4.c.

12 Gratia excedit conditionem naturæ creatæ. 12^{æ}.q.112. 1.c.¶ q.114.2.5.c.

13 Gratia proprie est donum Dei, excedens ordinem naturæ, & sine meritis. 12^{æ}.q.112.1.c.¶ q.114.2.5.c.

14 Gratia est participatio diuinæ naturæ. 12^{æ}.q.110.3.4. c. ¶ q.112.1.c.¶ q.113.9.c.¶ q.114.3.c.¶ 22^{æ}.q 19.7.c.¶ 3^{e}. q.2.10.1^{m}.¶ q.3.4.3^{m}.¶ q 62.1.2.c.

15 Omnis gratia gratis date, est manifestatio gratiæ gratū facientis. 12^{æ}.q.112.2.2^{m}.

16 Gratia sumitur tripliciter. s. pro dilectione, pro dono gratis dato, & pro recōpensatione eius. 12^{æ}.q.110.1.c.

17 Gratia dicitur dupliciter, s. donum Dei, & Deus donans. 3^{a}.q.2.10.c.

18 Gratia Dei dicitur dupliciter. s. auxilium Dei mouens nos, & habituale donum. 12^{æ}.q.109.1.1^{m}.¶ 2.3.6.8.9. 10.c.¶ q.110.1.2.c.¶ q.111.2.c.¶ q.112.2.c.¶ 22^{æ}.q 171. 2.3^{m}.

19 Gratia duplex. s. gratum faciēs, & gratis data. 12^{æ}.q 111. 1.0.¶ 3^{a}.q.7.7.c.1^{m}.¶ q.62.1.c.

20. Plenitudo gratiæ duplex. s. ex parte ipsius gratiæ, id est, quando aliquis attingit ad summum bonum, quantū ad essentiam, & quantum ad virtutem, quia habet gratiam in maxima excellentia, qua potest haberi, & maxime in extensione ad omnes gratiæ affectus, & talis gratiæ plenitudo, proprie est homini Christo, & ex parte habentis gratiam, scilicet quando aliquis habet gratiam, secundum suam conditionē, vel intentionem vsque ad terminum ei præfixum à Deo, quo ad omnia, quæ pertinent ad suum statum, vel officiū, & talis plenitudo gratiæ, cōmunicatur aliis per Christum. 3^{a}.q 7.10.0.

Gratiæ gratis datæ, sufficienter enumerantur, & distinguuntur nouem. s. sermo sapientiæ, sermo scientiæ, fides, gratia, sanitatum, operatio virtutum, prophetie, discretio spirituum, genera linguarum, & interpretatio sermonum. 12^{æ}.q.111.4.0. 21

Gratia duplex, scilicet præueniens, & subsequens. 12^{æ}. q.111.3.0. 22

Dilectio Dei, dicitur præueniens, non autem subsequēs, quia est æterna, sed gratia Dei est temporalis, ideo dicitur vtroque modo. 12^{æ}.q.111.3.1^{m}. 23

Gratia duplex, scilicet operans, & cooperans. 12^{æ}.q.111. 2.0.¶ 3.c. 24

Gratie operans, & gratia cooperans, sunt idem secundū rem. & differunt secundum rationem, & secundum effectus, & similiter gratia præueniens, & gratia subsequens 12^{æ}.q.111.2.c.4^{m}.¶ 3.0. 25

Gratia viæ, & gratia patriæ, sunt vna, & eadem numero. 12^{æ}.q.111.3.2^{m}. 26

Corpus non est immediatum subiectum gratiæ, sed ex anima, redundat in corpus effectus gratiæ nunc, & in patria. 1^{a}.q.79.1.3^{m}. 27

In omni habente gratiam, oportet esse rectitudinem voluntatis. 22^{æ}.q.8 4.c. 28

Amplior gratie collata fuisset ante peccatū, quàm post. 1^{a}.q.95.4 c. 29

Gratia est maior in vno, quàm in alio, ex parte subiecti, non autem ex parte obiecti, nec finis. 12^{æ}.q.66.2.1^{m}. ¶ q.112.4.0.¶ 22^{æ}.q.5.4.3^{m}. 30

Aliquis incipit à maiori gratia, quàm sit in alio, in statu perfectus, 3^{a}.q.89.2.4^{m}. 31

Bonum gratiæ vnius est maius bono naturæ totius vniuersi. 12^{æ}.q.113.9.2^{m}. 32

Gratiæ gratis datæ, non sunt communes omnibus, nec sunt omnes æquales in eodem. 12^{æ}.q.66.2.1^{m}.¶ q.0c. 5.1^{m}. 33

Gratie proprie non creantur, nec corrumpitur, sed subiectum secundum eam. 12^{æ}.q.110.2.3^{m}. 34

Gratia non fit, nec corrumpitur, sed subiectum secundum eam, & dicitur creari, quia homines secundum ipsam creantur, idest, constituuntur in nouo esse, ex nihilo, idest non ex meritis. 12^{æ}.q.110.2.3^{m}. 35

Gratia gratum faciens, amittitur per quolibet peccatū mortale. 12^{æ}.q.113.2.c.¶ 22^{æ}.q.10.4.c.¶ q.24.12.0.¶ 3^{a}.q.86.3.c. 36

Infusio grãe, fit in instãti, sine successione. 12^{æ}.q.113.7.c. 37

In eodem instanti, est terminus præparationis subiecti, & infusio gratiæ. 3^{a}.q.89.2.c. 38

* Ad habitum gratiæ, requiritur præparatio subiecti, quæ principaliter est à Deo, mouente liberum arbitrium, secundario autem à nobis. 12^{æ}.q.112.2.0.¶ 3.c. 2^{m}.¶ 4.c.¶ q.113.3.c.¶ 7 c.¶ 22^{æ}.q.24.10.3^{m}. 39

Præparatio perfecta ad gratiam, est in instanti, non autē imperfecta. 12^{æ}.q.112.2.2^{m}. 40

Præparatio perfecta simul est cum infusione gratiæ, & meretur gloriam, & non gratiam, non autem imperfecta. 12^{æ}.q.112.2.1^{m}.¶ 3^{a}.q.89.2.c. 41

Gratie ex necessitate infallibilitatis, & non coactionis, sequitur præparationē, secundum quòd est a Deo, non autem secundum quòd est à nobis. 12^{æ}.q.112.3.0. 42

Quando homo facit totum, quod potest, & totum quod in se est, tunc est necessitas ad habendam gratiā, non quidem necessitas coactionis, Deo debitū imponētis, sed necessitas immutabilitatis, quia necesse est Deum esse, & ideo esse bonum, & ideo esse diligentem, & ideo dispositio accipienti dantem. 12^{æ}.q.112 3.0. 43

* Homo in gratia existens, indiget auxilio Dei, mouente ad recte agendum, non autem alia gratia habituali. 12^{æ}.q.109.9.0. 44

Nulla

45 Nulla creatura potest causare gratiam, sed solus Deus infundit eam immediatè. 12ſ.q.76.2.2^{m}.ſ q.109.7.c. ſ q.112.1.c.ſ 3.2^{m}.ſ 3.q.62.1.c.ſ 3^{m}.ſ 5.c.ſ q.64.1.c.

46 Homo dat gratiam, non interius influendo, sed exterius exhortando ad ea, quæ sunt gratiæ. 3^{a}. q.8.6. 2^{m}.

47 Deus dat gratiam, dignis tantum, quos per gratiã facit dignos. 12ſ.q.114.5.2^{m}.

48 Deus aufert gratiam ab eo, qui per negligentiam nõ vtitur gratia ei data. 22ſ.q.62.4.c.ſ q.78.1.5^{m}.

49 Humanitas Christi, ministri Ecclesiæ, & sacramẽta, sunt causæ gratiæ instrumentaliter tantũ. 12ſ.q.112.1.1^{m}. ſ 2^{m}.ſ 1^{a}.q.8.1.2^{m}.ſ 6.2^{m}.ſ q.62.1.c.ſ 5.c.ſ q.64.1.c.

50 Omnia sacramenta nouæ legis, causant gratiam, non autem veteris. 12ſ.q.100.2.3.c.ſ q.103.2.c.ſ q.110.12.c. ſ 21ſ.q.100.2.3.c.ſ 3^{a}.q.61.4.2^{m}.ſ q.62.1.6.c.ſ q.63. 1.3^{m}.ſ q.66.2.c.1^{m} ſ q.72.5.3^{m}.ſ q.87.2.2^{m}.ſ 3.c.

51 * Sacramenta aa secunda sanctificatione, idest, ex vsu eorum, habent, quod causent gratiam, non autem ex prima. 1^{a}.q.62.4.1^{m}.

52 Gratia est in sacramentis intentionaliter, vt in signo, & causa instrumentali, non autem, vt in subiecto. 1^{a}.q. 41.6 4^{m}.ſ 3^{a}.q.62.3.c.ſ q.72.3.3^{m}.

53 Signum sacramentale in pœnitentia, non causat gratiam, sicut in aliis sacramentis, quia non datur ab exteriori, ideo non repræsentat agens extrinsecum, sicut in illis. 12ſ.q.103.2 c.

54 Virtus causandi gratiam, est in sacramentis intentionaliter, vt in subiecto. 3^{a}.q.62.4.c.ſ q.63.3.c.ſ q 65.3.c.ſ q.73.1.2^{m}.ſ 3^{m}.ſ q.78.4.c.

55 Hæc virtus est in multis, tanquam in vno subiecto. s. in materia, & forma. 1^{a}.q.62.4.4^{m}.ſ q.12.1.1^{m}.

56 Hæc virtus non est in prædicamento per se, sed reducitur ad genus qualitatis. 1^{a}.q.62.4.2^{m}.ſ q.63.2.c.

57 Gratia sacramentalis, est species gratiæ communiter sumptæ, ideo non dicitur æquiuoce. 3^{a}.q.62.2.3^{m}.

58 Gratia sacramentalis addit supra gratiam communiter dictam, & supra virtutes, & dona, quoddã auxilium Dei, ad habendum sacramenti finem, sicut virtutes, & dona, supra gratiam addunt perfectiones potentiarum. 3^{a}.q.62.2.c.ſ q.72.7 2^{m}.

59 Gratia, quam sacramentum directe continet, differt à gratia, quæ est in virtutibus, & donis, licet etiam hãc per quandã continuationẽ contineat. 1^{a}.q.72.7.3^{m}.

60 Gratia sacramentalis est ad duo, scilicet ad tollendum peccata, & ad perficiendum animum ad cultũ diuinum, secundum religionem Christianæ vitæ. 3^{a}.q.62. 5.c.ſ q 63.1.a c.ſ q.65.1.c.

61 Gratia virtutum, & donorum, sufficienter perficit essentiam, & potentias animæ, quo ad generalem ordinationem actuum, sed gratia sacramentalis, quo ad aliquos speciales defectus. 3^{a}.q.62.2.1^{m}.

62 Gratia sacramentalis, excludit peccata præterita, sed virtutes, & dona sufficiantes excludunt peccata præsentia, & futura. 1^{a}.q.62.2.2^{m}.

63 Gratia, & virtutes sanant animam formaliter, sed sacramenta affectiue. 12ſ.q.110.2.1^{m}.

64 Gratia gratum faciens, inquantum animam sanat, iustificat, & gratum Deo facit, dicitur gratia operans, sed respectu operis meritorij, dicitur gratia cooperans. 12ſ.q.111.2.c.ſ 3^{a}.q.86.4.2^{m}.

65 A gratia gratum faciente fluũt virtutes, & dona, ad perficiendum potentias animæ. 1^{a}.q.1.8.2^{m}.ſ q.2.2.1^{m}. ſ 12ſ.q.110.3.c.ſ 4.1^{m}.ſ 3^{a}.q.7.2.c.ſ q.62.2.c.ſ q.89. 1.c.

66 Gratiæ gratis datæ, ordinantur ad manifestationẽ fidei, & doctrinæ spiritualis. 1^{a}.q.7.7.c.1^{m}.

67 Gratia gratum faciens, ordinat hominem immediate ad coniunctionem vltimi finis, ideo est multo excellentior, quam gratia data, quia ordinat ad quædam præparatoria vltimi finis. 12ſ.q.111.5.c.

Sicut gratia gratum faciens, ordinatur ad actus meritorios interiores, sic gratia gratis data ad exteriores. 3^{a}.q.7.7.1^{m}. 68

Gratiæ gratis datæ, dantur ad vtilitatem aliorum, sed gratia gratum faciens datur ad vtilitatem propriam. 12ſ.q.111.1.4.c.ſ 22ſ.q.176.1.1^{m}.ſ q.177.1.c.3^{m}.ſ 4^{m} 69

Effectus gratiæ quintuplex. s. sanitas animæ, velle bonũ, efficaciter operari, perseuerantia in bono, & peruentio ad gloriam, 12ſ.q.111.3.c. 70

Gratia non tollit naturam, sed perficit, & supplet defectũ naturæ. 1^{a}.q.1.3.2^{m}.ſ q.2.2.1^{m}.ſ 22ſ.q.188.8.c. fi. 71

Gratia duo principaliter facit in anima, primo perficit formaliter ad esse spirituale, secundo perficit ad opus 12ſ.q.111.2.c fi. 72

Omne donum gratiæ, eleuat hominem ad aliquid supra naturam humanam, quo ad substantiam actus, vt miracula facere, & prænosse futura, vel quo ad modũ, vt diligere, & cognoscere Deum, ad secundos, datur donum gratiæ habituale, non autem ad primos. 22ſ. q.171.2.3^{m}. 73

Quod semel gratia facit perpetuo manet. 3^{a}.q.88.1.4^{m}. 74

Non omnia beneficia Dei, dicuntur gratiæ gratis datæ, sed tantumque sunt supra facultatem naturæ supra meritum personæ, non pro se, sed pro aliis. 12ſ.q.111.1.c.2^{m}.ſ 4.1^{m}.ſ 22ſ.q.172.4.c.ſ q.177.1. c.ſ q.178.1.c. 75

Gratia eleuat hominem ad vitam, quæ est supra conditionem omnis creatæ naturæ. 12ſ.q.110.1.c. 76

Gratiæ viæ, est æqualis gratiæ gloriæ in virtute, non autem in actu. 12ſ.q.114.3.1^{m}. 77

* Minima gratia potest resistere cuilibet concupiscentiæ, & mereri vitã æternam. 1^{a}.q.62.6.3^{m}.ſ q 70.4.c. 78

Quilibet existens in gratia, ex hoc dignus est vita æterna. 1^{a}.q.24.3.c.ſ 12ſ.q.113.2.2^{m}.ſ 9.c.ſ q.114.3.c.ſ 3^{a}.q.62.6.1^{m}. 79

Vltimus effectus positiuus gratiæ, est peruenire ad gloriam, 1^{a}.q.61.6.3^{m}.ſ q.70.4.c.ſ q.72.7.1^{m}. 80

Gratia gratum faciens, ad hoc principaliter datur, vt anima hominis, Deo per charitatem coniungatur, ideo quicquid potest esse sine vno, potest esse sine alio. 22ſ.q.172.4.c. 81

Effectus gratię operantis, est prior, quàm effectus gratiæ cooperantis. 3^{a}.q.86.4.2^{m}. 82

Gratia est similitudo Dei, operans in virtute misericordiæ Dei infinite. 3^{a}.q.2.10.1^{m}.ſ q.1.4.3^{m}. 83

Per gratiam gratum facientis, tota Trinitas inhabitat mentem. 1^{a}.q.43.3.c.ſ 4 2^{m}.ſ 5.c. 84

Gratia non immobilitat in bono, nec quis possit peccare, nisi sit perfecta. s. coniungens fini. 1^{a}.q.62.3.2^{m} ſ 12ſ q.106.2.2^{m}. 85

Gratia non infunditur in habentibus vsum liberi arbitrij, sine actuali motu liberi arbitrij in Deum, & in peccatum 1^{a}.q 87.2.c. 86

Gratia nunquam amittitur sine culpa, & illud, quod ex gratia Dei conceditur, nunquam absque culpa reuocatur. 1^{a}.q.50.2 c. 87

Gratia est quodammodo infinita, cum sufficiat ad merendum præmium infinitum, & per quam satisfactio proportionatur culpæ infinitæ, inquantum est offensa Dei. 12ſ.q.114.1.3^{m}. 88

Primus effectus gratiæ gratum facientis, est remissio peccatorum. 3^{a}.q.72.7.1^{m}. 89

Nulla culpa potest remitti sine gratia. 3^{a}. q.62 6.3^{m}.ſ q.70.4.c.ſ q.86.3.c.ſ q.87.4.c.ſ q.89.1.c. 90

Minima gratia baptismalis, sufficit ad delendum omnia peccata. 3^{a}.q.62.6.3^{m}.ſ q.69.8.1^{m}.ſ q.70.4.c. 91

Remissio culpę, & pœnæ æternæ, est effectus gratiæ operantis, sed remissio pœnæ temporalis, est effectus gratiæ cooperantis. 1^{a}.q.86.4.2^{m}.ſ 6.1^{m}.ſ 88.1.4^{m}. 92

Ad remissionem venialium, non requiritur noua infusio gratiæ. 3^{a}.q.65.1.8^{m}.ſ q.87.2.c.ſ 3.c.ſ 4.2^{m}. 93

Sed requiritur ad remissionẽ mortalium. 3^{a}.q.87.2.3^{m}. 94

95 In omni infusione gratiæ, remittuntur venialia, quo ad culpam, nisi sit impedimentum, non autem semper, quo ad pœnam. 1ª. q. 87. 2. 3. o.

96 Homo existens in gratia, potest vitare omnia, & singula peccata mortalia, & singula venialia, non autem omnia. 12ª. q. 74. 3. 2^m. ? q. 109. 8. o. ? 22ª. q. 158. 2. 3^m. ? 3ª. q. 87. 1. 1^m.

97 Homo indiget auxilio Dei, ad cognitionem cuiuscunque veri, non autem gratia habituali, sed tantum ad cognitionem supernaturalem. 12ª. q. 109. 1. o. ? 2. 3^m.

98 Homo potest scire se habere gratiam per reuelationē, & coniecturaliter per aliqua signa, non autem per seipsum, & certitudinaliter. 12ª. q. 112. 5. o.

99 Expedit quandoque præsentiam Dei in nobis, per gratiam ignorare propter tria. s. vt timor diuini iudicij, nos humiliet, ne præsumpta securitas nos præcipitet, & vt vigilanter, & desideranter gratiam Dei expectamus. 12ª. q. 112. 5. c.

100 Homo potest bene, & male facere, sine gratia habituali, non autem mereri, neutrum vero potest sine auxilio Dei 1ª. q. 62. 4. c. ? 12ª. q. 109. 2. 5. o. ? 6. c. ? q. 113. 2. o. ? 22ª. q. 10. 4. c. ? q. 83. 15. 1^m.

101 * Homo sine auxilio Dei gratuito, non potest per se ad gratiam præparare, 1ª. q. 62. 2. o. ? 12ª. q. 109. 6. o.

102 Homo potest se præparare ad gratiam, sine alia gratia habituali, non autem sine auxilio Dei. 1ª. q. 62. 2. 3^m. ? 12ª. q. 109. 6. o.

103 Homo post peccatum non magis indiget gratia Dei, quàm ante, sed ad plura. s. ad sanandum, & merendū. 1ª. q. 95. 4. 1^m. ? 12ª. q. 108. 2. c. ? q. 109. 2. 3. 4. c ? 3ª. q. 61. 2. 1^m.

104 * Homo in statu naturæ integræ poterat sine gratia habituali vitare omnia, & singula peccata mortalia, & venialia, non autem sine auxilio Dei. 12ª. q. 109. 8. c.

105 Homo in gratia existens, potest perseuerare sine alia gratia habituali, non autem sine auxilio Dei. 12ª. q. 109. 9. 10 ? q. 114. 2. c. ? 22ª. q. 137. 4. o.

* Homo existens sine gratia, & in peccato mortali, non potest diu persistere, quin ruat in aliud peccatū mortale. 12ª. q. 109. 2. o.

106 * Homo sine gratia, potest vitare singula peccata mortalia, non autem omnia. 12ª. q. 63. 2. 2^m. ? q. 109. 8. o.

107 * Quædam sunt peccata mortalia, quæ homo sine gratia, nullo modo vitare potest, s. quæ directè opponuntur virtutibus Theologicis. 12ª. q. 63. 2. 2^m.

108 Homo non potest resurgere à peccato, sine auxilio Dei, & gratia habituali. 12ª. q. 109. 7. o. ? q. 113. 2. o. ? q. 124. 2. c. ? 22ª. q. 117. 5. 1^m. ? 3ª. q. 86. 3. c.

109 Homo in gratia existens, indiget auxilio Dei mouente ad rectè agendum, non autem alia gratia habituali. 12ª. q. 109. 9. o.

1 GRATIARVM ACTIO respicit gratiam dātis, ideo vbi est maior gratia dan tis, ibi debet esse maior gratiarum actio recipientis. 22ª. q. 106. 2. c.

2 Gratiarum actio non debetur tantum danti, sed etiam promittenti 22ª. q. 83. 5. 2^m. ? 6 c.

3 Gratificatio, idest, gratiarum actio, facta Deo, est actus religionis. 22ª. q. 106. 1. 3^m.

1 GRATITVDO, seu gratia, est virtus specialis, sed demum gratiam benefactori. 12ª. q. 60. 3. c. ? 22ª. q. 106. 1. o. ? q. 107. 1. c.

2 Gratitudo, ingratitudo, datio beneficij, clementia, & misericordia, non sunt propriè ad seipsum. 22ª. q. 106. 3. 1^m.

3 Ad gratitudinem tria requiruntur; primo, quòd homo recognoscat beneficium acceptum; secundo, quòd laudet, & gratias agat; tertio, quòd retribuat loco, & tempore secundum suam facultatem. 22ª. q. 107. 2. c.

4 Vitium duplex opponitur gratitudini. s. per excessum, vt recompensando quibus non debet, vel citius, quam debet, & per defectum, scilicet ingratitudo, quæ magis opponitur ei. 22ª. q. 107. 2. c.

* GRAVE, vel leue, habent in se principium actiuum, & formale sui motus, 12ª. q. 36. 2. c. 1

Monens per se grauia, & leuia, est generans, sed per accidens, est remouens impedimentum. 1ª. q. 88. 1. 2^m. ? q. 105. 2. c. ? 12ª. q. 21. 1. 2^m. 2

Locus est causa finalis motus grauium, sed grauitas est vnde principium motus. 12ª. q. 36. 2. c. 3

Grauitas per prius inclinat deorsum, quàm retrahat de loco sursum, sed vtrunque conuenit per se graui, 12ª. q. 36. 1. c. 4

GREGORIVS propter tristitiam, intermisit expositionem Ezechielis. 12ª. q. 37. 1. 3^m. 1

GRYPHVS equis, & hominibus infestus, significat crudelitatem potentum. 12ª. q. 102. 6. 1^m. co. 2. 1

GVBERNARE est rem ad debitum finem conuenienter perducere, 1ª. q. 103. 1. o. ? 22ª. q. 102. 2. c. 1

Gubernatio est executio prouidentiæ. 1ª. q. 22. 3. 2^m. ? q. 3. c. ? 23. 2. c. 2

Angelorū ministerio Deus gubernat hoīes. 1ª. q. 110. 1. o. 3

GVLA, est inordinatus appetitus cibi, & potus, ideo semper est peccatum. 22ª. q. 148. 2. 4. o. 1

Gula est vitium capitale, cuius filiæ sunt quinque. s. inepta lætitia, scurrilitas, immunditia, stultiloquium, & hebetudo mentis. 22ª. q. 148. 5. 6. o. 2

Gula est peccatum mortale, tantum si in hoc ponatur vltimus finis, scilicet, quod animus sit paratus agere contra legem Dei. 22ª. q. 148. 2. o. ? q. 154. 2. 6^m. 3

Excessus cibi scienter contingens ex concupiscentia, pertinet ad vitium gulæ, non autem si contingat ex ignorantia. 22ª. q. 148. 1. 2^m. 4

Comedens aliquis ter nocivum, vel nimis, in graue nocumentum corporis ex gula, peccat mortaliter. 22ª. q. 141. 6. 2^m. ? q. 154. 2. 6^m. 5

Peccatum gulæ, est contra tertium præceptum decalogi. 22ª. q. 148. 2. 1^m. 6

Species gulæ sunt quinque, contentæ in hoc versu: 7
Præ, properè, lautè, nimis ardenter, studiosè.
12ª. q. 72. 9. c. 3^m. ? 22ª. q. 148. 4. o.

Gula est leuius peccatum aliis, ratione materiæ, & peccatis, propter necessitatem, & difficultatem, sed grauatur ex effectibus. 22ª. q. 148. 3. o. 8

Gula aufert omnes virtutes, non rationes sui, sed ratione vitiorum, quæ oriuntur ex ea. 22ª. q. 148. 2. 4^m. 9

Hebetudo circa speculabilia, maximè procedit ex gula, sed hebetudo circa eligibilia, est in omni peccato. 22ª. q. 148. 6. 1^m. 10

De gustu sano, & corrupto, in iudicando corporaliter, & spiritualiter. 12ª. q. 1. 7. c ? q. 2. 1. 1^m. 11

Vltima in multis guttis cauantibus lapidem, agit in virtute omnium præcedentium. 22ª. q. 24. 6. 2^m. 12

H.

HABERE licet non sit actio, significatur tamē per modum actionis. 12ª. q. 49. 1. c. 1

Habere dicimur id, quo libere vti, vel frui possumus, cum volumus, ideo personæ, vel essentia Dei, haberi à sola creatura rationali * cum videlicet hi gdonum Dei, participa diuini verbi, & procreantis amoris, ut possit libere Deum vere cognoscere, & rectè amare, quod est dono habeatur à solo Deo, sic tamē habetur, vt sit illius, cui donatur, & ideo possit eo vti cum velit. 1ª. q. 38. 1. c. ? q. 43. 3. c. 2

Habere secundum quòd dicitur respectu cuiuscunque, quod habetur, cōe est ad diuersa genera. 12ª. q. 49. 1. c. 3

HABILITAS est medium inter potentiam, vel subiectum, & actum, seu formam. 1ª. q. 48. 4. 2^m. 1

HABITVS propriè est forma permanens, vel est qualitas, informans aliquam potentiam, vel principium eliciens actum. 12ª. q. 49. 1. o. ? 22ª. q. 171. 2 c. h. 1

Habitus est qualitas, de difficili mobilis, quā hō vti cū voluerit, reddēs operationē delectabilē. 12ª. q. 49. 2 2^m. 2

Mobile

3 Mobile de facili, vel difficili, non sunt differentiæ essentiales habitus & dispositionis, sed ponuntur pro eis, 12.q.49.2.ad 3m.

4 Habitus est, secundum quem ad aliquid nos habemus bene, vel male, 1a.q.83.2.c.¶ 12.q.49.1.c.¶ 2.c.1m.

5 * Idem habitus, non sic habet quandoque ad bonum, & quandoque ad malum, sed bene eadem potentia, 12.q.49.4.3m.¶ q.54 1.0.

6 Habitus, non est dispositio obiecti ad potentiam, sed è conuerso, 12.q.51.4.1m.

7 De ratione habitus, non est respectus ad potentiam, sed ad naturam, 12.q.49.2.c.1m.¶ 3.2m.

8 De ratione habitus est, quod importet habitudinem ad naturam primo & per se, secundum quod conuenit, vel disconuenit, 12.q.49.2.c.1m.¶ 3.0.

9 * Habitus distinguuntur specie, secundum tria, s. secundum principia actiua eorum, secundum naturam, & secundum obiecta specie differentia, 12.q.54.2.0.¶ 3.c.¶ q.60.1.c.¶ q.63.4.c.

10 Habitus distinguuntur specie, in ordine ad naturam dupliciter, vel secundum conuenientiam, & disconuenientiam, ut habitus bonus, & malus, uel secundum conuenientiam ad naturam humanam, & superiorem, ut uirtus diuina, uel heroica, & humana, 12.q.54.3.0.

11 Consuetum est apud auctores, ut habitus per actus distinctant, ponentes actus pro habitibus, 12.q.70.1.3m.¶ 22.q.52.1.c.1m.

12 Diuersi fines proximi diuersificant species habitus, licet non sint ordinati ad aliu finē, 22.q.47.11 3m.

13 Habitus secundum, quod est prædicamentum, importat habitudinem indumenti ad indutum, 12.q.49.1.c.

14 Habitus secundum, quod est post prædicamentum, est secundum, quod homo, uel quæcunque alia res, dicitur aliquid habere, sed habitus prædicamentum, dicitur tanquam actio, quædam habentis, & habiti, sicut est in illis, q circa nos habemus, 12.q.49.1.c.2m.

15 Habitus religionis est obseruantia regularis, pertinens ad tria principalia uota, ut signum obligationis, 22.q.186 7.2m.¶ q.183.1.2m.

16 Habitus sumitur quadrupliciter, s. pro post prædicamē to, pro prædicamento, pro prima specie qualitatis, & pro habitu religionis, 12.q.49.1.0.¶ 22.q.186.7.2m.¶ q 183.1.2m.

17 Habitus qualitas dicitur dupliciter, s. dispositio potentiæ ad actum, & dispositio ad naturam, 12.q.49.3.4.c.¶ q.50.1 c.1m.¶ 2.c.3m.¶ 3.2m.¶ q.51. 1.c.¶ q. 54. 1.2.c.¶ q.82 1.c.

18 Aliquid dicitur habitus dupliciter, s. essentialiter, i. id quo quis agit, & contentum habitu, secundo modo, qui est in habitu, & non in actu, similis est dormienti, non autem primo modo, 12.q.94.1.c.

19 Habitus duplex, s. naturalis, & infusus à Deo, 12.q.51.3.4.0.

20 Habitus homini infunduntur à Deo, dupliciratione, s. ad finem supernaturalem, sicut omnes virtutes gratuitæ, vel ad ostendendam uirtutem Dei, ut sanitas, & scientia miraculosa, 12.q.51.4.0.

21 Habitus sunt necessarii ad tria, s. ad firmitatem, promptitudinem, & delectationem in opere, 12.q.49.4.0.¶ q.50.2.3m.fi.

22 Qualitas habitus attenditur dupliciter, s. respectu obiecti, & sub ecti, 22.q.5.4.c.

23 Habitus proprie, non est in Deo, 12.q.49.4.c.

24 Potentia pure actiua, non est subiectum alicuius habitus, 12.q 54.1.c.

25 Habitus, cuius subiectum est potentia, non importat ordinem ad naturam, sed ad operationem, ideo posterior est, quàm potentia, sed prior est es, sicut complementum incopleto, & actus, q potentia, 12.q.50 2.3m.

26 * Habitus omnes, qui sunt in eadem potentia, sunt eiusdem generis, licet differant specie propter differentiā obiectorum formalium, 12.q.54.1.1m.

27 * Ex actibus habitus infusi non generantur aliquis habitus acquisitus, sed præexistens augetur, seu confirmatur, 12.q.51.4.3m.

28 Habitus intellectuales, sunt principaliter in intellectu possibili, secundario autem in sensibus interioribus, 12.q.50.4 0.¶ q 51.3.c.¶ q.53.1.c.¶ q.56.5.0.¶ 67.2 c.

29 * Nullus habitus operatiuus constituitur ex multis, qui est qualitas simplex relata ad multa secundum unum, 12.q 53.2.1m.¶ q.54.4.0.

30 Habitus quilibet habens subiectum corruptibile, & causam habentem contrarium, corrumpitur per se à suo contrario, & per accidens ad corruptionem subiecti, vt habitus corporales. 12.q.53.1.3.c.

31 Si loquamur de aliqua superiori natura, cuius homo potest esse particeps, sic nihil prohibet, in anima secundum suam essentiam, esse aliquem habitum, s. gratiā, 12.q.50.1.c.

32 Habitus potest habere ordinem ad actum, i. ad operationem, & secundum rationem habitus, & secundum rationem subiecti, sed omnis habitus, qui est similus potentiæ, vt subiecti, primo & principaliter ordinatur ad actum, quia natura, & ratio potentiæ est, quod sit principium sui actus, alij uero consequenter ordinantur, 12.q.49.3.0 ¶ 4.c.

33 In eodem corpore sunt multi habitus, secundum diuersos modos partium, quia secundum humores, est sanitas, secundum partes similes, est fortitudo, uel macies, secundum membra uero est pulchritudo, 12.q.54.1.c.

34 * In membris corporis, & in potentiis naturalibus, sicut nō sunt aliqui habitus operatiui, ita etiam, nec in potentiis sensitiuis, 12.q.50.3.3m.

35 In ipsis etiam interioribus uiribus animæ sensitiuis apprehensiuis, possunt poni aliqui habitus, secundum quos homo fit bene memoratiuus, uel cogitatiuus, vel imaginatiuus, 12.q.50.3.3m.

36 Habitus ex eadem causa augentur, ex qua generantur, quia generatio habitus est quoddam fundamentum augmenti eius, 12.q.53.2.c.

37 Diminutio conuenit habitui, non secundum se, sed secundum diuersum modum participandi, ex indeterminatione potentiæ ipsius participantis, 12.q.53.2 1m.

38 Habitus aliquando sic ligatur, quod non potest exire in actum, sicut vsus, & iudiciū rationis per iram, & scientia per ebrietatē, 12.q.45.3.0 ¶ 4.c.¶ q.94.1 4m.

39 Habens habitū uirtutis, uel uitij, pōt nō uti eo, & exire in usum cōtrariū, 12.q.62.3.2m.¶ 12.q.52.3.c.¶ q.63.2.2m.¶ q.71.4.0.¶ q.78.2.c.3m.¶ q.109.2.c fi.

40 Nobiles habitus affectiui infusi, possunt latere suos possessores, non autem cognoscitiui, 12.q.112.5.2m.

41 Habitus principiorum est naturalis, & datur in creatione, quo ad lumen, sed acquiritur per sensum, quo ad determinationem specierum, 12.q.10.1.c.¶ q.51.1.2m.¶ q.62.3 c.1m.¶ q.63.1.c.

42 Habitus primorum principiorum, sunt nobis naturales, 12.q.91.2.c.2m.¶ 3.0.¶ 22.q.5.4.3m.¶ q.8.1.1m.¶ q 47.6 c ¶ 15.c.¶ q.49.2.1m.¶ 3ª q 9.1.c.fi.

43 * Non est alius habitus principiorum, & conclusionū, quæ ex eis eliciuntur, & præcipue circa singularia, 12.q 57.2.2m.

44 Habitus naturales, s. primorum principiorum speculatiuorum, vel practicorum, non possunt amitti, nec corrumpi, 12.q 53.1.c.

45 Habitus particularium causarum in intellectu, possunt corrumpi per accidens, s. ratione sensuum, & per se, à contrario discursu, uel contraria propositione, 1a.q.89.5.c.¶ 12.q 53.1.0.

46 Habitus diminuitur per easdem causas, per quas corrūpitur, quia diminutio est uia ad corruptionem, 12.q.53.2.0.

47 Habitus scientiæ, & uirtutis diminuuntur, & corrumpun-

puntur per solam cessationem actus, non quidem per se, sed per accidens, 12æ.q.53.3.o.

48 Habitus non cognoscitur, nisi per actus, & hoc dupliciter, s. inquantum habetur, & per essentiam, 1ª.q.87.2.o. & 12æ.q.49.2.o. & 22æ.q.4.1.c.

49 Habitus est causa cognoscendi, quasi æquiuoca, nõ autẽ quasi uniuoca, nec ut cognitus, sed ut quo aliquid cognoscitur, ideo non oportet, quòd sit notior aliis, 1ª.q.87.2.3^{m}. & q.88.3.2^{m}.

50 Habitus, qui est principium operationis, est posterior potentia, sed habitus, qui est dispositio ad naturam, est prior potentia, 12æ.q.50.2.3^{m}.

1 HEBETVDO sensus opponitur acuitati eius, & est debilitas mentis, in consideratione spiritualium, & est peccatum, in quantum est voluntaria, 22æ.q.8.1.6.1.1^{m}. & q.15.2.o

2 Existens in gratia, non potest pati hebetudinem sensus in iis, quæ sunt de necessitate salutis, sed in aliis, 22æ.q.8.4.1^{m}.

1 HELIAS non est raptus in cælum empyreum, sed aëreum, & uiuit cum Enoch in paradiso terrestri, usque ad Antichristũ, 1ª.q.102.2.3^{m}. & 3ª.q.49.5.2^{m}.

2 Helias propter iniuriam, quæ redundabat in Deum, fecit ignem descendere super eos, qui venerant ad ipsũ capiendum, 22æ.q.108.1.4^{m}.

3 * Deus per Heliam ueritatem respondet nunciis regis, qui mittebantur ad consulendum Deum Acharon, 22æ.q.174.5.4^{m}.

1 HELISEVS maledixit pueros zelo Dei, non autem liuore uindictæ, sicut etiam Helias occidit centum viros, 22æ.q.108.1.4^{m}.

1 HÆRESIS non computatur inter uitia capitalia, nec inter filias eorum, sed extra numerum peccatorum, & reducitur tamen ad superbiam, 22æ.q.10.1.3^{m}.

2 De ratione hæresis sunt duo, s. electio priuatæ disciplinæ, & pertinacia, 22æ.q.11.2.3^{m}.

3 Hæresis principaliter est circa articulos fidei, secundario autem circa ea, quæ sequuntur ex eis, 22æ.q.11.2.o

4 Hæresis principaliter consistit in corde, secundario in ore, sicut & fides, 22æ.q.12.2.c.

5 Hæresis, & secta, sunt idem, & sunt opera carnis, non ratione sui actus, vel finis proximi, sed ratione causæ, s. ratione appetitus indebiti finis, uel phantasticæ illusionis, 22æ.q.11.1.3^{m}.

6 Hæresis nascitur ex superbia, uel ex concupiscentia cõmodi temporalis, 22æ.q.11.1.2^{m}. & 3^{m}.

7 Corruptio rectæ æstimationis circa fidẽ, vel bona mores in uniuersali, facit hæresim, non autem in particulari, propter passionem, 22æ.q.162.4.1^{m}.

8 Opinari contraria de pertinentibus principaliter ad fidem, inducit hæresim, non autem de aliis, nisi consideretur, vel determinetur, quod pertinent ad fidem, 1ª.q.32.4.o. & 22æ.q.11.2.3^{m}.

9 Exponens sacram scripturam, in contrarium ei, quòd per spiritum sanctum est reuelatum, est hæreticus, 1ª.q.1.10.c.fi. & 22æ.q.11.2.2^{m}.

10 Quicunque resistit auctoritati Romanæ Ecclesiæ, hæresim incurrit, 22æ.q.11.2.3^{m}.

11 Ex uerbis inordinate prolatis, incurritur hæresis, secundum Hieronymũ, 1ª.q.31.2.c. & 22æ.q.18.2.2^{m}. & 3ª.q.16.a.c.

12 Hæresis est necessaria, & utilis Ecclesiæ per accidens tantum, s. ratione probationis, & ratione exercitij, 22æ.q.11.3.2^{m}.

13 Hæretici non possunt ordinare, non autem dare executionem, 22æ.q.39.3.o. & 3ª.q.64.9.2^{m}.

14 Hæretici non possunt absoluere, quia non habẽt iurisdictionem, nec dant gratiam, 22æ.q.39.3.o.

15 Si aliqui post abiurationem erroris, deprehensi fuerint in abiuratam hæresim recidisse, seculari iudicio sunt relinquendi secundum decretalem, super eo. de her. in.ul. 22æ.q.11.3.c. & 4.b.1^{m}. & q.31.2.3^{m}.

Alij autem infideles, qui nunquam fidem acceperunt, conuersi ad fidem nondum ostendunt aliquod signum inconstantiæ circa fidem, sicut hæretici relapsi, & ideo nõ est similis recipiendi ratio de utrisque, 22æ.q.11.4.3^{m}. 16

Simplices nescientes articulos fidei, non condemnantur pro hæreticis, sed quia pertinaciter defendunt cõtraria articulorum, 22æ.q.2.6.2^{m}. & 3^{m}. 17

Hæretici non debent tolerari, nisi primo uelint resipiscere, 22æ.q.11.3.o. 18

Firmi in fide, possunt corpore conuersari cum hæreticis, vt eos conuertant, non tamen in diuinis, 22æ.q.10.9.c.fi. 19

Hæretici possunt iuste occidi, in iudicio seculari, & rebus suis priuari, etiam si alios nõ corrumpant, magis quàm rei crimine læsæ maiestatis, uel quam cudentes falsam monetam, 22æ.q.10.8.o. & q.11.3.c. 20

Hæretici relapsi, recipiuntur semper ad pœnitentiam, non autem ad dignitates, 22æ.q.11.4.o. 21

Ecclesia post primam, uel secundam correctionem, tradit hæreticos iudicio seculari, unde in iudicio Dei semper recipiuntur redeuntes, quia Deus scrutator est cordium, & uere redeuntes cognoscit, sed hoc Ecclesia imitari non potest, præsumit autem eos non uere reuersi, qui cũ recepti fuissent, iterum sunt relapsi & ideo eis uiam salutis non denegat, sed à periculo mortis eos non tuetur, 22æ.q.11.3.c. & 4.c.1^{m}. 22

Hæresis per se opponitur fidei, schisma uero unitati charitatis, ideo non sunt idem, sed secundum disponit ad primum, & omnis hæreticus est schismaticus, non autem è conuerso, 22æ.q.39.1.3^{m}. 23

Hæresis Sabellij, quòd Deus pater est filius natus de virgine, & quòd est spiritus sanctus, secũdum quòd creaturam rationalem sanctificat, reprobatur, 1ª.q.27.1.c. & q.28.1.3.b. & q.31.2.c. 24

Ecclesia contra Sabellium confitetur communicabilitatem, numerum, ordinem, consortium, & distinctionem, & negat singularitatem, unicum, confusum, & solitudinem, 1ª.q.31.2.c. 25

Hæresis Arrij, quòd filius Dei est minor patre, secũdum diuinitatem, & quòd est creatura, 1ª.q.27.1.c. & q.31.2.c. & q.32.1.1^{m}. & q.34.1.1^{m}. & q.41.2.c. & q.42.1.c.2^{m}. & q.65.1.c. & 3ª.q.10.2.1^{m}. & q.12.2.3^{m}. & q.16.8.9.c. & q.20.1.1^{m}. 26

Ecclesia contra Arrium confitetur unitatẽ, simplicitatem, similitudinem, & æqualitatem: & negat diuersitatem, differentiam, separationem, diuisionem, alienitatem, discrepationem, & disparitatem, 1ª.q.31.2.c. 27

Hæresis Arrij, & Origenis, quòd personæ diuinæ differunt essentialiter, 1ª.q.32.1.1^{m}. & q.34.1.1^{m}. 28

Hæresis Origenis, quòd verbum Dei, non est Deus essentialiter, sed participatiuè, 1ª.q.34.1.1^{m}. 29

Quòd anima Christi cum aliis spiritualibus creaturis fuit creata ante corpora, & à uerbo assumpta, & in fine unita corpori, 1ª.q.90.4.c. & q.118.3.o. & 3ª.q.6.3.c. 30

Quòd animæ sunt unitę diuersis corporibus propter diuersa peccata, 1ª.q.23.5.c. & q.47.2.c.3^{m}. & q.65.2.c. & q.75.7.c. & q.90.4.c. & q.118.3.c. & 22æ.q.164.1.4^{m}. 31

Quòd beatitudo terminabitur, 1ª.q.64.2.c. & 12æ.q.5.4.c. 32

Quòd pœna dæmonum, & aliorum damnatorum terminabitur, 1ª.q.64.2.c. 33

Hæresis Manichei, quod principia sunt duo, unum bonorum, & spirituum tantum, s. Deus, alterum malorum, & corporalium, s. diabolus, 1ª.q.8.3.c. & q.65.1.c. 34

Quòd Deus est corpus, & lux infinita, & quòd Christus est iste sol uisibilis, 1ª.q.90.1.c. 35

Quòd

Homo

8 Homo nõ excludit ea, quæ sunt in natura hominis, sed humana excludit quicquid, non est de essentia eius, 12æ.q.51.a.1^{m}.& q.110.4.4^{m}.

9 Homo duplex, s. homo uerus, & homo phantasticus, 3^{a}.q.5.2.o.& q.36.4.3^{m}.& q.40.2.1^{m}.& q.41.3.c.& q.43.3.o.

10 Homo est naturaliter politicus, i. socialis, 1^{a}.q.96.4.c. & 12æ.q.4.c.& 22æ. q. 109.3.1^{m}.& q.114.2.1^{m}.& q. 129. 6.1^{m}.& 1^{a}.q 65.1.c.

11 Homo habet staturam rectam, quadruplici ratione, s. vt cognoscere posset cælestia, ut inferiores uires liberius suas operationes habeant, & quia utilitas manuum aliter cessaret, & cibum ore caperet, 1^{a}. q. 91. 3.3^{m}.

12 Homo abundat in calore cordis, vt sit staturæ rectæ, 1^{a}. q.91.3.3^{m}.

13 Vnus homo numero dicitur dupliciter, s. vnitate naturæ, & unitate personæ, 3^{a}.q.3.6.1^{m}.& 7.2^{m}.

14 Homo assimilatur Deo, secundum triplicem similitudinem, s. quæ fundatur super propositionem, super cõmunem qualitatem, & super receptionem, 1^{a}.q.3 1. 2^{m}.& q.4 3.o.& q.91.4.1^{m}.& 2^{m}.& q.93.o. & 22æ. q. 64. 1.o.

15 Homo dicitur minor mundus, quia est compositus ex omni creatura totius mundi, 1^{a}.q.91.1.c & q.96.2.c. & 12æ.q 17.8.2^{m}.

16 Homo habet superius, & inferius, sicut in toto mundo. Plantæ uero, in oppositum. Sed bruta medio modo, 1^{a}.q.91.3.3^{m}.

17 Homo præest, & dominatur naturaliter bestiis, & pecoribus, & uniuersæ creaturæ, quæ non est ad imaginẽ Dei, 1^{a}.q.96.3.c.& 22æ.q.64.1.o.& 3^{a}.q.35.7.1^{m}.

18 Hominem lapsum oportuit reparari, & non angelum, 1^{a}.q.64 2.o.& 12æ.q 80.4.3^{m}.& 3^{a}.q 4.1.c. 3^{m}.& q. 6. 2.2^{m}.& q.46.1.4^{m}.& q.86.1.c.

19 Homo debuit ultimo fieri, quia est perfectissimum omnium animalium, 1^{a}.q.3.1.2^{m}.& q 4.3.o.& q 91.4 1^{m}. & 2^{m}.& q.93.o.

20 Homo dicitur rationalis, quia intelligit cum discursu, angelus uero dicitur intellectualis, quia sine discursu intelligit, 1^{a}.q.58.3.c.& 12æ.q.3.8.1^{m}.

21 Illud hominis, quo cæteris animalibus anteponitur, nõ est aliquid corporale, vel corporalis forma, sed est intellectus, ratio autem in homine, habet locum dominantis, & non loco subiecti dominio, 1^{a}.q.96.1.2.c.

22 Idem iudicium est de homine sequente operationes sẽsitiuas, & de aliis animalibus, 12æ. q. 10.3.c.& 22æ.q. 64 2.3^{m}.

23 Sensus interiores, magis uigent in homine, quàm in cæteris animalibus, 1^{a}.q.91 3.1^{m}.

24 Homo habet peiorem auditum, olfactum, & uisum, q̃ aliqua bruta, sed habet tactum optimum, 1^{a}. q.76.5. c.& q.91.3.1^{m}.

25 Quilibet homo dupliciter considerari potest, s. ut singularis persona, & ut pars, vel membrum alicuius communitatis, & utroque modo cõuenit ei aliquis actus, s. primo, secundum quod est quædam persona singularis, & sic ad eum pertinet ille actus, quem proprio arbitrio, & per seipsum facit. Alio modo, secundum quòd est pars alicui collegij, & sic potest ad eum pertinere aliquis actus, quem nec per seipsum, nec proprio arbitrio facit, sed qui fit, vel a toto collegio, uel a pluribus de collegio, vel à principe collegij, sicut id qđ princeps ciuitatis facit, dicitur ciuitas facere. Huiusmodi enim collegium, reputatur quasi unus homo, ita quod diuersi homines, in diuersis officiis constituti, sunt quasi diuersa membra vnius corporis naturalis, ut Apostolus inducit de membris Ecclesiæ, 12æ. q 1.8.o.& q.3.8.2^{m}.& 22æ.q.39.2 2^{m}.

26 * Sicut bonum multitudinis est maius, quàm bonum vnius hominis, qui est de multitudine, ita etiam bonum multitudinis ad, quod ille vnus ordinatus, est minus, quam bonum extrinsecum, ad quod multitudo ordinatur, sicut bonum ordinis exercitus est minus, quàm bonum ducis, 12æ. q.1.8.o. & q.3.8. 2^{m}. & 22æ.q.39.2.2^{m}.

Homo consideratur à theologo, secundum animam, nõ autem secundum corpus, nisi respectu animæ, nec specialiter consideratur de illa, nisi de potentiis apprehensiuis, & appetitiuis, 1^{a}.q.75.78.84.princ. 27

Non omnis actio hominis, dicitur humana, sed tantum actio eius voluntaria, & deliberata, 1^{a}.q.76.1 c. & 12æ. q.1.1.o.& 3.c.& q.7.4.c.& q.10.1.c.& q.18.5.9. c. & q. 74. 3.3^{m}.& 3^{a}.q.19.2.o. 28

*Ista propositio est prius uera. Homo est ens, quàm ista, Homo est rationalis, quia omnium perfectiones pertinent ad perfectionem essendi, 1^{a}.q.4.2.c. 29

HONESTAS est radicaliter in interiori electione, sed figuratiue, est in exteriori conuersatione 22æ.q. 145.1.3^{m}. 1

HONESTVM idem est, quod spiritualis decor, & pulchritudo, 22æ.q.145 2.o.& 4.c. 1

Honestum idem est, quòd honore dignum, & est idem, quòd uirtus, 22æ.q 145.1.o.& 2.c.3^{m}.& 3.c. 2

Nomen honesti transfertur ad prosperitatem exteriorum diuitiarum, quia secundum uulgum, faciunt hominem honore dignum, 22æ.q.145.1.2.& 1^{m}.& 4^{m}. 3

Omne bonum honestum, ex iis duobus procedit, s. ex rectitudine rationis, & ex rectitudine voluntatis, 12æ. q 39.2.c. 4

Regula rationis est radix boni honesti, 12æ.q 39.2.1^{m}. 5

Omne honestum est utile, & delectabile, & non è conuerso. Et omne utile est delectabile, & non è conuerso, 22æ.q 145.3.o. 6

Nihil repugnans honesto, est simpliciter, & uere utile, sed secundum quid, 22æ.q 145.3.3^{m}. 7

Honestum appetitur propter se appetitu rationali, delectabile autem appetitu sensitiuo, 22æ.q 145.3.1^{m}. 8

HONOR est cuiuslibet uirtutis præmium, 22æ. q.129.4.c.1^{m}. 1

Honor est testimonium excellentiæ, quæ est in homine, sed maxime, secundum uirtutem, 12æ.q.2.2. c.& 22æ.q.25.1.2^{m}.& q.63.3.c.& q.103.1.2.c.& q. 131.1. c.2^{m}.& q.142.4.c.& q.144.3 c.2^{m}.& q 145.1.c.3^{m}.& 2. 2^{m}.& 3^{a}.q.25.1.c. 2

Honor non est sufficiens præmium uirtutis, sed ut possibile homini, 12æ. q.2. 2.1^{m}.& 22æ.q.103.1.3^{m}.& q. 103.1.2^{m}.& q 131.1.2^{m}. 3

* Honor est maximum bonum, inter bona exteriora, 12æ.q.2.2.1^{m}.& 22æ.q.103.1.2^{m}.& q 129.1.c.& q. 131. 1.2^{m}. 4

Honor quo ad Deum, potest esse in solo corde, sed quo ad hominem, est in signis exterioribus, 22æ. q. 103. 1.o. 5

Honor laudabiliter contemnitur, nihil male agendo propter ipsum, & bene appetitur, nihil male agendo contra ipsum, 22æ.q.129.1.3^{m}.& q. 131.1.o. 6

Appetere honorem, est peccatum tripliciter, s. si sit supra suam proportionem, uel si non referatur ad Deum, uel si, non ad utilitatem, sed propter se, 22æ.q.131. 1.c. 7

Omne beneficiũ impensum proximo, pertinet ad quartum præceptum, i. de honore parentum, 12æ. q. 100. 11.c fi.& 22æ.q.32.5.4^{m}.& q.13.2.2^{m}. 8

Quicquid pertinet ad redditionem debiti cuiuscunque, intelligitur mandari quarto præcepto, s. de honore parentum, 22æ q.122.5.2^{m}. 9

Longæuitas uitæ promittitur honorantibus parentes, priuatio autem uitæ inhonorantibus, 22æ. q. 32. 5. 4^{m}.& q.122 5.4^{m}. 10

Honor respicit proprium bonum honorati, ideo diuersificatur specie secundum diuersa bona singulorum non autem amor, quia respicit bonum in communi, 22æ.q 23.1.2^{m}. 11

Honor est propter se, & in sed laus ordinatur ad aliud, 12
ideo

ideo honor est excellentior laude, 22ª.q. 103.t.3[m].

33 Honor est in omni signo exteriori, & est respectu finis, sed laus est tantum in uerbis, & est respectu eorum, quæ sunt ad finem, 22ª.q.103.t.1[m].

34 Gloria non est honor, sed est effectus honoris, & laudis, 22ª.q.103.1.1[m]. ¶ q.132.2.c.¶ 4.2[m].¶ q.145.2.2[m].

35 Reuerentia non est honor, sed est motiuum honorantis, & est finis honoris, inquantum scilicet aliquis ad hoc honoretur, ut in reuerentia habeatur ab aliis, 22ª.q.103.1.1[m].

16 Honor, uituperio, seu exprobrationi opponitur, 22ª. q. 142.4.c.¶ q.144.2.c.2[m].¶ 3.c.

17 Honor debetur alicui ratione excellentiæ, & honor diuersus, secundum diuersitatem excellentiæ, 22ª.q.8 t. 4.0.¶ q.94 2.c.¶ 3ª.q 25.1.c.

18 Honor propriè debetur soli uirtuti, excellentiæ autem bonorum exteriorum, debetur secundum æstimationem uulgi, 22ª.q 63 1.c.¶ q. 130. 2. 1[m]. ¶ q. 144.2.c. 2[m].¶ q.145.1.2[m].¶ 4[m].¶ 1.2[m].¶ q.186.7.4[m].

19 Virtus honoratur, inquantum est appetibilis propter se, sed laudatur, inquantum est appetibilis propter aliud, 22ª.q.145. 1.2[m].

20 Eorum, quæ honorantur præter uirtutem, aliqua sunt supra eam, s. Deus, & beatitudo aliqua infra eam, inquantum adiuuant ad opera uirtutum, vt nobilitas, potentia, & diuitiæ, 22ª.q.145.1.2[m].

21 Secundum ueritatem, solus bonus est honorandus, bonus autem est aliquis, secundum uirtutē, 22ª.q.145. 1.2[m].

22 Honor debetur soli subsistenti toti, sed ratio, & causa honoris, potest esse aliquid eius non subsistens, s. pars, vel accidens, 22ª.q. 103.4. 1[m].¶ 1ª.q.25.1.0.¶ 2.c.

23 Maior honor debetur iustitiæ, & fortitudini propter excellentiam maioris boni, temperantiæ uero propter cohibitionem turpiorum. 22ª.q.145.4. 3[m].

24 Honor debetur alicui dupliciter, scilicet uel ratione sui, vel ratione alterius Primum conuenit tantū agenti per electionem, scilicet personæ, secundum uero conuenit omni, quòd est aliquid eius, scilicet parti, & naturæ, & accidenti, 22ª.q 103.4.3[m].¶ 3ª.q.25.1. 0.¶ 2.c.

25 Aliqui honorantur quadrupliciter, s. uel propter uirtutem propriam, vt uirtuosi, vel propter uirtutem alterius, s. Dei, seu communitatis, ut superiores, uel propter signum uirtutis, ut senes, uel propter participationem diuinæ bonitatis, ut domini, & potentes, 22ª. q.63.3.0.¶ q.145.1.2[m].

26 Honor debetur superioribus, ratione excellentiæ, cultus autem consistes in obsequio obedientiæ, & beneficij, debetur ratione gubernationis, 22ª.q.102.2.0.

27 Honor, & cultus debetur omnibus prælatis suis, ex debito legali, aliis autem in dignitate constitutis, ex debito morali, 22ª.q 102.2.2[m].

28 Malis prælatis debetur honor, inquantum gerunt uicem Dei, vel communitatis, 22ª.q.63.1.0.¶ q.103.1.2[m].

29 Constitutis in dignitate, debetur honor, ratione excellentiæ, timor autem, ratione potestatis, obedientia uero, & tributū, ratione gubernationis, 22ª.q.102.2.3[m].

30 Honor debetur parentibus, inquātum huiusmodi, subsidium uerò, & alia, debentur eis ratione indigentiæ, quæ tamen omnia intelliguntur in quarto præcepto, s. de honore parentum, 22ª.q.101.2.0.¶ q.106.3.c.¶ q. 122.5.3[m].¶ q.189.6.c.1[m].

31 Diuites non sunt honorandi, solo intuitu diuitiarum, sed ratione maioris loci in ciuitate, 22ª.q.63.3.6.

32 Dæmones sunt proinimicis habendi, magis quàm honorandi, 22ª.q.103.2.2[m].

33 Creaturæ irrationali, sm se, non debetur ab homine aliqua subiectio, vel honor, sed est homini naturaliter subiecta, 22ª.q.103.4.3[m].¶ 3ª.q.25.3.1[m].¶ 4.5.c.

3 HOSTIVM Ecclesiæ, conuenit soli Christo, quia importat auctoritatem principalem, 3ª.q.8.6.3[m].

HVMIDVM radicale, est totum illud, in quo fundatur uirtus speciei, quod perditum, non potest restaurari. Nutrimentale autem est, quòd nondum habet perfectam naturam speciei, sed est in uia, ut sanguis, & huiusmodi, 1ª.q.119.1.3[m]. 1

HVMILITAS est uirtus, qua refrenatur animus, ne immoderate tendat ad alta, 22ª.q.160.2.c.¶ q.161. 1.0.¶ 2.4.c. 1

Humilitas præcipue uidetur importare subiectionē hominis ad Deum, 22ª.q.161.2.3[m].¶ q.162.5.c. 2

Aristoteles non tractauit de humilitate, quia humilitas est principaliter respectu Dei, Aristoteles autem considerauit de uirtutibus, respectu uitæ ciuilis, 22ª.q. 161.1.5[m]. 3

Ad humilitatem pertinet cōsiderare proprios defectus, ne se extollat, non autem contemnere dona Dei in se, sed ad ingratitudinem, ex quo sequitur accidia, 22ª. q.35.1.3[m].¶ q.161.3.c. 4

Gradus humilitatis sunt duodecim, secundum beatum Benedictum, s. corde, & opere semper humilitatem ostendere defixis in terram aspectibus, ut pauca uerba, & rationabilia loquatur aliquis, non clamosa uoce, ut non sit facilis, aut promptus in risum, taciturnitas usque ad interrogationem, tenere quod habet communis monasterij regula, credere, & pronunciare se omnibus uiliorem, ad omnia indignum, & inutilem se confiteri, & credere, confessio peccatorum, pro obedientia in duris, & asperis patientiam amplecti, vt cum obedientia se subdet maiori, vt uoluntatem propriam non delectetur implere, vt Deum timeat, & memor sit omnium, quæ præcepit, 22ª.q.161.6.0.¶ q. 161.4.4[m]. 5

Sed secundum Anselmum sunt septem, s. contemptibilem se esse cognoscere, de hoc dolere, hoc confiteri, hoc persuadere, s. ut hoc velit, credi, ut patienter sustineat hoc dici, ut patienter contemptibiliter se tractari, ut hoc amet, 22ª.q.161.6.2t.1.¶ c. 6

Secundum glosam uero sunt tres gradus, s. subdere se maiori, & non præferre se æquali, qui est sufficiens, subdere se æquali, nec præferre se minori, & hic dicitur abundans, & subesse minori, in quo est omnis iustitia, 22ª.q.161.6.2t.4.c. 7

Humilitas triplex, s. pœnosa ab extrinseco, stulta ex ignorantia propriæ dignitatis, & uirtus ex cognitione sui, 22ª.q 161.1.2[m]. 8

Virtus humilitatis, est principaliter circa interiorē motum, quæ autem est secundum signa exteriora per fictionē, est magna superbia, 22ª.q.161.1.2[m].¶ 2.4[m]. ¶ 3.3[m]. 9

Tendere in magna supra se, ex confidentia propriarum virium contrariatur humilitati, non autem si ex confidentia Dei, 2ª. prulo. 22ª.q.129.3.4[m].¶ q.161.2.2[m]. ¶ 6.1[m]. 10

Humilitas est essentialiter in appetitu, s. subiectiue, sed cognitio proprij defectus est regula eius, 22ª.q.161. 2.0.¶ 6.c.¶ q.162.3.2[m]. 11

Humilitas est in irascibili subiectiue, 22ª.q 161.4.2[m]. 12

Humilis nihil audit mirabilius, quàm suam excellentiam, 1ª.q.30.4.1[m]. 13

Vere humilis, reputat se deteriorem aliis, non quidem quo ad actum exteriorem, sed timens, ne per superbiam grauius peccet in iis, quæ bene agere uidetur, 22ª.q.161.6.1[m]. 14

Quilibet per humilitatem debet secundum illud, quòd suum est, se subiicere cuilibet proximo, secundum illud, quod Dei est in eo, 22ª.q.161.3.0.¶ 6.1[m]. 15

Humilitas conuenit omni homini, etiam Christo, secundum humanitatem, non autem secundum diuinitatem, 22ª.q.161.1.4[m]. 16

Christus humiliauit se quadrupliciter, s. ad passionem, & mortem, ad sepulchrum, & infernum, ad confusionē, & opprobria. & sub hominibus, ideo quadruplici- 17

ter

ter meruit exaltari,ſ.per reſurrectionem,aſcenſionē, ſeſſionem ad dextram patris, cum manifeſtatione diuinitatis eius, & per iudiciariam poteſtatem, 3ª. q. 49.6.c.¶ q.53.1.c.¶ q.54.2.c.¶ q.59.3.0.¶ 6.c.

18 Humilitas poſt uirtutes theologales, & intellectuales, & poſt iuſtitiam præcipue legalem,eſt potior cæteris, 22æ.q.161.5.0.

19 Superabundantia magis opponitur humilitati, quàm defectus,quia magnanimitas reprimit ſpem,uel fiduciā,quàm vtatur, ſed fortitudo è conuerſo reſpectu audaciæ, 22æ.q.161.2.3^{m}.

20 Humilitas,& magnanimitas conueniunt in materia, & differunt in modo,22æ.q.161.4.3^{m}.¶ q.162.1.3^{m}.

21 Humilitas refrenat præſumptionem,ex reuerentia Dei, ſed magnanimitas firmat animum contra deſperationem,ex adeptione proprij boni, 22æ.q.161.2.3^{m}. ¶ q.162.1.3^{m}.

22 Humilitas reprimens ad infima, & magnanimitas impellens animum ad magna, non opponuntur, quia vtrunque fit recta ratione,22æ.q.129. 3. 4^{m}. ¶ q. 161. 1.c.3^{m}.¶ 2.3^{m}.

23 Magnanimus reputat ſe dignum magnis, ex dono Dei, & contemnit alios,inquantum deficiunt, humilis autem è conuerſo,22æ.q.129.3.4^{m}.

24 Humilitas reprimit ſpem,i.ſpiritum ad alta tendentem 22æ.q.161.4.c.

HYRCVS ſignificat Chriſtum, propter ſimilitudinē carnis peccati. Agnus propter innocentiam. Aries propter principium,12æ.q.102.3.2^{m}.

H.vel I.litera longa in Græco,12æ.q.58.1.c.

I.

1 IACOB emens primogenita, non peccauit, quia erant ſua, ſed Eſau uendens ea, peccauit per ſimoniam,22æ.q.100.4. 3^{m}.

2 Iacob non eſt mentitus,dicens ſe eſſe Eſau, quia myſtice dixit ſe eſſe Eſau primogenitū Iſaac, quia primogenita illius de iure ei debebantur,vel propter myſterium,quia videlicet minor populus,ſ.gentilium, ſubſtituendus erat in locum primogeniti, ſ.in locum Iudæorum,22æ.q.110.3.1^{m}.

3 * Iacob non uidit Deum per eſſentiam,1ª.q.12.11.1^{m}. ¶ 22æ.q.180.5.1^{m}.

4 Iacob uouit habere dominum in Deum, inquantū uoluntarie vouit,uel vouit,ſecundum ſpecialem modū, ual dicitur votum large,i.recognitio obligationis, & non cauſa eius,22æ.q.88.2.1^{m}.

5 Iacob uouit dare decimas, non quidem miniſtris, ſed ad cultum Dei,ut in ſacrificijs,22æ.q.87.1.3^{m}.

6 Iacob poſt contemplationem, claudicauit uno pede, quia neceſſe eſt,quòd debilitato amore ſeculi, conualeſcat aliquis ad amorem Dei, ſecundum Gregorium,22æ q.180.7.4^{m}.

7 Iacob accedens ad ancillas vxorum ſuarum, nō peccauit,quia erant uxores,22æ.q.154.2.3^{m}.

1 IACOBVS ex inſtinctu,vel reuelatione Dei,fecit per dæmones adduci ad ſe Hermogenem,22æ.q.90.1.c.¶ 2.c.ñ.

1 IACTANTIA eſt, per quam quis ſe extollit, ſupra id, quòd in ſe eſt,ſecūdario autem,ſupra id, quod de eo alij opinantur,22æ.q.110.2.c.¶ q.112.1.c.

2 Iactantia quo ad actum exteriorem, eſt ſpecies mendacij,sed quo ad arrogantiam interiorem,eſt ſpecies ſuperbiæ,22æ.q.132.5.1^{m}.¶ q.162.4.2^{m}.

3 Iactantia eſt peccatum mortale tripliciter,ſ.quando eſt contra gloriam Dei,vel contra honorem proximi,vel ex inani gloria,vel ſuperbia, uel cupiditate mortalibus,22æ.q.112.2.0.

4 Iactantia eſt ex ſuperbia,tanquam ex cauſa motiua, & aliquando ex uanitate, ex inani gloria autem, ut ex fine,22æ.q.112.1.2^{m}.¶ q.132.5.1^{m}.¶ q.162.4.2^{m}.

Opulentiæ ſeu diuitiæ cauſant iactantiam, & ſuperbiā dupliciter,ſ.occaſionaliter,& per modum finis, 22æ. q.112.1.3^{m}. 5

Iactantia proprie opponitur, ſecundum ſpeciem actus veritati,non autem ſecundario,22æ.q 112.1.0. 6

IDEA eſt forma exemplaris, qua res fiunt, & cognoſcuntur quæ eſt in mente artificis,1ª.q.15.0.¶ q. 44.3.c. 1

Idea græca,forma Latine dicitur,ideo per ideas, formæ aliarum rerum per ſe exiſtentes intelliguntur, 1ª.q. 15.1 c. 2

Idea in Deo,non eſt aliud,quàm eſſentia diuina, 1ª. q. 15 1 3^{m}.¶ q.44.3.c.¶ 22æ.q.173.1.c. 3

Eſſentia Dei,ut eſſentia,non eſt idea, ſed ut ſimilitudo, uel ut ratio rei intellecta,1ª.q.15.2.1^{m}. 4

Eſſentia Dei,non habet rationem ideæ reſpectu Dei,ſed reſpectu aliorum,quia eſt principium operatiuū aliorum,non autem Dei,1ª.q.15.1.2^{m}. 5

Idea ſecundum ueritatem, & ſecundum Platonem, eſt principium cognitionis,& generationis, 1ª.q. 15.1. 3.c. 6

Idea operati,in mente artificis,eſt ſicut id, quòd intelligitur,non autem ſicut ſpecies,qua intelligitur, 1ª.q. 15.2.c.2^{m}. 7

Ideas eſſe,eſt neceſſarium,1ª.q.15.1.0.¶ q.44.3.0. 8

Ideæ ſunt tantum in mente Dei. & non extra, contra Platonem,1ª.q.15.1.1^{m}.¶ q.44.3.2^{m}.¶ 3^{m}.¶ 4^{m}. 9

Reſpectus idearum,non ſunt reales, ſed ſunt intellecti à Deo,& tantum in Deo,1ª.q.15.2.4^{m}.¶ q.28.2. 3^{m}.¶ q 44.3.c.¶ 22æ.q.173.1.c. 10

Reſpectus idearum,cauſantur tantū ab intellectu Dei, comparante eſſentiam ſuam ad res, 1ª.q.15.2.3^{m}. 11

Ideæ ſunt æternæ,1ª.q 6.4.c. 12

Ideæ in mente Dei ſunt plures, ſecūdum quòd Deus intelligit eſſentiam ſuam eſſe multipliciter imitabilem à creaturis,1ª.q.15.2.0.¶ q.44.3.c.¶ q.47.1.2^{m}.¶ 12æ. q.93.1.1^{m}. 13

Idea practica,& ſpeculatiua,non ſunt duæ ideæ, niſi ſecundum rationem,1ª.q.15.3.c. 14

In ideis eſt diſtinctio,& pluralitas,quia reſpiciunt proprias naturas ſingularum rerum,non autem lex æterna,12æ.q 93.1.1^{m}. 15

Sapientia & ars Dei,eſt tantum una, quia ſignificatur, vt quo Deus intelligit.Ideæ autem,ut quòd, ideo ſūt plures,1ª.q.15.2.2^{m}. 16

Ratio diuinæ ſapientiæ,reſpectu creationis dicitur idea & ars,uel exemplar,ſed reſpectu gubernationis,dicitur lex,12æ.q.93.1.c. 17

Idea principaliter ſignificat reſpectum ad creaturam, ideo dicitur pluraliter,nec eſt perſonale, ſicut uerbū quia uerbum principaliter ſignificat reſpectum ad dicentem,& ex conſequenti ad creaturam,ideo eſt tantum unum,1ª.q.34.3.4^{m}. 18

Idea ut principium factionis,eſt practica,& dicitur exēplar,& omnium, quæ aliquando fiunt à Deo, ſed ut eſt principium cognitionis,& ſpeculatiua, & dicitur ratio,& eſt omnium,quæ cognoſcuntur à Deo,ſecundum propriam rationem,1ª.q.15.3.c. 19

Quæ nunquam fiunt,ut habent ideam ſecundo modo, non autem primo modo,niſi in uirtute, 1ª. q. 15. 3. 2^{m}.¶ q.18.4.4^{m}. 20

* Malum non habet ideam in Deo, 1ª.q. 15. 3. 1^{m}.¶ q. 18.4.4^{m}. 21

Genera non habent aliam ideam,inquantum exēplar, niſi ideam ſpeciei,1ª q. 15.3.4^{m}. 22

Particularia habent propriam ideam, præter ideam ſpeciei,contra Platonem,1ª.q 15.3.4^{m}. 23

Materia habeat ideam, contra Platonem, ſed eandem cum forma,1ª.q.15.3 3^{m}.¶ 4^{m}. 24

Accidentia habent propriam ideam, præter ea, quæ inſeparabiliter concomitantur ſubiectum, 1ª. q. 15. 3. 4^{m}. 25

* MVL.

11 * MVLTIPLICATO uno eorum, quæ sunt eadẽ re, & differunt ratione, non oportet multiplicari alterum, sicut persona, & proprietas in diuinis, 1^{a}. q.40. 1.1^{m}.

12 Corpus manet idem numero, licet fiat continue deperditio, & restauratio uirtualiter per alimentum, 1^{a}.q. 119.1 5^{m}.

1 IDOLATRIA est exhibere latriã, i. cultum Dei creaturæ, 22æ q 94.1.0.

2 Idolatria præsupponit infidelitatem, & addit exterius indebitum cultum, mandacium perniciosum, magnam Dei blasphemiam, & impugnationem fidei, 22æ.q 94 3.1^{m}.¶ 2^{m}.¶ 3^{m}.¶ 2.c.

3 Idolatria opponitur latriæ, 22æ.q.92.princ.¶ q.94. princ. ¶ 1.0.

4 Idolatria quadruplex, s. ciuilis, i. imaginum habentium deitatem, secundum Hermetem, fabularis, i. hominũ deificatorum, physica, idest, animæ totius mundi, secundum Varronem, & Platonica, quæ & physica dicitur, s. intelligentiarum, animalium cælestium, dæmonum, & animarum hominum, 22æ.q.94.1.c.¶ q. 122. 2.2^{m}.

5 Omnis idolatria est peccatum, nec excusat mos uulgi, contra Senecam, nec persecutio contra hæreticos, 22æ.q.94 2.0.

6 Idolatria est grauissimum peccatorũ, 12æ.q.102.a. 11^{m}. ¶ 22æ.q.94.3.0.

7 Peccatum contra naturam, est leuius idolatria, sed ponitur conueniens pœna eius, quia est manifestius, 22æ.q.94.3.3^{m}.

8 Causa dispositiua idolatriæ, fuit triplex ex parte hominis, s. inordinatus affectus, repræsentatio delectabilis, & ignorantia Dei, sed causa consummatiua eius, fuerunt dæmones, 22æ.q.94 4 0.

9 Ab idolatria omnia alia peccata oriebantur, 22æ.q.94. 4 1^{m}.

10 * Dans hostiam non consecratam pro Eucharistia, est reus idolatriæ, non autem adorantes eam, cum hostia debeat adorari latria, sub conditione in habitu, 3^{a}.q. 80.6.2^{m}.

1 IEIVNIVM duplex, s. spirituale, i. à peccatis, & corporale, i. ab escis, 22æ.q.147.2.1^{m}.

2 Ieiunium à cibis duplex, s. naturæ, & Ecclesiæ, 22æ. q.147.1.1^{m} ¶ 3.c ¶ 6.2^{m}.¶ 3^{a}.q.80.8.4^{m}.

3 Ieiunium duplex, s. luctus, i. cũ amaritudine peccatorum, & præsentis uitæ, & ieiunium exultationis, 22æ. q.147.4.5^{m}.

4 Ieiunium est actus uirtutis, s. abstinentiæ, & temperantiæ elicitiue, sed aliarum uirtutum imperatiue, 22æ. q.3.1.c ¶ q.88.6.c ¶ q.146.princ.¶ q.147.1.2 0.

5 Ieiuniũ Ecclesiæ, est parsimonia uictus, abstinentiaque ciborum, secundum Isidorum, 22æ.q.147.2.1^{m}.

6 Nimis ieiunans, uel nimis uigilans, peccat, quia si aliquis in tantum naturæ uirtutem debilitet per ieiunia, & uigilias, & alia huiusmodi, quòd non sufficiat debita opera exequi, puta prædicator prædicare, doctor docere, cantor cantare, & sic de aliis, absque dubio peccat, sicut etiam peccaret uir, qui nimia abstinentia se impotentem redderet ad debitum vxori reddendum, & seruus in obsequiis, quæ domino debet impendere, 1^{a}.q.97.3 3^{m}.¶ 22æ.q. 10. 12. 5^{m}.¶ q.88.a. 3^{m}.¶ q.125.1.2^{m}.¶ 147.1.2^{m}.¶ q. 188. 6. 3^{m}.¶ 3^{a}. q. 40.2.1^{m}.

7 Ieiunium pulchre commendatur, per multos eius effectus, 22æ.q.47.1.c. 1^{m}.¶ 3^{a}.q.40.2.3^{m}.¶ 1^{a}.Thi.4. co. 6.princ.

8 Ieiunium non est contra libertatem fidelium, sed contra seruitutem peccati, 22æ.q.147.3.3^{m}.

9 Ieiunium principaliter sumitur propter tria, s. propter comprimendas concupiscentias carnis, propter eleuationem mentis, & propter satisfactionem, 22æ.q.147. 1.3.5.c.

Ieiunium est satisfactorium, quia subtrahit delectationem, addens afflictionem, & impedit peccata futura debilitando concupiscentiam, 22æ. q.147. 1. 3 .5. 7.c. 10

Christus ieiunauit, non ex necessitate, sed ut doceret, quàm bonum est ieiunium, quia scutum est contra diabolum, 22æ. q. 147. 5.1^{m}.¶ 3^{a}.q.40.2. 3^{m}.¶ q.41. 3.c. 11

Christus ieiunauit post baptismum, quia baptizatos oportet intendere ieiunio, & non lasciuiæ, 22æ.q.147. 5.1^{m}.¶ 3^{a}.q.40.2.3^{m}.¶ q.41.3.c. 12

Christus non ieiunauit plus, quàm Moyses, & Helias, ut crederetur uerus homo, 3^{a}.q.40.2. 3^{m}.¶ q.41. 3.c. 13

Ieiunium ante pascha, fit quadraginta diebus, sicut à Christo, Moyse, & Helia, quadruplici ratione, s. uel quia secundum Greg. per hos quadraginta dies uirtus decalogi, per libros quatuor sancti Euangelij impletur, vel quia dignum est, ut carnem nostrã quaterdecies affligamus, uel quia in his offerre contendimus decimas dierum, uel quia secundum Aug creaturæ inuisibili debetur ternarius numerus, sed creaturæ uisibili, debetur quaternarius, propter calidum, frigidum, humidum, & siccum. Vnde si denarius numerus ducatur per quaternarium, qui competit corpori, per quod administratio geritur, quadragesimum numerum conficit, 22æ.q.147.5.c.¶ 3^{a}.q.40.2.3^{m}. 14

Ieiunium quadragesimæ, arctius obseruatur, quàm alio tempore, quia per illud imitamur Christum, 22æ. q. 1 7.8.3^{m}. 15

Iudæi ieiunabant mense quarto, quinto, septimo, & decimo, propter aliquas tribulationes tunc habitas, 22æ. q.147.5.2^{m}. 16

Iudæi ieiunabant vsque ad vesperam, i. vsque ad noctem: quia nocti comparatur status ueteris testamenti, quia post mortem ibant ad limbum tenebrosum, propter peccatum Adæ, per cibum uetitum, 22æ. q. 147. 7. 1^{m}. 17

Ieiunium non est necessarium absolute, sed ex præcepto Ecclesiæ, quia secundum se est pœnale, ideo non est eligibile, nisi inquãtum est vtile ad aliquem finẽ, 22æ.q.147.3.1^{m}.¶ 3^{a}.q.40.2.1^{m}. 18

Ieiunio est de præcepto legis naturæ, secundum quòd est necessarium ad salutem, sed determinatio temporis eius & modi, est de præcepto Ecclesiæ, 22æ.q.147. 3.0. 19

Omnes tenentur ad ieiunia Ecclesiæ, nisi sint legitime impediti, uel nisi sit euidens causa non ieiunandi, ut in pueris, & senibus, propter defectum, & debilitatẽ naturæ, & huiusmodi, 22æ.q.147.4.0.¶ 7.3^{m}. 20

Iusti tenentur ad ieiunia Ecclesiæ, & ad alia præcepta eius, sicut & alij, 22æ.q.147.4.5^{m}. 21

Pueri non tenentur ad ieiunia Ecclesiæ, quamdiu sunt in statu augmenti, quòd vt in pluribus, est in fine tertij septennij, sed exercendi sunt in eis, secundum modum ætatis, tamen quandoque in magna tribulatione iubentur pueri, & bruta ieiunare, 22æ. q. 147.4. 2^{m}. 22

Itinerantes, & operarij, debent ieiunare, diminuendo laborem, nisi sit necessitas, 22æ.q.147.4.3^{m}. 23

Pauperes habentes simul sufficiens prandium, tenentur ieiunare, non autem si paulatim, 22æ.q.147.4.4^{m}. 24

Transgrediens præceptum de ieiunio ex contemptu, vel impediendo finem, peccat mortaliter, non autem si ex causa rationabili, 22æ.q.147.3.2^{m}. 25

Ieiunia quatuor temporum, sunt quasi primitiæ, & expiat ototius anni, 22æ.q.147.5 c. 26

Ieiunium exultationis, non est in præcepto Ecclesiæ, propter quod non est ieiunium ab Ecclesia institutum in toto paschali tempore. Ieiunium autem afflictionis, & luctus, non decet tempore lætitiæ, s. tempora paschali, uel in dominicis, 22æ.q.147.5.3^{m}. 27

Ieiu-

28 Ieiunium de se, nullo tempore est prohibitum. Tamen ieiunans in dominica, contra consuetudinem Ecclesiæ, uel ex superstitione, ut necessarium, sicut Manichei, peccat, 22æ.q.147.5.3^{m}.

29 Ieiunium fit in uigiliis sanctorum, causa præparationis ad deuotionem, & causa significationis, quòd sancti per afflictiones peruenerint ad gloriam, 22æ. q. 147. 5.c.

30 Conueniens hora prandij tempore ieiunij, est hora nona, sed hora sexta, alio tempore, quia secundum cõem cursum, comedendi illa est hora, quia cibus non dēt apponi, quousque natura circa cibū præcedētē occupata est. Occupatur autem natura in cibo assumpto dupliciter. Primo dirigēdo ipsum, & quia digestio fit per calorem naturalem, ideo illud tempus digestioni est congruum, in quo calor naturalis ad interiora reuocatur, s. nox, propter subtractionem radiorum solis, & propter somnum, in quo intenduntur uirtutes naturales, secundo cibum iam decoctum deducendo per membra, quibus debet assimilari, & ad hoc requiritur, quod calor nutrimentum deducens, usque ad extremas partes corporis euocetur. Calor autem solis calorem naturalem ad exteriora reuocat, & iō quādo completur solis ascensus, quod fit hora sexta, quia tunc est circa medium, tunc eius opus completum est, & ideo tunc est tempus communiter sumendi cibum, & quia ieiunium Ecclesiæ debet esse pœnale, & satisfactorium, ideo supra hoc aliquid additur, non autem tantum, quod penitus humor cibi præassumpti exiccetur, aut uirtus naturalis penitus debilitetur, unde partito residuo tempore, hora nona occurrit, in qua cibus, secundum Ecclesiæ statutum, in diebus ieiunij sumendus est, 22æ.q.147.7.c.

31 Hora prandij in ieiunio, determinatus secundum grossam æstimationem, licet sit modicum ante, vel post nonam, non enim Ecclesia artare intendit, ad subtilem temporis inspectionem, nec oportet astrolabiū accipere, ad horam comestionis cognoscendam, unde sufficit si circa horam illam, quàm Ecclesia instituit ieiunans sumat cibum, etiam si aliquantulum propter aliquā necessitatē anticiparet, 22æ. q. 147.7.2^{m}.

32 Talis taxatio temporis, non multum potest alicui nocere cuiuscunque conditionis existat, uel si forte propter infirmitatem, vel ætatem, aut aliquid huiusmodi, hoc eis in magnum grauamen cederet, esset cum eis in ieiunio dispensandum, uel ut aliquātulum præuenirent horam, 22æ.q.147.7.3^{m}.

33 Plures comedens in una die per modum cibi, soluit ieiunium, nō autem si fiat per modum medicinæ, 22æ. q.147.6.c.

34 Comestio carnium, soluit ieiunium, non autem esus piscium, vel leguminum, nec potus vini, 22æ. q. 147. 8.c.

35 Oua, & lacticinia respirantium, sunt interdicta in ieiunio quadragesimæ, non autem in aliis, nisi secundum consuetudinem patriæ, 22æ.q.147.8.c.3^{m}.

36 Electuaria, uel aliæ medicinæ, soluunt ieiunium naturæ, non autem ieiunium Ecclesiæ, nisi fiat in fraudē, 22æ.q.147.6.3^{m}.

37 Potus quicunque, etiam aquæ, soluit ieiunium naturæ, quia aliquo modo nutrit, non autem ieiunium Ecclesiæ, nisi fiat in fraudem, 22æ.q. 147. 6. 2^{m}. & 3^{a}.q. 80.8.4^{m}.

1 IEPTE peccauit, nouendo, & reddendo, sed ponitur in catalogo sanctorum, propter fidem, & deuotionē, & victoriam, & probabile est, quòd penituit, licet aliquod bonum figuraret, 22æ.q.88.2.2^{m}.

1 IEREMIAS verbis, & misteriis, passionem Christi apertissime prænunciauit, & eam suis passionibus, expressissime præfigurauit, 3^{a}.q.27.6.c.&.2^{m}.

2 Ieremias, & Moyses considerantes insufficientiam propriam, recusabant non pertinaciter officium, quo digni erant ex gratia Dei, 22æ q.185.1.4^{m}.

IEROTHEVS doctus est, non solum discens, sed & patiens diuina, secundum Dion. 1^{a}.q.1.6. 3^{m}. &. & 22æ.q.45.2.c. 1

Aliquis experitur in seipso gustum diuinæ dulcedinis, & complacentiam diuinæ bonitatis, sicut de Ierotheo dicit Dionysius, quòd didicit diuina ex compassione ad ipsa, 22æ.q.97.2.2^{m}. 2

IERVSALEM est in medio terræ habitabilis, 3^{a}.q. 46.10.1^{m}. 1

IESVS significat naturam humanam, sed Christus significat naturam diuinam, & humanam, 3^{a}.q.16.5. c.& q.17.1.c. 1

Hoc nomen Iesus, conuenienter impositum est Christo in sua circumcisione, 3^{a}.q.37.2.c. 2

Hoc nomen Iesus, est nouum, & proprium, inquantum significat spiritualem, & uniuersalem salutem, non autem ut particularem, & temporalem, 3^{a}. q.37.2. 2^{m}. 3

Multa alia nomina Christi, significāt idem, quod Iesus, idest, salutem, 3^{a}.q.77.2.1^{m}. 4

SPECIES ignis sunt tres, s. lux, idest, ignis in materia propria, flamma, idest, ignis in humido aëreo, & carbo, idest, ignis in sicco terrestri, 1^{a}. q. 67. 2. 2^{m}. & 12æ.q.35.8.c. 1

Ignis non lucet in propria materia, i. in sua sphæra, nec in materia opaca terrestri, nec in sulphure, nec in fumo grosso, nec in inferno, 1^{a}.q.66.1 5^{m}. 2

Ignis inferni, cum ut organum diuinæ iustitiæ ab anima apprehendatur, propter uisionem sui vere animā cruciare dicitur, s.q.70.3.c. 3

Conueniens est mundum, antequam in nouitatem gloriæ adducatur à contrariis dispositionibus purgari, s.q.74.1.c. 4

Conuenienter per ignem fiet mundi purgatio, s. q. 74. 2.c. 5

Ignis, quo hic mundus purgabitur, eiusdem erit speciei cum nostro igne. s.q.74.3.c. 6

Cessatio, & quies superiorum cælorum vicem purgationis eorum geret, s.q.74.4.c. 7

Purgabuntur quatuor elementa à sordibus, & infectionibus, quas ab hominum peccatis contraxerunt, s q.74.5.c. 8

Impuritates elementorum, quæ ex eorum permistione proueniunt, per ignem purgabuntur, s.q.74.6.c. 9

Cum mortuorum resurrectio iudicium præcedere verissimum sit, conflagratio ignis, quantum ad mundi purgationem spectat, Dei iudicium præcedat oportet, quantum vero attinet ad illius ignis actum, quo malos inuoluet, iudicium ignis conflagrationem antecedit, s.q.74.7.c. 10

Ignis naturaliter aget ante iudicium, & in bonos, & in malos eos in cinerem resoluēdo, sed mali illius ignis actione cruciabuntur, boni uero omnis doloris erūt expertes, s.q.74.8.c. 11

Igne conflagrationis inuoluentur reprobi, ut quicquid turpe, & fœdum fuerit in infernum detrudatur, sicut quicquid pulchrum, & nobile reperietur, in regnum cœleste attolletur, s.q.74.9.c. 12

IGNORANTIA sextuplex, s. inuincibilis, affectata in se, uel in sua causa iuris, facti, causa actus, & nō causa, prima, & quarta excusant à peccato in toto, secunda, & tertia excusant, non in toto, quinta excusat à toto si non sit culpa, sexta uero nec excusat, nec minuit peccatum, 12æ.q.74.1.2^{m}.& 5.c. 1^{m}.& q.76.3.4.c.& 22æ. q.59.4.1^{m}.& 3^{a}.q.47.5.3^{m}.& q.80.4.5^{m}. 1

Ignorantia tripliciter se habet ad actum, s. concomitanter, consequenter, i. uolita in se, ut affectata, uel in sua causa, scilicet habitu, uel passione, ut ignorantia electionis, & antecedenter, idest, causa actus. Tertia causat inuoluntarium simpliciter, secunda secundum quid, prima uero nullo modo, sed tantum non volun- 2

voluntarium. 12æ.q.6.8.o.¶ q.19.6.c.¶. q.76.3.4.o.

3 Ignorantia est volita tripliciter.i.directe, vt affectata, indirecta.i.propter negligentiam, & per accidens, idest, consequenter. Prima auget peccatum. Aliæ vero diminuunt. 12æ.q.19.6.c.

4 Ignorantia excludit triplicem scientiam.s.qua scitur aliquid esse malum secundum se, vel nunc, vel vt fugiendum. 12æ.q.78.1.1^{m}.

5 Ignorantia habet rationem pœnæ, & non culpæ secundum se, sed ignorantia ex causa.s. negligentia discendi, vel ex effectu sequente, est peccatum. 12æ.q.76.2.o. ¶ q.84.4.5^{m}.¶ q.105.2.9^{m}.¶ 22æ.q.13.2.2^{m}.

6 Nescientia est simplex carentia scientiæ, sed ignorantia proprie, est nescientia eorum, quæ quis est aptus scire, & debet. Error autem addit approbationem falsi, sed hæresis ei addit pertinaciam contra fidem. 1^{a}.q.101.1.2^{m}.¶ 12æ.q.7.6.

7 Ignorantia electionis dicitur, non quia electio sit scientia, sed quia ignoratur, quid sit eligendum. 12æ.q.13.1.3^{m}.

8 Ignorantia priuationis, i. eorum, quæ quis tenetur scire, & potest, est peccatum, non autem aliorum. 12æ.q.76.2.o.¶ q.94.4.c.2^{m}.¶ 3^{m}.

9 Ignorantia negatiue poterat esse in natura integra, non autem ignorantia priuatiue. 1^{a}.q.12.4.2^{m}.

10 Nulla ignorantia fuit in Christo. 3^{a}.q.15.1.o.

11 Ignorantia negatiue, semper est in angelis, & in aliis beatis, non autem ignorantia priuatiua, quia est pœna 1^{a}.q.12.4.2^{m}.

12 Ignorans non peccat continue, nec ex quolibet nō scito per eum, sed tantum cum habet tempus discendi ea, quæ scire tenetur, & potest. Vnde homo non dicitur ignorans, si non intelligit, sicut Deus, sed si non intelligit, sicut aptus natus est intelligere. 12æ.q.76.2.5^{m}.¶ 4.3^{m}.¶ q.94.4.c.2^{m}.¶ 3^{m}.

13 Ignorans grauissime peccat, non propter quantitatem peccati, sed periculi. Vel ignorantia beneficiorū Dei, est grauissima, inter species ingratitudinis. 12æ.q.76.4.3^{m}.

14 Ignorantia alicuius particularis, i. circunstantiæ, quam quis non potest scire, debita diligentia adhibita, excusat totaliter à peccato, non autem ignorantia, quam causat habitus, vel passio, impediens applicationem scientiæ communis, ad particularem actum. 12æ.q.19.6.c. ¶ q.77.7.2^{m}.¶ 22æ.q.59.4.1^{m}.¶ 3^{a}.q.10.4.5^{m}.

15 Ignorantia non excusat, nec minuit peccatum, nisi secundum quod causat inuoluntarium. 12æ.q.19.6.c.¶ q.73.6.c.¶ q.76 3.4.o.¶ q.77.7.2^{m}.¶ q.105.2.9^{m}.

16 Ignorantia præcedens inclinationem appetitus, causat eam, ideo quantò maior est, tantò magis causat inuoluntarium, & ea excusat à peccato, non autem ignorantia sequens, sed magis grauat. 22æ.q.156.3.1^{m}.

17 Ignorantia opposita scientiæ practicæ, excusat, vel minuit peccatum, non autem ignorantia electionis, sed constituit peccatum, & opponitur prudentiæ. 22æ.q.47.2.c.¶ q.51.2.c.

18 *Ignorantia electionis, nec excusat, nec minuit, nec causat peccatum, sed sequitur omne peccatum. 12æ.q.76.4.1^{m}.¶ q.78 4.1^{m}.

19 Nulla ignorantia est causa peccati, nisi per accidens. s. illa quæ tollit cognitionem vniuersalem, vel particularem prohibentem peccatum. 12æ.q.76.1.o.¶ 3.c.

20 Agens contra constitutionem, vel præceptum Papæ propter ignorantiam, non excusatur à peccato, si teneatur, & potuerit eam scire, inquantum in eius notitiā deuenit per alios, vel deuenire potest, promulgatione facta, quia omnes tenentur eam scire. 12æ.q.90.4.c.2^{m}.¶ 1^{m}.

ILLABI menti conuenit soli Deo. 3^{a}.q.8.8.1^{m}.¶ q.64.1.c.

1 Liberi, qui nascuntur ex simplici fornicatione, non sunt legitimi, sed solum naturales, qui vel ex stupro, vel ex adulterio, nec naturales, nec legitimi sunt habendi. s.68.1.o.

Liberi illegitimi duplici damno afficiuntur, vnum est quia non admittuntur ad actus legitimos, alterum quod non succedunt in hæreditate paterna, in aliqua tamen parte succedere possunt naturales filij, spurij vero nulla ex parte, nisi quod eis parentes suppeditare necessaria tenentur. s.q.68.2.c. 2

Cum liberi dicantur illegitimi lege positiua, per eandem etiam legem legitimari possunt. Suppl. q.68.3.o. 3

ILLIBERALITAS magis opponitur liberalitati, quam prodigalitas 22æ.q.107.2.c.

*ILLVMINATIO non est motus. 1^{a}.q.53.1.c. 1

Illuminatio fit in instanti, quia non est motus, sed est terminus motus localis, & lumen non habet contrarium, ideo subiectum eius est in vltima dispositione. 1^{a}.q.53.3.c.2^{m}.¶ q.67.2.c.¶ 12æ.q.113.7.c.¶ 3^{a}.q.75.7.c. 2

Illuminatio non est motus localis, sed alteratio. 1^{a}.q.53 3.2^{m}. 3

Homo non potest illuminare, confortando lumen alterius, quia in eo est debilissimum lumen intellectuale, nisi forte instrumentaliter dirigendo, proponendo exempla, vel applicando principia conclusioni. 1^{a}.q.117.1.o. 4

Sacerdos illuminat, tradendo sacramenta gratiæ, non autem infundendo gratiam. 3^{a}.q.64.1.1^{m}. 5

Omnis, qui illuminatur, percipit illuminationē ex parte obiecti, non autem semper ex parte principij. 1^{a}.q.111.1.1^{m}. 6

IMAGINATIO, & sensus, nunquam cognoscunt naturam rei, sed tantum accidentia. 1^{a}.q.57.1.2^{m}.¶ 3^{a}.q.76.7.c. 1

Non possumus imaginari, quæ nullo modo sentimus secundum totum, vel secundum partem, ideo cæcus natus, non potest imaginari colorem. 1^{a}.q.84.3.c.h.¶ q.111.3.1^{m}.¶ 2^{m}. 2

Sub imaginatione non cadit nisi corpus. 1^{a}. q.50.1.c. 3

Imaginatio cooperatur suo obiecto, formando aliquas species, non autem sensu. 1^{a}.q.12.9.2^{m}.¶ q.78.4.c.¶ q.84.6.2^{m}.¶ q.85.2.3^{m}. 4

Imaginatio ægritudinum, quandoque causat eas. 3^{a}.q.13.3.1^{m}. 5

Bonitas imaginationis, est dispositio ad scientiā, quæ est in intellectu. 12æ q.74.4.3^{m}.¶ q.51.2.c. 6

IMAGINATIVA est idem, quod phantasia, 1^{a}.q.78.4.c.¶ q.84.6.2^{m}. 1

Imaginatiua est altior potentia, quàm sensus exterior, in quo tamen est maxima certitudo, quia est principium omnis cognitionis humanæ, & semper oportet principia cognitionis esse certiora. 1^{a}.q.30.3.2^{m}.

IMAGO qualibet, est similitudo, & non è conuerso, quia imago addit esse expressum ab alio. 1^{a}.q.35.1.c.1^{m}.¶ 2.c.¶ q.93.1.c.¶ 9.o. 1

Differentia triplex, inter imaginem, & similitudinem. s. quia imago pertinet ad formam. s. specialem, similitudo autem ad naturam. Imago peri[illegible] ad cognitionem veritatis, quæ est principium demonstrans naturam intellectualem, similitudo autem ad amorem virtutis. Imago pertinet ad potentias. s. memoriam, intelligentiam, & voluntatem, similitudo vero ad habitus consequentes. s. innocentiam, & iustitiam. 1^{a}.q.93.9.o. 2

Imago proprie dicitur, quod procedit ad similitudinem alterius, id autem à quo procedit, dicitur proprie exēplar, impropriè autem imago. 1^{a}.q.35.1.1^{m}.¶ q.93.5.4^{m}. 3

Ad rationem imaginis non sufficit expressa similitu- 4

M do s-

do secundum genus, vel secundum accidens commune, sed requiritur, quòd sit expressa similitudo secundum speciem, vel secundum accidens proprium speciei, & præcipue secundum figuram. 1a.q.35.1.c.¶ q.93.2.6.7.8.c.

5. Aequalitas est de ratione imaginis perfectæ, non autem imperfectæ. 1a.q.93.1.c.

6 Imago alicuius est in aliquo dupliciter. s. perfectè. i. in eadem natura, vt filius: & imperfectè. i. in alia natura, vt statua. 1a.q.35.2.3m.

7 * Idem est motus in rem ipsam, & in imaginem eius, inquantum huiusmodi, non autem vt res. 22æ.q.81.3.3m.¶ q.103.3.3m.¶ 3a.q.8.3.3m.¶ q.25.3.c.1m.

8. Imago propriè. i. id, quod imitatur, dicitur tantum personaliter in diuinis, essentialiter autem, impropriè. i. id, in quo. 1a.q.35.1.0 ¶ q.93.5.4m.

9 Imago non conuenit Spiritui sancto, sed tantum filio. 1a.q.35.c.o.

10 Imago Dei perfectè, conuenit soli filio Dei, sed imago Dei imperfecta, conuenit soli creaturæ. 1a.q.33.2.3m.¶ q.47.1.2m.¶ q.88.3.3m.¶ q.93.1.3m.

11. Nulla creatura irrationalis, est Dei imago, vel ad imaginem Dei. 1a.q.45.7.c.¶ q.93.2.0.¶ 3.c.1m.¶ 6.c.

12. Homo, & angelus, sunt ad imaginem Dei, & imago eius, filius autem Dei, est imago tantum 1a.q.3.1.2m.¶ q.4.3.0.¶ q.33.1.3m.¶ q.45.7.c.¶ q.91.4.1m.¶ 2m ¶ q.93.1.c.fi ¶ 3m.

13 Angelus est simpliciter expressior imago Dei, quàm homo, sed è conuerso secundum quid. 1a.q.93.3.0.

14 Imago Dei, in homine, & in angelo, est secundum mentem tantum. 1a.q.3.1.2m.¶ q.93.2.c.¶ 3.c m.¶ 4.1m ¶ 6.7.0.

15. Imago Dei est aliquo modo in mente, respectu cuiuslibet obiecti, verius tamen respectu sui, sed verissime respectu Dei 1a.q.93.8.0.

16 Assignatio imaginis duplex. s. prima secundum potentias. s. secundum memoriam, intelligentiam, & voluntatem secunda verò secundum essentiam, & habitus consubstantiales. s. secundum mentem, notitiam, & amorem. 1a.q.93.7.0.

17 * Prima assignatio imaginis. s. memoria, intelligentia, & voluntas, est secundum potentias. 1a.q.93.7.0.

18 * Imago Dei est principaliter secundum actus, sed consequenter secundum potentias, & præcipue secundū habitus. 1a.q.93.7.0.

19 Imago Dei secundum principale eius. i. secundum naturam intellectualem, est tam in viro, quàm in muliere, sed quo ad secundarium. s. principium, & finem, est tātum in viro. 1a.q.93.4.1m.¶ 6.2m.

20 Imago prius repræsentat essentiam Dei, & consequenter tres personas. 1a.q.93.3.0.¶ 6.c.

21 In homine est triplex imago Dei. s. creationis, recreationis, & similitudinis, prima est cuiuslibet hominis, secunda iustorum tantum, tertia verò beatorum tantum. 1a.q.93.4.0.

22 Imagines Christi, & sanctorum fiunt in Ecclesia triplici de causa, primo ad instructionem rudium, qui eis quasi quibusdam libris docentur, secundo vt incarnationis mysterium, & sanctorum exempla magis in memoria nostra maneant, dum quotidia oculis repræsentantur, tertio ad excitandum deuotionis affectū, qui ex visis efficacius incitatur, quàm ex auditis. 22æ.q.94.2.1m.

IMMISERICORDIA est in subtractione beneficij, sed crudelitas est in excessu puniendi, & vnū aliquando ponitur pro alio. 22æ.q.159.1.2m.¶ 3m.

1 QVANTO creaturæ magis appropinquant Deo, tāto magis sunt immobiles. 1a.q.65.1.1m.

1. IMMOLARI conuenit Christo in figuris veteris testamenti. 3a.q.83.1.c.

1 IN lege veteri, duplex immunditia prohibebatur. s. spiritualis. i. peccatum, & corporalis, ex aliqua corruptione perfecta, vel in fieri, quæ impediebantur ab exteriori cultu Dei, sicut irregularitate quadam. 12æ.q.102.5.4m.¶ 5m.¶ 6m.¶ 6.1m.¶ q.103.c.c.

Prima, & secunda immunditiæ expiabantur per sacrificia pro peccato, præter eam, quæ causata erat per solū tactum rei immundæ, quia per solam aspersionem aquæ expiationis, expiabat. 12æ.q.102.5.4m.¶ 5m.¶ 6m 2

Corpus gloriosum erit plane impassibile. s.q.82.1.0. 1

Impassibilitas, quantum ad se erit in omnibus æqualis, quantum verò ad suam causam, erit in vno maior, quàm in altero. s.q.82.2.c. 2

Impassibilitas non excludit sensus in actu à corporibus gloriosis, sed erit per susceptionem à rebus, quæ sunt extra animam. s.q.82.3.0. 3

Sensus odoratus, & auditus erunt post resurrectionē in actu, non autem gustus, nisi forte per quandam immutationem linguæ à quodam humore adiuncto. s.q.82.4.c. 4

IMPAVIDITAS opponitur fortitudini, secundū defectum timoris, timiditas autem, secundum excessum eius. 22æ q.126.2.0. 1

IMPECCABILIS per naturam, non potest fieri aliqua creatura à Deo, sed tantum per gratiam. 1a.q.63.1.c.¶ 22æ.q.24.11.c.principio. 1

IMPEDIMENTVM duplex. s. contrarium, & defectus 12æ.q.4.5.4m. 1

Homo tripliciter impeditur à studio diuinæ cognitionis. s. propter ineptitudinem, occupationem, & pigritiā. 22æ.q.2.4.c. 2

Non impediens malum, non peccat, nisi debeat, & possit impedire. 12æ q.6.3.c. 3

IMPERARE est actus rationis, præsupposito actu voluntatis. 12æ.q.17.1.0.¶ q.60 1.c.fi.¶ 22æ.q.47.8.3m.¶ q.83.1.10.c.¶ q.104.1.c. 1

Imperare est ordinare aliquid ad faciendum, aliquid intimando, seu denunciando, non quidem absolute, sed mouendo. 12æ.q.17.1.2.5.0.¶ 22æ.q.83.1.c.¶ q.88.1.c. 2

Actus imperatus, & imperium, sunt vnus actus humanus, vt totum, & multa secundum partes. 12æ.q.17.4.0 ¶ q.20.3.c.1m.¶ 3a.q.19.1.0. 3

Vsus rei, vt est in ratione referente rē in finem, est prior imperio, & electione, quæ etiam est prior imperio, sed vt subditur potentiæ exequenti, est posterior imperio. 12æ.q.17.3.0. 4

* Imperare non conuenit brutis. 12æ.q.17.2.0. 5

Virtutes appetitiuæ brutorum, non sunt imperantes liberè, sed secundum naturalem instinctum, bruta mouentur ad apprehensa. 12æ.q.17.2.c. 6

Voluntas imperat aliis viribus, & etiam intellectui. 12æ.q.78.6.c m ¶ 22æ.q.4.2.2m.¶ q.10.2.c.¶ q.58.8.1m. 7

Voluntas dicitur imperare impropriè dupliciter. s. interpretatiuè, inquantum mouet, & vt est de fine. 12æ.q.1.2.1m.¶ 22æ.q.47.8.3m. 8

IMPERATVM. ¶ Quilibet actus, vt est in potestate nostra, subditur imperio rationis. 12æ.q.17.6. 9

Actus rationis, quoad exercitium, semper potest imperari, & quo ad assensum, præter actum naturalē, non autem quo ad apprehēsionem veritatis 12æ.q 17.6.0. 10

* Actus voluntatis, potest imperari. 12æ q.17.5.0. 11

Primus actus voluntatis non potest imperari à ratione, quia non fit ex ordinatione rationis, sed ex instinctu naturæ, vel ordinatione superioris causæ. s. Dei. 12æ.q.1.2.3m.¶ q.9.4.c.¶ q.17.5.3m.¶ 6 0. 12

Sensus exteriores, nō subduntur imperio rationis, quia non possunt sentire, nisi in præsentia sensibilium. 1a.q.81.3.3m.¶ 1æ.q 17.7.3m. 13

Motus membrorum, inquantum membra mouentur à potentiis sensitiuis, subduntur imperio rationis, non autem secundum quòd mouentur à potentiis naturalibus, & vegetatiuis. 1a.q.81.3.2m.¶ 12æ.q.17 9.0.¶ 22æ q.168.1.c. 14

1 RATIO cognoscendi imperfectum, est ipsum perfectum. 1ª.q.84.10.4^{m}.& 12æ.q.106.6.2^{m}.
2 Imperfectio duplex. s. vna quæ est de ratione imperfecti, tunc enim oportet, quòd adueniente perfectione, imperfectum excludatur, sicut adueniente aperta visione, excluditur fides, de cuius ratione est, vt sit non apparentium, alia est imperfectio, quæ non est de ratione rei imperfectæ, & tunc illud numero idem, quod erat imperfectum, fit perfectum, sicut puer fit vir. 22æ.q.4.4.1^{m}.
IMPLERE voluntatem, conuenit soli Deo, quia solus Deus mouet eam sufficienter, vt obiectum. 1ª. q.105.4.c.& q 106.2.c & 12æ.q.2.7.8.c.& q.3.1.c.
IMPORTABILE hoc solum videtur in iis, qui ex infirmitate peccãt, quia diu perseuerãt in malo, & ideo dicitur, quod ex longanimitate Dei supportantur, sed hoc ipsum. quod aliquis ex superbia peccat, importabile videtur, & ideo per patientiam Dei dicuntur sustineri, qui ex superbia peccant. 22æ.q.137.5.4^{m}.
IMPORTVNITAS est euagatio mentis ad illicita, secundum quod in arce mentis residet, volentis ad diuersa se diffundere. 22æ.q.35.4.3^{m}.
1 IMPOSSIBILITAS duplex. s. vera, & æstimata. 12æ.q.40.4.3^{m}.
2 Impossibile aliquando pro difficili sumitur. 22æ.q. 64.6.4^{m}.& 3ª.q.86.1.2^{m}.fi.
IMPRECATIONES in sacra scriptura, intelligũtur quadrupliciter. s. prædicendo, vel temporaliter ad correctionem, vel contra peccatum, vel secundum voluntatem Dei. 22æ.q.25.6. 3^{m}.& q.76.1.c.& q.83.8.1^{m}. & 2^{m}.
IMPROVIDENTIA, & defectus intelligẽtiæ, & solertiæ, pertinent ad negligentiam, & inconstantiã. 22æ q.53.2.c fi.
1 IMPRVDENTIA sumitur tripliciter. s. negatiue, priuatiue, & contrarie, prima non est peccatum, sed secunda est peccatum, ratione negligentiæ, tertia verò secundũ se est peccatum mortale, si sit contra præceptũ Dei, aliter est peccatũ veniale. 22æ q.53.1.c.
2 Imprudentia est generale peccatum participatiue, non autem essentialiter, cuius sunt triplices partes. s. subiectiue. i. monastica, politica, & iconomica, potentiales, idest præcipitatio, seu temeritas, inconsideratio, incõstantia, & negligentia, & integrales, quæ reducũtur ad potentiales. 22æ.q.53.2.c.
3 Imprudentia per essentiam est peccatum speciale, cum sit circa actus speciales. s. rationis 22æ.q.53.2.c.
4 Imprudentia cum suis vitiis, oritur ex luxuria 22æ.q.53. 6.c.
IMPVDICITIA est circa oscula, tactus, & alios actus circũstantes actum venereum. 22æ. q.154.1.5^{m}.
1 IMPVGNARE inimicos, vt cessent à peccatis, est licitum, quia cedit in bonum eorum, & amicorum. 22æ q.83.8.3^{m}.
2 Impugnatio veritatis agnitæ, est species peccati in spiritum sanctum. 22æ.q.14.2.c.
3 Impugnatio peccati, est vincenda dupliciter. s. fugiẽdo, vel resistendo, fugiendo quidem, quando continua cogitatio auget peccati incentiuum, sicut est in luxuria, resistendo autem, quando cogitatio perseuerans tollit incentiuum peccati, quod prouenit ex aliqua leui apprehensione, & hoc contingit in acedia. 22æ.q.35. 1.4^{m}.& q.53.6.1^{m}.& q.142.3.c.
1 IMPVRITAS est ex mistione vilioris. 22æ.q.7.2.c. & q.81.8.c.
2 Impuritas creaturæ rationalis est ex hoc, quod temporalibus per amorem se subiicit, sicut puritas eius est, in eleuando se in Deum. 22æ.q.7.2.c.& q.81.8.c.
1 IN, proprie notat habitudinem continentis. 1ª. q.39. 2.c fi.
2 Esse in aliquo dicitur dupliciter s. vt in causa, & vt in subiecto. 12æ.q.83.3.c.
Aliquid dicitur esse in duobus, vel in pluribus dupliciter. s. æqualiter, vel secundum prius, & posterius. 22æ. q.56.2.c.fi. 3
Corporalia dicuntur esse in aliquo, quia continentur, spiritualia vero, quia continent. 1ª.q.8.1.2^{m}.& q.52.1. fi.& q.33.1.2.c.& 3ª.q.37.4.1^{m}.& q.62.3.3^{m}. 4
Non omnes modi in, ponuntur ab Aristotele, nisi reductiue. 1ª.q.42.5.1^{m}. 5
Deus est in omni loco dupliciter. s. vt dans esse, virtutẽ, & operationem locis, & vt impleus ea. 1ª.q.8.2.c. 6
Deus est supra omnia, per excellentiam suæ naturæ, & in omnibus, vt causans esse omnium. 1ª q.8.1, 1^{m}.& 3^{m}. 7
Deus est intimus vnicuique rei, sicut esse proprium cuiuslibet rei. 1ª.q 8.1.c.fi.& q.105.5.c.fi. 8
Deus est in omni re, per essentiam, præsentiam, & potẽtiam, sed tantum in sanctis per gratiam, in Christo autem solo, per vnionem personalem 1ª.q 8.3.c.& q.43. 3.c.& q.112.1.c.& 3ª.q.2.10.2^{m}.& q.6.1.1^{m}. 9
Deus magis est intra animam, quàm gratia, & quicquid aliud. 1ª.q.105.5.c.fi. 10
Nullus modorum in, quos assignat Aristoteles, explicat modum essendi in, qui est in diuinis. 1ª.q.42.5.1^{m}. 11
Deitas habitat in Christo corporaliter tripliciter, primo per vnionem ad corpus, secundo non figuraliter, tertio secundum triplicem modum. s. communem, specialem, & singularem. 3ª.q.2.10.2^{m}. 12
Pater est in filio, & è conuerso. 1ª.q.42.5.c. 13
Filius Dei est magis in patre, & è conuerso, quàm homo in filio Dei. 3ª.q 2.9.4^{m}. 14
Omnia bona, & mala sunt in scientia Dei, sed tantũ bona sunt in Deo, & tantum tres personæ, proprietates, & attributa, sunt in essentia Dei. 1ª. q.18.4.4^{m}.& q.59.8 c.fi. 15
Ea, quæ in creaturis sunt diuisim, & multipliciter, in Deo sunt vnitæ, & simpliciter. 1ª q.14.1 2^{m}.& q.26. 1. 2^{m}.& q.47.1.c fi.& q.57.1.c.& q.91.1.c.& 12æ. q.18. 1.c. 22æ.q.183 2.c. 16
Creaturæ habent verius, esse in Deo, quàm in se. 1ª. q. 18.4.3^{m}. 17
Omnia sunt in omnibus. s. superiora inferioribus causaliter, sed è conuerso participatiue secundum rationẽ communem tantum, in Deo autem, secundum rationem propriam. 1ª.q.55.2.c.3^{m}.& q.57.1.c. 18
Quælibet creatura est in Deo dupliciter. s. vt in conseruante, & vt in virtute causa agentis. 1ª.q.8.1.c.& q.79. 2.c.& q 80.1.c. 19
Creaturæ sunt in Deo dupliciter. s vt in conseruante, & vt in cognoscente, secundo modo sunt vita, & essentia Dei, non autem primo modo. 1ª q.18.4.1^{m}. 20
In Deo sunt multa secundum rationem, quorum aliqua prius cadunt in intellectu nostro, quàm alia. 1ª. q 44. 4.4^{m}. 21
INCANTATIO est superstitiosa, & illicita, si cõtinet aliquid ad dæmones pertinens, vel nomina ignota, vel aliqua falsa, vel vana, vel aliqua signa præter crucem. 22æ.q.96.2.4.c.
INCARCERARE hominem, vel ligare, vel qualitercunque detinere, est illicitum, nisi fiat secundũ ordinem iustitiæ, vel in pœnam, vel ad cautelam alicuius mali vitandi. 22æ.q.65.3 c.
INCARNARI Deum, fuit possibile, & conueniens. 3ª.q.1.1.c. 1
Deum incarnari, fuit necessarium ad reparandũ genus humanum, sicut ad bene esse, non autẽ simpliciter, quia Deus aliter poterat reparare. 3ª.q.1.2 c. 2
Si homo non peccasset, probabilius est, Deum nõ fuisse incarnatum, licet incarnari potuisset. 3ª.q.1.3.c. 3
Christus non meruit incarnationem, nec aliquis purus homo ex condigno, sed tantum ex congruo. 22æ.q. 98.4.c & 3ª q.2.11.c.& q.24.3.c fi. 4
Incarnatio est generale principium, ad quod omnia of- 5
M 2 ficia

Ecclesia angelorum ordinantur. 1^{a}.q.108.5.1^{m}.

6 Incarnatio Dei, principaliter fuit, propter liberationem hominis. 3^{a}.q.1.5.c.⁊ q.40.1.c.⁊ q.43.3.2^{m}.⁊ q.44.3.c.

7 Incarnatio Dei, fuit ad tollendum omne peccatum, sed principaliter peccatum originale, quia extensiue maius est peccato actuali, licet intensiue sit è conuerso. 3^{a}.q.1.4.o.

8 Ante Christi incarnationem, aliqui per fidem Christi liberati sunt secundum spiritum, à damnatione peccati originalis, sed nemo secundum carnem. i. à fomite. 3^{a}.q.27.3.c.⁊ q.52.5.2^{m}.

9 Incarnatio facta est conuenienti tempore. s. nō in principio mundi, nec in fine. 12ꝰ.q.98.6.c.⁊ 3^{a}.q.1.5.6.o.

10 Incarnatio corrumpitur iuuentuti, propter vigorem, & feruorem, senectuti vero, propter numerum annorū. 3^{a}.q.1.6.1^{m}.

11 Deus per incarnationem nullo modo mutatus fuit. 3^{a}.q.1.1.1^{m}.⁊ q.2.6.1^{m}.

12 Iustitia, bonitas, virtus, potentia, & sapientia Dei, ostensæ sunt per incarnationem eius. 3^{a}.q.1.1.c.

INCAVTELA, & circunspectio, includuntur sub inconsideratione. 22ꝰ.q.53.2.c.fi.

1 INCESTVS est cum persona consanguinea, vel affini, coitus prohibitus, quadruplici ratione. s. primo, quia naturaliter homo debet quandam honorificentiam parentibus, & per consequens aliis consanguineis; secundo, quia personas sanguine coniunctas necesse est ad inuicem simul conuersari, tertio quia per hoc impediretur multiplicatio amicorum, quarto quia cum naturaliter homo cōsanguineam diligat, si adderetur amor, qui est ex commistione venerea, fieret nimius ardor amoris, & maximum libidinis incentiuū, quod castitati repugnat. 22ꝰ.q.154.1.c.⁊ 9.o.

2 Incestus est determinata luxuriæ species. 22ꝰ.q.154.1.c.⁊ 9.o.

3 Cum ex incestu, quo quis cognouerit vxoris consanguineam quandam contrahatur affinitas ante contractū matrimonium, etiam post sponsalia ex tali incestu impeditur matrimonium, post contractum vero minime, sed tantum sic peccans iure priuatur petendi debitum. s.q.58.4.o.

INCINERATIO non conuenit corpori Christi. 3^{a}.q.51.3.o.⁊ q.53.1.c.1^{m}.

1 INCIPERE significat esse nunc, & non prius, ideo ab inferiori ad suum superius cum eo, non valet consequentia. 3^{a}.q.16.9.2^{m}.

2 Formæ incipiunt esse actu, & desinunt, per accidens tantum. s. ad generationem, & corruptionem compositi. 1^{a}.q.45.8.c.1^{m}.

1 QVÆLIBET inclinatio naturæ, vel voluntatis, est tantum à Deo. 1^{a}.q.103.8.c.⁊ q.105.4.c.⁊ q.106.2.c.fi.⁊ q.111.2.c.⁊ 12ꝰ q.9.6.c ⁊ 22ꝰ.q.26.2 c.

2 Omnis inclinatio est ad simile sibi, & conueniens. 12ꝰ.q.8.1.c.

3 Inclinationes naturales sunt principia omnium superuenientium. 22ꝰ q.155.2.c.

INCONSIDERATIO est speciale peccatum imprudentiæ, & opponitur rectitudini iudicij in moralibus. 22ꝰ.q.53.2.c.⁊ 4.o.3.c.

1 INCONSTANTIA est speciale peccatum imprudentiæ, deficiens à præcipiendo, bonum propositum, cuius principium est in appetitu, finit autem in intellectu. 22ꝰ.q.53.2.c.fi.⁊ 5.o.

2 Inconstantia circa abstinentiam à delectabilibus, est filia luxuriæ, licet etiam, quæ est in terribilibus, oriatur ex luxuria. 22ꝰ.q.53.5.2^{m}.

3 Inuidia, & ira, quæ est principium contentionis, faciunt inconstantiam ex parte appetitus. 22ꝰ.q.53.5.2^{m}.

4 Constantia, & inconstantia sunt in ratione. 22ꝰ.q.53.5.3^{m}.

1 INCONTINENTIA propriè est circa concupiscentias tactus, secundum quid autem, est circa honores, diuitias, & huiusmodi, impropriè vero est circa virtutes; prima est peccatum dupliciter. s. recedendo à ratione, & immergendo se turpibus, secunda tantū primo modo, tertia vero non est peccatum, sed est perfectio virtutum. 22ꝰ.q.155.2.c.⁊ q.156.2.o.

2 Species incontinentiæ sunt duæ. s. præuolatio consilij, & debilitas in præconsiliatis. 22ꝰ.q.157.1.c.

3 Incontinentia pertinet ad corpus occasionaliter, sed per se, causatur ab anima non resistente passionibus. 22ꝰ.q.156.1.o.

4 Incontinens vincitur à passionibus, non quidem cogentibus, sed vehementer impellentibus, & propter negligentiam. 12ꝰ.q.77.2.o.⁊ 22ꝰ.q.156.1.3^{m}.⁊ 2.2^{m}.

5 Incontinens ante cōsilium, est ex impetu passionis, propter velocitatem, vt in cholericis, vel propter vehementiam, vt in melācholicis, qui propter terrestrem complexionem, vehementissime inflammantur, sed post consilium est propter molliciem complexionis, vt in flegmaticis. 22ꝰ.q.156.1.2^{m}.

6 Mulier non dicitur continens, nec incontinens, quia habet firmum iudicium rationis, propter debilitatē complexionis. 22ꝰ.q.156.1.1^{m}.⁊ 2^{m}.

7 Incontinens peccat ex passione, errās circa particulare, vt nunc, ideo sanabilior est, & minus malus intemperato, quia temperatus peccat ex habitu, errans circa vltimum finem. 12ꝰ.q.78.4.c.⁊ 22ꝰ.q.156.3.o.

8 Libido concupiscibilis, est maior in incontinente, quàm in intemperato, sed è conuerso de libidine voluntaris. 22ꝰ.q.156.3.3^{m}.

9 * Incontinens iræ, audit rationem, sed imperfecte, incōtinens autem concupiscentiæ, totaliter eam non audit. 22ꝰ q.53.6.1^{m}.⁊ q.156.4.c.2^{m}.

10 Incontinētia iræ, est peior ratione mali accidētis, quàm incontinentia concupiscentiæ, sed ratione passionis, est è conuerso quadruplici ratione. s. primo, quia motus iræ participat aliqualiter ratione, sed motus concupiscentiæ totaliter est secundum sensum, & nullo modo secundum rationem; secundo quia motus iræ magis consequitur corporis complexionem; tertio, quia ira quærit manifeste operari, sed concupiscentia quærit latebras, & dolose subintrat; quarto, quia concupiscens delectabiliter operatū, sed iratus, quasi quadā tristitia pcedente coactus. 22ꝰ.q.156.4.o.⁊ q.158.4.c.

11 Incorporalia in loco non esse, est cōmunis animi conceptio, apud sapientes tantum. 1^{a}.q.2.1.c.⁊ q.52.1.1^{m}.

1 INCORPORARI Christo, contingit dupliciter. s. numero, & merito. 22ꝰ.q.1.9.3^{m}.

INCORRVPTIBILE triplex. s. naturale ex parte materiæ. i. carens materia, vel habens materiam, in potentia ad vnam tantum formam, vel gloriæ ex forma, vel innocentiæ ex agente. 1^{a}.q.97.1.c.

INCVBVS dicitur dæmon coiens cū muliere, succubus autem, dæmon coiens cū viro. 1^{a}.q.51.3.6^{m}.

* INDIGESTIO contingit præter ordinem virtutis nutritiuæ, ex aliquo impedimento, puta ex grossitie cibi, vel frigiditate, vel caliditate, vel huiusmodi. 1^{a}.q.103.7.c.⁊ q.115.6.3^{m}.

INDIGNATIO est filia iræ. 22ꝰ.q.37.2.1^{m}.⁊ q.41.2.o.⁊ q.158.7.o.

INDITVM duplex. s. pertinens ad naturā, & per gratiam, primum conuenit legi naturæ, secundum autē legi nouæ. 12ꝰ.q.106.1.2^{m}.

1 INDIVIDVVM est id, quod indiuisum est in se, & diuisum à quolibet alio, vltima diuisione. 1^{a}.q.29.4.c.

2 * Pars in toto, est indiuiduum, vt manus. 1^{a}.q.29.1.2.c.⁊ 3^{a}.q.16.12.2^{m}.

3 Indiuiduū vt sic, est diuisum ab oibus aliis. 1^{a}.q.13.9 c.

4 * Hæc nomina indiuiduum, particulare, & singulare, dicuntur de partibus, vt de manu, ideo in Christo possunt dici multa esse indiuidua, secundum numerum partium eius. 3^{a}.q.29.1.2.c.

Omne

5 Omne nomen indiuidui, est incommunicabile re, & ratione, nisi secundum similitudinem. 1ª.q.13.9.c.

6 Duo sunt de ratione indiuidui. s. incommunicabilitas, & non posse esse in pluribus. 3ª.q.77.2.c.

7 * Compositum ex materia, & forma determinata, est indiuiduum. 1ª.q.30.4.c.

8 In incorruptibilibus, est tantum vnum indiuiduum vnius speciei, quia species sufficienter conseruatur in vno. 1ª.q 47 2.c. q.119.1.c.

9 Indiuiduum duplex. s. indiuiduum vagum, & indiuiduum signatum. 1ª q.30 4.c.

10 Principium indiuiduationis in rebus materialibus est duplex. s. materia prima, & quantitas dimensiua. 3ª.q. 77.2.c.

11 * Materia est principium indiuiduationis. 1ª.q.3.3.c. q. 39.1.3m. 2.c. q.54.3.2m. q.56.1.2m. q.75.4.5.c. q.85.1.c. 3.4m. q.86 1.3.c. 12ª.q 63.1.c.

12 Forma receptibilis in materia, indiuiduatur per materiam, quæ autem non est receptibilis in materia, indiuiduatur per seipsam. 1ª. q.3.2.3m. 3.c. q.13.9.c. 3ª.q.77.2 c.

13 Hæ carnes, & hæc ossa, & hæc anima, sunt principia indiuiduantia hominum. 1ª q.29.2.3m. 4.c. q.30. 4.c. q.33.2.c. q.75.4.c. q.85.1 2m.

14 Indiuidua composita, subsistunt ratione materiæ, sed subsistunt ratione formæ. 1ª.q 29.2.5m.

15 Indiuiduatio, quantum ad incommunicabilitatem est in Deo, non autem quantum ad materiam. 1ª.q.3.2. 3m. q.29.3.4m.

16 Dimensio dupliciter indiuiduatur. s. ratione subiecti, sicut & alia accidentia, & ratione situs. 22ª.q 24.5.1m. 3ª.q.77.2.c.

17 Substantia indiuiduatur per seipsam, ideo indiuiduum eius habet speciale nomen. s. hypostasis, non autē accidentia, quia indiuiduantur per subiectum. 1ª.q.29. 1.c. q.30.1.3.c.

18 Omne indiuiduum substantiæ, dicitur hypostasis, secundum proprietatem nominis, secundum vsum autem, sola indiuidua rationalis naturæ. 1ª. q 29.2.1m.

19 Singulare, particulare. & indiuiduum, sunt in quolibet genere entis, sed suppositum, hypostasis, res naturæ, & persona, sunt in solo genere substantiæ 1ª.q.29.1.2.c.

1 INDIVISIBILE duplex. s. terminus continui, & extra genus eius secundum potest esse simul in pluribus locis, temporibus, & partibus, non autem primū. 1ª q.8.2.2m. q.52.2.c q.53.1.1m.

2 Indiuisibile triplex. s. actu, vt continuum, per speciem, vt ratio hominis, & in potentia, vt punctus, primū, & secundum prius cognoscitur, quàm diuisio, tertiū autē posterius. 1ª.q.11.2.4m. q.85.8.0. q.87.3.c.

1 INDVLGENTIÆ valent, quæ merita supererogationis Christi, & sanctorum sunt, non modo ab iniunctis in hoc sæculo pro peccatis contritis, & confessis, pœnitentiis, sed ad absolutionem à pœnis in futuro sæculo pro peccatis in purgatorio exoluendis. s.q. 25.1.0.

2 Indulgentiæ tantum valent, quantum prædicantur, si ab habente potestatem, fidelibus Christi viuis membris, ad honorem Dei, & proximi vtilitatem conferantur. s q.25.2.c.

3 Licet pro temporali subsidio ad spiritualia ordinato indulgentias conferre, non autem pro temporali simpliciter. s q 25.3.0.

4 Non omnes sacerdotes, sed solus Episcopus potest indulgentias facere s.q.26.1.c.

5 Possunt indulgentias facere etiam non sacerdotes. s. q. 26.2.0.

6 Solus Papa plenarias indulgentias pro libito suæ voluntatis, legitima tamen existente causa, facere potest, cæteri autem Episcopi, quantum sibi à Papa taxatum fuerit. s.q.26.3.0.

7 Potest prælatus in peccato mortali existens, indulgentias facere s.q 26.4.c.

Mortalibus criminibus obnoxiis nullatenus indulgētiæ prosunt, sed contritis, & confessis. s.q.27.1.c. 8

Non tantum laicis, sed etiam religiosis indulgentiæ prosunt. s.q.27.2.0. 9

Indulgentiam minimè consequuntur, qui id non efficiunt, pro quo indulgentiæ dantur. s.q.27.3.0. 10

Tametsi non possit prælatus sibi indulgentiam facere, aliis tamen concessa, pro se etiā vti potest. s.q.27.4.0. 11

INDVSTRIA duplex. s. vna de necessariis ad salutē, alia de iis, quæ sunt ad bene esse, prima est in omni existente in gratia, non autem secunda. 22ª. q 47.13. 3m. 14.1m.

INÆQVALITAS rerum, est à Deo, quia sicut diuina sapientia causa est distinctionis rerum, propter perfectionem vniuersi, ita & inæqualitatis, non enim esset perfectum vniuersum, si tantum vnus gradus bonitatis inueniretur in rebus 1ª.q.47.2.0. q 65.2.3m.

* INFAMIA publica tenet locum accusatoris, * in denunciatione vero non intenditur punitio peccantis, sed emendatio. Et ideo nihil agitur contra eū, cuius peccatum denuntiatur, sed pro eo Et ideo ibi nō est necessarius accusator. 22ª.q.67 3.2m. 1

Vno infamato, aliquando alii infamantur, quia secundū Augustinum, cum de aliquibus, qui sanctum nomen profitentur, aliquid criminis, vel falsi sonuerit, vel veri patuerit, instant, satagunt, ambiunt, vt de omnibus hoc credatur. 22ª q.33.7.c.fi.3m. 2

INFIDELIS non debet permitti habere dominiū nouum super fideles, sed tantum antiquum, quo etiam priuari potest, sed permittit Ecclesia, quod infideles accipiant à fidelibus ministerium in aliquo artificio, nam serui subiiciuntur dominis suis ad totā vitam, & subditi præfectis, ad omnia negocia, sed ministri artificum, subiiciuntur eis ad aliqua specialia opera, vnde periculosius est, quòd infideles accipiant dominium, vel prælationem super fideles, quàm quòd accipiant ab eis ministerium in aliquo artificio. & ideo secundum permittit Ecclesia, non autem primū, 22ª.q.10.10.0. 1

Res infidelium, si ipsi delinquant, licet auferre per vim auctoritate publica, non autem auctoritate priuata. 22ª.q.10.10 c. q.66.8.2m. 2

Infideles, qui nunquam fuerunt de fide Ecclesiæ. s. Iudæi, & pagani, non reputantur hæretici, licet peruersam fidem habeant, sunt tamen compellendi à fidelibus si adsit facultas, vt fidem non impediant, vel blasphemiis, vel malis persuasionibus, vel etiam apertis persecutionibus. 22ª.q.10.8.0. 3

Infideles vero, qui aliquando susceperunt fidem. s. hæretici, debet cogi ad fidem, non autem alii. s. Iudæi, & pagani. 22ª.q.10.8.0. 4

Non omnes actus infidelium, sunt peccata, sed aliqui actus eorum sunt boni, ex essentia obiecto, vel circūstantia, & placent Deo, nullus tamen est meritorius. 22ª.q.10.4.0. q.23.7.1m. 5

Nullum peccatum veniale potest esse in infideli, antequam peccet mortaliter. 12ª.q.89.6 o. 6

Primi motus non sunt peccata mortalia fideli, nec infideli. 12ª q 89.5.0 22ª.q.158.2.1m. 7

Grauius peccat fidelis, quam infidelis, in eadem specie peccati, simpliciter autem est è conuerso 12ª.q 73.8. e.fi. q.89.5.c. 22ª.q.10.3.3m. 8

Et infideles contemnunt fidem, si fidelium defectus cognoscant. 22ª.q.10.10.c. 9

In illis infidelibus, qui temporaliter Ecclesiæ, vel eius mēbris subiacent, statuit Ecclesia, vt seruus Iudæorum, cum fuerit factus Christianus, statim à seruitute liberetur, nullo pretio dato, & similiter si infidelis existens, fuerit emptus ad seruitium, &c. In illis autem infidelibus, qui temporaliter Ecclesiæ, vel membris non subiacent, ius dñij, & prælationis, & dictorum, 10

Ecclesia non statuit, licet posset statuere de iure, & 8 hoc facit ad scandalum vitandum, nec nomen Dñi, & doctrina blasphemetur. 22æ.q.10.10.c.si.? q.66.8.2^{m}.

1 INFIDELITAS sumitur dupliciter. s. negatiue, & contrarie. i. repugnando, vel contemnendo; & est peccatum, non autem primo modo, sed est pœna. 22æ.q.10.3.o.? 6.si ? q.34.2.2^{m}.

2 Ratio infidelitatis, perficitur in contemptu, ideo est in voluntate, vt in causa, sed est in intellectu, vt in subiecto. 22æ.q.10.1.c.? 2.o.

3 Species infidelitatis sunt tantum tres. s. paganorum, Iudæorũ, & hæresis. 22æ q.10.5.o.? q.11.1.c.? q.94.1.1^{m}.

4 Infidelitas hæreticorum, est grauior, quàm Iudæorũ, & hæc quàm paganorum. 22æ.q.10.6.o.

5 Infidelitas est grauissimum omnium peccatorum circa mores, non autem peccatorum contra virtutes Theologicas. 22æ.q.10.3.o.? q.13.3.c.? q.39.2.o ? 3^{a}.q.10.5.c.

6 Infidelitas est vltimum peccatorũ, ad quam homo, quandoque per alia peccata perducitur. 22æ.q.162.7.3^{m}.

7 Infidelitas, secundum quòd est peccatum, oritur ex superbia. 22æ.q.10.1.3^{m}.

8 Infidelitas est in intellectu subiectiue, sed est in voluntate imperatiue, ideo actus eius est demeritorius. 22æ.q.10.2.c.

9 Inter infideles verum est matrimonium, quamuis nõ ita perfectum, sicut inter fideles. s.q.59.2.c.

10 Cum inter infideles verum matrimonium sit, non propterea dissoluitur eius vinculum, quod alter coniugum ad fidem conuertitur, altero in infidelitate manente, solui tamen potest, & quo ad habitationem, & debiti solutionem, si nulla adsit correctionis spes. s.q.59.3.o.

11 Conuersus ad fidem potest dimittere vxorem, nec secũ cohabitare, cum conuerti non vult, nec illi debitum reddere tenetur. s q 59.4.c.

12 Vir discedens ab infideli vxore, nolente cohabitare, sine creatoris contumelia, potest illam dimittere, & alteram ducere, si autem velit pacifice cohabitare, potest quidem illam dimittere, non autem aliam ducere s q.59.5.c.

13 Coniugium, si ratificatum fuerit, quantum ad vinculũ spectat, nulla ex causa solui potest alioquin potest diuini infidelitate, non adulterio, verum quantum ad actum diuimi potest, fornicatione cum corporali tũ spirituali, propter cætera vitia, nequaquam, nisi ad tẽpus, castigandi sui causa. s.q.59 6.o.

1 * NIHIL præter Deum est infinitum actu, nec potest esse, etiam per potentiam Dei, nec secundum essentiã, nec secundum esse, nec secundum virtutem, seu potentiam, nec secundum magnitudinem. nec secundũ multitudinem. 1^{a}.q 7.2.3 o.? q 45.5.3^{m}.? q.50.2.4^{m}.? q.86.2.o.

2 Non inconueniens est aliquod creatum sic esse infinitũ, quòd non finiatur ab alio. 1^{a}.q 10.5 4^{m}.? q.50.2.4^{m}.

3 Infinitum secundum essentiæ rationem, est solus Deus. 3^{a}.q.10.3.3^{m}.

4 Id, quod est simpliciter, & omnibus modis infinitũ, non potest esse nisi vnum, sed secundum aliquid possunt esse plura. 3^{a}.q.10.3.3^{m}.

5 Si esset infinitum numero, vel continuitate, esset finitũ secundum esse, & essentiam, & esset mensurabile à sciẽtia Dei. 1^{a}.q.7.2.c.? q.34.12.3^{m}.? 3^{a}.q.10.3.2^{m}.

6 Infinitum est in diuisione magnitudinis, non autem in appositione. 1^{a}.q.7.3.3^{m}.

7 Infinitum non est substantia, sed accidit rebus, ideo sicut multiplicatur secundum subiecta, ita & proprietas eius. 3^{a}.q.10.3.3^{m}.

8 Ratio infiniti, priuatiue conuenit quantitati, non autẽ negatiue. 1^{a}.q.7.1.2^{m}.

9 Infinitum materiale, conuenit quantitati, non autem infinitum formale. 1^{a}.q.7.3.2^{m}.? 3.3^{m}. ? 4^{m}. ? q.25.2.1^{m}.? 3^{a}.q.10.3.1^{m}.

Infinitum repugnat cuilibet speciei magnitudinis, non autem magnitudini in communi. 1^{a}.q.7.3.2^{m}. 10

Infinitum duplex. s. negatiue dictum, & priuatiue. 3^{a}.q.10.3.1^{m}. 11

Infinitum duplex. s. secundum materiam, & secundum formam. 1^{a}. q.7.1.o.? q.25.2.1^{m}.? q.86.2.1^{m}. ? 3^{a}.q.10.3.1^{m}. 12

Infinitum duplex. s. simpliciter, & secundum quid. 1^{a}.q.7.2.c. 13

Infinitum secundum quid, duplex. s. in potentia ad infinitas formas, vt materia, vel non limitatum per materiam, vt intelligentia. 1^{a}.q.7.2.o. 14

Id, quod est infinitum vno modo, potest esse finitũ alio modo. 3^{a}.q.10.2.2^{m}. 15

Virtus infinita, non potest esse in magnitudine. 1^{a}.q.25.2.3^{m}.? q.105.2.3^{m}. 16

Infinitum comprehenditur ab infinito, quia nihil eius est extra cognoscentem, non autem attingendo fines eius. 1^{a} q 14.3.1^{m}.? 2^{m}.? 12.1^{m}.? 2^{m}. 17

Nullus intellectus, cognoscit infinitum inquantum huiusmodi, s. numerando partem, post partem. 1^{a}.q.14.12.1^{m}.? q.86.2.o.? 3^{a}.q.10.3.1^{m}. 18

Intellectus noster dicitur intelligere infinita, inquantũ intelligit vniuersale continẽs infinita in potentia. 1^{a}.q.7.2.2^{m}.? q.14.12.c.fi.? q.86 2.3^{m}.? 12æ.q.30.4.2^{m}.? 3^{a}.q.10.3.2^{m}. 19

Infinitum secundum materiam, est ignotum, non autẽ infinitum secundum formam. 1^{a}.q.12.1.2^{m}.? q.86.2.1^{m}.? 3^{a}.q.10.3.1^{m}. 20

Infinitum materiale est imperfectum, sed infinitum formale, est summe perfectum. 1^{a}.q.7.1.c.1^{m}.? q.25.2.1^{m}. 21

Infinito simpliciter, quo ad omnia, nihil potest esse maius, sed infinito secundum aliquid determinatum, est aliquid maius extra illum ordinem, non autem in illo ordine. 3^{a}.q.10.3.3^{m}. 22

In entibus per accidens, itur in infinitum, non autem in entibus per se. 1^{a}.q.46.2.7^{m}.? 12æ.q.1.4.o. 23

INFIRMITAS in malis voluntariis, subest potestati hominis, ideo non tollit, nec minuit rationem culpæ. 12æ.q.21.2.3^{m}. 1

Infirmitas animæ, ea qua dicitur aliquod peccatum, est passio eius, non moderata à ratione. 22æ.q.77.3.o.? q.85.3.4^{m}. 2

Infirmitas alleuiat peccatũ, inquantum diminuit voluntarium. 12æ q.47.2.c.? q.73 6.c. ? q. 77. 6. 7. o. ? q.88.2 c.? q.105.2.1^{m}.? 22æ.q.14.3.c.? q.150.4.3^{m}.? q.154.3.1^{m}. 3

Peccatum ex infirmitate, imputatur homini ad peccatũ mortale, inquantum fuit in potestate in eius reprimere passionem. 12æ.q.77.7.8.o. 4

INGENITVM sumitur tripliciter. s. negatiue extra genus, in genere Dei, & in genere principij diuini, primum conuenit etiam creaturis non generatis, secundum Spiritui sancto, tertium autem, est notio patris tantum 1^{a} q.33.4.o. 1

Ingenitum per duplex. N. est increatum, seu æternum, per simplex autem N genitum est non generatum. 1^{a}.q.33.4.3^{m}. 2

Ingenitum, & innascibilitas, nihil ponunt de intellectu eorum, sed aliquid præsupponunt. 1^{a}.q.33.4.1^{m}. 3

Pater in diuinis potius dicitur ingenitus, quam inspiratus triplici ratione. s. prima est, quia processio Spiritus sancti, secundum ordinem naturæ præsupponunt generationẽ filij, secundũ, quia per hoc, quod dr ingenitus, secundum quod est notio patris, tollitur omnis modus consequẽdi generationem. Hoc enim conuenit patri, inquantum est generationis principium, vt nullo modo generationem consequatur, tertia, quia negatio ingeniti fundatur super rationem principij 1^{a}.q.33.4.5^{m}. 4

INGE-

1 INGENIVM. ¶ Velocitas ingenij, pertinet ad perfectionem hominis, quo ad bene esse eius. 22ſ. q.4. 5.c.¶ 1.o.

1 INGRATITVDO qualibet est peccatum, quia tollit debitum gratitudinis, quod est debitum honestatis. 22ſ.q.107.1.o.

2 Ingratitudo pertinet ad primam, & secundam speciem superbiæ 22ſ q.162.4.3^{m}.

3 Ingratitudo est speciale peccatum, ratione contemptus beneficij, sed est circunstantia, respectu aliorum peccatorum. 22ſ.q.107.2.o.¶ 3^{a}.q.88.4.o.

4 Ingratitudo est peccatum mortale, & aliquando veniale. 22ſ.q.107.3.o.

5 Ingratitudo procedens ex peccato mortali, habet perfectam rationem ingratitudinis, sed proueniens ex veniali imperfectam. 22ſ.q 107.3.c.1^{m}.

6 Obliuio beneficij ex natura, excusat ab ingratitudine, non autem obliuio ex negligentia, nec impotentia recompensandi beneficium, quia ad gratitudinem sufficit bona voluntas, vbi deest facultas. 22ſ.q.106.3.5^{m}. ¶ q.107.3.2^{m}.

7 Ingratitudo non est respectu adiuuantis peccare, quia non confert beneficium, ideo non debetur ei gratiarũ actio. 22ſ.q.107.1.1^{m}.

8 Ingratus dicitur dupliciter. ſ. per solam omissionẽ actus gratitudinis, & per actum contrarium gratitudini. 22ſ.q.107.2.3.c.

9 Gradus ingratitudinis triplex. ſ. non retribuere, dissimulare, & pessimus ex negligentia obliuisci, sed reddere mala pro bonis, reducitur ad primum. Vituperare benefactum, ad secundum, sed id reputare malefactum, ad tertium. 22ſ.q 107.2.3.c.

10 Ingratitudo contra Deum, contingit dupliciter. ſ. agendo beneficium eius, per quodcunque peccatum mortale, & agendo contra formam eius quadrupliciter. ſ. per modum proximi, per apostasiam à fide, per contẽptum confessionis, & per dolorem de pœnitentia præterita, ideo per ingratitudinem horum, specialiter peccata dimissa redeunt. 3^{a}.q.88 3.o.

11 Ingratus, meretur priuari beneficio, tamen dans beneficium, non debet ei subtrahere, ne fiat peior. 22ſ.q. 107.4.o ¶ q 122.5.4^{m}.

12 Ingratitudo non incurritur per peccatum veniale, nec peccata dimissa redeunt, quia peccatum veniale non est contra Deum, sed præter eum. 3^{a}.q 88.2.2^{m}.

13 Peccata venialia redeunt per ingratitudinem, sicut & peccata mortalia, quia remissio vtorumque, ascribitur beneficio Dei cõtempti, per recidiuum 3^{a}.q.88.2.2^{m}.

14 Similiter est de peccato originali. 3^{a}.q.88.2.2^{m}.

15 Peccata dimissa, redeunt per recidiuum, quantum ad effectum, quia ex peccatis dimissis, relinquitur in peccatis sequentibus deformitas quædam ingratitudinis, non autem redeunt, quantum ad priorem maculam, vel reatum. 3^{a}.q.88.1.o.¶ 2.3.c.

16 Persequens peccatum, non redit tantus reatus, quantus erat omnium peccatorum præteritorum, sed secundũ quantitatem contemptus in ingrato. 3^{a}.q.88.3.o.

17 Ingratitudo, secundum quam peccata redire dicuntur, incurritur ex quolibet peccato, quia omne peccatum est contra Deum, ideo talis ingratitudo non est speciale peccatum. 22ſ q.107.2.1^{m}.¶ 3^{a}.q.88.4.o.

1 INHVMANITAS est idem, quod obduratio contra misericordiam. 22ſ.q.118.8.3^{m}.fi.

2 Inhumanitas est filia auaritiæ, sicut & obduratio cõtra misericordiam. 22ſ.q.118.8.c.

INIQVITAS proprie est in proximum, sed peccatũ est in seipsum, improprie vero sunt idem. 12ſ.q.35.1. 5^{m}.¶ q.110.4.4^{m}.

1 INIVSTITIA duplex. ſ. illegalis, opposita iustitiæ legali, alia secundum inequalitatem ad alterum, prima est generalis intentione, & specialis obiecto, secunda vero est specialis vtroque modo. 22ſ. q.59. 5. 3^{m} ¶ q.59.1.o.¶ q.79.2.1^{m}.

2 Iniustitia semper est ad alterum. 22ſ.q.59.3.2^{m}.

3 Faciens iniustum ex electione, est iniustus, non autem si præter intentionem. ſ. per ignorantiam, vel ex passione. 22ſ.q.59.2.o.¶ 4.1^{m}.

4 Iniustitia est circa operationes exteriores. 22ſ.q.60.3. 3^{m}.

5 Excessus in pœnis, quo ad illud, quod exterius agitur, pertinet ad iniustitiam, sed quo ad austeritatem animi, qua promptè hoc fit, pertinet ad crudelitatem. 22ſ.q.159.1.1^{m}.

6 Nullus volens, patitur iniustum formaliter, nec aliquis agit iniustum formaliter, nisi volens. 22ſ.q.59.3.o.¶ q. 66.4.c.

7 Aliquis potest facere iniustum, nullo patiente iniustum formaliter, & è conuerso, sed materialiter semper se comitantur. 22ſ.q.59.3.3^{m}.

8 Facere iniustum formaliter, est peccatum mortale, nisi in minimis. 22ſ.q.59.4.o.¶ q.69.1.c.¶ q.70.4.c.¶ q.110. 3.c.

Omne peccatum, est iniustitia. 12ſ.q.113.1. 1^{m}.¶ 22ſ.q. 59.1.1^{m}.

INNASCIBILITAS est notio patris, & proprietas eius, non autem est notio personalis. 1^{a}.q.32 3.c.¶ q.33.4.o.

1 INNOCENTIA, & tempus amissum, sunt irrecuperabilia. 3^{a}.q.89.3.c.

2 Innocentes mortui pro Christo in Bethleem, fuerunt martyres. 22ſ.q.124.1.1^{m}.¶ 3^{a}.q.36.2 3 .

3 Vsus rationis, miraculose acceleratus est secundum aliquos in innocentibus 22ſ.q.124.1.1^{m}.

4 Homines in statu innocentiæ fuissent inæquales sexu, ætate, iustitia, scientia, robore, pulchritudine, complexione, & quantitate, tamen sine defectu animæ, & corporis. 1^{a}.q.92.1.2^{m}.¶ q.96.3.4.c.

5 Tunc fuisset emissio superfluitatum, sed sine vlla indecentia 1^{a}.q 97.3.4^{m}.

6 Tunc homines vixissent in communi possessionum. 1^{a}. q.98.1.3^{m}.

7 Tunc homo fuisset sicut angelus, per spiritualem mentem. 1^{a}.q.93.2 1^{m}.

8 Continentia, & pœnitentia, non fuissent tunc, saltem secundum actus, quos nunc habent. 1^{a}.q.95 3.o.¶ q.96. 2.3^{m}.

9 Nec matrimonium tunc fuisset in remedium, nec sacramentum, sed fuisset in officium naturæ. 3^{a}.q.61.2. 3^{m}.

10 * Actus matrimonij, tunc soluisset integritatem carnis, non autem mentis, nunc autem soluit vtroque modo secundum actum, non habitum, sicut in coitu vitioso. 12ſ.q.34.1.1^{m}.

11 * Tunc fuisset partus sine dolore. 22ſ.q.164.2.c.1^{m}.

12 * Tunc sacramenta non fuissent necessaria, quia non accepissent homines cognitionem ex sensibilibus. 3^{a}.q. 61.2.o.

INNOVATIO mundi fiet in fine mundi, non quidẽ secundum substantiam, sed secundum qualitatem, nec fiet naturaliter, sed supernaturaliter. 1^{a}. q.66. 3.c.

1 INOBEDIENTIA duplex. ſ. generalis, idest quicunque recessus a præcepto, & specialis, idest contemptus eius. 22ſ. q.104. 2. 1^{m}.¶ q.105.1.1^{m}.¶ 2. 3^{m}.

2 Omnis inobedientia formaliter, i. ex contemptu, est peccatum mortale. 22ſ.q.69.1.c.¶ q.105.1.o.

3 Inobedientia non est peccatum in Spiritũ sanctum, nisi sit ei annexa obstinatio. 22ſ.q.105.2.2^{m}.

4 Inobediẽtia est tãto grauior, quãto præcipiens est maior, & quanto præceptũ est magis intentum. 22ſ.q.105.2.o.

5 INQVIRERE. ¶ Sicut inquisitio pertinet ad rationem, ita & iudicium pertinet ad intellectum. 22ſ. q.49.5.3^{m}.¶ q.53.4.c.

2 Inquirere de dictis, vel factis aliorum, ad vtilitatem sui, vel aliorum, est laudabile, si autem ad malum, vel inutiliter, est vitiosum. 22æ.q.167.2.c.3^{m}.
3 Debitor certæ personæ, tenetur inquirere eam, vt prælatus subditum, non autem debitor incertæ personæ. 22æ.q.33.23.4^{m}.
INSANIA duplex. s. excludens totaliter vsum rationis, alia priuans affectum humanū. Prima opponitur prudentiæ, secunda verò mansuetudini, & clementiæ. 22æ.q.150.4.3^{m}.¶ q.157.3.3^{m}.¶ q.175.2.2^{m}.
1 INSENSIBILITAS est vitium, quo prætermittuntur necessaria vitæ contra rationem, ideo est peccatum. 22æ.q 142.1.c.
2 Insensibilitas non multum contingit, ideo ipsa, & omnes species eius oppositæ diuersis speciebus temperantiæ, sunt innominatæ, & contrariantur temperantiæ, & intemperantiæ. 22æ.q 150.1.1^{m}.
3 Vitium contrariæ luxuriæ, continetur sub Insensibilitate, sed non tangitur in multis eo, quòd homines magis sunt proni ad delectationes, & accidit hoc vitium in eo, qui intantum detestatur mulierum vsum, quòd etiam vxori debitum non reddit. 22æ. q. 153. 3. 3^{m}.
15 INSIDIÆ non proprie sunt fraudes, nec opponuntur iustitiæ, nec ordinatæ voluntati, ideo licet eis vti in bello iusto, vt patet in libro stratagematum Francorum. 22æ.q.40.3.c.¶ q.71.3.3^{m}.
16 INSIPIENTIA est idem, quod stultitia, & contrariatur sapientiæ. 22æ.q.46.1.1^{m}.
INSTABILITAS est mutabilis loci, vel propositi 22æ.q.35.4.3^{m}.
1 NIHIL temporis est, nisi instans eius. 1^{a}.q 46. 3. 3^{m}.
2 Instans in toto tempore, est idem subiecto, differens ratione. 1^{a}.q.10.4.2^{m}.
3 *Inter quælibet duo instantia, qualitercunque signentur, semper est accipere tempus medium. 1^{a}.q.53.3.c. c.¶ q.63.6.4^{m}.¶ 3^{a}.q.75.7.1^{m}.
4 Puncta in linea possunt accipi, intrinseca, & extrinseca, instans verò, extrinsecum tantum. 3^{a}.q.75.7.1^{m}.
5 Primum instans in quo res habet esse, datur, non autem vltimum. 1^{a}.q.53.3.c.¶ 12æ.q.113 7.5^{m}.¶ 3^{a}.q.33. 1. 3^{m}.¶ q 75.7.1^{m}.
6 Omne agens potest operari in primo instāti in quo est, nisi sit imperfectum, vel impeditum, vel actio eius sit successiua. 1^{a}.q.42.2.c.¶ q.46.2.1^{m}.¶ q.63.5.c.¶ 12æ.q. 113.3.4^{m}.¶ 3^{a}.q.34.2.1^{m}.
7 *In eodem instanti est illuminatio aëris, visio coloris, & discretio rei visæ, licet primum sit causa secundi, & secundum tertij. 1^{a}.q.63.5.c.
8 *Operatio intellectus, & voluntatis, potest esse in instanti. 1^{a}.q.63.5.c.¶ 12æ.q 113.7.c.¶ 3^{a} q.34.2.c.
9 Omnis mutatio, cuius subiectum nihil habet repugnans formæ introducendæ, est in instāti. 12æ.q.113.7.c.3^{m}.¶ 3^{a}.q.75.7.c.
10 Omnis mutatio instantanea, est terminus motus præcedentis. 1^{a}.q.53.3.c.
11 Nullus motus localis, vel augmenti, potest esse in instanti. 1^{a}.q.67.2.c.¶ 3^{a}.q.33.3.c ¶ q.57.3.3^{m}.
12 Mutatio tripliciter est in instanti. s. primo, si forma sit indiuisibilis, vt forma substantialis. Secundo, si subiectum sit in vltima dispositione. Tertio, si agens sit infinitæ virtutis. 22æ.q.113.7.c ¶ 3^{a}.q.75.7.c.
13 *Instans nunquam intelligitur, nisi vt fluens, nec vt fluēs à priori, nisi motus præcedat, nec vt fluens in posterius, nisi motus sequatur. 1^{a}.q.46.1.7^{m}.
INSTRVCTIO fidei duplex. s. Catechumenorum circa baptismum, & populi Christiani circa Missam. 3^{a}.q.83.4.4^{m}.
1 INSTRVMENTVM duplex. s. coniunctum, & separatum, quod non mouetur, nisi per coniunctū. 3^{a}.q.62.5 c.

Instrumentum duplex. s. animatum, & inanimatum, in primo requiritur intentio ad effectum, non autem in secundo. 3^{a}.q.64.8.1^{m}. 2
Instrumentum animatum indiget habitu ad operandū, non autem inanimatum. 12æ.q.68.3.2^{m}.¶ 3^{a}. q.7. 1. 3^{m}. 3
Quanto instrumentum est magis proportionatum fini, tanto melius est, non autem quanto maius est. 22æ.q. 188.7.1^{m}. 4
Virtus dupliciter datur instrumento. s. inchoatiue, quando instituitur, & completiue, quando mouetur à principali agente. 3^{a}.q.62.4.3^{m}.¶ q.72.3.2^{m}. 5
Quando opus perficitur pluribus instrumētis, virtus instrumentalis non est complete in vno instrumento, sed incomplete in vtroque. 3^{a}.q.62.4.4^{m}.¶ q 82. 1.1^{m}. 6
Virtus instrumentalis, est incompleta, & intentionalis. 3^{a}.q.62 4.c.¶ q.63.5.1^{m}. 7
Virtus instrumenti, per se loquendo, non est proprie in genere, sed reducitur ad genus, & speciem virtutis perfectæ. 3^{a}.q.62.4.2^{m}.¶ q.63 2.c. 8
Virtus instrumenti non est in subiecto, secundum conditionem eius, sicut formæ perfectæ, sed secundū cōditionem agentis principalis. 3^{a}.q.63.5.1^{m}.¶ 2^{m}. 9
Virtus spiritualis non potest esse in corpore, secundum esse completum, sed intentionaliter, & instrumentaliter. 3^{a}.q.62.4.1^{m}. 10
INTELLECTVALIS substantia non potest vniri formaliter corpori, nisi corpori humano. 1^{a}.q.51. 1.c. 1
Necesse est esse aliquas substantias intellectuales. 1^{a}.q. 50.1.c. 2
Omnis substantia intellectualis, est incorporea. 1^{a}.q.50. 1.c. 3
Nullum intellectuale, est materiale. 1^{a}.q.50.2.c. 4
Substantiæ intellectuales, sunt incorruptibiles. 1^{a}.q.35. 6.c.fi. 5
Omnis substantia intellectuales, est volens. 1^{a}.q.19.1.c. ¶ q.59.1.c.1^{m}. 6
Creatura intellectualis, est perfectior vniuerso intensiue, non autem extensiue, sed econuerso. 1^{a}.q.93.2.3^{m}. 7
1 INTELLECTVS dicitur, quasi intus legens, intellectus enim nomē sumitur ab intima penetratione veritatis, vnde actu intelligere aliquid est actu cogitare, secundum Augustinum. 12æ. q.108. 1.3^{m}.¶ 22æ q.8.1.c.¶ q 49.5.3^{m}.
* Intellectus est potentia, realiter distincta ab essentia animæ. 1^{a}.q.79.1.c. 2
* Intellectus est potentia passiua. 1^{a}.q.79.2.c. 3
* Intellectus passiuus, secundùm aliquos, est appetitus sensitiuus, sed secundùm alios, est potentia cogitatiua. 1^{a}.q.79.2.2^{m} ¶ 12æ.q 51.3.c. 4
Intellectus dicitur dupliciter. s. anima intellectiua, sed denominatiue, quasi à principaliori sua virtute, & potentia intellectiua. 1^{a}.q.79.1.1^{m}. 5
Intellectus duplex. s. intellectus possibilis, & intellectus passiuus. 12æ.q.51.3.c.¶ q.71.4.c. 6
Intellectus quadruplex. s. agens, possibilis, in habitu, & in actu siue adeptus. 1.q.79.10.c. 7
Intellectus est in potētia ad formas vniuersales, materia verò est in potentia, ad formas indiuiduales, ideo differunt realiter. 1^{a} .q 75.5.1^{m}.¶ 2^{m}. 8
Intellectus hominis, multiplicatur secundum multitudinem corporum contra Auerroem commentatorē. 1^{a}. q.76.2.c.¶ q.79.5.c.¶ q.117.1.c.¶ q.118 2. 2^{m}.¶ 12æ.q. 50.4.c. 9
*Ens in communi, est obiectum intellectus 1^{a}.q.5.2.c.¶ q. 55.1.c.¶ q.79.7.c.¶ q.82.4.1^{m}.¶ q.87.3.1^{m}.¶ q.105.4.c. ¶ 12æ.q.9.1.c.¶ q.10.1.3^{m}. 10.
Ratio, & causa veritatis alicuius obiecti, primo apprehēditur à potentia intellectiua. 12æ.q.1.1.c. 11
Ens est primum cadens in intellectu. 1^{a}.q.5.2.c.¶ q.11.2. 4^{m}.¶ 12æ.q.55.4.1^{m}.¶ q.94.2.c. 12

Primo

13 Primo intelligitur ens, secundo non ens, tertio diuisio, quarto unum, quinto multitudo, 1ª.q.11.2.4m.

14 Intellectus noster intelligit se, & actum suum, & speciem intelligibilem reflexiue, non autem primo, 1ª.q.14.2.3m. & q.76.1.4m. & q.85.2.c. & q.87.1.3.0.

15 Intellectus noster cognoscit se, non per essentiam suā, sed per actum suum dupliciter, s. vel particulariter, i. dum quis percipit se habere animam intellectiuam, dum percipit se intelligere, vel vniuersali, i. cōsiderando naturā intellectus, ex actu eius. Ad primū modum, sufficit eius præsentia, non autem ad secundum, sed requiritur diligens, & subtilis inquisitio, 1ª.q.87.1.0. & q.88.2.3m. & q.59.1.c. & q.94.2.c.

16 Intellectum duplex, s. primū, i. species intelligibilis, quę est perfectio intellectus; & secundum, i. res cuius est species, sicut est duplex visum, 1ª.q.14.5.2m. & 3m.

17 Id, quod primo intelligitur, est res cuius similitudo est species in intellectu, quæ non intelligitur primo, sed reflexiuè, 1ª.q.85.2.0.

18 Intellectus noster, in hac uita, non cognoscit substantias separatas à materia, quantum ad quid sunt quia sunt ordine naturæ supra nos, 1ª.q.64.1.1m. & q.89.2.3m.

19 Intellectus noster intelligit simplicia, & enunciat per modum cuiusdam compositionis, sed Deus è conuerso, 1ª.q.50.2.c. & 22æ.q.1.2.c.

20 Res materiales, sunt in intellectu nostro simpliciores, quàm in seipsis, 1ª.q.50.2.c.

21 Singularitas repugnat intellectioni, ratione materiæ, nō autem secundum se, ideo indiuiduum immateriale, est intelligibile in actu, 1ª.q.56.1.2m. & q.76.2.3m. & q.79.6.2m. & q 85.1.c.3m.

22 * Intellectus noster non cognoscit singularia, 1ª.q.14.11.1m.

23 Intellectus noster non intelligit indiuiduum materiale primo, sed reflexiue, 1ª.q.14 & 11.1m. & q.50 2.c.fi. & q.56.1 2m. & q.57.2.1m. & q.86.1.0. & 3.4.c. & q.89.4.c.1m. 22æ.q.47.3 1m.

24 Intellectus qui est semper in actu, non intelligit priuationem, s. primo, sed per habitum, 1ª q.14.10.1m.

25 Nullus intellectus potest intelligere plura, vt plura, sed vt uniuntur, 1ª.q.12.10.0. & q 14.7.c.1m. & q.22.3.3m. & q.58.2.0. & q.85.4.0. & 5.1m. & 12æ.q.12.3.3m. & q.54.1.3m. & q 113.7.2m. & 22æ q.8.1.3m.

26 Intellectus noster potest intelligere infinita in potētia, & successiue, non autem infinita in actu, nec in habitu distincte, 1ª.q 86.2.0. & q.27.3.2m.

27 Subiectum & prædicatum, vt partes unius propositionis simul una intellectione intelliguntur, non autem absolute, 1ª.q.58.2.c. & 12æ.q.113.7.2m.

28 Eodem actu intelligitur cōclusio, & principium, ut est ratio conclusionis, non autem absolute, 12æ.q.8.3.c. & q.12.4.c.

29 Eodem actu, simul intelligitur res, cum sua perfectione, 1ª.q 87.3.c.2m.

30 Eadem intellectione intelligitur obiectū, & intellectio eius, ut ratio, non autem, ut obiectum, 1ª.q.28.4 2m. & q.87.3.2m.

31 Actio intellectus, est uita, i. operatio viuentis, non autē esse eius, 1ª.q.54.1.2m.

32 Intelligere comparatur ad intellectum, sicut esse ad essentiam, 1ª.q.54.1.3.c.

33 Intelligere est simplex intuitus intellectus in præsens, 12æ.q.108.1.3m.

34 * Intelligere nostrum, est quoddam pati, 1ª. q.79. 2 c.

35 Actio intellectus cuiuscunque creati, dependet à Deo, quoad duo, primo inquātum habet ab eo perfectionem qua agit, i lumen: secundo inquantum mouetur ab eo, 12æ q.109.1.c.

36 * Intellectus mouet se, 12æ.q.9.3.c.

37 Quicunque intelligit, ex hoc procedit aliquid ab eo, s. verbum cordis, 1ª.q.27.1.c.

* Operatio intellectus duplex, s. simplex apprehensio, & compositio, & diuisio, 1ª.q.85.2.3m. & 22æ.q.83.1.11.3. 38

Compositio intellectus duplex, s. uniuersalis cum particulari, & accidentis cum subiecto, & semper est eorundem, sicut compositio realis est diuersorum, 1ª.q.85.5.3m. 39

Solus intellectus hominis intelligit cum discursu, & cō ponendo & diuidendo, necessario, 1ª.q.58.4.5.0. & q.85.5.0. 40

Operatio intellectus, quintuplex, s. intelligētia, i. simplex intuitus, intentio, i. ordinatio ad aliud, excogitatio, sapere, & dispositio uerbi, 1ª.q.79.10.3m. 41

Actus intellectus duplex s. actus rectus, & actus reflexus, 1ª.q.28.4.2m. & q.87.3.2m. 42

Intellectus habet duos actus, s. percipere, & iudicare, 22æ q.45.2.3m. 43

Perfectum iudicium intellectus in nobis, non potest haberi, nisi per resolutionem ad sensibilia, quæ sunt prima principia nostræ cognitionis, 22æ.q.173.3.3.c. 44

* Operatio dicitur intellectualis dupliciter * uno modo quasi in ipso intellectu consistens, vt contemplatio, & talis operatio non determinat sibi locum. Alio modo, quia est ab aliquo intellectu regulata, & imperata, & sic interdum determinat sibi loca, 1ª.q.112.1.1m. 45

Tempus miscetur secundæ operationi intellectus nostri dupliciter, s. ex parte sua accipiendo scientiam à continuo & tempore, i. à sensu, & imaginatione, & ex parte intellectorum, quæ sunt in tempore, sed intellectioni Dei, primo mō tātum, 12æ.q.113.7.5m. 46

Intellectus est supra tempus corporalium, non autem spiritualium, 1ª.q.85.4.1m. 47

Principium operationis intellectus duplex, s. intellectus species intelligibilis, & utrunque potest esse immediate à Deo, 1ª.q.105.3 c. 48

In omni operatione, qua intellectus noster abstrahit à phantasmatibus, necesse est, quod abstrahatur à sensibus, 12æ.q.175.4.c. 49

Vnus intellectus potest melius alio rem aliquam intelligere dupliciter, s. ratione fortioris intellectus, & ratione meliorum sensuum, non autem ex parte obiecti, 1ª.q.12.6.0. & q.85.7.0. 50

Intellectus intelligit aliquando rem aliter, quàm sit, 1ª.q.85.1.1m. 51

Intelligere rem aliter, quàm sit, contingit dupliciter, s. ex parte obiecti, & ex parte intellectus, primum est falsum, nō aūt secundū, uel uerū est, quòd intellectus qui intelligit rem aliter, quàm sit, est falsus, si li, aliter, referatur ad rem intellectam, tunc enim intellectus est falsus, quando intelligit rem esse aliter, quàm sit, non est autem uerum, si li, aliter, accipiatur ex parte intelligentis. Est enim absq; falsitate, ut alius sit modus in intelligēdo, q̄ modus rei in essendo, qa intellectum est in intelligente immaterialiter, p modū intellectus, nō aūt materialiter p modū rei materialis, 1ª.q.12.6.1m. & 2m.q.13.12.3m. & q.85.1.1m. 52

Non posse intelligi sine alio, contingit dupliciter, s. uel alio non intellecto, uel non existente, 1ª.q.16.3.3m. & q 85.1.1m. 53

Intelligibile est in intellectu tripliciter, s. actu, habitu, & vt relatum ad alium, 1ª.q.107.1.c. 54

* Nihil potest intelligi, nisi secūdum, quod est ens actu, 1ª.q.12.1.c. 55

Solus intellectus cognoscit quidditates rerum, 1ª.q.57.1.2m. & 12æ.q.31.5.c. & 22æ.q.8.1.c. 56

Res intellecta, est in intellectu, per speciem eius, non autem secundum propriam naturam, 1ª.q.2.2.4m. & q.14.5.2m. & q.57.1.2m. & q.76.2 4m. & q.85.2.1m. 57

Vnumquodque est intelligibile in actu, secundum quod eius similitudo est in intellectu, 1ª.q.58.2.c. 58

Intellectum est perfectio intellectus, per speciem intelligibilem in intellectu, 1ª.q.57.1.1m. 59

* Intel-

60 * Intellectus in actu, & intellectum, sunt idem, 1ª.q.14. 2.c. ? q.55.1.2m. ? q.85.2.1m. ? q.87.1.3m.

61 Per formam lapidis inquantum huiusmodi, non perficitur intellectus, sed inquantum in ea participatur similitudo alicuius, quod est supra intellectum humanum, s. lumen intellectuale, vel aliquid huiusmodi, 12æ.q.3.6.c.

62 Ad hoc, quod aliquid sit intellectum in actu, requiritur abstractio à materia, & à conditionibus materiæ, 1ª. q.50.2.c. ? q.55.1.2m. ? q.79.3.c. ? q.87.1.3m.

63 Species intelligibilis intellectus nostri, est similitudo rei, quo ad naturam speciei tantum, ideo per eam cognosci possunt infinita, sed indistincte, 1ª.q.14.3. 1m. ? 12.c.fi. ? q.76 2.4m. ? q.85.1 3m. ? q.86.1.c.

64 Species sensibilis in sensu, est similitudo unius tantum individui, ideo per eam tantum unum individuum cognosci potest, 1ª.q 14.12.c.fi.

65 Intelligere consequitur speciem intelligibilem, sicut esse formam, 1ª.q.14.4.c.

66 Intellectus noster non potest intelligere, nisi per aliquam speciem informetur, 1ª.q 14.2.3m.

67 Species intelligibilis comparatur ad intellectum, sicut actus ad potentiam, & ut forma eius, 1ª.q 55.1.c.

68 Ex intellectu, & specie intelligibili, fit unum subiecto, non autem essentialiter, 1ª.q.14.2.c. ? q.55.1.2m. ? q. 85.2.2m.

69 In uno intellectu, à diversis phantasmatibus eiusdem speciei, non abstrahitur, nisi una species intelligibilis, 1ª.q.76.2.c.fi.

70 Species intelligibilis, est à phantasmate, secundum suũ esse materiale, sed ab intellectu agente, secundum esse formale, idest, ut intelligibilis in actu, 1ª.q 84.6.c ? q.85.1 3m.

71 Intelligere universalia, est intelligere naturam generis, vel speciei, sine individuis, per speciem intelligibilẽ abstractam à materia, per intellectum agentem, 1ª.q. 44.3.3m. ? q.85.1 1m.

72 Intellectus noster intelligit se, sicut & alia, i. per species aliorum, 1ª.q.14.2.3m. ? q 87.1.c. ? q.88.2.3m. ? q.89. 2.c.

73 Intellectus possibilis conservat species, contra Avicennam, 1ª.q 79.6.c. ? q.84.4.c. ? 12æ.q.67.2.c.

74 Plures species possunt simul esse in intellectu, 1ª.q.12. 10.c. ? q.58.2.2m. ? q 85.4.c.2m.

75 In intellectu resultant diversæ species, secundum diversam dispositionem phantasmatum, sicut ex diversa ordinatione earundem litterarum, resultant diversi intellectus, 22æ q.173.2 c.

76 Species est in intellectu, & in sensu tripliciter, s. in potentia tantum, in actu, secundum complexionem ultimam, & medio modo, i. in habitu, 1ª.q.79.6.3m.

77 Species primo est in sensu, secundo in imaginatione, tertio in intellectu possibili, per lumen intellectus agentis, 1ª.q.55.2.2m. ? 22æ.q.173.2.c.

78 Species sunt in imaginatione, secundum quod imprimũtur à sensu, vel secundum quod transmutatur ex mutatione corporis, vel secundum quod ex imperio intellectus, ordinantur phantasmata ad aliquid significandum, 22æ.q 173.2.c.

79 * Sensus, & intellectus differunt realiter per universale & particulare, & similiter appetitus sensitivus, & intellectivus, i. voluntas, 1ª.q.50.1.c. ? q. 80. 2. 2m. ? q. 84.6.c. ? q.115.4.c.

80 Intellectus iudicans de agendis, & appetendis, dicitur sensus, quia relatus est ad particulare, 1ª.q.54.5.1m. ? 22æ.q.16.2.c. ? q.48.c. ? q 49.2.3m.

81 Intellectus est similis sensui in hoc, quod requirit proportionem obiecti, dissimilis autem, quia non corrũpitur ab obiecto excedente, sicut sensus, 1ª.q. 55. 1. 3m.

82 Intellectus indiget sensu, sicut extremo ad quod fit resolutio, non autem, quia actus intellectus fiat per organum, 1ª.q.50.1.c. ? q.115.4.c.

Licet operatio intellectus oriatur à sensu, tamen in re apprehensa per sensum, intellectus multa cognoscit, quæ sensus percipere non potest, & similiter æstimativa, 1ª.q.78.4.4m. 83

* Intellectus abstrahit ab omni differentia temporis, sicut & ab aliis conditionibus materialibus, quas sensus concernit, 1ª.q.107.4 c. 84

Cuiuslibet pot. sensitivæ obiectum est forma, prout est in materia corporali, ideo est cognoscitiva particularium tantum. Ratio autem est cognoscitiva ipsius universalis, 1ª.q.85.1.c. ? 3.4m. ? 12æ.q.5.1.1m. prin. ? 22æ q.58.5.2m. 85

Potentiæ sensitivæ interiores, præparant intellectui possibili proprium obiectum, ideo ex bona dispositione earum, ad quam etiam cooperatur bona dispositio corporis, redditur homo habilis ad intelligendum, 12æ q.50.4.3m. 86

Iudicium intellectus impeditur, per ligamentum sẽsus, 1ª.q.84.8.c. ? q.94.4 4m. ? q.101.2.c. ? 12æ.q.33.3.3m. q 48.3.c. ? q.53.1.3m. ? 22æ.q.154.5 c ? q.172.1.c. 87

Sensibilia sunt causa secundaria cognitionis intellectivæ, sed causa principalis est intellectus agens, 1ª.q. 50.3.3m. ? q.84.6.c.3m. 88

Sensus cognoscit tantum particularia corporalia, sed intellectus cognoscit etiam universalia, & incorruptibilia, 1ª.q.85.1.c. 89

Sensus apprehendit rem, quo ad exteriora eius accidentia tantum, sed intellectus ingreditur ad interiora, i. ad essentiam, 1ª.q.108.1.3m. 90

Nulla forma substantialis est sensibilis per se, sed solo intellectu comprehensibilis, 1ª.q.57.1.2m. ? q.67.3.c. ? q. 75. 6 c fi. 91

Voluntas, & intellectus sunt pot. naturales, & cõsequũtur naturam animæ de necessitate, 12æ.q.110.4.4m. ? 3ª.q.18.1.c.3m ? 4m. 92

Intellectus, & voluntas, sunt in eadem essentia animæ, subiective, 1ª.q.87 4.1m. ? 12æ.q.33.1.2m. 93

* In omni creatura, differunt realiter, intellectus, voluntas, & essentia, 1ª.q.59.2.c. 94

Voluntas non potest esse in carentibus intellectu, 12æ. q.1.2.3m. ? q.6.2.1m. 95

Obiectum intellectus, s. ratio boni, est simplicius, absolutius, altius, & nobilius, obiecto voluntatis, s. bono, 1ª. q.82 3.c 1m. ? 4.1m. 96

Nobilitas operationis intellectus attenditur secundum mensuram intellectus, voluntatis autem, secundum obiectum, 22æ.q 23.6.1m. 97

Intellectus inter omnes potentias est altior, & voluntati propinquior, 22æ.q.83.3.1m. 98

Intellectus est superior voluntate, quo ad rationem ordinis, sed quo ad imperium, est è converso, 12æ.q.13. 1.c. 99

Voluntas respectu eorum, quæ sunt supra animam, est nobilior intellectu, sed respectu inferiorum, est è converso, 1ª.q.82.3 c.3m. ? q.108.6.3m. ? 12æ.q.66.6 1m. ? 22æ.q.23.6.1m. 100

Idem secundum rem est obiectum intellectus, inquantum est verum, & voluntatis inquantum est bonum, 1ª.q.59.2.2m. ? q.79.11 2m. ? q. 80. 1. 2m. ? q. 87. 4. 2m. 101

Anima non potest esse sine intellectu, & voluntate, 12æ. q.110.4.4m. 102

Intellectus tendit ad res, ut sunt in eo, sed voluntas, ut sunt in seipsis, 1ª.q.19.3.6m ? 6.2m. ? q 82.3.c. ? 12æ. q.66.6.2m. ? q.66.1.2m. ? 22æ.q.23.6.1m. 103

Omne amatum est in voluntate, sicut terminus motus est in principio motivo, non autem est in ea, secundum similitudinem suæ speciei, sicut est in intellectu, 1ª.q.27.4.c. 104

Obiectum intellectus, est primum in genere causæ formalis, sed obiectum voluntatis, est primum in genere 105

causæ

causæ finalis, 12æ.q.9.3.c.

106 * Intellectus est simpliciter prior uoluntate, sicut motiuum mobili, & actiuum passiuo, 1^{a}.q.82.3.2^{m}. & 12æ. q.11.1.c.

107 * Intellectus prior est uoluntate, in uia receptionis, sed è conuerso in mouendo, & agendo, 12æ.q.13.3.1^{m}.

108 Intellectus regit uoluntatem, non inclinando, sed ostendendo, & ordinando, 12æ.q.17.3.o.

109 Intellectus non mouet corpus, nisi per appetitum, cuius motio præsupponit operationem intellectus, 1^{a}.q. 76.1.c.co.2.

110 Intellectus mouet voluntatem, per modum finis, sed uoluntas mouet imperando intellectum, & exteras potentias animæ, 1^{a}.q.82.4.0 & q.107.1.c. & 12æ.q.9.1.o. & 2. 3^{m}. & 3 c. & q.11.1.2^{m}. & q.12.1 c. & q.16.1.c. & q.17.1.o. & q.19.7.c & q.19.3.3^{m}. & q.54.3.c. & q.58.1.c. 3^{m}. & q. 74.5.2^{m}. & 22æ.q.58.8.1^{m}. & q.82.1.1^{m}. & q. 180.1.c. 3^{m}. & 3^{a} q.85.4.4^{m}.

111 Sicut intellectus ex necessitate inhæret primis principiis, ita & uoluntas fini, 1^{a}.q.82.1.2.c.

112 Finem prius apprehendit intellectus, quàm uoluntas, tamen motus ad finem, incipit in uoluntate, 12æ.q.3.4. 3^{m}. & 4^{m}. & 22æ.q.4.7.c.

113 Intellectus est primum motiuum omnium potentiarũ animæ, quoad determinationem actus, uoluntas uero, quo ad exercitium actus, 12æ.q.17.1.c.

114 * Ab intellectu procedit aliquid dupliciter, s. aliquid per modum operati, & aliquid per modum operationis, à uoluntate autem secundo modo tantum, 1^{a}.q. 27. 4.c.

115 Intellectus necessario intelligit aliquid, non ex imperio uoluntatis, 1^{a}.q.82.4.3^{m}.

115 Intellectus intelligit actum voluntatis, 1^{a}. q. 87 4 o. & 12æ.q.17.1.c.

117 Actus intellectus, & uoluntatis, super se inuicem reflectuntur, 12æ.q 17.1.c. & 1.3^{m} & 22æ.q.109.2.1^{m}.

118 Necesse est esse intellectum agentem, 1^{a}.q.54.4. o. & q. 79.3.o.

119 Si intellectus agens non esset aliquid animæ, sed esset quædam substantia separata, vnus esset intellectus agens omnium hominum & hoc intelligunt, qui ponunt vnitatem intellectus agentis, 1^{a} q.79.5.c.

120 * Si intellectus agens sit aliquid animæ, ut quæ iam virtus ipsius necesse est dicere quòd sint plures intellectus agentes, secundum pluralitatem animarum, quæ multiplicantur, secundum multiplicationem hominum, non enim potest esse, quòd una, & eadem uirtus sit diuersorum subiectorum, 1^{a}.q.79.5 c ti.

121 Intellectus agens est actus intelligibilium, quæ abstrahuntur a phantasmatibus, 1^{a}.q.87.1.c.co 1.li & 2^{m}.

121 Intellectus agens, est sua actio, non quidem per essentiam, sed concomitanter, 1^{a}.q.54.1.1^{m}.

123 Intellectus agens, nullo modo est patiens, nec est subiectum habitus, 1^{a} q.50.5.2^{m}. & q.54.1.c.

124 Intellectus in actu, semper intelligit, quantum est de se, idest, ex parte intellectus agentis, 1^{a}.q.79.4.2^{m}.

125 Intellectus possibilis, non unitur homini, per speciem intelligibilem, contra Auerroem, 1^{a}.q.76.1.c.co.1. fi. q 88.1.c.

126 Intellectus possibilis, est ens in actu, in genere entis, sed est pura potentia, in genere intelligibilium, 1^{a}. q 87. 1.c.2^{m}. & 12æ.q 50.4.2^{m}. & 5.c.

127 Sicut potentia ad esse sensibile, conuenit materiæ corporali, sic potentia ad esse intelligibile, conuenit intellectui possibili, 12æ q 50.4.2^{m}. & 5.c.

128 Intellectus possibilis, est in potentia naturaliter ad omnia, & solt, quæ possunt manifestari per lumen intellectus agentis, s. ad omnes species rerum sensibilium, 1^{a}.q.88 1.c.fi. & 12æ.q.50.5.c.

129 Intellectus agens, & intellectus possibilis, sunt potentiæ animæ, & non substantiæ separatæ à corpore, secundum esse, 1^{a}.q.79.4.5.o. & q.88.1.o.

Intellectus agens, & intellectus possibilis, fundantur in eadem essentia animæ, 1^{a} q.79.4.4^{m}. & q.87.4.1^{m}. 130

Intellectus agens, & intellectus possibilis, differunt realiter, 1^{a}.q.54.1.1^{m}. & q 79.7.10.c. 131

Intellectus practicus, & intellectus speculatiuus, sunt realiter eadem potentia, sed differunt ratione, 1^{a}. q. 14.16.c. & q.79.11.o. 132

* Intellectus practicus est motiuus uoluntatis, non quasi exequens motum, sed quasi dirigens ad motum, 1^{a}. q.79.11.1^{m}. 133

Practicum, dicitur ab opere exteriori, speculatiuum autem, ab opere interiori, 12æ.q.1.6.1^{m}. & 2^{m}. & q. 1. 5. 2^{m}. & q.18.4.2^{m}. & q.57.1.1^{m}. 134

Intellectus speculatiuus, ordinatur ad actum propriũ, vt ad finem, non autem ad actum extrinsecum, sicut intellectus practicus, 22æ.q.179 2.c. 135

Finis intellectus practici, & uitæ actiuæ, est exterior operatio, speculatiui vero, & uitæ contemplatiuæ, est cognitio veritatis, 1^{a}.q.14.16.c. & q.79.11.o. & 12æ.q.3.5. c 2^{m}. & q.69.3.2^{m}. & 22æ.q.179.1.2.c. & q.180.1.c. 1^{m}. & 2.c. & q.181.1.4.c. 136

Res ordinatur ad intellectum practicum, ut mensuratum ad mensuram, ad speculatiuum autem è conuerso, 12æ.q.64.3.c. 137

Verum intellectus speculatiui, accipitur per conformitatem eius ad rem, practici verò per conformitatem eius ad appetitum rectum, 12æ.q.57.5.3^{m}. 138

Intellectus, vt dicit lumen supernaturale ad cognitionem, est vnum de septem donis spiritus sancti, 22æ.q. 8.1 o. & q.49.2.2^{m}. 139

Donum potius nominatur intellectus, quàm voluntas, quia intellectus dicit excellentiam, non autem voluntas, 22æ.q.4.8.3^{m}. 140

Ratio non dicitur donum, sicut intellectus, quia ratio procedit ex lumine naturali, non autem intellectus, sicut nec donum, 22æ.q.8.1 2^{m}. 141

Donum intellectus est quædam acuta perspectio diuinorum, 22æ.q.49.2.2^{m}. 142

Donum intellectus est ad capiendum diuina, quorum iudicium, est doni sapientiæ, sicut doni scientiæ, respectu creaturarum, & consilium est respectu singularium operum, 22æ.q.8.6.o. 143

Donum intellectus est principaliter habitus speculatiuus, & secundario practicus, 22æ.q.8.3.o & 6.c. 1^{m}. 144

Donum intellectus ita se habet ad nota nobis supernaturaliter, sicut lumen naturale ad prima principia, 22æ.q 1.2^{m}. 145

Fides potest esse simul cum dono intellectus, respectu eorum, quæ secundario sunt fidei, non autem respectu principalium, nisi imperfecte, 22æ.q.8.2.o. 146

Fides, & donum intellectus, sunt circa prima principia cognitionis supernaturalis, & gratuitæ, primum assentiendo, secundum penetrando, vel capiendo, 22æ. q.8.6.c.2^{m} 147

Tota certitudo, sapientiæ, intellectus, & scientiæ, vt sunt dona, procedit a certitudine fidei, quæ est principiũ eorum, sed vt sunt virtutes, innituntur naturali lumini rationis, fides verò veritati Dei, ideo fides est perfectior est, quo ad certiorem inhæsionem, sed e conuerso, quo ad maiorem manifestationem, 22æ.q.4.8. c.3^{m}. 148

Per donum intellectus homo habet rectam æstimationem de ultimo fine, quod conuenit omni, & soli habenti gratiam gratum facientem, 22æ.q.8.5.o. 149

Donum intellectus non est, nisi in existente in gratia, 22æ.q.8.5.o. 150

Donum intellectus est semper in omni existente in gratia, nec vnquam te subtrahit * in necessariis ad salutem, in non necessariis autem interdum, ut materia superbiæ subtrahatur, 22æ.q.8.4 3^{m}. 151

INTELLIGENTIA proprie significat actum intellectus, & aliquando significat substantias separatas.

tas,ſ.angelos,1ª.q.79.10.0.

1 INTELLIGIBILE eſt in intellectu tripliciter, ſ. habitualiter, in actu conceptum, vel conſideratum, & ne ad aliud ordinatum, & tranſit de primo ad ſecundum, & de ſecundo ad tertium, per imperium uoluntatis, & in ſecundo loquitur intelligens ſibiipſi, & in tertio loquitur alteri, 1ª.q.107.1.c.2^{m}.

2 Forma in materia, non eſt intelligibilis, niſi in potentia, 1ª.q.79.3.c.

1 INTEMPERANTIA eſt maxime uituperabilis, 22ſ.q.142.4.0.ſ q.143.c.ſ q.144.1.2^{m}.q.151.4.2^{m}.ſ 3^{m}.

2 Maximum remedium contra intemperantiam eſt, non immorari circa ſingularium conſiderationem, 22ſ.q 142 3.c.3^{m}.

3 * Deus non poteſt eſſe cauſa tendendi in non eſſe, niſi ſubtrahendo ſuam actionem á rebus, ſed hoc habet creatura, inquantum eſt de nihilo, 1ª.q.104.3.1^{m}.

4 Forma, quæ poſſunt recipere magis & minus, intenduntur, & remittuntur, ſecundum diuerſam diſpoſitionem ſubiecti, 1ª.q 89.2.c.

1 INTENTIO naturæ, eſt ad ſpeciem, non autem ad indiuiduum, nec ad genus, 1ª.q.85.3.1^{m}.ſi.ſ 4^{m}.ſ q.98.1.c.

2 Intentio mentis, proprie eſt actus uoluntatis, ſecundũ quod in ea eſt uis intellectus ordinantis, 12ſ.q.12.1.0.ſ 22ſ.q.180.1.c.

3 Intentio dicitur oculus, quia præſupponit cognitionem intellectus, 12ſ.q.12.1.1^{m}

4 Intentio dicitur lumen, quia nota eſt intendenti, 12ſ.q.12.1.2^{m}.

5 Intentio dicitur clamor ad Deum, quia Deus nouit eã, uel quia dirigitur ad Deum, 12ſ.q.12.2.1^{m}.

6 Idem eſt motus quo uoluntas uult ea, quæ ſunt ad finẽ, & quo intendit finem, ut ratio eorum, non autem abſolute, 12ſ.q.8.3.0.ſ q.12.4.0.

7 Intentio eſt tantum finis, non tamen ſemper eſt ultimi finis, 12ſ.q.12.2.0 ſ 22ſ.q.180.1.c.

8 Intentio poteſt eſſe ſimul ad multa, non ordinata ad inuicem, 12ſ.q 12.3.0.

9 Contingit quòd intentio ſit bona, & uoluntas mala, nõ autem è conuerſo, 12ſ q.19.7.2^{m}.ſ 4^{m}.ſ 8.1^{m}.

10 Actus eſt bonus, uel malus, ſicut uoluntas eligens eſt bona, uel mala, & eſt malus, ſi uoluntas intendit mala.
* Sed ad hoc, quòd uoluntas ſit bona, requiritur quod ſit boni, & ſub ratione boni, 12ſ.q.19.7.c.3^{m}.ſ 8.9.0.

11 Intentio dupliciter poteſt ſe habere ad actum, qui dicitur uoluntas, ſ. antecedenter, ſeu cauſaliter, & concomitanter, primo modo bonitas uolũtatis ex intentione finis dependet, non autem ſecũdo modo, niſi reiteretur, 12ſ.q.19.7.0.ſ 9.c.

12 Virtus primæ intentionis, quæ eſt reſpectu ultimi finis, manet in quolibet appetitu cuiuſcũque rei, etiam ſi de ultimo fine actu non cogitetur, ſicut non oportet, quod quiuadit per uiam, in quolibet paſſu cogitet de uia, 12ſ.q.1.6.3^{m}.

13 Quantitas intentionis, & uoluntatis duplex, ſ. ex parte obiecti, & ex intenſione actus, ſecundo modo coæquantur in bonitate, & malitia formaliter, & non materialiter, non autem primo modo, propter diſproportionem, & propter impedimenta actus exterioris. 12ſ.q.19.8.0.

14 * Nullum malum poteſt per ſe intendi, 1ª.q.19.9.c. ſ q.48.1.2^{m}.ſ 4^{m}.ſ 12ſ.q.72.1.c.ſ q.78.1.2^{m}.

15 * Peccatum recipit ſpeciem ex intentione peccantis, 12ſ.q.72.2.8.c ſ 3ª.q.88.4.1^{m}.

16 Intentio ſecundum eſſe, quòd ſignificat ueritatem propoſitionis, formaliter eſt in anima, ſed eſt in re fundamentaliter. 1ª.q.3.4.2^{m}.

1 * NVLLVM intentionale denominat ſuum ſubiectum, nec cauſa effectum naturalem, 1ª.q.67.3.c.

INTERPRETATIO eſt in dubiis, in quibus non licet abſque determinatione principis, à uerbis legis recedere, ſed in manifeſtis non opus eſt interpretatione, ſed executione, 22ſ.q.120.1.3^{m}. 1

Interpretatio in dando remedium, debet fieri in peiorem partem, ſupponendo.ſ. enim debemus aliquibus malis adhibere remediũ, ſiue noſtris, ſiue alienis, expedit ad hoc, ut ſecurius remedium apponatur, quod ſupponatur id, quod eſt deterius, quia remediũ, quòd eſt efficax contra maius malum, eſt multo magis efficax contra minus malum, ſed in diffiniendo, ſiue determinando, in rerum iudicio, debet aliquis niti ad hoc, ut interpretatur unumquodque, ſecũdum quod eſt: in iudicio autem perſonarum, ut interpretetur in melius, 22ſ.q.60.4.c.3^{m}. 2

Interpretatio ſermonum, reducitur ad donum prophetiæ, & eſt dignior, quàm donum linguarum, 22ſ.q.176 2.4. 3

Poſtponitur autem interpretatio ſermonum, dono linguarum, quia etiam ad interpretandum diuerſa linguarum genera, interpretatio ſermonum ſe extendit, 22ſ.q 176.4^{m}.ſi. 4

INTIMIDITAS eſt peccatum, quia cauſatur ex defectu amoris, uel rationis, vel ex ſuperbia, 22ſ q.126.1.0.

INTVITVS præſens Dei, fertur ab æterno in totum tempus, & in omnia, quæ ſunt in quocunque tempore, ſicut etiam in ſubiecta ſibi præſentialiter, 1ª.q.14.9.c.ſ 13.c.ſi.ſ 22ſ.q.95.1.c.

INVESTIRI dicitur canonicus per librum; Abbas per baculum; Epiſcopus per annulum, 3ª.q.62.1.c.

INVIDIA eſt triſtitia de bono alterius, inquantũ æſtimatur diminuere gloriam propriam, 22ſ q.36.1.0 ſ 3.4 c. 1

Inuidia præcipue eſt de bonis, in quibus eſt gloria, & honor, 22ſ.q.36.1.c. 2

Inuidia quælibet eſt peccatum, nõ autem omnis Zelus, qui proprie eſt triſtitia de eo, quod deeſt nobis, non aliis, 22ſ.q.36.3.0.ſ q.158.1.c. 3

Inuidia, ſecundum genus ſuum eſt peccatum mortale, quæ in tãtum conuertit hominem ad quietem indebitam, inquantum aſpernatur bonum diuinum, tamen primi motus ſunt peccata uenialia, & ſunt etiã in uiris perfectis, 22ſ.q.36.3.0. 4

Inuidia eſt uitium capitale, cuius ſunt quinque filiæ, ſ. odium, ſuſurratio, detractio, exultatio in aduerſis, & afflictio in proſperis, 22ſ.q.34.6.0.ſ q 36.4.0. 5

Inuidia ad proximum, eſt mater odij, primo ad proximum, & conſequenter ad Deum, 22ſ q 34.6.2^{m}. 6

Inuidia non eſt inter multum inæqualia, ſed ad illos tantum, quibus poteſt quis ſe æquare, vel præferre, 22ſ.q.36.1.2^{m}.ſ 3^{m}. 7

Amatores honoris, & puſillanimes, ſunt maxime inuidi, 22ſ.q.36.1.3^{m}. 8

Senes inuident iunioribus, & qui multa expendunt ad conſequendum aliquid, iis qui parum expendunt, 22ſ.q 36.1.4^{m}. 9

Inuidia ut pluſimum naſcitur ex ſuperbia, 22ſ.q.36.4.1^{m}. 10

Memoria bonorum, ut ſunt habita, cauſat delectationem, ut amiſſa triſtitiam, ut habita ab aliis, inuidiam, 22ſ.q.36.1.1^{m}. 11

Inuidia cõtrariatur duabus uirtutibus, quia habet duo obiecta, ſ. principale, ſ. bonum, & proximum, primo contrariatur miſericordiæ, ſecundo nemeſi, 22ſ.q.36.3.3^{m}. 12

FACTA per metum, ſunt uoluntaria ſimpliciter, & inuoluntaria ſecundum quid, 12ſ.q.6.6 0.ſ 7.1^{m}.ſ 2^{m}.ſ q.39.1.c.ſ q.73.6.c.ſ q.87.8.c.ſi.ſ 22ſ.q.108.4.4^{m}.ſ q.121.4.c.ſ q.142.3.c. 1

Concupiſcentia nullo modo cauſat inuoluntarium, 12ſ.q.6.7.0.ſ 22ſ.q.142 3.c. 2

Vio-

9 Violentia causat inuoluntarium in cognoscentibus, in aliis autem causat innaturale, quia opponitur directe uoluntario, & naturali, 12æ.q.6.4.c. & 5.o. & 6. 1m. & q.73.6.c. & 22æ.q.18.6.1m.

IOCVNDITAS dicitur à spiritualibus signis, uel effectibus lætitiæ, cum intentione gaudij, s. in dictis, vel factis, 12æ.q.31.3.3m.

1 IOANNES Baptista fuit terminus ueteris legis, & initium nouæ legis; scilicet Euangelij, 3a.q.38.1.2m.

2 Ioannes Baptista pertinet ad testamentum nouum, 22æ.q.174.4.3m. & 3a.q.38.1.1m. & 2m.

3 Sanctitatio eius in utero matris, non fuit ab eo, per liberum arbitrium eius, sed fuit à Deo, ideo miraculosa fuit, 22æ.q.124.1.1m. & 3a.q.27.6.c.

4 Tota uita eius, fuit præparatoria ad Christum, 3a.q.38.2.2m. & 3.c.

5 Christus reuocauit à nuptiis Ioannem Euangelistam, volentem nubere, sed Petrum non separauit à matrimonio, quia primũ potest fieri sine iniuria alterius, non autem secundum, 22æ.q.36.4.1m.

6 Ioannes Euangelista prædiligebatur à Christo, propter suam integritatem, & propter prærogatiuam euangelicæ doctrinæ, 3a.q.45.3.4m.

7 Et propter virginitatem, & prærogatiuam Euangelij, 3a.q.45.8.4m.

8 Ioannes prædiligebatur à Christo, propter quatuor, s. propter sapientiam, puritatem, feruorem, & teneram ætatem, 1a.q.20.4.3m.

9 Ioannes Damascenus sequitur errorem Theodorici, & Nestorij, quòd spiritus sanctus non procedit à filio, quia fuit tempore, quo incepit illud schisma Græcorum, 1a.q.36.2.3m.

IOSAPHAT peccauit non ex malitia, sed ex infirmitate humanæ affectionis, 22æ.q.186.10.2m.

1 IOSEPH vir Mariæ, semper fuit uirgo, 3a.q.28.3.5m. & 4.c.1m.

2 Ioseph voluit dimittere Mariam, propter reuerentiam, timens cohabitare tantæ sanctitati. 3a.q.28.3.2m.

HYPERDVLIA est potissima species duliæ, ex vnione ad Deum. 22æ.q.103.4.2m.

1 HYPOCRISIS est simulatio alienæ personæ, ideo semper est peccatum, & est uitium iactantiæ, 22æ.q.111.2.o.

2 Hypocrisis non est semper peccatum mortale, nisi sit in nocumentum fidei, uel personæ, vel Ecclesiæ, 22æ q.111.4.c.

3 Hypocrisis per se, & directe opponitur tantum ueritati, quæ est virtus, 22æ.q.111.3.o.

4 Finis remotus hypocrisiæ est lucrum, vel gloria, sed finis proximus, est ostendere se alium, quàm sit, 22æ.q.111.2.3m.

1 IN nomine Hypostasis, & substantiæ, latebat uenenum, antequam nota esset æquiuocatio eius, 1a.q.29.1.3m.

2 Hypostasis dicitur materia, vsiosis forma, vsia compositum, quia materia, est principium substãdi, & forma, est principium subsistendi, 1a.q.29.2.5m.

3 Hypostasis, persona, subsistẽtia, & essentia, differunt, 1a.q.29.2.o.

4 Hypostasis nomen, conuenit Deo, quantum ad subsistere, ad quod imponitur, non autem quoad substare, à quo imponitur, 1a.q.29.3.3m. & q.39.1.3m.

1 IRA dicitur tripliciter, i. habitus, uel actus uitij oppositi mansuetudini, secundo uoluntas uindictæ, tertio passio, 22æ.q.158.8.c.

2 Ira duplex, s. per zelum, i. secundum rationem, & ira per vitium, idest contra rationem, 22æ.q.158.1.2.o. & 3a.q.15.9.c.

3 Ira est inordinata dupliciter, s. ratione appetibilis, & ratione modi, 22æ.q.158.2.3.4.c.

4 Gradus iræ triplex, s. in corde, ore, & opere, 12æ.q.46.8.3m. & 22æ.q.158.5.3m. & 7.c.

Ira est passio quodammodo composita ex passionibus contrariis, 12æ.q.46.a.c.fi. 5

Ira continet multas passiones, non sicut genus cõtinet species, nec sicut causa suos effectus, sed sicut effectus suas causas, 12æ.q.46.1.c.3m. 6

Ira secundum rationem rectã, est passio laudabilis, quæ autem est contra rationem in plus, vel minus: est peccatum, 22æ.q.158.1.2.8.o. & 3a.q.15.9.o. 7

Habitus uirtutis tenens medium in ira, est innominatus, ideo dicitur mansuetudo, quæ significat diminutionem iræ, 22æ.q.157.2.2m. 8

Ira semper est aliquo modo cum ratione, 12æ.q.46.4.5.o. & 22æ.q.53.6.1m. 9

Ira aliqualiter audit rationem, sicut nunciantem, quòd iniuriatum est, non autem perfecte, quia non obseruat regulam eius in uindicando, 12æ.q.46.4.3m. & 5.1m. & 6.c. & 22æ.q.53.6.1m. & q.72.4.2m. 10

Ira componitur ex tristitia, & desiderio, non sicut ex partibus, sed sicut ex causis, 12æ.q.46.3.1m. & 3a.q.15.9.c. 11

Materiale in ira, est accensio sanguinis circa cor, vel aliquid huiusmodi, formale uero, est ex parte appetitus vindictæ, 1a.q.21.2m. & 12æ.q.22.3.3m. & q.48.2.c. & 3.c.1m. 12

Ira quo ad suum formale, habet principium à ratione, sed quo ad suum materiale impedit iudicium rationis, 12æ.q.48.3.1m. & 3m. & 4.c. 13

Ira est ianua omnium uitiorum per accidens, s. impediendo rationem, sed per se, respectu aliquorum uitiorum, 22æ.q.158.6.3m. 14

Ira contra rationem ex parte obiecti, semper est peccatum mortale, nisi desit consensus, uel nisi de re parua, non autem ratione modi, nisi sit contra charitatem, 12æ.q.88.5.1m. & 22æ.q.158.5.o. 15

Ira est uitium capitale, non autem odium, 22æ.q.34.5.o. & q.158.6.o. 16

Species iræ sunt tres, s. fel. i. acuta mania. i. manens, & furor, 12æ.q.46.8.o. & 22æ.q.158.5.o. 17

Filiæ iræ sunt sex, s. rixa, tumor mentis, contumelia, clamor, indignatio, & blasphemia, 22æ.q.37.2.1m. & q.41.2.o. & q.158.7.o. 18

Ira est subiectiuè in irascibili, 12æ.q.46.3.o. & 22æ.q.162.3.c. 19

Defectus iræ in uoluntate, vel in appetitu sensitiuo cõtra rationem, semper est peccatum, 22æ.q.158.1.o. 20

Bruta habent iram, ex instinctu naturali, non autem ex ratione eorum, 12æ.q.46.4.2m. & 7.1m. 21

Multum ebrij non irascuntur, quia nihil habent de iudicio rationis, sed parum ebrij multum irascuntur, quia habent iudicium rationis, sed impeditum, 12æ.q.46.4.3m. 22

Ira per zelum, non impediens, nec præueniens iudiciũ rationis, fuit in Christo, non autem ira per uitium, 3a.q.15.9.o. 23

Ira, vt dicit actum voluntatis ad vindictam, est in Deo, non autem, vt passio, 1a.q.3.2.2. & q.19.11.c. & q.20.1.2m. & q.59.4.1m. & 12æ.q.47.1.1m. & 22æ.q.162.3.c. 24

Ira causatur ex re inconuenienti, præsenti, vel præterita, vel ex apprehensione inconuenientis habiti, ideo causatur ex dolore, & tristitia, 12æ.q.23.3.4.c. & q.25.1.3.c. & q.48.4.2.c. 25

Omnis ira, est propter aliquid contra se factum, 12æ.q.47.1.o. 26

Ira magis sequitur complexionem corporis, quàm concupiscentia, propter velocitatem choleræ ad iram, ideo promptius insurgit ira, quàm concupiscentia, 22æ.q.156.4.c. 27

Ira causatur ex accidenti extrinseco, s. ex læsione, sed concupiscentia delectabilium, causatur ex causa naturali, ideo concupiscentia diuturnior est, & cõior, & requirens principaliorem virtutem, licet iræ maiorem 28

iorem impetum habeat,2 2æ.q.148.7.2m.

29 Causæ iræ duplex,scilicet ratione motiui,ut excellētia: uel ratione dispositiuonis,vt defectus, sicut ægritudo, 12æ q.47.3.0.

30 Ira causatur ex inuidia,& cōsequitur etiam audaciam, & est effectus eius,12æ.q.25.3.c.& 4.2m.& 3m.

31 Tristitia illata,causat iram,12æ.q.46 1.c.& q.47.3.0.& q. 48.1.0.& 2.c.& 3a.q.15.9.c.

32 Sola paruipensio causat iram, & omne prouocans iram, est aliquid sub ratione iniustum,22æ.q.47.2.0.& 3.4.c.

33 Tacens prouocat ad iram contumeliantem, quia uidetur eum paruipendere,12æ q 47.1.4m.& q.73 3.3m.

34 Obliuio,exultatio in aduersis,denunciatio tristium,impediens uoluntatem, & qualibet alia causant iram, ratione paruipensionis tantum, 12æ.q.47.2.3m.

35 Ludus,risus,festum,prosperitas,consummatio operum, delectatio non turpis, & spes causant iram, ratione paruipensionis,sed impediunt eam,inquantum impediunt tristitiam,12æ q.47.3.3m.

36 Defectus iniuriantis duplex, scilicet augens indignam paruipensionem,ut ignobilitas, insipientia, & seruitus,& defectus diminuens eam, ut pœnitentia, confessio mali,humiliatio,postulatio ueniæ, & huiusmodi,primi augent iram, secundi uero diminuunt eam, 22æ.q.47.4.0.

37 Ira debilitatur ex diuturnitate, sicut & causa eius,s. memoria iniuriæ,quæ etiam uidetur minor,quando est tantum in memoria,12æ.q.48.2.2m.

38 Ira non est ad personam multum excellentem, quæ læsit,sed tantum tristitia,quia ira præsupponit tristitiā, desiderium,spem,& audaciam puniendi, 12æ.q 25.3. c.fi.& q.45.4.3m.& q.46.1.c.

39 Nullus proprie irascitur sibi,sed metaphorice,sicut nec iustum,nec iniustum sibi facit,nisi metaphorice, 12æ. q.46.7.2m.

40 Ira est magis ad amicos iniuriantes,quàm ad alios,quia indignior uidetur eorum despectio,12æ.q 47.4. 3m.

41 Ira est tantum ad eos,ad quos est iustitia, & iniustitia, 12æ.q.46.7.0.

42 Homo irascitur inanimatis,& brutis, ex imaginatione nunciante læsionem, non autem ex ratione, 12æ.q. 46.7.1m.

43 Ira cessat ad grauiter læsos, quia malum eorum sufficit, 12æ.q.46.6.1m.& q.47.4.2m.

44 Ira cessat ad mortuos, quia non possunt dolere, quòd tamen appetit iratus, & uindicta iam facta uidetur, 12æ.q.46.7.1m.& q.47.4.2m.

45 Ira maxime facit perturbationem corporalem circa cor,ita ut etiam ad exteriora membra deriuetur,12æ. q.48.3.c.& 4o.& 22æ.q 46.3.3m.

46 Signa, & effectus iræ sunt quinque, scilicet, palpitatio cordis,tremor corporis, inflatio faciei, exasperatio oculorum,& clamor irrationabilis, 12æ.q.48.2.4.c.& 22æ.q.158.4.c fi.

47 Ira causat feruorē sanguinis,quia fit insequendo, quòd conuenit calori,non autem retrahendo, quod conuenit frigori,12æ.q.48.2.0.

48 Feruor amoris est dulcis, & lenis, iræ vero feruor, est amarus,& ex felle, ideo primus assimilatur calori aeris,& sanguinis,secundus autem assimilatur igni, & choleræ,12æ.q 46.5.c & q.48.2.1m.

49 Ex ira,audacia augetur,quia ira est quid aufiuum,secundum Philosophum,vnde irati redduntur prompti, & audaces ad inuadendum, & similiter delectatio est effectus iræ, ut est in spe uindictæ, sed delectatio de vindicta præsenti aufert totaliter iram, 12æ q. 44. 1. 1m.& q.45.4.a.3.3m.fi.& q.48.1.0.

50 Ira inter cæteras passiones,magis impedit usum, & iudicium rationis,12æ.q.48.3.0.& 4.c.& 22æ.q 41. 2. 3m. & q.157.4.c.

51 Ira dupliciter causat taciturnitatē, s. ex parte rationis, & ex parte perturbationis eius,12æ q.48.4.0.

Ira diminuitur per sequentem iram, præcipuè si sequēs 52
sit maior,12æ.q.48.2.3m.

Ira, & inuidia causant inconstantiam,peruertēdo rationem ad aliud,sed luxuria, totaliter extinguendo lumen rationis, 12æ.q.77.7.c.& 22æ.q.53.6.1m. 53

Ira est leuior,quàm inuidia, ratione appetibilis, & hæc quàm odium,sed è conuerso,ratione modi,12æ.q.46. 6.0.& 22æ.q.158.4.0. 54

Ira semper respicit duo obiecta,s. vindictam, & nocentem,sed amor & odium,unum obiectum tantū quandoque,12æ.q.46.2.3.c. 55

* Vtrunque obiectum amoris est bonum, odij autē malum,sed ira respicit uindictam sub ratione boni, & nocentem, secundum rationem mali, 12æ. q.46.2.3. 6.c. 56

Odium appetit malum alicuius, sub ratione mali, sed inuidia sub ratione propriæ gloriæ, ira verò, sub ratione iustæ uindictæ,12æ.q 46.6.0.& 7.c.& q.47.1 2.2.c. & 22æ.q.34.6.3m.& q.43.a.c.& q.158.4.c. 57

Odium appetit nocere, propter contrariam dispositionem infinite, non tamen vt sciatur, ira uero propter læsionem tantum, cum mensura, & ut sciatur, 12æ. q. 46. 6. 0 & 22æ.q.41.2.c.4m.& q.72.4.3m.& q. 73. 3. 3m. 58

Odium prius, & directius causatur ex tristitia, & accidia,quàm ex ira,22æ.q.34.6.3m.& q.155.7.2m. 59

Ira crescit in odium, non eadem numero per inueterationem,sed quia causat odium per diuturnitatē, 12æ. q.46.3.2m.& 22æ.q.34.6.3m. 60

Ira est ad singulare, odium autem ad uniuersale, 1a. q. 80.2.2m.& 12æ.q.29.6.0.& q.46.7.3m. 61

Odium est insanabilius,& permanentius,quàm ira, quia causatur ex permanentiori causa, s. ex dispositione, qua reputatur aliud contrarium,& nociuum, sed ira causatur ex passione, & commotione animi propter læsionem illatam,12æ.q 46.6.3m.& 7.3m. 62

Odium magis agit sine misericordia,quàm ira, quantū ad rem desideratā,sed è conuerso quantum ad intensionem desiderij,12æ.q.46.6.1m. 63

Ira respicit bonum iustitiæ,concupiscentia uerò, bonū delectabile,uel vtile.22æ q 158.4 c. 64

Ira operatur cum tristitia, concupiscentia uerò delectabiliter,sed ira est minus pœnitibilis, quia plus habet de ratione,22æ.q 156.4.c. 65

Ira est cum ratione denunciante iniuriam, non autem præcipiente vindictam, sed concupiscentia naturaliter,12æ q.46.4.0.& 22æ.q.156.4.c.2m. 66

Difficilius est resistere iræ, & pugnare contra iram ad horam,propter impetum eius, quàm contra delectationem, & concupiscentiam,sed è conuerso, propter maiorem continuitatem,22æ.q.156.4.1m.& q. 162.6. 1m. 67

Ira causatur ex contrariis passionibus, s.à spe, & tristitia,ideo includit in se contrarietatem, 12æ. q.46.1. 2m. 68

Nulla passio est contraria iræ,12æ.q.23.3.0.& 4. c. fi. & q. 46.1.2m. 69

Iræ contrariatur aliquod uitium,scilicet inordinata remissio iræ,sed non apparet,quia est innominata,22æ. q.158.8.0. 70

Mitescere est priuatiuè, uel negatiuè oppositum iræ, non autem contrariè,12æ.q.23.3.fi. 71

Ira non opponitur mansuetudini, nisi secundum quòd ira est inordinata,22æ.q.157.1.3m.& 3a.q.15 9.2m. 72

Mansuetudo magis opponitur iræ,quàm defectui eius, ideo uitiū oppositum mansuetudini,nominatur ira, ad quam refrenandam,principaliter mansuetudo ordinatur,22æ.q.157.2.2m. 73

IRACVNDIA est excessus iræ, ideo est uitium oppositum mansuetudini,22æ q.157.1.3m. 1

Iracundus non est,cui inest passio iræ, sed qui passibilis est de facili ab ea,1a.q.63.4.2m. 2

IRA-

1 IRASCIBILIS dupliciter sumitur, s. propriè, idest, appetitus sensitiuus, & impropriè, idest, uoluntas, 1a. q. 82. 5. 2m. ꝑ 22æ q. 162. 3. c. 3m.

2 Irascibilis potius denominatur ab ira, quàm ab aliis passionibus, quia est notior, s. quia est effectus, & terminus earum, 22æ. q 25. 3. 1m. ꝑ q. 46. 1. 1m.

3 Actus irascibilis in tantum est naturalis homini, inquantum est secundum rationem, sed inquantum est præter ordinem rationis, est contra naturam hominis, 22æ. q. 158 2. 4m.

IRIS quandoque significat serenitatem, inquantum causa eius, est causa serenitatis, 22æ. q 95. 5. c.

1 IRONIA est vitium, quo quis asserit minora de se, quàm credit, ideo semper est peccatũ, tamen leuius, vt plurimum, quàm iactantia, 22æ. q. 110. 2. c. ꝑ q. 113. 0.

2 Ironia, & iactantia circa idem, s. circa cõditionem personæ, mentiuntur verbis, uel quibuscunque signis, 22æ. q. 113. 2. c.

IRREGVLARITAS non incurritur propter peccatum tantum, sed principaliter propter ineptitudine personæ, ad Eucharistiam ministrãdam, 12æ. q. 20. 5. 4m. ꝑ 22æ. q. 64. 7. 3m. ꝑ q. 108. 4. 2m.

1 IRRELIGIOSITAS habet manifestam contrarietatem ad religionem per contemptum, & irreuerentiam Dei, uel rei sacræ, 22æ. q. 92. 97. princ. ꝑ q. 122. 3 c.

2 Irreligiositas opponitur ueræ religioni, per defectum, sicut superstitio per excessum, & prohibetur secũdo præcepto decalogi, 22æ. q. 122. 3. 4 c.

3 Species irreligiositatis sunt quatuor, s. tentatio Dei, periurium, sacrilegium, & simonia, 22æ. q. 97. 99. princ. ꝑ q. 154. 10. 1m.

4 Superstitio impedit religionem, ne suscipiatur Deus, sed irreligiositas, ne susceptus honoretur, 22æ. q. 122. 3. 4. c.

5 Isaac significauit Christum, inquantum oblatus est in sacrificium, ideo non oportet, quòd significet eum, ut offerens, licet obtulerit sicut & alij iusti, secundum congruitatem sui temporis, secundum Greg. 22æ. q. 85. 1. 2m.

1 HISTRIONATVS est licitus, si fit cum honestis verbis, & factis, & conuenienti negotio, loco, & tempore: ideo iuste datur eis merces, 22æ. q. 168. 3. 3m.

1 CHRISTVS sperauit in Iuda, idest, confidebat quadrupliciter, s. secundum apparentiam effectum, dabitum, & in membris Christi, 22æ. q. 17. 4. 0. ꝑ 5. c. ꝑ q. 25. 1. 3m.

2 Nomen archangeli, ponitur in canonica Iudæ Apostoli, 1a. q. 108. 5 b.

1 ECCLESIA permittit Christianos colere terras Iudæorum, quia per hoc non habent necesse conuersari cum eis, & tamen si ex tali communicatione, uel conuictu, subuersio fidelium timeretur, esset penitus interdicendum, 22æ. q. 10. 10. 3m.

2 Totus cultus Iudæorum erat propheticus, & figuratiuus, 12æ. q. 100. 12. c. ꝑ q. 104. 2. 2m. ꝑ q. 114. 10. 2m. ꝑ 22æ. q. 87. 1. c. ꝑ q. 96. 3. 3m. ꝑ 3a. q. 66. 2. 2m.

3 Tribus sacerdotalis, & regia Iudæorum, erant præclariores, ideo sæpe coniunctæ sunt per matrimonium, 3a. q. 31. 2. 2m.

4 Iudæi excusantur à furto Ægyptiaco, & hoc non est nisi quia præcepto superioris domini, res non suæ, factæ sunt suæ, 12æ. q. 94. 5. 2m. ꝑ q. 100. 8. 3m. ꝑ 22æ. q. 66. 5. 1m. ꝑ q. 104. 4. 2m.

5 Iudæis permissum est, accipere usuras ab extraneis tantum, quorum bona debebantur Iudæis, vel propter auaritiam, ne acciperent eas à fratribus, 12æ. q. 105. 3. 3m. ꝑ 22æ q. 78. 1. 2m.

6 Communis status Iudæorum, semper erat in prosperitate, quandiu seruabant legem, & peccabant, erant in tribulationibus, 12æ. q. 99. 6. 3m.

Deus exaltauit Iudæos tempore gratiæ quintupliciter, s. secundum carnis assumptionem, per personalem prædicationem, per suam conuersationem, per miraculorum operationem, & per discipulorum prædicationem, 22æ. q. 10. 3. c. ꝑ q. 14. 1. c. 7

Principes Iudæorum, cognouerunt Christum esse Messiam, qui promissus est in lege, non autem cognouerunt diuinitatem eius, nisi per coniecturas, quod & obscurabatur per inuidiam, & cupiditatem gloriæ propriæ, 3a. q. 47. 5. 0. ꝑ 6. c. 8

Iudæi non intelligunt præcepta decalogi, 12æ. q. 102. 6. 7m. ꝑ q. 107. 2. c. 2m. ꝑ 4m. ꝑ 3. 2m. ꝑ q. 108. 2. 4m. ꝑ 3. 1m. ꝑ 2m. ꝑ 4m. 9

Secta Iudæorum duplex, scilicet Pharisæorum, & Saducæorum negantium resurrectionem, & angelos, 1a. q. 50. 1. c. 10

Iudæi proni sunt ad idololatriã, 12æ. q. 120. 7. 4m. ꝑ 22æ. q. 10. 9. 1m. 11

Iudæi sunt crudeles, & ad auaritiam proni, 12æ. q. 105. 2. 2m. 12

Iudæi dixerunt primo quidem blasphemiam in filium hominis, cùm dicebant voracem, potatorem uini, & publicanorum amatorem, postmodũ autem blasphemauerunt in spiritum sanctum, dum opera, quæ ipse operabatur, uirtute propria diuinitatis, & per operationem spiritus sancti, attribuebant principi dæmoniorum, 22æ. q. 14. 1. c. 13

Cùm ipsi Iudæi sint serui Ecclesiæ, potest Ecclesia disponere de rebus eorum, sicut etiam principes seculares multas leges ediderunt circa suos subditos, in fauorem libertatis, 22æ. q. 10. 10. c. 14.

Iudæi propter culpam suam, sunt serui in perpetuũ, idõ domini possent tollere res eorum, seruato eis victu, nisi leges hoc prohiberent, 22æ. q. 10. 10. c. ꝑ 11. c. ꝑ 12, 3m. ꝑ 3a. q. 68. 10 2m. 15

Iudæi sunt compellendi à fidelibus, si adsit facultas, ut fidem non impediant, vel blasphemiis, vel malis persuasionibus, vel etiam apertis persecutionibus, 22æ. q. 10. 8. c. ꝑ 9. 2m. ꝑ q. 14. 1. c. 16

IVDEX iuste infligendo pœnas, non peccat, 22æ q. 64. 2. 3. 0. ꝑ q. 108. 1. 3. 0. 1.

Iudex nullas probationes admittere debet, contra leges diuinas, vel humanas, 22æ. q. 67. 2. c. 2

Iudex perpendens accusatorem fallò accusasse, nõ quidem malitiose, sed temere, id est, ex leuitate credendi, uel ex iusto errore, non imponat ei pœnam talionis, 22æ. q. 68. 3. 1m. ꝑ 4. 1m. 3.

Iudex neminem debet condemnare, nisi accusatum, 22æ. q 67. 3. 0. 4

Iudex debet esse facilior ad absoluendum, quàm ad cõdemnandum, nisi in causis fauorabilibus, vt libertatis, 22æ. q. 70. 2. 2m. 5.

Bonus iudex, est diminutiuus pœnarum, quæ suo arbitrio relinquuntur, non autem pœnarum, quæ determinantur à lege diuina, vel humana, 22æ. q. 67. 4. 1m. 6.

Nullus iudex potest remittere pœnam, pro alterius iniuria, nisi læsus velit, nec pœnam pro iniuria communitatis, nisi supremus iudex, si expediat, 22æ. q. 67. 4. 0. ꝑ 3a. q. 46. 2. 3m. 7

Nullus est iudex sui, sed potest se committere iudicio aliorum, 22æ. q. 64. 5. 2m. 8

Naturalis tamen inclinatio inest iudici, & cuilibet homini, ad repellendum nocumenta dupliciter, s. vel defendendo se, ne inferantur iniuriæ, uel ulciscẽdo illatas, non tamen intentione nocendi, sed intentione remouendi nocumenta, 22æ. q. 108. 2. c. 9

IVDICIVM secundum primam impositionem, significat rectam determinationem iustorum, sed post, ampliatum est nomen eius ad significandum omnẽ rectam determinationem, speculatiuam, vel practicã, 12æ. q. 93. 2 3m. ꝑ 22æ q. 60. 1. 1m. 1

Iudicium est actus iudicis inquantum iudex, s. inquantum 2

sum

tam sit mundum iudicaturus.s.q.90.1.c.

52 Conueniens est vt Christus in vltimo iudicio in gloria sua appareat.s.q.90.2.o.

53 Cum Deus sit essentialiter ipsa bonitas, non potest sine gaudio videri.s.q.9.3.c.

54 Conueniens est, vt sicut homo glorificatus erit, sic & mũdum ipsum post iudicium innouari.s.q.91.1.

55 Homine glorificato motus cœli cessabit, diuina voluntate ita faciente.s.q.91.2.c.

56 Corpora cœlestia maiorem claritatem accipient in illa innouatione, vt quasi sensibiliter Deus ab homine videatur.s.q.91.3.o.

57 Cum oporteat corpora inferiora maxime perfici secundum claritatem, in qua communicabunt cum cœlestibus corporibus, elementa induentur claritate quadã, non tamen æqualiter.s.q.91.4.o.

58 Cum plantæ, & animalia non possunt ordinari ad incorruptionem, non remanebunt in illa mũdi innouatione.s.q.91.5.c.

IVDITH laudatur, non quia mẽtita est Holopherni, sed propter affectum, quem habuit ad salutem populi, pro qua periculis se exposuit, quamuis dici possit, quod verba eius veritatem habeant secundũ aliquem mysticum intellectum.22.q.110.3.3[m].

IVGE sacrificium, fiebat mane, & vesperi quotidie figurans perpetuitatem diuinæ beatitudinis, & perpetuitatem Christi, qui est agnus Dei.22.q.102.4.10[m] ? 3[a].q.22.3.3[m].

IVMENTVM, seu pecus, dicitur omne animal seruiens homini.1[a].q.72.2[m].

1 IVRAMENTVM est actus religionis, seu latriæ, quia honorabilissimum est.22.q.89.4.o.

2 Iuramentum, seu iurare, est Deum in testẽ vocare, propter defectũ locutionis, & cognitionis humanæ, ideo nõ sit in necessariis.22.q.89.1.o.? 4.c.? q.98.2.c.

3 Iurare est implorare testimonium Dei, vt exhibendum, sed allegare sacram scripturam, est vti testimonio Dei, iam dato.22.q.89.1.1[m].

4 Iuramentum Dei, & iuramentum angeli, in sacra scriptura, inducitur ad ostendendam infallibilitatem dispositionis diuinæ de aliqua re, non autem propter defectum dicti sui.22.q.89.10.4[m].

5 Iuramentum secundum se licitum est, & honestum, s. ratione originis, & finis, sed cedit in malum alicui, ex eo quod male utit eo, i. si necessitate, & cautela debita, vel quia imminet periculum periurij, quia de facili homo in verbo delinquit.22.q.89.2.o ? 3.c.

6 Iuramentum quæritur ad subueniendum alicui defectui, quo. s. vnus homo alteri discredit, ideo iuramentum non est per se appetendum, sed tantum in necessitate, vt medicina, vtendum est eo. 22.q.107.2.c. 3[m].? q.108.3.1[m] ? 22.q.5.3.art.1.? q.89.? 3.c.? 5.o.

7 Iuramentum debet habere tres comites. s. veritatẽ, iudiciũ, & iustitiam.22.q.89.3.o.? 7.c.? 98.1.1[m].

8 Iurare per creaturas non licet, nisi secundum quod in eis, veritas diuina, vel effectus testificationis eius ostẽditur, sicut iurauit Ioseph per salutem Pharaonis, s. vel per modum execrationis, quasi salutem Pharaonis obligauerit Deo, vel per modum contestationis, quasi contestando veritatem diuinæ iustitiæ, ad cuius executionem principes terræ constituuntur. 22.q.89.6.o.

9 Assumuntur ad iuramentum aliquæ creaturæ, nõ quidem secundum se, sed inquantum in eis diuina veritas manifestatur, sicut iuramus per Euangelium, i. per Deum, cuius veritas in Euãgelio manifestatur, & per sanctos, qui hanc veritatem crediderunt, & obseruauerunt.22.q.89.5.c.

10 Solet homo iurare per caput suum, aut per filium suũ, aut per aliquam aliam rem, quã diligit, sicut & Apostolus iurauit in animam suam.22.q.89.6.c.

Punitur per canones cler cus, per creaturã iurans, quod ad blasphemiam infidelitatis pertinet, eo quod dominus prohibuit iurare per creaturas, ita, s. quod eis adhibeatur reuerentia diuina.22.q.89.6.1[m]. 11

Iuramentum duplex. s. assertorium, i. de præsenti, vel præterito, & promissorium, id est, de futuro.22.q.89.1.c. ? 7.o. 12

Iuramentum duplex. s. per simplicem contestationem Dei, & per execrationem s. obligando se, vel aliquid sui ad pœnam.22.q.89.1.3[m] ? 6.c. 13

Deus dupliciter est testis in iuramento, s. manifestando veritatem in mente, vel in publico, & puniendo mendacem.22.q.89.1.3[m].? 2.3[m]. 14

Iurare per Deum, secundum in se est maius, quàm iurare per Euangelia, sed ratione maioris solennitatis, & maioris deliberationis, est è conuerso. 22.q.89.10.2[m].? q.98.3.3[m]. 15

Obligatio voti, causatur ex fidelitate ad Deum, ideo est maior quàm obligatio iuramenti, quæ est ex reuerentia Dei.22.q.89.8.o. 16

Iuramentum obligat, secundum intentionem iurantis, sine dolo, alias obligat, secundum secundarium intellectum, cui iuratur.22.q.89.7.4[m]. 17

In iuramento promissorio, est duplex obligatio, s. ad peccatum, si desit veritas, & obligatio ad faciendum illud, quod promisit, sed in iuramento assertorio, est tãtum prima obligatio 22.q.89.7.c.3[m]. 18

Iuramentum coactum, obligat in conscientia, non enim in foro contentioso, tamen potest repetere, vel denunciare superiori, etiam si oppositum iurasset.22.q.89.7.3[m].? q.98.3.1[m]. 19

Cum quis iurat facere voluntatem alterius, vel promittit, intelligenda est debita conditio, si. s. id, quod ei mãdatur, licitum sit, & honestum, & portabile, siue moderatum.22.q.98.2.3[m]. 20

Iuramentum, & votum, cum vergunt in deteriorem exitum, vel cũ sit illicitum non debet seruari.22.q.88.2.2[m].? 10.c ? 12 2[m].? q.89.7.o. 21

Iurans aliquid illicitum facere, vel iurans abstinere à bono, vt à religione, non obligatur seruare illud, sed est periurus ipso facto. 22.q.89.7.c.2[m].? 9.3[m].? q.98.1.1[m].2.3[m] ? 2[m]. 22

Nouus ciuis obligatur seruare iuramẽta ciuitatis, ex fidelitate, non autem ex iuramento, quia est actio personalis.22.q.98.2.4[m]. 23

Canonicus iurans seruare statuta collegij, tenetur ad statuta futura, ex vi eorum, non autem ex iuramẽto, nisi hoc intenderit.22.q.98.2.4[m]. 24

Ille, cui iuratur, potest liberare a iuramento promissorio, quo ad vtilitatem eius, non autem, quo ad vtilitatem aliorum, nec quo ad honorem Dei. 22.q.89.6.2[m]. 25

Quilibet potest irritare iuramẽtum sui subditi, circa ea, quæ subduntur eius potestati, vt pater, vel maritus. 22.q.89.9.3[m]. 26

In iuramento assertorio, non potest dispensari, nec in promissorio secundum se, sed tantum ratione materiæ indebitæ.22.q.89.9.o. 27

* Si dubium est, an sit licitum, vel proficuum, quod iuratum est, potest a quolibet dispensari, si autem sit licitum manifeste, non videtur dispensabile, nec commutabile, nisi occurrat aliquid melius, ad communẽ vtilitatem, quod ad Papam maxime pertinet. 22.q.89.9.3[m].? q.98.3.1[m]. 28

Iurans debet esse ieiunus, nisi in necessitate. 22.q.89.10.o. 29

In festo non licet iurare pro temporali, nisi forte ex magna necessitate, sed iurare pro re spirituali licet. 22.q.89.10.c.ti. 30

Pueri, & periuri, non coguntur iurare, quia iurarẽt sine reuerentia, nec sacerdotes, nisi in necessitate, & pro re spirituali.22.q.89.10.o. 31

N Recipere

32 Recipere iuramentum per falsos deos, à disposito sic iurare, licet secundum Augustinum, nō autem licet inducere. 22.q.78.4.c.? q.98.4.4^{m}.

33 Cogens iurare, quem scit peierare, peccat mortaliter, nisi sit persona publica, vt iudex, qui requisitus tenetur ad hoc. 22.q.98.4.c.

TVRGIVM videtur idem esse, quod rixa. 22.q.41. 2.ar.2.? 2^{m}.

Quilibet habens iurisdictionem, potest ea, quæ sunt iurisdictionis committere. 22.q.187.1.c.

1 IVS primo impositum est, ad significandum rem iustam, secundo, artem, qua cognoscitur, tertio locū, quarto id, quod redditur à iudice. 22.q.57.1.1^{m}.

2 Ius propriè est obiectum iustitiæ, lex autem, ratio eius scripta. 22.q.57.1.c.? q.60.1.c.

3 Ius, vel iustum, est opus adæquatum alteri, secundū aliquem æqualitatis modum. 22.q.57.1.2.c.? q.59.2.c.

4 Ius diuinum, est, quod diuinitus promulgatur, & est duplex. s. naturale, & positiuum. 22.q.57.2.3^{m}.

5 Ius naturale est conceptio homini naturaliter indita, qua dirigitur homo ad conuenienter agendū in proprijs actionibus. 12.q.91.2 c.? q.36.2.3^{m}.

6 Ius naturale primo continetur in lege æterna, secūdario vero, in naturali iudicatorio rationis humanæ. 12.q.71.6.4^{m}.

7 Ius naturale semper, & vbique habet eandem potentiā, sed per accidens propter aliquod impedimentum, potest variari. 12.q 94.5.6.c.

8 De iure naturali est, quod maleficia puniantur, sed determinatio eius est de iure positiuo. 22.q.85.1.1^{m}.

9 Ius positiuum deriuatur à iure naturali. 12.q.95.2.c.? 3.4.c.

10 Voluntas bona, potest facere ius, & iustū, de aliquo indifferenti, non autem contra ius naturale. 22.q.57.2. 2^{m}.? q.60.5.1^{m}.? 2^{m}.? q.66.7 c.

11 Ius diuinum non tollit ius humanum, quod est ex naturali ratione. 22.q.10.10.c ? q. 12.2.c.

12 Ius positiuum variatur, secundum diuersas hominum conditiones, in diuersis temporibus. 12.q 98.5.1^{m}.? 2.c.? q.96.2.c.? q.104.3.2^{m}.

13 Ius duplex, s. naturale, & positiuum. 12.q.95.4.c.? 22.q.57.2.c.? q 60.5.c.

14 Ius naturale dupliciter. s. à natura immediate, vt principia, & mediate, vt conclusio. Primum est idem apud omnes, nec vnquam deficit, non autem secundū. 12. q.94.4.5 6 c.

15 Ius naturale dicitur dupliciter. s. quod ex natura sua absolute est. alteri adæquatum. & vt eo aliquid consequitur. Primum conuenit omni animali, secūdum autem soli homini, & est ius gentium. 12.q.95.4. 1^{m}.? 22.q.57.3.c.

16 Aliquid dicitur de iure naturali dupliciter. s. ad quod natura inclinat, & cuius contrarium natura non induxit. 12.q.94.5.3^{m}.

17 Ius positiuum duplex. s. ius gentium, & ius ciuile, primum deriuatur à lege naturali, vt conclusio, secundum vero, per modum determinationis. 12. q.95.4. c.1^{m}.

18 Ius dicitur dupliciter. s. simpliciter, i. æqualium, & secundum quid, idest, inæqualium, & hoc est triplex, scilicet, dominatiuum, paternum, & iconomicum. 22.q. 57.4.c.? q.58.7.3^{m}.

1 IVSTITIA dicitur dupliciter, s. propriè, s. virtus, quæ est rectitudo actus, & metaphoricè, i. rectitudo ordinis in partibus hominis. 12.q.21.3.c fi.? q.46. 7. 2^{m}.? q.55.4.4^{m}.? q.100.2.2^{m}.? q.113.1.c.? 22.q. 30.1.2^{m}.? q 58 2.c.? q.106.3.c.

2 Iustitia duplex. s. generalis, ordinans ad bonum commune, & iustitia particularis, ad personas singulares. 12. q.60.3.c.? q.113.1.c.? 22.q.13.1.1^{m}.? q.58.5. 6.7.c.? 12.c.? q.59.1.c.? q.61.1.c.? q.79.1.c.? q.81.8.1^{m}.? q. 102.1.3^{m}.

Iustitia dicitur generalis dupliciter, s. causaliter, & per prædicationem, prima est iustitia legalis, differēs realiter à qualibet alia virtute, secunda est virtus in cōmuni, vt imperata à iustitia legali, differens ab alijs virtutibus, secundum rationem tātum. 12.q.60.3.2^{m} ? 7.c.? 22.q.58.7.c.? 7.c.? q.79.2.1^{m}. 3

Iustitia duplex. s. ciuilis. i. acquisita, & iustitia infusa; prima potest esse sine gratia, non autem secunda. 12.q. 30.12.c. 4

Iustitia est habitus, secundum quem aliquis constanti, & perpetua voluntate ius suum vnicuique tribuit. 22.q.58.1.c. 5

Iustitia est virtus. 22.q.58.3.c. 6

Iustitia quandoque vocatur veritas, quia est rectitudo impressa voluntati, à rectitudine rationis, quæ dicitur veritas. 22.q.58.4.1^{m}. 7

Iustitia non est rectitudo essentialiter, sed causaliter tātum. 22.q.58.1.2^{m}. 8

Iustitia in quadam æqualitate consistit. 12.q.114.1.c.? 22.q.57.1.c.3^{m}.? q.62.2.c.? q.122.1.c.? 3^{a}. q 85.3.c. 9

Iustitia est perpetua ex parte obiecti, non autem ex parte actus. 22.q.58.1.3^{m}.? 4^{m}. 10

Iustitia propriè, est semper ad alterum suppositum, sed metaphoricè est ad se, secundum diuersas partes. 22. q.57.2.c.? 4.c.? q.58.1.2.8.c.3^{m}.? 9.c.? q.59.1.c.? 3. 2^{m}.? q.67.3.c.? q 106.3.1^{m}.? q.122 1.c. 11

Iustitia legalis, inquantum respicit bonum commune, vt proprium obiectum; est virtus specialis secundum suam essentiam, & sic est in principe principaliter, & quasi architectonice, sed in subditis est secundario, & quasi ministratiue, sed est generalis causaliter, & secundum virtutem suam, inquantum ordinat actus omnium virtutum ad bonum commune. 22.q.58.6. c.? q.60.1.4^{m}. 12

Vindicta, quæ fit auctoritate publicæ potestatis, secundum sententiam Iudicij, pertinet ad iustitiam commutatiuam, sed quam quis facit proprio motu, non tamē contra legem, vel quam requirit à iudice, pertinet ad vindicatiuam virtutem iustitiæ adiunctam. 22.q. 80.1^{m}. 13

Virtutes autem adiunctæ, seu annexæ iustitiæ, secundū Tullium sunt sex. s. religio, pietas, gratia, vindicatio, obseruantia, & veritas, sed secundum Macrobiū, sunt septem. s. duæ primæ practicæ, Innocentia, amicitia, concordia, affectus, & humanitas, & secundum alios sunt quinque, s. obedientia, disciplina, æquitas, fides, & veritas, & secundum Andronicum, sunt nouem, s. bona commutatio, legispositiua, eugnomosyna, eusebia, eucharistia, sanctitas, liberalitas, benignitas, & vindicatiua. 12. q.60. 3. c. ? 22.q.80. c.? q. 122. 1.c. 14

Religio est potissima pars iustitiæ, secunda vero est pietas. 22.q.122.1.c. 15

Iustitiæ correspondet donum pietatis. 22. q.121. principio. 16

Species Iustitiæ particularis duplex, s. iustitia commutatiua, & iustitia distributiua. 1^{a}.q.21.1.c.? 12. q.60, 3. 3^{m}.? 22.q.61.1.c. 17

In pertinentibus ad iustitiam, omne superfluum dicitur lucrum, & omne minus dicitur damnum, quia iustitia prius fuit exercitata, & communius exercetur in voluntarijs commutationibus, in quibus hæc propriè dicuntur. 22.q.58.11.3^{m}. 18

Materia iustitiæ particularis duplex. s. materia proxima, vt passiones, & operationes, & materia remota, s. res exteriores. 22.q.58.8.c.? 9 2^{m}. 19

Iustitia particularis, habet materiam specialē. s. operationes exteriores, quæ sunt ad alterum. 12.q 60.2.c.? q.61.3.c.? q.100.2.c.? 22 q.58.8.c.? 10.11.c.? q.59.1. 3^{m}.? 3.c. ? q.60. 3. 3^{m}.? q.61.3.c.? q.79.1.3.c.? 3^{a}.q. 85.3.1^{m}. 20

Iustitia particularis, non est circa passiones animæ, sed 21

iustitia

iustitia legalis est circa eas, licet principalius sit circa operationes exteriores. 22æ.q.58.9.o.

22 Materia iustitiæ, non est ille ad quem est iustitia, sed res, quæ distribuuntur, vel commutantur. 3^{a}.q.85.3.1^{m}.

23 Eadem est materia remota commutatiuæ, & iustitiæ distributiuæ, non autem materia propria. 22æ.q.61.3.o.

24 Iustitia, quo ad legem regulantem, est in ratione, vel in intellectu, sed quo ad imperium, quo opera regulatur secundum legem, est in voluntate. 1^{a}.q.21.2.1^{m}.

25 Iustitia est in voluntate sicut in subiecto. 1^{a}.q.21.1.1^{m}.℣.2.8^{m}. ℣ 12æ.q.56.6.c.℣ q.57.1.c.℣ q.61.2.c.℣ q.66.1.4.c.℣ q.85. 3.c.℣ 22æ.q.1.8.c.℣ q.58.4.o.℣ 5.2^{m}.℣ 8.1^{m}.℣ 9.12.c. ℣ q.100.1.2^{m}.℣ 3^{a}.q.85.4.c.

26 Omnes partes iustitiæ, & omnia opposita earum, sunt subiectiue in voluntate. 22æ.q.100.1.2^{m}.

27 Iustitia, per redundantiam, est in qualibet potentia animæ imperando, nō autem essentialiter. 22æ.q.58.8.1^{m}.

28 Iustitia, & charitas sunt essentialiter in beatis, non autē patientia; sed tantum secundum fructum. 22æ.q.136. 1.1^{m}.

29 Reddere vnicuique, quod suum est, est proprius actus iustitiæ, nec conuenit alij virtuti, nisi inquantum coniungitur iustitiæ. 1^{a}.q.21.1.c.℣ 22æ.q.58.11.o.℣ q.66. 3.5.c.℣ q.101.1.c.

30 Facere bonum, & declinare à malo, sunt quasi partes integrales iustitiæ particularis, generalis, & legalis, sed diuersimode. 22æ.q.79.1.o.

31 Actus omnium virtutum, pertinent ad iustitiam legalē, inquantum ordinat eos ad bonum commune. 12æ.q. 61.5.4^{m} ℣ 22æ.q.58.5.c ℣ q.102.1.3^{m}.

32 Vsus rectæ rationis, maxime apparet in iustitia, & vsus indebitus, in vitiis oppositis iustitiæ. 22æ.q.55.8.c.

33 Dare inæqualia æqualibus ex debito, est contra iustitiā, non autem dare sine debito, ex liberalitate. 1^{a}.q.65. 2.3^{m}.

34 Sola iustitia inter alias virtutes, importat rationem debiti. 12æ.q.99.5.1^{m}.

35 Virtus existens ad alterum, dupliciter, deficit à ratione iustitiæ, scilicet, deficiendo à ratione debiti, vel à ratione æqualis. 22æ.q.80.c.

36 Modestia circa res exteriores, attendit solam moderationem, iustitia vero attendit debitum. 22æ.q.143.3^{m}.

37 Pietas est ad patriam, vt ad principium nostri, iustitia vero legalis respicit bonum patriæ, secundum quod est bonū commune, ideo iustitia legalis magis habet, quod sit virtus gñalis, quàm pietas. 22æ.q.101.1.1^{m}.

38 Iustitia legalis mouet per imperium suum omnes alias virtutes morales. 22æ.q.58.6.c.

39 Iustitia attendit debitum vnius hominis ad alium, aliæ vero virtutes, attendunt debitum interiorum viriū ad rationem. 12æ q.100.3.2^{m}.℣ 22æ.q.67.1.c.

40 Iustitia est circa operationes ad alterū, sub ratione debiti legalis, amicitia vero, sub ratione debiti moralis, vel beneficij gratuiti 22æ.q.23.1.2^{m}.

41 Iustitia post prudentiam, nobilior est omni alia virtute morali, deinde fortitudo, & post has temperātia. 12æ. q.65.1.c.℣ 4.o.℣ q.61.7.c.℣ 22æ.q.58.12.o.℣ q.123.12.o. ℣ q.141.8.o.℣ q.161.1.1^{m}.

32 Iustitia, & fortitudo sunt simpliciter digniores temperātia, quia de meliori bono sunt, s. communiori, sed est è conuerso secundum quid, quia temperantia, est circa difficilius, & frequentius. 22æ.q.141.8.o.℣ q.142.4.1^{m}.

43 Iustitia, & temperantia, nunquam sumuntur in malo, vt prudentia, quia important æqualitatem, & concupiscentiarum refrenationem, ex quibus laus est virtutis. 22æ.q.35.1.1^{m}.

44 Originalis iustitia erat ex hoc, quod corpus subijciebatur animæ, & potentiæ inferiores subijciebantur rationi, & ratio subijciebatur Deo. 1^{a}.q.94.1.c.℣ a.4.c.℣ q. 95.1.1.c.℣ q.96.1.c.℣ 12æ.q.81.5.2^{m}.℣ q.82.1.c ℣ q.85.3. 5.c.℣ q.89.3.c.℣ 22æ.q.61.2.c.℣ q.163.c.℣ q.164.1.c.℣ 3^{a}.q.27.3.c.

Originalis iustitia, erat iustitia naturalis, non quasi causata ex principiis naturæ, sed quasi propaganda cum natura. 1^{a}.q.100.1.c.1^{m}.℣ 12æ.q.81.2.c. 45

Rectitudo voluntatis est quasi formale, in originali iustitia, rectitudo autem aliarum potētiarum, est quasi materiale eius. 1^{a}.q.95.1.5^{m}. 46

Originalis iustitia, non poterat esse, sine gratia gratum faciente. 1^{a}.q.95.8.o.℣ q.100.1.2^{m}. 47

Originalis iustitia prius erat in essentia animæ, quàm in potentiis eius. 12æ.q.83.2.2^{m}. 48

Et prius erat in voluntate, quàm in aliqua alia potētia. 12æ.q.82.1.c. 49

Iustitia distributiua est in Deo, non autem iustitia commutatiua. 1^{a}.q.21.1.o. 50

Iustitia Dei, est veritas. 1^{a} q.12.1.o. 51

Iustitia Dei duplex s. condecentia bonitatis eius, & retributio pro meritis. 1^{a}.q.21.1.1^{m}. 52

Iustitia Dei præsupponit rationem bonitatis eius, & dicit specialem actum communicationis, non autē bonitas eius, nisi in generali, sed dicit perfectionem naturæ eius. 1^{a}.q.21.1.4^{m}. 53

Totus ordo iustitiæ Dei, reducitur generaliter ad voluntatem Dei. 1^{a}.q.46.2.3^{m}. 54

Ordo vniuersi, demonstrat iustitiam Dei, sicut ordo cuiuslibet multitudinis demonstrat iustitiam sui gubernantis. 1^{a}.q.21.1.c. 55

Deus potest agere præter iustitiam, s. præmiando vltra meritum, & puniendo citra condignum, sed non potest agere contra iustitiam, de potentia ordinata. 12æ. q.112.3.1^{m}. 56

Hominis ad Deum, serui ad dominum, patris ad filium, non est iustitia, nisi secundum similitudinem. 12æ. q. 114.1.c.℣ 22æ.q 57.4.c ℣ q.58.7.3^{m}.℣ 3^{a}.q.85.3.c.1^{m}. 57

IVSTIFICATIO nominatur à iustitia, vt dicit rectitudinem ordinis hominis ad Deum, & partiū hominis inter se, non autem à iustitia particulari, vel legali. 12æ.q.100.2.1^{m}.℣ q.113.1.o. 1

* Iustificatio potius nominatur à iustitia,* quàm à charitate, vel fide, quia fides, & charitas dicunt ordinem specialem mentis humanæ ad Deum, secundū intellectum, vel affectum, sed iustitia importat generaliter totam rectitudinem ordinis. 12æ.q.113.1.2^{m}. 2

Iustificatio proprie est factio iustitiæ, quo ad habitū, vel est executio actus eius, sed improprie, est significatio, vel dispositio eius. 12æ.q.100.12.o. 3

Iustificatio impij est motus mentis, quo anima à Deo mouetur de statu peccati, ad statum iustitiæ. 12æ.q. 113.1.5.6.c. 4

Iustificatio in fieri, dicit motum ad iustitiam, sed in facto esse, est effectus eius formalis. 12æ.q.113.5.c. 5

Iustificatio fit in instanti. 12æ.q.113.7.o.℣ 8.c. 6

Tota iustificatio impij originaliter consistit in infusio gratiæ, quia per eam, & per liberum arbitrium mouetur, & culpa remittitur. 12æ.q.113.7.c.℣ 8.c 1^{m}. 7

Iustificatio non quidem simpliciter, sed iustificatio impij, est idem quod remissio peccatorum. 12æ.q.113.1. o.℣ 6.1^{m}. 8

In iustificatione impij, infusio gratiæ, & remissio culpæ, sunt vnus actus numero secundum substantiam, sed differunt secundum terminos. 12æ.q.113.6.2^{m}. 9

Vocatio dicit auxilium Dei mouentis interius, & excitātis mentem ad deserendum peccatum, ideo nō est remissio peccatorum, nec est iustificatio, sed est causa eius. 12æ.q.113.3 1^{m}. 10

Iustificatio impium est maius, quàm creare cœlum, vel terram, ratione termini, & repugnantiæ, sed est ècōuerso, ratione modi. 12æ.q.113.9.o.℣ 3^{a}.q 43.4.2^{m}. 11

Iustificare est maius secundum quantitatem proportionis, quam glorificare, sed absolute est è conuerso, sicut gloria maior est, quam gratia. 12æ q.113.9.o. Baptismus. 70. Creatio.47. Misericordia. 11.12.31.45.46. Pulchritudo.31. 12

13 In iustificatione impij remissio peccatorum prior est naturaliter infusione gratiæ, secundum ordinem causæ materialis, sed è conuerso secundum alias tres causas. 12æ.q.113.a.8.o.4 d.17.q.1. art.4.q.1.o. ¶ q.2. art.5.q.2. 2^{m}. ¶ Veri.q.28.7.o.

14 In iustificatione impij, motus fidei est primus. 12æ.q.113 4.c. ¶ 2.d.26.4.4^{m}. ¶ d.27.4.1^{m}. ¶ 3.d.30.5.3^{m}. ¶ 4.d.14. q.2.4.3^{m}. ¶ d.17.q.1.art.3.q.3.c. ¶ Rom.3. lect.3 co 2. princ. ¶ c.4.co.3.fi. Sanitas 7.

15 In iustificatione, prior est ordine naturæ infusio gratiæ; secundo motus fidei in Deum; tertio motus contra peccatum, quarto remissio culpæ, licet omnia sint in eodem instanti. 12æ.q.113.8.o. ¶ 3^{a}.q.85.6.c. 3^{m}. ¶ 1.d.a. L.4^{m}. ¶ 4.d.14.q.1.at.2.q.2.o. ¶ d.17.q.a.aa.5.q.2.o. ¶ q. 3.c. ¶ Veri.q.28.2.10^{m}. ¶ 11^{m}.6.o.

16 In iustificatione, motus liberi arbitrij in peccatum, est prior motu eius in Deum, ordine materiæ; secundum alias autem tres causas, est è conuerso. 12æ.q.113.8.c. ¶ 3^{a} q.85.6.c. 1^{m}. ¶ 4.d.17.q.1.ar.4.q.3.o ¶ Ver.q.28.8.c.

17 Motus liberi arbitrij cōtra peccatum in iustificatione, prior est infusione gratiæ, ordinem materiæ, sed est è conuerso ordine formæ. 12æ.q.113. 8. o. ¶ 4.d.17.q.3. art.4.q.2.o. ¶ Veri.q.28.8.o.

18 Vnus, & idem motus est, in quo gratia infunditur, qui est dispositio ad gratiam, secundum quod est à libero arbitrio, & meritorius, secundum quod informatus gratia, & simile est in motu contritionis, in quo primo iustificatur impius. 2.d.5.q.2.1.c.

19 In iustificatione impij, sunt duo termini motus, s. terminus à quo, i. remissio culpæ, s. renouatio, & terminus ad quem, idest, infusio gratiæ. Titum 3.co.5.

1 REQVISITA. ¶ Infusio gratiæ requiritur ad iustificationem. 12æ.q.113.2.o. ¶ 4.d.17.q.1.art.3.q.1.o. ¶ Veri.q.28.2.o. ¶ 4.1^{m}. ¶ Ephe.5.lec.5.fin.

2 Requiritur etiam remissio culpæ, & nouitas vitæ per gratias. 12æ.q.113.1.6.o.4.d.17.q.1.aa.3.q.5.o. ¶ Op.60.c. 22.co.10. Gratia.55. &c. 121.174. &c. Prophetia. 41. Virtus.23.

3 In habentibus vsum rationis, præparatio, qua homo facit, quod in se est, requiritur ad iustificationem, non autem in carentibus vsu rationis. 4 d 17.q 1.art.2.q.1. o. ¶ d.20.art. 1.q 1.c. ¶ quol.1.a.11. ¶ quol 6.5.1^{o}.

4 Hæc præparatio, est per efficacem displicentiam peccati, & per affectum feruens desiderium ad Deum, ideo sequitur infusio gratiæ, & iustificatio. 4.d.17.q.1.at.2. q.2.o. ¶ q.2.art.5.q.1.c.

5 Non oportet semper, quod hæc præparatio, tempore iustificationem præcedat, quia vnus actus humanus à principio potest esse sufficienter intensus. 4.d.17.q. 1.art.2 q.1.c.1^{m}.

6 In habentibus vsum rationis, requiritur ad iustificationem motus liberi arbitrij consentientis, non autē causantis. 12æ. q.113.3. o. ¶ 4.5.6.c. ¶ 3^{a}.q.86.6.1^{m}. ¶ 2.d. 27.2.7^{m}. ¶ 4.d.17.q.1.art.3.q.2.o. ¶ Veri.q.28.3.o. ¶ 4.c. Io.4.lect.2.co.2. ¶ Ephe.5.lect.5.fi.

7 Ad iustificationem impij, requiritur duplex motus liberi arbitrij. s. detestatio peccati, & desiderium iustitiæ Dei. 12æ.q.113.5.o. ¶ 7.1^{m}. ¶ 2^{m}. ¶ 3^{a}.q.86.2.c. ¶ 4.d.17. q.1.art.3.q 4.o. ¶ cont.3.co.158. ¶ Veri.q 28.5.o.

8 Ad eam requiruntur quatuor, s. infusio gratiæ, motus liberi arbitrij per fidem in Deum, detestatio peccati, remissio culpæ. 12æ.q 113.6.o ¶ 3^{a}.q.86.6. 1^{m}. ¶ 2^{m} ¶ q.88.2.c. ¶ 4.d.17.q.1.art.3.q.5.c. ¶ cont 4.co.72. ¶ Io.fi. ¶ Ephe.5.lec.5 fi.

9 Requiritur etiam motus fidei, & concurrit charitas, timor, & humilitas. 12æ.q.113.4.o. ¶ 3^{a}.q.86.6.1^{m}. ¶ 3^{m}. 2 d.26.4.4^{m}. ¶ 3.d.30.5.3^{m}. ¶ 4.d.17.q.1.art. 3.q.3.o. ¶ Veri.q.28.4.o.

10 Timor filialis, requiritur ad eam substantialiter, timor vero seruilis, requiritur ad eam, vt dispositio præuia. Veri.q 28.4.3^{m}.

11 Actus misericordiæ operatur contra peccatum dupliciter. s. vel per modum satisfactionis, vel per modū præparationis; primo modo actus misericordiæ sequitur iustificationem, secundo vero modo pcedit eā, vel cōcurrit cum aliis virtutibus requisitis. 12æ.q.113.4.1^{m}.

Deus est principalis causa iustificationis. Passio Christi, est causa meritoria Sacramenta Ecclesiæ, sunt causa instrumentalis, fides vero, est coniunctum instrumentum causæ principali. 3^{a}.q.64.3.c. ¶ 4. d.1.q.1. art.4.q. 1.c.fi. ¶ q.3.o. ¶ Veri.q.28.4.c. ¶ q.29.4.1^{m}. ¶ 2^{m}. Baptismus. 16.19.161. Gratia.121. Lex.104. Misericordia 11. 12.35.45. Pœnitentia.11. Sacramentum.133. Saluari. 21. Sanitas.7. 12

In iustificando, Deus non indiget instrumentis, ex parte sua, sed propter congruitatem ex parte hominis iustificandi vtitur sacramentis, vt instrumentis. 4. d.1.q.1. ar.4.q.1.c.fi. ¶ Veri.q 27.4.16^{m}. 13

Non est inquirenda ratio, quare Deus aliquos iustificet, liberet à peccato, & alios relinquat in peccatis. 1^{a}.q. 23.7.c.2^{m}. ¶ 12æ.q.98.4.c^{m}. ¶ q.106.2 3^{m}. ¶ cont.3.c. ¶ 161. ¶ Ro.9.lec.3.co.8.9. 14

Deus, & Christus, secundum quod homo iustificant nos dupliciter. s. per operationem eorum in nos, & è conuerso. Veri.q.29.4.9^{m}. 15

Christus, vt homo, est causa meritoria, sed, vt Deus, est causa principalis nostræ iustificationis. 4.d.1.q.1.ar. 4.q.3.1^{m}. ¶ Veri.q.29.4.1^{m}. ¶ 2^{m}. 16

Resurrectio Christi, est causa instrumentalis, & exemplaris resurrectionis animarum, s. iustificando eas. 3^{a}. q.56.2.o. ¶ q. 62.5.1^{m}. ¶ 4.d.43.ar.2.q.1.q.2. ¶ Opus. 3. c. 247.249. Christus.55. 17

Resurrectio Christi, est causa iustificationis, quantū ad terminum, ad quem, sacramenta vero, & passio Christi, quantum ad terminum à quo. 3^{a}.q.56.2.4^{m}. ¶ q.59.2. 3^{m}. ¶ q.62.5.3^{m}. ¶ 3.d.19.ar.1.q.1.3^{m}. ¶ ar.3.q.2.3^{m}. 4.d.1.q.1.ar.4.q.3.2^{m}. ¶ d.19.q.1.ar.1.q.1.3^{m}. ¶ ar.3.q 2.3^{m}. ¶ Veri.q.29.4.1^{m}. ¶ Opus.3.c.247. ¶ Rom.4. fio 18

Iustificatio appropriatur attributo misericordiæ Dei sicut renouatio iustorum, sapientiæ eius. 1^{a}.q.45.6.3^{m} ¶ 4.d 17 q.1.ar.1.q.4.o. 19

Iustificatio manifestat iustitiam Dei, sicut causam exemplarem, misericordiam vero, vt causam efficientem, sed bonitas creaturæ manifestat bonitatem Dei vtroque modo. 1^{a}.q.45.6.3^{m}. ¶ 4.d.17.q.1.ar.1.q.4.2^{m}. 20

Iustificari dicitur tripliciter. i. quo ad reputationē, executionem, & causam, sed opera legis iustificabant primo modo, & secundo, non autem tertio modo. 12æ.q. 100.12.c.3.d.40.3.o. ¶ Ro.2.lec.3.co.1. ¶ c. 3. lec.2.fi ¶ Gal.2.lec.4.co.1.fi.c. 3.lec.4.o.o. 21

Oppositum videtur dicere, quo ad opera legis. 3^{a}. q.62. 6. 3^{m}. ¶ q.70.4.o. 22

Omnia præcepta veteris legis iustificabant disponēdo, & figurādo, non autem causando habitum, sed actum iustitiæ. 12æ. q.98. 4.c.fi. ¶ 2^{m}. ¶ q.100.12.o. ¶ 3.d.40. 3.o. 23

Præcepta cerimonialia non iustificabant, nisi ex obediētia, & deuotione, i. non continebant iustitiam, nisi in generali. Moralia vero iustificabant in speciali, secundum generalem iustitiam. Iudicialia autem in speciali, secundum specialem iustitiam. Sed præcepta legis humanæ secundum iustitiam acquisitam iustificant. 12æ.q 98.8.o ¶ q.112.o. ¶ q.103.2.o. ¶ 3.d.40.3.o. 24

Lex noua continet duo, s. gratiam principaliter, & documenta, & præcepta secundario Ratione primi iustificat, non autem ratione secundi. 12æ.q. 106.2.o. 25

IVSTI sunt nobilissimæ partes vniuersi, ideo omnia bona, & peccata sua, & aliorum, prosunt eis. 1^{a}.q.23.7. c.fi. 1

Deus specialiter dicitur Deus iustorum, tripliciter, scilicet, ex speciali, cura, cultu, & præmio. 2^{a}. q.23. 7.c. 2

Deus nihil permittit euenire, quod finaliter impediat salutem iustorum. 1^{a}.q.22.2.4^{m}. 3

LABOR

L.

1 LABOR manualis, siue corporalis, vel mechanicus, prohibetur ad litteram, tertio præcepto decalogi, vt præcepto speciali, sed mystice, quoad cessationem à peccatis, vt præcepto generali. 22æ.q.122.4.1m.¶3m.¶3m.¶q.187.3.c.

2 Labor manualis ordinatur ad quatuor, s. ad victum, ad ocium vitandum contra concupiscentias, & eleemosynas. 22æ.q.187.3.c.

3 Labor manualis est vtilis ad tria. s. contra furtum, contra cupiditatem boni alieni, & contra turpia negocia pro victu. 22æ.q.187.3.c

LACHRYMÆ causantur ex tristitia, & aliquando ex affectus teneritate, præcipue cum consideratur delectabile cũ tristabili, vt ex deuotione. 22æ.q.82.4.3m

LAMECH non euasit reatum homicidij, occidens hominem, quem credidit bestiam, quia non adhibuit diligentiam. 22æ.q.64.8.1m.

LAMINA aurea, inuenta super pectus gentilis mortui de fide eius, & dicentis, Christus nascetur ex Virgine, & ego credo in eum. O sol sub Helenæ, & Constantini temporibus, iterum me videbis. 22æ.q.2.7.3m

LATERE quærit concupiscentia, propter turpitudinem, ira vero manifestius operatur, propter impedimẽtum rationis, & amplificationem cordis. 12æ.q.48.3.a10.¶ 22æ.q.156.4.c.

LATITVDO est dimensio magnitudinis corporalis. 12æ.q.33.1.c.

1 LATRIA exhibita vero Deo, & exhibita idolo, non dicitur vniuoce. 22æ.q.94.1.2m.

2 Latria dicitur tripliciter. s. res exhibita ad cultum Dei, actus, & habitus, & sic tertio modo, est virtus. Cuius nomina sunt quatuor. s. theosebia, vel eusebia, pietas, religio, & latria. 22æ.q.81.1.3m.¶4m.¶q.94.1.1m

3 Latria est specialis virtus, inquantum habet specialem rationem obiecti, & actus, sed est virtus generalis inquantum actibus aliarum virtutum materialiter vtitur ad suum actum, ad quem multæ virtutes. s. fides, charitas, & aliæ praexiguntur. 22æ.q.81.3.5.o.¶8.1m.¶q.83.15.c.¶q.186.1.2m.

4 Latria non est virtus theologica, quia non habet Deum pro obiecto, sed habet eum tantum pro fine, ideo est virtus moralis, & reducitur ad virtutes Cardinales. 22æ.q.81.5.o.¶q.82.1.c.

5 Latria reducitur ad iustitiam, non quidem sicut species ad genus, sed sicut virtus annexa virtuti principali. 22æ.q.80.o.

6 Actus latriæ præcipitur primo præcepto decalogi. 12æ.q.100.4.1m.

7 Latria est quædam protestatio fidei. 12æ.q.100.4.1m.¶ 22æ.q.81.3.b.¶2m.¶q.94.1.5m.¶q.97.3.1m.¶q.100.1.1m.¶q.101.3.1m.

8 Offerre sacrificia, vel orare, vel prostratio, & huiusmodi, eliciuntur a sola latria, cuius propriè sunt actus, licet imperentur à fide, & charitate. 22æ.q.81.3.1m.¶q.82.2.1m.¶q.85.3.o.¶q.88.5.1m.

1 DICITVR quandoque bonus latro, non quidẽ proprie, & simpliciter sed metaphorice, vel quasi transumptiue. 12æ.q.33.3.1m.¶q.92.1.c.fi¶22æ.q.45.1.1m.¶q.47.13.c.¶q.92.1.1m.

2 Christus voluit crucifigi, inter duos latrones, quadruplici ratione. s. primo, quia sicut pro nobis maledictum crucis factus est Christus, sic pro omnium salute inhonorios, quasi noxius crucifigitur, secundum Hieronymum. Secundo vt in ipsa patibuli specie, deuitaretur illa, quæ in iudicio ipsius, omnium hominum facienda est discretio, secundum Leonem Papã, tertio duo latrones leuæ, ac dextræ affiguntur, omnem humani generis diuersitatem vocari ad sacramentum passionis Domini ostendentes, secundum Hilarium, quarto, quia latrones, qui cum Domino crucifixi sunt, significant eos, qui sub fide, & confessione Christi, vel agone martyrij, vel qualibet arctioris disciplinæ instituta subeunt, secundum Bedam. 3a q.46.11.o.

LAVRENTIVS diaconus existens, baptizabat in necessitate tantum. 3a.q.67.1.3m. 1

Laurentius, & Vincentius, & aliqui alij sancti, habuerũt passionem magis dolorosam, quam Christus, quo ad diuturnitatem, vel acerbitatem, vel aliquid huiusmodi, non autem simpliciter. 3a.q.46.6.1m. 2

LAVS dependet essentialiter à voluntate adhærente bono, non autem potentialitate peccandi, sed est signum eius. 22æ.q.81.6.1.1m 1

Aliquid est laudabile inferiori, quod est vituperabile superiori & è conuerso. 12æ.q.94.3.1m. 2

Laudare hominem ad consolationem, vel ad proficiẽdũ, cum cæteris circunstantiis debitis est actus virtutis amicitiæ, aliter autem, est peccatum adulationis. 22æ.q.115.1.1m.¶2.o. 3

Deus secundum essentiam maior est omni laude, ideo debetur ei reuerentia, & honor latriæ, laus autem, effectibus eius. 22æ.q.91.1.1m. 4

Deus est ore laudandus, non vt ei aliqoid manifestetur sicut aliis, sed vt nos & alios excitemus in Deũ, & vt retrahentur ab eius offensis. 22æ q.91.1.o.¶2.o. 5

Ocium tollitur per meditationes diuinorum eloquiorũ, s. sacrarum scripturarum, & per laudes diuinas, quia secundum glosam non est ociosus, qui verbo Dei tantum studet, nec pluris est qui extra operatur, quam qui studium cognoscendæ veritatis exercet. 22æ.q.87.3.c.fi. 6

Lazarus resuscitatus, iterum mortuus est. 3a. q.53.3.c.1m.¶q.55.2.3m.¶q.56.1.c. 7

LEGISLATOR magis considerat actus exteriores, quàm interiores. 12æ.q.100.9.c. 1

Voluntas principis, vel legislatoris, vt regulata ratione, habet vigorem legis. Alioquin esset magis iniquitas, quam lex. 12æ.q.90.1.3m.¶q.92.1.4m.¶q.93.3.2m.¶22æ.q.60.5.1m. 2

Intentio legislatoris est facere ciues bonos, inducendo eos ad virtutes, per assuefactionem bonorum operũ. 12æ.q.92.3.o.¶q.96.2.2m.¶q.107.2.c.¶22æ.q.122.1.1m. 3

Intẽtio cuiuslibet legislatoris, ordinatur primo, & principaliter ad bonum commune, secundo autem ad ordinem iustitiæ, & virtutis, quo conseruatur, & peruenitur ad primum. 12æ.q.100.8.c. 4

Legislator intendit bonum commune, ideo non præcipit actus particulares vnius, nisi vt ordinãtur ad alterum. 12æ.q 90.2.4.c.¶q.98.6.2m.¶3m.¶q.100.2.8.c. 5

LEGISPOSITIVA est idem, quod virtus regnatiua, i. principalis species prudentiæ, quæ conuenit regi. 22æ.q.50.1.3m.¶2.b.¶1m.¶3.b. 1

Legispositiua, & eugnosyna, i. bona sententia, siue consilium, tribuuntur prudentiæ, secundum directionẽ, & attribuuntur iustitiæ, secundum executionem. 22æ q.80.4m. 2

Lex non potest dari, nisi populo, ideo legispositiua est pars politicæ, & non œconomicæ, nec monasticæ. 12æ.q.98.6.2m.¶3m.¶q.101.3.c.¶3a.q.70.2.2m. 3

LENIA est idem, quod patientia, & pars annexa fortitudini. 22æ.q.121.6m.

LEPRA non mundabatur, per ritum, & cerimonias legis, nisi quandoque miraculose, i. quando sacerdos decipiebat in iudicando. 12æ.q.102.5.7m.¶q.103.2.3m. 1

Expositio litteralis, & figuralis lepræ, in hominibus, domibus, & vestibus. 12æ.q.102.5.4m.¶q.107.2.4m. 2

Leprosus non debet promoueri ad sacerdotium, nec celebrare Missam in publico, propter horrorem, sed celebrare potest secreto, nisi sit periculũ. 3a.q.82.10.3m. 3

Aliquis remouetur ab administratione Ecclesiæ, propter vitiũ lepræ, quia ineptus est. 22æ.q.108.4.3m. 4

1 LEX dicitur à ligando, quia obligat, vel dicitur à legendo secundum Isidorũ, quia scripta est. 12ꝰ. q.90.1.c & 4.2m.& 3m.

2 Quælibet inclinatio ex aliqua lege, potest dici lex participatiue, non autem essentialiter. 12ꝰ.q.90.1.1m.& q. 91.6.c.

3 Lex est regula, & mensura actuum agẽdorum, vel omittendorum. 12ꝰ q.90.1.c.& a.4.c.& q.91.2.c.& q.93. 3.c. & q.95.4.c.fi.& q.96.5.c.& q 97.1.c.

4 Lex de sui ratione, habet, quod sit regula actuum agendorum, & quòd habeat vim coactiuam. 12ꝰ.q.90.3.c. & q.96.5 c.& 21ꝰ.q.67.1.c.

5 LEX est aliquid rationis, s. propositiones vniuersales rationis practicę, considerata actu, vel habitu. 12ꝰ.q. 90.1.c.& q.91.1.c.& q.92.1.c.& q.94.1.c.

6 Lex non est aliud, nisi dictamen rationis practicæ. 12ꝰ. q.91.1.3.c.& q.92.1.c.4m.& 2.c.& q 97.1.c.

7 Lex est quædam rationis ordinatio ad bonum commune, ab eo, qui curam cõmunitatis habet promulgata. 12ꝰ.q.90.4.c.

8 Lex maxime respicit ordinem ad beatitudinem, & propriè ad fœlicitatem communem. 12ꝰ.q.90.2.c.

9 Nullum præceptum habet vim legis, nisi secundũ ordinem ad bonum commune, ad quod omnia lex ordinatur, vt ad finem. 12ꝰ. q.90. 2.c.& 3.c.& q.91.5.c.& 6. 3m.& q.92.1.c.& q.93. 1.1m.& q.95. 3.4.c.& q.96.1.3.4. 6.c.& q.97.1.c.& q.100.2. c.& 11.3m.& 22ꝰ.q.58. 5. c.& 3a q 70.2.2m.

10 Lex importat ordinem ad finem actiue, non autẽ passiue, nisi per accidens, s. quando legislator habet finem extra se. 12ꝰ.q.91.1.3m.

11 Lex non imponitur ab aliquo domino, nisi subditis eius; ideo præcepta cuiuslibet legis præsupponunt subiectionem recipientis legem ad dantem legem. 22ꝰ.q.16.1.c.& q.22.1.c.

12 Non omnia contenta sub lege, obligant ad mortale, q2 non omnia traduntur per modum præcepti, sed aliqua per modum ordinationis, & statuti, & obligant ad certam pœnam. 22ꝰ.q.186.9 2m.

13 Vsus venereorum, ordinatur ad bonum commune, ideo subiacet legi, quia bona communia cadunt sub lege. 22ꝰ.q 154.2.c.fi.& 9.3m.

14 Lex quintuplex, s. lex æterna, naturalis, diuina, humana, & fomes peccati. 12ꝰ.q.91.c.

15 Lex est in aliquo dupliciter. s. essentialiter, & vt in regulante, & participatiue, vt in regulato, primo modo est in ratione, secundo modo, est in omni, quod ex aliqua lege in aliquid inclinatur. 12ꝰ.q.90.1.1m.& 3.1m.& q. 91.2.6.c.

16 Homo dupliciter inclinatur ad obseruantiam legis. s. interius per amorem, vt boni, & exterius per pœnas, vt mali. 12ꝰ.q.92.1.2m.& q.95.1.c.& q.98.6.c.& q.107. 1. 2m.& 22ꝰ.q.108.1.3m.& 3.c.

17 Diuersæ leges, diuersis imponuntur. 12ꝰ.q.91.5. 1m.& 6. c.& q.96.2.c.& q.100.2 c.& q.104. 3.2m.& q.107.1.c.

18 Iustus dupliciter non est sub lege. s. coactiue, & quantũ ad opera Spiritus sancti. 12ꝰ q.93.6.1m.& q.96.5.c.

19 Actus legis quadruplex. s. imperare, seu præcipere, vetare, seu prohibere, permittere, & punire, non autẽ cõsulere, nec præmiare, quia conueniunt etiam personis priuatis. 12ꝰ.q.92.2.c.

20 Proprius effectus legis est, inducere subditos ad propriã eorum virtutẽ, ideo lex facit bonos, vel simpliciter, vel bonos secundum quid. 12ꝰ.q.92.1.c.& 2.4m.

21 Quælibet lex inducit ad obseruantiam præceptorum per pœnas, & per præmia danda, vel per Deum, vt lex diuina, vel p homines, vt lex humana. 12ꝰ.q.99.6.c.

22 Omnis lex tendit ad amicitiam, vel hominũ ad inuicẽ, vel hominum ad Deum. 12ꝰ.q.99.1.2m.& 2.c.

23 * Lex naturalis, est participatio legis æternæ, & impressio diuini luminis, in creatura rationali, qua inclinatur ad debitum actum, & finem. 12ꝰ.q.91.2.c.& q.96. 2.1m.& q.97.1.1m.

Lex naturalis non est habitus proprie, & essentialiter. s. 24
quo quis operatur, sed impropriè, idest, quod habitu
tenetur. 12ꝰ.q.94.1.c.

Omnes inclinationes partium humanæ naturæ, vt cõcu 25
piscibilis, & irascibilis, secundum quod regulantur
ratione, pertinent ad legem naturalem. 12ꝰ. q.94. 2.
2m.& 4.3m.& 22ꝰ.q.108.2.c.

Ordo præceptorum legis naturæ, est secundum ordinẽ 26
inclinationum naturalium, s. primo secundum naturam substantiæ, secundo secundum naturam animalis; tertio secundum naturam hominis. 12ꝰ.q 94.2.c.

Ad præcepta legis naturæ, pertinent omnia, quæ ratio 27
practica, naturaliter apprehendit esse bona humana, s. omnia, ad quę homo habet naturalem inclinationẽ. 12ꝰ.q.94.2.3.c & 4.c.3m.

Lex naturalis est eadem apud omnes, quo ad prima 28
principia communia, secundum rectitudinem, & notitiam, non autem quo ad alia. 12ꝰ.q.94.4.c.

Lex naturæ est vna omnium, quia præcepta eius sunt cõ 29
munia, ideo conueniunt tam imperfectis, quàm perfectis, sed lex diuina non est vna, quia præcepta eius sunt particularia. 12ꝰ.q.91.5.3m.

Omnes actus virtutum, inquantum sunt virtuosi, sunt 30
de lege naturæ, non autem omnes, secundum species suas. 12ꝰ.q.94.3.c.

Lex naturalis non potest dici in irrationalibus, nisi se- 31
cundum similitudinem. 12ꝰ.q.91.2.3m.

Aliquid deriuatur à lege naturæ dupliciter. s. vt conclu- 32
sio, & ut determinatio legis, vt lex humana. 12ꝰ.q 95. 2.c.& q.99.3.2m.

Lex naturalis potest mutari per legem diuinam, & hu- 33
manam, addendo, & subtrahendo conclusione, sed raro, & in aliquo particulari, non autem prima principia eius. 12ꝰ.q.94.4.c 2m.& 5.c.& q.97.1.1m.

Lex Dei scripta corrigit legem naturæ, supplendæ, vel vt 34
corrupta erat in cordibus aliquorum. 12ꝰ.q.94.5.1m & 3a.q.61.3.2m.

Lex naturalis non potest deleri de corde alicuius, quo 35
ad prima principia, & in vniuersali, sed tantũ in particulari, vel quo ad conclusiones. 12ꝰ. q.94.6.c.& q.99. 2.2m.

Lex naturæ fuit offuscata in gentilibus, quo ad multa. 36
12ꝰ q.94.4.5.6.c.& q.91.6.c.1m.& q.99.2. 2m.& q.100. 5.1m.& 22ꝰ.q.22.1.1m.& q.154.1.1m.& 3a.q.60.5.3m.& q.61.3.2m.& q.70.2.1m.

Lex naturæ sic corrupta fuit apud Germanos, quod la- 37
trocinium non reputarent peccatum. 12ꝰ.q.94.4.6.c.

Lex æterna, est ratio, seu conceptus gubernationis rerũ, 38
in Deo. 12ꝰ.q.91.1.c.& q.93.1.c.& 3.4.c & 5.3m.

Lex æterna secundum essentiam, est nota beatis tantũ, 39
sed in suis effectibus, nota est omni creaturæ rationali. 12ꝰ.q.19.4.3m.& 5.6.c. & q.93.2.c.

Lex æterna comparatur ad ordinem rationis, sicut ars 40
ad artificiatum, ideo eiusdem rationis est aliquid esse contra vtrunque. 12ꝰ.q.71.2.4m.

Omnis lex, inquantum iusta est, deriuatur à lege ęterna. 41
12ꝰ q.93.3.c.

Omnia regulantur lege æterna, & participant eam, in- 42
quantum ex ea inclinantur in proprios actus, & fines. 12ꝰ.q.91.2.c.

Aliquid subditur legi æternæ dupliciter, s. secundum co 43
gnitionem, vt creatura rationalis tantum, vel per aliquod principium interius, vt omnis creatura. 12ꝰ.q. 91.2.c.3m.& q.93.5.6.c.

Omnia creata subduntur legi æternæ, non autem ea, 44
quæ pertinent ad essentiam Dei. 12ꝰ.q.91.2.c & q.93.4. 5.6.c.

Voluntas Dei secundum se, non subditur legi æternæ, 45
nec gubernationi Dei, sed tantum secundum volita creata. 12ꝰ.q.93.4.1m.

Filius Dei, secundum humanitatem, legi æternæ subdi- 46
tur,

tur,ſed ſecundum deitatem, eſt ipſa lex æterna, per appropriationem.12æ.q.93.1.2^{m}.⁊ 4.2^{m}.⁊ 6.1^{m}

47 Beati,& damnati,ſubduntur legi æternæ,per quam meruerunt,& conſeruantur in beatitudine, vel miſeria. 12æ.q.93.6.3^{m}.

48 Boni perfectius ſubdunt legi æternæ,quàm mali,quantum ad cognitionem,& inclinationem ad bonũ, ſed ſecundum paſſionem eſt è conuerſo. 12æ.q.93.6.c.

49 Prudentia carnis,ſubditur legi æternæ, ſecundũ paſſionem,non autem ſecundum actionem. 12æ.q.93.6.2^{m}

50 Irrationalia, defectus, & omnia contingentia omnium naturalium ſubduntur legi æternæ, non autem humanæ. 12æ.q.93.5.0.⁊ 12æ.q.93.6.c.

51 Lex diuina eſt neceſſaria,præter legem naturalem,& humanam. 1^{a}.q.1.1.0.⁊ 12æ.q.91.4.0.⁊ 3^{a}.q.60.5.3^{m}.

52 Lex diuina eſt participatio legis æternæ, in ordine ad finem ſupernaturalem, ſicut lex naturalis, ad finem naturalem. 12æ q.91.4.c.1^{m}.

53 Sicut gratia præſupponit naturam, ſic lex diuina præſupponit legem naturalem. 12æ.q.99 2.1^{m}.

54 Ea,quæ ſunt neceſſaria ad ſalutem,cadunt ſub præceptis diuinæ legis. 12æ.q 1.2.c.⁊ q.140.2.c.

55 In lege Dei aliqua præcipiuntur,quia bona ſunt,& aliqua è conuerſo, & aliqua prohibentur, quia mala ſunt,& aliqua è conuerſo. 22æ.q.57.2.3^{m}.

56 Finis legis diuinæ,eſt beatitudo æterna, humanæ verò eſt temporalis tranquillitas ciuitatis. 12æ. q.98.1.c.⁊ q.100.2.5.c.

57 Lex diuina principaliter intendit amicitiam hominum ad Deum,ſed lex humana,hominum adinuicẽ. 12æ. q.99.2.3 c.⁊ q.100.2.5.c.

58 Lex diuina principaliter ordinat homines ad Deum, ſed ordinat homines adinuicem,ſecundum quod cõuenit ordini ad Deum,humana vero è conuerſo. 12æ. q.99.3.4.c.⁊ q.110.2.5.c.

59 Lex diuina ſufficienter ordinat ad omnẽ actũ virtutis, non autẽ lex humana. 12æ.q.100.2.0.⁊ 22æ.q.140.2.c.

60 Lex humana proponit præcepta tantùm de actibus iuſtitiæ,vel aliarum virtutum,ſub ratione iuſtitiæ;diuina verò,de actibus omnium virtutum,vel obligando, vel conſulendo, 12æ.q.100.2.0.

61 Lex diuina ſe extendit ad actus interiores, & exteriores,ſed lex humana,tantum ad actus exteriores. 12æ. q.91.4.c.⁊ q.98.1.c.⁊ q.100.2.9.c.

62 Lex diuina prohibet,& punit omnia peccata, non autẽ lex humana. 12æ.q.91.4.c.fi.⁊ q.93.1.3^{m}.⁊ q.96.2 0.⁊ 3.1^{m}.⁊ q.98.1.c.⁊ 22æ.q.69.2.1^{m}.⁊ q.77.1. 1^{m}.⁊ q.78. 1.4^{m}.

63 Leges humanæ antiquæ,continent quædam fabuloſa,& falſa,non autem lex diuina. 12æ q.99.3.c.

64 Lex diuina diſtinguitur in legem veterem,& legem nouam,non ſicut in ſpecies omnino diuerſas, ſed ſicut in imperfectum,& perfectum in eadem ſpecie. 12æ.q. 91.5.0.⁊ q 107.1.0.

65 Lex vetus eſt æterna,quo ad moralia,& quo ad veritatem, quam figurabant cerimonialia, non autem aliter 12æ.q.103.3.1^{m}.

66 * Lex vetus conuenienter data eſt, tempore Moyſis; * primo quidem contra malos, ad comprimendam eorum duritiam,& ſuperbiam,& in eo quod ſcire ſe,& poſſe putabant,quod non valebant; ſecundo vero ad bonorum auxilium,quo faciliùs, & ſecuriùs ad ſpiritualia nutrirentur. 12æ.q.98.6.0.⁊ 1^{a}.q.70.2.2^{m}.

67 Lex vetus differt à lege naturali, non vt ab ea penitus aliena,ſed vt aliquid ei ſuperaddens. 12æ. q 99.2.1^{m}.

68 * Lex vetus erat bona,quia conſonabat rõni, reprimẽdo concupiſcentias,ſed erat imperfecta;* quia nõ poterat ſufficiẽter ad finẽ inducere. 12æ.q 98.1.c.⁊ 2.1^{m}

69 Lex vetus,prohibebat omnia peccata. 12æ.q.98.1.c.

* Lex vetus non conferebat gratiam, quia hoc Chriſto

70 reſernabatur. 12æ.q.98.1.0 ⁊ q 99.2 3^{m}.⁊ q.110. 12.0.

71 Finis veteris legis erat iuſtificatio hominum, quam tñ efficere non poterat,ſed eam figurabat factis cerimonialibus,& promittebat verbis. 12æ. q.107.2.c.

Lex vetus, ſm ſenſum exteriorem promittebat tantum temporalia,ſed ſecundum ſenſum ſpiritualẽ,promittebat ſpiritualia,& vitam æternam. 12æ.q.114.10.1^{m}. 72

Lex vetus occidebat,non quidẽ effectiue, ſed occaſionaliter accepta,non autẽ data. 12æ.q.98.1.2^{m}.⁊q.99.2.3^{m}. 73

Lex vetus induxit pœnam ſeruitutis, in caſu duplici tãtum,ſ.ſeruitutem perpetuam in ſeruo nolente ingredi,& temporalem,in ſure non valente ſoluere. 12æ.q. 105.2.10^{m}. 74

Lex vetus,bene ſtatuit de loco iudicij,de iudicibus, & teſtibus. 12æ q.105.2.c.7^{m}.⁊ 8^{m}. 75

Lex vetus data fuit ſolis Iudæis, non quidem propter merita eorum,ſed propter promiſſiones Dei de Chriſto. 12æ.q.98.4.0.⁊ 5.c. 76

Lex vetus data fuit duris in flagellum, proficientibus in pędagogum, perfectis autem in ſignum, & ſolatium. 12æ.q.101.3.c. 77

Gentiles non obligabantur ad legem veterem, quo ad cerimonialia,vel iudicialia, ſed ad præcepta naturæ ſecundum ſe,non autem ex lege veteri. 12æ.q.98.5.0 ⁊ 22æ.q.85.4.1^{m}. 78

Lex vetus neminem excludit à cultu Dei, ſed tantum à ciuilitate. 12æ.q.105.3.1^{m}.⁊ 2^{m}. 79

Lex vetus ordinabat ad Chriſtum, perhibendo teſtimonium,& diſponendo ad eum. 12æ.q.98.2.c.⁊ q.99.6.c. 80

Status veteris legis inſtitutus fuit ad figurandum myſterium Chriſti. 12æ.q.102.4.c. 81

Status veteris legis, non fuit immutatus ante Chriſtũ, quo ad impletionem, ſed quo ad conditionem populi. 12æ.q.108.4.2^{m}. 82

Chriſtus impleuit legem veterem,opere,& doctrina tripliciter,ſ.exponendo,dando modum melius obſeruãdi,& ſuperaddendo. 12æ q.107.2.0.⁊ 4.3^{m}. 83

Chriſtus in omnibus conuerſatus eſt ſecundũ præcepta veteris legis. 3^{a}.q.17.0.⁊ q.40 4.0.⁊ q.47.2.1^{m}. 84

Lex vetus dabatur populo adhuc imperfecto, in comparatione ad perfectionem,quæ erat futura per Chriſtum. 12æ.q.99.6.c. 85

Lex noua continetur in lege veteri virtualiter,vt perfectum in imperfecto,& implicite,non autem explicite, & in actu. 12æ.q. 107.3.0. 86

Lex vetus aſſimilatur puero,vt imperfecta,noua autem aſſimilatur viro,vt perfecta. 12æ.q.91.5.c.1^{m}.⁊q.98.1. 0.⁊ 2.1^{m}.⁊ 2^{m}.⁊ q.99.6.c.⁊ q.106 5.c.⁊q 107.1.c.2^{m}. ⁊ 2.3.4.c.⁊ 22æ.q.1.7.2^{m}. 87

Lex noua implet legem veterem, exhibendo, quod lex vetus promittebat,& figurabat,ſed euacuat eam, quo ad cerimonialia. 12æ.q. 107.2.0.⁊ 22æ.q.104.6.2^{m}. 88

Lex noua dicitur gratia fidei, quia principaliter eſt ad gratiam,ſecundario autem eſt ceremonialia,& ſacramentalia. Lex vetus autem è conuerſo. 12æ. q.107.1. 3^{m}.⁊ q.108.1.0. 89

Lex vetus eſt via ad legem nouam,ſicut lex noua ad cœleſtem Eccleſiam,ſeu ad cœleſtem hierarchiam. 12æ. q.101.2.c.⁊ q.106.4.1^{m}.⁊ 3^{a}.q.61.4.1^{m}. 90

Vtraque lex fuit ab vno Deo, ſed lex vetus in lapidibus, noua verò in corde. 12æ.q.98.2.3.0. ⁊ q.106.2. 3^{m}.⁊ 4. 3^{m}.⁊ q.107.1.c.fi. 91

Lex vetus cohibebat manum.i.actus exteriores,per pœnas temporales,non autem animum, ideſt, actus interiores,noua autem cohibet vtrunque,per æterna. 12æ. q.107.1.2^{m}. 92

Lex noua principaliter promittit ſpiritualia, & ordinat actus & interiores, & ex amore, ideo perfectior eſt lege veteri,quę hẽt oppoſita. 12æ.q.91.5.0.⁊q.99.6.0 ⁊q. 107.1.2^{m}.⁊ q.108.1.0.⁊ 22æ.q.95.2.3^{m}.⁊ q.144.1 3^{m}. 93

Lex vetus eſt grauior lege noua, quo ad cerimonialia,& quo ad diſpoſitionem ſubditorum, ſed quo ad actus virtutum, eſt è conuerſo. 12æ.q.107.4.0. 94

Lex noua addit conſilia ſuper præcepta, non autem lex 95

vetus. 12æ. q. 108. 4. o.

96 Lex noua dicitur lex veritatis, lex vetus autem dicitur lex vmbræ, vel lex figuræ. 12æ q. 107. 2. c.

97 In lege noua dantur præcepta fortitudinis ad pugnandum spiritualiter, & ad patientiam temporalium malorum, non autem ad pugnam corporalem, sicut in lege veteri. 22æ q. 140. 1. 1m.

98 Lex noua nihil instituit, ad cognoscendum futura, sicut lex vetus, quia terrena sunt, fuerunt tamen in nouo testamento etiam aliqui, prophetæ spiritum habentes, qui multa de futuris euentibus prædixerunt. 22æ. q. 95. 2. 3m.

99 Lex noua nihil determinat circa ceremonialia, vel iudicialia, nec præcipit alia moralia, quàm lex vetus. 12æ. q. 108. 2. o. & 3 2m. & 3m.

100 Lex noua principaliter est gratia Spiritus sancti, secundario autem est circa quædam disponentia ad gratiã, & ad vsum eius, ideo principaliter est indita, & secũdario scripta 12æ. q. 106. 1. o. & a. 3. c. & q. 107. 1. 2m. & 3m & q. 108. 1. c. 3m.

101 In lege noua nihil continetur, nisi pertinens ad gratiã Spiritus sancti, vel disponens intellectum per fidem & affectum, vel ad vsum gratiæ 12æ. q. 106. 1. 1m.

102 Lex noua, est lex gratiæ, & pietatis. 12æ. q. 106. 3. c. fi.

103 Lex noua dicitur lex libertatis, quia non præcipit actus exteriores, nisi sacramentorum, vel habentes necessitatem ad gratiam, nec prohibet, nisi contraria gratię, 12æ. q. 108. 1. 2. o. & 4. c.

104 Lex noua bene ordinat omnes, actus interiores hominis ad se, ad proximum, & ad Deum. 12æ. q. 108. 3. o.

105 Nullus status potest esse perfectior statu nouæ legis, quia lex noua immediate introducit ad vltimum finem. 12æ. q. 106. 4. c. & q. 108. 4. o.

106 Lex noua non debuit dari à principio mundi, triplici ratione; prima, s. quia lex noua principaliter est gratia Spiritus sancti, quæ abundanter dari non debuit, antequàm impedimentum peccati ab humano genere tolleretur, consummata redemptione per Christum; secunda potest assignari ex perfectione legis nouæ, non enim aliquid ad perfectum adducitur statim à principio, sed quodam temporali successionis ordine, sicut aliquis prius fit puer, & postmodum vir, tertia sumitur ex hoc, quod lex noua est lex gratiæ, & ideo primo oportuit, quod homo relinqueretur sibi in statu veteris legis, vt in peccatum cadendo suam infirmitatem cognoscens, recognosceret se gratia indigere. 12æ. q. 91. 5. 2m. & q. 106. o.

107 Lex noua proponitur in omni loco, non autem in omni tempore, quia tempus variat statum, non autem locus. 12æ. q. 108. 3. 1m.

108 Lex noua durabit vsque ad finem mundi. 12æ. q. 105. 4. o.

109 Leges humanæ sunt necessariæ, ad pacem hominum, & ad virtutes, propter malos, quia non sufficit eis paterna monitio. 12æ. q. 91. 3. o. & q. 95. 1. o.

110 Melius est secundum Philosophum, omnia determinari per leges, quantum possibile est, quàm relinquere arbitrio iudicum, triplici ratione. Primo, scilicet. quia facilius est inuenire paucos sapientes, qui sufficiãt ad rectas leges ponendas, quàm multos, qui requirerentur, ad recte iudicandum de singulis, secundo quia illi, qui leges ponunt, ex multo tempore considerant, quid lege ferendum sit, sed iudicia de singularibus factis, fiunt ex casibus subito exortis facilius autem ex multis consideratis potest homo videre quid rectum sit, quàm solum ex aliquo vno facto. tertio quia legislatores iudicant in vniuersali, & de futuris, sed homines iudiciis præsidentes, iudicant de præsentibus, ad quæ afficiuntur amore, vel odio, aut aliqua cupiditate, & sic eorum deprauatur iudiciũ. 12æ. q. 95. 1. 2m.

111 Quia ergo iustitia animata iudicis, nõ inuenitur in multis, & quia flexibilis, ideo necessarium fuit, in quibuscunque est possibile legem determinare, quid iudicãdum sit, vt paucissima arbitrio hominum committerentur. 12æ. q. 95. 1. 2m. fi.

Quædam singularia, quæ non possunt lege comprehendi, necesse est committere iudicibus, puta de eo, quod est factum esse, vel non esse, & de aliis huiusmodi. 12æ. q. 95. 1. 3m. 112

Lex humana est dispositio particularis, inuenta per rationem humanam, ex principiis communibus legis naturalis. 12æ. q. 91. 3. o. & 4. c. & q. 95. 2. o. & 3. 4. c. 113

* Lex humana est mensura mensurata à lege diuina, & à lege naturali, cuius finis est vtilitas hominum. 12æ. q. 95. 4. c. & q. 95. 3. o. 114

Leges humanæ in communi, habent rationem, non autẽ quo ad aliquas particulares cõditiones, sed ex arbitrio instituentium, 12æ. q. 95. 2. 4m. & q. 104. 1. 3m. 115

Leges humanæ, nõ possunt habere illam infallibilitatẽ, quam habent conclusiones demõstratiuæ scientiarũ. 12æ. q. 91. 3. 3m. & 4. c. & q. 96. 1. 3m. & q. 105. 2. 8m. & 22æ. q. 120. 1. c. 116

Nulla lex humana habet vim legis, nisi inquantum à lege naturæ deriuatur. 12æ. q. 95. 2. o. 117

Leges scribuntur ad declarationem iuris naturalis, & iuris positiui, ideo continent vtrunque, & instituũt ius positiuum, dantes ei robur auctoritatis, non autẽ iuri naturali, sed hoc hẽt ex natura. 22æ. q. 60. 5. c. 1m. 118

Lex humana quadrupliciter diuiditur, secundum quatuor, quæ sunt de ratione eius, s. quod sit à lege naturæ, ad bonum commune, à persona publica, & sit regula actuum humanorum. 12æ. q. 95. 4. o. 119

Nullus potest condere legem, nisi communitas, vel persona publica, i. gerens vices eius. 12æ. q. 90. 3. o. & q. 92. 2. 2m. & q. 95. 4. c. & q. 96. 1. 4. c. & q. 97. 3. 3m. & q. 98. 3. 3m. & 22æ q. 50. 1. 3m. & q. 57. 2. c. & q. 60. 6. c. & q. 67. 1. c. 120

Lex humana debet dari in communi. 12æ. q. 96. 1. o. & q. 98. 6. 2m. & 22æ. q. 147. 3. 3. c. 121

Lex humana datur de aliquo, secundum illud, quod frequentius accidit. 12æ. q. 94. 1. 3m. & q. 96. 1. 3m. & 9. c. 3m & q. 102. 6. 5m. & 22æ. q. 88. 9. 10. c. & q. 120. 1 c. & q. 147. 4. c & q. 152. 2. 3m & q. 154. 2. c. fi. & q. 160. 5. c. 122

Lex humana non intendit intentionem obseruantis, sed actum eius 12æ. q. 100. 9. c. 123

Lex humana debet esse honesta, iusta, possibilis secundum naturam, secundum consuetudinem patriæ, loci, & temporis, necessaria, pro communi vtilitate, & clara. 12æ q. 95. 3. o. 124

Lex est iusta, vel iniusta tripliciter. s. ex fine, ex agente per auctoritatem, & ex forma, i. secundum æqualitatẽ proportionis. 12æ. q. 96. 4. c. 125

Lex humana præcipit aliquos actus cuiuscunque virtutis, vt ordinabiles ad bonum commune, non autẽ omnes similiter aliquos actus cuiuscũque vitij prohibet, non autem omnes. 12æ. q. 93. 3. 3m. & q. 96. 2. 3. o. & q. 100. 2. c. 126

Leges humanæ ordinantur ad aliqua mundana bona, secundum quorum conditionem, dantur præcepta fortitudinis. 22æ q. 140. 1. c. 127

Lex humana non debet seruari, quando est in damnũ, sed recurrendum est ad principem, si periculum non sit in mora. 12æ. q. 96. 6. o. & q. 97. 3. 1m. & 22æ. q. 60. 5. 2m. & 3m. & q. 147. 4. c. 128

Lex humana iusta obligat in foro conscientiæ, non autem lex iniusta, nisi propter scandalum vitandum in iis, quæ non sunt contra Deum. 12æ. q. 96. 4 o. & 22æ. q. 11. 1. 1m. & q. 40 3. 1m. 129

Omnes subditi alicuius potestatis, subduntur legibus iis, vel coacte, vt mali, vel spõte, vt boni. 12æ. q. 96. 5. c. 130

Princeps subditur legi suæ, quo ad iudicium Dei, & sponte, quo ad vim directiuã, nõ aũt coacte. 12æ. q. 96. 5. 3m 131

Nullus subditur legi inferioris contra superiorem. 12æ. q. 96. 5. c. 3m 132

Lex humana potest iuste mutari dupliciter, scilicet, 133

ex defectu

ex defectu legislatoris, vel ex mutatione rerum, uel hominum, 12ſ.q.95.3.3m.⁊ 6.0.⁊ q.97.1.0.⁊ q 104.3.2m.

134 Lex humana, non debet faciliter mutari, nisi propter magnam necessitatem, uel utilitatem, quia consuetudo iuuat, 12ſ.q.97.2.0.

L I. per quem non est appropriatum, sed proprium filij, 1ª.q.39.8.c.

L I A fœcunda, & lippis oculis, significat uitam actiuã, quæ plus parit, & minus uidet, 22ſ q.179.2.b.

1 LIBER de infantia Saluatoris, est apocryphus, 3ª.q.31.6.3m ⁊ q.36.4.3m.⁊ q.43.3.1m.

2 * Liber de mirabilibus sacræ scripturæ, non est Augustini, nec autenticus, 3ª.q 43.3.2m.

3 Liber de spiritu, & anima, non est Augustini, nec autenticus, 1ª.q.77.8.1m.⁊ q.79.8.1m.⁊ 10.1m.⁊ q.82.3.2m.

4 Liber uitæ dicitur tripliciter, s. conscriptio saluandorũ, scriptura eorum, per quæ saluantur, idest, utrunque testamentum, & scriptura agendorum, seu iam factorum, s. libri aperiendi in die iudicij, idest, uis diuina, quia cuilibet nota fient facta sua, 1ª.q. 24.1.1m.

5 Liber uitæ est notitia Dei de uita beata cuiuslibet in particulari, 1ª.q 24.0.⁊ q.39.8.fi.

6 Liber vitæ in diuinis dicitur essentialiter, non autẽ personaliter, & appropriatur filio, ratione notitiæ, sed spiritui sancto, ratione uitæ, 1ª.q.39.8.fi.

7 Liber uitæ non est prædestinatio, sed est notitia eius, 1ª.q.24.1.4m.

8 Liber uitæ, & electio, sunt tantum de uita gloriæ creaturarum, non autem propriæ de uita naturæ, nec de vita Dei, 1ª.q.24.2.0.

9 Scripti simpliciter in libro uitæ, s. prædestinati, nunquã delentur de libro uitæ, sed scripti secundum gratiã, delentur de libro uitæ, 1ª.q.24.3.0.

10 Sicut potest aliquis deleri de libro vitæ, sic potest in eo scribi de nouo, s. ei secundum opinionem, uel secundum gratiam, non autem simpliciter, 1ª.q.24.3.3m.

11 Nullus liber dicitur liber mortis, sicut dĩ liber uitæ, quia electi solent ascribi, non aũt repudiati, 1ª.q 24.1.3m.

12 Libri aperiendi in die iudicij, sunt cõscientiæ singulorum, vel sancti utriusque testamenti, uel sententia iudicis, uel uis diuina ostendens omnia, quæ cuilibet nota fient facta sua, 1ª.q.24.1.1m.

1 LIBERALITAS est uirtus dispensandi bene diuitias, in usus bonos sibi, suisque, & aliis, 22ſ.q.117.1 0.

2 Ad liberalem non pertinet, esse promptum ad recipiẽdũ, & minus ad petẽdũ, sed solicite procurat fructus suarũ possessionũ, ad liberaliter dandũ, 22ſ.q.117.4.3m.

3 Propria materia mediate liberalitatis, est pecunia, id est, res possessa, sed materia immediata, est passio circa pecuniam, 12ſ.q.60.3.c.⁊ 22ſ.q.31.1.2m.⁊ q.32.1, 4m.⁊ q.58.9.2m.⁊ q.117.2.3.0.⁊ 6.c.⁊ q.128.3.c.2m.⁊ q.117.1.c.

4 Liberalitas moderatur amorem pecuniarum, & timorem de amissione earum, 22ſ.q.123.4. 2m.

5 Proprius actus liberalitatis duplex, s. bene uti pecunia in se, & in alio, secundarius autem est, præparare, & conseruare eas ad bonum usum, 22ſ.q.117.3.4.0.

6 Proprius, & principalior actus liberalitatis est dare, quã accipere, uel acquirere, uel conseruare, vel uti pro se, 22ſ.q.117.4.0.⁊ q.119.1.2m.⁊ 3m.

7 Liberalis tristatur, quòd aliquid detur, non conuenienter, sed magis, quando ipse, non dat conuenienter, quia plus opponitur actui eius proprio, 22ſ.q. 117.4.2m.

8 Dare aliquid cum concupiscentia retinendi, derogat liberalitati, non autem amicitiæ, uel charitati, sed magis ostenditur perfectio eius, 22ſ.q.31.1.2m.

9 * Liberalitas est subiectiue in uoluntate, 1ª.q.21.1.1m.

10 Dantes omnia pro Christo, non sunt prodigi, sed liberales, 22ſ.q.119.2.3m.

11 Solus Deus est maxime liberalis, 1ª.q.44.4.1m.

12 Christus oẽs diuitias contẽnendo, ostendit in se, sũmũ gradum liberalitatis, & magnificentiæ, 3ª.q 7.2.3m.

Omnis uirtus theologica, & cardinalis est simpliciter, i. secundum propriam materiam nobilior liberalitate, quæ tamen habet quandam excellentiam, inquantũ est utilis ad multa, 22ſ.q.117.6.0. 13

Iustitia se extendit ad omnes, non autem liberalitas, 22ſ.q.58.12.1m.⁊ q.123.12.3m. 14

Iustitia est simpliciter maior liberalitate, quia est communior, & fundamentum eius est, & potest esse sine ea, non autem è conuerso, sed secundum quid est è conuerso, s. ut est ornamentum iustitiæ, 22ſ. q. 66.4. 1m.⁊ q.123.12.5m. 15

Liberalitas conuenit cum Iustitia, quia utraque est principaliter ad alterum, & circa exteriora, sed prima attẽdit exteriora, vt propria, secunda uero, ut sunt alterius, & ratione debiti: ideo liberalitas non est species iustitiæ, sed est pars sibi annexa, 22ſ.q.58.12. 1m.⁊ q. 117 2.3m.⁊ 3.2m.5.0.⁊ q.118.3.2m.⁊ q. 134. 4. 1m.⁊ q.157 1.c. 16

Liberalitas est ad se in sumptibus, non autem in dationibus, sed iustitia nullo modo est ad se, 22ſ.q. 106.3. 1m.⁊ q.117 3.3m. 17

LIBERTAS cuiuslibet rei est dominium, & potestas sui actus, ad opposita, 1ª.q.83.3.4.0. 1

De ratione, vel necessitate libertatis, non est esse primam causam sui, id quòd liberũ est, 1ª.q.83.1.3m. 2

Posse uelle malum, non est libertas, nec est pars libertatis, 1ª.q.62.8.3m.⁊ 22ſ.q.88.4.1m. 3

Tota radix libertatis, ut subiectum, est uoluntas ratio autem, ut causa, 22ſ.q 6.2.2m.⁊ q.17.1.2m. 4

* Libertas opponitur necessitati coactionis, non autem necessitati finis, 1ª.q.82.1.c.1m.⁊ 22ſ.q.44.1.2m.⁊ 3ª.q.14.2.c. 5

Libertas prima est debilitata per peccatum, non autẽ omnino amissa, 1ª.q.83.2.1m. 6

LIBERVM arbitrium, non est habitus propriè, sed est potentia, 1ª.q.83.2 0. 1

Liberum arbitrium est idem realiter, quòd uoluntas, secundum quod in ea est uirtus intellectus, unde liberum arbitrium esse dicitur facultas uoluntatis, & rationis, 1ª.q.83.3.4.0.⁊ 12ſ.q.1.1.c.⁊ 22ſ.q.24.1.3m.⁊ q 93.3.c. 2

Liberum arbitrium est tantum eorum, quæ sunt ad finem, 1ª.q.19.1.c.⁊ q 82.1.2.c.⁊ q.83.1.5m. 3

Liberum arbitrium, ut de actibus, est tantum de contingentibus, sed ut de obiectis, est etiam de præteritis, & necessariis, 22ſ.q.24.1.3m. 4

* Liberum arbitrium est per se ordinatum in bonum, nec tendit in malum, nisi sub ratione boni, 1ª.q.63.1. 4m.⁊ 3ª.q 34.3.2m. 5

* Nullius creaturæ liberum arbitrium potest naturaliter esse confirmatum in bono, sed tantum ex gratia, 1ª.q.63.1 c. 6

Liberum arbitrium uiatoris, potest per gratiam confirmari in bono, aliquo modo, non autem simpliciter, 3ª.q.52.7.5m.⁊ q.79.6.1m.⁊ 2m. 7

Liberum arbitrium in damnatis est obstinatum in malo, quod non potest esse in uia perfecte, 22ſ. q. 14.3. 3m.⁊ 3ª.q.52.6.3m.⁊ q.86 1 c. 8

Liberum arbitrium est in omni, & solo habente intellectum, 1ª.q.59.3.c. 9

Liberum arbitrium est in Deo, 1ª.q.19.10.0. 10

Liberum arbitrium est in beatis, & est in damnatis, 3ª.q.18.4.3m. 11

Homo habet liberum arbitrium, 1ª.q.83. 1. c.⁊ 12ſ. q. 13.6.0. 12

Homo per peccatum amisit liberum arbitrium, quo ad libertatem à culpa, & miseria, non autem quo ad naturam, 1ª.q.83.2.3m. 13

Liberum arbitrium, non est in brutis, 1ª.q.59.3.c. 14

Liberum arbitrium non suscipit magis, & minus s̃m essentiam, sed secundum dispositionem subiecti, ra- 15

tionem

men est maius, secundum nobilitatem rei, cuius est, 1ª.q.59.3.3^{m}.

16 Omnis actus humanus est à libero arbitrio, uel eliciti-ue, vel imperatiuè, 12æ.q.1.1.c.

17 Eligere est proprius actus elicitus liberi arbitrij, 1ª.q. 83.3.4.c. & 3ª.q.18.4.b. & c.

LIBIDO voluntatis grauat peccatum, sensibilis autem leuiat, 22æ.q.154.3.1^{m}. & q.156.3.c.3^{m}.

Non licere aliquid alicui, contingit dupliciter, s. ratione prohibitionis, & ratione defectus, 22æ.q 187.1.c.

1 LIGNVM uitæ, & arbor scientiæ boni, & mali, sunt materialia, sed significant res spirituales, 1ª.q.102.1.4^{m}.

2 Lignum uitæ causabat immortalitatem in Adam, per solam fortificationem virtutis, alij usro cibi, restaurando deperditum, 1ª.q 97.4.c.

3 Causa principalis immortalitatis Adæ, erat uirtus supernaturalis ei data, non autem lignum uitæ, sed tamen ei st coadiuuant ad continuationem uitæ, 1ª.q. 97.4.c.fi.

4 Si post peccatum, homo comedisset de ligno uitæ, non potuisset euadere mortem, sed potuisset eam deferre, 22æ.q.164.2.6^{m}.

1 Idem locus, & status sanctorum ante aduentum Christi, dicebatur sinus Abrahæ, ratione requiei, & limbus inferni, ratione defectus gloriæ, non autem sunt omnino diuersi, 1ª.q 52.2.4^{m}.

2 Gaudium magnum erat in eo, de gloria sperata, 3ª.q. 52.5.1^{m}.

3 In limbo patrum erat dolor, de dilatione gloriæ, non autem pœna sensibilis pro peccato, sed Christus soluit utrunque, s. præseruando à secundo, & dando gloriam, 3ª.q.52.2.2^{m}. & 5.1^{m}.

4 LIMVS est terra permista aquæ, ideo corpus hominis dicitur componi ex eo, id est, ex quatuor elementis, 1ª.q.91.1.c.

1 Quia sanctorum animæ ante Christi aduentum habebant quietem per immunitatem pœnæ, limbus, sinus Abrahæ dicitur, qui fuit primum exemplum credentium, sed quantum ad id, quòd sanctis deerat requies desiderij, dicitur infernus, Suppl.q.69.4.c.

2 Limbus quantum ad qualitatem loci diuersus est ab inferno damnatorum, sed quantum ad situm loci, sunt loca continua, nisi quod limbus patrum pars superior inferni esse videtur, Suppl.q.69.5.c.

3 Cum pueris in limbo nulla adsit spes beatæ uitæ, quæ patribus aderat, qualitate præmij, & pœnæ limbus puerorum differt à limbo patrum, non autem situ, etsi requies patrum in superiori loco esse credatur. Suppl. q.69.6.c.

4 Siue in statu consequendi pro meritis bonum, siue malum, constitutæ sunt animæ corporibus exutæ, conuenienter quinque loca distincta sunt, s. paradisus, limbus patrũ, purgatorium, infernus, limbus puerorũ, Suppl.q.69.7.c.

1 LINGVA infirmi, quæ infecta est cholerico, & amaro humore, non potest percipere aliquid dulce, sed omnia uidentur ei amara, 1ª.q. 75.2.c. & q. 118.4.c.

2 Donum linguarum, est gratia gratis data, & necessaria fuit duplici ratione, s. vt primi discipuli Christi per vniuersum orbem discurrentes, fidem eius ubique prædicarent, & ut sicut gentibus ad idololatriam declinantibus, introducta est diuersitas linguarum, ita etiam quando erant gentes ad cultum vnius Dei reuocandæ, contra huiusmodi diuersitatem, remedium adhiberetur per donum linguarum, 22æ q.176.1.c.

3 Christus habuit donum linguarum, quo tamen non est vsus, quia tantum in una gente prædicauit, 22æ.q.176. 1.3^{m}. & 3ª.q.7.7.3^{m}.

LITIGIVM proprie est contradictio in verbis, non ex defectu amoris animorum unientis, sed ex hoc, quod quis non veretur contristare personam, primum est contentio, & pertinet ad discordiam contrariam charitati, secundum contrariatur amicitiæ, vel affabilitati, non autem mansuetudini, vel temperantiæ, licet oriatur aliquando ex ira, uel concupiscentia generali, & ex multis alijs, 22æ.q 116.1.c.

Figuræ litterarum, quibus tria, & sex repræsentant Græci, satis sunt propinquæ apud eos, 3ª q.46.9.2^{m}.fi.

LOCA.* inter quælibet duo loca, sunt infinita loca, tam diuisibilia, quàm indiuisibilia, 1ª.q.53. 2.c. 1

Respectus, & inclinatio, & ordo corporis grauis ad locum medium, est relatio realis, 1ª q.28.1.c. 2

Esse in loco dicitur dupliciter, s. sicut esse in aliqua re, vel esse sicut locatum in loco, 1ª.q.8.2.c. 3

Esse in loco contingit dupliciter, s. circumscriptiuè, & diffinitiuè, 1ª.q.52.1.c. 4

Quòd est in aliquo loco totum, totalitate essentiæ, potest simul esse extra, non autem totalitate quantitatis, 1ª q.8.2.3^{m}. 5

* Incorporalia sunt in loco, 1ª.q.8.2.1^{m}. & 2^{m}. 6

Deus non est in loco circunscriptiuè, neque diffinitiuè, quia est ubique, 1ª.q.52.2.c.fi & 3ª.q.52.3.3^{m}. 7

Deus dicitur esse in loco metaphoricè quia implet locũ causalitatem effectuum, non autem distantia dimensionum, 1ª.q.8.2.c. 8

Deus est in loco non quidem, vt quid mensuratum loco, sed ut dans virtutem loco, locandi & continendi, 1ª.q.8.2.c. 9

LONGANIMITAS est virtus, qua habetur animus tendendi in aliquid distans in longinquũ, & conuenit dupliciter cum patientia, sed magis cum magnanimitate, s. primo quidem, quia patientia sicut & fortitudo sustinet aliqua mala, propter aliquod bonum, quòd si ex propinquo expectetur, facilius est sustinere, si autem in longinquum differatur, difficilis est expectatio, secũdo, quia hoc ipsum, quod est differri bonum speratum, natum est causare tristitiam, & sic secundum quod sub eadem ratione mali contristantis, potest comprehendi & dilatio boni sperati, quæ pertinent ad longanimitatem, & labor, quẽ homo sustinet in continuata executione boni operis, quòd pertinet ad constantiam, sed lõganimitas, quam etiam constantia sub patientia comprehenduntur, 12æ.q.70.3.c. & 22æ.q. 17.5.3^{m}. & q.136.5.c. 1

Longanimitas magis respicit spem, quàm timorem, vel audaciam, vel tristitiam, sicut etiam magnanimitas, 22æ.q.136.5.c. 2

IN diuersis linguis, sunt diuersi modi loquendi, 1ª.q. 39.3.2^{m}. 1

Deus loquitur angelis, vel hominibus, ostendendo aliquid, & fortassis Deus primus hominibus antea loquebatur, sicut cum angelis loquitur, ipsa incommutabili veritate illustrans mentes eorum, & si non tanta participatione diuinæ essentiæ, quanta capiunt angeli, secundum Augustinum, 1ª q.94.1.c.fi 2

Loqui videntur bruta, per illusionem Simonis Magi, vel operatione dæmone, sicut & asina Balaam, per angelum, 22æ.q.165.2.4^{m}. 3

LOTH culpandus est secundum Augustinum, non quantum ille incestus, sed quantum ebrietas meruit, 22æ.q.105.4.c.fi.

LOTIO pedum veteris testamenti, prætermittitur in nouo testamento, & retinetur lotio manuum, quia est in promptu, & idem significat, s. perfectam mundiciam, 3ª.q.83.5.1^{m}.

LVCIA verum dixit, quòd corpus non coinquinatur, nisi de consensu mentis, 22æ.q.64.5.1^{m}.

LVCIFER peccauit grauius cæteris angelis, inquantum in eo minor flexibilitas fuit ad peccatum, 1ª. q.63.8.3^{m}.

LVDICRA, seu iocosa, sunt dicta, vel facta, in quibus

bus non quæritur, nisi delectatio animalis, 22æ.q.168. 2.c.

LVDIFICATIO dæmonum, mutat homines in bestias, secundum apparentiam tantum, non autem secundum rei ueritatem, 1ª.q.114.4.2^{m}. & 22æ.q.165. 2.4^{m}.

1 LVDVS est in remedium, contra fatigationem animalem, dans animæ quietem, i. delectationem, 12æ.q.1. 6.1^{m}. & 22æ.q.168.2.o.

2 Ambrosius reprobat omnes ludos in sacra scriptura, nõ autem in aliis, 22æ.q.168.2.1^{m}.

3 Ludus triplex, i. turpis, deuotus, & recreatiuus. Primus debet uitari à quolibet, secundus est laudabilis, tertius debet sumi, sed temperatiuè à pœnitente, 22æ.q. 168.4.1^{m}.

4 In ludis cauenda sunt tria, s. dicta, & facta turpia, & nociua, resolutio grauitatis, & indebitæ circunstantiæ, 22æ.q.168.2.o.

5 Ludere inordinate ratione recreationis, opponitur eutrapeliæ, sed pertinet ad molliciem, ratione quietis, 22æ.q.138.1.3^{m}.

6 Defectus ludi est peccatum, sed minus, quàm excessus eius, 22æ.q.168.4.o.

7 Excessus ludi duplex, s. ratione turpitudinis, vel nocumenti, & ratione indebitæ circunstantiæ, primus est peccatum mortale, secundus autem, est peccatum ueniale, nisi ponatur finis in hoc, 22æ.q.168.3.o.

8 Superfluitas ludi, pertinet ad ineptam lætitiam, filiam gulæ, 22æ.q.168.3.3^{m}.

9 Peccata ratione solius intentionis excusantur per ludũ, non autem peccata ex sua specie, sed reddunt ludum obscœnum, & flagitiosum, 22æ.q.168.3.1^{m}.

1 LVMEN dupliciter potest inesse alicui, s. vel per modum formæ permanentis, vel per modum passionis transeuntis, 22æ.q.171.2.c. & q.175.1. 2^{m}.

2 Maior lumen offuscat minus lumen, s. alterius illuminantis, non autem minus lumen illuminati, sed perficit ipsum, 1ª.q.5.4.2^{m}. & q.9. 1.2^{m}.

3 Lumen naturale intellectus, nihil aliud est, quàm manifestatio ueritatis, 1ª.q.67.1.c. & q.106.1.c.

4 In homine est triplex lumen, quo non participant bruta, s. lumen naturæ, gratiæ, & gloriæ, 1ª.q.106.1.2^{m}.

5 Lumen naturale intellectus confortatur per infusionẽ luminis gratuiti, 1ª.q.12 13.c.

6 Lumen supernaturale intellectus, i. intellectus, qui ponitur donum Spiritussancti, est quædam acuta perceptio diuinorum, 1ª.q.106.1.2^{m}. & 22æ.q 49.2.2^{m}.

7 Lumen intelligibile imprimitur diuinitus, ad iudicandum visa ab aliis, ad intelligendum scripturas, & ad interpretandum, sicut Apostolis ad cognita naturaliter, & ad agenda, 22æ.q.173.2 c.fi.

8 Lumen gloriæ non potest esse connaturale alicui creaturæ, 1ª.q 12.5.3^{m}.

1 Productio plantarum, præmittitur productioni luminarium, ad excludendum idolatriam, 1ª.q.70. 1. 1^{m}. & 4^{m}.

2 Luminaria producta sunt primo die, quo ad substantiã, sed quo ad collationem determinatæ virtutis, producta sunt quarta die, 1ª.q.70.1.1^{m}. & q.74.1.4^{m}.

3 Luminaria sunt fixa in sphæris, secundum Aristotelem, nec mouentur sine suis sphæris, sed oppositum tenet Ptolomæus, 1ª.q.70.1.1^{m}.

4 Sol dicitur luminare magnum, & luna luminare minus, sed sol propter quantitatem, & propter uirtutem, luna uero dicitur magna, propter quantitatem apparẽtem, & claritatem, & propter propinquitatem ad nos, & propter manifestos eius effectus, 1ª. q.68.1.c.fi & q.70.1.5^{m}.

1 LVNA plena oritur uespere, & occidit mane, ideo dicitur præesse nocti, quia probabile est, quod producta sit perfecta, sicut & plantæ, & animalia, 1ª. q. 70. 2. 5^{m}.

Luna non dicitur præesse dici, sicut nocti, licet appareat 2
in die, quia non dominatur diei, propter præsentiam maioris, scilicet solis, 1ª.q.68.1.c.fi. & q.70.1.5^{m}.

Luna secundum proprium motum, est uelocior sole, sed 3
secundum motum diuinum, est è conuerso, 3ª. q.44. 2.2^{m}.

LVX, seu lumen, non est corpus, nec est euidentia 1
coloris, 1ª.q.67.2.o. & q.76,7.c. & q.91.1.2^{m}.

Lux non est forma substantialis solis, sed est qua- 2
litas actiua cuiuslibet lucentis à se, 1ª.q.67.3.o.

Lux propriè est tantum in corporibus, quantum ad il- 3
lud à quo sumitur nomen, sed quantum ad illud, cui imponitur, magis conuenit spiritualibus, quàm corporalibus, 1ª.q.67.1.o. & q.74.2 o.

Lux non habet contrarium, quia est qualitas primi alte- 4
rantis, 1ª.q.67.3.2^{m}.

Lux dicitur esse sine numero, pondere, & mensura, quia 5
virtus eius se extendit ad omnia corporalia, non autem simpliciter, 1ª.q.5.5.5^{m}.

Lux primo creata, fuit sol; sed adhuc informis, quo ad 6
ad determinationem virtutis, factam quarta die, nec lux erat nubes, nisi secundum similitudinem, 1ª.q.67. 4.o. & q.68.1.c.fi. & q.70.1.2^{m}. & q.74.1. c. 4^{m}. & 3. 5^{m}.

* Lux non uidetur per aliquam similitudinem, sed per 7
essentiam suam informat oculum, 1ª.q.56.3.c.

* Lux facit, quod color, qui est uisibilis in potentia, fiat 8
visibilis in actu, 1ª.q.67.3.3^{m}. & q.79 3.2^{m}.

* Eodem actu uidentur color, & lux, ut ratio uidendi, nõ 9
autem ut obiectum, 12æ.q 8.3.2^{m}. & q.12.4.c.

Alium effectum facit lux solis, alium lux Iouis, & sic de 10
aliis planetis, 1ª.q.67.3.c. & q.70 1.2^{m}.

Lux agit ad productionem formæ substantialis, ut in- 11
strumentum cæli, 1ª.q.67.1.1^{m}.

LVXVRIA principaliter, est circa uoluptates 1
uenereas, secundario autem dicit excessum in aliis, 22æ.q.151.1.o.

Omnis actus luxuriæ est peccatum, 22æ.q.153.3.o. 2

Omnis actus luxuriæ deliberatus extra limites matrimo 3
nij, est peccatum mortale, aliter vero est ueniale, 22æ. q.15.1.c. & q.16.3.c. & q 153.3.o.

Luxuria est uitium capitale, 22æ.q.151.4.o. 4

Peccata luxuriæ inter uitia temperantiæ, sunt maximè 5
exprobrabilia, 22æ.q.151.4.3^{m}.

Species luxuriæ sunt sex s. fornicatio, adulterium, ince- 6
stus, stuprum, raptus, & luxuria contra naturam, 22æ. q.154.o.

Stuprum al quando sumitur communiter pro omni pec 7
cato luxuriæ. 22æ.q.154.6.2^{m}.

Sacrilegium reducitur ad species tres luxuriæ, scilicet 8
uel ad stuprum, vel ad adulterium, inquantum uiolatur virgo Deo desponsata, uel ad incestum, inquantum est cum cognata spirituali, 22æ. q. 154. 1. 3^{m}. & 10.2^{m}.

Peccatum luxuriæ contra naturam, non est humanum, 9
sed bestiale, 22æ.q.142.4.1^{m}. & q.154.11.o.

Vitium contra naturam est grauissimum inter species 10
luxuriæ, secundo raptus, tertio incestus, quarto adulterium, quinto stuprum, & minima fornicatio, 12æ. q.71.7.c. & 22æ.q.154.12.o. & q. 170.1.2^{m}.

Species luxuriæ contra naturam sunt quatuor, quarum 11
grauissima est bestialitas, secundo Sodomia, tertio cũ muliere extra naturam, quarto mollities, 22æ. q.154. 11.o. & 12.4^{m}.

Circa tempora Abrahæ, humanum genus uenerat ad 12
profundissimum peccatorum, s. ad infidelitatẽ, & ad turpissimum uitium contra naturam, 1ª.q.70.2.1^{m}.

Filiæ luxuriæ sunt octo, scilicet cæcitas mentis, inconsi- 13
deratio, præcipitatio, inconstantia, amor sui, odium Dei, affectus præsentis seculi, & desperatio futuri seculi, 22æ q.53.6.o & q.153 4.5.o.

Gradus luxuriæ quintuplex. s. aspectus, cogitatio, dele- 14
ctatio, consensus, & opus. 12æ.q.72.7.c.h. & 3^{m}.

Ex

15 Ex luxuria oriuntur quatnor inordinati actus locutionis, s. turpiloquia, stultiloquia, scurrilia, & ludicra, 22æ.q.153.5.4m.

16 Nulla passio ita deprimit rationem, sicut gula, & luxuria, 22æ.q.53.6.o. q.55.8.1m. q.180.2.3m.ti.

17 Homo incurrit quintuplex damnū ex luxuria, s. depressionem mentis, exheredationem, periculum personæ, & periculum rerum, & impedimentum bonorum operum, 22æ.q.46.3.c.

18 Luxuria uix uitari potest, nisi uitetur principium eius, s. aspectus mulieris pulchræ, & præcipue aspectus uirginis, 22æ.q.167.2 c.

19 Luxuria uincitur fugiendo, sed accidia & cætera uitia resistendo, 12æ.q.35.6.3m. q.74.3.2m.

M.

1 MACERATIO propriè corporis, non est accepta Deo, nisi discreta, ut concupiscentia refrenetur, & natura non nimis grauetur, 22æ. q.88.2.3m. q.147.1 2m. q.118.6.3m.

1 MACVLA in corpore, & macula in anima, cō ingit dupliciter, s. priuatione decoris peccatum mortale, & ex super inductione, per peccatum ueniale, 3a.q.87.2. 3m.

2 Macula peccati est defectus nitoris animæ, s. luminis diuini, & rationis, & gratiæ, ex inordinato amore temporalium, 12æ.q.86.o. q.89.1.o. 22æ.q.87 6.c.

3 Macula non dicit aliquid positiuum in anima, nec priuationem tantum, sed in respectu ad suam causam, s. ad peccatum, ideo diuersorum peccatorum, sunt diuersæ maculæ, 12æ.q.86.1.3m. 3a.q.88.1.c.

4 Macula peccati nihil aliud est, quàm priuatio gratiæ, 12æ.q.109.7.c.

5 Actus peccati facit distantiam à Deo, quàm sequitur macula, 12æ.q.86.2.3m. 6.c.

6 Cessante macula peccati, remanet reatus, 12æ. q. 87. 6.o.

7 Remissio peccato quantum ad maculam, semper remittitur pœna æterna, non autem pœna temporalis, 12æ. q.87.6.c.

8 Macula peccati manet, transeunte actu peccati, 12æ.q. 86.2.o. q.87.6.c.1m.

1. MAGI adorantes Christum secundum Augustinum, fuerunt malefici, sed secundum alios fuerunt sapientes, astrologi, & potentes, 3a.q 36.3.c.2m. 5.c.

2 Magi moti sunt ex scriptura Seth, ad sequendum stellā, vel ex prophetia Balaam, uel ducti ab angelis, uel inspirati à Deo, 3a q 36.5.4m.

3 Magi secundum Augustinum, uenerūt de remotissimis partibus orientis, per biennium, secūdum uero alios, uenerunt in diebus tredecim, secundum alios autem, uenerunt de prope, 3a. q. 36. 3. 3m. 5.4m 6. c. 3m.

4 Magi uenerunt ad Christum, tanquam primitiæ gentium, docti à spiritu sancto, offerentes munera congrua dignitati Christi, 3a.q.36.3.1m. 8.o.

5 Magi amiserunt stellam quadruplici ratione, s. propter Iudæorum confusionem, propter magorum instructionem, propter instructionem nostram dupliciter, primo, quia qui humanum auxilium quærunt, deseruntur ab auxilio diuino, secundo instruimur quantū ad hoc, quia qui fideles sumus, nō debemus quærere signa, sed debemus esse contenti doctrinis prophetarum, quia signa data sunt infidelibus, 3a.q.36. 8 3m.

6 Herodes post duos annos, à recessu magorum, occidit pueros, quia accusatus fuit Romam, uel tarsius aliquo periculo, uel credens magos confusos, 3a.q.36.6. 1m.

7 Substantia non dicitur magis & minus, sic quod participetur, quandoque cum magis, & minus in eadem specie, licet una substantia sit perfectior alia, 1a.q.93.3. 3m. 12æ.q.52.1.c.eo.2.

MAGISTER sententiarum, non est authenticus, ideo in multis non tenetur, 1a.q 94 4.2m. 22æ q. 23. 2 o.

MAGNANIMITAS importat extensionem animi, uel ad magna absolute, uel secundum proportionem, 22æ.q.129.1.c. q.136.5.c. 1

Magnanimitas est uirtus, quia tendit ad maxima, secundum rectam rationem, 22æ.q.129.3 o. q.130.2.c. 2

Magnanimitas est circa spem, & desperationem, 12æ.q. 60.4.c.fi. 3

Magnanimitas principaliter est circa honores, sed mediate, immediate uerò, est circa spem, 22æ.q.129.1.o. 4.1 c. q.128.c. q.131.1.c. q.132 2.c. 4

Propria materia eius est honor magnus, mediocris autē est materia cuiusdam uirtutis innominatæ, 12æ.q.60. 5.c. 22æ.q.129.2.o. 4.1m. q.130.2.2m. 5

Magnanimitas est circa gloriam, quia moderate utitur gloria, sicut & honore, 22æ.q 132.2.c. 6

Magnanimitas ad duo respicit, s. ad honorem, sicut ad materiam, & ad opus magnum, sicut ad finem, 22æ.q. 129.3.c. q 131.2.1m. 7

Ratione primi opponitur ei secundum excessum ambitio, & ratione secundi præsumptio, 22æ.q.131. 2. 1m. 2m. 8

Ea, quæ opponuntur aliis uirtutibus, opponuntur etiam magnanimitati, secundum quod parua pro magnis habentur, 22æ.q.132.2.1m. 9

Magnanimitas est in irascibili subiectiue, 12æ.q.60.5.c. 22æ.q.129.1.1m. q.134.4.1m. 10

Magnanimus non quærit honorem tanquam finē, quia hoc reputat paruum, sed quærit fieri dignus honore, 22æ q.129.1.3m. 2.3m. q 131.1.2m. 11

Magnanimus bene utitur magnis, & paruis honoribus, quia non extollitur, nec frangitur oppositis, sed contemnit, 22æ.q.129.2.3m. 12

Magnanimitas contemnit bona exteriora, ideo non gaudet si acquirat ea, nec tristatur, si perdat ea, 22æ.q. 129.1.2m. 3m. q.132.2.1m. 2m. 3m. 13

Magnanimus non est contentiosus, quia nihil extrinsecum æstimat magnum, 22æ q. 129. 1.3.2m. q. 132 2.3m. 14

Magnanimus non amat pericula, nec timet ea, sed promptissime se exponit periculis magnis, 22æ. q 129. 5. 2m. 15

Magnanimus nullo indiget, s. modo humano, non autē simpliciter, 22æ.q.129 7.1m. 16

Magnanimus habet uocem grauem, locutionem stabilem, quia nō de omnibus facile cōtendit, aut loquitur, sed de magnis. Non est memor beneficiorū, quia non delectatur in hoc nisi ut maiora compenset. Est tardus, & ociosus, quia non utilibus, sed magnis intendit. Vtitur ironia, non quæ opponitur ueritati, sed quia non omnibus animi magnitudinem ostendit. Cum aliis, non potest conuiuere, sed cum amicis tantum, & magnis. Habet infructuosa, quia magis honesta quærit, q̄ utilia, 22æ.q 47.9.3m. q. 129. 1.3m. 5m. 17

Nullus potest esse magnanimus, nisi uirtuosus, qui est habilis ad magna, 12æ.q.65.4.3m. 18

Magnanimo attribuuntur actus aliarum uirtutum, sub ratione excellentiæ, s. quòd est communicatiuus, benefactiuus, retributiuus plurium, ueridicus, non planctiuus, non incertus, nec fugiens cōmonentem, 22æ. q.129.4.1m. 2m. 19

Magnanimus magis curat de ueritate, quàm de opinione, nec quærit laudem humanam, 22æ. q 132. 2.1m. 20

Magnanimitas est generalis uirtus, inquantum operatur magna in qualibet uirtute, faciens eam maiorē, sed est uirtus specialis, inquantum ponit specialē modum, circa specialem materiam, 22æ.q. 129.4. o. 5. 2m. q 134.2.2m. 21

Magna-

22 Magnanimitas est ornamentum omnium virtutum, 12f.q.66.4.3m.f.22f.q.129.4.3m.

23 Magnanimitas superueniens iustitiæ, auget bonitatem eius, sed sine iustitia, non haberet rationem virtutis, 22f.q.58.12.2m

24 Magnanimitas, & magnificentia, habent connexionem cum omni virtute, secundum principia virtutum, scilicet secundum prudentiam, & gratiā, non autem secundum actum, 12f.q.65.1.1m.f.22f.q.129.3.2m. f.q.134.1.1m.

25 Magnanimitas, & magnificentia tenent extremum secundum quantitatem rei: medium autem, secundum regulā rationis, 12f.q.64.1.2m.f.3m.f.22f.q.92.1.c. f.q.129.3.1m.f.q.130.2.c.f.q.134.1.2m.f.q.152.2.2m.

26 Bona fortunæ conferunt ad magnanimitatem, quo ad materiam eius.s.quo ad honores, & etiam quo ad finem eius, scilicet operari magna.22f.q.129.8.o.

1 MAGNIFICENTIA est virtus factiua magnorum, & est virtus generalis, si sumatur facere communiter, scilicet pro omni opere, si vero proprie, scilicet pro operatione exteriori, est virtus specialis, 22f.q.134.1.2.o.

2 Materia eius sunt sumptus magni, præcipue ad cultum Dei: secundo pecunia pro eis: tertio amor pecuniæ.22f.q.134.1.3m.f.2.3m.f.3.o.

3 Magnificentia est rerum magnarum, & excelsarum, cū animi quadam ampla, & splendida proportione cogitatio, & administratio, 22f.q.128.c.

4 Magnificentia est in voluntate subiectiue, 1a.q.21.1.1m

5 Non oportet ad magnificentiam habere multas diuitias, sed oportet sic disponi, quod quando oportet & decet, velit eas optime dispensare; & sic fuit in Christo, 22f.q.134.1.2m.f.3.4m.f.q.132.3.3m.

6 Magnificus non principaliter facit magnos sumptus pro persona sua, quia non est quid magnum, nisi quæ tantum semel fiunt, vt nuptiæ; vel permanentia, vt domus, 22f.q.134.1.3m

7 Magnificentia facit, & intendit aliquod magnum, in factibilibus tantum; sed magnanimitas in omni materia, 22f.q.134.2.2m.fi.

8 Magnificentia est in maximis donis, & sumptibus, sed liberalitas in mediocribus, 12f.q.60.5.c.co.2.f.22f.q.117.3.1m.f.q.118.8.4m.f.q.128.1m.f.q.129.2.c.fi. f.q.134.2.f.o.f.4.1m.f q.152.3.c.f.q.160.1.c.

Crimen læsæ maiestatis maxime punitur, 22f.q.10.8.o. f.q.11.3.c.f.q.103.4.2m.

1 MALVS dicitur dupliciter.s. intensiuè, & extensiuè, 3a.q.1.4.c.

1 MALEDICERE contingit tripliciter, scilicet enuntiatiue, id est, detrahendo, causaliter, vel imperatiuè, & optatiuè, & hoc dupliciter, scilicet per se, id est, sub ratione mali; & sic est peccatum, non autem si per accidens, id est, sub ratione boni duplicis, scilicet iusti, sicut iudex per sententiam, Ecclesia per excommunicationem, prophetæ conformando se Deo, vel sub ratione boni vtilis, scilicet vt aliquis melior fiat, vel ne noceat aliis, 22f.q.76.1.o.f.q.83.8.1m.f.2m.

2 Maledicere sub ratione mali, est peccatum mortale; & est tanto grauius, quanto plus persona debet amari, & reuereri, tamē tripliciter est veniale, scilicet ratione parui mali; vel ratione affectus, s. ex ioco, vel leui motu, vel ratione subreptionis, 22f.q.76.3.o.

3 Detractio, contumelia, susurratio, & derisio, sunt de malo culpæ, & nocent enunciando: ideo sunt secundum se grauiora maledictione, quæ est de malo pœnæ optando, 22f.q.76.4.o.

4 Benedictio, vel maledictio proprie conuenit tantum ei, cui potest bene, vel male contingere, scilicet naturæ rationali, vel aliis in ordine ad naturam rationalem auxiliando, sicut Deus maledixit terram, & Dauid montes; vel significando, sicut Christus maledixit ficum; vel continendo, sicut Iob maledixit diem, & Dauid montes; vel in ordine ad Deum, & sic est blasphemia; vel secundum se, & sic est quid vanum, 22f.q.76.2.o.f.4.1m.

Diabolus quo ad culpam, debet maledici, non autem quo ad naturam eius, 22f.q.76.1.4m. 5

Impotentes maleficio perpetuo, & post triennium, alteram quærere copulam possunt, alias minime, Suppl.q.58.2.c.

*MALITIA, ex qua dicitur aliquis peccare, est triplex.s.habitus cuiuscunque vitij, electio mali, & peccatum præcedens, 12f.q.78.1.3m. 2

Omnis peccans ex habitu, peccat ex certa malitia, & non econuerso, 12f.q.78.2.3.o.

Peccatum ex certa malitia, vel ex industria, contingit ex inordinatione voluntatis præponentis minus bonum meliori bono, 12f.q.78.1.o. 3

Peccatum ex certa malitia est grauius peccato ex passione, quia est magis voluntarium, magis durat, & est circa finē: peccatum autem ex passione, est circa ea, quæ sunt ad finem, 12f.q.47.2.c.f.q.78.4.o.f.22f.q.73.3.c. 4

MALVM est aliquid, & est ens rationis, non autem ens reale, 1a.q.48.2.2m. 1

Malum non est negatio pura, sed priuatio boni, 1a.q.14.10.o.f.q.48.2.1m.f.3.c.2m.f.5.c.1m.f.12f.q.25.2.c.f.q.36.1.c.f.q.75.1.c. 2

Nullum ens est malum per essentiam, nec per participationem, sed per priuationem participationis, 1a.q.49.3.c.4m.f.q.65.1.2m.f.3m. 3

Malum non est cognoscibile, nisi per bonum, 1a q.14.10 4m.f.q.48.1.c. 4

Omnis priuatio, inquantum huiusmodi habet rationē mali; sicut omnis forma habet rationem boni.1a.q.48.1.3m. 5

Mala esse, ratio, & experientia docent, 1a.q.48.1.5m.f.2.c.1m. 6

Malum non est existens, id est, aliqua natura, neque est in existentibus, vt pars perfectionis, sed vt priuatio in subiecto, 1a.q.48.1.o.f.2.1m.f.2m.f.3.1m. 7

*Si vniuersaliter malum non esset, vniuersum esset imperfectius, 1a.q.22.2.2m.f.q.48.2.c.3m.f.q.49.2.c. 8

*Impossibile est esse summum malum, 1a.q.49.3.o.f.q.103.7.1m.f.22f.q.172.6.c. 9

Malum non habet causam, nisi per accidens, 1a.q.49.1.o.f.3.3m.f.12f.q.75.1.c. 10

*Omne malum habet causam efficientem, & materialem, non autem formalem, nec finalem, 1a.q.49.1.c. 11

Malum est causa per accidens, non autem causa per se, 1a.q.48.1.4m.f.q.49.3 c. 12

*Malum duplex.s.malum naturæ, & malum culpæ; & vtrumque est vt in paucioribus, 1a q.63.9.o. 13

Malum culpæ secundum totam speciem humanam, est vt in pluribus; in aliis autem est vt in paucioribus, sicut etiam malum naturæ, 1a.q.49.3.5m.f.q 63.9.1m.f.12f.q.71.2.3m. 14

Malum non simpliciter, sed in solis voluntariis duplex.s.malum pœnæ, & malum culpæ, 1a.q.48.5.o. 15

*Malum pœnæ opponitur bono creaturæ, malum vero culpæ, bono increato, 1a.q.48.6.c.f.12f.q.79.1.4m. 16

Defectus, malum, peccatum, & culpa, differunt: quia primum dicit negationem: secundum priuationem in omnibus; tertium in actione tantum; quartum in voluntariis tantum, 1a.q.48.5.c.1m.f.12f.q.21.1.c.f.2.o. 17

Malum in naturalibus nunquam est in effectu, nisi præexistat aliud malum in agente, vel in materia, sed bene in voluntariis, 1a.q.49.1.3m. 18

Malum naturæ duplex.s.malum naturæ à causa naturali, vt mors naturalis, & priuatio boni naturæ à causa non naturali, vt mors violenta, 12f.q.42.2.o. 19

Malum

20 Malum est differentiæ actus moralis, ratione finis, cui accidit aliqua priuatio, 1^{a}. q. 48. 1.2^{m}. ¶ 12ſ.q.18.5. 2^{m}. ¶ q.54.3.2^{m}. ¶ q.54.3.2^{m}. ¶ q.79.2.3^{m}.

21 Malum moris ex uoluntate, contingit per hoc, quòd deficit ab ordine rationis, & proprij finis, 12ſ.q.75.2.c. 3^{m}. ¶ 6.c.

22 Malum per prius dicitur de culpa, quàm de pœna, 22ſ. q.19.1.c.

23 Culpa magis habet rationem mali, quàm pœna, 1^{a}. q. 48.6.0. ¶ 22ſ.q.19.1.c. ¶ q.76.4.c.

24 Mali semper hic puniũtur spiritualiter, & boni præmiantur, non autem corporaliter, 12ſ.q.69.2.2^{m}.

25 MAMMONA iniquitatis, dicũtur diuitiæ, uel quia solis eas esse reputant iniqui, uel quia sunt occasio iniquitatis, uel quia inæqualiter sunt diuisæ, uel quia iniustè a primo sunt acquisitæ, 22ſ.q.32.7.2.c.1^{m}.

1 MANDATVM est de meliori, & quod per alios mã datur, sed præceptum est de necessario, & quod quis per se iussit, 12ſ.q.99.5.c.

2 Differentia inter præcepta, mandata, testimonia, & iustificationes, 12ſ q.99.5.c.

MANSIONES in cælis, sunt diuersi gradus beatitudinis, ideo non sunt in limbo, nec in purgatorio, 12ſ.q.5.2.c.1^{m}.

1 MANSVETVDO diuisimode numeratur inter beatitudines, fructus, & uirtutes, 22ſ.q. 157.2.3^{m}.

2 Mansuetudo est circa iram, 1^{a}.q.21.1.1^{m}. ¶ 12ſ. q. 60.4. b. ¶ c.fi. ¶ 4^{m} ¶ 22ſ.q.143.c. ¶ q.157.1.2.0. ¶ 3.4.c. ¶ q. 161.c.4^{m}.

3 Mansuetudo præparat hominem ad cognitionem Dei, remouendo duplex impedimẽtum, s. iram & contradictionem ueritatis, 22ſ q.157.4.1^{m}.

4 Mansuetudo maxime facit hominem compotem sui, 22ſ.q 157.4.c.1^{m}.

5 Mansuetudo est in irascibili subiectiuè, 3^{a}.q.15.2.c.

6 Homo est naturaliter mansuetus, quia est complexionis temperatissimæ, ideo mitigat iram, sed irasci conuenit ei naturaliter, inquantum ratio nunciat causam iræ, 12ſ.q.46.5.1^{m}.

MANVMISSVS reducitur in pristinam seruitutẽ, propter aliquam offensam in dominum eius, 3^{a}.q. 88.3.2^{m}.

MANVS est organum organorum, quia facit omnia instrumenta, & est loco omnium instrumentorum, 3^{a}.q.83.5.1^{m}.

1 MARCVS amputando sibi pollicem ne fieret sacerdos, non peccauit, quia creditur fecisse hoc ex instinctu Dei, 22ſ.q.185.2.3^{m}.

2 Fluxus & refluxus maris, est ei naturalis, quia est ex motu lunæ, cui aqua naturaliter subditur, 1^{a}. q. 105. 6. 1^{m}.

3 In aquis maris sunt duo mira, s. primum, quòd non cooperiant totam terram contra naturam, cum sint etiã altiores ea, secundum uero, quòd semper mare est eiusdem quantitatis, 1^{a}.q.69.1.2^{m}.

4 Diuisio maris rubri, fuit mira tripliciter, s. ratione sonitu uentorum, tantæ aquæ, & tantorum effectuum. Ibidem.

1 MARIA & Ioseph erant de eadem tribu, & de semine Dauid, 3^{a}.q 28.1.2^{m}. ¶ q.31.2.1^{m}.

2 * Maria fuit de stirpe Aaron, non quidem secundum successionem generis masculini, sed propter affinitatem contractam ex matrimonio, sibi enim duo tribus in matrimonio iungebantur, s. sacerdotalis, cuius erat Aaron, ex regia, cuius erat Maria, 3^{a}.q.29.1.4^{m}. ¶ q.31.2.2^{m}.

3 Maria nata est ex Melchi, Salomone, Ieconia, & Heli, 3^{a}. q.31.2.3^{m}. ¶ 3.2^{m}.

4 Quicquid acceptum à parentibus fuit in Maria, fuit pars eius actu, ideo non fuit in Christo, 3^{a}.q 31.6.c.

5 Maria in uentre matris suæ, non habuit usum liberi arbitrij, quia hoc est priuilegium Christi, 3^{a}.q.27.3.c.

Maria habuit tantam claritatem in facie, quòd Ioseph non cognoscebat eam sensibiliter, 3^{a}.q 28.3.3^{m}. 6

* Maria fuit sanctificata, priusquam nata ex utero, 3^{a}. q 27 1.0. ¶ 2.2^{m}. 7

Maria non potuit sanctificari in parentibus, nec in conceptione eius, nec ante infusionem animæ rationalis, 3^{a} q.27.1.1^{m}. ¶ 2.0. 8

Maria fuit bis sanctificata, s. in utero matris, & quando concepit Christum, in prima fomes fuit ligatus, in secunda uero totaliter ablatus, 3^{a}.q.27.3.0. ¶ 4. 1^{m}. ¶ 5.2^{m}. 9

Maior sanctificatio fuit in Maria, quàm in Ioanne Baptista, & maior in eo, quam in Hieremia, 3^{a}.q.27.6.1^{m}. 10

Maria super omnes post Christum, habuit plenitudinẽ gratiæ, 3^{a} q.7.10.1^{m}. ¶ q.27.1.c ¶ 5.0. 11

Maria habuit triplicem perfectionem gratiæ, s. in eius sanctificatione, in conceptione Christi, & in eius glorificatione, tertia est potior secũda, & secũda, quàm prima, 3^{a}.q.27.5.2^{m}. 12

In prima perfectione gratiæ, Maria mundata fuit à culpa originali, in secunda à fomite, & in tertia ab omni miseria, 3^{a}.q.27.5.2^{m}. 13

In prima adepta est gratiam inclinantem ad bonum, in secunda fuit confirmata in gratia, & adepta est gratiam consummatam & confirmantem eam in bono, & in tertia adepta est gratiam consummatam, & perficientem eam in fruitione omnis boni, 3^{a} .q.27. 5.2^{m}. 14

Plenitudo gratiæ, & obseruatio consiliorum, inchoauit in beata Maria, sed primum fuit in ea perfectè & secundum perfectè cœpit in Christo, 3^{a}.q 21.4.2^{m}. 15

Maria est perfectè beata secundum corpus, quia cum corpore assumpta est in cælum. Credimus enim, quòd post mortem resuscitata fuerit, & portata in cælum, 3^{a}.q.27.1 c. ¶ q.83.5.2^{m}. 16

Maria habuit donum prophetiæ, sapientiæ, & miraculorum, sed non secundum omnem usum, 3^{a}. q.27.5. 3^{m}. 17

Puritas Mariæ fuit maxima sub Deo, 12ſ.q.81. 5. 3^{m}. ¶ 3^{a} q.27.2 2^{m}. 18

* Maria meruit Christum portare, i. meruit gradum puritatis, & sanctitatis, quo congrue esset mater Dei, nõ autem incarnationem Dei, 3^{a}.q.2.11.3^{m}. 19

Quamuis beata uirgo Maria sit super omnes angelos exaltata, non tamen est exaltata, usque ad æqualitatẽ Dei, uel ad unionem in persona, & ideo non dicitur sedere ad dexteram, sed astare a dextris, inquantum honor filij aliquo modo participatiue, non plenarie redundat in ipsam inquantum mater Dei dicitur, sed non Deus, 1^{a}.q.25.6.4^{m}. ¶ 3^{a}.q.25.5 o. 20

Maria fuit uere mater Christi, 3^{a} q.35.3.0. 21

Matrimonium uerum fuit inter Mariam & Ioseph, habuitque triplex bonum, & utranque perfectionem requisitam, præter coitum, & nuptiæ factæ sunt, 3^{a} q. 20.2.0. ¶ 4.d.30.q.2.2.0 ¶ Opus.60.co.2.co.3. ¶ Matth. co.20.fi. 22

Maria fuit expers maledictionis Euæ, quia peperit sine dolore, & non multiplicauit cõceptus, nec fuit subiecta uiro, 3^{a}.q.30.2.2^{m}. ¶ q.35.6.1^{m}. 23

Angelus prius apparuit Mariæ, quàm Ioseph, 3^{a}.q. 30. 2.2^{m}. 24

* Angelus excellentius apparuit Mariæ, quàm Ioseph, 3^{a}.q.30.3.2^{m}. 25

Maria secundum aliquos, non fuit turbata in uisione angeli, quia assueta erat uisionibus angelorum, sed in sermone eius, ex admiratione dictorũ, 3^{a}.q.13 3.3^{m}. 26

Non inconueniens fuit, quod angelus instrueret Mariam, quia Maria erat inferior eo, secundum statu, licet esset è conuerso, secundum prædestinationem, 3^{a}.q.30.2.1^{m}. 27

Maria est super omnes ordines angelorum, 3^{a}. q. 30. 2. 3^{m}. 28

Spi-

29 Spiritussanctus fecit duplicem purgationem in Maria, s. præparatoriam ad conceptionem Christi, colligena mentem eius in unum, secundum uero à fomite, mediante conceptione Christi, 3^{a}.q.27.3.3^{m}.

30 Purgatio prima non fuit ad remouendum transfusionẽ peccati originalis, sed ut digna esset Christo, 12ꝰ. q. 81.5.3^{m}.

31 Immunitas à peccato in Maria, causabatur ex tribus, s. ex ligatione fomitis, gratia inclinante ad bonum, & prouidentia Dei, 3^{a}.q.27.3.c.ñ ⁊ 4.1^{m}.

32 Maria uoluit purgari post partum, non quidem propter aliquam immunditiam, sed propter humilitatem, & obedientiam, & ut approbaret legem, & uitaret calumniam, 3^{a}.q.37.4.0.

33 Emundatio & confirmatio Mariæ, inchoata fuit in prima sanctificatione, sed in secunda consummata est in perfectione uiæ. In assumptione uero eius, perfectione gloriæ, 1^{a}.q.100.2.c.⁊ 3^{a}.q.27.5.2^{m}.

34 Maria sanctificata fuit in utero à peccato originali, quoad maculam, & reatum personalem, non autem à reatu totius naturæ; ideo si ante passionem Christi fuisset defuncta, non intrasset paradisum, nec uidisset Deum per essentiam, sicut nec alij sancti, 3^{a}.q.27. 1.3^{m}.

35 Cum beata uirgo Maria credatur omnino fuisse immunis à fomitis inclinatione propter eius sanctificationem perfectam, non est pium, ponere aliquam pugnam fuisse in ea, cum talis pugna, non sit nisi ex fomitis inclinatione, nec tentatio, quæ est à carne, siue peccato esse possit, ut patet per glosam, & quamuis non habuerit pugnam per tentationem, quæ est à carne, habuit tamen pugnam per tentationem ab hoste, qui nec ipsum Christum ueneritus est, 3^{a}. q. 15. 2. 3^{m}.

36 Fomes in Maria adeo debilitatus est, & extinctus, ut ad peccatum actuale nunquam inclinaretur, 3^{a}.q.27.3. c.⁊ 4.1^{m} ⁊ 5.2^{m}.

37 Mariam per primam sanctificationem fuit semper immunis ab omni peccato actuali, 3^{a}.q 27.4.0. ⁊ 6. 1^{m}.

38 Tabernaculum ueteris legis, figurabat Mariam, 3^{a}. q. 272.b.

39 Festo Neomeniæ succedit festum Mariæ, in qua primo apparuit illuminatio solis, i. Christi, per copiam gratiæ, 12ꝰ.q 103.3.4^{m}.

1 MARTYRIVM est actus uirtutis quadruplicis, s. fortitudinis, ut elicientis principaliter, patientiæ uero, ut elicientis consequenter, sed charitatis, ut imperantis, & fidei, ut finis, 22ꝰ. q.124. 1.2.0

2 Martyrium est actus maximæ perfectionis, non quidem secundum se, sed ut imperatur a charitate, ut eam ostendit, 22ꝰ.q.124.3.0.⁊ q.184.5.3^{m}.

3 Martyrium habet, quòd sit meritorium ex charitate, sine qua nihil ualet, 22ꝰ.q.124.2.2^{m}.

4 Mors est de ratione martyrij, 12ꝰ.q 124.4.0.

5 Confessio cuiuscunque alterius ueritatis, quàm fidei, nõ est causa sufficientia ad martyrium ratione materiæ, sed tantum ratione finis, referendo ad Christum, 22ꝰ.q.124.5.c.2^{m}.

6 * Martyrium Ioannis Baptistæ celebratur, licet mortuus sit, non quidem pro fide, sed pro reprehensione adulterij, 22ꝰ.q 124.5.c.

7 Moriens pro quocunque opere bono propter Deum, est martyr Dei, quia causa cuiuscunque martyrij, est ueritas fidei, ut est operans, 22ꝰ.124.5.c.

8 Vulneratus letaliter, licet superuiuat, habebit aureolã martyrij, sicut sancta Lucia, similiter uulneratus non letaliter tamen moriens ex incuria non mortali, ut Marcellus papa, habebit aureolam martyrij, non autem si afflictio non continetur usque ad mortem, sicut de Syluestro Papa, 22ꝰ.q. 124.4.4^{m}.

9 Martyrium est de præcepto, secundum præparationem animi tantum, 22ꝰ.q.124.1 3^{m}.⁊ 3.1^{m}.

Martyrium oblatum, debet tolerari patienter, sed non debet quæri, quia non debet dari occasio agendi iniuste, 12ꝰ.q.124.1.3^{m}. 10

Vniuersalis absolutio fit in perceptione baptismi & in martyrio, propter quod dicitur, quod in martyrio omnia sacramenta baptismi complentur in uirtute passionis Christi, s. quantum ad plenam liberationem à culpa, & à pœna, 3^{a}.q.68.2.2^{m} ⁊ q.87.1.2^{m}. 11

MAS & fœmina in hominibus coniunguntur, non tantum propter generationem, ut in brutis, sed etiã propter communicationem operum, ideo in solis hominibus, mas est principium fœminæ, & fœmina facta est ex masculo, 1^{a}.q.92 2.0.

* MASCVLINVM genus, & fœmininum absolute prædicantur tantum de supposito, 1^{a}.q.31.2.4^{m}. 1

MATER dicitur aliqua ex hoc, quòd concepit, & genuit, 1^{a}.q.35.3.4.c. 1

MATERIA non semper fuit, licèt sit ingenerabilis, & incorruptibilis, 1^{a}.q.46.1.3^{m}. 1

Materia prima est maxime in potentia, & principium imperfectissimum, nec talis potentia materiæ, etiam dato, quod sit sua essentia, est potentia ad operationem, sed ad esse, 1^{a}.q.4.1.c. 2

* Materia inquantum habet esse saltem in potentia, est similis Deo, 1^{a}.q.14.11.3^{m}.⁊ 12.c.fi. 3

Materia non potest esse in alio, cum sit primum subiectum, 1^{a}.q.3.2.3^{m}.⁊ 3^{a}.q.77.2.c. 4

Materia prima est sua potentia passiua, sicut Deus est sua potentia actiua, 1^{a}.q.54.3.3^{m}.⁊ q. 77. 1. 2^{m}.⁊ q. 115.1.2^{m}. 5

* In materia nulla est potentia actiua, 3^{a}.q.32.4.c.3^{m}. 6

Materia prima dicitur terra, quia est informis, dicitur aqua, quia est receptiua, dicitur abyssus, quia est turpis, 1^{a}.q.66.1.1^{m}. 7

* Partes habent rationem materiæ, totum uero, rationem formæ, 1^{a}.q.7.3.3^{m}.⁊ q.65 2.c.⁊ 3^{a}.q.90.1.c. 8

Vnitas materiæ primæ, est tantum in iis, quæ conueniũt in generatione, & corruptione, 1^{a}.q.66.2.0. 9

Materia prima omnium rerum, est una, unitate ordinis tantum, 1^{a}.q.66.2.c. 10

Omnium generabilium, & corruptibilium, est eadem materia, 1^{a}.q.66.2.1^{m}. 11

Materia duplex, s. naturalis, & mathematica, 1^{a}.q.85.1. 2^{m}.⁊ 3^{a}.q.77.2.4^{m}. 12

Materia triplex, s. ex qua, in qua, & circa quam, & tantum tertio modo coincidit cum fine, 22ꝰ.q.33.4.c. 13

Duplex est conditio materiæ, s. conditio, quæ eligitur ab agente, & quæ consequitur naturam materiæ, 1^{a}. q.76.1^{m}.5.⁊ q.52.3.c. ⁊ 12ꝰ.q.85.6.c. ⁊ 22ꝰ. q. 164. 1. 1^{m}. 14

Materia non est diuisibilis nisi per quantitatem, 3^{a}.q. 50.2.c.⁊ q.75.7 c.⁊ q.76.4.4^{m}.⁊ 3^{a}.q.77.2.c.fi. 15

* Materia prima, secundum potentiam non est infinita simpliciter, quia se extendit solum ad formas materiales, 1^{a}.q.7.2.3^{m}. 16

Materia intelligibilis, ponitur in diffinitione quantitatis, non autem materia sensibilis, 1^{a}.q.85.1.2^{m}. 17

Materia & priuatio, distinguuntur realiter, secundum Aristotelem, non autem secundum Platonem, 1^{a}.q.5. 2.1^{m}.⁊ 3.3^{m}. 18

Quæ non habent materiam, non habent causam sui esse quæ transmutet de potentia ad actum, nec aliquam causam formalem, 1^{a}.q.61.1.2^{m}.⁊ q.75.5.3^{m}. 19

MATHEMATICA scientia, non demonstrat per causam efficientem, nec per causam finalem, licèt habeat eas, quia mathematica accipiuntur, ut abstracta secundum rationem, cum tamen non sint abstracta secundum esse. Vnicuique autem competit habere causam agentem, secundum quod habet esse, licet igitur ea, quæ sunt mathematica, habeant causam agentem, non tamen secundum habitudinem, quam habent

bent ad causam agentem, cadunt sub consideratione mathematica, & ideo in scientiis mathematicis non demonstratur aliquid per causam agentem, vel finalem, 1ª.q.44.1.3m.

MATTHIAS electus ex sorte. s. per diuinum donū, declarans eum electum esse diuinitus, 22ª.q.95.8.c.

1 MATRIMONIVM est formaliter coniunctio, & vinculum animorum, & relatio coniugum; vnde coniunctio viri, & vxoris est potior quàm coniunctio vxoris ad consanguineos viri, non tamen debet dici affinitas, sed matrimonium, quod est vnitas quædam, sicut homo est sibiipsi idem, non consanguineus, 3ª.q.29.2.c.

2 Matrimonium erat in lege veteri, vt in officium naturæ, & non vt sacramentum coniunctionis Christi, & Ecclesiæ, quæ nondum fuerat facta, 12ª.q.102.5.3m.

3 Inseparabilitas conuenit matrimonio, vt est sacramentum, & vt est in officium naturæ, sed primo modo est de prima intentione matrimonii; secūdo autem modo, de secunda, 12ª.q.102.5 3m.

4 Commistio carnalis, est de secunda perfectione matrimonij, non autem de prima, 3ª.q.29.2.o.

5 Pater non potest cogere filium, vt consentiat ad matrimonium per præceptum, sed potest inducere causam rationabilem, & tunc filius tenetur ad præceptum, sicut ad causam, 22ª.q.104.5.c.

6 Quælibet persona libera, potest sine consensu parentum contrahere matrimonium, & intrare religionē, 22ª.q.88.8.2m.? 9.c.? q.104.5.c.? 3ª q.68.10.c

7 Matrimonium secundum diuersos status, institutū est à lege naturæ, Moysis, Christi, & à lege ciuili, 22ª q.154 2.c ?.9.3m.

8 Finis matrimonij duplex. s. finis principalis, id est generatio, & educatio prolis, & finis secundarius. s. mutuū obsequium, 22ª.q.154.2 c ?.3ª q.29.2.c.

9 * Actus matrimonii potest esse sine peccato, & meritorius, 12ª.q.24.1.1m.?.22ª.q.153 2.o.

10 In matrimonio sacramento confertur gratia, 22ª.q.100 2.6m.

11 Matrimonium non debet esse inter propinquos, 22ª.q. 154.9.c.

12 Defectus ætatis. s. ante pubertatem, quæ communiter est in masculo, anno quartodecimo, in fœmina vero in anno duodecimo, impedit matrimonium, & dirimit, 22ª.q.189.5.c.

13 Seruus potest contrahere matrimonium, & vouere continentiam, nesciente domino eius, vel contradicente, non autem religionem ingredi, vel ordinem suscipere, 22ª.q.88.8.2m.? q.104.5.c.fi.

14 Sex crimina impediunt matrimonium contrahendum solum, scilicet incestus, vxoricidium, raptus alienæ sponsæ, susceptio proprii filii de fonte per dolum, interfectio presbyteri, & pœnitentia solennis, 22ª.q. 154.7.3m.

15 In lege veteri, Iudæi prohibebantur contrahere matrimonium cum Chananæis, quia Chananæi debebant deleri, & Iudæi erant proni ad ritus, & mores eorum, propter conuersationem cum eis, & cum aliis infidelibus, vbi non erat periculum, permittebantur, sicut patet de Ioseph, Moyse, & Hester, 12ª.q.105.4.6m.

16 Matrimonium de lege naturæ, & indissolubile, 22ª.q. 154.2.c.

17 Matrimonium de iure naturæ, vel naturale est, non quia sit à natura, sed quia ad ipsum propter bonum prolis, & mutuum fidele obsequium, maxime natura impellit. Suppl q.41.1.c.

18 Non tenentur homines ex præcepto ad contrahendum matrimonium. Suppl.q.41.2.o.

19 Cum ad prolis procreationem, sit ipsum matrimonium institutum, secundum se semper licitum est. Suppl.q. 41.3.o.

20 Actus matrimonialis semper meritorius est, si ad ipsum homines religionis, vel iustitiæ virtute inducantur. Suppl.q.41.4.c.

Matrimonium est sacramentum. Suppl.q.42.1.o. 21

Matrimonium, quo est in officiū naturæ, institutū fuit à Deo ante peccatum, vt remedium vero post peccatum fuit institutum. Suppl.q.42.3 c. 22

Carnalis commixtio non ad primam, sed ad secundam spectat matrimonii perfectionem. Supp.q.42.4.o. 23

Matrimonium coniunctio quædam est viri, & vxoris, ad vnam cognationem, & prolis educationem, & vitam domesticam. Suppl.q 44.1.c. 24

Matrimonium congrue appellatur matrimonium, nuptiæ, ac coniugium, sed diuersis rationibus. Suppl.q. 44.2 o. 25

Matrimonium est quædam indissolubilis maritalis coniunctio inter legitimas personas, indiuiduam vitæ consuetudinem retinens. Suppl.q 44.3.c. 26

Matrimonialem coniunctionem non nisi aliquo viri, ac mulieris consensu fieri certum est. Suppl.q.45. 1. c. 27

Expressio verborum se habet ad matrimonium, sicut ablutio exterior ad baptismum. Suppl.q 45.2.c. 28

Consensus per verba de futuro, expressus non facit matrimonium, sed sponsalia Suppl.q.45.3.o 29

Consensus exterioribus verbis expressus, absque interiori consensu nullum matrimonium facit. Suppl.q. 45 4.c. 30

Consensus in occulto factus quanquam malus, & iure prohibitus, matrimonium tamen facit, si fiat inter legitimas personas. Suppl.q.45.5.o. 31

Consensus per verba de futuro expressus, nullum efficit matrimonium, etsi aliquo iuramento firmatus. Suppl q.46.1.c. 32

Carnalis copula in foro conscientiæ, quamuis post spōsalia matrimonium non perficiat, in Ecclesiæ tamen foro matrimonium efficere iudicatur. Suppl. q.46. 2 o. 33

Quanquam simpliciter consensus coactus in matrimonio esse non possit, potest tamen aliqua in eo secundum quid violentia esse. Suppl.q.47 1.c. 34

Potest aliqua coactio, & metus cadere in constantem virum Suppl q.47 2.o. 35

Consensus coactus ex metu cadente in constantem virum, matrimonium tollit. Suppl.q.47.3.c. 36

Consensus coactus ex parte cogentis matrimonium in totum tollit. Suppl.q.47.4.o. 37

Consensus ex conditione de præsenti non contraria matrimonio vel de futuro & necessaria, matrimonium non tollit. Supp.q.47.5.c. 38

Cum per matrimonium homo perpetuæ mancipetur seruituti, non potest pater cogere ad matrimonium quanquam illum ex aliqua rationabili causa ad ipsū possit inducere. Suppl.q.47.6.c. 39

Consensus matrimonium faciens, non est consensus in carnalem copulam, sed in matrimonium in ordine ad carnalem copulam Suppl q.48.1.c. 40

Matrimonium ex consensu ob inhonestam causam, verum matrimonium est, quanquam culpabilis sit huiusmodi consensus. Suppl.q.48.2.o. 41

Oportuit aliqua bona esse, quibus matrimonii honesta ratio appareret. Suppl.q.49.1.o. 42

Proles, fides, ac sacramentum, prima, & potiora sunt bona, quibus matrimonii honesta ratio redditur. Suppl. q.49.2.c. 43

Principalius bonum matrimonii vt dignius, ipsum sacramentum est; proles vero id est prolis intentio maxime essentialis in ipso est, quam sequitur fides, id est debitum seruandæ fidei, deinde sequitur sacramentum. Supp.q.49.3.o. 44

Quanquam minus honesta appareat matrimonii ratio, proles tamen, ac fides, & sacramentum ipsa maxime honestam reddunt. Suppl.q.49.4.c. 45

Actus

47 Actus matrimonialis semper culpabilis, & peccatũ est, nisi prolis intentio, ac mutua inter coniuges fides adsit. Suppl. q. 39. 5. o.

48 Cognoscens vxorem sola libidinis, & delectationis causa, nullum aliud bonum matrimonij habitu, vel actu intendens, mortaliter peccat Suppl. q. 49. 6. c.

49 Aliqua expediens fuit esse impedimenta contrahendũ matrimonium dirimentia, sed non contractum, Ecclesiæ s. inhibitio, ac feriatum tempus. & aliqua ipsum contractum, & contrahendum, scilicet error, cõditio, votum, cognatio, crimen, cultus disparitas, vis, ordo, ligamen, honestas, affinitas, impotentia coeũdi. Suppl. q. 50. 1. c.

50 Potest toties contrahi matrimonium, quoties alter cõiugum mortuus est, moriente enim altero coniugum vinculum matrimoniale tollitur. Suppl. q. 63. 1. o.

51 Secundum matrimonium est sacramentum, cum in eo reperiantur, quæ sunt de esse sacramenti, s. persona legitima, tanquam materia, & expressio consensus per verba de præsenti, tanquam forma. Suppl. q. 63. 2. o.

1 MEDIATOR Dei, & hominum, est solus Christus principaliter, instrumentaliter autem sunt prophetę, & sacerdotes vtriusque testamenti, & angeli, non autẽ Spiritus sanctus,* quia cum sit per omnia Deo æqualis, non potest mediator inter Deum, & homines. Christus autem etsi sit Deus, tamen est etiam homo. Nec dæmon, quia cum sit immortalis, & miser, non coniungere hominem Deus intendit, quod mediatoris est proprium, sed separare ab illo, & ad miseriam ducere 3^{a}. q. 26. 1. o.

1 MEDICINA duplex s. remouens morbum, & promouens ad perfectam sanitatem: prima conuenit infirmis: secunda vero sanis. 3^{a}. q. 80. 4. 2^{m}.

2 Obiectum artis medicinæ, est sanitas, quia nihil considerat, nisi in ordine ad eam. 22æ. q. 1. 1. c.

3 Pro necessitate corporis, licet vti pretiosis medicinaliter, sed in pertinentibus ad solam decentiam honestatis, debemus esse cõtenti simplicibus. 3^{a}. q. 51. 2. 3^{m}

4 Quandoque medicina fortis, statim inducit sanitatem, sic & habitus corporales, possibiles est causari ex vno actu, non autem habitus virtutum. 12æ. q. 51. 3. c. fi.

1 MEDICUS accipiens infirmitatem desperatam, nulli facit iniuriam. 22æ. q. 71. 3. 1^{m}.

2 Sapiens medicus permittit minorem morbum, vel procurat, vt curet, vel vitet maiorem. 12æ. q. 101. 3. 3^{m}. & 22æ. q. 64. 2. c. & q. 162. 6. 3^{m}.

3 Medicus tenetur gratis curare pauperes, quando nec per se, nec per alios magis coniunctos, nec per eos, qui magis possent, valent curari. 22æ. q. 71. 1. o.

4 Medicus quadam coactione vtitur in freneticum, qui eius curam, non vult recipere, & huic similatur correctio prælatorum, quæ habet vim coactiuam, non autem simpliciter correctio fraterna. 22æ. q. 33. 6. 1^{m}.

5 Medicus non tanto magis sanat, quanto maiorem dat medicinam, sed quãto medicina est magis proportionata morbo, sic non oportet quod religio tanto sit pfectior, quanto maiorem habet paupertatem, sed quãto eius paupertas est magis proportionata fieri communi, & speciali. 22æ. q. 188. 7. 1^{m}.

1 MEDIUM. & Actio transiens, est realiter mediũ inter agens, & passum, non autem actio immanens, nisi secundum modum significandi. 1^{a}. q. 54. 1. 3^{m}.

2 Inter habens, & habitum, aliquando nihil est medium, aliquando tantum relatio, & aliquando aliquid p modum actionis, & passionis, non autẽ actio, vel passio, & sic est speciale prædicamentum. s. prędicamentum habitus. 12æ. q. 49. 1. c. 2^{m}.

3 Inter habitum, & priuationem, quæ est in priuari, & aliquid habitus relinquens, potest esse medium, circa proprium subiectum. sicut inter bonum, & malũ est actus indifferens, non autem inter habitum, & priuationem, quæ est in priuato esse, nihil relinquẽs de habitu. 12æ. q. 18. 8. 1m.

Inter substantiam, & accidens quintum prædicabile, datur medium, non autem vt accidens diuiditur cõtra substantiam. 1^{a}. q. 76. 4. 4^{m}. & q. 77. 1. 5^{m}. 4

Virtus non est medium inter passiones secundum essentiam, sed secundum effectum, quia constituit mediũ inter eas. 12æ. q. 59. 1. 1^{m}. 5

In passionibus accipitur medium, per hoc quod attingitur recta ratio, in quo consistit ratio virtutis. 12æ. q. 87. 1. 1^{m}. & 5. 2^{m}. 6

Virtutes theologicæ habent medium per accidens, i. ex parte nostra, non autem per se, i. respectu Dei. 12æ. q. 64. 4. o. & 22æ. q. 17. 5. 2^{m}. 7

Quælibet virtus intellectualis consistit in medio, per cõformitatem intellectus ad res. s. in vero, cuius excessus est affirmatio falsa, defectus autem, est negatio falsa. 12æ. q. 64. 3. o. & 4. 1^{m}. & 2^{m}. 8

Virtus moralis, respectu materiæ est medium, sed respectu rationis, est extremum. 12æ. q. 64. 1. 1^{m}. 9

Medium virtutis moralis, attenditur secundum rationem rectam in omni circunstantia, non autem secundum quantitatem absolutam. 12æ. q. 64. 1. 2^{m}. & 3^{m}. & 22æ. q. 92. 1. c & q. 104. 2. 2^{m}. & q. 123. 4. 3^{m}. & q. 147. 1. 2^{m}. 10

Virtus moralis consistit in medio inter excessum, & defectum. 22æ. q. 64. 1. o. & 4. 1^{m}. & 2^{m}. & 22æ. q. 17. 5. 2^{m}. & q. 92. 1. c. 11

Omne medium virtutis, est medium rationis, sed solius iustitiæ, medium est rei, & rationis 12æ. q. 64. 2. o. & 22æ q. 58. 10. o & q. 61. 2. 1^{m}. 12

Medium iustitiæ est æqualitas, quam constituit iustitia, inter aliquos. 3^{a} q. 85. 3. 2^{m}. 13

Medium iustitiæ distributiuæ, sumitur secundum proportionem geometricam, commutatiuæ vero mediũ sumitur, secundum proportionem arithmeticam. 22æ. q. 61. 2. o. & 4 c. fi. 14

MEL non offerebatur in sacrificijs Dei, quia offerebatur idolis, & ad excludendum omnem carnalẽ dulcedinem, & voluptatem a sacrificantibus Deo 12æ. q. 102. 3. 14^{m}. 1

MELCHISEDECH dicitur esse sine patre, matre, genealogia, principio, & fine, quia scriptura non ponit, licet habuerit, qa fuit Sem, primogenitus Noe, vt Hebræi dicunt. 3^{a} q. 22. 6. 3m.

MELIUS alio aliquid dicitur * simpliciter, quod tamen minus proprie recipit alicuius prædicationẽ, sicut cognitio patriæ, est nobilior cognitione vię, quę magis proprie dicitur fides. 22æ. q. 174. 2. 3^{m}. *

MEMBRUM omne, & quælibet potentia animæ, operantur toti, & non sibi soli. 12æ. q. 17. 5. 2^{m}. 1

Caput est membrum, habens virtutem influendi in alia membra, & recipit ab alijs membris nutrimentũ, & alia obsequia. 3^{a}. q. 8. 1. 6. 7. 8. c. 2

Membra hominis non applicantur operi, nisi de consensu rationis. 12æ. q. 74. 7. o. & q. 77. 7. c fi. 3

Mẽbra naturalia, & inde artificialia, in scripturis, significant operationes, quarũ sunt principia. 1^{a} q. 3. 1. 3^{m}. 4

MEMORIA duplex. s. vt conseruatiua specierum tãtum, alia cuius obiectum est præteritum, vt pręteritũ, prima est potentia pure cognoscitiua, & est in parte intellectiua, secunda vero in parte sensitiua tantum. 1^{a} q. 77. 8. 4^{m}. & q. 79. 6. o. 1

* Memoria, quæ est altera pars imaginis, non est præteritorum, quia abstrahit ab omni tempore, cum sit in intellectu, & non in parte sensitiua. 1^{a} q. 79. 6 2^{m}. 2

* Memoria intellectiua, non differt realiter ab intellectu possibili, sed est habitualis retentio eius, cuius actus est intelligentia, quæ oritur ex memoria, sicut actus ex habitu. 1^{a}. q. 79. 7. o. & q. 93. 7. 3^{m}. 3

O Memoria

4 Memoria sensitiua, est thesaurus specierum intentionalium, i. intentionum sensibilium, cum sensu acceptarum, cuius organum est in extrema parte capitis. 1^{a}. q.78.4.c.

5 Ea, quæ magna æstimamus, magis memoriæ infigimus. 12æ.q.47.2.3^{m}.

6 Consuetudo multum operatur ad bene memorandum. 12æ.q.50.1.3^{m}.¶ 22æ.q.49.1.2^{m}.

7 Illud, quod scribitur, non de facili à memoria labitur, sed succurrit memoriæ. 1^{a}.q.24.1.c.

8 Necessarium est eosdē actus pluries reiterari, vt aliquid firmiter memoriæ imprimatur, quia meditatio cōfirmat memoriam, secundum Philosophum 12æ.q.51.3.c.¶ 22æ.q.49.1.2^{m}.

9 Memoria in angelis potest poni, vt est in mente, non autem, vt est in sensu. 1^{a}.q.54.5.2^{m}.

10 Memoria intellectiua, manet in anima separata, non autem memoria sensitiua, sed corrumpitur. 1^{a}. q.77.8.4^{m}.¶ q.89.6.1^{m}.

11 Documenta quatuor ad bene memorandum. s. similitudines rerum assumere conuenientes, nec tamen omnino consuetas, ordinate eas disponere, solicitudinē circa eas apponere, & affectum adhibere, & eas frequenter meditari. 22æ.q.49.1.2^{m}.

1 MENDACIVM dicitur tripliciter. s. materialiter. i. dictum falsum, formaliter. i. voluntas falsum enunciandi, & effectiue i. voluntas decipiendi. 22æ.q.98.1.3^{m}.¶ q.110.1.0.

2 Cupiditas fallendi, pertinet ad perfectionem mendacij, non autem ad speciem eius. 22æ.q.110.1.c.3^{m}.

3 Omne mendacium est peccatum. 22æ.q.69.3.2.0.¶ q.70.4.c.¶ q.110.3.0.¶ 4.b.¶ q.111.1.c.¶ q.124.5.2^{m}.

4 Mendacium secundum se . diuiditur tantum in duas species, s. in iactantiam, & ironiam, secundum gradus autem eius ratione finis, diuiditur in perniciosum, iocosum, & officiosum, vel in octo gradus eius, s. quorum primus est in doctrina religionis; secundus quod nulli prosit, & obsit alicui; tertius, quod prosit vni, & alteri obsit; quartus, quod fit sola mentiendi, fallendique libidine; quintus, quod fit placendi cupiditate; sextus, quod nulli obest, & prodest alicui, ad conseruandam pecuniam; septimus, quod nulli obest, & prodest alicui, ad vitandum mortem; octauus, quod nulli obest, & prodest alicui, ad vitandum immunditiam corporalem. 22æ.q.110.2.0.

5 Mendacium est peccatum mortale tantum tripliciter. s. secundum se. i. quando est contra charitatem Dei, vel proximi, ex intentione scandali. 22æ.q.69.1.2.0.¶ q.70.4.c.¶ q.110.4.0.

6 Mendacium per se, directe, & formaliter opponitur virtuti, quæ dicitur veritas. 22æ.q.110.1.0.¶ 2.c.

7 * Dicens verum, credens se dicere falsum, dicit mendacium per se, & formaliter, non autem e conuerso, nisi per accidens, & materialiter. 22æ.q.110.1.0.

8 Intendens significare falsum nutibus, mēdacium dicit. 22æ.q.110.1.2^{m}.

9 Mendacium verbo, vel facto, vel nutibus, est æqualiter peccatum. 22æ.q.111.1.c.4^{m}.

10 Nullus debet dicere mendacium, vt ipse, vel alius euadat mortem, vel immunditiam corporalem. 22æ.q.110.3.4^{m}.¶ q.113.1.3^{m}.

11 Nec mendacium, nec aliquid quod ex genere suo nō est peccatum mortale, est perfectis peccatum mortale, nisi sit contra eorum votum, vel ratione scādali. 22æ. q.0.[illegible].c.¶ q.70.4 c.¶ q.110.4.5^{m}.

12 Si res visa, vel audita, recitetur non eodem modo, nec eisdem verbis, non est mendacium (vt patet in Euāgelio, & in aliis scr pturis diuinis, in quibus nihil est falsum) 22æ.q 110.3.1^{m}.

13 Non seruans promissum, propter superuenientis impedimentum, vel re mutata, excusatur a mendacio, vt sanctus Paulus. 22æ.q.110.3.5^{m}.

In sacrâ scriptura aliqui laudantur dupliciter. s. vt exempla perfectæ virtutis, vt Abraham, & Iacob, & propter indolem virtutis, vt Iudith, & obstetrices. primi excusantur à mendacio, quia figuraliter, & prophetice locuti sunt, non autem secundi, licet verum dixerint mystice. 22æ q.110.3.3^{m}.¶ q.111.1.1^{m}.¶ 2^{m}. 14

MENDICITAS duplex. s. contraria voluntati, & voluntaria; prima est occasio furti, & periurij, non autem secunda, ideo Christus elegit eam. 22æ. q.187.5.c.¶ 3.q.40.3.2^{m}.

MENS dicitur à metiendo, vel à meminendo. 1^{a}.q.79.9.4^{m}. 1

Mens dicitur tripliciter, s. natura intellectiua, intellectus, & memoria. 1^{a}.q.79.1.1^{m}. 2

Aliquid inhærens menti rationali, est maius ea secundū quid, non autem simpliciter, sed nihil subsistens præter Deum, est maius ea. 1^{a}.q.16.6.1^{m}. 3

* MENSTRVVS sanguis est in fœminis, loco seminis, & est propria materia corporis Christi, & aliorum, non autem semen fœminæ. 3^{a}.q.31.5.0.¶ 6.3^{m}.¶ q 35.3.3^{m}. 1

Menstruum non est sanguis primo generatus ex cibis, sed est residuum eius, quod ab vltima digestione nutritiua ministret generationi. 3^{a}.q.31.5.c. 2

Menstruum est potentia totum, secundum potentiam passiuam, sicut semen viri est potentia totum, secundū potentiam actiuam. 3^{a}.q.31.5.1^{m} ¶ 6.c. 3

MENSVRA duplex. s. æquiparata mensurato per replicationem, & ratio cognoscendi ipsum. 1^{a}.q.3.5.2^{m} 1

Mensura est illud, per quod cognoscitur quantitas rei, & est aliquid minimum, vel simpliciter, vt in numeris, in quibus primo inuenitur, vel quo ad nos, vt in continuis, deinde primum in quolibet genere. 12æ.q.90.1.c. 2

Non oportet, quod omnis mensura sit omnino infallibilis, & certa, sed vt est possibile in genere suo. 12æ.q.91.3.3^{m}.¶ q.97.1.2^{m}. 3

* Mensura debet esse homogenea. i. eiusdem generis cū mensurato. 1^{a}.q.3.5.2^{m}.¶ 12æ.q.19.4.2^{m}. 4

Ratio naturalis, & principia ei naturaliter indita, sunt regulæ generales, & mensuræ omnium agendorū ab homine, non autem naturalium. 12æ.q.91.3.2^{m}. 5

Ad hoc, quod aliqua mensurentur per aliquod vnū, non requiritur, quod illud vnum sit causa omnium eorum, sed quod sit simplicius. 1^{a}.q.10.6.4^{m}. 6

Intellectus Dei est mensura prima omnium rerum non mensurata, res est mensura secunda mensurata, sed intellectus noster est mensuratus à rebus non mensurans. 1^{a}.q.21.2 c.¶ 12æ q.93.1.3^{m}. 7

Cùm dicitur Deus mensurari sua æternitate, accipitur ibi ratio mensuræ, secundum apprehensionem nostrā tantum. 1^{a}.q.10.2.3^{m}. 8

MERCATORES sperare possunt lucrum ex mercatione, quod non possunt dātes mutuo. 22æ.q.78.1.0.

MERCES est terminus operis. 12æ.q.114.5.c. 1

Merces est id, quod recompensatur pro retributione operis, ideo reddere mercedē, est actus iustitiæ, sicut reddere pretiū rei emptæ. 12æ.q.114.1.c.¶ 3^{a}.q.49.6.c. 2

Meretrix etiam nunc debet permitti, i. tolerari, in ciuitate, vt vitetur peius malum, s. sodomia, adulteriū, & huiusmodi; quia sapientis legislatoris est, minores transgressiones permittere, vt maiores caueantur, & in regimine humano illi, qui præsunt, recte aliqua mala tollerant, ne aliqua mala peiora incurrantur, vnde dicit Augustinus in lib. ordi. Aufer meretrices de rebus humanis, turbaueris omnia libidinibus. 12æ.q.101.3.2^{m}.¶ 22æ.q 10.11.c. 3

Meretrix potest sibi retinere, quod sibi datum est propter fornicationem, sed si superflue ad fraudē, vel dolū extorsisset, teneret eidē restituere. 22æ.q.62.5.2^{m}. 4

MERGVLVS significat gulosos; qui se delitiis immergunt. 12æ.q.102.6.2^{m}.¶ co.3.

MERITVM

1 MERITVM dupliciter. s. congrui, & condigni. 12æ.q.114.6.o.

2 Aliquid cadit sub merito dupliciter. s. simpliciter, vt vltimus finis, & omne, quod perducit ad eum, & secundum quid, scilicet temporalia. 12æ. q.114. 10.c.

3 Efficacia meriti, mensuratur ex tribus, s. ex charitate, vel gratia, voluntate, & obiecto. 1^{a}.q.95.4.c.¶ 12æ.q. 19.8.o.

4 Actus humani habent rationem meriti ex duobus, s. principaliter ex ordinatione Dei, secundario autem ex libero arbitrio, 12æ.q.114.4.6.c.¶ 22æ q.2 9.c.

5 Meritum importat æqualitatem iustitiæ. 3^{a}. q. 49. 6.c.

6 Meritũ non potest esse sine actu, quia requiritur, quod faciat, quod debet cui meretur. 12æ.q.71.5.1^{m}.¶ 22æ. q.79.3 4^{m}.

7 Meritum est actio, qua iustum est, vt agenti aliquid detur. 3^{a}.q.49.6.c.

8 Meritum consistit in hoc, quod homo contemptis creatis inhæret Deo, sed peccatum est è conuerso. 22æ. q. 104.3.o.

9 Omne meritum est supra naturam, & omne demeritum est infra, & contra naturam. 12æ.q 71.2.o.

10 Meritum non diminuit propter obligationem obedientiæ, si prompte fiat, maxime apud Deum, qui non solum exteriora opera, verum etiam interiorẽ voluntatem videt. 22æ.q.104.1.3^{m}.

11 Mereri aliquo dicitur dupliciter, s. formaliter, id est, actibus, & vt principio, scilicet habitibus. 12æ. q.55. 1. 3^{m}.

12 Quælibet opera virtutum quarumlibet, ex hoc meritoria sunt, quod fiunt vt obediatur Deo. 22æ. q.104.3.c.

13 * Non potest idem actus numero * esse meritorius beatitudinis, & actus beatitudinis, qui est fruitio beata, cũ vnus sit gratiæ imperfectæ, & alius gratiæ consummatæ. 1^{a} q.62.4.c.¶ 3.2^{m}.

14 Principium merendi est ex parte animæ, sed corpus est instrumentum actus meritorij. 1^{a}.q.49.6.1^{m}.

15 Passionibus meremur vt regulantur à ratione, & passionibus demeremur, inquantum sunt contra rationem, non autem secundum se. 12æ.q.24.1.3^{m}.¶ 22æ. q.158. a.1^{m}.

16 Passio corporalis martyrum, facit ad meritum præmij accidentalis, non autem ad meritum præmij essentialis, nisi inquantum est volita 3^{a}.q.48.1.1^{m}.

17 Gratia est principiũ meritorij operis, mediantibus virtutibus, sicut essentia animæ, est principium operum vitæ, mediantibus potentiis eius. 12æ.q.114.4 2^{m} ¶ 3^{a} q.49.6.c.

18 Nullus potest sibi mereri gratiam ex condigno, sed ex congruo tantum 12æ. q.114.5.o.¶ 22æ.q.177.1.3^{m}.¶ 3^{a}.q 2.11.c.

19 Nullus purus homo potest alteri primam gratiam mereri ex condigno, sed tantum ex congruo. 22æ.q.114. 6.o.¶ 7.2^{m}.

20 Existens in gratia, meretur ex condigno vitam æternam ratione gratiæ, sed tantum ex congruo ratione liberi arbitrij. 1^{a}.q.95.1.4^{m}.¶ 6^{m}.¶ 12æ.q.114.5. o.¶ 3^{a}. q. 48.1.c.

21 * Homo quolibet actu meritorio, meretur augmentum gratiæ, sed non statim augetur. 12æ.q.114.8.o.

22 Omnis actus informatus gratia, est meritorius. 22æ.q.2. 9.c.

23 Gratia non potest cadere sub merito, quia est merendi principium. 3^{a}.q 2.11.c.

24 Efficacia, & radix merendi, est ex charitate, sed singulæ virtutes merentur præmia singula. 12æ. q.114. 4. o.¶ 22æ.q.182.2.c.

25 Radix merendi præmium essentiale, est charitas, difficultas autem est radix, respectu præmij accidentalis. 3^{a}. q.95.4.c.¶ 22æ.q.182.2.2^{m}.

* Nullius virtutis actus est meritorius, nisi sit informatus charitate. 12æ.q.114.4.3^{m}.¶ 22æ.q.2.9. 1^{m}.¶ q.83. 13.15.c.¶ q.124.1.2^{m}. 26

Meritum vitæ æternæ; primo pertinet ad charitatem; secundo ad alias virtutes, secundum quod actus earũ imperantur à charitate. 12æ.q.57.1.c 2^{m}.¶ q.114.4.o. 27

Quilibet actus charitatis, meretur vitam æternam, & augmentum charitatis. 1^{a}.q.62.5.c.¶ 12æ.q.114.7.3^{m}. ¶ 8.3^{m}.¶ 22æ.q 24.6.c.1^{m}. 28

Nobilius est habere aliquid ex merito quàm sine merito, & dignitas merendi maior est, quam gloria corporis. 3^{a}.q.19.3.c. 29

Quanto magis est arduum opus, tanto est magis meritorium ratione bonitatis, non autem ratione difficultatis, nisi per accidens ratione maioris conatus, vel attentionis. 22æ.q.27.8.3^{m}. 30

* Meritum est æquale præmio vitæ æternæ, æqualitate quantitatis. 12æ.q. 114.3.o. 31

Quantitas meriti potest attendi ex duobus, s. ex difficultate, & bonitate operis, & ex voluntate, & charitate operantis 1^{a}.q.95.4 c. 32

Voluntas cum opere, magis meretur, vel demeretur accidentaliter, quam voluntas sola, non autem essentialiter, nisi ratione triplicis inæqualitatis, s. numeri, cõtinuati motus, & intensionis. 12æ.q.20.4.o. 33

Natura comparatur ad principium merendi. s. ad charitatẽ, sicut materia ad formam, fides autem vt dispositio eius, ideo actus virtusque non est meritorius, nisi cum charitate. 22æ.q.2 9.1^{m}. 34

Aliquis potest sibi mereri perseuerantiam gloriæ, non autem viæ, sed vtranque potest, & aliis impetrare per orationes. 12æ.q 114.9.o. 35

Bona temporalia, vt vtilia ad opera virtutum, per quæ peruenitur ad gloriam, cadunt sub merito simpliciter, in se autem, secundum quid. 12æ. q 114. 10. o.¶ 22æ.q.122.5.4^{m}. 36

Quilibet agens in bonum, vel malum personæ, vel communitatis, vel sui, meretur, vel demeretur retributionem ab vtroque. 12æ.q.21.3.4.o.¶ 22æ. q.59. 3.2^{m}.¶ q. 64.5.c.¶ q.65.1.c. 37

Nullus meretur id, quod iam habet. 1^{a}.q.62.4.c.¶ 12æ.q. 114.5.c.¶ 3^{a}.q.19.3.c. 38

* Nullus potest sibi mereri ex condigno, nec ex cõgruo reparationem post lapsum. 12æ.q.114.7.o. 39

* Homo potest aliquid mereri à Deo, secundum quid, præsupposita Dei ordinatione, nõ autem simpliciter. 12æ.q 21.4.o ¶ q.114.1.o. 40

* Nullus meretur nisi viator, & pro viatore tantum. 1^{a}. q.62.9.o.¶ 22æ.q 13.4 2^{m}.¶ q 182.2.2^{m}.¶ 3^{a}.q.19.3.1^{m} 41

* Meritum animæ separatæ, vel demeritum, non potest augeri, nec minui. 1^{a} q 62.9.c. 42

METAPHYSICA est de substantiis immaterialibus, inquantum tales substantiæ, de sensibilibus autem, vt substantiæ, vel vt entia tantũ. 12æ.q.66.5.1^{m}. 1

METAPHORA.¶ Nomen non dicitur proprie, sed metaphorice de eo, in quo non est tota ratio nominis, sed aliquid eius per similitudinem 1^{a}.q.13.9.c.¶ q.13.3.c. 1

Quæ dicuntur metaphorice, non oportet secundũ omnia esse similia. 3^{a}.q.2.6.1^{m}.¶ q.8.1.2^{m}.¶ q.45.1.1^{m}. ¶ q.48.3.1^{m}.¶ q.76.6.2^{m}. 2

Ex eadem re potest fieri metaphora ad contraria, propter diuersas proprietates eiusdem rei. 12æ.q.33.1.1^{m} 3

Metaphora in diuinis, potius transfertur ex natura irrationali, & vili, quàm ex natura rationali, & nobili, ad vitandum errorem 1^{a} q 1.9.3^{m}. 4

Theologia vtitur metaphoris. 1^{a}.q.1.9 o.¶ q.10.1.4^{m}.¶ q.12 3.3^{m}.¶ q 13.3.1^{m}.¶ q.14.11.c.¶ q.19.11.c. 5

MICHAEL est de ordine principatuum, vel archangelorum. 1^{a}.q.113.3 c.

Miles in exercitu debet primo subdi duci, secundo aliis 1

coordinari, sed contrarium primi est grauissimum peccatum. 12^{x}.q.100.6.c.

2 Milites charactere insigniuntur, quasi ad militiam deputati. 3^{a}.q.63.3.c.

MILITARIS ars, quæ est propter victoriam, ad quã ordinatur omne officium bellicum, ordinat artẽ equestrem, & nauualem, & omnia huiusmodi in suum finẽ. 22^{x}.q.23.4.2^{m}.

Negociatio est valde contraria militiæ, ideo secundum iura ciuilia negociatio interdicitur militibus. 22^{x}.q.40.2.c.

MILLIA millium ministrantium, & assidentiũ Deo. 1^{a}.q.112.4.2^{m}.

MILVVS maxime insidians, significat fraudulentos. 12^{x}.q.102.6.1^{m}.℣ co.2.fi.

MINERALIA non nominãtur in vniuersali productione rerum, quia sunt occulta, nec aliquã dignitatem supra elementa. 1^{a}.q.69.2.3^{m}.

1 MINISTERIVM Ministri noui testamenti, sunt maioris dignitatis, quàm ministri veteris testamenti. 22^{x}.q.87.1.c.fi.℣q.174.4.3^{m}.

2 * Quicunque assistens in aliquo peccato mortali, exhibet se ministrum Ecclesiæ in aliquo spirituali, peccat mortaliter. 3^{a}.q.64.6.c.

1 MIRACVLVM dicit, quasi admiratione plenum, i. quod habet causam occultam simpliciter, & omnibus, s. Deum. 1^{a}.q.105.7.c.℣ 12^{x}.q.111.10.c.

2 Miraculum non dicitur respectu potentiæ diuinæ, sed respectu naturæ, quam excedit. 1^{a}.q.105.7.c.

3 Miraculum propria est præter ordinem totius naturæ creatæ. 1^{a}.q 110.4.c.1^{m}.℣ 4.^{m}℣ q.114.4.c.

4 De ratione miraculi sunt tria. s. esse arduum i. supra virtutem naturæ creatæ agentis, præter ipsam naturæ. s. quod non habeat ad illud naturalem ordinem, sed ordinem obedientialem, & quod sit insolitum. i. præter modum eius consuetum. 1^{a}.q 105.7.2^{m}.℣ 22^{x}. q. 113.10.c.

5 Miracula dicuntur, quia sunt supra naturam, signa vero, quia manifestant aliquid supernaturale, prodigia autem, & potentia, propter excellentiã 22^{x}.q.178.1.3^{m}.

6 Gradus miraculorum triplex. s. maximus quo ad substantiam facti, medius, i quo ad illud in quo fit, & minimus, quo ad modũ. 1^{a} q.105.8.c.℣ 12^{x}.q.113.10.c.

7 Creatio animarum, vel aliorum, non est proprie miraculum. 1^{a}.q.105.7.1^{m}℣ 12^{x}.q 113.10.c.

8 Spirituales effectus Dei, vt iustificatio impij, & illuminatio, non sunt miracula, sed finis miraculorum. 1^{a}. q.105.7.1^{m}.℣ 12^{x}.q.113.10.c.℣ 3^{a}. q.44. 3.1^{m}.℣ 3^{m}.

9 Conceptio Christi ex Virgine, fuit miraculosa. 3^{a}.q.33.4.c.℣q.35.3.2^{m}.

10 Natiuitas Christi fuit miraculosa. 3^{a}.q.35.3.2^{m}.

11 In Natiuitate, & passione Christi, ostensa sunt maxima miracula, circa luminaria cęli, quia tunc maxime apparuit infirmitas humanitatis eius. 3^{a}.q.44.2.3^{m}.

12 Gratia miraculorum, non est gratia habitualis, sed impressio transiens 22^{x}.q.178.1.1^{m}.

13 Gratia miraculorum, confert commune beneficium. s. notitiam Dei, sed gratia sanitatum addit aliquid speciale. i. beneficium sanitatis, ideo ab inuicem distinguuntur. 22^{x}.q.178.1.4^{m}.

14 Gratia miraculorum, excellentissime data est animæ Christi, vt miracula faceret, & eam in alios transfunderet. 3^{a}.q.13.2.c.3^{m}.

15 * Operatio miraculorum, attribuitur gratiæ gratis datæ, vt principio proximo, fidei vero, vt virtuti disponẽti ad hanc gratiam consequendam. 22^{x}.q.178.1.c.

16 Operatio miraculorum attribuitur principaliter fidei, vt virtuti disponenti, quibus cooperantur abstinẽtia, & continentia. 22^{x}.q.178.1.5^{m}.

17 * In reliquiis sanctorũ, & verbis diuinis, non est aliqua virtus, vel forma, quæ fiunt miracula. 22^{x}.q.178.1.1^{m}.

Miracula diminuunt meritum fidei, nolentium credere, nisi per miracula. 3^{a}.q.43.3.3^{m}. 18

Miracula Christi de quibus est fides, fuerunt occulta, probantia vero fidẽ fuerunt manifesta. 3^{a} q.29.1.2^{m}. 19

Discipuli Christi crediderunt in eum, antequam vidissent eum facere miracula 3^{a}.q.43.3.3^{m}. 20

Solus Deus potest per se facere vera miracula. 1^{a}.q.110.4.c.℣ q.114.4.c.℣ 12^{x}.q.113.10.c.℣ q.113.10.c.℣ 22^{x}.q. 178.2.1^{m}.℣2^{m}.℣4 c.℣3^{a}.q 43.2.c.℣4.c.3^{m}.℣q.78.4.2^{m} 21

Oĩa miracula fiunt ministerio angelorũ. 1^{a}.q. 110.4.1^{m}. 22

Angeli, & alij sancti faciunt miracula ministrando, vel impetrãdo. 1^{a}.q.110.4.1^{m}.℣3^{a}.q.13.2.3^{m}.℣q.78.4.2^{m} 23

Sancti faciunt miracula dupliciter. s. postulatione, & potestate. i. non præcedente oratione manifesta, tamen in vtrisque Deus operatur principaliter, sancti autem instrumentaliter. 1^{a}.q.117.3.1^{m}.℣ 22^{x}.q.178.1.1^{m}. ℣ 3^{a}.q.84.3.4^{m}. 24

Miracula Iosue, Isaiæ, & Heliæ fuerunt maiora secundũ substantiã, quàm miracula Moysis, sed secundũ modum est è conuerso. 22^{x}.q.174.4.1^{m}. 25

Miracula ad commendationem sanctitatis proprie fiũt tantum à sanctis, sed ad confirmationem doctrinæ, fiunt etiam à malis per veram fidem, & per nomen Chri. 1^{a}.q.110.4.2^{m}.℣ 22^{x}.q.178.2.c.℣ 3^{a}. q 43.1.4.c. 26

Miracula bonorum, differunt à signis malorum quintupliciter. s. in efficacia, duratione, vtilitate, fine, & modo. 1^{a}.q.114.4.2^{m}. 27

Magi faciunt miracula, per priuatos contractus, i. per dæmones, boni vero per publicam iustitiam. i. per Deum, sed mali Christiani, per signa publicæ iustitiæ, idest per nomen Christi, vel per aliqua eius sacramenta. 1^{a}.q.110.4.2^{m} ℣q.114.4.3^{m}.℣ 22^{x}. q.178. 2.3^{m}. 28

Omnia miracula dæmonum sunt falsa, ratione rei, vel miraculi. 1^{a}.q 110.4.2^{m} ℣ 4^{m}.℣q.114. 4. c.℣ 22^{x}. q. 178.2.c. 29

Antichristus faciet aliqua vera miracula, quo ad naturam rei, virtute dæmonum, sed falsa, quo ad rationẽ miraculi, & ad decipiendum 1^{a}.q.114.4.1^{m}.℣ 22^{x}.q. 178.1.2^{m}. 30

Ioannes Baptista nullum fecit miraculũ, vt homines principaliter Christo attenderent 3^{a}.q.38.2.2^{m}.℣q.40.2.1^{m} 31

Conuenientissimum fuit, vt Christus faceret miracula, vt ostenderetur eius gratia vnionis, & eius doctrina supernaturalis. 3^{a} q.43.1.c.℣ 4.c. 32

Christus faciebat miracula virtute diuina. 3^{a}.q. 13.2. c. 3^{m}.℣ q.43.2.c.℣ 1.2^{m}.℣ 4.c.℣ q.44.3.3^{m}. 33

Christus faciebat miracula virtute propria, alij vero sancti, virtute aliena, 3^{a}.q.43.4.c. 34

* Anima Christi, vt instrumentum verbi sibi vniti, habuit instrumentalem virtutem, ad omnes mutationes miraculosas, ordinabiles ad instaurationem rerũ, non autem ad annihilationem rerum. 3^{a}.q.13.2.c.3^{m}. 35

Quæ fiebant à Christo miraculose, erant perfectissima. 3^{a}.q.44.3.2^{m}.℣ 3^{m}.℣ q.46.6.c. 36

Miracula Christi, sufficienter ostẽdebant eum esse Deũ. 3^{a}.q.43.4.c. 37

Christus cepit facere miracula in nuptiis, non autem prius, ne humanitas eius phantastica videretur. 3^{a}.q. 36.4.3^{m}.℣ q 43.3.c. 38

Christus conuenientissime fecit miracula circa dæmones, angelos, cęlos hoĩes, bruta, & elementa. 3^{a}.q.44.c. 39

MIRVM simpliciter, idem est quod miraculum, non autem secundum quod est miru alicui. 1^{a}.q.105.7.c.

MISERIA non est quicunque defectus, sed tantum defectus naturæ rationalis, quia opponitur fœlicitati. 1^{a}.q.21.4 c.℣ 22^{x}.q.30.1.c. 1

* Nullus potest velle miseriam, sed quilibet naturaliter eam fugit. 1^{a}.q.94.1 c. 2

MISERICORDIA est compassio alienæ miseriæ in corde, qua si possumus, subuenire compellimur. 1^{a}.q 21.3.c.℣ 22^{x}.q.30.1.c.2^{m}.℣ 2.3.c. 1

Miseri-

2 Misericordia, vt est motus appetitus, regulatus ratione, est actus virtutis moralis, & virtutis specialis, non autem vt passio tantum. 12æ.q.59.1.3^{m}.¶ 22æ.q.30.3.0. ¶ q.36.3.3m.

3 Misericordia vt virtus, est virtutis moralis circa passiones, & reducitur ad medietatem, quæ dicitur Nemesis, sed eas Aristoteles non ponit virtutes, quia vt passiones sunt, sunt laudabiles, tamen vt sunt ab aliquo habitu electiuo, sumunt rationem virtutis. 22æ.q.30.3.4^{m}.

4 * Misericordia secundum se, est maxima virtutum. 22æ.q.30.4.0.

5 Inter omnes virtutes, quæ ad proximum sunt, misericordia est potissima, sicut etiam est potioris actus. 22æ.q.q.30.4.c.

6 Liberalitas consideat bonum, in dationibus communiter, misericordia vero secundum rationem specialē, s. vt est releuatio miseriæ alienæ. 22æ.q.31.1.3^{m}.¶ q.117.5.3^{m}.

7 Datio beneficij ex misericordia, procedit ex affectione ad eum, cui homo dat, ideo misericordia pertinet ad charitatem, liberalitas vero ad pecuniam. 22æ.q.117.5.3^{m}.

8 Longe melius, & humanius, & piorum sensibus accommodatius in Cæsaris laude locutus est Tullius, vbi ait, nulla de virtutibus tuis, nec admirabilior, nec gratior misericordia. 22æ.q.30.3.b.

9 Misericordia potest præcedere, & sequi iustificationē, & potest secum concurrere, quia operatur contra peccatum per modum satisfactionis, & per modum præparationis. 12æ.q.113.4.1^{m}.

10 Misericordia est effectus charitatis. 22æ.q.28. princ.¶ q.32.1.c.¶ q.36.3.3^{m}.

11 Motiua ad misericordiam, sunt tria maxime. s. mala cōtra naturam, contra spem, & contra merita alicuius. 22æ.q.30.1.c.

12 Defectus, est ratio miserendi semper, propter vnionem amoris, vel propter possibilitatem patiendi similia. 22æ.q.30.2.0.

13 Culpa inquantum huiusmodi, non est motiua ad misericordiam, quia est volita, sed est motiua, vt est annexa alicui contra voluntatem. 22æ.q.30.1.1^{m}.

14 Misericordia propria non est ad se, nec ad personas multum coniunctas, vt ad parentes, & filios, sed ad eos est dolor, & in iis durum est expulsiuum miserationis, * quia in iis non miseremur proprie, sed debemus, & durum quid patimur. 22æ.q.30.1.2^{m}.¶ q.32. 9.3^{m}. ¶ q 100.3.1^{m}.

15 Iniuriæ illatæ miserabilibus. s. pupillis, & viduis, exaggerantur, quia magis opponuntur misericordiæ, & nocumenta sunt eis grauiora, quia non habent releuantem. 22æ.q. 65.4.2^{m}.

16 Amici, senes, sapientes, debiles, & timidi, maximè miserētur, non autem superbi, audaces, & contumelia dispositi. 22æ.q.30.2.0.

17 Misericordia est in Deo, secundum effectum, & secundū affectum voluntatis, non autem secundum passionē. 1^{a}.q.21.3.0.¶ 22æ.q.30.2.1^{m}.

18 Proprium opus Dei est tātum vnum. s. benefacere, & misereri, sed punire conuenit ei, propter culpam peccantis. 22æ.q.21.2.c.

19 Deus dicitur omnipotentiam suam parcendo maximè, & miserando manifestare, non tam quo ad substantiā facti, quàm etiam, quo ad licentiam faciendi. 1^{a}.q.25. 3.3^{m}.¶ 22æ.q.30.4.c.

20 Deus semper miseretur, puniendo citra condignum, & præmiando vltra condignum. 1^{a}.q.21.4.1^{m}.

21 Misericordia Dei dicitur dupliciter. s. repulsio miseriæ præcedentis sine debito, & remotio cuiuscūque defectus sine debito. 1^{a}.q.23.1.3^{m}.

22 In omni opere Dei, est misericordia, & iustitia. 1^{a}.q.21. 4.0.

Deus agendo misericorditer, nō agit contra iustitiam, nec è conuerso. 1^{a} q.21.3.2^{m}.¶ 3^{a}.q.46.2.3^{m}. 23

In omni opere Dei, misericordia semper eminet iustitię. 1^{a}.q.21.3.2^{m}.¶ 4.c.ff. 24

Opus iustitiæ Dei, semper fundatur in opere misericordię, & ipsam præsupponit. 1^{a}.q.21.4.c ¶ q.25.3.3^{m}. 25

Maioris misericordię est, impios iustificare, quàm iustos creare, sed sunt æqualis potentiæ Dei. 3^{a}. q.43.4.2^{m}. 26

Cum peccatores peccent contra Deum, qui æternus est, conueniens est, vt pœna æterna eis ex diuina iustitia inferatur. Suppl q.99.1.0. 27

Nulla pœna iam damnatum, quàm hominum per diuinam misericordiam terminabitur. Suppl q.99.2.c. 28

Sicut dæmonibus pœna inferni erit perpetua, ita & hominibus, quia vtrique in malitia sunt obstinati. Suppl. q.99.3.0. 29

Christiani soli, qui in fide Catholica finaliter perseuerabunt, & ab aliis criminibus reperientur finaliter absoluti, à pœna æterna erunt immunes. Supp.q.99.4.c. 30

Nec fides, nec opera misericordiæ eripient a pœna æterna eos, qui cum peccato mortali decedunt. Suppl.q. 99.5.0. 31

MISSA dicitur, quasi transmissa. s. a populo ad Deum, & è conuerso, vel dicitur ab emissione Cathecuminorum, & excommunicatorum. 1^{a}.q.83.4.9^{m}. 1

Ratio, & expositio eorum, quæ dicuntur, & fiunt in Missa, & de singulis partibus Missæ. 3^{a}.q.83.4.5.0. 2

Defectibus, & periculis in Missa, sufficienter occurritur. 3^{a}.q.83.6.0. 3

Debilitas, vel ægritudo, impedit a celebratione Missæ, propter impossibilitatem, vt in priuatis vsu oculorū, vel digitorum, vel linguæ, vel propter periculū, vt in morbo caduco, & alienatione mentis, vel propter abhominationem, vt in lepra, sed lepra ordinem non tollit. 3^{a}.q 82. 10.3^{m}. 4

Audire Missam, & communionem accipere a peccatore non sententiato ab Ecclesia, licet, quia suspensus a Deo, quo ad se, non autem quo ad alios. 3^{a}. q.82.9.c. 5

* Celebrans Missam in peccato mortali, vel inducēs talem scienter, vel audiens Missam præcisi per sententiam Ecclesiæ, vel notorij fornicarij, licet sustineatur a prælatis, peccat mortaliter. 3^{a}.q.82.9.0. 6

Accipere pro Missa aliquid, quasi pretium eius, est simonia, non autem accipere, quasi stipendium laboris. 22æ.q. 100.2.2^{m}. 7

Missa non debet celebrari, nisi pro membris Ecclesiæ, nec in canone Missæ debet orari, nisi pro membris Ecclesiæ. 3^{a}.q.79.7.2^{m}. 8

Missam licet dicere in loco non sacro, causa necessitatis. s. in itinere, vel propter destructionem Ecclesiarū, sed cum altari portatili, & aliis necessariis, non autē aliter, nisi de licentia episcopi. 3^{a}.q.83.3.0. 9

Plures debent interesse Missæ solemni, sed in missis priuatis sufficit vnus. s. seruitor. 3^{a}.q 83.5.12^{m}. 10

Missa quotidie celebratur in Ecclesia quintupliei ratione: s. quia semper oportet paratam esse medicinam contra quotidiana peccata, vt lignum vitæ semper sit in medio Paradisi, vt nobis quotidie Christus vnlatur sacramentaliter, & nos ei spiritualiter, vt sit apud nos iugis memoria passionis Christi, vt vero agno loco typici agni quotidie vtamur ad vesperam, quem Iudæi ad vesperam comedendo esurient, 3^{a}. q.83. 2. c.1^{m}. 11

Missa potest dici, quando incipit apparere aurora, non autem de nocte, nisi in natiuitate Christi, & in vigilia Paschæ, in principio noctis. 3^{a}.q. 83.2.4^{m}. 12

Hora Missę in festis, est tertia, in profestis diebus est sexta, in ieiuniis nona, sed potest tardari, maxime tēpore ordinum. 3^{a}.q.83.2.3^{m}. 13

Missa regulariter celebratur solenniter hora passionis Christi. s. ab hora tertia, vsque ad nonam. 3^{a}. q.83. 2.c. 14

15 Missæ pri..... possunt dici à mane vsque ad tertiam, vel vsque ad nonam, in diebus ieiuniorum 3ª.q.83.2.3m.

16 In natali Christi, quilibet Sacerdos potest dicere tres Missas. ſ. primam in nocte, secundam in aurora, & tertiam in die, propter triplicem natiuitatem Christi, ſ. quarum vna est æterna, quæ quantum ad nos, est occulta, licet secundum se sit in plena luce; alia est temporalis, sed spiritualis, qua. ſ. Christus oritur tanquam lucifer in cordibus nostris; tertia vero est temporalis, & corporalis, secundum quam visibilia nobis processit ex vtero virginali carne indutus. 3ª.q.83.2.2m. ? 5m.

17 Non licet alio die, plures missas ab eodem celebrari, pro pecunia, vel adulatione secularium, sed tantũ pro vrgenti necessitate, 3ª.q.83.a.5m.

18 Quando in vna die occurrunt diuersa beneficia Dei, commemoranda, vel impetranda pro viuis, vel mortuis, oportet missam plures celebrari, si adsit facultas, puta vnã pro festo, & aliam pro ieiunio, vel pro mortuis. 3ª.q.83.2.2m.

19 Multiplicatio missarum, multiplicat oblationem sacrificij, & multiplicat eius effectus, non autem multitudo hostiarum in vna missa, ideo fameus multas hostias in vna missa, non percipiet maiorem effectum. 3ª.q.79.7.3m.

20 Missa melioris sacerdotis, est melior, quo ad annexa, ideo melius est eam audire, licet quo ad sacramentũ, & affectum sacramenti, omnes missæ sint æquales. 3ª.q.82.6.0.

1 MISSIO de ratione sua importat respectũ missi ad mittentem, & ad aliquem terminum. 1ª. q.43.1.c.? a.c.3m.

2 Missio non dicit gradum dignitatis, sed auctoritatem principij in vno, respectu eaeuntis ab eo. 1ª.q.43.1. 1m.? 3ª.q.59.8.1m.

3 Missio visibilis in diuinis, qñ signum missionis inuisibilis factæ, non quidem tunc, sed prius. 1ª.q.43.7.6m.

4 * Mittere filium, & Spiritum sanctum, cõuenit cuilibet personæ diuinæ, & toti Trinitati. 1ª.q.45.8.0.

5 Spiritus sanctus non mittit se proprie, quia missio dicit distinctionem mittentis à misso, secundum. Præpositiuum, & Altisiodorensem, sed mittit se improprie. i. dat se. 1ª.q.43.8.0.

6 Homo nullo modo potest mittere Spiritum sanctum. 1ª. q.83.8.c.6.

7 Mitti secundum imperium, vel secundum consiliũ, non conuenit Deo, quia dicit minoritatẽ, nec vbi non fuit prius, quia dicit recessum, sed secundum originem, & secundum nouum modum. 1ª.q.43.1.0.? 3.c.? 4.3m. ? 5.c.3m.? 6.c? q.11a.1.c.3m.

8 Mitti conuenit filio, & Spiritui sancto, sed nullo modo conuenit patri, nec Trinitati. 1ª.q.43.4.8.0.? q.11a.1. c.? 3ª.q.59.8.1m.

9 Mitti inuisibiliter conuenit filio, & Spiritui sancto, non autem patri. 1ª.q.41.5.0.

10 Mitti visibiliter vtdonũ, & sanctificationis indiciũ, conuenit Spiritui sancto, filio autem, vt sanctificationis auctori. 1ª.q.41.7.0.

11 Missio filij, & Spiritus sancti, distinguitur secundum originem, & secundum effectus illuminationis, & inflammationis, sed connatuuntur in gratia, nec vna potest esse sine alia. 1ª.q.43.5.3m.

12 Missio filij est prior missione Spiritus sancti, ratione donorum, & exitus, sed ratione dantis, est è conuerso. 1ª.q.7.13.c.

13 Missio filij, prior est ordine naturæ, missione Spiritus sancti, sicut ordine naturæ, Spiritus sanctus procedit à filio, & à sapientia dilectio. 3ª.q.7.13.c.

14 Missio filij Dei triplex. ſ. in mente, in carne, & ad prædicandum. 3ª.q.42.1.0.

15 Non est missus Christus ad prædicandum, nisi ad oues, quæ perierant domus Israel, quadruplici ratione. ſ. primo, vt ostenderet impleri promissiones factas Iudæis, & non gentibus; secundo vt eius aduentus ostenderetur esse à Deo, tertio vt Iudæis auferret calumniã di materiam; quarto, quia Christus per crucis victoriã meruit potestatem, & victoriam, & dominium super gentes. 1ª.q.42.1.0.

16 Missio inuisibilis, non sit ad sacramenta, quia nõ fit, nisi respectu termini. 1ª.q.43.6.4m.

17 Missio inuisibilis fit ad omnes existentes in gratia. 1ª. q.43.6.0.

18 Ad patres veteris testamenti facta est missio inuisibilis. 1ª.q.43.6.1m.

19 * Missio inuisibilis fit ad sanctos, in omni augmẽto gratiæ, secundum extensionem ad nouum effectum, non autem secundum intensionem. 1ª.q.43.6.2m.

20 Ad beatos facta est missio inuisibilis, in principio beatitudinis, non autem postea, quo ad intensionẽ gratiæ, sed quo ad extensionem. i. quo ad aliqua mysteria, quæ eis reuelantur de nouo, vsque ad diem iudicij. 1ª. q.43.6.3m.

21 Missio inuisibilis facta est ad Christum, in primo instanti suæ conceptionis, & nulla vlterius. 1ª.q.43.6.3m.? 7.6m.

22 Missio inuisibilis plenior fit post incarnationem, quàm prius, secundum communem statum, licet in spiritualibus sit è conuerso. 1ª.q.41.7.6m.

23 Ad patres veteris testamenti, non fuit facta missio visibilis, quia prius debuit perfici missio visibilis filij, quàm Spiritus sanctus manifestet eum. 1ª.q.43.6.1m.?7.6m

24 Missio visibilis primo facta est Christo, & post Apostolis, qui a per eos gratia in alios diffusa est, secundum quod per eos Ecclesia plantata est. 1ª.q.41.7.6m.

25 Missio visibilis, facta est ad patres in primitiua Ecclesia, vt ad fundatores Ecclesiæ, non autem nunc, quia per eam firmamur. 1ª.q.43.7.6m.

26 Ad Christũ facta est missio visibilis Spiritus sancti bis. ſ. in baptismo in specie columbæ, & in transfiguratione in nube lucida, sed & ad Apostolos bis, primo in flatu, secundo in linguis igneis, propter multa mysteria. 1ª.q.41.7.6m.? 3ª.q.39.6.4m.? q.72.2.1m.

27 Natura humana in qua, & per quam, facta est missio visibilis filij Dei, est illa, ad quam fit missio, ideo filius Dei est in ea nouo modo, non autem creatura, secundum quam fit missio visibilis Spiritus sancti. 1ª.q.43. 7.3m.

28 Missio visibilis, non fit secundum visionem imaginariam, vt prophetia, nec secundum res præexistentes, vt sacramenta vtriusque testamenti, sed sicut in signis, sicut flamma rubi, & columna ignea. 1ª.q.43.7. 2m.? 3ª.q.39.8.2m.

1 MODALIS distinctio, per sensum compositum, & sensum diuisum, non tenet in formis inseparabilibus. 1ª.q.14.?1.1m.

1 MODESTIA est virtus moderatiua passionũ, ideo adiungitur temperantiæ, vt virtuti principali, quia est circa difficillima. 2a2.q.143.0.? q. 160.0.

2 * Modestia est circa actiones interiores, & exteriores, 2a2.q.160.2.c.1m.? q.168.1.0.

3 Modestia moderatur exteriorem hominis vitam in incessu, habitu, & huiusmodi, sed epychia moderatur obseruantiam verborum legis, potest tamẽ esse, quod nomen epychiæ apud Græcos per quandam similitudinem transferatur ad omnes moderationes. 2a2.q. 120.2.3m.

4 Partes modestiæ, à diuersis assignantur diuersimode. 2a2.q.106.2.2m.

5 Partes modestiæ, secundum Andronicum, sunt tres. ſ. bona ordinatio, quæ discernit, quæ, & quo ordine sunt agenda, ornatus, qui seruat decentiam in agendis, & austeritas. ſ. in verbis. 2a2.q.143.c.6.? q.160.2.6.? q. 168.1.c.6.

Partes

6 Partes modestiæ secundum Tullium, sunt quatuor. s. humilitas, studiositas, mansuetudo, & simplicitas, & secundum Aristotelem, etiam eutropelia, 22ſ. q. 160. 2. c. ſ q. 161. 4. 0. ſ q. 166. 2. c. ſi. ſ q. 168. 2. c. ſi.

7 Sub modestia continetur omnis moderatio motuum corporalium, & rerum exteriorum, & spei, secundum Tullium. 22ſ. q. 143. 4^m. ſ q. 160. 2. c.

8 * Omnis modus inquantum modus, bonus est, sed malus, ideo dicitur, quia minore sunt quædam, quàm esse debuerant, aut quia non iis rebus accommodantur, quibus accommodanda sunt, & ideo dicuntur mala, quia aliena, & incongrua, & ita dicitur malus modus, vel male species, vel malus ordo. 1^a q. 5. 5. 4^m.

1 MOLLICIES proprie respicit defectum delectationum, sed delitiæ respiciunt causam impeditiuem earum. s. labore, vel aliquid tale: ideo delitię sunt quędam mollicies. 22ſ. q. 138. 1. 2^m.

2 Mollis dicitur, qui recedit à bono, propter tristitias causatas ex defectu delectationum, quasi cedens debili mouenti, non autem si grauiter mouenti cedant. 22ſ. q. 138. 1. c.

3 Mollicies est vitium oppositum perseuerantiæ, & causatur dupliciter. s. ex consuetudine, & ex naturali dispositione. 22ſ. q. 138. 1. 0. ſ 2. c.

4 Qui patiuntur muliebria, dicuntur molles, quasi mulieres effecti. 22ſ. q. 138. 1. 1^m.

MONETA. Cudentes falsam monetam, possunt iuste occidi in iudicio seculari, & rebus suis spoliari. 22ſ. q. 11. 3. c.

MONSTRA dicuntur peccata, inquantum sunt ex peccato in actu naturæ à fine vltimo, non autē à fine proximo. 22ſ. q. 21. 1. 1^m. ſ 2^m.

MORALIA specificantur ex fine. 1^a. q. 48. 1. 2^m.

1 MORS, & omnis defectus corporalis, & rebellio carnis ad spiritum, sunt pęna peccati primorū parentum, consequens pœnam principalem, s. subtractionem originalis iustitiæ. 12ſ. q. 85. 5. 0 ſ q. 87. 7. c. 1^m. ſ q. 94. 5. 2^m. ſ q. 100. 8. 3^m. ſ q. 102. 5. 1^m. ſ 22ſ. q. 153. 2. 1^m. ſ 2^m. ſ 3^m. ſ q. 164. 0. ſ 3^a. q. 1. 4. 2^m. ſ q. 14. 1. c. ſ 3. c. 2^m. ſ 4. c. 3^m. ſ q. 52. 5. c.

2 Causæ mortis, & aliorum defectuū corporalium in natura humana, est duplex. s. remota, i. contrarietas principiorum, & proxima. s. peccatum. 22ſ. q. 164. 1. 1^m. ſ 3^a. q. 14. 3. 2^m. ſ q. 15. 2. 1^m.

3 Mors, vt iusta pœna, est à Deo, non autem vt est malum naturæ humanæ. 12ſ. q. 85. 5. c. ſi. ſ q. 94. 5. 2^m. ſ q. 100. 8. 3^m ſ 22ſ. q. 164. 1. 4^m.

4 Mors, & alij defectus, non sunt æqualiter in omnibus, triplici ratione. s. propter peccata parentum, vilitatem aliorum, & diuersam complexionem. 12ſ. q. 85. 5. 1^m. ſ q. 87. 7. 1^m. ſ 22ſ q. 164. 1. 4^m.

5 Primi parentes senescēdo, inceperunt mori prima die in qua peccauerant, licet postea multum vixerint. 22ſ. q. 164. 1. 8^m.

6 Ante resurrectionem omnes morientur. 22ſ. q. 81. 3. 1^m. ſ 3^a. q. 46. 11. 1^m.

7 Pœna mortis in præsenti nō infligitur, pro quolibet peccato mortali, sed tantum pro peccato inferente damnum irreparabile, vel pro horribili deformitate. 22ſ. q. 66. 6. 2^m. ſ q. 108. 3. 3^m.

8 Nullus debet eripi de morte contra iura. 22ſ. q. 30. 12. 2^m. ſ q. 59. 4. 3^m. ſ 3^a. q. 68. 10. 1^m.

9 Mors vt priuatio vitæ, vel vt terminus alterationis præcedentis, est pœna damni, non autem est pœna sensus, nec affligit, nisi ratione alterationis præcedentis. 22ſ. q. 164. 1. 7^m.

10 Mors est meritoria, licet sit pœna, quia boni bene vtuntur bonis, & malis, sicut mali male vtuntur, & bonis, & malis. 22ſ. q. 164. 1. 6^m.

11 Mors illata etiam pro criminibus, aufert totam pœnam pro criminibus debitam in alia vita, vel partem pęnę, secundum quantitatem culpæ, patientiæ, & contritionis, non autem mors naturalis. 12ſ. q. 25. 6. 2^m.

12 Mors, & alij defectus naturæ, causant dolorem, & timorem, quia sunt contra naturam particularem. 12ſ. q. 42. 2. 3^m.

13 Mors secundum se, est odibilis naturaliter, sed est appetibilis, pp beatitudinem. 12ſ. q. 5. 3. c ſ 3^a. q. 46 6. c. 4^m.

14 Quilibet tenetur mori, pro salute animæ proximi certa, aliter est de consilio. 22ſ. q. 26. 5. 3^m.

15 Exponere se, & suos, periculo mortis, pro liberatione personæ per quam sustentatur Ecclesia, vel respublica, est laudabile. 22ſ q. 31. 6. c.

16 Virtuosus maxime tristatur de morte sua, quia priuatur maximo bono, quo maxime dignus est. s. vita, & virtutibus, secundum præsentem vitam, licet quidam gaudeant, propter spem beatitudinis. 22ſ. q. 123. 8. c ſ 3^a. q. 46. 6. 5^m.

17 * Decens fuit Christum mori. 3^a. q. 50. 1. 0. ſ q. 52. 1. c.

18 Christus habuit simpliciter necessitatem moriendi absolutam, etiam si non occideretur secundum aliquos, sed ratione humanitatis tantum, necessitatem vero finis habuit etiam ratione personæ. 3^a. q 14. 2. 0.

19 Mors Christi fuit violenta, ex parte naturæ humanæ, licet personæ eius non potuerit inferri violentia, sed quantum in occidentibus fuit, interfecerunt mortē. 3^a. q. 14. 2. 0. ſ q. 46. 3. 2^m. ſ q. 47. 1. 0.

20 Christus mortuus est ex obedientia, & charitate tripliciter ratione. s. ratione iustificationis humanæ, ratione reconciliationis diuinæ, & ratione victoriæ Christi. 3^a. q. 47. 1. 0 ſ q 45. 2. 3. c. ſ q. 49. 1. c. ſ 4. 3^m. ſ q. 51. 4. c. ſ q. 53. 1. c. princ.

21 In Symbolo fidei dr, quod filius Dei est passus, mortuus, & sepultus. 22ſ. q. 1. 8. c. ſ q. 2. 7. 0. ſ 3^a. q. 50. 2 b. ſ c. ſi.

22 Mors Christi in fieri causauit nostram salutem, merendo eam, non autem in facto esse, sed ipsum effectiue, destruendo mortem animæ, i. peccatum, & mortem corporis. 3^a. q. 50. 6. 0. ſ q. 51. 1. 2^m. ſ 2. 4^m. ſ 4. c. 2^m. ſ q. 53 c. c. 3^m. ſ q. 56. 1. 4^m.

23 Mors Christi est causa efficiens gratiæ, & causa sufficiēs salutis nostræ. 3^a. q. 50. 6. 0. ſ q. 51. 1. 2^m. ſ 2. 4^m. ſ 4. c. 2^m. ſ q. 53. 2. c. 3^m. ſ q. 59. 1. 4^m.

24 Christus noluit mori ex morbo, nec in senectute, sed ex passione illata, & in iuuentute, ne in iuuitus, vel ex infirmitate putaretur mori. 3^a. q 46. 3. 2^m. ſ 9. 4^m. ſ q. 51. 3. c.

25 * Christus fuit simpliciter mortuus. 3^a. q. 50. 4. c ſ 5. c

26 Licet Deus sit immortalis, tamen conuenienter confitemur, vnigenitum Dei verbum fuisse passum, & mortuum, quia non hæc ei attribuimus, secundum naturam diuinam, sed secundum humanam, quā pro nostra salute in vnitatem personę assumpsit. 22ſ. q. 1. 8. c.

27 In morte Chri, fuit separata a corpore. 3^a. q. 50. 3. b. ſ c 4^m. ſ 4. c. 1^m. ſ 6. c. ſ q. 52. 3. c. ſ q. 53. 1. 1^m. ſ q. 54. 1. c.

28 In morte Christi, deitas non fuit separata ab anima eius. 3^a. q. 50. 3. 0. ſ 4. 1^m. ſ q. 52. 3. c. ſ q. 53. 4. c.

29 Nec à carne eius. 3^a. q. 50. 2. 0. ſ 3. 2^m. ſ 4. 1^m. ſ 6. c. ſ q. 52. 3. c. ſ q. 53. 1. 2^m. ſ 4. c. ſ q. 76. 1. 1^m.

30 Nec à sanguine eius. 3^a. q. 25. 2. c.

1 MOS primo significat consuetudinem, i. frequentiam eorū, quæ sunt in potestate nostra, secundo actū, vel inclinationem appetitus humani, à natura, vel consuetudine, vel infusione. 12ſ. q. 58. 1. c.

2 Mores in brutis, dicūtur per similitudinē, ea, quæ fiūt ab eis, ex passionibus appetitus. 12ſ. q. 24. 4. 3^m. ſ q. 58. 1. c.

3 Mores diuinos debemus imitari. 22ſ. q. 10. 11. c princ.

1 MOTVS proprie significat actum imperfectum mobilis, sed secundum similitudinem, prædicatur de omni operatione. 1^a. q. 9. 1. 1^m. ſ q. 14. 1. 2^m. ſ q. 18. 1. c. ſ 3. 1^m. ſ q. 19. 1. 1^m. ſ 3^m. ſ q. 50. 1. 2^m. ſ q. 53. 1. 2^m. ſ q. 54. 1. 1^m. ſ q. 59. 1. 3^m. ſ q. 73. 2. c. ſ 12ſ. q. 31. 2. 1^m. ſ q. 109. 1. c. ſ 22ſ. q. 179. 1. 3^m. ſ q. 180. 6. c. ſ 3^a. q. 21. 1. 3^m. ſ q. 34. 2. c.

2 Omnis motus, vel mutatio, est actus existentis in potentia,

tia, inquantum huiusmodi. 1ª.q.9.1.c.

3 Motus dicitur æquiuoce, de operationa corporali, & spirituali. 1ª.q.18.3.1^{m}. ¶ q.53.1.o. ¶ q.56.1.3^{m}.

4 Omnis motus, vel mutatio, sequitur aliquam potentialitatem. 1ª.q.9.1.c.

5 Motus duplex. s. naturalis, & voluntarius, & de ratione vtriusque est, quod fit à principio intrinseco. 12ſ.q.6.1.3^{m}. ¶ 4.5.c.

6 Motus naturalis est tantum ad vnam partem, & perficitur quiete naturali, & est corporis existentis extra vbi naturale, voluntarius autē est ad opposita. 1ª.q.20.1.c.

7 Motus dicitur naturalis dupliciter. s. à principio actiuo, vel à principio passiuo, & materiali. 12ſ. q.6.5.2^{m}. ¶ 3ª.q.32.4.c.

8 Motus reducitur ad genus sui termini, inquantū procedit de potentia ad actum, quia terminus est in motu in potentia. 1ª.q.62.4.2^{m}. ¶ 3ª.q.62.4.2^{m}.

9 Motus reducitur ad genus sui termini, quo ad substantiam suam, licet ponatur in prædicamento passionis, inquantum importat ordinationem mouentis, & mobilis. 3ª.q.62.2.2^{m}.

10 Nullus motus denominatur à subiecto, sed à termino. 3ª q.35.1.2^{m}.

11 Terminus motus duplex. s. res ad quam tendit, & quies in ea, & vterque duplex. s. totius, & partis. 1ª.q.5.6.c. ¶ 12ſ.q.31.3.c. ¶ q.18.2.o.

12 Vnius motus non possunt esse plures termini ex eadem parte, nisi subordinati. 12ſ.q.12.3.2^{m}.

13 Motus accipit speciem à termino ad quem, non autē à termino à quo. 1ª.q.23.1.3^{m}.

14 Motus existentis in potentia, est propter indigentiam suam, non autem motus existentis in actu, sed est propter indigentiam alterius. 1ª.q.53.1.3^{m}.

15 Motus est actus imperfecti, sed operatio est actus perfecti. 1ª.q.18.1.c. ¶ 3.1^{m}. ¶ q.53.3.2^{m}. ¶ q.56.1. 3^{m}. ¶ q.58.1.3^{m}. ¶ q.59.1.3^{m}. ¶ q 73.2.c.

16 In motu discreto potest dici aliquid moueri in termino à quo, & in termino ad quem, & in quolibet, vbi, in quo est mobile, quia successio diuersorum vbi dicitur motus, non autem in motu continuo. 1ª. q.53.1.1^{m}. ¶ 3.3^{m}.

17 Quando ex vna causa proueniunt multi motus, tantum primus motus respicit necessario illud principalius, quod respicit causa, cæteri verò respiciunt principalius, quod conuenit ei secūdum propriam rationem. 12ſ.q.36.1.3^{m}.

18 Nomen motus, & distantiæ, & omnium huiusmodi, deriuatum est à motu locali, ad omnes alios motus. 12ſ q.7.1.c.

19 Motus localis est perfectior cæteris motibus. 1ª. q.110. 3.c. ¶ 22ſ.q.180.6.c.

20 Motus localis est primus. 1ª. q.67.2. 3^{m}. ¶ 22ſ. q.102. 6.c.

21 Per motum localem, nihil acquiritur in mobili, sed tantum acquiritur aliquid extra. s. locus. 1ª.q.110.3.c.

22 Necesse est esse aliquod mouens, omnino immobile. 1ª. q.2.3.c. ¶ q.9.1.o. ¶ q.75.1.1^{m}.

23 Motus semper ab immobili procedit, & ad aliquid quietum terminatur. 1ª.q.79.8.c. ¶ q.82. 1. c. fi. ¶ q.84. 1. 3^{m}. ¶ q.115.3.c.

24 Primum mouens in quolibet genere, est non motū in illo genere motus 1ª.q.12.3.c ¶ q.22.4.c.

25 Deus mouet, sicut desideratum, & intellectum, nō quidem semper à moto, sed à seipso. 1ª.q 103. 2.2^{m}.

26 In omnibus mouentibus ordinatis, virtus secundi, deriuatur à primo, quia secundum non mouet, nisi inquātum mouetur à primo. 12ſ.q.93.3.c. ¶ q.109.1.c.

27 In omnibus motoribus, & mobilibus ordinatis, motor inferior habet motum proprium, & præter hoc, sequitur motum superioris motoris. 22ſ.q.2.3.c.

Res naturalis, dupliciter non potest ab aliquo moueri, scilicet propter impedimentum fortioris motoris, vel quia non subijcitur ei, quo ad illud. 22ſ.q.104.5.c.

Omne quod mouetur, ab alio mouente mouetur. 1ª. q.2.3.c. 29

In mouentibus, & motis, non proceditur in infinitū. 1ª. q.2.3.c. ¶ q.51.3.3^{m}. 30

Res intantum indiget moueri ab alio, inquantum est in potentia, quo ad exercitium actus, vel quo ad determinationem obiecti. 1ª.q.2.3.c. ¶ 12ſ.q.9.1.c. 31

Omne mouens trahit ad se, vel pellit à se. 12ſ. q.23.4.c. 32

Omne mouens, dat moto tria. s. inclinationem, motū, & quietem. 12ſ.q.23.4.c. ¶ q.26.2.c. 33

Omne mouens se, diuiditur in duas partes. s. in partem mouentem, & partem motam, quod conuenit tantū animatis. 1ª.q.32.4.c. 34

Idem secundum diuersa, potest se mouere, non autem secundum idem. 12ſ.q.9.3.o. ¶ q.51.2.2^{m}. ¶ 22ſ.q.59. 3.c. 35

Eorum, quæ mouentur à principio intrinseco, quædam mouent se. s. omnia, quæ cognoscunt finem, non autē aliæ 12ſ.q.6.1.c. 36

Mouentium se, quintuplex gradus, s. secundum executionem tantum, vt plantæ, secundum formam, imperfecte, vt fixa, vel perfecte, vt bruta, secundum finem aliquorum, vt homo, vel vniuersaliter, vt Deus. 1ª. q. 18.3.c. 37

In omni natura, in qua differt operatio à substantia, oportet esse aliquem motum motus. 1ª.q.9.2.o. 38

Non omne, quod mouetur est corpus, nisi per se in motu naturali. 1ª.q.75.1.1^{m}. 39

In omnibus rebus creatis, est aliquid stabile ad minus materia prima, & aliquid mobile, siue ad motū pertinens, vel operationem, & quantum ad vtrunque, res indigent gubernatione, alias in nihilum deciderent. 1ª.q.103.1.2^{m}. 40

Omne, quod mouetur, manet secundum aliquid, & secūdum aliquid transit, ideo est compositum. 1ª.q.9.1.c. 41

Omne, quod mouetur, suo motu acquirit aliquid, & pertingit ad aliquid, ad quod prius non pertingebat. 1ª. q.9.1.c. 42

MOYSES secundum Dionysium, propter multam suam mansuetudinem, fuit dignus apparitione diuina, ideo mansuetudo debet maxime appeti. 22ſ.q. q.117.4.ar.1. 1

MVLIER facta est ex viro, quadruplici ratione. s. vt primus homo esset similis Deo, in rōne principij, vt eam plus diligeret, vt ei præesset, vt significaret, quod Christus est principium Ecclesiæ. 1ª.q 92.2.o. 1

Mulier debuit produci seorsum, in prima rerum productione, vt esset maior distinctio sexuū in hominibus, & vt vacent magis operationi nobiliori, s. contemplationi. 1ª.q.92.1.c. 2

Mulier facta fuit in adiutorium viri, quo ad generationem tantum, quia in alijs melius adiuuatur vir per virum, quàm per mulierem. 1ª.q.92.1.c. princ. ¶ q.98. 2.b.2. 3

Mulier in statu innocentiæ, fuit imperfectior viro, & secundum corpus, & secundum animam, non autem in statu gloriæ. 1ª.q.92.1.2^{m}. 4

In statu innocentiæ, fuissent tot mulieres, quot viri. 1ª. q.99.2.3^{m}. 5

In actu tentationis diaboli, mulier assumebatur, quasi instrumentum tentationis ad deijciendum virū, quia mulier erat infirmior viro, vnde magis seduci poterat. 22ſ.q.163.2.1^{m}. 6

Mulier propter elationem præcedentem, seducta est, vt crederet, quòd serpens haberet vsum loquendi, non quidem per naturam, sed supernaturaliter. 1ª. q.94.4.1^{m}. ¶ 2^{m}. ¶ 12ſ.q.89.3.2^{m}. ¶ 22ſ.q.163. 1. 4^{m}. ¶ 4.1^{m}. 7

Inspectio mulierum ordinatur ad aliquid noxium. s. ad concupiscendum. 22ſ.q.167.2.c. 8

In

17 Natiuitas Christi ostensa fuit per signa conuenientia, s. per Angelos, per stellam, & per inspirationem, 3ª.q.36.5.0.

18 Natiuitas Christi fuit ostensa conuenienti ordine. s. primo pastoribus, secundo magis, tertio Simeoni, & Annæ. 3ª.q.36.3.6.0.

19 Quando Christus natus est, oleum fluxit Romæ, & in Hispania apparuerunt tres soles paulatim vniti, 3ª.q.36.3.3ᵐ.

20 Ostensa natiuitate Christi, Herodes turbatur ad dignitatem Christi, in figuram iudiciariæ potestatis eius, & in figuram deiectionis diaboli: sed Iudæi turbantur, quia iniqui erant, & adulantes, 3ª.q.36.2.3ᵐ.

1 NATVRA dicitur à nascendo, 1ª.q.29.1.4ᵐ. ¶ 3.q.2.1.c.

2 Natura non est serua, nec est domina, sed persona est serua, vel domina, ratione naturæ. 3ª.q 20.1.2ᵐ. ¶ 2.0.

3 Tota natura comparatur Deo, vt instrumentum, agenti principali. 1a2.q.1.2.c. ¶ q.6.1.3ᵐ.

4 Omne perpetuum est per se intentum à natura, & nihil aliud, 1ª.q.98.1.c.

5 Vnum respondet semper naturæ, sicut natura est vna scilicet, vel numero, vel specie, vel genere, 1a2.q.10.1.3ᵐ.

6 Natura sumit principium à perfectis, secundum causã agentem, & formalem, non autem secundum causam materialem, sed ab imperfectis, 1a2.q.1.7.3ᵐ. ¶ 3ª.q.1.5.2ᵐ. ¶ 6.c.

7 Natura dicitur dupliciter secundum aliquos. s. natura naturans. i. Deus ordinans, naturas omnium, siue auctor naturæ, vel qui creauit omnes naturas, & vt instrumentum eius, 1a2.q.1.2.c. ¶ q.6.1.3ᵐ. ¶ q.26.1.c. ¶ q.67.1.c. principio.

8 Natura dicitur dupliciter, scilicet quælibet substantia, vel accidens, & principium motus intrinsecum, 1a2.q.10.1.c.

9 Natura significat quadrupliciter, primo generationem viuentium, idest natiuitatem; secundo principium intrinsecum cuiuscunque motus; tertio materiam, & formam, & quarto essentiã cuiuscunque rei. 1ª.q.29.1.4ᵐ. ¶ 3ª.q.2.1.12.c.

10 Supra facultatem naturæ, est aliquid tripliciter, scilicet quantum ad substantiam facti, quantum ad id, in quo fit, & quantum ad modum, & ordinem faciendi 1a2.q.113.9.0. ¶ 3a.q.43.4.2ᵐ.

11 Quæ sunt supra naturam, sola fide tenemus, 1ª.q.99.c.c.

12 Visio Dei est supra naturam animæ rationalis, inquantum propria virtute ad eam peruenire non potest: sed est secundum naturam eius, inquantum est capax eius; scientia vero increata, est ei supra naturam omnibus modis, 3ᵉ.q.9.c.3ᵐ.

13 * Nulla natura potest supra se, idest in actum excedentem proportionem virtutis suæ, sed potest in obiectum supra se, 2ª.q.11.1.5.fi. ¶ q.84.1.2ᵐ.fi. ¶ 2a.q.109.3.2ᵐ.

14 Ad perfectionem naturæ inferioris concurrunt duo. s. aliquid secundum motum proprium, & aliud supranaturali perfectione secundum motum naturæ superioris, 2a2.q.2.3.c.

15 Perfectio naturalis creaturæ, non solum consistit in eo, quod ei competit secundum suam naturam, sed in eo etiam, quod ei attribuitur, ex quadam supernaturali perfectione diuinæ bonitatis, 2a2.q.2.3.c.

16 In omnibus asserendis, sequi debemus naturam, præter traditã auctoritate diuinæ, quæ sunt supra naturam, 1ª.q.99.1.c. ¶ q.101.1.c.

17 Contra naturam sumitur dupliciter. s. vt opponitur ei, quod est secundum naturam, idest conueniens naturæ, & vt opponitur ei, quod est esse à natura; primo modo potest assuefieri, non autem secundo modo, 1a2.q.71.2.eᵐ.

Deus non facit contra naturam, 3ª.q.44.2.1ᵐ. 18

Ea, quæ Deus facit præter solitum cursum naturæ, non sunt contra naturam, 2a2.q.104.4.eᵐ. ¶ 3ª.q.44.2.1ᵐ. 19

Si potestas maior in tantum inualescat, quod mutet contrariam inclinationem, in inclinationem propriam, iam non erit aliqua repugnantia, vel violentia sicut quando agens fortius, corrumpendo corpus graue aufert ei inclinationem, qua tendit deorsum: & sic ferri sursum non est ei violentum, sed naturale, 1a2.q.36.4.c. 20

Sicut Deus non agit contra naturam, sed contra solitũ cursum naturæ, sic non agit contra virtutes, nec præcepit contra eas, sed contra solitum modum earum, 2a2.q 104.4.2ᵐ. ¶ q.154.2.2ᵐ. 21

Peccata contra naturam, sunt contra Deum; ideo sunt grauiora sacrilegio, quanto ordo naturæ prior est, quolibet ordine superaddito, 2a2.q.154.12.1ᵐ. ¶ 2ᵐ. 22

Omne peccatum est contra naturam hominis, quo ad differentiam eius, & aliqua etiam ratione generis, vt Sodomia, bestialitas, & huiusmodi, 1a2.q.64.3ᵐ. ¶ q.71.2.0. ¶ q.94.3.2ᵐ. ¶ 2a2.q.34.5.c. ¶ q.154.1.c. ¶ 11.12.0. 23

NATVRALE est, quod conuenit rei secundũ substantiam eius, id est, quod per se inest ei, 1a2.q.10.1.c. 1

Naturale duplex, scilicet quod est à natura, vt à principio actiuo, vel quia in natura est inclinatio ad recipiendum illud ab extrinseco, 1a2.q.6.5.2ᵐ. 2

Naturale duplex, s. causatum ex principiis essentialibus rei, & quod habetur à natiuitate, 3ª.q.2.12.0. ¶ q.34.3.2ᵐ. 3

Naturale duplex. s. quod conuenit naturæ generis, vel naturæ speciei ratione differentiæ, 1a2.q.94.2.c. ¶ 3.2ᵐ. 4

Naturale duplex, scilicet secundum naturam speciei, & secundum naturam indiuidui; & vtrunque est duplex, scilicet vel totum à natura, vel partim à natura, & partim ab extrinseco, 1a2.q.51.1.c. ¶ q.63.1.c. 5

Naturale duplex. s. consequens formã, & consequẽs materiam; primum semper inest actu, non autem secundum, sicut quæ pertinent ad motum, 1a2.q.10.1.eᵐ. 6

Naturale duplex. s. vel ad quod natura inclinat mediante cognitione, vel sine ea, sed vt causatum ex necessitate naturæ, 1a2.q.41.3.0. 7

Naturale homini duplex. s. secundum rationem, & condiuisum rationi. s. secundum sensum, vel secundum corpus, 1a2.q.31.7.0. 8

Naturale duplex, scilicet causatum ex principiis naturæ, & quasi propagatum cum natura; & sic originalis iustitia, & peccatum originale, dicuntur naturalia, non autem primo modo, 1ª.q.100.1.c.1ᵐ. ¶ 1a2.q.81.2.c. 9

Omne, quod fit ab agente, cui naturaliter subditur patiens, est naturale: licet non sit secundum propriam naturam patientis, 1ᵉ.q.105.6.1ᵐ. ¶ 1a2.q.94.5.eᵐ. ¶ 2a2 q.2.3 c. ¶ 3ª.q.44.2.1ᵐ. 10

* In naturalibus, & moralibus non quæritur quod semper fiet, sed quid fiat, vt in pluribus, 1a2.q.84.1.3ᵐ. ¶ q.96.1.3ᵐ. ¶ 6.c. ¶ 3ᵐ. ¶ q.106.6.5ᵐ. ¶ 2a2.q.83.9.10.c. ¶ q.120.1.2. ¶ q.147.4.c. ¶ q 152.2.3ᵐ. ¶ q.154.2.c.fi. ¶ q.160.5.c. 11

Naturale inest semper in solo habente naturam immutabilem, 2a2.q.57.2.1ᵐ. 12

NAZARETH interpretatur flos: ideo Christus voluit ibi conuersari, non autem nasci; quia voluit florere per virtuosam conuersationem, non autem per originem carnis, 3ª.q.35.7.2ᵐ.

NECESSITAS duplex, scilicet absoluta, & cõditionata, & hæc dupliciter, scilicet ex agente, & ex fine, & hæc dupliciter, scilicet vel simpliciter, 1

pliciter, vel quo ad bene esse, 1ª.q.19.3.0.¶ 8.1m.¶ q. 41.2.5m.¶ q.82.1. c.¶ 22ª.q.58.3.2m.¶ q.83. 13.c.¶ q. 88.2.c.¶ 6 1m.¶ q.141.6.2m.¶ q.186.5.3m.¶ q.189. 2. 2m.¶ 3ª.q.1.2.c.¶ q.14. 2.c.¶ q.46. 8. c.¶ q.65.4.c.¶ q. 84.5.c.

2 Necessitas ex fine duplex, scilicet necessitas absoluta, id est, sine qua non potest aliquis vivere, & necessitas conditionata, id est, quo ad decentem statum, 22ª.q.32.5.6.c.

3 Necessitas duplex, scilicet coactionis, & obedientiae: prima tollit rationem laudis, & meriti, non autem secunda, 22ª.q.58.3.2m.¶ 88.6.3m.¶ q.186.5.3m.

4 Aliqua necessaria habent causam, 1ª.q.44.1.2m.¶ q.50. 5.3m.¶ 12ª.q.53 4.4m.

5 * Necessitas, quae provenit ex principio intrinseco, ut omne compositum ex contrariis, necessario est corruptibile, est necessitas naturalis, & absoluta, 1ª.q. 82.1.c.

6 Necessarium & contingens consequuntur ens, inquantu huiusmodi, 1ª.q.22.4.1m.

7 Necessitas coactionis absolutae, causat omnino involuntarium; & omnino excludit culpam; non autem necessitas conditionata vel mista, id est, metus, 12ª.q.6. 4.c.¶ q.5.0.¶ 6.1m.

8 Quilibet in extrema necessitate, vel sua, vel alterius, potest sine peccato auferre per vim, vel occulte, à quocunque; quia tunc omnia sunt communia, 22ª.q.32. 3.3m.¶ q.32.7.3m.¶ q.62. 5.4m.¶ q.66.6. 1m.¶ 7.0.¶ q.110.3.4m.

9 Necessitas nō subditur legi, 12ª.q.96.6.c. & 22ª.q.147 3.2m.¶ 4.c.¶ 3ª.q.80.8.c fi.

10 In subventione necessariorum, plus tenetur homo filio * quàm parenti, sed in honore, reverentia, obedientia, & voluntate, est è converso, quia honor filii, magis depēdet ex honore patris, quàm è converso, 22ª.q.32. 3 4m.

11 In extrema autē necessitate, magis licet deserere filios, quàm parentes: quos nullo modo deserere licet, propter beneficia, 22ª.q.31.3.4m.

1 CAVSA negationis duplex. s. negatio causae, & positio contrarii, 12ª.q.75.1.c.

2 Negatio non est proprie in specie, sed reducitur ad speciem suae affirmationis, 1ª.q.33.4.3m.¶ 12ª.q.71.6.1m ¶.q.72.6.3m.¶ 22ª.q.79.3.1m.

3 Omnis negatio de aliqua re, fundatur super aliquid existens in ea, 12ª.q.72.6.c.

NEGATIVE dicitur, quando res non habet aliquid, quod est in alio, nec debet habere, privativè vero, quando caret eo, quod debet habere, 1ª.q.12. 4.2m.

1 NEGLIGENS secundum Isidorum dicitur, quasi nec eligens, 22ª.q.54.1.c.2.

2 Negligentia pertinet ad actum interiorem, ideo oritur ex accidia, sed pigritia, & torpor pertinent ad executionem. s. prima tardando, & secūda remittendo, 22ª. q.54.2.1m.

3 Negligentia deficit ab actu praecipiendi, per defectum promptae voluntatis, inconstantia vero, quasi impedita ab alio, 22ª.q.33.2.c.fi.¶ q.54.2.3m.

4 * Negligentia est generale peccatum, 22ª.q.54.1.0.

5 Negligentia est peccatum mortale, dupliciter tantum, scilicet, vel quando praetermittitur actus, seu circunstantia necessaria ad salutem, vel ex contemptu, 22ª. q.54.3.0.

6 Negligētia trahitur ad aliud genus peccati manifestius quando praetermittitur aliquid necessarium ad salutem, 22ª.q.54.3.3m.

7 Amor minor, per defectum ferooris charitatis, causat negligentiam venialem, per defectum vero essentiae charitatis, causat negligentiam mortalem, 22ª.q.54. 3.c.1m.

8 Negligentia directe opponitur solicitudini; ideo pertinet ad imprudentiam, sed opponitur timori, inquantum timor excitat rationem contra negligentiam, 22ª.q.53.principio.¶ q.54.2.0.

9 Propter negligentiam considerandi nocumenta, quae consequi possent, imputantur homini ad poenam, mala, quae eveniunt praeter eius intentionem, si dabat operam rei illicitae, 12ª.q.83.8.c.¶ q.74.3.2m.¶ 22ª.q. 62.5.2m.

NEGOCIA secularia contingit dupliciter aliena tractare, scilicet secolariter, id est, vel propter favorē hominum, vel propter lucra, & pie, id est, in auxilium indigentium, & miserorum: secundum est religiosum, non autem primum, 22ª.q.18.3.2m.¶ q.187.2.0.¶ q.. 188.2.2m.¶ q.189.6.1m.

NEGOCIATIO da se non est virtuosa, licet habeat turpitudinem, ideo licita est, si sit ad finem honestum vel necessarium, id est, quòd negociator lucretur moderate. s. vel ad sustentationem suae domus, vel pauperum, vel communitatis, non in festo, iusto contractu, & non ad caristiam, 22ª.q.77.4.0. 1

Commutatio naturalis, est licita clericis, non autem negociatio, qua fit ad lucrum terrenum, cuius debent esse contemptores, & est cum frequentia vitiorum, & nimis retrahit animam à spiritualibus, ad curas seculares, 22ª.q.40.2.c.¶ q.77.4.3m.¶ q.187.2.0. 2

Non omnis vendens carius, quàm emit, est negociator, sed tantum si ad hoc emat, vt carius vendat, 22ª.q.77. 4.c.3m.¶ q.87.2.1m. 3

NEMESIS non potest esse de bonis honestis, sed de bonis temporalibus, & prohibetur à Deo, quia temporalia sunt, quasi nihil respectu aeternorum, licet secundum Aristotelem, Nemesis sit laudabilis, 22ª.q.36.2.c.fi. 1

Nemesis, & misericordia contrariantur, secundum estimationem, quia secunda dolet, aestimans aliquem indigna pati, sed prima gaudet, aestimans aliquem digna pati, dolens indignis bene accidere, & utrunque est laudabile, 22ª.q.3c.3.2m.¶ 4m.¶ q.36.2.c. 2

NEOMENIA celebratur quolibet mense, in novitate lunae; ad commemorandum opus gubernationis Dei, non autem in plenilunio, propter idolatriam, & figurabat illuminationem Ecclesiae per Christum, 12ª.q.102.4.10m.

NESCIRE dicitur dupliciter, scilicet metaphorice, id est reprobare, & propria, id est carere notitia, primum convenit Deo respectu aliquorum, non autem secundum, 22ª.q.188.5.1m. 1

Nescire illa, quae quis potest, & tenetur scire, vitiosum est, 1ª.q.12.4.2m.¶ 12ª. q.76.2.5m.¶ 4.3m.¶ q.94.4.c, 2m.¶ 3m.¶ 22ª.q.16.2.3m. 2

NEVTRVM genus est informe, & indeterminatum, ideo praedicatur de re perfecta, & imperfecta, da re subsistente, & non subsistente, 1ª.q.31.2.4m. 1

NIHIL fit ex nihilo naturaliter, id est per motum, sed à Deo fit aliquid ex nihilo per creationem, 1ª.q. 45.2.1m. 1

Maioris virtutis est, facere aliquid ex nihilo, quàm facere ex contrario, 1ª.q.45.5.2m. 2

Beatus Nicolaus autem furtim in domo proiiciēs, vitare voluit humanum favorem, & verecundiam illius, qui beneficium accepit, vt esset maius beneficium, 22ª.q.107.3.4m. 3

NYCTICORAX est acuti visus in nocte, id est significat eos, qui sunt astuti in temporalibus, & hebetis visus in die, id est in spiritualibus, 12ª. q.102, 6.1m.

NINIVITAE speciali modo egerunt poenitentiam, quibus aliquid fuit adiunctum fidei, quam cōceperant ex praedicatione Ionae, 3ª.q.84.7.1m.

NITOR animae duplex, scilicet ex refulgentia luminis naturalis rationis, & ex refulgentia Dei, 12ª.q. 86.1.c. 1

Nitor

2 Nitor animæ duplex, scilicet habitualis, & actualis, sicut duplex nitor corporis. s. intrinsecus, & extrinsecus, 12æ.q.89.1.c.

3 Quod acquirit æqualem perfectionem per se, vel per pauciora, nobilius est, non autem si acquirat minorem, 1ª.q.77.2.o. ¶ 12æ.q.5.5 2m.

1 D E ratione pœnæ est, quod noceat agenti in seipso, culpæ vero, in actione, 1ª.q.48.5.4m.

2 Prius est, quod nocet meliori, quàm quod nocet peiori, 12æ.q.39.4.3m.

3 Naturalis inclinatio inest homini, ad repellendum nociua dupliciter, scilicet defendendo se, ne inferantur iniuriæ, & vlciscendo illatas, 22æ.q.108.2.c.

4 Diuina prouidentia protexit hominem in primo statu, ab omni nociuo, 1ª.q.97.2.4m.

5 Non fuerunt aliqua nociua homini à principio, sicut sunt nunc per peccatum, quæ tamen ei prosunt ad humilitatem, & ad contemplationem, 1ª.q.69.2.2m. ¶ q.72.6m. ¶ 22æ.q.165.1.c.

N O L O significat actum voluntatis affirmatum, sed ipsum volitum negatum, ideo non est contradictorium de volo, sed est eius contrarium, 12æ.q.6.3.2m.

1 N O M E N imponitur ab eo, per quod res cognoscitur. s. à proprietate, vel ab operatione, si humanitus imponatur, 1ª.q.13.2.2m. ¶ 8.c. ¶ q.28.1.c. ¶ q.33.1.3m ¶ 3ª.q.37.2.c.

2 Vnumquodque nominamus, sicut & cognoscimus, 1ª.q.13. principio. ¶ 1.c. ¶ q.18.2.c. ¶ q.32.2.c. ¶ 12æ.q.7.1.c.

3 Quælibet res nomen habet à suo complemento, 3ª.q.60.2.3m.

4 Quando in aliquo inuenitur perfecta ratio alicuius nominis, nullo modo prædicatur illud nomen de eo, cū determinatione diminuente, 3ª.q.23.4.c. ¶ q.32.3.c.2m.

5 In rebus per se notis nobis, idem est id, à quo nomen imponitur, & id, ad quod nomen imponitur, 1ª.q.13.8.c.

6 Ratio nominis magis, & principalius se tenet ex parte eius, ad quod nomen imponitur, quàm ex parte eius, à quo nomen imponitur, 22æ.q.92.1.2m.

7 Nomen potest dupliciter considerari, scilicet secundum primam eius impositionem, & secundum extensionem eius ad alia ex vsu eius, 1ª.q.67.1.c. ¶ 22æ.q.57.1.1m.

8 Nomina singularium hominum, semper imponuntur ab aliqua proprietate ipsorum, 3ª.q.37.2.c.

9 Nomina ponebantur in circuncisione, sicut nunc imponuntur in baptismo, quasi ante non fuerint, 3ª.q.37.2.3m. ¶ q.70.3.3m.

10 Omne nomen impositum diuinitus alicui; significat aliquod donum gratuitum collatum ei, 3ª.q.37.2.c.

11 Nomen non sequitur modum essendi, qui est in rebus, sed vt res est in cognitione nostra, 1ª.q.13.9.2m. ¶ q.45.2.2m.

12 Sapientis est non curare de nominibus, 1ª.q.54.4.2m. fi.

13 *In iis, quæ apud nos sunt nunquam nomen ab aliqua forma impositum, pluraliter dicitur, nisi propter pluralitatem suppositorum, 3ª.q.3.7.3m.

14 Nomen significat substantiam, id est, id cui nomen imponitur; & significat qualitatem, id est id, à quo nomen imponitur, 1ª.q.13.1.3m.

15 Omne nomen significans naturam communem, potest supponere in concepto, pro quolibet eius supposito. 1ª.q.16.1.c. fi. ¶ q.35.4.c.

16 Multiplicitas nominis, non attenditur secundum prædicationem, sed secundum significationem eius, 1ª.q.13.10.1m.

17 Nomen potest dupliciter considerari, scilicet secundū primam eius impositionem, & secundum extensionem eius in alia, ex vsu eius. 1ª.q.67.1.c. ¶ 22æ.q.57.1.1m.

Rebus ordinatis, aliquid inest tripliciter. s. per proprietatem, per excessum, & per participationem, & a primo tantum res nominantur proprie, 1ª.q.108.5.c. 18

Hoc nomen Deus, dicitur ab æthin, id est ardere, vel à theaste, id est considerare, seu videre, vel à them, id est currere vel fouere, 1ª.q.13.8.a.1. 19

Hoc nomen Deus, dicitur analogice, de Deo vero, de Deo falso, & de Deo per participationem, non autem vniuoce, nec æquiuoce, 1ª.q.13.9.10.o. 20

Hoc nomen Deus, non est nomen proprium, sed est nomen appellatiuum, 1ª.q.13.9.2m. ¶ 3ª.q.35.4.3m. 21

Hoc nomen Deus, est nomen operationis, quantum ad id, à quo imponitur ad significandū, imponitur enim ab vniuersali prouidentia rerum, sed tamen significat naturam Dei, 1ª.q.13.8.o. 22

Hoc nomen Deus, significat naturam diuinam, vt in habente, 1ª.q.13.9.2m. 23

Et habet aliquid vniuersalis, scilicet prædicari essentialiter de pluribus suppositis, & aliquid singularis, scilicet non multiplicari in eis, 1ª q.13.9.o. ¶ q.39.4.1m. 24

Hoc nomen Deus, secundum rei veritatem, est incommunicabile, 1ª.q.13.9.c.2m.

* Et per se supponit pro natura communi, sed ex adiuncto supponit pro persona, homo autem econuerso, 1ª.q.39.4.3m. ¶ 6.1m. 25

Hoc nomen Deus, potest supponere pro omnibus, & singulis personis diuinis, 1ª.q.39.4.o. ¶ 3ª.q.16.1.c. fi. ¶ q.35.4.c.3m. 26

Nomina Dei non exprimunt essentiam Dei, secundum quod est, sicut hoc nomen homo, exprimit essentiam hominis, 1ª.q.13.1.c ¶ 8.1m. 27

Deus est nominabilis à nobis ex creaturis, & imperfecte, non autem secundum quod in se est, & perfecte, 1ª.q.13.1.o. ¶ q.28.2.2m. ¶ 3m. 28

Nomina Dei imponuntur à processibus diuinis ad creaturas, non autem ad significandum eos, 1ª.q.13 a.2m. 29

Nomina dicta de Deo affirmatiue, & absolute, significant essentiam eius, non autem negatiua, vel relata ad creaturas, 1ª.q.13.2.o. ¶ 4.6.c. 30

Omne nomen commune Deo, & creaturis, prius dicitur de Deo, quàm de creaturis, quo ad rem, sed econuerso, quo ad impositionem nominis. 1ª.q.13.3.c. ¶ 6.o. q.33.2.4m. ¶ 3.o. 31

Nomina, quæ significant perfectionem absolute, sunt cōmunia Deo, & creaturis, quæ autem dicunt modum participandi, sunt propria creaturis, quæ vero dicunt modum supereminentiæ, sunt propria Deo. 1ª.q.13.3.1m. ¶ 5.3m. 32

Nomina dicta de Deo absolute, dicuntur de eo ab æterno, quæ vero dicuntur per respectum ad creaturas, dicuntur de eo ex tempore, 1ª.q.13.7.o. ¶ q.34.3.2m. ¶ q.43.2.o. 33

Nomina, quæ dicunt respectum ad creaturas, consequētem actiones immanentes, dicuntur de Deo ab æterno, si autem dicunt respectum consequentem actiones transeuntes, dicuntur de eo ex tempore, 1ª.q.13.7.3m. ¶ q.14.15.1m. ¶ q.34.3.2m. 34

Omnia nomina dicta de Deo metaphorice, vel causaliter tantum prædicantur per prius de creaturis, quàm de Deo, 1ª.q.13.6.o. ¶ q.33.3.c. 35

Simplex, & vnica scientia Dei, potest nominari omnibus nominibus nostræ cognitionis, 1ª.q.14.1.2m. 36

Multa nomina dicta de Deo, non sunt synonyma, quia significant idem, secundum diuersas rationes, 1ª.q.13.4.o. 37

Nullum nomen dicitur proprie de Deo, quo ad modum significandi, sed tantum ratione significati, 1ª.q.13.3.o. ¶ 12.1m. 38

Nomina, quæ significant perfectiones absolute, dicuntur proprie de Deo, quæ autem dicunt modū participādi, dicūtur de Deo metaphorice, 1ª.q.13.3.1m ¶ 3m 39

Omnis

41 Omnis imperfectio debet excludi à nominibus, secundum quod dicuntur de Deo, 1^{a}.q.14 1.1^{m}.& 2^{m}.& 12æ.q.14.1.2^{m}.

42 Nomina passionum, quæ important imperfectionem in suo formali, vt ira, tristitia, desiderium, & huiusmodi, non dicuntur de Deo, nisi metaphorice, alia vero dicuntur propria, tamen sine passione, vt gaudium, & amor, & huiusmodi, 1^{a}.q.19.11.a.& q.20.1.1^{m}.& 2^{m}.

43 Quanto aliquod nomen est communius, tanto conuenientius assummitur in diuinis, 1^{a}.q.13.11.c.& q.33.1.1^{m}.

44 Nomina negatiua, verius dicuntur de Deo, quàm affirmatiua, 1^{a}.q.13.12.1^{m}.

45 Nominibus Dei debetur reuerentia, ratione rei significatæ, quæ est vna, non autem ratione vocum, quæ sunt multę, ideo Deus dicitur in singulari, 22æ.q.122.3.5^{m}

NOMINALES antiqui reprobantur, 1^{a}.q.14.15.3^{m}

NON ens, non est cognoscibile, nisi secundum quod fit per intellectum cognoscibile i. ens rationis, 1^{a} q.15.3.2^{m}.

2 Et, quæ in seipsis non sunt, apud Deum existunt, in quantum sunt præcognita, & præordinata ab eo, 12æ, q.91.2.1^{m}.

3 Non ens non habet causam, nisi causam per accidens. 1^{a}.q.104 3.1^{m}.

4 Non ens potest esse causa per accidens, non autem causa per se, 12æ.q.76.1 1^{m}.

NON velle sumitur dupliciter. s. vel in vi vnius dictionis, vel in vi orationis; primum est infinitiuū verbi nolo, non autem secundum, & primum causat inuoluntarium, non autem secundum, 12æ.q.6.3.2^{m}.

2 *OMNIS notitia est bona, 1^{a}.q.22.3. 3^{m}.& 22æ.q 167.1.c.

1 NOTIO est propria ratio cognoscendi personam diuinam, 1^{a}.q 32.2.2^{m}. & 3.c.

2 Notiones, seu relationes, & proprietates personales in abstracto, necessario sunt ponendæ in diuinis, contra præpositiuum, 1^{a}.q.32.2.c.& q.40.1.c.

3 Notiones in diuinis, non significantur vt res, sed vt rationes, licet sint ibi realiter, 1^{a}.q.32.2.2^{m} & 3.2^{m}.& 3^{m}

4 Eadem notio diuersis nominibus significatur, secundū diuersas rationes eius, 1^{a}.q.34.2.3^{m}.

5 Ad notionem requiruntur tria. s. origo, dignitas, & specificatio, 1^{a}.q.32.3.4^{m}.& 5^{m}.

6 Notiones in diuinis sunt tantum quinque. s. innascibilitas, paternitas, filiatio, communis spiratio, & processio, & omnes notiones, sunt relationes, præter primā, & omnes sunt proprietates, præter penultimam, sed tantum tres sunt personales, id est constituentes personas, scilicet secunda, & tertia, & quinta, 1^{a}.q.30.2.1^{m} & q.32.3.c.

7 Deus non dicitur quinus propter quinque notiones, sicut dicitur trinus, propter tres personas, & vnus, propter vnam essentiam. 1^{a}.q.31.3.2^{m}.

8 Plures notiones patris, non distinguuntur realiter ab inuicem, quia non opponuntur relatiue, nec tamen vna prædicatur de alia, 1^{a}.q.32.3.3^{m}.

9 *Filius, & spiritus sanctus non conueniunt in eadem notione, quia non conueniunt in aliquo speciali, sicut pater, & filius, 1^{a}.q.32.3.5^{m}.& q 35.2.c.

10 Nulla notio sumitur ex hoc, quod nulla persona est à spiritu sancto, quia hoc non est dignitas, sicut quòd pater à nullo sit, 1^{a}.q 32.3.4^{m}.

11 Nulla notio sumitur à remotione processionis, sicut sumitur innascibilitas à remotione natiuitatis, 1^{a}.q.33.4.5^{m}.

1 NOTORIVM triplex. s. per sententiam conuicti, per confessionem in iure factam, & per euidentiam facti, 3^{a}.q.81.9.3^{m}.

2 Ars notoria est illicita, quia fit per dæmones, & est inefficax ad scientiam acquirendam, quia nullus vnquam per dæmones scientiam acquisiuit, quia ad dæmones non pertinet illuminare intellectum, 1^{a}.q.64.1.5^{m}.& 22æ.q.96.1.c.

NOTVM per se, est cuius prædicatum est de ratione subiecti, & hoc dupliciter, scilicet simpliciter, & quo ad nos. 1^{a}.q.2.1.c.& q.17.3.2^{m}.& q.85.6.c & q.87.1.1^{m}.& 12æ.q.94.2.c. 1

Per se notum, dicitur dupliciter. s. per nihil aliud notū, vt prima principia, vel notum non per accidens, 1^{a}.q.87.1.1^{m}. 2

Vniuersale est notius minus vniuersali, quo ad simplicem apprehensionem, sed est econuerso, quo ad inuestigationem vniuersalium proprietatum, & causarum 1^{a}.q.85.3.c. 3

Singulare, est prius, & est notius vniuersali, quo ad nos & vniuersalius è notius minus vniuersali, 1^{a}.q.85.3.c. 4

*Veritatem esse in communi, est per se notum, etiam quo ad nos, non autem veritatem primā, 1^{a}.q.2.1.3^{m} 5

Facilius dispensandum est cum nouitiis, & imperfectis in ieiuniis, quàm cum antiquioribus, & perfectis, 22æ.q 147.4.5^{m}.& q.189.1.4^{m}. 6

NVGAE in ore sacerdotum, sunt blasphemiæ, & sacrilegium materialiter, non autem formaliter * ex eo tantū, quod sacerdotes sunt personæ sacræ, 22æ.q.99.3.3^{m}.

NVMERVS duplex. s. species quantitatis, & numerus transcendens, 1^{a}.q 30.3.c. 1

Numerus denarius est signum perfectionis, inquantum est quodammodo terminus omnium numerorum, 22æ.q.87.1.c.& 3^{a}.q 31.3.c. 2

Numerus absolutus, est in intellectu tantum. 1^{a}.q.30.1.4^{m}.& 1.5^{m}. 3

Numerus pluralis, frequenter ponitur pro numero singulari, in scriptura sacra, 12æ.q.82.2.1^{m}.& 3^{a}.q.46.11.3^{m}. 4

Termini numerales, transcendenter sumpti, sunt in diuinis, & significant ea, de quibus dicuntur, addendo indiuisionem tantum, sed vt pertinent ad genus quantitatis, non dicuntur in diuinis, nisi metaphorice, 1^{a}.q.30.3.c. 5

Termini numerales in diuinis, sunt in plus quàm essentia, vel relatio, vel notio, & significant vtrumque, si addantur eis, 1^{a}.q.30.3.1^{m}. 6

Numerus numeratus in creaturis, dicit totum, & partes, non autem in diuinis, sed numerus absolutus, etiam in diuinis dicit totum, & partes secundum rationem tantum, 1^{a}.q.30.1.4^{m}. 7

Numerus absolutus mensuratur etiam in diuinis secundum rationem, non autem numerus numeratus, nisi in creaturis, 1^{a}.q.30.2.5^{m}. 8

Dare aliquid pro matrimonio, vt est in officium, est licitum, non autem vt est sacramentum, vel pro benedictione nuptiarū, sed esset simonia, 22æ.q.100.2.6^{m}. 9

NVTRIRE non cōuenit formæ, nec materiæ, quia omne nutriens conuertitur in nutritum, & manet, 3^{a}.q 77.6.c. 1

Nullū sensibile nutrit, præter tangibile, sed sapor alimēti conuenientis, & delectamentū eius, 22æ.q.141.5.c. 2

NVTVS dicuntur signa ad visum, sicut locutio ab auditu, 1^{a}.q.117.1.c. 1

OBEDIENTIA non est virtus theologica, sed est virtus moralis. 22æ.q.104.2.2^{m}. 1

Obedientia est medium duorum vitiorum. s. inter superfluum, & diminutum, sed superfluum eius, non est secundum quantum, sed secundum alias circumstantias. s. cui non debet obedire, vel in quibus non debet, 22æ.q 104.2.2^{m}. 2

Obedientia est pars iustitiæ specialis, sed improprie, 22æ.q.47.3^{m}.& q.104 2.2^{m}. 3

Proprium obiectum obedientiæ, est præceptum tacitū, vel expressum, id est voluntas superioris, quocunque modo innotescat, 22æ.q.2.5.3^{m}.& q.104.2.c.2^{m}.& 3^{m}.& 3.1^{m}. 4

Obedientia

5 Obedientia importat necessitatem, respectu eius, quod præcipitur; & voluntatem respectu impletionis præcepti, 3^{a}.q.47.2.2^{m}.

6 Obedientia est in voluntate subiectiue, 22æ.q.5.3^{m}.

7 Obedientia dicitur dupliciter. s. large, id est omnis executio cuiuscunque, quod potest esse sub præcepto quacunque intentione, & proprie, id est intendens specialem rationem obiecti, scilicet præcepti: primo modo est virtus generalis, secundo autem modo, est virtus specialis, 22æ.q.4.7.3^{m}.¶ q.104.2.0.¶ 3 1^{m}.

8 Obedientia triplex. s. indiscreta, quæ scilicet etiam in illicitis obedit; imperfecta, sed sufficiens ad salutem, quæ scilicet obedit in omnibus licitis; ad secundam tenetur quilibet, sed ad primam, & tertiam nullus tenetur, 22æ.q.104 5.1^{m}.

9 Omnis obedientia est eadem in specie, sed causatur ex diuersis speciebus reuerentiæ, 22æ.q.104.2.4^{m}.

10 Bonum necessarium ad salutem, non dimitti propter obedientiam; sed quodlibet aliud, 22æ.q.104.3.1^{m}.

11 Omnes actus virtutum, vt sunt in præcepto, pertinent ad obedientiam, 22æ.q.104.3.2^{m}.

12 Obedientia non est prior aliis virtutibus, nec tempore, nec natura, 22æ q.104.1.2^{m}.

13 *Obedientia est maior omni alia virtute morali, sed est minor virtutibus theologicis, 22æ q.104.1.0.

14 Obedientia procedit ex reuerentia superiorum, ideo respectu prælati continetur sub obseruantia, sub pietate vero respectu parentum, sed respectum Dei, pertinet ad deuotionem, quæ est principalis actus religionis, 22æ.q.104 3.4^{m}.

15 Obedientia generalis, requiritur ad fidem, sed obedientia specialis sequitur eam, 22æ. q.4.7.3^{m} ¶ q.104.3.2^{m}.

16 Charitas sine obedientia esse non potest, 22æ.q 104.3.c.6.

17 Obedientia est vt mater omnium virtutum; quia causantur, & conseruantur per actum eius, charitas vero vt finis, 22æ.q.104 2 2^{m}.

18 Obedientia quanto minus habet de suo, tanto melior est secundum apparentiam, non autem apud Deum, 22æ.q.104.2.3^{m}.

19 Obedientia præfertur omnibus sacrificiis, 3^{a}.q.47.2.c.

20 Omnis voluntas creaturæ tenetur obedire præceptis Dei, 22æ.q.104.4.5.0.¶ q.154.2.2^{m}.

21 Quilibet tenetur iure naturali, & diuino, obedire suo superiori. i. homo homini, 22æ.q.69.1.c.¶ q 88.10.2^{m}.¶ q.104.1.0.¶ 5.c. princip.¶ 6.2^{m}.

22 Homo non tenetur obedire homini, in pertinentibus ad interiorem motum voluntatis, vel ad naturam corporis, sed Deo, 22æ.q.104.5.c.2^{m}.¶ 6.1^{m}.¶ q.22.4.3^{m}.¶ q.186.7.1^{m}.

23 Maiori potestati magis est obediendum, quàm minori, quæ totaliter subest ei, vel in quibus subest ei, 22æ.q.104.5.c.¶ q.105.2.c.

24 Subditus non tenetur in omnibus obedire suo superiori dupliciter. s. propter præceptum maioris potestatis, vel in quibus non subditur ei, 22æ.q.69.3.1^{m}.¶ q.104.5.0.¶ q.186.2.c.

25 Seculares tenentur obedire prælatis suis spiritualibus, in iis tantum, quæ promiserunt in baptismo, 22æ.q.186.5.1^{m}.

26 Subditus non tenetur obedire prælato suo spirituali, præcipienti sibi, quòd reuelet culpam fratris sui, omnino occultam, sed peccaret vterque, 22æ.q.33.7.5^{m}.¶ q.70.1.c.2^{m}.

27 Religiosi tenentur obedire suis prælatis in iis tantum, quæ in regula continentur directe. i. expresse, vel indirecte. i. implicite, vt mutua, obsequia, & pœnæ, & huiusmodi, 22æ.q.104.5.3^{m}.¶ q.186.5.4^{m}.

28 Etiam tæ, & prælati religionum, tenentur obedire episcopis, in omnibus sicut & alii, & specialiter in iis, quæ sunt religionis, nisi sint exempti, qui tamen exempti tenentur obedire summo Pontifici, 22æ.q.67.1.3^{m}.¶ q.186.5.3^{m}.

Christiani tenentur obedire principibus secularibus, si habent iustum dominium, si licita præcipiant, & de secularibus, aliter autem non, 22æ.q.104.6.0. 29

Miles tenetur obedire duci, in rebus bellicis tantum, & seruus domino suo, in seruilibus, & filius patri, in rebus domesticis, & disciplinis, & quilibet superiori suo secundum rationem superioritatis, 22æ.q.104.5.0. 30

Miles debet magis obedire duci in rebus bellicis, & ciuis rectori in ciuilibus, quàm patri, sed in rebus domesticis, est econuerso, 22æ.q.26.8.3^{m}. 31

OBIECTVM non est materia ex qua, sed est materia circa quam, & obiectum habet rationem formæ, inquantum dat speciem, 12æ.q.18.2.2^{m}.¶ q.73.3.1^{m}. 1

Proprium obiectum potentiæ, vel habitus, est illud, sub cuius ratione formali omnia referuntur ad potentiam, vel habitum, 1^{a}.q.1.7.c. principio.¶ 12æ.q.1.3 c. 2

Obiectum potentiæ, vel habitus duplex. s. materiale, & formale, 1^{a}.q.1.3.c.¶ 22æ.q.1.1.c. 3

Diuersitas formalis obiecti diuersificat potentias, vel habitus, non autem diuersitas materialis, 1^{a}.q 1.3.c.¶ q.59.2.2^{m}.¶ 1^{m}.¶ 4.c ¶ q.77.3.c.¶ 12æ.q.54.2.1^{m}.¶ q.57.2.2^{m}.¶ 22æ.q.59.2.c.1^{m}. 4

Diuersitas obiecti duplex. s. secundum naturam eius, & secundum virtutem agendi, prima causat materialem diuersitatem passionum, secunda vero causat diuersitatem formalem, & specificam, 12æ q.23.4.c.¶ q 10.2 c. 5

Ratio obiecti diuersa, secundum vniuersale, & particulare, vel secundum totum, & partem, facit vnam artem, vel vnam virtutem, esse principalem respectu alterius, 22æ q.50.3.c. 6

Obiecta diuersorum generum æqualiter, semper sunt diuersarum potentiarum, non autem si sint diuersorum generum inæqualiter, 12æ.q.8.2.2^{m}. 7

Potentia superior respicit vniuersaliorem rationem obiecti, quàm potentia inferior, 1^{a}.q.1.3.2^{m}.¶ q.59.4.c.¶ q.77.3.4^{m}.¶ q.78.1.c. 8

Habitus morales, & eorum actus, nominantur, & specificantur ex obiecto, & fine proprio, 12æ.q.18.2.c.¶ q.21.1.2^{m}.¶ 22æ.q.19 3.4.5.c.¶ q.21.4.c.¶ q.24.4.c ¶ q.25.8.c.¶ q.47.5.11.c.¶ q.50.2.3.c.¶ q.59.2.c.1^{m}.¶ q.81.3.c.¶ q.174.1.c. 9

Quando ratio obiecti, & materialem, sub vno actu referuntur ad potentiam, & habitum, tunc non distinguntur potentiæ vel habitus vtriusque, 12æ.q.57.2.2^{m}. 10

Non semper obiectum actionis humanæ, est obiectum potentiæ actiuæ, sed potentiæ passiuæ aliquando, nec semper obiectum potentiæ actiuæ, est effectus eius, sed quandoque est materia eius, circa quam, 12æ.q.18.2.3. 11

OBLATIO est omne, quod exhibetur in cultu Dei, sacrificium vero est, si inde fiat aliquod sacrum consumendum, 22æ.q.85.1.3^{m}.¶ q.86.1.c. 1

Data pauperibus, nō dicuntur sacrificia, nisi improprie, inquantum dantur propter Deum: nec dicuntur oblationes, 22æ.q.86.2.1^{m}. 2

Ad oblationes aliquis tenetur quadrupliciter. s. ex conuentione præcedenti, deputatione, indigentia ministrorum, & consuetudine, non autem ex præcepto legis, 22æ q.86.1.0. 3

Oblatio debita, tertio, & quarto modo, est voluntaria, quo ad quantitatem, & speciem rei, & non ex necessitate præcepti, 22æ.q.86.1.c. 4

Oblatio animalia cæci, & claudi reddebatur illicita tripliciter. i. ratione Dei, contemptus, & voti, 12æ.q.102.3.7^{m}.¶ 22æ.q.86.3.1^{m}. 5

Oblatio in noua lege, potest fieri de qualibet re, præter quam de iniuste acquisitis, non autem in veteri lege, propter significationem, 22æ.q.86.3.0. 6

O.atio

7 Oratio de mercede prostibuli, prohibetur in lege veteri, propter immunditiam; in noua vero lege propter scandalum, 12ſ.q.102.3.7^{m}.¶ 22ſ.q.32.7.2^{m}.¶ q.86.3.1^{m}.

8 *Non dantes oblationes debitas possunt puniri, per subtractionem sacramentorum, non tamen a sacerdote, cui debentur, ne sacerdotes videantur per sacramentorum exhibitionem aliquid exigere, sed puniri possunt per superiorem aliquem, 22ſ.q.86.3.3^{m}.

9 Oblationes ad solos sacerdotes pertinent, vel pro se, vel pro pauperibus, vel pro cultu diuino, 22ſ.q.86.2.0.

10 Religiosi possunt recipere oblationes triplicitér, scilicet vt pauperes, vt ministri, & vt curati, si parochiæ sint eorum, 22ſ.q.86.2 2^{m}.

11 Oblationes non consecratæ, possunt cedere in vsum laicorum, per dispensationem sacerdotum, sed oblationes consecratæ non, 22ſ.q.86.2.3^{m}.

12 Oblatio parua, cum humili mente, & pura dilectione, purgat peccata venalia, & mortalia, 22ſ.q.50.3.2^{m}.

13 Oblatio Melchisedech figurabat sacrificium nostrum, quo ad materiam, sed quo ad passionem Christi figurabat agnus, & alia sacramenta veteris legis, 3^{a}.q.61.3.3^{m}.

1 OBLIGARI potest vnus pro alio, in iis casum, ad quæ omnes tenentur, 3^{a}.q 71.1.3^{m}.

2 Præceptum non obligat, antequam sit diuulgatum, 12ſ q.90.4.2^{m}.¶ 3^{m}.

3 Obligatio fit homini verbo exteriori; Deo autem, verbo interiori, 22ſ.q.88.1.c.

4 Homo maxime Deo obligatur ad fidelitatem, ratione dominii, & beneficiorum, 22ſ.q.88 3.c.1^{m}.

5 Ex qualibet promissione, fit obligatio iuris naturalis, secundum honestatem, non autem iuris ciuilis, 22ſ.q.88.3.1^{m}.

6 In fine primi septennii, homo incipit esse aptus ad promittendum aliquid in futurum, & præcipue ad quæ ratio naturalis inclinat, non autem ad obligandum se perpetuo, 22ſ.q.10.22.0.

7 In fine secundi septennii, homo potest se obligare, de pertinentibus ad propriam personam, vel ad religionē, vel ad coniugium, sed post tertium septennium, etiam de aliis, 22ſ q.88.8 1^{m} ¶ q 104.5.c.fi.

8 OBSCVRITAS intellectus triplex, s. ex esse, ex nihilo, ex discursu & ex peccato, prima est in omni intellectu creato, secunda est tantum in homine: etiam in statu innocentiæ, tertia est tantum in homine post peccatum, 1^{a}.q.94.1.3^{m}.¶ 22ſ.q.5.1.1^{m}.

1 OBSERVANTIA est sub pietate, sicut pietas est sub religione, & est virtus specialis, per quam honorantur personæ in dignitate constitutæ, 22ſ q.80.c.¶ q 102.0 ¶ q.103.3.c.

2 Obseruantia directe respicit personam excellentem, ideo secundum diuersas rationes excellentiæ, diuersas species habet, 22ſ.q.104.2.4^{m}.

3 Exhibere honorem personis in dignitate cōstitutis, cōtingit dupliciter, scilicet ratione propriæ personæ, vel respectu boni communis, primum pertinent ad obseruantiam, secundum vero ad pietatem, ideo pietas est dignior obseruantia, 22ſ.q 102.3.0.

1 OBSTETRIX non fuit in natiuitate Christi, sed mater eius, omnia per se fecit, 3^{a}.q.35.6.3^{m}.

2 Obstetrices Hebræorum, fuerunt remuneratæ a Deo, propter pium affectum earum, non autem propter mendacium, licet fecerint mendacium officiosum, 12ſ q.114.10.2.¶ 22ſ.q.110.3.2^{m} ¶ 4.3^{m}.

3 Peccare mente obstinata, aggrauat peccatum, & dicitur peccatum in spiritum sanctum, cuius triplex est causa, s. longa consuetudo peccandi, incredulitas de iustitia Dei, & seductio inimici, 22ſ.q.88.6.c.fi.

1 NON debet dari occasio agendi iniuste, 12ſ.q.78.4.0.¶ 124.1.3^{m}.

OCCIDERE animalia bruta, non est peccatum, nisi hoc fiat in damnum proximi, quia animalia bruta sunt, viuunt, & conseruantur propter hominem, 22ſ.q.64.1.0.¶ 2.c.3^{m}.¶ 3.2^{m}. 1

Bruta occidi, mandatur a Deo, in damnum dominorū suorum, & ad detestationem peccati, & ad exemplū, 12ſ.q.105.2.1.1^{m}.¶ 22ſ.q 108.4 3^{m}. 2

Occisio animalium in sacrificiis, erat vtilis, non quidem secundum se, sed sextuplici ratione secundum glosā, scilicet vt Deo quis animalia offerret potius quàm idolis, ad flagellandum durum, inquantum erant ad satisfactionem, ad instruendum insipientem ratione significationis, ad ostensionem delicti, & humanæ infirmitatis, ad manifestationem, & testimonium gratiæ, & ad futurorum significationem, 12ſ.q. 102.3.5^{m}. 3

Nulli licet occidere peccatores, nisi auctoritate principis, 22ſ.q 64.3.0.¶ 5.2^{m}.¶ 3^{m}.¶ 7.c.¶ q.65.1.c.2^{m}. 4

Occidere peccatores ad bonum communitatis, est licitum, quando potest fieri sine periculo bonorum, 12ſ. q.100.8.3^{m}.¶ 22ſ.q.25.6.2^{m}.¶ q.64.2.0 ¶ 3.6.c.¶ q.65.1.c.¶ q.108.3.10. 5

Mors inflicta per iudicem peccatori, prodest ei si conuertatur ad culpæ expiationem; si vero non conuertatur, prodest ei ad terminationem, quia per hoc tollitur ei potestas amplius peccandi, 22ſ.q.25.6.2^{m}. 6 7

Occidere iustum, est grauius peccatum, quàm occidere iniuste peccatorem, 22ſ.q.64.6.2^{m}.

Moyses occidens Aegyptium, non peccauit, quia vel hoc fecit ex inspiratione Dei, vel defendendo iniuriatum, vel potest dici secundum Augustin. in qu.exo. secundum Moysis quidem vitiosum fuisse: fuisse tamē signum virtutis eius, qua liberaturus erat, 22ſ.q.60.6.2^{m}. 8

Clericis non licet occidere peccatores, licet hoc liceret sacerdotibus veteris legis, 22ſ.q.64.4.0.¶ q.70.1.3^{m}. 9

Occidens etiam volentem hoc, facit iniuriam occiso, & Deo, & reipublicæ; ideo Dauid damnauit dicentem, occidi Saul, 3^{a}.q.47 6.3^{m}. 10

Occidere se quacunque de causa, semper est peccatum mortale: nisi hoc fiat, ex inspiratione Dei, sicut Samson, per quem Deus miracula faciebat: & sicut quædā sanctæ mulieres, quarum memoria in Ecclesia celebratur, 22ſ.q.59.3.2^{m}.¶ q.64.5.0.¶ q.124.1.2^{m}.¶ 3^{a}. q 47.6.3^{m}. 11

Occidens se, facit iniuriam Deo, inquantum est aliquid Dei, scilicet creatura, & imago eius, & iniuria ciuitati, vel communitati, inquantum est pars eius, ideo punitur secundum legem diuinam, & secundum humanam sententiam carentia sepulturæ, 22ſ.q.59.3.2^{m}.¶ q.64.5.c.¶ 3^{a}.q.47.6.3^{m}. 12

Nullo modo licet occidere innocentem, nisi de mandatu Dei, 12ſ.q.94.5.2^{m}.¶ q. 100.8.3^{m}.¶ 22ſ.q.64.6.0.¶ q 104.4.2^{m}.¶ q.154.2.2^{m}.¶ 3^{a}.q.47.6.3^{m}. 13

Percutiens, seu occidens prægnantem, est homicida, & est irregularis, si sequatur mors eius, vel mors fœtus animati anima rationali, 22ſ.q 64.8.2^{m}. 14

Grauius peccat occidens iniuste hominem corporaliter, quàm occidens eum spiritualiter, quia primum intendit, & causat sufficienter, non autem causat sufficienter, secundum quod tamen est peius, 12ſ.q.73.8.3^{m}.¶ 22ſ.q.73.3.c.2^{m}.¶ q.11.5.2.1^{m}. 15

Christus occisus fecit ab aliis, & non a se, nisi indirecte non impediendo, cum posset, 3^{a}.q.22.2.1^{m}.¶ q.46.3.2^{m}.¶ q 47.1.0.¶ q.50.3.2^{m}.¶ q.51.3.c. 16

Peccatum occidentium Christum fuit maximum, quo ad Pontifices, & Iudam, minus vero, quo ad alios, 3^{a}. q 47.4.2^{m}.¶ 6.0. 17

Occidens inuadentem se, defendendo se cum moderamine inculpatæ tutelæ, nec intendens mortem eius, non peccat, 22ſ.q.64.7 0. 18

Quilibet occidens hominem, etiam defendendo se, & 19

quilibet

quilibet participans in causa sanguinis, est irregularis, 22e.q.40.2 c.fi & q.64.7.3^{m}.& q 108.4.2^{m}.

20 Occidens hominem à casu non est homicida, nec est irregularis, si dabat operam rei licitæ, & adhibuit debitam diligentiam, 22e.q.64.8.o.

1 OCCVLTATIO quandoque est causa peccati.s. viendo ea ad peccatum, vt in furtuo, fraude, & dolo, quandoque vero est circunstantia diminuens peccatum ratione verecundiæ, vel contra scandalum. 22^{e}. q.66.8.1^{m}.

2 Verbum ociosum, quod plerunque est peccatum veniale, potest etiam esse peccatum mortale, 12^{e}.q.72.6 1^{m}.& fi.

1 ODIVM est dissonantia appetitus animalis, vel appetitus rationalis, ad apprehensum, vt disconueniens; sicut amor est consonantia eius, ad conueniens, 12^{e}.q.29.1.2.c.

2 Odium non potest esse vitium capitale, quia amor veri boni, & odium veri mali, sunt primæ passiones, sed apparentis, sunt vltimæ, 12^{e}.q.34.5.o.& 6.c.& q 158.7.1^{m}.

3 Omne odium in proximum, quo ad naturam, vel gratiam, est peccatum. non autem odium in proximum; quo ad culpam 22^{e}.q.25.6.o.& 34.3.o.

5 Odium est maximum peccatum contra proximum, quo ad inordinationem peccantis, sed actu exterior est maximum peccatum, quo ad nocumentum. 22^{e}.q 34.4.o.

6 Odium est subiectiue in concupiscibili, 1^{a}.q 81.2.3^{m}. 12^{e}.q.23.1.c.2.& 2.4.c.

7 Bonum sub ratione boni non potest odiri, nec in vniuersali, nec in particulari, sed verum ens possunt odiri in particulari tripliciter .s. vt verum est causaliter, & originaliter in ipsis rebus, vel vt est in cognitione ipsius hominis, vel vt est in intellectu alterius, non autem possunt odiri in vniuersali, 12e.q.29.5.o. & 22e.q.34.1.c.

8 Sicut bonum est obiectum amoris, sic & malũ est obiectum odii, 12e.q 29.1.o.

9 Omne impediens à beatitudine, debet odiri, 22e.q.26. 7.1^{m}.& q.34.3.1^{m}.

10 Nullus potest se odire, nisi per accidens .s. ratione obiecti mali, quod videtur bonum, vel conuerso, & ratione sui, quod videtur principale, & non est. 12e q 29 4.o.& 22e.q.25.7.o.

11 Dissonantia est causa odii, & conuenientia, est causa amoris. 12e.q.29.1.2.5.c.

12 Odium conuenientius ponitur oriri ex accidia, quàm ex ira, quia prius, & directius oritur odium ex tristitia, ex qua etiam ira causatur. 22e.q.34.6.o & q.158.7.2^{m}.

13 Deus non potest odiri secundum se, sed oditur à damnatis, & malis, secundum effectus eius, qui interdum eorum voluntati contrariantur. 1^{a}.q.60.5.5^{m}.& 22e. q.13.4.o.& 6.2^{m}.& q.34.1.o.

14 Odium proximi, est prius odio Dei, sed dilectio Dei, est prior dilectione proximi, 22e.q 34 6 2^{m}.

15 Odium Dei, est grauissimum omnium peccatorum, & est grauius, quàm infidelitas. 12e.q.73.4.3^{m}.& 22e. q 34.2.o.& q.39.2.3^{m}.

16 Odium Dei, maxime est peccatum in spiritumsanctum, secundum quod peccatum in spiritusanctum, nominat aliquod genus speciale peccati, sed odium Dei nõ numeratur inter species eius, quia est in omni specie eius, 22e.q.34.2.1^{m}.

17 Deus odit peccatores, inquantum non vult eis bonum vitæ æternæ, sed amat omnes creaturas, inquantum vult eis aliquod bonum. 1^{a}.q.20.2.4^{m}.& q.23 3.1^{m}.

1 OFFENSA Dei est infinita, ex parte auersionis, sed est finita, ex parte conuersionis, & nostri actus. 12^{e} q 87.4.c.2^{m} & 3^{a}.q.1.2.2^{m}.

1 OMNIA officia humana, pertinentia ad singulares personas, cum quibuscunque ordinibus angelorum, similitudinem habeant, dirigunturper vltimum ordinem inquantum participat virtutes superiorum, sed illa officia quæ ad multitudinem pertinent, diriguntur per principes, vel archangelos, & ideo homo in prælatione constitutus illuminatur ab Angelo inferiori, de iis, quæ ad statum personæ suæ pertinent, sed ab Angelo principe, de iis quæ spectant ad regimẽ multitudinis. 1^{a}.q.113.2.3^{m}.

Omnia officia humana, ex quibus homines licet victum lucrantur, siue manibus, siue pedibus siue lingua fiant, intelliguntur sub opere manuali, 22^{e}.q. 187.3.c. 2

Quilibet obligatur ad exequendum officium, quod accepit, 3^{a}.q.67.1.c. 3

Dicens officium in Ecclesia, propter distributionem, sicut propter principalem finem, peccat mortaliter, per simoniam, non autem si vt sunt sibi necessaria ad victum, vel quasi stipendium. 22^{e}.q 100.2.2^{m}. 4

OFFVSCATIO lunæ, non est propter interpositionem, vel vmbram alicuius rei, sed ex hoc, quod est vltimum cælum, ideo connectit eum vltimo elemento. s. cum terra, nec vnquam offuscatio lunæ remouebitur, 1^{a}.q.102.1.1^{m}. 1

OLEVM tantum oliuarum, proprie dicitur oleum, alii vero liquores, dicuntur oleum per similitudinem tantum. 3^{a}.q.72 2.3^{m}. 1

Oleum significat gratiam, & misericordia Dei, 12e.q. 102.3.1^{m}.& 3^{a}.q.72.o. 2

OLFACTVS hominis, non percipit nisi excellentias odorum, propter maximam humiditatem cerebri, 1^{a}.q.91.3.1^{m}.& q.115.5.1^{m}. 1

HOLOCAVSTVM est, dare se totum Deo, ideo summè placet Deo, 22e.q.186.3.5.& 5.1^{m}.& 6.c.3^{m}.& 7.c & 8 b. 1

Holocaustum in lege veteri, totum comburebatur, & offerebatur specialiter Deo, ob reuerentiam maiestatis, & amoris bonitatis eius, 12e.q.102.3.8^{m}.& 10^{m}. 2

Inter omnia sacrificia, holocaustum erat perfectissimum, secundo vero locum in sanctitate, tenebat hostia pro peccato, tertium hostia pro gratiarum actione, quartum hostia ex voto, quia homo maxime obligatur Deo, primo propter eius maiestatem, secundo propter offensam, tertio propter beneficia recepta, quarto propter beneficia sperata ideo de primo sacrificio nihil comedebatur, secundum comedebatur tantum à sacerdotibus in atrio, & ipsa die sacrificii, tertium comedebatur vbique in Hierusalem, ea die, quartum vero comedebatur etiam in crastino. 12e.q.102 3.10^{m}. 3

OMMISSIO importat prætermissionem boni debiti, in ordine ad legem diuinam, vel humanam, vel in ordine ad proximum, primo modo opponitur iustitiæ legali, secundo vero modo iustitiæ speciali, 22^{e}.q.79.3.c. 1

Ommissio non requirit aliquem actum, sed consistit in sola negatione actus debiti. 12^{e}.q.71.5.o.& 22^{e}.q.54. 2.2^{m}.& q.79.3.o. 2

Ommissio est voluntaria, quia est in potestate voluntatis, non autem per actum voluntatis, 12^{e}.q.71.5 2^{m}. 3

Ommissio pertinet ad actum exteriorem, & est effectus negligentiæ, & opponitur iustitiæ. 22^{e}.q.54.2.2^{m}. 4

Ommissio non habet rationem culpę, nisi secundum quod opponitur præcepto affirmatiuo, ideo non est peccatum, tempore obligationis, quo iterato, iteratur peccatũ, 12^{e}.q.71.5.3^{m}.& q.75.2.5^{m}.& 22^{e}.q.79.3.3^{m}. 5

Ommissio vt opponitur iustitiæ legali, est generale peccatum, speciale vero, vt opponitur iustitiæ speciali. 22^{e}.q.79.3.o. 6

Ommissio non est peccatum originale, sed est peccatũ actuale. 22e.q.79.3.1^{m}. 7

Peccatum ommissionis, & peccatum commissionis, differunt specie materialiter, non autem formaliter. 12e.q 72.6.o. 8

9 Omissioni debetur pœna damni, & pœna sensus, ratione radicis, ex qua procedit, licèt non necessario habeat actualem conversionem ad bonum commutabile. 12æ.q.79.4.4^{m}.

10 Generale est omni sacramento, quod si omitteretur aliquid de substantia sacramenti, oporteat illud reiterari. 3e.q.38.6.c.

1 *OMNIPOTENTIA non potest communicari creaturæ. 22æ.q.178.1.1^{m}.& 3^{a}.q.13.1.c.

2 Filius Dei est omnipotens, & est æqualis patri in omnipotentia. 3^{a}.q.42.6.o.

3 In anima Christi non fuit omnipotentia simpliciter, nec respectu motus creaturarum, nec respectu propriæ voluntatis, nec respectu proprij corporis. 3^{a}.q.13.o.& q.21.1.1^{m}.

4 Omnipotentia Dei non excludit impossibilitatem, & necessitatem à rebus. 1^{a}.q.25.a.4^{m}.

1 ONOCROTALVS est avis orientis, habens rostrum longum, & in faucibus habens folliculos, in quibus primo ponit cibum, & post horā ponit in ventrem, & significat enerosos. 12æ.q.102.6.1^{m}.co 3.

1 OPERATIO non recipit speciem ab operante, sed principio operationis. 3e.q.19.1.3^{m}.

2 Omnis operatio, motus quidem dicitur. 1^{e}. q.73. 2.c.

3 Operatio est vltima perfectio rei. 1^{a}.q.73.1.c.& 12æ.q.3. 2.c.

4 Modus operandi cuiuslibet rei, sequitur modum essendi eius. 1e.q.89.1.c.

5 Sicut vnitas motus, requirit vnitatem termini, sic vnitas operationes requirit vnitatem obiecti. 1^{a}.q.58 2.c.

6 Omnis operatio naturæ, terminatur ad vnum semper, & procedit, vel ab vno principio intrinseco. s. à forma rei naturalis, vel ab agente extrinseco, vt in occultis operibus naturæ 12æ.q.93.5.c.

7 Operatio suppositi, non est de integritate vnitatis eius, sed sequitur eam. 3e.q 19.1.4^{m}.

8 Ex quolibet vno particulari opere proprio, probatur tota virtus agentis. 1^{a}.q.43.4.3^{m}.

9 Operatio est quasi medium inter operans, & operatū, ideo dupliciter potest considerari. s. respectu operantis, & respectu operati. 1^{a}.q.36.3.c.

10 Per opus manuale in lege veteri, intelligitur omnis operatio licita pro victu. 22æ q.187.3.c.

11 Nullum opus est acceptum Deo, nisi virtuosum. 12æ.q. 33.2.c.3^{m}.

12 Omnes operationes satisfactoriæ reducuntur ad tria. s. ad eleemosynam, ieiunium, & orationē. 12æ.q.108. 3.4^{m}.& 4.c.

13 Operatio non attribuitur mobili, sed mouenti. 12æ.q. 111 2.c.

14 Nihil per se operetur, nisi subsistens. 1^{a}.q.75.2-3.1.& 3^{a}. q 19.1.3^{m}.& q.20.1.2^{m}.

15 Quælibet res est propter suam operationem, & operatio est finis cuiuslibet rei creatæ. 1^{a}.q.65.2.c.& q.105.5.c. & 12æ.q.3.2.c.& q.49.3.c.3^{m}.& 4.1^{m}.& 3e.q.9.1.c.1^{m}.& q.32.4.c.

16 Operatio attribuitur hypostasi, vt operanti, naturę autē, vt principio operationis. 22æ.q.58.2.c.& 3^{a}.q.19.1.3^{m} & q.20.1.2^{m}.

17 Omnis operatio corporis, vel est à naturali qualitate corporis, vel ab anima mouente corpus. 12æ.q.50.1.c.

18 Opera hominis dicuntur viua, quæ fiunt, & sunt cū charitate, mortua vero dicuntur, quæ fiunt sine charitate, sed opera mortificata dicuntur, quæ fiunt cum charitate, & non sunt cum ea, propter sequens peccatum mortale. 3^{a}.q.89.4.5 6.o.

19 Opus dicitur mortuū dupliciter. s. effectiuè, vt peccatū, & priuatiuè, vt operatio sine gratia. 3^{a}.q.89.6.c.

20 Sacramentum baptismi sine charitate est opus Dei, & non hominis, etiam in ficto, ideo non est opus mortuum. 3^{a}.q.69.10.1^{m}.

Opera bona facta in charitate, transeunt actu, & manent merito, ideo possunt mortificari. 3e.q.89.4 3^{m}. 21

Peccatum mortale, mortificat opera iusta prius facta, quo ad meritum vitæ æternæ, non autē quo ad remissionē culpæ, & quo ad satisfactionē. 3e.q.88.1.3^{m}. 22

* Opera mortua sunt meritoria, & nō quidem propriè, i. ex condigno, sed quasi similitudine, i. ex congruo, & hoc respectu triplicis boni. s. consecutionis bonorū temporalium, dispositionis ad gratiam, & assuetudinis bonorum operum. 3^{a}.q.89.6.3^{m}. 23

* Opera mortificata reuiniscunt per pœnitentiam, non autem opera mortua 3^{a} q.89.5.6.o 24

OPINIO est actus intellectus, declinātis in vnā partem contradictionis, cum formidine alterius, vnde opinio est quoddam debile, & infirmum, secundum Philosophum. 1^{e}.q.79.9.4^{m}.& 22æ.q 1.4.c & q.2.1.c & 2^{m}.& q.67.3.c. 1

Opinio nō potest esse de aliquo viso per sensum, vel per intellectum. 22æ.q.1.4.c. 2

Opiniones contradictoriorum, non sunt contradictoriæ, sed sunt contrariæ 1^{a}.q.17.4.1^{m}.& 3^{m}.& 12æ.q.53. 1.c.& q.64.3.3^{m}.& q.77.c.3^{m}. 3

Opinio multorum est vera, vel simpliciter, vel secundū partem. 12æ.q.5.3.3^{m}. 4

Opinio, & suspicio, possunt esse veri, & falsi, ideo non sunt virtutes intellectuales, quia illæ sunt tantū veri. 12æ.q.55.4.c.& q.57.2.3^{m}.& 3.1^{m}. 5

Aliquis potest simul habere scientiam veram, vel opinionem de vno contradictorio in habitu, & falsam de altero contradictorio in actu, vel è conuerso, nō autem vtranque simul in actu. 1e.q.46.1.3^{m}. 6

Habens malā opinionem de proximo, sine causa sufficiē ti, contemnit eū, & iniuriatur ei. 22æ.q.60.3.c.^{m}.& 4.o. 7

OPPOSITIO in sui ratione includit distinctionē. 1^{a}.q.28.2.c. 1

Oppositio relationis dupliciter differt ab aliis oppositionibus, quia semper vnum aliorum oppositorū remouet alterum, & semper vnum est imperfectum respectu alterius, non autem in relatiuis. 1^{a}.q 40.2.3^{m}. 2

Nulla propositio est in diuinis, præter oppositionē relatiuam. 1^{a}.q 40.1.3^{m}. 3

Opposita possunt prædicari de eodem, secundum diuersa, non autem secundum idem. 3^{e} q.16.4.1^{m}. 4

* Quot modis dicitur vnum oppositorum, tot modis dicitur, & reliquum. 22æ.q.92.2.1^{m}. 5

Cognitio vnius oppositi, non tollitur per cognitionem alterius oppositi, sed magis iuuatur. 1^{e}. q.14.10.c.& 22æ.princ. 6

OPPROBRIVM, seu vituperium, est testimonium de defectu alicuius, & præcipue secundum aliquam culpam. 22æ.q 144.1.c. 1

*OPTIMO opponitur pessimum, secundum Philosophum. 22æ.q 34.2.b.& 4.c.1. 1

OPVS creationis mundi, est quo ad esse, opus autem distinctionis, est quo ad virtutes in cōmuni, sed opus ornatus est, quo ad specialia, vel actualia. 1^{a}.q.65. princ.& q.70.1.c.& q.74.1.o. 1

Opus creationis fuit ante omnem diem natura, non autem tempore, secundum Aug. secundum autē alios, etiam tempore. 1^{a}.q.74.1.1^{m}. 2

ORATIO est actus rationis practicæ. s. quia est vel petitio decentiū à Deo, vel ascēsus mētis ad Deū. 22æ.q.83.1.o.& 3.1^{m}.& 2^{a}. q.21.1.c.3^{m}.& 2.o. 1

Oratio est actus virtutis. s. latriæ, non autem est actus doni intellectus. 22æ.q.83.3.o.& 15.c. 2

Oratio est quodāmodo desiderij nostri interpres apud Deum. 22æ.q.83.1.1^{m}.& 3.c.2^{m}.& 9.c.princ. 3

Oratio necessaria est post baptismum, propter impugnantiæ interius, & exterius. 3^{a}.q.39.5.c fi. 4

Oratio est in præcepto religionis, quo ad ipsum petere, sed, quo ad recte aliquid desiderare, cadit sub præcepto charitatis. 22æ.q 83.3.2^{m}. 5

6 Conueniens est orare, & triplex error circa orationē reprobatur. s. ponentium, quod res humanæ, non reguntur diuina prouidentia, & ponentium omnia etiā in rebus humanis ex necessitate contingere, siue ex immutabilitate diuinæ prouidentiæ, siue ex necessitate stellarum, siue ex connexione causarum, & ponentiū dispositionem diuinæ prouidentiæ variabilem esse. 1^{a}.q.22.2.c.ꝰ 22ſ q.83.2.o.

7 Error quintuplex circa orationem reprobatur. 1^{a}.q.22.2.c.

8 Partes integrales orationis secundum Apostolum sunt quatuor. s. obsecratio, oratio, postulatio, & gratiarum actio, vel laus Dei, & supplicatio, secundum Ambros. partes vero eius subiectiuæ. i. species eius sunt tres, scilicet supplicatio, postulatio, & insinuatio. 22ſ.q.83.17.o.

9 Oratio tam priuata, quàm publica, debet esse vocalis, quadruplici ratione. s. vt homo excitet, seipsum ad deuote orandum, vt intentionem custodiat, ne mens euagetur, vt ea quadam redundantia ab anima in corpus ex vehementi affectione inconsiderate mens in fletus, suspiriis, iubilos, & voces prorūpat, vt quasi ad redditionem debiti homo Deo seruiat, secundum illud totum, quod ex Deo habet. i. non solum mente, sed etiam corpore, quod præcipue competit orationi, secundum quod est satisfactoria. 22ſ.q.83.12.o.

10 Oratio debet continuari, quamdiu deuotio potest conseruari. 22ſ.q.83.14.o.

11 Oratio debet semper durare, secundum virtutem, nō autem secundum essentiam. 22ſ.q.83.14.o.

12 Fides, spes, & charitas, præexiguntur orationi, ratione propria orationis, & ratione latriæ. 22ſ.q.83.15.c.

13 Oratio est meritoria, si ex charitate fiat. 22ſ.q.83.7.2^{m}.ꝰ 15.o.

14 Oratio semper habet efficaciam impetrandi, si habeat quatuor conditiones. s. si fiat pie, ad salutem, pro se, & perseueranter. 22ſ.q.83 7.2^{m}.ꝰ 15.2^{m}.ꝰ 16.c.

15 Conditio quadruplex necessaria in qualibet oratione, s. eleuatio mentis in Deum, fiducia impetrandi, gratiarum actio, & petitio. 22ſ.q.83.17.c.

16 Oratio debet habere septē conditiones. s. quod sit perfecta, humilis, continua, deuota, vigilans, instans, & charitatiua. 22ſ.q.83 15.c.

17 Omnes orationes Ecclesiæ, habent quatuor. s. inuocationem Dei, commemorationem beneficij Dei, petitionem, & obsecrationem. 22ſ.q.83.17.c.

18 Oratio non exauditur, quando orans, vel ille, pro quo oratur, vel ipsa petitio, non placent exauditori. 22ſ. q.83.15.2^{m}.

19 Oratio malorū exauditur, & fructuosa, vel propter deuotionem eorum, pro quibus fit, vel inquantum fit in persona Ecclesiæ. 3^{a} q.82.6.c.ꝰ 7.3^{m}.

20 Oratio peccatoris, inquantum ex bono desiderio naturæ fit, exauditur ex misericordia Dei, & non ex merito peccatoris, non autem inquantum peccator, nisi ad vindictam. 22ſ.q.83.16.o.ꝰ q.178.2.1^{m}.

21 Oratio petentis contra salutem, vel contra gloriā Dei, magis exauditur non obtinendo, quam si obtineret, quod petitur. 22ſ.q.83.15.2^{m}.ꝰ 16.c.

22 Effectus orationis triplex. s. meritum, impetratio, & spiritualis refectio mentis. 22ſ q.83.13.15.c.

23 Per orationem appropinquamus Deo. 22ſ.q.83.1.2^{m}.

24 Oratio præeminet aliis actibus virtutis religionis post deuotionem, quia religio per orationem, mouet intellectum hominis in Deum, & tradit homo mentem suam Deo, subijciendo sibi eam per reuerentiam, & præsentando eam Deo. 22ſ.q.83.3.1^{m}.ꝰ 3^{m}.

25 Oratio fit ad excitandum affectum nostrum, nō autem ad docendum Deum. 22ſ.q.83.2.o ꝰ 9.5^{m}.ꝰ 12.c.1^{m}. ꝰ q.8?.1.c.

26 Oratio fit, non quidem ad mutandum dispositionē diuinæ prouidentiæ, sed ad impetrandum, quod Deus disposuit. 1^{a}.q.23.8.c.ꝰ 22ſ.q.83.2.o.

Orationes fiunt in horis Canonicis, ad salutem Ecclesiæ, vt auertatur ira Dei à populo, & vt orantes sint quasi precibus dimicantes, & quasi diuinæ sententiæ resistentes. 22ſ.q 83.14.o. 27

Oratio principaliter innititur charitati, quo ad efficaciam merendi; fidei vero, quo ad efficaciam impetrādi. 22ſ.q.83.15.3^{m}. 28

Oratio ordinatur ad duo. s. ad obiectum proprium, i. ad id, quod petitur, & ad finem, i. ad vitam æternā, ideo habet duplicem efficaciam, s. efficaciam impetrandi, respectu primi, & efficaciam merendi respectu secundi, primum pertinet ad misericordiam, vel liberalitatem, secundum vero ad iustitiam. 22ſ. q.83.15.2^{m}.ꝰ 16.2^{m}.ꝰ q.178.2.1^{m}. 29

Qui non attendit, vel non intelligit orationem, habet quidem meritum, non autem consolationem. 22ſ. q. 83.13.c. 30

Ex virtute orationis Christi, baptismus habet meritum regni cælestis. 3^{a}.q.19.5.c. fi. 31

In oratione peti debent aliqua determinata, propter attentionem, & cognitionem nostri defectus, & vt feruentius fiat. 22ſ.q.83.5.o. 32

Nihil debemus petere in oratione, nisi in ordine ad beatitudinem. 22ſ.q.17.2.2^{m}.ꝰ q.83.4.5.c.ꝰ 6.o. 33

Temporalia possunt peti in oratione, sicut & desiderari, non quidem principaliter, sed vt necessaria. 22ſ. q. 83.6 o. 34

Hæc præcipue petendum est in oratione, vt Deo vniamur. 22ſ.q.83.1.2^{m}. 35

Orare non conuenit personis diuinis, quia non habent superiorem, nec distinguuntur in essentia, ratione cuius fit oratio. 22ſ.q8.3.10 o. 36

Orare est proprium rationalis creaturæ, ideo non conuenit brutis. 22ſ.q.83.10.o. 37

Sancti in patria orant pro nobis, non autem pro se. 22ſ. q.83.11.o. 38

Oratio proprie fit ad Deum tantum, vt à quo debet expectari, quod petitur, ad sanctos autem fit deprecatio. 22ſ.q.83.4.o. 39

Oratio soli Deo porrigitur, vt per eum implenda, sanctis vero, & angelis, & hominibus, vt per eos impetrāda suis meritis, & precibus, & non vt Deus eas p eos cognoscat. 22ſ.q.83.4.o. 40

Oratio non debet fieri ad sanctos, qui sunt in purgatorio, vel in hoc mundo, sed tantum supplicatio, vel petitio. 22ſ.q.83.4.3^{m}.ꝰ 11.3^{m}. 41

Vtile est orare sanctos inferiores quintuplici ratione, licet superiores sint plus accepti Deo. s. primo ex hoc, quod aliquis quandoque maiorem habet deuotionē ad sanctum minorem, quàm ad sanctum maiorem, ex deuotione autem maxime dependet orationis effectus; secundo propter fastidium collendum, quia assiduitas vnius rei fastidium parit, & per hoc, quod diuersos sanctos oramus, quasi in singulis nouus feruor excitatur, tertio quia quibusdam sanctis datū est in aliquibus specialibus causis præcipue patrocinari, sicut sancto Antonio, ad ignem infernalem, quarto vt omnibus honor debitus exhibeatur à nobis, quinto, quia plurium orationibus aliquando impetratur, quod vnius oratione non impetraretur. 22ſ.q.83.11. 4^{m}. 42

Sancti orantur nominibus propriis, propter tria. s. quia hoc meruerunt, plus nobis innotescunt, & propter fidem resurrectionis insinuandam. 22ſ. q.83.11.5^{m}. 43

Sancti cognoscunt in verbo orationes nostras ad eos, et mentales, sicut & omnia alia, quæ ad eos pertinent. 1^{a}.q.107.1.3^{m}.ꝰ 22ſ.q.83.4.2^{m}.ꝰ 3^{a}.q.10.2.c. 44

Quilibet debet orare, & desiderare bona pro aliis, sicut & pro se. 22ſ.q.83.7.o ꝰ 3^{a}.q.21.3.3^{m}. 45

Quilibet tenetur orare in communi, pro suis inimicis, nō autem in speciali, nisi in aliquo casu speciali, sicut

in ne-

in necessitatis articulo. 22e.q.83.8.o.

47 Orandum est pro omni peccatore viatore, vt conuertatur, & pro iustis, vt perseuerent, triplici ratione. s. quia multorum preces facilius exaudiuntur, vt ex multis gratia agatur Deo de beneficiis, quæ conferuntur iustis, quæ etiam in vtilitatem multorum vergunt, vt maiores non superbiant, dum considerant se minorum suffragijs indigere, sed non impetratur, nisi pro prædestinatis. 22e q.83.2.1^{m}.? q.83 7.1^{m}.

48 Orandum est pro infidelibus, licet non prosit eis, nisi conuertentur. 22e.q.83.c.1^{m}.

49 Christus orauit secundum humanitatem tantum, triplici ratione, scilicet vt ostenderet se esse hominem, propter exemplum, & quod esset à Deo. 22e.q.83.10. 1^{m}.? 3e.q.13.4.3^{m}.? q.21.1.o.? 2.c.? q.43.2.2^{m}.? q.53.4.c^{m}.

50 Oratio Christi pertinet ad sacerdotium eius. 3^{a}. q.22.4. 1^{m}.

51 Oratio Christi quo ad obiectum fuit sensualitatis, non autem quo ad actum. 3^{a} q 21.e.o.? 4.c.4^{m}.

52 Christus orauit pro se, & pro nobis, quo ad bona corporis, sed quo ad bona spiritualia, orauit pro nobis, non autem pro se. 3^{a} q.21.3.o.? q.22.4.1^{m}.

53 Christus dupliciter orauit pro se, s. exprimendo effectũ sensualitatis, vel voluntatis, vt natura, quo ad passionem transferendam, & secundum rationem, quo ad gloriam corporis, & sic omnis oratio eius pro se, & pro nobis, & voluntas implete est, non autem primo modo. 3^{a}.q.21.3.4.o.

54 Oratio dominica exponitur. 22e.q.83.9.o.

55 Petitiones orationis Dominicæ sunt septem secundum Matthæum. s. sanctificetur, &c. Sed secundum Lucam, sunt quinque. 22e.q.83.9.4^{m}.? 5^{m}.

56 Oratio Dominica est perfectissima, quia cõtinet omnia desideranda, & ordinem eorum, & informat omnes affectus 22e.q.83.9.c.princ.

57 Non oportet vti tantum verbis orationis Dominicę, sed oportet intendere tantum ad ea impetranda, quæ in ipsa continentur. 22e.q.83.14.3^{m}.

58 Non parcens, vel non habens peccatum, non peccat, dicendo orationem dominicam, quia dicitur in persona Ecclesiæ. 22e.q.83.16.3^{m}.

59 Oratio Dominica valet ad remissionem culpæ venialis, & mortalis. 12e.q.74.8.6^{m}.

60 Oratio vocalis, est quantitas discreta. 3^{a}.q.60.8.o.

61 Sancti non omnia cognoscunt, cum essentiam Dei non comprehendant, in verbo autem cognoscunt, quæ ad nos spectant, & per consequens nostras orationes. s. q 7c.1.c.

62 Sanctos interpellare debemus ad orandum pro nobis. Suppl.q.72.2.o.

63 Sancti semper Deum suis precibus exorent, nisi ex parte nostra impediantur. Suppl.q.72.1.c.

1 OMNIS ordinatio est rationis. 2e.q.58.4.2^{m}.? q.83.1.c.? q.88.1.c.

2 Ad hoc, quod aliqua sint ordinata, duo requiruntur. s. ordo ad debitum finem, & proportio ad ipsum finẽ. 12e.q.102.1.c.

3 Totum, quod est homo, & totum, quod potest, & quod habet, est ordinandum in Deum. 12e.q.21.4.3^{m}.

4 Ordinare, & iudicare alios, est tantum prælatorum, sed ordinare actus proprios, conuenit cuilibet homini. 2e.q.45.5.2^{m}.

1 ORDO in ratione sua includit tria. s. rationem prioris, & posterioris, distinctionem, & originẽ. 22e.q.26.1.c.? 6.c.fi.

2 Ordo semper dicitur respectu principij. 1^{a}.q.28.3.c.? q.42.3.c.

3 Vbicunque est aliquod principium, oportet quod sit aliquis ordo, quia ordo includit in se aliquẽ modum prioris, & posterioris, quæ dicuntur secũdum relationem ad aliquod principium. 22e.q.26.1.c.? 6.c.fi.

Ordo finium, est secundum ordinẽ agentium, quia omne agens ordinat effectum suum ad aliquem finem. 12e.q.109.6.c.

Sicut ordo rationis recte est ab homine, sic ordo naturæ est à Deo. 22e.q.154.12.1^{m}. 5

Ordo tot modis dicitur, quot modis, & principiũ. s. secũdum situm, secundum intellectum, & secundum singulas quatuor causas. 1^{a}.q.41.3.c ? q.42.3.c. 6

Ordo duplex. s. ordo verus, & ordo imaginarius. 3^{a}.q.28. 3.1^{m}. 7

Ordo duplex, s. ordo formæ, & ordo materiæ. 3^{a}.q.62.6. 3^{m}.? q.78.4.c. 8

Ordo dicitur dupliciter, s. relatio, & gradus faciẽs eã. 1e.q.108.2.1^{m}. 9

In rebus est ordo duplex, s. à principio, & ad finem. 3e. q.6 1.1^{m}. 10

Ordo vniuersi duplex. s. ordo creaturarum ad inuicẽ, & ordo creaturarum ad Deum. 1e.q.21.1.3^{m}.? q.47.3.c.? q.103.2.3^{m}.? 1e.q.111.3.1^{m}.? 22e.q.19.8 2^{m}. 11

Ordo duplex. s. ordo naturæ, & ordo temporis, seu generationis. 12e.q.62.4.c.? q.83.1.2^{m}.? 1^{a}.q.6.1.c. 12

Ordo naturæ duplex. s. via generationis, & temporis, in causa materiali, ab imperfecto, ad perfectum, & via perfectionis, & intentionis in eius causis, à perfecto ad imperfectum. 1e.q.85.3.1^{m}. 13

In diuinis est ordo naturæ secundũ originem, sine prioritate, secundum quod vna persona est ab alia. 1e. q. 42.1 o. 14

Ordo naturæ in diuinis, non est ex hoc, quod natura ordinetur, sed quia ibi est ordo secundum naturalem originem. 1e.q.42.3.3^{m}. 15

Ordo originis in diuinis, melius nominatur ordo naturæ, quàm ordo essentiæ, quia naturæ importet rationẽ principij, non autem essentia. 1e.q.42.3.4^{m}. 16

Ordo in diuinis, significat notionem originis in cõmuni, non autem in speciali. 1e.q 42.3.1^{m}. 17

Homo subditus triplici ordini. s. rationis, hominis gubernantis temporaliter, vel spiritualiter, & Dei. 12e.q. 72.4.c.? q.87.1.c.? 1^{m}.? 3.c. 18

Quicquid est contra secundum ordinem, est contra primum, & tertium, & quicquid est contra primum, est contra tertium, & non è conuerso, quia primus includit secundum, & excedit eum, & tertius vtrunque. 12e.q.72.4.o. 19

Peccatum est contra hos tres ordines. Ideo punitur triplici pœna, s. remorsu conscientiæ, pœna humana, & pœna diuina. 12e.q.73.4.o.? q.87.1.c.? 3^{m}.? 3 c. 20

Ordo in populo quadruplex. s. principium ad ciues, ciuium ad inuicem, ad extraneos, & ad domesticos. 12e q 104.4.c. 21

Omnes ordines ciuitatum reducuntur ad tres ordines. s. ad supremos, i. ad optimates, ad infimos, i. ad vulgus, & ad medios, i. ad honorabiles. 1^{a}.q 108.2 o. 22

Nullus ordo potest cõferri, nisi ab episcopo, præter quatuor ordines minores, de licentia Papę, à solo sacerdote. 3^{a}.q.95.3.2^{m}. 23

Ea, quæ sunt ordinis, non possunt committi, nisi habẽti ordinem. 22e.q.187.1.c. 24

Deus potest auferre ordinem collatum, non autẽ episcopus, quia non est minister auferendi, sicut conferẽdi. Nec dedit ordinem, sed Deus. 3e.q.12.2.c.? 2^{m}. 25

In sacramento ordinis, confertur excellentia potestatis, in diuinis ministerijs. 3^{a}.q.34.4.c. 26

Omnis ordo, inquantum sacramentum, ordinatur ad charitatem, nõ autem inquantum est officium quoddam. 22e.q.40.2. c. 27

Festa præcipua, in quibus episcopi dãt quatuor ordines minores, pertinent ad diem dominicã. 3^{a}.q.63.2.3^{m}. 28

Omnes minores ordines, possunt simul eodem die dari, non autem duo ordines sacri, nec vnus ordo minor cum ordine sacro. 3^{e}.q.65.3.2^{m}. 29

Seruus ordinatus, sciente dño eius, & non reclamante, 30

sit ingenuus, si vero dominus nesciat, episcopus, vel præsentans eum scienter, tenentur domino in duplū, si autem nesciant, redigetur in seruitutem, nisi possit se redimere. 22æ.q.189.1 c.

31 Ordo fratrum prædicatorum, habet aptissimam, & securissimam formam proficiendi. 22æ.q.186.9.1^{m}.

32 Oportuit in Ecclesia ordinem aliquem sacrū esse, quo quidam aliis, ad illorum, & non sui vtilitatem præficerentur. Suppl q.34.1.c.

33 Ordo signaculum quoddam Ecclesiæ est, per quod spiritualis potestas impenditur ordinato. Suppl. q.34.2.c.

34 Cum in susceptione ordinis, quædam consecratio homini exhibeatur, per visibilia signa, cōstat ordinem esse sacramentum. Suppl.q.34.3.c.

35 Conueniens forma huius sacramenti est, qua Ecclesia vtitur. Suppl.q.34.4.c.

36 Specialem oportet esse materiā huius sacramēti, sicut & aliorum sacramentorum. Suppl.q.34.5.c.

37 In sacramento ordinis, quo homo ad aliorum sacramētorum dispensationem ordinatur, necesse est conferri gratiam gratum facientem. Suppl q.35.1.c.

38 In omnibus ordinibus imprimitur character. Suppl. q. 35.2 c.

39 Character ordinis præsupponit characterem baptismi, qui ianua est omnium sacramentorum. S.q.35.5.c.

40 Quanquam maxime conueniens sit, vt qui ordinem suscipiunt sint confirmati, hoc tamen necessarium non est. Suppl.q.35.4.c.

41 Non oportet, vt qui maiores ordines susceperunt, minores prius habuerint, quanquam Ecclesia sic ordinate ordines conferri statuerit, vt prius minores, deinde maiores suscipiantur. Suppl.q.35.5.c.

42 Bonitas vitæ, ac conscientiæ alior, necessaria sunt ex diuino præcepto suscipientibus ordines sacros, non tamen de necessitate sunt sacramenti. Suppl. q.36.1.c.

43 Ea tantum scire oportet ordinatos, quæ ad ordinis suscepti executionem requiruntur Suppl.q.36.2.c.

44 Non consequitur aliquis ex merito vitæ aliquem ordinis gradum. Suppl.q.36.3.c.

45 Indignitas criminosa est, quicunque indignum ad sacros promouerit ordines. Suppl.q.36.4.c.

46 Mortaliter peccat quicunque in peccato mortali existēs sacros exequitur ordines, nisi hoc ex necessitate faceret. Suppl q 36.5.c.

47 Non vnum, sed plures oportuit in Ecclesia sacros ordines esse. Suppl.q.37.1.c

48 Septem sunt ordines, videlicet sacerdotiū, diaconatus, subdiaconatus, acolytorum, lectorum, exorcistarum, & ostiariorum. Suppl.q.37.2.c.

49 Tres tantum sunt sacri ordines, sacerdotium, diaconatus, & subdiaconatus. Suppl.q.37.3.c.

50 Conueniēs singulis sacris ordinibus assignatus est actus, sacerdoti videlicet baptizare, confirmare, & à peccatis absoluere, diacono vero legere euangelium, & c. Suppl.q.37.4.c.

51 In ipsa calicis datione sub certa verborum forma, imprimitur sacerdotalis character. Suppl.q.37.5.c.

52 Ad Episcopum tantum pertinet omnes sacros cōferre ordines, sicut ad eos etiam solos spectat, confirmare, & virgines consecrare. Suppl.q.38.1.c.

53 Possunt episcopi hæretici, & ab Ecclesia præcisi sacros conferre ordines, sicut & cætera sacramenta, ordinati tamen ab illis, nullam susceptorum ordinum executionem suscipiunt, nec gratiam. Suppl.q.38.2.c.

54 Mulierem, cum statum subiectionis habeant, sacramentum ordinis nequaquam suscipere possunt. Suppl.q. 39.1.c.

55 Pueri carentes rationis vsu, non nisi ex Ecclesiæ statuto impediuntur, ne sacros suscipiant ordines, quos tamē suscipiunt ex vi sacramenti Suppl.q.39.2.c.

56 Serui non possunt ad sacros promoueri ordines, quos tamen suscipiunt, si eis adferantur. Suppl.q.39.3.c.

Homicidæ à sacris arcentur ordinibus ex Ecclesiæ præcepto, non autem necessitate aliqua sacramenti. Suppl q.39.4.c. 57

Illegitimè nati impediuntur à suscipiendis ordinibus, præcepti potius, quàm sacramenti necessitate. Suppl. q.39.5.c. 58

Mutilati aliquo membro notabilis infamiæ, vel quod ordinis executionem impediat, arcētur à sacris ordinibus. Suppl.q.39.6.c. 59

Conueniens est, vt qui sacros suscipiūt ordines, tonsurā deferant. Suppl.q.40.1.c. 60

Corona non est ordo, sed ad ipsum potius ordinatur. Suppl.q.40.2.c. 61

Clerici suscipientes coronam, non renunciant patrimonio, & aliis temporalibus rebus Suppl.q.40.3.c. 62

Oportuit in Ecclesia supra sacerdotalem ordinem, episcopi potestatem esse, à qua sacerdos iurisdictionem susciperet. Suppl.q.40.4.c. 63

Episcopatus non est ordo, nisi secundum quod ordo officium quoddam est ad sacras actiones. Sup.q.40.5.c. 64

Supra Episcopos in Ecclesia est superior summi Pontificis, & Papæ potestas, quanquam episcopi omnes æquales sint, quo ad ea, quæ ad episcopalem ordinem spectant. Suppl.q.40.6.c. 65

Omnibus Ecclesiæ ministris ad diuina exequenda officia, variæ, ac multipliceraptatæ sunt vestes, prout vnicuique conuenire iudicauit Ecclesia, a Spiritu sancto edocta. Suppl q 40.7.c. 66

Sacer ordo apud Græcos, & alios oriētales impedit matrimonium contrahendum, non autem iā contracti matrimonij vsum, apud verò occidentales tollit contractum, & contrahendum. Suppl.q.53.3.c. 67

Vir absque vxoris consensu ad sacros ordines accedēs, illos suscipit, quanquam ordinis executione careat, quam tamen suscipit vxoris consensu, vel morte. Suppl.q.51.4.c. 68

PHILOSOPHVS dicit, neque fistulas ad disciplinam esse adducendum, neque aliquod aliud artificiale organum, puta citharam, & si quid tale alterū est, sed quæcunque faciunt auditores bonos. 22æ.q.91.2. 4^{m}. 1

Organis, vel instrumentis musicis non est vtendum in Ecclesia, quia huiusmodi musica magis animum mouent ad corporalem delectationem, quàm per ea formetur interius bona dispositio, & ideo substrahuntur in Ecclesia instrumenta musica, vt à corporalibus retrahantur, diuinis laudibus mācipati. 22æ.q.91.2.4^{m}. 2

In veteri autem testamento, vsus erat talium instrumentorum, tum quia populus erat magis durus, & carnalis, vnde erat per huiusmodi instrumenta prouocandus, sicut & per promissiones terrenas, tum etiā quia huiusmodi instrumēta corporalia aliquid figurabāt. 22æ.q.91.2.4^{m} sf. 3

ORIGENES errauit, sequēdo opiniones Philosophorum antiquorum, ideo secundum eū, angeli sunt corporei. 1^{a}.q.32.1.1^{m}.7 q.51.1.1^{m} 7 22æ.q.5.4.c. 1

Origenes fuit fons Arrianorum. 1^{a}.q.34.1.c.1^{m}. 2

Origenes, & Arrius dicunt, quod verbum in diuinis, dicitur tantum metaphoricè, & non propriè. 1^{a}.q.34.1. 1^{m}. 3

ORIGO non significatur, vt aliquid intrinsecum, sed vt via à re ad rem, ideo non potest esse primum distinctiuum personarum in diuinis. 1^{a}.q.40.2.c. 1

Ordo originis dupliciter cōuenit Deo. s. respectu creaturarū, & respectu personarum diuinarū. 1^{a}.q.41.1.1^{m}. 2

Omnis origo designatur per aliquē actū. 1^{a}.q.41.1. 1^{m}. 3

ORNATVS exterior, est iudicium cōditionis humanæ, ideo excessus, & defectus, & medium eius, reducūtur ad virtutē veritatis. 22æ.q.169.1.3^{m} 1

In ornatu, & aliis exterioribus, non est peccatum secūdum se, sed ex inordinato vsu. s. vel contra cōsuetudinem, 2

nem, vel ex intentione vanæ gloriæ, vel mollicie, vel solicitudinis, vel negligentiæ, contra quæ est triplex virtus, s. humilitas, per se sufficientia, & simplicitas. 22æ.q.169.1.c.¶ q.187.6.c.

3 Mulier, vel vir ornans se, vt prouocet alios ad concupiscentiam, peccat mortaliter, nō autem semper si ornet se ex leuitate, vel vanitate propter iactantiam. 22æ.q.169.2.c.

4 Mulier potest ornare se licite, vt placeat viro suo, nō autem mulieres, quæ non habent virum, nec volunt habere, nec sunt in statu habendi. 22æ.q.169.2.c.

5 Ornatus pretiosarum vestium, in ministeria altaris, vel in constitutis in dignitate, non est peccatū, quia fit ad gloriam Dei, & non ad gloriam ipsorum. 22æ.q.169.1.2m

6 Ars eorum, quibus homo potest bene, & male vti, est licita, vt ars faciens ornatus, nisi forte inueniendo superflua, & curiosa. 22æ.q.169.2.4m.

7 Expositio litteralis, figuralis, & moralis, octuplicis ornatus pontificis legalis, & quadruplicis ornatus sacerdotum. 12æ.q.102.4.9m.

8 OSCVLVM secundum quod fit principaliter causa libidinis, est peccatum mortale, si fit de mortali ex genere suo, non autem si fit de veniali secundum suum genus. 12æ. q.74. 10.c.¶ q.108. 3. 2m. ¶ 22æ. q.154. 4.c.

1 OSEE propheta excusatur à fornicatione, quia debuit obedire præcepto Dei. 12æ.q.94.5.2m.¶ q.100. 8. 3m.¶ 22æ.q.104.4.1m.¶ q.154.2.2m.

1 OVIS habet quatuor vtilitates. s. quia immolatur, pascit, lac, & lanam dat, ideo furans ouem, quatuor reddit. 12æ.q.105.2.9m.

2 Oues, & hircos Ægyptij colebant, quia dæmones in eorum figura apparebant. 12æ.q.102.3.2m.

1 OZA erat tantum leuita, ideo percussit eū Deus, quia tetigit arcam, quod solis sacerdotibus licebat. 22æ.q. q.33.4.1m.

P.

1 PACTVM cum dæmonibus initum, expressum, vel tacitum prohibetur, primo præcepto decalogi 22æ.q.122.2.3m.¶ 3.4.c.

1 CORPVS dicitur palpabile ex duobus, s. ex qualitatibus tangibilibus, & quod resistat tangenti, primum deficit ipsis cœlis, secundum aeri. 3ª.q.54.2.2m.

2 Omne palpabile, est corruptibile per naturam, licet sit incorruptibile per gloriam. 3ª.q.54.2.2m.

1 CONVERSIO panum, & multiplicatio eorū facta per Christum fuit per additionem materiæ nouiter creatæ. 1ª.q.92.3.1m.¶ 3ª. q.44.4.4m.

1 PAPA habeat plenitudinem pontificalis potestatis, sicut rex in regno, sed episcopi assumuntur in partem solicitudinis, quasi iudices singulis ciuitatibus præpositi. 1ª.q 112.2.2m.¶ 22æ.q.19.9.3m.¶ 3ª.q.72. 11. 1m.

2 Papa potest abolere infamiam iuris, sed dicitur non posse, quia aliquando non expedit, vel intelligitur non posse, loquendo de infamia facti, vel loquitur de infamia irrogata per iudicem ciuilem, sicut dicit Gratianus. 22æ.q.68.4.3m.

3 Erroneum est dicere, Papam Vicariū Christi, non habere vniuersalis Ecclesiæ primatum. 1ª.q.112.2.2m.fi.

4 Leo Papa propria sponte se subdidit iudicio Imperatoris, & Chia hominibus. 22æ.q.54.5. 2m.¶ q.67. 1.1m.

1 PARABOLA est sententia habens obscuram similitudinem. 1ª.q.1.10.3m.

1 PARADISVS triplex. s. terrestris, cœlestis, & spiritualis i. visio Dei. 1ª. q.102. 1.b.¶ 22æ. q.175. 3. 4m.¶ 3ª.q.52.4.3m.

2 Paradisus terrestris, est locus corporeus in oriente, vt in nobilissimo loco, & interpretatur ortus. 1ª.q.102.1.c. ¶ 22æ.q.84.3.3m.

Et est locus conueniens habitationi humanæ, quia habet aërem temperatū, & tenuissimum, & plantas semper floridas. 1ª.q.102.2.c.¶ 4.c. 3

Et est vicinus terræ, secundum situm, sed dicitur pertingere ad globum lunæ, secundum similitudinē, quia in eo est perpetua temperies aëris. 1ª. q.102. 1. 1m. 4

Eua facta est in eo, sicut etiam fuissent filij, nisi parentes peccassent, non autem Adam factus est in eo, sed postea positus est in eo. 1ª.q.102.4.c. 5

Animalia bruta non habitant ibi, sed dispositione Dei adducta sunt ad Adam in paradiso, serpens vero operatione diaboli. 1ª.q.102.1.2m. 6

Adam conuenienter est eiectus de eo, propter peccatū. 22æ.q 164.2.c. 7

Per peccatum hominis, clausa est ianua paradisi terrestris, in signum clausionis ianuæ paradisi cœlestis. 3ª. q 49.5.c. 8

Paradisus terrestris non potest adiri propter impedimētum montium, vel marium, vel æstuātis regionis, ideo non potest à nobis cognosci, nisi per reuelationē scripturæ. 1ª q.102.1.2m.¶ 3m.¶ 22æ.q.164.2.5m. 9

PARASCEVE.¶ Tunc non consecrantur eucharistia, quia significat passionem Christi, quæ tunc celebratur, tamē à sacerdote sumitur corpus Christi sine sanguine, propter periculum ne effunderetur, si reseruaretur. 3ª.q 83.2.2m. 1

PARS.¶ Partes sunt, in quas materialiter diuiditur totum. 3ª.q.90.1.c. 1

Pars triplex. s. integralis, subiectiua, & potentialis, & similiter totum triplex. s. integrale, vniuersale, & potestatiuum. 1ª.q 76.8.c ¶ q.77.1.1m.¶ 12æ.q.54.4.2m. ¶ 22æ.q 48.c.¶ q.80.c.¶ q.120.2. c.¶ q.128.¶ q.143.c.¶ 3ª.q 90.2.3.c. 2

Partes subiectiuæ, non sunt de perfectione totius vniuersalis, sed est perfecte in qualibet eius parte perfecta ratio eius simul, & æqualiter. 3ª.q.90.3.c. 3

Pars integralis duplex. s. essentialis, & quantitatiua. 1ª. q 8.2.1m.¶ 3ª.q 90.2.c. 4

Partes essentiales naturaliter, sunt materia, & forma, sed logicæ, sunt genus, & differentia. 3ª.q.90.2.c. 5

Partes speciei dicuntur, inquantum participant formā, & proprietates speciei, sed dicuntur partes materiæ, inquantum sunt ex materia, ideo sunt eædem secundum rem, & differunt ratione 1ª.q.119.1.2m. 6

Partes vt speciei, semper manent, sed vt materiæ, semper fluunt, & refluunt. 1ª.q.119.1.2m. 7

Partes quantitatis, sunt partes materiæ Tertia quæst.90. 2.c. 8

Vbicunque est multitudo ex parte materiæ, ibi est ratio partium 3ª.q.90.1.c. 9

Aliqui per partem speciei, vel per carnem secundum speciem, intellexerunt id, quod primo accipit speciē humanam, quod sumitur à generante, & hoc dicunt semper manere. 1ª.q 119.1.2m. 10

Sed hoc est contra intentionem Philosophi dicentis quod sicut in vnoquoque habentium speciem in materia, ita & in carne, hoc est secundum speciem, & illud secundum materiam. 3ª.q.119.1.2m. 11

Omnis pars est propter totum, & quodlibet indiuiduū, est propter suam speciem. prima quæst. 65.2. c.¶ q. 70. 2. c.¶ 12æ. q.90.2. c.¶ 22æ. q.62. a. 5. c.¶ q. 65. 1.c. 12

Omnis pars est propter suum actum, & pars ignobilior, est propter partem nobiliorem, sicut sensus, propter intellectum, & pulmo propter cor, & omnes partes sunt propter perfectionem totius, sicut & materia propter formam, partes enim sunt quasi materia totius. 1ª q 65.2.c.¶ q.70.2.c. 13

Vna pars est in potentia ad aliam, sicut materia ad formam, vel omnes partes sunt in potentia, respectu totius. 1ª.q.3.7.c. 15

15 Bonum totius est finis cuiuslibet partium eius, & bonũ commune est finis singularum personarum in communitate.22æ.q.58.9.3^{m}.& q.65.1.c.

16 Bonitas cuiuslibet partis, est in proportione ad suum totum, nec totum potest bene consistere, nisi ex partibus sibi proportionatis.12æ.q.92.1.3^{m}.& 22æ.q.47.10. 2^{m}.

17 In quolibet toto, necesse est esse vnam partem principalem, & prædominantem, & formalem, à qua totũ vnitatem habet.22æ.q.49.6.1^{m}.

18 Partibus potentialibus adest totum, secundum totã essentiam eius, non autem partibus integralibus, immo repugnat rationi eorum.3^{a}.q.90.3.c.

19 Omnes partes integrales, habent aliquem ordinẽ. s. vel ordinem situs, vel virtutis, vel temporis.3^{a}.q.90.3.3^{m}.

20 Vna pars integralis, potest continere totum virtualiter, sicut fundamentum totum ad ædificium, non autem essentialiter.3^{a}.q.90.3.2^{m}.

21 * Vniuersalius est totum, & pars, respectu minus vniuersalis.1^{a}.q.85.3 2^{m}.

22 Totum denominatur à proprietate partis, quando proprietas non potest cõuenire, nisi illi parti. 3^{a}.q.16.8.c.

23 Partes totius heterogenei carent forma totius, vt multitudo, non autem in homogeneis, vt continuum.1^{a}.q.11.2.2^{m}.

24 * Esse totius, non est esse alicuius partis eius. 12æ.q.4.5. 2^{m}.

25 * In diuinis est ratio totius, & partis, secundum rationem tantum 1^{a}.q 30.1.4^{m}.

26 Pars animæ dicitur dupliciter. s. potentia animæ, & pars potentiæ eius.3^{a}.q.46.7.c.

1 * OMNE participatum à superioribus in inferiora, & omne superius, est vt formale, respectu inferiorum. 1^{a} q.75.5.4^{m}.

2 Omne, quod est tale per participationem, subditur ei, quod est tale per essentiã, & vniuersaliter.1^{a}.q.96.1.c.

3 Omne participans, & omne participatum, est posterius eo, quod est illud per essentiam.1^{a}.q 3.8.c.fi.

4 Omne, quod est tale per participationẽ, causatur ab eo, quod est tale per essentiam. 1^{a}. q.8.1.c.& q.44.1.c.1^{m}. & q.61.1.c.& q.75.5.1^{m}.& q.79.4.c.

5 Creaturæ participant bonitatem Dei, non quidem secũdum partem, sed secundum similitudinem, & imitationem.1^{a}.q.75.5.1^{m}.

6 PARVIFICENTIA est vitium oppositum magnificentiæ, & est circa magnos sumptus, ideo est minus vitium, quàm illiberalitas.22æ.q.135.1.o.

1 PARVIPENSIO habet tres species, s. despectum, impedimentum voluntatis, & contumeliam. 12æ.q. 47.2.c.

2 Signa paruipensionis sunt quatuor, s. oblilulo, denunciatio mali, gaudium de malo, & impedimentum voluntatis 12æ.q.47.2.3^{m}.

1 PASCHA dicitur quadrupliciter. s. agnus Paschalis, panes azymi, prima dies azymorum, & omnes septẽ dies azymorum.3^{a}.q 46.9.1^{m}.& q 74.4.1^{m}.

2 Expositio omnium, quæ fiebant circa agnum paschalẽ. 12æ.q.102.5.2^{m} & 3^{m}.

3 Pascha celebrabatur mense primo, ad commemorandũ beneficium liberationis ex Ægypto, & significabat passionem, & resurrectionem Christi.12æ.q.100.5.2^{m} & q.102.4.10^{m}.& 5.2^{m}.

4 Pascha incipiebat in vesperis quartædecimæ lunæ.3^{a}.q. 46.9.c.1^{m}.& q 74.4.c.1^{m},

5 Festum passionis, & resurrectionis Christi, succedit festo Paschæ.12æ.q.103.3.4^{m}.

1 PASSIO dicitur dupliciter. s. improprie, i. omnis receptio, & proprie. i. cum abiectione alicuius, & hoc dupliciter vno modo promptissime, quando s. aliquid remouetur, ab aliquo, quod conuenit sibi secundum naturam, aut secundum propriam inclinationem, sicut cum aqua frigiditatem amittit per calefactionem, & cum homo ægrotat, aut tristatur; secũdo modo minus proprie dicitur aliquis pati ex eo, quod aliquid ab ipso abijcitur, siue sit ei conueniẽs, siue non conueniens, & sic dicitur pati, non solũ, qui ægrotat, sed etiam qui sanatur, & non solum, qui tristatur, sed etiam, qui lætatur, vel quocunque modo aliquis alteretur, vel moueatur.1^{a}.q.14.2.2^{m}.& q.75. 2.c.& q.79.2.c.& q.97.2.c.& 12æ.q.22.1.c.& q.41.1.c.

De ratione passionis proprie dictæ, est abiectio qualitatis naturalis, & impressio qualitatis extraneæ, & contrariæ.12æ.q.22.1.c.& q.31.1.3^{m}.& q.35.1.c.& q.41.1.c. 2

Pati cum abiectione, & transmutatione est propriũ materiæ, ideo non inuenitur, nisi in compositis ex materia, & forma 12æ.q.22.1.1^{m}. 3

Passio duplex. s. realis, & intentionalis, seu spiritualis; secunda semper pertinet ad perfectionẽ patientis, ideo fuit in corpore Adæ ante peccatum.1^{a}.q.95.2.2^{m}.& q. 97.2.c.& 12æ.q.22.1.o.& q.31.1.3^{m}.& 35.1.c.& q.41.1.c. 4

Passio duplex. s. corruptiua, & perfectiua. 1^{a}.q.95.2.2^{m}. & q.97.2.o. 5

Omne, quod patitur, & mouetur ab alio; disponitur per actum agentis, multiplicatum qualitate, quæ habitus nominatur.12æ.q.51.1.c. 6

Vt qualitas causetur in passiuo, oportet quod actiuũ totaliter vincat passiuum.12æ.q.51.3.c. 7

Passio ad defectum pertinet, quia est rei secundũ, quod est in potentia.1^{a}.q 25.1.c.1^{m}.& 12æ.q.22.2.1^{m}. 8

Passio improprie dicta. s. omnis receptio, conuenit omni enti in potẽtia, i. cuilibet creaturæ.12æ.q.41.1.1^{m}. 9

Magnitudo passionis non tantum dependet ex virtute agentis, sed etiam ex passibilitate patientis.12æ.q.22. 3.2^{m}. 10

Passio sumit speciem ab actu, qui est terminus motus. 12æ.q.1.3.c. 11

Passio duplex. s. passio innata, & passio illata.3^{a}.q 81.4.0. 12

Passiones sanctorum illatæ, prosunt Ecclesiæ, per modũ exhortationis, & exempli, non autem per modum redemptionis.3^{a}.q.48.5.1^{m}. 13

Passio proprie non conuenit animæ, nisi per accidens, sed soli composito corruptibili cõuenit per se, improprie vero cõuenit omni enti in potẽtia. 12æ.q.22.1.o. 14

Passio magis propria est in parte appetitiua, quàm in parte apprehensiua. 12æ.q.22.2.o.& q 41.1.c. & 3^{a}.q. 15.4.c. 15

Passio est magis proprie in appetitu sensitiuo, quàm in appetitu intellectiuo.1^{a}.q.20.1.1^{m}.& 12æ.q.22.3.0. & q.41.1 c.& 22æ.q.58 9,c.& 3^{a}.q.15.4.c. 16

Omnis motus appetitus sensitiui, dicitur passio, & præcipue ille, qui in defectu sonat.12æ.q.35.1.c.& q.41. 1.c. 17

In passionibus animæ, est aliquid quasi materiale. s. transmutatio corporis, & aliquid, quasi formale. s. ex parte appetitus 1^{a}.q.20.1.2^{m} & q.75.3.3^{m}.& 12æ.q.22 2.3^{m} & 37.4.c.& q.44.1.1.c.& q 45.3.c.& q.48.2.c. 18

In omni passione animæ, aliquid additur, vel minuitur à naturali motu cordis. 12æ.q.24.2.2^{m}. 19

Passiones animæ tanto vehementius impellunt, quanto magis sequuntur inclinationẽ naturæ. 22æ. q.155.2.c. 20

* Nomina passionum animæ quandoque sumuntur pro simplici operatione voluntatis.1^{a}.q.20.1. 1^{m}.& q.59. 4.2^{m}.& q.64.3.c.& q.82.5.1^{m}.& 12æ.q.22.3.3^{m}.& 22æ. q.18.1.c. 21

Passio animæ, vt passio, habet principium ab exteriori, sed vt est voluntaria, habet principium ab interiori. 3^{a}.q.48.1.1^{m}. 22

Omnis passio animæ inclinat eum impetu in suum obiectum.22æ.q.27.2.c. 23

Obiecta passionum animæ, se habent ad eam, vt formæ, à quibus specificantur, ideo quicquid est causa obiectorum, est & causa passionum. 12æ. q.44.1.c. 24

Anima dupliciter dicitur tota pati. s. secundum essentiã suam, i. corpore patiente, & disposito ad separationem 25

nem ab anima, & ſecundum omnes eius potentias. 3ª.q.46.7.8.o.

26 * Omnes paſſiones animæ reducuntur ad vndecim ſpecies. ſ. ſex in concupiſcibili, i. amor, odium, deſideriũ, ſeu concupiſcentia, fuga, vel abominatio, delectatio, vel gaudium, dolor, vel triſtitia, ſed aliæ quinque ſunt in iraſcibili. ſ. ſpes, deſperatio, timor, audacia, & ira. 12æ.q.23.4.o.& q.25.3.4.c.

27 Paſſiones principales animæ ſunt quatuor, quarum duę ſunt finales ſimpliciter, ſ. gaudium, & triſtitia, & duę finales in genere, i. ſpes, & timor. 12æ.q.25.4.o.& q.84.4.2^{m}.& 22æ.q.183.ar.1.1^{m}.& q.144.6.3^{m}.

28 Omnes paſſiones animæ, reducuntur ad has quatuor principales, ſicut ſpecies ad genus, vel imperfectum ad perfectum, vel ſicut effectus ad cauſam, & participans ad participatum. 12æ.q.25.4.c.fi.

29 Paſſio animæ duplex. ſ. perfecta, & imperfecta, tunc dicitur eſſe paſſio perfecta, per quam anima perturbatur, quando paſſio ſenſitiuæ partis pertingit vſque ad immutandum rationem à rectitudine ſui actus. ſ. vt ſequatur paſſionem, & non habeat liberum arbitrium ſuper eam. 3ª.q.46.7.3^{m}.

30 Potentiæ animæ pati poſſunt dupliciter. ſ. paſſione propria, i. à ſuo obiecto, & paſſione aliena, i. ſui ſubiecti. 3ª.q.46.7.8.c.

31 Cauſa paſſionum animæ aſſignari poteſt dupliciter. ſ. ex parte obiecti, & ex parte ſubiecti. 12æ.q.43.1.2.c.& q.45.3.c.& q 46 5.c.

32 Paſſiones animæ vincunt rationem tripliciter. ſ. diſtrahendo, inclinando in contrarium rationi, & ligando mutatione corporali, ſicut ſomnus, & ebrietas ligãt eam. 12æ.q.77.2.o.& 6.c.

33 Paſſio appetitus ſenſitiui, non poteſt directe trahere, vel mouere voluntatem, ſed indirecte dupliciter, ſcilicet per abſtractionem, & ex parte obiecti impediendo iudicium rationis per fortem imaginationem. 12æ. q. 77. 1. o. & 22æ. q. 156. 1. c. & 3ª. q. 46. 7. 3^{m}.

34 Paſſiones diuerſarum potentiarum, differunt genere, quæ autem ſunt diuerſorum obiectorum eiuſdem potentiæ, differunt ſpecie tantum. 12æ.q.23. 1.o.& q 54. 1.o.

35 * In paſſionibus animæ, eſt duplex contrarietas. ſ. ſecundum diuerſitatem obiectorum, i. boni, & mali, & ſecũdum acceſſum, & receſſum ab eodem termino; prima tantum eſt in paſſionibus concupiſcibilis, ſed vtraque eſt in paſſionibus iraſcibilis. 12æ.q.23.2.o.& q.40.4.o.& q.45.1.2^{m}.

36 Omnis paſſio iraſcibilis, ſignificat motum tantum, ſed paſſionum concupiſcibilis, quædam ſignificant motum, & quædã quietem. 12æ.q.23.4.c.& q.25.1.o.& 3.c.

37 Nomina omnium paſſionum animæ, poſſunt ſumi dupliciter, ſ. abſolute, & vt recedunt à ratione; primo modo ſunt paſſiones; ſecundo autem modo ſunt vitia. 12æ.q.45.1.1^{m}.& q.59.1.2^{m}.& 22æ.q.127.1.c.3^{m}.

38 Nomina paſſionum animæ, quarum obiectum eſt malũ, aliquando ſignificant vitia, quorum obiectum eſt malum, vt odium, ira, inuidia, & audacia, quorum autẽ obiectum eſt bonum, ſignificant virtutes, vt ſpes, & amor. 22æ.q.127.1.3^{m}.

39 Ordo omnium paſſionum animæ. 12æ.q.25.o.

40 Omnis paſſio, cuius obiectum eſt bonũ, eſt naturaliter prior, paſſione ſibi oppoſita, cuius obiectum eſt malum. 1ª.q.20.1.c.& 12æ.q.25.2.3.c.& 22æ.q.14 1.3.1^{m}.

41 Omnis paſſio, cuius obiectum eſt bonum, vel conueniẽs ſimpliciter, eſt in concupiſcibili, ſi autem obiectum eius eſt, vt difficile, vel arduum, i. cum determinatione quantitatis, eſt in iraſcibili, ſimiliter, & oppoſitæ harum. 12æ. q. 23. 1. c.& q.25. 1.c.& q.40. 1. c.& q.46. 3.c.

42 Paſſiones iraſcibilis, ſunt poſteriores paſſionibus concupiſcibilis, quæ ſignificant motum, ſed ſunt priores iis, quæ ſignificant quietem. 12æ.q.25.1.o.& q.40.1.c.& 22æ. q.141.3.1^{m}.

Omnis paſſio iraſcibilis, terminatur ad paſſiones concupiſcibilis, & incipit ab eis. 1ª.q.81.2.c. & 12æ.q.23. 1. 1^{m}.& q.25.1.o.& 3.c.& q.40.1.4.c.& q.41.2 3^{m}.& q.46.3. 2^{m}.& q.65.1.3^{m}.& q.82.3.2^{m}.& q.84.4.2^{m}.& q.100.5. 6^{m}.& 22æ.q.41.2.1^{m}.& q.118.6.c. 43

Paſſionum animæ, quædam ſunt bonæ, & quædam ſunt malæ, ſecundum ſpeciem ſuam, inquantum ſunt in genere moris, non autem inquantum ſunt in genere naturæ. 12æ.q.24.4.o.& 22æ.q.158.1.c. 44

Paſſiones animæ, & motus membrorum, inquantũ imperantur à voluntate, vel non prohibentur, ſunt bonæ, vel malæ moraliter, non autem ſecundum ſe. 12æ.q. 24.1.o.& q.59.1.c.2^{m}.& 22æ.q.35.1.1^{m}.& q.158.2.c. 45

Paſſiones ſecundum, quod ordinantur à ratione, ſunt laudabiles, vel vituperabiles, non autem ſecundũ ſe. 12æ.q.24.1.3^{m}.& 2.o.& q.45.1.1^{m}.& q.50.1.c.& 22æ.q. 85.1.1^{m}.& q.125.1.o.& q.127.1.o.& 158.1.o.& 2.c.1^{m}. 46

Omnis paſſio animæ, ſecundum Stoicos eſt mala, nõ autem ſecundum Peripateticos. 12æ q.24.2.o.& q.59.2.3.o.& 22æ.q.123.10.c.& q.158.1.1^{m}.& 3ª.q.15.4.2^{m}.& q. 46.6.2^{m}. 47

Omnis paſſio animæ ſecundum Stoicos. ſ. inordinata, tollit, vel diminuit bonitatem actus, ſed ſecundũ Peripateticos aliqua, i. moderata, auget eam, ſicut etiam actus membrorum. 12æ.q.24.3.o. 48

Omnis paſſio animæ, præueniens iudicium rationis, diminuit bonitatem actus, ſed paſſio cõſequens per redundantiam eſt ſignum melioris actus, per electionẽ autem, facit actum meliorem. 12æ.q.24.3. 1^{m}.& q.77. 6.2^{m}.& q.59.2.3^{m}.& 22æ.q.2.10.c. 49

Paſſio præueniens iudicium rationis, diminuit peccatũ, ſequens vero auget peccatum, vel ſignificat auctum. 12æ.q.24.3.3^{m}.& q.47.2.c.& q.77.6.o. 50

Paſſio totaliter tollens vſum rationis, totaliter excuſat à peccato, niſi fuerit voluntaria in ſua cauſa, non autem alia. 12æ.q.77.7.o.& 8.3^{m}. 51

Nulla inclinatio paſſionis, vel habitus, ita vehemẽs eſt, quod ei ratio non poſſit reſiſtere, ſi remaneat vſus rationis. 12æ.q.10.3.o.& q.77.7.8.c.& q.80.3.o.& 22æ.q. 155.3.3^{m}.& q.156 1.c.& q.175.2.2^{m}. 52

Anima Chriſti fuit paſſibilis dupliciter. ſ. paſſione corporali, & paſſione animali, ſicut & anima noſtra. 3ª.q. 15.4.c.& 10.c.3^{m}. 53

Tota anima Chriſti, ſecundum eſſentiam, & ſecundum omnes potentias eius, ſecundum quod ſunt in eſſentia animæ patiebantur, non autem ex parte obiecti, niſi potentiæ inferiores. 3ª.q.46.7.o. 54

Paſſiones in anima Chriſti, non ferebantur ad illicita, nec præueniebant actum rationis, nec impediebant iudicium rationis, ſicut fit in nobis. 3ª.q.15.4.o. & 6.c.& q.19. 2.c.fi. & q.46.7.3^{m}.& q.48. o. 2^{m}.& q.49.4. 3^{m}. 54

Paſſio Chriſti fuit bona ſimpliciter, & mala ſecundum quid. 3ª.q.22.2.2^{m}.& q.47.3.3^{m}.& 4.2^{m}.& 6.3^{m}. 55

Acerbitas paſſionis Chriſti cauſabat in eo timorem, triſtitiam, & dolorem. 3ª.q 7.6.o.& q.15.7.o. 56

Paſſio Chriſti fuit neceſſaria, non quidem abſolute, nec ex coactione, ſed ex triplici fine. ſ. liberationis noſtrę, exaltationis Chriſti, & prædiffinitionis Dei. 3ª. q.46. 1.o. 57

Poſſibile fuit Deo, liberare hominem, ſine paſſione Chriſti, ſi non præſupponatur præſcientia eius. 3ª.q.46.2.o. & q.56.1.2^{m}. 58

Non fuit alius modus conuenientior redemptionis noſtræ, quàm per paſſionem Chriſti. 3ª.q.46.3.o. 59

Liberatio hominis per paſſionem Chriſti, fuit maioris miſericordiæ, & iuſtitiæ, quam ſi Deus remiſiſſet peccata, ſine ſatisfactione. 3ª.q.46.1.3^{m}. 60

Chriſtus fuit paſſus conuenienti tempore. ſ. luna quintadecima, hora ſexta, in iuuentute. 3ª.q.46.9.o & 10.c. 61

P 4 Chriſtus

62 Christus passus est in loco conuenienti, s. in Hierusalem quadruplici ratione, scilicet quia primo Hierusalem, erat locus à Deo electus, ad sacrificia sibi offerenda, figurantia Christi passionem; secundo, quia virtus passionis Christi, ad totum mundum erat diffundenda, & Hierusalem erat in medio terræ, vnde dicitur vmbilicus terræ; tertio quia hoc maxime conueniebat humilitati Christi, quod in loco tam celebri, confusionem pati non recusauit; quarto vt ostenderet à principibus populi exortam esse iniquitatem occidentium Christum, qui principes in Hierusalem morabantur. Et passus est extra portam, triplici ratione, scilicet primo vt veritas responderet figuræ, qua vitulus, & hircus pro peccato, extra castra comburebantur; secundo vt per hoc daret exemplum nobis, exeundi à mundana conuersatione; tertio ne Iudæi subtraherent sacrificium salutare, nec putarent pro illa tantum plebe oblatum secundum Chris. nec in templo passus est, sed in caluaria. 3ª.q.55.7.1m.¶ q.46.10.0.¶ q.83.3.1m.

63 Passio Christi conuenienter incepit à Iudæis, & finita est à gentilibus, sicut etiam effectus eius. 3ª.q.47.4.0.

64 Passio Christi attribuitur supposito diuino, non quidē ratione naturæ diuinæ, sed naturæ humanæ. 3ª.q.46.12.0.

65 Christus passus est non quidem ab intrinseco, sed ab extrinseco, omnes passiones, non quidem omnes secūdum speciem, sed secundum genus tripliciter s. ab omni homine, in omni re, & secundum omnem sensum. 3ª q.46.5.0.¶ q.48.2.c.

66 Pater tradidit Christum passioni ex charitate, similiter ipse Christus vt Deus, & vt homo, sed Iudas ex captiuitate, Iudæi ex inuidia, Pilatus autem ex timore. 3ª. q.47.3.0.¶ 6.2m.

67 Passio Christi, vt saluatiua, erat volita Deo, & sanctis, Iudæis autem, vt erat afflictiua Christi. 3ª.q.18.3.c.¶q. 47.6.3m.

68 Passio Christi fuit ei voluntaria, & subiecta suæ voluntati. 3ª.q.46.6 9.c.¶ q.47.1.0.

69 Christus, & mater eius, & quilibet sanctus, volebat voluntate deliberata passionem Christi, licet voluntas naturalis dissentiret. 1ª.q.156.4m.¶ q.18.5.c ¶ q.23.8. 5m ¶ q.47.1.0 ¶ 2.c.2m.¶ 6.1m.

70 Omnes actiones, & passiones Christi, operabātur instrumentaliter, in virtute diuinitatis, ad salutem humanā. 3ª.q.48.6.c ¶ q.49.1.c.fi.¶ q.56.1.3m.

71 Passio Christi, ratione diuinitatis eius, agit per modum efficientiæ, ratione voluntatis animæ eius, per modum meriti, & in carne Christi, per modum satisfactionis, inquantum liberamur à reatu pœnę, vt à seruitute culpæ, per modum redemptionis, & vt reconcilians nos Deo, per modum sacrificij. 3ª. q.48.6.3m.¶ q.62. 5.c.

72 Christus per passionem suam, meruit nobis salutē æternam 3ª.q.46.3.c.¶ q.48.1.0.¶ 6.3m.¶ q.49.1.c.¶ q.50. 6.c.¶ q.56.1.4m.¶ 2.4m.¶ 61.1.2m.¶ q.62.5.0.

73 Per passionem Christi omnia impedimenta salutis ablata sunt, & omnia bona sunt nobis data, quo ad meritum. 3ª.q.48.1.2m.

74 Passio Christi habuit aliquem effectum, quem non habuerunt præcedentia merita, propter genus operis, non autem propter maiorem charitatem. 3ª. q.48. 1. 3m.¶ q.49.6.2m.

75 Christus per passionem suam meruit exaltari quadrupliciter, s. per resurrectionem, ascensionem, sessionē ad dexteram patris, & iudiciariam potestatem. 3ª. q.49. 6.0.

76 Nullus peccati remissio, nec salus, potest fieri, nisi per passionem Christi. 3ª.q.69.1.2m.¶ q 73.5.c.

77 Vna minima passio Christi, sufficeret pro omni peccato. 3ª.q.46.5.3m.¶ 6.6m.

78 Christus sua passione, nos à peccatis liberauit causaliter, i. instituit causam, qua possent quæcūque, & quādocunque peccata remitti. 3ª.q.49.1.3m.

Passio Christi est causa vniuersalis in remissione peccatorum, quam oportet singulis applicari, per baptismum, pœnitentiam, & alia sacramenta. 3ª.q.49.1.4m. ¶ q.52.1.2m.¶ 8.2m.¶ q.61.1.2m.¶ q.62.5.6.c.¶ q.69.1. 3m. 79

Passio Christi est propria causa remissionis peccati tripliciter. s. prouocando ad charitatem, redimendo, & instrumentaliter operando. 1ª.q.56.2.4m.¶ q.79.3.c. ¶ 3ª.q.49.1.0 ¶ 2.3.c.¶ 4.c.2m.¶ 5.c.¶ q.52.5.c.¶ q.56. 2.4m.¶ q.6.2.5 c.¶ q.69.1.2m.¶ 3m.¶ q.79.3.c. 80

Per passionem Christi liberati sumus de potestate diaboli, victi per humilitatem, obedientiam, & pœnam Christi, & satisfaciendo pro culpa, fecit nos coniunctos, domesticos, & filios Dei, ideo passio eius dupliciter habet rationem redemptionis. s. quia inquantum nos à potestate diaboli eripuit, dicit nos redemisse, sicut rex regnum occupatum ab aduersario per laborem certaminis, inquantum vero Deum nobis placauit, dicitur nos redemisse, sicut pretium soluens satisfactionis pro nobis, vt à pœna, & à peccato liberaremur. 1ª.q.48.4.0.¶ 6.3m.¶ q.52.1.c. 81

Passio Christi, vt à voluntate eius, fuit satisfactio pro omni peccato, etiam occidentium eum, non autem vt ab alio, secundum se. 3ª.q.22.2.2m.¶ 3.c.¶ q.39.5.3m.¶ q.48.2.2m.¶ q.49.4.3m.¶ q.57.6.2m.¶ q.69.3.c.¶ 7. 1m. 82

Passio Christi fuit quasi pretium, per quod liberati sumus à seruitute diaboli, peccati, & pœnæ. 3ª. q.48.4.c. 83

Per passionem Christi, liberati sumus à peccato cōmuni totius naturæ, quo ad culpam, quo ad reatum pœnę, & à propriis peccatis singulorum. 3ª.q.49.5.c.¶q.52.5. c.2m.¶ q.86.4.1m. 84

Passio Christi sufficienter abstulit peccatum originale, quo ad personam, & quo ad naturam. 3ª.q.49.5.c. 85

Christus patiendo, omnia præcepta veteris legis moralia, ceremonialia, & iudicialia impleuit. 3ª.q.47.2.1m. 86

Nunquam sine fide passionis Christi, potuit esse salus, ideo semper oportuit esse aliquod repræsentatiuū eius hominibus. 3ª.q.73.5.c. 87

Passio Christi efficienter operata est nostram salutē, vt causa instrumentalis, sicu Deus vt causa principalis. 1ª.q.48.6.0.¶ q.49.1.c. 88

Passio Christi, est causa salutis omnium, sed applicata est mortuis per descensum Christi ad inferos, sicut & viuis per sacramenta. 3ª.q.52.1.2m. 89

Passio Christi non saluat, nisi configuratos. 12ª. q.85.5. 2m.¶ 3ª.q.49.1.4m.¶ 3.2m.¶ 3m.¶ 5.c.¶ q.52.1.2m.¶ 7.8.c.¶ q.79.2.5m.¶ 7.2m. 90

Per passionem Christi, & per mortem eius, reconciliati sumus Deo patri. 3ª.q.48.4.c.¶ q.49.2.c.¶ 4.0. 91

Per passionem Christi, tripliciter sumus liberati de potestate diaboli, s. quia inquantum passio Christi est causa remissionis peccatorum, inquantum nos Deo reconciliauit, & inquantum in passione Christi, diabolus excessit modum potestatis sibi traditæ à Deo, machinando in mortem Christi, qui non habebat meritum mortis, cum esset absque peccato. 3ª.q.48.4 c.¶ q. 49.2.0. 92

Per passionem Christi, dupliciter sumus liberati à reatu pœnæ, s. vel directe, inquantum passio Christi fuit sufficiens, & superabundans satisfactio pro peccato humani generis, exhibita autem satisfactione sufficienti, tollitur reatus pœnæ, vel indirecte inquantum passio Christi, est causa remissionis peccati, in quo fundatur reatus pœnæ. 1ª.q.22.3.c.¶ q.48.6.3m.¶ q 49.3. 0.¶ q.52.5.c.¶ q.16.4.3m. 93

Passio Christi operata est nostram salutem proprie, remouendo mala, sed resurrectio eius, inchoando bona, & exemplariter. 3ª.q.53.1.3m.¶ q.56.1.4m.¶ 2.4m.¶ q. 62.5.3m. 94

Christus

95 Christus per passionem suam, initiauit ritum Christianæ religionis. 3ª.q.62.5.c.& q.63.3.c.

96 Christus per passionem suam, aperuit nobis ianuam cæli; sed per ascensionem suam, introduxit nos in possessionem eius. 3ª.q.49.5.o.& q.79.1.c.1^{m}.

97 Christus per passionem suam, consecutus est gloriam resurrectionis: non autem ex vi sacrificii, quod offeretur per modum satisfactionis; sed ex deuotione, qua ex charitate humiliter passionem sustinuit, 3ª. q.22.4.2^{m}.

98 PASTOR Ecclesiæ, & fundamentum eius, principaliter dicitur Christus; secundario autem cæteri prælati, 3ª.q.86.3^{m}.

1 PATER IN DIVINIS & prius dicitur de Deo, quàm de creatura, 1ª.q.33.2.4^{m}.

2 Paternitas in Deo, & creaturis, non est eiusdem rationis vniuoce, sed analogice, 1ª.q.31.3.3^{m}.

3 Pater prius dicitur personaliter, quàm essentialiter, 1ª. q.33.3.o.

4 In diuinis essentia est pater, si pater tenetur substantiue, non autem si tenetur adiectiue, 1ª.q.39.5.5^{m}. & 6.c.

5 Pater est magis proprium nomen personæ patris, quàm genitor, vel generans, 1ª.q.33.2.o.& q.40.2.c.& 3ª.q.60. 7.2^{m}.& q.66.5.7^{m}.

6 Pater eodem, id est, paternitate est quis, & pater, 1ª.q. 40.3.2^{m}.

7 Paternitas est in angelis, secundum actus hierarchicos, sicut magister est pater discipuli, 1ª.q.45.5.1^{m}.

8 PATERCONSCRIPTI dicebantur olim consiliarii, quia scribebantur. 1ª.q.24.1.c.

1 PATIENTIA dicitur dupliciter, s. habitus & delectatio in actu eius, primo modo est virtus, sed secundo modo est fructus, 22.q.136.1.3^{m}.

2 Patientia est virtus, cōseruans bonum rationis cōtra tristitiā, 12.q.66.4.2^{m}.& 22.q.123.c.& q.136.1.o.& 5.6.c.

3 Pati tristitia ad malum finem, non est propriè patientia, sed est duritia, 22.q.136.1.2^{m}.

4 Patientia non est potissima virtus, sed est inferior omni virtute theologica, & cardinali. 12.q.66.4.2^{m}.& 22. q.136.2.o.

5 Ad patientiam pertinet longanimitas, & constantia, inquantum dilatio boni, quæ est longanimitatis, & labor in continua executione boni, habent rationem malicontristantis. 22.q.136.5.c.

6 Patientia est radia, & custos virtutum, solum remouendo prohibens, 22.q.136.3.o.22.2.3^{m}.

7 Patientia, vt virtus, non potest haberi sine charitate, & gratia. 22.q.136.3.o.

8 Patientia est in concupiscibili subiectiue, 22.q.136. 4.1^{m}.

9 Actus patientiæ in patria non est sustinere, sicut est in via, sed est frui bono acquisito per ea, 22.q.136.1.1.^{m}

1 PAVLVS erat instructus in propria lingua, quo ad superaddita per artem humanam ad ornatum, & elegantiam locutionis, non autem in lingua aliena, 22. q.176.1.1^{m}.

2 Paulus in sua conuersione, habuit voluntatem actualem contrariam gratiæ, ideo celebratur, vt miraculosa. 12.q.106.3^{m}.& q 112.2.2^{m}.& q.113.10.c,

3 Paulus in sua conuersione, vidit Christum corporaliter. 3ª.q.57.6.3^{m}.

4 Paulus præfert se, & alios Apostolos, Moysi, 22.q.174. 4.3^{m}.

5 Paulus verè, ac iuste reprehendit Petrum in obseruationem legalium, quia cogebat gentes, non quidem imperio, sed suæ conuersationis exemplo, iudaizare, quia secundum quod Leo Papa dicit, validiora sunt exempla, quàm verba. 22.q.103.4.2^{m}.& 22.q.33.4. 2^{m}.& q.43.6.2^{m}.

6 Paulus allegat verbum Arati poetæ, s. genus Dei sumus, & in ipso viuimus, mouemur, & sumus, 1ª.q.2.2. 2^{m}

Epistolæ sint, & psalmi Dauid, frequentantur in Ecclesia, ad spem veniæ; & quia continent quasi totam theologiam, 3ª.q.83.4.c. principio. 7

PAVPERTAS spiritus, includit duo, scilicet abdicationem temporalium rerum, quæ fit spiritu, id est, propria voluntate, per instinctum spiritus sancti (vt Ambrosius, & Hieronymus exponunt) & contritionem superbiæ, secundum quod paupertas spiritus intelligi potest ex inanitione inflati, & superbi spiritus (vt Augustinus exponit) 22.q.19.12.c. 1

Paupertas voluntaria commendatur, 3ª.q.40.3.o. 2

Paupertas voluntaria, est iudicium maximæ humilitatis, 22.q.19.12.c.& 3ª.q.40.3.3^{m}. 3

Christus voluit esse pauper quadruplici ratione; primo, quia paupertas voluntaria conueniens prædicatori; secundo ne videretur prædicare ex cupiditate; tertio vt nos faceret diuites spiritualiter; quarto vt virtus Dei malos ostenderetur, 3ª.q.35.7.c.& q.40. 3.o.

PAX tranquillitas ordinis maxime in voluntate, 12.q.70.3.c.& 22.q.29.o. 1

Pax non est virtus, sed est effectus virtutis, s. charitatis, 22.q.29.3.4.o. 2

De ratione pacis est duplex vnio, scilicet diuersorum appetituum: & appetituum eiusdem appetentis, & respectum eiusdem appetibilis, 22.q.29.o. 3

Pax includit concordiam, addens vnionem eiusdem appetentis, vltra vnionem diuersorum appetentium, quam dicit concordia. 22.q.29.1.c. 4

Perfectio gaudii est pax, quo ad duo importata per pacem, scilicet quo ad quietem à perturbantibus, & quo ad sedationem à fluctuatione desiderii. 12.q.70. 3.c. 5

Pax reipublicæ, est secundum se bona, & multo plura prohibet, s. homicidia, sacrilegia, & huiusmodi, quàm occasionentur ex ea, & plures benè ea vtuntur. 22. q.123.5.3^{m}. 6

Paci opponuntur multa vitia, s. discordia in corde, contentio in ore, schisma, rixa, & bellum in opere. 22.q. 34.37.39. principio. 7

Christus in ortu suo fecit pacem totius mundi, vt significaret veram pacem. 3ª.q.35.8.1^{m}. 8

Pax constat ex iustitia, subtrahendo occasiones litigiorum, & tumultuum. 22.q.29.3.3^{m}.& q.180.2.2^{m}. 9

Omnia appetunt pacem. 22.q.29.2.o. 10

Pax perfecta est tantum in beatis, sed pax imperfecta est in viatoribus. 22.q.29.2.4^{m}. 11

Pax vera est tantum in bonis, & bonorum, apparens autem est in malis. 22.q.29.2.3^{m}. 12

Pax vera non est in nobis, sine gratia gratum faciente, sed tantum pax apparens. 22.q.29.3.1^{m}. 13

PECCARE est voluntate auerti à Deo, 1ª. q.94. 1.c. 1

PECCATOR dicitur dupliciter, s. propter peccatum præteritum, & propter propositum peccandi. 3ª. q.68.4.c. 1

PECCATVM est actus deuians ab ordine debiti finis, contra regulam naturæ, rationis, vel legis æternæ. 1ª.q.63.1.c.& 12.q.21.1.o.& 2.2^{m}.& q 71.6.c.1^{m}.& 3^{m}.q.72.1.c.2^{m}.& 22.q.162.1.c.& q.162.4.c. 1

Peccatum non est pura priuatio, 12.q.72.1.2^{m}.& q. 75.1.c.1^{m}.& q.85.5.3^{m}. 2

Peccatum nihil aliud est, quàm deficere à bono, quod conuenit alicui, secundum naturam suam. 12.q.109 2.2^{m}.& 8.c. 3

Omnis defectus debiti actus habet rationem peccati. 22.q.64.1.c. 4

Peccatum nihil aliud est, secundum Augustinum, quæ dens glactu rebus æternis temporalia sectari. 12.q.71. 6.2.3.3^{m}.& 22.q.104.3.c. 5

Peccatum nihil aliud est, quàm vtendis frui, & fruendis vti secundum Augustinum. 12.q.71.6.2.3.3^{m} 6

Peccatum

7 Peccatum est dictum, vel factum, vel concupitum, contra legem æternam, secundum Augustinum, 12ę.q. 71.6.o.¶ q.76.2.1^{m}.

8 Omne, quod est contra naturalem inclinationem, est peccatum, quia contrariatur legi naturę, 22ę.q.133. 2.c.¶ q.142.1.c.

9 Peccatum est prævaricatio legis diuinæ, & cœlestium inobedientia præceptorum, secundum Ambrosium, 12ę.q.100.4.c.¶ 22ę.q.79.2.a.1.1^{m}.

10 Peccatum est voluntas retinendi, vel cõsequendi, quod iustitia vetat. 12ę.q.71.6.a.2.

11 Omne peccatum est voluntarium. 12ę.q.71.5.c.¶ 6.c. 2^{m}.¶ q.73.6.c.¶ q.74.1.2.3. c.¶ q.76.3.c. 2^{m}.¶ 4.c 2^{m}. ¶ q.77.6. c.¶ q. 80. 1.c.¶ q.87. 2. c.¶ q.88. 3. 1^{m}.¶ 21ę. q. 10. 2. c .¶. q. 34.2.4.c.¶ q.46. 2.2^{m}.¶ q. 64.8. c.¶ q. 118.4.c.

12 Ex hoc est aliquid peccatum, quia repugnat virtuti 22ę.q.107.1.c.

13 In quolibet peccato, est aliquid virtutis, quia non possunt simul corrumpi omnes circunstantiæ virtutis. 12ę.q.73.2.c.fi.

14 Ratio formalis peccati duplex .s. secundum intentionẽ peccantis. id est illud, ad quod conuertitur, & secundum rationem mali, id est bonum à quo recedit, primum diuersificat speciem peccati, non autem secundum. 22ę.q.10.5.1^{m}.

15 Peccatum non dicitur vniuoce de omni peccato, sed prius de actuali, quam de originali, & prius de mortali, quam de veniali, 12ę.q.88.1.1^{m}.¶ 3.1^{m}.

16 Peccatum duplex .s. peccatum actuale, & peccatum quasi naturale. 3^{a}.q.8.5.1^{m}.

17 Peccare contingit aliquem dupliciter .s. vel in se quo ad actum peccati, vel in sua causa. 22ę.q.30.1.c.¶ q. 150.1.4.c.¶ q.154.5.o.

18 * Peccatum duplex .s. occultum, & publicum, secundũ est corrigendum publice, non autem primum. 3^{a}.q. 55.1.1^{m}.

19 Peccatum dupliciter contingit in actibus humanis .s. ex natura facti, vt in malis ex genere, & ex abusu boni 1^{a}.q 48.6.c.

20 Peccatum triplex, s. contra Deum, contra se, & contra proximum. 12ę.q.72.4.o.

21 Peccatum triplex, s. cordis, oris, & operis, 22ę. q.162. 4.4^{m}.

22 Peccatum dicitur speciale dupliciter, vel quia est circa specialem materiam, vel propter specialitatem actus extendentis se ad omnem materiam, vt omnia vitia circa actum rationis. 22ę.q.54.1.c.¶ q.99.2.o.

23 Peccatum duplex .s. carnale, & spirituale, primum perficitur in delectatione naturali, id est secundum tactũ, secundum verò in delectatione animali, 12ę.q.72.2.o ¶.q.73.5.c.¶ 22ę.q.118.6.c.

24 Peccatum dicitur carnale dupliciter .s. secundum consumationem, & secundum originem, primo modo sunt tantum gula, & luxuria, secundo autem modo omnia. 12ę.q.72.2.o.

25 In peccato sunt duo .s. pronitas, & motiuum, primum est plus in creatura ignobiliori, secundum autem in nobiliori. 1^{a}.q.63.-.c.

26 In quolibet peccato sunt duo .s. materiale, id est substantia actus, & formale, id est, inordinatio eius, 12ę.q.71. 6.c.¶ q.72.1. 8.c.¶ q.75.1.c.1^{m}.¶ 4.1^{m}.¶ q.79.2.c. ¶.q. 87.4.3^{m}.¶ 6.c.

27 In vno peccato, contingit esse multas deformitates, 22ę q.154 1.2^{m}.

28 In quolibet peccato, necesse est esse defectum circa aliquam actum rationis, 22ę.q.54.1.2^{m}.

29 Vna specialis, ratio peccati, potest esse in diuersis generibus peccatorum inquantum ordinantur ad finem vnius peccati, 22ę.q.99.2.2^{m}.¶ 3.2^{m}.¶ q.107.2.2^{m}.

30 In peccato sunt duo .s. inordinatio actus iniuriana Deo, & macula sequens. 12ę.q.87.4.3^{m}.¶ 6.c.

In quolibet peccato sunt duo, s. macula culpæ, & reatus pœnæ, 3^{a}.q.22.3.c. 31

Peccatum in spiritum sanctum, est peccare ex electione mali, & tantum ex malitia, quæ est cum contemptu bonorum impedientium peccatum, 22ę.q.14.1.3.4. c.¶ q.105.2.2^{m}. 32

In omni peccato, generaliter contemnitur Deus, in suis præceptis, sed hoc peccatum, vt speciale peccatum, est contemptus doni, quo homo retrahitur à peccato, non autem peccatum sequens ex eo, 22ę.q.118.5. 3^{m}.¶ 3^{a}.q.88.4.c.fi. 33

* Illud peccatum dicitur generale, quod priuat conditionem requisitam in qualibet virtute, sed hoc peccatum est speciale, ratione specialis contemptus, 22ę q 14.1.3^{m}. 34

Peccata differunt specie, secundum obiecta, non autẽ ratione inordinationis, 12ę.q.72.1.o.¶ 2.c.3 4.o.¶ 5. 2^{m}.¶ 8.c.¶ q.73. 3.c.fi.¶ 1^{m}.¶ 4.c.¶ q. 79. 2. 3^{m}.¶ 22ę. principio.¶ q.39.2 c. 35

* Peccata differunt specie, secundum fines, non autem secundum causas agentes, 12ę.q.72.3.o.¶ 22ę. principio. 36

In peccatis est duplex differentia, scilicet materialis, id est secundum naturalem speciem peccati, & formalis, id est secundum ordinem ad vnum finem propriũ 12ę.q.72.6.c. 37

* Nullum, quod est præter intentionem peccantis, dat speciem peccato, 12ę.q.72.1.8.c.¶ 3^{a}.q.88.4.1^{m}. 38

* Circunstantiæ non possunt aggrauare peccatum in infinitum, 22ę.q.110.4.5^{m}. 39

Diuisio peccati, in peccatum contra Deum, contra se, & contra proximum, est specifica, quia est secundum obiecta. 12ę.q.72.4.o. 40

* Peccata cordis, oris, & operis, non differunt secundũ species completas, sed secundum gradus eiusdem speciei, 12ę.q.72 7.o.¶ q.100.5.6.c.¶ 22ę. principio. 41

Peccata non differunt specie, secundum præcepta legis, quia non habent speciem ex parte auersionis, sed ex parte conuersionis, 12ę.q.72.6.2^{m}.¶ 9. 1^{m}.¶ q.73. 1.c.¶ 22ę.q.10.5.1^{m}. 42

Peccata differunt specie, secundum superabundantiam, & defectum, propter diuersa motiua, & sunt contraria. 12ę.q.72.8.o. 43

Differentia peccati, secundum mortale, & veniale, vel secundum alios reatus, non est specifica, 12ę.q.72.5.o ¶ q.88.1.2 o. 44

Peccatum mortale differt à veniali in infinitum, ex parte auersionis, non autem ex parte conuersionis. 12ę. q.72.5.1^{m}.¶ q.87.5.1^{m}. 44

* Omne peccatum est in voluntate, vt in subiecto. 12ę q.74.1.o. 45

Subiectum peccati duplex, scilicet subiectum primum, & subiectum proximum. Voluntas est subiectum primum omnis peccati, proximum vero sunt diuersæ potentiæ. 22ę.q.10.2.c. 46

Omnis potentia mobilis à voluntate, potest esse subiectum peccati, licet principaliter sit in voluntate. 12ę. q.74.2.o.¶ 3.c.¶ q.83.1.c. 47

Peccatum est in voluntate, vt in causa. 12ę.q.74.1.2.o.¶ q.75.3.c.¶ q.80.1.c. 48

Voluntas est per se causa actus peccati, sed per accidẽs causat eius inordinationem .s. præter intentionem, 12ę.q.75.1.o. 49

In quolibet volente sub Deo, potest esse peccatum voluntatis, si in sua natura consideretur. 1^{a}.q 63.1.c. 50

Peccatum non potest esse in voluntate, nisi cum ignorantia intellectus. 1^{a}.q.63.1.4^{m}.¶ 12ę q.58. 2.c.¶ q. 77.2.c.¶ 22ę.q.20 2.o.¶ q.51.3.2^{m}.¶ q.53.2.c. 51

Peccatum in actu liberi arbitrii, contingit dupliciter, scilicet eligendo malum ex ignorantia, vel eligendo inordinate bonum ex inconsideratione. 1^{a}.q. 63. 1.4^{m}. 52

Peccatum

53 Peccatum essentialiter consistit in actu liberi arbitrii. 12ª.b.77.6.0.

54 Peccatum est in ratione dupliciter .s. errando circa illud, quod potest, & debet scire facta promulgatione, vel non regendo potentias inferiores. 12ª.q.74.5.6.0. ? q.90.4.2m.? 1m.

55 Peccatum mortale, & veniale possunt esse in ratione dupliciter .s. secundum se, & secundum quod regit potentias inferiores. 12ª.q.74.9.10.0.

56 Peccatum morosæ delectationis, est in ratione dupliciter, vel deficiendo directione interiorum passionum animi, vel in directione exteriorum actuum. Deficit autem in directione passionum dupliciter, primo imperando illicitas passiones, alio modo non reprimendo motus passionum illicitos. 12ª.q.74.8.c.? q.74.6.0.

57 Peccatum ipsius consensus in actum, est tantum in ratione superiori; sed consensus in delectationem potest esse in ratione superiori, & inferiori. 12ª.q.15.4.0 ? q.74.7.0 ? 8.1m.

58 Non omnis motus sensualitatis primus, id est, naturalis, est peccatum. 12ª q 74.1.0.

59 Sensualitas tenet locum serpentis, quia inclinat ad peccatum 1ª.q.81.1.3m.? 3.1m.? 12ª.q.74.3.a.2.? 22ª.q. 165.2.h.? 1ª.q.18.2.3m.

60 In sensualitate potest esse peccatum subiectiue, 12ª. q. 74.3.0.

61 In sensualitate potest esse peccatum veniale, non autem mortale, 12ª.q.74.3.4m.? 4.0.? q 89.5.c.

62 Obedire imperio rationis, & esse subiectum peccati, conuenit sensualitati hominis, non autem sensualitati bruti. 12ª.q.74.3.8m.

63 Peccatum actuale, est in generatiua, non sicut in subiecto, sed materialiter; inquantum concupiscibilis, mouetur eius imperat. 12ª.q.17.8.3m.

64 Peccatum actuale, non potest esse in parte non obedienti rationi, sed bene infectio naturæ. 12ª.q.83.1.c,? 4.2m.

65 * Omnis voluntas sub Deo, potest secundum se habere peccatum. 1ª.q.63.1.c.

66 Christus nullum habuit peccatum. 3ª.q.14.3.0.? q.15.1 0.? 5.1m.? 2m.? q.22.4.1m.

67 Peccatum, vt est actus, habet causam per se; sed rationa inordinationis, habet causam per accidens tantum. 12ª.q.75.1.0 ? 2.4.c ? 1m.q.77.4.c.

68 Non omne peccatum fit ex contemptu, sed quandoque ex ignorantia, vel infirmitate. 22ª.q 162.2.c.1m.? 2m ? q.156.9.21m.? 8ª.q.88.4.c.

69 Causa primi peccati non est malum, sed bonum .s. voluntas cum absentia alterius boni .s. regulæ rationis, vel legis diuinæ. 1ª.q.49.1.1m.? 3m.? q 63.8.4m.? 12ª.q. 75.1.c.? 1m.? 22ª.q.163.1.2.c.

70 Non omne peccatum fit ex contemptu, sed quandoque ex ignorantia, vel infirmitate; sed peccandi consuetudo implicat Dei contemptum. 12ª.q.105.2.9m.? 22ª. q.162.2.c.1m.? 2m.

71 Quando aliquis non possit vitare peccatum, potest intelligi dupliciter, scilicet vel quia confirmatus est in malo, vel quia diu persistere non potest, quin statim peccatum. 12ª.q.109.8.0.

72 Principium peccati duplex .s. primum, & vniuersale l. voluntas, & principium proprium, & proximum, scilicet; aliæ potentiæ. 22ª.q.10.a.c.

73 Voluntas est causa alicuius dupliciter, scilicet per se, id est, imperando; & per accidens peccati, id est, non impediendo, vel non reprimendo cum possit, & sic est causa peccati primorum motuum. 22ª.q.154.5.c. principio.

74 Propria, & per se causa peccati, est voluntas: alio vero causæ, sunt quasi extrinsecæ, & remotæ. 12ª.q.73.6.c. ? q 10.1.c.3m.

75 Nihil exterius est causa sufficiens peccati, sed tantum suadens vel mouens appetitum sensitiuum. 1ª.q.115 4.c.? 12ª.q.73. 8.3m.? q.75.1.0.? q.80.1.3. 0.? 22ª.q. 41.1.1m.? q.71.1.c.2m.? q.15.2.1m.? 2m.

76 Aliquis potest sufficienter impelli à dæmone in actum peccati, non autem in peccatum. 12ª.q.80.3.0.

77 Aliquis quandoque committit aliquod peccatum secundum effectum, & non secundum affectum. 22ª.q. 162.2.2m.

78 Causa interior peccati duplex, scilicet proxima, id est, ratio, & voluntas, & causa remota, scilicet imaginatio & appetitus sensitiuus, 12ª.q.75.2.0.? 3.c.? 22ª.q.10. 2.0.

79 Sciens peccat, non considerando in particulari, vel in actu, quod fit in voluntate, vel in habitu, vnde dicitur quis ea certa malitia, vel ex industria peccare, quasi scientes malum eligens. 12ª.q.78.1.c 6.

80 Causa peccati triplex, scilicet motiuum, id est, bonum apparens, defectus regulæ, & perficiens: primum pertinet ad sensus, & ad appetitum sensitiuum, secundum ad rationem: tertium autem ad voluntatem. 12ª q.75.2.c.

81 Causa efficacissima peccati duplex .s. amor bonorum temporalium, & timor pœnæ. 12ª.q.77.4.c.3m.

82 * Propria, & per se causa peccati, est ex parte conuersionis ad commutabile bonum. 12ª.q.75.1.c.? q.77.4.c.? 6.1m.? 8.2m.? q.84.1.1m.

83 Causa peccati triplex, scilicet, passio, habitus vitiosus, & falsa æstimatio de particulari eligibili, ex passione, habitu, vel ignorantia. 22ª.q.14.1.c.fi.

84 Inclinans ad peccatum est duplex .s. per se, vt habitus, & dispositio ex peccato: & per accidens, scilicet remouendo originalem iustitiam, id est, peccatum originale* Nec tamen debet dici, quod peccatum originale, sit habitus infusus, aut acquisitus per actum, nisi primi parentis, non autem huius personæ, sed per vitiatam origine renatus. 12ª.q.82.1.1m.? 2.2m.

85 Omne peccatum contingit ex defectu scientiæ in vniuersali, vel in particulari, in habitu, vel in actu, ex inscitione, vel occupatione, vel infirmitate, vel passione, 12ª.q.77.1.c.

86 Origo peccatorum, attenditur secundum inclinationem ad finem, quæ est ex parte conuersionis. 22ª.q. 71.3.3m.

87 Vnum peccatum est causa alterius peccati, in quadruplici genere causarum .s. in genere causæ efficientis, materialis, finalis, & formalis. 12ª.q.75.4.0.? 84.0.

88 Vnum peccatum potest oriri ex diuersis peccatis, sed principalius, ex quo sæpius consueuit, propter propinquitatem ad finem eius. 22ª.q 72.4.c.

89 Ex minori vitio potest oriri maius peccatum, sicut ex ira homicidium, & blasphemia. 22ª.q.73.3.3m.

90 Homo non debet facere vnum peccatum, vt vitet aliud peccatum. 22ª.q.113.1,3m.

91 Quia per operationes sensus homo peruenit ad actus rationis; ideo plures sequuntur inclinationes naturæ sensitiuæ, quam ordinem rationis; plures enim sút, qui assequuntur principium rei, quam qui ad consummationem peruenuint: ex hoc autem vitia, & peccata in hominibus proueniunt, quod sequuntur inclinationem naturæ sensitiuæ, contra ordinem rationis, 1ª. q.49.3.5m.? q.115.4.c.? 12ª.q.71.a.3m.

92 Natura humana, magis corrupta est per peccatum, quo ad appetitum boni, quàm quo ad cognitionem veri. 12ª.q.109.2.3m.

93 * Peccata hominum, sunt impedimenta humani boni. 1ª.q.63.2.1m.fi.

94 Peccatum cedit in bonum hominis, non quidem secundum se, sed quia homo fit humilior, & cautior ex peccato suo, & aliorum. 12ª.q.87.2.1m.? 2m.

95 Priuatio modi, speciei, & ordinis: vt sunt in bono virtutis, & gratiæ, sunt effectus peccati, non autem in aliis, 22ª.q.85.4.0.

Homo

Solus

144 Solus Deus remittit peccata per auctoritatem, homines autem per ministerium. 3ª.q.84.3.1m.

145 Deus potest remittere peccata sine pœna, 12æ.q.87.4.2m.? 3ª.q.46.2.3m.

146 Homo peccando obligatus erat ad pœnam Deo, sicut summo iudici sed diabolo tanquam tortori: ideo debuit redimi Deo, & non diabolo. 3ª.q.38.4.2m.? 3m.

147 * Omnia peccata in hac vita sunt remissibilia. 3ª.q.86.2.c.

148 Peccatum quodlibet dicitur remitti, quo ad duo. s. quo ad culpam, & quo ad reatum; & secunda remissio potest esse sine prima. 3ª.q.22.3.c.

149 Per charitatem consequimur veniam peccatorum, 3ª.q.49.1.c.

150 Ad remissionem cuiuslibet peccati requiritur, quod totaliter dimittatur affectus eius. Exigitur autem ad remissionem peccati mortalis perfectior pœnitentia, vt s. homo actualiter peccatum mortale commissum detestetur, quanto in ipso est, vt scilicet diligentiam adhibeat ad rememorandum singula peccata mortalia, vt singula detestetur. Sed ad remissionem cuiuslibet peccati venialis, requiritur quædam virtualis displicentia, 3ª.q.87.1.c.

151 Peccatum originale est habitus, scilicet languor naturæ id est, inordinata dispositio ex dissolutione harmoniæ originalis iustitiæ, 12æ.q.82.1.c.

152 Peccatum originale est habitus corruptus, non pura priuatio, quia dicit priuationem originalis iustitiæ, & inordinatam dispositionem partium animæ, 12æ.q.82.1.1m.

153 Peccatum originale est habitus, quia est inordinatio naturæ, non autem actuale peccatum, quia est inordinatio actus, 12æ.q.82.1.2m.

154 * Peccatum originale est peccatum naturæ, sed peccatum actuale est peccatum personæ, 1ª.q.100.1.c.? 12æ.q.74.3.2m.? q.80.1.c.? q.81.1.c.? q.82.1.2m.? 3ª.q.1.5.1m.

155 Formale eius, est priuatio originalis iustitiæ, materiale verò, est concupiscentia. i. inordinatio partium animæ 12æ.q.82.3.c.

156 Si homo formaretur ex digito, vel aliter, sine semine viri, haberet omnes defectus naturæ sicut alii, sed non haberet rationem culpæ, vel pœnæ. 12æ.q.81.4.c.

157 * Peccatum originale est voluntarium, per voluntatem Adæ tantum, 12æ.q.80.1.c.? q.81.1.2m.? 22æ.q.101.4.c.? 3ª.q.84.2.3m.

158 Peccatum originale habet nouem nomina, s. originale, fomes peccati, concupiscentia, concupiscibilis, concupiscibilitas, languor, tyrannus, lex peccati, lex carnis, & lex membrorum. 3ª.q.27.3.c.

159 * Et est multiplex in virtute, quia virtualiter continet omnia peccata, 12æ.q.82.2.1m.

160 Et est vno numero in vno homine, sed in omnibus est vnum specie, 12æ.q.82.2.c.

161 Peccatum originale est æqualiter in omnibus hominibus, sicut, & relatio ad peccatum Adæ, & priuatio iustitiæ originalis, 12æ.q.82.4.c.

162 Et fuit in Adam vt in causa principali, in semine verò instrumentaliter, sed in anima subiectiuè, in carnem autem, vt pœna, non vt culpa, 12æ.q.83.1.c.

163 Peccatum originale prius est in essentia animæ, quàm in potentiis eius, 12æ.q.83.2.c.? 3.c.

164 Et prius est ordine naturæ in anima, quàm in carne, sed ordine generationis, & temporis, est econuerso, 12æ.q.83.2.1m.? 3.3m.

165 Et contrahitur in infusione animæ rationalis. 12æ.q.83.1.4m.? 3ª.q.27.1.4m.

166 Et prius inficit voluntatem, quàm alias potentias, 12æ.q.83.3.c.? 4.1m.

167 Omnes defectus virtutum possunt reduci ad peccatum originale, inquantum includuntur in carentia originalis iustitiæ, quæ totam animam perficiebat, 12æ.q.85.2.2m.

Omnes potentiæ animæ sunt corruptæ per illud, sed quæ concurrunt ad generationem, dicuntur esse infectæ, s. concupiscibilis, generatiua, & tactiua, 12æ.q.83.4.c. 168

Et traducitur ad omnes, qui fuerunt in Adam, secundum rationem seminalem, non autem ad alios. 1ª q.100.1.c.? 12æ.q.81.3.4.c.? 3ª.q.15.1.2m.? q.31.1.3m.? 6.1m 169

Caro Christi in patribus, fuit obnoxia peccato originali, 3ª.q.31.1.3m.? 7.c.? 8.3m. 170

Secundum fidem catholicam est tenendum, quod primum peccatum primi hominis, scilicet peccatum originale, originaliter transit in posteros, contrarium autem est hæresis Pelagiana (vt patet per Augustinum in plurimis suis libris,) 12æ.q.81.1.c. principio.? 3.c. 171

Secundum fidem catholicam firmiter est tenendum, quod omnes homines, præter solum Christum, ex Adam deriuati, peccatum originale ex Adam contrahunt. Alioquin non omnes indigerent redemptione, quæ est per Christum, quod est erroneum, 12æ.q.81.3.c. princ. 172

Ideo non secundum fidem catholicam, sed erroneum est dicere, quod aliquis, præter solum Christum, fuerit sine peccato originali. 12æ.q.81.3.c.? 3ª.q.27.2.c.2m. 173

Nō potest esse in aliquo cum veniali, sine peccato mortali, 12æ.q.89.6.c.? 3ª.q.90.4.3m. 174

Infectio eius nullo modo causatur à Deo, sed ex solo peccato Adæ per carnalē generationē. 12æ.q.81.4.1m. 175

Peccatū originale, quo ad culpam, est à patre, sed quo ad pœnalitates, est a matre, 3ª.q.70.2.4m. 176

Peccatum originale habet duplicem processum, scilicet à carne ad animam, secundum ordinem generationis, & ab essentia animæ ad potentias eius, secundum ordinem naturæ, 12æ.q.83.3.2m. 177

Causa peccati originalis, est tantum vna, scilicet priuatio originalis iustitiæ, 12æ.q.82.2.c. 178

Libido habitualis, scilicet fomes, est causa peccati originalis, non autem libido actualis, sed est signum habitualis. 12æ.q.82.4.3m. 179

Persona primo. i. in Adā, infecit naturā pctō originali sed in aliis hominibus est econuerso. 1ª.q.8.5.1m. 180

Persona primò infecit naturam per peccatum originale. Secundo natura infecit personam. Sed Christus primo reparat personam, secundō naturā. 3ª.q.69.3.3m. 181

Peccatum originale corrumpit naturam, quantum ad id quod naturæ est, alia verò peccata, quantum ad id solum, quod personæ est. 12æ.q.81.2.c.3m. 182

Pctū originale adueniente gratia, trāsit reatu, & manet actu, quo ad fomitem, 12æ.q.74.3.2m.? q.81.3.2m. 183

Peccatum originale est minus voluntarium quocunque peccato actuali. 3ª.q.1.4.c. 184

Peccatum originale respectu naturæ, est grauius veniali, sed respectu personæ, est econuerso. 3ª.q.1.4.c.1m. 185

Peccatum veniale dicitur tripliciter, s. ex causa, euentu, & genere. 12æ.q.77.8.1m.? q.88.2.c. 186

Peccatum dicitur veniale ex causa, secundum quod priuat, vel diminuit voluntarium per ignorantiam, vel impotentiam. 12æ.q.77.8.1m.? q.88.2.c. 187

Pctū veniale non habet simpliciter, & perfecte rōnem peccati, sed est quasi dispositio ad illud, 12æ.q.88.1m. 188

Et contingit ex corruptione fomitis. 12æ.q.89.3.c. 189

Et contingit semper, vel propter imperfectionem actus, vel propter inordinationem circa ea, quæ sunt ad finem, & vtrunque propter defectum ordinis, 12æ.q.72.5.c.? q.88.2.c.? q.89.3.c. 190

Pctū veniale nullā propriè maculā causat in anima, sed impedit actua virtutū. 12æ.q.89.1.c.? 3ª.q.37.2.3m. 191

Homo potest quandoque esse sine peccato veniali in hac vita, sed non diu. 3ª.q.79.4.2m. 192

Peccatum veniale non potest esse in non habente vsum liberi arbitrii. 3ª.q.87.2.c. 193

Peccans venialiter, recidiuat, & simulat. i. fictus dispositiua 194

tiue, & impfecte, nõ autẽ simpliciter. 12ꝰ.q.75.2.2^{m}.

195 Peccatum veniale non potest dimitti, quandiu voluntas ad illud manet. 3^{a}.q.87.1.c.1^{m}. ¶ 2.2^{m}. ¶ 3.2^{m}

196 Vnus actus charitatis potest delere omnia venialia siue actuali cogitatione eorum. 3^{a}.q.87.1.o.

197 Aliquid causat remissionem venialium tripliciter, s. causando gratiam, vt omnia sacramenta nouæ legis; vel detestando peccata, vt confessio generalis, & oratio Dominica; vel reuerendo diuina, vt benedictio episcopalis, qualibet vnctio sacramentalis, & huiusmodi. 3^{a}.q.87.3.o.

198 Ingressus ecclesiæ consecratæ, delet peccata venialia. 3^{a}.q.83.3.3^{m}. ¶ q.87 3.c.

199 In quolibet genere peccati mortalis, sunt quædam peccata venialia propter imperfectionem actus. 22ꝰ.q. 35.4.c. ¶ q.36 3.c. ¶ q.162.5.c.

200 Peccatum veniale disponit ad mortale per se, & per accidens, quia frequens venialium iteratio, disponit ad illam placentiam venialium, in qua consistit peccatum mortale, eo quod, secundum quod habitus ex consuetudine generatur, & augetur, secundum hoc delectatio, & pronitas crescit. 12ꝰ.q 74.4.1^{m}. ¶ q 88. 3.4.o. ¶ 22ꝰ.q.24.10.c.fi. ¶ 12.1^{m}. ¶ q.43.7.5^{m}. ¶ q.133 4.3^{m}. ¶ q. 186.9.c.

201 Peccatum veniale comparatur ægritudini, mortale vero morti, 12ꝰ.q.72.5.c.

202 Licet virtus secundum habitum non corrumpatur, nisi per peccatum mortale; tamen actus eius corrumpitur, & impeditur etiam per veniale, 22ꝰ.q.89.3.c. ¶. 22ꝰ.q.133.1.2^{m}.

203 Peccatum mortale est contra præceptum Dei, non autẽ veniale, sed est præter præceptum. 12ꝰ.q.74.9.c. ¶.q. 88.1.1^{m}. ¶ 22ꝰ.q.105.1.1^{m}.

204 * Peccatum veniale, & mortale, differunt genere. 12ꝰ.q. 88.2.c.

205 * Peccatum veniale ex genere, potest fieri mortale ex intentione, non idem numero, nec multa simul. 12ꝰ q.88.2.c. ¶ 4.o. ¶ 6.c.1^{m}.

206 Consensus in veniale ex genere est veniale. Sed consensus in veniale, propter imperfectionem actus, facit mortale. 12ꝰ.q.74.8.2^{m}. ¶ 9.c.3^{m}. ¶ q.88.5.2^{m}.

207 Peccatum veniale potest fieri mortale per subtractionẽ propter imperfectionem actus, non autem propter additionem. 12ꝰ.q.88.2.c. ¶ 6.o.

208 * Peccatum veniale, & mortale differunt, sicut reparabile, & irreparabile. 12ꝰ.q.72.5.c.

209 Per peccatum mortale omnino mens auertitur à Deo, sed per veniale retardatur affectus hominis, ne prompte feratur in Deum. 3^{a}.q 87.1.2.c.

210 Per quodlibet peccatum veniale, vel mortale, deordinatur voluntas hominis, per immoderatam conuersionem ad bonum creatum. 3^{a}.q 87.1.c. ¶ 2.3^{m}.

211 Vnum peccatum mortale potest oriri ex veniali, 22ꝰ.q. 13.4.3^{m}. ¶ q.105.1.2^{m}.

212 Ante baptismum non possunt esse venialia, sine mortalibus, 12ꝰ.q.89.3.6.o. ¶ 3^{a}.q.90.4.3^{m}.

213 In ratione superiori dupliciter potest esse peccatum veniale. s. quando consentit in veniale ex genere, vel quando habet subitum motum infidelitatis, sine consensu. 12ꝰ.q 74.10.o.

214 Ratio superior, circa obiectum potentiæ inferioris, vt sensualitatis, sicut in delectationibus, secundum eam non habet motum, nisi deliberatum; ideo semper est mortale, si sit de mortali, non autem si sit de veniali. 12ꝰ q.74.10.o.

215 Nullus debet peccare venialiter, ne alius peccet mortaliter, 22ꝰ.q.22.4.c.2^{m}. ¶ q.43.7.5^{m}. ¶ q.110.3.4^{m}.

216 Quilibet debet potius mori, & præeligere omnem pœnam, in generali, quam peccare non solum mortaliter sed etiam venialiter, 22ꝰ.q.110.3.4^{m}.

217 Vtrum veniale potest remitti sine alio veniali, non autẽ sine quolibet mortali, 3^{a}.q.87.4.o. ¶ q.90.4.3^{m}.

Peccatum veniale remittitur post mortem in purgatorio, quo ad culpam, & pœnam, non autem mortale, 1^{a} q.64.8.c. 218

Quicquid fit in contemptum Dei, & quicquid in sui ratione importat contemptum Dei, est peccatum mortale. 22ꝰ.q.38.3.c ¶ q.61.3.c. 219

Nullus actus sine consensu rationis, est peccatum mortale, 12ꝰ.q.15.o ¶ q.74.5.1^{m}. ¶ 22ꝰ.q.35.3.c. 220

Omnis actus humanus non relatus in Deum, actu vel habitu ex parte agentis; est peccatum mortale, non autem ex parte actus, 12ꝰ.q.88.1.2^{m}. 221

Intendens peccare mortaliter, semper peccat mortaliter. 22ꝰ.q 110.4.c. 222

Actus peccati mortalis potest aliquando esse figura alicuius boni, 22ꝰ q.88.2.2^{m}. 223

Cuicunque peccato mortali homo vult adhærere sumens baptismum, dicitur fictus, fictione includente omne peccatum, 3^{a}.q.69.9.3^{m}. 224

Omne, quod fit propter mortale, est mortale, 12ꝰ. q.88. 2.4.6.c. ¶ 22ꝰ.q.110.4.c. ¶ q.154.4.c. 225

Omne, quod est contra præceptum Dei, est peccatum mortale, nisi forte propter imperfectiones actus, 12ꝰ. q.74.10.o. 226

Omne peccatum mortale, est contra præceptum Dei. 22ꝰ.q.68.3.c.fi ¶ q.98.3.b. 227

Aliquid dicitur peccatum mortale dupliciter, scilicet secundum speciem suam, & ex sua causa, 22ꝰ.q.154.4. c.principio. 228

Non omne peccatum mortale directe contrariatur præceptis decalogi, sed tantum iustitiam continens, 22ꝰ.q.148.2.1^{m}. 229

Quilibet agens contra debitum iustitiæ, peccat mortaliter, 22ꝰ.q.69.1.c. ¶ q.70.4.c. 230

Qui est in peccato mortali, diligit habitualiter aliquid supra Deum, 22ꝰ.q.61.3.c. 231

Omne peccatum mortale contrariatur charitati, non autem spei, vel fidei. 12ꝰ.q.71.4.c. ¶ 22ꝰ.q.24.10.c ¶. 12.c.4^{m}. ¶ 3^{a}.q.17.1.c. 232

Omnis actus contra charitatem, est peccatum mortale. 12ꝰ.q.87.3.c. ¶.q.88.2.c. ¶ 22ꝰ.q.13.2.c. ¶ q.35.3.c. 233

Quælibet virtus, vt virtus, id est, informata charitate, expellitur per quodlibet mortale, non autem inquantum est habitus, 12ꝰ. q.63.2.2^{m}. ¶ q.65.3.c. ¶ q.71.4.o. ¶.q. 73.1.2^{m}. 234

Per quodlibet peccatum mortale, deperit quicquid virtuti debebatur, & omnia merita mortificantur, 12ꝰ. q.132.3.1^{m}. ¶ 3^{a}.q.89.4.o. 235

* Peccatum mortale quantũ ad aliquid, est simile ægritudini, & quantum ad aliquid esse simile morti, & hoc est inquantum separat à Deo, qui vita est animæ ægritudini autem, inquantum habitudo reuocationis ad vitam, & sanitatem, remanet in peccante, licet talis ægritudo, i. peccatum de se iudicat damnationem æternam. 12ꝰ.q.72.5.c. 236

* Nullum mortale potest remitti sine alio, quia omnia mortalia sunt connexa in auersione, non autem in cõuersione. 12ꝰ.q.73.1.o. ¶ 3^{a}.q.86.3.o. 237

PECVNIA. ¶ intelligitur omne illud, cuius pretiũ æstimari potest pecunia. 22ꝰ.q.78.2.c. ¶ q.100.2.5.c. ¶. q.187.2^{m}. ¶ q.128.2.2^{m}.

Pecunia nõ potest vendi in mutuo pro pecunia ampliori, quàm si quantitas pecuniæ mutuatæ, quę restituenda est, 22ꝰ.q 78.2.4^{m}. principio.

POENA duplex. s. pœna sensus, id est afflictiua, & pœna damni, id est carentia diuinæ visionis. 12ꝰ. q.87.4.c.fi. ¶ 22ꝰ q. 79.4.4^{m}. ¶ 3^{a}.q. 46.6. 3^{m}. ¶ q. 52.2 2^{m}. 1

Pœna sensus, debetur culpæ ratione, inordinatæ conuersionis, sed pœna damni ratione auersionis, 12ꝰ.q.87. 4.o. ¶ 22ꝰ.q.79.4.4^{m}. 2

Pœna peccati duplex. s. per inflictionem contrarii, & subtractionem boni consumentis, prima est à Deo agente, 3

agente, secunda vero, à Deo nō agente. 22§.q.19.1.3^{m}

4 Pœna peccati duplex. s. pęna taxata, & pęna consequens prima commensuratur culpæ, non autem secunda. 12§.q.164.1.4^{m}.

5 Pœna consequens peccatum duplex. s. per se, & per accidens, 12§.q.73.8.0.

6 Vnius peccati, est tantum vna pęna adæquata, & plures partiales multipliciter. 22§.q.39.4.3^{m}. ¶ q.99.4.2^{m}.

7 Omnis pęna est medicina, sed non semper respectu peccantis. 12§.q.87.2.1^{m}. ¶ 3.2^{m}. ¶ 22§.q.39.2.1^{m}. ¶ 4.3^{m}. ¶ q.66.6.2^{m}. ¶ q.86.1.c. ¶ q.108.3.2^{m}. ¶ 4.c.

8 Omnis pęna est corruptio agentis, & omnis culpa est corruptio actionis. 1^{a} q.48.5.6.0. ¶ 12§.q.21.1.3^{m}.

9 De ratione pœnæ est, quod sit contraria voluntati. 1^{a}.q.8.5.c. ¶ q.64.3.c. ¶ 12§.q.87.2.6.c. ¶ 22§.q.18.3.c.

10 De ratione pœnæ sunt tria, scilicet quod sit contra voluntatem propter culpam, & passio ab extrinseco. 12§ q.46.6.2^{m}.

11 Nulla pœna est volita absolute, sed ex conditione dupliciter, scilicet qua acquiritur bonum, vt satisfactio, & martyrium & sine qua non, vt mors naturalis, & purgatio, sine quibus ad bonum optatum perueniri non potest, 12§ q.87.6.c.

12 Pœna est bona simpliciter, & mala secundum quid, id est, huic. 22§.q.19.1.c.

13 Peccatum non est pęna, nisi per accidens, & hoc dupliciter, scilicet ratione antecedētis, quia deseritur à Deo, & ratione consequentis, quia perditur malius, 12§.q.87.2.0. ¶ 22§.q.36.2.4^{m}.

14 Puniri non est culpa, sed fieri reum pœna. 12§.q.87.1.2^{m}.

15 Pœna peccato proportionatur secundum acerbitatem, in iudicio diuino, & humano. 12§.q.87.3.0. ¶ 4.c.3^{m}.

16 Ratio omnium pęnarum veteris legis exponitur. 12§.q.105.2.9^{m}. ¶ 10^{m}. ¶ 11^{m}. ¶ 12^{m}.

17 Pœna non debetur iuste, nisi propter culpam. 12§.q.87.7.0.

18 Omnis pœna, vt pœna, infligitur tantum pro culpa propria, & præteritased vt satisfactio, vel vt medicina, infligitur etiam pro culpa aliena. 12§.q.87.7.0. ¶ 22§. q.108.4.0 ¶ 3^{a}.q.14.8 3^{m}.

19 Nullus punitur pœna animæ, nisi pro culpa propria, quia pęna animæ nō est medicina, 12§.q.87.8.0. ¶ 22§ q.108.4.c.1^{m}.

20 Filius punitur pœna corporali, pro culpa parentum, & serui pro dominis, inquantum sunt aliquid eorum, non autem pœna spiritualis; nisi culpa aliorum fiat eis propria ratione consensus, vel imitationis, vel consultationis, vel dissimulationis. 12§.q.81.1.1^{m}. ¶ 2.1^{m}. ¶ q.87.8.0. ¶ 22§.q.108.4.1^{m}. ¶ 3^{m}. ¶ q.164.1.4^{m}. ¶ 3^{a}. q.82.6.3^{m}.

21 Pœnam semper præcedit peccatum in natura, sed non semper in persona puniti. 12§.q.87.7.0.

22 Qui est in peccato, non habet gustum sanum, sed affectum infectum, amore sui inordinato, ideo reuocatur à peccato per pœnas contrarias suæ naturæ, & suæ voluntati, & non dulcedine diuinæ bonitatis. 22§ q.108.3.0.

23 In iudicio humano nullus debet puniri pœna personali, nisi pro culpa sua, sed tantum pœna damni, triplici ratione, scilicet vel ex hoc quod aliquis ineptus redditur sine sua culpa, ad aliquod bonum habendum, vel consequendum, vel quia bonum, in quo damnificatur, non est proprium bonum, sed commune, vel quia bonum vnius dependet ex bono alterius. 22§. q.108.4.2^{m}.

24 Non omnes pœnæ sunt æquales, nec præmia sunt æqualia 12§.q.73.2.c.

25 Maxima pœna est, separari à Deo. 12§.q.88.6.c.fi.

26 Grauior pęna imponitur quadrupliciter, scilicet propter grauius peccatum, consuetudinem, pronitatem, & nocumentum. 12§.q.105.2.9^{m}. ¶ 22§.q.39.2.1^{m}.

Lex vetus, pęna mortis, punit peccata contra Deum, homicidium irreuerentiam ad parentes, adulterium: incestum, & furtum hominum. Aliarum autem rerum, pęna damni. 12§.q.105.2.10^{m}. ¶ 22§.q.66.6.2^{m}. 27

Pęnam talionis in percussoria mutilationibus, & falso testimonio, lex vetus infligit; in aliis vero flagella, vel ignominiam. Ibidem. 28

Pęna post remissionem culpæ, imponitur duplici de causa, scilicet ad soluendum debitum, & ad remedium, quo ad primum; debet imponi secundum quantitatem culpæ, sed quo ad secundum, pro minori culpa, imponitur maior pęna, triplici ratione, s. difficultatis, periculi, & multitudinis. 12§.q.105.2.9^{m}. 29

Christus ex auctoritate poterat totam pęnam, vel partem dimittere sicut volebat, non autem alii. 22§.q.83.4.2^{m}. 30

Deus tardat pęnas pro peccatis duplici ratione. s. vt prædestinati conuertantur, & vt iudicia eius appareant iusta. 22§.q.10.11.c.fi. 31

Post hanc viam nullus habebit pœnam corporalem, nec spiritualem, nisi pro culpa sua. 22§.q.108.4.c. 32

Minima pęna purgatorii, est maior, quàm maxima pęna hic. 3^{a}.q.46 6.3^{m}. 33

Mortui cum solo peccato originali, non puniantur pęna sensus, 3^{a}.q 1.4.2^{m}. 34

Pœna æterna debetur peccato originali, non ratione grauitatis, sed ratione subiecti priuati gratia. 12§.q.87.5.2^{m}. 35

Pœna duplex debetur peccato originali, scilicet carentia diuinæ visionis, inquantum inficit personam, mors, rebellio, & huiusmodi, inquantum inficit naturam. 3^{a}.q.52.5.0. 36

Omnes pœnæ pro peccato primorum parentum, declarantur, 22§.q.164.2.0. 37

Minor pœna debetur peccato originali, quàm veniali. 3^{a}.q.1.4.a.1. 38

Peccatum veniale sine gratia, id est, cum originali, vel mortali, punitur æternaliter pœna sensus in inferno. 12§.q.87.5.3^{m}. 39

Pœna temporalis debetur peccato veniali, æterna vero mortali, 12§.q.72.5.c. ¶ q.87.a.5.0. ¶ q.88.2.4.c. ¶ q.109 7.c ¶ 3^{a}.q.16.4.0. 40

Omnis pœna præeligenda, est non solum peccato mortali, sed etiam peccato veniali, tamen nullus tenet se, nec alium in speciali de hoc propter periculum, quia descendere in talibus ad singula, est inducere hominem in tentationem, & præbere occasionem peccandi. 22§.q.100.3.4^{m}. 48

Remissa per pœnitentiam culpa mortali, & pœna æterna, quandoque remanet pœna temporalis. 12§.q.87.6.0. ¶ 3^{a}.q.86.4.0. 42

POENALE est aliquid, inquantū ē contra voluntatē 1^{a} q.48.5.c. ¶ q.64.3.c ¶ 12§.q.87.2.6.c. ¶ 22§ q.18.3.c.

POENITENTIA, vt est dolor voluntatis, cum electione recta, est virtus, vel actus eius, non autem vt passio. 3^{a}.q.85.1.0. 1

Pœnitentia est virtus specialis, quia habet materiam generalem sub ratione speciali. s. omnia peccata, vt emendabilia per actum hominis, 3^{a}.q.85.2.0. ½

Pœnitentia est virtus moralis, & non theologica, quia obiectum eius est peccatum, non autem Deus, sed est finis eius, 3^{a}.q.85.3.1^{m}. 3

* Pœnitentia est species iustitiæ commutatiuæ, licet cōtineat aliquid de qualibet virtute, 3^{a}.q.85.3.0. ¶ 4.c. 4

Pœnitentia, & vindicatiua, continetur sub iustitia commutatiua, 3^{a}.q.85.3.3^{m}. 5

Pœnitentia, secundum quod est virtus, importat detestationem peccati, cum proposito abolendi illud secūdū cōditiones status peccantis, 1^{a}.q.85.2.1^{m}. ¶ 3.c. 6

Pœnitentia ponit medium, inquantum infert debitam pœnam pro qualibet culpa, secundum acceptationē Dei, 3^{a}.q.85.3.2^{m}. 7

* Pœnitentiam

10 * Pœnitentiam ordine naturæ, simpliciter præcedunt virtutes theologicæ. 3ª.q.85.6.c.

11 Pœnitentia est dolor de peccato præterito, sed verecundia est timor, de turpi futuro. 1ª.q.85.1.2m.

12 Pœnitentia est in reo, secundum voluntatem eius, pro offensa Dei, sed iustitia vindicatiua, est in iudice, contra voluntatem rei, & pro offensa in communi, 3ª.q. 85.3.c.& q.90.3.c.

13 Pœnitentia, secundum quod est actus virtutis, requiritur ante baptismum, quæ sit prior baptismo, tempore vel natura, non autem vt sacramentum, 3ª.q.6.c.& q.84.2.2m.& 6.2m.& q.90.4.1m.

14 Pœnitentia est posterior natura & tempore, fide, & spe, & timore seruili, sed est prior charitate, & cæteris virtutibus. 3ª.q.85.6.c.

15 Pœnitentia vtitur temperantia ad finem suum, 3ª.q. 85.3.4m.

16 Detestatio, vel displicentia peccati absolutè, est actus cuiuslibet virtutis, sed vt capiabile per eam, quo ad culpam, & reatum, est actus pœnitentiæ virtutis. 3ª.q. 85.2.1m.& 3.c.

17 Primus actus pœnitentiæ, scilicet contritio, se habet vt vltima dispositio ad gratiam consequendam, alii vero actus pœnitentiæ, procedunt iam ex gratia, & virtutibus, 3ª.q.89.1.2m.& 2.c.

18 Pœnitentia, & gaudium, circa idem, scilicet de peccatis contrariantur, non autem gaudium de pœnitentia vel de venia sperata, 1ª.q.84.9.2m.

19 Pœnitentia non fuit in Christo, actu, nec potentia, sicut nec materia eius, s. peccatum, 3ª.q.84.7.4m.

20 Pœnitentia vt virtus, est subiectiuè in voluntate, sed vt passio est in concupiscibili, 1ª.q.85.4.c.

21 Pœnitentia est innocentibus secundum habitum, non autem secundum actum, 1ª.q.95.2.c.

22 Pœnitens recurrit ad Deum, sicut seruus filius, & vxor ad dominum, patrem, & virum, ad sacerdotem autem sicut ad vicarium Dei, 3ª.q.85.3.c.

23 Esau non verè pœnituit, quia non doluit de peccato, sed de damno. 3ª.q.86.1.1m.

24 Habens veram pœnitentiam potest eam deserere, tamen pœnitentia requirit propositum perseuerandi. 3ª.q. 83.10.n.

25 Vera pœnitentia potest amitti per quodlibet peccatum mortale sequens, propter flexibilitatem liberi arbitrii, 3ª.q.84.10.c.

26 Pœnitentia debet esse continua secundum habitum, non autem secundum actum, quia non potest, 3ª.q. 84.9.c.

27 Pœnitentia interior debet durare vsque in finem vitæ, non autem exterior, 3ª.q.83.8.c.& 9.1m.

28 Pœnitentia est possibilis in fine vitæ, quandiu durat liberum arbitrium, sed est difficilis, & rara, 22ª.q. 34.3.1m.

29 Exercitia militiæ, negociationis, & publicanorum, possunt haberi à pœnitentibus, licèt laudabilius caueantur ab eis. 22ª.q.188.3.4m.

30 Militia sæcularis interdicitur pœnitentibus, sed quæ est propter Deum, imponitur eis quandoque, 22ª. q. 183.3.3m.

31 Pœnitentia quo ad habitum est tantum à Deo, sed dispositiuè est à nobis per timorem seruilem, vt plurimum, licet in aliquibus inchoetur ex amore, 3ª.q. 85.5.c.

32 Actus pœnitentiæ est à timore seruili, vt à primo motiuo affectus, à timore filiali verò, vt à principio immediato, & proximo, 3ª.q.85.5.c.

33 Sex actus per ordinem concurrunt ad causandum in nobis pœnitentiæ actus, s. operatio Dei conuertentis cor, motus, fidei spei, charitatis, timor seruilis, & filialis. 3ª.q.85.5.c.

34 Christus sacramento pœnitentiæ non est vsus ad se, nec ad alios, quia vt sacramentorum dominus, effectum sacramenti sine sacramentalibus præbebat, 3ª.q.84. 5.3m.& 7.4m.

Pœnitentia figurabatur in veteri lege per diuersos ritus expiationum. 12ª q.102.5.3m. 35

Pœnitentia in generali, est à natura, sed cum aliqua determinatione, est à lege veteri, a noua verò, vt sacramentum nouæ legis, 3ª.q.84.7.c.& q.86.6.4m. 36

Pœnitentia est sacramentum. 3ª.q.84.1.c. 37

Et fuit institutum a Christo dando claues, sed ostendit efficiam eius post resurrectionem. 3ª.q.84.7.c. 38

Et necessarium est solis habentibus peccatum, 3ª.q.65. 1.c.& 2.4m.& 4.c.& q.85.5.c.& 6.c. 39

Sacramentum pœnitentiæ potest, & debet iterari. 3ª.q. 84.10.c. 40

Sacramentum pœnitentiæ non requirit impositionem manus, nec signum crucis. 3ª.q.84.4.c. 41

Remissio peccatorum, est res tantum in sacramento pœnitentiæ, actus verò exteriores pœnitentis, & absoluentis, sunt sacramentum tantum; sed pœnitentia interior est sacramentum, & res sacramenti, & secundum totum simul, est causa tertii: sed secundum, & tertium est causa primi, 3ª.q.84.1.3m. 42

Hoc sacramentum non consistit in consecratione materiæ, nec in vsu materiæ consecratæ, sicut alia sacramenta, sed in remotione materiæ, scilicet peccati, 3ª.q. 84.3.c. 43

In sacramento pœnitentiæ, & matrimonii, non est materia corporalis, sicut in aliis sacramentis, sed actus humani sensibiles sunt ibi loco materiæ, 3ª q.84.1.1m. & 2m.& 4.1m.& 7.c.& q.85.1.2m.& q.86.4.3m.& 6.c.& q. 89.1.2m.& q.90.1.c.& 2.c. 44

Materia, vel obiectum pœnitentiæ duplex, s. proxima. i. actus pœnitentis, & remota, i. peccata. 3ª.q.84.2.c.& q.90.1.3m. 45

Materia pœnitentiæ adhibetur a Deo, interius inspirante, non autem a ministro, sicut in aliis sacramentis, sed tantum complet absoluendo. 3ª.q.84.1.2m.& 3.c. & 4.4m. 46

Pœnitentia est aliquo modo de quolibet genere peccatorum, sed est de peccato mortali propriè, & principaliter, de veniali propriè & non principaliter, de originali verò, impropriè, 3ª.q.84.2.3m.& 7.3m. 47

Nullus tenetur ad pœnitentiam de peccato veniali, quia sine ea remittitur, licèt non in hac vita. 3ª.q.87.1.c.& 2.2m. 48

Quæ sunt ex parte pœnitentis, s. verba, & facta, sunt materia huius sacramenti, quæ vero sunt ex parte sacerdotis, se habent per modum formæ. 3ª.q.74.3.c.1m. & 4.3m.& 7.c.& q.86.6.c.& q.89.1.2m. 49

Forma huius sacramenti est hæc, absoluo te, sed alia, s. in nomine patris &c. & omnia alia quæ in absolutione dicuntur, sunt ad bene esse, 3ª.q.84.3.c. 50

Sacramentum pœnitentiæ habet partes, non autem vt virtus nec alia sacramenta. 3ª.q.90.1.c. 51

Partes eius materiales sunt tres, scilicet contritio, confessio, & satisfactio. Sed partes eius essentiales, & cuiuslibet sacramenti, sunt materia, & forma. 3ª.q. 90.2.c. 52

Hæ partes pœnitentiæ, sunt partes eius essentiales, non autem subiectiuæ, nec potentiales, 3ª.q.90.3.c. 53

Contritio, confessio, & satisfactio, sunt actus pœnitentiæ virtutis, & non partes eius. 3ª.q.90.1.2m. 54

Ordo virtutis, & temporis, est inter partes pœnitentiæ integrales, 3ª.q.90.3.3m. 55

Pœnitentia ante baptismum, pœnitentia peccatorum mortalium, & pœnitentia venialium, sunt partes, id est, species virtutis pœnitentiæ, non autem sacramenti pœnitentiæ, 3ª.q.90.4.c. 56

Satisfactio dicitur fructus pœnitentiæ, quia est vltima pars eius, 3ª.q.90.2.3m. 57

Pœnitentia solemnis, non debet iterari triplici ratione, s. ne ex iteratione pœnitentia vilescat, & propter signi- 58

ficationem

sicationem, & quia solennizatio est quasi quædam professio perpetuo pœnitentiam conseruandi. 3a.q. 84.10.am.

57 Penitens solenniter non debet ordinari, quadruplici ratione.s.propter dignitatem ordinum istorum, propter timorem recidiui, propter scandalum vitandu, quod posset in populo oriri ex memoria præcedentiū peccatorum, & quia non haberet frontem alios corrigendi, cum peccatum eius foret publicum, & ordinans debet priuati potestate hac, nisi in necessitate, vel consuetudine, ad ordines minores tantum. 3a.q.89. 8.3m.

58 Penitentia reuocat omnes defectus, restituendo in pristinam gratiam. 3a.q.89.2.am.

59 In sacramento penitentiæ, gratia infunditur, per quam fit remissio peccatorum. 3a.q.89.1.c.

60 Penitentia ex prima sui institutione, respicit præteritū, sed ex consequenti vt medicina præseruans, respicit futurum, & similiter satisfactio. 3a.q.84.8.1m.

61 Dignitas amissa per peccatum, est triplex. s. filiatio Dei per gratiam, innocentia, & dignitas ecclesiastica. Prima restauratur per pœnitentiam, non autem secūda, sed aliquid maius quandoque, nec tertia, quadrupliciter. s. si vere non peniteat, vel negligēter, vel propter irregularitatem, vel propter scandalum. 3a.q 89.3.o.

62 In penitentia non quæritur sola reintegratio æqualitatis iustitiæ, sicut in iustitia vindicatiua, sed magis reconciliatio amicitiæ 3a.q.90.8.c.

63 Penitentia expellit effectiuè quodlibet peccatū, formaliter vero, suum oppositum tantum. s. impœnitentiā. 3a.q.83.2.1m.& 3m.

64 Omnis virtus expellit formaliter, s. per actum primum, peccatum sibi oppositum, sed tantum pœnitentia, expellit effectiuè. i. per actum secundum omne peccatum. 3a.q.83.2.8m.

65 Homo in primo instanti sui pœnitentię, cōsequitur remissionem peccatorum. 3a q.74 8.1m.

66 Merces pœnitentiæ est plena remissio peccatorum, quo ad culpam, & pœnam. 3a.q.84.9.1m.& q.89.1.c.

67 Per penitentiam liberamur à peccato, & restituimur in statum pristinum, sed per eam non exhibetur aliquid de nouo, pertinens ad cultum Dei. 3a.q 63.6.c.

68 * Omne peccatum viatoris, deleri potest per pœnitentiam, non autem damnatorum. 3a.q.86.1.o.& q.87.1.o.

69 Remissio culpæ est effectus penitentiæ virtutis, sed principalius penitentiæ sacramenti, & principalius gratię, quam sacramenti; & principalius charitatis, & fidei, quàm penitentiæ virtutis 3a.q.86.6.o.

70 Remissio culpæ est effectus pœnitentiæ, principaliter ex vi clauium in ministris, secundario ex vi actus ipsius pœnitentis. 3a.q.86.6.c & q 89.1.2m.

71 Peccatum mortale potest remitti sine sacramento penitentiæ, non autem sine virtute pœnitentiæ. 3a.q.86.2.o.& 3.c.& q.87.1.c.

72 Peccatum veniale potest remitti sine sacramento pœnitentiæ, non autem sine aliquali actu virtutis pœnitentiæ, explicito, vel implicito. 3a.q.87.1.o.& a. 2m.& 3m.& 3.c.

73 Pœnitentiam tollit totam culpam, sed non semper totū reatum. i. debitum totius pœnæ. 3a.q.67.3.3m.& q.69.10.3m.& q.86.4.o.

74 Pœnitentia non tollit omnes reliquias peccati actualis, i. defectus consecutos, nisi pœnitentia tam perfecta, secundum omnes eius partes. 3a.q.86.4.8m.& 3.o.

75 Sacramentum pœnitentiæ, habet efficaciam ad remissionem peccatorum, ex virtute nominis Christi, patientis, & resurgentis. 3a.q.84.4.c.& 5.8m.& 7.c.& q.86.8.c.fi. & 6.3m.

76 Remota per pœnitentiam auersione, remanet inordinata conuersio ad bonum creatum. 3a.q.86.4.1m.& 5.c.

77 Omnes virtutes, & gratiæ restaurantur per sacramentū pœnitentiæ, non autem per virtutem pœnitentiæ. 22. q.152.3.3m.& 3a.q.89.1.c.

Nec restaurantur semper in gradu priori, sed in maiori, vel minori, secundum gradum motus pœnitentiæ. 3a. q.89.2.o.& 3.8m. 78

In innocentibus potest esse pœnitentia, non actu, sed potentia. Suppl.q.16.1.o. 79

Sicut virtutes Cardinales remanebunt in patria, ita etiā penitentiā, quæ est pars iustitiæ, quæ est virtus Cardinalis, habebunt sancti, qui sunt in gloria. s. q.16.2.c. 80

Non potest penitentia esse in malis angelis, quum peccatum illorum sit irremissibile. Suppl.q.16.3.o. 81

Iniungenda nonnunquam est enormibus, ac publicis criminibus obnoxiis publica, & solemnis pœnitentia, ad ipsorum salutem, & aliorum exemplum. s q.28.1.o 82

Si quis post solemnem actam pœnitentiam rursus peccauerit, non clauditur ei locus pœnitentiæ, sed pœnitētia solemnis ei rursus iniungenda non est. s. q.28.2.c. 83

Publica, ac solemnis pœnitentia viris, ac mulieribus semel tantum iniungi potest, non tamen clericis, publica autem, & non solemnis, etiam clericis imponi pluries potest, sicut & aliis. Suppl q.28.3.o. 84

PENTECOSTES erat festum pro beneficio datæ legis, significant aduentum Spiritussancti, cuius festū succedit ei. 12. q.102.4.10.& q.103.3.4m.

PER, significat aliquam causam operationis, in suo casuali dupliciter. s. vt exit ab agente, & vt terminatur ad operatum. 1a.q.36.3 c. 1

Cum dicitur aliquis per aliquem operari, hæc propositio, per, semper designat in suo casuali aliquam causam, vel principium actus. 1a.q.36.3.c.prin. 2

Per, significat causam mediam, sed aliquando habitudinem formæ, per quam agens operatur. 1a.q.39.1.c.& q. 45.6.2m. 3

Hæc prapositio, per, solet denotare causam mediam, vel principium de principio. 1a.q.95.5 2m. 4

Per, significat auctoritatem in recto, & aliquādo in obliquo. 1a.q.36.3.c. 5

Pater operatur per filium, & non è conuerso. 1a.q.36.3.c.4m.& q.43.6.2m. 6

* PERCEPTIO, experimentalem quandam notitiā significat. 1a.q.43.3.2m.

PERFECTIO dicitur dupliciter. s. propriè, & transumptiuè, sicut dicitur quandoque perfectus latro, nō quidem propriè, & simpliciter, sed quasi transumptiue, & secundum quid. 12. q.33.8.1m.& q. 98.1.c fi.& 22. q.14.4.1m.& q.43.1.1m.& q.47.13.c.& q. 92.1.1m.& q.116.1.c.3m. 1

Perfectio duplex. s. prima i. forma substantialis, & secunda. i. forma accidentalis. 1a. q.73. 1.c.& 12. q.4.2.1m. 2

Perfectio duplex. s. prima. i. substantia rei, & secunda. i. finis, siue operatio, & prima est causa secundæ. 1a.q. 73.1.c. 3

Perfectio vniuersi duplex. s. secundum statum præsentē, & futuræ nouitatis. 1a q.73.1.c. 4

Perfectio duplex s. totalitatis, & finis; prima conuenit diei sextæ, in primis operibus Dei, sed secunda diei septimæ. 1a.q.73.1.c.2m.& 1a.q 29.2.c. 5

Perfectio dicitur tripliciter. s. simpliciter, secundum naturam, & secūdum tempus. 12. q.98.2.1m.& 22. q.161. 1.4m. 6

Perfectio triplex, s. secundum esse, secundum accidētia, & secundum finem 1a.q.6.3.c. 7

Perfectio triplex. s. dispositionis, formæ, & finis. 3a.q 27. 3.2m. 8

Perfectio triplex. s. naturæ, gratiæ, & gloriæ. 1a.q.73.1. 1m. 9

Gradus perfectionis quintuplex, s. quia supremum in entibus est, quod habet perfectum bonum sine operatione vt Deus; secundum est, quod habet perfectum bonum per vnum, vel per paucos motus, vt angeli; tertium est, quod acquirit perfectum bonū, per multas operationes, vt homo; quartum est, quod non po- 10

test acquirere perfectum bonum vllo modo, sed requirit ad primum per paucos motus, vt bruta pfecta; vel per vnum tantum, vel bruta imperfecta, & infimũ est, quod nihil horum potest acquirere, & propter hoc non habet participatum aliquem motum, vt plãte. 1^a.q.77.2.c.¶ 12æ.q.3.2.4^m.¶ q.5.7.c.

11 Omnis creatura, secundum quod est perpetua, est de essentiali perfectione vniuersi, de accidentali vero, secũdum quod est corruptibilis, 1^a.q.23.7.c.

12 Vltima perfectio rei, est in consecutione finis. 1^a.q.103.1.c.¶. 12æ.q.55.1.c.¶ 22æ.q.184.1.c.

13 Prima perfectio, id est forma rei, se habet ad secundam, id est ad operationem in duplici ordine, quia terminat, & elicit eam, 3^a.q.29.2.c.

14 In omnibus naturis ordinatis, duo cõcurrunt ad perfectionem naturæ inferioris, s. aliquid secundum motũ proprium, & aliquid secundum motum naturæ superioris, 22æ.q.2.3.c.

15 Vnumquodque, secundum quod est perfectum, est bonum, & in actu. 1^a.q.4.principio.¶ 1.c.¶ q.5.1.3.c ¶. 12æ.q.3 2.c.

16 Primum principium in genere causæ efficientis oportet esse perfectissimum, nam perfectum dicitur, cui nihil deest, secundum modum suæ perfectionis. 1^a.q.4.1.c.ſi.

17 Vltima perfectio cuiuslibet rei, est operatio eius. 12æ.q 3.2 c.

18 * Perfectum est prius imperfecto, ordine naturæ, & perfectionis, sed econuerso ordine temporis, & generationis. 1^a.q.85.3.1^m.¶ 3^a.q.1.5.3^m.¶ 6.c.

19 Semper imperfectum est propter perfectum. 1^a.q.105.1 c.

20 Perfecta bonitas est in iis, quæ sunt ad finem, si per se sufficiunt inducere ad finem, imperfecta vero, si tantũ aliquid cooperari possunt. 12æ.q.98.1.c.

21 Adueniente perfecto, non manet imperfectum, quando imperfectio est de ratione eius. 12æ.q 67.3.4.c.¶ 22æ.q.4.4.1^m.

22 Vel quando sunt opposita. 1^a.q.58.7.3^m.¶ q.62. 7.1^m.¶ 12æ.q.67.3.c.¶ 5.2^m.¶ 6.c.¶ 3^a.q.9.3.1^m.

23 Aliquis dicitur perfectus dupliciter, s. habendo perfectionem, & statum eius 22æ.q.184.4.c.

24 Ad statum perfectionis requiritur obligatio perpetua ad seruitutem Dei, cum aliqua solennitate. 22æ.q.184.4 5.6.c.¶ 1.5^m.

25 In statu perfectionis sunt soli professi solenniter religionem, & episcopi. 22æ.q.184.4.5.6.0.

26 Status episcoporum est perfectior statu religiosorum, quia episcopi sunt perfectores, hi autem perfecti. 22æ.q.184.5.3^m.¶.7.8.0.¶ q.185.8.c.¶ q.186.3.5^m.¶ q.188.1.3^m.

27 Status religiosorum est perfectior statu curatorum, & archidiaconorum. 22æ.q.184 0.

28 Perfectio hominis est, vt contemptis temporalibus, spiritualibus inhæreat. 12æ q.99.6.c.ſi.

29 Perfectio charitatis triplex, s. ex parte diligibilis, diligẽtis, & per exclusionem repugnantis, prima conuenit soli Deo, secunda beatis, tertia viatoribus, 22æ.q.24.8.0.¶ q.44.4.2^m.¶ 3^m.¶ q 184.2.0

30 Perfectio charitatis ex parte diligentis triplex s. secundum actum, studium, & habitum, prima conuenit solis beatis, secunda perfectis viatoribus, tertia omnibus habentibus charitatem, & ad eam omnes tenentur. 22æ.q.24.8.0.¶ q.44.4.2^m.¶ 3^m.¶ q.184.2.0.

31 Ad perfectionem, aliquid pertinet tripliciter, s. essentialiter, vt obseruantia præceptorum charitatis, consequenter, vt consilia, & instrumentaliter, vt paupertas, continentia, & huiusmodi. 22æ.q.184.3 c.

32 Paupertas voluntaria non est perfectio, sed instrumentum eius. 22æ.q.19.12.1^m.¶ q.184.7.1^m.¶ q.186.6.1^m.¶ q.186.1.3^m.¶ 2.c.¶ 3.c.ſi.¶ q.8.8.7.6.1^m.¶ 8.c.

Paupertas voluntaria est efficax exercitium perueniendi ad perfectionem charitatis. 22æ.q.186.3.4^m. 33

Perfectio vitæ Christianæ, simpliciter attenditur secundum charitatem, sed secundum quid, secundũ alias virtutes. 22æ.q.184.1.0.¶ 2.3.c.¶ q.189.1.1^m.¶ 3^a.q.46.3.c. 34

Perfectio vitæ essentialiter consistit in præceptis, sed instrumentaliter in consiliis. 22æ.q 184.3.0. 35

Perfectio vitæ, principaliter, & per se consistit in interioribus, præcipuè in charitate; sed secundario, & per accidens, in exterioribus, vt in virginitate, & paupertate, & hoc tripliciter, s. remouendo impedimenta, vel vt effectus charitatis, & vt perfectio pœnitentiæ. 22æ.q.81.7.c.¶ q.186.7.1^m. 36

Quilibet tenetur tendere ad perfectionem ex præcepto, non autem tenetur esse perfectus. 22æ.q.186.2.2^m. 37

Habens perfectam charitatem, vel existens in statu perfectionis, nõ tenetur plus aliis ad opera perfectionis, nisi ex voto, vel cura. 22æ.q 180.4.3. 38

Qui non est perfectus in virtutibus moralibus, indigne sumit officium prælationis, vel prædicationis. 3^a.q.41.3.1^m. 39

Perfecti debent tolerare iniurias proprias, secundũ præparationem animi, non autem communes Dei, proximi, vel status. 22æ.q.108.1.2^m.¶ 4^m.¶ q.188.3.1^m. 40

Perfecti debent resistere detractoribus suis. 22æ.q.72.3.0. 41

Perfectis licèt sua repetere, vel non dare, sicut etiã imperfectis. 22æ.q.43.8.0. 42

PERICVLVM ex ipso facto nascens, facit illud factum non expedire, non autem periculum nascens ex defectu nostro. 22æ.q 88.4.2^m. 1

Expediens est ascendere equum, quamuis periculum immineat cadẽdi de equo, alioquin oporteret ab omnibus bonis cessare, quæ etiam per accidens ex aliquo euentu, possunt esse periculosa. 22æ q.88.4.2^m. 2

Quæcunque iet magna aggredi, videt periculosum esse, quia in iis deficere, est valde nociuũ. 22æ.q.128.3^m. 3

Periculis rerum humanarum est obuiandum per res humanas, non autem per hoc, quod res diuinæ conuertantur in vsum humanum per dispensationem indebitam. 22æ q.88.11.1^m. 4

Periculum est in mora quandoque. 12æ.q 96.6.c.ſi. 5

Si sit subitum periculum, non patiens tantam moram, vt ad superiorem recurri possit, ipsa necessitas dispẽsationem habet annexam, quia necessitas non subditur legi. ibidem. 6

PERIVRIVM habet principaliter nomen, & speciem à falsitate, secundario à defectu iustitiæ, tertio, à defectu iudicij 22æ q 98.1.0.¶ q.123.3 3^m. 1

Periurium omne, semper est peccatum, contrarium religioni. 22æ.q.98.2.0. 2

Periurium semper est peccatum mortale, licet ex ioco fit, vel ex lapsu linguæ, si perpendit qui iurat. 22æ.q.70.4 c.¶ q.98.2.3.0. 3

Iurans verum, quod putat esse falsum, vel iurans falsum, quod putat esse verum, est periurus. 22æ.q.98.1.3^m. 4

Periurium promissorium, est infame ipso iure, assertorium vero, per sententiam tantum. 22æ.q.98.3.2^m. 5

PERMITTERE lex humana dicitur aliquid, non quasi ea approbans, sed quasi ea dirigere non potẽs. 12æ.q 93.3.3^m.

PERMVTATIO beneficij ecclesiastici, propter commodum temporale, quia est simonia. 22æ.q.100.2.5^m.

PERPLEXVS aliquis esse potest ex suppositione, non autem simpliciter. 12æ.q.19.6.3^m.¶ 3^a.q.64.6.3^m.¶ q.82.10.2^m. 1

PER se quod conuenit alicui, non potest separari ab eo. 1^a.q.50.2.c. 1

Formæ conuenit esse per se, non autem materiæ, vel cõposito, 2

posito, sed per formam. 1ª.q.50. 5.c.& q.75.6.c.& q.90. 2.c.

3 * Omne, quod inest nõ per se, reducitur ad aliquid, quod inest per se. 12æ.q.10.1.c.

4 In moralibus intentum dicitur per se, & quod est præter intentionem, dicitur per accidens. 22æ.q.37. 1.c.& q.39.1.c.& q.43.3.c.& q.55.2.c.& q.64.7.c & q.169.2.c.

1 PERSEVERANTIA est in ratione bene considerata, stabilis, & perpetua permansio, secundum Andronicum. 22æ.q.128.c.

2 * Perseuerantia est virtus specialis, habens speciale obiectum, s. opus laboriosum, vt tristabile diuturnitatis. 22æ.q.137.1.o.& 2.c.1m & 2m.& q.138.1.c.

3 Perseuerãtia vt est virtus, moderatur aliquas passiones, s. timorem fatigationis, aut defectus, propter diuturnitatem, non autem perseuerantia, de qua loquitur Philosophus. 22æ.q.137.2.2m.

4 Perseuarantia dicitur tripliciter. s. habitus mentis, quo firmiter statur contra tristitias, habitus de proposito perseuarandi, & continuatio boni, vsque ad finem vitæ. Primo, & secundo modo, est virtus infusa, non autem tertio modo. 1ª.q.95.3.4m.& 12æ.q.109.10.c.& 22æ q.128.5m.& q.137.1.o.& 2.2m.& 4.c.

5 Perseuerantia primo, & secundo modo fuit in Adã, non autem tertio modo. 1ª.q.95.3.4m.& 12æ.q.109.10.1m & 22æ q.137.4.2m.

6 Persistere in bono vsque in finem, ex propria intentione finis, est proprium perseuerantiæ, sed conuenit cuilibet virtuti, inquantum est habitus. 22æ.q.137.1.3m.& q.138.2 3m.

7 Perseuerantia est pars potentialis, annexa fortitudini. 22æ.q 128.c.5m.& 6m.& q 137.3.o.

8 Perseuerantia conuenit cum temperantia in materia. s. circa delectationes tactus, sed magis conuenit cum fortitudine, & principalius in modo, inquantum firmat contra difficultatem diuturnitatis. 22æ.q.137.2.1m.

9 Perseuerantia non est in appetitu sensitiuo, sed in ratione. 12æ.q.58.3.2m.& 22æ.q.53.5.3m.

1 PERSONA dicitur à personando in theatris, est laruis. 1ª.q.29.3. 2m.

2 Persona non est nomen intentionis, sed rei. 1ª. q. 30.4.c.

3 Nomen personæ non est impositum ad significandum indiuiduum, ex parte naturæ, sicut aliquis homo, sed rem subsistentem in rationali natura. 1ª.q.30.4.c.

4 Persona significat id, quod perfectissimum est in tota natura. s. subsistens in rationali natura. 1ª.q.29.3.c.

5 Persona significat substantiam particularem, ad dignitatem pertinentem, ideo est tantum in natura intellectuali. 1ª.q.29.3.2m.

6 Persona est rationalis naturæ, indiuidua substantia, secundum Boëtium 1ª.q.29.1.o.& 3.c.2m.& 4m.

7 * Subsistentia in diffinitione personæ, accipitur in communi, secundum quod diuiditur in substantiam primam, & secundam. 1ª.q.29.1 2m.

8 Persona est hypostasis distincta proprietate, ad dignitatem pertinente, secundũ magistros. 1ª.q.29 3.2m.& 4m

9 Forma significata per nomen personæ, non est essentia, vel natura, sed est personalitas. 1ª.q.39.3.4m.

10 Persona est communicabilis multis naturis, non autẽ multis suppositis. 3ª.q.3.1.2m.

11 Illud, quod non existit per se, non est persona, vt accidẽtia, partes, & humanitas Christi. 1ª.q.29.1.2m.& 5m.& q 75.4.2m.& 3ª.q.2.2.3m.& q.16.12.2m.

12 Vnitas personæ requirit vnitatem esse completi, & personalis, quia est de constitutione eius, non autem operatio. 3ª.q.19 1.4m.

13 Persona propriè conuenit Deo, & nobilius, quàm creaturis. 1ª.q.29.3.o.

14 Persona prædicatur analogicè de Deo, & creaturis. 1ª.q. 29.4.4m.

Persona in diuinis, est diuinæ naturæ incommunicabilis existentia, secundum Ricardum de sancto Victore. 1ª.q.29.3.4m. 15

Persona in diuinis, significat relationem per modũ substantiæ. 1ª.q.28.4.o & q.30.1.c.& q.33 2.1m. 16

Persona etiam in diuinis dicitur ad se, & non ad alterũ, propter modum significandi. 1ª.q.29.4.1m. 17

Trinitas, essentia, & quælibet demonstrabilis, est persona secundum grammaticos. 1ª.q.39.8.fi. 18

In diuinis persona, & essentia sunt idem re, & differunt ratione. 1ª.q.3.1.o.& q.39.1.o.& q.40.1.c. 19

Persona addit supra essentiam Dei secundum intellectum, quia essentia potest intelligi sine persona, non autem è conuerso. 3ª.q.3.3.1m. 20

Cognitio personarum diuinarum, est nobis necessaria, ad rectè sentiendum de creatione, sed principalius de salute nostra. 1ª.q.32.1.3m. 21

In diuinis essentialia possunt abstrahi à personis, cognitione imperfecta, nõ aũt cognitione beata. 3ª.q 3.3.o. 22

In diuinis est pluralitas personarum. 1ª.q.30.1.o. 23

Persona in diuinis, prædicatur pluraliter, de pluribus personis. 1ª.q.30.1.o & q.29.3.4m. 24

Communitas huius nominis, persona, non est realis, nec intentionis, nec negationis, sed rationis. 1ª. q.30.4.o. 25

In diuinis sunt tantum tres personæ. 1ª.q.30.2.o.& q 31.1.o.& q.41.6.o. 26

Tres personæ, sunt vnus Deus, & Deus est tres personæ, & est Trinitas. 1ª.q.39.1.6.o. 27

Tres personas dicimus esse vnam essentiam, non autẽ ex, vel de eadem essentia. 1ª.q.39.2.o.& q.41.3.3m. 28

Hæc non conceditur, tres personæ sunt essentiæ, quia forma non designatur, nisi per duos genitiuos, vel per vnum genitiuum habentem vim duorum. 1ª.q.39.2.c.4m. 29

Hæc est vera, tres personæ sunt vnius essentiæ, & genitiuus construitur in habitudine causæ formalis. 1ª.q. 39.2 o. 30

Hæc conceditur, essentia est trium personarum, non autem hæc, Deus est trium personarum, nec tres personæ sunt vnius Dei. 1ª.q.39.2.c. 31

Personæ diuinæ, sunt plures res. 1ª. q.30. 1.c.& q.39.3. 3m. 32

1 PERTINAX secundum Isidorum, est qui tenet imprudenter suum propositum, quasi omnino tenax. 22æ.q.138.2.c.

Pertinax assimilatur incontinenti, & molli, quia nimis appetit aliquam delectationem, & fugit tristitiam. 22æ.q.138.2.2m. 2

Pertinacia opponitur perseuerantiæ, secundum excessum, mollicies autem secũdum defectũ 22æ.q.138.2.o. 3

PERVICAX est idẽ, quod pertinax, qui in suo proposito ad victoriam perseuerat. 22æ.q.138.2.c.

* PESSIMVM non oportet, quod opponatur optimo. 12æ q.39.4.1m.& q.54.4.1m. 1

PETRA in deserto, fuit aliquid materiale, significans Christum. 1ª.q.102.1.4m.

Petrus negando Christum, peccauit mortaliter. 22æ.q. 24.12.2m.

PHILOTHIMIA est virtus in concupiscibili, circa honores absolute, innominata latine. 12æ.q.60. 5.c.& 22æ.q.129.2.c.

PYTHONES sunt arreptitij, dicti à Pythone, i. Apolline, auctore diuinationis. 22æ.q.95.3.c. 1

Samuel (secundum Augustinum) vere apparuit Pythonissæ, dispensatione Dei, vel diabolus in similitudine eius. 1ª.q.89.8.2m.& 22æ.q.95.4.2m.& q.174.5.4m. 2

PIETAS a vulgo sumitur pro actibus misericordiæ, quia Deus testatur, hos actus sibi fieri, & ex hoc Deus dicitur pius. 22æ.q.101.1.2m. 1

Pietas est specialis virtus. 22æ.q.101.3 .o. 2

Pietas principaliter est ad parentes, & ad patriam, in quibus includuntur oẽs consanguinei, ciues, & amici, & patria.

& patria. 22æ.q.80.1.c.ꝗ q.101.1.o.ꝗ 2.3^{m}.ꝗ 3.c.

4 Religio exhibet cultum Deo, pietas autem parentibus, & patriæ, quia eis homo maxime debitor est post Deum. 12æ.q.60.3.c.ꝗ 22æ.q.101.1.c.ꝗ 3.1^{m}.ꝗ 2^{m}.ꝗ q. 102.1.3^{m}.ꝗ q.106.1.c.ꝗ q.122.5.c.

5 Pietas debetur Deo, quia cultus parentum includitur in cultu Dei, sicut minus in maiori 22æ.q.101.1.1^{m}.ꝗ 3.2^{m}.ꝗ q 102.1.1^{m}.ꝗ q.103.3.1^{m}.ꝗ q.106.1.c.1^{m}.

6 * Opera pietatis non debent prætermitti propter religionem, nisi impediant eam, quia iam nõ essent opera pietatis. 22æ.q.101.4.o.

7 Donum pietatis, est habitualis dispositio animæ, qua promptè mobilis est à Spiritu sancto, ad habẽdum filialem affectum ad Deum, vt ad patrẽ. 22æ.q.121.1.c.

8 Pietatis donum colit patrem Deum, sed vt virtus, colit patrem carnalem. 22æ.q.121.1.o.

9 Donum pietatis colit Deum, & consequenter, quæ Dei sunt. s. sanctos, sacram scripturam, & pauperes. 22æ.q. 121.1.3^{m}.

10 Donum quo aliquis propter reuerentiam Dei, operatur bonum ad omnes, perficiens vim appetitiuam, in iis, quæ ad alterum sunt, cõuenienter pietas nominatur. 12æ.q.68.4.c.fi.ꝗ 2^{m}.

11 Donum pietatis est vnus habitus, dirigens in omni cõmunicatione ad alterum, propter vnam mensuram. 12æ.q 68.4.c.fi.

12 Religio est potior virtus pietatis, sed est inferior dono pietatis. 22æ.q.121.1.2^{m}.

13 Pietas, & timor Dei, manifestant fidem, & sapientiam. 22æ q.45.1.3^{m}.

14 Actus doni pietatis in patria, est honor Dei, & honor sanctorum adinuicem. 22æ.q.121.1.3^{m}.

1 PIGNVS facit spem habendi rem, & tantum valet. 12æ.q.114.3.3^{m}.

1 PISCES carent memoria, secundum Basilium, non autem secundum Augustinum, & communiter sunt aĩalia imperfectiora terrestribus aĩalibus. 1^{a}.q.72.1^{m}

2 Pisces non offerebantur in templo, quia sunt magis alieni à conuersatione hominum, q̃ alia animalia, & cito moriuntur, quando sunt extra aquã. 12æ.q 102.3.3^{m}.

3 Vt includantur omnia huiusmodi, quæ habent aliquod speciale inter pisces, subiungit scriptura, creauit Deus cete grandia. 1^{a}.q.70.4^{m}.

1 PYTHAGORAS noluit profiteri se esse sapientem, sed amatorem sapientiæ. 22æ.q 186.2.1^{m}.

2 PLACERE hominibus propter fauorem humanum, est peccatum, non autem si hoc fit ad gloriã Dei. 22æ q.115.1.1^{m}.

3 PLAGIVM est furtum hominis, & punitur in veteri lege, pœna mortis 12æ.q.105.2.10^{m}.

PLANETAE. Candelabrum habens septem lucernas, in septem calamis, in australi parte templi, significat septem planetas, illuminantes totum mundum, quorum cursus est nobis ex australi parte. 12æ.q.102. 4.6^{m}.co.2.

1 PLANTAE. Productio plantarum tertia die, pertinet ad opus distinctionis, non autem ad opus ornatus. 1^{a}.q.69 2.1^{m}.

2 Plantæ, secundum Augustinum, productæ sunt die tertia, causaliter tantum, secundum alios autem, productæ sunt in actu. 1^{a}.q.69.2.o.ꝗ q.70.1 c.fi.ꝗ q.71.c. fi.ꝗ q.72.c.1^{m}.ꝗ q.74 2.c.ꝗ q.102.1.5^{m}.

3 Plantæ habent simul potentiam generationis, actiuam, & passiuam, sed absolute dicuntur mares, vel fœminę, à prædominio. 1^{a}.q.92.1.c.ꝗ 3^{a}.q.32.4.c.

1 PLATO, solus amore veritatis contemplandæ, abstinuit ab omni delectatione venerea, pro quo sacrificauit, non quasi reputans hoc peccatum, sed cedens errori ciuium 22æ.q.152.2.3^{m}.

2 Plato vidit librum Genesis, & exposuit aliquid eius. 1^{a}. q.66.1.5^{m} ꝗ q.74.3.4^{m}.

3 Plato posuit ideam separatam entis, & vnius, & boni, summum Deum. 1^{a}.q.6.4.c.

PLVRALITAS materialis, à nullo agente est intẽta vt finis, quia tendit in infinitum, quod repugnat fini. 1^{a}.q.47.3.2^{m}.ꝗ fi.ꝗ q.50.4.4^{m}.

PLVVIALES aquæ causantur ex vaporib. aqueis, & parum ex vaporibus mistorum, qui ex vi naturæ, resoluuntur in veras aquas, ideo in eis potest esse baptismus. 3^{a}.q 65.4.5^{m}.

POETICA vtitur metaphoris, propter defectũ rei, de qua est, theologia vero, propter excessum. 1^{a}.q.1.9. 1^{m}.ꝗ 12æ.q.101.2.2^{m}.

POLLVTIO nocturna, magis iudicatur, quo ad rat onem meriti, vel demeriti, secũdum principiũ, quod est in dormiendo, quam secundum terminum, qui est in vigilando, nec reputatur quis euigilasse, quousque perfectè vsum liberi arbitrij recuperauerit. 1^{a}.q 94.4.4^{m}. 1

Non omnis emissio humoris carnalis, est propriè pollutio. s. quando in vigilia ex infirmitate, vel absque vlla commotione carnis, & absque cogitatione immũda, & sine delectatione, & quasi insensibiliter, humor carnalis egreditur. 22æ.q.151.3.4^{m}. 2

DE pomis colium æternorum. 1^{a}.q.10.3.c.

POPVLVS est multitudo hominum, iuris consensu, & vtilitate communicans, sociata. 1^{a}.q.31.1.2^{m}.ꝗ 12æ. q.105.2.c.

PORPHYRIO habet vnum pedem latum ad natandum, & alium fissum ad ambulandum, solo morsu bibit, omnem cibum aqua tingens, ideo significat inobedientes. 12æ.q.102.6.1^{m}.fi.

POSITIO duplex. s. prædicamentum i. ordo partiũ in loco, & differentia quantitatis 12æ.q.49.1.3^{m}.

NON intelligitur aliquis posse facere, quod non licitè facere potest. 22æ.q.187.3.c. 1

Hoc verbum potest, habet vim ampliatiuam. 1^{a}.q.25.5. 2^{m}. 2

Illud possumus, quod de iure possumus, vnde dicitur illud esse non posse, quod conuenienter esse nõ potest, ideo exponitur, non potest. i. non debet. 3^{a}.q.74.7.1^{m} 3

Dicitur ille aliquid non posse, qui non potest illud de facili. 3^{a}.q.86 1.2^{m}.fi. 4

POSSESSIO rerum exteriorum, quo ad vsum, est homini naturalis, non autem quo ad naturam earũ. 22æ.q 66.1.o. 1

Possidere aliquid quasi proprium, est licitum, & necessarium, triplici ratione. s. solicitudinis, ordinis, & pacis. 22æ.q 66.2.o. 2

Communitas possessionum dicitur esse de iure naturali, quia distinctio earum est secundum ius humanum tantum. 12æ.q.94.5.3^{m}.ꝗ 22æ.q.66.2.1^{m}.ꝗ 7.c. 3

Possessiones Iudæorum non poterant vendi, ne sortes confunderentur, præter domos vrbanas, quia nõ erãt sorte diuisæ 12æ.q.105.2.c.3^{m}. 4

Optimum est, quod possessiones sunt distinctæ, sed vsus partim sit communis, & partim per voluntatẽ possessorum communicetur, sicut statutum est in lege veteri. 22æ.q.105.2.c ꝗ 22æ.q.66.2 c. 5

Propter irregularitatem possessionum, plures ciuitates destruuntur, vt Philosophus dicit, ad quod lex vetus triplex apposuit remedium. s. vel vt secundum numerum hominum possessiones æqualiter diuiderentur, vel vt possessiones non in perpetuum alienentur, sed certo tempore ad suos possessores reuertantur, vt nõ confundantur sortes possessionum, vel vt ad huiusmodi confusionem tollendam proximi succedant morientibus. 12æ.q.105.2.c.3^{m}. 6

POSSIBILE sumitur dupliciter. s. vt diuiditur cõtra necessa, & vt commune ad necesse, & ad contingens. 1^{a}.q.41 4.2^{m}. 1

Possibile, vel impossibile duplex. s. simpliciter, & absolute, & ex suppositione. 3^{a}.q.46.2.c. 2

Possibile, vel impossibile absolute, dicitur per cõnenientiam, 3

18 Præcepta decalogi sunt, quæ statim ex primis principiis, vel ex fide, innotescunt hominibus. 12æ.q.100.3.o.& 5.1m.& 6.1.c.& 22æ.q.122.1.c.

19 Inter præcepta decalogi, non numerantur prima communissima præcepta legis naturæ, nec ea, quæ diligenti inquisitione indigent, 12æ.q.100.3.c.& 5.1m.& 11.c.& 22æ.q.56.1.c.

20 Præcepta decalogi, sunt immediate à Deo, alia vero per Moysen, vel per alios. 12æ.q.100 3.c.1m.& 6.b.& 11.c.

21 Præcepta decalogi, sunt scripta, quadruplici ratione, s. primo, quia per contrariam consuetudinem, qua multi in peccato præcipitabantur, iam apud multos ratio naturalis obtenebrata erat; secundo, quia etsi in aliquibus vigebat ratio, tamen amor boni in eis deficiebat, vnde per quandam coactionem legis obligatoriæ ad bonum inducendi erant; tertio, vt ad opera virtutis non solum natura inclinaret, sed etiã reuerentia diuini imperij; quarto, vt magis memoriæ tenerentur, & frequentius in cogitatione versarentur. 1a.q.24.1.c.

22 Præcepta decalogi, diuersimodè à diuersis numerãtur, & distinguuntur. 12æ.q.100.4.5.o.

23 Sufficientia decem præceptorũ decalogi. 22æ.q.100.5.o.

24 Præcepta decalogi, conuenienti modo traduntur, quia in eis maxima sapientia continetur. 12æ.q.100.7.o.

25 Præcepta decalogi, conuenienter ordinentur. 12æ.q.100 6.o.

26 Omnia, quæ sunt in doctrina veteris testamenti, ordinantur ad præcepta decalogi, vsque ad finem. 12æ.q.56.1.1m.

27 Omnia alia præcepta moralia veteris legis, reducuntur ad præcepta decalogi. 12æ.q.100.3.11.o.& 22æ.q.122.6.2m.

28 Omnia præcepta moralia legis diuinæ, continentur in præceptis decalogi. 12æ.q.100.3.o.

29 Singula præcepta decalogi declarantur. 22æ.q.122. o.

30 Ratio tantũ in primo, & tertio præcepto redditur, quia alia sunt pure moralia, & sine determinatione. 12æ.q.100.7.2m.

31 Præmium ponitur tantum in primo, & quarto præcepto, quia videbantur inutilia; pœna vero, ponitur tantum in primo, & secundo, ratione pronitatis, erãt autem homines proni ad idololatriam, propter generalem consuetudinem gentium, & sunt proni ad periurium, propter frequentiam iuramenti. 22æ.q.100.7.3m.& 4m.

32 Peccatum falsæ doctrinæ, prohibetur secundo præcepto decalogi. 12æ.q 100.5.3m.& 11.c.

33 In solo tertio præcepto, ponitur, memento, ratione beneficij præteriti, vel propter determinationem eius. 12æ q.100.7.5m.

34 Præceptum tertium mystice, quo ad cessationem à peccatis, & quietem mentis in Deum, est generale, sed vt per ipsum prohibentur ad litteram opera seruorum, i. opera mechanica, est præceptum speciale. sub opere manuali, intelligutur omnia humana officia, ex quibus homines licite victum lucrantur, siue manibus, siue pedibus, siue lingua fiant. 22æ. q.122.4. 3m.& q.187.3.c.

35 Et est partim morale, & partim cerimoniale. 12æ q.100.3.c.1m.& 7.2m.& 5m.& 22æ.q.122.4.1m.

36 Præcepto tertio, vt est morale, præcipitur quies mentis in Deo, cui contrariatur tristitia mentis de bono diuino. 12æ.q.100.5.c.b & 22æ.q 35.3.2m.

37 Omnia præcepta decalogi, præter tertium, & quartum, sunt negatiua, quia negatio est communior affirmatione. 12æ.q.100.7.1m.

38 Tria prima præcepta decalogi, sunt de actionibus religionis, quartum est de pietate, reliqua vero de iustitia communiter dicta. 22æ.q.122.1. c.& 2. c.1m.& 3.4.5.6.c.

39 Inter præcepta decalogi, non dantur præcepta de prudentia, sed tantum in prophetis, & in noua lege. 22æ.q.56.1.o.

Intellectus, & scientia fidelium, sunt in præceptis legis Dei, ideo non dãtur de eis præcepta in decalogo, sed in sequentibus. 22æ.q.16.2.1m 40

In decalogo, ponitur præceptum de passionibus ipsius concupiscibilis, non autem irascibilis, quia præcepta decalogi sunt prima. 12æ.q.190.5.6m. 41

Præcepta, quæ inducunt ad obseruantiam legis, præsupponunt legem, ideo non possunt esse prima, nec ponũtur in decalogo. 22æ.q 170.2.2m. 42

Præcepta, quæ prohibent concupiscentiam, sunt duo, secundum rationes speciales, vnum vero, secundũ rationem communem. 22æ.q.109.4.3m. 43

Omnia præcepta moralia pertinent ad legem naturæ, sed diuersimode. 12æ.q.49.3.2m.& 4.c.& q.100.1.o.& q.104.1.c. 44

Præcepta moralia, seruari debent semper ab omnibus, quia sunt de lege naturali. 12æ.q.98.5.c. 45

In iis, ad quæ homo tenetur ex ratione, sufficit præceptum de faciendis, in quibus etiam intelligitur prohibitio vitandorum. 22æ.q.22.1.3m. 46

Præcepta legis cuiuscunque, dantur de actibus virtutũ. 12æ.q 207.1.2m. 47

Præcepta Dei sunt lucida, quod tamen non esset, nisi haberent rationabilem causam. 12æ.q.102.1.b. 48

Præcepta moralia, & nouæ legis, habent rationabilem causam secundum suam naturam, nõ autem veteris, sed tantum in ordine ad aliud significandum, vel excludendum. 12æ.q.192.2 o. 49

Operari manibus licita, & necessaria victus, est in præcepto de iure naturali, sed cessare ab opere manuali licito, & necessario, est facere aliter, quam naturæ ordo exigit. 22æ.q.187.3.c.1m.fi. 50

Labor manualis, est in præcepto communitatis, non autem singulis, nisi quando quis sine eo non potest licite viuere. 22æ q 187.3.c.1m. 51

* Operari sine tristitia, & delectabiliter ratione finis, cadit sub præcepto legis Dei, nõ autem ex habitu. 12æ.q.100.9.3m. 52

Lex vetus, continet præcepta moralia, i. de actibus virtutum. 12æ.q.98.5.c.& q.97.2.0.& 1.2m.& 4.c. 53

Lex diuina, dat præcepta moralia, de actibus omnium virtutum, obligando, vel consulendo, non autem lex humana. 22æ.q.100.2.o. 54

Omnia præcepta legis, sunt vnum, ratione finis, sed sunt multa secundum diuersitatem rerum ad finem. 12æ.q.99.1.o. 55

* Modus virtutis triplex. s. scienter, voluntarie, & ex habitu, primus est de præcepto legis diuinæ, & humanæ, secundus diuinæ tantum, tertius nullius. 12æ.q.96.3.2m.& q.100.9.o.& 22æ.q 44.1.1m.& 4.1m.& 8.c. 56

Maximum præceptum datur de charitate. 22æ.q.44.1.o. 57

Præceptũ de dilectione Dei, exponitur. 22æ.q.44.4.5.o. 58

Præcepta charitatis, non numerãtur inter præcepta decalogi, quia omnia alia in eis includuntur, & ad hæc ordinantur. 12æ.q.109.3.1m.& 11.c.& 22æ.q 22.2.1m.& q.23.4.3m.& q.44 1.3m.& q.110.4. 2m.& 5.c.& q.122.1.4m. 59

Tota lex in præcepto charitatis impletur. 12æ.q.99.1.1m & q.105.2.1m 60

* Præceptum de dilectione Dei, perfectè impletur in patria tantum; sed imperfectè in via. 22æ.q.44.6.o. 61

Præcepta charitatis, sunt tantũ duo. s. de dilectione Dei, & proximi. 12æ.q.99.1.3m.& 22æ.q.44.2.3.o. 62

Præcepta charitatis, sunt duo explicite, & vnum implicite, quia vnum includitur in alio. 12æ.q.99.1.2m.& 22æ q.44.2.c.& q.58.1.6m. 63

Præcepta de dilectione Dei, & proximi, sunt prima, & primo intenta. alia verò secunda, & fini secundaria. 12æ.q.100.3.1m.& 11.c.& 22æ.q.44.1.c.& q.189.1.5m. 64

Dilectio

65 Dilectio proximi.& omnia, sine quibus ipsa non seruatur, cadunt sub præcepto.22ſ.q.32.5.c.

66 Præceptum de dilectione proximi, conuenienter traditur; quia tangit rationem dilectionis,& modum non quidem æqualitatis, sed similitudinis tripliciter, scilicet secundum finem, regulam,& propter se.22ſ.q.44.7.o.

67 Dilectio proximi ex præcepto debet esse vera, recta, sancta,& efficax.22ſ.q.44.7.c.

68 Præcepta legis data sunt, vt homines instruantur ad dilectionem Dei,& proximi.12ſ.q.99.1.2m.ſ 3m.

69 Nullum præceptum datur de dilectione sui, vel corporis proprij, quia hæc semper manent,& includuntur in dilectione Dei,& proximi. 12ſ. q. 100. 5.1m.ſ 4m.ſ 22ſ.q.44.3.1m.

70 *Modus virtutis.ſ.operari ex charitate, est de præcepto speciali charitatis, non autem de alijs præceptis, nec modus aliarum virtutum.12ſ.q.100.9.10.0.ſ22ſ.q.44 1.1m.ſ4.1m.ſ 8.c.

71 *Homo in statu innocentiæ, poterat sine gratia seruare omnia præcepta Dei, quo ad substantiam actus, non autem, quo ad modũ eius.ſ.quod fiat ex charitate, sed post peccatum, neutro modo.12ſ.q.109.4.0.ſ 5.2m.

72 Præcepta specialia, dantur de effectibus charitatis.ſ. de gaudio, pace,& beneficentia, propter tardiores; licet includantur in præceptis charitatis. similiter contra opposita charitatis.ſ.contra odium, accidiam, inuidiã, discordiam,& scandalum.22ſ.q.44 3.2m.ſ 3m.

73 In lege diuina, nõ datur præceptum de fide simpliciter, sed de quibusdam credendis, quia fides præcedit præcepta.12ſ.q 100.4.1m.ſ22ſ q.16.1.0 ſ q.22.1.c.

74 In lege diuina, datur præceptum, de confessione fidei,& de doctrina eius.22ſ.q.16.1.4m

75 In lege diuina, dantur præcepta, contra corrumpentia fidem.22ſ.q 16.1.3m.

76 Inter præcepta legis diuinæ, quædam sunt præambula legi sicut præcepta de fide,& spe, quædam de substantia legis.22ſ.q.22.1.c.

77 Præcepta de spe, non potuerunt primo dari, nisi per modum promissionis, sed postea præcipiendo. 22ſ.q.22. 1.0.ſ2.c.

78 In lege Dei, non datur præceptum contra desperationẽ, quia intelligitur in præcepto spei, sicut de honoratiu parentum, intelligitur in quatto præcepto. 22ſ. q.22. 1.3m.ſ 2.3m.

79 In lege Dei, dantur conuenienter præcepta, de intellectu,& scientia quo ad doctrinam, disciplinam, vsum,& memoriam.22ſ q.16.2.0.ſ q.46.2.3m.ſ q.49.1.2m.

80 In lege Dei, dantur præcepta de timore filiali, no autem de seruili, sed tantum ponuntur comminationis.22ſ. q.22.2,0.

81 Timor filialis, est quasi genus ad dilectionẽ Dei,& principium omnium, quæ pro Dei reuerentia obseruantur, ideo simul dantur præcepta, de timore filiali,& de dilectione Dei, quia vtrunque est præambulũ ad exteriores actus, qui præcipiũtur in lege, ad quos pertinent præcepta decalogi.22ſ.q.22.2 o.

82 Timor filialis, est præambulum ad legem, non sicut extraneum, vel extrinsecum, sed sicut principium legis, sicut etiam dilectio, ideo de vtroque dantur præcepta, quasi principia cõia totius legis.22ſ.q.22.2.1m.

83 Omnia præcepta decalogi, pertinent ad prudentiã, inquantum est directiua omnium actuum virtuosorũ. 22ſ.b.56.1.c.ſ 2.3m.

84 In lege Dei, dantur pracepta contra vitia prudẽtiæ, inquantum sunt contra iustitiam.ſ.astutia, traus,& dolus.22ſ.q.56.2.0.

85 Moralia tantum sunt determinabilia lege, i. in præcepto, inquantum pertinent ad iustitiam. 12ſ.q.99. 5. 1m.

86 Præcepta legis, maxime,& principaliter, sunt de iustitia, quia ipsa principaliter attendit rationem debiti.12ſ. q.99.5.1m.ſ q.100.1.c.ſ 3.3m.ſ 22ſ.q.56.1.1m.ſ 2.0. ſ.2.1.0.ſ q.140.1.3m.ſ q.143.2.1m.

In lege Dei, dantur præcepta de fortitudine,& de partibus eius. 12ſ.q.100.11.3m.ſ 22ſ.q.140.0. 87

Præcepta legis diuinæ, dantur de fortitudine,& de alijs virtutibus, secundum quod conuenit ordinationi mẽtis in Deum.22ſ.q.140.1.c. 88

In lege Dei, dantur conuenienter præcepta negatiua, cõtra vitia opposita temperantiæ,& partibus eius. 12ſ. q.100.11.3m ſ 22ſ.q.170.0. 89

In lege Dei, dantur præcepta de perseuerantia,& patiẽtia, non autem de magnanimitate,& magnificẽtia, sed dantur consilia.22ſ.q.140.2.1m. 90

In lege Dei, non datur præceptum contra præsumptionem, quæ opponitur magnanimitati, quia intelligitur in præcepto timoris.22ſ.q 22.2.3m. 91

Omnes virtutes, de quarum actibus dantur præcepta, ordinantur ad purificandum cor, vel ad bonam cõscientiam, vel ad rectam fidem, quæ requiruntur ad diligendum Deum.22ſ.q.44.1 c. 92

Quædam cerimonialia erant ante legem, non quidẽ ex præcepto legis Dei, sed ex ratione humana per instinctum Dei.12ſ.q.103.1.0. 93

Lex vetus continet præcepta cerimonialia, i. quæ specialiter pertinent ad cultum Dei. 12ſ.q.99 3. 0.ſ 4.5.c.ſ q.101.1.2.4.c.ſ q.103.1.c.3m.ſ q.104.3.0.ſ q.108.2.c. ſ 22ſ.q.122.1.2m. 94

Omnia præcepta cerimonialia, habebant causam rationabilem, ſ. litteralem,& figuralem. 12ſ.q.102 0. 95

Præcepta cerimonialia, erant figura Christi, Ecclesiæ,& patriæ cœlestis, sed lex noua est tantum figura patriæ, 12ſ.q.101.2.0.ſ q.103.1.c. 96

Præcepta cerimonialia, erant figuralia, primo & per se, iudicialia vero erant ex consequenti tantum. 12ſ.q. 104.2.0.ſ 3.c.ſ 22ſ.q.87 1 c. 97

Præcepta cerimonialia legis, fuerunt viua, vsque ad passionem Christi, sed mortua deinceps, mortifera vero post diuulgationem Euangelij. 12ſ.q.103. 3. 4. 0.ſ q. 104.3.2.ſ 22ſ.q.86.4.1m.ſ q.87.1.c.fi.ſ q.93. 1. 0.ſ q. 94.3.5m. 98

Præcepta cerimonialia,& iudicialia, sunt determinationes moralium,& etiam præcepta decalogi, sed nõ ponuntur in decalogo.12ſ.q.122.1.2m. 99

In lege veteri sunt plura præcepta cerimonialia, quàm iudicialia,& plura præcepta moralia respectu proximi, quàm respectu Dei.12ſ.q.104 1.3m. 100

Præcepta cerimonialia,& iudicialia, sunt determinationa præceptorũ decalogi, ex vi institutionis tantũ, sed moralia, ex vi naturalis instinctus.12ſ.q.100.11.2m. 101

Lex vetus, non continet alia præcepta, nisi moralia, cerimonialia,& iudicialia.12ſ.q.99.4 c.ſ 5.u. 102

Colere Deum, est actus virtutis, ideo pertinet ad præceptum morale, sed determinatio eius ad cerimoniale. 12ſ.q.99.3.2m. 103

In iis, quæ ordinant ad Deum, quædã sunt moralia, quæ ipsa ratio fide informata dictat, sicut Deũ esse amandũ, quædã vero cerimonialia, quæ non habent vim obligationis, nisi ex institutione diuina. 12ſ.q.104.1.3m. 104

Præcepta cerimonialia,& iudicialia, obligant ex lege tãtum, moralia vero etiam secundum se, ex dictamine rationis. 12ſ.q.100.11.c.2m.ſ q.104.1.c.ſ 4.2m. 105

Lex vetus continet peccata iudicialia, i. determinationes iustitiæ seruandæ inter homines. 12ſ.q.99.4.0.ſ5. c.ſ q.101.1.c.ſ q.103.1. c.ſ q.104. 1. 0.ſ q.108. 2. c.ſ 22ſ.q.87.1.c.ſ q. 122 1.2m. 106

Præceptum iudiciale quadruplex. ſ. respectu principũ, conciuium, domesticorum,& extraneorum, 12ſ. q. 104.4 0. 107

Præcepta iudicialia, optime tradita sunt, de principibus,& regibus Iudæorum.12ſ.q 105.1 0. 108

Similiter de domesticis, i. de coniugibus,& filiis,& seruis.12ſ.q.105.4.0. 109

110 Similiter de conuictu popularium, & de possessionibus Iudæorum, statuendo iudices, ordinem iudicij, numerum testium, & pœnas. 12æ.q.105.2.o.

111 Similiter de extraneis, i. de peregrinis, aduenis, vicinis, & hostibus. 12æ.q.105.3.o.

112 In lege veteri, duplex erat præceptum, de prole nata. s. generale, quo ad omnes filios, & filias, i. sacrificium, ad expiationem peccati originalis, & holocaustũ, ad consecrationem prolis, & speciale, de primogenitis, & vtrunque seruatum fuit circa Christum infantem. 3^{a}.q.37.3.c.

113 Non sunt aliqua præcepta iudicialia, ordinantia hominẽ in seipso, sed oĩa talia sunt moralia. 12æ.q.104.1.3^{m}

114 Circa iudicialia præcepta dupliciter Scribæ, & Pharisęi errabant. s. primo quidem, quia quædam, quæ in lege Moysis erant tradita, tanquam permissiones, ęstimabant esse per se iusta. s. repudium vxoris, & vsuras accipere ab extraneis, & ideo Dominus prohibuit vxoris repudium, & vsurarum acceptionem, alio modo errabant, credentes quædam, quæ lex vetus instituerat facienda propter iustitiam, esse exequenda ex appetitu vind.ctæ, vel ex cupiditate temporalium rerũ, vel ex odio inimicorum, quorum opposita Dominus docet. 12æ.q.105.3.a^{m}.

115 Præcepta iudicialia, post Christum non obligant, nec seruans ea, peccat, nisi seruat, vt obligatus ex lege. 12æ.q.104.3.o.¶ q.105.1.c.¶ 2.c.4^{m}.¶ 22æ.q.62.3.1^{m}.¶ q.87.1.c.

116 Intentio legislatoris duplex. s. præcepti, & finis eius, prima obligat, non autem secunda. 12æ q.100.9.2^{m}.

117 Præcepta iuris positiui, non se extendunt vltra intentionem præcipientis, * quæ est finis pręcepti, nec autem est charitas. 12æ.q 96.6.c.

118 Præceptum legislatoris tunc solum non obligat, quando obseruatio præcepti intentionem eius euacuat, vel impedit. 12æ.q.69.6.c.

119 Præcepta communiter statuti, non eodem modo obligãt omnes, sed secundum quod requiritur ad finẽ, quem intendit legislator. 12æ.q.96 5.c.¶ 22æ.q.147.3.2^{m}.

120 Nullus ligatur pręcepto, nisi mediãte notitia eius, ideo nullus ignorans, tenetur ad aliquod præceptum, nisi teneatur, vel potuerit scire illud, inquantum in eius notitiam, illud pręceptum deuenit per alios, vel deuenire potest promulgatione facta. 12æ.q.90.4.c.2^{m}.

121 Legislator non potest aliquod præceptum ponere, quod non oporteat in aliquo casu prætermitti. 12æ.q.96.6.c.¶ 22æ.q.147.3.2^{m}.¶ 4.c.

122 Transgrediens præcepta, contemnendo auctoritatem legislatoris, vel sic quod impediatur finis, quem intendit, peccat mortaliter, nõ autem si ex rationabili causa, præcipuè in casu, quo legislator decerneret non esse seruandum. 12æ.q.96.6.c.¶ 22æ.q.147.3.2^{m}.¶ 4.c.

123 Ad principes seculares, pertinet dare præcepta, ad vtilitatem communem in temporalibus, ad pręlatos autẽ ecclesiasticos in spiritualibus. 22æ.q.147.3.c.

124 Pręlati debent abstinere à multitudine præceptorum. 12æ.q.107.4.c.¶ 22æ.q.105.1.3^{m}.

125 Pręlatus non est dominus, sed dispensator, nõ in destructionem, sed in ędificationem, ideo nõ potest pręcipere peccata, nec prohibere opa virtutũ. 22æ.q.88.12.2^{m}

126 Pręcepta legis humanæ, diuersificantur, secundũ diuersitatem communitatum. 12æ.q.100.2.c.¶ q 104 3.1^{m} ¶ q.107.1.c.¶ 22æ.q.140.1.c.

127 Quandoque pręlati religiosorum præcipiunt, vel cõmuniter omnibus, vel alicui specialiter, vt si quis corrigẽdus, ei dicitur, & tunc intelligendum est pręceptum sane, saluo ordine fraternæ correctionis. 22æ.q.33.7.a.5.¶ 3^{m}.

128 Pręlatus religiosorum, non habet potestatem præcipiẽdi aliquid super occultis, nisi inquantum per aliqua indicia manifestantur, puta per infamiam, vel per aliquas suspiciones, in quibus casibus potest pręlatus pręcipere, eodem modo sicut, & iudex secularis, vel ecclesiasticus potest exigere iuramentum de veritate dicenda. 22æ.q.33.7.5^{m}.

PRECES pro indigno, sicut simoniacę, & sunt munus à lingua, non autem pro digno. 22æ.q.100.5.3^{m}. 1

PRAECIPERE est actus rationis, quia importat motionem, cum quadam ordinatione. 22æ.q.47.8.3^{m}. 1

Rectè pręcipere, & ratione vti, semper se concomitãtur, quia ad pręceptum rationis, sequitur obedientia virium inferiorũ, quod pertinet ad vsum. 22æ.q.48.4^{m}. 2

PRAECIPITATIO est operatio per impetum voluntatis, vel passionis, sine prudẽtia, & partibus eius. 22æ.q.8.6.1^{m}.¶ q.53.3.o.¶ 5.c.q.127.1.2^{m}. 1

Pręcipitatio est speciale peccatum, propter specialẽ actũ rationis, qui prætermittitur, s. consilium, licèt possit inueniri in quolibet genere peccatorũ. 22æ.q.54.1.2^{m} 2

Præcipitatio contrariatur dono consilij, & prudentię. 22æ.q.53.3.1^{m}.¶ q.127.1.2^{m}. 3

PRECIVM rerum venalium, non est semper determinatum punctualiter, sed in ęstimatione. 22æ.q.77.1.1^{m}.

PRAEDA licitè capitur ab hostibus, vel malefactoribus, * in iis, quę ipsi iniustè abstulerant. 22æ.q.66.8.o 1

PRAEDESTINATIO est quędam pręordinatio Dei ab æterno, de iis, qui per gratiam Dei fienda sunt in tempore. 3^{a}.q.24.1 c. 1

Prædestinatio est ratio transmissionis creaturæ rationalis, ad vitam æternam, in mente Dei. 1^{a}.q.23.1.2.c.¶ 3^{a} q.24.1.c. 2

Prædestinatio est pręscientia, & præparatio gratiæ in præsenti, & gloriæ in futuro. 1^{a}.q.23.2.3^{m}.¶ 4^{m}.¶ 22æ q.174.1.c. 3

Gratia ponitur in diffinitione eius, non quia sit de essentia eius, sed quia importat respectum ad gratiam. 1^{a}.q.23.2.4^{m}. 4

Prędestinatio est pars prouidẽtiæ. 1^{a}.q 23.1.2.3.4.6.8.c. 5

Prædestinatio nihil ponit in prædestinato, nisi effectum eius. 1^{a}.q 23.2 o. 6

Differentia scientiæ, sapientiæ, pręscientiæ, prouidentiæ, dispositionis, prouidentiæ, & prædestinationis. 1^{a}.q.22.3.c. 7

Prędestinatio propriè, est tantum de bonis, præscientia verò, est etiam de peccatis. 22æ.q.174.1.c. 8

Prędestinatio est causa gratiæ, & gloriæ, sed reprobatio est causa derelictionis, & pęnę æternę, non autem culpæ. 1^{a}.q.23.3.2^{m}. 9

Prædestinatio est tantum entium aliquando. 1^{a}.q.23.2.2^{m}.¶ 4.2^{m}. 10

Prædestinatio conuenit angelis, sicut & hominibus, licet non fuerint miseri. 1^{a}.q.23.1.3^{m}. 11

Prædestinatio non conuenit creaturæ irrationali, nisi abusiue. 1^{a}.q.23.1.2^{m}. 12

Conueniens est Deo, homines pręedestinare. 1^{a}.q.23.1.o. 13

Prædestinatio certissimè, & infallibiliter consequitur 14
suum effectum. 1^{a}.q.23.3.3^{m}.¶ 6.o.¶ 8.3^{m}. 15

Prædestinatio non potest impediri. 1^{a}.q.23.8.3^{m}.

Prædestinatio iuuatur precibus sanctorum, & suis, & aliis bonis operibus, ex parte effectus eius, non autẽ ex parte ordinationis diuinæ. 1^{a}.q.23.8.o. 16

Præscientia meritorum, non est causa prædestinationis vniuersaliter, tamen vnus effectus eius, est ratio finalis alterius effectus eius prioris, & causa meritoria effectus posterioris. 1^{a}.q.23.5.o. 17

Voluntas Dei est causa efficiens, & finis prædestinationis, ex parte totius effectus eius. 1^{a}.q.23.5.o. 18

Error multiplex circa effectus prædestinationis. 1^{a}.q.23 5.8.c. 19

Prædestinatio est æterna. 3^{a}. q.24. 1. 2. c.¶ 3.o.¶ 4. c. 1^{m}. 20

Præscientia, prouidentia, prædestinatio, & huiusmodi, 21

modi, non imponunt necessitatem omnibus rebus, nec auferunt contingentiam eb eis. 1ª.q.22.4.0.§ q. 23.1.1ᵐ.§ 33ᵐ.§ 6.c.§ 22ª.q.171.6.1ᵐ.

22 Prędestinati non sunt certi communiter de sua prędestinatione. 1ª.q.23.1.4ᵐ.

23 Licet aliquibus ex speciali priuilegio, sua prædestinatio reueletur, non tamen conuenit, vt reueletur omnibus, quia sic illi, qui non sunt prædestinati desperarent, & securitas in prædestinatis negligentiam pareret. 1ª.q. 23.1.4ᵐ.

24 Reuelat Deus hoc aliquando aliquibus, ex speciali priuilegio, vt securitatis gaudium etiam in hac vita in eis incipiat, & confidentius, & fortius, magnifica ope re prosequantur, & mala præsentis vitæ sustineant. 22ª.q.117.5 c.

25 Numerus prædestinatorum est certus, & determinatus formaliter, & materialiter Deo, non autem nobis. 1ª. q.23.7.0.

26 Prędestinatio conuenit Christo, & personæ Christi, Inquantum subsistit in natura humana, non autem vt subsistit in natura diuina, nec secundum se, nec conuenit naturæ humanæ, nec naturæ diuinæ. 3ª.q.24.1.0

27 Prædestinatio Christi, est causa efficiens, formalis, exemplaris, & finalis prædestinationis nostræ, ratione effectus, nō autem ratione operationis Dei. 3ᵉ.q.24.1.4.0.

28 Christus prædestinatus est esse filius Dei, non autē propriè factus est filius Dei. 3ª.q.24.1.2ᵐ.

29 Christus secundum quod homo, prædestinatus est esse filius Dei, quia prædestinatio, quo ad præcessionem, & effectum, id est gratiam, conuenit Christo, ratione humanæ naturæ tantum. 3ª.q.24.2.0.

30 Christus secundum quod filius Dei, prædestinatus est esse homo, tamen magis propria dicitur econuerso. 3ᵉ.q.24.2.3ᵐ.

31 Homo prædestinatus est, esse filius Dei, & econuerso, 3ª q.24.2.1ᵐ.

PRAEDICAMENTVM quodlibet accidentiū dicit imperfectionem, secundum propriam rationem generis, præter relationem, ideo in diuinis sunt tantū duo modi prædicandi, scilicet substantiæ, & relationis, 1ª.q.28.1 c.§ 2 0.

1 PRAEDICARE id est euangelium recitare in Ecclesia, quod est linguis loqui, pertinent ad diaconum, ed sacerdotes autem pertinet exponere, & exhortari, quod est prophetare. 1ᵉ.q 67.1.1ᵐ.

2 Prædicare, est principalissimus, & proprius actus Episcopi, & dignior quam baptizare. 3ª.q 67.1.1ᵐ.§ 2.1ᵐ. § q.71.4.1ᵐ.

3 Periculum de prædicatione omissa, non imminet, nisi eis, quibus commissum est officium prædicandi, 22ª q.10.12.5ᵐ.

4 Prædicans potest viuere, de eleemosynis sponte oblatis, non autem de datis coacte, nisi sit prælatus. 22ª.q. 18.4.4ᵐ.

5 Christus non debuit prætermittere prædicationē, propter scandalum Iudæorum. 3ª.q.42.2.0.

6 Christus, & Apostoli à principio prædicauerunt Iudæis tantum, quadruplici ratione, scilicet, vt ostenderet per suum aduentum impleri promissiones antiquitus factas Iudæis, non autem gentilibus, vt eius aduentus ostenderetur esse à Deo, vt Iudæis auferret calumniā di meteriam, & quia per crucis victoriam meruit potestatem & dominum super gentes. 3ª.q.42.1 0.

7 Christus prædicauit annis tribus, & quasi mensibus tribus, & vixit annis triginta tribus, & mensibus tribus. 1ᵉ.q.35.1.0.§ q 43.3.c.

1 PRAEDICARI. Quicquid prædicatur de aliquo, si vniuersale de particulari, potest supponere pro eo, nō autem in aliis. 1ᵉ.q.39.5.4ᵐ.

2 Homo prædicatur per se de Socrate, quia si Socrates dif finiretur, poneretur homo in eius diffinitione. 1ᵉ.q. 76.1.c.co.

Totum vniuersale, adest cuilibet parti eius, & secundū esse, & secundum perfectionem, & propria prædicatur de parte sua, non autem totum integrale, totum autem potentiale, aliquo modo, 1ª.q.77.1.1ᵐ. 3

Pars subiectiue, est de, que prædicatur essentialiter totū secundum vnam rationem, vel secundum prius, & posterius, & est in minus. 22ª.q.120.2.c. 4

Totū integrale, prædicatur aliquo modo, de omnibus partibus suis simul sumptis, licèt impropriè, sed nullo modo de singulis simpliciter, & ꝓprie. 1ª.q.77.1.1ᵐ 5

Nulla pars integralis ꝓdicetur de suo toto. 1ª.q.77.1.1ᵐ 6

Nullum per accidens, prædicatur vniuersaliter, sed tan tum quę per se prædicantur. 1ª.q.51.1.c. 7

Inferius non prædicatur de superiori, nisi per accidens. 1ª.q.39.6.2.2. 8

Subiectum non restringitur per prædicatum, ratione significationis, sed tantum ratione temporis consignificati. 1ᵉ.q.39.4.c.2. 9

* Terminus in subiecto positus, tenetur materialiter .I. pro supposito, sed in prædicato tenetur formaliter .i. pro natura. 1ª.q.13.12.c.§ q.11.5.2ᵐ.§ 3ª.q.16.7.4ᵐ § 9.c.3ᵐ.§ 10.c.2ᵐ.§ q.17.1.3ᵐ. 10

In diuinis, persona prædicatur de essentia, & econuerso. 1ª.q.39.6.0. 11

Relatio secundum propria rationem, id est, secundum quod refertur ad aliud, prædicatur in diuinis, non autem secundum rationem communem. s. secūdū quod in hæret subiecto. 1ª.q.28.1.1ᵐ. 12

Hæc prædicatio, Deus est pater, & econuerso, est per se & nullo modo per accidens. Nec sicut superioris, de inferiori, nec econuerso, sed per identitatem. 1ª.q 39 6.2ᵐ. 13

PRAEDICATOR nullus debet fieri, nisi prius purgetus, & virtute perfectus. 3ª.q.41.3.1ᵐ. 1

Prædicator debet esse absolutus à cura rerum secularium. 3ª.q.40.3.c. 2

Prædicator non debet semper esse in publico, sicut nec Christus. 3ᵉ.q 40.1.3ᵐ. 3

Sumptus debentur prędicatoribus, à mittentibus eos. 22ª.q.187.4.2ᵐ.§ 5.5ᵐ. 4

Prædicatorum ordo, habet cautissimam, & securissimā formam profitendi. 22ª.q.18.9.1ᵐ. 5

PRAELATIO qualibet, est à Deo. Non autem abusus eius, nec eius vsurpetio. 1ª q.96.2.3ᵐ. 1

Licet appetere opus, & perfectionem episcopatus, & prælationis, non autem ipsam rationem gradus, vel honoris, vel diuitiarum. 22ª.q.185.1.2.0. 2

Triplex ratio recusationis respectu officii prælationis quantum est de se, scilicet impedimentum quietæ cōtemplationis, dulcis affectionis, & spiritualis exultationis. 22ª.q.185.1.3ᵐ.§ 2.1ᵐ.§ 3ᵐ. 3

Non licet iurare, nec vouere, quod prælationem non sumet, nec totaliter resistere. 22ª.q.185.1.3ᵐ.§ 2.0. 4

Prælatus existens in peccato mortali, etiā occulto, corripiendo, vel quicquid aliud officii sui faciendo, peccat mortaliter, nō ab hoc egēs vt fraier 22ª.q.33.5.0. 5

Ex hoc ipso quod prælati dissimulant, videntur annuere. 22ª.q 147.4.c.fi. 6

Prædicare ex officio conuenit prælatis, religiosis autem ex commissione. 22ª.q.187.4.2ᵐ 7

Prælatus potest dupliciter considerari, scilicet aut secū dum quod iudicio præsider. Et sic dicere peccatum fratris prælato, est dicere Ecclesiæ. Aut secundum quod est extra iudicium existens. Et sic dicere prælato, non est dicere Ecclesiæ, sed personæ quæ potest prodesse, & non obesse, quia nullus potest magis prodesse, quam prælatus. 22ª.q.33.8.4ᵐ. 8

Tunc prælatus inordinatè videtur tangi, quando irreuerenter obiurgatur, vel etiam quando ei detrahitur, & hoc significatur per contractum montis, & archæ dānatum à Deo. 22ª.q.33.4.1ᵐ. 9

PRAEMIVM essentiale beatitudinis, consistit in actu 1

in actu intellectus, sed delatio eius in voluntate, 1ª.q. 26.2.0.¶.3.c.¶ 12ª.q.1.4.0.

2 Violenter corrupta, habebit duplex præmium, vt dicit beata Lucia, scilicet virginitatis, & patientiæ, 22ª.q. 124.4.1^m.

3 In retributione præmiorum, inæqualia debentur inæqualibus meritis, non autem in constitutione rerum. 1ª.q.47.2.3^m.¶ q.65.2.1^m.¶ 12ª.q.114.1.0.

PRAEPOSITIVVS dicens affirmatiuã, & negatiuam simul esse falsas, improbatur. 1ª.q.39.4.5^m.

1 PRAESENTIA. f. Illud propriè dicitur præsens, cuius essentia præsentatur sensui, vel intellectui, 1ª. q.8.3.c.2m.

2 Præsentia necessitatem quandam habent, quia necesse est Socratem sedere dum sedet. 22ª.q.49.6.c.

1 *PRAESERVATVS ab aliquo, dicitur purgatus, vel liberatus, 3ª.q.31.4.1^m.¶ q.52.2.2^m.

1 PRAESTIGIVM est diuinatio per dæmones, ingerentes se visui, vel auditui hominum, quia præstringit oculos, 22ª.q.95.3.c.princ.¶ q.178.2.2^m.

2 Formæ apparentes in præstigiis, sunt tantum in sensu communi ab imaginatiua, vel per res naturales impressæ. 1ª.q.114.4.2^m.¶ 22ª.q.17.1.2^m.

1 PRAESVMPTIO aliquando sumitur in bono, quasi præ aliis sumptio, & aliquando in malo, 22ª q.21.2.1^m,¶ q.70.3.2^m.

2 Præsumptio in malo, dicit immoderantiam spei dupliciter scilicet supra vires proprias, vel contra iustitiam Dei. Prima opponitur magnanimitati, secunda vero, est species blasphemiæ, in spiritum sanctum. Ideo grauior est quàm prima, 22ª.q.21.1.4.0.¶ q.130.2.0.¶. q.131.1.c.

3 Præsumptio prima, oritur ex inani gloria, secunda vero ex superbia, 12ª.q.21.4.0.

4 Præsumptio secunda, oritur ex nimio amore sui. 22ª.q. q.21.1.2^m.¶ 1^m.

5 Præsumptio secunda habet conuersionem ad bonum commutabile, & auersionem à Deo, attribuendo diuinæ virtuti, quod ei non conuenit, 22ª q.21.1.1^m.

6 Præsumptio prima opponitur magnanimitati, secundũ excessum, licet appareatur secundum defectum, inquantum est aliquando de minimis, quæ magna videntur, 22ª.q.130.princip.¶ 2.0.q.131.1.c.

7 Præsumptio secunda, opponitur charitati, vel potius dono timoris, 22ª.q.130.2.1^m.

8 Præsumptio magis opponitur spei, quàm timori, quia spei contrariatur, ratione propriæ differentiæ, timori vero, rationis generis, & contrarietas ad timorem, est apparentior, 22ª.q.21.3.0.

9 Præsumptio est contra ordinem naturalem. Ideo semper est peccatum. 22ª.q.130.1.0.

10 Præsumptio secunda, est minus peccatum, quàm desperatio, 22ª.q.21.2.c.

11 Præsumptuosus peccat, non æstimando nimis misericordiam Dei, sed contemnendo iustitiam eius, 22ª.q.21. 2.c.2^m.¶ q.130.2.1^m.¶ q.161.4.1^m.

12 Peccare cum proposito perseuerandi in peccato, sub spe veniæ, dicitur præsumptio. Non autem si fit cum proposito pœnitendi, sed alleuiatur. 12ª.q.21.2.3^m.

13 Aggredi opus vltra vires ex confidentia ad vires humanas, est præsumptio. Non autem si fiat in spe diuini auxilii, 22ª.q.21.2.1^m.

14 De quolibet debet præsumi bonum, nisi appareat contrarium, nec fit in periculum alterius. 22ª.q.70.3.2^m
Omne præteritum est necessarium 22ª.q.49.6.c.

1 *PRAEVARICATOR est, qui maliciosè impediens punitionem peccati, aduersam partem adiuuat prodita causa sui. 22ª.q.68.1.c.fi.

2 Differentia præuaricationis à calumnia, & tergiuersatione, 22ª.q.68.3.0.

3 Non omnis abscondens vera crimina, præuaricatur, sed tantum qui fraudulenter abscondit ea, de quibus accusationem proponit, colludens cum reo, proprias probationes dissimulando, & falsas excusationes admittendo, 22ª.q.68.3.3^m.

PRIMITIAE erant de præcepto cerimoniali, quo ad terminationem, in communi vero de iure naturali, nunc autem de præcepto Ecclesiæ, secundum consuetudinem patriæ. 22ª.q.86.4.0. 1

Quantitas primitiarum, non fuit determinata in lege, quia erant per modum oblationis, de cuius ratione est esse voluntarium, & secundum Hieronymum, aliqui dabant quadragesimam partem, alii sexagesimã, sed nunc fiunt consuetudine patriæ. 22ª.q.86.4.3^m. 2

Primitiæ pertinent ad quoddam genus oblationum, in vsum sacerdotum in recognitionem beneficii Dei, scilicet fructum terræ, & debet esse aliquid præcipuũ de fructibus terræ. 22ª.q.86.4.c. 3

Primitiæ sunt signa præteriti beneficii Dei, f. terræ promissæ Israel, & totius terræ, toti humano generi, & fructuũ, sed cerimonialia, propriè erant signa futuri, 22ª.q.86.4.1^m.¶ 2^m. 4

PRIMOGENITVS dicitur primo natus, licet nullus post eum sit. Ideo Christus, est primogenitus Mariæ, 3ª q.28.3.4^m. 1

Omnes primogeniti, erant sacerdotes in veteri testamẽto, & habebant duplicem portionem in hæreditate paterna, 12ª.q.103.1.1^m.¶ 22ª.q.87.1.1^m. 2

PRIMVM dicitur dupliciter, f. primum simpliciter, & primum in genere. 12ª.q.6.1.1^m. 1

Primum, in per se ordinatis, oportet esse maximum, non autem primum per accidens. 22ª.q.163.3.3^m. 2

AD bonum principem requiritur, quod sit virtuosus simpliciter, non autem ad bonum ciuem. 12ª.q. 92.1.3^m. 1

Ad bonum virum pertinet, posse principari, & bene subiici. Ideo in virtute boni viri, includitur virtus principis. Sed virtus principis differt specie à virtute subditi, sicut virtus viri & mulieris. 22ª q.47.11.1^m.¶ 2^m 2

Princeps auferens per vim aliena, rapinam committit, & tenetur restituere, nisi sit secundum iustitiam, pugnando, vel puniendo 22ª q.66.8.c.¶ 1^m. 3

Ad bene commorandum in aliqua communitate, requiruntur duo, f. habere se bene ad principem, id est, cum fidelitate, reuerentia, & famulatu, ad socios autem reddendo cuilibet debita, & nulli nocendo, 12ª. q.100.5.c. 4

Sanctã licet commorari in curiis principum, ad promouendum bonos, & ad impediendum malos, non autem propter voluptates. 22ª.q.187.2.3^m. 5

Deus reseruauit sibi institutionem summi principis, & regis Iudæorum, quia habebat specialem curam eorum. 12ª.q.105.1.1^m. 6

Deus non dedit Iudæis principes, & reges à principio, sed tantum modum eligendi. I. secundum iudicium Dei, & de gente sua, & modum se habendi, 12ª.q. 105.1.2^m. 7

Diuisio regni Israel, & multitudo regum, magis conuenit eis in pœnam, pro dissentionibus multis contra regnum Dauid iustum, quàm ad eorum profectum. 12ª.q.105.1.3^m. 8

Principibus Iudæorum, non sunt deputati cibi sicut sacerdotibus, ne superbirent, nec ambirent. 12ª.q.105. 1.4^m. 9

BONVS principatus triplex, scilicet regalis, aristocratia, & democratia. Et tria principatus mali. I. tyrannis, oligarchia, & democratia. 12ª.q.95.4.c.¶ q. 105.1.c.¶ 22ª.q.61.2.c. 1

Principatus regalis est optimus. 1ª.q.103.c.¶ 12ª.q.105 1.2^m.¶ 22ª.q 50.1.2^m. 2

Principatus regalis, est propter bonum populi, tyrannicus autem est propter bonum tyranni, 1ª.q.92.1.2^m. ¶ q.50.4.c ¶ 22ª.q.42.2.3^m. 3

Optimus principatus est, in quo omnes habent aliquã partem. 4

Processio

18 Processio filii, est per actum intellectus, sed processio spiritus sancti, est per actũ voluntatis. 1ª.q.27.a.c.&.¶ 3.c.¶ q.13.4.1m.¶ q.34.2.c.¶ q.45.7.c.

19 Spiritus sanctus, ita naturaliter, & à natura procedit à patre, sicut, & filius, 1ª.q.41.2.3m.¶ 6.c ¶ q.42.2.c.

20 Processio spiritus sancti, triplici ratione nominatur tantum processio, scilicet ex habitudine rei amatæ ab amante, per amore. 1ª.q.27.4.3m.¶ q.28.4.c.¶ q.37.1.c.

21 Emanatio, proprietas, & relatio spiritus sancti, nominantur eodẽ nomine, scilicet spiratio, propter defectum nominum. 1ª.q.36.1.c.¶ q.37.1.c.

22 Processio spiritus sancti dicitur æterna, respectu obiecti æterni, sed vt tendit in obiectum creatum, cui Deus confert aliquid, dicitur temporalis. 1ª.q.43 2.c.

23 Spiritus sanctus procedit à seipso, processione temporali. 1ª q 43.2.3m.

24 Processio æterna, & temporalis, sunt tantum vna processio, ratione respectus ad principium quem principaliter importat, sed sunt duę ratione duplicis respectus ad obiecta. 1ª.q.43.2.c.¶ 3m.

1 PROCLAMARE licet in capitulis vel gloriosorum de leuibus, quæ famæ non derogant, sine admonitione secreta, non autem de graui 22æ.q.33.7.4m.

2 Non videtur esse probabile, quòd ea, quæ sunt in consuetudine religiosorum, sint contra præcepta Christi. Consuetum est autem in religionibus, quod in capitulis aliqui proclamantur de culpis, nulla secreta ad monitione præmissa Sed huiusmodi proclamationes, sũt quasi quædam commemorationes, potius oblitarum culparum, quàm accusationes, vel denunciationes. 22æ q 33.7.a.4.¶ 4m.

3 Si essent tamen alia, de quibus frater infamaretur, contra præceptum domini ageret, qui per hunc modum proclamando, peccatum fratris publicaret. 22æ.q.33.7.4m.

1 PRODIGALITAS est circa passiones pecuniæ sicut deficiens, non autem sicut superabundãs in eis. 22æ.q.119.1.1m.

2 Prodigalitas dicitur esse contra naturam, quia habet immoderatam emissionem rerum, repugnantem naturæ. 12æ.q.32.6.2m.

3 Prodigus, sæpe excedit in dando propter voluptates, nõ tamen semper. 22æ q.119.1.3m.

4 Prodigalitas semper est peccatum, non principaliter propter quantitatem, sed propter inordinationem dãdi, quibus non debet dari, & propter quæ, & sicut debet. 22æ.q.119.1.c.¶ 3.1m,

5 Prodigus peccat in se, & in proximum, præcipuè clerici consumentes bona pauperum. Similiter auarus. 22æ.q.119.3.1m.

6 Prodigalitas opponitur liberalitati, 22æ.q.117.principio ¶ q.118.princip.¶ q.119.1.2.3.c.

PRODVCTAE res à principio fuerunt in statu perfecto, vt essent principalia aliorum. 1ª.q.94.3.c.

1 PROFITENS, non vouet seruare quicquid est in regula, sed vitam regularem, vel viuere secundum regulam, quod est cautius, vel obedientiam secundum regulam, non obligando se ad culpam, vt in religione ordinis fratrum prædicatorum, quod est melius, 22æ.q.186.9.1m.

2 Votum simplex de maiori religione, non obligat post professionem in minori. 22æ.q.189.8.3m.

3 Professio facta ante annos pubertatis, scilicet ante annos quatuordecim in puero, vel ante annos duodecim in puella, non tenet, propter Ecclesiæ statuta, 22æ q.88.9.c.3m.¶ q.189.5 c.1m.¶ 3m.

4 Nazaræi profitebantur quandam perfectionem, deponentes comam. 22æ.q.186.6 b.

1 PROHIBITIO incitat concupiscentiam tripliciter, s. ratione ardui, ratione clausæ passionis, & ratione importunitatis. 12æ.q.98.1.2m.

Omne peccatum est malum, quia prohibitum iure naturali, non autem iure positiuo, 12æ.q.71.6.4m. 2

Prohibitio ligni scientię boni, & mali, fuit propter figuram, scilicet propter euentum futurum, quia post eius esum homo per experimentum pœnæ didicit, quid interesset inter obedientię bonum, & inobedientiæ malum, non autem propter naturam arboris malam. 1ª.q.102.1.4m.¶ 12æ q.102.1.2m. 3

PROMISSIO est actus rationis, quia est enunciatio, & ordinatio alicuius. 12æ q.88.1.c. 1

Promissio est ordinare, quid facere pro alio debeat gratum ei. Sed comminatio est contra alium. 22æ.q 88.1.2.5.c. 2

Promissio nuda, id est, non habens aliquid additum ad confirmationem, non habet vim plenam obligandi Deo, nec homini 22æ.q.88.3.1m. 3

Promissa non debet seruari, si est illicitum * quod promittitur, vel si sint mutatæ conditiones personarum, vel negociorum Ad hoc ergo quod homo seruare debeat quod promisit, oportet vt sit licitum, quod promittitur, & quòd omnia, immutata permaneant, 22æ.q.110.3.5m. 4

PROMVLGATIO legis naturæ, fit ex hoc quod Deus inserit eam mentibus hominum naturaliter cognoscendam. 12æ.q.90.4m. 1

Promulgatione non indigent præcepta communia legis naturæ, & credere in Deum, 12æ q.100.4.1m. 2

Promulgatio fit verbo, & scripto. Et vtroque modo promulgatio legis æternæ est æterna, ex parte Dei, non autem ex parte nostra, 12æ.q 91.1.2m. 3

Promulgatio legis, necessaria est ad hoc, quod lex habebat vim obligandi. 12æ.q.90.4.c. 4

Promulgatio obligat absentem, sicut, & præsentem, inquantum promulgatio ad eum peruenit, vel potuit peruenire per alios. Futuros autem obligat per scripturas. 12æ.q.90.4.2m.¶ 3m. 5

PRONOMINA demonstratiua dicuntur de Deo, secundum quod faciunt demonstrationem ad intellectum, non autem ad sensum. 1ª.q.13.8.3m. 1

Pronomina possessiua coniunguntur nominibus Dei, quæ significant rationem principii efficientis, vel finalis, vel exemplaris, non autem nominibus Dei, quæ significant per modũ formæ inhærentis. 1ª.q.36.1.3m. 2

PROPASSIO, est passio inchoata in appetitu sensitiuo, non vltra procedens, sicut in Christo fuit, 3ª.q.15.4 c.¶ 6.2m.¶ 7.1m.

PROPHETIA non est habitus, nec qualitas permanens, sed vt passio transiens. 12æ.q.68.3.3m.¶ 22æ.q.171.2.c.¶ q.174.5.2m.¶ q.176.2,3m. 1

Prophetia non est gratia gratum faciens, sed gratis data 12æ q 68.3.3m. 2

Prophetia est diuina inspiratio rerum, futura immobili veritate denuntians, secundum Cassiodorum, 22æ.q.171.3.a.1.¶ 6.b. 3

Propheta dicitur quasi procul phana, vel procul vidẽs, inquantum cognoscit, vel loquitur ea, quæ sunt procul a communi hominum sensu, cum quibus conuersatur, & communicat in statu viæ. 3ª.q.7.8.c. 4

Prophetia principaliter, & primo consistit in cognitione. Ideo dicitur à phanos. Secundario consistit locutione, ideo dicitur à fari. Tertio consistit in operatione miraculorum, ad confirmationem eius, 22æ.q.171.1.c.¶ 2.c.q.174.3.3m.¶ 4.c.¶.3ª.q.7 8.c. 5

* De ratione prophetiæ, non est ænigmatica cognitio, quia Moyses fuit propheta, & tamen Deum palam, & non per ænigmata vidit 3ª.q.7.8.1m. 6

In prophetia sunt duo, scilicet repræsentatio, & iudiciũ de visis, quod est principalius, & completiuum eius, sine quo non est, 22æ.q.173.2.c.¶ q.176 2.1m. 7

Ad prophetiam requiritur lumen intellectuale supernaturale, 22æ.q.171.2 c. 8

Ad prophetiam requiritur inspiratio, quo ad mentis eleuationem, 9

eleuationem,& reuelatio,quo ad perceptionem diui norum.22æ.q.171.1.4^{m}.

10 Ad prophetiam requiritur maxima mentis eleuatio,ad contemplationem spiritualium.22æ.q.172.4.c.

11 Bonitas morum, quo ad refrenationem passionum, & remotionem occupationum exteriorum, requiritur ad prophetiam.22æ.q.172.4.0.

12 Dispositio naturalis,non requiritur ad propheti͂a, quia Deus simul remouet indispositionem,disponit,& perficit.22æ.q.172 3.0.

13 Prophetia potest haberi sine charitate,& sine gratia gratum faciente,22æ.q.6.2.3^{m}.& q.172.4.c.

14 Obiectum prophetiæ, est illud, quod est in cognitione diuina,supra facultatem humanam.22æ.q.174.2.c.

15 Prophetia est de omnibus. Sed primo, & principaliter est de futuris contigentibus,secundo de existentibus supra vniuersalem cognitionem hominum, tertio respectu alicuius. 22æ.q.171.3.0 & q.172.1.c.fi.& 4^{m}.& 5.c.& q.176.2.3^{m}.& q.178.1.1^{m}.

16 * Prophetiæ sunt principaliter de futuris.* Sunt tamen etiam de præsentibus, quæ tamen sunt procul à cognitione non omnium hominum,sed quorundam secundum sensum,vel secundum intellectum, vt Heliseus cognouit,quæ Giezi præsens fecerat,& sunt etiã de occultis omnibus hominibus naturaliter,vt mysteriũ Trinitatis, sunt etiam de mysterio Christi sub nomine hominum, & tunc excedunt veritatem historiæ.22æ.q.171.3.c.

17 Omnia prophetabilia,sunt non cognoscibilia ab homine,nisi per reuelationem Dei. Sed quæ pertinent ad sapientiam,& scientiam, & interpretationem sermonum,possunt naturaliter cognosci ab homine .22æ q. 171.3.2^{m}.& q.172.1.c.fi.

18 Prophetæ non vident omnia prophetabilia,sed tantum ea,quæ sibi specialiter reuelantur.22æ.q.171.4.0

19 Aliqua prophetia est de præterito,sicut in Genesi.Et in aliqua ponitur præteritum pro futuro,propter certitudinem prophetiæ.22æ.q.171.3.b.

20 Prophetæ non vident Deum per essentiam. 22æ.q.171. 2.c.& 4.c.& 3^{m}.& q.173.1.0.

21 Prophetæ vident in speculo æternitatis, seu intelligentiarum, sine in libro præscientiæ Dei causaliter, non autem formaliter,22æ.q.173.1.c.fi.& 1^{m}.& 2^{m}.

22 Prophetæ habent certissimam, & distinctam cognitionem de visis per spiritum prophetiæ, non autem de habitis per instinctum Dei,22æ.q.171.4.0.

23 Prophetiæ nullo modo potest subesse falsum, sicut nec præscientiæ Dei. 22æ.q.171.6.0.& q.172.1.c.& 5.3^{m}. & 6.2^{m}.

24 Prophetæ propriè cognoscit se moueri à Deo,ad aliquid æstimandum,vel significandum verbo,vel facto, non tamen omnia, quæ per hoc intendit Deus. 22æ.q. 173.4.0.

25 Prophetia simpliciter dicta,id est,supra vniuersalem cognitionem hominum,non potest esse à natura,sed tantum ex reuelatione Dei, prophetia vero, secundum quid,id est,de aliquibus in suis causis, potest esse à natura .sed fallibiliter.22æ.q.172.1.0.& 3.c.

26 Prophetia,& aliæ illuminationes,& reuelationes, fiunt nobis à Deo mediãtibus Angelis.1^{a}.q.111.1.0.& 22æ. q.172.2 0.

27 Aliquis cessante prophetica illustratione actuali, dicitur propheta,ex deputatione Dei,& ex habilitate remanente ad facilius illustrari.22æ.q.171.2.2^{m}.

28 Prophetia prædestinationis, completur sine arbitrio nostro causante, non autem sine eo consentiente. 3^{a}.q. 30.0.1^{m}.

29 Finis prophetiæ, est manifestatio alicuius veritatis existentis supra hominem 22æ.q.174.2.c.2^{m}.& 6.c.

30 Prophetia,secundum quòd potest esse à demonibus,nõ autem prophetia simpliciter.22æ.q.172.5.0.

31 Prophetia dæmonum,non fit per illuminationes, vt diuina,sed per visionem imaginariam, vel sensibilem, nec est semper vera,sicut prophetia diuina. 22æ.q.172 5.2^{m}.& 3^{m}.

32 Prophetæ dęmonum, quandoque prædicunt vera ex inspiratione diuina,& aliquando per dæmones. 22æ.q. 172.6.0.& q.174.5.4^{m}.

33 Species prophetiæ triplex.s.comminationis,prædestinationis,& præscientiæ.22æ q.174.1.0.

34 Prophetia fit dupliciter, s. per influxum luminis tantum,& per species impressas,vel aliter ordinatas.22æ. q.173.2.0.

35 Modus prophetiæ triplex, secundum triplicem potentiam cognoscitiuam, scilicet secundum oculos corporis,secundum spiritum imaginatiuum, & secundũ intuitum mentis.22æ.q.174.1.3^{m}.

36 Prophetis repræsentantur aliqua quadrupliciter, scilicet,in sensu exteriori, sicut Daniel vidit scripturam in pariete,& Samuel audiuit verba, vel per formas in imaginatione diuinitus impressas,sicut in cæcis natis similitudines cælorum, vel per formas diuinitus ordinatas,sicut Ieremias vidit ollam accensam, vel species in intellectu,sicut in scientia infusa Salomonis,& Apostolis,22æ.q.173.2.0.& 3.c.

37 Modus prophetiæ septuplex, secundum differentias influxus.s.extasis,visio,somnium,per nubem,vox de cœlo,parabola,& repletio sãcti spiritus.22æ.q.174.1.3^{m}.

38 Gradus prophetiæ imaginariæ, distinguitur quadrupliciter,s.per somnium,& vigiliam,per signa,si loquens videtur, vel non, & secundum dignitatem apparentis.1^{a}.q.12.11.1^{m}.& 22æ.q 174.3.0.

39 Gradus prophetiæ impropriè dictæ duplex, s.minimus .i.secundum operationem exteriorem,vt Samson, & visio de naturalibus,vt Salamon.22æ.q.174.3.c.

40 Actus prophetiæ duplex,s.principalis.i.visio;& secundarius,id est,denunciatio.22æ.q.176.2.c.

41 Veri prophetæ, tripliciter differunt à falsis Prophetis,s. agente,fine,& certitudine.22æ.q.175.5.3^{m}.

42 Prophetia prædestinationis,semper impletur, non antẽ prophetia comminationis.1^{a}.q.19.7.2^{m}.& 22æ.q.171. 6.2^{m}.& q.174.1.c.& 2.0.

43 * Omnia prophetia de quacunque re, est eiusdem speciei,quia est per vnum formale,s.per lumen diuinum 22æ q.171.3.3^{m}.

44 Prophetia est simpliciter excellentior dono linguarum triplici ratione,s. quia consistit in ipsa illuminatione mentis,quia pertinet ad rerum notitiam, & quia est vtilior.22æ.q.176.2.0.

45 Prophetia intellectualis visionis, est nobilior,quàm imaginaria,nisi respectu reuelandi,per similitudinẽ corporalem,quia tunc est econuerso . 22æ.q.174.2.0.& 3. c.fi.& 4.c.1^{m}.& 5.c.& q.176.2.c.1^{m}.& 3^{a}.q.30.3.1^{m}.

46 Prophetia magis proprie dicitur de imaginaria, quàm de intellectuali.22æ.q.173.2.c.fi.& q.174.2.3^{m}.& 3.c.

47 Prophetia imaginaria,de supernaturali veritate, est nobilior intellectuali,de cognoscibilibus humana ratione.22æ.q.174.2.3^{m}.& 3.c.&.176.2.1^{m}.

48 Prophetia,quantò est vicinior Christo,tantò est maior & magis post, quam ante,licet in quolibet statu prima sit maior aliis.1^{a}.q.57.5.3^{m}.& 22æ.q.174.6.0.

49 Idem propheta non est semper in eodem gradu prophetiæ,sed quandoque in maiori,& quandoque in minori.22æ.q.174.3.2^{m}.

50 Moyses fuit cæteris prophetis simpliciter maior, licet secundum quid sit minor aliquo.22æ.q.174.4.0.

51 Prophetia Dauid ex propinquo, attingit ad visionem Moysis maiorem , quo ad cognitionem diuinitatis, sed econuerso in cognoscendo, & exprimendo mysteria incarnationis Christi.22æ.q.174.4.1^{m}.

52 Ioannes Baptista,fuit maior propheta Moyse,& cæteris Prophetis veteris testamenti.22æ.q.174.4.3^{m}.

53 Prophetia non conuenit Deo , nec beatis, nec angelis, 22æ.q.173.1.c.& q 174.5.0.& 3^{a}.q.7.8.c.& q.31.2.c.

*Prophetia

54 * Prophetia fuit in Christo, inquantum fuit viator. 22æ. q. 174. 5. 3m. & 3ª. q. 7. 8. o. & q. 31. 2. o.

55 Ille, cuius tantum intellectus illuminatur ad iudicandũ visa ab aliis, sicut Ioseph, & Daniel, est propheta. 22æ. q. 173. 2. c.

56 Ille, cui ostenduntur similitudines, sine lumine intelligentiæ, sicut Pharao, vel Nabucdonosor, vel Balthasar non est propriè propheta. 22æ. q. 173. 2. c.

57 Abraham, Isac, & Iacob, fuerunt prophetæ. 22æ. q. 174. 6. c.

58 * Dauid habuit prophetiam, quo ad intuitum mentis, sine imaginaria visione. 22æ. q. 174. 4. 1m.

59 Omnes numerati inter prophetas, habuerunt prophetiã imaginariam, de supernaturali veritate, & habebant officium prophetandi, & loquebantur in persona Dei, non autem agiographe. 22æ. q. 174. 2. 3m.

60 Omni tempore fuerunt prophetæ, etiam in nouo testamento. 22æ. q. 95. 2. 3m. & q. 174. 6. o.

61 Prophetæ fuerunt maxime in abundantia, tempore regum, quia tunc populus erat liber, ideo instrui debebat de agendis. 22æ. q. 174. 6. 2m.

62 Prophetiæ inceperunt scribi per Isaiam, & Osee, quando Roma condita fuit. 22æ. q. 174. 6. 2m.

PROPICIATORIVM erat tabula super alas cherubin, quia exinde Deus propiciabatur populo. 12æ. q. 102. 4. 6m.

1 PROPORTIO secundum primam nominis impositionem significat habitudinem quantitatis ad quantitatem, secundum determinatum excessum, vel adæquationem, sed transfertur ad significandum habitudinem quorumcumque, sicut materiæ ad formam, potentiæ ad actum, obiecti ad potentiam, finiti ad infinitum, & creaturæ ad creatorem. 1ª. q. 12. 1. 4m

2 Propotio propriè, non est finiti, ad infinitum, nec creaturæ, ad creatorem, sed proportionalitas, s. similitudo proportionum. 1ª. q. 12. 12. 1. 4m.

3 Cognitio sensitiua, non se extendit ad proportionem vnius ad alterum. 22æ. q. 58. 4. c.

1 PROPOSITIONIS veritas duplex, s. rei, & signi 1ª. q. 16. 8. 3m.

2 Propositiones affirmatiuæ veræ, possunt formari de Deo. 1ª. q. 13. 12. o.

3 Propositiones affirmatiuæ de Deo, dicuntur incompactæ, vel inconuenientes, propter modum significandi 1ª. q. 13. 12. 1m.

4 Cùm dicitur Deus sciuit aliquid esse futurum contingens, non ponitur ibi contingẽs, nisi vt materia verbi & nõ vt pars principalis ꝓpositionis, 1ª. q. 14. 13. 2m

1 PROPOSITVM est actus voluntatis deliberatæ. 22æ. q. 88. 1. c.

2 * Propositum pro facto reputatur, 1ª. q. 23. 2. 2m.

1 PROPRIVM est de genere accidentium. 12æ. q. 83. 12. 3m.

2 Proprium non addens aliquid nobilitatis supra cõmune, non habet proprium nomen, sed nominatur nomine communis, 12æ. q. 181. 1. 3m. & 22æ. q. 9. 2. c. & q. 50. 2. 1m. & q. 161. 1. 1m.

3 In omni re, proprium accidens, est aliud ab essentia eius & est posterius ea, ordine generationis, & perfectionis. 12æ. q. 2. 6. c. & q. 83. 2. 3m.

4 Proprium fluit à subiecto, sine mutatione, sed per naturalem resultationem. 1ª. q. 77. 6. 3m.

1 PROPTER in duplex, s. quod diuiditur contra per aliud, & contra per accidens, primo modo finis diligitur propter se, virtutes autem secundo modo. 22æ. q. 145. 1. 1m.

2 Propter quod vnumquodque & illud magis intelligitur tantũ in iis, quę sũt eiusdẽ ordinis, sicut in eodẽ genere causæ, puta si dicatur, quod sanitas est desiderabilis, ꝓpter vitã, sequitur quod vita sit magis desiderabilis, si autem accipiantur ea, quæ sunt diuersorum ordinum, non habet veritatem, vt si dicatur, quod sanitas est desiderabilis, propter medicinam, non ideo sequitur quod medicina sit magis desiderabilis, quia sanitas est in ordine finium, medicinam autem in ordine causarũ efficientium, 1ª. q. 87. 2. 3m. & q. 82. 3. 2m

PRORVMPERE. & Homo, prorumpit facile, ad manifestandum conceptum cordis, 12æ. q. 72. 7. c. 1

Iracundus in verba contumeliosa prorumpit. 12æ. q. 7. 27. c. 2

Licet tristari de gloria, & prosperitate inimici, inquantum est nociua. 22æ. q. 36. 2. o. & q. 158. 1. 3m.

PROVIDENTIA importat respectum quendã alicuius distantis, ad quod ea, quæ in præsenti occurrunt, ordinanda sunt. 22æ. q. 49. 6. c. 1

Prouidentia est ratio ordinis in finem. 1ª. q. 22. 1. o. & 2. c. & q. 23. 1. c. 2

In recta ordinatione ad finem, quæ includitur in ratione prouidentiæ, importatur rectitudo consilii, iudicii, & præcepti, sine quibus recta ordinatio in finem, esse non potest. 22æ. q. 49. 6. 3m. 3

Prouidentia perfecta conuenit Deo. 1ª. q. 22. 1. o. 4

Prouidentia Dei, habet certitudinem. 1ª. q. 22. 4. 2m. & 3m. 5

Error duplex, circa diuinam prouidentiam, 1ª. q. 116. 3 c. fi. 6

Error triplex, circa diuinam prouidentiã, 1ª. q. 22. 2. c. 7

Opinio Platonis, de triplici prouidentia, secundum Gregorium Nicenum, scilicet prouidentia summi Dei, qui primo, & principaliter prouidet rebus spiritualibus, & consequenter toti mundo quantum ad genera, species, & causas vniuersales, prouidentia quia prouidetur singularibus generabilium, & corruptibilium & hanc attribuit diis qui circumeunt cęlos, id est, substantiis separatis, quæ mouent corpora cælestia circulariter, & prouidentia, quæ est rerum humanarum, quam attribuebat dæmonibus, quos Platonici ponebant medios inter nos, & deos, vt narrat Augustinus. 1ª. q. 22. 3. c. & q. 103. 6. 1m. 8

Modus contingentiæ, & necessitatis, cadit sub prouisione Dei, & non sub prouisione creaturæ. 1ª. q. 22. 4. 3m. 9

Sicut prouidentia pertinet prospicere per se conueniens fini, sic ad circunspectionem, an sit conueniens fini, secundum circunstantias. 22æ q. 49. 7. 3m. 10

Ars Dei, dicitur respectu productionis rerum, dispositio autem respectu inter se, sed prouidentia respectu ordinis in finem. 1ª. q. 22. 1. c fi. 11

Prouidentia Dei, se extendit ad necessaria, non autẽ prouidentia hominis. 1ª. q. 22. 2. 1m. & 4. 3m. & q. 103. 1. 3m. & 12æ. q 91 4. o. & 22æ. q. 49. 6. c. 12

Aliquid subest prouidentiæ Dei dupliciter, scilicet propter se, & propter aliud, primo modo subsunt sola perpetua, secundo autem modo indiuidua corruptibilia 1ª. q. 103 5. 2m. 13

Bonum, & malum, subiacent diuinæ prouidentiæ, vt præscita, & ordinata, sed bonum, vt intentum, non autem malum. 1ª. q 22. 2. 2m. 14

Omnia subiacent diuinæ prouidentiæ, sed diuersimode 1ª. q 8. 3. c. & q. 22. 2. 3. o. & q. 23. 1. c, & q. 103. 5. o. & q. 113. 6. c. & 12æ. q. 91. 2. c & q. 93. 1. 4. 5. e. 15

Prouidentia Dei non est respectu sui, quicquid est in eo est finis, & non ad finem. 1ª. q. 22. 1. c. fi. & 12æ. q. 93. 4 o. 16

Prouidentia Dei, est omnium singularium, etiam contingentium. 1ª. q 22. 2. o. & q. 103. 5. o. 17

Rationalis creaturę, speciali modo subest diuinæ prouidentiæ. 1ª. q. 22. 2 4m. & 5m. & q. 103. 5. 2m & q. 113. 2 c. & q 116. 1. c. & 12æ q. 91. 2. c. & 22æ. q. 83. 2. c. 18

Electiones humanæ, subsunt diuinæ prouidentiæ, propter se, ita, vt etiam sint prouisiores, *propter liberum arbitrium, sic tamen vt prouidentia hominis sit sub prouidentia Dei, tanquam causa particularis, sub vniuersali. 1ª. q. 22. 2. 4m. 19

Omnes

20 Omnes motus, & actiones, & corruptiones, subiacent diuinæ prouidentiæ. 1a.q.22.a.2m.¶q.103.5.1m.¶12æ. q.93.1.5.c.

21 Prouidentia propriè non est in speculatiuis, sed tantum in practicis. 22æ.q.49.6.2m.

22 Boni subsunt diuinæ prouidentiæ propter se, mali vero propter alios tantũ, vt bruta. 1a.q.22.2.4m.¶q.83.7.c.

23 Bruta subduntur diuinæ prouidentiæ per se, & in singulari, sed propter aliud tantum, & actus eorum. 1a.q.22 a.5m.¶q.103.5.8m.¶12æ.q.93 5.c.

24 Prouidentia Dei est æterna, sed gubernatio est temporalis. 1a.q.88.1.2m.

25 Prouidentia est tantum in intellectu, licet præsupponat voluntatem finis sed gubernatio passiue, est in gubernatis, actiua vero in gubernante. 1a.q.22.1.3m.¶q. 23.1.4.c.

26 Certitudo prouidentiæ Dei, non deficit à suo effectu, neque à modo eueniendi, quem prouidit. 1a.q.22. 4.3m.

27 Deus prouidet omnibus immediate, quo ad rationem ordinis, sed mediate, quo ad executionem eius, quæ dicitur gubernatio. 1a.q.22.3.0.¶q.103.6.0.¶q.116.2.c.

28 Prouidentia diuina, gubernat creaturas spirituales inferiores, per superiores. 1a.q 110.1.c.

29 Et creaturas corporales, per spirituales. 1a.q.28.3.c.¶q. 63.7.c.¶q.108.2.1m.¶q.103.6.0.¶q.110.0.¶q.112.1. c.¶q.113.1.c.

30 * Et corpora inferiora, per corpora superiora. 1a.q.113 1.c.¶q.115.3.0.

31 Deus gubernat mundum bonitate, quia est principium prouidentiæ vt finis, * sic tamen, vt libere moueat hominem per lib. arbit. inuitando ad bonum per præmium, retrahendo à malo, per timorem pœnarum. 1a q.103.1.5.c.8m.

32 Finis gubernationis rerum à prouidentia Dei, est aliquid extra totum vniuersum, s. ipse Deus. ¶1a.q.103. 2.0.¶3.4.c.

33 Effectus gubernationis à prouidentia Dei, est vnus ex parte finis, sed ex parte mediorum, sunt duo in generali, s. conseruatio, & motio in finem, in particulari vero sunt innumerabiles nobis, 1a.q.103.4.0.

34 Nihil potest contingere præter ordinem gubernationis, prouidentiæ Dei vniuersaliter, sed tantum respectu alicuius causæ particularis. 1a.q.22.2.1m.¶q. 103.7.0.

35 Nihil potest niti contra vniuersalem gubernationem diuinæ prouidentiæ, sed tantum contra aliquod particulare. 1a.q.103.8.0.

36 Ad prouidentiam Dei non pertinet subtrahere defectus, corruptiones, & mala, à rebus. 1a.q 22.2.2m.¶q. 23.3.c.¶q.48.2 c.3m.¶27æ.q.10.11.c.

37 Prouidentia Dei non excludit à rebus contingentiam, nec casum, nec fortunam, nec liberum arbitrium. 1a q 19.8.0.¶q.22.2.1m.¶4.0.¶q 23.1.1m.¶3.3m.¶6.c. ¶q.103.7.2m.¶3m.¶12æ.q.10.4.0.¶22æ.q.93.2.c.¶q. 172.6.1m.

38 Ad diuinam prouidentiam pertinet, quod permittat hominem tentari, & peccare. 1a.q.23.3.0.¶22æ.q. 165.1.0

39 Immobilitas diuinæ prouidentiæ, non excludit vtilitatẽ orationis. 1a.q.23.8.0.¶22æ.q.83.2.c.

1 PRVDENTIA.¶. Nomen prudentiæ sumitur à prouidentia, sicut à principaliori eius parte, quia omnia requisita ad prudentiam necessaria sunt, vt aliquid ordinetur in finem 22æ.q.49.6.1m.

2 Nomen prudentiæ sumitur à prouidendo, quod etiam ad mala extendi potest, & ideo licet prudentia simpliciter dicta in bono accipiatur, aliquo tamen addito potest accipi in malo. 22æ.q.51.1.1m.

3 Prudens dicitur quasi porro videns .i. procul videns. 22æ.q.47.1.c.

4 Prudentia simpliciter dicta, est virtus non impropriè sicut virtutes intellectuales, sed propriè. 12æ.q.57.5. 3m.¶q.61.1.c.¶22æ.q.47.4.0.¶q.51.1.1m.

Prudentia est generalis regula, & perfectio virtutum moralium, dans eis modum, & formam. 22æ.q.166. 1.1m. 5

Prudentia est virtus generalis causaliter, non autem essentialiter. 22æ.q.53.2.c. 6

Prudentia est virtus specialis, propter specialem rationem formalis obiecti. 22æ.q.47.5.0.¶q.58 2.c. 7

Prudentia est virtus intellectualis secundum essentiam sed moralis secundum materiam. 12æ.q.58.3.1m.¶q. 61.1.c.¶22æ.q.181.2.3m. 8

Prudentia est amor, quia ab eo mouetur ad actum, non autem essentialiter. 22æ.q.47.1.1m. 9

Prudens secundum quid, est qui bene ratiocinatur, ad aliquem finem, simpliciter autem, qui ad totam vitẽ. 12æ.q.57.4.3m.¶22æ.q.47.2.1m.¶q.55.1.2.5.c. 10

Prudentia est in intellectu subiectiue 1a.q.22.1.3m.¶12æ q.56.2.3m.¶3.c.¶q 61.2.c.¶q. 66.1.c.¶q.85.3.c.¶22æ q.47.1.0.¶3.3m.¶5.6.c ¶10.3m. 11

Prudentia non est tantum in intellectu, sicut scientia, & ars, sed habet aliquid in appetitu, s. rectitudinem. 1a. q.22.1.3m.¶12æ.q.56.2.3m.¶3.c fi.¶q.57.4.c.¶22æ. q.47.1.8m.¶13.8m.¶16.2m. 12

Prudentia est tantum in ratione practica subiectiue. 12æ.q.57.3.c.¶22æ.q.47.8.0. 13

Prudentia, & ars, sunt opinatiua parte animæ, & circa obiectum contingens aliter se habere. 12æ.q.57.4.2m ¶5.3m. 14

Prudentia non consistit in sensu exteriori, sed in sensu interiori, non principaliter, sed per applicationem ad opus. 22æ.q.47.3.3m.¶q.49.1.1m.¶8.3m. 15

Prudentia est in Deo, respectu aliorum, non autem respectu sui. 1a.q.22.1 c.3m. 16

Christus habuit plenitudinem prudentiæ, secundum donum consilii. 3a.q.11.1.3m. 17

Prudentia infusa, est in omnibus existentibus in gratia, sed prudentia acquisita non est in iuuenibus. 22æ.q. 47.14.0.¶q.51.1.3m. 18

Nullus sufficit sibi, quo ad omnia, in iis quæ sunt prudentiæ, ideo etiam maiores oportet in iis esse dociles. 22æ.q.49.3.c.3m. 19

Prudentia non est in seruis, & subditis, inquantum huiusmodi, sed inquantum conuenit eis regere se per rationem. 22æ.q.47.12.0.¶q.49.3.3m.¶q 50.c. 20

Prudentia propriè non est in peccatoribus, sed tantum quædam falsa similitudo eius. 22æ.q.47.13.0.¶q.50. 3.8m.¶q 51.1.3m. 21

* Prudentia non conuenit brutis, nisi metaphorice, s. in quantũ instinctu naturali aguntur sagaciter. 1a.q.21. 1.c.4m.¶q.55.3.3m.¶q.96.1.c.4m.¶12æ.q.3.6.c.¶q. 13.2.3m.¶22æ.q.47.15.3m. 22

Agibile vt obiectum rationis i. sub ratione veri, est materia prudentiæ, sed vt obiectum appetitus. i. sub ratione boni, est materia aliarum virtutũ. 22æ.q.47.5.c.3m 23

Prudentia non est circa altissimam causam simpliciter sed circa bonum humanum. 22æ.q 47.2.1m. 24

Prudentia propriè non est de fine, sed de iis, quæ sunt ad finem. 22æ.q.33.1.2m.¶q.47.1.2m.¶6.c¶15.c.fi. ¶q.49.6.c.¶q.56.1.c 3m. 25

Prudentia se habet ad bonum priuatum, & ad bonum commune, id est, extendit se ad regimen sui, & multitudinis. 1a.q.22.1.c.¶22æ.q.47.10.0.¶q.49.3.3m. 26

Prudentia non solum considerat vniuersalia, sed etiam singularia. 22æ.q.47.3.0.¶15.c.¶q.49.2.1m.¶5.2m. ¶7.c. 27

Futura contingentia, ordinabilia per hominem ad finẽ humanæ vitæ, propriè pertinent ad prudentiam, non autem necessaria, nec præterita, nec præsentia. 22æ. q.49.6.c. 28

Actus prudentiæ est aliqua ordinate disponere ad finẽ. 1a.q.22.1.c.¶22æ.q.49.6.0.¶7.c. 29

Prudentia

30 Prudentia carnis, est peccatum, quia ponit finem in bo
niscarnis, & est mortale, si sit ibi vltimus finis, aliter
est veniale. 22ſ.q.55.1.2.0.

31 Quædam vitia manifesta contrariantur prudentiæ, ex
defectu eius, vel eorum, quæ ad eam requiruntur, vt
imprudentia, præcipitatio, seu temeritas, inconsidera-
tio, & inconstantia. aliqua vero secundum falsam simi
litudinem, & abusum requisitorum ad prudentiam,
vt astutia, prudentia carnis, dolus, fraus, solicitudo tē
poralium, & futurorum. 22ſ.q.21.3.c.ſ q.53. princip.
ſ 2.c.ſ q.55. princip.ſ 3.8.c.

32 Peccatum habens similitudinem prudentiæ, est contra
prudentiam dupliciter, scilicet ordinando studium ra
tionis ad finem non vere bonum, sed apparentem, vt
prudentia carnis, vel vtendo non veris vijs, sed simu-
latis, vt astutia. 22ſ.q.55.3.c.

33 Actus prudentiæ miscetur actibus omnium aliarum vir
tutum, quia ex ea rectitudinem electionis partici-
pant, ideo ab ea dependent. 22ſ.q.47.5.2^{m}.ſ q.53.2.
c.ſ q.55.2.3^{m}.

34 Opus prudentis est, esse bene consiliatiuum. 22ſ.q.
49.5.c.

35 Actus rationis practicæ, & prudentiæ triplex, scilicet cō
siliari, iudicare, & præcipere, qui est principalis actus
prudētiæ, 1^{a}.q.22.1.1^{m}.ſ 3^{m}.ſ q.23.4.c.ſ 12ſ.q.57.6.
c.ſ q.58.5.3^{m}.ſ q.61.3.c.ſ q.65.1.c.ſ 22ſ. q.47.8.0.ſ
9.c.1^{m}.ſ 10.16.c.ſ 12.3^{m}.ſ 13.c.ſ q.48.c.ſ q.51.2.0.ſ
q.53.2.c.1^{m}.

36 Per prudentiam, aliquis præcipit alijs, & sibi. 22ſ.q.47.
12.3^{m}.ſ q 49.3.3^{m}.ſ q 50.2.3^{m}.

37 Consiliari non est immediatus actus prudentiæ, sed me
diante eubulia. 1^{a}.q.22.1.1^{m}.ſ 12ſ.q.57.6.1^{m}.ſ 22ſ.
q.51.2.0.

38 Laus prudentiæ, non consistit in sola consideratione,
sed in applicatione ad opus. 22ſ.q.47.1.3^{m}.ſ 3.4.c.ſ.
16.c.3^{m}.

39 Prudentia corrumpi potest per passiones, non autem
per obliuionem, licet per eam impediri possit. 12ſ.q.
53.1 c.ſ 22ſ.q.47.16.0.

40 Prudentia triplex, s. falsa, imperfecta, & perfecta; prima
est ad malum, secunda ad finem particularem, tertia
ad verum, & vltimum finem. 22ſ.q.47.13.c.ſ q.55.1.
2.0.ſ 3.1^{m}.ſ q 94.1.2^{m}.

41 Species prudentiæ tres, secundum tres fines * scilicet pru
dentia simpliciter, dicta quæ ordinatur ad bonum
proprium, quæ à quibusdam dicitus monastica, qua-
si vnius tantum gubernatio, alia autem est Iconomi-
ca, quæ ordinatur ad bonum commune domus, vel
familiæ, tertia Politica, quæ ordinatur ad bonum
commune ciuitatis, vel regni. 12ſ.q.47.6.4^{m}.ſ 22ſ.q.
47.11.c.ſ q.48.1.c.2^{m}.ſ q.53.2.c.

42 Species prudentiæ quinque, s. monastica, Iconomica,
Politica, militaris, & regnatiua. 22ſ.q.48.c.2^{m}.ſ q.50.
0.ſ q.53.2.c.

43 Partes integrales eius, sunt octo, s. memoria, ratio, intel
lectus, docilitas, eustochia. i. solertia, prouidentia, cir-
cumspectio, & cautio. 12ſ.q.56.5.3^{m}.ſ q.57.6.4^{m}.ſ
22ſ.q.48.0.ſ q.49.0.q.53.2.c.

44 Partes eius potētiales, sunt tres, s. eubulia, synesis, & gno
mi, 1^{a}.q.22.1.1^{m}.ſ 12ſ.q.57.6.0.ſ 22ſ.q.49.c.fi.ſ q.51
0.ſ q.53.2.c.

45 Prouidentia est completiua formalis, & principalis pars
prudentiæ, aliæ vero quasi materiales ad ipsam redu-
cuntur. 1^{a}.q.22.1.c ſ 22ſ.q.49.6.0.

46 Physica, dialectica, rethorica, & Politica, sunt partes pru
dentiæ, largæ dictæ, & etiam propriæ, & continentur
sub prudentia, quo ad vsum, & exercitium, non au-
tem quo ad obiectum. 22ſ.q 48.c.

47 Prudentia est principalis in virtutibus moralibus, & di-
rectiua omnium, charitas vero vt imperans, & coniū
gens fini. 3^{a}.q.85.3.4m.

48 Idem est medium prudentiæ, vt regulantis, & mensu-
rantis, & virtutis moralis, vt regulatæ, & mensuratæ. s.
rectitudo rationis. 12ſ q.64.3.c.

In omnibus moralibus, est eadem virtus dirigens. s. pru- 49
dentia, quia eadem est ratio veri in eis, non autē ea-
dem ratio boni. Ideo non est eadem virtus appetiti-
ua. 12ſ.q.60 1.1^{m}.

Nulla virtus moralis potest esse sine prudentia. 12ſ.q 57 50
5.0.ſ q.58.4.0.ſ q.65.1.0.ſ 2.c.ſ 4.c.1^{m}.ſ q.68.5.c.ſ
q.73.1.2^{m}.ſ 22ſ.q 57.4.c.ſ q.51.2.c.ſ q.141.1.2^{m}.

Prudentia vltra virtutes morales, est maxime necessaria 51
ad bene viuendum. 12ſ.q.57.5.0.ſ 22ſ.q.51.3.
3^{m}.

Prudentia non potest esse in aliquo, sine virtutibus mo 52
ralibus. 1^{a}.q.22.1.3^{m}.ſ 12ſ.q.57.4.c.ſ q.58.5.0.ſ q.65.
1.2.c.ſ q.73.1.c.2^{m}.

Prudentia est nobilior cæteris virtutibus moralibus. 53
12ſ.q.61.2.1^{m}.ſ q.66.1.c.ſ 2.0.ſ 22ſ.q.23.6.c.ſ q.47.
6.3^{m}.ſ q 56.1.1^{m}.ſ q.123.12.0.ſ q.141.8.0.

Prudentia est inuentiua medij in virtutibus moralibus. 54
12ſ.q.66.3.3^{m}.ſ 22ſ.q.47.7.0.

Sicut omnis virtus moralis, relata ad bonum commu- 55
ne, dicitur legalis iustitia, sic prudentia relata ad bo-
num commune dicitur politica. 22ſ.q.47.10.1^{m}.ſ 18.
c 1^{m} ſ q.50.2.3^{m}.ſ q.52.6.c.3^{m}.

Prudentia dirigit virtutes præstituendo finem, & eligen 56
do ea, quæ sunt ad finem. 12ſ.q 66.3.2^{m}.

Inclinatio in finem rectum, est electio, & actus virtutū 57
moralium. Sed directio eorum, quibus hoc bonum
rationis consequi possumus in operationibus, & pas-
sionibus, est actus prudentiæ. 22ſ.q.47.1.2^{m}.

Experimentum prudentiæ non acquiritur ex sola me- 58
moria, sed ex exercitio rectè præcipiendi. 22ſ.q.47.
16.2^{m}.

Ratio naturalis præstituit finem virtutibus moralibus, 59
non autem prudentia, sed disponit de iis, quæ sunt
ad finem. 1^{a}.q 22.1.1^{m}.ſ 22ſ.q.47.6.0.ſ 7.c.

Prudentia hominis non est omnino certa, propter va- 60
riabilitatem singularium, sed est vt in pluribus. 22ſ.
q.47.3.2^{m} ſ 9.2^{m} ſ q.49 8.c.ſ 3.2^{m} ſ q.38.c 2^{m}.

Cum per prudentiam aliquid recte agimus, ad finem ali 61
cuius virtutis moralis, ille actus est principaliter il-
lius virtutis. 22ſ.q.33.1.2^{m}.

Quælibet virtus moralis, participat actus prudētiæ, quia 62
formaliter complet in eis rationem virtutis. 12ſ.q.
58.2.0.

Prudentia præsupponit virtutes morales, per quas appe 63
titus se habet ad bonum. 1^{a}.q.22.1.3^{m}.

Prudentia ponitur in diffinitione virtutum moralium, 64
quia dependent ab ea. 22ſ.q.23.4.1^{m}.ſ q.47.3.
1^{m}.ſ q.50.1.1^{m}.

Omnia, quæ sunt virtutum moralium, pertinent ad pru 65
dentiam, sicut ad dirigentem. 22ſ.q.50.1.1^{m}.

Electio potest attribui prudentiæ consequenter, inquā 66
tum eam dirigit per consilium, quod magis propriè
pertinet ad prudentiam. 22ſ q 47.1.2^{m}.ſ 2.c.

Prudentia adiuuat omnes virtutes, & in omnibus ope- 67
ratur. 22ſ.q.47.5.2^{m}.ſ 6.3^{m}.ſ q.119.3.3^{m}.

Prudentia, & synesis, præferuntur eubuliæ. 12ſ.q.68.7.c. 68
ſ 22ſ.q.51.2.c.2^{m}.

Maioris prudentiæ est, pecunias vtiliter expēdere, quàm 69
eas vtiliter conseruare, vel custodire, quia plura sunt
attendenda circa vsum pecuniæ, qui assimilatur mo-
tui, quam circa conseruationē, quę assimilatur quieti.
22ſ.q.117.4.1^{m}.

Prudentia non est in nobis à natura, nisi quo ad princi 70
pia eius, quæ sunt nobis magis connaturalia, quàm
prima principia speculationis. 22ſ.q.47.15.0.ſ q.49.1.
2^{m}.ſ 2.1^{m}.ſ 3.2^{m}.

Ratio prudentiæ procedit à duplici intellectu. s. primo- 71
rum principiorum vniuersalium, & alicuius singula-
ris. s. minia particularis. 22ſ.q 49.2.1^{m}.ſ 3^{m}.

In iis, quæ pertinent ad prudentiam, homo maxime in- 72
digat

1 diget erudiri præcipuè à senibus prudentibus. 22æ. q.49.3.c.

73 Prudentia infusa, restituitur per pœnitentiam, non autē prudentia acquisita, sed tollitur actus contrarius in quo propriè consistit peccatum imprudentiæ. 22æ. q.53.1.3m.

74 PSALMVS. ¶. In psalmis omnia opera Dei, omnes historiæ veteris testamenti, & omnia quæ ad fidem incarnationis Christi pertinent, sic incide tanguntur sicut euangelio. 3a.q.83.4.c. principio.

1 PVDICITIA dicitur à pudore. Et est præcipuè circa signa venereorū. Castitas verò circa venerea. 22æ. q.143.c. ¶ q.151.4.0.

2 Pudicitia ordinatur ad castitatem, non quasi virtus ab ea distincta, sed sicut exprimens circunstantiam eius, tamen aliquando vnum pro alio ponitur. 22æ.q.151. 4.c.

1 PVERI impediuntur in vsu membrorum, & rationis, propter nimiam humiditatem cerebri. Vnde pueri de nouo loqui incipientes, appellant omnes viros patres, & fœminas matres, posterius autem determinant vnumquodque secundum philosophum. 1a.q. 99.1.0. ¶ q.101.2.0.

2 Probabile est quod ante circuncisionem parentes fideles pro paruulis suis, in periculis constitutis, aliquas preces Deo funderent, vel benedictionem eis darent, sicut etiam adulti pro se. 3a.q.70.4.2m.

3 Pueri non habuissent sufficientem virtutem in statu innocentiæ, ad omne motum 1a.q.99.1.0.

4 Et habuissent infirmitatem, quo ad perfectum vsum membrorum, non autem pœnalem. 1a.q.99.1.1m.

5 Nec habuissent scientiam, sed sine difficultate acquisiuissent, inueniendo, vel discendo ab aliis. 1a.q.101.1.0.

6 Nec ignorantiam, sed simplicem nescientiam. 1a.q.101. 1.2m.

7 Nec perfectum vsum rationis, seu vsu liberi arbitrii habuissent, sed tamen perfectiorem quàm nunc. 1a.q. 101.2.0.

8 Habuissent tamen prudentiam, & principia vniuersalia iuris naturalis, & alia principia vniuersalia, multo magis, quam nunc, 1a.q.101.1.3m.

9 Et habuissent defectus consequentes naturam humanā ex principio originis, non autem ex parte termini. 1a.q.99.1.3m.

10 Tunc omnes postea generassent, & non tantum primi parentes 1a.q.99.1.3m.

11 Tunc natæ fuissent fœminæ, & non soli masculi. 1a.q. 99.2.0.

1 PVLCHRITVDO requirit tria, s. integritatē, proportionem debitam, & claritatem. 1a.q.39.8.c. ¶ 22æ. q.145.2.c. ¶ q.180.2.3m.

2 Pulchrum habet rationem causæ formalis, bonum autem rationem causæ finalis. 1a.q.5.4.1m.

3 Pulchrum est, cuius apprehensio placet, bonum verò, quod placet. Ideo sunt idem re, & differunt ratione. 1a.q.5.4.1m. ¶ 12æ.q.27.1.3m. ¶ 22æ.q.145.2.1m.

4 Pulchrum præcipuè pertinet ad visum, & auditū, quia sunt maxime cognoscitiui, non autem ad alios sensus. 12æ.q.27.1.3m.

5 Sensus delectantur in pulchris, quia sunt eis similes, s. in proportione debita. 1a.q.5.4.1m.

6 Pulchritudo, & decor virtutis hominis, ex ratione est. 22æ.q.116.2.2m. ¶ q.142.2.4.c. ¶ q.145.2.c. ¶ 180.2.3m.

7 Pulchritudo est in vita contemplatiua per se, & essentialiter in virtutibus, verò moralibus, participatiue. 22æ.q.180.2.3m.

1 PVNCTVS non ponitur in diffinitione lineæ in cōmuni, sed tantum finitæ, & rectæ. 1a.q.85.8.2m.

1 PVNITIO inquantum pertinet ad iustitiam publicam, est actus iustitiæ commutatiuæ, vindicatiuę verò inquantum pertinet ad immunitatem personę singularis. 22æ.q.80.1m. ¶ q.108.2.1m.

Deus punit malos, per bonos, & malos angelos, bonos autem per malos tantum. 22æ.q.164.1.4m.

PVRGATIO duplex, s. per gratiam à culpa, & per lumen doctrinæ à nescientia. 3a.q.27.3.3m. 1

Figura, & ratio literalis omnis immunditiæ, & purgationis in lege veteri. 12æ.q.102.5.4m. ¶ 5m. ¶ 6m. ¶ 7m ¶ 6.1m. ¶ q.103.2.0. 2

PVSILLANIMITAS potest tripliciter considerari, s. secundum se, ex causa eius, s. ignorantia, timore, pigritia, & ira, & effectu eius, s. subtrahendo se: primo modo opponitur directe magnanimitati, secundo sollicitudini, tertio similiter. 22æ.q.133.2.0. 1

Pusillanimitas secundum defectum, opponitur humilitati, inquantum applicat animum ad vilius, quam decet sed directius opponitur magnanimitati, quia fugit magna. 22æ.q.162.1.3m. 2

Pusillanimitas est contraria magnanimitati secundum defectum, præsumptio autem secundum excessum. Ideo vtraque est peccatum. 22æ.q.130. principio. ¶ q. 131.0. ¶ q.162.1.3m. 3

Pusillanimitas est peccatum mortale, & quandoque veniale. 22æ.q.133.1.2m. 4

Pusillanimitas secūdum speciem propriam, est grauius peccatum præsumptione, quæ dicitur nequissima, ratione suæ causæ, s. superbiæ. 22æ.q.131.2.4m. 5

Pusillanimitas oritur ex superbia, quia nimis innititur sensui proprio. 22æ.q.133.1.3m. 6

Pusillanimus est, qui recusat exequi operationem sibi proportionatam, 22æ.q.133.1.c. 7

Putrefactio cuiuscunque corporis, prouenit ex infirmitate naturę eius, non potentis amplius corpus continere in vnum. 3a.q.51.3.c. 8

Q.

QVALITAS propriè importat modum. i. determinationem substantiæ, vel secundum quod potentia materiæ determinatur ad esse substantiale, & sic est differentia substantiæ. Vel ad esse accidentale, & sic est differentia accidentalis, & prædicamentum qualitatis. 12æ.q.49.2.c. 1

Qualitas animæ, vel corporis duplex, s. naturalis, & superueniens. 12.q.83.1.5m. ¶ 12æ.q.17.7.2m. ¶ q.49.2.c. 2

Distinctio, & ordo specierum qualitatis, 12æ.q.49.2.c. ¶ q.50.1.3m. 3

In prima specie qualitatis, dicitur bene, vel male, facilia, & difficile, quia est modus, & determinatio subiecti secundum naturam, quæ est finis generationis. 12æ.q. 49.2.c. 1m. ¶ 3.3m. ¶ q.50.1.3m ¶ 2.3m. 4

In secunda, & tertia specie qualitatis, dicitur facile, vel difficile fieri, cito transiens, vel diuturnum, non autem bene, vel male, quia motus, & passiones non habēt rationem finis. 12æ.q.39.2.c. 5

Secunda, & tertia species qualitatis dicunt modum, & determinationem subiecti, secundū actiones, & passiones naturales, vel sensuales, 12æ. q.49.2.c. ¶ q.50.2.3m 6

In tertia specie qualitatis, est tantum passio, & passibilis qualitas. 3a.q.63.2.2m. 7

Quarta species qualitatis, est modus, vel determinatio subiecti, & secundum quātitatem, quæ secundum suī rationem, est sine motum, & sine ratione boni, vel mali. Ideo in ea non est bene, vel male, cito vel tarde transiens. 12æ.q.49.2.c. 8

QVANTITAS est prima post substantiam. 12æ.q. 52.1.c.co.2. ¶ 3a q.77.2.c. 1

Error antiquorum, s. quod quantitas est substantia. 3a. q.77.2.c. 2

Quantitas, & qualitas, sunt prima accidentia consequentia substantiam. 3a q.77.2.c. 3

Quantitas consequitur substantiam ex parte materiæ, qualitas ex parte formæ. 3a.q.90.2.c. 4

Quantitas debita alicui speciei, non est determinata 5

secundum

secundum aliquod indiuisibile, sed habet aliquam latitudinem. 3ª.q.3.t.2.2m.

6 Quantitas duplex, s. molis, & virtutis, quae ex genera suo non est quantitas, sed qualitas, vel forma substantialis 1ª.q.42.1.3m.

7 Quantitas virtutis duplex, s. secundum numerum obiectorum, & secundum intensiuenem actus super idem obiectum. Prima est sicut continua, secunda verò sicut discreta. 22ª.q.24.4.2m.

8 Quantitas triplex, s. perfectionis virtutis, & molis, prima conuenit per se omni formae, non autem secunda, & tertia sed per accidens. 1ª.q.42.1.1m.

9 Quantitas virtualis, attenditur primo quidem in radice .i. in ipsa perfectione formae, vel naturae, secundo attenditur in effectibus formae. i. secundum esse, & secundum operationem. 1ª.q.42.1.1m. & 2m.

10 Quantitas corporalis corporalis habet aliquid inquantum quantitas, s. distinguibilitatem secundum situm, vel secundum numerum, & aliquid inquantum forma actu. s. distinguibilitatem secundum subiectum tantum. 22ª.q.24.5.1m.

11 Cuilibet quantitati mathematicae finitae, potest fieri additio, non autem quantitati naturali. 3ª.q.7.12.1m.

12 * Quantitas dimensiua non est in Deo, sed tantum quantitas virtualis. 1ª.q.28.4.c. & q.42.1.1m.

QVARTA dies creationis. 1ª.q.70.2.c.

1 QVID. s. duplex, scilicet quid nominis, & quid rei. 1ª.q.22.2m.

2 Quid, quaerit de natura, & aliquando de supposito. 3ª.q.29.4.2m. & q.3.t.2.4m.

1 QVIES. s. De ratione quietis est, quod mobilis similiter se habeat nunc, & prius. 1ª.q.53.2.3.c.

2 Quies est prior motu via intentionis, & posterior via executionis, quia est finis eius. 12ª q.25.1.c.

3 Quies dicitur dupliciter, s. cessatio operis, & complementum desiderii. 1ª.q.73.2.3.c.

1 QVIESCERE in toto tempore aliquo, est esse in eo in quolibet instanti illius temporis, etiam in vltimo. 1ª.q.53.3.c.

2 Spiritus sanctus manet, seu quiescit in filio tripliciter. s. secundum vim spiratiuam, secundum humanitatem, & secundum amorem. 1ª.q.36.2.4m.

1 QVI est, est proprium nomen Dei. & primū. 1ª.q.13.11.c.

2 Hoc nomen, qui est, magis proprium nomen Dei est, quàm Deus, ex parte eius, à quo nomen imponitur, & quantum ad modum significandi, sed quo ad id, ad quod nomen imponitur, econuerso. 1ª.q.13.11.c.1m.

3 Qui est, appropriatur filio Dei, ratione tantum adiuncti, s. rationa liberationis figuratae. Et ei personale secundum relationem determinatam, essentiale vero secundum relationem indeterminatam. 1ª.q.39.8.c.

QVINTA dies creationis. 1ª.q.70.1.c. & q.71.0

1 * Quo est, & quod est, in solo Deo non differunt. 1ª.q.29.4.1m. & 3ª.q.3.2.3m. & 3.1m. & q.17.1.c.

R.

RACHA, est interiectio irascentis. 22ª.q.185.5.3m.

RADIX. s. Aliqua dicuntur ad similitudinem radicis arboris, quae ex terra trahit alimentum, vel quae alimentum praestat toti arbori. 12ª.q.84.1.c.

RANCOR est indignatio, contra * omnes, & maxime praelatos detinentes hominem inuitum in spiritualibus bonis, quae ipsum contristant, & etiam contra omnes ad spiritualia bona inducentes. 22ª.q.35.4.2m.

RAPACITAS continetur sub violentia, cum sit species eius. Quae violentia, est filia auaritiae. 22ª.q.118.8.c.3m.

RAPINA per se est peccatum, quia est auferre per vim rem alienam iniuste. 22ª.q.66.8.0.

RAPTVS, vt est species luxuriae, est quando puella de domo patris violanter abducitur, vt corrupta matrimonium habeatur; sine ei, sine parentibus violentia inferatur. 22ª.q.154.1.c. & 7.0. 1

Raptus quandoque est cum stupro, & quandoque sine eo, vt in raptu viduae, vel nuptae, vel corruptae. Et quandoque stuprum est sine raptu, si defloretur virgo sine vi. 22ª.q.154.7.0. 2

Raptus plerumque concurrit cum stupro. Ideoque quandoque punitur vnum pro alio. 22ª.q.154.7.1m. 3

Rapta potest duci in matrimonium, si ipsa vel parentes consentiat. 22ª.q.154.7.3m. 4

Raptus monialium, grauis secūdum leges punitur. s. capitali poena. 22ª.q.154.10.2m. 5

Raptus mentis, proprie est eleuatio mentis ad supernaturalia à Deo, cum abstractione à sensibus. 22ª.q.175.1.0. 6

Extasis dicit simpliciter, excessum mentis, sed raptus addit violentiam. 22ª.q.175.2.1m. 7

Raptus ratione causae, potest pertinere ad vim appetitiuam, non autem ratione termini, sed tantum ad vim cognitiuam. 22ª.q.175.2.c. 8

Homo fit extra se, secundum appetitum dupliciter. s. eleuando se per intellectum ad diuina, praetermissis sensibilibus, sicut Paulus, vel econuerso. i. in fratre, seipsum praecipitando, sicut ille qui porcos pauit, sub semetipso cecidit. Et neutro modo est proprie raptus. Sed minus primo modo, quia est sine violentia, licet vterque extasis possit esse causa raptus in vi cognitiua 12ª.q.28.3.c. & 22ª.q.175.2.2m. 9

* Raptus mentis ad diuina triplex, s. per similitudines imaginarias, per effectus intelligibiles, & per essentiam Dei. Primus conuenit Petro, & Ioanni euangelistae. Secundus Adae, & Dauid, tertio vero Paulo, & Moysi. 22ª q.175.3.1m. 10

Paulus nesciuit, an eius anima in raptu fuerit separata corpore, licet probabilius sit, quod non fuerit separata. 22ª.q.175.5.4m. & 6.0. 11

Paulus in raptu fuit beatus secundum actum nō autem secundum habitum. Sed fidem habuit econuerso. Ideo erat tunc viator. 22ª.q.24.8.1m. & q.175.3.3m. & 5.1m. & 6.3m. & q.180.5.c. 12

Paulus post raptum, memor fuit eorum, quae viderat in diuina essentia, per species relictas ex eo. 1ª.q.12.9.2m. & 22ª.q.175.4.3m. 13

RATIO sumitur dupliciter, s. stricte, & proprie, secūdum quod nomen rationis sumitur ab inquisitione, & discursu, vel secundum quod ratio dicit, quandam obumbrationem intellectualis naturae, vt dicit Isaac, quod ratio oritur in vmbra intelligentiae; & sic rationale, est differentia animalis, & Deo non conuenit, nec angelis. Alio modo sumitur ratio communiter siue metaphorice, s. pro qualibet cognitione virtutis, non impressa in materia, & sic rationale communiter conuenit Deo, & angelis, & hominibus. 1ª.q.29.3.4m. & q.5.1.2m. & q.62.8.2m. & 22ª.q.49.5.3m. 1

Ratio rei dicitur tripliciter, s. quae non habet fundamentum in re, neque proximum, neque remotum, sicut ratio chimerae, & alia fictitia, & ratio rei, ratiocinantis, quae cognita sunt in cognoscente secundum modum cognoscentis, & ratio rei ratiunabilis. 1ª.q.16,3.2m. & 22ª.q.1.2.c. principio. & 6.2m. 2

Ratio dicitur dupliciter, s. per essentiam, & per participationem. 3ª.q.18.2.c.1m. 3

Ratio dupliciter inducitur, ad aliquid probandum, scilicet, vel sufficienter, sicut in scientia naturali inducitur, ratio sufficiens ad probandum, quod motus caeli semper sit vniformis velocitatis, vel quae non sufficienter probet aliquam radicem, sed quae radicem iam positae, ostendat congruere consequentes effectus, sicut in astrologia ponitur ratio eccentricorum, & epicyclorum. 1ª.q.32.1.2m. 4

Ratio

5 Ratio hominis est perfecta dupliciter, s. perfectione naturali, i. lumine rationis, & perfectione supernaturali, i. virtutibus theologicis, quarum prima, perfectius habetur, sed secunda est maior. 12ª.q.62.a.c.
6 Ratio bene ordinatur per actus omnium virtutum dupliciter, s. vel in se, per virtutes intellectuales, vel circa interiores passiones seu exteriores operationes, per virtutes morales. 12ª.q.100.2.c.
7 Aliquid præfuit in rationibus causalibus dupliciter, s. vt fiendum à Deo tantũ, vt corpus hominis, vel à creatura. 1ª.q.71.1.1m.ꝑ q.91.2.4m.ꝑ q.92.4.3m.
8 Rationes seminales, primo sunt in verbo Dei, secundum rationes ideales, secundo in elementis mundi, vt in causis vniuersalibus, tertio in causis particularibus, quarto in seminibus. 1ª.q.115.2.c.
9 Semper remoto aliquo de ratione alicuius, remouetur illud. 12ª.q.67.5.0.ꝑ 22ª.q.23.1.a.ꝑ 3ª q.86.4.1m.
10 Virtutes naturales inquantum sunt originatæ à rationibus idealibus possunt dici rationes, non autem inquantum sunt in materia corporali. 1ª.q.115.2.1m.
11 Rationes ideales possunt dici causales, & non seminales, seminales autem possunt dici causales. 1ª.q.115.2.4m.
12 Rationes seminales sunt virtutes rerum, actiuæ, & passiuæ. 1ª.q.115.2.0.
13 * Ratio, & intellectus realiter eadem potentia. 1ª.q.79.8.0.ꝑ q.83.4.c.2m.ꝑ 22ª.q.49.5.3m.ꝑ q.83.10.2m.ꝑ 3ª.q.18.5.2m.
14 Ratio, & sensus differũt obiecto sed ratio, & intellectus differũt in solo modo cognoscẽdi, ideo ratio pertingit ad perfectionem intellectus, non autem sensus ad perfectionem rationis. 1ª.q.39.1.1m.ꝑ q.79.8.1m.ꝑ 12ª q.5.1.1m.
15 Certitudo rationis, est ex intellectu, sed necessitas rationis, est ex defectu intellectus. 22ª.q.49.5.2m.
16 Ratio practica est causatiua, & apprehensiua rerum, speculatiua vero est tantum apprehensiua. 22ª.q.83.1.c.
17 Nihil firmiter constat secundum rationem speculatiuã nisi per resolutionem ad prima principia indemonstrabilia, nec secundum rationem practicam, nisi per ordinationem, ad vltimum finem, qui est bonum cõmune. 12ª.q.90.2.3m.
18 Ratio practica est circa operabilia singularia, & contingentia, non autem circa necessaria, sicut ratio speculatiua. 12ª.q.91.3.3m.
19 Ratio superior, & inferior, sunt realiter eadem potentia, quæ respectu æternorum, dicitur superior, sed respectu temporalium, dicitur inferior. 1ª.q.79.9.0.ꝑ 12ª.q.74.7.c.
20 Ratio superior, & inferior, non differunt secundum diuersa obiecta, sicut practicum, & speculatiuum, sed per diuersa media. 1ª.q.79.9.c.
21 Ratio superior dupliciter inhæret æternis, s. considerando ea secundum se, & vt regulas agendorum consulẽdo. Ideo est speculatiua, & practica. 1ª.q.79.9.c.ꝑ 12ª.q.74.9.c.ꝑ 22ª.q.45.3.c.
22 In ratione sunt duo, s. actus, vt intelligere, & ratiocinari, & aliquid constitutum per actum quadruplex, s. primo diffinitio, secundo enunciatio, tertio syllogismus, vel argumentatio. 12ª.q.90.1.2m.
23 Applicatio ad opus, est finis rationis practicæ. 22ª.q.47.a.1m ꝑ 3.c.
24 Ratio est primum principium, omnium actuum humanorum, & omnia alia principia eorum obediunt rationi, sed diuersimode. 12ª.q.58.2.c.ꝑ q.90.2.c.ꝑ 100.1.c.ꝑ q.102.1.3m.
25 Quilibet actus rationis, se extendit ad quamlibet materiam moralem. 22ª.q.56.1.c.
26 Ratio habet vim mouendi, à voluntate, quia ex hoc quod aliquis vult finem, ratio imperat de iis, quæ sunt ad finem. 12ª.q.17.1.c.ꝑ q.90.1.3m.
27 Omnis inquisitio rationis procedit à simplici intuitu principiorum per intellectum, & terminatur ad ipsum per resolutionem. 1ª.q.79.8.c.ꝑ 12.c.ꝑ 12ª.q.91.a.2m.ꝑ q.100.1.c.ꝑ 22ª.q.8.1.2m.ꝑ q.154.11.c.
Idem potest esse ratio diuersorum excedens vt diuina essentia, non autem adæquata. 1ª.q.14.6.3m.ꝑ q.55.3.3m 28
Ratio est nobilior virtute morali acquisita. 12ª.q.51.2.3m.ꝑ q.63.2.3m. 29
RATIONALE dicitur dupliciter * primo quidem sumitur stricte, & proprie, secundum quod ratio dicit quandam obumbrationem intellectualis naturæ, ex eo quod non statim veritatem agnoscit, sed inquirendo per discursum inuenit, & ita rationale, est differentia animalis, quomodo nec Deo competit, nec angelis. Quandoque autem sumitur communiter pro qualibet cognitione virtutis, non impressæ in materia, & sic communiter cõuenit Deo, Angelis, & hominibus. Illa enim substãtia, intellectualis dicitur propriè, cuius tota cognitio, secundum intellectum est, cognoscit enim subito quæ sibi offerũt sine discursu. Anima verò cum discursu, & ideo non proprie intellectualis, sed rationalis dicitur. 1ª.q.58.3.2m.ꝑ 22ª.q.83.10.2m. 1
Rationale conuenit Deo, & angelis supereminenter. 1ª.q.29.3.5m ꝑ 22ª.q.83.10.2m. 2
Rationale dicitur dupliciter, s. per essentiam, & per participationẽ. 1ª.q.18.2.2m.ꝑ 1.0.ꝑ 4.5.c.ꝑ 22ª.q.50.4.c. 3
Rationale, & sensibile, vt sunt differentiæ, summuntur ab anima rationali, & ab anima sensitiua, non autem à potentia rationis, & potentia sensus licet per has noscãtur. 1ª.q.76.3.4m.ꝑ q.77.1.7m.ꝑ 3.a.ꝑ 12ª.q.110.4.4m. 4
REATVS pœnæ, est effectus peccati per accidens tãtum, & dispositiue. 12ª.q.87.1.0. 1
Non omnium peccatorum est idem reatus. 3ª.q.88.2.c. 2
Reatus manet post actum peccati. 12ª.q.87.6.0. 3
REBELLIS, & contumax, semper occidebatur, in veteri lege. 12ª.q.105.2.3m. 1
RECIPERE, pati, & huiusmodi, dicuntur æquiuoce de intellectu, & de materia prima. 1ª.q.50.2.2m. 1
Non omne receptiuum, oportet esse denudatum ab omni natura determinata, sed tantum à natura recepti. 1ª.q.75.2.c. 2
RECTITVDO duplex, s. circa exteriora, & quæ dicit debitum ordinem ad finem, & ad legem Dei. Prima est iustitiæ, secunda verò est omnis virtutis. 12ª.q.55.4.4m. 1
REDEMPTIO. ꝑ. Ad redemptionem requiruntur duo, s. solutio, & pretium. Et vtrumque immediate conuenit soli Christo, sed principaliter toti trinitati. 3ª q.48.5.0. 1
Christus est redẽptor noster dupliciter, s. liberando à diabolo, & reconciliando nos Deo. 3ª.q.48.6.3m. 2
REDVNDANTIA fit in corpus, ex iis, quæ sunt in anima, nisi in Christo patiente, * in quo illa naturalis habitudo, quæ est animæ ad corpus, subiacebat voluntati diuinitatis ipsius, ex qua factum est, quod beatitudo remaneret in anima, & non deriuaret ad corpus, sed caro pateretur, quæ conueniunt naturę passibili. 12ª.q.3.3.c.1m.ꝑ q.4.6.c.ꝑ q.75.4.1m.ꝑ 2m.ꝑ 22ª.q.175.4.1m.ꝑ 2m.ꝑ 3ª.q.14.1.2m.ꝑ.q.15.5.3m.ꝑ.6.a.ꝑ 9.1m.ꝑ q.19.3.1m.ꝑ q.28.2.3m.ꝑ q.45.2.c.1m.ꝑ.q.46.8.c.2m.ꝑ 8.c.2m.ꝑ q.49.6.3m.ꝑ q.54.2.c.ꝑ q.79.1.1m. 1
REDVPLICATVS terminus, sumitur quandoq; pro supposito, sed magis proprie pro natura, quia sumitur in vi prædicati. 3ª.q.16.10.11.12.0. 1
Quod conuenit alicui cum reduplicatione, non semper conuenit ei simpliciter sine ea. 3ª.q.16.10.3m. 2
REGERE, & gubernare, est proprie rationis. 22ª.q.47.12.a. 1
REGNVM Dei principaliter est in interioribus, consequenter in iis, sine quibus illa non possent esse, nõ autem in differentibus. 12ª q.108.1.1m. 1

1 REGVLA actuum humanorum duplex, s. humana ratio, & lex aeterna, s. Deus. * Sicut etiam est duplex regula voluntatis hominis, s. regula regulans, i. voluntas divina, & regula regulata, i. voluntas vnius hominis, respectu voluntatis alterius. Nam voluntas vnius hominis, secundum se considerata, non est regula voluntatis alterius, sed inquantum voluntas proximi est hæret voluntati Dei, quod fit per consequens regula secundum primam regulam. 12æ. q. 19. 4. c. & q. 21. 1. c. & q. 61. 2. 2. c. & q. 72. 6. c. & q. 74. 7. c. & q. 90. 1. c. & 22æ. q. 1. 6. c. & q. 8. 3. 3m. & q. 17. 1. c. & q. 19. 7. c. & q. 23. 3. 6. c. & q. 37. 1. 1m. & q. 45. 2. c. & q. 154. 2. 2m.

2 Aliquid continetur in regula dupliciter, scilicet vt finis id est, actus virtutum, & vt exercitium exterius, id est, tria vota scilicet obedientiæ, paupertatis, & continentiæ, ad quę omnia alia ordinantur. 22æ. q. 186. 2. c.

3 Vtraque religio. s. monachorum, & canonicorum regularium, ordinatur ad opera vitæ contemplatiuæ, inter quæ præcipua sunt ea, quæ aguntur in diuinis mysteriis, ad quę ordinatur directe, ordo canonicorum regularium, quibus per se competit quod sint clerici religiosi. Sed ad religionem monachorum, non per se competit, vt sint clerici religiosi; vt habetur in decretis. Et ideo quamuis ordo monachorū, sit arctioris obseruantiæ, si monachi essent laici, licet transire ab ordine monachorum, ad ordinem canonicorum regularium, non autem econuerso; vt habetur in decretis, vbi dicitur. Mandamus, & vniuersaliter interdicimus, ne quis canonicus regularis professus, nisi (quod absit) publice lapsus fuerit, monachus efficiatur. Sed si monachi, sint clerici, sacris mysteriis obsequentes, habent id, quod est canonicorum regularium, cum maiori arctitudine. Et ideo transire licitum est de ordine canonicorum regularium, ad ordinem monachorum, petita tamen superioris licentia, vt dicitur in decretis. 22æ. q. 189. 8. 2m.

1 RELATIO secundum esse eius, est aliquid, non autem secundum rationem eius, sed est ad aliquid. Alia vero prædicamenta, sunt aliquid vtroque modo. 1ª. q. 28. 1. 2. c.

2 Relatio realis, est eorum, quæ ad inuicem habent ordinem, & inclinationem. 1ª. q. 28. 1. c.

3 * Subiectum secundum rationem eius, nihil ponit in subiecto. 1ª. q. 28. 1. 2. c.

4 Omnis relatio fundatur in qualitate, vel quantitate, vel actione, vel passione. 1ª. q. 28. 4. c.

5 Relatio, quæ est accidens, præsupponit distinctionem suppositorum, non autem relatio subsistens, i. diuina, sed eam fert secum. 1ª. q. 40. 2. 4m.

6 Relatio duplex, s. realis, & rationis. 1ª. q. 28. 1. c.

7 Relationes differentes specie, non possunt terminare eandem relationem in specie, contra præpositiuum. 3ª. q. 32. 2. c.

8 Aliquando ex parte vnius extremi, est tantum vna relatio, & ex parte alterius, sunt multæ. 3ª. q. 35. 5. 3m.

9 Relatio in patre, differt specie à relatione in matre. 3ª. q. 35. 5. 3m.

10 * Vnitas, & pluralitas specifica relationum, sumitur ex causis, numeralis autem ex subiecto, nulla vero ex terminus. 3ª. q. 35. 5. c.

11 Idem ad seipsum, non refertur aliqua relatione reali. 1ª q. 42. 1. 4m. & q. 45. 3. 2m.

12 Relatio realis, requirit distinctionem suppositorum, non autem relatio relationis 1ª. q. 13. 7. c. & q. 42. 1. 4m

13 Relatio identitatis numeralis, est relatio rationis tantū, generica vero, & specifica, est relatio realis. 1ª. q. 13. 7. c. & q. 28. 1. 2m. & 4. 1m. & q. 42. 1. 4m.

14 Alia ratione refertur dominus ad seruum, & seruus ad dominum. 1ª. q. 13. 7. 1m. & 22æ. q. 31. 1. 3m. & 3ª. q. 20. 1. 2m. & 2. c.

15 Relatio est ens reale, licet non omnis. 1ª. q. 13. 7. c. & q. 28. 1. c.

Relatio realis, requirit duo extrema realia. 1ª. q. 13. 7. c. & q. 28. 1. 2m. & 4. 1m. 16

Necesse est, quod procedens, & id à quo procedit, quando sunt eiusdem naturę sint in eodem ordine, & habeant relationes reales. 1ª. q. 28. 1. c. 17

In iis tantum, in quibus est eadem ratio ordinis ex vtroque termino, est mutua relatio realis, vt in omni relatione consequente quantitatem. 1ª. q. 13. 7. c. & q. 28. 1. c 18

Quando vnum relatiuorum dependet ex altero, & non econuerso relatio est realis, tantum in dependente. 1ª. q. 28. 1. c. 19

Relationes consequentes actionem, & passionem, sunt reales, in vtroque termino, vt motiuum, & mobile, pater, & filius. 1ª. q. 13. 7. c. 20

Relationes consequentes tantum operationem intellectus in rebus, sunt relationes rationis tantum, sed quæ sunt inter verbum, & intellectum, sunt relationes reales. 1ª. q. 13. 7. c. & q. 28. 1. 4m. & 4. 1m. 21

Relatio scientiæ ad scibile, est relatio realis, econuerso autem, est relatio rationis tantum. 1ª. q. 62. 3. 1m. & q. 13. 7. c. & 3ª. q. 35. 5. 3m. 22

In quibus differt intellectus, & intellectum, volens, & volitum, potest esse relatio realis, scientiæ ad scibile, voluntatis ad rem volitam, non autem in Deo. 1ª. q. 28. 4. 1m. 23

In relatione sunt aliqua secundum rationem tantum, non autem in aliquo alio genere. 1ª. q. 28. 1. c. 24

Omnis respectus ad non ens, est relatio rationis tantum 1ª q. 13. 7. c. 25

Relatio rationis non est inhærens. 1ª. q. 28. 1. c. 26

Relatio rationis contingit quadrupliciter, scilicet, vel quando relatio non habet aliquid in rei natura, supra quod fundetur. Et inde est, quod quandoque contingit, quod relatio est realiter in vno, & nō in alio, quia in vno habet modum quendam supra quem fundatur, quem non habet in alio, sicut est in omnibus illis relationibus, quibus Deus ad creaturā, & non in Deo. Vel quando relatio non habet aliquam realem, diuersitatem inter extrema, sicut relatio identitatis. Et ideo nihil ponit secundum rem, sed solum secundum actionem, vt cum dicitur idem eidem idem. Vel quando designatur relatio, aliqua entis ad non ens, vt cum dicitur, quod nos sumus priores iis, qui futuri sunt. Vel quando ponitur relatio ipsius relationis. Ipsa enim relatio per seipsam refertur, & non per aliam relationem. Et hos vltimos duos modos ponit Auicenna; sed primo duo possunt extrahi, etiam ex verbis philosophi. 1ª. q. 13. 7. c. 27

Ratio relationis, dependet ex termino, sicut, & motus, sed esse eius, dependet ex subiecto. 3ª. q. 2. 7. 2m. 28

Relatio innascitur aliquando, ex motu vtriusque termini, & aliquando ex motu alterius termini tantum. 3ª q. 2. 7. c. 29

Relatio realiter potest alicui de nouo aduenire, sine mutatione eius. 1ª. q. 13. 7. c. & 3ª. q. 16. 6. 2m. 30

Omnis relatio incipiens ex tempore, ex aliqua mutatione causatur. 3ª. q. 2. 7. c. 31

Actionis, & passionis, inquantum implicant motum, sunt aliud a relationibus, quæ ex eis consequuntur. 1ª. q. 41. 1. 2m. 32

Relationes non recipiunt magis, & minus. 12æ. q. 52. 1. c 33

Relatio eadem numero, est in omnibus, simul trahentibus idem. 3ª. q. 35. 5. 1m. 34

Aliquando ex parte vnius extremi, est tantum vna relatio, & ex parte alterius multæ. 3ª. q. 35. 5. 3m. 35

Nulla relatio refertur ad se, nec ad aliam, per aliam relationem, sed per se ipsam. 1ª. q. 42. 1. 4m. & q. 45. 3. 2m. 36

In diuinis sunt quædam relationes reales. 1ª. q. 28. 1ª. 1. c. 37

In diuinis sunt tantum quatuor relationes reales. i. paternitas filiatio, spiratio, & processio. 1ª. q. 28. 4. c. & q. 30. 1. c. & 2. c. 3m. 38

39 * Relatio in diuinis non est totum vniuersale, nec omnes simul sunt, aliquid maius, quàm vna tantum. 1ª. q.42.4.3m.

40 Relatio in diuinis potest tripliciter considerari, s. vt relatio absolute, vt diuinas constituens personas, tertio vt operatio. Primo modo sequitur operationem, & processionem, secundum nostrum modum intelligendi, secundo econuerso, tertio sunt simul. 1ª.q.40.4.c.

41 Oriri, vel procedere, non conuenit relationibus diuinis 1ª q.28.3.3m.

42 Relatio, & essentia in diuinis, sunt idem realiter, & differunt ratione, 1a.q 28.2.c.? q.29.4.c.? q.39.1.c.? q.40.1.c.1m.? q.41.5.2m.? q.42.6.3m.

43 Relatio in diuinis, vt comparatur ad essentiam, & similis relationi identitatis, non autem vt comparatur ad terminum. 1ª.q.28.1.2m.

44 Relationes sunt in essentia Dei, per identitatem tantũ sed in personis, vt in supposito. 1ª.q.40.1.2m.

45 Relationes in diuinis, sunt realiter, ipsæ personæ, & in personis, 1ª.q.30.2.1m.? q.32.2.c. 2m.? q.40.1.c.? 2.c 3m.? q.41.6.c.? q.42.3.2m.

46 Relatio in diuinis, vt origines, sunt idem re, & differunt ratione, quia origines significant per modum actus vt generatio, relationes vero, vt forma. 1ª.q.40.2.c.? q.41.1.2m.

47 Sed non sunt realiter in Deo, nec circa Deum, nec ipse. Deus 1ª.q.13.7.c.fi.? 2m.? 4m.? q.28.1.3m.? 4.c.

48 Nec sunt reales, sed rationis tantum. 1ª.q.6.2. 1m.? q.13 7. c.? q. 28. 1.3m.? q. 32. 2. c.fi.? q. 45. 3. 1m.? 3ª.q. 35.5.c.

49 Relationes Dei ad creaturas, sunt etiam in Deo, secundũ rationem, & intellectum nostrum, & angelicum, & diuinum. 1ª.q.13.7.2m.? 4m.

50 Relationes Dei ad creaturas, non multiplicantur in intellectu Dei, sicut in intellectu nostro. 1ª, q.28.4.2m.

51 Non derogat simplicitati diuinæ, quod multæ relationes Dei ad creaturas, pdicentur de Deo. 1ª.q.32.2.c.fi.

1 RELATIVVM duplex, s. secundum esse, & secundũ dici. 1ª.q 13.7.1m.

2 Diuersitas relatiuorum triplex, s. realium in vtroque termino, vel in altero tantum, vel in neutro. 1ª.q.13.7.c.

3 Relatiuum in diuinis, dicitur quadrupliciter, s. quod refertur secundũ nomen suum, causans, vel consequẽs relationem, implicans eam, & quod ponitur pro ea. 1ª q.13.7.1m.

4 Relatiua non sunt simul natura, nisi æqualiter mutuo referantur. 1ª.q.13.7.6m.

5 Relatiua non sunt simul natura, propter ordinem rerũ, sed tantum per hoc, quod vnum est de intellectu alterius, & econuerso. 1ª.q.13.7.6m.

1 RELIGIO importat ordinem ad Deum, ad quem ordinat hominem. 22ª.q.81.1.c.? q.94.1.1m.

2 Religio dicitur a frequenti electione diuini cultus. Vel dicitur ab iterata electione Dei, negligenter amissi. Vel dicitur a religando. 22ª.q.81.1.c.

3 Religio est virtus, reddens debitum honorem Deo. 12ª q.60. 3.c ? 22ª.q. 80.c.? q 81.2 c.? 5.c.? q.82.2.c ? q. 83.3.c.? q.84.1 c.? q 89.4.1m.? q 97.3.c.? q. 98.2.c.? q.102.1.c.? q.103 3.c.? q 122.3.c.? q.166.1.c.

4 Religio est alia virtus a pietate. 22ª.q.101.3. 2m.? q. 102.1.1m.

5 Religio est vna virtus, quia exibet reuerentiam Deo sub vna ratione, s. vt Deus est primum principiũ creationis, & gubernationis rerũ 22ª q.81.3.c.? 4.1m.? 2m

6 Religio cæteris virtutibus imperat, 22ª.q.81, 1.1m.? 4. 1m.? 8.1m.? q.88.5.c.? q.186.1.c.2m.

7 Religio præfertur aliis virtutibus moralibus, 22ª.q.81. 6.c.? q 88.6.c.? q.183.2.c.

8 Sicut religio, est quædam protestatio fidei, spei, & charitatis, quibus homo primordialiter ordinatur in Deũ, sic pietas est quædam protestatio charitatis, ad parẽtes, & patriam. 22ª.q.101.3.1m.

Sicut religio per excellentiam dicitur pietas, sic latria dicitur dulia, inquantum Deus est excellenter pater, & dominus. 22ª.q.103.3.1m.? q.106.1.1m. 9

Omnia illa, per quæ Deo reuerentia exibetur, pertinent ad religionem. 22ª.q.83.3.c. 10

Religiosi non subiiciunt se homini propter hominem, sed propter Deum. 22ª.q.c 1.1.5m. 11

In religione considerantur duo, s. cultus Dei, & Deus. Primum est materia, & obiectum eius, secundum vero, est finis eius. 22ª.q.81.5.c. 12

Religio est in voluntate. Ideo ordinat actus aliarum potentiarum, ad Dei reuerentiam. 22ª.q.13.3.1m.? q. 88.5.c. 13

Omnes actus eius, pertinent ad cultum Dei, vel seruitutem eius. Primum respicit excellentiam Dei, secundũ vero, subiectionem hominis. 22ª.q.81.3.2m. 14

Religio habet duplices actus, s. elicitos, vt sacrificare, adorare, & huiusmodi. & imperatos, s. actus aliarum virtutum. 22ª.q.81.1.1m.? q.85.3.c ? q.186.1. 2m.? q. 188.2.c. 15

Religio habet duplices actus, s. interiores, vt principales & per se, & exteriores, vt secundarios, & propter interiores. 22ª.q 81.7.c.? q.82.princ.? q.84.2.c.? q.85.2.c. 16

Religio nominat statum perfectionis 22ª.q.186.1.c. 17

Status religionis, ordinatur ad perfectionem charitatis sicut ad finem. 22ª.q 186.7.1m.? 2.c.? q. 187.2. c.? q. 188.2.7.c. 18

Religio est status pœnitentiæ, exercitiorum, & schola perfectionis. 22ª.q.186.1. 4m.? 2.c.? 3.c. 5m.? 5.c.? q. 187.6.c.? q.188.1.c.? q.189.1.c.3m. 19

Status religionis, est spiritualis militia proficientibus, & exercitium tyrocinii incipientibus.* Nam ordines sacri præexigunt sanctitatem, sed status religionis est exercitium quoddam, ad sanctitatem assequendam. Vnde pondus ordinum imponendum est parietibus, iam per sanctitatem desiccatis, sed pondus religionis desiccat parietes, i. homines ab humore vitiorum. 22ª q.189.1.3m. 20

Status religionis, præfertur eleemosynæ, & virginitati secularium, quia viuẽtes in monasteriis ad hoc, quod inhæreant Deo, postponunt propriam voluntatem, & omnia quæ possunt habere. Sed virgines ad hoc postponunt venereas voluptates. Et ideo virginitas non simpliciter est maxima virtutũ. 12ª. q.98.5.2m.? 3m. ? 22ª.q.152.5.b.? c.? q.186.8.c. 21

Status religionis potest considerari tripliciter, s. vt exercitium tendendi ad perfectionem charitatis, vt quietans, & vt holocaustum. 22ª.q.186.7.5. 22

Difficilius seruantur præcepta Dei in seculo, quàm in religione 22ª.q.189.1.5. 23

Omnis religio, sumpsit originem à discipulis Christi. 22ª q.188.7.c.fi. 24

Voluntaria paupertas requiritur, vt primum fundamentũ, ad pfectionẽ religionis. 22ª.q.186.3.c.? 4.c.1m. 25

Habere aliquid proprium, repugnat perfectioni religionis, non autem habere aliquid in communi, sed aliqualiter impedit, si superabundet. 22ª.q.188.7.c. 26

Ad perfectionem religionis, requiritur perpetua continentia. 12ª.q.88.11.c.fi.? q.184.4.c. 27

Obedientia requiritur ad* perfectionẽ religionis, quia cum religio sit disciplina, & exercitium tendendi ad perfectionem, necessaria est directio alicuius, quasi magistri, quem omnino sequatur proficiens, quod fit per obedientiam ad maiores. 22ª q 186.5.c. 28

Votum triplex requiritur ad perfectionem religionis, s. votum paupertatis, continentiæ, & obedientiæ. 12ª. q.108.4.c.? 22ª.q.186.6.c. 29

Perfectio religionis integratur ex prædictis tribus votis 22ª.q.186.7.c.? q.188.1.2m.? 2.2m. 30

Votum obedientiæ, est præcipuum inter tria vota religionis. 22ª.q 186.8.c ? q.186.7.1m. 31

Interiores actus virtutum, non cadunt sub voto religionis, 32

R 8

nis, sed religio ad eos ordinatur, vt ad finem. 22æ.q. 186.7.1^{m}

33 Ad religionem requiritur subtractio impedientium hominem, ne totaliter feratur ad seruitium Dei. 22æ, q.186.4.c.

34 Omnes obseruantiæ religionum, ordinantur ad tria principalia vota, ad quæ etiam pertinet habitus, vt signum obligationis, ideo simul datur, vel benedicitur cum professione. 22æ.q.186.7.2^{m}.& q.188.1.2^{m}.

35 Per ingressum religionis, homo totaliter se mancipat Dei obsequiis. 22æ.q.189.3.c.3^{m}.

36 In ingressu religionis, recipitur tanta gratia, quanta recipitur in baptismo, & remittitur omnis pœna. Sed hoc non est, quia talis ex se à satisfactione absoluatur, sed quia eo ipso, quod suam voluntatem etiam in seruitutem redigit propter Deum, plenariè iam pro omni peccato satisfecit, quam chariorem habet omnibus rebus mundi, de quibus tantum potest dare, quod eleemosynis omnia peccata sua redimeret, etiā quantum ad pœnam. 22æ.q.189.3.3^{m}.

37 Consilium, vel magna deliberatio, non requiritur ad ingressum religionis secundum se, nec quo ad vires, sed quo ad impedimenta, vel modos religionis per doctrinam maiorum, ab iis, qui sperantur prodesse, vt de ingressu religionis frequenter contingit, ex igneo sermone prædicationis, vel ex virtuosa operatione, & excellenti via doctoris. 22æ.q.189.10.c.

38 Habens votum, vel iuramentum minoris religionis, licite inducitur ad maiorem, non autem econuerso, nisi dispensetur. 22æ.q.189.9 5^{m}.

39 Non licet inducere aliquem ad religionem, per falsam doctrinam. 22æ.q.189.9.c.

40 Inducens alios ad religionem non peccat, si fiat sine violentia simonia, & mendacio, sed magnum præmiū meretur. 22æ.q.189.9.c.

41 Licet dare, vel accipere aliquid, pro victu in monasterio, si non sit sufficiens, non autem pro ingressu religionis, quia simonia est. 22æ.q.100.3.4^{m}.

42 Licet nutrire pauperes ad religionem, vel allicere munusculis, licet non sit licitum ex pacto aliquid dare, vel recipere pro ingressu monasterii. 22æ.q.189.9.c.& q.100.3 4^{m}.

43 Presbyteri, curati, archidiaconi, possunt sine licentia ingredi religionem, 22æ.q.184.6.8.c.4^{m}.& q.189.7.c.

44 Non licet parentibus ingredi religionem, nisi prouiso, quod filii educari possint. 22æ.q.189.6.c.

45 Non licet filiis ingredi religionem, si parentes sine eis commode viuere non possint. 22æ.q.189.6.c.& q.101. 4 5^{m}.& 4^{m}.

46 Seruus non potest recipi in religione, inuito domino eius. 22æ.q.88.8.2^{m}.& 4^{m}.& q. 189.5.c.& 6.3^{m}.

47 Obligatus debitis, prius debet soluere, quantum potest, & tunc potest ingredi religionem, licet non possit omnia soluere. 22æ.q.189.6.3^{m}.

48 Puer ante pubertatem potest recipi in religione, de consensu parentum, sed post, etiam eis inuitis. 22æ.q.88. 8.2^{m}.& 9.c.& q.189.5.c.

49 Non exercitati in præceptis Dei, debent recipi ad religionem. 22æ.q.189.1.c.

50 Facilius conuertuntur ad religionem peccatores, quàm præsumentes de sua innocentia. 22æ.q.189.1.1^{m}.

51 Recepti simoniace, scienter post concilium generale, repelluntur à suo monasterio, sine spe restitutionis, & ad perpetuam pœnitentiam, in arctiori regula debēt poni, vel in alio loco eiusdem ordinis, si arctior ordo non inuenitur. Si vero ante, debent poni in alio eiusdē. Vel si non potest, sint in eodē, ne vagentur, seu in loco inferiori. Si autem ignoranter, postquā renunciauerunt, possunt de nouo recipi, mutatis locis. 22æ. q.100.6.5^{m}.

52 Obligare se voto, ad ingressum religionis, est laudabile, secundum se. 22æ.q.88.9.c.& q.189.2.c.

Vouens ingredi religionem, tenetur intrare quàm citius potest, nisi posuerit terminum, 22æ.q.88.3.2^{m}.& q.189.3.c. 53

Vouens ingredi religionem, non tenetur ibi perpetuò manere, nisi hoc intenderit, 22æ.q.189.4.c. 54

Eadem ratio, est de monachis, & de aliis religiosis, quo ad communia omni religioni, non autem quo ad propria monachorum. 22æ.q.188.2.2^{m}. 55

Religiosi non tenentur habere perfectam charitatem, sed ad hoc tendere, & ad hoc operam dare. 22æ.q.186 2.c.1^{m}.& 9.c. 56

Nec ea, quæ consequuntur perfectionē charitatis, sed ad hæc tendere, non contemnendo. 22æ.q.186.2.c. 57

Nec ad omnia exercitia, per quæ venitur ad perfectionem, sed tantum ad taxata secundum regulam suam. 22æ.q.186.2.c. 58

Nec ad omnia consilia de particularibus melioribus, sed ad essentialia religionis. 22æ.q.186.2.3^{m}. 59

Nec ad alia quàm seculares, nisi quæ ad eorum vota pertinent, 22æ.q.110.4.5^{m}.& q.187.3.c. 60

Nec ad opera manualia, plusquam seculares, nisi ad quæ tenentur ex statutis ordinis sui. 22æ.q.187.3.c. 61

Religiosus factus episcopus, non absoluitur à tribus votis religionis, quia nihil debet habere proprium, sed est dispensator communium bonorum Ecclesiæ. Sed per accidens non tenetur obedire, si superiorem non habebat, sicut nec abbas. 22æ.q.88.11.4^{m}.& q.185.8.c 62

* Professi religionem, mortui sunt mundo, & viuunt Deo. Vnde non sunt reuocandi ad vitam humanam occasione cuiusque euentus. 22æ.q.88.11.1^{m}. 63

* Nec religiosos oportet exire claustrum, ad corrigendū delinquentes. 22æ.q.33.2.4^{m}.si. 64

Professus non debet exire religionem, vt parentibus subueniat, sed procuret eis sicut potest cum licentia, 22æ q.101.4.4^{m}.& q.189.6.1^{m}. 65

Transgressio regulæ, quo ad tria vota principalia religionis, est peccatum mortale, non autem quo ad alia, nisi propter præceptum, vel contemptum. In quibus tamen aliis, vt est silentium, solitudo, abstinentiæ, & vigiliæ graues, possunt prælati in religione ipsi iacum dispensare, sicut, & cum aliis, 22æ.q.88.11.4^{m}.& e.185. 8.c.& q.186.9.c.& q.188.5.c. 66

Licet religiosis, ex commissione prædicare, & similia. 22æ.q.187.1.c.& 4 2^{m}. 67

* Religiosis competit principaliter intendere studiis litterarum pertinentium ad doctrinam, quæ est secundum pietatem. Aliis autem doctrinis intendere, non pertinet ad religiosos, quorum tota vita diuinis obsequiis mancipatur, nisi inquantum ordinantur ad sacram doctrinam. 22æ.q.188.5.3^{m}. 68

Licet eis aduocare pro monasterio, pro pauperibus, & viduis, non autem propter aliquod mundanum, 22æ. q.71.1.c.& q.188.3.2^{m}. 69

Licet eis tractare negocia secularia, moderatè, cum licētia, ex charitate, non autem ex cupiditate. 22æ.q.18.3. 2^{m}.& q 187.2.c.& q.188.2.2^{m}.& 189.6.1^{m}. 70

Licet eis viuere de eleemosynis, quasi debitis eis dupliciter, s. ratione necessitatis triplicis. i. infirmitatis, egestatis, & consuetudinis, & ratione operis quadruplicis s. prædicationis, altaris, studii, & donationis omnium bonorum suorum monasterio. 22æ.q 187.4.c. 71

Licet eis mendicare pro humilitate, necessitate, vel vtilitate, non autem ex cupiditate, sicut secularibus, 22æ q 187.5.c. 72

Licet eis vti vilibus vestibus, ad contēptū seculi, ad pœnitentiā, & humilitatem. 22æ.q.169.1.2^{m}.& q.187.6.c. 73

Religiosis militibus, licet bellū facere, auctoritate principis, nō ab auctoritate propria. 22æ.q.188.3.4^{m}.& 4.2^{m} 74

Religiosi dicuntur dupliciter. s. communiter omnes, qui per fidem colunt Deum, & specialiter, qui totam vitā suam dedicant cultui diuino, 22æ.q.81.1.5^{m}.& q.188. 1.1^{m}.& 2.2^{m}. 75

Gradus

76 Gradus religionis triplex, cui comparis triplex gradus paupertatis, s. quia primum, & summum gradum in religionibus tenent, quæ ordinantur ad docendum, & prædicandum, quæ propinquissimæ sunt perfectioni episcoporum, secundum autem gradum tenent illæ, quæ ordinantur ad contemplationem, tertius est earũ quæ occupantur circa exteriores actiones. 22æ.q.188 6.c.& 7.o.

77 Religionum aliquæ ordinantur ad opera vitæ contemplatiuæ, aliquæ vero ad opera vitæ actiuæ. 22æ.q. 188. 2.o.& 3.4.5.c.

78 Religiones sunt diuersæ, principaliter secundum fines, secundariò secundum exercitia. 22æ.q.188.1.o.6.c.

79 Quædam religio, conuenientissime instituta, est ad prædicationes, confessiones, & alia huiusmodi spiritualia. 22æ.q.188.4.o.

80 Et ad studium, quia illud illuminat, remouet errores, prodest ad prædicandum, & huiusmodi, domat luxuriã, & auaritiã, & valet ad obedientiã. 22æ.q.188.5.o.

81 Et aliqua ad militandum, non quidem propter aliquid mundanum, sed ad defensionem diuini cultus, & proximi. 22æ.q.188.3.o.& 4.3^{m}.& 5^{m}.

82 Summum gradum in religionibus tenent, quæ ordinãtur ad docendum, & prædicandum, secundò verò quæ ad contemplandum, tertium autem, quæ ad opus exterius secum. Et in singulis præeminent, quæ sunt ad altiorem actum in eodem genere, vel ad plura, vel quæ habent statuta conuenientiora, ad suum finem consequendum, non autem quæ est arctior. 22æ.q. 188.6.o.& q.189.8.2^{m}.

83 Religio principaliter est melior, cuius finis est potior, i. ad maius, vel ad plura, secundario autẽ, quæ melius proportionatur fini. 22æ.q. 188.6.o.& q.189.8.c.

84 Religio tanto perfectior, est secundum paupertatem, quanto habet eam magis proportionatam suo fini. 22æ q.188.7.c.1^{m}.

85 Religio ordinata ad actiones corporales, esset imperfecta si careret diuitiis in communi, non autem aliæ. 22æ. q.188.7.c.& q.189.8.2^{m}.

86 Religio solitariorum, est perfectior quàm socialis, sed periculosissima est imperfectis. 22æ.q. 188.8.o.

87 Transire de vna religione in aliam, non est laudabile secundum se, quia faciliter proficitur in prima, & relicti scandalizãtur, nisi forte propter magnam vtilitatem, vel necessitatem. Sed laudabiliter transitur tripliciter, s. zelo perfectioris religionis, vel quæ melius seruatur, licet sit minor, vel propter infirmitatem. In primo debet peti licentia, propter humilitatem, sed negari non potest tamen si non constet, requiritur iudicium superioris, sicut, & in secundo, sed in tertio, requiritur dispensatio. 22æ.q.189 8.o.

88 Nulla satisfactio æquipollet pœnitentiæ religiosorum. 22æ.q.189.3.3^{m}.

89 Status secularium, periculosior esse dicitur, quàm religionis status. 22æ.q.189.1.5^{m}.fi.

90 Cum quis non possit Deo oblationẽ præstare, ex re aliena non potest vir seipsum Deo offerre sine consensu vxoris, cuius suum corpus consummatione matrimonii esse dicitur. 3.q.61.1.o.

91 Sicut post carnalem copulam soluitur matrimonium per mortem carnalem, ita ante copulam carnalem, quod solum est vinculum spirituale matrimonium dirimi potest, per ingressum in religionem, cum religio sit quędam mors spiritualis. s.q 61.2 c.

92 Potest mulier mortuo viro spiritualiter per ingressum religionis alteri nubere, sicut etiam idem ei licet, viro defuncto morte corporali. s.q.61.3.o.

RELIGIOSI crucifixi cum Christo dicuntur, qui qualibet arctoris disciplinæ instituta subeunt, secundum Bedam. 3^{a}.q.46.11.c.

RELIQVIAE sanctorum, vel diuina verba, licite portantur suspensa ad collum, si portentur ex fiducia Dei, & sanctorum, quorum sunt reliquiæ. Si autem circa hoc attendatur, aliquid aliud vanum, puta quod vas, in quo sunt, esse triangulare, aut aliquid aliud huiusmodi, quod non pertineret ad reuerentia Dei, & sanctorum, esse superstitiosum, & illicitum. 22æ.q. 96 4.3^{m}.

REMEDIVM duplex, contra malum, s. impediens futurum, & remouens malũ præsentis. 12æ q.42.6.1^{m}

REMINISCENTIA est inquisitio eius, quod excidit à memoria, & prior ea est tantum in parte sensitiua, & tantum in homine, 1^{a}.q.78.4.c.fi. 5^{m}.& 12æ.q. 74.3.1m. 1

Ex parte memoratiuæ, non solum habet homo memoriam, sicut cætera animalia, in subita recordatione præteritum, sed etiam habet reminiscentiam, quasi syllogistice inquirendo, præteritorum memoriam, secundum indiuiduales intentiones. Et illam eminentiam habet cogitatiua, & memoria in homine, non per id, quod est proprium sensitiuæ partis, sed per aliquam affinitatem, & propinquitatem ad rationem vniuersalem, secundum quandam refluentiam. Et ideo non sunt aliæ vires, sed eadem, perfectiores, quã sint in aliis animalibus. 1^{a}.q.78.4.c.fi. 5^{m}.

REMISSIO in puniendo, opponitur directe crudelitati, non autem sæuitiæ. Nec est vitium, nisi sit contra iustitiam, 22æ.q.159.2.1^{m}.

REMVNERATIO .s. bona facta sine gratia, remunerantur in præsenti. 22æ.q.83.16.o.& q.178.2.1^{m} & 3^{a}.q.32.6.c.& 7.3^{m}.

REMVNERATOR. Inquirentibus se, Deus remunerator est. 22æ.q.2.5.b.& 3^{a}.q.56.2.3^{m}.

RENITI .s. Licet votum eorum, qui sunt alterius potestati subditi, non sit firmum, sine consensu eorũ, quibus subiiciuntur, non tamen peccat vouendo, quia in eorum votis intelligitur debita conditio, s. si suis superioribus placuerit, vel si non renitantur. 22æ. q.88.1 4^{m} & 3^{a}.q 28.4.o.

REPARATIO.s. Reparari naturam humanam post lapsum, fuit congruentissimum ex parte Dei, quia in hoc manifestatur misericordia, potentia, & sapientia eius, & ex parte naturæ humanæ, & vniuersi. 3^{a}.q. 1.1.c.

REPROBATIO Dei, est pars prouidentiæ, respectu eorum, qui exciderunt à beatitudine, sicut prædestinatio, respectu eorum qui diuinitus ordinantur ad eam. 1^{a}.q.23.3.c.

Reprobatio addit supra præscientiam, voluntatem permittendi peccare, & inferendi pœnam æternæ damnationis. 1^{a}.q.23.3.c. 1

Reprobatio Dei, non subtrahit aliquid de potentia reprobati. ideo dicit impossibilitatem conditionatam ad gratiam, non autem absolutam. 1^{a}.q.23.3.3^{m}. 2

Deus reprobat aliquos homines. 1^{a}.q.23.3.o.& 4.c.

REPTILE est animal, cuius corpus, non multum eleuatur à terra per instrumẽta motus, sed recipit vi costarum, vt serpens, vel vi annulorum, vt snoulosa, vel vi oris, vt quidam vermis, vel vi pennularum, vt pisces. 1^{a}.q.72.2^{m}. 1

Reptilium quædam sunt aquatica, & quædã terrestria, ideo commemorantur in scriptura cum vtroque elemento. 1^{a}.q.71 o.& q.72.1^{m}. 2

Cum coniugii fines sint ita à lege naturæ constituti, vt perpetuo liberi educentur, hæredesque instituantur, merito eodem iure vir ab vxore separari non potest. Suppl.q.67.1.o. 1

Sine inseparabilitas matrimonii inter prima præcepta legis naturę, siue inter secunda contineatur, sub dispensatione cadere potest. Suppl.q.67.2.o. 2

Non licebat Dei mandato sub lege Moysi vxorem repudiare, sed propter duritiam cordis Iudæorum illis permittebatur, vt maius malum euitaretur. Suppl.q. 67.3.c. 3

4 Cum mulier quanto tempore vir viuit alligata sit legi viri, non potest etiam repudiata alteri nubere, nisi ex dispensatione diuina ei permissum fuerit. Suppl. q. 67.4.0.

5 Ne temere vxorem vir repudiaret, prohibitum fuit, ne semel ab eo repudiatam denuo in vxorem acciperet. Suppl. q. 67.5.0.

6 Repudii proxima causa est, odium viri in vxorem, quod enim ex aliqua causa causabatur, alias esse causas, sed remotas, repudii fatendum est. Suppl. q. 67.6.0.

7 Causa repudii in libello particulariter non scribebatur, sed generaliter. Suppl. q. 67.7.c.

1 REQVIRI ad aliquid cōtingit quadrupliciter, s. vt p̄parans, p̄ficiens, coadiuuans, & cōcomitās, 12 q. 4.1.c.

2 Quandocumque multa requiruntur ad vnum, necesse est, vnum eorum esse principale. 22 q. 49.6.1m.

RES est vnum de trascendentibus. Ideo est cōmunis, & indifferēs, ad absolutū & relatiuum. 1a. q. 39.3.3m

RESPECTVS diuersi Dei ad creaturam, sunt in Deo ab æterno. 1a. q. 13.7.3m.

1 RESTITVTIO est actus iustitiæ commutatiuæ, quia nihil aliud videtur esse, quàm aliquem statuere in possessionem rei suæ, 22 q. 61. princ. & q. 62.1.0. & 2.5.c.

2 Restitutio male ablati, est de necessitate salutis, quantū possibile est, 22 q. 62.2.0. & q. 79.3.2m.

3 Restitutio propriè, est tantum debiti, & in rebus exterioribus, quia supponit identitatem, sed transfertur etiam ad actiones, & passiones. 22 q. 62.1.1m. & 2m.

4 Quando res non est restituibilis, sicut membrum mutilatum, debet fieri recompensatio, quantum possibile est, 22 q. 62.2.1m.

5 Restitutio debet statim fieri, vel dilatio peti ab eo, qui potest concedere vsum rei, quia implicat præceptum negatiuū, quod obligat semper, & ad semper. 22 q. 33.2.c. & q. 62.8.0.

6 Ante sententiam iudicis, sufficit restituere simplum, sed post eam, tenetur etiam ad pœnam pro culpa. 12 q. 103.8.5m. & 22 q. 62.3.0. & 4.c.

7 Restitutio præfertur subuentioni parentum, nisi in extrema necessitate, 22 q. 31.3.3m. & q. 32.7.3m. & q. 62.5.4m.

8 Qui rem alienam accepit iniuriose, vel sui ad vtilitatē, tenetur restituere, etiam si amisit eam, 22 q. 62.6.0.

9 Quicunque est causa, iniustæ acceptionis, directe, vel indirecte, tenetur ad restitutionem, 22 q. 62.7.c.

10 Qui habet rem alienam, tenetur restituere, ratione rei, qui vero eā abstulit, tenetur restituere, ratione actionis iniuriosæ. 22 q. 62.6.c. & 1m.

11 Principes tenētur ad restitutionē, si latrones increscant, quia redditus, quos habent, sunt quasi stipendia, vt conseruent iustitiam. 22 q. 62.7.c. 3m.

12 Impediens aliquem iniuste, ne acquirat præbendam, tenetur ad restitutionem ad arbitrium boni viri, non autem si iuste impedit, 22 q. 62.2.4m.

13 Suffodiens semina, vel venena pecunia in creditoria, vitta raiminum præfixum, tenetur restituere, non quidem totum lucrum possibile, sed secundum æstimationē pensatis periculis, laboribus, & expensis, 22 q. 62.4.1m. & 2m.

14 Inueniens aliquid, quod de propinquo fuit alicuius, nō habens illud pro derelicto, tenetur ad restitutionē, non autem si nunquam fuerat alicuius, vt gemmæ in littore, vel tantum antiquitus, vt thesauri, sed concedunt et occupauit, tamen secundum leges ciuiles, medietas
15 dietas debetur domino agri, 22 q. 66.5.2m.

Quando vnus totum restituit, alii non tenentur principali, sed debent refundere partem suam soluenti totum. 22 q. 62.6.3m. & 7.2m.

16 Restitutio potest fieri per confessionem secrete, ne crimen detegatur. 22 q. 62.6.2m.

Restitutio semper debet fieri ei, à quo aliquid ablatum est. 22 q. 62.3.0. 17

Si is cui restitui debet aliquid, mortuus est, debet dari hæredibus eius. 22 q. 62.5.3m. 18

Si vero ignotus sit debet dari pauperibus, præmissa diligenti inquisitione, 22 q. 62.5.3m. 19

Si autem sit multum distans, debet ei mitti, præcipuè, si sit res magni valoris, vel debet deponi. 22 q. 62.5.3m. 20

Quando prælatus iniuste concedit res Ecclesiæ, debet restitui Ecclesiæ, vt deueniant ad successorem eius. 22 q. 62.5.5m. 21

RESVRRECTIO significatur per octauam, triplici ratione, s. ad excludendum quorundam falsam opinionem, propter duplicem vitam, s. actiuam, & contēplatiuam, quarum vna significatur per quaternariū, & alia per ternarium, & quia resurrectio, octaua ætate erit, 12 q. 102.3.1m. & 3a. q. 70.3.1m. 1

Et erit miraculosa simpliciter, s. ex parte principii super naturalis, i. Dei, sed erit naturalis secundum quid, s. ratione termini. 1a. q. 105.7.3m. 2

Omnes resurgent in ætate iuuenili, non quidem quo ad numerum annorum, sed quo ad staturam. 3a. q. 46.9.4m. 3

Omnes resurgent immortales, & incorruptibiles, etiam secundum corpus. 1a. q. 97.3.c. 4

Natura mortalitatis, non auferetur à resurgentibus, sed erunt eiusdem speciei, sicut nunc, 3a. q. 54.2.2m. 5

Corpora sanctorū, post resurrectionem erunt impassibilia propriè, ex dominio animæ supra corpus, & magis, in magis beatis, & non natura quinti corporis, vt quidā dicunt, quia corpus quintū, nō venit materialiter, ad compositionem corporis humani. Et impossibile est dicere, quod aliqua, virtus qualis est virtus corporis cælestis, transferat corpus humanum ad proprietatem gloriæ, qualis est impassibilitas corporis gloriosi cum immutationem corporis humani Apostulus attribuat virtuti Christi. Et etiam non potest natura cœlestis ita dominari in corpore humano, quin natura elementaris remaneat, cui ex essentialibus suis principiis passibilitas inest, 1a. q. 97.3.c. 6

Hæc est impassibilitas, non tollet sentire, sed omnes sensus beatorum, simul erunt in actu proprio, per immutationem spiritualē ab obiecto exteriori, 12 q. 3.3.c. 7

Tunc non erit vsus ciborum, venereorum, somni, & huiusmodi. 1a. q. 97.3.c. 8

Necessarium fuit Christum resurgere, quintuplici ratione. s. ad commendationem diuinæ iustitiæ, ad confirmationē fidei nostræ, ad subleuationem nostræ spei, ad informationē vitæ fidelium, & ad complementum nostræ salutis. 3a. q. 53.1.0. & 2.c & 3.1m. 9

Christus cōuenienter resurrexit tertia die, & nō statim, nec in fine mundi, ad confirmationē fidei, de humanitate, & deitate eius. 3a. q. 31.4.0. & q. 53.2.0. 10

Christus resurrexit mane diluculo. 3a. q. 51.4.3m. & q. 53.2.3m. & q. 83.2.4m. 11

Corpus Christi resurrexit gloriosum, & integrum, cū qualibet parte eius, 3a. q. 54.1.3.0. & q. 53.6.4m. 12

Resurrectio Christi non debuit primo manifestari omnibus, sed gradatim. Et primò mulieribus, vt mulier quæ primo nuncium mortis ad hominem detulit, primò etiam vitam resurgentis Christi, in gloria, nunciaret, & similiter, vt ostenderetur, quo ad assequendam gloriam, nihil facere sexuum differentiam, sed si maiori charitate feruerant, maiori etiam gloria refulgebunt in regno beatorum, 1a. q. 36.2.c. & q. 53.1.0. 13

Nec immediate ipsa resurrectio debuit ab hominibus videri, sicut eius ascensio, ex eo quod Christus non redit resurgendo, ad vitam communiter hominibus notam, sed ad vitam immortalem, & Deo conformē. Et quia, quæ supra hominem sunt, per Angelos debent nunciari hominibus, ideo resurrectio Christi, 14

debuit

pleniorem affectum reuerentiæ ad Deum. 3^{a}.q.7.6.c.fi.

5 Reuereri homines ratione alicuius diuini in eis. s. gratiæ, virtutis, vel naturalis imaginis Dei, est laudabile, non autem vt sunt contrarij Deo. 22æ.q.19.3. 1^{m}. & q. 25.1.1^{m}.

6 Quæ habent aliquam excellentiam, solent haberi in reuerentia, non autem omnia; * ideo consuetudo hominum inoleuit, vt reges, & principes, quos oportebat in reuerentia haberi à subditis, & pretiosioribus vestibus ordinentur, & etiam ampliores, & pulchriores habitationes habeant, & propter hoc oportuit vt aliqua specialia tempora, & speciale tabernaculum, & specialia vasa, & speciales ministri ad cultum Dei ordinarentur in lege, vt per hoc animi hominum, ad maiorem Dei reuerentiam adducerentur. 12æ. q.102.4.c.

1 PRVDENTIA, & iustitia sunt maxime propriæ regi. 22æ.q.50.1.1^{m}.

RITVS Iudæorum, tolerantur ab Ecclesia, propter figuram, in testimonium nostræ fidei, non autem ritus aliorum infidelium, atque hæreticorum, nisi vt vitetur maius malum, quia. s. ad vitandum scandalū, vel dissidiū, quod ex hoc posset prouenire, vel vt facilius conuertantur. 22æ.q.10.11.c.

1 RIXA est contradictio in factis. s. mutua percussio, & particulare bellum, sine auctoritate publica, sed contentio * importat quandam contradictionem verborum, in verbis. 22æ.q.41.1.c. & q.42.1.c.

2 Qui publica potestate inuadunt, non rixantur, nec peccant, sed qui eis resistunt, iniustè se defendendo. 22æ. q.41.1. 3^{m}.

3 Rixa inuadentis iniustè, est semper peccatum mortale, sed in defendente, nullum est peccatum; * vel veniale. s. quando aliquis leuis motus odij, vel vindictæ se, immiscet, vel mortale. s. quando affirmato animo, ex odio contra impugnantem insurgit, ad eum occidendum, vel eum grauiter lædendum. 22æ. q.41. 1.c. & q. 42. 2.c.

4 Rixa oritur proximè ex ira, sed ex concupiscentia, sicut ex prima radice, & iactantia occasionaliter, & ex odio per accidens. 22æ.q.37.2.1^{m}. & q.41. 2.c. & q.158. 7.c.

5 Odium, & discordia, sequuntur ex rixa, in rixantibus. 22æ.q 41.2.5^{m}.

6 RVTH Moabitis, quæ mulier viri sui erat, significat Ecclesiam de gentibus. Et conuersa ad Deum, iurauit Ecclesiam, licet esset Moabitis. 12æ. q.105. 3. 1^{m}.

S.

1 SABBATVM inter cætera festa, tantum præcipitur in decalogo, quia figurabat generalia beneficia Dei, s. creationis, & beatitudinis. 12æ.q.100.5.c. 2^{m}. & q.102.4.10^{m}. & 22æ.q.122.4.c.2^{m}.

2 Sabbatum præcipitur Iudæis triplici ratione, s. propter auaritiam, vt vacent diuinis. Secundò ne errent circa creationem. Tertiò vt significet triplicem quietem, s. Christi in Sepulchro, mentis à peccatis, & beatorū in patria. 12æ q. 100.5.2^{m}. & q.102.4.10^{m}. & q.105.2.9^{m}. fi. & 22æ.q.122.4 c.

3 Opera seruilia prohibita in sabbato, mysticè sunt peccata, sed ad litteram sunt opera seruorum, i. mecanica. 22æ.q.187.3.c.

4 Opera seruilia prohibita in sabbato, sunt principaliter peccata mortalia, secundo opera propria seruorum, non autem peccata venialia, nec opera, quæ sunt ad cultum Dei, nec opera spiritualia, nec necessaria ad salutem corporis, vel animæ, vel rerum exteriorum. 12æ.q. 100.5.4^{m} & q 107.1.4^{m}. & 22æ.q 40.4.c. & q.122. 4.3^{m}. & 3^{a}.q.40.4.1^{m}. & 3^{m}.

5 In obseruantia sabbati, sanctificatio est finis, sed præceptum est cessare ab opere seruili, idest, mecanico. 22æ. q.122.4.3^{m}.

Circuncisio, & sacrificia, licebant Iudæis in sabbato. 22æ q.122.4.1^{m}. 6

Licuit Machabeis in sabbato pugnare, Heliæ fugienti iterare, Apostolis euellere spicas. 12æ. q.100. 5. 4^{m}. & 22æ.q.40.4.c. & q.122.4.1^{m}. & 3^{a}.q.40.4.3^{m}. 7

Christus non soluebat sabbatum, nisi secundum apparentiam. 12æ.q.107.2.4^{m}. & 3^{a}.q.40.4.1^{m}. 8

Iudæi melius facerent laborare sabbato, quàm ludis, & ocio vacare; * ideo magis contra hoc præceptū agit, qui peccat in die festo, quàm qui aliud corporale opus licitum facit. 22æ.q 122.4.3^{m}. 9

SACERDOS fuit Christus simul, & hostia pacificorum, & hostia pro peccato, & holocaustum. 3^{a}.q.22. 2.c. & q.54.7.4^{m}. 1

Christus est sacerdos, secundum quod homo, non autē secundum quod Deus. 3^{a}.q.22.3.1^{m}. 2

Christus simul fuit Sacerdos, rex, & legislator, non autē alij homines. 3^{a}.q.22. 1.3^{m}. & q.31.2.c.2^{m}. & q.59. 4. 1^{m}. 3

Christus est totius sacerdotij origo. 3^{a}.q.50.4. 4

In Christo est diuini sacerdotij plenitudo. 3^{a}. q.63. 6.c. 5

Christus excellentius angelis, habuit potestatem sacerdotalem, quia fuit maior eis, secundum vtramque naturam, & angeli fuerunt ministri sacerdotij eius. 3^{a}. q.22.1.1^{m}. 6

Christus in triduo mortis fuit sacerdos, quia sacerdotiū conuenit homini ratione animæ, i. in qua est character ordinis. * Vnde per mortem, homo non perdit ordinem sacerdotalem, multo minus Christus, qui totius sacerdotij origo. 3^{a}.q.50.4.5^{m}. 7

Christo non conuenit se suscipere characterem, vel effectum sui sacerdotij, quia ipse est fons totius sacerdotij, nisi secundum quid. s. ratione impassibilitatis suæ. 3^{a}.q.22.4.c. 8

Sacerdotium Christi manet in æternum, ratione cōsummationis, & finis s. beatitudinis sanctorum, non autē ratione expiationis, vel passionis Christi, nisi virtualiter. 3^{a}.q.22.5.c. & 6.c. & q.23.5.c. 9

Sacerdotium Christi facit duo, quæ requiruntur ad perfectam emundationem peccatorum. s. gratia, quo ad culpam, & satisfactio, quo ad reatum. 3^{a}. q.22.3.c. 10

Homo fit particeps sacerdotij Christi, per omnia sacramenta, percipiendo aliquem effectum eius. 3^{a}. q.63. 6.1^{m}. 11

Christus noluit nasci de sacerdotibus, ne videretur idē sacerdotium, eius, & vetus, sed vetus erat figura eius. 3^{a}.q.22.1.2^{m}. 12

Sacerdotium ante legem, erat tantum secundum determinationem humanam, * quæ hanc dignitatem primogenitis attribuebat. 12æ.q. 103.1. 3^{m}. 13

Sacerdotium veteris legis, fuit figura sacerdotij Christi, sed multum distans, quia nec æternum, nec mundāa peccata. 3^{a} q.22.1.1^{m}. & 4.c.1^{m}. & 5.c.2^{m}. & 6.c. 14

Sacerdotium Christi, dicitur secundum ordinem Melchisedech, quia excellentia eius ad sacerdotiū legale, figurabatur per illud. 3^{a}.q.22.6.c. 15

Sacerdotium Christi, quo ad oblationem, expressius figurabatur per sacerdotium legis, quàm per sacerdotiū Melchisedech, s. in effusione sanguinis. Sed quo ad participationem, & effectum eius, in quo præcipuè attenditur excellentia eius, est è conuerso. 3^{a}.q. 22.6. 2^{m}. & q.61.3.1^{m}. 16

Indictus est sacerdotibus veteris legis, fœminaliū vsus, ad tegmen pudendorum, ad excludendam idololatriā in sacris Priapi. 12æ.q.102.4.7^{m}.fi. 17

Sacerdotium leuiticum, deriuabatur ad posteros, secundum originem carnis. 12æ.q.102.6.11^{m}. & q.105.1.4^{m}. & 1^{a}.q.1 1.2.4^{m}. 18

Sacerdotes nouæ legis, tenent locum septuaginta discipulorum Christi. 22æ.q.184.6.1^{m}. & q.188.4.5^{m}. & 1^{a}. q.67.2.2^{m}. 19

Ministri

20 Ministri comparantur ad sacerdotem, sicut secundarium, & instrumentale agens, ad agens principale. 3ª.q.71.4.c.

21 Sacerdotes novæ legis, operatur in persona Christi. 3ª.q.22.4.c.

22 Sacerdos, vt peccator, participat effectum sui sacerdotij, non autem vt sacerdos. 3ª.q.22.4.5m.

23 Bonus laicus, dicitur sacerdos spiritualis, non autem, quo ad ordinem. 3ª.q.82.1.1m.

24 Sacerdos inquantum medius inter Deum, & hominem, habet nomen angeli. 3ª.q.22.4.1m.

25 Proprium officium sacerdotis, est esse mediatorem, inter Deum, & populum. 3ª.q.22.1.c.1m.? 4 c.? q.26.1.o.? q.82.3.c.

26 In officio sacerdotis, possunt considerari duo. s. oblatio sacrificij, & consummatio. 3ª. q 22.5.c.? 6.2m.

27 In oblatione sacrificij cuiuscunque sacerdotis, sunt duo. s. sacrificium, & deuotio. Sed effectus proprius sacerdotij est quod sequitur ex sacrificio. 3ª.q.22.4.2m.

28 Solus Deus remittit per se culpam, sacerdos vero ministerialiter, virtute potestate clauium, quæ quodammodo ordinatur ad culpæ remissionem, non sicut causans, sed sicut disponens ad eam. s.q.18.1.o.

29 Etsi ex vi clauium non tota pœna remittitur, aliquid tamen de pœna temporali sacerdos remittere potest. Suppl.q.18 2.c.

30 Cum sacerdos in vsu clauium sit minister Dei, tanquam causa disponans, dimittit quodammodo culpam, non vero ligat, nisi impropriè, in pœnam autem habet potestatem, & ligandi, & soluendi, soluendo à pœna, quam remittit, & ligando ad pœnam, quæ remanet. Suppl.q.18.3.c.

31 Cum Sacerdos operetur in vsu clauium, sicut minister, & instrumentum Dei tanquam principalis agentis, non potest soluere, & ligare ad arbitrium, nisi inquantum a Deo sibi præscriptum est. s q.18.4.o.

32 Sacerdotij legalis potestas non se extendebat ad cœlestia, sed ad figuras cœlestium, & ideo videtur, quod nõ habebant claues, sed in eis clauium potestas præcessit. Suppl.q.10.1 c.

33 In Christo oportet ponere clauem, sed altiori modo, quam sit in eius ministris, & ideo dicitur quod habet clauem excellentiæ. Suppl.q.19.2.c.

34 Clauis ordinis, quæ immediate remouet impedimentum, introitus ad regnum cœlorum, competit solus sacerdotibus Clauis vero iurisdictionis, quæ non clauis cœli, sed quædam dispositio ad ipsam dicitur, etiam alijs ministris Ecclesiæ competit. Suppl.q.19.3.o.

35 Non possunt sancti quantumcunque habeant de gratia, pertingere ad effectum clauium, nisi applicentur ad hoc ministerium per ordinis susceptionem. Sup.q.19.4.c.

36 Cùm homo sit tantum instrumentaliter agens in vsu clauium quantumcunque sit gratia priuatus, nullo modo priuatus vsu clauium. Suppl.q.19.5.c.

37 Hæretici, schismatici, & excommunicati, habent quidem potestatem quantum ad efficaciam, sed vsus eius impeditur, ex defectu materiæ, quia eos Ecclesia tali potestate priuat, subtrahendo illis subditos. Suppl. q. 19.6.c.

38 Prælatus, qui habet indistinctam potestatem in omnes, potest vti potestate clauium in omnes. Qui vero sub eo distinctas potestates acceperunt, in eos solum, qui sibi commissi sunt, clauibus vti possunt, nisi in articulo necessitatis. Suppl.q.40.1.o.

39 Non potest simplex sacerdos remittere ea peccata, quæ sibi superior potestate iurisdictionis reseruauit. Suppl.q.20.2.c.

40 Potest superior inferiori potestate dare, vt in sua potestate clauium vtatur. Suppl.q.20.3.o.

1 SACRAMENTA sunt protestationes fidei. 3ª.q.62.6.c.fi.? q.72.5.2m.

Sacramentum est in genere signi, quia est rei sacræ signum. 3ª.q.60.1.o. 2

Sacramentum propriè, non est signum cuiuslibet rei sacræ, sed tantum rei sacræ sanctificantis homines. 1 2ª. q.101. 4.c.? q.102. 3.c.? 3ª. q. 50. 2. o.? q.64. 2. o.? 3.c. 3

Sacramentum est signum passionis Christi, gratiæ, & gloriæ. Ideo est commemoratio præteriti, demonstratio præsentis, & prognosticum futuri. 3ª. q. 60. 3.o. 4

In sacramentis requiruntur res determinatæ, ex institutione Dei. 3ª.q.60.5.o.? 7.c. 5

Sacramentum propriæ, semper est aliqua res sensibilis. 3ª.q.60.4.o.? q.61.1.c.? q.64. 2.2m. 6

In sacramentis habentibus materiam corporalem, actus humani non sunt de essentia sacramentorum, sed dispositiuè se habent ad sacramenta. 3ª.q.84.1.1m. 7

Res, & verba sunt vnum sacramentum, inquantum cõueniunt in vno, s. in significãdo, vel causando. 3ª.q.60.6.2m.? q 62.4.4m.? q.16.6.c. 8

Sanctificatio materiæ, est de necessitate sacramenti, in aliquibus sacramentis, vt in confirmatione, & extrema vnctione, & in alijs quibus est de solennitate tantũ, vt in baptismo, & matrimonio. 3ª. q.66.3.5m.? q.72.3.o. 9

Materia sacramentorum, necessaria benedicitur, præter baptismum, & Eucharistiam, quia hæc per vsum Christi benedicta sunt. 3ª.q.72.3.o. 10

Materia sacramenti indiget duplici benedictione. Prima cum instituitur, secunda in vsu. 3ª.q.65. 2. 3m.? q.72.3.2m. 11

In omnibus sacramentis, indigentibus materia sanctificata, prius materia sanctificatur per episcopum. 3ª.q.72.3.o. 12

Ea, quibus homines communiter vtuntur, debent sumi pro materia, vel pro forma sacramentorum. 3ª.q.60.5.3m.fi.? 7.2m.? q 66.5.7m.? 7.2m.? q.74.1.3.c. 13

In sacramentis, res sensibiles, sunt vt materia, & verba vt forma. 3ª.q.60.6.c.2m.? 7.c.? q 90.2.c. 14

Sacramenta, quorum effectus non dependet ab opere humano, habent materiam sensibilem, vt baptismus, & confirmatio, non autem si dependet, sicut matrimonium, & pœnitentia. 3ª.q.84.1.1m 15

Sacramenta, in quibus confertur superabundans gratia, habent materiam corporalem, non autem alia. 3ª.q.84.1.1m. 16

Forma determinata verborum, requiritur in sacramentis. 3ª.q.60.7.o. 17

In sacramentis requiruntur verba. Sed expressius significant in lege noua, quàm in lege veteri. 3ª. q. 60. 6.o. 18

In forma cuiuslibet sacramenti, oportet exprimi illud in quo substantia eius consistit. 3ª.q 73.4.c. 19

Proferens corrupte * verba sacramentalia, si ex industria hoc faciat, non videtur intendere facere, quod facit Ecclesia, & ita non videtur perfici sacramentum. Si autem hoc faciat ex errore, vel lapsu linguæ, si sit tanta corruptio, quæ omnino auferat sensum locutionis, non videtur perfici sacramentum, cum præcipuè corruptio fiat in principio dictionis, vt pro patris, dicat matris. Si verò non totaliter auferatur sensus locutionis, vt in nomine patrias, pro nomine patris, nihilominus perficitur sacramentum, licet enim mutetur sonus sensibilis, remanet tamen intelligibilis. 3ª.q.60.7.3m. 20

Addens, minuens, transponens, mutans, vel interrumpens formam sacramentorum, perficit sacramentum, nisi intendat contra ritum Ecclesiæ, vel nisi principalis sententia mutetur. 3ª.q.60.8 o. 21

Sacramenta sunt necessaria ad salutem humani generis, triplici ratione. s. quia sunt illa per quæ homo ex sensibilibus de spiritualibus eruditur, per quæ affectũ

qui

qui sensibilibus subijcitur, in Dei reuerentiam refert, & per quæ circa ea in honorem Dei exercitatur. 3ª.q. 61.1.0.¶ 3.c.

23 Sacramenta fuerunt necessaria, tempore legis naturæ post peccatum, sed indeterminata. 3ª.q.60.5.3m.¶ q. 61.3.0.

24 Necesse fuit, quod per legem Moysis adderentur sacramenta determinata, supra sacramenta legis naturę. 3ª. q.60.5.3m.¶ q.61.3.0.

25 Necesse fuit, quod in lege noua, essent alia sacramenta, quàm in lege veteri. 3ª.q.60.6.3m.¶ q 61.4.0.

26 Sacramenta simpliciter necessaria ad salutem, sunt tantum tria; * primo quidem baptismus cuilibet personæ singulari simpliciter, & absolute, pœnitentia verò post mortale peccatum. Sacramentum ordinis autẽ, est necessarium Ecclesiæ, quia vbi non est gubernator, corruet populus pro ai. Alia vero sacramenta, necessaria sunt, vt melius habeatur finis. i. salus per gratiam, ita quod non peccat quilibet ea non accipiens, nisi ea contemnat iniquo animo. 3ª.q.62.2.c.¶ q.65. 4.0.¶ q. 72.1.3m.

27 Sacramenta legis naturæ, non obligabant ex præcepto Dei, sed secundum mentem cuiuslibet celebrabãtur. 3ª.q.60.5.3m.¶ q.61.3 2m.¶ q.70.2.1m.

28 Solus Deus est institutor sacramentorum. Quæ autem per homines instituta sunt, pertinent ad solennitatẽ. Quæ vero à Christo, necessaria sunt. 3ª.q.64.2.0.¶ q. 83.3.8m.

29 Solus Deus operatur, vt causa principalis, ad effectũ interiorem sacramentorum, sed homo, & sacramenta, instrumentaliter tantum. 3ª.q.64.1.5.0.¶ 9.c.¶ q.84.3. 3m.

30 * Sacramenta operantur, vt instrumenta diuinæ misericordiæ iustificantis, Dei autem est inspicere hominis cor. 3ª.q.57.4.0.¶ 22ª.q.14.1.c.¶ q.106.5.3m.

31 Sacramentalia non ptinent ad gratiæ interioris necessitatem, sicut sacramenta. Ideo Christus reliquit ea fidelibus instituenda pro arbitrio suo. 12ª. q 108. 2. 2m.

32 Christus vt Deus, operatur per auctoritatem, ad interiorem effectum sacramentorum, sed vt homo meritoriè, & efficienter, vt instrumentum principale. 3ª. q.64.3. 0.¶ 4.c.

33 Omnia sacramenta nouæ legis, sunt immediatè instituta à Christo. 12ª.q.108.2.c.2m.¶ 3ª.q.64.3.c.¶ q.66.6.c.¶ q.72.1 1m.

34 Virtus Christi operatur in sacramentis, per modum sanationis, & expiationis cuiusdam. 3ª.q.62.8.2m.

35 Fides ministri, non est de necessitate sacramentorum. 3ª q.64.9.0.

36 Deuotio ministri, aliquid operatur impetrando, nõ quidem effectum sacramentorum, sed aliquid annexum ei. 3ª.q 64.2m.¶ q.82.6.c.

37 Orationes, quæ fiunt in collatione sacramentorum, fiũt in persona totius Ecclesiæ, & non in persona alicuius particularis. 3ª.q 64.1.2m.

38 Intentio ministri, requiritur ad perfectionem sacramentorum. 3ª.q.60.8.c.¶ q.64.8.0.

39 Intentio virtualis, sufficit ad perfectionem sacramentorum. Sed minister debet conari ad actualem intentionem, licet non totaliter sit in potestate hominis. 3ª.q. 64.8.3m.

40 Intentio Ecclesiæ expressa in forma sacramenti, sufficit ad perfectionem eius, nisi contrarium exprimatur exterius. 3ª.q.64.8.2m.

41 Peruersitas intentionis, respectu sacramenti expressa, tollit veritatem sacramenti, non autem respectu sequentium. 3ª.q.64.10.0.¶ q.74.2.2m.

42 Sacramenta conferri possunt per malos ministros. 3ª. q. 64.5.0.¶ 9.c.

43 Quamdiu minister Ecclesiæ, qui est in peccato mortali sustinetur ab Ecclesia, subditus eius debet ab eo sacramenta accipere, quia ad hoc est ei obligatus. 3ª.q. 64.6.2m.

Tamen præter articulum necessitatis, non est tutum eũ inducere ad aliquid sui ordinis exequendum, durante tali conscientia, quam tamen deponere posset, quia in instanti gratia emundat. 3ª.q 64.5.2m. 44

Hæretici præcisi ab Ecclesia, seruãtes formam Ecclesię, conferunt sacramentum, non autem rem sacramenti. Sed grauiter peccant dantes, & recipientes. Si vero nõ seruent formam, nihil conferunt. 3ª.q.64.9.2m.¶ 3m. ¶ q.82.5.0.¶ 7.2m.¶ 8.9.0. 45

Effectus sacramentorum duplex s. principalis, i. gratia, & secundarius. s. character, vel aliquis ornatus animæ, in sacramentis, in quibus non imprimitur character. 3ª. q.62. princ. 46

Quando plures actiones ordinantur ad vnum effectum, in illa, quæ perficit effectum principalem, consistit essentialiter sacramentum, non autem in eis, quæ ad hoc disponunt, vel remouent impedimentum, vel ornant, sed sunt sacramentalia, 3ª.q.60.2.3m. 47

Vbi occurrit specialis effectus gratiæ, ibi ordinatur speciale sacramentum, quia sacramenta nouæ legis ad hoc ordinantur. 3ª.q.72.1.c. 48

Omne sacramentum producit suũ effectum virtute formæ, & materiæ. 3ª.q.86.6.c. 49

Diuersa sacramenta, diuersimodè purgant, illuminant, & perficiunt. 3ª.q.65.1.3m. 50

In sacramento nouæ legis, est illuminatio gratiæ, cũ purgatione. 3ª.q.65.1.3m. 51

Effectus sacramenti, non impetratur oratione Ecclesiæ, vel ministri, sed ex merito passionis Christi. 3ª q.64.1. 2m. 52

Omnis efficacia sacramentorum, descendit à Christo. 3ª.q.60. principio. ¶ q.66.6.c.¶ q.84.1.1m.¶ 7.c. 53

Efficacia, & virtus sacramentorum, est ex Deo, vt à causa principali, sed est ex passione Christi, vt à prima causa meritoria, & vt ab instrumento coniuncto, & ea fide vero, vt à continuante instrumentum agentis principali. 3ª.q.49.1.4m.¶ q 61.2.1m.¶ q 62.5.0.¶ 6.c.¶ q.64.1. 2m.¶ 2 0.¶ 7.c.¶ q.84.7.c.¶ q 86.1.c. fi. 54

Sacramentum consequitur virtutem spiritualem, ex benedictione Christi & applicatione ministri, ad vsum sacramenti. 3ª.q 62.4.3m.¶ q.63 6.1m. 55

Omnia sacramenta sunt instituta contra aliquem defectum. 3ª q.65.1.c. 56

Nullum sacramentum ordinatur specialiter, contra peccatum veniale. 3ª.q.65.1.8m. 57

Commune est omni sacramento, quod per illud exhibetur remedium aliquod, contra peccatũ, per hoc quod gratiam confert. 3ª.q.63.6.c. 58

Per omne sacramentum, sanctificatur homo, i. mundatur à peccato, quod fit per gratiam. 3ª. q.61. 6. 2m. 59

Sacramenta Ecclesiæ ordinantur ad duo, s. ad perficiendum hominem in cultu Dei, & in remedium contra peccatum. 3ª.q.65.1.c. 60

Sacramenta veteris legis propriæ dicuntur, quæ significabant sanctitatem Christi, non quidem vt in se est, sed vt per eam sanctificamur. 3ª.q.60 2.2m. 61

Et etiam prænuncia Christi venturi. 3ª. q.60.6.3m.¶ q. 61.3.b.¶ 4 c.¶ q.62.6.c. fi. 62

Passio Christi est causa finalis sacramentorum veteris legis, quia fuerunt instituta ad eam significandum. 3ª q.61.3.1m. 63

Sacra, & sacramenta veteris legis, figurabant sacra, & sacramenta nouæ legis, & obseruantiæ veteris legis, cõuersationem populi nouæ legis, quæ omnia ad Christum pertinent 12ª.q.101.4.1m.¶ 4m. 64

Sacramenta veteris legis erant plura, propter diuersitatem ceremoniarum, & sacrificiorum. 3ª. q. 65. 1. 4m. 65

Sacramenta veteris legis, quo ad omnes erant tria. s. Circuncisio, 66

concilio, esus agni paschalis, & purificatio à quibusdam immunditiis, vt expiatio à peccatis. Sed quo ad ministros, etiam erant alia tria, s. consecratio sacerdotium, oblatio victimarum, esus panum propositionũ, & huiusmodi, & ablutio manuum, & pedum, & rasio pilorum. 12æ.q.102.5.c.

67 Sacramenta veteris legis sanctificabant, mancipando ad diuina, non autem emundando, nec confirmando. 3^{a}.q.62.6.2^{m}.

68 * Et nihil interius efficiebant. Ideo dicũtur iustitia carnis. 1^{a}.q.72.5.3^{m}.

69 Nec purgabant à culpa, sed ab immunditia, idest, ab irregularitatibus, & impedimentis, quæ multiplicabantur à lege, propter timorem, & reuerentiam Dei. 12æ.q.102.5.4^{m}.¶ 5^{m}.¶ 6^{m}.¶ q.103.2.0.¶ 3^{a}.q.37.4.3^{m}.¶ q.89.4 1^{m}.

70 Nec diluebant peccata, quo ad maculam, sed reatũ, inquantum erant onerosa, tamen præsupposita gratia. 3^{a}.q.62.6.2^{m}.

71 Ratio litteralis, & figuralis omnium sacramentorũ veteris legis exponitur. 12æ.q.102.5.0.

72 Nec iustificabant, sed significabant fidem, qua iustificabantur patres antiqui. 12æ.q.98.2.4^{m}.¶ q.103.2.0.¶ q.107.1.3^{m}.¶ 3^{a}.q.62.6.0.

73 Nec habebant in se aliquam spiritualem virtutem operatiuam spiritualis effectus. 1^{a}.q.62.6.c.fi.¶ q.63.1.3^{m}

74 Sacramentum dicitur tripliciter, non quidem æquiuocè, sed analogicè, s. sacrum secretum, iuramentum, & signum rei sacræ. 1^{a}.q.60.1.c.

75 In quolibet sacramento sunt tria, s. origo, perfectio, & finis duplex. s. proximus, s. sanctificatio, & finis vltimus, s. vita æterna. 4^{a} q.60.3.c.

76 Differentia inter sacra, sacramenta, sacrificia, & obseruãtias. 12æ.q.101.4.0.

77 Sacramenta nouæ legis conferunt gratiam, non autẽ sacramentalia, sed remouent contrarias dispositiones, & impedimenta. Ideo secundum ea multiplicantur 12æ.q 108.3.2^{m}.¶ 3^{a}.q.71.3.2^{m}.

78 Sacramenta, & sacramentalia, quæ habent effectũ perpetuum, non possunt iterari, quæ vero, non habent, possunt iterari. 3^{a}.q.69.3.8^{m}.fi.¶ q.82,8.2^{m}.

79 Sacramenta quatuor dicuntur magna, s. baptismus, ratione effectus, confirmatio ratione ministri. Eucharistia ratione continentis, & matrimonium ratione significati. 3^{a}.q.65.3.4^{m}.¶ q.67.1 3^{m}.

80 In sacramentis veteris legis, quæ ordinabantur ad hominum sanctificationem, nihil erat sine rationabili causa. 12æ.q.102.5.0.

81 Numerus, & sufficientia septem sacramentorum nouæ legis. 3^{a}.q.65.1.0.

82 Ordo sacramentorum nouæ legis, exponitur. 3^{a}.q.65.2.¶ 1.0.¶ q.62.2.3^{m}.

83 Sacramenta nouæ legis, tripliciter se habent ad sacramenta veteris legis, s. essentialiter, vt matrimonium, pœnitentia, & ordo, figuraliter, vt baptismus, & eucharistia, & neutraliter, vt alia. 12æ.q.102.5.3^{m}.

1 SACRIFICIVM propriè dicitur aliquid factũ ad honorem debitum soli Deo, ad eum placandũ. 22æ.q 81.4.1^{m}.¶ 3^{a}.q.22.2.c.¶ q.48.3.c.

2 Sacrificium exterius, est signum sacrificij interioris, quo quis se offert Deo. 3^{a}.q.82.4.0.

3 Omne, quod Deo exhibetur, vt spiritus feratur in Deum, potest dici sacrificium. 3^{a}.q.22.2.c.¶ q.58.3.c.

4 Omnia obsequia proximis facta, inquantum ad Deum referuntur, dicuntur sacrificia. 22æ.q.188.2.c.

5 Sacrificium nihil aliud est, nisi protestatio interioris deuotionis, & fidei. 22æ.q.85.2.c.¶ 3^{a}.q 22.2.c.

6 Sacrificium debet offerri soli Deo. 12æ. q.102.3.c.¶ 22æ. q.84.1.1m.¶ q.85.2.0.¶ q.94.2.c.¶ 1^{a}.q.48.3.c.

7 Offerre Deo sacrificium in communi est de iure naturali, sed determinatio eius, est de iure diuino, & humano. 22æ.q.85.1.0.

Sacrificia sensibilia instituta sunt, non propter indigentiam Dei, sed vt homo se, & omnia sua referat in Deũ, vt in finem, principium, & dominum omnium. 12æ.q.102.2.c.1^{m}.¶ 22æ.q.30.4.1^{m}.¶ q.81.6.2^{m}.¶ 7.c.2^{m}.¶ q.13.2.c. 8

Quicunque offert sacrificium, debet esse sacrificij particeps. 3^{a},q.82.4.c. 9

Sacrificium duplex. s. interius, & exterius. 22æ.q.85.2.c.¶ 3.2^{m}.¶ 4.c.¶ 3^{a}.q.22.2.c.¶ q.82.4.c. 10

Ad primum omnes tenentur. Ad secundũ vero, soli subditi legi, nisi necessarij actus virtutum. 22æ.q.85.4.0. 11

In quolibet sacrificio considerãtur quatuor, s. cui, à quo, quid, & pro quibus offertur. 3^{a}. q.22.3.1^{m}.¶ q.48.3.c. 12

Homo indiget sacrificio propter tria. s. propter remissionem peccati, conseruationem gratiæ, & adeptionem gloriæ. Quæ omnia dantur nobis per humanitatem Christi. 3^{a}.q.22.3.c. 13

Homo tripliciter exhibet corpus suum, sacrificiũ, & hostiam Deo. s. per martyrium, per austeritatẽ, & per opera iustitiæ, & diuini cultus. 22æ.q.85.3.2^{m}. 14

Sacrificia, oblationes, & huiusmodi, ante legem Moysi, erant necessitatis in communi, sed erant voluntatis in speciali. 12æ.q.103.1.0.¶ 3^{a}.q.60.5.3^{m}.¶ q.61.3.2^{m}.¶ q 70.2.1^{m}.¶ 4.2^{m}. 15

Præcepta de sacrificiis, non sunt data Iudæis, nisi post idololatriam. 12æ.q.102.3.c. 16

Ratio litteralis, & figuralis omnium sacrificiorum in lege veteri, exponitur. 12æ.q.102.3.0. 17

Lex vetus in multis diminuit cultum corporalem, ideo statuit, quod sacrificia non offerrentur de quolibet, nec in omni loco. 12æ. q.101.3.3^{m}.¶ 4.1^{m}.¶ 4^{m}.¶ q.102.4.3^{m}. 18

Effus adipum, * & sanguinis, in sacrificis Iudæorũ, erãt prohibita, sed sanguis effundebatur ad crepidinem altaris, ad honorem Dei, adeps vero, adurebatur igne, & hoc ad euitandum idololatriam. Libabant enim idolatræ sanguinem victimarum, & comedebant apides. Secundo ad informationem humanæ vitæ, vt horrerẽt homicidia. Esus autem adipum prohibebatur, ad vitandum lasciuiam, & delitias, quæ in carnis haberur. Tertia ratio ad reuerentiam Dei. Quarta ratio quia significabatur effusio sanguinis Christi, adeps autẽ abũdantiam nutrimenti demonstrat, & pinguedinem significat charitatis. 12æ.q.102.3.8^{m}. 19

Sacrificia veteris legis, non erant Deo accepta, secundũ se, sed quia figurabant passionem Christi, & sacrificiũ interius. s. deuotionem, & ne offerrent ea idolis. 12æ.q.102.3.0 ¶ 4.3^{m}.¶ 5.4^{m}.princ. 20

Sacrificium in lege veteri, erat publica protestatio peccati. Ideo non fiebat pro peccato negligentiæ, nec pro aliis peccatis interiorum actuum, quia erant occulta. 22æ.q.54.2.1^{m}. 21

Sacrificium triplex in lege veteri. s. oblatio pro peccato, holocaustum, & victima, vel hostia. 12æ.q.102.3.2^{m}.¶ 9^{m}. 22

Sacrificia veteris testamẽti, significabant passionẽ Christi, sed oblationes significabant dispositionem Christi patientis. s. voluntatis, 3^{a}.q.47.2.1^{m}.¶ q.48.3.0. 23

Vtraque significabant eucharistiam, prima quidẽ, quo ad significatum, secunda vero, quo ad numerum, & vsum. 12æ.q.101.4.1^{m}. 24

Primum, s. oblatio pro peccato, conuenit pœnitentibus, secundum perfectis, & tertium proficientibus. 12æ.q.102.3.8^{m}. 25

Primum erat de necessitate remissionis peccati, vñ incẽdebatur vna pars, & alia erat sacerdotis, quia expiatio fit à Deo, per ministerium sacerdotum. 12æ.q.102.3.8^{m}. 26

Tertium erat ex debito beneficij, vel accepti, vel accipiendi, pro gratiarũ actione, vel pro salute, & prosperitate offerentium, quorum tertia pars erat, secũda sacerdotũ, & prima incendebatur Deo. 12æ.q.102.3.8^{m}. 27

Sacrificium

28 Sacrificium pro peccato totius populi, vel sacerdotis, totum comburebatur, ne aliquid peccati in eis remaneret. 12æ.q.102.3.8m.

29 Primitiæ erant oblationes, non autem sacrificia, quia nihil sacrum fiebat circa eas. 22æ.q.35.3.3m. & q.36.4.o.

30 De iis, quæ veniunt in vsum hominis de terræ nascentibus, sunt cibus, potus, condimentum, & medicamentum. De primo offerebatur in sacrificium panis. De secundo, vinum. De tertio oleum, & sal. De quarto, thus, quod est aromaticum, & consolidatiuum. Primò, significatur caro Christi. Secundò, sanguis eius. Tertiò, gratia. Quartò, scientia. Quintò oratio. 12æ.q.102.3.1.8m.

31 Sal offerebatur in sacrificiis, quia impedit corruptionē putredinis. Et significat discretionē sapientiæ, & mortificationem carnis. 12æ.q.102.3.14m.

32 Sacrificium expiationis, erat solennissimum. Et erat præcipua figura Eucharistiæ, quo ad Christum passum, sicut omnia sacrificia veteris legis. 3a.q.73.6.c.

33 Potissimum sacrificium est, quo Christus se obtulit Deo. Ideo omnia sacrificia veteris legis, erant ad figurandum hoc, vt perfectum per imperfecta, quorū rationes sumi debent ex eo. 12æ.q.102.3.c.

34 Licet in sacrificiis veteris legis, non sumeretur caro humana, sed aliorum animalium, tamen caro Christi, est verum sacrificium, quadruplici ratione. s. quia ex eo, quòd est caro humanæ naturæ, caro congrue pro hominibus offertur. Et ex eo, quod erat passibilis, & mortalis, apta erat immolari. Et ex hoc, quòd erat sine peccato, efficax erat, ad emundanda peccata. Et ex eo, quod erat caro ipsius offerentis, erat Deo accepta, propter charitatem, suam carnem offerentis, secundum Augustinum. 3a.q.48.3.1m.

35 Passio Christi, fuit verum sacrificium. 3a.q.47.2.c.1m. & 4.2m. & q.48.3.o. & 6.3m. & q.49.4.c. & q.73.4.c.3m. & q.83.1.c.

36 Occisio Christi, fuit sacrificium, respectu voluntatis eius. Non autem, quo ad voluntatem occidentium, sed grauissimum peccatum. 3a.q.22.2.2m. & q.47.4.2m. & q.48.3.3m.

37 Sacrificium Christi, fuit efficacissimum, ad delendum peccata, ratione deitatis. 3a.q.22.3.8m.

1 SACRILEGIVM est omne, quod fit ad irreuerentiam rei sacræ. 22æ.q.99.o. & q.154.10.3m.

2 Sacrilegium est speciale peccatum, oppositum religioni. 22æ.q.99.2.o.

3 Sacrilegium est sine aliis peccatis, quando non est alia deformitas, nisi violatio rei sacræ. 22æ.q.99.2.3m.

4 Species eius sunt tres, secundum triplicem rationem sanctitatis. s. personarum locorum, & aliarum rerū. 22æ.q.99.3.o. & q.154.10.3m.

5 Et grauius est contra personam, quàm contra locū. Sed grauissimum est contra sacramenta, secundo contra vasa sacra, tertio contra imagines, & reliquias sanctorum, quarto contra ornatus rei sacræ, quinto contra res ministrorum Ecclesiæ. 22æ.q.99.3.c.

6 Omne peccatum personæ sacræ, est sacrilegium materialiter, non autem formaliter, nisi sit directe contra sanctitatem eius, puta si virgo Deo dicata fornicetur. 22æ.q.99.3.8m.

7 Quælibet species luxuriæ, secundum quod violat aliquid pertinens ad cultum Dei, est sacrilegium. 22æ.q.154.10.o.

8 Pœna sacrilegij secundum æqualitatem, est excommunicatio. Sed quia hæc non timetur, additur decapitatio secundum leges, & pœna pecuniaria, secundum canonica. 22æ.q.99.4.o. & q.154.10.2m.

SAL impedit corruptionem putredinis. 3a.q.104.2.c. & 12æ.q.102.3.14m.

1 SALOMON non meruit sapientiam in somnis, sed fuit signum præcedentis desiderij. 12æ.q.113.3.2m. & 22æ.q.154.5.8m.

2 Somnus Salomonis, non fuit naturalis, sed fuit prophetica visio. 12æ.q.113.3.8m. & 22æ.q.173.2.c.

1 SALVARI nullus potest, nisi per Christum. 3a.q.68.3.c.2m. & 4.c. & q.68.1.o. & 2.c. & q.73.5.c. & q.84.5.c.

2 Ad salutem venitur dupliciter. s. merito Christi, vt pueri, & stulti, & merito proprio, addito ad meritum Christi per actum fidei. 22æ.q.124.1.1m.

3 Pueri antiquorum, saluabantur in fide parentum. 3a.q.84.8.c. & q.70.4.2m.

4 In necessariis ad salutem, tenemur intellectum nostrum conformare intellectui Dei, vt in iis, quæ sunt fidei. 1a.q.1.8.2m.

5 In necessariis ad salutem, Deus nunquam deest, nec vnquam defuit homini, nisi ex culpa eius. 12æ.q.98.2.4m. & 22æ.q.177.1.c. & q.178.1.c.

6 Quolibet tempore, instructi sunt homines diuinitus de agendis, inquantum expediebat ad salutem electorū. 22æ.q.174.6.c.& 3m.

7 * Ex diuina prouidentia, procurantur multæ occasiones salutis hominibus, vt prædicationes, exēpla, actus virtutum pro loco, & tempore, ægritudines, flagella, & etiam peccata. 12æ q.87.8.8m. & 8m.

8 Non est de necessitate charitatis, quòd aliquis exponat proprium corpus, pro salute proximi, nisi quando tenetur eius saluti prouidere, sed est de perfectione charitatis. 22æ.q.25.5.3m.

1 SI voluntate Dei, ipsa anima Samuelis, Sauli euentum belli prænunciauit, Deo sibi hoc reuelante, pertinet ad rationem prophetiæ. Non autem est eadem ratio de sanctis, qui sunt modo in patria. 22æ.q.174.5.4m.

2 * Dici etiam potest, quòd nō fuerit anima Samuelis, sed dæmon ex persona eius loquens, quem sapiens Samuelem nominat, & eius prænunciationem prophetiam, secundum opinionem Saulis, & astantium, qui ita opinabantur. 22æ.q.172.6.2m. & q.174.3.4m.

1 SANCTIFICATIO duplex. s. totius naturę humanæ ab omni corruptione culpæ, & pœnæ in resurrectione, & personalis, in sola mente. 3a.q.27.2.4m.

2 Sanctificatio duplex. s. adultorum per proprium actum, & paruulorum, secundum fidem parētum, vel Ecclesiæ. Prima est perfectior, quàm secunda. 3a.q.84.3.c. & q.70.4.2m.

3 Sanctificari dicitur tripliciter. s. mundari à peccato, confirmari in bono, & deputari ad cultum Dei. Et tantū tertium conuenit carenti ratione. 22æ.q.81.8.c. & q.62.6.2m. & q.63.6.2m.

4 Sanctificatio tabernaculi, & vasorum eius, litteraliter fuit, vt haberetur in reuerentiam. Sed figurabatur spiritualis sanctificatio fidelium. 12æ.q.102.4.9m.

5 Sanctificari dicitur tripliciter. s. ex minus sancto, ex nō sancto priuatiuè, & ex non sancto negatiuè. Et tantū tertium conuenit Christo, * qui factus est sanctus ex non sancto, secundum hominem, non quidem priuatiuè, vt. s. aliquando fuerit homo, & non fuerit sanctus, sed negatiuè, quia. s. quando non fuit homo, non habuit sanctitatem humanam, & ideo simul factus est homo, & sanctus homo. 3a.q.34.1.2m.

6 Quæ fiunt præter legem communem, non fiunt principaliter ad subueniendum vni personæ, sed ad innuationem, & commendationem gratiæ, vt sanctificatio in vtero. 3a.q.27.6.c.

7 Non est credendum, aliquos esse sanctificatos in vtero, de quibus non loquitur scriptura. 3a.q.27.6.c.

8 Ille præcipuè sanctificati sunt in vtero, qui immediatius ordinati sunt, ad significandum sanctificationē Christi. 3a.q.27.6.o.

9 Hieremias, & Ioannes Baptista, non fuerunt sanctificati, ante infusionem animæ rationalis. 3a.q.27.2.1m.

Sanctificati

10 Sanctificati in vtero, creduntur non peccasse mortaliter de cætero. 3a.q.27.6.1m.

11 Sanctificati in vtero, debent baptizari, vt suscipiant characterem, quo Christo configurentur, & ita per susceptionem characteris, aliis membris Christi configurarentur, etiam corporaliter, & vt quasi deputentur ad percipienda diuina. tertio propter bonum obedientiæ, quia præceptum de baptismo omnibus est datum, & ab omnibus debet impleri, nisi articulus necessitatis sacramentum excludat. 3a. q. 68. 1. 3m.

12 Nazaræi, per quos significantur perfectissimi, sanctificabantur voto. 2a2æ q.88.6 b.

1 SANCTITAS est specialis virtus. s. religio, sed generalis imperio. 22æ.q.81.8.1m.

2 Sanctitas refert omnia virtutum opera in Deum, vel per hæc disponit ad cultum Dei, ideo differt tantū ratione a religione, quæ est circa pertinentia specialiter ad cultum Dei, vt in sacrificiis. 22æ.q.81.8.0.

3 Sanctitas, importat duo necessaria ad applicationē mentis ad Deum. s. munditiem, & firmitatem. 22æ. q. 81. 8.0.

1 SANCTVS vnus præcipuè laudatur de vna virtute, & alius de alia, propter excellentiorem promptitudinem ad actum vnius virtutis, quàm ad actum alterius. 12æ.q.66.2.2m.

1 SANGVIS non est actu pars, sed est totum in potentia. 3a.q.31.5.1m. ꝑ 6.c.

2 Sāguis est de integritate humanæ naturæ. 1a.q.119.1.c.

3 Sanguinei sunt amatiui. Ideo iecur dicitur cogere amare, quia generat sanguinem. 12æ.q 48.2.1m.

4 Sanguis in lege veteri effundebatur ad crepidinem altaris, vt Iudæi horrerent effundere sanguinem. Et quia vita est à Deo. Et pro effusione sanguinis Christi. 2a2æ. q.102.3.8m. ꝑ 6.1m.

5 Sanguis Christi, est pretium redemptionis nostræ, quod Christus obtulit Deo, non autem diabolo. 3a.q.48.4. 3m. ꝑ 3.c. ꝑ q.49.5.1m.

6 Totum sanguis Christi, qui ad veritatem humanæ naturæ pertinebat, in passione eius effusus pro redemptione humani generis, ad corpus Christi redijt, & resurrexit cum eo, triplici ratione s. quia passus est in perfectissima ætate, in qua maxime ea, quæ in homine inueniuntur, ad veritatem humanæ naturæ pertinere videntur, tanquam ad maximam perfectionem adducta, & ea merito passionis, sicut & illæ partes sanctorum martyrum, in quibus passionem pro Christo sustinuerunt, quendam priuilegiatum fulgorem in resurrectione habebunt, & ex ipsa virtute passionis, in qua humanum genus sanctificauit, quia humanitas Christi, salutiferam virtutem habuit, ex virtute verbi sibi vniti, secundum Damascenum. 3a.q.54.3.1m.

7 Sanguis Christi in passione effusus, qui maxime fuit salubris, fuit diuinitati vnitus, ideo oportuit, quòd in resurrectione iungeretur aliis humanitatis partibus, sicut & verum corpus eius. 3a.q.52.3.1m.

8 Sanguis verò, qui in quibusdam ecclesiis pro reliquiis obseruatur, fluxit miraculose, de quadam eius imagine percussa. 3a.q.54.3.3m.

1 SANITAS est de prima specie qualitatis, causata ex humoribus adæquatis. 12æ.q.49.2.c.1m. ꝑ 3m. ꝑ 4.c. ꝑ q 50.1.c.fi.

2 Sanitas est tantum in animali. 1a.q.16.6.c.

3 Eadem numero sanitas, est in animali, & in aliis, nec alia sanitas est medicinæ, & vrinæ, quàm sanitas animalis, quàm medicina facit, & vrina significat. 12æ.q.20.3. 3m.

4 Christus quemcunque curauit, totum sanauit. s. mente & corpore. 3a.q.44.3.3m. ꝑ q.86.5.1m.

5 Dicitur ille non posse sanari, qui non potest de facili. Potest tamen hoc fieri, per virtutem diuinæ gratiæ, quæ etiam interdum in profundum maris se conuertit. 22æ.q.13.2.1m. ꝑ 3a.q.86.1.c.m.fi.

SAPIENTIA, qua formaliter sapientes sumus, est quædam participatio diuinæ sapientiæ, quæ Deus est. 1
22æ.q.23.2.1m.

Sapientia secundum Philosophos, est tantum cognoscitiua, secundum Theologos verò, est etiam directiua. 2
2a2æ.q.19.7.c. ꝑ q.45.2.0.

Sapientia iudicat de omnibus, & ordinat, quia considerat altissimas causas. 12æ. q.57. 2. c.1m. ꝑ q.66. 5. c. 1m. 3

Sapiens simpliciter, est qui cognoscit altissimam causam simpliciter, sed sapiens in aliquo genere, est qui scit altissimam causam in illo genere, 1a.q.1.6.c. ꝑ 22æ. q.9.2.c. ꝑ q.45.1.c. ꝑ q.47.2.1m. 4

Sapientia simpliciter, semper est bona, sed secundū quid est mala, & est triplex. s. terrena, animalis, & diabolica. 22æ q.45.1.1m. ꝑ q.46.1.2m. ꝑ q.55.1.3m. ꝑ q.113.1. 3m. 5

Omnis sapientia est scientia, inquantum est de conclusionibus, sed differt à cæteris scientiis, inquantum est de principiis. 12æ.q.57.2.3m. ꝑ 4m. ꝑ 22æ.q.9.2.c. 6

Sapientia vtitur principiis, non solum concludendo ex eis, sicut aliæ scientiæ, sed iudicando de eis, & disputādo contra negantes ea. 1a. q.1.8.c. ꝑ 12æ.q.53.2.1m. ꝑ 2m. ꝑ q.66.5.4m. 7

Sapientia continet sub se scientiam, & intellectū. 12æ.q. 57.2.2m. 8

Sapientia est tantum vna, licet scientiæ sint multæ. 12æ. 57.2.c.fi. 9

Sapientia est maxima inter omnes virtutes intellectuales, iudicans, & ordinans eas. 12æ.q.57.2.2m. ꝑ q.66.5.0. 0. ꝑ q.68.7.c. 10

Differentia inter sapientiam, scientiam, intellectum, artem, & prudentiam. 12æ.q.57.2.3.4.0. 11

Sapientia in rebus humanis, est prudentia. 3a. q.1.6. 4. ꝑ 22æ.q.47.2.1m. 12

Prudentia non imperat sapientiæ, sed è conuerso. Nec est de altissimo, sicut sapientia. Sed imperat de ordinatis ad sapientiam. Ideo est ministra eius. 12æ.q.66. 5.3m. 13

Prudentia est de iis, per quæ peruenitur ad felicitatem sed sapientiam est de obiecto eius. Et actus eius in hac vita non est perfecta felicitas, sed est inchoatio eius, quia est actus imperfectus, respectu sui obiecti principalis, s. Dei. 12æ.q.66.6.5.2m. ꝑ 3m. 14

Dona sapientiæ, & scientiæ, nihil aliud sunt, quàm quædam perfectiones mentis humanæ, secundum quas disponitur ad sequendum instinctum Spiritus sancti, in cognitione diuinorum, & humanorum. 12æ. q.68.5. 1m. ꝑ 22æ.q.8.1.c. 15

Sapientia data à Deo, est donum Spiritus sancti, sed sapientia acquisita per studium humanum, est virtus intellectualis. 1a. q.1. 6. 3m. ꝑ 2a2æ q.45.3.0. ꝑ 4.1m. ꝑ 2m. 16

Donum, & virtus sapientiæ, principaliter est de diuinis, secundario vero de aliis, iudicando per regulas diuinas. 12æ.q.57.2.c. ꝑ 22æ.q.9.2.c. 17

Virtus sapientiæ, est tantum speculatiua, sed donum sapientiæ est speculatiuum principaliter, & secundario practicum. 1a.q.64.1.c. ꝑ 22æ.q.10.7. c. ꝑ q.45. 3.0. ꝑ 6. 3m. 18

Ratio speculatiua, quo ad apprehensionem, perficitur dono intellectus, & quo ad iudicium, dono sapientiæ. Sed ratio practica, quo ad primum perficitur dono consilij, & quo ad secundum, dono scientiæ. 12æ.q. 68.4.c. 19

Donum sapientiæ, est in ratione superiori, donum autē scientiæ, in ratione inferiori. 1a. q.79. 9. c. ꝑ 22æ.q. 45.5.c. 20

Augustinus loquitur de sapientia, quātum ad suam causam. s. quantum ad charitatem, ex qua etiam sumitur nomen sapientiæ, quæ est donum, secundum quòd saporem 21

porem quendam importat. 1a.q.41.5.2m. & 3m. & 22æ. q.45.2.1m.

22 Talis expositio. s. quòd sapientia dicitur quasi sapida scientia, non conuenit, nisi secundum nomen, quod habet sapientia in latina lingua. In græca autem non competit, & forte nec in aliis linguis. Vnde potius videtur nomen sapientiæ ibi accipi pro eius fama, qua à cunctis commendatur. 1a. q.41.5.2m. & 3m. & 22æ. q.45. 2.2m.

23 Donum sapientiæ, dirigit hominis intellectum, & affectum, ideo ei tanquam directiuo correspondent duo dona: s. intellectus in intellectu, & timor in affectu. 12æ q.68. 4.5m.

24 Rectum iudicium de diuinis ex inquisitione rationis, est virtutis sapientiæ, doni vero eius secundum connaturalitatem. 1a.q.1.6.3m. & 12æ.q.68.1.4m. & 22æ.q. 45.2.c.

25 Iudicium per modum inclinationis, est doni sapientiæ, sed per modum cognitionis tantum, est theologiæ. 1a. q.1.6.3m. & 22æ.q.45.2.c.

26 Intellectus habet duos actus, scilicet percipere, & iudicare, secundum rationes diuinas, & humanas. Primum est doni intellectus, secundum doni sapientiæ, & tertium doni scientiæ. 22æ.q.8.6.o. & q.9.2.o. & q.45. 2.3m.

27 Donum sapientiæ, est excellentissimum, inter septem dona Spiritussancti, sed est inferius charitate. 12æ.q. 68.7.c.

28 Sapientia acquisita, potest esse cum peccato mortali, nō autem donum sapientiæ, sicut nec charitas, quā præsupponit. 22æ.q.45.4.o.

29 Fides assentit veritati diuinæ secundum se, sed donum sapientiæ iudicat secundum eam, ideo præsupponit fidem. 22æ.q.45.1.2m.

30 Fides est initium sapientiæ, secundum essentiam, timor autem seruilis est vt dispositio eius, sed filialis, vt primus effectus eius, 22æ.q.19.7.o. & q.45.6.1m.

31 Donum sapientiæ, quandoque dicitur pietas, & timor Dei, quia sicut pietas, quæ pertinet ad cultum Dei, est manifestatio fidei, inquantum per cultum Dei protestamur fidem, ita etiam pietas manifestat sapientiā, & propter hoc dicitur quòd pietas, est sapientia, & eadem ratione timor, per hoc enim ostenditur, quod homo habet rectum iudicium de diuinis, quod Deum timet, & colit. 22æ.q.45.1.1m.

32 Donum sapientiæ, quo ad suam causam, est in voluntate, sed secundum essentiam est in intellectu. 22æ. q. 45.2.o.

33 Donum sapientiæ, quantum est necessarium ad salutem, est in omni habente gratiā, sed est in pueris, & amentibus, habitualiter tantum, sed quo ad secreta mysteria, & directionem aliorum, est in paucis, quia est gratia gratis data. 12æ.q.68.5.1m. & 22æ.q.45.5.o.

34 Sapientia in diuinis semper est essentialis, & nunquam est personalis, & propria, sed appropriatur, quia non significatur per modum exeuntis, sicut amor, sed per modum quiescentis in subiecto. 1a.q.34.1. 2m. & q.37. 2.1m. & q.39.7.2m.

35 Sapientia in diuinis, dicitur dupliciter, s. essentialis, & genita. 1a.q.34.1.2m.

36 Sapientia vt supponit pro essentia, non dicitur genita, nec ingenita, sed vt supponit pro hypostasi, dicitur genita, vel ingenita, tamen semper significat essentiā. 1a.q.12.q.a.2.c.1m.

37 Sapientia patris dicitur dupliciter. s. essentialis, quæ est in ipso, & quæ procedit ab eo. 1a.q.39.7.2m.

38 Pater est sapiens, sapientia essentiali, non autem sapientia genita. 1a.q.37.2.1m. & q.39.7.2m.

39 Filius est sapientia patris. 1a.q.39.7.2m.

40 Filius est sapiens formaliter, sapientia tantum essentiali, effectiue vero, sapientia ingenita tantum, sed seipso, vel per se, sapientia genita. 1a.q.39.7.2m.

SARABAITÆ sunt monachi, sine obedientia, ideo non approbantur, licet sint laboriosi. 22æ. q. 186. 5.3m.

SATISFACTIO nulla debet imponi nouiter baptizatis, quia sunt totaliter liberati per passionem Christi, & satisfactionem illius, cui configurantur in baptismo, & ideo iniuria fieret eius passioni, quasi ipsa non esset sufficiens satisfactio pro peccatis baptizatorum. 3a.q.49.3.2m. & q.69.5.o.6.c. 1

Pœnitens, per satisfactionem consequitur perfectū effectum gratiæ, quia liberatur totaliter à reatu peccati. 3a.q.90.3.2m. 2

Ex proposito satisfaciendi, gratia confertur, licet satisfactio actualis, gratiam præsupponat. 3a. q.90. 3.2m. 3

Homo non potest satisfacere de vno peccato, sine alio. 3a.q 86.3.o. 4

Homo potest satisfacere Deo, secundum æqualitatem proportionis, per acceptationem infinitę misericordię Dei, non autem secundum æqualitatem quantitatis offensæ. 3a.q.1.2.2m. & q.85.3.o. & 90.2.c. 5

Satisfactio in proposito, causat gratiam, sed in executione auget eam, sicut & baptismus. 3a. q 90.2.2m. 6

Nulla pura creatura, potuit satisfacere Deo, pro natura humana. 3a.q.1.2.2m. & q.46.1.3m. & q.49.5.1m. 7

Satisfactio pro se, vel satisfactio pro alio, dicitur pretiū quoddam. 3a.q.48.4.c. 8

Adam, & alij sancti patres, satisfecerūt pro peccatis suis, secundum quod peccatum corrumpit bonum personale, non secundum quod corrumpit naturam. 3a.q. 49.5.1m. & q.62.5.o. & 2m. 9

Vnus homo, potest satisfacere pro alio, inquantū sunt vnum in charitate. 3a.q.14.1.c. & q.49.2.1m. 10

Nullus potest conteri, vel confiteri pro alio, sicut potest satisfacere, quia hoc est extra, illa vero sunt intra, quia pertinent ad bonitatem gratiæ, vel ad culpam. 3a.q. 18.2.1m. 11

Passio Christi causauit nostram salutem, per modum satisfactionis. 1a. q.43. 1.3.c. & 4. 2m. & q.48.2.o. & 4.c. & 6.1m. 12

Hæc satisfactio fuit superabundās. 3a.q.48. 2.c 2m. & 4.c. & q.49.3.c. & q 48.6.1m. & q.69.2.c. 13

Christus per mortem suam sufficienter satisfecit pro peccatis humani generis, etiam si essent plura. 3a.q. 46.6.c.4m. & 6m. & q.48.2.o. & q.49.1.3.c. & q.68. 1.c. & q. 69.7.c. & q.86 4.3m. 14

Christus satisfecit pro tota natura humana sufficienter, non autem efficienter. 3a. q.46. 1. 3m. & q.79. 7. 2m. 15

Vna gutta sanguinis eius Christi fusa in circuncisione, vel quæcunque pœna eius, plene satisfecit, ratione personæ eius, non autem secundum genus operis. 3a.q.46. 6.6m. 16

Satisfactio dicitur esse actus virtutis, non solum materialiter, sed etiam formaliter, cum suo nomine formā, & rationem virtutis implicitam habeat. Suppl. q. 12.1.c. 17

Satisfactio, quæ æqualitatem respectu offensæ præcedētia in faciente importat, opus iustitiæ est. Suppl. q. 12 2.o. 18

Bona est definitio satisfactionis, quàm habet Anselmus, satisfacere est honorem debitum Deo impendere. Similiter, quàm habet Aug. 19

Satisfactio est peccatorum causam excidere, & eorū suggestionibus aditum non indulgere. Suppl.q.12.3.o. 20

Non potest homo Deo satisfacere, si littera (satis) æqualitatem quantitatis importet, contingit autem si importet æqualitatem proportionis. Suppl.q.13.1.o. 21

Potest quis pro alio pœnam satisfactoriam explere, pro peccatis præcedentibus, ita vt solutio debiti consequutura sit. Suppl.q.13 2.c. 22

Impossibile est, quod homo de vno peccato satisfaciat alio retento, sicut nec homini satisfaceret, qui pro alapa sibi

pa sibi

pa sibi data, eum prosterneret, & alium simul daret. Suppl.q.14.1.o.

24 Non potest quis extra charitatem Dei existens, pro peccatis ante contritis satisfacere. Suppl.q.14.2.o.

25 Opera extra charitatem facta, per charitatem sequentē non viuificantur, ac per hoc non valet satisfactio præcedens, etiam si charitas sequatur. Suppl.q.14.3.c.

26 Magis concedendum est, quod opera extra charitatem facta, non sint alicuius meritoria, quam quod sint. Suppl q.14.4.c.

27 Opera extra charitatem facta, quantum ad hoc, quod quis liberetur à pœna, quam iam meruit, pœnam inferni mitigare non possunt, sed quantū ad hoc quod meritum pœnæ impediatur, per opera extra charitatē facta, pœna inferni mitigari potest. Suppl.q.14.5.o.

28 Satisfactio, siue referatur ad præteritam offensam, siue ad futuram culpam, per pœnalia opera fieri asseritur. Suppl.q.15.1.o.

29 Flagella, & castigationes huius vitæ, quæ à Deo peccatori infliguntur, si patienter ferantur, nomen satisfactionis habent, alias vindicationis. Suppl.q.15.2.o.

30 Opera satisfactoria rite enumerata sunt, s. eleemosyna, ieiunium, & oratio Suppl q.15.3.c.

1 SCANDALVM proprie, est dictum, vel factum minus rectum, præbens aliis occasionem ruinæ. Sed scandalum large sumitur pro quolibet impedimento, alicui præstito in via aliqua, quam prosequi intendit, 22æ.q 43.1.o.& 4.c.

2 Scandalon Grecè, offensio dicitur Latine, vel ruina, vel impactio pedis, 22æ q 43.1.o.& 4,c.

3 Scandalum duplex, s. actiuum, i. omne inductiuum peccati, intentum, vel non intentum, s. peccatum, vel simile ei, & passiuum, i. ruina peccati ex dicto, vel facto alterius. 22æ.q.43.1.4^{m}.& 2.c.

4 Scandalum actiuum, quandoque est sine passiuo, quandoque è conuerso, & quandoque simul. 22æ. q.43.1.4^{m}.& 2.c.

5 Omne scandalum est peccatum, sed actiuum quidē dantis, passiuum verò sumentis. 22æ.q.43.2.o.

6 Scandalum actiuum per se, i. intentum, est speciale peccatum, non autem per accidens, nec scandalum passiuum. 22æ.q.43.3.o.

7 Scandalum actiuum est sine alio peccato, quando factū, vel dictum non est peccatum, sed habet speciem mali. 22æ.q.43.3.2^{m}.

8 Vtrunque scandalum. s. actiuum, & passiuum, est veniale, & quandoque mortale. 22æ.q.43.4.o.

9 Scandalum actiuum, vel passiuum, non conuenit perfectis, nisi de veniali, sed imperfectis etiam de mortali. 22æ.q.43.5.6.o.

10 Omne scandalum causatur ex aliquo scādalo actiuo sui, non autem semper ex peccato alterius. 22æ.q.43.6.3^{m}

12 Bona spiritualia necessaria, non debent dimitti propter scandalum, alia verò debent occultari, vel differri, si sit ex ignorantia, donec doceatur, nisi sit periculum. Non autem post, nec si est ex malitia. 22æ. q.43.2.7.8. o.& 1^{a}.q.42.2.o.

12 Veritas nullo modo deseri debet, propter scandalū passiuum aliorum. 22æ q.43.7.2^{m}.& 3^{a}.q.42.2.c.1^{m}.

13 Bona temporalia propria, debent deseri, propter scandalum ex ignorantia, vel infirmitate, vel scandalū sedari, non autem si sit ex malitia, nec aliena nobis cōmissa. 22æ.q.43.8.o.

14 Punitio non debet deseri propter scandalum, nisi sequatur peius, propter multitudinem peccantium, vel propter potentiam principum. 22æ.q.33.6.o.& q.43.7.1^{m}. & q 108.1.5^{m}.& 3.1^{m}.

SCENOPHEGIA erat festum tabernaculorū per dies septem, propter beneficium deductionis, & protectionis in deserto. Et significat peregrinationem sanctorum in hoc mundo. Cui nunc succedit festū consecrationis Ecclesiæ. 12æ.q.102.4.10^{m}.& q.103.3.4^{m}.

SEVERITAS est virtus inflexibilis, circa inflictionem pœnarum, quando recta ratio requirit hoc. 22æ. q.157.2.1^{m}.& 2^{m}.& q. 159.2.2^{m}.

SCIENTIA * significat qualitatem simplicem, quam consequitur quidam respectus. 1^{a}.q.13.7.1^{m}. & q.14.1.1^{m}.& 12æ.q.54.4.o. 1

Scientia est qualitas simplex, relata ad multa secundū vnum. 12æ.q.54.4.o. 2

Scientia est assimilatio intellectus, ad rem scitam, per speciem intelligibilem, quæ est similitudo rei intellectæ. 1^{a} q 14.2.2^{m}. 3

Diuersæ scientiæ procedunt ex diuersis principiis, & mediis. 12æ.q.54.2.2^{m}. 4

Omnis scientia habetur per aliqua principia per se nota. & per consequens visa. 22æ q.1.5.c. 5

* Nulla scientia probat principia sua, sed probat alia ex eis Nec disputat contra negantes ea, præter primā philosophiam. 1^{a}.q.1.8.c. 6

Tota virtus demonstrationis, dependet ex medio. Ideo diuersa media, sunt sicut diuersa principia actiua, secundum, quæ habitus scientiarū diuersificantur. 12æ. q 54.2.2^{m}. 7

In diuersis conclusionibus vnius scientiæ, sicut diuersa media per quæ probantur. Ideo homo potest scire aliquas conclusiones sine aliis, sicut & media. 22æ. q.5.3. 2^{m}. 8

Scientia demonstratiua, dicitur iudicatiua, inquantum per resolutionem in prima principia, de veritate inquisitorum diiudicat. 22æ q.53.4.c. 9

Idem est subiectū principiorum, & totius scientiæ, quia tota scientia virtute continetur in eis. 1^{a}.q.1.7.c.& 12æ. q.3.6.c.& 22æ.q.4.1.c. 10

Omne quod scitur, est aliquo modo. 1^{a}.q.14.9.o.& 3^{a}.q. 10.3 c. 11

Omne scitum à nobis, est necessarium, non autem omne scitum à Deo. 1^{a}.q.14.13.3^{m}. 12

Omne scitum, est aliquo modo visum per intellectum. 22æ.q.1.5.c 4^{m}. 13

Idem est subiectum principiorum, & totius scientiæ, cū tota sciētia virtute contineat in principiis. 1^{a}.q.1.7.c. 14

Subiectum scientiæ sicut & obiectum potentiæ duplex. s. materiale, & formale. 1^{a}.q.1.7.c. 15

Formalis ratio subiecti scientiæ, sicut & obiecti potētia duplex, s. ex parte rei, & ex parte nostra. 22æ. q.1.2.c. 16

Sic se habet subiectum ad scientiam, sicut obiectum ad potentiam, vel habitum. 1^{a}.q.1.1.7.c. 17

Materialiter scita sunt conclusiones; formalis vero ratio sciendi, sunt media demonstrationis, per quæ conclusiones cognoscuntur 22æ.q.1.1.c. 18

Scientia est de mobilibus, & de contingentibus, secundū quòd in eis est aliquid necessarium, vel vniuersale. 1^{a}. q 14.1.c.3^{m}.& q.86.3.o. 19

Solæ scientiæ practicæ, sunt circa contingentia, inquantum huiusmodi, s. in particulari. 22æ.q.6.princ. 20

De qualibet re ad sciendum an est, oportet vti pro medio quid nominis, non autem quid rei, quia sequitur quæstionem an est. 1^{a}.q.2.2.2^{m}. 21

De nulla re sciri potest, an est, nisi de ea sciatur, quid est, saltem confuse, 1^{a}.q 2.2.2^{m}. 22

Habitus scientiæ, est in intellectu possibili, non autē in intellectu passiuo, contra Auerroem. 12æ.q.50.4.o.& q. 51.3.c. 23

Scire, & discere, per accidens est malum, ex parte scientis dupliciter. s. propter occupationem impedientem officium eius, vel propter contemptum diuinorū: Ex parte vero obiecti simpliciter. s. vel quia inclinat ad malum, vt ars magica, vel quia excedit, vel quia est quid inutile. 3^{a}.q.22.3.3^{m}.& 22æ.q.167.1.o. 24

Quilibet tenetur scire communiter credenda, communia iuris præcepta, & ea, quæ ad eius statum, vel ad eius officium pertinent. 12æ.q.76.2 c. 25

Scientia legis Dei, sic annexa est officio sacerdotali, quòd 26

ſimul cum eo iniungitur. 22æ.q.16.2.3m.

27 * Scientia acquiſita, eſt habitus naturalis, quia ineſt vnicuique hominis quoddam principium ſcientiæ. ſ. lumen intellectus agentis, per quod cognoſcuntur ſtatim à principio naturaliter, quædam vniuerſalia principia omnium ſcientiarum. 1a.q.117.1.c.1m.¶ 12æ.q.51.4.c.¶ q.113.10.3m.

28 * Homo meditando acquirit ſcientiam. 3a.q.62.9.1m.¶ 12æ.q.51.3.c.¶ 22æ.q.15.3.1m.¶ q.49.1.2m.

29 Scientia, vel ſapientia acquiſita per proprium ingeniū, & ſtudiū, quod eſt à Deo, eſt naturalis. Si vero aliter, vt in Apoſtolis, eſt miraculoſa. 1a.q.117.1.1m.¶ 12æ.q.51.4.c.¶ q.113.10.3m.

30 Modus acquirendi ſcientiam duplex. ſ. præcipuus per inuentionem, & ſecundarius, per doctrinam. 1a.q.117.1.c.¶ 3a.q.9.4.1m.

31 Cęcus à natiuitate, non poteſt habere ſcientiam de coloribus. 1a.q.84.3.c.ſi.4.b.¶ q.111.3.1m.¶ 2m.

32 * In ſtatu innocentiæ, homo non acquiſiuiſſet ſcientiā ex ſenſibus. 1a.q.61.2.0.

33 * Diſciplina, quæ eſt receptio cognitionis ab alio, requiritur ad ſcientiam. 12æ.q.4.3.c.¶ 22æ.q.189.1.4m.

34 Nullus vnquam per dęmones ſcientiam acquiſiuit. 1a.q.64.1.5m.¶ 22æ.q.96.1.c.¶ q.172.5.2m.

35 Ille, qui in aliqua ſcientia, acquirit primam demonſtrationem, ſcientiam concluſionis vnius, habet quidem habitum, ſed imperfecte. Cum vero acquirit per aliquam aliam demonſtrationem, ſcientiam concluſionis alterius, non aggeneratur in eo alius habitus, ſed habitus, qui prius inerat, fit perfectior, vtpote ad plura ſe extendens. 12æ.q.151.4.2m.¶ q.54.4.3m.¶ q.65.1.1m.

36 Multi impediuntur à ſcientia acquirenda tripliciter. ſ. propter indiſpoſitionem, occupationem, & pigritiem. 22æ.q.61.5.3m.¶ 22æ.q.2.4.c.¶ q.172.3.2m.

37 Virtutes morales, & præcipue caſtitas, multum faciunt ad acquiſitionem, & vſum ſcientiarum. 22æ.q.15.3.c.¶ q.96.1.2m.¶ q.148.6.c.¶ q.180.2.0.

38 Diſcurſus in acquiſitione ſcientiæ duplex eſt in ſcientia noſtra. ſ. ſecundum ſucceſſionem vnius poſt alterū, ex notis ad ignota procedens, & ſecundum cauſalitatē, per vnum in alterum. 1a.q.14.7.c.¶ q.58.3.0.¶ q.117.1.c.¶ 3a.q.11.3.c.

39 Opinio eſt diſpoſitio ad ſcientiam, qua acquiſita, poteſt remanere cū auctio etiam per ſyllogiſmum dialecticū. 3a q.9.3.3m.

40 Scientia quadrupliciter tantum amittitur. ſ. ratione excidentiæ à mente, corrupto ſciente, vel ſcito, vel obliuione. 1a q.59.5.c.

41 Scientia augetur ſecundum ſe, per additionem. 12æ.q.49.4.c.¶ q.52.4.c.

42 Sciētia eſt vna numero, à ſubiecto, in quo eſt, ſed vna eſt in ſpecie à ſcibili. 1a.q.117.1.c.

43 Vnitas ſcientiæ generica, ſpecifica, vel numeralis, ſumitur ab vnitate generica, ſpecifica, vel numerali ſui medij. 12æ.q.54.2.2m.

44 In ſcientia contrariorum eadem ratio eſt cognoſcendi vtrunque, quia vnum per aliud cognoſcitur. 12æ.q.54.2.3m.

45 Intellectus eſt vna potentia, in qua tamen ſunt diuerſarum ſcientiarum habitus. 12æ.q.54.1.1.

46 Quantitas ſcientiæ attenditur non ſolum ſecundū numerum ſcibilium, ſed etiam ſecundum claritatem cognitionis. 12æ.q.52.0.¶ 3a.q.10.2.3m.

47 Diuerſa ratio cognoſcibilis, inducit diuerſitatem ſcientiarum 1a.q.1.1.2m.¶ 12æ q.57.2.c.

48 * Scientia, quæ habetur per reuelationem, & ſcientia humanitus inuenta, differunt ſecundum genus. Vnde Theologia, quæ ad ſacram ſcripturam pertinet, differt ſecundum genus ab illa Theologia, quæ pars Philoſophiæ ponitur. 1a.q.1.1.2m.

49 * Scientia infuſa, & ſcientia acquiſita, ſunt diuerſarū rationum. Vnde nihil prohibet de eiſdem rebus, de quibus phyſicę diſciplinę tractant, ſecundum quod ſunt cognoſcibiles lumine naturalis rationis, & aliam ſcientiam tractare, ſecundum quòd cognoſcuntur lumine diuinæ reuelationis. 1a.q.1.1.2m.¶ 3a.q.9.4.3m.

Conſideratio ſcientiæ ſpeculatiuæ, non ſe extendit vltra 50
virtutem ſuorum principiorum, ſ. vltra quam cognitio ſenſitiua ducere poteſt. 12æ.q.3.6.c.

Contra rectitudinem ſcientiæ, contingit peccari dupliciter in ſpeculatiuis, ſ. vel inducendo rationem ad concluſionem falſam, apparentem veram, vel arguēdo ex falſis, quæ videntur vera. 22æ.q.55.3.c. 51

In ſpeculatiuis ſcientiis, demonſtratiua ſcientia dicitur iudicatiua, inquantum per reſolutionē in prima principia intelligibilia de veritate inquiſitorum diiudicatur. 22æ.q.53.4.c. 52

In ſpeculatiuis eſt alia rationalis ſcientia, ordinata ad inquiſitionem inuentiuam. ſ. dialectica, & alia ſciētia demōſtratiua, determinatiua veritatis. 22æ.q.51.2.3m. 53

Omnes ſcientiæ demonſtratiuę continentur ſub phyſica,
vt ponitur pars prudentiæ large, vt includit etiam ſciē 54
tiam ſpeculatiuam. 22æ.q.48.c.co.1.

Scientia dicitur ſpeculatiua, vel practica tripliciter. ſ. ratione ſciti, modi, & finis. 1a.q.14.16.c. 55

Scientia de non operabili, eſt ſpeculatiua tantum, ordinata verò ad operationem, eſt practica tantum ſpeculatiua verò, ratione modi, vel finis, eſt ſecundum quid ſpeculatiua, & practica. 1a.q.14.16.c. 56

Omnis ſcientia operatiua, tantò perfectior eſt, quantò magis conſiderat particularia, in quibus actus eſt. 1a.q.22.3.1m. 57

Scientiarum practicarum illa eſt dignior, quæ ad vlteriorem finem ordinatur, vt ciuilis militari. 1a.q.1.5.c. 58

Omnes fines ſcientiarum practicarū ordinantur ad beatitudinem æternam, ſicut ad vltimum finē. 1a.q.1.5.c. 59

Scientia practica triplex. ſ. monaſtica, ſeu ethica, iconomica, & politica. 22æ.q.47.11.b.¶ q.48.2m. 60

Scientia duplex, ſ. ſubalternans, & ſubalternata. Prima procedit ex principiis per ſe notis, lumine naturalis intellectus, ſecunda verò, ex principiis per ſe notis, in ſcientia ſuperiori. 1a.q.1.2.c.1m.¶ 6.2m. 61

Intellectus, qui eſt habitus principiorum, eſt nobilior, ſcientia concluſionum. 12æ.q.51.2.3m.¶ q.57.2.2m.¶ q.63.2.3m.¶ q.68.7.c. 62

Vna ſcientia eſt dignior alia dupliciter. ſ. ratione nobilioris ſubiecti, vel quia certior. 1a.q.1.5.c.¶ 12æ.q.66.5.3m 63

* Aliqua ſcientia imperat aliis, tanquam ancillis, eis vtē do. 1a.q.1.5.b.¶ 2m. 64

Ciuilis præcipit omnibus ſcientiis, & artibus, ſed ſpeculatiuis, quo ad exercitium actus, non autem quo ad determinationē actus, ſicut practicis 22æ.q.47.c.2m. 65

Scientia eſt donum neceſſarium, ad iudicium diſcernēdi credenda à non credendis, ſicut donum intellectus, ad ſane capiendum credenda. 22æ.q.8.6.c.¶ q.9.1.0. 66

Scientia, quæ eſt donum, non eſt diſcurſiua, quia eſt participata ſimilitudo ſcientiæ Dei. 22æ.q.9.1.1m. 67

Donum hoc, eſt tantum circa res humanas, vel creatas, quia eſt certitudo iudicij, per cauſas ſecundas. 22æ.q.8.6.c.¶ q.9.2.0.¶ 4.c. 68

* Et eſt principaliter ſpeculatiuum, & ſecundario practicum, ſicut & fides. 22æ.q.8.6.c.¶ q.9.3.0.¶ q.52.2.2m. 69

Donum ſcientiæ, eſt in omnibus habentibus charitatem, 70
non autem prout eſt gratia gratis data, ſcilicet ad inſtruendum fideles, & ad confutandum aduerſarios. 1a.q.1.6.3m.ſi.¶ 12æ.q.58.5.1m.¶ 2m.¶ 22æ.q.9.1.2m.

Dona intellectus, & ſcientiæ, correſpondent fidei. 22æ.q.1.princ.¶ q.8.princ. 71

Donum ſcientiæ, non directe correſpondet prudentiæ, 72
ſed per quandam extenſionem, eam adiuuat: * donū autem conſilij, directe reſpondet prudentiæ, ſicut circa eadem exiſtens. 22æ.q.52.2.2m.

SCIEN-

1 SCIENTIFICVM, & ratiocinatiuum, non sunt idem, quod ratio superior, & inferior, quia scientificum est tantum speculatiuum, & est de Deo, & de creaturis. 1^{a}.q.79.9.3^{m}.

1 SCIRE contingit plura, intelligere verò vnum. 1^{a}.q. 85.4.c.

2 Scire contingit tripliciter. s. per reuelationem, certitudinaliter per seipsum, & per coniecturas signorũ. 12^{ae}. q.112.5.c.

1 SCHISMA est separatio, propria sponte, & intentione, ab vnitate Ecclesiæ, renuens subesse Papæ, & communicare membris Ecclesiæ. 22^{ae}.q.39.1.c.& 4.c.

2 Schisma per se, i. ex intentione, est speciale peccatũ, oppositum vnitati Ecclesiæ. Et dicitur à scissura animorum. 22^{ae}.q.39.1.c.

3 Schisma est maximum peccatorum in proximum. 22^{ae}. q.39.2.3^{m}.

4 Infidelitas secundum se, est grauius peccatum schismate, sed per accidens est è conuerso. Sed in lege veteri, schisma grauius fuit punitum, propter promptitatem, & ignorantiam Iudæorum. 22^{ae}.q.39.2^{m}.

1 SCHISMATICI propriè dicuntur, qui propria sponte, & intentione separant se ab vnitate Ecclesiæ, renuentes subesse Papæ, & communicare membris Ecclesiæ. 22^{ae}.q.39.1.4.c.

2 Potestas spiritualis duplex. s. sacramentalis, & iurisdictionis. Prima manet in hæreticis, & schismaticis secundum essentiam, non autem secundum vsum. Ideo possunt ordinare, & consecrare, non autem absoluere, excommunicare, dare executionem ordinum, gratiam, vel indulgentias, quia iurisdictio confertur per simplicem iniunctionem hominis. 22^{ae}.q.39.3.c.& 3^{a}.q.64. 9.2^{m}.& 3^{m}.

3 Schismatici conuenienter puniuntur duplici pœna. s. excommunicatione, & coerceri per potestatem sæcularem. 22^{ae} q.39.4.c.

SCHISMOS Græcè, furor, Latinè dicitur. Et significat velocitatem iræ, & firmitatem propositi, ad vindictam. Ideo dicit primam, & tertiam speciẽ iræ. 22^{ae}. q.46.8.2^{m}.

1 SCRIPTVRÆ principalis auctor, est Spiritus sanctus. 1^{a}.q.1.10.c.

2 Scriptura sacra sic debet exponi, quòd ab infidelibus non irrideatur. 1^{a}.q.1.9.2^{m} & q.68.1.c.princ.

3 Asserere aliquid esse de sacra scriptura, quòd non est, multum nocet. 1^{a}.q.68.1.c.

4 In omnibus, quæ scriptura per modum narrationis historicè tradit, est pro fundamento tenenda veritas historiæ, & desuper spirituales expositiones fabricandæ. 1^{a}.q.102.1.c.

5 Quod ergo dicitur, quòd Deus loquebatur Moysi, facie ad faciem, secundum opinionem populi, loquitur scriptura, qui putabat Moysen ore ad os loqui cum Deo. 12^{ae}.q.98.3.3^{m}.

6 Sicut scriptura libri, est signum eorum, quæ fienda sunt, ita notitia Dei, est quoddam signum apud ipsum, eorum, qui sunt perducendi ad vitam. 1^{a}.q 24.1.c.

7 Pythagoras, & Socrates, nihil scripserunt, quia fuerunt excellentissimi Doctores. 3^{a}.q.42.4.c.

1 SCVRRILITAS est iocularitas, ex defectu rõnis, non valẽtis cohibere gestus exteriores. 22^{ae}.q.148.6.c.

2 Scurrilitas pertinet ad verba, ratione inhonestatis, multiloquium vero ratione superfluitatis. 22^{ae}.q.55.5.4^{m}. & q 148.6.c.

3 Scurrilitas procedit ex actu gulæ, non autem ex actu luxuriæ, sed ex voluntate eius. Ideo pertinet ad vtraque. 22^{ae}.q.148 6.3^{m}.

SE, est relatiuum reciprocum. Ideo magis dicit vnitatẽ suppositi, quàm illa terminus, idem. 3^{a}.q 3.2.2^{m}.

SEBASTIANVS vtiliter latitabat sub veste militari, in domo Diocletiani, vt deficientes in tormentis confortaret. 22^{ae}.q.10.10.2^{m}.

SECVLVM nihil est aliud, nisi periodus cuiuslibet rei, pro quo aliquando ponitur æuum, vel æternum. 1^{a}.q.10.2.2^{m}.& 6 1^{m}.

SECVRITAS perfecta, pertinet ad præmium virtutis. Sed securitas secundum participationem, est conditio alicuius virtutis. 22^{ae}.q. 129.7.3^{m} 1

Securitas non est idem, quod fortitudo, sed est conditio eius, & magnanimitatis, si fit quando, & in quibus debet. 22^{ae}.q.129.7.1^{m}.& 2^{m}. 2

Securitas opponitur timori, priuatiuè tantum, audacia verò contrariè. 12^{ae}.q 45.1.3^{m}. 3

Securitas magis opponitur timori, quàm pertineat ad spem. Nec causat negligentiam, nisi inquantum diminuit æstimationem ardui. 12^{ae} q.46 1.1^{m}. 4

SEDERE necesse est Socratẽ, dũ sedet. 22^{ae}.q.49.6.c. 1

Sedere ad dexteram patris in beatitudine eius, vel habere regiam, & iudiciariam potestatem, conuenit soli Christo, secundum vtramque naturam. 3^{a}.q.57.2.3^{m}. & q.58.c. 2

Pater nullo modo sedet ad dexteram filij, nec ad dexteram Spiritussancti, nec filius, sed è conuerso. 3^{a}. q.58. 2.3^{m}. 3

Sedere ad dexteram patris, conuenit Spiritui sancto, secundum veritatem, inquantum est æqualis ei. Sed nõ appropriatur ei æqualitas, nec sessio dextræ, sed filio. 3^{a}.q.58.2.3^{m}. 4

Quilibet sanctus, est constitutus ad dexteram Dei. Sed non sedet ibi, quia habet beatitudinem, sed non cum dominatiua potestate, quasi propriam, & connaturalem. 3^{a}.q.58.4.2^{m}. 5

Nullus sedet ibi in sinistra, quia ibi nulla est sinistra, i. nulla miseria. 3^{a}.q.58.1.2^{m}. 6

SEDITIO, & schisma, continentur sub discordia. s. partium multitudinis ad inuicem. 22^{ae}.q.42.1.1^{m}.& 3^{m} 1

Seditio, est speciale peccatum. s. mutua impugnatio inter partes multitudinis, vel præparatio ad pugnã. Rixa vero est vnius ad vnum, vel paucorum ad paucos. Sed bellum inter diuersas multitudines. Et vtrunque est pugna in actu, non præparatio. 22^{ae}.q.2.1.c. 2

Seditio est semper de se peccatum mortale. Et est grauius rixa. Et principaliter est in procurantibus, secundo, in sequentibus, non autem in defendentibus bonum commune. 22^{ae}.q.42.2.c. 3

Seditio opponitur vnitati, & paci multitudinis. 22^{ae}. q. 39.princ.& q.42.1.2.c. 4

Seditio opponitur vnitati temporali, & seculari, schisma vero, spirituali. Prima est cum præparatione ad pugnã, non autem aliud. 22^{ae}.q.42.1.2^{m}. 5

SEGNITIES est fuga operationis, & ex timore laboris. 1^{a}.q.48.4.c & q.44.4.3^{m}.

SEMEN communi nomine, dicitur non solum sperma, sed etiam menstruum. 1^{a}.q.115.1.3^{m}. 1

Semen non fuit pars aliqua patris in actu, respectu generantis, sed in potentia totum secundum potentiam actiuam. 1^{a}.q.119.2.c. 2

Semen est de superfluo alimenti. 1^{a}.q.119.2.c. 3

Semen est superfluum, respectu nutritiuæ, sed est necessarium, quo indiget natura ad generationem. 22^{ae}.q. 153.3.1^{m}. 4

Semen est album, quia est spumosum, vt possit continere spiritum vitalem, in quo est virtus formatiua, vt forma, sed magis vt motor. 1^{a}.q.118.1.3^{m}. 5

Semen masculi, non occurrit ad generationẽ, sicut materia in compositione geniti, sed sicut agens. 3^{a}.q.28.1 5^{m}.& q.31.5.c. 6

Semen mulieris nihil facit ad generationẽ prolis, ideo aliquæ concipiunt sine eo. 3^{a}.q.31.5.3^{m}.& q 35.3.3^{m} 7

Filius est de substantia patris, quia semen secundũ potẽtiam actiuam, est potentia totum, licet non sit actu aliqua pars patris. 1^{a}.q.119.2.1^{m}. 8

Virtus animæ, quæ est in semine, per spiritum, qui est in semine, format corpus in generatione. 3^{a}.q.33.1.1^{m}. 9

10 Virtus formatiua seminis, dicitur intellectus, quia operatur sine organo. 1a.q.118.4.1m.

11 Homines pingues, & animalia magna, vt elephas, pauci sunt seminis, & paucæ generationis, quia conuertitur in pinguedinem, & substantiam. 1a.q.119.2.c.fi.

SENARIVS numerus, dicitur numerus perfectus, ratione partium, quia consurgit ex omnibus suis partibus aliquotis, ideo congruit perfectioni vniuersi, & operum Dei in sex diebus. 1a.q.74.1.c.

SENES sunt suspiciosi, & amant vinum, propter frigiditatem; sed anus magis, & sunt fabulosi. 22æ.q.60.3.c.

1 SENSIBILE duplex. s. per se, & per accidens, sensibile per se duplex. s. proprium, & commune, 1a.q.17.2.c. & q.78.3.1m.

2 Similitudo sensibilium, est in sensu tripliciter. s. primo, & per se, respectu sensibilium propriorum, per se, sed nõ primo, respectu communium, & per accidens tantum, respectu sensibilium, per accidens. 1a. q.17. 2.c.

3 Sensus in actu, est sensibile in actu. 1a.q.14.2.c. & q.55. 1. 2m.

4 Sensibilium aliqua immutant sensum, spiritualiter tantum, vt color, quædam materialiter, et gustabile, & tangibile, alia vero vtroque modo. 1a.q.67.1.c & q.78 1.c.

1 SENSVALITAS. & Aliquid pertinet ad sensualitatem dupliciter. s. vt præambulum sicut apprehensiue sensitiue, & essentialiter, vt appetitiue tantum. 1a.q. 81.1.4m.

2 Sensualitas dicitur à sensu, & est vis appetitiua sensitiuæ partis. 1a.q 81.1.c.

3 Sensualitas non nominat simpliciter unam potentiam, sed unam secundum genus. s. appetitiuam sensitiuam. 1a.q.80 2.c.

4 Sensualitas nominat appetitum sensitiuum, vt indistinctus, incompletus, & depressus est, ideo non potest esse subiectum virtutis, sed perpetuæ corruptionis, ideo differt tantum ratione à concupiscibili, & irascibili, quia nominant idẽ, sed opposito modo. 1a.q.81.3.1m. & 12æ.q.74 3.2m.

5 * Singuli motus sensualitatis, sunt in potestate nostra, nõ autẽ omnes simul. 12æ.q.74.3.2m. & 22æ.q.154.5.c.

6 Ratio tripliciter se habet ad motum sensualitatis, de genere peccati mortalis. s. ut imperans, vel consentiens, vt resistens, & neutraliter primo modo peccat mortaliter, tertio venialiter, non autem secundo, sed meretur. 22æ.q.154.5.c.

7 Sensualitas non potest sanari à corruptione fomitis, nisi per miraculum, quod tamen non fit in hac vita quadruplici ratione, s. quia ipse Deus secundum ordinem suæ sapientiæ sic disposuit, & quia donum gratiæ, quæ per Christum non confertur, quamuis sit efficacius, quàm peccatum primi hominis, non tamen ordinatur ad remouendam corruptionem prædictam, quæ est naturæ, sed ad remouendum culpam personæ, similiter etiam huiusmodi corruptio, quamuis sit contra statum naturæ primitus institutæ, est tamen consequens principia naturæ sibi relicta. Est etiam homini vtile ad vitandum elationis vitium, vt sensualitatis infirmitas maneat post baptismum. 12æ. q. 74. 3. 2m.

1 SENSVS est potentia passiua. 1a.q.79.3.1m.

2 Sensus est virtus corporea, ideo est cognoscitiuus corporalium tantum, & non spiritualium. 1a. q.12. 1.c. & 4. 1m. & q.85.1.c. & 12æ.q.1.3.c & 22æ.q.46.1.c.1m.

3 Non datur sensus agens. 1a.q 79.1 1m.

4 * Sensus est quædam deficiens participatio intellectus. 1a.q.77.7 c.

5 Sensus quandoque sumitur pro iudicio rationis. 12æ.q. 46.1.c.3m.

6 Sensus dicitur tripliciter. s. natura sensitiua, potentia, & actus. 1a.q.79.1.1m.

7 Sensus exteriores sunt tantum quinque, secundũ quinque modos immutationis ab obiectis. s. visus, auditus, olfactus, gustus, & tactus. 1a.q.78.3.c.

Sensus interiores secundum Aristotelem, sunt tantum quatuor, secundum quatuor modos operationum. s. sensus communis, imaginatiua, æstimatiua in aliis animalibus, siue cogitatiua in homine, & memoria sensitiua, licet sint quinque, secundum Auicennam, s. sensus communis, imaginatiua, phantasia, æstimatiua, & memoria sensitiua. 1a.q.78.4.c. 8

Sensus non apprehendit rationem essendi, nec intentionem entis, nec formam substantialem, nisi per accidẽs, sed tantum accidentia sensibilia. 1a.q.57.1.2m. & q.67 3.c & q.75.6.c.fi. 9

Sensus non potest cognoscere substantiam. 12æ.q.31.5.c. 10

Sensus non potest cognoscere vniuersale, quia non potest recipere formam immaterialem, quia semper recipit in organo corporali. 1a.q.12.4.c. & q.85.1 c. & 12æ. q.1.1.1m. & q.29.3.c. & q.30.6.c. 11

Nullus sensus discurrit à causis ad effectus, nec è conuerso, sed tantum intellectus. 1a.q.58.4.5.c. & q.85.5.c. 12

Sensus dupliciter immutatur. s. interius, & exterius ab obiecto. 1a.q 111.4.c. 13

Sensus exterior apprehendit tantum rem præsentẽ, interior autem etiam absentem. 1a.q 78.4. c.6m. & q.81. 3.3m. & 12æ.q.15.1 c. & q 17 7.3m. & q.15.2.2m. 14

Obiectum sensus cõmunis, est ipsum sensibile, quia cũ sit vna potentia, extendit se ad omnia obiecta quinque sensuum exteriorum. 1a.q 1.1.2m. 15

Sensus communis non est communis, vt genus, sed vt radix & principium sensuum exteriorum, vel et respiciens obiectum sub vniuersaliori ratione formali. 1a.q. 1.1.2m. & q 78.4 1m. 16

Sensus communis fertur in omnia sensibilia, secundum vnam communem rationem, ad quam nullus sensuũ propriorum pertingere potest. 1a.q.1.3.2m. 17

Sensus communis, cognoscit differentias sensibilium diuersorum generum, & intentiones sensuum, non autem sensus proprius. 1a.q.14. 2. 1m. & q.57. 2. c. & q.78. 4.2m. 18

Sensus proprius discernit inter contraria sensibilia, inquãtum participat aliquid de virtute sensus communis, sed vltimum iudicium, & vltima discretio, pertinet ad sensum communem, qui iudicium aliorum perficit. 1a.q.78.4.2m.fi. 19

Sensus formales habent propriam operationem, s. iudicium de propriis obiectis, sed iudicium eorum, sensus communis perficit. 1a.q.78.4.2m.fi. 20

* Sentire, & intelligere, sunt actiones immanentes. 1a. q.14.2.1m. & q.54.2.c. & 12æ.q.31.5. c. 21

Sentire non semper accipitur pro actu sensus, sed quãdoque pro actu intellectus, secundum quod intellectus quandoque sensus dicitur. 1a.q.54.5.1m. & 22æ.q.46.1. c.3m. 22

Sensus Theologiæ duplex. s. litteralis, vel historicus, quẽ voces significant, & spiritualis, vel mysticus, quem res habent. Et est triplex, allegoricus, i. figuratiuus, tropologicus, i. moralis, & anagogicus, i. cœlestis. 1a.q.1.10.c. & 22æ.q.102.2.c. 23

In sacra scriptura, præter principalem sensum, quẽ auctor intendit, possunt alii sensus, non congrui aptari. 1a.q.1.10.2m. & 10.1m. & q.102.1.c. 24

Nulla alia scientia, vel scriptura, præter sacram scripturam habet sensus spirituales, sed tantum litteralem. 1a.q.1.10.c. 25

Multiplicitas istorum sensuum, non facit æquiuocationem, nec aliquam speciẽ multiplicitatis. 1a.q.1.10.1m. 26

Sensui litterali sacræ scripturæ, nunquam potest subesse falsum. 1a.q.1.10.1m. 27

Sensus litteralis est, quem auctor sacræ scripturæ intendit. 1a.q 1.10.c. 28

Sensus spiritualis sacræ scripturæ, fundatur super litteralem, & eum præsupponit. 1a.q.1.10.c.1m. 29

In vna

10 In vna littera sacræ scripturæ, sunt plures sensus litterales. 1ª.q.1.10.c.fi.

11 Sensus parabolicus, continetur sub litterali, non autem figura eius. 1ª.q.1.10.3m. ¶ 12ª.q.102.2.1m.

12 Nihil continetur sub sensu spirituali, necessarium fidei, quod scriptura non tradat alicubi manifestè per sensum litteralem. 1ª.q.1.9.2m. ¶ 10.1m.

1 SENTENTIA est applicatio iuris, ad particulare factum. 12ª.q.96.1.1m ¶ 22ª.q.67.1.c.

SEPARATIO est delectabilis dupliciter, s. inquantum tollitur contrarium perfectioni rei, vel inquantum aliqua vnio fit. 12ª.q.36.3.2m. ¶ 3m.

SEPTEMBER est quasi totus solennis apud Iudæos, sicut & septimus dies. 12ª.q.100.4.10m.

SEPTENARIVS numerus vniuersitatem significat. 12ª.q.102.5.5m.

1 SEPVLTVRA. ¶ Mos cuiuscunque gentis in sepultura, & in officiis eius seruari debet. 3ª.q.51.2.2m.

2 Terra non consecrata in sepulturam, potest emi in sepulturam, & sepultura iam consecrata, potest vendi ratione materiæ, in necessitate Ecclesiæ, sicut & calix consecratus ratione materiæ, non autem potest vendi ratione consecrationis, vel officij, vel processionis in funere alicuius, vt. s. aliquis pro pecunia ibi sepeliatur, tamen non dantes oblationes debitas pro sustentatione, possunt compelli dare secundum consuetudinem, & possunt puniri per sacramentorum substractionem, non per sacerdotem, cui sunt oblationes faciendæ, ne videatur pro sacramentorum, vel sacramentalium exhibitione, aliquid exigere, sed per aliquem superiorem. 22ª.q.86.1.3m. ¶ q.100.2.4m. ¶ 3.2m. ¶ 4.1m. ¶ 2m. ¶ 1m.

3 Sepultura non confert mortuo, quo ad spiritum, sed quo ad honorem eius, & pium effectum viuorum, ideo pro ea quidam commendantur. 2ª.q.32.2.1m.

4 Sepulturam non ponit Christus inter opera misericordiæ, sed solum ea, quæ sunt euidentioris necessitatis. 22ª.q.32.2.1m.

5 Christus voluit crucifigi, vbi sepultus est Adam. i. in Hebron, sed in Caluariæ locum communem damnatorum, vt ostenderetur, quod crux Christi, est in remediū, contra peccatum totius mundi, & non tantum contra peccatum personale Adæ. 3ª q.46.10.3m.

6 Sepultura Christi, operata est efficienter nostram salutē, sicut & mors eius. 3ª.q.51.1.2m. ¶ c.4m.

7 Christus fuit sepultus conuenienti modo, & redditur ratio litteralis, & mystica omnium gestorum circa hoc. 3ª.q.51.2.0.

8 Christus fuit conuenienter sepultus, ad probandum veram eius mortē, ad spem resurrectionis nostræ, & ad exemplum, quod abscondamur à turbis. 3ª.q.51.1.0. ¶ 2.4.c. ¶ q.52.4.c.

9 Christus fuit in sepulchro, tantum vno die vsuali, & duabus noctibus. i. triginta sex horis. 3ª.q.51.4.0. ¶ q.52.4.c ¶ q.53.2.c.

1 SERAPHIN interpretantur ardentes, seu accendentes. 1ª.q.63.7.1m. ¶ 9.3m. ¶ q.180.5.3m ¶ q.109.1.3m.

2 Seraphin dicitur ab incendio, secundum tres proprietates ignis, s. motus continui sursum, excessus feruoris, & lucis. 1ª.q.108.5.5m.

3 Seraphin est primus ordo primæ hierarchiæ angelorū, quia in amando est completissime vnio ad Deū, quia facit interiora amati penetrare. 1ª.q 63.7.1m. ¶ 9.3m. ¶ q 108 5.5m. ¶ q.109.1.5m.

4 Imagines cherubin, & seraphin, fuerunt in templo Salomonis, non quidam ad cultum, vt adorarentur, sed ad mysterium. 12ª q.102.4 6m.co.t.fi.

1 SERMO. ¶ In sermone est aliqua gratia gratis data, ad efficaciter loquendum, sicut donum linguarū, ad posse intelligi à diuersis. 22ª.q.177.1.0.

2 Gratia sermonis, duplicitur subtrahitur. s. vel propter culpam auditoris, vel p. adiecentem ex bona opera viriuß que non meretur eam, nisi remouendo impedimenta 22ª.q.177.1.3m

SERVIRE. ¶ Qui seruit homini, sufficit, quòd ei subijciatur obediendo in licitis, sed qui seruit Deo, oportet quòd subijciatur ei interius bonum effectum habendo. 22ª.q.105.5.0. 1

Copula carnalis, retrahit animum à seruitio Dei, propter vehementiam delectationis, & solicitudinem. 22ª.q.186.4.c. 2

SERVITVS. ¶ Seruus dicitur ad dominum, ideo vbi est specialis ratio dominij, oportet esse specialem rationem seruitutis. 22ª.q.81.1.3m. ¶ q.104.5.0. 1

Relatio seruitutis, & dominij, fundatur super actione, & passione, ideo propriè non conuenit naturæ, sed personæ secundum naturam. 3ª q.20.1.2m. ¶ 2.c. 2

Seruitus naturaliter refugitur, quia est impeditiua boni vsus potestatis. 12ª.q.2.4.3m. 3

Seruitus est contra naturam, quo ad primam intentionem naturæ, non autem contra secundam, quia naturalis ratio ad hoc inclinat, & hoc appetit natura, vt quilibet sit bonus, sed ex quo aliquis peccat, natura etiam inclinat, vt ex peccato pœnam reportet. Et sic seruitus in pœnam peccati introducta est 12ª.q.94.5.3m. 4

Seruitus, quæ est de iure gentium, est naturalis, non quidem absolute, sed ratione vtilitatis consequentis, s. quod quis regatur à sapiente, & iuuet eam. 12ª.q.94.5.3m. ¶ 22ª.q.57.3.3m. 5

Homo est seruus alterius hominis secundum corpus, non autem secundum mentem. 22ª.q.104.5.c.2m. ¶ 6.1m. ¶ q.122.4.3m. 6

Vernaculus. i. in seruitute natus, vel seruus emptus ad seruitium Iudæorum, si fiat Christianus, liberetur à seruitute, nullo pretio dato. Si verò infidelis existens sit emptus ad mercationem, tenentur per statutū Ecclesiæ infra tres menses exponere eum venditioni, nec in hoc iniuriam facit Ecclesia. 22ª.q.10.10.0. 7

In spiritualibus est duplex seruitus, & duplex libertas. s. peccati, & iustitiæ. 22ª.q.183.4.c. 8

Seruitus triplex, s. peccati, hominis, & Dei. 22ª. q.122.4.3m. ¶ q.183.4.c. 9

Homo iustè relictus est à Deo in seruitute diaboli, licet ille iniustè inuaserit eum. 3ª.q.46.3.3m. ¶ q.48.4.2m. ¶ q.49.2.c. 10

Seruitus peccati, est verè seruitus, sed est libertas secundum opinionem stultorum, seruitus autem Dei, est econuerso. 22ª.q.183.4.c. 11

Cum per matrimonium alter coniugum alteri obligetur ad libere reddendum debitum, seruitutis conditionem necesse est dirimere matrimonium, dummodo sit ignorata. s.q.52.1.0. 12

Cum matrimonium ad ius naturæ referatur, potest seruus sine domini sui consensu libere matrimoniū cōtrahere. s.q.52.2.c. 13

Vir, cum subijciatur vxori in his tantum, quæ ad actum naturæ spectāt, potest alteri se in seruum dare, absque suæ vxoris consensu. s.q.52 3.0. 14

Proles ac filij matrem potius sequuntur in libertatis, ac seruitutis conditione, quàm patrem; Quanquē in quibusdam hoc excipiatur terris, in quibus proles deteriorem sequitur conditionem. s.q.52 4.c. 15

SEXTA dies creationis. 1ª.q.70.1.c. ¶ q.72.0. ¶ q.90.4.c. ¶ q.91.4.5m.

SEXVS. ¶ Diuersitas sexuum in eodem, vel in diuersis, causatur ex virtute cœlesti, & ex dispositione materiæ. 1ª.q.115.3.4m. 1

Prophetia potest conuenire mulieri, quia attenditur secundum mentem illuminatam à Deo, in qua non est diuersitas sexuum. 22ª.q.177.2.2m. 2

SIBYLLA expressè prophetauit de Christo. 22ª.q.2.7.3m. ¶ q.72.6.1m.

SICVT importat similitudinem, non autem æqualitatem. 1ª.q.60.4.2m.

1 SIGNIFICATIO. ¶ Terminus singularis, idē significat, & supponit secundum sophistas, non autē terminus communis. 1ª.q.39.4.a.1.

2 Nomen non significat, nisi mediante conceptione intellectus. 1ª.q.13.1.c.¶ 4.c.1m.¶ 9.2m.

3 Modus significandi, sequitur modum intelligendi. 1ª.q.45.2.2m.

4 Ad proprietatem locutionis, requiritur res significata, & modus significandi. 1ª.q.39.4.5.c.

5 Variatio dictionis in principio, mutat significationē, & variatio in fine, mutat consignificationem apud Latinos. Sed apud Græcos mutatio verbis, etiam in principio. 3ª.q.60.7.4m.

1 SIGNI potest esse signum, respectu diuersorū, & sui, vt est in alia specie, non autem in eadem specie. 3ª.q.48.3.2m.

2 Signum multorum ordinatorum ad vnum, non est ambiguum, & fallax, sed est certum. 3ª.q.60.3.1m.

3 * Signum quandoque dicitur causa f quando est notior effectu. Sed sæpius dicitur de effectu, & diuiditur cōtra causam. Tamen ideo potius dicit scriptura, vt luminaria sint in signa, quam in causas, vt occasionem idololatriæ tolleret. 1ª.q.70.2.2m.

4 Causa principalis non potest propriè dici signum effectus, licet occulti, & causa sit sensibilis, & manifesta, sed tantum causa instrumentalis. 3ª.q.62.1.1m.

5 Signum primo, & principaliter, conuenit sensibilibus. Nō autem intelligibilibus, nisi vt sunt manifestata per sensibilia. 3ª.q.60.4.1m.

6 Petere signum à Deo, contingit dupliciter, f. ad explorādum potestatem Dei, vel veritatem dicti eius, & ad instructionem. Primum est peccatum tentationis Dei, non autem secundum. 22ª.q.97.2.3m.

7 Multa signa præcedent diem iudicij. Suppl q.73.1.0.

8 Sol, & Luna obscurabuntur ad incutiendum terrorē hominibus. Suppl.q.73.2.c.

9 Virtutes propter rei nouitatem, & splendorem mouebūtur. Suppl.q.73.3.0.

1 SYLLOGISMVS. ¶ In agendis fit syllogismus, cuius maior vniuersalis, est intellectus practici, minor vero particularis, est rationis particularis .i. cogitatiuę, conclusio autem est in electiona operis. 22ª.q.76.1.c. ¶ q.90.1.2m.

2 Syllogismus necessario est in quolibet actu virtutis, & peccati. Sed temperatus, & intemperatus, syllogizant, ex triplici propositione, continens autem, & incontinens, ex quadruplici propositione, sed diuersimodè. 12ª.q.77.2.4m.

SYLVESTER Papa, excommunicauit eos, à quibus exulauit, non quidem ex vindicta, sed ex zelo Dei. 22ª.q.108.1.4m.

1 SYMBOLVM. ¶ Necesse fuit edere plura symbola, contra diuersas hæreses. Nec different, nisi quod explicatur in vno, implicitum in alio. 22ª. q.1.9.2m. ¶ 10.1m.¶ 2m.

2 Edere nouum symbolum, pertinet tantum ad Papā, sicut & cætera pertinentia ad totam Ecclesiam. 22ª.q.1.10.0.¶ q.11.2.3m.

3 In symbolis dicitur credo in Deū, in persona Ecclesię, cuius fides est formata, quæ inuenitur in omnibus illis, qui sunt in numero, & merito de Ecclesia, & vt siqui fideles fidem formatam non habent, ad hanc formam pertingere studeant. 22ª.q.1.9.3m.

4 In symbolo Apostolorum, melius dicitur, sanctam Ecclesiam, quām in sanctam Ecclesiam. Tamen si dicatur, in sanctam Ecclesiam, intelligitur in Spiritum sanctū, sanctificantem eam. 22ª.q.1,9.5m.

5 In quolibet Concilio compositum est aliquod symbolū, non quidem aliud à præcedenti, sed explicās aliquid implicitum in priori, contra nouam hæresim. 1ª.q.36.2.2m.

6 In symbolo patrum, nihil explicatur de descensu Christi ad inferos quia nullus error exortus est cōtra hoc. 22ª.q.1.9.4m.

Symbolum patrum, publicè cantatur in Missa, quia editum fuit fide iam manifestata, & Ecclesia pacem habente, & est declarans symbolum Apostolorum, editū tempore persecutionis, fide nondum propagata. Ideo symbolum Apostolorum occulte dicitur in prima, & in completorio, quasi contra tenebras errorum præteritorum, & futurorum. 22ª.q.1.9.6m. 7

Symbolum patrum, dicitur statim post Euangeliū, quasi expositio eius. Illud autem symbolum Athanasij, dicitur in prima, quasi expulsis iam hæreticorum tenebris. Et vtrunque dicitur tantum in diebus, in quibus homines magis consueuerant venire ad Ecclesiam, & in quibus solennizatur aliquid de pertinentibus ad articulos fidei. 3ª q.83.4.c. 8

Athanasius composuit manifestationem fidei, non quidem per modum symboli, sed per modum doctrinæ, licet auctoritate Papæ, habeatur vt regula fidei, quia integram fidei veritatem breuiter continet. 22ª. q 1. 10.3.3m. 9

SIMILITVDO est relatio æquiparantiæ, non tamen semper denominat vtrunque extremorum, sed tantum quando forma est æqualiter, & eadem ratione in vtroque extremorum. 1ª. q.4.3.4m.¶ q.42.1.3m. 1

Similitudo duplex. f. participationis eiusdem formæ, & proportionis. 1ª.q.4.3.0 ¶ q.14.3.2m. 2

Similitudo duplex. f. repræsentationis, & secundum conuenientiam in natura. Prima requiritur inter cognoscens, & cognitum, non autem secunda. 1ª.q.85.8.3m. ¶ q.88.1.2m. 3

Similitudo duplex. f. vt principium, & vt principatum. Prima dicitur exemplar, secunda vero imago. 1ª.q.35.1.1m. 4

Aliqua dicuntur similia dupliciter. f. participando vnam formam, & secundum quod vnum imitatur alterum, secundum proportionalitatem. Prima sunt cōposita. Ideo nulla creatura est sic similis Deo, sed solum secūdo modo. 1ª.q.4.3.0.¶ q.44.3.1m. 5

Similitudo triplex creaturæ rationalis ad Deum. f. secundum esse naturæ, secundum cognitionem, & secundū potestatem operandi ad beatitudinem obtinendam. 22ª.q.163.2.0. 6

Primas duas habuit angelus à principio, & tertiā appetiit. Sed homo, tātum primam habuit in sua creatione, & reliquias appetiit. 22ª.q.163.2.0. 7

Verbum, idea, Deus, & quælibet causa, dicitur large similitudo, i. exemplar creaturæ, & effectus. non autē propriè. 1ª q.35.1.1m.¶ q.57.2.2m. 8

Similitudo conuenit verbo * inquantum ipsum est quędam similitudo rei intellectæ, sicut genitum est similitudo generantis, sed amorem pertinet, quod ipse amor sit similitudo sed inquantum similitudo, est principium amandi, & ideo genitum. f. verbum, est principium amoris. 1ª.q.27.4.2m. 9

* Similitudo in diuinis, aliter pertinet ad verbum, & aliter ad amorem. 1ª.q.27.4.2m. 10

Similitudo, & dissimilitudo in diuinis, attenditur secūdum essentiam, non autem secundum relationes. 1ª. q.36.4.3m. 11

Similitudo, & dissimilitudo attenditur, non solum secūdum qualitatem eandem, vel diuersam, sed etiam secundum eundem, vel diuersum modum participādi. 12ª.q.52.3.c. 12

Conceptio intellectus, est similitudo rei intellectæ. 1ª. q.27.2.c.fi. 13

Species intelligibilis nostri intellectus, non potest esse similitudo principiorum indiuidualium. 1ª.q.14.11. 1m.¶ 12.c. 14

* SIMONIA est studiosa voluntas, emendi, vel vendendi aliquod spirituale, vel ei annexū. 22ª.q.100.1.0. 1

Simon.a

2 Simonia non est peccatum in Spiritum sanctum. 22æ.q. 100.1.2^{m}.

3 Simonia est hæresis, grauior hæresi Macedonij, quo ad exteriorem protestationem, & similitudinem. 22æ. q. 100.1.1^{m}.

4 Actus est spiritualis dupliciter. s. ratione principij. i. doni, vel officij, & ratione finis. Primum licet vendere, non autem secundum, quia simonia esset. 22æ.q.100.3.0.

5 Oratio est spiritualis vtroque modo. Ideo non debet imponi pro pretio, quia esset simonia. Sed licet date eleemosynam pauperibus vt orent. 22æ.q.100.3.2^{m}.

6 Licet vendere iustum patrocinium, & iustum consiliũ. Non autem verum iudicium, i. sententiam, nec verũ testimonium, quia ad hæc tenentur iudex, & testis, nõ autem aduocatus, vel iurisperitus. Ideo esset simonia in causa spirituali, non autem in causa seculari. 22æ.q. 71.4.0. & q.100.3.3^{m}.

7 Papa potest incurrere simoniam, sicut & alij. Et grauius est peccatum, quanto Papa est maior, quia non est dominus spiritualium, sed dispensator. 22æ.q.100. 1. 7^{m}.

8 Ante collationem beneficij, licet episcopo subtrahere de fructibus eius, ad pios vsus. Sed quærere ab eo, cui confert, est simonia. 22æ.q.100.4.3^{m}.

9 Si clericus impendat prælato obsequium honestum, i. ad spiritualia, fit dignus ecclesiastico beneficio: Non autem si sit inhonestum, vel ad carnalia, i. ad vtilitatem consanguineorum, vel patrimonij eius, sed est munus ab obsequio, & simonia. 22æ.q.100.5.1^{m}.

10 Dare aliquid aduersarijs, ne impediat beneficio ecclesiastico, ante acquisitum ius, est simonia, non autẽ post. 22æ.q.100.2.5^{m}.

11 Permutatio, vel transactio beneficij ecclesiastici, sine licentia, est simonia, quia nomine emptionis, & venditionis, prohibetur omnis contractus spiritualium non gratuitus. Sed cum licentia prælati, & ex causa vtili, vel necessaria, sunt licitæ. 22æ.q 100.1.6^{m}.

12 Accipere aliquid temporale pro sacramentis, est simonia. Nec consuetudo excusat. Non autem accipere ad sustentationem. 22æ.q.86.1.3^{m}. & q. 100.2.0.

13 Exigere aliquid pro absolutione ab excommunicatione, quasi pretium absolutionis, est simonia, non autẽ quasi pœnam pro culpa. 22æ.q.100.2.5^{m}.

14 Exigere aliquid pro consecratione, benedictione, ordinibus, chrismate, oleo sancto, vel alio spirituali, est simonia, nisi accipienda, vt stipendia. 22æ.q.100.2.4^{m}.

15 Accipere aliquid pro dispositione, cõmissione, correctione, doctrina ex officio spirituali, festo faciendo, vel ꝑtermittendo, etiam ad sustentationem, est simonia, quia ex officio ad ea obligantur, & stipendia habent. Tamẽ visitantes, possunt accipere procurationes. 22æ. q.100.3.3^{m}.

16 Statuere de non fienda processione in funere, nisi dẽtur tot, est illicitum, & simoniacum, non autem ꝙ processio fiat, si tot dentur. 22æ.q.100.3.2^{m}.

17 Dare, vel accipere aliquid quasi pretium, pro prædicatione, prophetia, oratione, officio, & huiusmodi actibus spiritualibus est simonia. Non autem accipere pro sustentatione, secundum Ecclesiæ, vel consuetudinem approbatam, non exigendo ab inuitis per subtractionem spiritualium, sed per superiorem. 22æ. q. 100. 3.0.

18 Hypocrita non videtur esse simoniacus, quia non dat spirituale propter temporale, sed demonstrat sanctitatẽ, & furatur laudem. 22æ.q.100.5.4^{m}.

19 Emptores spiritualium imitantur Simonem Magum in actu, venditores autem in intentione, quia voluit emere, vt venderet. Giezi vero tantum vendidit. Ideo secũdi possunt dici simoniaci, & giezitæ, primi vero, simoniaci tantum. 22æ q.100.1.4^{m}.

20 Simonia mentalis, & quodlibet aliud peccatum interius, nullam pœnam ecclesiasticam incurrit, sed diuinam. 22æ.q.100.6.6^{m}.

Simonia, & alia peccata, tollunt gratiam, & executionem ordinum. Non autem tollunt sacramentum, nec impediunt susceptionem eius. 22æ.q.100.6.1^{m}. 21

Emens aliquid simoniace, punitur priuatione cuiuslibet rei talis. Dantes autem, vel mediantes, puniuntur infamia, & depositione si sint clerici, sed laici excommunicatione. 22æ.q.100.6.0. 22

Recipiens beneficium simoniacè, tenetur restituere illud, & omnes fructus, qui potuissent percipi, à diligẽti possessore, deductis expensis, licet alius dederit pro eo, nesciente, præter fructus cõsumptos bona fide, nisi fuerit inimicus eius, vt impediret eum, vel nisi cõtradixerit, nec post ratum habuerit. 22æ q.100.6.3^{m}. 23

Dans pecuniam simoniacè, non potest eam repetere, licet recipiens, eam teneat iniustè. 22æ.q.100.6.1^{m}. 24

Res simoniaca debet restitui Ecclesiæ, in cuius iniuriã data est, nisi totum collegium sit in culpa. 22æ.q.100. 6.4^{m}. 25

Nullus debet ordinari ab episcopo simoniacè promoto, etiam occulto, licet præcipiat, vel excommunicet. Et si ordinetur, non potest exequi, nisi dispensetur, licet ignoraret. Si vero episcopus sit aliter simoniacus occultus, quilibet potest ordinari ab eo. 22æ. q. 100. 6. 2^{m}. 26

Suscipiens ordinem sacrum simoniacè, etiam occultè, suspensus est quo ad se, & quo ad alios. Sed dans ordinem, vel dans, siue recipiens beneficium, vel medians, publice, sunt suspensi vtroque modo, occulti vero, sunt suspensi primo modo tantum. 22æ.q.100. 6.1^{m}. & 2^{m}. 27

Solus Papa potest dispensare, cum promoto simoniacè sciente. In alijs autem casibus, episcopus post renunciationem, facit quadruplicem dispensationem. s. paruam. i. quo ad communionem laicam, magnam, vt sit in suo ordine in alia Ecclesia, maiorem, vt in eadem in minoribus, maximã vero, vt in eadem Ecclesia, in qua aliquid simoniacè acquisiuit, maiores ordines exequatur, non tamen quòd prælationes accipiat. 22æ.q. 100.6.7^{m}. 28

SIMPLEX, aut totum cognoscitur, aut nihil. 1^{a}. q. 58.5.c. & q.85.9.c. & 22æ.q.2.2.2^{m}. 1

Pluralitas rationum, non repugnat maximè vnitati, & simplicitati, nisi quæ reducitur ad diuersitatem rei. Ideo conuenit Deo, licet sit omnino simplex. 1^{a}.q.3.0. & q.9.1.c. & q.25.1.c. & q.28.2.c. 2

SIMPLICITAS ad virtutem veritatis pertinens, dicitur simplicitas, quia non tendit in diuersa, veritas autem dicitur, inquantum signa concordant signatis. Ideo simplicitas, & veritas, differunt tantum ratione, 22æ q.109.2.4^{m}. & q.111.1.2^{m}. 1

Simplicitas est virtus, ad quam pertinet directè præseruare se à deceptione. 22æ.q 111.3.2^{m}. 2

Simplicitas facit intentionem rectam, non quidem directe, quia hoc facit omnis virtus, sed indirectè. s. excludendo duplicitatem, per cuius oppositum dicitur. 22æ.q.109.1.4^{m}. 3

SIMPLICITER dicitur dupliciter. s. absolute. i. secundum naturam suam, siue sine adiuncto, & totaliter. i. vniuersaliter, siue omnino. 22æ.q.58.10.2^{m}. & q. 109.4^{m}. & 3^{a}.q.50.5.c. 1

Vnumquodque dicitur simpliciter, vt est in actu, secundũ quid vero vt est in apprehentione. 22æ.q.6.6.c. 2

SIMVLATIO propriè, est mendacium in signis factorum exteriorum. Ideo semper est peccatum. Sed large sumitur pro fictione. 22æ.q.111 1.0.

SYNAGOGA fiebat in diuersis locis, ad doctrinam, templum autem tantum in vno loco, ad sacrificiũ. Et vtrique succedit Ecclesia. 12æ.q.101.4.1^{m}.

SYNDERESIS non est potentia, sed est habitus naturalis primorum principiorum moralium. 1^{a}. q. 79.12.0 & 13.c.&. & 3^{m}. & 12æ.q.94.1.2^{m}. & 22æ.q.47.6. 1^{m}. & 3^{m}. 1

2 Actus syndetesis est, remouere a malo, & inclinare ad bonum. 1ª. q. 79. 1. c.

SYNESIS est virtus benè iudicatiua de agibilibus, secundum legem communem, gnomi vero, secundum altiora principia, s. iuris naturalis, ideo est altior. 1ª. q. 2a. 1. 1m. & 12ª. q. 57. 6. o. & 22ª. q. 48. c. fi. & q. 51. 3. 4. o. & q. 53. 2. c.

1 SINISTRVM. Dextra pars mundi, est australis, sinistra verò, aquilonaris. Prima secūdæ. quæst. 102. 4. 6m. co. 2.

2 Pars dextra, significat bona spiritualia; & sinistra, bona temporalia. 12ª. q. 102. 4. 6m. co. 2.

SYNONYMA dicuntur nomina significantia idem, secundum eandem rationem. Prima. quæst. 13. 4. 1m.

SITVS. Quæ pertinent ad situm, dicūtur de Deo metaphoricè, vt sedere, & stare. Prima. quæst. 3. 1. 4m.

1 SOBRIETAS propriè est circa potū inebriātē. Largè verò, est circa omnem materiam, quia sobrius dicitur, quasi briam, i. mensuram seruans. 22ª. q. 143. c. princ. & q. 149. 2. o.

2 Sobrietas est specialis virtus. 22ª. q. 149. 2. o.

3 Sobrietas est maximè necessaria iuuenibus, quia in eis viget concupiscentia. Mulieribus autem, quia in eis deficit robur mentis. Senibus vero, & episcopis, omnibus ministris ecclesiæ, & regibus, propter officia, & operationes eorum. 22ª. q. 149. 4. o.

1 SOCRATES ditissimus Thebanus, abiecit magnum pondus auri, vt Athenis vacaret philosophiæ. 22ª. q. 186. 3. 3m.

SODOMIA, i. coitus masculorum, est species luxuriæ contra naturam 22ª. q. 142. 4. 3m. fi. & q. 154. 11. o. & 12. 4m. & 3ª. q. 70. 2. 1m.

1 SOL aliqualiter influit in omnia corpora. 12ª. q. 47. 5. 2m.

2 Sol propter distantiam loci, non eundem caloris effectū habet in Dacia, quem habet in Æthiopia. 1ª. q. 115. 6. 2m.

SOLENNITAS vnicuique adhibetur, secundū conditionem eius, & tantum, cum quis totaliter mancipatur alicui rei. 22ª. q. 88. 7. c.

1 SOLERTIA non est virtus, quia se habet ad bonū, & ad malum, & magis dependet ex naturali ingenio, quàm ex assuetudine. 22ª. q. 49. 4. o.

2 Solertia est subitiatio quædam, in non perfecto tempore medij, secundum Aristotelem. Vel est habitus, ex repētino inueniens, quod conuenit 22ª. q. 41. c.

3 Solertia valet ad bene consiliandum, sed necessaria est in repentinis. 22ª. q. 49. 4. 2m.

1 SOLICITVDO est studium adhibitum ad aliquid consequēdum, quod maior est, vbi est timor, & minus est, vbi est securitas. 22ª. q. 47. 9. 8m. & q. 55. 6. c.

2 Solicitus dicitur quasi solers citus, quia ex solertia animi, velox est ad prosequendum agenda. 22ª. q. 57. 9. c. & q. 49. 4. c.

3 Solicitudo pertinet ad prudentiam. 22ª. q. 47. 9. o. & q. 48. 3m. & q. 13. princ. q. 54. 2. c.

4 Solicitudo temporalium, est illicita tripliciter. s. si in eis ponatur finis, vel superfluum studium, vel timor. 12ª. q. 108. 3. 5m. & 22ª. q. 55. 2. o. & q. 83. 6. 2m. & q. 188. 7. c.

5 Solicitudo de futuris prohibetur, nisi immineat tempus eorum. 22ª. q. 55. 7. o. & q. 188. 7. 2m.

1 *SOLITARIVS. Homo potest solitarius viuere dupliciter. s. vel quasi societatem humanam non ferēs propter animi sæuitiam, & hoc est bestiale, vel per hoc quod totaliter diuinis rebus inhæret, & hoc est supra hominem, & ideo Philosophus dicit in 1. Politicorū, quòd ille, qui alijs non communicat, aut est bestia, aut Deus. i. diuinus. 12ª. q. 61. 1. c. fi. & 22ª. q. 188. 8. 5m.

2 * Si autem absque præcedenti exercitio, solitaria vita assumatur, est periculosissima, nisi per diuinam gratiā suppleatur, quòd in alijs per exercitium acquiritur, sicut patet de beatis Antonio, & Benedicto. 22ª. q. 188. 8. c. fi.

SOLITVDO non est essentia perfectionis, sed est instrumentum congruum contemplationi, non autem actioni. 22ª. q. 188. 8. o.

1 SOLVS, remouet consortium dupliciter. s. vel simpliciter. i. solitarius. s. qui non est cum alio eiusdem naturæ, vel conditionis, vel respectu alicuius, primo modo stat cathegorematicè, sed secundo modo syncathegorematicè. 1ª. q. 31. 3. 4. o.

2 Solus, propriè determinat tantum subiectum, solum, autem, & tantum, possunt congrue addi subiecto, & prædicato. 1ª. q. 31. 3. 2m. & 4. c.

3 *Hæc propriæ non conceditur, Pater, vel Trinitas, est solus Deus, nisi ex parte prædicati intelligatur aliqua implicatio. 1ª. q. 31. 3. 2m.

4 Hęc propositio, solus Deus est Pater, cathegorematicè est falsa, sed syncathegorematicè est vera in triplici sensu, & est falsa in vno sensu s. formaliter, & communiter. 1ª. q. 31. 0. 3. 3m.

5 Hæc propositio, solus pater est Deus, & aliæ similes, cathegorematicè sunt falsæ, sed syncathegorematicè sūt veræ in duplici sensu, & falsę in vno sensu. Prima. q. 31. 4. c.

6 Hæc propositio, solus Deus creat, vel generat, vel est Deus, & aliæ similes, sunt falsæ cathegorematicæ, sed sunt veræ syncathegorematicè, in duplici sensu. Prima. q. 31. 3. o.

1 SOMNIVM. Causa somniorum duplex. s. interior, i. præcedens cogitatio, vel dispositio corporis, & exterior, s. aer, cœlum, dæmon, & Deus, per angelos. secundæ secundæ. q. 95. 6. o. & q. 154. 5. c. & q. 172. 1. 2m. & 3ª. q. 80. 7. c.

2 Somnium quandoque est causa futurorum euentuum. s. inducendo ad operandum, & quandoque est signum eorum. s. quando idem est causa vtriusque. 22ª. q. 95. 6. c. & q. 154. 5. c.

SOMNOLENTIA, & ociositas, vt reducuntur ad torporem, sunt filiæ acediæ, secunda secundæ. quæst. 35. 4. 3m.

1 SOMNVS. In somnis nullus potest mereri, nec demereri, quia tunc non potest haberi perfectum iudicium rationis, sed potest esse signum præcedentis meriti, vel peccati. 1ª. q. 84. 8. o. & q. 94. 4. 4m. & 22ª. q. 154. 5. o.

2 Somnus potest esse peccatum mortale, vel saltem occasio peccati mortalis, s. quando ex hoc omittitur illud, quod quis facere debet, vel fit aliquid quod inclinat ad malum. 12ª. q. 71. 5. c.

1 SORS propriè dicitur, cum aliquid fit, vt considerato eius aduentu, aliquid innotescat. 22ª. q. 95. 3. 8. c.

2 Sors triplex. i. diuinatoria, diuisoria, & consultoria, prima quæritur cognitio futuri, secunda habendi, tertia fiendi. 22ª. q. 95. 8. c.

3 Sors, cuius euentus exspectatur ex stellis, est vana, & falsa; si autem à fortuna est vana tantum sors diuisoria, si vero à diabolo, est illicita, & prohibetur secundum Canones; sed si expectatur a Deo, non est mala secundum se, licet sit peccatum quadrupliciter, scilicet si fiat sine necessitate, vel sine reuerentia, vel in terrenis, vel in electionibus ecclesiasticis. 22ª. q. 95. 8. c.

1 SPECIES duplex, scilicet natura communicabilis pluribus indiuiduis immediatè secundum nomen, & rationem æqualiter participatam, vt homo, & totum non quiescens in anima, vt species in anima. 1ª. q. 13. 9. o.

2 Vnumquodque sortitur speciem secundum actum, & non secundum potentiā, sed secundum formā, in compositis

Habeat

39 Habens spem, sperat Deum consequi, & per ipsum omnia necessaria, quantumcunque, difficilia obtinere, & omnia nociua quantumcunque difficilia repellere. 3^{a}. d.26.q.2.2.2^{m}. Exspectatio .o. Fiducia. 7.2. Ira. 12.39. 42.53.78. Iustus. 7. Matrimonium. 128.132. Miraculum. 5.

40 Spes facit inhærere Deo, vt principio beatitudinis, fides autem, vt principio cognoscendi veritatem, charitas verò, propter seipsam, ideo distinguuntur realiter, 21f. q.17.6.o.& q.23.6.c.& 3.d.26.q.2.2.3.q 1, o.&. Vitt. q. 4.3.c.& q.4.3.9^{m}. Modestia. 1. Mors. 13.23. Oratio. 16. 41. Pœnitentia. 52. Præsumptio. 13. Religio. 9. 44. 61. Saluatio, 7. Tristitia. 14 Præsumptio. 13. Verecundia. 7. Virtus. 59. Visio. 15.

41 Spes, & fides, de subiectis humanæ potestati, non sunt virtutes, sed de iis, quæ sunt supra facultatem naturæ humanæ, excedunt omnem virtutem, homini proportionatam, 12f.q.62.3.1^{m}.

42 Spes directe respicit proprium bonum, non autem alienum, quia significat motum. Motus autem semper est ad proprium terminum proportionatum mobili, sed amor est directe ad alium, quia est vnio amantis ad amatum, & vnio est distinctorum. 22f.q.17.3.o.

43 Spes propriè, est tantum de bono, nisi forte abusiue, timor autem est tantum de malo. 12f.q.23.2.c.fi.&q. 40.1.c.&.4.1^{m}.& q.41.3.1^{m}.& q.67.4.2^{m}.& 22f.q.21.3. 1^{m}. 3.d.26.q.1.3.c.

44 Spei contrariatur desperatio, secundum accessum, & recessum à bono, timor autem secundum contrarietatem boni, & mali, 12f.q.40.4.o.& q.45.1.2^{m}.& 22f.q. 128.6^{m}.& q.129.6.2^{m}.& 3.d 26.q 1.3.3^{m}.

45 Spes est tantum de futuro, sed gaudium est de præsenti, 12f.q.40.1.c.& 3.d.26.q.1.3.c.

46 Spes est tantum de arduo, sed desiderium, & concupiscentia de bono absolute, 12f.q.25.1.c.fi.& q.40.1.o.& 3.d.26.q.1.3.c.

47 Spes est tantum de possibili, desperatio autem de impossibili. 12f.q.23.2.c.fi.& q 40.1.c.& 3^{m}.& 4.o.3.d.26.q.1. 1.c.&.

48 Spes virtus est circa arduum diuinum, non autem magnanimitas, sed circa humanum, 22f.q.17.5.4^{m}.& 3.d 26.q.2 2.4^{m}.

49 Spes respicit arduum assequandum auxilio alterius, sed magnanimitas, vt aliquid suæ potestatis, s. operationem magnorum. 22f.q.17.5.4^{m}.

50 Expectatio spei, dicit respectum ad auxilium Dei, siue speratum differatur siue non, non autem dicit dilationem, sicut exspectatio longanimitatis, 22f.q.17.5.3^{m}

51 Spes est de principaliori bono, quàm concupiscentia, & delectatio tactus, quæ sunt vehementiores, & naturaliores. 22f.q.141.7.3^{m}.

52 Spes, & desperatio, præsupponit desiderium. 12f.q.40.1 c.& 4.3^{m}.& 7.c.& q.41.2.3^{m}.

53 Spes est media inter præsumptionem, & desperationem 12f.q.64.4.3^{m}.&.22f.q.17.5.2^{m}.

54 Amor non habiti præsupponit spem, & spes desiderium iden spes est media inter vtrumque. 12f.q.40.1.c.& 3. d.26.q.1.art.3.q.2.o.

55 Spes est prima passio irascibilis: secunda desperatio, tertia timor, quarta audacia, quinta & vltima ira. 12f.q. 23.4.c.& q.25.3.o.

56 Spes est nobilior virtutibus moralibus, quo ad obiectũ, s. Deum, non autem quo ad modum, sed econuerso, 12f.q.67.4.1^{m}.& 3 d.33.q.1.4.1^{m}.

57 Sicut se habet spes ad magnanimitatem, sic, & timor ad fortitudinem, 22f.q.129.7.c.& 3.d.26.q.2.2.4^{m}.

58 Fides absolute est prior spe. 12f.q.62.4.c.& 22f.q.4.7.c. 2^{m}.& q.17.6.2^{m}.& 7.o.& 3.d.23.q.2.5.o.

59 Spes est prior fide, non in esse, sed in proposito. ideo spes dicitur introducere ad fidem, 22f.q.4.7.2^{m}.& 3.d.23. q.2.5.3^{m}.

60 Spes, & timor ducunt ad charitatem, per modum cuiusdam dispositionis, 22f.q.27.3.c.3^{m}.

Spes est prior charitate, via generationis, sed ordine perfectionis, est econuerso, 12f.q.62.4.o.& q.65.5.2^{m}.& 22f.q.17.8.o.& 3.d.26.q.2.art.3.q 2.o. 61

SPINA. &. Spinæ, & tribuli, producti sunt simul cum aliis plantis. sed non fuissent nociui ante peccatum, 1^{a}.q.69.2.2^{m}.& 22.q.164.2.c.1^{m}.

SPIRATIO actiua, est eadem numero, in patre, & filio, 1^{a}.q.36.3.1^{m}.& 2^{m}.& 4.1^{m}. 1

Pater, & filius, sunt duo spirantes, sed vnus spirator, 1^{a}. q.36.4.7^{m}. 2

SPIRITVALIS, substantia dicitur esse in loco dupliciter, s. vel per applicationem virtutis limitatæ, vt angelus, vel non limitatæ, vt Deus. 1^{a}.q.52.1.c. princ. 1

In substantiis incorporeis, non est totalitas quantitatis, nec per se, nec per accidens, nec totalitas secundum perfectam rationem essentiæ. 1^{a}.q.8.2.3^{m}. 2

SPIRITVS &. Nomen spiritus, videtur esse sumptum à respiratione animalium. 1^{a} q 36.1.c. 1

Spiritus dicitur sextupliciter, s. aer, vel ventus, corpora beatorum, animæ beatorum, virtus imaginatiua, mẽs, & Deus, 1^{a}.q.41.3.4^{m}. 2

Spiritus vt nominat subtilitatem naturæ, est commune tribus personis, sed dupliciter conuenit tantum spiritui sancto, * primo quidem ex ipsa communitate eius, quod dicitur spiritus sanctus, secundo verò ex propria significatione, nam nomen spiritus in rebus corporeis, impulsionem, & motionem significare videtur, flatum enim, & ventum, spiritu vocamus. Est autẽ proprium amoris, quod moueat, & impellant voluntatem amantis, in amato. Sanctitas autem illis rebus attribuitur, quæ in Deum ordinantur, quia igitur persona diuina, procedit per modum amoris, quo Deus amatur, ideo conuenienter spiritus sanctus, amor, & persona huiusmodi nominantur, 1^{a}. q. 36. 1.o. 3

Spiritus sanctus, in vi duarum dictionum, est commune toti trinitati, sed in vi vnius dictionis, est proprium nomen, tertiæ personæ ex vsu Ecclesiæ, duplici ratione, scilicet ex ipsa communitate eius, quod dicitur Spiritus sanctus. & ex propria significatione Spiritus, & amoris, 1^{a}.q.36.1.o & 22f.q.14 1.c. 4

Et ponitur pro relatiuo, non ex nomine, sed ex vsu Ecclesiæ, nisi vt spiratus, 1^{a}.q.36.2.2^{m}. 5

Spiritum sanctum esse, & non esse creaturam, sed Deũ, probatur multipliciter, 1^{a}.q.27.1.c.& q.41.3.c.4^{m}. 6

Spiritus sanctus subito aduenit mentibus hominum, 12f.q.113.7.b. 7

Spiritus domini, in scriptura, nõ nisi pro Spiritu sancto conuenit poni; qui aquis superferri, nõ quidem corporaliter, sed sicut voluntas artificis superfertur materiæ, quam vult formare. 1^{a}.q.64.3.3^{m}.& 4^{m}.& q.66 1.5^{m}.& q.74.3.4^{m}. 8

* pater, & filius, sunt vnum principium Spiritus sancti, vnitate notionis communis, 1^{a}.q.35.5.c & q.36.4.o. 9

Græci communiter dicunt, Spiritum sanctum esse imaginem patris, & filii, non autem Latini, 1^{a}.q.35. 2.c.1^{m}. 10

Auferens sponsam propriam per vim, excusatur à crimine raptus, licet peccet violentiam inferendo, 22f. q.154.7.4^{m}. 11

SPONSALIA sunt futurarum nuptiarum promissio, Suppl.q.43.1.o. 1

Potest homo in fine primi septennii sponsalia contrahere sicut in fine secundi, matrimonium contrahere, ac religionem ingredi, & in fine tertii ciuiliter se obligare. Suppl.q.43.2.o. 2

Dirimuntur sponsalia, & cum quis ad religionem confugerit, & cum alter coniugum, cum altero matrimonium contrahit, per verba de præsenti, aliter etiam dirimuntur variis casibus secundum iudicium Ecclesiæ. Suppl.q.53.3.c. 3

STARE

1 **STARE** significat positionem naturalem, hominis cum immobilitate, 22.q.183.1.0.

1 **STATVS** propriè pertinet ad libertatem, vel seruitutem in temporalibus, vel spiritualibus, quia significat immobilitatem, & obligationem personæ hominis. 22.q.183.1.0.† 4.c.† q.184.4.c.† q.186.6.0.

2 Officium dicitur respectu actus; gradus autem secundum ordinem superioritatis, status verò requirit immobilitatem in conditione personæ, 22.q.183.1.3m.† 3.0.

3 Diuersitas statuum, & officiorum, est in Ecclesia, quia pertinet ad perfectionem eius, ad necessitatem operum eius, ad dignitatem, & ad pulchritudinem eius, 22.q.183 2.3.0.

4 Status naturæ humanæ duplex, scilicet naturæ integræ & naturæ corruptæ, 1a.q.94.2.c.† 12.q.34.2.c.† q.109.2.3.c.

5 Status hominum triplex, scilicet veteris legis, nouæ legis, & patriæ, 12.q.101.2.c.† q.103.3.c.† q.106.4.1m † 3a.q.53.2.c.fi.

6 Status hominis, quadruplex, scilicet à principio vsque ad septimum annum, secundus à septimo anno vsque ad quartumdecimum, tertius à quartodecimo anno vsque ad vigesimum primum, & quartus deinceps. In primo statu, nulli contractui homo aptus est, in secundo alieni de futuro, non perpetuo, in tertio alicui etiam perpetuo, quo ad propriam personam, sed in quarto alicui, quo ad omnia, etiam exteriora, 22.q.24.9.c.

7 Status naturæ humanæ secundum corpus triplex, s. corporalis, animalis, & spiritualis. Et status secundum animam quadruplex; scilicet ante peccatum, post peccatum, ante gratiam, sub gratia, & in gloria, 3a.q.13.2.c.fi.

8 Status animæ distinguitur dupliciter, scilicet secundum diuersum modum essendi secundum naturam, scilicet animæ separatæ, & coniunctæ, & secundum integritatem naturæ, & corruptionem. 1a.q.94.2.c.

9 Status vitæ spiritualis triplex, scilicet incipientium, proficientium, & perfectorum, 22.q.24.9.0.† q.183.4.0.

10 Status post hanc vitam duplex, s. ante resurrectionem vniuersalem, & post. 12.q.67.1.3m.

11 In statu gloriæ nihil erit figurale, ad cultum Dei pertinens, sed solum gratiarum actio, & vox laudis. 12.q.101.2.c.† q.103.3.c.† 22.q.13.4.c.

12 Status mundi potest variari dupliciter, s. secundum diuersitatem legis, & secundum diuersos gradus perfectionis, sub eadem lege. 12.q.106.4.c.

13 Christus secundum aliquid fuit in triplici statu, s. innocentiæ, peccati, & gloriæ. 3a.q.13.3.2m

1 **STATVM** negatiuum de non fienda re spirituali, nisi dentur, tot est illicitum, & simoniacum. Vnde illicita esset ordinatio, si in aliqua Ecclesia statueretur, quod non fieret processio in funere alicuius, nisi solueret certam pecuniæ quantitatem. Non autem statutum affirmatiuum, scilicet quod res spiritualis fiat, si tot dentur, quia primo modo per tale statutum, præcluderetur via gratis officium pietatis aliquibus impendendi, non autem secundo modo, quia per hoc non præcluderetur, via illud aliis exhibendi. Et prima ordinatio habet speciem exactionis, secunda autem habet speciem, gratuitæ recompensationis, 22.q.100.3.2m.

Si aliquid de se repugnantiam habet, ad ius naturale, non potest voluntate humana fieri iustum, puta si statuatur, quod liceat furari, vel adulterium committere. 22.q.57.2.2m.

1 **STELLAE** secundum Ptolomæum, mouentur in suis sphæris non autem secundum Aristotelem, 1a. q.70.1.3m.

2 Stella apparens magis in natiuitate Christi, non fuit de cœlis, sed fuit Spiritus sanctus, vel angelus in illa specie, vel probabilius de nouo creata, non in cœlo, sed in aere vicino terræ, quintuplici ratione, scilicet tum quia nulla alia stella, hac via incedit. Hæc enim stella ferebatur à septentrione in meridiem. Ita enim iacet Iudæa ad Persidem, vnde magi venerunt. Tum apparet hoc ex tempore. Non enim solum apparebat in nocte, sed etiam in meridie. Quod non est virtutis stellæ, sed nec etiam lunæ. Tum quia quandoque apparebat, & quandoque occultabatur. Tum quia non habebat continuum motum, sed cum oportebat ire magos, ibat, quando autem oportebat stare, stabat. Tum quia sursum manens partum virginis demonstrabat, & deorsum descendens, hoc faciebat, 3a.q.36.7.0.

STIPENDIA principum, sunt redditus eorum, 22.q.62.7.c.

STRVTIO significat militantes Deo, & negociis secularibus se implicantes. 12.q.102.6.1m.co.2.fi.

STVDIOSITATIS nomen, deriuatur ad omnes virtutes inquantum cognitio prudentiæ, ad eas pertinet. 22.q.166.2.1m. 1

Studiositas, est virtus, cuius principalis materia est cognitio, secundario autem alia, 22.q.166.2.c.† q.167.0. 2

Et est virtus moralis, quia principaliter refrenat, & moderatur appetitum cognoscendi. Sed per accidens impellit contra laborem studii. 22.q.166.2.0.† q.167.1.c. 3

Studiositas non est directè circa cognitionem, sed circa appetitum cognitionis acquirendæ. 22.q.166.2.c. 2m.† q.167.1 c. 4

Studiositas opponitur curiositati, 22.q.160.2.c.† q.161. princip.† q 166.prin.c. 5

STVDIVM importat vehementem applicationem mentis ad aliquid, & principaliter ad cognitionem, secundario autem, ad ea, in quibus homo per cognitionem dirigitur, 22.q.166.1.c. 1

Studium sapientiæ, summe commendatur, 22.q.188.1.c. 2

Circa studium contingit per accidens, quadrupliciter, curiositas, superbia, & alia vitia, licet omne studium, secundum se sit bonum, scilicet vno modo, inquantum per studium minus vtile, retrahuntur aliqui à studio, quod eis ex necessitate incumbit. Alio modo inquantum studet aliquis addiscere ab eo, à quo non licet. Tertio quando homo appetit cognoscere veritatem circa creaturas, non referendo ad debitum finem, scilicet ad cognitionem Dei. Quarto modo inquantum aliquis studet ad cognoscendam veritatem, supra proprii ingenii facultatem, quia per hoc homines de facili in errores labuntur, 22.q.167.1.c. 3

Studium, & curiositas dicuntur pertinere ad carnem, vel ad auaritiam, ratione cognitionis eorum, ad quæ illæ inclinant, 22.q.166.1.2m.† 3m. 4

STVLTITIA dicitur à stupore, quia stultus est, qui propter stuporem non mouetur, 22.q.46.1.2.c. 1

Stultus præcipuè videtur, qui deficit in summa iudicii, s. secundum altissimam causam, non autem si deficiat circa aliquid modicum, 22.q.46.1.1m.† 2.c. 2

Stultitia importat hebetudinem sensus spiritualis, fatuitas autem totalem priuationem eius. Ideo prima opponitur contrariè sapientiæ, secunda verò priuatiuè 22.q.8.6.1m.† q.46.1.0. 3

Stultitia duplex, sicut sapientia duplex, s. mundi, & Dei. Prima sapientia decipit, non autem secunda, 22.q.46.1.2m.† 3m.† q.113.1.1m. 4

Non moueri iniuriis, eo quod terrena non sapiant, pertinet ad stultitiam mundi. Si verò ex stupore, pertinet ad stultitiam simpliciter, 22.q.46.1.4m. 5

Stultitia ex immersione sensus in terrenis, est peccatum non autem si ex defectu naturæ, vt in amentibus, 22.q.46.2.0.† 3.c. 6

Stultitia

7 Stultitia opponitur præceptis de contemplatione veritatis,22.q.46.2.3m.

8 Stultitia est filia luxuriæ, continens odium Dei, & desperationem futuri seculi,quia fastidiunt Deum, & dona eius.22.q.46.3.0.

9 Stultitia ex impedimento corporali,causatur ex ira,ex luxuria verò, inquantum est ex immersione sensus in terrenis,22.q.45.c.3.3m.

10 Hebetudo,stultitia,ignorantia,& præcipitatio differunt, quia prima opponitur intellectui,secunda sapientiæ, tertiæ scientiæ,& quarta consilio.22.q. 8.6.1m.

STVLTILOQVIVM significat peruersam sententiam verborum,per quæ eis præfert delectationes luxuriæ aliis bonis.22.q.153.5.4m.

1 STVPOR causatur ex insolita imaginatione, 12.q.41.4.c.fi.

2 Admiratio est principium philosophandi,sed stupor est impedimentum philosophicæ considerationis,quo timetur iudicare in præsenti, & inquirere in futuro, 12.q.41.4.c.fi.5m.

1 STVPRVM est illicita virginis defloratio, sub cura parentum,22.q.154.1.c.& 6.0.

2 Stuprum fit deformius,ex duplici iniuria sibi adnexa.s. virginis seductæ,vel vi oppressæ, & patris. Et secundum legem reus tenetur satisfacere vtrique, 22.q.154.9.3m.

3 * Filia sacerdotis etiam non nupta, deprehensa in stupro, lapidabatur in veteri testamento, in aliis autem tantum nuptæ,3a.q.89.1.4m.

1 SVBIECTIO.& Qualibet perficitur per subiectionem ad suum superius, 12.q.92. a.c. & 22.q.81.7.c.

2 Mouens, necessario causat motum in mobili, totaliter ei subiecto,non autem in aliis, 1a.q.12.8. 2m.& 22.q.53.1.c.

3 Subiectio mulieris ad virum,inducta est in pœnam mulieris,propter peccatum. Vel non est per modum seruitutis,sed gubernationis,22.q.164.2.c.1m.

4 Omnia sunt nunc subiecta Deo, & Christo, secundum potestatem,sed post iudicium, per finalem impletionem voluntatis eius,1a.q.23.1.3m.& q 59.4.2m.

5 Prima subiectio hominis ad Deum,est per fidem,22.q.16.1.c.

6 Homo dicitur esse Dei dupliciter,scilicet per subiectionem potestati eius,& per vnionem charitatis. Secundum desiit per peccatum, non autem primum, nec alio modo.3a.q.48.4.1m.

7 Subiectio Christi,& cuiuslibet alterius hominis ad Deū triplex,s secundum gradum bonitatis,potestatem, & obedientiam,3a.q.20.1.

8 Christus fuit subiectus sibiipsi,secundum naturam humanam,non autem secundum naturam diuinam,nec secundum aliam personam.3a.q.20.2.0.

9 Omnia,quæ ponunt subiectionem, vel minorationem Christi,intelliguntur secundum naturam assumptam, vel ad commendationem principii in patre,1a.q.42.4.1m.& q.43.7.1m.

1 SVBIECTVM duplex, s.subiectum inhæsionis, & subiectum scibile,1a.q.116.1.c.

2 Subiectum est causa effectiua propriæ passionis,quia proprium fluit à subiecto.1a.q 77.6.3m.

SVBITATIO.& Comparatio motus irascibilis, & concupiscibilis,quantum ad subitationem, 12.q.156.4.c.

SVBSANNATIO, & irrisio,conueniunt in fine. Sed differunt in modo,quia prima fit naso rugato,secunda verò fit ore,id est,in verbo,& cachinnis,22.q.75.1.1m.

1 SVBSISTENTIA dicitur,cuius actus est subsistere,i.per se existere,1a.q 29.2.c.

2 Omne subsistens est tantum vnum numero, 1a.q.41.6.c.& q.44.1.c.& q.54.3.c.& q.75.7.c.

Subsistens vt nominatur nomine intentionis, dicitur suppositum. Si autem nomine rei, dicitur subsistentia,inquantum subsistit,sed dicitur res naturæ, inquātum naturæ communi supponitur,sed et substat accidentibus,dicitur substantia,vel hypostasis,& inquantum rationalis,dicitur persona,1a.q.29.2.c. 3

Subsistere conuenit Deo,ratione eius,ad quod significandum nomen imponitur,scilicet per se esse, non autem ratione eius,à quo nomen imponitur, scilicet subesse, nisi secundum quod essentia subest ipsi esse secundum rationem, 1a.q.14.1. 1m.& q.29.3.3m.& q.39.1.3m. 4

Omne quod est in Deo, subsistit,& tamen ibi non sunt nisi tres subsistentes,1a.q.30.1.2m.& 2.c.& q.34.2. 1m. 5

Sicut dicimus,in diuinis,tres personas, vel tres subsistētias,sic Græci dicunt tres hypostases,non autem tres substantias, propter errorem, 1a.q.29.2.3m.& q.30.1.c.1m. 6

SVBSTANTIA dicitur dupliciter.s. essentia,seu quidditas,& suppositum, 1a.q.29.2.c.& 3a.q.6.3m. 1

Substantia,subsistentia,& essentia,distinguuntur secundum triplicem actum,scilicet substare, subsistere, & esse,quorum esse est cōmune omni enti, sed substare, & subsistere,est commune tantùm substantiæ, 1a.q.29.2 c. 2

Substantia est res habens quidditatem,cui debetur esse per se,& non in alio,scilicet subiecto.1a q 3.5. 1m.& 3a.q.77.1.2m. 3

Per se existere,non est diffinitio substantiæ quia per hoc non demonstratur quidditas eius, quę non est suum esse,1a.q.3 5.1m. 4

Nulla pars integralis potest dici substantia prima, vel hypostasis,1a.q.29.1.5m. 5

Omne,quod est per se in prædicamento substantiæ, est compositum ex esse,& essentia,nō autem ex materia, & forma,1a.q.3.5.c. 6

Subtilitas est proprietas corporis gloriosi per effectum spiritualis potentię.Suppl.q.83.1.0. 1

Nullo modo competere poterit corpori glorioso, vt ratione suæ subtilitatis, possit esse simul cum corpore non glorioso,nisi ex operatione diuinæ virtutis, qua tolletur id,quo impediebatur,ne cum corpore glorioso esse posset.Suppl.q 83.2.c. 2

Fatendum est miraculose fieri posse, vt duo corpora sint in eodem loco.suppl.q 83.3.c. 3

Diuina virtute fieri posset vt duo corpora gloriosa essent simul.s.q.83.4 c. 4

Necessitas existendi in æquali loco, tolli non potest à corpore glorioso ex sua subtilitate,s.q 73.5.c. 5

Corpora gloriosa sunt palpabilia.s q.83.6.c. 6

SVCCESSIO est in succedentibus,sicut ordo in ordinatis.3a.q.73.4.1m. 1

Conuersio eucharistiæ, non ponit aliquem actum imperfectum,sed ponit successionem,cuius relatio secūdum rem,est in pane,non autem in corpore Christi, nisi secundum rationem.3a.q.75.4.1m. 2

In damnatis est pœnarum successio. Sed gloria sanctorum est sine successione. 12.q.67.4.2m.& 22.q.18.2.2m. 3

SVFFICIENS per se duplex, scilicet non recipiens additionem boni,vt Deus,& continens omnia necessaria, vt beatitudo. 1a.q.26.1.1m.& 12.q.3.2.2m.& 3.2m.& q.4.7.2m.

SVFFRAGIA peccatoris,prosunt mortuis,ex opere operato in persona eius, sed etiam ex opere operante in persona Ecclesię,vel ex opere operantis,licet magis prosunt suffragia bonorum.3a.q.82.6.c. 1

Non potest opus vnius alteri prodesse per viam meriti ad statum beatitudinis consequendum,sed per viam orationis.s.q.71.3.c. 2

Cum charitas nunquam excidat,opera viuorum mortuis 3

tuis prosunt, ad pœnæ diminutionem, non ad mutationem status mortuorum. s.q.71.2.o.

4 Suffragia à peccatore facta, quantū ad opus operatum, ratione sui, mortuis non prosunt, ratione vero alterius, si ut totius Ecclesiæ personam gerere t, sicut agit, vt instrumentum, eis prosunt; sed semper prosunt ratione operis operati. s.q.71.3.o.

5 Suffragium, quod pro mortuis fit, facienti prodest, quātum attinet ad vitam æternam, sed in quantum est expiatiuū pœnæ, vt fiat satisfactio, nullo modo prodest s.q.71.4.c.

6 Cum in inferno nulla sit redemptio, suffragia non prosunt damnatis. s.q.71.5.o.

7 Suffragia viuorum auxilio sunt iis, qui in purgatorio detinentur, cum opere vnius possint valere alteri ad satisfaciendum. s.q.71.6.c.

8 Cum per suffragia viuentium status mortuorum mutari non possit, illa pueris in limbo existentibus non prosunt, in quibus oporteret, vt status mutaretur, quantū ad meritum essentialia præmii. s.q.71.7.o.

9 Cum sancti in cælo nullius rei indigeant, non iuuantur per nostra suffragia. s.q.71.8.c.

10 Conuenienter Augustinus posuit tria præcipua subsidia viuorum pro mortuis, eucharistiam, eleemosynā, & orationem. s.q.71.9.o.

11 Simpliciter, & directe indulgentiæ non prosunt mortuis. s.q.71.10.c.

12 Non per se, sed per accidens cultus exequiarum defunctis prodest. s.q.71.11.o.

13 Suffragia pro vno defuncto facta, aliis prosunt, ratione charitatis, ratione vero intentionis magis ei, pro quo fiunt, imo soli, si solum ratio dimissionis pœnæ habeatur. s.q.71.12.c.

14 Suffragia inquantum sunt satisfactiones ex intentione facientis translatæ in mortuos, magis prosunt ei pro quo singulariter fiunt, quam quæ fiunt pro eo, & communiter pro aliis, in quantum vero accipiuntur, vt valent ex virtute charitatis, tantundem singulis prosūt ac si pro vno tantum fierent. s.q.71.13.o.

15 Quantum attinet ad velociorem absolutionem pœnæ, plus valent specialia, & communia suffragia simul, quam communia tantum, quantum vero spectat ad finalem pœnæ liberationem, æque valent communia solum suffragia atque specialia, & communia simul. s.q.71.14.c.

1 *SVMMVM malum non datur, 1ª.q.49.3.o.? q.103.7.1m.? 22ª.q.172.6.c.

2 Summum, & infimum in vita humana, potest accipi dupliciter, s. per comparationem status, ad statum, tam in spirituali vita, quam in sæculari. vel comparationē graduū, qui sūt perfectio vnius status, 22ª.q.189.1.2m

1 SVPER, significat tria, s. directū situm, iuxta, & post. 12ª.q.89.2.1m.

1 SVPERBIA dicitur dupliciter, s. vt supergreditur regulam rationis. & quilibet excessus, prima semper est mala, secundā vero, quandoque est bona, 22ª.q.162.1.1m.

2 Superbia dicitur tripliciter, s. inclinabilitas ad superbiendum, ea flexibilitate naturæ, vel corruptione fomitis actualis: relata contra præceptum, vel inordinatus appetitus excellentiæ in quacunque re; & tertiò inordinatus appetitus excellentiæ, cui debetur honor, & reuerentia, prima est initium, vel radix omnium peccati, secunda est generale peccatum; tertia verò, est peccatum speciale, & est vnum de septem capitalibus, 12ª.q.84.2.o.? 22ª.q.162.2.o.

3 Genus duplex superborū. s. efferentium se supra alios, & attingentiū sibi aliquid supra se. 12ª.q.35.5.c.

4 Superbia propriè, est inordinatus appetitus excellētiæ, cui debetur honor, & reuerentia. Vel superbia propriè respicit defectum subiectionis ad Deum, secundum scilicet, quod aliquis se extollit supra id, quod est sibi præfixum secundum diuinam regulam, vel mensuram. 12ª.q.84.2.o.? 22ª.q.77.3.c.? 132.4.c.? q.162.1.o.? 2.3.c.? 4.5.6.c.

Superbia magis est in appetitu excellentiæ, quā in æstimatione. 22ª.q.162.3.o. 5

Species superbiæ sunt quatuor, secundum Gregorium, s. vel cum aliquis existimat bonum quod, habet ab alio, ac si haberet à seipso efficienter, vel meritorie, vel cum aliquis attribuit sibi maius bonum, quàm habeat, vel prout excellentior aliquis redditur ex hoc, quod bonū aliquod excellētius cæteris possidet, & sic aliis despectis, singulariter vult videri. 22ª.q.162.4.o 6

Excusatio peccati, pertinet ad tertiā speciem superbiæ, præsumptio vero ad quartam. 22ª.q.162.4.3m. 7

Gradus superbiæ sunt duodecim secundum Bernardū, oppositi duodecim gradibus humilitatis: scilicet curiositas, per quam aliquis curiosè vbique, & inordinatè circumspicit; leuitas mentis, per quam scilicet homo superbe, se habet in verbo inepta lætitia, qua homo est facilis, & promptus in risu; iactantia non tacens vsque ad interrogationem, singularitas, per quam scilicet aliquis sanctior aliis vult apparere, arrogantia, per quam scilicet homo se aliis præfert, præsumptio, per quam aliquis reputat se sufficientem ad maiora, defensio peccatorum, simulata confessio, per quam scilicet aliquis nō vult subire pœnam pro peccatis quæ simulate confitetur, rebellio despiciens obedire, libertas, per quam scilicet homo delectatur libere facere, quod vult; peccandi consuetudo, quæ implicat Dei contemptum. 22ª.q.162.4.? 4m. 8

Superbia propriè, semper est peccatum. 22ª.q.162.7.o. 9

Superbiam secundum se, est speciale peccatum, ratione specialis obiecti, sed est peccatum generale, secundum redundantiam duplicem. s. finis, & contemptus legis, 22ª.q.162.7.o.5.1m.? 8.c. 10

Superbiam secundum genus suum, est peccatum mortale praeter actus eius imperfectos. i. sine consensu deliberato 22ª.q.162.5.o. 11

Superbia est grauissimum omnium peccatorum, ex parte auersionis, non autem ex parte conuersionis. 22ª q.132.6.o.? 7.4m. 12

Superbia est initium omnis peccati, ex parte auersioni, concupiscentia vero, ex parte conuersionis. 12ª.q.84.2.c.4.4m. 13

Superbia est initium omnis peccati, non actu, sed aptitudine 22ª.q.162.2.o.? 5.1m.? 7.1m. 14

* Superbia, & auaritia inquantum sunt specialia peccata, sunt radices omnium peccatorum. 12ª.q.84.1.c. 2m.? 2.c.? 22ª.q.117.2.1m. 15

Superbia est primum omnium peccatorum, & principium eorum, 22ª.q.162.7.o. 16

Superbia est regina omnium vitiorum. 12ª.q.84.4.4m.? 22ª q.132.4.c.1m.? q.153.4.2m.? q.162.8.c. 17

Superbia inordinate appetit excellentiam, sed inanis gloria manifestationem eius, ideo non inordinatè, sed prima causat secundam. 22ª.q.132.4.c.? q.162.8.2m. 18

Superbus anhelat ad superabundantiam fortitudinis, ideo vult videri audax. 22ª.q.162.7.5m. 19

Superbia opponitur magnanimitati secundum excessu in quantū tendit ad magna inordinate, sed directius opponitur humilitati, inquātum subiectionem aspernatur. 22ª.q.162.1.3m.? 5.c. 20

Superbia corrumpit solam humilitatem, per directam contrarietatem, cæteras autem virtutes corrumpit per abusum. 1ª.q.64.2.5m.? 12ª.q.22ª.2.1m. 21

Superbia semper contrariatur dilectioni Dei, & aliquādo dilectioni proximi. 22ª.q.162.5.2m. 22

Superbia est subiectiue in irascibili, non solum sensitiua, sed etiam in voluntate. 22ª.q.162.3.o. 23

Homo superbiuit de scientia, & potentia, ideo conuictus est de ignorantia per idolatriam, & de impotentia, per transgressionem legis. 12ª.q.82.2.3m.? 6.c. 24

Superbia

25 Superbia oritur ex virtutibus per accidens tantum.i.occasionaliter,22e.q.162.5.3^{m}.

26 Superbia directè impedit cognitionem practicam, non autem speculatiuam,nisi indirectè,22e.q.162.3.1^{m}.

27 Extollentia oculorum,est signum superbiæ, excludendo reuerentiam,& timorem.22e q.161.c.3^{m}.

28 Deus permittit ruere in luxuriam,vt liberet à superbia. 22e. q.76.4.c.¶ q.87.2. 1^{m}.¶ q. 98.2. 3^{m}.¶ 22e.q.162. 6.3^{m}.

29 REMEDIVM triplex contra superbiam, scilicet consideratio propriæ infirmitatis, magnitudinis Dei, & imperfectionis propriorum bonorum,22e.q. 162.6.1^{m}.

*SVPERFICIES est proprium, & per se subiectū colorum.12^{e}.q.56.1.3^{m}.¶ 3^{a}.q.74.c.c.

SVPERIVS habet similitudinem cum inferiori, vt sol cum igne,& in Deo est similitudo omnium rerū, & secundum accidens,potest esse aliquid simile substantiæ,similitudinem quæ est inter causatu, & causam,1^{a}.q.57.2.2^{m}.

1 SVPERSTITIO est quædam infidelitatis. 22^{e}. q. 94.1.1^{m}.¶ q.97.4.c.¶ q.100.1.1^{m}.

2 Superstitio est vitium,religioni oppositum,secundum excessum.22^{e} q.92.1.0.¶ q.94.1.c.¶ q.95.1.c.¶ q. 122. 3.c.¶ q.118.2.b.

3 Species eius sunt quatuor, scilicet cultus Dei inordinatus,idololatria,diuinatio,& obseruatio vana.22^{e}.q.92 c.o.¶ q.94.1.0.

4 Ad superstitionem pertinet omnis idololatria,& omnis acceptio auxilii dæmonum ad aliquid faciendum,vel cognoscendum.22^{e}.q.95.2.c.

5 Quicquid procedit ex societate dæmonum cum hominibus,superstitiosum est.22e.q.95.2 b.

6 Omnis superstitio oritur ex aliquo pacto cum dæmonibus inito, expresso,vel tacito,ideo prohibetur primo præcepto.22e.q.122.2 3^{m}.¶ 3.4.c.

SVPPOSITIO ponitur aliquando in prædicato,tā confuse,quàm determinate.1^{a}.q.36.4.4^{m}.

1 *SVPPOSITVM.¶.In compositis differunt suppositum,& natura. 1e.q.3.3.c.¶ q.29.2.3^{m}.¶ 3e. q.16.5.1^{m}.

2 In diuinis suppositum dicitur, quasi sub alio positum, non quidem secundum rem,sed secundum modum significandi,quia ibi est res subsistens.1e.q.39.1.1^{m}.

3 In Deo, suppositum, & natura, sunt idem re, & differunt secundum modum significandi, 1^{e}.q.3.3.0.¶ 3^{e} q.2.2.c.

4 Persona filii Dei,est suppositum naturæ humanæ, 3^{e}.q. 16.1.2.3.c.

1 SVSPICIO vitium importat,quæ quanto plus procedit,est magis vitiose,22^{e}.q.60.3.c.

2 Suspicio est opinio mali, ex leuibus signis, 22^{e}.q.60. 3.4 c.

3 Gradus suspicionis triplex, scilicet leuis dubitatio, certa æstimatio,& condemnatio iudicalis; prima est peccatum veniale; secunda est peccatum mortale, si est de graui;tertia est peccatum mortale,pertinēs ad iniustitiam.22e.q.60.3.0.

4 Suspicio contingit tripliciter, s. ex propria malitia, ex odio,& ex experientia,22e.q.60.3.4.c.

SVSTINERE est difficilius tripliciter, quàm aggredi,& importat passionem corporis,& actionē animæ,22e.q.123.6.1^{m}.¶ 2^{m}.

1 SVSVRRATIO est ad separationem amicitiæ,detractio vero,ad denigrationem famæ, ideo differunt fine,sed conueniūt in materia,& forma, s.in occulta maledictione,22e.q.74.1.0.¶ q.75.1.c.

2 Susurratio est grauius peccatum detractione, & contumelia, quia amicitia est melior quolibet alio bono exteriori,22^{e}.q.74.2.0.

1 SVVM dicitur alicuius,quod ad ipsum ordinatur,1^{a} q.21.1.3^{m}..

Suum vniuscuiusque dicitur, quod ei secundum proportionis æqualitatem debetur,22^{e}.q.58.11.c. 2

T.

TABERNACVLVM Dei,significat Ecclesiā militantem,sed domus, vel templum Dei significat Ecclesiam triumphantem,12^{e}.q.102.4. c^{m}. 1

Ratio tabernaculi in veteri lege, & distinctio partium eius,& templi,declaratur,12^{e}.q.102.4.0. 2

Totus status pitoris tabernaculi,ordinabatur ad figurādum mortem Christi.12e.q.102.4.5^{m}. 3

TABVLA secunda post naufragium peccatorum est pœnitentia,& verecundia,1^{a}.q.84.6.0.

TACERE dicendum,& loqui tacendum, est peccatum,12e.q.73.1.3^{m}.

TACTVS est sensus alimenti, gustus autem est discretiuus saporum,22e.q.141.5.1^{m}. 1

Tactus vt est in aliis membris,quàm in lingua,distinguitur à gustu,& secundum diuersam rationem immutationis.1e.q.78.3.3^{m}. 2

Tactus est vnus genere, & est plures specie, secundum plures contrarietates, vel omnes huiusmodi conueniunt in vno genere proximo,sed innominato, 1e.q. 78.3.3^{m}. 3

Tactus est fundamentum omnis sensus,& est per totum corpus,sicut & organum eius, & eo dicitur aliquid sensitiuum,1^{a}.q.76.5.c.¶ q.91.1.3^{m}.¶ 1.1^{m}. 4

Subtilitas tactus,sequitur æqualitatem complexionis; ideo quanto quis est melioris tactus, tanto melioris est intellectus.1^{a}.q.76.5.c. 5

Organum,& medium tactus, non possunt denudari suo obiecto, sicut in aliis sensibus, quia qualitates tangibiles,sunt differentiæ corporis, inquantum corpus 2^{a}.q.91.1.3^{m}. 6

Proles in ventre matris, antequam habeat animam rationalem,sentit per tactum,1^{a}.q.14.2.3^{m} 7

Tactus duplex,s.quantitatis,& virtutis, 1^{e}.q.75.3^{m}.¶ q. 105.2.1^{m}. 8

TANTVM.¶. Hoc aduerbium tantum,cùm sit exclusiuum,potest poni ex parte subiecti, & ex parte prædicati,possumus enim dicere; tantum Socrates currit.i.nullus alius currit, & Socrates currit tantum .i. nihil aliud facit,1^{a}.q 31.3.2^{m}.

TARDITAS superflua,minus opponitur rectitudini consilii,quam præcipitatio,quia oportet consiliari tarde,22e.q.51.1.3^{m}.

TEMERITAS.¶. Temere fieri dicuntur,quæ ratione non reguntur, vel propter impetum voluntatis, vel passionis,vel ex contemptu, & hoc propriè est temeritas, quę causatur ex superbia, ideo continetur sub præcipitatione,quæ respicit vtrunque, sed magis primum,22e.q.53.3.2^{m}. 1

Temeritas,siue præcipitatio, est defectus consilii,& species imprudentiæ,22e.q.51.2.5.c.fi. 2

Defectus docilitatis,vel memoriæ,vel rationis, pertinet ad temeritatem, seu præcipitationem. 22e.q.53. e.c.fi. 3

TEMPERANTIA est virtus, & est virtus specialis, si sumatur antonomatice,vt refrenat à maxime allicientibus, sed est virtus generalis communiter,22e.q 141.1.2.0.¶ 3.1^{m}.¶ q.186.1.c. 1

Temperantia est virtus cardinalis, 12e.q.61.0.¶ q.66.1. 4.c.¶ 22e.q.141.7.0. 2

Temperantia,& omnes partes eius, denominantur a defectu,in quo consistit laus earum,sicut fortitudo, & omnes partes eius,& laus earum consistit in excessu,22e.q.146.1.3^{m}. 3

Laus eius, est in vincendo delectationes, quàm in persistendo contra impetus earum, 22e. q. 338. 2.3^{m}. 4

Temperantiam mensuram accipit ex conuersatione se 5

iutis

latis corporalis,& multò magis ex conſeruatione ſalutis ſpiritualis. 22ſ q.141.6.3^{m}.

6 Neceſſitas huius vitæ,eſt regula temparantię,ſ.vt rebus vtamur ad neceſſitatem vitæ præſentis, 12ſ.q.63.4.c. ¶ 22ſ.q.141.6.0.¶ q.142.1.c.

7 Modus temperantiæ,& omnium partium eius,eſt in retrabendo à dalactationibus corporis, 22ſ.q.141.2.3. c.¶ q.161.1.4.c.

8 Partes eius integrales,ſunt verecundia,& honeſtas;partes verò ſubiectiuæ,ſunt abſtinentia,ſobrietas, caſtitas,& pudicitia; partes autem potentiales,ſeu adiunctæ,ſunt continentia,humilitas, manſuetudo,ſeu clementia,modeſtia,bona ordinatio,ornatus,auſteritas, parcitas,ſeu per ſe ſufficientia,& moderatio,ſeu ſimplicitas,22ſ.q.143 0.¶ 145.4.0.¶ q.146.1.3^{m}.¶ q.117. 3.0.¶ q.160.1.0.¶ q.161.4.0.

9 Verecundia non eſt pars temperantiæ,quaſi intrans eſſentiam eius,ſed quaſi diſpoſitione ſe habens ad eam, 22ſ.q.144.4.4^{m}.

10 Verecundia principalius pertinet ad temperantiam, ratione motiui,ſ.turpis,& non ratione timoris,ſecundario vero ad alias virtutes,22ſ.q.144.1.2^{m}.¶ 4.4^{m}.

11 Studioſitas eſt pars temperantiæ adiuncta,ſeu potentialis,& comprehenditur ſub modeſtia,22ſ.q.160.2.0.

12 Patientia non eſt pars temperantiæ, quia patientia firmat in bono contra triſtitias illatas ab alio , hæc autem circa triſtitias tactus, refrenando , 22ſ.q.136. 4.2^{m}.

13 Obiectum temperantiæ, eſt bonum delectabilium in concupiſcentiis tactus ſecundum modum rationis, vel legis diuinæ,12ſ.q.63.4.c.

14 Temperantia principaliter eſt circa concupiſcentias, & delectationes, ſecundario autem circa triſtitiam de abſentia delectabilium , 12ſ.q.35. 6. 3^{m}.¶ 22ſ.q. 21. 1. 1^{m}.¶ q. 23.4. 2^{m}.¶ q.95.3.2^{m}.¶ q.141.3.0.¶ q. 147.2.3^{m}.

15 Temperantia directè modificat paſſiones concupiſcibilis, quę tendunt in bonum , & conſequenter omnes alias,22ſ.q.141.3.1^{m}.

16 Temperantia munditiam operatur, ſed non habet rationem ſanctitatis, niſi referatur in Deum. 22ſ.q. 81.8.2^{m}.

17 Propria materia temperantiæ, ſunt paſſiones, circa delectabilia tactus,1^{a}.q.59.4.3^{m}.¶ 12ſ.q.61.3.c.¶ 22ſ q.137.1.c.

18 Temperantia principaliter eſt circa delectationes tactus,quo ad vſum,non autem,quo ad iudicium, 22ſ q.151.3.1^{m}.

19 Temperantia propriè eſt circa maximas delectationes, ſcilicet tactus,id eſt,in cibo,potu,& veneris,ſecundario autem circa delectationes aliorum ſenſuũ, 12ſ.q. 60.5.c.¶ 22ſ.q. 141.4-5.0 ¶ 7.0.¶ q.143.c.¶ q.149.1.c.¶ q.151. 3.0 ¶ q. 153. 1.1^{m}.¶ q.155.2.c.¶ q.156.2.c.¶ q. 160.1.0 ¶ q.166.1.c ¶ 1.c.2^{m}.

20 Temperãtia principaliter eſt circa delectationes tactus, ſecũdò guſtus,tertiò olfactus,quartò aliorum ſenſuũ, 22ſ.q 141.5.0.

21 Temperantia eſt circa delectationes tactus moderando eas,non autem continentia,ſed reſiſtendo eis,22ſ q.155.3.1^{m}.

22 Temperantia eſt circa concupiſcentias naturalium delectationum,non autem liberalitas,quia concupiſcentia,& delectatio pecuniæ,non eſt naturalis, ſed animalis,ideo liberalitas non pertinet ad temperantiam,22ſ q.117.5.2^{m}.

23 Temperantiæ eſt refrenare delectationes ſenſibiles,non autem amicitiæ ſ.affabilitatis,ſed cauſare delectationes rationis in conuictu,22ſ.q.114.1.1m.

24 Integritas,tranquillitas animi, decor, & honeſtas, maxime conueniunt temperantiæ, inter cæteras virtutes,22ſ.q.141.2.1^{m}.¶ 2^{m}.¶ 3^{m}.¶ 8.1^{m}.¶ q.143.c.¶ q. 145.4.0.¶ q.152.5.c.¶ q.180.2.3^{m}.

Temperantia eſt principalior virtus, manſuetudine , & humilitate,22ſ.q.141.7.2^{m}.¶ 3^{m}. 25

Temperantia,& fortitudo,vt virtutes humanæ,non ſũt in angelis,ſed tantùm vt operantur moderate , & firmiter.1^{a}.q.50.4.3^{m}. 26

Tẽperãtia ẽ ſubiectiue in cõcupiſcibili,1^{a}.q.59.4.3^{m}.¶12ſ .q.61.1.c.¶ q.66.1.c.¶ q.25.3.c ¶ 22ſ.q.58. 5.2^{m}.¶ 9.c. 27

TEMPLVM, vel altare, ſoli Deo dedicatur, licet nominetur in honore ſanctorum , 22ſ.q.85 2.3^{m}. 1

Templum,vel tabernaculum oportuit fieri, nõ quidem propter Deum, ſed propter homines , vt excitaretur deuotio,& cognitio Dei,12ſ q.102.4.1^{m}. 2

Templum fuit ędificatum à Salomone, in loco oſtenſo Abrahæ. Non autem prius, ne gentes appropiarent illud ſibi , vel deſtruerent, * tertia vero ratio eſt, ne quælibet tribus vellet habere locum illum in ſorte ſua,& propter hoc orirentur inter eos lites,& iurgia 12ſ.q.102.4.2^{m}. 3

Gentiles cooperati ſunt Iudæis, in cõſtructione templi. Non autem in conſtructione tabernaculi , quia primum ſignificat ſtatum legis nouæ, ſecundum vero, ſtatum veteris legis.12ſ.q.102.4.2^{m}. 4

Templum,vel tabernaculum,erat tantum vnum, ad excluſionẽ idololatriæ,& quia cultus corporalis, ſecundum ſe non erat Deo acceptus, ſicut cultus ſpiritualis.Ideo multiplicantur Eccleſiæ,& altaria nunc,12ſ q.102.4.3^{m}. 5

Sicut in vnitate templi, vel tabernaculi, repræſentabatur vnitas Dei,vel Eccleſiæ , ſic in diſtinctione eorum repræſentabatur diſtinctio rerum ſub Deo,12ſ.q.102 4.3^{m}.¶ 4^{m}. 6

Pars orientalis in templo , vel tabernaculo , ſignificat mundum corporalem, vel vetus teſtamentum. Sed pars occidentalis , id eſt ſancta ſanctorum , ſignificat ſubſtantias ſpirituales,vel patriam cęleſtem , vel ſtatum hunc,12ſ.q.102.4.4^{m}.¶ 5^{m}.¶ 6^{m}. 7

MALA temporalia,infliguntur impiis in pœnam,nõ autem iuſtis,ſed in medicinam, 12ſ.q.114. 10.3^{m}. 1

Fides non eſt de aliquo temporali,vt de obiecto ,ſed vt pertinet ad veritatem æternam,22ſ.q.4.6.1^{m}. 2

TENTARE eſt ſumere experimentum de aliquo,an ſciat,vel poſſit, vel velit. Quod contingit ſextupliciter,ſcilicet verbis,factis,apertè,occultè,expreſſè,& interpretatiuè, 1^{a}.q.114.2.0.¶. 22ſ.q. 97.1.0. 1

Tentatio ad prouocandum ad culpam , ſemper eſt peccatum in tentante , non autem ſemper in tentato,1^{a} q.48.5.3^{m}. 2

Quantò quis maiori tentationi ſuccumbit,tantò minus peccat , 12ſ.q.73.5.c.¶ 6.2^{m}.¶ q.77.6.b.¶ 22ſ.q. 162. 6.1^{m}. 3

Occaſio tentationis duplex, ſcilicet ex parte hominis , id eſt propinquare peccato,& ex parte diaboli,ſ. bonum opus. Prima debet vitari , non autem ſecunda exemplo Chriſti,3^{a}.q.41.2.2^{m}. 4

Tentatio per ſe non eſt appetenda : quia non eſt vtilis, nec bona,niſi per accidens,ſ.per auxilium gratię Dei, ſed eſt mala de ſe,3^{a}.q.41.2.2^{m}. 5

Tentare Deum expreſſè,eſt petere aliquid ab eo,vel aliquid facere,vt exploret eius ſapientiam,pietatem,vel poteſtatem. Interpretatiuè vero,eſt ſine neceſſitate, & vtilitate,committere ſe Deo in factis,vel in petitionibus, 22ſ.q.13.4.1^{m}.¶ q.97.1.0.¶ 2.c. ſi.¶ 3^{m}.¶ 3^{a}. q.42.4.1^{m}. 6

Tentare Deum,ſemper eſt peccatum,quia omnis tentatio procedit ex ignorantia,vel ex dubitatione, 1^{a}. q. 112.2.c.¶ 22ſ.q.97.2.0. 7

Tentatio Dei,& qualibet alia irreuerentia eius,opponitur religioni,& ẽ ſpecies irreligioſitatis,22ſ.q.97.2.0. 8

Superſtitio eſt grauius peccatum tentatione Dei, quia magis eſt contra reuerentiam Dei,22ſ.q.67.4.0. 9

Adam

T

ratione obiecti tristantis, si sit præsens, 12æ.q.41.2.3^{m}

3 Timor non est virtus theologica, quia non habet Deũ pro principali obiecto, sicut amor, sed malum, 22æ.q.19.9.2^{m}.& 3^{m}.

4 Timor pertinet ad appetitum sensitiuum. 12æ.q.41.1.c & 22æ.q.7.1.c.

5 Timor nullo modo est in concupiscibili, sed in irascibili, 12æ.q.25.1.c.& q.41.2.3^{m}.& q.42.3.2^{m}.& q.43.1.3^{m}.

6 Vis appetitiua perficitur contra concupiscentiam inordinatã delectabilium dono timoris, ideo timor correspondet temperantiæ, 12æ.q.68.4.c. fi.& 1^{m}.& 4^{m}.& 22æ.q.141.1.3^{m}.

7 Decertantes non timent propter potentiam decertandi, sed propter defectum eius, 12æ.q.45.1.3^{m}.

8 Decapitandi non timent, quia non habent spem euadẽdi, quæ requiritur ad timorem, 12æ.q.42.2.c.fi.& q.43.2.c.2^{m}.& 3ª.q.15.7.c.

9 Timor nullo modo est in Deo, quia Deus non habet superiorem, 22æ.q.19.11.2^{m}.

10 Habitus, & actus doni timoris, & passio eius, fuit in Christo, secundum quod appetitus eius refugiebat læsionem corporis, non autem incertitudo futuri, nec vitium timiditatis actu, nec habitu, 3ª.q.7.6.o.& q.15.7.o.

11 Timor filialis, est in beatis, quo ad actu reuerendi Deũ, nisi autem quo ad actum timendi separationem à Deo, nec timor seruilis.i.de pœnis, est in eis, 12æ.q.67.4.2^{m}.& 22æ.q.19.11.o.

12 Timor est in damnatis, propter successionem pœnarum, non tamẽ proprie, quia sunt sine spe, 12æ.q.67.4.2^{m}.

13 Obiectum timoris, est malum futurum, difficile, cui resisti non potest. 12æ.q.41.1.o.& 2.4.c.& q.42.2.3.5.c.& q.43.1.c.& q.44.2.c.3^{m}.& 22æ.q.19.11.c.& q.123.4.c.& q.144.1.c & 2.c.

14 Timor primo, & per se respicit malum, vt proprium obiectum: bonum autem, ut habet respectum ad malũ duplex.s.priuans bonum, vel inflictum ad bono, 12æ.q.42.1.o.& q.43.1.1^{m}.

15 Timor respicit duo s.malum, quod refugit, & bonum, quod sua virtute potest infligere malum, 12æ.q.40.2.2.c.& q.103.1.1^{m}.& 22æ.q.19.1.c & 3ª.q.7.6.o.

16 Deus timetur, non quidem vt malum, sed quia infligit malum pœnæ. 12æ.q.42.1.c.& 22æ q.19.1.o.& 9.2^{m}.

17 Deus est obiectum timoris, ratione iustitiæ, spei verò ratione misericordiæ, 22æ.q.19.1.2^{m}.

18 Timor est de malo naturæ, non autem propriè de malo culpæ, nisi ratione exterioris causæ.s. seductionis, & huiusmodi, 12æ.q.42.2.3.o.& 22æ.q.144.1.c.

19 Malum naturæ, dupliciter non timetur, s. quando est malum distans, vel quando est ineuitabile, 12æ.q.42.2.o.& 6.2^{m}.

20 Insolita, & repentina, maxime timentur, quia videntur esse maiora mala, & minus remediabilia, 12æ.q.42.5.o.& q.48.3.3^{m}.

21 Quæ non habent remedium, quando sunt in præsenti, maximè timentur de futuro, non autem si carent remedio, dum sunt futura, 22æ.q.42.6.o.

22 Malum, quod timetur, semper est à causa extrinseca, 12æ q.42.3.c 2^{m}.& 4.c.

23 Timor, vt est à causa extrinseca.i.vt est passio cõsequẽs phantasiam mali imminentis, potest timeri, non autẽ secundum quod subest voluntati 12æ.q.42.4.c.

24 Timor oritur ex fuga mali, quæ oritur ex desiderio boni, ideo timor dicitur desiderium, 22æ.q.41.1. 3^{m}.

25 Timor per se nascitur ex amore, sed per accidens causat amorem, 12æ.q.43.1.1^{m}.& 22æ.q.123.4.2^{m}.& q.25.2.c.& q.126.1.c.& q.175.2.3^{m}.

26 Amor est causa timoris, dispositiue, & materialiter, sed illatiuum mali, est causa timoris effectiue, 12æ.q.43.1.o.& 2.c.& 22æ.q.19.9.3^{m}.

27 Defectus est causa timoris, dispositiue, & materialiter ex parte timẽtis, sed ex parte eius, qui timetur, virtus, & robur ẽ causa per se, p accidẽs aũt defectus.s.ignorantia, iustitia, læsio, uel timor læsionis, 12æ q.43.2.o.

Sensus non apprehendit futurum, sed ex apprehensione præsentis, animal mouetur instinctu naturali, ad timendum, vel sperandum futura, 12æ.q.41.1.3^{m}. 28

Timor consequitur desperationem vincendi, 12æ.q.25.3.c. 29

Mites, & astuti, occultant iram, & nocent improuisos, ideo magis timentur, quàm acuti, * quia qui habent iram acutam, non occultant eam, & ideo nocumenta ab illis illata, non ita sunt repentina, quia præuideantur, 12æ.q.42.5.2^{m}. 30

Timor causat contractionem caloris, & spiritus, ab exterioribus ad interiora, sed propter fugam causatum ex imaginatione, refugiunt à corde, & à superioribus ad inferiora, sed ira facit econuerso, propter calorem, & subtilitatem spirituum, ideo timor supra fugam, & abominationem, addit quandam depressionem animi, propter difficultatem mali, sed ira facit prõptos, & audaces ad inuadendum, 12æ.q.25.1.c.& q.44.1.3.o.& q.45.4.1^{m}.& 3^{m}. 31

Timor impedit operationem exteriorem, ex parte mẽbrorum, propter defectum caloris, sed confert ei ex parte animæ, per solicitudinem, nisi perturbet rationẽ propter excessum, 12æ.q.44.4.o. 32

Timor facit tacere, quia contrariatur formationis vocis 12æ.q.44.1.2^{m}. 33

Timor facit pallere, sed verecundia, rubere, quia obiectum primi, opponitur naturę, & appetitui animali, obiectum autem secundi, opponitur secundo tantũ, 12æ q.44.1.5^{m}.& 3ª.q.72.9.c. 34

Timor causat sitim, solutionem ventris, remissionem vrinæ, & seminis, propter contractionem ventris, & testiculorum, 12æ.q.44.3.1^{m}. 35

Timor Dei operetur ad vitationem omnis peccati, etiã negligentiæ. 22æ.q.54.2.4^{m}. 36

Timor, qui est secundum rationem, excusat totaliter à peccato, non autem timor inordinatus, sed diminuit peccatum, inquantũ est inuoluntarius, 22æ.q.125.4.o. 37

Timor duplex.s naturalis.i de malo corruptiuo, & non naturalis.i.de malo contristatiuo non repugnante naturæ. 12æ.q.41.3.o. 38

Species timoris sunt sex.s.segnities, erubescentia, verecundia, admiratio, stupor, & agonia, 12æ.q.41.4.o.& 22æ.q.19.2.1^{m}. 39

Timor duplex, s.filialis, & seruilis, 12æ.q.67.4.2^{m}.& 22æ.q.7.1.c.& q.22.2.o. 40

Timor quadruplex.s.humanus, vel mundanus, seruilis, initialis, & filialis, siue sanctus, seu castus, 22æ.q.19.2.c. 41

Timor, & tristitia, habent conuenientiam in malo, sed differunt, quia primum est de futuro & arduo, secundum autem de præsenti, & absolute, 12æ.q.42.3.2^{m}.& 3ª.q.15.7.c. 42

Timor magis respicit rationem difficilis, quàm spes, 12æ.q.44.2.3^{m}. 43

Ea, quæ augent spem, diminuunt timorem, vt experientia, & omne augens potestatem, 12æ.q 42.5.1^{m}. 44

Timor, qui est inordinatus mortis tantum .i. timiditas, opponitur fortitudini, non autem timor, qui est secũdum rationem, nec timor inordinatus aliarum rerum, quia includitur in quolibet peccato, 22æ.q.125.2.o. 45

Timor initialis, & filialis, differunt secundum status, sicut imperfectum, & perfectum, nõ autem essentialiter, 22æ.q.19.8.o. 46

Timor mundanus, & humanus, pro eodem computentur, quia conueniunt in vna ratione auertendi a Deo, 22æ.q.19.2.5^{m}. 47

Timor mundanus, vel humanus respiciunt pœnam auertentem à Deo, sed timor seruilis, & initialis pœnam trahentem ad eum. seruilis principaliter, alius secundario. 22æ.q.19.2.4^{m}. 48

Timor

49 Timor seruilis,& filialis non sunt idem secundum substantiam,sed differunt essentialiter,& specifice,22ſ. q.19.a.5^{m}.℣ 5.o.

50 Timor filialis,non contrariatur virtuti spei,sed sibi mutuo cohaerent , & se inuicem perficiunt , 22ſ. q. 19. 9.1^{m}.

51 Timor seruilis,ex amore sui causatur.22ſ.q.19.6.c.

52 Timor seruilis,manet cum charitate,quo ad substantiã eius,non quo ad seruilitatem,22ſ.q.19.6.o.℣ 8.2^{m}.℣. 10.c.

53 Timor seruilis,secundum suam substantiam,est bonus, sed seruilitas eius est mala,22ſ.q.19.4.o.℣ 7.9.c.

54 Timor non est peccatum secundum se,sed vt est inordinatus,& tunc est peccatum mortale, & quandoque veniale,22ſ.q.125.3 o.℣ 4.c.℣ q.126.1.o.

55 Timor mundanus, semper est malus , quia causatur ab amore semper malo.f.ab amore mundano, 22ſ.q.19. 3.o.℣ 9.c.

56 Timor filialis,& timor castus,sunt idem.22ſ.q.19.2.3^{m}

57 Timor filialis habet duos actus.f.reuereri Deum,& timere separationem ab eo.12ſ.q.67.4.2^{m}.

58 Timor filialis augetur,aucta charitate,seruilis verò diminuitur secundum actum eius,non autem secundũ substantiam,22ſ.q.19.10.o.

59 Timor filialis,siue castus,est primum donum,inter septem dona Spiritus sancti,non autem timor mundanus,vel humanus,nec seruilis,licet sit à spiritusancto, 22ſ.q.19.9.o.℣ 12.1^{m}.

60 Actus doni timoris in beatis,est habere reuerentiam ad Deum,12ſ.q.67.4.2^{m}.

61 Donum timoris, eminentius retrahit à malis , propter reuerentiam Dei, quam virtus moralis, 12ſ. q. 61. 4.4^{m}.

62 Donum timoris,datur contra superbiam,nec tamen est humilitas,sed est principium eius.12ſ.q 6[illegible] 4^{m}

63 Donum timoris,correspondet spei,22ſ.q 17.principio. ℣ q.19.principio.

64 Donum timoris,principaliter correspondet spei, secundariò autem temperentiae,22ſ.q 141.1.3^{m}.

1 TYRANNUS.℣.Regnum faciliter degenerat in tyrãnidem,propter magnam potentiam eius, ex crudelitate,& auaritia , nisi regis sit perfecta virtus. 12ſ.q. 105,1.2^{m}.

2 Tyranni,ciuitates desolantes,sacra prędantes .i. magna per vim auferentes, sunt iniusti,non autem illiberales,quia illiberalitas , est circa mediocres pecunias. 22ſ.q.118.6.4^{m}.

3 Perturbatio regiminis tyrannici , non habet rationem seditionis,nisi sic inordinate fiat,quod maius detrimẽtum sequatur,sed tyrannus est magis seditiosus . 22ſ. q.42.2.3^{m}.

4 Non licet occidere,vel inuadere tyrannos,nisi per publicã potestatem,licet principatur eorum sit iniustus . 22ſ.q.42.2.3^{m}.

TORNEAMENTU M.i.inordinata, & periculosa exercitia,prohibentur priuatione sepulturae ecclesiasticae,non autem castiludia,12ſ.q.40.1.4^{m}.

1 TOTUM triplex ,f. quantitatiuum rationis, vel essentiae totum potentiale,vel virtutis,secundũ, & tertium conuenit formis per se;primum verò, per accidens tantum,1^{a}.q.76.8.c.

2 Totum homogeneum,nihil includit , quod non includat quaelibet pars eius,nec differt secundum identitatem earum,& totius,nec per consequens à suis partibus. 1^{a}.q.11.2.2^{m}.

3 Totum substantiale,est in qualibet parte totum,sicut totanatura,& species aquae,est in qualibet parte aquae, non autem totum quantitatiuum, sed pars in parte , sicut locatum in loco.1^{a}.q.8.2.3^{m}.

4 In substantiis incorporeis,non est totalitas per se,nec per accidens, nisi secundum perfectam rationem suae essentiae.1^{a}.q.8.2.3^{m}.℣ q.50.1.3^{m}.℣ q.76.8.c.

Virtus totius potentialis, est in vna parte eius completè,in aliis autem diminutè,1^{a}.q.77.1.1^{m}.℣ 12ſ.q.57. 2.2^{m}. 9

TRAGOEDUS. verus est falsus lector,secundum August.1^{a}.q.17.1.1^{m}.

TRAHERE.℣ Multi trahentes vnam [illegible], faciunt vnam actionem ex parte operati,sed multas ex parte agentium.1^{a}.q.76.2.c. 1

Te tua fata trahnot,vt poete dixit.1^{a}.q.116.2.3^{m}. 2

TRANSFIGURATIO Christi, conuenienter facta est,ostensione gloriae,non autem mutatione. f. formae,vel naturae.1^{a}.q.45.1.o. 1

Testes eius fuerunt conuenientes,f.Moyses,Helias,Petrus, Ioannes, Iacobus,& Deus pater,1^{a}.q.45.3.4.o. 2

Moyses in ea non reassumpsit proprium corpus, sed aliud,sicut angeli;Helias autem habuit proprium corpus,& venit illuc, de paradiso terrestre , non autem de caelo empyreo.3^{a}.q.45.3.2^{m}. 3

TRANSGRESSIO propriè, est agere contra praeceptum negatiuum, & est communis omni materialiter, sed formaliter est speciale peccatũ dupliciter.f. vt est contemptum praecepti , & vt differt ab omissione.22ſ.q.79.2.o.℣ 5.3^{m}.℣ 4.3^{m}. 1

Transgressio,& omissio propriè,sunt peccata mortalia, sed large.i.praeter praecepta,sunt venialia, 22ſ.q.79. 4.3^{m}. 2

Transgressio simpliciter,& absolutè,grauior est omissione,licet aliquando sit econuerso.22ſ.q.79.4 o. 3

Transfiguratio contrariatur actui virtutis, cuiusmodi omissio dicit simpliciter negationem.22ſ.q 79.4.c 2^{m}. 4

Omnis transitus, est determinatio ad determinatum. 1^{a}.q 46.2.6^{m}.

TRANSMUTATIO organi sensus duplex.f.intẽtionalis,seu spiritualis,& naturalis:prima requiritur per se ad actum potentiae sensitiuae, apprehensiuae , secunda verò per accidens,sed requiritur per se ad actum appetitus sensitiui,12ſ.q.22.2 3^{m}.℣ 3.c. 5

TREMOR est effectus timoris, propter debilitatem virtutis,ex defectu caloris. 12ſ.q.44.1.2^{m} ℣ 3.o 1

Cur timentibus maximè tremit , & quae connectuntur pectori,vt vox,labium superius, mandibula inferior, brachia, manus , quia calor deserit cor , & descendit ad inferiora,vel quia haec membra sunt mobiliora,sicut & genua.12ſ.q.44.3.3^{m}. 2

TRIBULATIO.℣. Misericordes quandoque tribulantur,ad eorum correctionem,vel humiliationem , vel probationem.22ſ.q.108.c fi. 1

Tribulationes,quibus Deus punit peccatores,sunt meritoriae, & satisfactoriae,si patienter acceptentur, nõ autem aliter,12ſ.q.87.6.c.fi. 2

Nullus est sic crudelis,qui tribulatis, & humiliatis noceat,sed parcit, quia canis etiam non mordet hominem iacentem.12ſ.q.47.4.2.1. 3

TRIDUO Christus fuit totus in sepulchro, non autem totum,3^{a}.q.52.3.o.

TRINITAS.℣. Trinitatem non esse in diuinis, est impossibile.1^{a}.q.31.1.o. 1

Nomen Trinitatis, significat vnitatem assentiae in recto,& numerum personarum in obliquo, quo ad etymologiam, sed quo ad significationem , est econuerso.1^{a}.q.31.1.3^{m}. 2

Nomen collectiuum,significat multitudinem simpliciter, id est diuisorum per essentiam, & vnitatem minimam, scilicet vnitatem ordinis,sed Trinitas ecõuerso,1^{a}.q.31.1.2^{m}.℣ q.39.5.6^{m}. 3

Per rationem naturalem, non potest veniri in cognitionem Trinitatis personarum,1^{a}.q.32.1 o.℣.q. 33.1.c.℣ q.93.6.4^{m}. 4

Bonitas Dei, per effectus potest intelligi, sine trinitate personarum , non autem in visione beata, 12ſ. q.2.8.3^{m}. 5

Trinitas nõ ẽ trina,qa esset tres trinitates,1^{a}.q.31.1.5^{m} 6

T a Trinitas

7 Trinitas est in vnitate, & econuerso, i. tres personæ sunt in vna essentia, & econuerso. 1ª.q.31.8.4m.
8 Deus est trinitas, contra Poretanon. 1ª.q.39.6.1m.
9 Pater non est Trinitas. 1ª.q.3.1.1m.¶ q.39.6.1m.
TRIPLICITAS non conuenit Deo, quia non significat absolute numerum sicut trinitas, sed significat comparationem inæqualitatis, quia est species proportionis inæqualis. 1ª.q.31.1.3m.
1 TRISTITIA est passio animalis, media inter duas passiones Irascibilis, quia sequitur timorem, & prior est ira, quam etiam causat, 12ª.q.25.1.c.¶ q.42.3.1m.
2 Tristitia est dupliciter mala; s. secundum se, quæ est de malo apparenti, & vero bono, & secundum effectum, s. de vero malo, sed immoderata impediens bonam operationem. 22ª.q.35.1.c.
3 Species eius, secundum applicationem ad extraneum, sunt quatuor. s. misericordia, inuidia, anxietas, vel angustia, & acedia, 12ª.q.35.8.0 ¶ q 41.4.1m.¶ 22ª.q. 35.4.3m.
4 OBIECTVM tristitiæ, est malum proprium præsens, 22ª.q.35.2.c.¶ q.36.1.c.1m.
5 Tristitia est de bono alterius, inquantum est malum sibi quadrupliciter, s. nocendo, carendo, excedendo, & quia est indignus, 22ª.q.36.1.2.c.
6 Dolor est de repugnante ad naturam corporis, apprehensio per tactum, incipiens, in læsione corporis, & terminatus in apprehensione; ideo est in sensu subiectiue, & est passio corporalis, sed tristitia est de repugnante appetitiui apprehensio interius, incipiens in apprehensione, & terminatur in affectione, & est in appetitu sensitiuo, & est passio animalis, 12ª.q.42.3.2m.¶. 3ª.q.15.6.c.¶ q.46.6.c.
7 Tristitia est subiectiue in concupiscibili, 12ª.q.23.1.c. 1m ¶ 2.c.
8 Nulla tristitia, secundum Stoicos, est vtilis ad aliquid; ideo quælibet tristitia, secundum eos est vitanda. 3ª. q.46 6.2m.
9 Vera tristitia fuit in Christo. 3ª.q.45.6.0.¶ 7.c.2m.¶ 9.c. ¶ q.46.6.0.
10 Tristitia fuit in ratione inferiori Christi, non autem in ratione superiori, nisi secundum quod radicatur essentia animæ, 3ª.q 46.8.0.
11 Omnis defectus corporalis, disponit ad tristitiam, 22ª. q.35.1.2m.
12 Ex spe, & memoria malorum, caolatur tristitia, sed nō tanta, quanta à sensu præsentium. 22ª.q.30.1. 3m.
13 Tristitia inter omnes animæ passiones, maxime corpori nocet. 12ª.q 37.4.0.¶ q.41.1.c.
14 Tristitia impedit omnem operationem, de qua est, sed auget eam operationem, cuius est principium. 12ª.q. 37.2.3.0.¶ q 39.3.3m.¶ q.59.3.2m.
15 Contemplatio veritatis, mitigat tristitiam, & dolorem, etiam in cruciatu, ratione delectationis, 12ª.q.38 4.0.
16 Virtus moralis directe mitigat tristitiam interiorem, constituendo medium in ea, non autem dolorem exteriorem, quia non obedit rationi, sed sequitur naturam corporis, sed mitigat indirecte, per redundantiam. 3ª q 46.6.2m.
17 Amici condolentes, mitigant tristitiam, quia videntur comportare tristitiæ onus cum illo, & quia in eo se percipit ab eis amari, quod est delectabile: delectatio autem omnis mitigat tristitiam. 12ª q.38.3.0.
18 Somnus balneum, & omnia recreantia, mitigant tristitiam. 12ª.q.38.5.0.
19 Omne animal naturaliter fugit tristitiam. 22ª.q.34.6.c.
20 * Passio concupiscibilis, importans quietem in malo .s. tristitiam, media est inter duas passiones irascibilis, sequitur enim timorem. Cum enim occurrerit malum, quod timebatur, caolatur tristitia. Præcedit autem motū iræ. Quia cū ex tristitia, præcedente aliquis, insurgit in vindictam, hoc pertinet ad motum iræ. 12ª. q.25.1.c.
THRONI dicuntur propter quatuor conuenientias ad sedes materiales, quia eleuantur super terram, firmantur, sedentem suscipiunt, & apertæ sunt desuper. 1ª.q.108.5.6m.
TVRPE LVCRVM est species auaritiæ, 22ª.q. 118.8.4m.
TVRPILOQVIVM est filia luxuriæ, quia luxuriosi, quorum est cor turpibus delectationibus plenum, & concupiscentiis, de facili ad turpia verba prosiliunt, 22ª.q.153.5.4m.
TVRPITVDO duplex. s. voluntaria, & inuoluntaria. Prima est vitiosa, non autem ardua; sed secunda est pœnalis, & ardua s. vituperium, 22ª.q.144.4.c. 1
Turpitudo duplex. s. inhonestatis, & exterioris defectus. Secunda est in humilitate, & mendicitate, non autem prima, 22ª.q.187.5.4m. 2
TVRTVR est melior pullis eius; in columbis autem est econuerso. 12ª.q.102.3.9m. 1
Turtur, & columba erant sacrificia pauperum, in holocaustis, propter volatus altitudinem, & in hostiis pro peccato, non autem in pacificis, quia non erant necessitatis. 12ª.q.102.3.9m.¶ 3ª.q.37.3.c.4m. 2
Turtur, & columba sunt in copia in Iudæa. Et significant coniunctionem duarum naturarum in Christo, castitatē, & charitatē, 12ª.q.102.3.2m.¶ 3ª.q 37.3.4m. 3
Turtur solivaga, significat contemplationem, & secretas orationum lachrymas. Sed columba gregalis vitā actiuā, & orationes Ecclesiæ publicas. 3ª.q.37.3.4m. 4
Turtur significat prædicationem, & confessionem fidei, per suam loquacitatem. Sed columba significat simplicitatem, & mansuetudinem. 3ª.q.37.3.4m. 5

V.

VACVVM non fuit ante creationem, nec post; quia vacuum non est tātū negatio, sed priuatio, i. spatium capax corporis sine corpore. Nec fuit possibile, nisi potentia creantis, 1ª. q.46.1.4m. 1
VAGATIO mentis in oratione, tollit fructum eius. 1
Et est peccatum ex proposito factū. 22ª.q.83.13.3m
Et est filia acediæ, 22ª.q.35.4.2m.¶ 3m. 2
VAPOR non ascendit ad cacumina quorundam mōtium. 1ª.q.68.2.c.6.
VARRO, secundum Aug. dixit, quod est Deus anima mundi, motu, & ratione mundū gubernās. 1ª.q.1.c.
VAS, quandoque dicitur instrumentum operandi aliquid. 3ª.q.62.3.1m. 1
Vasa sacra, in necessitate Ecclesiæ, quo ad materiam tantum, possunt vendi integra, ad vsum Ecclesiæ. Si autē vendantur ad alium vsum, frangantur, præmissa oratione. Non autem vendi possunt ratione consecrationis, vt. s. pro ea aliquid plus exigatur, quia simonia esset, 22ª.q.100.4.c.2m.¶ 3m. 2
VBIQVE esse, conuenit soli Deo. 1ª.q.8.2.4.0.¶ q. 16. 7.2m.¶ q.52.2.c.¶ q.112.1.c.
VELLEITAS, quæ secundum quosdam, est nolan luntas incompleta, est de impossibilis, quia. s. aliquis vellet illud, si esset possibile. Voluntas autem completa non est nisi de possibili, quod est bonum volenti. 12ª.q.13.5.1m.¶ 3ª.q.21.4.c.
Motus naturalis est velocior in fine, & tardior in principio, motus autem violentus econuerso. 12ª.q.34. 6.c.2m
VELVM templi duplex. s. interius ante sancta sanctorum, & exterius. Secundum scissum est in passione Christi, non autem primum. 12ª.q.102.4.4m. 1
Velum templi habebat quatuor colores, per quos quatuor elementa designantur, quæ nos impediunt a diuinis, scilicet byssum, per quod designatur terra, quia byssus, id est linum, de terra nascitur; purpuram, per quam

quam significatur aqua. Fiebat enim purpureus color ex quibusdam conchis, quæ inueniuntur in mari, hyacinteum, per quam significatur aër, qui habet aëreum colorem, & coccum bis tinctum, per quem designatur ignis. Vel per colores eius quatuor, designantur quatuor virtutes. s. quia velum erat ornatum bysso, ad designandum carnis puritatem, purpura autē ad figurandum passiones, quas sancti sustinuerunt pro Deo, cocco bis tincto, ad significandum charitatem geminam Dei, & proximi. Hyacinto autem significabatur cælestis meditatio. 12æ. q. 102. 4. 4^{m}. & 5^{m}.

VENATIO, Aucupium, & Piscatio sunt à natura. Ideo sunt secundū se licita. 1^{a}. q. 96. 1. c. & 22æ. q. 64. 1. o.

1 VENDERE & Pretium rerum venalium, consideratus secundum vsum hominis, non autem secū dum gradum naturæ ratium. 22æ. q. 77. 2. 3^{m}.

2 In illis est peccatum, qui bis vēdunt, *quod patet in iis, quorum vsus non est aliud à re ipsa. In quibus rebus, qui rem vendit, vel mutuat in huiusmodi transfert dominium ad accipientem, vel rem bis vendit, & est in venditionibus ad credentiam, dum plus pro dilatione volunt accipere, vel vendunt, quod non est. Et vtrunque est vsurarium, & peccatum, 22æ. q. 78. 1. o.

3 In domo autem sunt duo. s. substantia, & vsus. Sed aliud est habere domum, & aliud vti domo. Vnde separatim possum vsum vendere, sine domus venditione, & ita in omnibus aliis huiusmodi. Vnde si aliqua sunt, quæ consistūt in ipso vsu tantum, & vsus eorum est distractio, non potest fieri id, quod de domo. 22æ. q. 78. 1. o.

4 Denariis verò vtimur distrahendo, & frumento consumēdo, & ideo si vsum vendis, bis vendis. 22æ. q. 78. 1. o.

5 Vendere ad terminum secundum iusti pretii quantitatem, non est vsura. Si autem cæteris paribus, fiat vltra iusti pretii quantitatem propter temporis expectationem, est peccatum vsuræ. 22æ. q. 78. 1. o. & 2. 7^{m}.

6 Vendens scienter rem, quæ defecit in specie substantiæ, quantitate, vel qualitate, peccat. Non autem vendēs ignoranter. Sed cum scieuerit, tenetur recompensare, 22æ. q. 77. 2. o.

7 Vendere carius, quam emit, est licitum, meliorando rē, vel si mutetur pretium ratione loci, vel temporis, vel propter periculum transferendi, vel faciendi fieri, 22æ. q. 77. 4. 5^{m}.

8 Illa superabundantia, quæ est iuxta permutatione, seu venditione accidit, non habet vitium inæquitatis. Alias non fuisset venditio, vel permutatio iusta. 22æ. q. 77. 4. 1^{m}.

9 Vendere rem plus notabiliter, quàm valeat simpliciter sibi, vel ipsi vendenti, non licet, quamuis lex humana permittat circa dimidium, 22æ. q. 77. 1. o.

10 Vendens non tenetur dicere publicè vitium rei, nec in particulari, nisi propter damnum, vel periculum, 22æ q. 77. 3. o.

11 Venditor non tenetur dicere ementibus abundantiam venalium futuram, per aduentum aliorum mercatorum, nec minuere pretium. 22æ. q. 77. 4. 3^{m}.

12 Mensuras venalium, oportet esse diuersas in diuersis locis, & eas institui, publica auctoritate, vel consuetudine. 22æ. q. 77. 2. 2^{m}.

VENTER adulteræ, potantis aquam zelotypiæ, semper intumescebat. 12æ. q. 102. 2. 3^{m}.

1 VENVS agit ex insidiis, & furatur intellectum multum sapientis, 22æ. q. 55. 8. 1^{m}.

2 Venus dicitur ab Aristotele dolosa, & corrigia eius varia, secundum quandam similitudinem, inquantum. s. hominem subito surripit, sicut & insidiis agitur, non tamen per astutias, sed magis per violentiam concupiscentiæ, & delectationis. Ibidem.

VERBERARE hominem, nulli licet, nisi habenti potestatem supra eum, ut pater supra filium, & dominus supra seruum. 22æ. q. 65. 2. o. & q. 72. 2. 2^{m}.

VERBOSITAS, curiositas, importunitas, inquietudo, & instabilitas loci, vel propositi, pertinent ad euagationem mentis. Ideo oriuntur ex accidia. 22æ q. 35. 4. 3^{m}.

VERBVM proprie importat rationem formæ exemplari, quia est ars. 1^{a}. q. 3. 8. 2. 1

Verbum cordis importat aliquid procedens ab intellectu, vt constitutum per operationem eius. 1^{a}. q. 27. 1. c. fi. & q. 28. 4. 1^{m}. & q. 34. 1. c. 2

Verbum est ipsum intellectum, & id, quod concipitur. 1^{a}. q. 22. 1. c. & q 28. 4. 1^{m}. & q. 34. 1. c. 3

Quicunque intelligit, ex hoc ipso, quod intelligit, procedit aliquid intra ipsum. s. verbum 1^{a}. q. 27. 1. c. 4

Verbum in anima, sine actuali cognitione esse non potest. 1^{a}. q. 93. 7. c. 3^{m}. 5

Verbum cordis significatum verbo oris, est conceptio rei intellectæ, ex vi intellectiua proueniens, vel ex eius notitia procedens. 1^{a}. q. 27. 1. 2. c. & q. 28. 4. 1^{m}. & q. 34. 1. o. & q. 107. 1. c. & 12æ. q. 93. 1. 2^{m}. 6

Nihil implicans contradictionem, potest dici verbum. 1^{a}. q. 25. 3. c. fi. 7

Verba tenent præcipuum locum inter signa, quibus homo aliquid significat alteri 22æ. q. 55. 4. 2^{m}. & q. 72. 1. c. & q. 110. 1. 2^{m}. & 3^{a} q. 60. 6. c. 1^{m}. & 2^{m}. 8

Verbis vtimur ad hominem, vt ei manifestemus nostros conceptus, ad Deum autem, vt nos, vel alios excitemus. 22æ. q. 91. 1. c. 9

Verba vt signa inferunt multa damna, & in verbo homo facile delinquit. Sed secundum suam essentiam. i. vt soni, non nocent nisi auditui. s. clamando, 22æ q. 72 1. 1^{m}. & q 89. 2. c. fi. 10

Verbum nostræ mentis manet, non autem verbum vocis. Sed neutrum subsistit. Verbum verò diuinū manet, & subsistit. 1^{a}. q. 27. 1. 2^{m}. 11

Verbum Dei est tantum vnum perfectum, & idē quod essentia, ideo est filius. Non autem verbum nostrum, nisi metaphorice, quia est multiplex, imperfectum, & accidēs. 1^{a}. q. 27. 2. 2^{m}. & q. 32. 2. 3^{m}. & q. 34 2. 1^{m} & 3. c. 12

Diuersitas obiectorum, diuersificat speciem verbi, & amoris. 1^{a} q. 93. 8. c. 13

Verbum duplex, s. verbum vocale, & verbum mentale. Primo respondet spiritus corporalis, secundo verò spiritus intimi amoris. 1^{a}. q. 27. 1. c. 14

Verbum triplex, s. verbum cordis, vocis, & habens imaginem vocis. 1^{a}. q. 27. 1. c. 15

Verbum proprie dicitur tripliciter. s. conceptus mentis, vox significatiua eius, & imaginatio vocis. Improprie vero dicitur verbum res significata, vel effecta verbo. 1^{a}. q. 34. 1. c. 16

Verbum, vt significat conceptum mētis, est in Deo proprie, secundum alias vero significationes eius est in Deo metaphorice tantum, 1^{a}. q. 34. 1 c. 1^{m}. & q. 36. 2. 5^{m}. 17

IN DIVINIS est tantum vnum verbum. 1^{a}. q. 27. 5. 3^{m}. & q. 34. 3. c. & 1^{a}. q. 41. 6. o. 18

*Verbū in diuinis proprie, dicitur personaliter tantū, non autem essentialiter, 1^{a}. q 34. 1. o. & 12æ. q. 93. 1. 2^{m}. 19

Verbum est in diuinis ab æterno, & non tantum ratione incarnationis eius. 1^{a}. q 34. 3. 2^{m}. 20

Verbum in diuinis proprie, conuenit soli filio, figuratiue autem conuenit spiritui sancto, inquantum manifestat filium, 1^{a}. q. 34. 2. o. 21

Deus eodem modo, dicit se, & omnia alia, etiam creaturas. 1^{a}. q. 34. 2. 1^{m}. & 1. c. & q. 37. 2. c. 1^{m}. 22

Verbum Dei respectu non entium, est expressiuum tantum, sed respectu entium, est etiam factiuum. 1^{a}. q. 34 3. 5^{m}. 23

Verbum Dei, respectu creaturarum, est expressiuum, & operatiuum, sed respectu eorum, quæ sunt in Deo, est expressiuum tantum. 1^{a}. q. 34. 3. c. 24

rum non potest intelligi, non intellecto ente, sed bene econuerso, non autē verò non existente. 1ª.q.16 3.3m

VESPERTILIO circa terram volat, ideo significat præditos scientia seculari, qui sola terrena sapiunt 12ae.q.102,6.1.fi.

1 VESTIGIVM TRINITATIS attenditur secundum appropriata, per quæ veniri potest in trinitatem personarum, 1ª.q.45.7.1m.

2 Tres partes eius, diuersimode assignātur à diuersis, quæ tamen reducuntur ad principium, medium, & finem, 1ª.q.5.5.0.

3 Et repræsentat causam, vt causam tantum, Imago autē repræsentat etiam, quo ad formam causæ. 1ª.q.45.7.c.¶ q.93.6.c.

4 Vestigium trinitatis est in creatura secundum, quod imitatur perfectionem Dei, seu consequitur esse perfectum. 1ª.q.5.5.0.¶ q.45.7.0.

5 Vestigium trinitatis est in qualibet creatura, inquantū est creata, habens formam, & ordinem, licet proprie sit tantū in diuiduis substantiæ. 1ª.q.45.7.0 ¶.q 93.6.e

1 VESTIS.¶. In vsu vilium vestium potest esse peccatū inanis gloriæ, & auaritiæ, & virtus humilitatis, signū contemptus mundi pœnitentiæ, & tristitiæ, 22ae.q.169 1.c.2m.q.187.6.0.

2 Vitiosum est, quod vir vestiatur veste mulierum, vel econuerso, ad lasciuiam, sed potest esse sine peccato, propter aliquam necessitatem, sed prohibetur in lege veteri propter idolatriam, 12ae.q.102.6.6m.¶ 22ae.q 169.2.3m.

VEXATIO. Redimere suam vexationem licet, iuris ordine non prætermisso. 22ae.q.66.5.3m.¶ q.100.4.3m.

VGO de sancto Victore, non est auctoritatis. 1ª.q.10. 2m.¶ 22ae.q 5.1.1m.¶ 3ª.q.45.2.c.¶ q.50 4.c.

1 VIA.¶. Non oportet quod qui vadit per viam, in quolibet passu cogitet de fine viæ, 12ae.q.1.6.3m.

2 Homini datur longior via quam angelo, quia magis distat à Deo per cognitionem. 1ª.q.52.5.1m.

VICEM Dei gerunt homines, in commissis hominū iurisdictioni, non autem quo ad omnia, vt in institutis à solo Deo, sicut in matrimonio, & huiusmodi, 12ae.q.100.8.3m.fi.

VIGILANTIA est idem quod solicitudo, & pertinet ad prudentiam. 22ae.q.47.9.0.

VIGILARE.¶. Cum aliquis vult diu vigilare de sero, ex quo sequitur, quod non vadat hora matutinali ad ecclesiam, tunc actus iste interior, vel exterior, per accidens se habet ad peccatum omissionis. 22ae.q.71. 5.c.

VIGILES, & cursores, & alii huiusmodi, de suo labore viuentes, intelliguntur de labore manuum suarum viuere. 22ae q.187.3.c.

1 VINDICATIO est virtus specialis, quia ad hoc natura inclinat, 22ae.q.108.2.0.

2 Vindicatio consistit in medio duorum vitiorum, scilicet crudelitatis, & seuitiæ, secundum excessum, & remissionis, secundum defectum. 22ae.q.108.2.3m.

3 Naturalius est homini appetere vindictam iniuriarū illatarum, quàm ab hoc deficere, quia vix alicui nimis paruæ videntur iniuriæ sibi illatæ, secundum Salustium. 22ae.q.157.2.2m.

4 Vindicatio, & inflictio pœnæ peccāti, est licita, si sit propter bonum, s. vel emendationis, vel cohibitionis, vel quietis aliorum cum aliis debitis circunstantiis, non autem si sit ex odio, vel principaliter intendatur malum peccantis. 22ae.q.108.1.0.¶ 3.c ¶ q.158.1.c.3m.¶ 2.c.¶ 3.0.¶ 3ª.q.15.9.c.

5 Fortitudo disponit ad vindictam, remouendo prohibēs zelus autem importat primam radicem eius, quia actus cuiuslibet virtutis, procedit ex radice charitatis. 12ae.q.105.2.10m.¶ 22ae.q.108.2.2m.

6 Vindicatio debet fieri per priuationem eorum, quæ peccans diligit. s. per mortem, verbera, talionē, vincula, carcerem, seruitutem, damnum, exilium, ignominiā, & huiusmodi, 22ae.q.108.3.0

VINVM vitis, est proprie vinum, alia verò per similitudinem eius. 2ª.q.74.5.c.1m. 1

Vinum calefacit, & lætificat, 22ae.q.147.8. 1m.¶ 3ª.q. 74.5.e. 2

Vsus vini est illicitus, per accidens tantum, s. vel propter conditionem eius, qui faciliter læditur ex eo, vel propter excessum, vel votū, vel scandalū, 22ae.q.149.3.0. 3

Vinum antiquitus mulieres apud Romanos non bibebāt secundum Valerium. 22ae.q.149.4 c. 4

VIOLARI quæcunque, non licebat, dicebantur antiquitus sancta, vel sacrosancta, vt muri ciuitatis, & personæ in dignitate constitutæ. 3ª.q.60.1.2m.

VIOLENTIA est à principio extrinseco, * nil conferēte eo, quod vim patitur, vt s. sic patiatur, id autem fit quantum ad inclinationis finem, vt si lapis proiiciatur sursum, qui inclinatur deorsum ferri, secundo, quo ad modum tendendi, vt si lapis velocius, quàm sit eius inclinatio proiiciatur deorsum 22ae.q.175.1.c. 1

Violentia nemini conuenit, nisi per publicam potestatē 22ae q.68.8.c. 2

VIRGINITAS est specialis virtus. 12ae.q.64.1.3m ¶ 3ª.q 152.1.1m.¶ 3.0.¶ q.155.1.c.5m. 1

Virginitas dicitur à virore, quia importat immunitatē à concupiscentiæ adustione, circa delectationes venereas, 22ae.q 152.1.c. 2

Virginitas secundum August, est in carne corruptibili, incorruptionis perpetua meditatio. 22ae.q.152.1. 1m. 3

Virginitas, quo ad suum materiale i. pro incorruptione signaculi, vel irresolutione seminis propter delectationem, est à natura, sed quo ad suum formale. i. pro habitu, quo quis proponit seu eligit perpetuo seruare integritatem mentis, & corporis, vel sine voto, vel præcipue cum voto, est ex gratia Dei, 22ae.q. 352. 3.2m 4

In delectatione venerea sunt tria .s. violatio signaculi virginalis, resolutio seminis delectationem causans, & propositum huius, remotio primi, se habet ad virginitatem per accidens, remotio secundi se habet ad eam materialiter, remotio tertii se habet ad eam formaliter, & completiue, 22ae.q.152.c.3m.¶ 3.0. 5

Virginitas perdita non potest reparari, ratione præteriti, sed bene quo ad omnem integritatē* operāte Deo, & quo ad virginitatis propositum, nulla tamen potentia fieri potest, vt quæ corrupta est, corrupta non fuerit. 1ª.q.25.4.3m.¶ 22ae.q.152.3.3m. 6

Corruptio triplex, s. corporalis tantum .s. fractio signaculi virginalis, vel resolutio seminis, quocunq; modo & corruptio mentis tantum. i. consensus in rem veneream sine opere, & vtraq; simul, in tertia amittitur virginitatis irreparabiliter, in secunda reparabiliter, in prima vero nullo modo. 22ae.q.152 1.0.¶ 3.3m. 7

Virginitas, & pudicitia, sūt in anima essentialiter, in carne verò materialiter. 22ae q.152.1.2m. 8

Virginitas se habet ad castitatem, sicut magnificentia ad liberalitatem. 22ae.q. 152.3.c.fi.¶ 5m.¶ q.155.4.c. 9

Virginitas est illustrior portio gregis Christi, secundum Cyprianum, & supremum decorem sibi vendicat, secundum Ambros, quia est supremus gradus temperantiæ, & est virginum sublimior gloria, per comparationem ad viduas, & coniugatas. 22ae.q.152.5.c.1m. 10

Virginitas est maxima, non quidem simpliciter, sed in genere castitatis virginalis, coniugalis, & vidualis, non autem est maxima virtutum simpliciter, quia est minor virtutibus theologicis; & religionem quarum actus est ipsa occupatio circa res diuinas, & ideo præferuntur virginitati, 22ae.q.152.1.c.5m.¶ 4.5.0.¶ q.153 2.2m.¶ q.155.1.0.¶ 4.c.1m.¶ q 185.4.0. 11

Coniugatus potest esse melior virgine dupliciter. s. si habeat animum magis paratum ad virginitatē si oporteret, licèt non ea habeat in opere, sed in solo habi- 12

tu, & propter aliquam aliam excellentiorem virtuté. 22 q. 152.4.1m. ? 2m.

13 Virginitas non opponitur luxuriæ sicut extremum, sed sicut medium. 22 q. 152.2.2m.

14 * Virginitas, vt virtus, non potest amitti sine peccato, quia firmata est per votum. 22 q. 152.3.4m.

15 * Virginitas quo ad suum formale, potest reparari per pœnitentiam, & semper est cum cæteris virtutibus, nõ autem quo ad materiale eius. 22 q. 152.3.2m. ? 3m. ? 3a. q. 89.3.1m.

16 Fractio sigilli virginalis quocunque modo, sine proposito delectationis, non magis præiudicat virginitati, quàm fractio manus, vel pedis, 22 q. 152.1.3m.

17 Virginitas ad vacandum liberius Deo, & contemplationis eius, non est vitiosa, sed est licita, & laudabilis, 22 q. 152.2.0. ? 3.5.c.

VIRILITAS est idem, quod fiducia, ideo est pars potentialis fortitudinis. 22 q. 128.6m.

1 VIRTVS nominat perfectionem potentiæ, quia de ratione virtutis est, quod ponat potentiam in vltimo, quo ad actum, quo ad obiectum, & quo ad modum agendi. 12 q. 55.1.2.3.c. ? q. 56.1.c. ? q. 66.3.c. ? 22 q. 81.12m. ? q. 129.2.c.

2 Virtus quandoque sumitur pro omni, quod potest esse principium operationis, vel motus. 12 q. 26.2.1m. ? q. 41.1.1m.

3 Virtus importat directe dispositionem habentis se conuenienter, secundum modum suæ naturę, sed consequenter importat bonitatem. 12 q. 71.1.0.

4 Virtus est dispositio perfecti ad optimum, inquantum dicit operationem, per quam res finem suum consequitur. 12 q. 110.3.c. ? 22 q. 23.7.c.

5 Omnis virtus humana potentiæ rationalis, est habitus, sed potentia naturalis, est sua virtus. 12 q. 55.1.0. ? q. 56.3.c.

6 Quandoq; virtus dicitur, id, ad quod est virtus, s. vel obiectum virtutis, vel actus eius, sicut fides dicitur quandoque id, quod creditur, quandoque vero ipsum credere, quandoque autem ipse habitus quo creditur, 12 q. 55.1m.

7 De ratione virtutis humanæ, est habitus operatiuus, & bonus. 12 q. 55.2.3.0. ? q. 56.1.c. ? q. 71.1.2m. ? 22 q. 58.1.c.

8 Principale in virtute, est electio. 22 q. 134.3.4m.

9 Vbi est speciale impedimentum rationis, ibi oportet esse specialem virtutem. 22 q. 149.1.2.c.

10 * Virtus est bona seipsa, & non per aliam virtutem. 12 q. 55.4.1m.

11 Virtus duplex. s. virtus vera, & virtus falsa, vel simulata. 22 q. 23.7.3m.

12 Virtus dicitur dupliciter. s. virtus vera, & virtus ficta. 22 q. 23.1.c.

13 Virtus duplex, scilicet virtus propria, & virtus aliena. 3a. q. 43.3.0.

24 Habitus moralis habet rationem virtutis, inquantum rationi conformis est. 12 q. 58.2.c. fi.

25 Virtus simpliciter dicta dicitur amor, secundum Augustinum, quia dependet a voluntate, cuius prima affectio est amor, 12 q. 56.3.1m. ? q. 62.2.3m.

26 Virtus, secundum Augustin. est ordo, vel ordinatio amoris, quia per eam amor in nobis ordinatur. 12 q. 55.1 4m. ? q. 62.1.1m.

27 Virtus, secundum Augost. est bonus vsus liberi arbitrii, quia virtus ordinatur ad eum sicut ad proprium actũ 12 q. 55.1.2m.

28 Virtus, secundum Aug. est bona qualitas mentis, qua recte viuitur, qua nullus male vtitur, quam Deus in nobis, sine nobis operatur, quæ diffinitio totam virtutis rationem complectitur, & conuenit cuilibet virtuti, præter vltimam partem, quæ conuenit virtuti infusæ tantum. 12 q. 55.4.0. ? 22 q. 168.2.2m.

29 Virtus est in concupiscibili, vel in irascibili, nihil aliud est, quàm quædam habitualis conformitas earum ad rationem. 12 q. 56.4.c. fi. ? q. 92.1.c.

Virtus uniuersaliter est, quæ bonum facit habentem, & opus eius reddit bonum, & hoc dupliciter, uel materialiter tantum, ut uirtutes intellectuales; uel formaliter, ut uirtutes morales. 22 q. 17.1.c. ? q. 47.4.c. ? q. 58.1.c. 20

* Virtus dicitur ultimum potentiæ, quia ad illud potentia ordinatur. s. ad obiectum, quia ibi uirtus sumitur pro obiecto. 12 q. 55.1.1m. ? 3.c. ? 22 q. 23.3.2m. 21

De ratione uirtutis est, quod se habeat tantum bonum. 22 q. 1.3.1m. ? q. 4.5.c. ? q. 23.7.c. ? q. 52.1.2.c. ? q. 81.4.c. ? q. 127.6.c. 2m. ? 3a. q. 7.6.1m. 22

Obiectum cuiuslibet uirtutis, est bonum circa propriã materiam. Sed uirtutes nominatæ ab aliqua generali conditionem virtutum, illam sibi materiam specialiter uendicant, in qua difficillimum & optimum est, conditione huiusmodi obseruare, sicut fortitudo pericola mortis, temperantia, delectationes tactus, & sobrietas mensuram circa delectationes cibi, & potus. 12 q. 63 4.c. ? 22 q. 149.1.c. principio. 23

Virtus uera, & simpliciter, ordinat ad principale bonũ. Sed uirtus uera, & secundum quid, & imperfecta, ordinat ad particulare bonum. Falsa uero uirtus, abducit à principali bono. Sicut non est uera uirtus auarorum prudentia, qua excogitant diuersa genera locellorum, & auarorum iustitia, qua grauium damnorum metu contemnunt aliena, & auarorum temperantia, qua luxuriæ, quæ sumptuosa est, cohibent appetitum, & auarorum fortitudo, qua, ut ait Horat. 24

Per mare pauperiam fugiũt, per saxa, per ignes,

22 q. 23.7.c.

Virtutes, & uitia sortiuntur speciem ex eo, quod est per se intentum, non aut ab eo, quod est intentum per accidens, & præter intentionem, 22 q. 109.2 2m. ? q. 110.2 c. 1m. 25

Species uirtutum distinguuntur secundum obiecta. 12 q. 96.3. c. ? 22 q. 18.2.c. ? q. 19.3.4.5.c. ? q. 31.4.c. ? q. 47.5.c. 26

Materia uirtutum moralium duplex. s. materia propinqua. i. passiones, ut plurimũ, & materia remota, obiecta passionum. 12 q. 60.5.c. ? 22 q. 31.1.2m. q. 32.3. 4m. ? 117.2.3.0. ? 6.c. 27

Obiecta passionum diuersarum potentiarum, comparata ad appetitum sensitiuum, causant diuersitatem passionum, ad ratione uerò comparata, causant diuersitatem uirtutum. 12 q. 60.5.c. 28

Obiecta passionum diuersarum potentiarum, semper causant diuersas species uirtutum moralium. 12 q. 60.5.c. 29

Nihil potest esse subiectum uirtutis simpliciter dictæ, nisi uoluntas, uel potentia, ut mota ab ea. 12 q. 55.2.c. ? 4.3m. ? q. 56.3.0. ? q. 57.1.c 30

Nulla uirtus est in uoluntate, respectu boni sibi proportionati, sed tantum respectu Dei, uel proximi. 22 q. 52.3.c. 1m. ? q. 56.6.0. 32

Intellectus nõ potest esse subiectum uirtutis, nisi uel secundum quid. i. uirtutum intellectualium, uel simpliciter. i. inquãtum mouetur à uoluntate. 12 q. 56.3.0. 32

Virtutes perficientes intellectum, excludunt totaliter falsum, non autem uirtutes perficientes appetitum. 22 q. 1.3.1m. 33

Omnis uirtus, & uitium est habitus uoluntatis, & mentis causaliter, non autem subiectiue. 12 q. 56.3.0. 34

Virtutes perficiunt nos, ad prosequendum debite inclinationes naturales. Ideo ad quamlibet inclinationẽ naturalem determinatam, ordinatur aliqua specialis uirtus, 22 q. 108. 35

*Vna, & eadem uirtus potest esse in diuersis potentiis. 12 q. 56.2.c. 36

Nulla uirtus propriè est in corpore, sed tantum in anima. 12 q. 55.2.c. ? q. 56.4.3m. 37

Omnis

38 Omnis virtus circa passiones, est in appetitu sensitiuo, 12ſ.q.56.4.4^{m}

39 In Deo est potissimè virtus. 1^{a}.q.3.6.1^{m}.ſq.4.2.2^{m}.

40 Virtutes circa actiones, & virtutes in voluntate, vel uirtutes in intellectu practico, vel speculatiuo, sine imperfectione, sunt proprie in Deo. Non autem uirtutes circa passiones in bonum spirituale, nisi metaphorice. Sed uirtutes circa passiones in bonum corporale, nullo modo. Nec virtutes uitæ actiuæ, vt eam perficiunt, 1^{a}.q.21.1.1^{m}.ſ 12ſ.q.61.5.c.1^{m}.

41 Virtus ordinata ad bonum, secundum regulam rationis humanæ potest causari in nobis ex actibus nostris. nō autem quæ secundum regulam diuinam. 12ſ.q.51.a.3.4.0. ſ q.55.4.c.6^{m}. ſ q.63.a.3.0. ſ q.65. a.c. ſ q.92. 1.1^{m}.

42 Virtutes insunt nobis a natura, secundum aptitudinem, & inchoationem, non autem secundum perfectionē, præter virtutes theologicas, quæ sunt totaliter ab extrinseco, s. à Deo. 12ſ.q.51.1.0.ſ q.63.1.0.ſ a.3^{m}.ſ 3.c. ſq.71.2.1^{m}.ſq.85.1.c.ſq.95.1.c.ſ22ſ.q.47.1.5.0.ſ q.10. a.c.ſq.123.1.3^{m}.ſq.141.1.2^{m}.

43 Virtutes quædam præter theologicas, causantur in nobis à Deo immediate, ad finem supernaturalem. 12ſ. q 51.4.0.ſq.63.3.0.

44 Virtutes infusæ causantur in nobis à Deo, sine nobis agentibus, non autem sine nobis consentientibus, 12ſ. q.55.4.6^{m}.

45 Determinatio actus virtuosi, ad proprium, & per se obiectum uirtutis, est sub necessitate præcepti, sicut etiā actus virtutis. Non autem ad ea, quæ accidentaliter, & secundario se habent ad proprium, & per se virtutis obiectum, 22ſ.q.2.5.c.

46 Actus virtutis, & virtus, eodem nomine quandoque nominatur, 22ſ.q.137.1.2^{m}.

47 Ex hoc actus est uirtuosus, quod per rationem ordinatur ad aliquod bonum honestum, 22ſ.q 147.1.c.

48 Virtus proprie non potest dici actus, nisi sicut habitus nominantur per actus, quia virtus semper includit respectum ad illud, cuius est principiū, 12ſ.q.70.1.3^{m}.

49 Aliqui actus sunt aliquibus virtuosi, tanquā eis proportionati, & conuenientes, qui tamen aliis sunt uitiosi, tanquam eis non proportionati, 12ſ.q.95.3.3^{m}

50 De ratione actus uirtuosi sunt quatuor. s. quod operans sciat, quod eligat propter bonum, & immobiliter, 12ſ. q.100.9.c.ſ22ſ.q.58.1.c.

51 Actus virtutis dicitur dupliciter, s. materialiter, & formaliter. Primus potest esse sine virtute, non autem secundus, 12ſ.q 93.3.2^{m}.ſ22ſ.q.32.1.1^{m}

52 Adiunctio actuum virtutum secundariarum, ad actus, & virtutes principales, magis est secundum conuenientiam in modo, qui sit quasi forma earum, quàm secundum materiam, 22ſ.q.157.3.2^{m}.ſq.161 4.0.

53 Actus interior, & exterior, non requirunt diuersas virtutes, 22ſ.q.11.4.b.

54 Qualibet uirtus principaliter est interius in anima, sed actus exteriores debent moderari secundum debitas circunstantias, 22ſ.q.31.4.b.

55 Actus interiores, maximè pertinent ad virtutes, 12ſ.q.54. 2.3^{m}

56 Actus exteriores sunt propriè actus illarum uirtutum, ad quarum fines, secundum speciem suam ordinātur, 22ſ.q.3.1.c.

57 Qualibet uirtus moderans amorem aliquorum bonorum, moderatur etiam ex consequenti timorem contrariorum malorum, 22ſ.q.123.4.2^{m}

58 Actus exteriores sunt illius virtutis, cuius est mouere ad eos, 22ſ.q 32.1.c.

59 Diuersi actus eiusdem bonitatis, pertinent ad eandem virtutem, si autem sint diuersę bonitatis, pertinent ad diuersas, 22ſ.q.58.2.c.

60 Diuersitas virtutum est ex diuersitate actuum, quorum est diuersa ratio bonitatis, 22ſ.q.58.2.3.c.ſ q.161 2.3^{m}.

*Actus unius virtutis vt elicientis, potest attribui alteri 61 virtuti ut imperanti. 12ſ.q.114.4.1^{m}.ſ22ſ.q.32.2^{m}.ſ q.55.3.c.ſq.88.6.c.ſq.147.2.2^{m}

Virtutes non sunt equales, sed una uirtus est maior alia, 62 & in diuersis speciebus virtutum, & in eadem specie, non quidem secundum se, sed ex parte eiusdem hominis in diuerso tempore, vel ex parte diuersorum hominum propter maiorem assuefactionem, vel meliorem dispositionem naturæ, uel rationis, vel propter maius donum gratiæ Dei, 12ſ. q.66.1.0.ſ a.c.ſq.73.a. 3^{m}.ſq.112.4.c.ſ22ſ.q.6.0.

Virtutes, quæ simpliciter ordinant nos in bonum, sunt 63 simpliciter digniores uirtutibus retrahentibus nos à malo, 22ſ.q.157.4.c.

Qualibet uirtus tantò excellentior est, quantò ad altius 64 bonum ordinatur, 12ſ.q.118.5.c. ſ q.182.4.c. ſ 22ſ.q. q.117.6.c.ſq.136.2.c.

Omnes uirtutes in eodem, sunt æquales, secundum pro- 65 portionem, quia æqualiter crescunt, 12ſ.q.66.1.1^{m}.ſ q.73.2.3^{m}

Virtutes theologicæ sunt cæteris virtutibus nobiliores, 66 12ſ.q.68.8.0.ſ22ſ.q.9.1.1^{m}.ſq.19.9.4^{m}.ſq.23.6.3.ſq. 104.3.c.ſq.117.6.c.ſq.141.8.0.ſq.161.5.c.

Virtutes theologicæ sunt priores cæteris virtutibus, 22ſ 67 q.4.7.c.ſq.10.1.1^{m}

Virtutes theologicæ sunt causæ cæterarum virtutum, 68 12ſ.q.63.3.c.ſ22ſ.q.161.4.1^{m}

Virtutes theologicæ habent ultimū finem pro obiecto; 69 aliæ autem uirtutes sunt circa ea, quæ sunt ad finem, 22ſ.q.4.7.c.ſq.81.5.c.

Virtutes theologicæ non sunt uirtutes humanæ, sed su- 70 perhumanæ, uel diuinæ. Et conueniunt homini, prout per gratiam participat naturam diuinam. 12ſ.q.58.3. 3^{m}.ſq.61.1.2^{m}.ſq.62.1.c.2^{m}.ſ2.3.0.

Virtutes habentes pro obiecto bonum spirituale, s. uirtu- 71 tes theologicæ, & uirtutes intellectuales, sunt simpliciter nobiliores uirtutibus habentibus pro obiecto bonum corporale, vel aliquid ei adiunctum, 22ſ.q.136 2.c.

*Vna uirtus est prior alia secundum actus, licet simul 72 infundantur omnes à Deo secundum habitus, 12ſ.q. 62.4.c.ſ 1^{a}.q.85.6.c.

Virtutes naturales sunt nobiliores uirtutibus acquisitis, 73 sed sunt minus nobiles uirtutib. infusis, 12ſ.q 63.2.3^{m}

Virtutes intellectuales, sunt simpliciter nobiliores uirtu- 74 tibus morales, propter nobilius obiectū, sed est è conuerso, secundum quid. s. ut uirtutes, & respectu actuū, 22ſ.q.61.2.3^{m}.ſ q.66.3.0.ſ q.68.7.8. c. ſ 22ſ. q.23.6. 1^{m}.ſq.161.5.c.

Virtutes intellectuales, & morales, perficiunt intellectū, 75 & appetitum in ordine ad regulam, & mensurā creatam, uirtutes uerò theologicæ, ad regulam, & mensurā increatam. 12ſ.q.62.2.1^{m}.ſq.64.4.2^{m}.

Virtutes morales sunt permanentiores uirtutibus intel- 76 lectualibus propter exercitium, sed econuerso propter obiectum. 12ſ.q.53.1.3^{m}.ſ22ſ.q.66.3.1^{m}.

Virtutes morales sunt necessariores ad uitam humanā, 77 uirtutibus intellectualibus. 12ſ.q.66.3.1^{m}

Vna uirtus alteri virtuti non cōtrariatur, aut repugnat, 78 sed vitio, quia secundum Philosophum, bonum non est bono contrarium. 22ſ q.108.4.c.

*Vitium non tantum opponitur virtuti perfectæ, sed 79 etiam imperfectæ in genere virtutis. s. habilitati naturali ad bonum, & dispositioni ad virtutem. 12ſ.q.73. 2.2^{m}.ſ q.73.1.2^{m}.

Omne vitium, quod magis opponitur uirtuti, nominatur ex defectu uirtutis. Secunda Secundæ. q.107.2.c. 80

Cum uirtus magis opponitur uni extremo uitiorum, 81 quàm alteri, illud uitium magis oppositum nominatur nomine passionum, ad quam refrenandū uirtus

princi-

Virtutes

128 Virtutes morales sunt connexæ. 12ᶠ. q.65.1.0.? 2.c.? q. 66.2.c.? q 81.5.3^{m}.? q.73.1.0.? 22ᶠ. q.129. 3. 2^{m}.? q. 134.1.1^{m} ? q.146.4.0.? q. 147.2.1^{m}.? q. 152.3.2^{m}.? q. 171.4.c.? 3^{a}.q.85.7.c.

129 Finis cuiuslibet virtutis moralis, est attingere medium in propria materia, quod determinatur secundū rectam rationem prudentiæ. 12ᶠ q.66.3.3^{m}.

130 Habitus virtutum moralium, causantur in potentiis appetitiuis, secundum quod mouentur à ratione. 12ᶠ.q. 51.2.c.3^{m}.? 3.c.? q.53.1.c.fi.

131 Finis virtutum moralium, est bonum humanum. s. esse secundum rationem. Ideo oportet fines earum in ratione praeexistere. 22ᶠ.q.47.6.c.? q.123.11.2^{m}.? q.136. 1.2.c.

132 Omnis virtus moralis, est circa delectationes, & tristitias consecutiua, non autem obiectiuè. 12ᶠ.q.59.4.1^{m} ? q 60.1.c.? 22ᶠ.q.58.9.1^{m}.

133 Omnis virtus moralis * habet aliquas operationes bonas, quarum est productiua, & aliquas passiones similiter, vt delectationem, vel tristitiam, quæ sunt passiones. Tamen oportet alias virtutes esse circa operationes, & alias circa passiones. 12ᶠ.q.60.2.0.

134 Virtus moralis potest esse cum passione, & tristitia, & sine passione. Nec quælibet est circa passiones. 1^{a}. q. 95.2.3^{m}.? 12ᶠ.q.95.0.? 22ᶠ.q.58.9.0.

135 Multæ virtutes morales, sunt circa passiones. Tamen eadem virtus potest esse circa multas passiones, propter contrarietatem, vel propter eandem rationem repugnandi rationi. 12ᶠ.q.60.4.0.? 5.c.

136 Virtutes morales circa passiones, sunt vndecim, secundum Aristotelem. s. fortitudo, temperantia, liberalitas, magnificentia, magnanimitas, philotimia, mansuetudo, amicitia, veritas, eutropelia, & iustitia. Sed sunt duodecim cū iustitia, quæ est circa operationes. 12ᶠ. q 61.5.c.fi.

137 Eadem virtus moralis. s. temperantia, est circa omnes passiones concupiscibilis, quia se consequuntur, & ordinantur ad idem. Non autem circa passiones irascibilis. 12ᶠ.q.60.4.0.

138 Eadem est virtus moralis, circa contrarias passiones. 12ᶠ q.70.4 c.2^{m}.

139 Vbi in actibus hominis est specialis ratio bonitatis, oportet esse specialem virtutem. 22ᶠ. q.109. 2. c.? q.134. 1. c. ? q.137. 1. c. ? q.149. 1. c. principio. ? 3^{a}. q. 85. 2.c.

140 Vbicunque est aliquis actus hominis bonus, oportet, quod respondeat alicui virtuti humanæ. 22ᶠ. q 17. 1. c.? q.81. 2. c. ? q.104.2.c. ? q.109. 1.c.? 3^{a}. q.85.1. 2.c.

141 Inter virtutes morales, tantò aliqua virtus est potior, quantò maius aliquid contemnit, vt Deo inhæreat. 22ᶠ.q.61.5.c.? q.104.3 c.

142 Virtutes morales manent post hanc vitam in beatis, quo ad suum formale. s. quo ad ordinem rationis, non autē quo ad suum materiale. s. quo ad inclinationem appetitus ad passiones, vel ad operationes huius vitæ. 12ᶠ. q.67.1.0.? 2.c.3^{m}.? 4.1^{m}.? q.68.6.c.? 22ᶠ q.52. 3.2^{m}. ? q.136.1.1^{m}.? q.181.4.1^{m}.

143 Omnes virtutes morales reducuntur ad quatuor virtutes Cardinales. 22ᶠ.prolo.fi.

144 Et dicuntur virtutes Cardinales principales, quia sunt circa potissimum in materia virtutum. Cardinales vero dicuntur, quia sunt fundamenta aliarum virtutū. Et sunt virtutes generales virtualiter. 22ᶠ.q 129.5 c.? q.134.4.c.? q.137.2.c.? q.141.7. c. ? q.143.c. ? q.160. 1.c.

145 Solæ virtutes morales, & prudentia, dicuntur virtutes Cardinales, & principales, non autem intellectuales, nec theologicæ. 12ᶠ.q.61.1.0.? q.66.4.c.

146 Et sunt tantum quatuor. s. prudentia, iustitia, fortitudo, & temperantia. 12ᶠ.q.61.2.3.0.? q.66.1.4.c.? 22ᶠ.prin. ? q.123.11.0.? q.141.7.0.

Et capiuntur dupliciter. s. vt quatuor conditiones cu- 147
iuslibet virtutis, s. discretio, rectitudo, firmitas, & modus, & vt determinantur ad principales materias. Primo modo, sunt virtutes generales, secundo vero modo sunt virtutes speciales, & realiter distinctæ. 12ᶠ. q.61. 2.3.4.0.? q.65.1.c.? q.66.2.c.? 22ᶠ q.54. 8.2^{m}.? q.12. 3.2.11.c.? q.189.1.c.princ.

Et sunt quadruplices. s. exemplares, politicæ, purgato- 148
riæ, & purgati animi. 12ᶠ.q.61.5.0.

Solæ virtutes infusæ, sunt perfectæ, & simpliciter virtu- 149
tes. 12ᶠ.q.65.2.c.? 22ᶠ.q.23.7.c.

Virtus acquisita disponit ad naturam humanam, sed 150
virtutes infusæ disponunt hominem altiori modo, ad altiorem finem, & ad altiorem naturam. s. ad naturam diuinam participatam. 12ᶠ.q.110. 3. c. ? 22ᶠ. q. 23.7.c.

Virtutes infusæ augentur per actionem Dei, acquisitæ ve- 151
ro per actus nostros, qui etiam disponunt ad augmētum infusarum. 12ᶠ.q.92.1.1^{m}.

Virtutes acquisitæ, sicut perficiunt hominem ad ambu- 152
landum secundum quod congruit homini naturalia rationis, sic virtutes infusæ perficiunt hominem, secūdum quod congruit lumini gratiæ. 12ᶠ.q.110.3.c.

Virtutes infusæ, non auferunt contrarias dispositiones, 153
sicut virtutes acquisitæ, ideo patiuntur difficultatem in operando, non autem virtutes acquisitæ. 12ᶠ. q.65. 3.2^{m}.? 3^{m}.? 3^{a} q.89.1.c.

Virtutes infusæ auferuntur per quodlibet vnum solum 154
peccatum mortale, non autem virtutes acquisitæ. 12ᶠ q.63.2.2^{m}.? q.65.3.c.? q.71.4.c.? q.73.1. 2^{m}.? 22ᶠ.q. 24.1.2.c.? q. 133.1.2^{m}.

Quilibet actus disponit ad generationem virtutis acqui- 155
tæ, sed non completam, nisi vltimus actus perfectior aliis, agens in virtute omnium actuum præcedentiū. 22ᶠ.q.24.6.2^{m}.

Finis virtutis acquisitæ, est bonum ciuile, ad quod diri- 156
git, finis vero virtutis infusę, est beatitudo cælestis. 12ᶠ.q.63.4.c.

Virtus acquisita diminui potest per cessationem actus 157
eius, non autem virtus infusa, quia virtus acquisita dependet ab actu suo, non autem virtus infusa. 22ᶠ.q. 24.10.0.

Virtutes morales acquisitæ, non manent post hanc vi- 158
tam, nec virtutes infusæ, quo ad actus circa propriam materiam, sed tantum quo ad actus circa finem. 22ᶠ q.181.4 1^{m}.

Virtus naturalis est determinata ad vnum, virtus autem 159
rationalis, se habet ad multa. 12ᶠ.q.49.4.2^{m}.? q.50. 1. c.? q.55.1.c.5^{m}.

Virtutes naturales agunt ex necessitate naturæ. Ideo pec- 160
catum non potest esse in actibus earum, si sint virtutes integræ. Non autem virtutes animæ agunt ex necessitate. 12ᶠ.q.71 4.c.3^{m}.

Quælibet virtus completa, vel virtus instrumentalis, est 161
complete in omnibus simul concurrentibus ad vnam actionem, sed est in singulis incompleta. 1^{a}. q.76. 2.c.

V I S.? Secundum iura, vim vi repellere licet, cum moderamine inculpatæ tutelæ. 12ᶠ.q 64.7.c.

V I S I O.? Nomen visionis extenditur ad significandū 1
omnem cognitionem sensuum. & intellectus, propter dignitatem visus, & certitudinem eius. 1^{a}.q. 67.1.c.? 12ᶠ. q.67.5.3^{m}.? 22ᶠ.q.177.1.2^{m}.

Videri dicuntur, quæ per se mouent intellectum, vel vi- 2
sum, ad sui cognitionem. 22ᶠ.q. 1.4.5.c.

Visio triplex, s. corporalis, imaginaria, & intellectualis, 3
quarum quælibet potest esse supernaturalis. 1^{a}.q.93. 6.4^{m}.? 22ᶠ.q.174.1.3^{m}.? q.17.3.4^{m}.

Visio corporalis, & intellectualis triplex s. per essentiam, 4
per similitudinem acceptam à re immediate, & per speculum. 1^{a} q.56.3.c.

Principium visionis intellectualis triplex, s. lumen natu- 5
rale,

plarina, ex defectu nostro, nō autem secundum se, 22ſ q.181.4.3^{m}
39 Ambæ possunt esse simul in eodem, 22ſ. q.182. 1.1^{m}.ſ 3^{m}.
40 Quædam sunt aptiores ad vitam actiuam, quàm ad vitā contemplatiuam, quidam autem econuerso, 22ſ.q.182 4.3^{m}
41 Prædicatores, & prælati, debent esse perfecti in vita actiua, & contemplatiua, 22ſ.q 182.1.1^{m}.
42 Vita speculatiua est supra hominem, 12ſ.q.51.1.c.ſq 188 8.5^{m}
43 *Vita contemplatiua est tantum in intellectu. 22ſ.q. 180 1.c.ſ2.1^{m}.ſ7.1^{m}.
44 Vita contemplatiua principaliter consistit in cōtemplatione diuinæ veritatis, sed dispositiue consistit in contemplatione cuiuslibet veritatis. 22ſ q.180.4.c.ſ 7.c. ſq.181.4.2^{m}.ſq.182.2.c.
45 Vita contemplatiua habet vnum actum principalem, ſ. contemplationem veritatis, in quo maxime perficitur veritatis contemplatio, & habet multos actus secundarios, 22ſ.q.180.3.4.c.
46 Ad eam quatuor pertinent, ſ. virtutes morales, aliqui actus, contemplatio effectuum Dei, & Dei contemplatio, 22ſ.q.180.4.c.
47 Et est diuturna dupliciter, ſ. secundum se, i. ratione obiecti, ſ. Dei, & quia caret contrario, & quo ad nos, quia est in intellectu, & sine labore. 1^{a}.q 20.4.3^{m}.ſ 22ſ.q. 180.8.c.

1 VITIVM vniuscuiusque rei videtur esse, quod non sit disposita, secundum quod conuenit suę naturę. 12ſ q.71.1.2.c.
2 Vitium est habitus, aut affectio animi, in tota vita incōstans, & à seipsa dissentiens, secundum Tullium. 12ſ.q. 71.1.3^{m}
3 Vitium in tantum est contra naturam hominis, inquantum est contra ordinem rationis, 12ſ.q.71.2.c.fi.
4 In plus se habet vitium, quàm ægritatio, vel morbus, tā in anima, quàm in corpore, sicut etiam uirtus. in plus se habet, quam sanitas. & ideo virtuti conuenientius opponitur vitium, quàm ægritatio, vel morbus: & vitium potest esse sine eis, & non econuerso, 12ſ.q.71.1. 3.fi.ſ2.c.princ.
5 A vitio, nomen uituperationis detractum creditur, secundum Aug. 12ſ q.71.2.c.
6 Vitia sumunt speciem à fine proximo, genus autē, & causam, à fine remoto. 22ſ.q 11.1.2^{m}.ſq.111.1.1^{m}
7 Non est contra rationem vitij capitalis, quod vnum capitale oriatur ex altero, quia inuidia manifestè oritur ex vana gloria, 22ſ.q.36.4.1^{m}.ſq.118.7.3^{m}.ſq.132.4. 5^{m}.ſq.153.4.2^{m}
8 Non oportet filias alicuius vitij capitalis, esse eiusdem generis cum eo, 22ſ q.118.8.1^{m}.ſq.153.5.2^{m}
9 Vitia opposita virtutibus theologicis, non reducuntur ad vitia capitalia, sicut nec virtutes theologicæ ad virtutes cardinales. 22ſ.q.10.1.3^{m}
10 Vitia carnalia, in tantum magis extinguunt iudicium, quantum longius abducunt à ratione, 22ſ.q.43.6.3^{m}

1 VITVPERATIO creditur trahere nomen à vitio, secundum Aug quia de hoc, quælibet res vituperatur, 12ſ.q.71.2 c.
2 Vituperium debetur soli culpæ, sed respicit quemcūque defectum, secundum opinionem humanam, 22ſ.q.44. 2.c.ſ 3.c.
3 Virtuosi contemnunt vituperium, sed imperfecti verecūdantur, 22ſ.q.144.2.1^{m}.ſ4.3^{m}.

1 VIVERE, sumitur dupliciter, ſ. pro esse uiuentis, & pro operatione eius, 1^{a}.q.18.3.c.1^{m}.ſq.54.1.2^{m}.ſ 12ſ q.3.2.2^{m}.ſq.56.1.1^{m}.ſ22ſ.q.19.7.c.
2 Viuere dicitur esse viuentis, quia per hoc, quod habet esse per suam formam, tali modo operatur, 22ſ.q.179.1. 1^{m}.

VIVIFICARE effectiue, est perfectionis simpliciter, ideo conuenit Deo, non autem viuificare formaliter. 1^{a}.q.51.1.3^{m}.ſ3^{a}.q.2.5.2^{m}.ſq.5.1.2^{m}.ſq.50.2.2^{m}.ſa. d.1.4^{m}

VIVVM, siue animatum, est superius ad hominem, & ad animal. 1^{a}.q.50.4.b. 1
Viuum non est prędicatum accidentale, sed essentiale. 1^{a} q.18.2.c.ſ3^{a}.q.50.5.c. 2

VLTIMVM rei duplex, ſ. in re, & extra rem, 12ſ.q.2.7. 3^{m}. 1
Vltimum dicitur tripliciter. ſ. simpliciter, in genere, & in specie. 12ſ q.1.1.2^{m}.fi.ſ q.2.7.3^{m}.ſq 1 5.1^{m}.ſq.5.8.c. 2

VMBRÆ, & picturæ. & somnia, dicuntur esse falsæ, inquantum non subsunt res, quarum habent similitudinem. 1^{a}.q.17.c.2^{m}.fi.

VNCTIO. ſ Oportet, quod materia sacramenti extremæ vnctionis, sit consecrata triplici ratione. ſ. quia efficacia sacramentorum à Christo descendit, propter plenitudinem gratiæ, quæ confertur, & ex hoc, quod effectus eius corporalis, ſ. sanatio corporalis, non causatur ex materia naturali proprietate, & hæc consecratio fit ab episcopo tantum. 3^{a}.q.72.3.c. 1
Effectus principalis eius, est remissio peccatorum, quo ad reliquias, sed consequenter quo ad culpam mortalem, vel venialem, si inueniat, nec recipiens ponat obicem. 3^{a}.q 65.1.c. 2
In vltima vnctione infunditur gratia, quæ effectum sacramento præbet. 3^{a}.q.87.3.c. 3
Et remittit peccatum, quo ad maculam, per gratiam, quam infundit, & quo ad reatum pœnæ, fortificādo subiectum, & quo ad reliquias. i. quo ad debilitatem mentis, non autem dispositiones, & habitus causatos ex actibus peccatorum. 3^{a}.q.65.1.c. 4
In extrema vnctione cōfertur perfecta sanitas spiritualis. 3^{a}.q 14.1.1^{m}. 5
Hoc sacramentum immediate disponit hominē ad gloriam, ideo non debuit figurari per aliquod sacramentum veteris legis, nisi remote, per omnes curationes eius. 12ſ.q.102.5.3^{m}.ſ 3^{a}.q.65.1.4^{m}. 6
Vnctio baptizatorum in vertice, significat eminentiam dignitatis tripliciter. ſ. regalis, sacerdotalis, & collatæ. 3^{a}.q.72.11.3^{m}. 7
* Vnctio chrismatis, non propter digniorem partem capitis, sed propter potiorem effectum, episcopis reseruatur. 3^{a} q.72.11.3^{m}.fi. 8
* Vnctio chrismatis, qua signatur baptizatus in summitate capitis per sacerdotem, per episcopum autē in fronte, vt in priori vnctione significetur super ipsum Spiritus sancti descensio, ad habitationem Deo consecrandam, in secunda quoque vt eiusdem Spiritus sancti, septiformis gratia, cum omni plenitudine sanctitatis, & scientiæ, & virtutis, venire in hominem declaretur. 3^{a}.q.72.11.3^{m}. 9

VNIGENITVS est Christus, quia solus est naturalis filius, sed dicitur primogenitus, quia sunt alij filij Dei, sed adoptiui. 1^{a}.q.33.3.c.2^{m}.ſ q 41.3.c.

VNIO triplex. ſ. ex integris, & perfectis, ex transmutatis, & ex imperfectis. 3^{a}.q.2.1.c. 1
Vnio animæ, & corporis, est de ratione hominis. 3^{a}. q. 50.4.c. 2
Prima vnio hominis ad Deum, est per fidem, spem, & charitatem. 12ſ.q.68.4.3^{m}.ſ 4^{m}. 3
Vnio hæc est aliquid creatum. ſ. relatio existens in natura humana realiter, in Deo autem secundum rationē tantum, quia prout est in Deo, non est aliquid secundum rem, sed secundum rationem tantum. 3^{a}.q.2.7.c. ſ 8.c. 4
Vnio verbi Dei, facta est in psona diuina, & non in natura, contra Euticetem. 3^{a}.q.2.1.2.c.ſ 6.c.ſ 12. 1^{m}.ſ q. 3.1.c.ſ q.9.5.1^{m}.ſ q.13.1.c.ſ q.18.1.c.ſ q.46.12.c.ſ q. 50.2.c.ſ q.53.1.2^{m}. 5
Hæc vnio facta est in supposito, seu in hypostasi. 3^{a}.q.2. 3.c.ſ 6.c.ſ q. 16.1.c. 6

Natura

7 Natura humana non est vnita uerbo accidentaliter, 3ª. q.2.1.c.

8 Anima, & corpus in Christo uniuntur, 3ª. q.2.5.0.¶q.16. 1.c.

9 Natura diuina vnita est non solum animæ, sed etiã corpori Christi. 3ª.q.2.10.2m.

10 Hæc vnio est maxima ex parte eius, in quo facta est, non autem ex parte vnitorum, 3ª. q.2.9.0.

11 * Vnio, quomodo potest dici naturalis Christo ex ipsa natiuitate, nõ autem ex principiis naturæ humanæ in ipso, 3ª.q.2.12.c.& ad argũ.¶q.7.13.2m ¶q.34.3.2m.

1 VNITAS.¶ Quælibet res est una, per essentiam suam, 1ª.q.6.3.1m.¶q.11.4.3m.¶q.76.7.c.

2 Substantia habet per se vnitatem, uel multitudinem, sicut & esse, non autem accidentia, sed habent à subiecto, 1ª.q.39.3.c.

3 Vbicunque non est unitas speciei, ibi non est unitas numeralis, nisi idem suppositum subsistat in duabus naturis. s. in Christo, 3ª.q.50.5.2m.

4 Ex multis fit vnum tripliciter. s. ordine tantum, ordine, & compositione, & per commistionem, 1ª.q.2.1.c.

5 Vnum dicitur dupliciter, s. vnum, quod est principium numeri, & vnum, quod conuertitur cum ente. 1ª.q.11.1.0.¶2.c.¶q.30.3.0.

6 Vnum numero dicitur dupliciter, s. vnum vnitate naturę, & vnum vnitate personæ, 1ª.q.3.6.1m.¶.7.2m.

7 Vnum numero dicitur tripliciter. s. primo indiuisibile in potentia, vel secundum quantitatem, vel secundum essentiam, vel secundum vtrunque. Secundo indiuisibile in actu, & in potentia, cum situ, vt punctus. Tertio, nihil importans, nisi indiuisionem, s. vnitas, quæ est principium numeri, quæ tamen inhæret alij. s. suo subiecto. 1ª.q.11.1.2m.

8 Vnum numero dicitur tripliciter, s. vel indiuisibile actu, potentia, vel actu tantum, vel unum perfectione, 3ª.q. 73.2.c.

9 Quod conuenit multis, non conuenit eis secundum vnã & naturam communẽ, nisi sit uniuocum, & positiuum, 2ª.q.65.1.c.

10 Vnum, quantum ad illud, quod ponit, constituit multitudinem, sed quantum ad negationem, quam addit supra ens, opponitur ei priuatiue, 1ª.q.11.2.2m.

11 Multum, absolute sumptum, opponitur vni, sed vt importat excessum, opponitur pauco, 1ª.q.11.2.3m.

12 Vnum, ponitur in diffinitione multitudinis, non autem econuerso, 1ª.q.11.2.4m.¶q.85.8.2m

13 Vnum, non remouet multitudinem, sed diuisionem. Nec multitudo remouet vnitatem, sed indiuisionem eorũ, ex quibus constat, 1ª.q.30.3.3m

14 Multitudo potest immediate procedere ab vno simplici. 1ª.q.77.6.1m.

15 Aliqua possunt esse unum, & multa diuersimode, non autem eodem modo, quia opponuntur, 1ª.q.11.1.2m.¶2. 1m.¶12ª.q.17.4.0.

16 Vnum, quod est principium numeri, opponitur multitudini relatiuè, vt mensura mensurato, non autem vnũ, quod conuertitur cum ente, sed opponitur priuatiuè. 1ª.q.11.2.c.

17 Deus est vnus, 1ª.q.11.3.0.¶q.103.3.0.

18 Deus est maxime unus. 1ª.q.11.4.0.¶q.28.3.c.¶q.30.1.2m ¶q.39.3.c.

19 *Deum esse unum, potest ratione demonstrari, & potest fide teneri. 1ª.q.2.2.0.

20 Deus est vnus per suam essentiam, & est sua unitas, 1ª.q. 103.3.0.

21 Deus est vnus, secundum quod vnum conuertitur cum ente, non autem secundum quod vnum est principiũ numeri. 1ª.q.11.3.2m.¶q.30.3.2m.

22 Vnitas diuinæ personæ est maior vnitate, quæ est principium numeri, quia est per se subsistens, completa, & habens in se quicquid pertinet ad rationem vnitatis, 1ª q.11.4.2m.¶3ª.q.2.9.2m

Vnitas diuinæ personæ est maior vnitate naturæ, & personæ in nobis, & vnitate animæ, & corporis. 3ª. q.2.9. 3m. 23

Pater, & Filius in diuinis sunt vnum, non autem vnus, 1ª q.31.2.4m 24

In Patre, & Filio non est discrepans, sed vna diuinitas, vt dicit Ambr. 1ª.q.31.2.c. 25

Omnia entia sunt vnũ propter patrem tripliciter, s. quia in patre primo vnitas inuenitur, & ratio principij quasi primi, & ab eius vnitate est, quod vna natura in omnibus propagetur. Et omnia entia sunt æqualia propter filium tripliciter, s. quia ęqualitas est in filio, inquãtum filius, inquantum verbum, & inquantum est imago. Et omnia entia sunt connexa propter Spiritum sanctum tripliciter, s. quia procedit ut amor, amor autem est connexio duorum, quæ connexio requirit tria, scilicet duo connexa, & vnum connectens, 1ª. q. 39.8.c. 26

VNIVERSALE triplex, s. vniuersale in re, i. natura communis in particularibus, vniuersale post rem, id est, abstractum ab eis, & uniuersale ante rem, i. formę vniuersales rerum in mentibus angelorum. 1ª.q.55.3 1m.¶3m. 1

Vniuersale sumitur dupliciter, s. pro natura rei cum intentione vniuersalitatis, & pro natura, vt est in particularibus. Primo modo uniuersale est posterius, sed secũdo modo, vniuersalius est prius minus vniuersali, via generationis, & temporis, sed est ecõuerso ordine perfectionis, & intentionis naturæ, 1ª.q.85.3.1m.¶12ª.q. 29.6.c. 2

Vniuersale quo ad naturam, est in singularibus, sed quo ad intentionem vniuersalitatis est in intellectu, 1ª.q. 85.2.2m.¶12ª.q.20.6.c. 3

Vniuersale pro natura est principium formale essendi, & cognoscendi singularia, sed vniuersale pro intentione vniuersalitatis, est principium cognoscendi tantum. 1ª.q.85.3.4m. 4

Cognitio vniuersalis duplex. s. ex parte obiecti, & ex parte medij. 1ª.q.13.3.2m. 5

Vniuersale dicitur esse semper, & vbique, vel secundum diuersa esse, vel negatiue, quia non determinat sibi locum, nec tempus. 1ª.q.8.4.1m.¶2m.¶q.16.7.2m. 6

Vniuersalius continet plura in potentia, & pauciora in actu, quàm minus vniuersale, 1ª.q.85.3.2m. 7

*Vniuersale est commune multis, secundum rem, 1ª.q. 13.9.c. 8

VNIVERSVM.¶ Totum vniuersum est unum, vnitate ordinis, secundum quod inferiora reguntur per superiora. 1ª.q.103.3.0.

*VOCATIO, dicit auxilium Dei mouentis interius, & excitantis mentem ad deserendum peccatum. Ideo non est remissio peccatorum, nec iustificatio, sed causa eius. 12ª.q.113.1.3m.

VOLVNTARIVM importat quod motus, & actus sit à propria inclinatione, i. quod agere sit à principio intrinseco, & propter finem, 1ª.q.105.4.c.¶12ª.q.6.1.0 ¶2.c.¶q.71.5.2m. 1

Ad rationem eius requiritur aliqua cognitio finis. 12ª.q. 6.2.c.¶3.3m.¶5.c.¶7.3m.¶2.c. 2

Voluntarium dicitur, quod procedit à voluntate, vel directè, i. à voluntate agente, vel indirectè, s. à uoluntate non agente, 12ª.q.6.3.0.¶7.3m.¶q 77.7.c. 3

Voluntarium dicitur, quod est secundum inclinationem voluntatis. Et hoc dupliciter, s. ad agendum, & patiendum. 1ª.q.82.1.c.¶12ª.q.6.5.2m. 4

Aliquid est uoluntarium dupliciter, s. secundum se, & secundum causam suam. 12ª.q.77.7.c.¶22ª.q.46.2.2m.¶ q.64.8.c.¶q.79.3.3m. 5

Principium intrinsecum actus uoluntarij, s. vis cognoscitiua, & appetitiua, est principium primum, non quidẽ primum simpliciter, sed primum in genere motus appetitiui, licet moueatur appetitus hominis ab aliquo exteriori, 6

12æ. q.9.2.o.& 5.c.6.& q.10.3.o.& q.75.2.c.& q.77.1.o.

37 Oportet, quod voluntas moueatur ab aliquo exteriori dupliciter, s. ab obiecto, & quo ad exercitium primi actus eius. 12æ.q.9.4.o.& q.17.5.2m.& q.103.8.1m.

38 Nec mouetur necessario ab aliquo obiecto, quo ad exercitium actus, sed quo ad determinationem actus, mouetur ab aliquo obiecto, non autem ab omni obiecto, nec à passione, nec à Deo, sed tantum ab vltimo fine. 1a.q.82.1.2.o.& 12æ.q.10.o.& q.80.1.c.

39 Voluntas mouetur à se, quia inquantum vult finem, est in actu, sed respectu eorum, quæ sunt ad finem, est in potentia. 12æ.q.9.3.o.& 4.c.& q.17.6.1m.& q.74.1.3m.& 22æ.q.82.1.1m.

40 Voluntas distinguitur contra naturam, sicut vna causa contra aliam, licet habeat modum naturæ, inquantum fundatur in natura. 12æ. q.10. 1. 1m. & q.51. 1. 1m.

41 Voluntas hominis, nec à natura, nec ex necessitate, mouetur ab appetitu inferiori. 12æ.q.10.3.b.

42 Voluntas non est determinata ad vnum, sicut natura, quia voluntas sequitur formam vniuersalem, natura vero sequitur formam particularē. 1a.q.41.2.c.& 12æ. q.10.1.3m.& q.13.1.c.& q.50.5.3m.

43 Voluntas determinatur ad vnum, per consilium rationis, non necessario per aliquod agens extrinsecū. 12æ. q.50.2.3m.fi.

44 Voluntas dicta per essentiam, est in ratione dicta per essentiam, sed voluntas participatiuè sumpta, est in ratione per participationem. 3a.q.18.2.c.1m.

45 Voluntas, etiam à Deo cogi non potest, & si possit, ab illo de necessitate mutari, operando in illa, sicut in natura. 12æ.q.6.4.1m.&q.9.6.c.& q.10.4.o.

46 * Voluntas à nulla re creata cogi potest, neque necessario moueri. 12æ.q.6.4.c.

47 * Passiones animi non possunt cogere voluntatem, licet aliter moueant inclinando affectum. 12æ.q.6.7.c.2m. & q.9.2.o.

1 VOMITVS potest sine culpa procurari, de consilio medicinæ, in remedium languoris. 22æ.q.148.6.2m.& q.150.2.3m.

2 Multum comedere, vel bibere propter vomitum, secundum consilium medicinæ, non est peccatum, licet ebrietas non excusaretur à peccato. 22æ. q.150.2.3m.

3 Vomitus per ebrietatem, vel voracitatem, est vitiosus, non autem si contingat infirmitatis causa. 3a. q.83. 6.7m.

1 VOTVM dicitur à voluntate, quasi à primo mouente rationem, ad promittendum. 22æ. q.88.1.2m.

2 Vouere est actus latriæ, seu actus religionis, licet actus aliarum virtutum sint materia eius. 22æ.q.88.5.o.& 6. c.2m.& q.189.2.c.

3 Votū est promissio Deo facta, * de meliori bono, quod videlicet non cadit sub necessitate absoluta, neque sub necessitate finis, sed de actibus virtutum, qui Deo placere noscuntur. 22æ.q.88.1.o.& 2.4.c.& 5. c. 1m.& 7. 12.c.& q.189.3.c.

4 Votum est testificatio quædam promissionis spontaneę, quæ debet fieri Deo, de iis, quæ Dei sunt. 22æ.q.88.1.c. fi.& q.189.3.c.

5 Ad votum tria de necessitate requiruntur. s. deliberatio, propositum, & promissio, in qua promissione perficitur ratio voti, sed quandoque superadditur pronunciatio oris, & testimonium aliorum, ad quandā confirmationem voti. 22æ.q.88.1.o.

6 Votum fit soli Deo, licet fit de eo, quod aliquando fit sanctis. 22æ.q.88.5.3m.

7 Sub voto non cadunt peccata, nec indifferentia, nec necessaria absolute, nec propter finem, nisi vt voluntaria, sed votum debet semper fieri, de meliori bono. 22æ.q.88.2.o.& 10.c.

8 Expedit vouere, quia votum firmat voluntatem in bono, nec tamen libertatem diminuit, nec est periculosum de se, sed est culpa mutantis voluntatem, sed assimilat beatis. 22æ.q.88.4.o.

Homo est sic liber, quòd potest aliqua vouere, & facere, etiam contra præceptum Papæ, 22æ.q.88.12.2m. 9

Vouere nunquam conuenit Christo, quia Deus erat, & habebat voluntatem firmatam, ut cōprehensor. 22æ. q.88.4.3m. 10

Votum singulare duplex, s. votum simplex, & votum solenne, primum est promissio sola, secundum verò est promissio, & datio. 22æ.q.189.2.1m.& 5.c. 11

Votum solennizatur dupliciter tantum s. per susceptionem ordinis sacri, & per professionem certæ regulæ. 22æ.q.88.7.o.& 9.c. 12

Votum simplex impedit matrimonium contrahendū, sed non dirimit contractum, non tamen potest petere debitum, sine dispensatione Ecclesiæ auctoritate apostolica, votum vero solenne facit vtrunque. 22æ.q.88. 7.b.& q.189.8.3m. 13

Opus ex voto, est laudabilius, & magis meritoriū, quàm opus sine voto. 22æ. q.88.6.o.& q.189. 2. c.& 3a. q.28. 4.c. 14

Opus ex voto, displicens, cum voluntate implendi illud, est magis meritorium, quàm opus placens sine voto, cæteris paribus. 22æ.q.88.6.2m. 15

* Virtus voti, est obligatio eius, quæ est maior in voto solenni, quàm in voto simplici, & quo ad Deum, & quo ad homines. 22æ.q 88.7.1m. 16

Votum obligat secundum intentionem vouentis, s. ad reddendum statum, vel ad certum tempus, vel cum conditione. 22æ.q 88.3.3m.& q.189.3.2m.& 4.c. 17

Obseruare votum, est de lege naturali, durante obligatione eius cessat, vel ex re, vel auctoritate superioris in iis, quę in dubium vertuntur dispensantis, vel commutantis. 22æ.q.88.10.2m.& 12 2m. 18

Omne votum rite factum, obligat, ideo transgrediens illud peccat mortaliter. 22æ.q.88.3.o.& q 189.3.c. 19 20

Perdens virginitatem, quā vouerat, tenetur facere, quod potest. s. tenetur continere, & pœnitere, si perdidit ex culpa sua, & simili in aliis. 22æ.q.79.3.2m.& q 88.3.2m

Nullus potest se ex voto firmiter obligare, ad id, quod est in potestate alterius tantum. 22æ.q.88.8.o.& 9.c.2m & q.189.5.o. 21

Non habentes vsum rationis, vt amentes, & pueri ante annos pubertatis, non possunt vouere. 22æ. q.88. 9.c.& q.189.5.c. 22

Puer ante vsum rationis, non potest se obligare ad aliquid ex voto, quo vsu rationis habito, potest se obligare, sed omne votum eius, etiam votum religionis ante annos pubertatis; s. ante annos quatuordecim in puero, vel ante annos duodecim in puella, potest irritari à parentibus, & à tutoribus, non autem post annos pubertatis, 22æ.q.88.8.2m.& q.189.5.c. 23

Filius, etiam post annos pubertatis, non potest aliquid vouere, quo ad res domesticas, sine cōsensu patris 22æ q.88.8.2m. 24

Vouens illud, quod non est in potestate sua, non peccat, quia in eius voto intelligitur debita conditio. s. si suis superioribus placuerit, uel si non contradicant, qua conditione extante, tenetur implere uotum, 22æ.q.88. 8.1m.& 4m.& 9.b.& 2m.& 12.2m.& q.189.5.4m 25

Fractio uoti, est quædam infidelitatis species, & ad fidelitatem pertinet seruare promissa, 22æ.q.88.3.c. 26

Omne uotum temporale factum in saeculo, etiam uotum crucis in subsidium terræ sanctæ, soluitur per ingressū religionis, sine alia dispensatione, quia uotum religionis includit omnia uota, ratione perpetuitatis, & obedientiæ, nec singularitas conuenit ei, & onus religionis sufficit, & est quodammodo magis ampliatio uoti, quam voti commutatio, 22æ.q.88.12 1m.& q.185.8. 2m & q.189.3.3m.& 7.c. 27

Siquis vouendo, prius cogitauit de religione communiter, & post elegit unam, tenetur simpliciter ad religionem,

nem, ideo si nō potest recipi in religione à se electa, tenetur aliam quærere, si autem econuerso, intelligitur si velint. 22æ.q.88.8.2m.& q.189.3.2m.

29 *Nullum votum religiosi est firmum, nisi de consensu prælati, quia nullum tempus est, in quo prælatus nō possit eum in aliis occupare 22æ.q 88.8.3m.

30 In votis potest dispensari, inquantum in aliquo casu, illud quod cadit sub voto, est simpliciter malum, vel inutile, vel impeditiuum maioris boni, non autem inquantum illud est de iure naturali, vel diuino. 22æ.q.88.10.0.

31 Dispensatio voti est, cum absolute determinatur non esse seruandum, commutatio autem voti est, cū pro eo aliquid aliud imponitur. 22æ.q.88.10.c.

32 Votum potest ex causa rationabili commutari in aliud melius, vel in aliud minus periculosum, sicut & dispensari. 22æ.q.88.10.c.& & 1m.

33 In vtroque autē requiritur auctoritas Ecclesiæ, in persona Dei. 22æ.q.88.2.3m.& 12.0.

34 Votum vergens in periculum personæ, debet frāgi secure, si dispensatio non possit haberi. 22æ.q.88.2.3m. & 12.2m.

35 Vota de rebus vanis, & inutilibus, non debent dispensari, nec seruari, sed debent derideri, sicut vota de non pectinare caput in tali, vel tali die, quia talia vota multiorum, sunt magis sortilegia, quàm vota, & sunt reliquiæ quædam idololatriæ, secundum quam seruabantur dies, & menses, & peccant talia vouentes, quia cū infidelibus etiam, nec nomina debemus habere cōmunia, secundum Hieronymum. 22æ.q.88.2.3m.

36 Papa habet plenariam potestatem dispensandi in omnibus votis dispensabilibus, alij uero participatiuè, secundum quod Papa concedit eis. 22æ.q 88.12.3m.

37 Solus Papa potest dispensare in uotis perpetuis, vt in uoto continentiæ, & religionis, & in uoto crucis in subsidium terræ sanctæ, & in uoto peregrinationis ad transfretandum ad terram sanctam, alij uero prælati possunt dispensare in aliis uotis, nisi Papa dispensationem sibi reseruat, sicut in uoto terræ sanctæ, & similibus. 22æ q.88.12.3m.& q.184.5.c. fi.& q.185.4.c. fi.& q 189.7.c.

38 Si prælatus dispensat sine apparenti causa in uotis, dispensatio prælati non excusat uouentem in manifestis à culpa, sicut si prælatus dispensaret cum aliquo, super uoto de ingressu religionis, nulla apparēti causa obstante. 22æ.q.88.12.2m.

39 Si causa dispensandi in uoto, sit apparens, uel dubia, potest stari iudicio prælati dispensantis, uel commutantis uotum, non autem iudicio proprio, quia ipse uouens non gerit uicem Dei, nisi forte in casu, in quo id, quod vouit, esset manifeste illicitum, uel nō posset opportunè ad superiorē recurrere. 22æ.q 88.12.2m.

40 In uoto continentiæ, non est dispensandum propter periculum mortis corporalis, quia bonum continentiæ, etiam sine uoto est multo melius, quam salus corporis, & quia alia remedia prouideri pōt. 22æ.q.88.11.3m

41 In uoto continentiæ, & religionis, per professionē solemnizato, etiam Papa non potest dispensare, licet quidā iuristæ ignoranter contrarium dicant, quia periculis humanis obuiandum est per humana, & non per diuina. 22æ.q.88.11.0.& q.186.8.3m.& q.189.8.3m.

42 Simplex uotum est dirimit matrimonium contrahendum, contractum tamen nullatenus tollit. s. q.53.1.0.

43 Votum solemne ex sui natura, nō modo contrahendū, sed & contractum matrimonium soluit, cum per illud homo sui corporis, potestatē amiserit, Deo se ad perpetuam continentiam dedicando. Suppl.q.58.2. c.

1 V O X super Christum in baptismo, transfiguratione, & oratione, fuit effectiuè à tota Trinitate, sed repræsentatiuè appropriatur Patri. 3a.q.39.8.2m.

2 Anima potest formare voces corporales, quia vnitur corpori, non autem angelus. 1a.q.51.3.4m.

Voces non significant species intelligibiles, sed significant ea, quæ sibi format intellectus ad iudicandum de rebus exterioribus. 1a.q.85.2.2m. 3

V S V R A in Euangelio metaphoricè accipitur, s. pro superexcellentia bonorū spiritualium, quam exigit Deus, volens in bonis acceptis ab eo semper proficiamus, quod est ad utilitatem nostram, & non eius. 22æ.q.78.1.1m. 1

Vsura est pretiū pecuniæ mutuatæ, vel cuiuscūque rei, cuius usus est cōsūptio, uel distractio eius. 22æ.q.78.1 c. 2

Accipere pretium pro principali usu pecuniæ, qui est distractio eius, est usura, non autem pro secundario usu eius. s. ad ostentationem. uel in pignus, sed in usu uasorum, est econuerso. 22æ.q.78.1.6m. 3

Vsura secundum se est iniusta, contra legem naturæ, & peccatum mortale, quia idem bis uenditur, uel uenditur id, quod non est. 22æ.q.78.1.0. 4

Theologi considerantes iusti, & iniusti rationes, subtilius exponentes nomina hæc designantia, large extēdunt huius nominis significationem, ad incremēta, quę prouenniunt ex vsu omniū rerum, per similē usū & rationem, & non tantum pecuniæ. 22æ.q.78.1.2.0. 5

Significat primo nomen usuræ incrementum, quod parit pecunia ex usu suo, secundario autem etiam significat superabundantiam, quam parit qualibet res ex usu suo, simili cum usu pecuniæ. 22æ.q.78.1 c. 6

Quod ab extraneis Iudæi usuram acciperent, nō fuit eis cōcessum quasi licitum, sed permissum, ad maius malū vitandum. 12æ.q.105.3.3m.& 22æ.q.78.1.2m. 7

Mutuans potest exigere recompensationem eorum tātum, quæ pecunia non mensurantur, puta beneuolentiam, & amorem eius cui mutuauit, uel aliquid huiusmodi. 22æ.q.78.2.0. 8

Et potest deducere in pactum recompensationem dāni, p quod subtrahitur sibi aliquid, quod debet habere, hoc non est uendere usum pecuniæ, sed damnum uitare, & potest esse, quod accipiens mutuum, maius damnum euitet, quàm dans incurrat, unde accipiens mutuum, cum sua utilitate damnum alterius recompensat. 22æ.q.78.2.1m.& 3.c. 9

Recompensationem uero damni, quod consideratur in hoc, q de pecunia non lucratur, non potest in pactū deducere, quia non debet uendere id, qd nondū hēt, & pt īpediri multipliciter in habēdo. 22æ.q.78.2.1m 10

Nec quicquid de pecunia usuraria aliquis lucratus fuerit, quia id, quod de tali re est acquisitum, non est fructus huiusmodi rei, sed humanæ industriæ, nisi forte per detentionem talis rei alter sit damnificatus amittendo aliquid de bonis suis, tunc enim lucratus tenetur ad recompensationem nocumenti. 22æ.q.78.3.0. 11

Et tenetur mutuans computare in sortem, usum uero & pignoris. 22æ.q.78.2.6m. 12

Sed nō potest deducere in pactum, ut sibi remutuetur, sed potest recipere mutuum sine obligatione. 22æ. q.78.2.4m. 13

Et potest accipere munera gratis oblata, non autem cū pacto tacito, vel expresso. 22æ.q.78.2.0. 14

Quicunque ergo ex mutuo ratione mutui spērat lucrū, peccat usuræ uitio, secundum auctoritatem Euangelij, sed non sic, qui ex mutuo uitat damnum, ut si iste per detentionem talis rei mutuatæ, alter sit damnificatus, amittendo aliquid de bonis suis, tunc enim tenet ad recompensationem nocumenti, sicut & tenens pecuniam ultra terminum, tenetur restituere, non quidem totum lucrum possibile, sed secundum æstimationem, pensatis periculis, laboribus, & expensis. 22æ.q.62.4.1m.& 2m.& q.68.1.3m.& 2.1m.& 3.c. 15

Quia mutuum debet fieri gratis, & sine spe lucri, quandocunque in mutuo, uel ex mutuo, intenditur spes lucri, tunc non caret uitio usuræ, sed sic non est in emptione, & uenditione, nisi habeat rōnem mutui, si enim aliquis carius uelit uendere res suas, q̄ sit in- 16

V ftum

stum pretium, vt de pecunia soluenda emptorem expectet, manifestè vsura committitur, quia huiusmodi expectatio pretij soluendi, habet rationem mutui, vnde quicquid, vltra iustum pretium, pro hmōi expectatione exigitur, est quasi pretiū mutui, quod pertinet ad rationem vsuræ, similiter etiam si aliquis emptor velit rem emere vilius, quàm sit iustum pretium, ao quòd pecuniam antè soluit, quàm possit ei res tradi, est peccatum vsuræ, quia etiam ista anticipatio solutionis pecuniæ, habet mutui rationem, cuius quoddā pretium est, quod diminuitur de iusto pretio rei emptæ, si vero aliquis de iusto pretio velit diminuere, vt pecuniam prius habeat, non peccat peccato vsuræ. 22æ.q.78.a.7^{m}.

17 Potest autem excludi spes lucri ab intentione dantis mutuo, modo prædicto dupliciter. s. vel quando dans mutuo, paratus est omni tempore accipere rem mutuatā, etiam ante illud tempus determinatum, quo res verisimiliter deberent esse cariores, & hoc modo spes lucri, etsi per accidens intendatur, non tamē per se, quia non tollit rationem gratuiti à mutuo, vel quando dans mutuo, etiam tempus illud determinauit, in quo verisimiliter, res plus valituræ erant, propter solam damni vitationem, tunc enim damnum vitat, quando necessitati propriè consulens, intendit conseruare res suas sibi magis necessarias ad vsum vitę, quas si tunc non haberet, oporteret eas alibi emere, & sic reportaret damnum de gratia mutui facti proximo, & sic intendens, in mutuando excusatur ab omni vitio vsuræ. 22æ.q.62.a.4.1^{m}.& 2^{m}.

18 In scriptura sacra, quantum ad legem veterem, condēnantur dantes pecuniam ad vsuram, & ideo contra legem diuinam accipiūtur vsuræ, vnde accipere vsuras ab alienis, non erat secundum intentionem legis, sed ex quadam promissione, propter prauitatem Iudæorum ad auaritiam, & vt magis pacificè se haberent ad extraneos, à quibus lucrabantur. 12æ.q.105.a.3^{m}.& 22æ.q.78.1.o.

19 Est etiam vsura contra legem naturæ, quia in hoc finis conueniens, secundum naturam actui humanæ vitæ, corrumpitur; huic enim actui, qui est mutuum dare, conueniens finis ostenditur naturaliter. s. finis communis societatis, & fraternæ charitatis, in subueniendo proximorum necessitatibus, & ideo gratis fieri debet naturaliter, quare quandocunque huiusmodi actus fit propter spem alicuius commodi, vel lucri, tūc ab eo tollitur finis, qui naturaliter competit ei, & fit contra naturam, quare iuri naturali repugnat, ideo non tantum fit iniustum contra legem diuinam, sed etiam contra ius naturale 22æ.q.78.1.o.

20 Secundū theologiā, vsura condēnatur tanquā peccatū mortale & graue, & ęterna morte dignū. 22æ.q.78.1.o

21 Leges verò humanæ, aliquando considerant iustitiam, prout est conseruatiua pacis exterioris inter homines, & ideo leges tales non puniunt, nisi quod hanc pacem destruit, aliquando etiam prout magis illustrātur lumine fidei, & iuris diuini, considerant etiam iustitiam veram, & interiorem, & sic etiam leges Canonicæ prohibent, & puniunt vsuras 22æ q.67.a.2.1^{m}.

22 Ius positiuum tamen permittit vsuras, non quidem vt iustas, sed ne communitas patiatur multas incōmoditates, per vsuram enim retinentur multæ hæreditates, & vitantur damna, quàm plurima, propter quod etiam leges humanæ eas permittunt, & non puniunt, sicut puniunt, & prohibent furta, & raptum, Iustinianus tamen Imperator, sanctas sanctiones, siue leges subiecit ecclesiasticis institutis, sed præcipuè in vsuris, & matrimonio, in quibus tota vita ciuilis versatur. 12æ.q.96.a.5.c.& 22æ q.78.1.4^{m}.

23 Quia omnis superabundantia vsurarum, est tanquam res aliena ipsi vsurario iniustè possidenti, sequitur quod sit propria alterius, qui ipsa re priuatus est, & destitutus, sed hoc est iustum, secundum omnia iura, quod omnia res destituta, i. qua quis iniustè destitutus, & priuatus est contra iustitiam, restituatur. Restitutio enim semper respicit destitutionem, & ideo secundum omnem iustitiam naturalem, vsuræ restituēdæ sunt, sed forte dicetur, quod illa destitutio facta sit voluntariè. i. quia accipiens mutuum, voluntariè videtur dare vsuram mutuanti, & etiam, quia leges humanæ non puniunt, quæ tamen iniurias punire debent, quare non videtur esse contra iustitiam humanam, & ideo aduertendum est, quòd voluntas hominis aliquando respicit volitum propter se, & aliquando propter aliud, quando autem propter se, tūc si illud volitum sit simpliciter iustum, & bonū, tunc voluntas est bona, & opus ex ea procedens est bonū, & iustum, si autem sit iniustum, & malum, tunc similiter voluntas est mala, si verò respiciat volitum non propter se, sed propter aliud, sicut cum aliquis vult proiicere merces in mare, vt sic euadat periculum, tunc est distinguendum. 12æ. q.6.6.c.

Conditio, quæ dicitur interesse, siue damni recompensatio, & non spes lucri, potest excusare à vitio vsuræ, vt si quis mutuo dederit gratis, vsque ad terminū aliquem determinatum, in quo indiget sua pecunia pro aliqua necessitate, & mutuum non fuerit redditum ad prædictum terminum, potest mutuans repetere vltra sortem, quicquid damni incurrit propter defectum solutionis, & hoc modo potest etiam fideiussor repetere vsuras à debitore, quas persoluit creditori, propter defectum debitoris, quia ibi patet ratio iustitiæ, quia non spe lucri accipitur, sed pro recōpensatione damni. 22æ.q.78.a.1^{m}.& 1.c. 24

Conditio, quæ sumitur tantum ex spōtanea oblatione, excusat a vitio vsuræ, s. quando tam ex parte dantis, quam accipiētis, gratis aliquid offertur. 22æ.q 78 a.o. 25

Et hoc potest contingere, quando illud, quod vltra sortem recipitur, fit suum iure naturæ, sicut fructus pignorum pro dote vxoris, vel pro prouisione filiorum, vel potest fieri suum iure æquitatis, sicut res ipsa, quę impignoratur, quando secundum æquitatem erat illius, qui fructus percipit. 22æ.q.78.a.6^{m}. 26

* In vsuris non transfertur dominium 22æ.q.78.3.c.3^{m} 27

Non est restituendum, nisi quod est alienum, & non suū, quare vsurę nō sūt ī dñio possidētis. 22æ.q.78.3.c.3^{m} 28

Cum vna res simul habere duos dominos non valeat, à se inuicem diuersos, & æquales, & omnis vsura restituenda sit secundū legem diuinam ei, à quo accepta est, sicut verò domino, sequitur, quod restituens non habet verum eius dominium, & sic non erat translatum in accipientem vsuram. 22æ.q.78.3.c.3^{m}. 29

Quæ mouere possunt Theologos, asserentes in vsura, nō transferri dominiū, sunt quædam auctoritates, & ex iis rationes consequentes. 22æ.q.78.3 c.3^{m}. 30

Per anticipationem ergo temporis, aliquando generari potest vitium vsuræ, sicut per dilationem, vel prolongationem. 22æ.q.62.a.7^{m}. 31

Licet accipere mutuo sub vsuris, ad bonum sui, vel alterius, non autem licet inducere ad faciendum vsuras. 22æ.q.78.4.o. 32

Vendere autem carius iusto, propter dilationem solutionis, vel emere vilius pp anticipationem, est vsura, non autē econuerso. 22æ.q.77.a.1^{m}.fi.& q 78.a.7^{m}. 33

Et licet alias expensas licitè factas, puta in portatione pannorum, possint licitè recuperare de eorum venditione, non tamē possunt recuperare vsuras, quas aliis dederant, cùm hæc fuerit iniusta datio, & præsertim etiam cum dando vsuras peccauerint, si induxerunt, tanquam occasionem peccandi vsurariis præbentes, cum etiam necessitas, quæ ponitur ab eis, vt. s. mercatores honorabilius viuant, & maiores mercationes faciant, non sit talis necessitas, quæ sufficiat ad excusandum peccatum prædictum. 22æ. q.78.4.o. 34

Sed

35 Sed hic potest cadere excusatio vsuræ dupliciter, s. quando gratis, & liberaliter creditor huiusmodi superabundantiam tribuit debitori, & debitor, non causa temporis accipit, vel quando creditor per damnum propriæ rei, recompensat huiusmodi superabundantiã, vt quando non potest habere pecuniam, sine aliculus rei propriæ alienatione, & damno, ex qua soluat creditori, quod petit ante terminum solutionis. Alias est casus vsurarius. 22æ. q. 78. 3. c.

36 Si venditor rem suam intendat vendere carius, nõ propter tempus tantum, sed tantum propter damnum, quod sibi videt imminere ex dilatione persolutionis recuperandæ, seu propter vexationem suam redimendam, quam probabiliter timet futuram sibi in repetitione debiti sui, propter malitiam, vel impotentiam debitoris, tunc excusatur à vitio vsuræ, & ibi æquitas æstimationis in huiusmodi contractibus, per recompensationem damni, vel quando probabiliter timetur hæc in credentia accidere. Et tunc rectitudo huiusmodi intentionis apparet, quando venditor optaret potius non vendere talibus, quàm vendere ad credentiam, & quando libenter daret aliis pro minori pretio incontinenti persoluendo, quam vendere ad credentiam talibus pro pretio maiori, nisi venditio habeat rationem mutui. 22æ. q. 78. 2. 1m. & 7m.

37 Vno autem modo credentia facit cõtractum vsurariũ, s. quando propter ipsam credentiam, res venditur carius, quàm valeat simpliciter, vel quàm esset valitura, probabiliter, tempore solutionis, vel etiam si tantum sit valitura verisimiliter, tamen ipse venditor, aliàs res suas non venderet, nisi plus acciperet, propter ipsam credentiam, & tunc venditio habet rationẽ mutui. 22æ. q. 78. 2. 7m.

38 De iis autem, quæ committuntur bonæ fidei aliorũ ad lucrum, mihi videtur dicendum, quod aut commissio fit pecuniæ, vel alterius rei, ita quòd transfertur in toto, vel in parte rei commissæ in potestatem eius, cui committitur, aut ita fit commissio, quòd non transeat dominium, sed remanet tota res commissa in dominio committentis. Primo modo est vitium vsuræ, eo quòd sperat lucrum iam de re non sua, quia iam erat translata per commissionem in dominium alterius. Et in hoc commissio assimilatur mutuo. Sed secundo modo potest sperari lucrum, sine vitio vsuræ, quia tunc commissa est pecunia, vel res alia, sicut seruo, vel ministro, qui de re domini, negociatur ad vtilitatem domini sui. Et ideo committens potest sperare lucrum, sicut ex re sua. Et sic lucrum non accedit sorti, nec possidetur, sine iusto titulo, quia sicut rei propriæ partum recipit, non tamen partum numismatis ex numismate immediatè, sed partum ipsarum rerum, quę per numismata sua sunt acquisitę, iusta commutatione. 22æ. q. 78. 2. 5m.

39 In toto, vel in parte ideo dictum est, quia si aliquis cõmittit centum alicui, ita quod medietatem ei mutuet, & aliam medietatem suo retineat dominio, ita tamen, quòd de illis centum debeat negociari ad lucrum ille cui committitur, dico, quòd hoc lucrum iam habet vitium vsuræ propter hoc, quòd non tantũ ex re commissa speratur lucrum, sed etiam pariter ex re mutuata, & commissa. 22æ. q. 78. 2. 1m. & 5m.

40 Dare autem pecuniam mercatori, vel artifici per modũ societatis, cum pacto, vel spe lucri, ita quòd periculo ipsius committentis mercator de ea negociatur, vel artifex operatur, licitum est, nõ autem in mutuo. 22æ. q. 78. 2. 5m.

41 Dans vero pecuniam vsurario, vt vsuras exerceat, vel vt copiosius exerceat, peccat, non autem si det pecuniã, vt tutius seruetur 22æ. q. 78. 4. 3m.

42 Ad hæc dicendum, quod in huiusmodi, aliud est vitare damnum, & aliud est sperare lucrum, quia primum licet, non autem secundum. 22æ. q. 78. 3. c.

Quædam in consuetudinem deducta, habentur pro iustis legibus, quæ magis deberẽt dici corruptelæ permissę, quam consuetudines approbatæ. Et hoc videmus in hac materia vsurarum, secundum regiones, & ciuitates diuersas, quantum ad pupillorum, & orphanorum tutelam. Vnde dico, quod non possunt pupilli, quando sciunt veritatem, retinere superabundantias suarũ rerũ per vsurã acquisitas 12æ. q. 105. 3. 2m. 43

Vsurarius tenetur restituere, quicquid accepit de vsuris, & fructus, & interesse, non autem, quæ lucratus est cum eis, etiam emendo possessiones. 22æ. q. 78. 3. c. 44

Lex diuina iubet restitutionem vsurarum fieri, sicut & rapinarum. Et voco legem diuinam, quæ in canone sacræ scripturæ, & in decretis sanctorum patrũ, & Cõciliis continetur, quia ius diuinum est, quod diuinitus promulgatur. 22æ. q. 57. 1. & 2. 3m. 45

Debet tamen fieri huiusmodi restitutio vsurarũ caute, ne cum scandalo fiat personarum prædictarum. 22æ. q. 62. 6. 2m. 46

Ex præcepto etiam iuris naturalis habemus, quòd quæcunque vultis vt faciant vobis homines, & vos illis eadem faciatis. Sed iusta voluntate vult spoliatus re propria per vsuram, vt spoliator ei restituat. Quare similiter spoliator debet iuste restituere spoliato. 12æ q. 99. 1. 3m. 47

Vxor etiam non potest licite restituere vsuras, nolente marito, & adhuc viuente, cum vxor non sit domina rerum, sed tantum vir. Est tamen ad generationem coniuncta viro in adiutorium, & in vsum rerũ. Quare sicut non potest alienare res viri, ipso non volẽte, ita nec aliena viri, potest restituere, ipso nolente, 1a. q. 92. 1. c. prine. & q. 98. 2. & 2. 48

Si vero vt particeps fuit tantum lucri, aut fuit scienter, aut ignoranter, si scienter, tunc iterum potest fieri id sic dupliciter. s. aut pro necessitate corporali. s. quãdo aliter commode non potest inuenire remedium vitæ, sicut accidit pauperibus mẽdicantibus, & sic aliquãdo etiam per hoc possunt excusari filij, & filiæ, in domo parentum vsurariorum, qui alias nequeunt victũ sibi necessarium inuenire, & similiter vxor eadẽ necessitate potest excusari. 22æ. q. 32. 7. 1m. 49

Fautores, & defensores, qui fouent vsurarios, & defendunt in exercitio fœnerandi, sicut aliquæ ciuitates, & aliqui principes fouent, & defendũt huiusmodi, qui dicuntur Caursini, qui alias non auderent exercere huiusmodi actum fenerandi, fautores, & defensores vsurariorum, inquantum huiusmodi sunt tantum, non tenentur ad restitutionem alicuius, nisi inquantũ sunt participes lucri. s. quia propter hoc sunt fautores, vel defensores, vt ab vsurariis aliquam portionem recipiant, tamen in hoc etiam peccant contra Deum etiam, quantumcunque vtilitatem regionis, vel ciuitatis intendant, quia fouet peccatores in peccatis suis. 22æ. q. 78. 4. 3m 50

Non est simile de illis, quorum auctoritate circa vsurarios fit aliquid, & de iis, qui fouent, & defendunt, & accipiunt vt actores, quia illi sunt causa per se actus mali, isti vero non sunt causa ipsius actus mali, sed accidentium ipsi actui ad eius cõseruationem, & fructum ampliorem. 22æ. q. 78. 4. c. 51

Sed maioris iustitia restituenda sunt ablata, quam debita sint soluenda, cum in hoc impleatur iustitia, tollẽs iniuriã factã Deo, & proximo, sed in solutione debitorum nulla tollit iniuria, sed tm̃ soluitur iustitia, quare sin hoc videant prius restituenda ablata, q̃ soluenda debita, restitutio enim præfertur etiam subuentioni parentum, nisi in extrema necessitate. 22æ. q. 31. 3. 3m. & q. 32. 7. 3m. & q. 60. 5. 4m. & q. 62. 5. 2m. 52

Si vnus sit diues, & alter pauper, & plus indigens his, de quibus restitutio facienda est, & æqualiter sit clarũ in vtroque, adhuc prius pauperi potest restitutio vsurarum iuste fieri, quàm diuiti, eo q̃ plus læsus est in 53

ablatione suorum, & quia plus indiget. 22æ. q. 32. 3. 3m. ꝙ q. 32. 7. 3m. ꝙ q. 60. 5. 4m. ꝙ q. 62. 5. 2m.

54 Quod autem in lege scriptum est de duplo, quadruplo, & quintuplo, non habet locum in vsuris, sed tantum in furtis, vel rapinis, eo quod huiusmodi vsuræ, non destruunt bonum reipublicæ de sua ratione, sicut faciunt furta, & rapinæ, sed tantum corrumpunt bonũ personale, siue fraternum bonũ, & hoc nõ inferendo malum, sed tantum non faciendo bene fratri debitũ, & de hic alias scripsimus in septimo præcepto decalogi diffusius. 22æ. q. 62. 3. 2m.

55 Si ergo aliquod lucrum prouenit vsurario, vltra rē, & rei vsum naturalem, ex propria operatione, & solertia eius, in quo non est alius damnificatus, dico, sine præiudicio, quòd non tenetur restituere hominis huiusmodi lucrum. 22æ. q. 78. 3. o.

1 VSVS rationis quandoque totaliter aufertur, ex nimia passione, sicut ex amore, vel ira insaniens, & tunc talis passio si à principio fuit voluntaria, & non naturalis, imputatur actus ad peccatum, quandoque vero passio non totaliter intercipit vsum rationis, & tūc ratio potest passionem excludere, diuertēdo ad alias cogitationes, vel dolendo, vel impediendo, vnde talis passio non totaliter excusat à peccato, si ratio non eā prohibeat 1a. q. 63. 3. c. 3m. ꝙ q. 150. 4. 3m. ꝙ q. 156. 1. 2m. ꝙ q. 157. 3. 3m. ꝙ 12æ. q. 77. 1. 2. 7. c. ꝙ q. 78. 2. 3m. ꝙ q. 80. 3. 2m. ꝙ 22æ. q. 46. 3. c. 3m. ꝙ q. 53. 6. 1m. ꝙ q. 175. 2. 2m.

2 Vsus pecuniæ duplex. s. ad se, & ad alios, primus pertinet ad expensas, seu sumptus, secundus vero ad dationes. 22æ. q. 117. 3. 3m.

3 Vsus pecuniæ pertinens ad dationes duplex. s. principalis qui est distractio eius, pro quo nihil vltra potest accipi, & secundarius. s. vel ad ostentationem, vel in pignus, pro quo aliquid vltra potest accipi. 22æ. q. 78. 1. 6m.

4 Nihil vltra valorem rei, sperare debet mutuans ex vsu rei mutuatæ, quia ratione substantiæ transfertur mutuum, & non ratione vsus, sed aliter est in accommodatis, & locatis ad vsum. 22æ. q. 78. 1. 6m.

5 VT, sumitur dupliciter, s. causaliter, & consecutiue. 12æ. q. 91. 1. 2m.

1 VTI. ꝙ Large comprehandit sub se frui. 1a. q. 19. 1. c.

2 Vti, importat applicationem rei ad aliquam operationem, quæ etiam dicitur vsus eius. 12æ. q. 16. 1. a. 3. c.

3 Vti, est actus voluntatis. 12æ. q. 16. 1. c. ꝙ q. 17. 1. c.

4 Vti, est actus voluntatis vt primi mouentis, ipsius intellectus autem vt dirigentis, aliarum vero potentiarũ vt exequentium. 12æ. q. 16. 1. c. ꝙ q. 17. 1. c.

5 Vti, propriè est actus voluntatis, vt principalis, non autem aliarum potentiarũ, nisi instrumentaliter. 12æ. q. 16. 1. o.

6 Vti aliquo dicitur dupliciter. s. vt forma, quæ est principiũ vsus, & vt obiecto, & sic aliquis male vtitur gratia, & virtutibus, non autem primo modo. 12æ. q. 55. 4. 5m. ꝙ 22æ. q. 20. 1. 2m. ꝙ 3a. q. 80. 4. 3m.

7 Vti, est semper eorum, quæ sunt ad finem, non autem ipsius finis, nisi inquantum refertur in fruitionē eius. 12æ. q. 16. 3. o.

8 In cultu Dei, oportet non vti quibusdam corporalibus actibus, vt adoratione corporali, & huiusmodi, non quidem propter Deum, sed propter nos, vt. s. eis tanquam quibusdam signis exterioribus, excitemur ad spirituales actus interiores. 22æ. q. 81. 7. c. 1m.

9 Vti peccato alterius ad bonum, est licitum, quia Deus vtitur omnibus peccatis ad aliquod bonum, sed non licet inducere aliquem ad peccatum. 22æ. q. 78. 4. c.

10 Vti, non conuenit brutis, sed tantum rationalibus. 12æ. q. 11. 2. 4m. ꝙ q. 16. 2. o.

11 Vti est nobilius, quam frui, quo ad vim apprehensiuam præcedentem, sed est econuerso, quo ad obiecta, quia frui importat motum appetitus in appetibile absolute, vti vero, in ordine ad alterum. 12æ. q. 16. 2. 1m.

Vti eius, quod est ad finem, secundum quod est in consideratione rationis referentis illud in finem, est prius electione, sed est econuerso, secundum quod volūtas potentias executiuas mouet. 12æ. q. 16. 4. o. 12

VTILE, dicitur dupliciter. s. sicut via ad finē, vt meritum ad beatitudinē, & sicut pars ad totũ, vt ministeria angelorum ad beatitudinem eorũ. 1a. q. 82. 9. 2m. 1

Bonitas in ordine ad finē, vtilitas vocatur. 12æ. q. 7. 2. 1m. 2

Vtilia, dicuntur quæ sunt accommoda ad aliquē finē, & vtilitas, quandoque vsus nominatur. 12æ. q. 16. 3. c. 3

Facere aliquid ad vtilitatem communem, quod nulli noceat, est licitum cuilibet personæ priuatæ, non autē si nocet, nisi ex auctoritate publica. 22æ. q. 64. 3. 3m. 4

Dispensationes spiritualium, principaliter ordinātur ad vtilitatem communem. 22æ. q. 43. 2. c. 5

Exhibitio eorum, quæ dantur alicui propter vtilitatē, tanto est laudabilior, quātò magis indiget, sed Deo nihil exhibetur propter vtilitatem eius, sed ꝓp gloriā eius, & propter vtilitatē nostrā. 22æ. q. 81. 6. 2m. ꝙ 7. c. 6

VVLPES est naturaliter dolosa, sed hoc non est ei malum. 1a. q. 63. 4. 3m.

VVLTVR significat eos, qui mortes, & seditiones hominũ affectat, vt inde lucrentur. 12æ. q. 102. 6. 1m.

VXOR. ꝙ In lege Moysis, licebat ex dispensatione Dei dimittere vxorem, licet communius teneatur quòd non, sed quod permittebatur vt minus malum, quàm vxoricidium, ad quod proni erant Iudæi, nec puniebantur temporaliter. 12æ. q. 105. 4. 8m. 1

Causæ repud. scribebantur in libello, in generali tūm, non quidem vt iustum appareat, sed vt habeat licentiam nubendi alteri, secundum Iosephum, vel vt ex mora, & ex consilio scribarum, impediretur, secundũ Augustinum. 12æ. q. 107. 2. 2m. 2

Non licet viro propria auctoritate, siue reatu pœnæ æternæ occidere vxorem adulteram, potest tamen zelo iustitiæ eam iudicialiter accusare, vt in eam animaduertatur Suppl. q. 60. 1. c. 3

Vir, qui vxorem occiderit, aliam ex statuto Ecclesiæ ducere nõ potest, nisi id sibi ab Ecclesia permissum fuerit, vitandæ s. fornicationis causa, si vero sine tali dispēsatione matrimonium contraxerit, nõ dirimetur, nisi eam, cũ quā prius mœchabatur, duxerit. s. q. 60. 2. c. 4

Z.

ZACHARIAS petens signum ab Angelo, peccauit per incredulitatem, propter quā punitus fuit. 22æ. q. 97. 3. 3m.

ZACHEVS non tenebatur reddere quadruplũ, sed hoc dixit, volens supererogare. 22æ. q. 62. 3. 2m.

ZELOTYPIA oritur ex amore, non patiente cõsortium in re amata. 12æ. q. 28. 4. c.

ZELVS est amor intensus, non patiens consortium in re amata. 12æ. q. 28. 4. o. 2

Zelus triplex, s. coniugii, inuidiæ, & amicitiæ, s. Dei, & proximi. 12æ. q. 28. 4. o. 2

Zelus, Nemesis, inuidia, & misericordia, pertinēt ad idē genus passionum, s. ad tristitiam de bonis, vel malis proximi, sed diuersimode. 22æ. q. 36. 3. c. 3

Zelus circa bona honesta, est laudabilis, sed zelus circa temporalia, est cum peccato, licet aliquando sit sine peccato. 22æ. q. 36. 2. o. 4

Inuidia sumitur aliquando pro zelo. 22æ. q. 36. 1. 1m. 5

Contentio, & zelus, sunt tantum in carnalibus hominibus, & tātum circa bona corporalia. 22æ. q. 13. 4. 2m. 6

FINIS.

IN SVMMAM SANCTI THOMAE

Indicans

Claram, & solidam refutationem præcipuorum dogmatum, quæ hodie ab hæreticis asseruntur:

Plurimùm in præsenti editione locupletatus.

QVI EARVM EST RERVM ET EIVS GENERIS DOCTRINARVM

Quæ eruditè, & piè à Sancto Thoma in SVMMA variis locis tractatæ, rectè, vtiliterq; ad singulorum Dominicorum, atq; aliorum festorum dierum Epistolæ, Euangeliiq; explicationem, à verbi diuini concionatoribus adhiberi possunt, decuplo nunc quàm antehac locupletior.

Prior numerus, Partem; Posterior, Quæstionem indicat.

Dominica prima Aduentus, Epist. Rom. 13.

Euangel. Matth. 21.

Dominica secunda, Epist. Rom. 15.

Euangel. Luc. 21.

Dominica tertia Aduentus, Epist. 1. Cor. 4.

Euang. Matth. 11.

Dominica quarta Aduentus, Epist. ad Phil. 4.

Euang. Ioannis 1.

In die Natiuitatis Christi, Epist. Tit.3.

Euang. Luc.2.

In die S. Stephani, Epist. Act.6.

Euang. Matth.23.

In die Ioannis Apost.& Euang.Epist. Eccles.15.

Euang. Ioannis 20.

Te

Dominica infra octauam Epiph. Epist. Rom. 12.

Euang. Luc. 2.

Dominica Prima post Epiph. Epist. 12. Rom.

Euangel. Luc. 2.

Dominica secunda post Epiph. Epist. Rom. 12.

Mihi

Euang. Matth. 8.

Dominica tertia post Epiph. Epist. Rom. 13.

Euang. Matth. 8.

Dominica quarta post Epiph. Epist. Col. 3.

Euang. Matth. 13.

Dominica in Septuagesima. Epist. 1. Cor. 9.

Nunc

Euangel. Matth. 15.

Dominica tertia Quadrag. Epist. Ephes. 5.

Euangel. Luc. 11.

Dominica

Dominica Lætare, Epist. Gal. 4.

Euangel. Ioannis 6.

Dominica in passione, Epist. Heb. 9.

Euangel. Ioan. 8.

Dominica Palmarum, Epist. Philip. 2.

Exinaniuit)

Quomodo

Euangel. Luc. 24.

Feria tertia Paschæ. Epist. Act. 13.

Euangel. Luc. 24.

Dominica prima post Pascha, 1. Io. 5.

Euangel. Ioan. 20.

Quorum

Dominica secunda post Pascha.
Epist. 1. Pet. 2.

Euangel. Ioan. 10.

Dominica tertia post Pascha,
Epist. 1. Pet. 2.

Euangel. Ioannis 16.

Dominica quarta. Epist. Iac. 1.

Euangel. Ioan. 16.

Dominica quinta, Iac. 1.

Euangel. Ioan. 16.

In festo Ascensionis, Act. 1.

Euangel. Marc. 16.

Dominica post Ascensionem, Epist. 1. Pet. 4.

Euang. 15. 16. Ioan.

In festo Pentecostes. Epist. Act. 2.

Euangel. Ioan. 14.

Feria secunda Pentecostes. Act. 10.

Cur potius ad primitiuos sanctos facta est visibilis missio Spiritussancti, quam ad nos, 1ª.q.43.7.6m.
Nunquid aquam, quis prohibere potest) An aqua sit propria materia baptismi, 3ª.q.66.3.o.
Et iussit eos baptizari in nomine domini nostri Iesu Christi) An in nomine Christi possit dari baptismus, 3ª.q. 66..6.o.

Euangel. Ioan. 3.

Sic Deus dilexit mundum) Quantam charitatē, & bonitatē erga nos ostenderit Deus, dando filium suum, 3ª.q.1.c. & ar.2.c.& q.32.1.c.
An Deus dilexit magis genus humanum, quàm Christum, 1ª.q.20.4.1m.
An magis dilexerit genus humanum, quàm angelos, 1ª.q. 20.4.2m.
Cur Deus non dedit filium suum pro diabolo, 3ª.q.4.1.3m.
Cur peccatū diaboli dicitur irremediabile, 1ª2ª.q.80.4.3m.
Vt omnis qui credit in eum) An sola fides sufficiat ad salutem, 22ª.q.2.5.c.& q.4.5 & q.2.3m.
Qui credit in eum nō iudicatur) An ergo fideles in iudicio non iudicabuntur, Sup.q.89 6.1m.
Qui autem non credit, iam iudicatus) An increduli, & mali in iudicio, non iudicabuntur, Supp.q.89.7.1m.
De iudiciaria potestate Christi, 3ª.q.59.
Qui autem facit veritatem) Cur peccatum dicitur mendacium, & falsitas, virtus autem, atque operatio veritas, 1ª2ª.q.17.1.c.

Feria tertia Pentecostes.

Miserunt ad eos Petrum, & Ioannem) De ministro confirmationis, 3ª.q.72.11 & q.65.
Cum ad confirmandos eos, qui à Philippo diacono baptizati erant, missi sint Apostoli, in quorum locum successerūt episcopi. An ergo solus episcopus sacramentum confirmationis conferre possit, 3ª.q.72.11 o.
Nondum enim in quenquam illorum venerat, sed baptizati) Quomodo detur Spiritus sanctus in baptismo, & quomodo in confirmatione, 3ª.q.72.1.c.
Tunc imponebāt manus super illos) An Apostoli contulerint sacramentum confirmationis, per solam manuum impositionem absque chrismate, 3ª.q.72.2.1m.

Euangel. Ioan. 10.

Qui non intrat per ostium) An credere explicitè mysterium incarnationis Christi, sit de necessitate salutis apud omnes, 22ª.q.2.art.7.o.
An salus nostra sit Christo ascribēda. 22ª.q.2.ar.7.c.& 12ª. q.91.5.2m.
De haeresi. 22ª.q.11.
Pur eis, & latro) Quantum nocumēti inferatur fidei, & fidelibus per haereticos, 22ª.q.10.ar.9.& 11.& 3.& 4.c.
Huic ostiarius aperit) An fides sit donum Dei, 22ª.q.6.1. & 2.o.
Et proprias oues vocat nominatim. An Deus eligat singulos praedestinatos, ita vt nouerit certum numerum praedestinatorum non solum formaliter, sed etiam materialiter, 1ª q.23.7.o.
Et educit eas) An homo possit resurgere à peccato sine auxilio gratiae, 12ª q.109.7.o.
Ante eas vadit) An Christus primo resurrexit, 3ª.q.53.3.o.
Et oues illum sequuntur) Quomodo oues Christum sequantur, 12ª.q 103.4.3m.
Alienum autem non sequuntur) An praedestinatus non possit peccare, & in peccato mori, 1ª.q.23.6.2m.
Hoc prouerbium dixit eis) Cur Christus in prouerbiis voluerit loqui, 3ª.q.42.3.c h.& 3m.
Ego sum ostium) Cur esse ostium, sit proprium Christo, 3ª. q.8.6.3m.
Per me si quis introierit) An non possit haberi fides de mysterio incarnationis Christi, & non de aliis fidei articulis, 22ª.q.5.3.o.

In die Trinitatis. Epist. Rom. 11.

O altitudo diuitiarum) Cur Deus quosdam praedestinet, & quosdam reprobet, 1ª.q.23.5.3m.
Cur Deus hos praedestinet, & illos reprobat, 1ª.q.23.5.1m.
An Deus permittendo vnum cadere, alium erigat, 1ª.q.23. 6.1m.
Quam incomprehensibilia sunt iudicia eius) An videntes Deum per essentiam ipsum non comprehendant, 1ª.q. 12.7.o.
An videntes Deum per essentiam, omnia in Deo videant, 1ª q.12.8.o.
Vtrum Trinitas personarum possit per naturalem cognitionem cognosci, 1ª.q.32.1.o.
Vtrum Deum esse sit per se notum. 1ª.q.2.1.o.
Vtrum Deum esse, sit demonstrabile, 1ª.q.2.ar.1.o.
Aut quis prior dedit illi, & retribuetur ei) An ergo homo à Deo nihil possit mereri, 12 q.114.1.3m.
Quoniam ex ipso, & per ipsum) Qua ratione ex ipso appropriettur patri, per ipsum filio, & in ipso Spiritui sācto 1ª. q.39.8.c.

Euangel. Ioannis 3.

Nemo enim haec signa potest facere) An ergo mali non possint facere miracula, 22ª.q.178.2.c.& 3m.
An miracula, quae Christus fecit, fuerint sufficientia ad ostēdendam diuini atem eius, 3ª q 43.4.o.
Nisi quis renatus fuerit) Quare baptismus dicitur regeneratio, 3ª.q.65.9.c.princ.
An omnes teneantur ad susceptionē baptismi, 3ª.q.68.o.
An sine baptismo nullus possit saluari, 3ª.q.68.2.o.
An pueri sint baptizandi, 3ª q ar.5.o.
Quod natum ex carne, caro est) An peccatum primi hominis transeat per originem in ōes homines, 12ª.q 81.1.o.
Et nemo ascendit in caelum, nisi qui descendit) Cū Christus secundum diuinam naturam caelum nunquā deseruerit, nec secundum humanā naturā de caelo descenderit, quomodo igitur descendit, 3ª.q.5ª.2.1m.& q.57.2.2m.
Ita exaltari oportet filium hominis) An Christus debuerit pati in cruce, 3ª.q.46.4 o.

In die corporis Christi. Epist. 1. Corinth. 11.

Accepit panem) De transubstantiatione, 3ª.q.75.
Vide passionem Dominicam paulo post princip.
Fregit) Quomodo corpus Dominicum potest nunc frangi, cum sit incorruptibile, & impassibile, 3ª q.77.7.c.
Hoc facite in meam commemorationem) Ad cuius officiū spectat consecrare. 1ª.q.82.1.o.
Postquam coenauit) Cum Christus post coenam sacramentum eucharistiae tradiderit, cur à nobis ieiunis sumitur, 3ª q.81.1.1m.
Hoc facite quotiescunque biberitis) An liceat corpus Christi sumere sine sanguine. 3ª.q.80.12.o.
Et biberit calicem Domini indigne) An mali manducent Christum sacramentaliter. 3ª.q.80.3.o.
Reus erit corporis) An peccator sumens corpus sacramentaliter, peccet, 3ª.q.80.4.o.
Probet autem seipsum) An si quis peccator non habens ēd scientiam peccati ex eo, quia est negligens in sui ipsius examinatione, peccet sumendo Christum, 3ª q.80.4.5m.
Quantum peccatum sit cum conscientia peccati, accedere ad hoc sacramentum, 3ª.q.80.5.
Non diiudicans corpus Domini) Quid sit non diiudicare corpus Domini, 3ª.q.80.5.2m.fi.

Euangel. Ioan. 6.

Caro mea vere est cibus) An solum caro, & sanguis Christi in sacramento eucharistiae contineantur, 3ª.q.76.1.2m.
Quomodo caro Christi sit vera cibus, & sanguis eius vere potus, 3ª.q.7v.2.c.t.
Qui manducat meam carnem) De effectibus sacramenti eucharistiae, 3ª.q.79.o.

Dominica prima post octauam Pentecost,

Epist. primae Ioannis 4.

Euangel. Luc. 16.

Dominica secunda post octauam Pentec.

Epist. 1. Ioannis. 3.

Euangel. Luc. 14.

Dominica tertia post octauam Pentecost.

Epist. 1, Pet. 5.

Euangel. Luc. 15.

Dominica quarta poſt octauam Pentecoſt.
Epiſt. Rom. 8.

Euangel. Luc. 6.

Dominica quinta poſt octauam Pentec.
Epiſt. 1. Pet. 3.

Euangel. Luc. 5.

Dominica sexta post octauam Pentec.
Epist. Rom. 6.

Euangel. Matth. 5.

Dominica septima post octauam Pent.
Epist. Rom 6.

Euang. Mar. 8.

Dominica octaua post octauam Pentec.
Epist. Rom. 8.

Euang. Matth. 7.

Dominica nona post octauam Pentec.
Epist. 1. Corinth. 10.

Per

Dominica decimaquinta post octauam Pent. Epist. Gal.6.

Euangel.Matth.6.

Dominica decimasexta post octauam Pent. Epist.ad Ephes.3.

Euangel. Luc.7.

Dominica decimaseptima post oct. Pentec. Epist.Ephes.4.

Euangel. Luc. 14.

Da

Dominica decimaoctauam post octauam Pentec.

Epist. 1. Corinth. 1.

Euang. Matth. 22.

Dominica decimanona post octauam Pentec.

Epist. Ephes. 4.

Euangel. Matth. 9.

Dominica vigesima post octauam Pent.

Epist. Ephes. 5.

Euangel. Matth. 22.

Dominica vigesimaprima post oct. Pent.

Epist. Ephes.6.

Euangel. Ioannis 4.

Dominica vigesimasecunda post oct. Pentec.

Epist. ad Phil.1.

Euang.Matth. 18.

Dominica vigesimatertia post oct. Pentec.

Epist. Philip.3.

Euang. Matth. 22.

Dominica vltima post octauam Pentec. Epist. Ierem.25.

Euangel. Ioan. 6.

In dedicatione Ecclesiæ, Epist. Apoc.21.

Euangel. Luc.19.

In festo Andreæ. Epist. Rom.10.

Euang. Matth.19.

In festo S.Nicolai, Epist. Eccles. 44.

De

Euangel. Luc. 12.

In festo Conceptionis Beatæ Mariæ, Epist. Eccles. 24.

Euangel. Matth. 1.

In festo Thomæ Apostoli, Epist. Eccles. 14. & 15.

Euangel. Ioan. 20.

In die Conuersionis S. Pauli, Epist. Act. 9.

Euangel. Matth. 19.

In festo Purificationis Beatæ Mariæ, Epist. Malach. 5.

Vide

In festo Philippi, & Iacobi. Epist. Sap. 5.

Euang. Ioannis 14.

In festo Inuentionis Crucis. Epist. Gal. 5. & 6.

Euang. Ioan. 3.

In festo Natiuitatis B. Ioannis Baptistæ. Isaiæ 49.

Euang. Luc. 1.

In feſto Apoſtolorum Petri, & Pauli. Act. 12.

Euang.Matth.16.

In feſto Viſitationis B. Mariæ. Epiſt.Cant. 2.

Euang.Luc.1.

In feſto B. Mariæ Magdalenæ. Prouerb. 31

Euangel. Luc. 7.

In feſto B. Iacobi, Eccleſ. 44. & 45.

Euangel. Matth.20.

In festo S. Laurentij, Epist. 2. Cor. 9.c.

Euangel. Ioan. 12.

In festo Assumptionis B. Mariae, Epist. Eccles. 24.

Euangel. Luc. 10.

In festo Bartholomaei, Epist. ad Ephes. 2.

Euangel. Mar. 3.

In festo B. Matth. Epist. Ephes 4.

Euangel. Matth. 9.

In die animarum, Epist. 1. Thess. 4.

Euangel. Matth. 25.

In festo S. Martini.

In festo S. Catharinę, Epist. Eccles. 51.

Euangel. Matth. 25.

FINIS.

Catalogus

Philoſophorum, Oratorum, atque Poetarum,

PONTIFICVM, CONCILIORVM, DOCTORVM,

Quorum auctoritatibus, decretis, definitionibus, teſtimoniis, ſparſim S. D. Th. vtitur, nititurve, in præclaro opere Summæ ſuæ Theologicæ.

PHILOSOPHI, SEV ORATORES, ET POETAE.

Ariſtoteles.
Algazel.
Alexander.
Andronicus.
Ariſtophanes.
Auerrois.
Auicenna.
Auenpace.
Auicebion.
Boëtius.
Caius Iuriſconſultus.
Democritus.
Empedocles.
Epicurus.
Euclides Geometer.
Gilbertus Porretanus.
Heraclitus.
Horatius poëta lyricus.
Iura ciuilia.
Iulius Cæſar de bello Gallico hiſtoricus.
Leucippus.
Liber de cauſis.
Liber ſtratagematũ Francorum.
Macrobius ſuper ſomnium Scipionis.
Marcus Tullius Cicero, Orator.
Ouidius Naſo.
Plato.
Peripatetici.
Plotinus.
Pittacus Mitylenęus.
Porphyrius.
Pythagoras.
Ptholemæus Aſtronomus.
Seneca Orator.
Saluſtius hiſtoriographus.
Simplicius.
Socrates.
Sophiſtæ.
Stoici.
Strabus.
Terentius poëta Comicus.
Titus Liuius hiſtoricus.
Trimegiſtus.
Varro.
Valerius Maximus Orator.
Vegetius de re militari.

P O N T I F I C E S.

Adrianus Papa.
Alexander primus, martyr.
Alexander tertius.
Anacletus martyr.
Agatho Papa.
Bonifacius Papa.
Calixtus martyr.
Cæleſtinus tertius.
Clemens martyr.
Damaſus Papa.
Euſebius Papa.
Fabianus martyr.
Felix Papa.
Gregorius primus.
Gregorius ſeptimus.
Gelaſius martyr.
Honorius tertius.
Hormiſda Papa.
Iohannes Papa.
Innocentius ſecundus.
Innocentius tertius.
Iulius Papa.
Leo primus.
Leo quartus.
Lucius tertius.
Martinus Papa.
Marcellus martyr.
Nicolaus Papa.
Paſchalis Papa.
Pelagius Papa.
Pius Papa.
Sergius Papa.
Sother martyr.
Stephanus martyr.
Stephanus quintus.
Silueſter Papa.
Symmacus Papa.
Teleſphorus martyr.
Vrbanus martyr.
Vrbanus ſecundus.
Zepherinus martyr.

C O N C I L I A.

Conſtantinopolitana.
Nicæna.
Toletana.
Arauſicanum.
Epheſinum.
Meldenſe.
Aurelianenſe.
Calcedonenſe.
Lateranenſe.
Carthaginenſe quartum.
VVormacienſe.
Agathenſe.
Triburienſe.
Africanum.
Remenſe.
Arelatenſe.
Mileuitanum.
Ancyritanum.
Moguntinum.

DO-

DOCTORES.

Ambrosius.
Anselmus.
Augustinus.
Athanasius.
Antonius in sermone ad monachos.
Basilius Magnus.
Bernardus.
Beda venerabilis.
Benedictus in regula sua.
Canones Apostolorum.
Cassianus de institutis coenobiorum.
Cyrillus.
Chrysostomus.
Cyprianus.
Collationes patrum.
Damascenus.
Decreta.
Dionysius Areopagita.
Dionysius Alexandrinus.
Didymus.
Eusebius Emissenus.
Eusebius Caesariensis.
Glosa ordinaria.
Glosa interlinearis.
Gregorius Nazianzenus.
Gregorius Nyssenus.
Gregorius Magnus.
Gratianus.
Hebraica veritas.
Hesychius super Leuiticum.
Hieronymus.
Hilarius.
Hugo de S. Victore.
Ignatius.
Isidorus.
Itinerarium Clementis.
Maximus commentator Dionysij.
Liber de infantia Saluatoris, sed apochryphus.
Leo primus.
Liber sententiarum Prosperi.
Maximus Episcopus.
Magister sententiarum, seu Petrus Lombardus.
Origenes.
Prosper de vita contemplatiua.
Praepositiuus.
Rabbi Moses Iudaeus.
Rabanus.
Remigius.
Richardus de S. Victore.
Seuerianus.
Vitae sanctorum patrum.